

Lucija Borčić

GRANDA VORTARO ESPERANTA-KROATA
VELIKI RJEČNIK ESPERANTSKO-HRVATSKI

Biblioteka
KAPITALNA IZDANJA

Redakcija / Redakcio:
akademik DALIBOR BROZOVIĆ
mr. NIKOLA RAŠIĆ
dipl. inž. DAMIR MIKULIČIĆ (urednik izdanja / redaktoro)

Suizdavači / Kuneldonistoj
Hrvatski savez za esperanto (KEL)
Sveučilišna knjižara

Za suizdavače / Respondecas:
SPOMENKA ŠTIMEC (KEL)
SLAVICA ŠTEFIĆ (Sveučilišna knjižara)

Suradnici / Kunlaborantoj
dr. IVO BOROVIČKI [anatomija i medicina / anatomio kaj medicino]
dr. Marija Toplak [agronomija i botanika / agronomio kaj botaniko]
dipl. inž. DUBRAVKO TOPLAK [informatika / informadiko]
dipl. oec. PETAR BOGOVIĆ [morske ribe / marfiŝoj]

Lektura / Lektorado
dr. IVO BOROVIČKI, ZORA HEIDE

Korektura / Korektado
LUCIJA BORČIĆ, ZORA HEIDE

Obrada rukopisa i grafička priprema sloga / Enpaĝigo
STANISLAV VIDMAR

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu

ISBN 978-953-7015-44-2

Tiskara / Presejo
Feroproms
Zagreb, prosinac / decembro 2008.

*Ovo izdanje izlazi uz potporu Ministarstva kulture Republike Hrvatske
La eldonon subtenis la Ministerio de la kulturo de Respubliko Kroatio*

LUCIJA BORČIĆ

GRANDA VORTARO
ESPERANTA-KROATA

VELIKI RJEČNIK
ESPERANTSKO-HRVATSKI

Hrvatski savez za esperanto (Kroata Esperanto-Ligo)

sveučilišna knjižara

ANTAŬPAROLO

Jam longe sentebblas bezono pri iu pli ampleksa esperanta-kroata kaj kroata-esperanta vortaro. Longe mi esperis ke iu kompetenta ekagos tiukampe. Intertempe mi plejparte okupiĝis pri tradukado de kroata poezio al esperanto. Ĉe tio mi ofte stumblis je diversaj malfacilaĵoj. Mankis konformaj esprimoj. Nek fakaj, nek fremdaj, nek bildvortaroj povis kontentigi la bezonon pri fidela aŭ almenaŭ proksimuma traduko de la aŭtoraj penso kaj ideo. La problemoj mi solvadis ĉefe per *Plena Ilustrita Vortaro (PIV)*, tutampleksa esperanta vortaro.

Kiam en mia okdeka jaraĝo mi konstatis, ke mi estas inter la lastaj el mia generacio kaj ke la nekonado de pluraj nepre bezonaj vortoj kaj esprimoj malhelpas la esprimadon, tradukadon kaj eĉ instruadon de esperanto - mi decidis, same por mi, kiel ankaŭ por tiuj venontaj post mi - registri laŭeble ĉiujn ekzistantajn esprimojn en la internacia lingvo. Kiel bazon mi prenis *Plenan Ilustritan Vortaron (PIV)*, ĝis nun plej ampleksan esperanto-esperantan vortaron, kompletigante ĝin per iuj vortoj el *Nepivaj vortoj* de A. Cherpillod, *Neologisma glosaro* de H. Vatre kaj kelkaj ofte uzataj neologismoj el la nuntempa esperanta literaturo.

Tiu laboro daŭris pli ol jaron da intensa laboro je ĉ. 800 tajpitaj paĝoj. Tiam en 2002 aperis la nova *Plena Ilustrita Vortaro* kun multaj kompletigoj kaj ŝanĝoj. Kio estis farebla tiumomente? Mi rekomencis la tutan laboron ekde la unua paĝo aldonante, korektante, eliminante, kompletigante. Per siaj kromaj 200 paĝoj la vortaro ŝajnis al mi prespreta.

Tiam mi transiris al la dua parto: Kroata-esperanta vortaro. Ĉe la kompilado de la Kroata-esperanta vortaro mi ofte trafis je iuj novaj vortoj neregistritaj en la Esperanta-kroata parto de la vortaro. Tiamaniere, laborante je unu vortaro, mi faris korektojn kaj notojn por la alia vortaro kaj post kompletigo de la Kroata-esperanta vortaro, mi revenis al la Esperanta-kroata kompletigante, sed ankaŭ reduktante kaj eĉ forigante iujn neologismojn aŭ en la ĝenerala lingvouzo nenecesajn fakajn esprimojn, troveblajn en fakaj terminaroj.

La Esperanta-kroata vortaro inkluzivas 15.545 kapvortojn kaj 26.353 derivaĵojn, entute 41.898 leksikajn unuojn. El tio estas 1583 vortoj, kiuj ne troviĝas en la *Nova PIV*.

Mi ne signis aparte la fundamentajn, oficialajn vortojn, nek neologismojn. Nur per asterisko mi signis la vortojn ne troviĝantajn en la *Nova PIV* pro ilia nedeviga apliko. Ĉe la verboj (post la kapvortoj en parentezoj) mi markis la

transitivajn kaj netransitivajn verbojn per *tr* aŭ *ntr*, sed tion mi ne faris ĉe la derivaĵoj de la kapvorto.

La vortaro enhavas nomojn de popoloj, landoj kaj nomojn el mitologio, sed ĝi ne enhavas personajn nomojn kaj la nomojn de urboj, riveroj kaj montoj (krom ĉe esceptaj distingaj kazoj). Tio nenecese balastus ĉi tiun vortaron, kiun, eĉ sen tio, pluraj opinius tro ampleksa. Pri la nomoj bonvolu konsulti *Plena Ilustrita Vortaro*.

La vortordo estas laŭ aboco, laŭ la vortradiko sen gramatika finaĵo. Al la kapvorto aldoniĝas derivaĵoj kun finaĵoj kaj afiksoj, kaj ĉe la fino kunmetitaj vortoj kiuj plej ofte aperas kaj en esperanto kaj en la kroata norma lingvo. Kelkajn kunmetaĵojn, kompreneblajn per si mem, mi nur citis sen traduko por montri la eblecon de apliko kaj kombino. Ĉe unuopaj vortoj sinsekvas pluraj signifoj kaj la uzanto decidu kiu tiukaze plej konvenas. Ĉiam ekzistas pli aŭ malpli granda signifonuanco.

Per sia sistemo de afiksoj kaj kunmetitaj vortoj esperanto prezentas esprimliberecon kaj neelĉerpeblan fonton por formado de novaj vortoj kaj preciza nuancigo kaj dinamikigo de nocioj ofte malfacile tradukeblaj al naciaj lingvoj. Estas neeble trakti ĉi tie kelkajn lingvajn detalojn ĉar temas nur pri normlingva vortaro, kiu tiusence klopodas kontentigi koncernajn bezonojn. Por iuj apartaj fakoj ekzistas fakaj terminaroj, kiuj detale analizas unuopajn nociojn de la koncernaj fakoj.

Mi dankas al D-ro Ivo Borovečki kaj pro la fakaj esprimoj el medicino kaj anatomio, kaj pro la etnologiaj kaj lingvistikaj detaloj, samkiel pro ĝeneralaj lingvaj rimarkoj, sen kiuj ĉi tiu vortaro estus mankohava. Mi dankas al mia kara amikino Zora Heide, kies subteno, stimulado kaj precizeco estis por mi multvalora. Mi dankas al D-ro Marija Toplak pro malegoisma sinofero koncerne la difinojn en botaniko kaj agronomio. Mi bedaŭras, ke pro troamplekso, mi ne povis enlistigi ĉiujn proponitajn novaj vortojn, nek detalajn priskribojn de unuopaj plantoj.

Mi esperas, ke al miaj samlandanoj kaj ĉiuj aliaj kiuj uzos ĉi tiun vortaron, almenaŭ parte mi helpis faciligi la vojon ĉe orientiĝo kaj senfinaj eblecoj per kiuj la internacia lingvo transportas la barojn kaj ebligas rektan kontakton inter la homoj de la tuta mondo.

En Zagreb, la 15-an de Decembro 2007.

Lucija Borčić

PREDGOVOR

Već dugo se osjeća potreba jednog obuhvatnijeg esperantsko-hrvatskog i hrvatsko-esperantskog rječnika. Dugo sam se nadala da će se netko kompetentan prihvatiti toga posla. U međuvremenu sam se bavila uglavnom prijevodima hrvatskog pjesništva na esperanto. Pri tome sam nailazila na kojekakve poteškoće. Nedostajali su mi odgovarajući izrazi. Ni strani, ni stručni, ni slikovni rječnici nisu mi kod toga mogli zadovoljiti potrebu vjernog ili barem približnog prijevoda misli i ideja autora. Probleme sam rješavala uglavnom preko *Plena Ilustrita vortaro (PIV)*, sveobuhvatnog jednojezičnog esperantskog rječnika.

I kada sam u osamdesetoj godini života ustanovila, da sam među posljednjima iz moje generacije i da nepoznavanje mnogih neophodnih riječi i izraza koči izražavanje, prevodenje i čak podučavanje esperanta – odlučila sam, kako za sebe tako i za one poslije mene, registrirati, po mogućnosti, sve postojeće riječi na međunarodnom jeziku. Za temelj sam uzela *Plena Ilustrita Vortaro (PIV)*, dosad najpotpuniji jednojezični esperantski rječnik, upotpunjujući ga nekim riječima iz *Nepivaj vortoj* A. Cherpilloda, *Neologisma glosaro* H. Vatre, te češće rabljenim neologizmima iz suvremene esperantske književnosti.

Taj posao je trajao preko godinu dana intenzivnog rada na oko 800 otipkanih stranica. A onda je u 2002. izašao novi *PIV* s mnogim dopunama i izmjenama. I što sam onda mogla! Cijeli posao sam počela od početka dodavajući, ispravljajući, brišući, kompletirajući. Sa svojih oko 200 dodatnih stranica rječnik mi se učinio spremnim za tisak.

Tada sam se prebacila na drugi dio: hrvatsko-esperantski rječnik. Radeći na tom rječniku opet sam nailazila na neke nove riječi neregistrirane u esperantsko-hrvatskom dijelu rječnika. Tako sam, radeći na jednom rječniku pravila ispravke i bilješke za drugi rječnik, pa sam se nakon završenog hrvatsko-esperantskog rječnika vratila na esperantsko-hrvatski opet dopunjujući, ali i reducirajući, čak i izbacujući neke neologizme ili, u općem jeziku, nepotrebne stručne izraze, koji se mogu naći u stručnim rječnicima.

U Esperantsko-hrvatski rječnik uvršteno je 15.545 temeljnih riječi (natuknica) i 26.353 izvedenica i složenih riječi, ukupno 41.898 leksičkih jedinica. Od toga je 1583 riječi koje se ne nalaze u *Novom PIVu*.

Nisam posebno označila osnovne, službene riječi, niti neologizme. Samo sam asteriskom označila riječi koje se ne nalaze u *Novom PIVu* zbog njihove neobavezne primjene. Kod glagola, iza natuknica, označile sam prelazne i ne-

prelazne glagole (s tr ili ntr), a nisam tu oznaku ponovila kod izvedenica, kad se slažu s temeljnom riječi.

U rječnik su uvrštena imena naroda, zemalja i imena iz mitologije, a nisu uvrštena osobna imena, imena gradova, rijeka i gora (osim u iznimnim razlikovnim slučajevima). To bi nepotrebno opteretilo ovaj rječnik, kojeg će neki, i bez toga, smatrati previše opsežnim. Za sva imena upućujem na *Plena Ilustrita Vortaro*.

Redosljed riječi je prema abecedi, prema korijenu riječi bez gramatičkog nastavka. Na temeljnu riječ nadovezuju se izvedenice s nastavcima i afiksima, a na kraju složenice, koje se najčešće pojavljuju, kako u esperantu tako i u hrvatskom standardnom jeziku. Neke složenice, koje su same po sebi razumljive, samo sam navela bez prijevoda kao mogućnost primjene i kombinacije. Kod pojedinih riječi navedeno je više značenja i na korisnicima je za koju će se riječ odlučiti. Uvijek postoji veća ili manja nijansa u značenju.

Sa svojim sustavom prefiksa i sufiksa i složenih riječi, esperanto pruža slobodu izražavanja i neiscrpan izvor stvaranja novih riječi i istančanog nijansiranja i dinamiziranja pojmova, nekada teško prevodivih na nacionalne jezike. Nemoć je ovdje obrađivati neke jezične detalje, jer je ovo samo standardni rječnik koji u tom smislu nastoji zadovoljiti odgovarajuće potrebe. Za neka posebna područja postoje stručne terminologije, koje detaljno analiziraju pojmove odnosnih struka.

Zahvaljujem se dru Ivi Borovečkom, kako na stručnim izrazima iz medicine i anatomije, tako i na etnološkim i lingvističkim pojedinostima te na općejezičnim primjedbama, bez kojih bi ovaj rječnik bio manjkav. Zahvaljujem se mojoj dragoj prijateljici Zori Heide, čija mi je stimulacija, podrška i preciznost bila dragocjena. Zahvaljujem se dr. Mariji Toplak na nesebičnoj požrtvovnosti kod definicija u botanici i agronomiji. Žao mi je što zbog preopsežnosti nisam mogla uvrstiti sve predložene riječi, niti detaljnije opise nekih biljaka.

Nadam se da sam svojim sunarodnjacima i svima drugima koji će se služiti ovim rječnikom, barem donekle olakšala put u snalaženju i beskrajnim mogućnostima kojima međunarodni jezik premošćuje zapreke i omogućava izravni kontakt među ljudima cijeloga svijeta.

U Zagrebu, 15. 12. 2007.

Lucija Borčić

KAKO ČITATI I IZGOVARATI ESPERANTO? KIEL LEGI KAJ PRONONCI ESPERANTON?

Pisanje, čitanje i izgovor esperanta ne predstavljaju nikakvu poteškoću govornicima hrvatskoga, budući da se ova dva jezika u fonemskome inventaru uglavnom podudaraju, a oba se vode istim osnovnim načelima o korespondenciji između fonema i grafema (glasa i slova). Pismeni zapis u esperantu temelji se na izgovoru i to prema fonetskom načelu "jedan glas – jedno slovo", s tim da je primjena ovoga načela u esperantu sasvim dosljedna i sustavna.

Hrvatski se koristi s 27 grafema (slova) koji odgovaraju različitim fonemima (glasovima) hrvatskoga jezika. Tri se fonema pišu digrafima (dvoslovima): *lj*, *nj* i *dž*, koja se u izdanjima Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti dosljedno pišu posebnim jednoslovima: *ĵ*, *ñ* i *ĝ*. Tako se mogu jasno razlikovati fonemi */ĵ/*, */ñ/* i */ĝ/* od glasovnih slijedova */lj/*, */nj/* i */dž/*, kao i u srpskoj ćirilici. Primjera u kojima je ovo razlikovanje korisno zapravo je malo – npr. *injekcija* treba čitati kao *in-jek-cija* a ne kao *in-ek-cija*, odnosno *инјекција* не *инџекција*, izvanjezični (*izvan-jezični*, ne *izvanjezični*), *nad-živjeti* gdje se ne izgovara sliveni glas */dž/* nego dva odvojena glas *d* i *ž* jedan za drugim. Ti nam primjeri ilustriraju odsustvo potpune dosljednosti i sustavnosti u zapisnim načelima. To ipak rijetko stvara probleme, a isto se može reći i za konvencionalno pisanje dvoslova *dj* umjesto *đ* u tipkanim tekstovima, mada ima mnogo primjera koji mogu dovesti do zabune: *podjela*, *djeca* i slično. U hrvatskome se dakle fonematsko načelo ne primjenjuje dosljedno: *hrvatski* se čita zapravo kao *hrvacki*, dakle sa */c/*; ali nije *nastamba* nego prema izgovoru *nastamba*. U tome smislu hrvatsko pisanje nije ni *fonetsko* (zasnovano na izgovoru) niti *fonološko* (na temelju sustava glasova) nego *morfonološko* (djelomice ovisno o obliku riječi i položaja glasa u riječi).

U esperantu se fonematsko načelo uvijek sustavno i dosljedno primjenjuje, mada se latinički grafemski inventar u nekim elementima razlikuje od hrvatskoga.

Hrvatski grafemski inventar:

a, b, c, č, ć, d, dž, đ, e, f, g, h, i, j, k, l, lj, m, n, nj, o, p, r, s, š, t, u, v, z, ž.

Esperantski grafemi:

a, b, c, ĉ, d, e, f, g, ĝ, h, ĥ, i, j, ĵ, k, l, m, n, o, p, r, s, ŝ, t, u, ŭ, v, z, (dz)

Slova *a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, r, s, t, u, v, z* izgovaraju se kao i u hrvatskome.

Sljedeća slova odgovaraju danima hrvatskim slovima i njima pripadajućima glasovima:

	<i>esperanto</i>	<i>izgovor</i>	<i>hrvatski</i>
$\hat{c} = \check{c}$	$\hat{c}eko$	[če'ko]	"ček"
$\hat{g} = d\check{z}$	$\hat{g}angalo$	[džanga'lo]	"džungla"
$\hat{j} = \check{z}$	$\hat{j}etono$	[žeto'no]	"žeton"
$\hat{s} = \check{s}$	$\hat{s}ako$	[ša'ko]	"šah"

Glasova i slova $\hat{h}$ i $\hat{u}$ nema u hrvatskome jeziku, a i u esperantu se relativno rijetko pojavljuju, a naročito $\hat{h}$, koje je neka vrsta rezervnoga fonema. $\hat{H}$ treba izgovarati kao "tvrdo" odnosno zvučno *h*, a izgovara se kao "ach-laut" u njemačkome (ch): *machen*, za razliku od *h* u *haben*. U španjolskom ovome glasu odgovaraju *j* ili *g*: *jamon*, *gente*; u nizozemskom *g* ili *ch*: *gordel*, *lachen* i sl. U esperantu je dobro zapamtiti sljedeći niz primjera: $\hat{c}e\hat{h}o/\hat{c}eko$ "Čeh/ček" ili *koro-horo-ĥoro*: "srce-sat-zbor/kor". U većini slučajeva se $\hat{h}$ može zamijeniti glasom i slovom *k*: *teĥniko-tekniko*, što se i desilo s većinom riječi iz rane faze razvoja esperanta. Tako se i riječ *ĥoro* posljednjih desetljeća najčešće zamjenjuje neologizmom *koruso*, a cilj je te inovacije da se opet izbjegne uporaba pričuvnoga fonema $\hat{horo}$. Samo u slučajevima kada može doći do zabune u značenju $\hat{h}$ ostaje nepromijenjeno (npr. *ĥolero/kolero* "kolera/ljutnja"). Za svaki slučaj dobro je provjeriti točan oblik riječi s ovim slovima u rječniku (npr. da li je *ĥaoso* ili *kaoso*). U tom fonološkom segmentu u esperantu još uvijek se odvijaju promjene, uglavnom u smjeru zamjene glasa $\hat{h}$ sa *k*. Glas $\hat{h}$ se pojavljuje u mnogim riječima koje je uveo i koristio Zamenhof, pa pripadaju i korpusu *Universala Vortaro*, pa time i rječniku na koji se odnosi *Fundamento de Esperanto* iz 1905., koji je apsolutno nepromjenjiv i nedodirljiv pod bilo kojim okolnostima. *Fundamento* je osnova esperanta kao standardnoga jezika, odnosno jezična jezgra od koje se nikada ne smije odstupiti. Nepriko-snovenost *Fundamenta* daje esperantu izuzetnu stabilnost, mada su mnoge stvari iz *Fundamenta* danas zastarjele te imaju status arhaizama. Riječi s glasom $\hat{h}$ u kojima danas imamo *k*, primjer su takovih arhaizama. Stilisti, pisci i prevoditelji koji se često sreću s problemom manjka povijesnoga registra u esperantu onda se obilno koriste ovim i drugim arhaizmima, stvarajući na taj način tekstove s okusom patine vremena. Glasovi $\hat{g}$ i $\hat{j}$ ponekad alterniraju u inačicama poput $\hat{g}azo/\hat{j}azo$ "džez, jazz" ili $\hat{g}inso/\hat{j}inso$ "džins, jeans" ali ta varijacija nije funkcionalna, naprosto se jedno vrijeme traži pravi oblik, obično pobjeđuju oblici sa "ž". Neke druge alternacije su strogo funkcionalne kao *kurso/kurzo* "tečaj /npr. jezika/ - tečaj valute", *intereso/interezo* "interes, zanimanje/kamata", *drinki/trinki* "piti/piti

alkohol, opijati se", *germano/ĝermano* "Nijemac/German". Sve ove opozicije onda treba pažljivo razlikovati pri izgovoru.

Postojanje fonema dz sporno je pitanje, jer se on pojavljuje u svega nekoliko riječi kao *edzo/edzino* "muž/žena", *haladzo* "zadah". Izgovara se kao afrikata, t.j. sliveni glas koji se čuje u makedonskome i ponekad u hrvatskome (bronca, bron-dza), te u talijanskome jeziku (mezzo, zio i sl.).

Glas *ŭ* odgovara fonemu *w* kojega susrećemo u engleskome jeziku /*water*: izg. otprilike kao *uoter/*, a izgovara se sa zaokruženim usnama kao da želimo izgovoriti *o*. Ovaj glas dakle nije samoglasnik (vokal) nego (polu)samoglasnik, što znači da ne može samostalno nositi slog. Usporedimo: *ŭato* "Watt, jedinica mjere za snagu" prema *vato* "vata /pamučna". U primjerima ko što su *aŭto* treba paziti na izgovor: ne trosložno *a-u-to* nego dvosložno *aw-to*. Isto vrijedi i za *Eŭropo* "Europa" gdje esperantska riječ ima tri sloga (*ew-ro-po*) dok hrvatska ima četiri sloga (*e-u-ro-pa*). Slovoslijed *aŭ* predstavlja dakle dvoglas (diftong) koji se izgovara kao jedan slog.

To je naročito bitno na kraju riječi budući da treba točno odrediti mjesto naglaska, koji u esperantu uvijek pada na pretposljednji slog. Do zabune o mjestu naglaska može doći kad se skupina *aŭ* pojavljuje na kraju riječi. Te riječi u esperantu nisu mnogobrojne, ali su ipak izrazito česte: *an'kaŭ* "također", *hodi'aŭ* "danas", *morgaŭ* "sutra" *baldaŭ* "uskoro" i slično, a nikada *anka'u*, *morga'u* i sl.

Time smo već rekli i ono osnovno o naglasku, koji beziznimno i uvijek ostaje na pretposljednjem slogu. Ima samo jedan slučaj kad se čini da je naglasak na posljednjem slogu: prilikom elizije (ispuštanja) krajnjega *-o* kod imenica "*substanti'v*" umjesto "*substanti'vo*". U tom slučaju naglasak se doista čuje na posljednjem slogu ali on nam samo svjedoči o tome da je jedan slog zapravo ispušten, što je lijep primjer iznimke koja potvrđuje pravilo. Ovo se ispuštanje može provoditi samo kod imenica, a to se radi uglavnom u stilske svrhe, na primjer u poeziji, te radi proizvodjenja naročitih metričkih ili prozodijskih efekata (npr. ritma ili rime, arhaična ugođaja i slično). Na primjer: *Jam temp' está* "vrijeme je, kucnuo je čas, krajnji je čas" primjer je iz praesperanta – jedne Zamenhofove varijante jezika nastale prije no što se odlučio za esperanto kakav danas poznajemo – često se čuje kod esperantista koji žele pokazati svoje "klasično" obrazovanje i poznavanje esperantske kulture još od njezinih prvih klica i zametaka. U ovom primjeru metrika i naglasni obrazac (pra)esperanta su dinamični i sasvim su druge vrste nego u suvremenome standardnom govoru u kome je naglasak stacioniran na pretposljednji slog riječi.

Pri naglašavanju treba također voditi računa o riječima koje završavaju slijedom od dva vokala: *Kroati'o*, *kroati'a* "Hrvatska, hrvatski", *astronomi'o* i slično. Ovdje se *ne* radi o dvoglasu nego o dva posebna samoglasnika, dakle o dva sloga. Nije, dakle, dobar izgovor *astrono'mio* ili *kroa'tia*, jer to naglasak premješta na treći slog od kraja riječi. Isto vrijedi i za korelativne riječce ili posesive kao što su *kia*, *tia*, *nenia*, *ia*, *sia*, *mia*. Kod ovih riječi s dva samoglasnika na kraju (što nije

dvoglas!) treba paziti da se između tih vokala ne ubaci neko epentetsko "j" (*kija, tija, nenija, ija, sija, mija*) radi olakšanja izgovora ili blagozvučja. Time dobivamo izgovor koji slični na govor djece i koji nije cijenjen. Također se treba kloniti da se između vokala ne ubaci neki drugi konsonant, a veoma često je to glotalni zatvornik, odnosno grleni glas kojega imamo u arapskome ili hebrejskome, a koji nas podsjeća na blago štucanje ili klik. No, svaki narod ima svoje poteškoće u ostvarivanju savršena izgovora u esperantu.

U izgovoru esperanta govornici hrvatskoga trebaju voditi računa i o još ponekoj sitnici, a naročito o tome da automatski ne primjenjuju glasovne zakone svojega jezika na esperanto. U esperantu treba zaista nastojati čitati onako kako je napisano: *ekzameno* treba izgovarati s jasnim glasom *k*, a ne kao *egzameno* i sl. U esperantu nema jednačenja po zvučnosti niti po mjestu tvorbe, koliko god se to nama činilo prirodnim zakonom koji kao da vrijedi uvijek i za sve jezike. U esperantu se slovni slijedovi *lj* i *nj* i *dj* ne izgovaraju kao hrvatski nepčanici (palatali) nego kao slijed dvaju glasova: *miljaro* (mil-jaro), *sinjoro* (sin-joro) i sl. Zagrepčani i kajkavci mogu pripaziti da zvučne glasove na kraju riječi ne izgovaraju kao bezvučne: *Praf za praf!* *Kat-tat* umjesto *kad-tad* i sl. U esperantu je dakle *brand* ' uvijek sa *d*, a nikada *brant*'.

U složenicama, a one su u esperantu izrazito brojne – čitav se jezik zapravo sastoji od složenica! – treba imati na umu da osim glavnoga naglaska na pretposljednemu slogu supostoje i pomoćni, ekspiratorno slabiji naglasci, odnosno da su sastavni dijelovi složenica u izgovoru ipak odvojeni malim, iako jedva zamjetnim, izgovornim stankama: *trans¹atlanti²ka*, *mal¹nov²eklezi³sla⁴va* "starocrkvenoslavenski", što je uostalom isto kao i u hrvatskome ili drugim jezicima (usp. njemački *Strassenbahnhaltestelle*). Glavni i najsilniji je naglasak naravno onaj na pretposljednemu slogu, ali ostali dijelovi složenica još imaju svoj naglasni identitet, iako slabije siline. Ta je sekundarna naglasna silina prisutna uglavnom kod prefiksa, a skoro je i nema kod sufiksa: u riječi *pra¹ho²mo* čuju se oba naglasca, i glavni i sporedni, ali u riječi *regist¹aro*, u kojoj imamo dva sufiksa, čuje se samo onaj glavni naglasak na pretposljednem slogu.

U primjerima kao što je *eksportisto* treba voditi računa o značenju u određenoj kontekstu, prema kojemu se određuje kako tu riječ treba zapravo izgovarati. Ovu riječ možemo naime različito raščlaniti: 1. *eksport¹isto* "izvoznik" 2. *eks¹port²isto* "bivši nosač" 3. *ek¹sport²isto* "sportaš početnik" 4. *eks¹sport²isto* "bivši sportaš". U ovome posljednjemu primjeru vidimo da dvostruke suglasnike (geminate) u esperantu treba redovno izgovarati kao dva glasa (kao u hrv. *najjači*). Ni jedna se riječ u esperantu normalno ne piše s udvojenim suglasnikom. U drugim primjerima vidimo da situaciji prikladan izgovor zavisi od točnoga značenja riječi odnosno njezina morfološka sastava: svaka morfološka sastavnica nosi poseban pomoćni naglasak, mada se riječ uvijek isto piše (osim u primjeru 4). Kod riječi

napravljenih pomoću raznih afiksa i u složenicama od više riječi valja paziti da ne dođe do komičnih ili tragičnih nesporazuma. S druge strane, onima koji tako duboko ovladaju esperantskim strukturama preporučujemo čitanje izvornih pjesnika kao što je Raymond Schwartz, koji se obilno koristi ovim svojstvima esperanta u stvaranju šaljivih efekata i jezičnih dosjetki: I pri glasnome čitanju i uživanju u ovim jezičnim bravurama glavnu ulogu igra pravilno naglašavanje na spojevima jezičnih sastavnica, odnosno na granicama morfema, da se stručno izrazimo.

Ovih nekoliko primjera nije mišljeno s namjerom da korisniku zakomplicira stvar: esperantski izgovor Hrvata smatra se upravo uzoritim u cijeloj esperantskoj zajednici. Kad Englezi, Brazilci, Japanci ili Kongoanci dvoje kako izgovarati esperanto, opći savjet glasi već odavna: slušajte kako govore Hrvati! Prvi je ovaj savjet javno u esperantskome tisku iznio Nikolaj Hohlov, ruski emigrant i esperantski pjesnik koji je dvadesetih godina 20-oga stoljeća živio u Zagrebu. Oratorske standarde u esperantu utemeljio je svojim primjerima Ivo Lapenna, a uzornost hrvatskoga izgovora kasnije su potvrdili i brojni udžbenici i ugledni fonetičari poput Johna C. Wellsa. No, nisu doista samo Hrvati uzorni govornici esperanta, to vrijedi, na primjer i za Rumunje, Srbe ili Čehe. Svaki od ovih naroda ima u svome izgovoru esperanta i poneku crtu koja odaje njihovo jezično podrijetlo, pa tako i Hrvati. Ovim primjedbama i primjerima cilj je bio da se na to upozori jer, na kraju-krajeva, postoji i "hrvatski dijalekt" u esperantu, ma koliko on bio jedva zamjetan. Imajući na umu neke od navedenih primjera svaki korisnik može ih osvijestiti i nastojati da njegov izgovor bude doista neutralan i internacionalan.

Stabilnost jezične norme, pa i izgovorne, jedno je od čuda koja je postigao esperanto kao umjetni jezik, a od održavanja te norme zavisi i njegova budućnost. Nadam se da će ove pripomene pomoći hrvatskim esperantistima da daju još jedan mali doprinos u razvoju besprijekorne izgovorne norme u esperantu. Druge jezične zajednice imaju još puno toga što ih veže, esperantskoj je pak zajednici jezik ono osnovno i ono jedino. S druge strane esperanto ne uživa potporu i zaštitu država i nacija; to je jezik koji živi od ljubavi njegovih govornika. A ljubav je nešto što se njeguje, u ljubavi se odnosimo s pažnjom i strpljenjem. To vrijedi i za ljubav prema jeziku. Esperanto nije samo jezik kojeg se govori nego i jezik kojega se voli. Jedan od izraza pažnje prema jeziku je brižan i lijep izgovor. Tek tada će svaka riječ iz ovoga, s ljubavlju, marom i znanjem pisana rječnika dobiti svoj puni zvuk, a jezik će nam se pojaviti u svom najboljem izdanju: kao lijep i jasan jezik, a esperanto to jest.

Ovim rječnikom on će svakome govorniku hrvatskoga postati blizak i pristupačan, s njim smo kao mali narod otvorili još jedan prozor u veliki svijet.

U Rotterdamu 28.11.2008.

Nikola Rašić

BIBLIOGRAFIO

BIBLIOGRAFIJA

- Plena Ilustrita Vortaro de Esperanto*, Sennacieca Asocio Tutmonda, Pariz 1984, 2002, 2005.
- Gjivoje Marinko – Živanović Stevan:** *Rečnik Esperantsko-Srpskohrvatski, Esperanta -Serbokroata vortaro*, IKS Zagreb – Edistudio, Pisa, 1979.
- Vatré Henri:** *Neologisma glosaro*, kvara eldono, Edition Iltis, Saarbrücken 1997.
- Cherpillod André:** *Nepivaj vortoj*, Gourgenard, 1988.
- Ledon G.:** *Aviada terminaro*, Fonto, Brazil, 2002.
- Linstedt Jouko:** *Hejma vortaro*, Universala Esperanto Asocio, Rotterdam, 1999.
- Hrvatski enciklopedijski rječnik*, Novi Liber, Zagreb, 2002
- Rječnik hrvatskoga jezika*, Leksikografski zavod "Miroslav Krleža", Školska knjiga, Zagreb, 2000.
- Anić Vladimir:** *Veliki rječnik hrvatskoga jezika*, Novi Liber, Zagreb, 2003.
- Klaić Bratoljub:** *Rječnik stranih riječi*, Nakladni zavod Matice Hrvatske, Zagreb, 1982.
- Anić Vladimir – Goldstein Ivo:** *Rječnik stranih riječi*, Novi Liber, Zagreb, 2000.
- Filipović dr. Rudolf** i suradnici: *Englesko hrvatski rječnik*, Zora, Zagreb, 1959.
- Vinja V. i Musanić S.:** *Španjolsko hrvatskosrpski rječnik*, Školska knjiga, Zagreb, 1971.
- Jakić dr. Blanka i Hurm dr. Antun:** *Hrvatsko njemački rječnik*, Školska knjiga, Zagreb, 1999.
- Okelmann Franz:** *Wörterbuch Deutsch-Esperanto*, Bayreuth, 1996.
- Bujas Željko:** *Veliki hrvatsko-engleski rječnik*, Nakladni zavod Globus, Zagreb, 2001.

SIGNOJ OZNAKE

- |^o^{1,2} post kapvorto la sama vorto havanta alian signifon
iza iste natuknice njena razna znaĉenja
- 1, 2, 3... antaŭ malsamaj signifoj de la sama vorto
pred raznim znaĉenjima iste riĉeĉi
- | disigas kapradikon disde la finaĵo
razdvaja korijen natuknice od nastavka
- ~ anstataŭas la kapradikon
zamjenjuje korijen natuknice
- = montras sinonimon aŭ preferindan formon
ukazuje na sinonim ili predlagani oblik
- () proponas alternativan formon
predlaĝe alternativni oblik
- * vorto ne registrita en *Plena Ilustrita Vortaro*
riĉeĉ koja se ne nalazi u *Plena Ilustrita Vortaro*

LISTO DE MALLONGIGOJ

POPIS KRATICA

<i>a. K</i>	antaŭ Kristo prije Krista	<i>bakt</i>	bakterio, bakteriologio bakterije, bakteriologija
<i>adj</i>	adjektivo pridjev	<i>bal</i>	balistiko balistika
<i>adm</i>	administrado administracija	<i>bank</i>	bankoj, bankismo banke, bankarstvo
<i>adv</i>	adverbo prilog	<i>bel</i>	beletro beletristika
<i>agr</i>	agronomio, agrikulturo agronomija, agrikultura	<i>bibl</i>	biblio biblija
<i>akuz</i>	akuzativo akuzativ	<i>bibliogr</i>	bibliografio bibliografija
<i>alb</i>	albana albanski	<i>bibliotek</i>	bibliotekismo bibliotekarstvo
<i>amer</i>	amerika američki	<i>biol</i>	biologio biologija
<i>anat</i>	anatomio anatomija	<i>bot</i>	botaniko botanika
<i>ant</i>	antikveco, antikva antika, antiĉki	<i>brod</i>	ŝipoj brodovi, brodarstvo
<i>antrop</i>	antropologio antropologija	<i>budh</i>	budismo budizam
<i>arap</i>	araba arapski	<i>burz</i>	borso burza, burzovni
<i>arh</i>	arkaismo arhaizam	<i>crkv</i>	eklezio crkva, crkveni
<i>arheol</i>	arkeologio arheologija	<i>cm</i>	centimetro centimetar
<i>art</i>	artikolo ĉlan, ĉlanak	<i>ĉ</i>	ĉirkaŭ oko, pribliĝno
<i>astr</i>	astronomio astronomija	<i>dalm</i>	dalmata dalmatinski
<i>augm</i>	aŭgmentativo uveĉanica	<i>diol</i>	dialekto dijalekt, dijalektalno
<i>autom</i>	aŭtomobilismo automobilizam	<i>dim</i>	diminutivo umanjenica

<i>dipl</i>	diplomatia diplomacija, diplomatski	<i>folk</i>	folkloro folklor, folklorni
<i>E</i>	Esperanto esperanto	<i>fon</i>	fonetiko, fonologio fonetika, fonologija
<i>egipt</i>	Egipta egipatski	<i>fot</i>	fotografio fotografija
<i>ek</i>	ekonomio, ekonomiko ekonomija, ekonomika	<i>fr</i>	franca francuski
<i>ekol</i>	ekologio ekologija	<i>g</i>	genro rod
<i>ekz</i>	ekzemple na primjer	<i>g</i>	gramo gram
<i>el</i>	elektro elektrika, električni	<i>gener</i>	genera generički
<i>elteh</i>	elektrotekniko elektrotehnika	<i>genet</i>	genetiko genetika, genetički
<i>engl</i>	angla engleski	<i>geod</i>	geodezio geodezija
<i>esp</i>	Esperanto esperanto	<i>geog</i>	geografio geografija, zemljopis
<i>etn</i>	etno, etnologio etnik, etnologija, etnološki	<i>geol</i>	geologio geologija
<i>eŭfem</i>	eufemismo eufemizam	<i>geom</i>	geometrio geometrija
<i>ev</i>	evitinda izbjegavati	<i>germ</i>	germane mjemački
<i>fam</i>	familio, familiara obitelj, obiteljski	<i>glazb</i>	muziko glazba
<i>farm</i>	farmacio, farmakologio farmacija, farmakologija	<i>grad</i>	konstruarto, arhitekturo građevinarstvo, arhitektura
<i>fer</i>	fervojoj željeznice, željeznički	<i>graf</i>	grafiko grafika, grafički
<i>fil</i>	filozofio filozofija	<i>gram</i>	gramatiko gramatika
<i>filat</i>	filatelio filatelija	<i>grč</i>	greke grčki
<i>film</i>	filmo film, filmski	<i>hebr</i>	hebrea hebrejski
<i>fin</i>	financoj financije	<i>herald</i>	heraldiko heraldika, grboslovlje
<i>fiz</i>	fiziko fizika	<i>hidr</i>	hidrologio hidrologija
<i>fiziol</i>	fiziologio fiziologija	<i>hind</i>	hinda, hinduismo hindiski, hinduizam

<i>hist</i>	historio povijest	<i>k</i>	kaj i
<i>hort</i>	hortikulturo hortikultura	<i>k.a.</i>	kaj aliaj i drugi
<i>hrv</i>	Kroata hrvatski	<i>kc</i>	kaj ceteraj i ostali
<i>I</i>	Oriento, oriente Istok, istočno	<i>kalk</i>	kalkulado, kalkula raĉunanje, raĉunski
<i>i. a.</i>	interalie, inter aliaj izmeĉu ostalog, meĉu ostalim	<i>kart</i>	kartografio kartografija
<i>ideol</i>	ideologio ideologija, ideoloĝki	<i>kat</i>	katolikismo, katolika katoliĉanstvo, katoliĉki
<i>igr</i>	ludoj igre	<i>kaz</i>	teatro kazaliĝte
<i>ikav</i>	ikava-dialekto ikavica, ikavski	<i>kem</i>	kemio kemija
<i>im</i>	substantivo imenica	<i>kf</i>	kultivoformo kultivar
<i>ind</i>	individue pojedinaiĉno	<i>kg</i>	kilogramo kilogram
<i>inf</i>	infinitivo infinitiv	<i>kinol</i>	kinologio*, hundorasoj kinologija
<i>inf</i>	informadiko informatika	<i>kin</i>	ĉina, ĉine kineski
<i>inkl</i>	inkluzive ukljuĉivŝi	<i>km</i>	kilometro kilometar
<i>interj</i>	interjekcio uzvik	<i>knjiĝ</i>	literaturo knjiĝevnost
<i>iron</i>	ironie ironiĉno	<i>komp</i>	komparu usporadi
<i>isl</i>	Islamo, islame Islam, islamski	<i>komp</i>	komparativo komparativ
<i>j</i>	jaro godina	<i>krat</i>	mallongigo kratica
<i>jap</i>	japana japanski	<i>krŝĉ</i>	kristanismo, kristana krŝĉanstvo, krŝĉanski
<i>jc</i>	jarcento vijek, stoljeĉe	<i>konj</i>	konjukcio veznik
<i>j.a.K.</i>	jaroj antaŭ Kristo godina prije Krista	<i>ks</i>	kaj simile, kaj similaj i sliĉno
<i>jez</i>	lingva jeziĉni	<i>ktp</i>	kaj tiel plu i tako dalje
<i>jud</i>	judaismo ĝidovstvo, ĝidovski	<i>kul</i>	kulinara kulinarstvo

<i>kult</i>	kulturo kultura	<i>N</i>	nordo sjever
<i>l</i>	litro litra	<i>nar</i>	popolo, popole narod, narodni
<i>lat</i>	latine, latina latinski	<i>neol</i>	neologismo neologizam, novotvorenica
<i>leks</i>	leksikografio leksikografija	<i>neŭt</i>	neŭtrale neutralno
<i>lik</i>	figuraj artoj likovne umjetnosti	<i>novĉ</i>	financoj novĉarstvo
<i>lingv</i>	lingvistiko lingvistika	<i>ntr</i>	netransitiva neprelazan
<i>log</i>	logiko logika	<i>njem</i>	germane njemaĉki
<i>lok</i>	loka, loke lokalni, lokalno	<i>odj</i>	vestoj odjeĉa
<i>lov</i>	ĉaso lov, lovaĉki	<i>onom</i>	onomatopeo onomatopeja
<i>m</i>	metro metar	<i>op</i>	rimarko opaska
<i>maĉ</i>	hungare maĉarski	<i>opt</i>	optiko optika
<i>mat</i>	matematiko matematika	<i>orij</i>	Oriento, oriente Istok, istoĉno
<i>med</i>	medicino medicina	<i>pal</i>	paleontologio paleontologija
<i>met</i>	meteologio meteorologija	<i>pat</i>	patologio patologija, patoloŝki
<i>metaf</i>	metafora metaforiĉki	<i>pĉel</i>	abeloj pĉelarstvo
<i>mil</i>	miliono milijun	<i>pejor</i>	pejorative pejorativno
<i>min</i>	mineralogio mineralogija	<i>pjes</i>	poezio poezija
<i>mit</i>	mitologio mitologija	<i>pleon</i>	pleonasmo pleonazam
<i>ml</i>	mallongigo kratica	<i>pl tantum</i>	pluralia tantum pluralia tantum
<i>mm</i>	milimetro milimetar	<i>poet</i>	poezie pjesniĉki
<i>musl</i>	islama, muzulmana muslimanski	<i>pol</i>	politiko politika, politiĉki
<i>n</i>	nominativo nominativ	<i>pom</i>	maraferoj, navigado pomorstvo

<i>por</i>	familio porodica	<i>refer</i>	reference u odnosu na
<i>posl</i>	proverbo poslovica	<i>reg</i>	regione pokrajinski
<i>posl</i>	aferoj, negoco poslovno	<i>rel</i>	religio vjera, vjerski
<i>pov</i>	historio povijest	<i>resp</i>	respektive odnosno
<i>pov. umj.</i>	arthistorio povijest umjetnosti	<i>retor</i>	retoriko retorika, retorički
<i>prav</i>	juro, jure pravo, pravno	<i>rib</i>	fišoj, fiškulturo ribe, ribarstvo
<i>prapov</i>	prahistorio prapovijest	<i>rim</i>	rimarko opaska
<i>pravosl</i>	ortodokse pravoslavno	<i>rtv</i>	radiotelevido radiotelevizija
<i>pren</i>	alisignife u prenesenom smislu	<i>rud</i>	mineralogio mineralogija, rudarstvo
<i>prez</i>	prezenco prezent	<i>s</i>	sekundo sekunda
<i>prid</i>	adjektivo pridjev	<i>S</i>	Sudo jug
<i>prij</i>	prepozicio prijedlog	<i>sanskr</i>	sanskrito sanskrt
<i>pr. Kr.</i>	antaŭ Kristo prije Krista	<i>simb</i>	simbolo, simbole simbol, simbolički
<i>pril</i>	adverbo prilog	<i>sin</i>	sinonimo sinonim
<i>priv</i>	ekonomio privreda, privredni	<i>slav</i>	slava slavenski
<i>prom</i>	trafiko promet	<i>slik</i>	pentroarto slikarstvo
<i>ps</i>	pseŭdonimo pseudonim	<i>slov</i>	slovena slovenski
<i>psih</i>	psikologio psihologija	<i>služb</i>	oficiale službeno
<i>publ</i>	publikaĵoj publicistika	<i>soc</i>	sociologio, sociala sociologija
<i>r</i>	radiko korijen	<i>sp</i>	specio vrsta
<i>radio</i>	radiotekniko radio, radiotehnika	<i>sport</i>	sporto sport
<i>razg</i>	parole razgovorno	<i>srp</i>	serba srpski

<i>ssp</i>	subspecio podvrsta	<i>TV</i>	televido televizija
<i>st</i>	jarcento stoljeće	<i>tzv</i>	takozvani tiel nomata
<i>stat</i>	statistiko statistika	<i>ugost</i>	gastservo ugostiteljstvo
<i>stom</i>	stomatologio stomatologija	<i>umj</i>	arto, arta umjetnost, umjetnički
<i>subst</i>	substantivo imenica	<i>usp.</i>	komparu uspoređi
<i>suf</i>	sufikso sufiks	<i>uzv</i>	eksklamacio uzvik
<i>šah</i>	šako šah, šahovski	<i>v.</i>	vidu vidi
<i>tal</i>	itale talijanski	<i>var</i>	variâjo varijanta
<i>teh</i>	tekniko, teknologio tehnika, tehnologija	<i>vet</i>	bestkuracado veterina
<i>teks</i>	teksumo tekstil	<i>vezn</i>	konjukcio veznik
<i>tel</i>	telefonio telefonija	<i>vjer</i>	religio vjera, vjerski
<i>telkom</i>	telekomunikiloj telekomunikacije	<i>voj</i>	armeo, armiloj vojska, oružje
<i>teol</i>	teologio teologija, teološki	<i>vrtl</i>	ĝardenarto vrtlarstvo
<i>term</i>	termino termin	<i>z</i>	okcidento, okcidente zapad, zapadno
<i>tipogr</i>	tipografarto tipografija	<i>Z</i>	Zamenhof Zamenhof
<i>tisk</i>	preso, presarto tiskarstvo	<i>zast.</i>	arkaiĝinta zastarjelo
<i>top</i>	toponimio toponimija	<i>znan</i>	scienco, scienca znanost, znanstveno
<i>t.e</i>	tio estas to jest	<i>zoo</i>	zoologio zoologija
<i>t.n.</i>	tiel nomata takozvan	<i>zrak</i>	aviado zrakoplovstvo
<i>tr</i>	transitiva prijelazan	<i>žarg</i>	ĵargono žargon, žargonski
<i>trg</i>	komerco, negoco trgovina, trgovački	<i>želj</i>	fervojo, fervoja željeznica, željeznički
<i>tur</i>	turka, turke turski		

GRANDA VORTARO ESPERANTA-KROATA
VELIKI RJEČNIK ESPERANTSKO-HRVATSKI

A

a prvo slovo esperantske i prvo slovo hrvatske abecede

~**a** nastavak za pridjeve u jednini

ab|o* (*hebr*) ab; jedanaesti mjesec židovske građanske i peti crkvene godine

abažur|o* abažur, zaslon, sjenilo na lampi

abak|o abak; 1. (*građ*) završna ploča na kapitelu antičkog stupa; 2. računaljka s kuglicama

abandon|o (*trg*) odustajanje od prava ili svojine

abat|o (*kršč*) opat; predstojnik samostana; ~**ejo** opatija

abatis|o 1. prepreka od posječenog drveća; 2. sitni dijelovi zaklane živadi

abazi|o (*med*) abazija; živčani poremećaj koji uzrokuje nemogućnost hodanja

abdik|i (*tr*) abdicirati, odreći se (zvanja, časti, prijestolja); ~**o** abdikacija, odreknuće

abdomen|o abdomen 1. (*anat*) trbušna šupljina, trbuh; 2. (*zoo*) zadak u kukaca i rakova

abdukcij|o (*anat*) abdukcija; odmicanje udova od središnje crte tijela

abdukt|i (*tr*) abducirati, odvoditi, odstranjivati, odvrćati

abduktor|o (*anat*) mišić odmicач

abel|o (*ent*) pčela (*Apis*), kukac opnokrilac; ~**a** pčelinji; ~**ejo** pčelinjak; ~**isto** pčelar; ~**ujo** košnica; ~**bredado**, ~**kulturo** pčelarstvo; ~**čelaro** saće; ~**reĝino** matica; ~**svarmo** rojenje; **labor~o** pčela radilica; **vir~o** trut, pčelinji mužjak

abeli|o* (*bot*) abelija (*Abelia*), rod listopadnih grmova iz porodice kozokrvnica

aber|i* (*ntr*) = ABERACII

aberaci|o aberacija 1. (*astr*) prividna promjena položaja zvijezda zbog godišnjeg gibanja Zemlje oko Sunca; 2. (*biol*) manja promjena oblika građe ili boje u ljudi, životinja i biljaka; 3. (*fiz*) aberacija koja nastaje stoga, što periferni dio sferne leće ima manju žarišnu udaljenost nego središnji; ~**i** (*ntr*) skretati, otklanjati; davati krivu sliku

abi|o (*bot*) jela (*Abies*); rod crnogoričnog drveća iz por. borova

abiogenez|o abiogeneza 1. (*med*) spontano rađanje; 2. (*biol*) samoniklost; postanak živih organizama iz nežive tvari

abisen|o (*etrn*) Abesinac; (**A**)~**io**, (**A**)~**ujo** (*geog*) Abesinija; nekadašnji naziv Etiopije

abism|o ponor, bezdan, provalija, jaz; **en~iĝi** pasti u ponor

abitur|o* abitura, matura, ispit zrelosti

abiturient|o abiturijent; završni đak srednje škole

abjur|i abjudicirati 1. odreći se (javno), odustati; 2. osporiti, uskratiti, poreći

ablaci|o ablacija 1. (*med*) amputacija, odsijecanje, odrezivanje; 2. (*geol*) odnošenje dijelova zemljine površine; 3. (*astr*) otapanje površinskog sloja na vrhu rakete

ablativ|o (*gram*) ablativ; šesti padež u nekim jezicima

abneg|i* (*tr*) abnegirati, poricati, nijekati, odbijati

abnegaci|o abnegacija 1. poricanje, odricanje, nijekanje; 2. samoodricanje, samoprijegor, samozataja

abnorma abnormalan, protupravljan, protuprirodan, čudan, nastran, nakazan

aboc|o abeceda; ~**olibro** početnica = ALFABETUMO

abol|i, **abolici~i** (*tr*, *prav*) abolirati, ukinuti, obustaviti ili poništiti istražni sudski postupak prije pravomoćnosti presude; ~**o** abolicija, poništenje, ukinuće, oprost; ~**ismo** abolicionizam; pokret za ukidanje nekog zakona

abomas|o (*anat*) sirište; četvrti želučani džep kod preživača

abomen|i (*tr*) prezirati; osjećati, iskazivati prezir; ~**o** prezir; ~**a** odvratan, odbojan, gadan; ~**aĵo** odvratna stvar; ~**inda** koji zaslužuje prezir

abon|i (*tr*) abonirati (*se*), pretplatiti (*se*); ~**o** pretplata, abonman; ~**anto** pretplatnik, abonent; ~**ebla** pretplativ; ~**pago** uplata pretplate; **mal~i** otkazati pretplatu; **re~i** obnoviti pretplatu

aborigen|o prastanovnik, starosjedilac, urođenik

abort|i (*tr*, *med*) abortirati, pobaciti; ~**o** pobačaj, abortus, prekid trudnoće; ~**igi** napraviti pobačaj; ~**igilo** sredstvo za izazivanje pobačaja

Abraham|o (*hebr*) Abraham; po Bibliji praotac Židova i Arapa

abrazi|o abrazija 1. (*geol*) odronjavanje; razorno djelovanje morskih i jezerskih valova na obalu; 2. (*teh*) mehanička obrada predmeta struganjem abrazivima; 3. (*med*) A. skidanje površinskog sloja radi uzimanja uzoraka za ispitivanje ili liječenje; B. progresivno izjedanje zubne cakline od žvakanja i sl.; ~**a** abrazivan, abrazioni; ~**igi** uzrokovati abraziju; ~**igilo** abraziv; sredstvo za brušenje i poliranje tvrdih površina

abr|i* (*tr*) otvoriti = MALFERMI

abreviacij|o skraćenje, skraćenica, kratica = MALLONGIGO

abrikot|o (*bot*) marelica, kajsija (*Prunus armeniaca*) plod i voćka iz por. ruža

abrog|i (*prav*, *tr*) abrogirati; ukinuti, opozvati, poništiti naredbu; ~**o** abrogacija, ukinuće, opoziv, poništenje

abrogaci|i = ABROGI

abrotan|o (*bot*) mirisni pelin (*Artemisia abrotanum*) iz por. glavočika

abrupt|a abruptan 1. nagao, nenadan, osoran, prijek; 2. strm, vrletan; ~**e** naglo, nenadano

absces|o (*med*) apsces, poganac, poganica, gnojni čir; ~**i** (*ntr*) gnojiti se, zagnojiti se, formirati se u čir

abscis|o (*mat*) apscisa, osječ, sječica; vodoravna os u koordinatnom sustavu

absid|o (*građ*) apsida; polukružni prostor nadsveden polukupolom i dodan glavnoj zgradi

absint|o (*bot*) pravi pelin, vrtni pelin (*Artemisia absinthium*) iz por. glavočika; ~**afo** (*kul*) pelinkovac

absolut|a apsolutan, potpun, savršen, neograničen; ~**e** apsolutno, potpuno, sasvim, posve; ~**o** (*fil*) apsolut, apsolutna ideja; ~**ismo** apsolutizam

absolv|i 1. (*vjer*) odriješiti, oprostiti, osloboditi od grijeha = PEKLBERIGI, PEKLBERI; 2. (*prav*) oprostiti, ukinuti kaznu = MALKONDAMNI; ~**o** oprost, odrješenje

absorb|i (*tr*) apsorbirati 1. upiti, upijati; 2. uvući, privući, primati, asimilirati; ~**ado** apsorpcija, upijanje, obuzimanje; -iği udubiti se, zaokupiti se; ~**iğö**, ~**iteco** apsorbiranost, obuzetost, zaokupljenost

abstemio = ABSTINADO

abstin|i (*ntr*) apstinirati, odricati se, suzdržavati se; ~**o** apstinencija; ~**ado** apstiniranje; ~**emo** sklonost apstinenciji; ~**ulo** apstinent, trezvenjak, anti-alkoholičar

abstinenc|o = ABSTINADO

abstrakt|a apstraktan, misaon, pojmovni; ~**i** (*tr*) apstrahirati, izlučiti, odijeliti, odvojiti, isključiti; ~**ado** apstrahiranje, lučenje, izlučivanje; ~**afo** apstrakcija, apstraktna stvar; ~**eco** apstrakcija, apstraktnost; ~**ismo** apstrakcionizam

absurd|a apsurdan, besmislen, protuslovan; ~**e** apsurdno, besmisleno; ~**o** apsurd, glupost; ~**afo** apsurd, besmislica; ~**eco** apsurdnost, besmislenost

abulij|o (*psih*) abulija, bezvoljnost, neodlučnost

abund|a obilan, izobilan, izdašan; ~**e** obilno, izdašno, napretak; ~**o** obilje, izobilje, blagostanje; ~**i** (*ntr*) obilovati, biti bogat čime; ~**eco** obilnost, obilatost; **mal~a** neobilan, manjkav, nedostatan, nedovoljan, oskudan; **super~a** preobilan; **super~i** pretjecati, biti preobilan, imati na pretek

abutil|o (*bot*) sobni sljez, sobni javor, mračnjak (*Abutilon*) iz por. sljezova

abutment|o (*građ*) potporanj, podupirač

~**ac~** sufiks za nazive biljnih porodica (npr. malva-coj = sljezovi)

acefal|oj* (*zoo*) bezglavci, bezglavi mekušci

acer|o (*bot*) javor (*Acer*); ~**acoj** javori (*Aceraceae*);

Japania – japanski javor (*A. japonicum*); **platan** ~**o** gorski javor, bijeli javor (*A. pseudoplatanus*); **plataneca** ~**o** javor mlijječ (*A. platanoides*); **suker** ~**o** sladorovac, šećerni javor (*A. saccharum*)

acerb|a 1. trpak, rezak; koji skuplja usta; 2. jedak, opor, zajedljiv

aceren|oj* (*iht*) balavci grgeči (*Acerina*), rod riječnih riba

acet|o (*kem* – u složenicama) naziv koji se upotrebljava za derivate s bezbojnom kiselinom; ~**ato** acetat, sol octene kiseline

acetilen|o (*kem*) acetilen, karbid; plin za rasvjetu bez boje i mirisa

aceto~ (*kem*) aceto- prefiks u kemijskim spojevima s odnosnim kiselinama

acetoliz|i (*tr*) rastopiti, razraditi sa aceto-spojevima

aceton~o (*kem*) aceton, propanon; tekućina kod suhe destilacije drva

acid|o (*kem*) acid, 1. kiselina; 2. prskavac; vrsta eksplozivna; ~**a** kiseo, trpak; ~**a kremo** kiselost vrhnje;

~**afo** kiselina; ~**eco** kiselost; ~**eta** kiselkast, nakiseo; ~**igi** kiseliti; ~**iği** ukiseliti se; ~**ozo** (*med*)

acidoza, povećana kiselost organizma zbog poremećenog metabolizma ~**ometro** (*teh*) acidimetar;

acetometar; **amin(o)~o** (*kem*) amino-kiselina; ~**mordi** (*tr*) korodirati, nagrizzati, hrđati = KORODI; **dolč~a** sladak-kiseo

acidimetr|o = ACIDOMETRO

acin|o (*anat*) acinus 1. elementarna jedinica žlijezda s vanjskim lučenjem; 2. proširenje na kraju plućnih alveola

acipenser|o (*iht*) jesetra, štitonoša (*Acipenser*); ~**formaj** jesetre, jesetrovke (*Acipenseriformes*)

~**ač** (*gram*) sufiks koji označuje bezvrijednost, loše svojstvo; ~**a** oduran, odvrat; ~**afo** odurna, bezvrijedna stvar; ~**ulo** gad, pokvarenjak, nitkov, hulja

ačet|i (*tr*) kupiti; ~**o** kupnja, kupovina; ~**ado** kupovanje; ~**anto** kupac; ~**ebila** koji se može kupiti;

~**ejo** prodavaonica; ~**isto** dobavljač, nakupac; **el~i** otkupiti; **El~into** (*kršč*) Otkupitelj, Spasitelj;

sub~i potkupiti; ~**čareto** nabavna kolica u samoposluživanju

aceüle|o (*paleont*) acheuléen, ašeleen, ašeleyen, razdoblje paleolitika

~**ad** (*gram*) sufiks koji označuje trajanje ili ponavljanje radnje (venado, kantado); ~**asismo** (knjiž)

adasizam, slaganje rima pomoću sufiksa

adağ|o (*glazb*) adaggio, polagani stavak simfonijskih i komornih djela; ~**e** polagano = MALRAPIDE

adamantin|o (*anat*) adamantin, zubna caklina

adapt|i (*tr*) adaptirati, podesiti, prilagoditi, pripraviti, preraditi; ~(**ad**)o adaptacija, prilagodba, preinaka, preradba, podesavanje; ~**afo** adaptacija, adaptirana stvar; ~**iği** prilagoditi se; ~**ilo** adaptor, uskladjivač; **re~ado** rehabilitacija (zdravstvena)

adar|o* (*hebr*) adar; šesti mjesec židovskog kalendara

adekvat|a adekvatan, primjeren, prikladan, odgovarajući

aden|o (*anat*) žlijezda (u složenicama); ~**ito** (*med*) adenitis; upala žlijezde; ~**oida** žljezdast; ~**oido** žljezdasta izraslina; ~**omo** adenom, dobroćudni tumor žljezdanog tkiva; **limf~o** limfni čvor = LIMFONODO; ~**opatio** oboljenje žljezdanog tkiva

adenin|o (*kem*) dušična baza = PURINA NUKLEOBAZO

adenostil|o* (*bot*) ljepika (*Adenostyles glabra*) iz por. glavočika

adenozil|o (*kem*) adenozil; radikal adenoзина

adenozin|o (*kem/fiziol*) adenozin; sastavni dio nukleinskih kiselina

adept|o adept 1. (*pov*) alkemičar koji je ostvario vrhunac tajnih vještina; 2. onaj koji je upućen u tajne određenog društva; 3. pristalica, sljedbenik; ~**igi** pridobiti (nekoga za nešto)

adesiv|o* (*gram*) adesiv; ugrofinski padež
adher|ji (*ntr*) prionuti, zalijepiti se, sastaviti se; ~o (*fiz*) adhezija, prionljivost, prijanjanje, priljubljanje; ~a prionljiv, adherentan; ~a**žo** (*med*) priraslica
adiabat|a (*fiz*) adijabatički; koji je bez dodavanja ili oduzimanja topline; ~o adijabata; sustav koji ne prihvaća nikakvu količinu topline
adiant|o (*bot*) vlasasta paprat (*Adiantum*) iz por. bujadi = HARFILIKO; **venushara** ~o gospin vlasak (*A. capillus-veneris*) = VENUSHARARO
adiaū zbogom; ~o oproštaj, rastanak; ~a oproštajni; ~i (*tr*) oprostiti se
adici|ji (*tr*) zbrajati, sumirati; ~o zbroj, zbir, suma; ~ato (*mat*) pribrojnik, sumand; ~ilo brojilo = SUMIGILO
adikt|ji* (*tr*) ovisiti (npr o drogi); ~ato, ~ito ovisnik
adip|o (*med*) stručni termin u značenju: mast, salo; ~ozo adipoza, gojaznost, pretilost, debljina; ~ogenez (*fiziol*) adipogeneza; formiranje sala kod životinja; ~ociro* (*kem*) masnoća u mrtvom tijelu
adjekt|o (*gram*) dopuna (subjektu)
adjektiv|o (*gram*) pridjev, adjektiv; ~igi pretvoriti u pridjev
adjudik|ji (*tr, trg, prav*) dodijeliti, dosuditi; ~o dražba, nadmetanje
adjunkt|o adjunkt, pristav, vježbenik, pomoćni činovnik
adjutant|o (*voj*) ađutant, pobočnik; viši administrativac u vojsci, član visokog zapovjedništva
administr|ji (*tr, prav*) administrirati, upravljati, obavljati, provoditi; ~(ad)o vođenje, upravljanje, administracija; ~a upravni; ~ejo uprava, administracija; ~istar **o** upravni odbor; **mem~ado** samoupravljanje
administraci|o = ADMINISTRREJO; **forst~o** uprava šuma; **proviand~o** (*voj*) uprava za snabdijevanje
administrator|o administrator, upravitelj, upravnik, voditelj = ADMINISTRANTO, ADMINISTRISTO
admir|ji (*tr*) diviti se, obožavati; biti ushićen, oduševljen; ~o divljenje, čudjenje; ~anto štovatelj, obožavatelj; ~inda divan, prekrasan, čudesan
admiral|o (*voj*) admiral; opći naziv za najviše časnike u mornarici
admiralitat|o (*voj*) admiralitet 1. savjetodavno tijelo zapovjedništva ratne mornarice ili ministarstva obrane za ratnu mornaricu; 2. glavno zapovjedništvo mornarice; 3. skup admirala
admitanc|o (*fiz*) admitancija; recipročna vrijednost impedancije
admon|ji (*tr*) opomenuti, izreći opomenu; ~o opomena; **de~i** odvratiti, odvracati; **moral~o** moralna opomena
adob|o (*građ*) čerpič; nepečena, na suncu sušena opeka
adoks|o* (*bot*) moškovicica, mirišljavac (*Adoxa moschatellina*) iz por. moškovicica
adolesk|ji (*ntr*) stasati; razvijati se u mladića ili djevojku; ~a mladenački, pubertetski; ~anto adolescent; mladić između 15 i 25 godina; ~antino adolescentica; djevojka između 12 i 20 godina; ~(ant) **eco** adolescencija; stasanje; životna dob između puberteta i ranog zrelog doba
adolt|o odrasla, zrela osoba = PLENKRESKULO; ~a odrastao

Adonaj| (*hebr*) Adonaj; hebrejski naziv za Boga
adonid|o (*bot*) gorocvijet (*Adonis*) iz por. žabnjaka
Adonis|o (*mit*) Adonis; lijep mladić iz grčke mitologije, ljubimac Afrodite
adopt|ji (*tr*) adoptirati 1. (*prav*) usvojiti, posvojiti, posiniti, pokćeriti; 2. prihvatiti, usvojiti (tuđe mišljenje); ~o adopcija, posvojenje; ~ado posvajanje; ~ito posvojče
ador|ji (*tr*) obožavati; ~o obožavanje; ~anto obožavatelj, obožavalac; ~ado (*vjer*) poklonstvo; ~inda vrijedan obožavanja, divljenja; ~klini**gi** klanjati se
adrenalin|o (*fiziol, kem*) adrenalin; hormon srži nadbubrežne žlijezde
adres|o adresa, naslov; ~i (*tr*) adresirati; uputiti, obratiti se nekome; ~anto adresant, pošiljatelj, predatelj; ~aro adresar, imenik; ~ato primatelj, naslovnik
Adri|a (*geog*) Jadranski; ~a **Maro**, **Adriatiko** Jadransko more, Jadransko more
adsorb|ji (*tr, kem*) adsorbirati, upijati, usisavati; = ALSORBI; ~ado upijanje; ~eco adsorpcija
adstring|ji (*tr, med*) stezati, skupljati, sužavati, začepljivati; ~a trpak, rezak, stezljiv
adukci|o adukcija 1. dovođenje, privođenje, privlačenje; 2. (*prav*) iznošenje dokaza. ; ~i aducirati, privoditi, dovesti do čega
aduktor|o (*anat*) mišić primicač (*M. adductor hallucis*)
adul|ji* (*tr*) laskati, ulizivati se, ulagivati se, dodvoravati se
adulari|o (*geol*) adular; ruda mjesječev kamen, vrsta plemenitog glinena
adult|ji (*ntr*) učiniti preljub; ~(ad)o 1. preljub, brakolomstvo; 2. krivovjerstvo; ~ulo. ~anto 1. preljubnik; 2. (*vjer*) krivovjernik; **sang~o** rodoskrvnuće, incest
adulter|ji (*tr*) krivotvoriti, obezvrijediti dodavanjem nepotrebnih sastojaka
adurol|o* (*kem*) razvijač = RIVELILO
advekcij|o (*met*) advekcacija, advekcija; vodoravno pomicanje zračnih masa
Advent|o (*kršč*) Advent, Došašće, četiri tjedna pred Božić; ~isto adventist, subotar; član Kršćanske Adventističke crkve
adventic|o adventicija 1, (*anat*) vanjski omotač (npr. krvne žile); 2. (*bot*) adventivna biljka, biljka pridošlica
adventiv|a (*bot*) adventivan, nadošao, stran (pup, korijenje)
adverb|o (*gram*) prilog, adverb; ~a priložni, priloški
advers|a protivan, suprotan, oprečan; ~ulo protivnik, suparnik
advokat|o (*prav*) advokat, odvjetnik, branitelj; ~aro advokatska komora odvjetnički zbor; ~eco odvjetništvo, advokatura
adz|o (*teh*) bradva, tesarska sjekira
aed|o (*beletr*) aed; starogrčki pjevač junačkih pjesama
aer|o (*met*) zrak; ~a zračni; ~i (*tr*) puniti zrakom, napuhivati (npr. gumu); ~ujo zračnica; ~umi (*tr*) zračiti, prozračiti, provjetriti; ~denso gustoća zraka; ~kastel**o** kule u zraku; ~kavo, ~tru**o** zračna rupa; ~pre**o** zračni tlak; ~šipo zrakoplov; ~te**o** rapio zračna terapija

aerobi|a (*biol*) aerobni; kojemu je za život potreban kisik iz zraka; **mal~a** anaeroban; koji živi bez zraka
aerobik|o (*sport*) aerobika; moderna vrsta estetičke gimnastike
aerodin|o (*zrak*) aerodin; zrakoplov koji se u letu održava uglavnom pomoću aerodinamičkih reakcija (zmajevi, jedrilice)
aerodinamik|o (*fiz*) aerodinamika; znanost o gibanju plinova
aerodrom|o (*zrak*) aerodrom, uzletišta, zračna luka; = FLUGHAVENO
aerofor|o (*teh*) aerofor; sprava za disanje
aerogram|o aerogram 1. pismo ili pošiljka odasлана zračnim putem; 2. (*met*) aerološki dijagram
aerolog|o (*met, zrak*) aerolog; ~**io** aerologija; znanost koja se bavi proučavanjem atmosfere iznad prizemnih utjecaja
aerometr|o (*fiz*) aerometar; sprava za mjerenje gustoće plinova; ~**io** aerometrija; znanost o fizikalnim svojstvima zraka
aeronaut|o (*zrak*) zrakoplovac, aeronaut; ~**iko** zrakoplovstvo, aeronautika
aeroplan|o (*zrak*) aeroplan, zrakoplov, avion = AVIO, AVIADILO
aerosol|o aerosol; sredstvo za pročišćivanje zraka
aerostat|o (*zrak*) aerostat 1. zračni balon; 2. (*med*) vrsta aparata za inhalaciju; ~**iko** aerostatika; znanost o ravnoteži plinova
afabl|a ljubazan, prijazan, srdačan, uslužan; ~**ažo** usluga, ljubazan čin ~**eco** ljubaznost, prijaznost, srdačnost; **mal~a** neljubazan, neuslužan
afanipter|o (*ent*) buhe, afanipteri (*Aphaniptera*); red beskrljivih skakajućih nametnika s ustima kojima sišu i ubadaju
afazi|o (*med*) afazija, nijemost, zanimjelost; poremećenje sposobnosti govora zbog oboljenja mozga,
afekci|o (*tr*) uzbuditi, djelovati na; ~**o** afekcija, afekt; 2. sklonost, simpatija; 3. (*med*) oboljelost, oboljelo stanje; ~**a** uzbudjen
afekt|o (*tr*) afektirati, prenavljati se, prenemagati se; ~(**ad**)o afekt, afekcija, prenemaganje, pretvaranje; ~**ulo** afektant; **pi~a. sankt~** zadrž = BIGOTA
afeli|o (*astr*) afel; najveća udaljenost planeta od Sunca
afer|o stvar, predmet, posao; ~**a** poslovni; ~**isto** poduzetnik; ~**šarđito** otpravnik poslova, zastupnik; ~**vojažo** poslovno putovanje
Afgan|o (*etn*) Afganistanac; ~**io**, ~**ujo**, ~**lando** (*geog*) Afganistan, država u Aziji
afgani|o* afgan; novčana jedinica u Afganistanu
afid|o (*ent*) lisna uš (*Aphis*) = PLANTLAÜSO
afidavit|o (*prav*) afidavit; pismena izjava sudu pod zakletvom
afiks|o (*gram*) afiks, dometak (predmetak ili dočetak)
afin|a srodan 1. povezan, sklon, naklonjen; 2. (*bot*) susjedni; ~**i** (*intr*) biti srodan; ~**eco** afinitet 1. srodnost, sličnost, bliskost; 2. uzajamna privlačnost, sklonost; 3. (*kem*) međusobno privlačenje i spajanje atoma i molekula
afinaci|o (*tr, teh*) afinirati, bistrirati, pročišćivati tekuću kovinu; ~**o** metalurški čišćenje, bistrjenje, pročišćivanje

afirm|o* (*tr*) afirmirati, potvrditi, prihvatiti; učiniti poznatim, priznatim; ~**iđi** afirmirati se, uspjeti, postati poznat
afiš|o plakat, oglas, objava (nalijepljena na javnim mjestima); ~**i** (*tr*) plakirati, oglasiti, objaviti; ~**kolono** oglasni stup
aflikt|o (*tr*) uciviliti, rastužiti, ražalostiti; ~**o** žalost, patnja, bol, muka, nevolja, pečal; ~**iđi** rastužiti se, ražalostiti se; ~**iđo** uciviljenost, rastuženost, razalošćenost
afoni|o (*med*) afonija, bezglasnost, potpuna promuklost
aforism|o (*beletr*) aforizam; sažeta duhovita izreka
afrank|o (*tr*) frankirati, naljepiti poštansku marku; ~**o** poštarina
Afrik|o (*geog*) Afrika; ~**a** afrički; ~**ano** Afrikanac; **Centr~o** Centralna Afrika; **Sud~o** Južna Afrika
afrikans|o (*ling*) afrikans; varijanta nizozemskog jezika kojim govore Buri
afrikat|o (*ling*) afrikata; sliveni suglasnik
Afroditi|o (*mit*) Afrodit; starogrčka božica ljepote i ljubavi
afrodizi|o (*med*) afrodizija, pomama, pohota; ~**igažo** afrodizijak; sredstvo za podražaj spolnog nagona; **mal~o**, **ne~o** pomanjkanje spolnog nagona
aft|o (*med*) afta, jašterica; čirić u ustima
afust|o (*voj*) lafeta; postolje topničkog oružja
afzeli|o* (*bot*) afzelija (*Afzelia*) iz por. leptirnjača; služi u brodogradnji i gradjevinarstvu
ag|o (*ntr*) djelovati, postupati, raditi, činiti; ~**o** djelo, radnja, čin; ~**a** radni, aktivni; ~**ado** djelovanje, postupanje, akcija; ~**anto** 1. djelatnik, javni radnik, aktivist; 2. (*fiz, kem, med*) agens, pokretna sila, djelotvorno sredstvo; ~**ema** radin, radišan, marljiv, poduzetan; **inter~i** koordinirati; **kontra~i** protudjelovati; **kun~i** suradjivati, sudjelovati; **ne~a** (*fiz*) nedjelotvoran; **ne~ema** nepoduzetan, trom, pasivan; **re~i** reagirati; **re~o** reakcija; **retro~a** retroaktivan; **retro~o** povratno djelovanje, retroaktivnost = RETROEFIKO; **sen~ado** nedjelotvornost, tromost, pasivnost
aga|o (*pov*) aga; u Osmanlijskom carstvu naslov visokih državnih dužnosnika
agac~o utrnulost (npr. zubi); ~**i** (*tr*) trnuti
agam|o (*zoo*) agama (*Agama*); gušter iz por. agama; ~**edo** agame (*Agamidae*)
agami|a¹ (*biol*) bespolan, agaman; ~**o** agamija; nespolno razmnožavanje
agami|o² (*orn*) agami, sivokrili bukač (*Psophia crepitans*) ptica iz por. bukača
agap|o (*kršč*) agapa; zajednička gozba u prvih kršćana
agapant|o (*bot*) agapant (*Agapanthus*) iz por. ljiljana
agar|o. agaragar|o (*kem*) agar-agar; sluzava tvar iz azijskih morskih algi
agarik|o (*bot*) pečurka (*Agaricus*); rod gljiva lističarki; **kamp~o** rudnjača (*A. campestris*)
agat|o (*min*) ahat, agat; poludragulj
agatid|o (*bot*) kauri (*Agathis*) iz por. araukarijevki; od nekih se dobiva kopal-smola; **aüstrala ~o** novozelandski kauri, kopal-drvo (*A. australis*)
agav|o (*bot*) agava, loparina (*Agave*) iz por. agava (*Agavaceae*); ~**vino** = PULKVO; ~**brando** = TEKILO

agend|o agenda, bilježnica, notes; program i raspored rada
agent|o agent, zastupnik, mešetar, trgovački putnik; **~ejo** agencija (npr. inform-ejo, nova~ejo, svat~ejo)
agentur|o (*trg*) agencija, zastupstvo, posredništvo, podružnica
agerat|o (*bot*) agerat (*Ageratum*) iz por. glavočika
agit|o (*tr*) agitirati 1. provoditi agitaciju; 2. uznemiriti, uzbuditi; **~ado** agitacija, poticanje, nagovaranje; **~ižo** (*med*) duševna uzbuđenost; **~ilo** (*kem*) staklena mješalica
agl|o 1. (*orn*) orao (*Aquila*) iz reda sokolovki; 2. (*A*)**~o** (*astr*) ekvatorijalno zvijezde, koje se na našem području vidi ljeti i u jesen; **~a** orlovski; **imperia ~o** orao krstaš (*A. heliaca*); **reğa ~o** suri orao (*A. chrysaetos*); **bot~o** patuljasti orao (*Hieraaetus pennatus*); **fiš~o** = PANDIONO; **kri~o** orao kliktaš (*A. pomarina*); **granda kri~o** orao klokočaš (*A. clanga*); **mar~o** orao štekavac (*Haliaetus albicilla*) = HALIAETO; **serpent~o** = CIRKAETO
aglomer|o (*tr*) aglomerirati, nakupiti, nagomilati, naslagati; **~afo** nakupina, naslaga
aglutin|o (*tr, kem, med, ling*) skupiti, slijepiti, spojiti, sastaviti; **~iği** spojiti se, srasti; **~a** aglutinativan; koji se pripaja
agnat|o (*prav*) agnat; potomak po muškoj lozi
agnokast|o* (*bot*) konopljika, fratarski papar (*Vitex agnus castus*) iz por. sporiša
agnosk|o (*tr, prav*) agnoscirati, spoznati; službeno potvrditi, utvrditi da je ispravno = KOGNI, APERCEPTI
agnostik|o (*fil*) agnostičan, nepoznat; **~ismo** agnosticizam; pravac koji općenito odriče mogućnost spoznaje; **~ulo** agnostik, agnostičar
agnozi|o (*med*) agnozija; gubitak sposobnosti prepoznavanja zbog poremećaja u mozgu
agoni|o (*ntr*) umirati, izdisati, hroptati, biti u agoniji; **~o** agonija, samrt, hropac
agor|o (*pov*) agora; trg u starogrčkim gradovima
agorafobi|o (*med*) agorafobija; strah od velikog prostora
agord|o (*tr*) udesiti, podesiti, uskladiti, ugađati; **~o** sklad, ugađaj, raspoloženje; **~ado** ugađanje, usklađivanje; **~iği** uskladiti se, složiti se; **~isto** akordator; ugađač glazbala; **mis~i** raštimiti, poremetiti odnos
agr|o njiva, polje; **~aro** agrar 1. poljodjelstvo, ratarstvo; 2. poljodjelsko zemljište; **~ara** agrarni, zemljišni; **~arulo** poljoprivrednik; **~okulturo** agrikultura, poljodjelstvo
agrabl|o ugodan, prijatan; **~e** ugodno, prijatno; **~afo** ugodan čin/osjećaj **~eco** ugodnost, prijatnost; **~iği** ugoditi, učiniti ugodnim; **mal~a, ne~a** neugodan, neprijatan
agraf|o kopča, spajalica; **~i** (*tr*) zakopčati, skopčati; **mal~i** otkopčati
agrafi|o (*med*)agrafija; nesposobnost pisanja zbog motoričkih smetnji
agreg|o (*tr, fiz*) agregirati, skupiti, spojiti, gomilati, pridružiti; **~afo. ~ato** agregat; skup istovrsnih čestica, skup ili sprega više strojeva
agregaci|o agregacija 1. pridruživanje nekoj organizaciji; 2. u Francuskoj akademski stupanj nakon

diplome; **~ulo** osoba koja je postigla akademski stupanj
agres|o (*tr*) napasti, navaliti, izvršiti agresiju; **~ema** agresivan, prodoran, nasrtljiv, nametljiv; **~o** agresija, napad, grub nasrtaj; **~emo** agresivnost; **~iva** agresivan, nasilan; **~into, ~anto** agresor, napadač, zavojevač
agrikultur|o, agrokultur|o agrikultura, poljoprivreda, zemljoradnja; **~isto** poljoprivrednik, zemljoradnik, ratar
agril|o* (*ent*) poljar (*Agrilus*), tvrdokrilac koji živi po poljima
agrimoni|o (*bot*) turica, petrovac (*Agrimonia*) iz por. ruža
agrocip|o* (*bot*) jablanovača (*Agrocype aegerita*); jestiva gljiva
agronom|o agronom, poljoprivredni stručnjak; **~io** agronomija; znanost o poljoprivredi; **~ia** agronomski, poljoprivredni
agropir|o (*bot*) pirika (*Agropyron*) iz por. trava
agrostem|o (*bot*) kukolj usjevni (*Agrostemma githago*) iz por. karanfila
agrostid|o (*bot*) rosulja (*Agrostis*) iz por. trava
aguti|o (*zoo*) grivasti vuk, aguti (*Dasyprocta agouti*); južnoamerički glodavac
agvara|o (*zoo*) aguara (*Chrysocyon brachyurus*); vrsta argentinske lisice
ag|o čovječja dob, starost; **~a** star (po broju godina); **~i** biti star, imati određeni broj godina; **grand~o** duboka starost; **infan~o** doba djetinjstva; **jar~a** jednogodišnji; **matur~a** odrastao, zrele dobi; **neplen~a** maloljetan, nepunoljetan; **neplen~eco** maloljetnost, nepunoljetnost; **plej~ulo** najstariji član, doajen = DOAJENO; **plen~a** punoljetan; **plen~eco** punoljetnost; **profund~a** vrlo star; u dubokoj starosti; **sam~a** koji je istih godina; **sam~ulo** vršnjak; **temp~o** epoha, doba
agi|o (*fin*) ažio, ažija; višak tečajne vrijednosti nad nominalom kod novca, zlata i deviza
agiot|o (*ntr, fin*) špekulirati na burzi
aha! (*uzv*) aha!; uzvik koji izražuje potvrdu nečeg očekivanog
ahims|o (*bud*) ahimsa; zabrana ubijanja živih bića; osnovni moralni zakon budizma, hinduizma i jainizma
ah! (*uzv*) ah!; uzvik koji izražava jako iznenađenje ili žaljenje
Ahil|o (*knjiž*) Ahil; glavni junak Ilijade
aidos|o (*med*) AIDS, sida; sindrom stečene imunodeficijencije
ailant|o (*bot*) pajasen (*Ailanthus*) iz por. pajaseni
Ain|o = AJNUO
air|o (*bot*) metlača (*Aira*) iz por. trava
aizo|o (*bot*) zelenika (*Aizoon*); rod sukulentnih trajnica iz por. čupavica
Ajaks|o (*knjiž*) Ajaks; grčki junak u Trojanskom ratu, prema Ilijadi
ajapan|o (*bot*) konopljuša (*Ayapana*) iz por. glavočika
ajatol|o (*vjer*) ajatolah, iranski vjerski vođa
ajl|o (*bot*) češnjak, bijeli luk (*Allium sativum*) iz roda lukova; **~obulbo** lukovica češnjaka; **~ero, ~obulbero** češanj, češan, česno
ajn (*gram*) -god; neodređena priložna čestica (npr. kiu ajn = tkogod)

Ajnu|o (*etn*) Ainu; prastanovnik Japana
ajši* (*tr*) baždariti
ajug|o (*bot*) ivica (*Ajuga*) iz por. usnača; **rampanta** ~o puzava ivica (*A. reptans*)
ajup|o* indijanska koliba
ajut|o (*teh*) sapnica, mlaznica; čunjasta cijev za protok tekućine i plina pod tlakom
 ~aj~ (*gram*) sufix koji određuje predmet određenog porijekla (npr. **manĝ~o** jelo; **elpens~o** = izmišljotina); ~o stvar, predmet; ~eto stvarčica
ajur|o (*teks*) ažur, vrsta šupljikavog veza
a. K. kratica za "antaū Kristo" prije Krista
akaci|o (*bot*) akacija (*Acacia*) iz por. leptirnjača
akademij|o akademija 1, birano društvo znanstvenika, književnika i umjetnika; 2. najviša znanstvena ustanova u državi; 3. naziv nekih stručnih škola; 4. priredba s predavanjima, recitacijama, koncertnim točkama; ~a akademski; ~ano akademik, član akademije
akaju|o (*bot*) plod kažuja; ~arbo = OKCIDENTA ANAKARDIO; ~nukso kažujev orah, pravi plod; ~pomo kažujeva jabuka, nepravi plod
akalif|o (*bot*) rajnska kopriiva (*Acalypha*) iz por. mlječika
akant|o (*bot*) primog, medvjeda stopa, akant (*Acanthus*) iz por. primoga
akantias|o (*iht*) akantias (*Squalus acanthias*); vrsta malog morskog psa = SKVALO
akantocefal|oj (*zoo*) kukaši (*Acantocephala*) vrsta crva
akantopterig|oj (*iht*) tvrdoperke (*Acanthopterygii*)
akapar|i (*tr*) 1, nakupovati u svrhu preprodaje; 2. prigrabiti, prisvojiti; ~(ad)o gomilanje robe radi dizanja cijene
akar|o (*ent*) grinja, pregalj, šugarac (*Acarus*); ~ozo (*med*) akarinoza; grinjavost; bolest pčela i vinove loze izazvana raznim vrstama grinja
akcel|i (*tr*) akcelirati, ubrzati, pospješiti, unaprijediti; ~(ad)o akceleracija 1. (*fiz*) pojačanje brzine u jedinici vremena; 2. ubrzanje, pospješenje, pojačanje brzine; ~anto (*kem*) katalizator, tvar koja pospješuje proces; ~ilo 1. akcelerator; uređaj za ubrzanje; 2. papučica za gas u automobilu, ubrzivač; mal~i usporiti, smanjiti brzinu, bremzati; mal~ado usporavanje, smanjivanje brzine
akcent|o (*ling*) akcent, naglasak; ~i (*tr*) naglasiti, akcentirati
akcept|i (*tr*) primiti, prihvatiti, usvojiti, pridržati; ~o primitak, prihvati; ~ado primanje, prihvaćanje, usvajanje, uvažavanje; ~ebila prihvatljiv, akceptabilan; ~ejo 1. primaća soba; 2. čekaonica; 3. prihvatilište; mal~i odbiti, ne prihvatiti; mal~ebila neprihvatljiv
akcesor|a sporedan, nebitan, dodatan, podređen, manje važan; ~afo dopuna, dodatak, priručna stvar; akcesorij
akci|o (*fin*) akcija, dionica 1. vrijednosni papir o udjelu u dioničkom društvu; 2. dio uložene novca u glavnici dioničkog društva; ~a dionički; ~ano, ~ulo dioničar, akcionar
akcidenc|o (*fil*) akcidencija, slučajnost, stjecaj okolnosti; ~a akcidentalan, slučajan, sporedan, uzgredan, nenamjeran, nehotičan
akcident|o akcident, nezgoda, nesreća, nesretan

slučaj; **labor~o** nesreća na radu; ~iĝi nastradati, doživjeti nesreću
akcipitr|o (*orn*) jastreb (*Accipiter*) grabežljiva ptica iz reda sokolovki; ~edoj jastrebovi (*Accipitridae*)
akciz~o (*fin*) porez na promet robom, trošarina (gradska, općinska); ~enda podložan porezu, trošarini
akčent|o (*ling*) naročiti izgovor svojstven nekom čovjeku ili zajednici
ake|o (*zoo*) ljenivac = BRADIPO, BRADIPODO
akebi|o (*bot*) akebija (*Akebia*) penjačica iz por. *Lardizabalaceae*
aken|o (*bot*) roška; suhi plod nepucavac s jednim sjemenom
akeronti|o (*ent*) mrtvačka glava (*Acherontia*); noćni leptir, koji se hrani medom iz košnica
akile|o (*bot*) stolisnik, ahilova trava (*Achillea*) iz por. glavočika; **milfolia~o** obični stolisnik, hajdučka trava, romonika, kunica (*A. millefolium*) = MILFOLIO
akinezi|o (*med*) akinezija; nepokretnost tijela ili teškoća pokreta
akir|i steći, postići, pridobiti, zaraditi; ~o dostignuće, postignuće; ~(it)ajo tekovina, stečevina, ulov; ~ebila koji se može steći, dobiti; re~i povratiti nešto stečeno; čas~i uloviti; labor~i zaraditi; milit~i osvojiti; rab~i opljačkati
aklam|i (*tr*) aklamirati, klicati, dovikivati, bučno odobravati; ~o aklamacija, klicanje, dovikivanje, bučno odobravanje
aklimatiz|i (*ntr*) aklimatizirati se, prilagoditi se = ALKLIMATIĀI
akme|o (*med*) akme; kritično, prijelomno stanje u razvoju bolesti
akn|o (*med*) prišt, bubuljica, gnojni čir
akne|o (*med*) akna, prištić na licu; kožno oboljenje, često u pubertetu
akolad|o* akolada 1. (*sport*) počasni udarac mačem pri odlikovanju; 2. velika vitičasta zagrada
akolit|o (*vjer*) akolit 1. pomoćnik svećeniku ili đakonu tijekom mise; 2. svijećnjak od dvije svijeće, što ga akoliti nose na svećanim misama
akomod|i (*tr*) akomodirati, prilagoditi, podesiti, uskladiti; ~o akomodacija, prilagodba, podešavanje
akompan|i (*tr*) pratiti, sprovođiti; ~o pratnja, praćenje; ~a prateći; ~afo glazbena pratnja; ~anto pratilac, pratitelj; ~antaro svita, pratioci; el~i ispratiti, otpratiti
akonit|o (*bot*) jedić, klobučić (*Aconitum*) iz por. žabnjaka; ~ino (*kem*) akonitin; otrovan alkaloid iz korijena jedića
akonte* (*fin*) na račun = PARTOPAGE; **akonto*** akontacija
akor|o (*bot*) idirot, babar (*Acorus*) iz por. kozlaca; **kalam~o** idirot, vodeni božur (*A. calamus*); mirisni korijen močvarne aromatične biljke služi u medicini i industriji
akord|o akord, sklad 1. (*glazb*) suzvučje (tonova različite visine); 2. (*knjiž*) ritmička podudarnost stihova u pjesmi; 3. suglasje, sporazum, poravnane; ~iĝi uskladiti, usuglasiti; ~iĝi sporazumjeti se; ~iĝema uskladiv, kompatibilan; ne~o neslaganje, nesklad mal~o nesporazum, nesuglasje; ne~igebla neuskladiv

akordion|o (*glazb*) akordeon; velika kromatska harmonika rastezača
akr|a oštar, bridak; **~e** oštro; **~ažo** oštrica; **~eco** oštrina; **~igi** oštriti; **~igilo** oštrilo; **~iği** naoštriti se; **mal~a** tup, nenaoštren; **vid~eco** oštroidnost
akr|o, akre|o (*pov*) akr, acre; angloamerička jedinica površine
akredit|i (*tr*) akreditirati 1. (*prav, pol*) dati punomoć diplomatskom poslaniku da u stranoj zemlji zastupa vlast svoje zemlje; 2. (*fin*) ovlastiti nekoga da se služi kreditom kad ispuni propisane uvjete
akreditiv|o akreditiv 1. (*dipl*) vjerodajnica; vjerodajno pismo diplomatskom poslaniku; 2. (*fin*) kreditno pismo, nalog banke
akribi|o akribija, osobita točnost u radu, savjesnost, temeljitost
akrid|o (*ent*) šaška, skakavac čegrtuš, putnički skakavac (*Acrida*); **~edo** porodica skakavaca (*Acrididae*)
akril|o (*kem*) akril; **~(at)a acido** akrilna kiselina; **~ato** akrilat; sol akrilne kiseline
akrobat|o akrobat 1. pelivan; izvođač složenih radnji u varijetetu, cirkusu i sl.; 2. sportaš koji se bavi akrobatikom; **~ažo** akrobacija, vratolomija
akrocefal|a (*anat*) akrokefalan; koji ima lubanju sa spljoštenim i visokim tjemenom; **~ulo** akrokefal(os)
akrocianoz|o (*med*) akrocijanoza; pojava plave boje na udovima zbog loše cirkulacije krvi
akrolein|o (*kem*) akrolein, propenal; aldehid glicerina
akromat|a (*fiz*) akromatičan, bezbojan; **~eco** akromatičnost, bezbojnost; svojstvo optičkog sustava da stvara sliku bez obojenih rubova
akromatin|o (*biol*) akromatin; tvar u staničnoj jezgri, koja slabo poprima boju
akromatopsi|a (*pat*) akromatičan, sljep za boje; **~o** akromatopsija, daltonizam; sljepilo za boje
akromegali|o (*pat*) akromegalija; bolest moždane hipofize karakteristična po izobličenoj uvećanosti pojedinih istaknutih dijelova tijela
akromi|o (*anat*) akromion; krajnji dio lopatice, koštano ispupčenje
akronim|o (*ling*) akronim; skraćenica od početnih slova ili slogova nekog višedijelnog naziva (npr. UEA, SAT, KEL)
akropol|o (*pov, građ*) akropola; sustav tvrđava u starogrčkim gradovima
akrostik|o (*beletr*) akrostih 1. pjesma kod koje početna ili krajnja slova ili slogovi, čitani odozgo prema dolje, daju neko ime ili rečenicu; 2. pjesma kod koje svaki stih počinje sljedećim slovom abecede
akroter|o (*građ*) akroterij; ukras zabata kod antičkih građevina
akrup|l* (*ntr*) propeti se, protiviti se, buniti se
aks|o os 1. zamišljeni pravac koji prolazi kroz neki lik ili tijelo; 2. zamišljeni pravac oko kojega se okreće neki lik ili tijelo; 3. (*mat*) koordinata; **~ingo** ležaj osovine, glavičica = NABO; **~umi** (*ntr*) vrtjeti se oko svoje osi;
aksel|o 1. (*anat*) pazuh, aksila; 2. (*bot*) pazušce
aksiologij|o aksiologija; znanost o vrijednostima
aksiom|o aksiom, osnovno načelo, očita spoznaja

aksiometr|o (*pom*) aksiometar; sprava koja pokazuje položaj kormila u odnosu na osovinu broda
aksis|o (*anat*) drugi vratni pršljen (*axis*)
aksolotl|o (*zoo*) aksolotl; larva velikog meksičkog vodozemca
akson|o (*biol*) živčano vlakno
akt|o čin 1. (*knjiž, kaz*) dio drame, opere ili baleta; 2. akt, spis, službeni dokument; **~aro** akta, spisi, dokumenti; **~isto** arhivar; **~ujo** dosje, zbirka spisa, mapa u kojoj su takvi spisi; 2. aktovka, torba za spise; **inter~o** (*kaz*) međučin; **mort~o** smrtovnica; **nask~o** rodni list
akte|o (*bot*) vučji korijen, habulica (*Actaea*) iz por. žabnjaka
aktin|o (*biol, kem*) aktin; nitasta kontraktilna bjelancevina; **~a** (*kem*) aktinski, kemijski aktivan; **~ometro** aktinometar; sprava za mjerenje jakosti zračenja; **~oterapio** aktinoterapija; liječenje zrakama (npr. ultravioletnim)
aktini|o 1. (*kem*) aktinij; radioaktivni kemijski element, simb. Ac; 2. (*zoo*) crvena moruzgva, vlasulja, morska anemona (*Actinia*) = MARROZO; **~idoj** (*kem*) aktinidi; skupina radioaktivnih elemenata od at. br. 89 do 103; **~uloj** (*zoo*) aktinije, red vlasulja
aktinidi|o (*bot*) aktinidija (*Actinidia*); penjačica iz porodice aktinidija; **Činia ~o** kineska aktinidija (*A. chinensis*); **~bero** kivi, plod aktinidije
aktinomicet|oj (*bakt*) aktinomiceta (*Actinomyces*) rod štapićastih bakterija; **~ozo** (*med*) aktinomikoza; bolest na govedima i svinjama
aktinopteri|oj (*iht*) zrakoperke (*Actinopterygii*)
aktiv|a aktivan, djelatan, djelotvoran; **~o** 1. aktiv, ljudi na određenom zadatku; 2. (*gram*) aktiv; radno stanje glagola; 3. (*fin*) aktiva, cjelokupna imovina i sva potraživanja; 3. (*voj*) aktiva; aktivni sastav vojske; **~ažo** 1. (*fin, ek*) pojedini stavak aktive; 2. aktivno izražen postupak; **~eco** djelatnost, aktivnost, aktivitet; **~i** (*ntr*) djelovati, biti aktivan; **~igi** aktivirati, pokrenuti, staviti u djelovanje; **iği** pokrenuti se, postati aktivan; **~ismo** aktivizam; **~isto**, **~ulo** djelatnik, radnik, aktivist, aktivac; **retro~a** retroaktivan, koji djeluje unatrag
aktor|o (*kaz/film*) glumac; **~i** (*tr*) glumiti; **~ado** gluma; **~ejo** glumište; **film~o** filmski glumac
aktual|a aktualan, suvremen, sadašnji; **~ažo** aktualitet, aktualno stanje; **~eco** suvremenost, aktualnost; **~igi** osuvremeniti, aktualizirati; **~ismo** aktualizizam
aktuar|o aktuar (*pov, arh*) perovoda, sudski pisar
aktuari|o (*ek*) aktuar; stručnjak za osiguranje ili gospodarstvo
akumul|i (*tr*) akumulirati, sakupljati, gomilati, zgrtati; **~a** akumulacioni, akumulacijski; **~ado** akumuliranje, akumulacija, nakupljanje; **~ažo** akumulacija, nakupina; **~ejo** (*inf*) akumulator, skupljač podataka; **~igi** akumulirati se, nakupiti se; **~ilo** (*el*) akumulator: sprava za skupljanje i pohranjivanje električne energije
akumulator|o = AKUMULILO
akupunktur|o (*med*) akupunktura; tradicionalna kineska metoda liječenja zabadanjem igala u određene točke tijela
akurat|a akuratan, precizan, pedantan, brižljiv, ure-

dan, točan; ~**e** točno, precizno; ~**eco** akuratnost, točnost, preciznost, pedantnost

akustik|o (*fiz*) akustika; 1. znanost o zvuku; 2. akustičnost; cjelovit učinak zvuka; ~**a** akustičan, koji se dobro čuje

akuš|i (*tr*) roditi, poroditi se = **NASKI**; ~**o** porođaj; ~**ejo** rađaona, rodilište; ~**igi** poroditi; ~**ilo** porođiljska kliješta = **FORCEPSO**; ~**isto** akušer, specijalist za porode; ~**istino** primalja, babica; ~**ologio** porođiljstvo = **OBSTETRIKO**

akut|a akutan 1. (*geom*) oštar, šiljast; 2. nagao, silan, žestok, srdit; 3. bitan, ključan, gorući, prijeko potreban; 4. (*med*) koji je naglo buknuo, koji je u kritičnoj fazi; **mal~a** 1. (*geom*) tup; 2. mukao, potmuo

akuz|i (*tr*) tužiti, optužiti, okriviti; ~**o** tužba, optužba; ~**ado** tuženje, optuživanje; ~**anto** tužitelj; ~**ato**, ~**ito** tuženik, optuženik; ~**isto** državni tužitelj; **mis~i** krivo optužiti; **sin~o** samooptužba; ~**akto** optužnica

akuzativ|o (*gram*) akuzativ; četvrti padež deklinacije; padež izravnog objekta prijelaznih glagola

akv|o voda; ~**a** voden; ~**i** (*tr*) zalijevati, polijevati vodom; ~**ado**, **umado** zalijevanje, polijevanje vodom; ~**aro** vode; ~**eca** vodenast; ~**ero** kap vode; ~**ilo** zaljevača; ~**ujo** spremnik ili mjesto za vodu; ~**umi** (*tr*) zaliti, zalijevati, natapati, škropiti; ~**oimuna** nepropustan = **NETRALASA**, **NEPERMEABLA**; **el~iği** izići iz vode; **en~iği** ući u vodu; **sen~a** bezvodan, suh; **sub~iği** uroniti; **sub~iği** zaroniti; **sub~isto** ronilac; **super~i** (*tr*) poplaviti; **super~ego** poplava = **DILUVO**; **sur~iği** sletjeti na vodu; **tra~iği** navodnjavati, natapati; **flu~o** tekuća voda; **gas~o** soda-voda = **ŠAŪMAKVO**; **kinin~o** tonik; **kran~o** voda iz slavine; **miel~o** medovina, medica; **sankt~ujo** (*crkv*) škropionica, posuda s posvećenom vodom; **sod~o** soda-voda; **šaüm~o** = **GAS~O**; **trink~o** pitka voda, voda za piće; **turn~o** vrtlog, vir, kovitlac

akvafort|o (*lik*) akvaforte, bakropis; gravura izrađena pomoću kiseline

akvamarin|o akvamarin 1. boja koja se poistovjećuje s bojom mora; 2. (*min*) vrsta berila; dragi kamen modrozeleno boje

akvarel|o (*lik*) tehnika i slika izrađena na papiru vodenim bojama

akvari|o akvarij; posuda ili bazen za držanje riba i biljaka

akvatint|o (*lik*) akvatinta; oblik tehnike bakropisa, slično crtanju tušem

akvedukt|o (*građ*) akvedukt 1. (*pov*) otvoreni kanal na stupovima za dovod vode; 2. (*građ*) most s ugrađenom vodovodnom cijevi

akvifoli|o (*bot*) božikovina (*Ilex aquifolium*); vazdazeleni grm ili drvo iz por. božikovina = **ORDINARA ILEKSO**

akvilegi|o (*bot*) pakujac, akvilegija (*Aquilegia*) iz por. žabnjaka

akvilon|o (*met*) sjeverni vjetar, sjevernjak, bura

al 1. prijedlog uz dativ: k, ka, prema, do, u smjeru; kao prefiks se rabi u značenju: pri-, do- (aligi = pristupiti, aldoni = dodati); **re~iği** ponovno se učlaniti

~**al** kao sufiks rabi se 1. (*bot*) za formiranje biljnih

redova (roz-oj, kukurb-oj, orkid-oj); 2. (*kem*) za formiranje imena aldehida (etan-o, metan-o)

al|o 1. (*anat*) krajni dio tijela (**naz~o** = nosnica); 2. općenito krajni dio ili krilo: propelera, vijka, vjetrenjače, gradjevine, vojske, ptice

alabastr|o (*min*) alabaster; ruda, bijela sitnozrnasta vrsta gipsa

alamand|o* (*bot*) alamanda (*Allamanda*); penjačica iz por. zimzelenki

alambik|o (*kem*) alambik, aparat za kemijsku destilaciju

alanin|o (*kem*) alanin; aminopropionska kiselina

alantoid|o (*zoo*) posteljica zametka

alarm|i (*tr*) alarmirati, uzbuniti, dati znak za opasnost; ~**o** alarm, uzbuna; (*voj*) zov za pripremu; ~**a** alarmantan, uzbudljiv; ~**ilo** (*teh*) sirena, naprava za zvučnu signalizaciju,

alatern|o (*bot*) krkavina, tršljika (*Rhamnus alaternus*); vazdazeleni grm iz por. krkavina

alaüd|o (*orn*) ševa (*Alauda*) ptica pjeвица iz reda vrapčarki; ~**edoj** porodica ševa (*Alaudidae*); **kamp~o** poljska ševa (*A. campestris*); **step~a** stepska ševa (*Melanocorypha calandra*)

alb|o (*kršč*) alba, bijela misna košulja

Alban|o (*etr*) Albanac; ~**io**, ~**ujo** (*geog*) Albanija; država na Balkanu; ~**a** albanski

albatros|o (*orn*) albatros, burnica (*Diomedea exulans*) iz por. albatrosa

albed|o (*fiz*) albedo; omjer svjetla što ga površina odbija prema svjetlu koje je primila

alberg|o* (*ugost*) gostionica, konačište = **GASTEJO**

albigens|o (*vjer, pov*) albižanac; pripadnik kršćanske vjerske sekte u Francuskoj u 12. i 13. st

albin|o (*biol*) albin, bijelac, bjeloš, bjelug, bjelokosić; čovjek ili životinja s karakteristikama albinizma; ~**eco**, ~**ismo** albinizam, nestašica pigmenta u organizmu

albit|o (*min*) albit; natrijski glinenac

albizi|o (*bot*) stolist, albizija (*Albicia*) iz por. leptirnjaka

albug|o (*med*) bijela točka u rožnici oka

albugine|o (*anat*) albugineja; bjeličasti omotač

album|o album 1. knjiga za skupljanje fotografija, razglednica, maraka i sl.; 2. spomenar; 3. zbirka onoga što je snimljeno na gramofonskoj ploči, kaseti ili CD-u

albumen|o (*bot*) sekundarni endosperm, hranidbeno staničje u sjemenu

albumin|o (*kem*) albumin (vrsta bjelančevina u biljaka i životinja, topivih u vodi, bogata sumporom); ~**urio** (*pat*) albuminurija, izlučivanje bjelančevine u mokraći

alburn|o (*bot*) bjelj, bjeljika; najmlađi dio dna u stablu

alburn|o (*iht*) skoranč, ukljeva (*Alburnus alburnus*) iz reda mekoperki; slatkovodna riba

alce|o (*bot*) sljez (*Alcea*) iz por. sljezova

alced|o (*orn*) obični vodomar (*Alcedo*), ptica vivčarica iz por. puzavica

Alcion|o (*astr*) Alkion; glavna zvijezda u Plejadama

alcioni|o (*zoo*) vrsta morskih račića (*Alcyonium*); ~**uloj** red osmokoraljaša (*Alcyonaria*)

ald|o (*kem*) ald-; predmetak koji u složenicama označuje derivat aldehida

ald|o (*glazb*) 1. viola; žičani glazbeni instrument; 2. alt, duboki ženski ili dječjački glas
Aldebaran|o (*astr*) Aldebaran; najsjajinja zvijezda u zvijezdu Bika
aldehid|o (*kem*) aldehid; zajednički naziv za organske spojeve, koji nastaju oksidacijom primarnih alkohola; **tio~o** = TIALO
alderman|o* vijećnik, odbornik, starješina; 2. mjesni svetac zaštitnik
aldosteron|o (*fiziol*) aldosteron; steroidni hormon nadbubrežne žijezde koji regulira mineralnu ravnotežu u tijelu
aldrovand|o* (*bot*) aldrovanda (*Aldrovanda vesiculosa*); mesožderna biljka iz por. rosika
ale|o 1. drvored, aleja; 2. ulica s drvoredom, avenija, bulevar
aleator|a aleatoričan, hazardni, kockarski
alegori|o alegorija; prenesena struktura izražavanja, koja najčešće simbolizira neki pojam ili pojavu; **~a** alegorijski
alegr|o (*glazb*) alegro; oznaka živahnog i brzog tempa; **~eto** alegreto; oznaka tempa za umjereno brzo ili umjereno živo
aleksandr|o (*beletr*) aleksandrinac; francuski stih od 12 slogova s cezurom po sredini
aleksi|o (*med*) aleksija; nesposobnost izgovaranja pročitaneog teksta
aleksin|o (*fiziol*) aleksin; u krvi stvorena zaštitna tvar protiv zaraze
alektor|o (*orn*) koturina, jarebica kamenjarka (*Alectoris graeca*) iz por. fazana
alel|oj (*biol*) aleli, alternativni geni
Aleman|o (*etn, pov*) Aleman, pripadnik starog germanskog plemena
alen|o šilo; debela igla oštra vrha za bušenje rupa pri šivanju debljeg materijala
aler|o (*građ*) nadstrešnica; **usp. markezo, porčo, portiko**
alergi|o (*med, biol*) alergija; imunološka reakcija preosjetljivosti; **~a** alergičan
aleron|o (*zrak*) aleron, krilce; pokretna površina na zadnjem dijelu krila zrakoplova, koja služi za skretanje; = KROMKLAPO
aleurit|o (*bot*) tung (*Aleurites*); iz por. mlječika
aleuron|o* (*bot*) aleuron; zrnca bjelančevina u sjemenu biljaka
alez|i (*tr, teh*) izgladiti, isčistiti unutrašnjost nečega
alf|o (*bot*) afričko kovilje, espartova trava (*Stipa tenacissima*) iz por. trava
alfa alfa; prvo slovo grčkog alfabeta
alfabet|o alfabet 1. sustav i poredak slova u (starom) grčkom pismu; 2. abeceda; 3. sustav glasovnog pisma općenito; **~a** abecedni; **~igi** naučiti nekoga čitati i pisati; **~umo** = ABOCOLIBRO
alfenid|o (*kem*) alfenid, novo srebro; legura bakra, cinka i nikla sa 20 % srebra
alfresk|o* (*lik*) fresko, fresco, ("na svježe"; slikanje na zidu nanosom boje na svježu žbuku
alg|o (*bot*) alga, resina; niža biljka s klorofilom; **blu~oj** cijano-bakterije, modrozelenne alge (*Cyanobacteria, Cyanophyta*); **brun~oj** smeđe alge (*Phaeophyta*); **or~oj** zlatnožute alge (*Chrysophyta*); **verd~oj** zelene alge (*Chlorophyta*)
algebr|o (*mat*) algebra; grana matematike koja proučava algebarske strukture

~algi|o (*med*) kao drugi dio riječi znači: bol, -bolja, -bolan (neuralgio i sl.)
algid|a (*med*) algidan, pothlađen, hipotermičan; **~eco** hipotermija, pothladjenost; osjećaj periferne i intenzivne hladnoće i slabosti
Algol|o (*astr*) Algol; zvijezda promjenljiva sjaja u zvijezdju Perzej
algol|o (*inf*) algol, kompjuterski programski jezik
algoritm|o (*mat*) 1. algoritam, točan propis o izvođenju matematičkih operacija; 2. (*inf*) postupnik; logički slijed operacija koje će izvršiti kompjuterski program
Alžeri|o (*geog*) Alžir; država u sjevernoj Africi; **-ano** Alžirac; **~ia** alžirski
ali|a drugi, ostali, ini; **~e** inače, u protivnom; **~o**, **~ažo** nešto drugo; **~i** (*ntr*) razlikovati se, biti različit; **~eco** različitost; **~igi** preinačiti, promijeniti što; **~ulo** netko drugi, druga osoba; **~vorte** drugim riječima; **inter~e** između ostalog
alianc|o alijansa, savez, sporazum; **~i** (*tr*) aliirati, spojiti u savez; **~ano** saveznik
aliari|o (*bot*) češnjača, lučac, žunjarica (*Alliaria*) iz por. krstašica; **oficina ~o** češnjača (*A. petiolata*); ljekovita zelen
alibi|o (*prav*) alibi; sredstvo obrane da se netko u presudnom trenutku kaznenog djela nalazio na drugom mjestu
alidad|o (*teh*) kutomjer, kazaljka kod teodolita
aliel = ALIE, ALIMANIÈRE
alien|i (*tr*) otuđiti; **~a** (*med*) otuđen, rastrojen, rastresen; **~eco** alijenacija, 1. (*med*) duševno rastrojstvo, otuđenje, rastrešenost; 2. (*prav*) prijenos vlasništva, zamjena, prodaja, zalog
alies koji pripada nekom drugom, tuđi; = ALIULA, DE IU ALIA
alifat|a (*kem*) alifatski; koji sadrži ugljikove atome povezane u obliku lanca
aligator|o (*zoo*) aligator (*Alligator*); gmaz iz reda krokodila
alikvant|o* (*mat*) nedivizor; broj kojim taj broj nije djeljiv
alikvot|o* (*mat*) divizor; broj kojim je taj broj djeljiv
alil|o (*kem*) alil, radikal propana
aliment|o (*prav*) alimentacija; troškovi uzdržavanja nesposobnih osoba, (rastavljene) žene i (izvanbračne) djece
aline|o alineja, stavak, odlomak; novi redak kod pisanja
alis|o (*bot*) gromotulja (*Alyssum*); iz por. krstašica
alism|o (*bot*) žabočun (*Alisma*) iz por. žabočuna; **~acoj** por. biljaka žabočunki (*Alismaceae*); **plantag~o** vodena bokvica (*A. plantago aquatica*) = AKVOPLANTAGO
aliteraci|o (*beletr*) aliteracija; podudaranje početnih suglasnika kod riječi u rečenici ili stihu; **~i** (*tr*) aliterirati
aliskaf|o* (*pom*) aliskaf, hidrokrilac, vodokrilac, hidrokrilni brod
alisoid|o* (*bot*) gromotuljka (*Alyssoides utriculata*) iz por. krstašica
alium|o (*bot*) luk (*Allium*); biljka s lukovicom iz por. lukova (*Alliaceae*); **tuba ~o** zimski luk (*A. fistulosum*) = TUBOCEPO
aliz|o (*bot*) plod mukinje i brekinje; **~ujo**, **~arbo**

mukinja, brekinja (*Sorbus*); **blanka** ~**arbo** = BLANKA SORBUSO; **adstringa** –**arbo** = ADSTRINGA SORBUSO

alizarin|o (*kem*) alizarin, dihidroksiantrakinon; prirodna boja iz korijena biljke broć

alize|o (*met*) pasat; vjetar koji puše od suptropskog pojasa prema ekvatoru na sjevernoj polutki sjeveroistočnoga, a na južnoj jugoistočnoga smjera; **kontraū**~**o** antipasat; visinsko strujanje zraka iznad pasatnih vjetrova u suptropskoj zoni obiju polutaka suprotnog smjera od pasata

alk|o (*zoo*) los (*Alces*); sjeverni jelen lopatasta rogovlja

alk| (*kem*) alk-; prefiks za nazive nezasićenih ugljikovodika (alkano)

alka|o = AŪKO

alkad|o (*prav, pov*) alkadij; sudac u španjolskim portugalskim i latinoameričkim gradovima

alkal|o (*kem*) alkalij, potaša; ~**a** alkalni, alkaličan; ~**eco** alkalitet, bazičnost; ~**ozo** (*med*) alkaloz; acidobazična ravnoteža; ~**ometrio** alkalimetrija; analitička metoda količinskog određivanja baza

alkaloid|o (*kem, med*) alkaloid; tvar snažnog fiziološkog djelovanja, koja se rabi kao medicinski pripravak

alkan|o* (*bot*) krvavica (*Alkanna tinctoria*) iz por. oštrolista

alkaraz|o zemljani. ćup od gline za hlađenje vode

alkazab|o (*građ*) alkazab; u sjevernoj Africi i južnoj Španjolskoj tvrđava ili palača arapskih vladara

alkazar|o (*građ, pov*) alkazar; arapski kraljevski dvorac u Španjolskoj

alkekeng|o (*bot*) mjehurica, pogančeva trava (*Phytalis alkekengi*) iz por. pomoćnica

alkemi|o alkemija 1. srednjovjekovno okultno učenje; 2. (*pren*) dokazivanje nemogućeg prikazivanjem da je uspjelo nešto što nije moguće, ~**ismo** alkemijar

alkemil|o (*bot*) vrkuta (*Alchemilla*) iz por. ruža

alkohol|o (*kem*) alkohol, špirit, žesta; ~**afo** alkoholno piće; ~**i** (*tr*) dodati alkohol nečemu; ~**ismo** alkoholizam; ~**ometro** alkoholmetar; **brul**~**o** denaturirani špirit

alkoholat|o (*farm*) alkoholat; lijek s alkoholom u ljekovitim tvarima

alkov|o ložnica, alkoven; krevet sa zastorom

alm|o (*teh*) potporanj; srednji okomiti dio profila

almagest|o (*astr*) zbirka astronomskih opažanja

almanak|o almanah; 1. zbornik radova različitih autora; 2. povremena publikacija, obično godišnjak

alme|o almeja; egipatska plesačica i pjevačica

almenaū (*čest*) bar, barem, makar

almoz|o milostinja, milodar; ~**i** (*ntr*) prositi, moliti milostinju; ~**ulo** prosjak; ~**ulejo** ubožnica, dom za uboge

aln|o (*bot*) joha, jelša (*Alnus*); listopadno drvo iz por. breza

alo|o (*bot*) aloja (*Aloe*); rod sukulentnih biljaka iz por. ljiljana

alod|o (*prav, pov*) alodij; nasljedno imanje slobodnih seljaka izvan plemićkog posjeda; (*usp. feudo, tenuro, udalo*)

aloj|o (*teh*) slitina, legura; mješavina rastopljenih metala; ~**igi** napraviti leguru

alokazi|o (*bot*) alokazija (*Alocasia*); iz por. kozlaca

alokton|o (*biol*) alohtona; vrsta koja je prenesena iz drugog mjesta

along|o alonž, nastavak, produžetak, privjesak; 1. ono što se dodaje nekoj stvari da joj se poveća dužina; 2. (*trg*) papir koji se lijepi na mjenicu (i sl.) kad na njoj nema dovoljno mjesta za potpise

alopat|o alopata; ~**io** alopacija; liječenje kod kojega se bolest s jednog dijela prenosi na drugi dio tijela

alopeci|o (*med*) alopecija, ćelavost, pomanjkanje kose

alopekur|o (*bot*) repak (*Alopecurus*) iz por. trava

aloritmi|o (*med*) aloritmija; povremena aritmija pulsa

alotrofi|o (*med*) alotrofija; karakteristika organizama da ne mogu živjeti od anorganskih spojeva sredine u kojoj žive, nego trebaju organsku hranu

alotrop|a (*fiz, kem*) alotropni; koji je različitog strukturnog oblika; ~**io** alotropija; pojava da se neki elementi javljaju u više oblika (npr. ugljik se javlja kao dijamant, grafit, ugljen)

aloz|o (*iht*) lojka, skumrija, kubla (*Alosa fallas*), riba koštunjača iz por. sledeva

alp|o (*geog*) alpa, gora, planina, planinski pašnjak; (**A**)~**oj** Alpe; najviše europsko gorje; ~**a** alpski; ~**ismo** alpinizam, planinarstvo ~**isto** alpinist, planinar

alpak|o alpaka 1. (*zoo*) vrsta peruanske ljame (*Lama pacos*); 2. vuna od te ljame; 3. tkanina od te vune; 4. (*kem*) novo srebro; legura od bakra, cinka i nikla

alparo (*fin*) al pari, jednakost vrijednosti (nominalne, tečajne)

alpini|o (*bot*) alpinija (*Alpinia*) iz por. đumbira; **oficina** ~**o** ljekovita alpinija (*A. officinarum*)

alsin|o* (*bot*) mišjakinja, zvjezdica, ptičja trava (*Stellaria media*) iz por. karanfila

alsobi|o* (*bot*) alsobija (*Alsobia dianthiflora*, *sin. Episcia*) iz por. ramondija

alstoni|o* (*bot*) alstonija (*Alstonia*); iz por. zimzeljenki

alt|a visok; ~**e** visoko; ~**o** visina; ~**afo** (*geog*) uzvisina, visočje; ~**eco** visina; svojstvo onog što je visoko; ~**igi** podići, dignuti, uzvisiti; ~**igilo** dizalica; ~**īgi** dignuti se, podići se, uzvisiti se; ~**ometro** (*fiz*) altimetar; **mal**~**a** nizak, nevisok; **mal**~**e** nisko; **mal**~**o** nizina, niskost; **mal**~**afo** nizina, ravan teren na niskoj visini; **mal**~**igi** sniziti, spustiti; **mal**~**īgi** postati nizak, sniziti se; **pli**~**igi** uzdignuti, povisiti; **pli**~**īgi** uzdignuti se, postati viši; **kurz**~**igo** rast tečaja na burzi; **prez**~**igo** poskupljenje, rast, dizanje cijena; **rang**~**igo** promoviranje, promocija; ~**lernejo** visoka škola

altan|o (*građ*) altana, doksat; zatvoreni izbočeni balkon na konzolama

altar~**o** oltar, žrtvenik; **čef**~**o** glavni oltar

alte|o (*bot*) sljez (*Althaea*) iz por. sljezova; **blanka** ~**o**, **oficina** ~**o** bijeli sljez (*A. officinalis*); ljekovita biljka; **roz**~**o** crveni sljez (*A. rosea*, *Alcea rosea*)

alteraci|o alteracija 1. (*geol*) kemijska izmjena mineralnog sastava u kamenu; 2. (*med*) promjena na lošije, pogoršanje; 3. (*glaz*) kromatska promjena ljestvičnog tona; ~**i** (*tr*) alterirati, mijenjati, preobražavati, kvariti; ~**īgi** izmijeniti se, preobraziti se, pokvariti se

altern|j (*ntr*) smjenjivati se, izmjenjivati se; ~**o**, ~**ado** izmjena, izmjenjivanje, preinačivanje; ~**a** izmjeničan; ~**a kurento** izmjenična struja; ~**e** izmjenično, naizmjenice; ~**eco** izmjena, alternacija; ~**igi** alternirati, provoditi alternaciju; jedan drugog zamjenjivati; ~**atoro** (*teh*) alternator; električni generator izmjenične struje
alternanc|o (*elteh*) alternanca; poluperiod izmjenične struje
alternativ|o alternativa; jedna od dviju mogućnosti, mogućnost drugog izbora; ~**a** alternativan; koji je druga mogućnost
altimetr|o = ALTOMETRO
altitud|o (*geod*) visina, nadmorska visina; ~**a** visinski; ~**a malsano** visinska bolest
altokumuluso (*met*) altokumulus; oblak sastavljen od kuglastih dijelova grupiranih ili povezanih u nizove (bijel ili sivkast)
altostratus|o (*met*) altostratus; oblak razvučena oblika, siv ili bjeličast
altrelief|o (*lik*) visoki reljef
altruizam|o (*fil*) altruizam, nesebičnost
altruist|o altruist, nesebičan čovjek
aluat|o (*zoo*) urlikavac (*Alouatta*) iz por. pravih majmuna = BLEKSIMIO
alud|j aludirati, natuknuti, praviti aluzije; ciljati na što ili na koga; ~**o** aluzija; posredno upozoravanje, preko čega drugoga, na nešto što se izričito ne spominje
alumet|o šibica, žigica
alumin|o (*min*) alumin, aluminijev oksid
alumini|o (*kem*) aluminij; lagana srebrnastobijela kovina; simb. Al; ~**a** aluminijski; ~**ato. aluminato** aluminijska sol
alun|o (*kem, min*) alaun, stipsa, kocelj; bijeli kristal topiv u vodi; ~**ejo** rudnik alauna; ~**erco** mineral iz kojega se vadi alaun; ~**tero** zemlja bogata alaunom
alunit|o = ALUNERCO
aluvij|o aluvij 1. (*geol*) naplavina, poloj; nanos koji tekućina nanese; 2. (*geol*) holocen; jedno od dva razdoblja kvartara; najmlađe geološko doba, doba u kojem živimo; ~**i** (*ntr*) naplaviti, nataložiti
alveol|o (*anat*) alveola 1. zubište; čeljušna šupljina u kojoj je zubni korijen; 2. dio žlijezda u obliku mjehurića sa stanicama koje proizvode sekret; 3. završni dijelovi dišnih cijevi u plućima; ~**ito** (*med*) alveolitis; upala zubne ili plućne alveole
alveolin|o (*zoo, pal*) alveolina (*Alveolina*); rod krečnjaka jajolike spiralne kućice
alvus|o (*zoo*) mrijest, ikra; riblja mladunčad za snabdijevanje rijeka i jezera; ~**umi** mrijestiti, stavljati mrijest u rijeke ili jezera
alzan|o (*zoo*) riđi konj
am|j (*tr*) ljubiti, voljeti; ~**o** ljubav; ~**a** ljubavni; ~**afo** ljubavni čin; ~**anto** ljubavnik; ~**ato** ljubljeni; ~**atajo** hobi, omiljena stvar/zanimanje; ~**egi** obožavati; ~**ema** ljubak, mio, dražestan; ~**inda** vrijedan ljubavi; ~**indumi** (*tr*) udvarati se, ljubakati; ~**ek~i** zavoljeti; ~**en~igi** zaljubiti se; ~**ge~antoi** ljubavnici, zaljubljeni par; ~**mal~i** mrziti, prezirati; ~**mal~o** mržnja; ~**mal~inda** mrzak, odbojan; ~**mem~o** samoljublje; ~**sin~o** sebičnost, egoizam; ~**gast~o** gostoljubivost, ~**hom~o** čovjekoljublje

amalgam|o (*kem*) amalgam; legura žive s nekom drugom kovinom; ~**igi** amalgamirati, provoditi amalgamaciju
amand|o (*bot*) sjemenka badema
amanit|o (*bot*) amanita, ovojnjaka (*Amanita*) rod gljiva s jestivim i otrovnim vrstama iz por. lističarki; ~**ino** amanitin; opasan otrov nekih gljiva
amar|a gorak = MALDOLČA; ~**afo** gorka tvar; ~**eco** gorčina, gorkost
amarant|o (*bot*) amarant, šćirenica, šćir (*Amaranthus*) iz por. šćireva
amarilid|o (*bot*) amarilis (*Amaryllis*); lukovičasta trajnica iz por. sunovrata; ~**acoj** porodica amarilisa (*Amaryllidaceae*)
amas|o gomila, masa, hrpa; ~**a** masovan, grupni; ~**e** masovno; ~**igi** gomilati, zgrtati, skupljati velike količine; ~**igo** gomilanje, sakupljanje; ~**igi** gomilati se, sakupljati se; ~**fojn~o** stog sijena; ~**hom~o** mnoštvo ljudi, gomila; ~**popol~o** svjetina, rulja; ~**stel~o** (*astr*) zvijezde; ~**ter~o** gomila zemlje ili kamenja; ~**ođejo** zajedničko prenočište
amator|o amater, neprofesionalac; onaj koji nešto radi iz ljubavi; ~**ismo** amaterizam; ~**radio~o** radioamater
amauroz|o (*pat*) amauroza; potpuno sljepilo
amazon|o amazonka 1. (*mit*) žena ratnik iz grčke mitologije; 2. ratoborna žena, muškobanja
ambasad|o (*dipl*) ambasada, veleposlanstvo; najviše diplomatsko predstavništvo države; ~**ejo** zgrada diplomatskog predstavništva, sjedište ambasadora
ambasador|o (*dipl*) ambasador, veleposlanik; najviši diplomatski predstavnik u stranoj zemlji
ambaū obojica, oba, obadva; ~**flanka** obostran; ~**tranča** dvosjekli
ambici|o ambicija, taština, sujeta, slavloljublje, častoljublje; ~**a** ambiciozan, častoljubiv, tašt; ~**i** (*tr*) težiti, stremiti, ambiciozno nastojati; ~**ulo** ambiciozna osoba, karijerist
ambigu|a dvosmislen, nejasan, neodređen; ~**eco** dvosmislenost
ambit|o (*kaz*) dio gledališta gdje se može stajati ili šetati
ambistom|o (*zoo*) ambistoma (*Ambystoma tigrinum*); daždvenjak porijeklom iz Meksika
ambivalenc|o (*psih*) ambivalencija, dvojaka vrijednost, podvojenost
amb|j (*ntr*) gegati se; hodati polagano klataći se lijevo-desno; ~**o** geganje
ambliop|a (*med*) slabovidan (bez ozlijede oka) ~**eco** takva slabovidnost
ambon|o (*građ, kršč*) anvon, propovjedaonica
ambos|o nakovanj; željezna podloga na kojoj se kuje
ambr|o ambra; mirisna tvar iz žlijezde glavate ulješure
ambrosi|o = AMBROZIO
ambrozi|o ambrozija 1. (*mit*) hrana grčkih bogova koja im daje besmrtnost; 2. (*bot*) pelinolisna ambrozija (*Ambrosia artemisiifolia*); iz por. glavočika; štetan i otrovan korov oranica
ambulanc|o 1. ambulantna kola; 2. pokretna vojna bolnica
ambulatori|o liječnička ambulanta, ambulatorij, dispanzer; ~**a** ambulantni
ameb|o (*zoo*) ameba, praživotinja (*Amoeba proteus*);

jednostanična praživotinja iz skupine korjenonožaca; ~**ozo** (*pat*) amebijaza; crijevno infektivno oboljenje

amel|o škrob, krutilo, štirka; ~**i** (*tr*) škrobiti, krutiti, štirhati

amen (*kat*) amen; završna riječ u molitvama

amend|i (*prav*) službeno ispraviti, dodati nekom zakonu; ~**o** amandman, ispravak, dodatak nekom zakonu (prijedlog za njegovu izmjenu ili dopunu)

amenore|o (*med*) amenoreja; izostanak mjesečnice

ament|o (*bot*) resa, maca; jednostavan cvat sličan klasu s jednospolnim cvjetovima kod lijeske, breze i dr

americ|o (*kem*) američij; radioaktivni element iz skupine aktinoida, simb. Am

Amerik|o (*geog*) Amerika; kontinent između Atlantika i Pacifika; ~**a** američki; ~**ano** američanac; **hispan~a** španjolsko-američki; **latin~a** latinsko-američki

ametist|o (*min*) ametist, kremen ljubičaste boje

ametrop|a (*med*) ametropičan, slabovidan; ~**eco** ametropija; anomalija oka, poremećaj refrakcije

amfetamin|o (*kem, farm*) amfetamin; kem. tvar koja stimulirajuće djeluje na središnji živčani sustav

amfi~ amfi-; kao prvi dio riječi znači na obje strane, uokolo, oko, okolo

amfiatr|o (*med*) slabo pokretljiv zglob = DUONMOVEBLA ARTIKO

amfibi|o amfibija 1. (*zoo*) vodozemac (*Amphibia*); životinja koja živi na kopnu i u vodi; 2. (*bot*) biljka koja raste i u vodi i izvan nje, ~**a** amfibijski

amfibol|o (*min*) rogovača; silikat crne i tamnozelene boje

amfibolit|o (*min*) amfibolit; tamnozeleni kristalni škrljevac; stijena služi kao tucanik za ceste, željezničke pruge i sl

amfibologi|o, amfiboli|o 1. (*fil*) dvosmislenost, dvoznačnost, namjerno varljiv zaključak; 2. (*ling*) riječ s doslovnim i prenesenim značenjem

amfibrak|o (*knjiž*) amfibrah, trosložna stopa s naglašenim ili dugim slogom u sredini

amfipod|oj (*zoo*) rakušci (*Amphipoda*); red morskih i slatkovodnih rakova

amfiteatr|o (*građ*) amfiteatar; starorimski tip kazališta na otvorenom okruglog ili eliptičnog gledališta postavljenog stupnjevito oko arene

amfor|o amfora; antički zemljani vrč jajasta oblika s dva drška

amforikarp|o* (*bot*) krčagovina (*Amphoricarpus*) iz por. glavočika

amfoter|a (*kem*) amfoteran, dvojak, dvostruk; koji djeluje i kao baza i kao kiselina

amhar|o (*ling*) amhara; službeni i književni jezik etiopljana

ami|o (*bot*) morač (*Ammi*) iz por. štitarki

amiant|o (*min*) amiant, vrsta azbesta

amid|oj (*kem*) amidi; apojevi amonijaka

amigdalín|o (*kem*) amigdalín; otrovna sastojina gorkih badema

amik|o prijatelj; ~**a** prijateljski; ~**afo** prijateljski čin; ~**eco** prijateljstvo; ~**iği** sprijateljiti se; ~**ino** prijateljica; **mal~o** neprijatelj; **mal~a** neprijateljski; **mal~eco** neprijateljstvo; **mal~iği** posvaditi se, zavaditi se

amikt|o (*kat*) amikt; dio obrednog svećeničkog ruha, bijeli laneni rubac što se stavlja ispod tunike

amil|o (*kem*) amil, pentil

amilac|o* (*bot*) mekunac (*Zea mays amylacea*); podvrsta škrobnatoga kukuruza

amilaz|o, amelaz|o (*kem*) amilaza; želučani ferment koji rastvara škrob

amin|oj (*kem*) amini; bazični organski kemijski spojevi, derivati amonijaka; ~**acido** aminokiselina

amirid|o (*bot*) amiris (*Amyris*); iz por. rutvica; **balzama~o** balzamni amiris (*A. balsamifera*)

amitoz|o (*biol*) amitoza; izravna dioba stanice

amnesti|o (*prav*) amnestija, pomilovanje, opraštanje krivnje; ~**i** (*tr*) amnestirati, pomilovati

amnezi|o (*med*) amnezija; potpuno ili djelomično gubljenje pamćenja

amni|o (*anat*) amnion, ovojnica, vodenjača, jajni ovoj, posteljica

amofil|o (*bot*) ševar (*Ammophila*) iz por. trava

amok|o (*psih*) amok; malajsko bjesnilo

amom|o (*bot*) javanski kardamon (*Amomum compactum*); aromatska tropska trajnica iz por. đumbira

Amon|o (*mit*) Amon; egipatski bog, zaštitnik Tebe

amoni|o (*kem*) amonij; spoj vodika i dušika

amoniak|o (*kem*) amonijak; bezbojni plin oštra mirisa, spoj vodika i dušika; **sal~o** amonijski klorid

amonit|o (*pal*) amonit, okamenjeni glavonožac, amonov rog

amor|o seks, ljubavni čin, vođenje ljubavi; ~**i** (*ntr*) voditi ljubav, spolno općiti, seksati se; ~**ado** vođenje ljubavi; spolno općenje, seksanje; ~**istino** bludnica, prostitutka, javna žena, kurva; ~**veka** seksi, erotski privlačan, spolno uzbudljiv

amorfa 1. (*kem, min*) amorfan, nekrystaliziran; 2. bezobličan, bezidejan

amorfofal|o (*bot*) amorfofalus (*Amorphophallus*) iz por. kozzlaca

amortiz|i (*tr*) amortizirati 1. (*fin*) postupno isplatiti, isplaćivati; 2. (*prav*) poništiti, proglašiti ništetnim; 3. (*teh*) ublažiti smanjiti do nestajanja; ~**o**, amortizacija; ~**a** amortizacijski; ~**ilo** (*teh*) amortizer; v. skusorbilo

ampelopraz|o (*bot*) biser-luk (*Allium ampeloprasum*); lukovičasta biljka iz por. ljiljana

ampelops|o (*bot*) lozarovac (*Ampelopsis*) iz por. lozica

amper|o (*fiz*) amper; jedinica za mjerenje jakosti električne struje; ~**horo** ampersat; mjerna jedinica za količinu elektriciteta; ~**metro** ampermetar; sprava za mjerenje jakosti električne struje; ~**sekundo** ampersekunda, kulon; jedinica za količinu elektriciteta

ampleks|o opseg, obim, obujam; ~**a** opsežan, obiman; ~**i** (*tr*) zahvaćati, obuhvaćati, sadržavati, opsezati; **surfac~o** = AREO

amplif|i (*tr; fiz, el, tel*) pojačati, proširiti, razgranati; ~**o** amplifikacija, uvećanje, proširenje; podrobnija obrada; ~**ilo** pojačalo, amplifikator

amplifikator|o = AMPLIFILO

amplitud|o amplituda 1. (*fiz*) zamah, najveća udaljenost njihala od položaja ravnoteže; raspon između dvije krajnje vrijednosti; 2. prostranstvo, širina, zahvat, opseg; 3. (*astr*) udaljenost na obzoru

između istoka i središta nebeskog tijela u trenutku njegova izlaza, između zapada i središta nebeskog tijela u trenutku njegova zalaza

ampol|o 1. (*kem*) ampula; zataljena staklena cjevčica za čuvanje medicinskih preparata u sterilnom stanju; 2. žarulja, sijalica; ~**ingo** ležaj za žarulju

amput|i (*tr, med*) amputirati; operacijom odstraniti bolesni dio tijela; ~(**ad**)o amputacija; odsijecanje okrajine ili organa radi liječenja ili pri teškoj ozljedi

amulet|o (*vjer*) amulet; amajlija, talisman

amuz|i (*tr*) zabaviti; **sin** -i, ~**iği** zabaviti se; ~**o** zabava; ~**a** zabavan; ~**iğö** zabava, zabavljanje; ~**ilo** sredstvo za zabavu; ~**isto** zabavljač; **kortega** ~**isto** dvorska luda

~**an**¹ sufiks koji označuje člana, stanovnika, pristašu, sljedbenika; (civitano, familiano); ~**o** član; ~**aro** članstvo; ~**iği** učlaniti se

~**an**² (*kem*) sufiks koji označuje zasićene ugljikohidrate (**metano, etano**)

ana|o (*novč*) anas; šestina indijske rupije

anabaptist|o (*kršč*) anabaptist; sljedbenik anabaptizma

anabioz|o* (*biol*) anabioza; prividna smrt uslijed nepovoljnih uvjeta života

anabol|o (*med*) anabolizam; proces izgradnje organskih spojeva u izmjeni tvari

anaerob|a anaeroban, koji se odvija bez prisutnosti kisika = MALAEROBA, AERNETOLERA

anafaz|o (*biol*) anafaza; stadij u procesu mitotske diobe stanica

anafil|o* (*glazb, pov*) maurska truba

anafilaksi|o (*med*) anafilaksija; preosjetljivost organizma prema injekcijom ubrizganim bjelančevinama

anafor|o (*knjiž*) anafora; pjesnička figura kod koje više stihova ili rečenica počinje istim riječima

anagal|o (*bot*) krivičica, krika (*Anagallis*) iz por. jaglaca; **agra** ~**o**, **ruğa** ~**o** poljska krika, mokrica (*A. arvensis* sin. *A. phoenicea*); **blua** ~**o**, **femala** ~**o** plava krika (*A. foemina* sin. *A. caerulea*)

anagir|o (*bot*) smrdika (*Anagyris*); iz por. leptirnjača; **fetora** ~**o** sredozemna smrdika (*A. foetida*)

anaglif|o (*lik*) anaglif; bareljef, polureljef u kamenu ili drvu bez plastične modelacije

anagram|o (*ling*) anagram, premetaljka

anakampt|o* (*bot*) plastak (*Anacamptis pyramidalis*) iz por. kaćuna

anakardi|o (*bot*) kažuj (*Anacardium*) iz por. rujeva; **okcidenta** ~**o** američki kazuj (*A. occidentale*), tropska voćka

anakinezi|o (*med*) anakineza; ponovno uvježbavanje pokreta

anakolut|o (*ling*) anakolut; nedosljednost u konstruiranju misli ili rečenice

anakond|o (*zoo*) anakonda (*Eunectes murinus*); velika američka zmija iz por. udava

anakoret|o anahoret, eremit, isposnik, pustinjač

anakron|a* anakroničan, zastario, nesuvremen, preživio

anakronizm|o anakronizam, nesuvremenost, nepravodobnost; održavanje zastarjelih običaja, nazora

anal|oj (*pov*) anali, ljetopisi, godišnjaci; ~**isto** analist, ljetopisac (*pov*) preteča historiografa

analcit|o* (*min*) analcit; natrijev aluminijski silikat, sastavni dio površinskih eruptivnih stijena

analekt|o* (*knjiž*) analekta; zbornik radova jednog ili više autora o istoj tematici

analeptik|o (*farm*) analeptik; sredstvo za jačanje

analfabet|o analfabet, nepismen čovjek, nepismenjak; ~**eco** nepismenost

analgezi|o (*med*) analgezija, bezbolnost, neosjetljivost na bol; ~**i** (*tr*) umrtvjeti, učiniti bezbolnim

analgezik|o (*farm*) analgetik; ljekovito sredstvo za ublažavanje boli

analitik|o (*mat*) analitika; znanost o raščlanjivanju; ~**a** analitički

analiz|i (*tr, kem, fiz*) analizirati, raščlanjivati, razglabati, ispitivati pojedinosti; ~**o** analiza, raščlanjivanje; ~**ilo** analizator; ~**isto** analitičar; **merkat**~**o** analiza, ispitivanje tržišta,

analog|a analogan, sličan, istovrstan, koji nečemu odgovara; ~**eco** analognost, analogija

analogi|o = ANALOGEKO

anamirt|o (*bot*) pamirta (*Anamirta Corculus*); otrovna penjačica iz por. Menispermaceae

anamnez|o* anamneza 1. (*med*) A. obavijesti što ih bolesnik daje liječniku o prethodnom stanju svoje bolesti; B. povijest bolesti; 2. (*fil*) razumska spoznaja kao prepoznavanje; 3. (*prav*) biografski podaci o odnosu okrivljenika prema društvu

anamorfoz|o anamorfoza 1. iskrivljena slika predmeta koja se dobiva iskrivljenim zrcalom; 2. (*opt*) optički efekt koji čini da predmet dobije svoj istinski izgled

ananas|o (*bot*) ananas, plod; ~**ujo** ananas (*Ananas sativus*) drvo iz por. ananasovki

anapest|o (*knjiž*) anapest; u klasičnoj metrici, tro-složna stopa u kojoj su prva dva sloga kratka, a treći je dug i naglašen

anarhi|o = ANARKIO

anarik|o (*iht*) tabinja (*Anarhichas*) riba iz por. mekušica

anarki|o anarhija 1. (*pol*) bezvlade, bezvlašće; 2. nered, kaos; ~**a** anarhistički; ~**ismo** anarhizam; ~**isto** anarhist

anas|o (*orn*) patka, plovka, raca (*Anas*); rod ptica iz por. pataka; ~**ađo** pačetina, pačje meso; ~**edoj** porodica pataka (*Anastidae*); ~**ido** pačić, pače; **glaci**~**o** patka ledara (*Clangula hyemalis*) = KLANGULO; **marč**~**o** patka močvarica (*A. querquedula*) = KERKEDULO; **mar**~**o** patka kvelašica (*A. Melanitta*); **merg**~**o** ronka (*Aythya*); **tuf**~**o** patka bjelooka (*Aythya fuligula*) = FULIGULO; **mol**~**o** gavka (*Somateria mollissima*) = SOMATERIO; **sovağ**~**o** divlja patka; **vir**~**o** patak

anasark|o (*med*) anasarka; nakupljanje tekućine u potkožnom tkivu

anastatik|o (*bot*) jerihonska ruža (*Anastatica*) iz por. krstašica = JERIKOROZO

anastigmat|o (*opt*) anastigmat; objektiv optičkog aparata izrađen od više leća; služi za korekciju aberacije

anastomoz|o 1. anastomoza (*med*) spoj krvnih žila ili živaca; 2. (*med*) kirurško spajanje cjevastih organa

anastrof|o (*knjiž*) anastrofa; promjena mjesta ili reda riječi

anateks|o (*geol*) anateksa; djelomično stapanje stijena na velikoj dubini pod utjecajem povećanja temperature i tlaka; ~**a petro** (*min*) anateksit

anatem|o anatema 1. starogrčki žrtveni darovi; 2. prokletstvo, izopćenje; ~**i** (*tr*) anatemizirati, eskomunicirati, izopćiti

anatoksin|o (*farm*) anatoksin; toksin bakterija u kojem je uništena toksična, a sačuvana obrambena komponenta

anatom|o (*anat*) anatom; ~**io** anatomija; znanost o građi tijela svih živih bića; ~**ia** anatomski; **plant~io** (*bot*) anatomija biljaka

~**anc|** sufiks koji označuje matematičke i fizičke veličine (induktanco)

ancien|a* starinski, antikni = ANTIKVA

anč|o (*glazb*) jezičac na puhačem glazbalu

ančov|o (*kul*) inćun, brgljun (začinjen konzerviran u limenki)

Andaluz|o andalužanin; ~**io** Andaluzija; pokrajina u Španjolskoj

andant|o (*glazb*) andante; polagani muzički stavak; ~**e** srednje brzo; ~**ino** andantino; oznaka tempa između andantea i alegra

andon|o japanska noćna svjetiljka s papirnatim sjemilom

andre|o (*bot*) andrea (*Andreeaea*); rod jastučastih mahovina iz por. andreja

androce|o (*bot*) andrecej; skup prašnika u cvatu

androgen|o (*biol*) androgen; muški spolni hormon steroidne strukture

androgin|o (*bot, zoo*) dvospolac; ~**a** dvospolan, jednodoman

andromed|o (*bot*) andromeda (*Andromeda*) iz por. vrijesova

Andromed|o (*astr*) Andromeda; zvijezde na sjevernom nebu

andropogon|o = SORGO

androzac|o (*bot*) mokračica, mužika (*Androsace*) iz por. jaglaca

anduj|o (*kul*) vrsta kulena; suhomesnati proizvod od sjeckane iznutrice ~**eto** mala svježa kobasica za pečenje, pečenica

anekdot|o anegdota; kratka duhovita zgoda iz života pojedinca

aneks|i (*pol*) anektirati, pripojiti, nasilno prisvojiti; ~**ado** aneksija, pripojenje

anelid|oj (*zoo*) aneliti, kolutičavci, prstenaste gliste

anemi|o (*med*) anemija, slabokrvnost; ~**a** anemičan

anemograf|o (*met*) anemograf; sprava za bilježenje smjera i jačine vjetra

anemogram|o (*met*) anemogram; registar jačine vjetra

anemometr|o (*met*) anemometar, vjetromjer

anemon|o (*bot*) anemona, šumarica, sasa, breberina (*Anemone*) iz por. žabnjaka

aneroïd|o (*met, fiz*) aneroïd; barometar bez žive s metalnim perom

anestez|i (*tr, med*) anestetizirati, umrtviti, učiniti neosjetljivim; dati nekome anesteziju; ~**o** anestezija; ~**a** anestetički; ~**ant(a)j** anestetik; ~**ilo** aparat za anesteziju; ~**isto** anestetičar, anesteziolog; **frid~o** anestezija pomoću hladnoće

anet|o (*bot*) kopar (*Anethum*); ljekovita i začinska biljka iz por. štitarki

aneüploid|a (*biol*) aneüploidan; koji ima neujednačen kromosomski sklop

aneürin|o* (*kem*) aneurin, tiamin, vitamin B₁

aneürismo (*med*) aneurizma; proširenje krvnih žila

anfrakt|o (*anat*) anfrakt; nenormalna šupljina

angelik|o (*bot*) anđelika, angelika (*Angelica*) iz por. štitarki; **garden~o** ljekovita anđelika, siriš (*A. archangelica*); **sovağa~o** šumska anđelika, kravojac (*A. sylvestris*)

angi|o (*anat*) krvna žila; ~**ito** (*med*) angitis; upala krvne žile; ~**omo** (*med*) angiom; tumor krvnih ili limfnih žila

angil|o (*iht*) jegulja (*Anguilla*); riba koštunjača zmi-jolika tijela; živi u rijekama, a mrijesti se u Atlantskom oceanu

angin|o (*med*) angina; upala krajnika

angiosperm|oj (*bot*) angiosperme, kritosjemenjače, skrivenosjemenjače, tajnosjemenjače

angiotensin|o (*fiziol*) angiotenzin; aktivna tvar koja se nalazi u krvnoj plazmi, povisuje krvni tlak i stimulira lučenje aldosterona

angl|o (*etrn*) Englez; ~**a** engleski; ~**afo** engleština; (A)~**io**, (A)~**ujo** (*geog*) Engleska; ~**ismo** anglizam, anglicizam; ~**osaksa** anglosaski, anglosaksonski

anglez|o angleza; vrsta starog živahnog engleskog plesa

anglicism|o = ANGLISMO

anglikan|o (*vjer*) anglikanac, pripadnik anglikanske crkve; ~**a** anglikanski; ~**ismo** anglikanizam

Angol|o (*geog*) Angola; država u Africi; ~**a** angolski; ~**ano** Angolac

angor|o (*psih*) tjeskoba; osjećaj nespokojstva, stanje pritajena straha; ~**i** (*ntr*) osjećati tjeskobu; **brust~o** (*med*) angina pectoris = BRUSTANGINO

angostur|o 1. (*bot*) angostura (*Angostura*); tropsko drvo iz por. rutvica 2. (*farm*) vrsta gorkog likera, sredstvo protiv povratne groznice

angrek|o (*bot*) angrekum (*Angraecum*) iz por. kačuna

angul|o kut, ugao; ~**a** kutni, ugaoni; ~**eca** koji je poput kuta; ~**eto** kutić, kutak; ~**ilo** kutomjer; **kvar~a** četverokutan; **kvar~o** četverokut; **plur~o** (*mat*) višekutnik; **kaš~o** skrovište; **strat~o** ugao ulice

angvis|o (*zoo*) sljepić (*Anguis fragilis*) gušter puzaš zakržljalih nogu sličan zmiji iz por. puzaša

anđel|o (*bibl*) anđeo; ~**a** anđeoski; **arki~o**, **čef~o** arhandeo; **gard~o** anđeo čuvar

anđelus|o (*kat*) angelus 1. molitva uz jutarnja i večernja zvona; 2. jutarnje i večernje zvonjenje

anhel|i (*ntr*) hroptati, teško disati

anhidr|a (*kem*) bezvodan

anhidrid|o (*kem*) anhidrid; oksid koji nastaje oduzimanjem vode kiselinama ili bazama

anhidrit|o (*min*) anhidrit; bezvodni kalcijev sulfat; javlja se u ležištima soli; s vodom daje gips

anhidro~ anhidro-; prefiks za tvari koje su izgubile vodu

anigozant|o* (*bot*) anigozant, kengurov cvijet (*Anigozanthos flavidus*) iz por. sunovrata

anil|o 1. (*bot*) polugrmoliki indigovac (*Indigofera suffruticosa*); 2. indigo; modroljubičasta boja; 3. indigo-papir za umnožavanje

anilid|o (*kem*) anilid; organski spoj koji nastaje od anilina djelovanjem organskih kiselina

anilin|o (*kem*) anilin; bezbojna otrovna tekućina; upotrebljava se u proizvodnji boja

anim|o duša, svijest, sposobnost. mišljenja i spoznavanja; ~**a** duhovan, duševan; ~**i** (*tr*) animirati, oduhoviti, oživjeti, zabaviti; ~**eco** duhovnost; ~**ismo** animizam; **re~i** (*med*) reanimirati, provoditi reanimaciju; **re~ado** reanimacija, oživljavanje; **sen~a** bezdušan, bezosjećajan, okrutan; **egal~a** ravnodušan; **facil~a** lakomisen, lakovjeran; **facil~eco** lakomisenost, lakovjernost; **grand~a** velikodušan, širokogrudan, plemenit, nesebičan; **grand~eco** velikodušnost, širokogrudnost; **trankvil~e** mirne duše; **unu~e**, složno, jedinstveno; **vent~a** vjetrognjast, nestalan, lakomisen; **vent~ulo** vjetrogonja

animaci|i* animirati = ANIMI

animal|o (*zoo*) životinja; *usp.* besto, bruto; ~**oj** životinjsko carstvo; ~**a** životinjski; ~**ismo** animalizam, animalnost, kult životinja

aniversari|o* godišnjica, obljetnica, rodendan

aniz|o (*bot*) anis (*Pimpinella anisum*) iz por. štitariki; **stel~o** = ILICIO

anizokori|o (*med*) anizokorija; razlika u veličini zjenica

anizotropi|o (*med*) anizotropija; nejednaka refrakcija na oba oka

anizosfigmi|o (*med*) anizosfigmija; neujednačeno otkucavanje pulsa

anizotropi|o (*fiz*) anizotropija; osobina nekih tijela da u različitim smjerovima imaju druga fizička svojstva

anjon|o (*fiz*) anion; ion negativnog naboja; u električnom polju kreće se prema pozitivnoj elektrodi, anodi

ankaū također, isto tako, na isti način

ankilostom|o (*med*) ankilostoma; 1, smetnja pri normalnom otvaranju usta; 2. (*zoo*) ličinka jamne ili rudarske glistice u tankom crijevu; ~**ozo** ankilostomijaza; bolest uzrokovana ankilostomom

ankiloz|o (*pat*) srastanje zglobnih ploha, ukočenje zgloba; ~**iġi** postati nepokretan, ukočiti se

ankoraū još, još uvijek, i sada, do sada

ankr|o (*pom*) sidro, kotva, anker; ~**i** (*tr*) sidriti, usidriti; ~**ado** sidrenje, bacanje sidra; ~**(ad)ejo** sidrište; ~**iġi** usidriti se; ~**umi** (*ntr*) biti usidren; **de~iġi** biti otrgnut od sidrišta (vjetrom) **mal~i** dignuti sidro; **flos~o** plutajuće sidro

anksi|o (*psih*) tjeskoba, stanje pritajena straha; ~**a** tjeskoban; ~**eco** tjeskobnost, anksioznost; bolestan strah i napetost

ankuz|o (*bot*) volujak (*Anchusa*) iz por. oštrolista; **oficina** ~**o** ljekoviti volujak (*A. officinalis*)

anobi|o (*ent*) kuskar (*Anobium*); kukac čija ličinka izjeda drvo

anod|o (*fiz*) anoda, pozitivna elektroda

anodont|o (*zoo*) bezupka; veliki mekušac školjkaš slatkih voda, sličan dagnji, sa zglobnicom bez zubi

anofel|o (*ent*) anofeles (*Anopheles*); komarac malaričar = MALARIA MOSKITO

anoksemi|o (*biol, med*) anoksemija; pomanjkanje kisika u krvi

anoksi|o (*biol, med*) anoksija; potpun nedostatak kisika u krvi i tkivu

anomali|o nepravilnost, anomalija, odstupanje od pravila, reda ili oblika; ~**a** anomalijski, nepravilan

anon|o (*bot*) anona (*Annona*); tropska voćka iz por. anona; **moldorna** ~**o** bodljikava anona (*A. muricata*) = GRAVIOLO; **skvama** ~**o** ljuskava anona (*A. Squamosa*)

anonci (*tr*) najaviti, oglasiti, anonirati; ~**o** najava, oglas, anonsa; ~**isto** najavljiivač, oglašivač; **edziġ~o** najava vjenčanja

anonim|a anonimn, nepoznat, bezimen; ~**eco** anonimnost, bezimenost, nepoznatost

anopsi|o (*med*) anopsija; gubitak vida, sljepilo, sljepoća; **hemi~o** polusljepilo

anorak|o (*odj*) anorak; eskimska bluza s kapuljačom

anoreksi|o (*med*) anoreksija, bolest odbijanja hrane; pomanjkanje apetita

anormal|a = NENORMALA, EKSTERNORMA

anortit|o (*min*) anortit, kalcijev glinenac

anosmi|o (*med*) anozmija; djelomični ili posvemašnji nedostatak njuha

ans|o ručka, ručica, držak

anser|o (*orn*) guska (*Anser*) iz por. gusaka; ~**a** gusji, gušćji; ~**oformaj** guščarice (*Anseriformes*), red ptica kojima pripadaju guske; = NAĢBIRDOJ;

vir~o gusak, gusan

anstataū umjesto, namjesto koga ili nečega; ~**i** (*tr*) zamijeniti, nadomjestiti, zamijenjivati (nekoga na dužnosti); ~**o** zamjena, nadomjestak; ~**a** zamjen-ski, koji zamijenjuje; ~**iġi** zamijeniti nešto nečim ili nekoga s nekim; ~**iġi** zamijenjivati se; ~**ilo** = SUROGATO

anstrom|o (*fiz*) anstrom; jedinica dužine u spektroskopiji

~**ant** (*gram*) dočetak za particip aktivni sadašnjeg vremena (dormanta = spavajući)

antagonism|o antagonizam, protivljenje, nepomirljiva proturječnost

antagonist|o antagonist, protivnik, suparnik, neprijatelj

Antares|o (*astr*) Antares; sjajna crvena zvijezda u zvijezdu Škorpiona

antarkt|a (*geog*) antarktni, južnopolarni; **A~io** Antarktika, područje oko Južnog pola

antaū pred, ispred, prije; ~**ol** prije nego; ~**a** prednji, prijašnji, raniji; ~**e** prije, ranije; ~**en** naprijed (u smjeru); ~**i** prednjačiti, predvoditi, isticati se;

~**(aj)o** prednja strana, prijašnji događaj; ~**eco** prijašnjost, prednost; ; ~**enigi** unaprijediti, promaknuti; ~**iġi** doći, stići naprijed, napredovati;

~**ulo** prethodnik, predak; **mal~** iza, otaga, odostraga; **mal~a** stražnji; **mal~e** straga, odostraga, sa stražnje strane; **mal~(aj)o** stražnja strana, pozadina, naličje; ~**čambro** predsoblje; ~**juġo** predrasuda; ~**parolo** predgovor; ~**rajdanto** predjahač; ~**tuko** pregača, kecelja; ~**urbo** predgrađe; ~**vespere** uoči

antaūcedent|oj (*prav*) antecedenti; sve ono što prethodi, što se ranije dogodilo; ~**a** antecedentan; prethodni, prijašnji, prošli

antefiks|o (*grad*) antefiks; ukras na rubu krovnog vijenca kod antičkih građevina

antem|o (*glazb*) antem; u britanskim zemljama, motet s riječima iz Biblije

antemid|o (*bot*) jarmen (*Anthemis*) iz por. glavočika; **tinktura** ~**o** tinkturni jarmen (*A. tinctoria*)

anten|o antena 1. (*ent*) ticalo, pipak (kod kukaca);

2. (elektron) dio uređaja, kojim se odašilju ili primaju prostorni elektromagnetni valovi

antenari|o (*bot*) bubica, grizovac (*Antennaria*) iz por. glavočika

anter|o (*bot*) peludnica, prašnica; vršni plodni dio prašnika

anteridi|o (*bot*) anteridij; muški spolni organ stelnjača i nižih stablašica

anterik|o* (*bot*) vesika, kosatik (*Anthericum*) iz por. ljiljana

anterozoid|o (*bot*) anterozoidij; muški spolni organ biljaka

anteli|o (*met*) anhelij; optička pojava, difuzna slika sunca u protivnom smjeru

anti~ anti- prefiks u složenicama u značenju: protu, protiv, suprotno (npr. antisemito, antitoksino)

antiar|o (*bot*) antijar (*Antiaris*); tropsko drvo iz por. dudova = UPASARBO

antibiotik|o (*biol, farm*) antibiotik; kem. tvar, produkt gljivica ili bakterija ili biokemijske sinteze; suzbija rast ili ubija mikroorganizme

anticklon|o (*met*) anticiklon; područje tropsfere izrazito visokog tlaka sa zatvorenim izobarama

anticip|o (*tr*) anticipirati, pretpostaviti, predujmiti; ~o anticipacija, pretpostavka, predmnijevanje; ~a anticipativan, anticipatoran; ~e unaprijed

antidork|o (*zoo*) antidorkas (*Antidorcas*); poskočljiva antilopa = SALTANTILOPO

antidot|o (*farm*) antidot, protuotrov, utuk

antifon|o (*glazb*) antifona; naizmjenično pjevanje dvaju zborova

antifraz|o (*knjiž*) antifraza; stilska figura, namjerna upotreba neke riječi ili izraza suprotno pravom značenju

antigen|o (*biol, med*) antigen; tvar koja u organizmu izaziva stvaranje protutijela

Antigon|o (*mit*) Antigona, kći kralja Edipa

antiklinal|o (*geol*) antiklinala; jednostavna konveksna bora; izdiže se iznad okolnog pejzaža

antiklimaks|o* antiklimaks 1. opadanje, spuštanje, smanjivanje; 2. (*ling*) poetsko nizanje srodnih izraza od jačih ka slabijima

antikorp|o (*biol, med*) antitijelo, protutijelo; skupina tekućih obrambenih tvari u krvi, koje nastaju kao odgovor organizma na određeni antigen

antikrist|o (*kršč*) antikrist; suprotnost Kristu, vladar pakla i upravitelj zlih sila u svijetu; 2. neznabožac, bezbožnik, vrag, sotona

antikv|a antikni, starinski, drevni, starovječni; ~ažo starina, antikvitet; ~ajisto antikvar, starinar, staretnar; ~eco antiknost

antilid|o (*bot*) bjelodun, ranjenik, ranjenica (*Anthyllis*) iz por. leptirnjača; **vundosaniga** ~o ranjenik, ranjenica (*A. vulneraria*)

antilop|o (*zoo*) antilopa (*Antilopa*); preživač dvolapnik iz por. šupljorožaca

antimon|o (*kem*) antimon; metal srebrnastobijele boje; simb. Sb

antinomi|o (*fil*) antinomija; sukob između dvije protuslovne teze

antipati|o antipatija, odbojnost, nesklonost; ~a antipatičan, odbojan, mrzak, nepoćudan; ~i (*tr*) osjećati antipatiju, odbojnost prema kome

antipiret|a* (*med, farm*) antipiretski, protutemperaturni

antipod|o antipod 1. (*geog*) ono što je na suprotnoj strani zemaljske kugle; 2. čovjek oprečnih nazora i karaktera; ~a antipodni, suprotni, oprečni

antirin|o (*bot*) zijevalica (*Antirrhinum*) iz por. strupnikovica

antisemit|o antisemit; neprijatelj Židova; ~ismo antisemitizam

antiseps|o (*med*) antisepsa; postupak u liječenju rana da se spriječi zaraza; ~ažo antiseptik

antiseptik|o = ANTISEPSAŽO

antistrof|o (*knjiž, pov*) antistrofa; u stragrčkoj drami, dio korske pjesme koji odgovara na prethodnu strofu

antitez|o (*fil*) antiteza 1. negacija teze, protivna tvrdnja; 2. (*knjiž*) stilska figura suprotnosti

antitoksin|o (*biol, kem*) antitoksin, protuotrov; specifično antitijelo, koje nastaje u organizmu na podražaj otrova

antocijan|o (*kem*) antocijan; biljna boja otopljena u staničnom soku

antoksant|o (*bot*) mirisavka (*Anthoxanthum*) iz por. trava; **odora** ~o koljeno zlatno mirisavo (*A. odoratum*)

antologi|o antologija; zbirka odabranih književnih djela

antonim|o (*ling*) antonim; riječ po značenju suprotna drugoj riječi

antonomazi|o (*ling, knjiž*) antonomazija; ukras pjesničkog govora kod kojega se osobno ime upotrebljava za opći pojam

antozo|oj (*zoo*) antozoe, koraljaši = KORALULOJ

antr|o 1. praznina, šupljina; 2. (*anat*) šupljina u nekim organima

antracen|o (*kem*) antracen; aromatski ugljikovodik, dobiva se iz katrana kamenog uglja

antracit|o (*kem*) antracit, visokokalorični kameni ugljen

antrakinin|o (*kem*) antrakinin; derivat antracena; služi za proizvodnju bojila

antrakož|o antrakoza 1. (*agr*) crni garavac, crnjevine, ugljevitost; bolest vinove loze; 2. (*med, vet*) taloženje ugljene prašine u plućima

antraks|o (*med*) antraks, crni prišt, bedrenica; bolest kojom se ljudi zaraze od oboljele stoke

antrisk|o (*bot*) krasuljica (*Anthriscus*) iz por. štitarki

antropo- antropo-; kao prvi dio riječi znači da se ono što je u drugom dijelu odnosi na čovjeka (antropolog, antropometri)

antropocentrismo antropocentrizam; nazor po kojemu je čovjek temeljni i konačni smisao svijeta

antropofag|o antropofag, ljudožder; ~ismo ljudožderstvo, kanibalizam

antropoid|a antropoidan, čovjekolik, sličan čovjeku

antropolog|o antropolog; ~io antropologija; značnost o ljudima i ljudskim rasama

antropomorf|a antropomorfan, čovjekolik, sličan čovjeku; ~ismo (*fil*) antropomorfizam; pripisivanja ljudskih karaktera i postupaka drugim bićima i stvarima

anturi|o (*bot*) anturij, flamingov cvijet, plamenac (*Anthurium*) iz por. kozlaca

antus|o (*orn*) cipica, trepteljka (*Anthus*) iz reda vrapčarki

anuitat|o (*fin*) anuitet; godišnji obrok otplate

Anunciaci|o (*kršč*) Blagovijest; katolički blagdan, koji slavi navještenje začeca Djevice Marije
anur|oj (*zoo*) bezrepci, žabe (*Anura*)
anuri|o (*med*) anurija; poteškoće pri mokrenju ili izostanak izlučivanja mokraće
anus|o (*anat*) anus, čmar, šupak; otvor na kraju debelog crijeva
anzu|o (*bot*) anzu 1. plod voćke anzu; ~**ujo**, ~**arbo** anzu (*Prunus armeniaca* var. *ansu*); japanska voćka slična marelici ili breskvi
aorist|o (*gram*) aorist; prošlo svršeno vrijeme
aort|o (*anat*) aorta; glavna žila kucavica
apač|o apaš 1. (*etrn*) pripadnik indijanskog plemena; 2. pripadnik gradskog ološa, provalica, razbojnik
apanaž|o apanaža, prihodi članova kraljevske porodice
aparat|o aparat, sprava, stroj, uređaj; ~**aro** aparatura, postrojenje; ~**ulo**, ~**isto** aparatčik, čovjek iz činovničkog aparata; **radio~o** radio-prijemnik; **vidbend~o** videokaseta; magnetoskop
apart|a apartan, osobit, izniman, osebujan, poseban; ~**e** posebno, iznimno, osobito, odvojeno; ~**ažo** posebni dio, mjesto; odjeljak; ~**eco** posebnost, osebujnost, iznimnost; ~**igi** odijeliti, odvojiti, izdvojiti; ~**iği** odvojiti se, izdvojiti se; **de~iği** odcijepiti se; **ras~igo** rasna diskriminacija i segregacija, apartheid
apartament|o apartman, otmjeni stan
aparten|i (*ntr*) pripadati, pripasti; ~(**ad**) pripadanje, pripadnost, ~**ažo** svojina, vlasništvo
apati|o (*psih*) apatija, ravnodušnost, bezvoljnost; ~**a** apatičan, bezvoljan
apatit|o (*min*) apatit; kalcijev fosfat
apatur|o* (*ent*) prelijevalica velika (*Apatura iris*); vrsta leptira
apatosaur|o (*zoo, pal*) apatosaur (*Apatosaurus*); rod divovskih dinosaura biljoždera gornje jure
apeks|o apeks 1. (*anat*) čunjasti završetak nekog organa; 2. (*astr*) točka na nebeskom svodu koja leži u smjeru gibanja Zemlje ili Sunca
apel|o apel 1. poziv, zov, pozivanje; 2. (*voj*) prozivka; prozivanje; ~**i** apelirati, obraćati se kome
apelaci|i (*ntr, prav*) apelirati; uložiti žalbu na sudsku odluku; ~**o** apelacija, priziv, žalba
apenaū jedva, tek, čim; s naporom, teškom mukom; ~**a** jedviti
apendic|o apendiks 1. nastavak, produžetak, dodatak; 2. (*anat*) eryljak, nastavak slijepog crijeva; ~**ito** (*med*) apendicitis, upala crvuljka; ~**ektomio** (*med*) apendektomija; operacijsko otklanjanje crvuljka
apepsi|o (*med*) apepsija; loša probava zbog pomanjkanja pepsina u želucu
aper|i (*ntr*) pojaviti se; (*tisk*) izići (o knjizi ili izdanju); ~**o** pojava, pojavljanje; ~**ažo** prikaza, pojava; ~**igi** 1. otkriti, prikazati; 2. (*tisk*) izdati, objelodaniti; **mal~i** nestati, iščeznuti; **mal~o** nestanak, nestajanje, propadanje; **mal~igi** ukloniti, uništiti; **re~anto** sablast, fantom
apera|o* (*bot*) slakoperka (*Apera spica venti*) iz por. trava
apercept|o (*fil*) apercepcija, saznanje, spoznaja, shvaćanje, poimanje; ~**i** (*tr*) spoznati, shvatiti
aperitiv|o (*kul*) aperitiv; žestoko piće koje se uzima prije jela

apert|a otvoren; ~**e** otvoreno; ~**i** (*tr*) otvoriti; ~**ažo** OTVOR = APERTURO
apertur|o otvor, pukotina, rupa, apertura
apetal|oj (*bot*) apetal, biljke bezlatičnice; ~**a** apetalan, bezlatičan; cvijet bez latice
apetenc|o (*psih*) apetencija; želja za svim što može zadovoljiti životne potrebe
apetit|o apetit, tek, želja za jelom, prohtjev; ~**a**, ~**veka** tečan, ukusan, primamljiv, privlačan; **sen~eco** gubitak teka
api|o (*bot*) celer (*Apium*) iz por. štitarki; ~**acoj** porodica štitarki (*Apiaceae* sin. *Umbelliferae*); **radik~o** celer korjenaš (*A. graveolens* var. *rapuceum*); **foli~o** celer rebraš (*A. graveolens*, var. *dulce*)
apik|a strm, koji ima jak nagib; ~**e** strmo, strmoglavo
apikultur|o apikultura, pčelarstvo; uzgoj pčela
apios|o (*bot*) apios (*Apios*) iz por. leptirnjača; **amerika** ~**o** američki apios (*A. americana*); uzgaja se radi jestivog gomolja
aplanat|o (*fiz, opt*) aplanat; kombinacija leća kod koje je ukinuta sferna aberacija; ~**a** aplanatičan; ~**eco** aplanacija, poravnanje, zagladjenje, zaravnanje
aplaud|i (*tr*) aplaudirati, pljeskati, odobravati pljeskom; ~(**ad**) aplauz, pljesak, pljeskanje, odobravanje
aplik|i (*tr*) primijeniti, upotrijebiti, aplicirati; ~**o** primjena, upotreba, aplikacija; ~**ita** primijenjen ~**itaj**
artoj (*lik*) primijenjene umjetnosti
aplit|o (*min*) applit; svijetla sitno zrnata stijena u obliku žila i žilica
aplomb|o samouvjerenost, drskost, smjelost, aplomb; ~**a** samouvjeren, drzak, smio; ~**e** samouvjeren, drsko; **sen~a** skroman, nerazmetljiv
apne|o (*med*) apneja; dobrovoljni ili nečim prouzročeni prestanak disanja
apocin|o (*bot*) kendir (*Apocynum*) iz por. zimzelena; otrovna biljka; **kanaba** ~**o** konopljasti kendir (*A. cannabinum*)
apod|oj (*zoo*) apoda, beznošci; životinje bez organa za kretanje
apodikt|a apodiktičan, neoboriv, neosporiv, neopovrgljiv
apofiz|o (*anat*) apofiza; izraslina na kosti
apofoni|o* apofonija 1. (*glazb*) alternacija; 2. (*ling*) promjena u vokalizmu riječi (teći, točiti, tijek, pretakati)
apog|i (*tr*) nasloniti, osloniti, poduprijeti, podržati; ~**o** oslon, oslonac, podrška; ~**ilo**; **kontraū~ilo** potporanj, podupirač; **sin** ~**i** nasloniti se; **sub~i** poduprijeti
apogami|o* (*biol*) apogamija, razmnožavanje bez oplodivanja
apoge|o apogej 1. (*astr*) najveća udaljenost nekog nebeskog tijela od Zemlje; 2. najveći procvat, najveći stupanj; ~**i** (*ntr*) dostići najviši stupanj
apokalips|o (*bibl, kršč*) apokalipsa; posljednji spis Novog zavjeta, koji prikazuje svršetak svijeta; ~**a** apokaliptičan
apokop|o (*ling*) apokopa; ispadanje glasova ili slogova na kraju riječi
apokrif|a (*bibl, kršč*) apokrifan, neautentičan, skriven, lažan, nevjerodostojan; ~**o** apokrif; spis nepriznat kao vjerodostojan

apokromat|o (*fiz, opt*) apokromat; objektiv kod kojega je otklonjena kromatska aberacija
apolog|o (*knjiž*) apolog; poučna basna, priča s poukom
apologetik|o (*vjer*) apologetika; obrana nekog učenja
apologi|o apologija, obrana, obrambeni govor ili spis; **~isto** apologet; branitelj i zastupnik nekog učenja
Apolon|o (*mit*) Apolon; starogrčki i starorimski bog sunca, svjetla i umjetnosti
apomiks|o (*biol*) apomiksija; razvoj embrija iz neoplođene jajne stanice ili drugih stanica embrionalne kese
aponeuroz|o (*anat*) aponeuroza; tanke i jake membrane koje stežu mišić
apopleksi|o (*med*) apopleksija, moždana kap; **~a** apoplektički
aposopez|o (*knjiž*) aposiopeza; stilska figura, zasniva se na namjerno prekinutoj rečenici
apostat|o apostat 1. (*vjer*) redovnik koji je napustio svoj red; 2. odmetnik, otpadnik od neke ideje; **~i** (*ntr*) odmetnuti se
aposterior|a aposterioran, koji se temelji na iskustvu
apostol|o (*kršč*) apostol; **~a** apostolski; **~eco** apostolstvo, apostolat
apostrof|o (*gram*) apostrof, izostavnik; **~i** (*tr*) apostrofirati; 1. staviti apostrof; 2. obratiti se komu u govoru; 3. naglasiti, istaknuti u govoru
apoteci|o (*bot*) apotecij; plodište zdjelica oblika nekih gljiva i lišajeva
apotek|o apoteka, ljekarna, farmacija; **~a** apotekarski, ljekarnički; **~isto** apotekar, ljekarnik
apoteoz|o (*vjer*) apoteoza, obožavanje, veličanje, čin obožavanja; **~i** (*tr*) veličati, obožavati
apozici|o (*gram*) apozicija; imenica koja pobježe označuje drugu imenicu
apr|o (*zoo*) vepar, divlja svinja (*Sus scrofa*); **~afo** veprovinna, meso divlje svinje; **veruk~o** bradavičava svinja (*Phacochoerus*) = FAKOČERO
aprec|i = APREZI
apret|i (*tr, teh*) apretirati; konačnim operacijama dati robu ljepši izgled; **~afo** apretura
apretur|o sredstvo za apretiranje (škrob i sl.)
aprez|i (*tr*) cijiniti, uvažavati; **~o** cijjenje, uvažavanje, poštivanje
April|o travanj, april; četvrti mjesec po Gregorijanskom kalendaru
aprior|a (*fil*) aprioran, prediskustven; koji se temelji na teoriji, **~e a priori**, deduktivno, utemeljeno na hipotezama i teoriji
aprob|i (*tr*) odobriti, priznati, prihvatiti, dopustiti; **~o** odobrenje, pristanak, privola, dozvola, suglasnost; **~inda** odobriv, prihvatljiv **mal~o** neslaganje, protivljenje; **mal~i** ne pristati, odbiti, odbaciti (prijedlog, ponudu); **mal~inda** neodobriv, neprihvatljiv
aprosim|i (*tr, mat*) aproksimirati, približno odrediti; **~a** aproksimativan, približan
apsid|o apsida 1. (*grad*) polukružni prostor crkve ili druge građevine nadvođen polukupolom; 2. (*astr*) točka putanje planeta gdje je on najbliži ili najudaljeniji od Sunca

aptenodit|o (*zoo*) kraljevski pingvin (*Aptenodytes patagonica*)
apter|o* (*ent*) beskrilac; apter, kukac koji ne leti (pauk, buha)
apterig|o (*orn*) kivi, kivikavac (*Apteryx*); ptica zakr-žljalih krila
apud (*prij*) pokraj, kraj, pored, uz, do; **~a** pokrajnji, susjedni; **~e** pokraj, blizu; **~eco** blizina; **~esti** biti prisutan, nazočan
apunt|o (*trg*) sitni novac za namirenje iznosa
~ar| (*gram*) sufiks koji označuje skup nečega (hararo, arbaro, estraro) –o skup, hrpa, masa, gomila, jato; **~eto** grupica, hrpica; **~ego** mnoštvo, mnogo ljudi, mnogo stvari; **~igi** skupiti, sakupiti (na hrpu) **~igî** skupiti se, sakupiti se;
ar|o ar; mjera za površinu = 100 m²
ara|o (*orn*) ara (*Ara*), vrsta dugorepe južnoameričke papige
arab|o (*etn*) Arapin; **~a** arapski; **~a gumo** arapska guma; (**A**)**~io**, (**A**)**~ujo** (*geog*) Arabija, Arapski poluotok; **~ismo** arabizam
arabesk|o (*lik*) arabeska; šara na arapski način; **~a** arabesknî
arabidops|o (*bot*) uročnjak (*Arabidopsis*) iz por. krstašica
arabinoz|o arabinoza; šećer od arapske gume i drugih biljnih sluzi
arabis|o (*bot*) arabis (*Arabis*) iz por. krstašica
aragonit|o (*min*) aragonit; rompski oblik kalcijeva karbonata
arak|o (*kul*) araka; alkoholno piće od riže, palme ili trske
arakač|o* (*bot*) arakača (*Arracacia xanthorrhiza*) iz por. štitarki
arakid|o (*bot*) arahid, kikiriki (*Arachis*); zemni ili kineski orah iz por. leptirnjača
arakniod|o* (*bot*) kožasta paprat, štitasta paprat (*Arachniodes*) iz por. paprati
arahnoid|o (*anat*) moždana opna; **~ito** (*med*) upala moždane opne
arali|o (*bot*) aralija (*Aralia*) iz por. bršljana
arame|o aramejac; pripadnih semitskog naroda na Bliskom istoku; **~a** aramejski; **~a lingvo** aramejski jezik
arane|o (*zoo*) pauk (*Araneus*) iz reda pauka; **~afo** paučina; **~oidoj** paučnjaci (*Arachnida*); **~uloj** red pauka (*Araneae*); **dom~o** kućni pauk
arang|i (*tr*) urediti, prirediti, obraditi, aranžirati; **sin** **~i** urediti se; rasporediti se; **~o** uređaj, raspored, obrada, prerada; **~afo** aranžman; **~ema** uredan; sklon uređivanju, priređivanju; **al~i** primijeniti; **ali~i** preurediti, preudesiti; **antaü~i** pripremiti **mal~i** unerediti, iznerediti; **flor~o**, **foli~o**; **fraz~o**, **har~o**, **petal~o** **teks~o**, **viv~o**, **vort~o**
aratr|o* (*agr*) primitivni plug
araükari|o (*bot*) araukarija (*Araucaria*); iz por. araukarija
arb|o (*bot*) stablo, drvo; **~afo** posječeno i oboreno drvo; **~aro** šuma; **~arigi**, **~arizi** pošumiti; **~aristo** šumar, lugar = FORSTISTO; **~ego** ogromno drvo; **~ejo** = ARBARO; **~eto** stabalce, malo drvo; **~etafo** grm = ARBUSTO, VEPRO; **~etafaro** grmlje, šiblje = VEPREJO, MAKISO; **~arkulturo** šumarstvo; **~ohakisto** drvosječa; **čef~isto** nadšumar; **pra~aro**

prašuma; **re~arigi** ponovno pošumiti; **sen~a** koji je bez drveća; **sen~igi** iskrčiti; **foli~o** bjelogorično stablo; **frukt~o** voćka; **krist~o** božično drveće; **pingl~o** crnogorično drvo; **pingl~oj** crnogorica = KONIFEROJ

arbalest|o (*pov*) arbaleta. samostrel, balista; vrsta luka i strijele

arbed|o (*bot*) grm, žbun = ARBUSTO; ~**eto** polugrm

arbitr|a arbitaran, svojevoljan, samovoljan, proizvoljan, samostalan; ~**eco** arbitarnost, proizvoljnost

arbitraci|o arbitraža, (*prav*) izvansudsko rješavanje sporova među strankama preko biranih ili zakonom određenih arbitara; 2. (*inf*) postupak i nadgledanje procesora ili korisnika; ~**anto**, ~**isto**; arbitar; ~**ilo** (*inf*) arbitrator

arbitražo (*fin*) arbitraža; istovremena kupnja i prodaja robe, novca ili vrijednosnih papira na dva različita mjesta

arbust|o (*bot*) polugrm, grmuša, grmovita biljka (npr kupina); ~**eto**, **sub~o**, **trunk~o**, **tuf~o**, **vezik~o**

arbut|o (*bot*) maginja, plod planike; ~**ujjo** planika (*Arbutus unedo*); vazdazeleno malo drvo iz por. vriješova

arč|o (*glazb*) gudalo

ard|i (*ntr*) žariti, jako grijati; biti zagrijan, usijan; ~**a** žarki, užaren, vatri; ~**o** žar, užarenost; ~**ažo** žeravica; ~**igi** užariti

arde|o (*orn*) čaplja (*Ardea*); rod ptica selica iz por. čaplji; ~**edoj** porodica čaplji (*Ardeidae*)

ardez|o (*min*) škriļjevac, lisnik; kamen koji se sastoji od slojeva pločastih stijena

are|o area, ploha, površina, područje, oblast

areal|o* (*ekol*) areal; područje prirodne raširenosti određenih biljnih ili životinjskih vrsta

arek|o (*bot*) areka (*Areca*) iz por. palmi; **katečuo ~o** kačuj, betel-orah (*A. catechu*)

aremoni|o* (*bot*) pavlovac (*Aremonia agrimonoides*) iz por. ruža

aren|o 1. arena, borilište; 2. poprište

arenari|o (*bot*) pjeskarica (*Arenaria*) iz por. karanfila

arenater|o* (*bot*) ovsenica, pahovka (*Arrhenatherum*) iz por. trava

areol|o areola 1. (*anat*) crveni kolobar oko prsne bradavice; 2. (*astr*) krug oko nebeskog tijela; 3. (*bot*) mali određeni prostor (npr. između žila lista)

areometr|o (*fiz*) areometar; sprava za mjerenje gustoće tekućine

areopag|o areopag 1. (*pov*) vrhovno sudište u staroj Ateni; 2. skup uglednih ljudi, vrhovni forum uopće

Ares|o (*mit*) Ares; starogrčki bog rata

arest|i (*tr*; *prav*) uhititi, uhapsiti, lišiti slobode; ~(**ad**) uhićenje, hapšenje; ~**ejo** zatvor, tamnica, kaznonica, robijašnica; ~**ito** uhićenik, zatvorenik, uhapšenik

argan|o (*teh*) dizalica, vitlo, čekrk, kran

argani|o (*bot*) arganija (*Argania spinosa*) iz por. gutaperkovki

argant|o (*ent*) krpelj (*Argas*)

argemon|o (*bot*) argemone (*Argemone*) iz por. makova

argen|o* (*ent*) srebropisana sedefica (*Argynnis papilia*); vrsta leptira

argentan|o = ARGENTANO

Argentin|o (*geog*) Argentina; država u Južnoj Americi; ~**a** argentinski; ~**ano** Argentinac

argil|o (*min*) glina, ilovača; ~**a** glinen; ~**ažo** predmet od gline, glinena posuda; ~**petro**, ~**štano** glinski kamen, glinski škriļjevac; **bak~o** glina za terakotu; **fajro~o** šamot; **kalk~o** lapor, tupina; **pot~o** lončarska glina

argili|o* (*min*) slojevita glina

arginin|o (*kem*) arginin; vrsta aminokiseline

argironet|o (*zoo*) vodeni pauk (*Argyroneta aquatica*) = AKVOARANEO

argirosom|o* (*iht*) grb (*Argyrosomus*); morska riba koštunjača

argon|o (*kem*) argon 1. kemijski element, simb. Ar; 2. plin bez boje i mirisa

argonaut|o (*zoo*) argonaut, jedrilac, ligoč (*Argonauta*); osmokraki glavonožac

Argonaut|oj (*mit*) argonauti; mitski grčki moreplovci, koji su s Jazonom na brodu Argo otišli u Kolhidu da donesu zlatno runo

argot|o* (*ling*) osebujan govor, žargon

argument|i (*ntr*) argumentirati, obrazlagati, dokazivati argumentima; ~**o** argumenat, argument 1. dokaz, razlog; 2. (*mat*) nezavisna varijabla; element domene neke funkcije; 3. (*pom*) veličina kojom se iz nautičkih tablica dobivaju traženi podaci; 4. (*geog*) u planimetriji kut na polu u polarnim koordinatama; ~**ado** argumentacija, obrazlaganje; **inter~o**, **kontra~o** pobijanje, poricanje, osporavanje

Argus|o (*mit*) Argus; stooki div s očima po čitavom tijelu

argent|o (*kem*) srebro; dragocjena kovina; simb. Ag; ~**a** srebren; ~**umi** (*tr*) posrebriti; ~**umo** = ARGENTANO

argentan|o (*teh*) argentan, alpaka; legura bakra, nikla i cinka

algirol|o srebro u koloidnom stanju; upotreblja se kao antiseptik

arh v. ark

arhaism|o = ARKAISMO

arhaj|a = ARKAIKA

arhitektur|o = ARHITEKTURO

ari|o arija 1. (*glazb/kaz*) skladba za glas uz pratnju glazbala; 2. napjev, melodija

ari|a = ARJA

Ariadn|o (*mit*) Arijadna, kći kretskog kralja Minosa

arid|a (*met*) aridan. suh, sušan, neplodan, koji nema mnogo oborina; 2. (*pren*) neosjetljiv, bez osjećaja

arier|o (*voj*) zalaznica, zaštitnica; posljednji odred u kretanju veće jedinice; ~**ulo** (*sport*) branič, = DEFENDANTO

Aries|o (*astr*) Ovan; zvijezde u Zodijaku na sjevernoj hemisferi neba

aril|o¹ (*bot*) arilus; mesnati omotač sjemenke (npr. kod tise i kurika)

aril|o² (*kem*) aril, jednovalentni aromatski radikal

Ariman|o (*vjer*) Ariman; po Zaratustri, princip zla

arios|o* (*glazb*) arioso; vokalni odlomak s istodobnim elementima recitativa i arije

arisar|o* (*bot*) kozličina (*Arisarum*) iz por. kozlaca

arist|o 1. (*anat, zoo*) duga i oštra kost kod nekih riba i insekata; 2. (*bot*) osat, osje

aristokrat|o aristokrat, velikaš, plemić; ~**a** aristokratski, plemićki; ~**aro** aristokracija, plemstvo; ~**eco** plemenitaštvo, aristokracija

aristolokij|o (*bot*) kokotinja, jabučica, vučja stopa (*Aristolochia*) rod drvenastih povijuša iz istoimene porodice

aritenoid|o (*anat*) aritenoida (*Sartilago arytenuidea*); jedna od dviju hrskavica u grkljanu, koje imaju oblik piramide

aritmetik|o (*mat*) aritmetika, računstvo; grana matematike, koja proučava računanje s pomoću prirodnih brojeva; ~**a** aritmetički; ~**ilo** (*inf*) procesor, dio kompjutera koji obavlja aritmetičke operacije; ~**isto** aritmetičar

arj|a (*kršč*) arijski; ~**ano** arijac, arijevac; ~**anismo** arijanizam, arij(an)stvo

arjar|o* (*novč*) arjar; madagaskarska novčana jedinica

ark|o luk 1. (*mat*) dio krivulje omeđen njezinim dvjema točkama; 2. (*građ*) A. svod; gornji, obično polukružni završetak otvora u zidu ili između stupova; B. potporanj u obliku luka u konstrukciji mostova; 3. jednostavno oružje; savijen i elastičan dio napregnut tetivom; ~**ažo** (*građ*) arkada; ~**igi** dati nečemu oblik luka; ~**isto** strijelac; **čiel~o** duga; **triumf~o** slavoluk; **vest~o** vješalica za odjeću; **apog~o**, **lun~o**, **pint~o**, **rond~o**, **sel~o**, **sinus~o**

arkad|o (*građ*) arkada, stupovlje, svodište; trijem sa stupovima koji su povezani lukovima

arka|a, **arkaik|a** arhaičan, arhaički, drevan, starinski, zastario, staromodan; ~**ažo** zastarjela stvar ili izraz; ~**igi** zastarjeti, ne važiti više, ne biti suvremen; ~**ismo** arhaizam; zastarjeli oblik ili pojava

arkan|o 1. tajna nauka ili obred samo za pristaše; 2. tajna, misterij

arkanđel|o (*vjer*) arhandeo; andeo višeg reda

arkatur|o* (*građ*) arkatura, 1. niz malih slijepih arkada, umjetne arkade; 2. obloga, svodna oplata

arke|o (*bibl*) arka; 1. Noeva biblijska arka; 2. škrinja, kovčeg

arke|oj (*bakt*) prabakterije

arkean|o (*geol*) arkean; prvo razdoblje predkambrija

arkebutz|o (*voj*) arkebutza; stara puška s kokotom i dugom cijevi

arkegoni|o (*bot*) arhegonij; ženski spolni rasplodni organ u mahovina i papratnjača

arkeolog|o arheolog; ~**io** arheologija, znanost koja proučava ostatke materijalne kulture starih civilizacija

arkeopterig|o (*pal*) arheopteriks (*Archaeopteryx*); ptica iz jure sa svojstvima gmaza

arkeozoik|o = ARKEANO

arkeutip|o arhetip 1. originalni model, prototip, pralik; 2. (*pov*) originalni rukopis nekog povijesnog, književnog djela; 3. (*tisk*) prvi otisak prvog izdanja; 4. (*biol*) zajednički predak svih grupa živih bića ili fosila; 5. (*fil*) ideja kao vječni model predmeta; 6. (*psih*) iskonska podsvjesna misao zajednička svim ljudima

arki~ arhi-; prefiks u značenju: glavni, (npr. ~anđelo, ~duko, ~episkopo)

arkimandrit|o (*pravosl*) arhimandrit; nadstojnik pravoslavnog manastira

arkipelag|o (*geog*) arhipelag, otočje

arkitekt|o arhitekt, inženjer arhitekture; **ĝarden~o** = HORTIKULTURISTO

arkitektur|o arhitektura; tehničko projektiranje i umjetničko oblikovanje zgrada; ~**a** arhitekturni, arhitekterski

arkiteūt|o (*zoo*) arhiteutis (*Architeuthis*); rod najvećih živućih glavonožaca, ogromna lignja = KALMAREGO

arkitrav|o (*građ*) arhitrav; nosiva greda krovišta, gornji prag

arkiv|o arhiv, pismohrana, registratura; ~**isto** arhivar, arhivist

arkivolt|o (*građ*) arhivolt; glavni luk koji spaja dva stupa

arkont|o (*pov*) arhont 1. svaki od 9 članova vrhovne državne uprave u Ateni; 2. naziv za najvišeg činovnika u starogrčkim polisima

arkoz|o (*min*) arkoza; vrsta pješčanika ružičaste boje, nastaje drobljenjem granita

arkt|a (*geog*) arktički, sjevernopolni; ~**o** Arktik; područje oko sjevernog pola do sjeverne obratnice

arkte|o (*bot*) čičak (*Arctium lappa*) iz por. glavočika

arkti|o (*ent*) medonjica (*Arctia*); vrsta šarenog noćnog leptira

arktomis|o* (*zoo*) svizac, mrmot (*Arctomys*); glodavac iz roda svizaca

arktostafil|o (*bot*) medvjetka, opernik, medvedje grožđe (*Arctostaphylos*) iz por. vriješova

Arktur|o (*astr*) Arktur; sjajna zvijezda na sjevernom nebu

arleken|o harlekin, lakrdijaš, prevrtljivac; ~**i** (*ntr*) izvadati lakrdije; ~**ažo** lakrdija, harlekinada

arm|i (*tr*) oružati, naoružati; ~**o**, ~**ilo** pojedini komad oružja; ~**ado** naoružanje; ~**ažo** vojna oprema; ~**igi** naoružati se; ~**ilaro** oružje; **ilejo** skladište oružja, arsenal; ~**ito** oružnik; **mal~i** razoružati; **mal~(ad)o** razoružanje; **sen~a** nenaoružan, goloruk; **sen~igi** = MALARMI **sen~igi** razoružati se, izgubiti oružje, snagu, otpor; **jet~ilo** bacačko oružje; **man~ilo** ručno oružje; **pař~ilo** vatreno oružje

armadel|o (*zoo*) devetopasni pasanac (*Dasyopus novemcinctus*)

armatur|o (*građ*) armatura 1. željezni dijelovi u gradnjama, kojima se učvršćuje konstrukcija; 2. (*el*) oprema električnih instalacija; 3. (*fiz*) dio električnih strojeva u kojima se inducira napon; 4. (*glazb*) naziv za akcidentalije; ~**i** (*tr*) armirati

arme|o armija, 1. vojska; 2. velika operativna postrojba kopnene vojske sastavljene od korpusa i divizija; 3. (*pren*) mnoštvo; ~**estro** vojskovođa; **Sav~o** Vojska spasa

armen|o (*etrn*) Armenac ~**a** armenski; (A)~**io**, (A)~**ujo** (*geog*) Armenija; država u Zakavkazuju u zapadnoj Aziji

armeri|o (*bot*) babosvilka (*Armeria*) iz por. vranjemila

armilari|o (*bot*) puzica, medenjača, grmača (*Armillaria*); rod gljiva lističarki; **miela** ~**o** puzica, mraznica (*A. mellea*); uvjetno jestiva gljiva

armistic|o (*voj*) primirje; privremena obustava ratnih djelovanja

armoraci|o (*bot*) hren ljuti (*Armoracia rusticana*) iz por. krstašica = KRENO

armor|o = BLAZONO

arnik|o (*bot*) arnika, brđanka, moravka (*Arnica*) iz por. glavočika **monta ~o** planinska moravka, (*A. montana*)

arnoser|o (*bot*) jagnjevac, ovraž (*Arnoseris minima*) iz por. glavočika

arog|l (*tr*) prisvojiti, prisvajati; **~o** arogacija, posvojenje, prisvajanje

arogant|a arogantan, drzak, osoran, ohol, naprasit, naduven; **~afo** arogantan čin; **~eco** arogancija, drskost, osornost, naprasitost, nadutost; **~ulo** drznik, bezočnik, arogantna osoba

arok|l (*tr, šah*) rokirati, roširati; **~o** rokada, rošada

arom|o aroma, miomiris; **~a** aromatičan, mirisan, miomirisan; **~i** (*ntr*) mirisati, odisati mirisom; **~afo** aromat, začim, mirisno sredstvo; **~igi** aromatizirati, dati miris nekom proizvodu

aromat|a (*kem*) aromatičan; **~o** = AROMAfo

arondisment|o arondisman, gradska četvrt, kotar, srez (u Francuskoj)

arorut|o (*bot*) trstikasta maranta (*Maranta arundinacea*), tropska biljka čiji podanak daje škrobno brašno; 2. aru-aru, škrob dobiven iz podanka trstikaste marante; **~ujo**, **~planto**

arosi*, **arozl*** (*tr*) polijevati, zalijevati, škropiti, natapati

arpegl|o (*glazb*) arpeggio, akord čiji tonovi ne nastupaju istodobno, nego brzo jedan za drugim; **~i** (*ntr*) izvoditi arpeggio

arsacetin|o (*kem, farm*) arsacetin, droga protiv bolesti spavanja

arsen|o (*kem*) arsen, sičan, element kovinskih i nekovinskih osobina, simb. As

arsenal|o (*voj*) 1. tvornica za izradu oružja i vojne opreme; 2. skladište oružja; 3. manje brodogradilište za potrebe vojne mornarice

arsenik|o (*kem*) arsenik, arsenov trioksid, otrovno brašno, mišomor

arsin|o (*kem*) arsin, otrovan derivat arsenovodika

aršin|o (*pov*) aršin, lakat; stara ruska mjera, 0,71 m

art|o umjetnost; **~a** umjetnički; **~afo** umjetničko djelo; **~ismo** artizam, savršeno vladanje nekom umjetnosti; **~isto** umjetnik; **~efarita** umjetan; **sen~a** bez umjetničke vrijednosti; **bel~oj** lijepe umjetnosti (likovna umjetnost, glazba, književnost); **danc~o**. **dentist~o**. **desegno~o**. **eduk~o**. **kudro~o**. **kuir~o**. **kurac~o**. **pop~o**. **skrib~o**. **teks~o**. **vitro~o**

artefakt|o artefakt, umjetni proizvod, rukotvorina

Artemis|o (*mit*) Artemida; starogrčka božica mjeseca, lova, životinja i plodnosti

artemizil|o (*bot*) pelin (*Artemisia*) iz por. glavočika; **drakunkol~o** = ESTRAGONO

arteri|o (*anat*) arterija, žila kucavica; **~eto** arteriola; **~ito** upala arterije

artez|a (*teh*) arteški (bunar)

artifik|o majstorija, varka, spletko, lukavstvo; **~a** artifičijelan, umjetan, neprirodan, vještački, izvještačen; **~i** (*tr*) spletkariti, intrigirati, podmetati; **~eco** izvještačenost, neprirodnost; **~ulo** intrigant, spletkar, smutljivac; **sen~a** prirodan, iskren, otvoren

artik|o (*anat*) zglob; **~i** (*tr*) uzglobiti; **el~igi** iščašiti zglob; **el~ižo** iščašenje zgloba = LUKSACIO; **man~o** ručni zglob = POJNO; **pied~o** nožni zglob = MALEOLO

artikl|o artikl, pojedina vrsta robe u trgovini

artikol|o 1. (*gram*) član (određeni ili neodređeni); 2. novinski članak; 3. (*prav*) član zakona, odredbe, propisa, knjige; **čef~o** uvodni članak

artikul|oj (*zoo*) zglavkari, razred životinja (rakovi, stonoge, kukci) = ARTROPODOJ

artikulaci|o (*fon*) artikulacija, tvorba glasova, oblikovanje tonova; **~i** (*tr*) artikulirati, proizvoditi glasove, artikulirajući oblikovati

artiljeri|o (*voj*) artiljerija, topništvo; **~ano**, **~isto** artiljerac, topnik, kanonir

artiiodaktil|oj* (*zoo*) dvopapkari, parnoprstaši (*Artiodactyla*)

artišok|o (*bot*) artičok, artičoka (*Cynara scolymus*) iz por. glavočika; **hispana ~o** španjolska artičoka = KARDONO, KAROLO

artokarp|o (*bot*) krušno drvo, krušnica, kruhovac (*Artocarpus*) iz por. dudova; **ordinara ~o** pravo krušno drvo (*A. altilis*) = PANARBO; **diversifolia ~o** raznolisno krušno drvo (*A. heterophyllus*)

artro~ (*med*) artro- kao prefiks označuje zglob; **~ito** artritis, upala zglobova; **~algio** artralgija, bol u zglobovima; **~ozo** artroza, propadanje zglobne hrskavice

artroknem|o* (*bot*) omakalj (*Arthrocnemum glaucum*) iz por. lobodnjača

artropod|oj (*zoo*) člankonošci (*Arthropoda*)

arum|o (*bot*) kozlac (*Arum*) iz por. kozlaca; **~acoj** por. kozlaca (*Araceae*)

aruman|o (*etn*) arumunj; **~a lingvo** arumunjski jezik, govori se u Grčkoj i Makedoniji

arund|o (*bot*) trstika, trska, trst (*Arundo*) iz por. trava

arunk|o (*bot*) dvodomna suručka (*Aruncus dioicus*) iz por. ruža

arvikol|oj (*zoo*) voluharice (*Arvicolinae*), potporodica glodavaca iz por. miševa

~as (**gram**) glagolski nastavak za sadašnje vrijeme

as|o as (*igr*) A. igraća karta; B. kocka ili pločica domina s jednom točkom; 2. (*pov*) rimski brončani novčić

asafetid|o (*farm, pov*) asafetida, osušeni mliječni sok štitarke; lijek i začim u indijskoj kuhinji

asam|o (*etn*) Asamac; (**A**)~**io** (*geog*) Asam; jedna od država u Indiji

asasin|l (*tr*) ubiti iz zasjede; **~o** asasin, asas; ubojica iz zasjede

asbest|o (*min, teh*) azbest, silikatni mineral vlaknaste građe, od kojega se izrađuju izolacijski materijali

ascend|l (*ntr*) popeti se, podići se, penjati se = SUPRENIRI, SUPRENGRIMPI, LEVIĞI

ascensi|o ascensija 1. (*astr*) prividno izdizanje zvezde iznad horizonta; 2. dizanje, uzdizanje

ascidi|oj (*zoo*) ascidije, mješinci, riječni raci (*Ascididae*)

ascit|o (*med*) ascites, nakupljanje serozne tekućine u trbušnoj šupljini

asdik|o (*pom*) ASDIC; uređaj za otkrivanje i lociranje podmornica

asekur|j (*tr*) osigurati; 1. sklopiti ugovor o osiguranju; 2. osigurati, zaštititi nekoga ili nešto; ~**a** osiguravajući; ~**o** osiguranje, ugovor o osiguranju; ~**afo** predmet osiguranja; ~**ato**, ~**ito** osiguranik; ~**isto** osiguravatelj; **re~i** obnoviti osiguranje

aselin|o* (*zoo*) vodena stonoga, vodenbuha (*Asellus*)

asembl|j asemblirati 1. sastaviti od više dijelova; 2. (*inf*) u programiranju pretvoriti program iz asemblerskog jezika u odgovarajuće instrukcije strojnog jezika; ~**ilo** assembler, sakupljač, zbirnik, prijetnik; ~**a lingvo** assembler; programski jezik koji na strojni jezik prevodi drugi program pisan višim programskim jezikom

asemble|o (*pol*) asambleja, skupština, zasjedanje; parlament, sabor

aseps|o (*med*) asepsa; postupak kojim se sprječava ulazak mikroba u živi organizam

asert|j (*tr*) tvrditi, dokazivati nešto kao potpuno provjereno; ~**o** tvrdnja

asesor|o (*prav*) asesor 1. sudski prisjednik, porotnik; 2. pripravnik u nekoj službi prije polaganja obvezatnog ispita

asfalt|o asfalt 1. (*geol*) bitumen; 2. prirodna ili umjetna mješavina kamene sitneži i bitumena; 3. asfaltni pokrov, pločnik ili asfaltirana cesta; ~**i** (*tr*) asfaltirati, prevući asfaltom

asfiksi|o (*med*) asfiksija, zamrlost, prividna smrt; gubitak svijesti zbog pomanjkanja kisika

asfodel|o (*bot*) asfodel, brden, zlatoglav, čepljaz (*Asphodelus*) iz por. ljiljana; 2. (*mit*) besmrtni cvijet u helenskom elizeju

asfodelin|o* (*bot*) pečak, zlatoglavica (*Asphodeline lutea*) iz por. ljiljana

asidu|a ustrajan, postojan, vrijedan, marljiv; **mal~a** aljkav, nemaran

asign|j (*tr*) doznačiti, uputiti; ~**o** doznaka; **bank~o** bankovna doznaka; ~**anto** assignant, davalac doznake, uputitelj, izdavač čeka; ~**ato** assignat, assignatar, primalac doznake

assignat|o (*pov*) assignat; papirni novac Francuske revolucije

asimil|j (*tr*) asimilirati, prilagoditi, stopiti, izjednačiti; ~(**ad**)o asimilacija, stapanje, prilagodavanje; ~**ebla** prilagodljiv, stolpljiv; ~**iği** asimilirati se, stopiti se, prilagoditi se

asimptot|o (*mat*) asimptota; ravna linija kojoj se približava neka krivulja tako da odstojanje teži prema nuli

asindet|o (*ling, knjiž*) asindeton, stilska figura, izostavljanje veznika između riječi ili rečenica

asineum|o (*bot*) kosica (*Asyneuma*) iz por. zvonceća

Asiri|o (*geog, pov*) Asirija; stara država u Mezopotamiji; ~**ano** Asirac

asist|j (al iu au tr.) asistirati, pomagati, 1. pomagati u stručnom poslu; 2. službovati kao asistent; ~**ado** asistiranje, asistencija, sudjelovanje, nazočnost; ~**anto** asistent, pomoćnik

asistoli|o (*med*) asistolija; prekid srčanog rada, srčani arest

ask|o (*bot*) askus, mješnica; organ za razmnožavanje biljki mješinarki; ~**omicetoj**, ~**omikotoj** mješinarke, askomiceti; odjeljak gljivljeg carstva

askalon|o (*bot*) ljutika, luk kozjak (*Allium ascaloni-*

cum); višegodišnji luk, kojega se lukovice konzerviraju u octu = ŠALOTO

askarid|o (*zoo*) crijevna glista (*Ascaris*); ~**ozo** askaridijaza, glistavost, infekcija glistama

asket|o asket, trapljenik, isposnik, pustinjač; ~**ismo** askeza, isposništvo, trapljenje

Asci|o (*inf*) ASCII; standardni znakovnik (kod) za izmjenu podataka

Asklepi|o (*mit*) Asklepije; starogrčki bog liječništva

asklepiad|o (*bot*) svilenica, mlječaš (*Asclepias*) iz por. svilenica; ~**acoj** porodica svilenica

askorb|a (*kem*) = ANTISKORBUTA; ~(**at**)**a acido** askorbinska kiselina, vitamin C,

asoci|o asocijacija 1. savez, udruga, udruženje, društvo, spajanje, združivanje, vezivanje; 2. (*psih*) vezivanje u svijesti jedne pojave s drugom; ~**a** asocijativan; ~**ado** asociranje, asocijacija; ~**i** (*tr*) asocirati, misleno spajati, pridružiti; ~**iği** udružiti se; ~**ito** član asocijacije

asonanc|o (*knjiž*) asonanca 1. stilska figura u kojoj se podudaraju samoglasnici; 2. rima u kojoj se ne podudaraju slogovi nego samo vokali; 3. zvučna sličnost, suzvučje; ~**i** (*tr*) završiti stih asonancom

asort|j* (*tr*) sortirati; razvrstavati robu na skladištu

asparag|o (*bot*) šparoga, šparožina, repulja (*Asparagus*) iz por. ljiljana; **čambro~o** sobna šparoga, asparagus

aspart|o (*kem*) aspart; radikal aspartne kiseline u spojevima; ~**ato** aspartat, sol aspartne kiseline

aspekt|j (*ntr*) izgledati, doimati se, činiti se; ~**o** aspekt, 1. izgled, vidan način, motrište, gledište; 2. (*astr*) relativni položaj planeta i Mjeseca u odnosu na Sunce promatran sa Zemlje; 3. (*gram*) gramatička kategorija, kojom se izriče svršenost ili nesvršenost glagolske radnje; ~**e** izgledom, po izgledu; **bel~a** lijepog izgleda; **bon~a** dobrog izgleda; **malbon~a** lošeg izgleda

asperg|j (*tr*) škropiti, prskati, zalijevati; ~**ilo** zaljevača, prskalica

aspergil|o (*bot*) zelena plijesan (*Aspergillus*); rod gljiva mješinarki; ~**ozo** (*med*) aspergiloza; bolest dišnih organa ljudi i životinja

asperug|o* (*bot*) bročanica, porežina (*Asperugo procumbens*) iz por. oštrolist

asperul|o (*bot*) lazarkinja, mirisni broč, bročika (*Asperula*) iz por. bročeva; **odora ~o** = ODORA GALIO

aspid|o (*zoo*) aspida, guja otrovnica, zmija ljutica (*Naja haje*), afrička kobra; 2. zla, opaka žena

aspidi|o* (*bot*) obična paprat (*Aspidium filix mas*, *Dryopteris filix mas*) iz por. paprati

aspidistr|o (*bot*) aspidistra (*Aspidistra elatior*) iz por. ljiljana

aspik|o (*kul*) aspik, hladetina, drhtalica, pihtija

aspir|j (*tr*) aspirirati, težiti za čim, priželjkivati, nastojati; ~(**ad**)o aspiracija, težnja, čežnja, želja za čim; ~**anto** aspirant, natjecatelj, kandidat

aspiraci|o (*fon*) aspiracija; izgovaranje glasa s jačim izdahom zračne struje

aspirator|o (*teh*) aspirator 1. sisaljka za razrjeđivanje zraka; 2. usisavač; naprava za usisavanje plinova, tekućine, prašine

aspirin|o (*farm*) aspirin; lijek u obliku praška ili tablete; acetilsalicilna kiselina

aspleni|o (*bot*) aspleni, slezenica (*Asplenium*), rod paprati iz por. slezenica

aspr|a hrapav, neravan, grub; opor; bolan
ast|a* lukav, prepreden
astak|o (*zoo*) riječni rak (*Astacus*)
astat|o, **astaten|o** (*kem*) astat, astatin ; radioaktivni kemijski element, simb. At
astazi|o (*med*) astazija, nemir, bunilo; bacakanje teškog bolesnika
asteni|o (*med*) astenija; tjelesna slabost u najširem smislu
astenosfer|o (*geol*) astenosfera, srednji Zemljin sloj na dubini od 400 do 1000 km
aster|o (*bot*) aster, zvjezdan (*Aster*) iz por. glavočika; ~**acoj** porodica biljka glavočika; **Ćinia**~ = KALISTEFO
asteri|o (*zoo*) morska zvijezda, zvjezdača, (*Asterias*); ~**oidoj** zvjezdače; razred morskih beskralješnjaka zrakasta tijela (*Asterioidea*); ~**edoj** porodica morskih zvijezda (*Asteriidae*)
asterisk|o (*tip*) asterisk, zvjezdica
asteroid|o (*astr*) asteroid, planetoid, mali planet; ~**a** zvjezdolik
astigmat|a (*opt*) astigmatičan; ~**eco** astigmatičnost; ~**ismo** astigmatizam; nepravilnost očne rožnice i leće
astilb|o (*bot*) astilba (*Astilbe*) iz por. kamenika
astm|o (*med*) astma, sipnja, zaduha; bolest pluća označena otežanim disanjem, često alergijske prirode
astr|o nebesko tijelo (zvijezda, komet, planet); ~**a** astralan; 1. koji je kao zvijezda, sjajan, zvjezdan; 2. koji kao da nije sa zemlje eterični, bestjelesni, nadzemaljski; ~**ologio** astrolog, zvjezdogatalac; ~**ologio** astrologija; očitavanje sudbine na temelju položaja nebeskih tijela
astragal|o 1. (*bot*) kozlinac (*Astragalus*) iz por. leptirnjača; 2. (*grad*) astragal; ukrasni dio antičkog stupa umetnut između trupa i kapitela; 3. (*anat*) kralježak, gležanj; 4. (*anat*) talus, nožna kost koja tvori zglobov s tibijom – skočni zglobov
astrakan|o astrahan, karakul; skupocjeno sjajno crno kovrčavo janjeće krzno
astrakant|o (*bot*) astrakant (*Astracantha*) iz por. leptirnjača
astranti|o* (*bot*) lisjak, zvjezdanka (*Astrantia*) iz por. štitarki
astre|o (*bot*) astreus (*Astraeus*); rod gljiva sličnih rodu zvjezdača iz razreda utrobnjača
astrofit|o* (*bot*) biskupska kapa (*Astrophytum*) iz por. kaktusa
astrolab|o (*astr*) 1. (*pov*) srednjovjekovni sekstant; instrument za mjerenje visine nebeskih tijela; 2. danas, instrument za rješavanje zadataka iz sferne astronomije
astronaüt|o (*astr*) astronaut, kozmonaut, letač na planeti, ~**iko** astronautika, kozmonautika; teorija i praksa letenja u svemir
astronom|o (*astr*) astronom, zvjezdaznanac; ~**io** astronomija, zvjezdaznanstvo; znanost o svemiru i svemirskim tijelima; ~**ia** astronomski; **radio~io** radioastronomija; istraživanje svemira radioteleskopima
astur|o (*orn*) astur (*Astur*); ptica grabljivica iz por. jastrebova
Asumpci|o* (*kat*) Uznesenje Marijino

aškenaz|o j (*hebr*) aškenazi; židovski naziv za poljske ili njemačke Židove
ašok|o (*bot*) ašoka (*Saraca asoka*, *Jonesia asoka*); sveto drvo budista
Aštar, **Aštarot** (*mit*) Astarta, Astarot, Ištar; fenička božica
Ašur|o (*mit*) Ašur; predak i glavno božanstvo starih Asiraca
~at¹ (*gram*) nastavak za particip prezenta pasivnog
~at² (*kem*) –at, sufiks koji označuje sol neke kiseline (klorato, sulfato)
atak|j (*tr*) napasti, navaliti, nasrnuti, jurišati, atakirati; ~**o** napad, navala, nalet, juriš, ataka; ~**anto** napadač; ~**ema** nasrtljiv, borben, nasilan; **kontraü~o** protunapad; **kur~i** jurišati
ataksi|o (*med*) ataksija; bolesna nesposobnost udova za pravilno kretanje
atalant|o (*ent*) admiral (*Atalanta*); vrsta leptira
ataman|o (*pov*) ataman, hetman; kozački vojni poglavica
atamant|o* (*bot*) nevesika (*Athamanta*) iz por. štitarki
atanasi|o* atanzija, besmrtnost, neumrlost
atar|o* ružino ulje (attar)
ataraksi|o ataraksija; 1. (*fil*) duševni mir, ideal mudraca; 2. (*psih*) osjećaj smirenosti i mirnoće
ataše|o (*dipl*) ataše; stručni službenik u diplomatskom predstavništvu, savjetnik za pojedine poslove
atav|oj* precij; ~**ismo** atavizam; pojavljivanje svojstava dalekih predaka kod živih bića
ateism|o (*fil*) ateizam, bezboštvo, neznaboštvo; nije-kanje postojanja Boga
ateist|o ateist, nevjernik, bezbožnik, neznabožac
atel|o (*zoo*) hvatač (*Ateles*), rod američkog majmuna
atelektazi|o* (*med*) atelektaza; kolaps dijela pluća, stijenke alveola su slijepljene, bez zraka
atelier|o atelier, atelje, umjetnička radionica
Atena (*mit*) Atena; starogrčka božica mudrosti
aten|o* (*orn*) ćuk (*Athene*); najmanji rod iz por. sova
atencij|o (*tr*) počiniti atentat, pokušati napasti nekoga; ~**o** atentat; pokušaj ubojstva ili ubojstvo neke istaknute osobe; ~**into** atentator; **seks~o** pokušaj silovanja
atend|j (*tr*) čekati, očekivati; ~(**ad**)o čekanje, iščekivanje, očekivanje; ~**ebla** očekivan; ~**ejo** čekaonica; **ne~ita** neočekivan; **trans~i** čekati dok nešto prođe; **vic~i** čekati u redu
atene|o atenej 1. (*pov*) hram božice Atene; 2. znanstveni zavod, akademija (nekad visoka škola u starom Rimu); 3. u Belgiji, licej
atent|a pažljiv, pozoran, oprezan, obziran; ~**i** (*tr*) paziti, motriti, brinuti se, čuvati; ~**o** pažnja, uslužnost, pozornost, zainteresiranost; ~**ema** pažljiv, obazriv, uslužan; ~**igi** upozoriti, opomenuti skrenuti pozornost komu na što; **mal~i** zanemariti, ne obraćati pažnju; **preter~i** propustiti, ne primijetiti; **pri~i** paziti na nekoga, čuvati; **sen~a** nepažljiv, neoprezan, neobziran
atenu|i (*fiz*, *elcthn*, *tel*) umanjivati, ublaživati, prigušivati; ~(**ig**)o 1. pojava smanjenja neke fizikalne veličine, kao što su zvuk, svjetlost i sl; 2. (*astr*) smanjenje jakosti zračenja zbog upijanja tvari; ~**ilo** (*teh*) atenuator, prigušivač; naprava za smanjenje neke fizikalne veličine

aterin|o* (*iht*) gavun, oliga, brofun (*Atherina*); sitna morska riba = GAVONO

aterom|o (*med*) aterom; cistično proširenje žlijezde lojnice

ateroskleroz|o (*med*) ateroskleroza, arterioskleroza; bolest taloženja masnih tvari i kalcija na stijenkama krvnih žila

atest|j (*tr*) potvrditi, dokazati, ovjeriti, posvjedočiti; **~o** potvrda, dokaz, svjedočenje; **~ađoj** (*prav*) dokazni materijal; **~anto** svjedok; **~igi** pozvati nekoga za svjedoka; **~ilo** potvrda, svjedodžba, dokument o svjedočenju; **depon~o** potvrda o pologu; **kulp~o** potvrda krivnje; **pag~o** namira, uplatnica; **šarg~o** (*pom*) teretnica, teretni list; **šuld~o** zadužnica, potvrda o zaduženju

atetoz|o* (*med*) atetoz; bolest mozga; manifestira se polaganim i neusklađenim pokretima, osobito ekstremiteta

atik|o atika, 1. (*grad*) nizak zid iznad pročelja ili glavnog vijenca; 2. (*anat*) gornji dio usne šupljine u kojoj je smješten bubnjić

ating|j (*tr*) postići, dostići, dosegnuti, dohvatiti, doprijeti, dokopati se; **~o** doseg, dohvat; **~ađo** dostignuće, uspjeh, tekovina, stečevina; **~ebla** dostizanje, dostiživ; **~ebleco** domet, doseg; **kur~i** preteći, prestići (u trčanju)

atiri|o* (*bot*) bujadika, papratka (*Athyrium filix femina*); rod trajnih paprati iz por. bujadi

atlant|o (*grad, lik*) atlant; kip muškarca, koji u konstrukciji zgrade služi kao ukrasni stup; *usp.* kariatido

Atlantid|o (*mit*) Atlantida; bajoslovna zemlja koja je navodno potonula u Atlantski ocean

Atlantik|o Atlantik, Atlantski ocean; ocean između Europe i Amerike; **~a** atlantski

atlas|o atlas 1. (*teks*) saten, vrsta svilene tkanine; 2. zbirka zemljovida; 3. (*anat*) prvi vratni kralježak, tzv. nosač; 4. (*ent*) atlasno noćno paunče, (*Attacus atlas*); veliki leptir

Atlas|o (*mit*) Atlas, Atlant; titan koji je zbog borbe sa Zeusom, osuđen da na ramenima drži nebeski svod

atlet|o atlet, hrvač, borac; jako razvijen muškarac; **~iko**, **~ismo** atletika; natjecanje u snazi, brzini i spretnosti; **~ikisto** atletičar

atmometr|o (*fiz, met*) atmidometar, isparitelj; uređaj kojim se mjeri količina ishlapljele tekućine u određenom vremenu

atmosfer|o atmosfera, 1. sloj plinova koji okružuje Zemlju ili neki drugi planet; 2. okolina, prilike, raspoloženje; 3. (*fiz*) jedinica za mjerenje tlaka; **~a** atmosferski; **~ađoj** atmosferilije, oborine, padavine

atol|o (*geog*) atol; koraljni otok prstenasta ili potkovasta oblika

atom|o (*kem*) atom; najmanja čestica kemijskog elementa; **~a** atomski; **~ismo** atomizam; **dis~i** (*tr*) razbiti jezgru; **unu~a** jednoatomski

atona|a (*glazb*) atonalan, bezglasen

atoni|o (*med*) atonija; mlohavost tkiva i mišića

~ator| -ator; sufix sa značenjem: stroj, aparat, čimbenik (transformatoro, spektatoro)

atrabil|o (*med, pov*) crna žuč, zlovolja, sjeta, melanholija; **~a** žučljiv, zajedljiv

atrakci|o atrakcija 1. privlačna snaga, privlačnost; 2.

glavna točka kakve zabavne priredbe; **~a** atraktivan, privlačan

atrakt|o* privlačnost; **~i** (*tr*) privući, privlačiti

atrap|o* atrapa; patvoren, šupalj predmet koji nadomijesta pravu stvar (na pozornici, u izlogu)

atrepsi|o (*med*) atrepsija; poremećaj ishrane kod dojenčeta

atrezi|o (*med*) atrezija; zatvorenost tjelesnih otvora ili kanala

atri|o atrij; 1. (*grad*) predvorje; 2. (*anat*) pretkljetka srca

atribu|j (*tr*) pripisati, pripisivati, pridavati komu nešto; **~(ad)o** atribucija, pripisivanje, pridavanje, doprinos, pravo nadležnosti

atribut|o atribut 1. karakteristična oznaka, značaj, svojstvo; 2. (*gram*) imenični predikat

atrici|o atricij 1. (*kat*) kajanje za počinjeni grijeh zbog straha od pakla; 2. (*med*) teška ozlijeđa

atripl|o (*bot*) pepeljuga (*Atriplex*) iz por. lobodnjača; **ğarden~o** vrtna loboda (*A. hortensis*)

atrofi|o (*biol*) atrofija, zakržljaloš nekog organa; **~i** (*tr*) prouzrokovati kržljanje; **~iđi** atrofirati, zakržljati

atrop|o (*bot*) velebilje (*Atropa*) iz por. pomoćnica = BELADONO; **~ino** (*kem*) atropin, alkaloid velebilja; **~ismo** (*med*) atropizam; trovanje atropinom; širenje zjenice i kočenje lučenja žlijezda

atropos|o (*ent*) mrtvačka glava (*Acherontia atropos*); vrsta leptira

atut|o (*igr*) adut; najjača boja u igraćim kartama; **~i** (*ntr*) adutirati; igrati adutima; **super~i** utući, nadigrati; pobijediti jačom kartom; pobijati (nekoga jakim dokazima)

aü (*gram*) ili; rastavni veznik

aübad|o (*glazb, pov*) aubada; jutarnja pjesma, koja se u 17. i 18. st. izvodila u čast kraljeva i prinčeva kod jutarnjih primanja

aübriet|o (*bot*) aubrecija, plavi jastučac, tarčuka (*Aubrietia*); iz por. krstašica

aüdi|j (*tr*) čuti; 1. imati sluh; 2. raspoznavati glasove i zvukove; 3. doznati, doznavati; **~o** sluh; **~a** slušni; **~ado** sluh, slušanje; **~anto** slušatelj, slušalac; **~ebla** čujan; **~igi** javiti, objaviti; **~ilo** slušalica; **dis~igi** razglasiti; **el~i** uslišati, saslušati nekoga; **mis~i** krivo, pogrešno čuti; **ne~ita** nečuvan; koji se još nije čuo; **ne~ebla** nečujan, tih; **~metro** audiometar; elektro-akustički aparat za ispitivanje sluha; **~ovida** audiovizualan; koji se odnosi na slušanje i gledanje zajedno

aüdac|a smion, odvažan, srčan, hrabar; **~i** (*tr*) usuditi se, osmjeliti se, odvažiti se; **~o** smjelost, odvažnost

aüdienc|o audijencija; službeno primanje kod osobe na visokom položaju

aüditor|o auditor 1. (*pov*) viši sudski ili upravni funkcionar; 2. slušatelj, onaj koji sluša

aüditori|o auditorij 1. predavaonica, slušaonica; 2. slušateljstvo, publika; 3. filmski studio

aügit|o (*min*) augit; vrsta piroksena, sastavni dio mnogih eruptivnih i metamorfnih stijena

aügment|j* (*tr*) povećati, povisiti, rasti

aügmentativ|o (*ling*) augmentativ, uvećanica

aügur|o predznak, znamenje, proroštvo; **~i** (*tr*) proreći, pretkazati, predvidjeti, slutiti, gatati; **~ado**

pretkazivanje, proricanje, predviđanje; ~**isto** proricateľj, gatalac, gatar, vrać; **kart~i** gatati pomoću karata

Aūgust|o kolovoz, august; osmi mjesec po gregorijanskom kalendaru

aūgusten|o (*kat*) augustinac; pripadnik prosjačkog reda sv. Augustina

aūgustenismo augustinizam; teologija doktrine augustinaca

aūk|o (*orn*) njorka (*Alca*); sjevernoatlantska ptica ronka; ~**edoj** porodica ptica njorki (*Alcidae*)

aūkci|o aukcija, dražba, licitacija, nadmetanje; ~**i** (*tr*) licitirati, prodavati na dražbi

aūksin|o (*bot*) auksin; biljni hormon koji regulira rast biljaka

aūksokrom|a* (*kem*) auksokroman; koji ima svojstvo da pojačava boju kod izvjesnih atomskih grupa

aūkub|o (*bot*) aukuba (*Aucuba*); iz por. aukubovki; **Japania** ~**o** japanska aukuba (*A. japonica*)

aūkume|o (*bot*) okume (*Aucoumea klaineana*) iz por. tamjanovki; drvo se upotrebljava za proizvodnju furnira

aūkuparij|o* (*bot*) jarebika (*Sorbus aucuparia*) iz por. ruža; **doľča** ~**o** slatka jarebika (*A. aucuparia* var. *dulcia*) s jestivim plodovima

aūl|o aula 1. (*pov*) dvorište pred starogrćkom zgradom; 2. veliki predvorje iza ulaza u zgradu javne namjene; 3. svećana dvorana u sveučilišnim zgradama

aūlos|o (*glazb*) aulos; 1. starogrćki puhaći instrument, prethodnik današnje oboe; 2. svirala, dvojnice

aūr|o aura 1. (*med*) neugodno osjećanje bolesnika koje prethodi napadajima; 2. ozračje, dah koji nešto okružuje

aūreli|o (*zoo*) uhati klobuk (*Aurelia*); vrsta velike meduze koja ne uzrokuje opekline = VITROME-DUZO

aūreol|o aureola 1.) (*kršč*) aura, oreola, nimbus, svatokrug, zlatokrug; 2. (*astr*) korona; višebojni prsten oko Sunca i Mjeseca; 3. slava, poštovanje koje nekoga okružuje

aūreomicin|o (*farm*) aureomicin; antibiotik, djeluje protiv virusa, koka, štapićastih bakterija i sl

aūrig|o* auriga 1. (*pov*) u antićkom Rimu, upravljač kolima u areni; 2. (*astr*) zvijezdje sjeverne nebeske hemisfere

aūrignaci|o (*geol*) aurignacien; razvojna faza mlađeg paleolitika

aūrik|o (*pom*) jedro u obliku trapeza ili trokuta stavljeno uz osovinu ćamca ili broda

aūrikl|o (*anat*) aurikula 1. usna školjka; 2. dio srćane pretkljetke

aūrikul|o 1. (*bot*) jagorćina, jaglac planinski (*Primula auricula*) iz por. jaglaca; **gardena** ~**o** hibridni jaglac (*P. pubescens*); 2. (*zoo*) rod morskih puževa (*Auriculus*)

aūrikulari|o (*bot*) aurikularij; judino uho (*Auricularia*); gljiva koja raste iz starog debla bazge

aūripigment|o (*kem, min*) auripigment; arsenov sulfid zlatnožute boje; = ORPIGMENTO

aūroks|o (*zoo*) tur (*Aurox*); prastaro izumrlo govedo

aūror|o aurora 1. zora, osvit, jutro; 2. dobar poćetak; 3. (*ent*) vrsta leptira; ~**i** (*ntr*) svitati

Aūror|o (*mit*) Aurora; božica zore u Rimskoj mitologiji

aūskult|j (*tr*) slušati; ~(**ad**)o slušanje; ~**anto** slušatelj, slušalac; ~**antaro** slušateljstvo; ~**ilo** slušalica; ~**iloj, kap~iloj** aparat za slušanje; ~**umi** (*med*) slušati, pregledavati stetoskopom; **el~i** odslušati; **sub~i** prisluškivati

aūspici|o auspicij 1. (*pov*) u Rimskom carstvu gatanje prema letu ptica; 2. predmet motrenja u svrhu gatanja; 3. predznak koji sluti na dobro ili zlo; 4. (*knjiž*) predviđanje, slutnja, izgledi

aūster|a strog, ozbiljan, isposnićki

aūstr|o (*etrn*) Austrijanac; (**A**)~**io**, (**A**)~**ujo** (*geog*) Austrija; država u srednjoj Europi; ~**a** austrijski; (**A**)~**io Hungario** (*pov*) Austrougarska

aūstral|a (*geog, astr*) australan, južnopolarni; u odnosu na južnu hemisferu; ~**a lum**o polarno svjetlo; ~**o**, jugo, južni vjetar

Aūstrali|o (*geog*) Australija 1. najmanji kontinent na Zemľji; 2. savezna država na istoimenom kontinentu; ~**ano** Australac

aūstraloid|o (*antrop*) australoid; pripadnik grane velike rasne skupine primarnih ekvatorskih odlika

aūstralopitek|o (*antrop*) australopitek; izumrli evoluirani antropoid iz kvartara, porodica Hominidae

aūt|o (*teh*) auto, automobil; ~(**ad**)**i** (*ntr*) voziti se automobilom; ~**ejo** = GARAĀO; ~**isto** vozać automobila = AŪTOMOBILISTO; **liver~o** opskrbna kola; **person~o** osobni automobil; **sport~o** sportski automobil; **šarg~o** teretni automobil, kamion

aūtarci|o (*pol*) autarkija; zadovoljstvo samim sobom, samodovoljnost; uređenje gospodarstva koje pretpostavlja samodovoljnost i zatvorenost u nekoj administrativno-politićkoj cjelini

aūtarki|o (*pol*) autarhija, samovlada, samodrštvo; politićka neovisnost

aūtent|a = AŪTENTIKA

aūtentik|a autentićan, vjerodostojan, nepatvoren, izvoran; ~**eco** autentićnost, izvornost, vjerodostojnost; ~**igi** ovjeriti, potvrditi izvornost nećega

aūtism|o (*med, psih*) autizam; bijeg od stvarnosti, povlaćenje ćovjeka u sebe; ~**ulo** autist

aūto| auto-; kao prefiks znaći samo, vlastito (autogena, autonoma)

aūtobiografi|o životopis, autobiografija; ~**a** autobiografski

aūtobus|o autobus; veliki putnićki automobil namijenjen javnom prijevozu putnika

aūtodafe|o (*kršč*) auto da fće 1. (*pov*) spaljivanje osuđenih heretika na lomaći; 2. (*pren*) uništavanje i spaljivanje nepoćudnih književnih i znanstvenih djela

aūtodidakt|o autodidakt, samouk

aūtogami|o autogamija, samooplodnja = MEMFEKUNDIĀO; 1. (*bot*) samooplodnja, opraišvanje u istome cvijetu; 2. (*biol*) A. (*zoo*) poseban naćin razmnožavanja nekih praživaa; B. samooplodnja nekih dvospolaca

aūtogen|a 1. (*kem*) samorodan, iskonski, koji nastaje sam od sebe; 2. (*teh*) koje se odnosi na spajanje metala s pomoću goruće smjese acetilena i kisika

aūtoġir|o (*zrak*) autožir, žiroplan, giroplan

aūtograf|o autograf; vlastorućan rukopis djela ili spisa

aütografi|o autografija; proces mehaničke reprodukcije rukopisa

aütogram|o autogram, vlastiti potpis

aütokataliz|o (*kem*) autokataliza; kataliza pri kojoj su sami katalizatori proizvod kemijske reakcije = MEMKATALIZO

aütoklav|o autoklav; metalna posuda za A. (*kem*) izvođenje kemijskih reakcija pod visokim tlakom uz visoku temperaturu; B. (*med*) sterilizacija medicinskih instrumenata

aütokrat|o autokrat, samodržac, diktator, apsolutni vladar; ~**a** autokratski; ~**eco** autokracija, samovlast, samovlađe, samodržavlje; ~**io** autokracija

aütokton|o autohton; koji nema prethodnika; starosjedilac, prastanovnik; ~**a** izvoran, samonikao, samorodan

aütoliz|o (*med*) autoliza; rastvaranje bjelančevina u mrtvom, rjeđe u živom, životinjskom i biljnom organizmu

aütomaci|o automatizacija

aütomat|o automat, samoradna naprava; ~**a** automatski; ~**eco** automatičnost; ~**igi** automatizirati; ~**iko** automatika; znanstveno-tehnička disciplina koja proučava teoriju i konstrukciju i upravljanja tehnološkim procesima

aütomobil|o automobil; cestovno motorno vozilo na četiri kotača; ~**a** automobilski; ~**ismo** automobilizam; ~**isto** automobilist

aütomorfi|o (*psih*) automorfizam; pretpostavljanje tuđeg duševnog života svom i zbog toga prosuđivanje na osoben način

aütonom|a autonoman, samostalan, neovisan; ~**eco** autonomnost; ~**ia** samoupravan, samosvojan; ~**io** autonomija, samostalnost, nezavisnost; ~**isto** autonomaš

aütopsi|o* (*med*) autopsija, obdukcija, razudba = NEKROPSIO

aütör|o autor, stvaralac, tvorac; ~**a** autorski; ~**i** (*tr*) biti autor nečega, stvarati; ~**eco** autorstvo; **kun~o** koautor, sutvorac; ~**rajto** autorsko pravo

aütorit|o autoritet 1. ugled, moć, nadmoć, utjecaj, vlast; 2. osoba koja ima nadmoć, utjecaj, vlast; ~**a** autoritativan, mjerodavan, služben, odlučan; ~**eco** autoritativnost; ~**ulo** = AÜTORITATO; **sen~a** neautoritativan, nemjerodavan

aütöriz|i* (*tr*) autorizirati, dozvoliti, dati punomoć, dopustiti širenje svog djela ili izuma

aütosom|oj (*biol*) autosomi; nespolni kromosomi, podjednako u parovima raspodijeljeni na oba spola

aütostrad|o* = AÜTOVOJO

aütotrof|a (*biol*) autotrofan, koji ima svojstvo da sam stvara od anorganskih organske spojeve

aütun|o jesen; godišnje doba između ljeta i zime; ~**a** jesenski, jesenji

av|o¹ djed; očev ili majčin otac; ~**čjo** djedica; ~**ino** baka; ~**ineto**, ~**injo** bakica; **pra~o** pradjed; **pra~ino** prabaka; **ge~oj** djed i baka

av|o² (*novč*) ava; novčana jedinica u Makaou

aval|o (*trg*) aval, mjenično jamstvo; ~**i** (*tr*) avalirati, jamčiti, potpisati mjenicu nekome; ~**isto** avalist, potpisnik mjenice

avan|o predvodnik, prednjak; ~**ulo** (*sport*) napadač = ATAKANTO; ~**gardo** (*voj*) avangarda, predstraža, prethodnica, predvodnica

avanc|i (*ntr*) 1. napredovati, promaknuti, promicati, avanzirati; 2. (*trg*) akontirati, predujmiti; ~(**ad**)**o** 1. avanziranje, napredovanje; 2. (*trg*) akontacija, predujam

avantaĝ|o prednost, prvenstvo, povlastica; ~**a** koji ima prednost; ~**i** (*ntr*) biti u prednosti

avar|a škrt; ~**i** (*ntr*) biti škrt; ~**e** škrt; ~**eco** škrtost; ~**ulo** škrtac; **mal~a** darežljiv

avatar|o (*fil*) avatar; utjelovljenje božanstva u hinduskoj mitologiji

avel|o (*bot*) lješnjak, nepucavi plod lijeske; ~**ujo**, ~**arbo** lijeska (*Corylus avellana*) iz por. brezovki

aven|o (*bot*) zob, ovas (*Avena*) iz por. trava; **kultiva** ~**o** usjevna zob (*A. sativa*); žitarica

aventur|o avantura, pustolovina; ~**ema** pustolovan; ~**isto** avanturist, pustolov

aventurin|o (*min*) aventurin; vrsta kvarca

avenul|o avenija, široka gradska ulica s drvoredom

avenul|o* (*bot*) divlja zob (*Avenula*) iz por. trava

averaĝ|o prosjek = MEZUMO; (*mat*) srednja vrijednost = MEZNOMBRO; ~**a** prosječan

averi|o havarija; 1. (*pom*) brodolom; 2. nesreća u prometu; 3. šteta, nezgoda, kvar; 4. (*pre*) neuspjeh, životni brodolom; ~**i** (*ntr*) pretrpjeti havariju

avero|o (*bot*) averhoja (*Averrhoa*); tropska voćka iz por. cecelja; **karambola** ~**o** (*A. carambola*), voćka bogata vitaminom C

avers|o (*teh*) avers; prednja ili glavna strana kovance i sl

avert|i (*tr*) upozoriti, opomenuti, skrenuti pozornost; ~**o** upozorenje;

averzi|o* averzija, nesklonost, zaziranje, antipatija

avi|o = AVIADILO

aviad|o (*zrak*) avijacija, zrakoplovstvo; ~**a** avijacijski; ~**i** (*tr*) upravljati zrakoplovom, pilotirati; ~**ilo** zrakoplov, avion (**bomb~ilo**, **čas~ilo**, **fuz~ilo**, **kurier~ilo**, **lini~ilo**, **reakci~ilo**, **šarg~ilo**)

aviceni|o (*bot*) avicenija (*Avicennia*) iz por. sporiša

Avič|o (*vjer*) pakao u brahmanizmu

avid|a pohlepan, lakom, gramziv, nezasićen, neumjeren; ~**e** pohlepno, lakomo, gramzivo; ~**eco** pohlepnost, lakomost, gramzivost; ~**ulo** pohlepnik, gramzivac, lakomac

avikulari|o (*zoo*) pauk ptičar (*Avicularia sin. Mygale*) = MIGALO

avis|o (*pom*) aviza; poštanski ratni brod

avitaminoz|o (*med*) avitaminoza = SENVITAMINOZO

aviz|o avizo; pismena obavijest, najava; ~**i** (*tr*) avizirati, obavijestiti upozoriti

avocet|o (*orn*) sabljarka (*Recurvirostra avosetta*) iz reda pijukavki

avokad|o (*bot*) plod avokada; ~**ujo**, ~**arbo** avokado (*Persea gratissima*), tropsko drvo iz por. lovora = PERSEO

~**az|** -aza; sufiks u kemijskoj i biološkoj nomenklaturi označava enzim, (amelazo, maltazo)

azale|o (*bot*) azaleja (*Azalea sin. Pentanthera*) iz por. vrijesova, podrod roda rododendron

azar|o (*bot*) kopitnjak, kopitnik (*Asarum*) otrovna biljka iz por. vučje stope

azarin|o* (*bot*) azarina (*Asarina*) iz por. strupnikovica

azarol|o (*bot*) azarolo-glog, sredozemni glog (*Crataegus azarolus*), glog s jestivim plodovima
azederak|o* (*bot*) perzijska očenašica, indijska melija (*Melia azederach*) stablo iz por. melija za parkove i drvorede
azel(at)o (*kem*) azelat; bikarbonska kiselina koja se upotrebljava u bijelim kristalima
azen|o (*zoo*) magarac, osao, tovar (*Equus asinus*), kopitar neparnoprstaš, ~**a** magareći; ~**ažo** magareština, nepodobština; ~**igi** namagarčiti, nasamariti; ~**isto** oslar, vodič magaraca
azeotropi|o (*fiz*) azeotropija; pojava da smjese nekih tekućina u određenom omjeru vriju pri stalnoj temperaturi i daju pare sastava jednakog vrućoj tekućini
Azerbejđan|o (*geog*) Azerbejdžan; država u Aziji uz Kaspijsko jezero; ~**ano** Azerbejdžanac
Azi|o (*geog*) Azija; najveći kontinent na Zemlji; ~**ano** Azijac; ~**a** azijski; **Malgrand~o** Mala Azija
azid|oj (*kem*) azidi; soli azidne (dušikovodične) kiseline
azig|o* (*anat*) azigos; vena koja uspostavlja komunikaciju između dviju srčanih vena
azidomidin|o (*farm*) azidomidin; protivirusni lijek, upotrebljava se protiv side

azil|o azil, utočište, pribježište, zaštita
azimen|o (*bot*) asimina (*Asimina*) iz por. anona; **triloba** ~**o** troreznjava asimina = PAPAŮO
azimut|o (*astr, nav*) azimut; vodoravna kutna udaljenost od utvrđenog smjera do pozicije objekta na nebu
azo~ (*kem*) azo- kao prvi dio riječi označava kemijske spojeve koji sadrže dušik ili azide
azo|a azoičan, koji je bez života
azoik|o (*geol, pov*) azoik; najstarije razdoblje Zemljinog razvoja u kojem nije bilo života
azol|o (*bot*) azola (*Azolla*); rod papratnjača tropskih voda
azot|o (*kem*) azot, dušik; plin bez boje, okusa i mirisa; simb. N; ~**emio** (*med*) azotemija; gomilanje dušičnih spojeva u krvi; ~**urio** (*med*) uremija; otrovanost organizma sastojcima mokraće
Aztek|o (*etn, pov*) Aztek; pripadnik starog indijanskog naroda u Meksiku
azuki|o (*bot*) azuki-grah (*Phaseolus angularis*); japanski tamnocrveni sitni grah
azuleh|o (*lik*) azulejos; fajansne raznobojne ornamentirane pločice za oblaganje zidova i podova
azurit|o* (*min*) azurit; tamnomodri bazični bakreni karbonat

B

b b; drugo slovo esperantske i drugo slovo hrvatske abecede.
ba! ba!; uzvik bezbrižnosti i ravnodužnosti.
Baal|o (*pov, bibl*) Baal; fenički bog zemlje i plodnosti
baba|o (*kul*) kolač od grožđica s rumom.
Babel|o (*bibl*) Babilon; ~**a turo** babilonska kula; ~**ismo** pobrkanost jezika
babil|i (*ntr*) brbljati, čavrljati; ~**o**, ~**ado** brbljanje, čavrljanje; ~**ači** ogovarati, tračati, brbljati u lošem smislu; ~**ažo** brbljarija ~**ema** brbljav, govornjiv; **el~i** izbrbljati
babirus|o (*zoo*) babirusa (*Babryrousa babyrussa*); divlja istočnoindijska svinja
babord|o (*pom, brod*) lijeva strana broda kad se gleda prema pramcu
baču|o natikača; istočnjačka papuča bez stražnjeg dijela i pete
bacil|o (*bakt*) bacil; bakterija štapičasta oblika, uzročnik mnogih zaraznih bolesti
bač|o* dosje; zbirka spisa koji se tiču jedne osobe ili predmeta
bačelor|o* mladić, momak
badminton|o* (*sport*) badminton; igra slična tenisu, s reketima i polulopticom s perima.
bagag|o prtljaga
bagas|o* droždine 1. ostaci šećerne trske poslije cijedjenja šećernog soka; 2. trop, kom, komina, drožđe uopće
bagatel|o bagatela, sitnica, malenkost, beznačajna stvar, jeftina roba; ~**a** nevažan, tričav; ~**ema** sitničav; ~**igi** bagatelizirati, omalovažati, podcjenjivati.
Bagavadgit|o (*vjer, fil*) Bagavadgita; glavni vjerski nauk hinduizma.
bagn|o robija, robijašnica = PUNLABOREJO
bagr|o (*teh*) bager, gliboder, jaružalo = FOSMAŠINO, DRAGILO
bag|o* znak, bedž; jeftin ukrasni predmet sličan brošu.
bađerigar|o* (*orn*) badžerigar; kovčava papiga
Baha|o (*vjer, fil*) Baha'u'llah; osnivač bahaizma; ~**ano** sljedbenik bahaizma ; ~**ismo** bahaizam; vjerski pokret izrastao iz islama.
baht|o* (*novč*) baht; tajlandska novčana jedinica
baj|o* (*geog*) zaton, mali zaljev, uvalica
baj...baj, baju...baju onomatopeja za uspavlivanje djece
bajader|o bajadera, indijska plesačica
bajonet|o (*voj*) bajoneta, bajunet; bodež koji se natiče na pušku

Bajram|o (*isl*) Bajram; najveći muslimanski blagdan
bajt|o (*inf*) bajt 1. A. brojčana jedinica u kompjutorskoj tehnici, opisuje broj znamenaka koje se obrađuju kao cjelina; B. jedinica za količinu memorije jednaka skupu od osam bitova; 2. u složenicama jednaka oznaka mjera informacijskog kapaciteta; **kilo~o, mega~o**
bak|i (*tr*) peći; ~**ado** pečenje; ~**ažo** pecivo, pečenje, pečena hrana; ~**ejo** pekarn(ica); ~**isto** pekar; ~**ujo** 1. pećnica; 2. krušna peć; **duon~ita** polupečen; **nov~ita** novopečeni; **re~i** prepeći; **re~ažo** prepečenac; ~**forno** pećnica
bakalaür|o bakalaureat 1. (*pov*) najniži akademski stupanj; 2. ispit zrelosti, matura
bakang|o (*glazb*) bakanga; popularna afrička glazba
bakarat|o (*igr*) bakara; hazardna kartaška igra
bakelit|o (*kem*) bakelit; umjetna tvrda i netopiva smola; ima izolacijska svojstva
Bakh|o, Bakk|o (*mit*) Bakus, Bako, Bakho; starogrčki bog vina i veselja ~**i** (*tr*) štovati Bakha; ~**ano** bakant, sljedbenik Bakha; ~**anino** bakantica, bakantkinja; ~**ofesto** bakanalije, pijanka, orgija
baklav|o (*kul*) baklava; lisnata pita od oraħa, badema ili lješnjaka, prelivena rastopljenim šećerom ili medom
bakšiš|o bakšiš, napojnica (u istočnim zemljama) = ŠMIRMONO
bakteri|oj (*biol*) bakterije; jednostanični organizmi koji žive slobodno u prirodi ili u ljudima, životinjama i biljkama; ~**a** bakterijski; ~**olog** bakteriolog; ~**ologio** bakteriologija; mikrobiološka disciplina koja proučava bakterije; **pra~oj** prabakterije
baktericid|o baktericid; sredstvo za uništavanje bakterija
bakteriofağ|o (*biol*) bakteriofağ; virus koji inficira bakterije, čime njihov genetski materijal postaje dio bakterijskog genoma
baktri|o (*zoo*) baktريا, dvogrba deva
bal|o bal, svečani ples, igranka, priredba s plesom; **kostum~o, masko~o** kostimirani ples
balaji (*tr*) mesti, pomesti, pometati, čistiti metlom; ~**ado** metenje, pometanje; ~**ažo** smeće, otpad, đubre; = RUBOJ; ~**ažujo** posuda za smeće; ~**ilo** metla; ~**isto** smetlar, pometać; **el~i, for~i** izmesti, pomesti
balad|o (*knjiž, glazb*) balada; lirsko~epska pjesma ili skladba tragičnog raspoloženja i sadržaja
balafon|o (*glazb*) balafon; glazbeni instrument, jedno od imena za marimbu
balalajk|o (*glazb*) balalajka; ruski narodni žičani instrument

balan|o 1. (*zoo*) brumbulj, brumbuljak (*Balanus*); ljuskar koji se lijepi za kamenje ili za plovila; 2. (*anat*) glavić, čunjasti vrh spolovila; ~**ito** (*med*) balanitis, površinska upala glavića spolovila ili klitorisa.

balanc|j (*tr*) 1. njihati, ljuljati, zibati; 2. klimati glavom; ~**o**, ~**ado**, ~**iĝo** njihanje, ljuljanje, zibanje, balansiranje; ~**iĝi** balansirati; njihati se, ljuljati se; ~**ilo** 1. njihaljka; 2. klatno; 3. (*pom*) uređaj od greda pričvršćen izvan čamca radi osiguranja stabilnosti

balancel|o (*pom, brod*) balancela; brod s jednim jربولom

balancier|o = BALANCILO 3.

balanen|o (*ent*) balaninus, lješnjakov bušać (*Balaninus*); rod kornjaša

balantidi|o (*biol*) balantidij, srdoboljni trepljaš (*Balantidium*); parazit na debelom crijevu svinja; katkad izaziva upale crijeva u ljudi

balast|o balast 1. (*pom*) predmet ili masa koja se dodaje na jednu stranu broda, da se stvori ravnomjerno opterećenje; 2. opterećenje koje nose aerostati da bi njegovim izbacivanjem povećali visinu; 3. suvišni teret, opterećenje; 4. (*razg*) nepotrebna stvar, smetnja; ~**i** (*tr*) opteretiti balastom; **sen~iĝi** odbaciti balast, nepotrebni teret

balat|o balata (*bot*) (*Manilkara bidentata* *sin. Mimiosops balata*); vrsta američkog tropskog drveta bogatog mliječnim sokom; 2. (*kem*) materijal sličan kaučuku dobiven iz soka drveta balata

balbut|j (*ntr*) mucati; ~(**ad**)o mucanje; ~**eco** mucavost; ~**ulo** mucavac; **el~i** promucati

baldaken|o baldahin, nebica; zaštitni ili ukrasni pokrov iznad kreveta, prijestolja, oltara i kipova u crkvenim procesijama

baldaū skoro, uskoro, ubrzo; ~**a** skorašniji; ~**o** skorašnjost

baled|o = BALETO

balen|o (*zoo*) kit (*Balaena*); riboliki sisavac iz reda kitova, najveća živaća životinja, prilagođena životu u moru; 2. (*astr*) ekvatorska konstelacija (*Cetus*); ~**edoj** porodica kitova bez ledne peraje (*Balaenidae*); ~**isto** kitolovac

balenopter|o (*zoo*) usan, veliki kit (*Balaenoptera*); ulješura dugog i vitkijeg tijela od kita s usima umjesto zubi i lednom perajom; ~**edoj** porodica usana (*Balaenopteridae*)

balet|o (*kaz, glazb*) balet, umjetnički ples; ~**isto** baletan; ~**istino** balerina; ~**estro** koreograf

balg|o (*teh*) mješina, mijeh (na harmonici, fotoaparatu, autobusu i sl.

balist|o balista 1. (*pov*) katapult; ratni stroj na postolju za bacanje kamenja pri opsadama; 2. samostrel; **min~o** minobacač; ~**iko** balistika; znanost o gibanju projektila

balk|o* = TRABO

Balkan|o (*geog*) Balkan, gorje u Bugarskoj; ~**oj** Balkanski poluotok; ~**io** Balkanske zemlje; ~**iĝi** balkanizirati

balkon|o (*građ*) balkon; izbočena, ograđena platforma na zidovima i pročeljima građevina, povezana vratima s unutrašnjim prostorijama; (*kaz*) povišen i nad parter nadnesen dio gledališta sa sjedećim mjestima u kazalištima i kinima; ~**aĝo** = KORBEL-

FENESTRO

balon|o balon, aerostat; oblo šuplje tijelo od lake opne koje se napuhano plinom ili zrakom diže uvis; ~**eto** mali dječji balon na vrpici; **distil~o**, **katen~o**, **prov~o**, **sondo~o**

balot|j (*ntr*) glasati, birati; ~(**ad**)o glasovanje, glasanje; ~**oj** izbori; ~**anto** glasač, glasovatelj, birač; ~**ilo** glasački listić ili kuglica za glasovanje; ~**ujo** glasačka kutija; ~**rajto** pravo glasa; **re~o** reizbor, ponovni izbori

balote|o (*bot*) balota (*Ballota*) iz por. usnača

bal|o Balt; (**B**)~**a maro** (*geog*) Baltičko more; ~**aj landoj** (*geog*) baltičke zemlje (Estonija, Latvija i Litva)

balte|o traka, remen ili pojas preko ramena ili prsiju; 1. pojas za nošenje oružja; 2. sigurnosni pojas u automobilu ili zrakoplovu; **kartoč~o** redenik, pojas za metke

balustr|o (*građ*) balustar, element balustrade; vrsta potporna stupića u arhitekturi

balustrad|o (*građ*) balustrada, priručeje; balkonska ili stubišna ograda s potpornim stupićima

balz|o balza 1. (*bot*) balzovina, lako južnoameričko drvo od biljke ohroma; služi za izradu plovila, u modelarstvu, zrakoplovstvu i sl. 2. naziv za različite splavi i čamce koji se grade od balze, 3. svjetlosna ili slična upozoravajuća oznaka, koja upozorava na pristup nekom objektu (uzletište, pristanište)

balzam|o balzam, 1. miomiris, aroma; 2. melem; 3. utjeha, olakšanje ~**erbo**, ~**ujo** (*bot*) drvo ili grm tropskih vrsta mirovki i balzamovki koji izlučuju balzam; ~**oherbo** = **balzamito**; **en~iĝi** balzamirati; sačuvati mrtvo tijelo od raspadanja posebnim postupkom i tvarima

balzamin|o (*bot*) balzamina, breskvica, netik, lijepi dečko (*Impatiens balsamina*) iz por. nedirci

balzamid|o (*bot*) balzamski vratić (*Tanacetum balsamita* *sin. Balsamita major*); mirisna trajnica

bambu|o (*bot*) bambus, trskovača (*Bambusa*); skupina rodova iz por. trava; 2. sirovina od te biljke, trska, trskovača

bambuz|o (*bot*) bambus (*Bambusa*) iz por. trava; **ordinara** ~**o** trskovača obična (*B. vulgaris*)

ban|j (*tr*) kupati, namakati; ~ **sin** kupati se; ~**o** kupka; ~**ado** kupanje; ~**ejo** kupaon(ic)a, kupalište; ~**iĝi** kupati se; ~**ujo** kada; ~**loko** kupalište, kupališno mjesto; **bol~o**, **kuir~o** parna kupka; **sablo~o** kupka u vrućem pijesku; **švit~ejo** sauna; **termo~ejo**, **varmo~ejo** toplice; **venus~ejo** = DIPSAKO

banal|a banalan, običan, otrcan, svakidašnji, bezvrijedan; ~**aĝo** banalna stvar; ~**eco** banalnost, otrcanost, svakidašnjost; ~**iĝi** banalizirati, činiti banalnim

banan|o (*bot*) plod banane; ~**ujo**, stablo banane (*Musa paradisiaca*); ~**mušo** bananska mušica

band|o (*glazb*) band, manji instrumentalni sastav; 2, banda, ološ, družina bandita; **rabista** ~**o** razbojnička družina

bandađ|o bandaža 1, povoj, zavoj; 2. (*teh*) čelični ovoj na kotaču; ~**i** (*tr*) bandažirati, zaviti zavojem, čvrsto oviti, staviti zavoj; ~**isto** bandažist, izrađivač zavoja; **gipso~o** gipsani zavoj

bandejr|o* bandera 1. zastava, barjak, stijeg; 2. stup o koji se vješa zastava; 3. stup uopće (npr telegrafski stup)

banderil|o banderilja; kratka sulica sa šarenim vrpčama za borbu s bikovima

banderol|o banderola, 1. traka od papira; 2. zastavica na koplju ili katarci

bandi|o* (*sport*) bendi, band, 1. preteča hokeja; 2. udarac u hokeju po pločici koja miruje

bandit|o bandit, razbojnik, naoružani pljačkaš, drumski razbojnik

bandolier|o = BALTEO

bandoni|o (*glazb, pov*) bandoneon; višekutna harmonika rastegača

bangal|o (*građ*) bungalov, bangalo, 1. prizemna kuća od lakog materijala koja služi za odmor; 2. na Istoku, niska, trijemom okružena kuća od drveta ili trske; 3. samostojeća kućica u hotelskom naselju

banĝ|o (*glaz*) bendžo; žičani instrument sličan gitari

bani|o* (*novč*) bani; rumunjska novčana jedinica, stotinka lea

banjan|o (*bot*) gumijevac bengalski (*Ficus benghalensis*); sveto drvo hindusa, čije se grane same zakorjenjuju

bank|o 1. (*fin*) banka, novčani zavod; 2. spremište, pohrana; **emisija** –o emisiona banka, centralna banka; **daten**~o (*inf*) banka podataka; **depon**~o štedionica = ŠPARBANKO; **diskonto**~o diskontna banka; **hipoteka** ~o hipotekarna banka; **špar**~o štedionica = ŠPARKASO; ~a bankovni; ~**estro** bankar, novčar; ~**ismo** bankarstvo; ~**isto** bankovni činovnik

banked|o banket; svečana gozba u čiju čast ili nekim značajnim povodom; ~**i** (*ntr*) prisustvovati banketu

bankier|o bankar, novčar, vlasnik ili suvlasnik banke = BANKESTRO

bankiz|o (*geog*) bankiza, ledenjak, santa leda; naslaga leda u polarnim krajevima

bankrot|j (*ntr*) bankrotirati, pasti pod stečaj, propasti; ~o bankrot, stečaj, propast, fijasko, slom; ~**into**, ~**ulo** bankroter, stečajnik

bant|o mašna, ukrasni čvor; način vezanja ukrasne vrpce; ~**igi** vezati ukrasni čvor

bantam|o bantam 1. (*orn*) patuljasti pijetao; 2. (*sport*) boksačka kategorija, 51~57 kg

bantin|o* (*teks*) bantin, sirova svila

bantu|o (*etn*) Bantu; velika skupina srodnih crnačkih naroda i plemena u srednjoj i južnoj Africi

banus|o (*pov*) ban, 1. hrvatski državni poglavar u predfeudalno doba; 2. kasnije poglavar, starješina banovina do 1941; ~**ejo**, ~**lando** banovina

baobab|o (*bot*) baobab (*Adansonia sin. Baobab*); rod tropskih drveta iz por. svilenjevki

bapt|j (*tr, vjer*) krstiti; ~o krštenje, obred krštenja; ~a krsni; ~**ano** krsni kum; ~**anino** krsna kuma; ~**ejo** krstionica; prostorija u kojoj se obavlja krštenje; ~**isto** krstitelj; ~**ujo** krstionica; posuda sa svetom vodom u koju se uranja krštenik; **re**~i ponovno krstiti; **trans**~i prekrstiti, dati novo ime komu ili čemu; ~**ofilo** kumče; ~**opatro** krsni kum; **Kristo**~o = EPIFANIO

baptist|o (*vjer*) baptist; pripadnik kršćanskog saveza baptista

baptisteri|o baptisterij, (*pov, građ*) bazen u grčkim i rimskim kupalištima; 2. (*kat*) krstionica; posebna zgrada ili prostorija unutar crkve u kojoj se obavlja krštenje

bar|j¹ (*tr*) priječiti, sprečavati, zapriječiti, zagradi-ti, ometi; ~o zapreka, prepreka, smetnja; ~**ado** sprečavanje, ometanje, postavljanje prepreka; ~**ajo** baraža, brana; prepreka raznih vrsta; ~**ilo** ograda, plot; **čirkaū**~i ograditi, opasati; **de**~i, **mal**~i ukloniti ogradu; **dis**~i odijeliti ogradom; **sen**~a neograđen, neometan; **akvo**~**ajo** brana na rijeci; **plekto**~**ilo** živica, živa ograda

bar|o² bar (*fiz*), jedinica atmosferskog tlaka

bar|o^{3*} 1. lokal u kojemu se poslužuju pića i hladna jela; 2. noćni zabavni lokal; 3. ormar u stanu ili hotelskoj sobi u kojemu se drži piće

barak|o (*građ*) baraka, daščara, koliba; drvena prizemnica lake građe

barakt|j (*ntr*) koprcati se, bacakati se, otimati se, boriti se

barakud|o* (*iht*) barakuda (*Sphyræna barracuda*) veća riba iz por. morskih štuka = MAREZOKO

barank|o* baranka; krzno od ovčje kože

barateri|o (*prav, pom*) baraterija; šteta koju počinu kapetan broda ili mornari da bi napakostili brodovlasniku ili osigurateljima broda

barb|o brada, dlake na bradi; ~**eto** bradica; ~**isto** brijač, barbir; ~**ulo** bradonja; **plen**~o nešišana brada; **kapro**~o šiljasto šišana brada

barbaden|o (*bot*) veleploda pasiflora, četverokutasta mukokaža (*Passiflora quadrangularis*); ~**bero** granadilja; plod veleplode pasiflore

barbakan|o 1. (*građ, voj, pov*) barbakan; u srednjem vijeku isturena utvrda s otvorima; puškarnica, grudobran, prsobran, stražarski toranj; 2. tavanski prozor s krovčićem

barbar|o barbar, barbarin 1. (*pov*) nehelen, neri-mljanin, stranac, tuđinac; 2. surov, neuglađen, neuljuden čovjek; ~a barbarski; ~**ajo** barbarski čin; ~**eco** barbarstvo, surovost, divljaštvo; ~**ismo** barbarizam.

barbare|o (*bot*) barica, repnica (*Barbarea*) iz por. krstašica; **ordinara** ~o repnica, dičak (*B. vulgaris*); **printempa** –o proljetna barica (*B. verna*)

barbastel|o* (*zoo*) barbastela (*Barbastella barbastellus*); vrsta šišmiša

barbed|o (*voj*) barbeta, zaklon; kružni ili elipsasti oklopni grudobran oko topa većeg kalibra

barbet|o* (*pom*) barbeta; brodsko uže kojim se brod privezuje za kopno

barbi|o (*iht*) mrena (*Barbus*); riječna riba iz por. šarana = BARBFIŠO

barbir|o brijač; *usp.* BARBISTO, FRIZISTO, KOMBI-STO, RAZISTO

barbiton|o (*glazb*) barbiton; grčki žičani instrument sličan liri

barbitur|o (*kem, farm*) barbiturat; preparat barbiturne kiseline

barč|o (*kul*) boršč; ukrajinska gusta juha od cikle i povrća

bard|o bard 1. narodni pjesnik i pjevač starih Kelta; 2. prvak, najugledniji predstavnik u umjetnosti, struci, politici

bardan|o (*bot*) čičak, repuh, (*Arctium lappa*) iz por. glavočika = LAPO

bareg|o (*teks*) bareš; laka tkanina od vune, svile i pamuka
barel|o bačva. bure, lagav; veća posuda za tekućinu, osobito za vino; ~**ejo** bačvarija; ~**eto** bačvica, lagvić; ~**ero** dužica bačve = DAŪBO; ~**isto** bačvar; **el~igi** istočiti iz bačve; ~**endo**, ~**ring(eg)o** bačvin obruč; **naĝo~o** (*pom*) bova = BUO
barelief|o (*lik*) bareljef; niski reljef = BASA RELIEFO
barem|o (*trg*) cjenik, cjenovnik
barĝ|o (*pom, brod*) teglenica, tegljač, šlep, šleper; brod za prijevoz tereta rijekama, kanalima ili u lukama
bari|o (*kem*) barij; 1. kemijski element, simb. Ba; 2. kovina srebrnkastobijele boje
barier|o barijera 1. pregrada, prepreka; 2. (*pren*) zapreka, smetnja
barikad|o barikada 1. ulična obrambena zapreka; 2. (*pom*) lučka zapreka prolazu brodovima
barion|o (*fiz*) barion; elementarna čestica koja je hadron, a sastoji se od tri kvarka
barisfer|o* (*geol*) barisfera; tvrda, teška jezgra Zemljine kugle
barit|o (*kem, min*) barit, težac; barijev sulfat, najčešće mineral barija
bariton|o (*glazb*) bariton 1. dublji muški glas između tenora i bas; 2. pjevač duboka glasa; 3. (*pov*) gudače glazbalo veličine violončela s dvije grupe žica
barj|o* (*fiz*) milibar; jedinica tlaka
bark|o (*pom, brod*) 1. barka, čamac, lađa, čun; 2. (*pov*) bark; jedrenjak s tri jarbola; ~**eto** lađica, barkica, čamčić
barkarol|o (*glazb*) barkarola 1. pjesma venecijanskih gondolijera; 2. stilizirana vokalna ili instrumentalna minijatura
barkas|o* (*pom, brod*) barkasa, barkača; veliki čamac; upotrebljava se obično kao pomoćni na velikim ratnim brodovima
bar-micvo (*hebr*) bar-micva; svečani obred kojim u židovstvu dječak na 13. rođendan postaje punopravni član židovske vjerske zajednice
baroc|o* tačke, karijola; ručna teretna kolica s jednim kotačem i dvije ručke za garanje
barograf|o (*met*) barograf; barometar koji automatski i neprekidno zapisuje promjene u tlaku zraka
barok|o* (*građ, umj*) barok; stil u likovnim umjetnostima, arhitekturi, glazbi i književnosti u Europi od kraja 16. do pol. 18. st.; ~**a** barokni
barometr|o (*fiz*) barometar, tlakomjer; sprava za mjerenje tlaka zraka
baron|o barun 1. (*pov*) veliki ratni plemić; 2. plemićki naslov nižeg ranga između plemića i grofa; ~**eco** barunat, barunstvo; ~**eto** baronet (engleski plemić nižeg ranga); ~**ino** barunica
bart|o (*zoo*) us, riblja kost; svaka od rožnih pločica na nepcu kita
barum|o* 1. nanos pijeska ili kamenja na ulazu u luku ili na ušću rijeke; 2. golemi plimni val
barzoi|o (*kinol*) barzoi, vrsta ruskog hrta
bas|a nizak = MALALTA; ~**o** (*glazb*) bas; 1. najdublji muški glas; 2. najdublja dionica vokalnog ili instrumentalnog djela; 3. duboki registar na orguljama; ~**ulo** basist, pjevač koji pjeva u basu
basbal|o (*sport*) baseball, bejzbol; vrsta igre loptom i palicom sa po devet igrača = BAZOPILKO

basen|o bazen, 1. umjetno izdubljen prostor napunjen vodom (za plivanje, za ribe); 2. sidrište; mjesto u luci gdje stoje lađe; 3. riječni bazen gdje se slijevaju podzemne i nadzemne vode; 4. područje naslaga određenih geoloških vrsta (ugljeni bazen i sl.)
baset|o* (*kinol*) baset; rasni pas karakterističnih kratkih nogu i dugih ušiju = BASOTO*
basij|o (*bot*) basija (*Bassia*); iz por. lobodnjača
basier|o (*trg*) špekulant, mešetar, makler
bask|o skut; donji rubni dio dugačke odjeće
basketbal|o = KORBOPIJKO
baskul|o (*teh, sport*) njihaljka, ljuljačka, dugačka daska za njihanje; ~**i** (*ntr*) njihati se, ljuljati se; ~**igi** njihati, ljuljati nekoga; ~**kamiono** kiper, kamion za utovar i istovar; ~**ludo** dječja igra njihanja
bast|o (*bot*) floem; sitasti organ biljke kroz koji prolaze produkti asimilacije iz listova u ostale dijelove; 2. liko; žilav končast sloj s unutrašnje strane kore drveta; koristi se u plestarstvu; ~**igilo** trlica
bastard|o bastard, mješanac, melez, križanac, hibrid; ~**igi** križati se
bastion|o (*voj*) bastion, grudobran; istaknuti dio bedema tvrđave
baston|o štap, batina, palica; ~**i** batinati; ~**ado** batinjanje (po tabanima) –**ego** topuz, buzdovan; ~**eto** štapić; **lam~o** štaka; **hok~o**, **ir~o**, **kalkul~o**, **montro~o**, **noč~o**, **ordon~o**, **reg~o**, **ski~o**, **špin~o**, **takto~o**
baš|o (*teks*) pokrivač od impregniranog platna za lađu, kola i sl.
Baškír|o (*etrn*) Baškirc; ~**io**, ~**ujo** (*geog*) Baškiriya; republika na istoku europskog dijela Rusije
bašlik|o (*odj*) kapuljača, kukuljica; pokrivalo glave sašiveno za kabanicu, koje pokriva vrat i glavu = KAPUČO
bašo|o (*bot*) japanska banana (*Musa basjoo*); banana nejestivih plodova
bat|j (*tr*) tući, udarati, biti, lupati, mlatiti; **sin~i**, ~**iĝi** tući se, udarati se; ~**o** udarac, udar; ~**ado** udarac, lupanje, mlaćenje; ~**aĝo** otekлина od udarca; ~**igō** tučnjava, tuča, fizički obračun; ~**ilo** 1. mlat, bat, malj; 2. reket; **al~i** zabiti, lupnuti; **al~iĝi** zabiti se u nešto; **de~i** izbiti; **dis~i** rastući, razlupati, razbiti u komade; **ek~i** početi udarati; **el~i** izbiti iz; **en~i** utući, zabiti; **for~i** razbiti, uništiti udaranjem; **re~i** uzvratiti udarac; **tra~i** probiti udaranjem; **baston~i** šibati; **fulmo~o** udar грома; **kor~o** otkučaj srca; **pieđ~i** gaziti, izgaziti; **rem~o** zaveslaj veslom; **sorto~o** udarac sudbine; **stamp~i** udariti pečat; **vango~i** pljusnuti, čušnuti, ošamariti; **venko~i** poraziti; ~**kremo** tučeno vrhnje, šlag
batal|i (*ntr*) 1. boriti se, tući se, biti se; 2. nastojati; 3. natjecati se; ~**o** borba, bitka, boj, sukob, rat, natjecanje; ~**ado** trajna ili višekratna borba; ~**adi** stalno se boriti; ~**anto** borac, borilac, boritelj; ~**ejo** borilište, bojište, ratište; ~**ema** borben; ~**eto** okršaj, mala borba; ~**ilo** oružje; ~**isto** profesionalni borac; **ek~i** početi se boriti; zaratiti se; **inter~i** međusobno se tući, boriti se; **kontra~i** suprotstaviti se, boriti se protiv; **kun~anto** suborac; **pro~anto** zagovornik; **klas~o** klasna borba; **kok~o** borba pijetlova; **lud~o** = MATČO, partio; **tair~o** borba s bikovima, korida; **vet~o** nadmetanje

batalion|o (*voj*) bataljun, bojna (jedinica sastavljena od nekoliko satnija)
batat|o (*bot*) batata, slatki krumpir (*Ipomoea batatas*) iz por. slakova, uzgaja se kao povrće
batav|o (*etn*) Batavac; pripadnik keltskog naroda u današnjoj Nizozemskoj
bateri|o baterija 1. (*voj*) topnička bitnica, artiljerijska jedinica; 2. (*teh*) skup predmeta ili strojeva; 3. (*teh*) skup galvanskih članaka za dobivanje struje veće snage; 4. džepna svjetiljka
batik|o (*teks*) batik; način bojanja tkanine pomoću pčelinjeg voska
batisfer|o, **batiskaf|o** (*teh, pom*) batisfera, batiskaf; naprava za ronjenje i istraživanje morskih dubina
batist|o (*teks*) batist; vrsta finog lanenog platna
batokrom|a (*fiz*) batikromatski; koji mijenja boju prema ljubičastoj
batolit|o (*geol*) batolit; golema masa dubinske stijene, koja je iz većih dubina prodrila kao magma u gornje slojeve Zemljine kore
batimetr|o (*pom*) batimetar, dubinomjer; ~io batimetrija; ukupnost postupaka oko mjerenja morske dubine
batrak|o (*ark*) = AMFIBIO
batos|i* (*ntr*) srozati se, pokliznuti se, posnuti, pogriješiti, doživjeti neuspjeh
batu|o (*lov*) hajka, potjera; organizirano gonjenje divljači prema zasjedi; ~i (*ntr*) sudjelovati u hajci; ~ulo, ~isto hajkač, hajkaš, pogonič, gonič
baū|o (*pom, brod*) trenica, traverza, poprečna greda (na palubi broda); **čef~o** najduža poprečna greda u sredini broda
baūd|o (*telkom*) baud, bod; jedinica za mjerenje telegrafске i telefonske frekvencije
baūdruč|o kožica ovčjih ili volovskih crijeva za izradu balona
baūhini|o (*bot*) bauhinija (*Bauhinia*); rod tropskih drveća, grmova i penjačica iz por. leptirnjača
baūksit|o (*min*) boksit; ruda za dobivanje aluminija
baūm|i (*ntr*) 1. propinjati se, uzdizati se, dizati se uvis (npr. o konju); 2. prkositi
bav|o slina, bala; ~i (*ntr*) sliniti, baliti
bavar|o (*etn*) Bavarac; (**B**)~io, (**B**)~ujo Bavarska; federalna jedinica u jugoistočnoj Njemačkoj
bavur|o (*teh*) bavura; trag kalupa na odlivenim predmetima; suvišna kovina kod lijevanja
baz|o baza 1. osnova, temelj, podnožje, podloga; 2. (*mat*) A. broj znamenki u određenom brojevnom sustavu; B. osnova geometrijskog lika ili tijela; 3. (*kem*) hidroksid metala, spoj lužnate reakcije; 4. (*voj*) uporište; područje uređeno za smještaj posada i borbenih sredstava; 5. materijalna, gospodarska osnova; ~a osnovni, temeljni ~i (*tr*) bazirati, temeljiti, polaziti od čega; ~ado baziranje, temeljenje; ~eco bazično; ~igi temeljiti se, zasnivati se na čemu; **sen~a** neosnovan, neutemeljen, bezrazložan; **sur~e de** na temelju, na osnovi; **daten~o** (*inf*) baza podataka; **nukleo~o** (*biol, kem*) nuklearna baza; **teks~o** = VARPO; ~lernejo osnovna škola
bazalt|o (*geol, min*) bazalt; tamno obojen glinenac vulkanskog podrijetla, tvrdi od granita
bazament|o (*grad*) bazament, temelj; veće podnožje, podloga za spomenik, palaču, veću zgradu i sl.

bazanit|o* (*geol*) bazanit; crni kamen naročite tvrdoće
bazar|o bazar 1. orijentalna zidana i natkrivena tržnica; 2. sajam, tržnica; tržište, sajmište; ~isto sajamski prodavač; ~ulo sajamski izvikivač; ~urbeto trgovište; **super~o** velika trgovačka kuća; **pul~o** sajmište rabljene robe
bazedova malsano (*med*) Basedowljeva bolest, bazedov; bolest izazvana poremećajem funkcije štitne žlijezde
bazidi|o (*bot*) kijačasta bazidija, gljiva stupčara; ~ujo bazidiokarp plodište; ~omicetoj, ~omikotoj bazidiomiceti gljive stupčare (*Basidiomycota*); odjeljak gljivljeg carstva
Bazik|o (*inf*) Basic, jednostavni programski jezik iz 1960.
bazili|o (*bot*) bosiljak, murtela (*Ocimum basilicum*); začinska biljka iz por. usnača
bazilik|o (*grad*) 1. (*pov*) zgrada arhonta u Ateni; 2. (*pov*) zgrada za suđenje i druge djelatnosti u starom Rimu; 3. (*pov*) dvorana u termama starog Rima, carskim palačama i privatnim kućama; 4. kršćanska sakralna građevina pravokutnog tlocrta s tri uzdužne lađe odjeljene stupovljem, završava s polukružnom apsikom
bazilisk|o (*zoo*) bazilisk 1. mitska životinja, kombinacija zmije, pijetla i žabe, koje su pogled i dah smrtonosni; 2. krupni gušter iz por. iguana (*Basiliscus plumifrans*)
bazoč|o (*pov*) bazoč; nekadašnja udruga sudskih pisara u Parizu
bazuk|o (*voj*) bazuka, 1. bacač granata; 2. puška za podvodni ribolov
be! be! 1. usključnik koji izražuje zbnjenost; 2. onomatopeja glasanja ovce
bearnez|o (*kul*) umak od jaja i rastopljenog maslaca
beat|a blažen, smiren, spokojan; ~ulo blaženik
beb|o beba, malo dijete; ~očar(et)o dječja kolica
bed|o (*agr*) gredica u vrtu, lijeha
bedaūr|i (*tr*) žaliti, tugovati, sažalijevati, suosjećati; ~o žaljenje; ~inda sažaljiv; ~e, ~inde nažalost
bedeli|o (*bibl*) bedelija; nepoznata vrsta mirisne smole
beduen|o (*etn*) beduin; arapski nomad, stanovnik pustinje poznat i kao vodič karavana
begam|o muslimanska kraljica ili plemkinja u Indiji
begin|o (*kršć*) begina; pripadnica vjerske udruge za djevojke i udovice koje žive samostanskim životom, ali ne polažu zavjete; ~ejo boravište begina
begoni|o (*bot*) begonija (*Begonia*); iz por. begonija
behaviorism|o (*psih*) bihevizizam; teorija promatranja vladanja ljudi
bej|o (*isl*) beg, turski visoki plemić
bek|o kljun 1. (*zoo*) rožnati ptičiji organ za hranjenje; 2. oblik kljuna raznih predmeta (čajnik, vrč i sl.); 3. (*pom*) ispruženi dio brodskog pramca; 4. (*zrak*) dio prednjeg dijela zrakoplova; ~i (*tr*) ključati, uzimati hranu kljunom, udarati kljunom; ~nutri hraniti kljunom; **čapo~o** vizir; **flav~ulo** žutokljunac, neiskusni čovjek
bekabung|o (*bot*) čestoslavica, bobak, bobovnjak, runje, potočnik (*Veronica beccabungua*) vodena biljka iz por. strupnikovica
bekeš|o (*odf*) bekeš; kožom potstavljen muški kaput mađarskog kroja

bektengu|o* japanski patuljak
bekere|o (*fiz*) bekerel; jedinica aktivnosti radioaktivnog izvora
bel|a lijep; ~**e** lijepo; ~**i** (*ntr*) biti lijep, djelovati lijepo; ~**o** ljepota, ono što je lijepo; ~**afo** lijepa stvar; ~**eco** ljepota, svojstvo onoga što je lijepo; ~**ega** krasan, divan, prelijep; ~**ego** krasota, divota; ~**eta** ljepuškast, ljepušast, prilično lijep; ~**igi** uljepšavati, učiniti lijepim, ljepšim; ~**igado** uljepšavanje; ~**igafo** sredstvo za uljepšavanje; ~**ulo** ljepotan; ~**ulino** ljepotica; **mal~a** ružan, grd, gradan; **mal~eco** ružnoća; **mal~igi** poružniti, učiniti ružnim; **mal~ulo** ružan čovjek; **pli~igi** uljepšati, poljepšati; ~**artjo** lijepe umjetnosti, beletristika
bel|o (*telkom*) bel; jedinica za određivanje jačine zvuka
beladon|o (*bot*) velebilje (*Atropa belladonna*), otrovna, ljekovita biljka
belemnit|oj (*pal*) belemniti; okamenjeni glavonošci iz mezozoika s dvije škrge u tjelesnoj šupljini
beletr|o lijepa književnost (promatrana s umjetničkog gledišta); ~**isto** beletrist; ~**istiko** beletristika; lijepa književnost u prozi: roman, pripovijetke, novele
belfrid|o (*građ*) belfrid, beffroi; toranj gradskih vijećnica, samostalna građevina sa zvonom ili urom, simbol moći i neovisnosti gradskih komuna
belg|o (*etn*) Belgijanac; **(B)~io**, **(B)~ujo** (*geog*) Belgija, država u zapadnoj Europi
belijal|o (*bibl*) belijal, vrag, đavao, zao duh = DEMONESTRO
belis|o (*bot*) tratinčica, krasuljak (*Bellis*) iz por. glavčika; **plurjara ~o** trajna tratinčica, vrtna tratinčica (*B. perennis*) = LEKANTETO
belon|o (*iht*) iglica, jaglica dugokljuna (*Belone*); morska riba koštunjača; ~**oformaj** i red riba iglica
belorus|o (*etn*) Bjelorus; **(B)~io**, **(B)~ujo** (*geog*) Bjelorusija; država u istočnoj Europi
belot|o (*igr*) belot, vrsta kartaške igre
belveder|o (*građ*) belvedere, vidikovac; otvorena terasa na uzvisini
Belzebut|o (*bibl*) Belzebub 1. filistejski idol; 2. princip zla prema dobru, prvi vrag, sotona
bemeri|o (*bot*) ramija (*Boehmeria*) iz por. kopriva
bemol|o (*glazb*) bemol, snizilica; znak snižavanja glasa
ben|ji (*tr*; *vjer*) blagosloviti, dati blagoslov; ~**o** blagoslov; ~**(plen)a** blagoslovljen, pun blagoslova; **mal~i** prokleti; **mal~o** prokletstvo, kletva
bend|o traka, vrpca; 1. uzica, vezica; 2. odličje, trofej u obliku vrpce; 3. dio naprave za zvučno ili filmsko snimanje; ~**i** (*tr*) vezati, spojiti, stegnuti trakom; ~**ado** vezanje, vezivanje; **sur~igi** snimiti na vrpcu, registrirati; **barel~o** обруч na bačvi; **glu~o** ljepljiva traka; **mezur~o** krojački metar = MEZURRUBAND; **panso~o** zavoj, ovoj = BANDAJO **son~o** magnetofonska vrpca; **video~o** video~vrpca
benediktan|o (*kat*) benediktinac, pripadnik reda sv. Benedikta
benediktin|o* (*kul*) benediktinac; liker koji proizvede benediktinci
benefici|o beneficija 1. povlastica; 2. (*kat*) nadarbinna, prebenda; 3. dobrotvorna kulturna priredba
Beneluks|o Beneluks; carinsko~ekonomska unija Belgije, Nizozemske i Luksemburga

bengal|o Bengalac; **(B)~io** (*geog*) Bengal; zemlja u južnoj Aziji podijeljena između Bangladeša i Indije
benign|a (*med*) benigni, dobroćudni, bezopasan
Benin|o (*geog*) Benin; država u zapadnoj Africi; ~**ano** Beninac
benjamin|o (*hebr*) benjamin, ljubimac; najmlađi u nekoj zajednici
benjet|o (*kul*) pituljica, fritula; u ulju ili maslu prženi kolač od tijesta i voća
benk|o klupa; ~**eto** klupica; **glaci~o** morski ledenjak; **kuš~o**, **lit~o** prična; drvena klupa za spavanje; **pied~o**, **rand~o**, **rem~o**, **sablo~o**
bent|o (*biol*) bentos; zajednica organizama koji žive na morskom ili slatkovodnom dnu
bentonit|o* (*min*) bentonit; vrsta svijetle i sitnozrnaste gline
benzen|o (*kem*) benzen, benzol; bezbojna lakozapaljiva tekućina; rabi se u proizvodnji lakova, eksploziva i sl.; **fenil~o**, **izopropil~o**
benzin|o (*kem*) benzin; destilat petroleja; upotrebljava se za pogon motora; ~**ometro** benzinometar
benzo~ (*kem*) benzo~; kao prefiks označuje grupu kemijskih spojeva koji sadrže benzen
benzo|o (*farm*) benzojeva smola; dobiva se od nekih vrsta divizna (*Styrax*)
benzol|o (*kem*) = BENZENO
beot|o (*etn*) stanovnik Beocije; **(B)~io**, **(B)~ujo** Beocija, Beotija; 1. (*geog*) pokrajina u središnjoj Grčkoj; 2. (*pov*) jedno od središta mikenske civilizacije
ber|o (*bot*) 1. boba (grožđe, ogrozd); 2. sitni plod (jagoda, malina); ~**aro** grozd, grozdast plod = GRAPOL; **vin~oj** grožđe
Berber~o (*etn*) Berber; autohtoni predarapski stanovnik sjeverne Afrike = tamazihto
berberis|o (*bot*) žutika, berberika (*Berberis*); grm iz por. žutika.
Berenica hararo (*astr*) Berenikina kosa; zvijezde u sjevernoj hemisferi
beret|o beretka, bereta; okrugla plosnata kapa; baskijska kapa
bergamot|o (*bot*) plod bergamote; ~**ujo**, ~**arbo** bergamota (*Citrus aurantii* subsp. *bergamia*); podvrsta naranče iz por. rutvica
beriber|o (*med*) beriberi; bolest tropskih krajeva zbog nedostatka vitamina B₁
beril|o (*min*) beril, mineral staklenog sjaja; upotrebljava se u draguljarstvu
berili|o (*kem*) berilij; 1. kem. element, simb. Be; 2. lagani sivi metal
berkelij|o (*kem*) berkelij; radioaktivni kem. element iz skupine aktinoida simb. Bk
berm|o (*teh*, *term*) vodoravna ili malo nagnuta ravšina koja poput stube prekida kosinu nasipa; potporanj protiv odronjavanja zemlje
bernikl|o (*orn*) grivasta guska (*Branta bernicla*); divlja arktička guska
berserko (*mit*) berseker; neustrašivi junak staronordijske mitologije koji u borbu odlazi bez oklopa
bertoleti|o (*bot*) paraorah (*Bertholletia excelsa*) iz por. paraorahovki
best|o (*zoo*) životinja; **sovağa~o**, **sovaĝ~o** divlja životinja; ~**a** životinjski; ~**afo** životinjski, zvjer-

ski čin; ~**aro** krdo, stado, jato; ~**eco** životinjstvo, zvjerstvo; ~**ego** golema životinja; ~**ega** zvjerski; ~**eto** životinjica; ~**iği** poživotinjiti, postati kao životinja; ~**ejo** mjesto na imanju za životinje; **pra~o** praživotinja; **dom~o** domaća životinja; **hejm~o** kućni ljubimac; **mari~o** = KOKCINELO, MARISKARABO; **poš~o** = MARSUPIULO; **rabo~oj** grabljivice, grabežljive životinje; **prarabo~oj** (*pal*) = KREODONTOJ; **rajdo~o** jahaća životinja **sovağ~eco** zvjerstvo; **šarg~o** tovarna životinja; teretna životinja; **tir~o** tegleća životinja; **tir~oj** tegleća marva; **vir~o** mužjak

besti|o beštija 1. divlja životinja, zvijer; 2. nečovjek, okrutna, krvoločna osoba; ~**a** bestijalan, životinjski, zvjerski, divljački

bestion|o* (*pom, pov*) pulena; figura životinjskog lika na pramcu jedrenjaka

bešamel|o (*kul*) bešamel; gusti umak od mlijeka ili vrhnja s jajima i brašnom

bet|o (*bot*) repa, blitva (*Beta*); rod zeljastih biljaka iz por. lobodnjača; **mara ~o** morska blitva, divlja blitva (*B. vulgaris* subsp. *maritima*); **ordinara ~o** obična blitva (*B. vulgaris*); **Sicilia ~o, folio~o** blitva lisnata (*B. vulgaris* subsp. *cicla*); **suker~o** šećerna repa (*B. vulgaris* var. *altissima*)

bet|a beta; drugo slovo grčkog alfabeta

betatron|o (*fiz*) betatron; aparat za ubrzavanje elektrona s pomoću rastućeg magnetskog polja u kružnoj putanji

betel|o (*bot*) betelov papir (*Piper betle*); vazdazelema drvenasta povijuša; ~**afo** lišće betelovog papra za žvakanje

beton|o (*građ*) beton; građevni materijal dobiven miješanjem cementa, šljunka, pijeska i vode; **armita ~o, fer~o, štal~o** armirani beton; **streč~o** prenapeti beton

betonik|o (*bot*) v. **stakio**; **oficina ~o** = OFICINA STAKIO

betul|o (*bot*) breza (*Betula*) iz por. breza

bevel|o (*teh*) bevel; koso odsječeni rub nekog predmeta

bezoar|oj (*med*) bezoari; kamenasti ugrušci od vlasi ili biljnih vlakana, koji se stvaraju u želucima ljudi i životinja

bezoni|o (*tr*) trebati, potrebovati; ~**a** potreban, potrebit; ~**o** potreba, neophodnost, nužnost; ~**afo** potrebština; **sen~a** nepotreban, suvišan **neces~o** neimaština, bijeda

bi~ bi~; prefiks u značenju: dvoje, dvojina (npr. bimetalismo)

bias|o 1. (*elteh*) kosi smjer, krivina kugle, opterećena strana kugle; 2. (*fig*) subjektivna sklonost, predrasuda, utjecaj; 3. kosi kraj tkanine; ~**i** (*tr, elteh*) postaviti težište, premjestiti težište ili smjer na jednu stranu; 2. (*fig*) utjecati (obično loše), stvarati predrasude; ~**a** koji ima predrasude; **sen~a** koji je bez predrasuda

Bibli|o Biblija, Sveto pismo; ~**a** biblijski

bibliofil|o bibliofil; ljubitelj i sakupljač rijetkih knjiga; ~**io** bibliofilstvo

bibliograf|o bibliograf; ~**io** bibliografija 1. popis knjiga, studija, rasprava itd. s područja neke struke ili o nekom problemu; 2. stručno~znanstvena djelatnost za izradu bibliografija; 3. teorija bibliografije

bibliomani|o bibliomanija; bolesna strast za sabiranjem i posjedovanjem knjiga = LIBROMANIO

bibliotek|o biblioteka, knjižnica; sređena zbirka knjiga i rukopisa; ~**isto** bibliotekar, knjižničar

biceps|o (*anat*) biceps; dvoglavni mišić na prednjoj strani nadlaktice

bicikl|o bicikl, dvokolica; ~**eto** dječji bicikl; ~**isto** biciklist; **motor~o** motocikl, motorbicikl, motor-kotač

bid|o 1. kuglica, zrnce; 2. okrugla ili ovalna kuglica od drva, stakla i sl. probušena tako da se može nizati na konac

bide|o bide; posuda za pranje donjih dijelova tijela

bident|o (*bot*) dvozubica (*Bidens*) iz por. glavočika

biel|o (*teh*) bjela; u mehanizmu, poluga koja služi za transformiranje izmjeničnih pokreta u rotacione

bien|o imanje, posjed, dobro, farma; ~**eto** majur, salaš, marof; ~**ulo, ~mastro** vlasnik imanja; **et~ulo** maloposjednik; **grand~ulo** veleposjednik

bienal|o (*umj*) bijenale; kulturna priredba koja se održava svake druge godine

bier|o (*kul*) pivo; alkoholno piće dobiveno vrenjem ekstrakta ječmenog slada u vodi uz dodatak hmelja; ~**ejo** pivnica; ~**farejo, ~fabriko** pivovara; ~**isto, ~faristo** pivar, proizvođač piva; ~**umi** piti pivu u društvu (obično u pivnici)

bifaden|a = DUFADENA, DUDRATA

bifid|a (*anat, bot*) razdvojen, raspolovljen, rascijepljen (na dva dijela)

bifilar|a (*elteh*) bifilarni, dvonitni; koji omotava žicu tako da je čuva od vlastitog induciranja = DRATREFALDA

bifor|o* (*bot*) smrdulja (*Bifora radians*) iz por. štitarki

bifstek|o (*kul*) biftek; naglo pečeni odrezak govedine

bigami|o (*prav*) bigamija, dvoženstvo; ~**ulo** bigamist, dvoženja

bigarad|o (*bot*) gorka naranča (*Citrus aurantium* ssp. *Arantium*) iz por. rutvica

bigarel|o (*bot*) bigarela, plod trešnje bijele i crvene boje; ~**ujo, ~arbo** stablo bigarele (*Prunus avium*), kultivirana sorta trešnje

bigl|o (*kinol*) bigl; najmanji lovački pas gonič, koji neprestano cvili

bignoni|o (*bot*) rašljasta trubača (*Bignonia capreolata*); iz por. trubača

bigot|o bigot, bogomoljac, pobožnjak, vjerski zatucan čovjek; ~**a** bigotan, zadržt; fanatično privržen vlastitoj grupi, vjeri, politici

bižuteri|o bižuterija 1. jeftin nakit; 2. prodavaonica nakita; 3. radionica, tvornica nakita.

bikarbonat|o (*kem*) bikarbonat, soda bikarbona

bikin|o (*odj*) bikini; dvodjelni ženski kupaći kostim

bikonka (*zoo*) dvoljušturan, koji ima dvije ljuštore = DUVALVA

bikonkav|a (*fiz*) bikonkavan; koji je udubljen s obje strane

bikonveks|a (*fiz*) bikonveksan; koji je ispupčen s obje strane

biks|o (*bot*) zebarica, orelan, crveni anatovac (*Bixa*); malo drvo = ROKUARBO

bikšu|o (*vjer*) biku bikšu; brahmanski redovnik prosjak

bikvadrat|o (*mat*) bikvadrat; kvadrat na kvadrat; četvrti stupanj potencije
bil|o (*fin*) vrijednosni papir, mjenica
bilabial|o (*fon*) bilabijal, dvousneni glas
bilanc|o (*fin, trg*) bilanca, završni ili zaključni račun; ~i (*tr*) napraviti bilancu
bilard|o (*igr*) biljar; igra valjanja kuglama s pomoću štapova na ploči pokrivenoj suknom; ~e**jo**, ~salo**no** biljamica
bilateral|a (*dipl*) bilateralan, dvostran, obostran
bilbok|o (*igr*) bilbok; stara francuska igra s drvenom kuglom vezanom za stalak
bild|o slika, lik; ~a slikovni; ~e**ro** (*inf*) = RASTRUMERO; ~i**gi** oslikati, ocrtati; ~i**go** oslikavanje, prikazivanje u slikama; ~libro slikovnica; **klar**~e jasno; **lum**~o dijapozitiv; **mov**~o**j** film; **titol**~o naslovna slika; **oleo**~o, **tol**~o uljena slika, slika na platnu
bilet|o cedulja, vozna karta, ulaznica; ~e**jo** biljetarnica, prodavaonica karata; ~i**sto** biljeter, kondukter; **bank**~o, **mon**~o banknota, novčanica **šanĝ**~o prijelazna karta
bilĝ|o (*pom, brod*) kaljuža; dno, korito broda; dio između kobilice i boka broda za otpadne vode i one koje uđu u brod
bilion|o bilijun; milijun milijuna
bilirubin|o* (*biol*) bilirubin; narančastocrveni pigment u žuči sisavaca
biliverdin|o* (*biol*) biliverdin; tamnozeleni pigment u žuči sisavaca; glavni je žučni pigment kod biljoždera i hladnokrvnih životinja
bimetal|a (*kem*) bimetalan, dvometalan, dvokovinski = DUMETALA; ~i**smo** (*ekon*) bimetalizam; novčani sustav koji se zasniva na dvije vrste punovrijednog novca, zlatnog i srebrnog
binar|a (*fiz, kem*) binarni; koji je udvojen, dvostruk, dvojan, dvojediničan, dvočlan, od dva povezana dijela
bind|j (*tr*) 1. vezati, povezati; 2. (*tisk*) uvezati knjigu; 3. (*inf*) napraviti složiv programski dosje; ~a**do** (u)vezivanje; ~a**jo** uvez; zavežljaj; ~i**sto** knjigoveža, knjigovezac; **ne**~i**ta** neuvezan
binokl|o (*opt*) binokl, dogled, dvogled, dalekozor s dva očista
binom|o (*mat*) binom, dvočlani broj
bio~ (*znan*) bio~; prefiks koji označuje vezu sa životom (BIOGENEZO)
biocenoz**|o** (*ekol*) biocenoza; zajednica biljnih i životinjskih organizama na određenom staništu.
biocid|o = VIVULICIDO
biofizik|o biofizika; proučavanje bioloških fenomena fizikalnim metodama i njihovo tumačenje pomoću fizikalnih zakona
biogenez**|o** (*biol*) biogeneza; postanak i razvoj života
biograf|o biograf, životopisac; ~i**o** biografija, životopis; **mem**~i**o** autobiografija
biohemi|o, **biokemi|o** biokemija; znanost o kemijskom sastavu i procesima u organizmima živih bića
biolog|o biolog; ~i**o** biologija; skup znanosti o životu u prirodi; **kosmo**~ kozmobiologija, svemirska biologija; **mikro**~i**o** mikrobiologija; proučavanje bakterija, gljivica i plijesni
biom|o (*ekol*) biom; zajednica živih organizama na određenom većem području

biomas|o biomasa, 1. ukupna masa jedinki jedne vrste ili biocenoze po jedinici površine ili volumena; 2. (*ekol*) poljodjelski i životinjski otpadci, koji se mogu iskoristiti kao gorivo.
biometri|o biometrija; biološka statistika
biont|o (*biol*) biont, organizam; zasebna jedinka žive tvari; ~o**logio** biontologija; znanost o živim bićima = BIOLOGIO
biopsi|o (*med*) biopsija; analiza oboljelog tjelesnog organa na temelju uzorka uzetog sa živog organizma
biosfer|o (*geol, ekol*) biosfera; ukupnost atmosfere i prostora Zemlje naseljenog živim bićima
biotin|o (*kem, biol*) biotin; vitamin B~grupe prisutan u kvascu, žumanjku jajeta, jetri
biotit|o (*min*) biotit; ruda iz grupe tinjaca; važan sastojak mnogih eruptivnih stijena i nekih kristalastih škrljaca.
biotop|o (*ekol*) biotop; stanište, prebivalište; područje jedne biocenoze
biplan|o (*zrak*) biplan, dvoplošnjak, dvokrilac; zrakoplov s dvostrukim krilima
bir|i (*tr, geod, radiofon*) usmjerivati položaj neke točke u prostoru mjerenjem pravaca prema određenim točkama po trigonometrijskim metodama; ~a**do** određivanje smjera; ~i**lo** usmjerivač; aparat za mjerenje smjera; **radio**~i**lo** = RADIOGONIOMETRO
bird|o (*orn*) ptica; ~o**j** ptice (*Aves*); ~a**jo** ptičje meso kao hrana; ~e**jo** ptičarnik, krletka za ptice; ~e**to** ptičica; ~i**do** ptič; **koko**~o**j** kokoške (*Galiniformaj*); **kort**~a**ro** perad; **rabo**~o**j** ptice grabljivice; **stilzo**~o**j**, **vad**~o**j** štakare; ~i**timigilo** strašilo za ptice
biret|o biret, četverokutna kapa s kičankom u sredini; u svečanim prigodama nose ih svećenici nekih vjeroispovijedi, suci, sveučilišni profesori i studenti
Birm|o (*geog*) Burma; država u Aziji; ~a**no** Burmanac
bis! (*uzv*) bis!, ponovno!, opet!, još!; uzvik kojim se traži ponavljanje dijela programa (na koncertu i sl.)
bisak|o bisage, dvanjke; dvostruka torba od kože; nosi se prebačena preko ramena ili se veže na sedlo ili samar tako da visi s obje strane
biseks|a biseksualan, dvospolan
bisektric|o (*mat*) bisektrisa; simetrala kuta, pravac koji prolazi vrhom kuta i raspolavlja taj kut
biskot|o (*kul*) prepečenac, dvopek
biskutel|o (*bot*) dvoštitka (*Biscutella*) iz por. krstarišica
biskvit|o (*kul*) biskvit, 1. dvopek, piškota, baškot; 2. suhi kolačić od jaja, šećera i brašna; 3. dvaput pečeni neglazirani meki porculan
bismut|o (*kem*) bizmut; 1. kem. element, simb. Bi; 2. crvenkastobijela kovina, služi u slitinama
bistort|o (*bot*) livadni dvornik, želudnjak (*Poligonum bistorta* sin. *Persicaria bistorta*) iz por. dvornika
bistr|o (*kem, tisk*) bister; smeđa mineralna boja dobivena od čade
bisturi|o (*med*) bisturi, skalpel; nož za operacije
bisus|o* (*zoo*) bisus, morska svila; vlakna kojima se neke vrste dagnji drže za podlogu

bit|o¹(*pom*) drvena ili metalna šipka za pričvršćivanje užadi ili lanca na brodu

bit|o²(*inf*) bit; osnovna informatička jedinica, koja može poprimiti dvije binarne vrijednosti 0 ili 1; sklopnjak; **kontrol~o** bit parnosti; koristi se kod traženja pogreške u skupinama informacijskih bitova

biter|o (*kul*) biter; alkoholno ili bezalkoholno piće gorka okusa

bitnik|o (*žarg*) bitnik; osoba koja se neuobičajeno ponaša i odijeva

bitum|o (*kem, geol*) bitumen, zemna smola, asfalt; ~i (*tr*) asfaltirati; ~a asfaltni; ~oza bituminozan

biv|o (*glazb*) biva; japanski narodni instrument, srodan lutnji

bivak|o bivak; vojnički ili alpinistički logor pod otvorenim nebom; ~i (*ntr*) bivakovati, boraviti u bivaku

bivalent|a (*kem*) bivalentan, dvovaljan, dvovrijedan

bivalv|o (*zoo*) dvojušturac, školjkaš s dva kapka

biz|o (*met*) hladni sredozemni sjeveroistočni vjetar

Bizanc|o (*pov*) Bizant; ~io, ~a imperio Bizantsko carstvo

bizar|a bizaran, neobičan, čudan, nastran, hirovit

bizon|o (*zoo*) bizon (*Bison*); divlje govedo razvijene obrasle grbine; **Amerika ~o** američki bizon, bufalo (*B. bison*)

blabla! blabla; onomatopeja za neprekidno brbljanje

blag|o doskočica, šaljiva izmišljotina = ŠERCA MENSOGO; ~i (*ntr*) šaliti se, izrugivati se

blam|i* (*tr*) blamirati, osramotiti, kompromitirati, izvrći ruglu

blank|a bijel; ~o bijelo, bjelina; ono što je bijelo; ~afo bijela stvar; ~eco bjelina, bjeloća; ~eta bjelkast; ~igi bijeliti, činiti što bijelim; ~iga (*kem*) izbje-ljujući; ~iği pobijeljati, postati bijel; ~ulo bijelac; **Neğ~ulino** Snjeguljica; **ovo~o** bjelanjak, bjelance; **zinko~o** (*kem*) cinkvajs, bijela slikarska boja

blanket|o blanket, 1. bjelica, potpisani prazni papir; 2. tiskanica, formular; 3. (*kul*) teleći ragu s bijelim umakom

blankvers|o (*knjiž*) blank verse; nevezan, slobodan stih, bez strofa, osobito jampski pentametar u engleskoj drami i epu

blapt|o (*ent*) crni zloguk (*Blaps mortisaga*), kukac crnokrilac

blasfem|i (*tr*) psovati, huliti (Boga); ~o psovka; ~ado psovanje; ~ulo, ~isto psovač

blast|o (*biol*) drugi dio riječi koji upućuje na klicu; **ekto~o** = EKTODERMO; **endo~o** = ENDODERMO; **mezo~o** = MEZODERMO

blastem|o (*biol*) blastem, 1. primitivna osnova još neformiranog organa iz kojega će kasnije izrasti novi organ; 2. embrionalno tkivo iz kojega nastaju nova tkiva bez diobe stanica

blastoderm|o (*biol*) blastoderm; sloj stanica koje okružuju šupljinu blastule

blastomicet|oj (*bot*) blastomicete (*Blastomycetes*); gljive koje se razmnožavaju klijanjem; ~ozo blastomikoza; kronična infekcija gljivicama

blastul|o (*biol*) blastula; jedan od razvojnih stadija mnogostaničnih životinja

blat|o (*ent*) žohar, bubašvaba (*Blatta*); kukac štetnik iz por. žohara

blater|i* (*ntr*) glasati se kao deva

blaz|o (*med*) bubuljica; tanki kožni prištić napunjen zrakom ili tekućinom; ~ego veliki prišti; ~iga koji uzrokuje pojavu bubuljica

blaze|a* blaziran, umišljen, napuhnuto, posprdan, otupio, prezasićen

blazon|o grb; ~i (*tr*) izrađivati ili opisivati grbove; ~isto = HERALDIKISTO.

blefarit|o (*med*) blefaritis; upala rubova vjeđa

blefaroptoz|o (*med*) blefaroptoza; spuštenost gornje vjeđe

blek|i (*ntr*) blejati, mukati; glasati se kao životinja; ~(ad)o blejanje mukanje; ~egi rikati, režati; **bov~i** mukati; **čeval~i** rzati, hrzati, = HENI; **kapro~i** meketati = MEKI; **kokin~i** kokodakati; **šaf~i** blejati. *usp.* **boji, cinci, čirpi, grunti, graki, heni, hurli, kanti, kikeriki, klaki, kluki, kveri, kviki, miaüi, muği, pepi, rukuli, trili, ululi**

blekn|o* (*bot*) rebrača, rebrasta paprat (*Blechnum*) iz por. rebrača

blend|o blenda, 1. (*fol*) zaslon; uređaj koji regulira ulaz svjetlosti u objektiv; 2. (*voj*) oklop, brana, pregrada, zaklon; 3. (*min*) sjajnik, blistavac (ruda); ~i (*tr*) blendati, upozoravati svjetlom

bleni|o (*ihl*) babica, slingura (*Blennius*); morska riba koštunjača

blenoragi|o (*med*) blenoragija; gnojni otok iz mokraćnog kanala

blenore|o (*med*) blenoreja; upala nastala prijenosom bacila gonoreje

blez|i (*ntr*) krivo izgovarati slova (npr. umjesto s, z reći š, ž)

blin|o (*kul*) blina; vrsta debele palačinke sa sirom

blind|a* slijep; ~e slijepo; ~eco sljepoća, sljepilo; ~igi oslijepiti, zaslijepiti; ~iği oslijepjeti, postati slijep; ~umo zaslijepjenje; **kolor~a** slijep za boje; **kolor~eco** daltonizam; **nokto~eco** noćno sljepilo

blind|o* zamračenje (u vrijeme rata)

blink|o naizmjenično svjetlo; ~i (*ntr*) treptati, titrati, žmirkati, svijetliti naizmjenice

blizard|o (*met*) blizzard; vrlo jaka snježna mećava u arktičkim predjelima

blok|o blok, 1. čvrsta cjelina od kamena, betona, metala i sl.; 2. (*fiz*) cjelina spojenih električnih ili elektronskih dijelova; 3. (*grad*) niz zidanih zgrada koje međusobno bočno naslonjene čine četverokut; 4. savez država ili političkih stranaka; 5. grupa ljudi, djelatnosti i sl. ujedinjenih kako bi ostvarili određeni cilj; 6. (*sport*) način obrane u odbojci i vaterpolu; 7. (*inf*) u komunikacijama A. jedinica prenesene informacije kodova, podataka i dijelova za provjeru; B. kod pohrane na disku, skup uzastopnih bajtova podataka; 8. (*teh*) kod videa, pravokutna matrica zajedno obrađivanih piksela; 9. knjižica tramvajskih karata, karata za priredbe, formulara i sl.; 10. bilježnica sastavljena od listova papira za bilješke ili skice, koji se lako otkidaju; ~i (*tr*) blokirati, 1. izvršiti blokadu; 2. upisati u blok, ispisati ili izdati blok; 3. onemogućiti da se što radi; 4. zaustaviti promet ili rad; 5. onemogućiti nekoga u djelovanju; ~ado blokada, opsada, izolacija; ~eto (*grad*) bloketa = BETONBLOKO; **mal~i** deblokirati, skinuti blokadu; **cilindro~o, čeval~o, dom~o, motor~o, not~o, rul~o, sistem~o, tubo~o, skiz~o**

blokhaüs|o (*voj*) tvrđavica, karaula, stražara
blond|a blond, plavokos, svjetlokos
bløv|i (*ntr*) puhati; ~o 1. zapuh; 2. vjetar; ~ado puhanje; ~eti piriti, pirkati; ~eto povjetarac, lahor, dašak; ~ilo pihalica, pualjka; **dis~i** raspiriti; **el~i** ispuhati; **en~i** upuhati; **for~i** otpuhati, otpiriti; **tra~o** propuh; **plen~i** napuhati
blu|a modar, plav; ~o modrina; ~i (*ntr*) modriti se, plaviti se, biti modar; ~afo modrica; ~eta modrikast, plavkast; ~igi učiniti modrim, obojiti u modro; ~igi pomodriti, poplavjeti; **akvo~o**, **cejan~o**, **alkal~o**
bluf|i (*ntr*) blefirati, obmanjivati, zavaravati, zaslijepljivati; ~o blef, obmana, prijevara, varka, opscena
bluġin|o (*teks*) džins, jeans; teška pamučna keper-tkanina za radne kombinezone i jeans-odjeću
blunderbuz|o (*voj, pov*) lumbarda, starinski top
blurak|o* (*zoo*) plava vrana
blus|o (*glazb*) bluz; svjetovna pjesma američkih crnaca; smatra se najstarijim izvornim oblikom afro-američkog glazbenog folklora i temeljnim oblikom jazz-glazbe
blut|i (*tr*) prosijati, prosijavati; propuštati kroz sito ili rešetko radi čišćenja od otpadaka; ~ilo sito, rešetko
bluz|o (*odj*) bluz; 1. gonji dio ženske odjeće do pojasa; 2. haljetak
bo~ (*gram*) prefiks koji označuje rodbinstvo po ženidbi, tazbini (**bopatro** = tast, svekar; **bofilo** = zet); ~eco tazbina
boa|o 1. (*zoo*) udav, boa, zmijski car (*Boa*), velika netrovnna zmija; 2. krzno što ga žene nose oko vrata; **konstrika** ~o boa konstriktor (*B. constrictor*)
boac|o (*zoo*) arktički sob (*Rangifer tarandus tarandus*) iz por. jelena
board|i (*ntr, pom*) burdižati, krstariti; jedriti u cikcaku protiv vjetrova;
boat|o (*brod*) čamac, barka, mali brodić; **konkur~o** natjecateljski čamac; **plezur** ~o športski čamac, ćun; **motor** ~o motorni čamac; **sav~o** čamac za spašavanje
bob|o (*sport*) bob, 1. sanjke za više sanjkača s upravljačem; 2. natjecateljska disciplina u vožnji bobsanjka
bobel|o zračni mjehurić od zraka ili sapunice; ~i (*ntr*) mjehurati se
boben|o 1. kalem, špula, bobina; 2. smotak, svitak; ~i (*tr*) namotavati na kalem; ~ego vitlo, čekrk
bobolink|o (*orn*) američka rižarica (*Dolichonyx oryzivorus*); ptica štetočina u rižinim poljima
Bocvan|o (*geog*) Bocvana; država u južnoj Africi; ~ano Bocvanac
bodi|o (*vjer*) u budizmu, stanje spašenosti postignuto savršenim razumijevanjem svijeta
bodisatv|o (*vjer*) bodisatva; u budizmu onaj koji je dosegao vrhunsko prosvjetljenje duha da bi mogao prijeći u nirvanu
bodoni|o (*tipogr*) bodoni; pismo klasicističke antike
bofron|i* (*tr*) predusresti, preduhitriti = ANTICIPI
bogomilan|o (*vjer*) bogumil, pataren
bogš|o* (*novč*) jemenska novčana jedinica
bogi|o* (*želj*) postolje; posebno tračno prijevozno sredstvo na 4 kotača koje nosi krajnji dio vagona ili lokomotive
bohemian|o boem; umjetnik koji ne vodi građanski sreden i uredan život

boin|o* (*odj*) baskijska kapa
bojar|o bojar; 1. feudalni zemljoposjednik u staroj Rusiji; 2. bogat rumunjski plemić-zemljoposjednik
boj|i (*ntr*) lajati, oglašavati se kao pas; ~(ad)o lajanje; ~eti skičati
bojkot|i (*tr*) bojkotirati; izbjegavati, osamiti koga; ~o bojkot; ~ado bojkotiranje
bok|o 1. (*zoo*) mužjak preživača, naročito kod koza i jelena (jarac, srndač); 2. bok, kočijaševo sjedalo na kolima; **seg~o** stalak za piljenje drva
bokal|o bokal, pehar, krčag, vrč
boks|i (*ntr*) boksati se, šakati se, vježbati boks; 2. (*sport*) natjecati se u boksačkom dvoboju; ~o boks, boksanje; ~isto boksač; ~ado, ~arto boks, borilački sport u ringu, šakanje; **bokser|o** (*kinol*) bokser; pasmina pasa srodna dogi
bol|i (*ntr*) kipjeti, vreti, ključati, kuhati; ~(ad)o kipljenje, ključanje, vrenje; ~eti lagano kipjeti; ~igi ugrijati do ključanja; **ek~i** zakipjeti, uzavreti, proključati
bolard|o (*pom*) bitva; metalni stup na obali ili na palubi za privezivanje broda
bolas|o (*lov*) bola; oružje za lov napravljeno od dvije ili više kamenih ili metalnih kugli koje su pričvršćene za krajeve užeta
bolbosken|o* (*bot*) krovici, primorski rančić (*Bolboschoenus maritimus*); iz por. šiljevki
bold|o (*bot*) boldo (*Peumus*, sin. *Boldeo*) iz por. Monimiaceae, čiji listovi sadrže eterično ulje
boler|o (*glazb*) bolero; živahni španjolski narodni ples, uz gitaru, kistanje i pjevanje
bolet|o (*bot*) vrganj, varganj (*Boletus*); rod jestivih i otrovnih gljiva iz por. vrganjevki; **flava** ~o osinac, maslenka, ljepljivka (*Stropharia*), jestiva gljiva; **nobla** ~o ljetni vrganj, pravi vrganj, hrlenjak (*B. edulis*), jestiva gljiva; **satana** ~o ludara, ludoglavka, svinjača, sotona (*B. satanas*), otrovna gljiva; ~acoj porodica gljiva vrganjevki (*Boletaceae*)
bolid|o bolid 1. (*astr*) sjajan meteor koji se raspada kad uđe u atmosferu; 2. (*sport*) posebno izrađen brz trkaći automobil jednosjed
bolivar|o* (*novč*) bolivar, venezuelska novčana jedinica
Bolivi|o (*geog*) Bolivija, država u južnoj Americi; ~ano Bolivijac
bolometr|o (*fiz*) bolometer; vrlo osjetljiv termometar; služi za mjerenje vrlo malih razlika u temperaturi
bolševism|o (*pol*) boljševizam; komunistička ideologija koju je utemeljio Lenjin
bolt|o (*teh*) svornik; vijak sa širokom glavicom; ~i (*tr*) učvrstiti vijkom; ~ingo matica; **mal~i** odviti, olabaviti vijak
bolus|o bolus 1. (*min*) žuta, smeđa ili crvenkasta glina od koje su se u antici izrađivale posude, služi i kao boja; 2. (*farm*) velika pilula, kuglast oblik lijekova; 3. zalogaj hrane kuglasta oblika
bon|o* skitnica, protuha, tumaralo = VAGABONDO
bomb|o (*voj*) bomba; ~i (*tr*) bombardirati; ~ado bombardiranje; ~aviadilo bombardier; **fisia** ~, **atom~o** atomska bomba; **hidrogen~o** hidrogenska bomba; **tapiš~ado** intenzivno bombardiranje nekog grada ili kraja
bombak|o (*bot*) simal, pamučnjak (*Bombax*), iz por. svilenjevki

bombard|i (*tr*) bombardirati; ~**ado** bombardiranje
bombardon|o (*glazb*) bombardon; limeni puhački instrument; vrsta bas~tube
bombast|o bombastičnost, prenaplašenost, napanost, kićenost
bombicil|o (*orn*) kugara (*Bombycilla*); ptica iz reda vrapčarki = SILKVOSTULO
bombiks|o 1. (*ent*) dudov svilac (*Bombyx mori*); 2. (*glazb*) pastirski rog, bombiks
bombon|o bombon, slatkiš od šećera; ~**ujo** bombonijera
bon|a dobar; ~**e** dobro; ~**i** (*ntr*) biti dobar; ~**o** dobro, dobrobit; ~**afo** dobra stvar, dobro djelo; ~**eco** dobrota; ~**ega** odličan, izvrstan; ~**igi** činiti dobrim; ~**ulo** dobričina; **mal~a** loš, zao; **mal~o** zlo, nevolja, nesreća; **mal~eco** zloća, zločestoća, opakost; **mal~igi** pokvariti, iskviriti; **mal~ulo** zao čovjek; **ne~a** koji nije dobar; **pli~eco** 1. boljitak; 2. prednost = AVANTAĀO; **pli~igi** poboljšati, popraviti; **pli~igi** poboljšati se, popraviti se; **re~igi** popraviti
bonazi|o (*orn*) lještarka (*Bonasa bonasia*, *sin.Tetraptes*) iz por. tetrijeba
boned|o (*pom*) boneta; bočno, postrano četverokutno jedro
bong|oj (*glazb*) bongo; dva spojena mala bubnja po kojima bubnar udara prstima
bonifik|o (*trg*) bonifikacija, 1. odobrenje popusta u cijeni; 2. vrsta premije ili posebna nagrada kupcu; 3. naknada, odšteta; 4. prednost u nekom natjecanju ili priredbi; ~**i** (*tr*) bonificirati, odštetiti, upisati u dobro
bonsaj|o (*bot*) bonsai; minijaturno, patuljasto drvo koje se uzgaja prema japanskim iskustvima
bonz|o (*vjer*) bonzo; prezirni nadimak za budističkog svećenika
bop|o (*glazb*) bop, bi~bop, vrsta jazza
bops|o (*iht*) bukva, bugva (*Boops boops*), mala morska riba, pliva u jatu
bor|i (*tr, teh*) bušiti, dupsti, provrtati, svrdlati; ~**afo** izbušena rupa; ~**ilo** bušilica; ~**ileto** svrdlo; ~**mašino** strojna bušilica; **tra~i** probušiti; **neĝ~ulo** (*bot*) visibaba (*Galanthus nivalis*); **verm~ita** izbušen od crvotočine
bor|o (*kem*) bor, 1. kem. element, simb. B; 2. metal korišten u farmaciji; ~**ato** borat, sol borne kiseline
borag|o (*bot*) poreč, borač, boražina, kosmelj (*Borago*) iz por. oštrolisti; **oficina** ~**o** obična boražina, poreč (*B. officinalis*), ljekovita i začinska biljka; ~**acoj** por. oštrolisti (*Boraginaceae*)
boraks|o (*kem*) boraks; natrijev tetraborat, dekahidrat; upotrebljava se u medicini
borborigm|o (*med*) borborigma; krčanje, kruljenje u crijevima
bord|o (*geog*) obala; ~**i** (*ntr*) ležati, biti na obali; ~**ano** primorac; **al~igi** pristati, zaustaviti se uz obalu; **al~iĝejo** pristanište; **super~igi** preplaviti; **mar~a** primorski, **mar~o** morska obala. *usp. kajo, strando*
bordel|o bordel, javna kuća
border|i (*tr*) opšiti, obrubiti, porubiti; ~**o** obrub, opšav, opšitak
bordun|o (*glazb*) bordun; dubok glas koji za vrijeme sviranja na nekim glazbalima neprekidno zvuči

bordur|o* bordura, obrub, porub, opšav = BORDERO
Bore|o (*mit*) Borej, krilati bog sjevernog vjetra u starogrčkoj mitologiji; (**b**)~**o** (*por*) kod Grka sjeverni i sjeveroistočni vjetar
boreal|a (*geog, astr*) borealan, sjeverni; koji pripada sjeveru ili sjevernoj hemisferi
boreli|o (*zoo, bakt*) borelija, rod spiroheta, uzročnika povratne groznice
bors|o (*bank*) burza; 1. tržište vrijednosnih papira i novca; 2. mjesto na kojemu se sastaju kupci, prodavatelji i posrednici radi sklapanja poslova; ~**a** burzovni; ~**isto** burzijanac, broker; **labor~o** burza rada
bos|o (*građ*) reljefni ukras; izbočina na vanjskoj površini pojedinog kamena u zidu; ~**i** (*tr*) izrađivati reljefe u kamenu, metalu ili koži; ~**afo** zid ili fasada ukrašeni reljefima
bosnov|o (*glazb*) bosa nova, 1. smjer u južnoameričkom jazzu; 2. vrsta plesa
boselaf|o (*zoo*) nilgaj antilopa (*Boselaphus tragocamelus*); velika indijska antilopa, čiji mužjaci imaju kratke rogove
bosk|i* (*ntr*) pograbit se, hrvati se, boriti se (kao u igri, za zabavu)
bosk|o gaj, lug, šumarak; ~**eto** manji nasad drveća i grmlja u vrtu ili ispred kuće
Bosni|o (*geog*) Bosna; **Bosnio kaj Hercegovino** Bosna i Hercegovina; država u južnoj Europi; (**b**)~**ano** Bosanac
boston|o boston, 1. (*glazb*) vrsta valcera umjerenog tempa; 2. vrsta kartaške igre
bostrik|oj (*ent*) potkornjaši (*Bostrychus*); porodica kornjaša koji buše galerije pod korom stabala i tu odlažu jaja; **ruĝa** ~**o** 1. crveni kapuciner (*B. capucinus*); 2. (*bot*) jednokraki paštitač
bosveli|o (*bot*) tamjanovac, tamjan-drvo (*Boswellia*) iz por. tamjanovki; od mnogih vrsta se dobiva mirisna smola, tamjan
bošman|oj (*etn*) Bušmani; nomadsko pleme po pustinjama jugozapadne Afrike
bot|o (*odj*) čizma; ~**eto** čizmica; ~**isto** čizmar; **vad~oj** visoke čizme za vodu i močvare
botanik|o botanika, bilinstvo; grana biologije koja se bavi proučavanjem biljaka; ~**i**, ~**umi** (*ntr*) sakupljati i proučavati biljke; ~**isto** botaničar
botarg|o (*kul*) butarga, ikra morske ribe, ružičasti kavijar
botaur|o (*orn*) bukavac, nebogled, vodeni bik (*Botaurus stellaris*) ptica iz por. čaplji s kratkim vratom i dugim crnim perjem
botel|o staklenka, boca, flaša, botilja, butelja; ~**ego** botiljun, demizjon, velika boca; ~**ujo** košara za boce; **en~igi** utočiti u bocu, flaširati; **trans~igi** pretočiti; **termo~o** termos~boca; **gas~o** plinska boca; **gut~eto** bočica s kapaljkom; **lad~o** čutura, ploška; **varm~o** = TERMBOTELO; **vin~o** boca za vino; ~**kolo** 1. krkljanac, zastoj u prometu; 2. grlo boce
botrit|o (*bot*) siva plijesan (*Botrytis*) = GRIZA ŠIMO
botriki|o* (*bot*) mjesečinac; (*Botrychium*); rod paprati iz por. jednolista
botriomikoz|o* (*med, vet*) botriomikoza; kronična zarazna bolest konja, goveda i svinja koju uzrokuju botriomiceti

botrop|o (zoo) kopljoglavka (*Bothrops*); otrovna zmija tropske Amerike
botul|o (*bakt*) klostridija (*Clostridium botulinum*), bakterija koja ne podnosi zrak; ~**ino** (*kem*) botulin, otrov koji nastaje djelovanjem bacila klostridije; ~**ismo** (*med*) botulizam, otrovanje koje nastaje uživanjem mesnih preradevina zaraženih bacilom botulinus
bov|o (zoo) govedo (*Bos*); ~**ažo** (*kul*) govedina, govede meso; ~**edoj** porodica šupljorožaca (*Bovidae*); ~**ejo** štala za goveda; ~**ido** tele; ~**ino** krava; ~**inisto** kravar; ~**isto** govedar = VAKERO; **vir~o** bik = TAŪRO; **eksvir~o** vol, uškopljeni bik; **lakto~ino**, **melk~ino** krava muzara
boviste|o (*bot*) jajača (*Bovista*); rod gljiva iz por. puhara
bovl|o bola, 1. zdjela, zdjelica, plitica; obično zemljana posuda za jelo ili piće; 2. (*kul*) piće od vina ili čaja, šećera i voća
br! **br!** onomatopeja za zebnju ili strah
bracet|o narukvica, grivna
bradikardi|o (*med*) bradikardija; usporeni rad srca na ispod 60 otkucaja u minuti
bradij|o, **bradipod|o** (zoo) ljenjivac (*Bradypus*), šumski sisavac
bradipepsi|o (*med*) bradipepsija; spora i teška probava
brađ|o žeravica, žar; ~**ujo** roštilj, gradele, gril
Brahma|o (*vjer*) Brahma, vrhovno božanstvo hindusa
brahmo|o (*vjer*) brahmanac
brahin|o, **brakin|o** (*ent*) kuckar (*Brachynus*); kukac tvrdokrilac
brahiur|o (zoo) morski rak, kratkorepac = KRABO
brajl|i (*tr*; *pom*) smotati jedro do letve ili jarbola; ~**ilo** uže za namatanje jedara
brajl|o² brajka, Brailleovo pismo za slijepe koje počiva na osjetilu opipa
brak|o (*anat*) 1. nadlaktica (*brachium*); 2. cijela ruka, ruka od ramena do ručnog zgloba; ~**oj** grudi, njedra; ~**a** ručni, koji se odnosi na cijelu ruku; ~**umi**, ~**ćirkaū~i** (*tr*) zagrliti, objumiti; **antaū~o** podlaktica; **en~igi** zagrliti, uzeti na ruke; **sub~o** pazuh = AKSELO; ~**ringo** narukvica; ~**seĝo** naslonjač
brakial|o* (*anat*) mišić koji spaja podlakticu s nadlakticom
brakicefal|o (*anat*) kratkoglavac, osoba čija je širina lubanje jednaka dužini
brakidaktil|o* (*orn*) kratkoprsti puzavac (*Certhia brachidactyla*) iz por. puzavaca
brakiopod|oj (zoo) brahiopodi, ramenonošci (*Brachiopoda*); skupina morskih životinja sličnih školjkašima
brakipodi|o* (*bot*) dvoklasičasta kostrika, goštica (*Brachypodium distachyum*) iz por. trava
brakte|o (*bot*) brakteja, zalistak, zaštitni list cvjetova
bram|o¹ (*iht*) deverika (*Abramis brama*), riječna riba iz por. mekoperke
bram|o² (*pom*) treći najgornji dio jarbola
braman|o (*vjer*) brahman; hinduski svećenik i pripadnik najviše kaste u Indiji; ~**ismo** brahmanizam
bramar|i* (*tr*) rikati kao jelen
bran|o mekinje, posije, trice; ~**opano** crni kruh s mekinjama

branč|o (*bot*) grana; dio krošnje stabla; ~**a** 1. koji se odnosi na granu, 2. razgranat, granat; ~**ažo** ono što se sastoji od grana; ~**aro** krošnja, granje; ~**eto** grančica; ~**etajo** suhe grančice; ~**ido** izbojak, mlada grančica = ŠOSO; ~**oriča**, ~**ohava** razgranat, koji ima mnogo grana; **dis** ~**igi** razgranati se; **kelka~a**, **plura~a**, **multa~a** koji ima nekoliko, više, mnogo grana; **sen~a** ogolio, bez grana; **sen~igi** odrezati grane; ~**planti** utaknuti reznicu; **palmo~o** palmina grančica
brand|o rakija, žestica; alkoholno piće dobiveno destilacijom provrele fermentirane komine voća, biljaka ili žitarica
brank|oj (*iht*) škрге, branhije; organ za disanje u vodi, razvijen u riba, nekih vodozemaca, svih mekušaca, mnogočetinjaša, rakova i dr.; ~**uloj** branhijati, škrgaši (*Branchiata*)
brankard|o 1. nosila za bolesnike; 2. par ruda na zapregama između kojih se upreže konj; ~**isto** nosač ranjenika, bolesnika
brankiopod|oj (zoo) branhipodi, škrgonošci (*Branchiopoda*); podrazred nižih rakova
brankiostom|o (zoo) kopljača (*Branchiostoma lanceolatum*); morska životinja iz koljena svtkovaca = ANFIOKSO (*zast*)
bras|o (*pom*) prača; uže ili koloturje koje križno jedro dovodi u željeni položaj; ~**i** (*tr*) podesiti jedro prema vjetru
brasik|o (*bot*) vrzina, kupus (*Brassica*); rod zeljastih biljaka iz por. krstašica; ~**acoj** krstašice (*Brassicaceae*); porodica dvosupnica, uglavnom zeljaste biljke; **acida** ~**o** kiseli kupus; **arbo~o** lisnati kelj, poput stabalca; **blanka** ~**o** glavati bijeli kupus; **Brusela** ~ kelj pupčar; **burĝon~o** = BRUSELA BRASIKO; **ćinia** ~**o** kineski kelj; **flor~o** cvjetača; **folio~o** lisnati kelj; **italia** ~**o** = BROKOLO; **kapo~o** glavati kupus; **krispa** ~**o** lisnati kelj = SABELIKO; **legoma** ~**o** vrtna vrzina (*B. oleracea*); **mar~o** = MARA KRAMBO; **medol~o** krmni kelj; **napo~o** repica (*B. napus*); **nigra** ~**o** crna gorušica (*B. nigra*), uzgaja se zbog dobivanja ulja i senfa; **ornama** ~**o** ukrasni kelj; **palm~o** lisnati kelj; **pekina** ~**o** pekinški kelj = PEČAJO; **pinta** ~**o** glavati kupus šiljate glave; **rapo~o** repa (*B. rapa*); **ruĝa** ~**o** glavati crveni kupus; **savoja** ~**o** savojski kelj glavati; **senkapa** ~**o** lisnati kelj, raštika; **tigo~o** koraba, korabica, zeljanka (*B. oleracea* gr. *gongylodes*)
brav|a hrabar, odvažan, smio; ~**e** hrabar, odvažno, smjelo, valjano; ~**ažo** 1. hrabar čin, 2. bravura; ~**ulo** junak, junačina, hrabar čovjek
bravur|o bravura, 1. vješt i opasan, dotjeran pokret; 2. (*kaz*) virtuozna izvedba, posebice u operi i baletu; 3. (*glazb*) lakoća pri izvođenju tehnički teških glazbenih djela
brec|o (*kul*) kreker; hrskavo slano pecivo
breč|o 1. pukotina, otvor; 2. rupa, pomanjkanje nečega; ~**i** (*tr*) napraviti otvor, pukotinu; okrhnuti, okrnjiti
breči|o (*min*) šljunak, kršnik, šoder
bred|i (*tr*) uzgajati, gojiti životinje; ~**ado** uzgajanje, uzgoj; ~**isto** uzgajivač, uzgojitelj; **abel~ado** pčelarstvo; **bruto~ado** stočarstvo; **fiš~ado** ribogojstvo
bregm|o (*anat*) bregma; točka spajanja triju kosti lubanje

brelok|o privjesak (na ogrlici ili lancu džepnog sata)
brem|s|o (*teh*) kočnica, zavor, brzina; ~i (*tr*) kočiti, usporavati, zaustavljati; **man~o** ručna kočnica; **šu~o** pedala
br|e|o polica; ~aro stalaža; niz polica u više katova; **fenestro~o** prozorska daska
breton|o (*etn*) bretonac (**B**)~io, (**B**)~ujo (*geog*) Bretanja, poluotok i pokrajina u zapadnoj Francuskoj
brev|o¹ (*kat*) breve; kratka papinska službena isprava
brev|a^{2*} kratak = MALLONGA, KURTA
brevet|o brevet 1. (*pov*) povelja, diploma; akt donešen na visokom mjestu; 2. (*pom*) matrikula; svjedodžba o osposobljenosti pomorca za neki posao na brodu.
brevier|o (*kat*) brevijar; molitvenik za svećenike
brez|i (*tr, kul*) pirjati, dinstati; kuhati u pari na laganoj vatri
br|i (*bot*) brijum (*Bryum*); rod lisnatih mahovina
Briare|o (*mit*) Briarej; div sa sto ruku
brid|o uzde, dizgine, vođice ~i (*tr*) zauzdati, obuzdati, svladati; **mal~i**, **sen~igi** razuzdati, skinuti uzde; **ne~ebla**, **sen~a** razuzdan, neobuzdan; **buš~a|o** žvalje; metalni dio uzda koji se stavlja konju u usta iznad jezika
brif|o^{*} (*odj*) kratke gaće = KALSONETO
brig|o (*brod*) brig; jedrilica s dva jarbola i četvrtstim jedrima; ~oskuno = BRIGANTINO
brigad|o brigada; 1. (*voj*) postrojba različitih sastava, obično sastavljena od dvije ili tri pukovnije; 2. družina, skupina na nekom zadatku; ~estro brigadir; **fajro~o** vatrogasna četa; **fajro~isto** vatrogasac; **labor~o** radna brigada
brigantin|o (*brod*) brigantin; jedrilica s tri jarbola, dva s križnim, a jedan sa sošnim jedrom = BRIGSKUNO
brig|o (*igr*) bridž; vrsta kartaške igre sa 52 karte.
brik|o (*grad*) opeka, cigla; ~ejo ciglana; ~eto 1. kockica nečega (šećera, čokolade); 2. kockica za dječje igračke slaganja; ~kolora, ~ruža koji je boje cigle; **beton~o** bloketa, betonska cigla; **konstru~o** građevinska cigla; **lud~o** igračka kocka; **or~o** zlatna šipka
brikabrak|o starudija
brikol|i^{*} (*tr*) baviti se koječim, raditi koješta (razne poslove)
bril|i (*ntr*) sjati se, sijati se, sjajiti se, svijetliti, blistati, blještiti; ~o sjaj, blještavilo; ~a blistav, sjajan; ~a|o blještavilo, ono što blista; ~eco sjajnost, blistavost; ~egi jako sjati, blještiti, blještati; ; ~eti svjetlucati; ~igi činiti sjajnim; **ek~i** zasjati; **ek~o** pojava svjetla, sjaja; **mal~a** nesjajan, zagasit; **re~i** odsijevati, odbijati svjetlo; **fulm~o** bljesak munje; **šanĝ~i** sjati naizmjenice; **trem~i** treperiti
brilijant|o (*min*) brilijant, brušeni dijamant
brioč|o (*kul*) brioš, hljepčić; poluslatko pecivo
briofit|oj (*bot*) mahovine (*Bryophyta*)
brioni|o (*bot*) bljuštac (*Bryonia*) iz por. bundeva
brizozo|oj (*zoo*) mahovnjaci (*Bryozoa*); sitne vodene životinje nalik na mahovinu
Brit|o britanac; ~io, ~ujo (*geog*) Britanija (ime Velike Britanije do invazije Germana), sada Ujedinjeno Kraljevstvo
briton|o (*etn*) brit; pripadnik keltskog plemena iz staroga vijeka u Britaniji; v. GAELO

briz|o¹ (*met*) lahor, povjetarac, vjetroć
briz|o² (*bot*) treslica, trslica (*Briza*) iz por. trava
broč|o broš; ukrasna kopča s iglom; *usp.* **agrafo**, **fibulo**
brod|i (*tr*) vesti; ukrašavati, kitići vezom; ~ado vezenje; ~a|o vez; vezeni ukras; ~istino vezilja; ~ita|o vezeni predmet
brodkast|i (*tr*) odašiljati putem radija ili televizije
brog|i (*tr*) pariti, popariti; prelići vrelom vodom; kuhati u vreljoj vodi; opariti se vrelom vodom; ~a|o mesna juha, temeljac = SUPO, BULJONO
brok|i (*tr, teks*) protkati zlatnim ili srebrnim nitima; ~a|o brokat; zlatovez
brokat|o^{*} = BROKA|O
brokant|i (*tr*) preprodavati staru robu; ~a|o rabljena roba; ~ejo starinarnica, staretinarnica; ~isto staretinar, starežar
brokatel|o brokatel, 1. (*grad*) vrsta crvenog mramora sa žutim i sivim žilicama; 2. (*teks*) čvrsta tkanina bogata uzorka, služi uglavnom za presvlačenje namještaja
brokol|o (*bot*) brokula, zelena cvjetača (*Brassica oleracea* var. *italica*)
brom|o (*kem*) brom; 1. kem element, simb. Br; 2. nemetal, crvenosmeđa lakohlapljiva tekućina
bromeli|o (*bot*) bromelija (*Bromelia*) iz por. bromelija
bromoform|o (*kem*) bromoform, tribromometan; bezbojna tekućina anestetskih svojstava
bromus|o (*bot*) ovsik, klasača (*Bromus*) iz por. trava
bronk|oj (*anat*) bronhije, dušnice, ogranci dušnika; ~ito (*med*) bronhitis, upala sluznice bronha
brontosaur|o (*pal*) brontosaur; (jurski kopneni gmaz iz por. Sauropoda) dug oko 18 m.
bronz|o (*kem*) bronza, bronca, tuč; slitina bakra i kositra, ponekad s malim dodacima drugih elemenata; ~a brončan; ~i (*tr*) pokriti slojem bronze; ~a|o umjetničko djelo izliveno u bronci
bros|o četka, kefa; ~i četkati, kefati; ~ado četkanje, ribanje; ~eto četkica; **drat~o** četka od žice; **dento~o** četkica za zube
brosm|o (*iht*) brosm (Brosme brosm); morska riba iz reda bakalara
brošur|o brošura; tanka knjižica u mekom uvezu bez korica; ~i (*tr*) broširati; opremiti knjigu mekim uvezom; ~ilo aparat za broširanje
brov|o (*anat*) obrva; odebljala koža iznad oka obrasla dlakama
bru|i (*ntr*) 1. bučiti, praviti buku, galamiti, vikati; 2. hujati, bučati (vjetar, more, bujica); ~o buka, galama, graja, vika, huka; ~a bučan, hučan, glasan; ~ado bučenje; **mal~a** tih, koji nije bučan; **sen~a** bezbučan; **super~i** nadvikati, nadjačati zvukom
brucel|o (*bakt*) brucela (*Brucella*), eubakterija koja uzrokuje brucelozu; ~ozo (*med*) bruceloza, malteška groznica, kod čovjeka izaziva dugotrajne vrućice
brucin|o (*kem*) brucin; otrovni alkaloid sličan strihninu
bruk|o^{*} (*ent*) žižak (*Bruchus*), kukac štetnik iz por. žižaka
brul|i (*ntr*) gorjeti, plamsati, plamtjeti, svijetliti; ~(ad)o gorenje; ~a 1. gorući, vatren, žarki; 2. hitan, važan, akutan; ~adi dugo gorjeti; ~a|o gorivo; ~ego po-

žar; ~**igeb**la goriv; ~**ema** zapaljiv; ~**eti** tinjati; ~**igi** zapaliti; ~**iva** = BRULIGEBLA; ~**umo** (*med*) upala, zapaljenje; ~**imuna** nezapaljiv; **de~a**žo ogorjelina, ugarak; **ek~i** upaliti se, zapaliti se; **ek~igi** zapaliti, upaliti nešto; **for~i** izgorjeti; **for~igi** spaliti, uništiti vatrom; **mem~anta** samogoreći; **ne~a**, **ne~igeb**la nezapaljiv, neupaljiv; **sub~i** = BRULETI; **lut~ilo** lemilica, letlampa; sprava za lemljenje
brum|o (*met*) gusta magla; tuga, neizvjesnost
Brumer|o (*pov*) Brimer, Brumaire; drugi mjesec francuskog republikanskog kalendara, od 22. X do 22. XI
brun|a smeđ, kestenjast, mrk, riđ; ~**o**, smeđa boja; ~**a**žo stvar smeđe boje; ~**igi** obojiti u smeđe; ~**igi** postati smeđ; potamnjeti od sunca; ~**ulo** 1. smeđokos čovjek. 2. smeđi medvjed; **sun~o** smeđa boja od sunčanja
Brunej|o (*geog*) Brunej; država na otoku Borneo; ~**ano** Brunejac
brunel|o (*bot*) celinščica (*Brunella*) iz por. usnača
brunfelsi|o (*bot*) brunfelzija (*Brunfelsia*) iz por. po-moćnica
brunjon|o (*bot*) brunjona; odlika breskve durancije s glatkom kožom, slična nektarini
brusk|a osoran, otrešit, okosit, prijek, neljubazan; ~**i** (*ntr*) otrešiti se, izderati se na koga
brusoneti|o (*bot*) dudovac (*Brussonetia*) iz por. du-dova; **papera** ~**o** papirokori dudovac, smokovača, papirnjak (*B. papyrifera*)
brust|o (*anat*) prsa, grudi, njedra; prednji dio tijela od vrata do trbuha; ~**a** prsni; ~**a**žo (*kul*) prsni dio mesa životinje; ~**osto** prsna kost = STERNUM; **če~o** grudi (obično ženske)
brut|o živina, pojedini komad stoke; ~**a** 1. živinski, životinjski; 2. brutalan; grub, sirov, bezobziran; ~**aro** stoka, marva; ~**eco** brutalnost; ~**ido** živin-če, marvinče, blašče; ~**igi** poživotinjiti, postati kao životinja; ~**isto** stočar, čuvar, uzgajivač stoke; ~**ri-pozejo**, ~**siestejo** plandište, plandovište
brutal|o brutalan čovjek = BRUTULO; ~**a** brutalan, ~**e** brutalno; ~**a**žo brutalni čin; ~**eco** brutalnost
brutt|e (*trg*) bruto; težina robe zajedno s omotom = MALNETE; ~**o** = MALNETO
bu|o (*pom*) bova, plutača; plutajući predmet za vez plovila dalje od obale; ~**adi** signalizirati plutačom; **ankro~o** sidrišna bova; **sav~o** plutača za spašava-nje
bub|o dječak, dečko, mališan; ~**a** dječaćki; ~**a**čo deran, fakin, mangup; ~**a**žo djetinjarija, fakinaža; **servo~o** dječak u nečijoj službi, poslužitelj
bubal|o (*zoo*) bivol (*Bubalus bubalis*); rod preživača iz por. šupljorožaca
bubon|oj (*pat*) buboni; povećani i upaljeni limfni čvorovi, osobito pod pazuhom i u preponama
bucer|o (*orn*) kljunorožac (*Buceros*), ptica iz jugoi-stočne Azije
buč|i (*tr*) klati, zaklati; ~(**ad**)**o** klanje; ~**a**žo meso zaklane životinje; ~**ejo** klaonica; ~**isto** mesar; **amas~i** poklati, masakrirati; **ofer~i** žrtvovati, pri-nijeti žrtvu
bud|o daščara, koliba, kiosk
Buda|o, **Budd|o** = BUDHO
buden|o (*kul*) krvavica; kobasica s nadjevom u ko-jem ima i krvi

budžet|o = BUĜETO

Budh|o (*vjer*) Budha; reformator brahmanske vjere u Indiji; ~**ano**, ~**isto** budist; ~**ismo** budizam

budle|o (*bot*) budleja, leptirov grm, ljetni jorgovan (*Buddleia*) iz por. budlejevki

buduar|o budoar, mali salon za dame

buf|o (*zoo*) krastača, krstavica, gubavica (*Bufo*), žaba uočljivo hrapave kože; ~**edoj** porodica žaba krastača

bufago|o (*orn*) govedar (*Buphagus*); afrička ptica slična čvorku

bufed|o buffet, bife 1. postavljen stol s hladnim jeli-ma i pićima za samoposluživanje; 2. sobni ormar za piće; 3. šank, dugi pult u točioni ili gostionici; ~**ejo** manji ugostiteljski objekt u kojem se poslu-žuju pića i hladna jela; ~**isto** poslužitelj u bifeu

bufon|o bufon, buffone, lakrdijaš, šaljivčina; onaj koji zbija šale; dvorski zabavljač

bufri|o odbojnik, 1. (*želj*) odbijač, pufer; uređaj za ublažavanje udaraca pomoću opruga na željeznič-kim vozilima i tramvajima; 2. istureni prednji i stražnji zaštitni dio automobila; 3. (*pom*) A. boko-štitnica od debljeg konopa; B. vodoravna oblica o koju se bokom oslanja brodska brodice za spaša-vanje podignuta na sohe; 4. (*inf*) privremena me-morija podataka

buftalm|o (*bot*) volujac, volovac (*Buphthalmum*) iz por. glavočika

bugenvil|o (*bot*) tikljen, bugenvilija (*Bougainvillea*) iz por. noćuraka

bugl|o (*glazb*) bugel, bugelhorn; vrsta roga s većim konusom

bugr|i (*tr*) = SODOMII, ANUSKOITI, PUGFIKI; **muš~ado** cjepidlačenje

bužet|o (*fin*) budžet 1. državni proračun; 2. unapri-jed predviđeni proračun očekivanih prihoda i ras-hoda u nekom poduzeću, ustanovi

buži|o (*med*) savitljiva cijev u obliku svjetiljke, koja se rabi kao sonda.

buglos|o* (*bot*) biserka, rumenjак, vrapčje sjeme (*Buglossoides Lithospermum*), trajna zelen s po-dankom iz por. oštrolista = LITOSPERMO

buht|o (*kul*) buhtl, napuhnjača, kolač od dizanog ti-jesta s marmeladom

bujabes|o (*kul*) bujables, bouillabaise; bogato zači-njena provansalska juha s povrćem

buk|o metalna kopča, spona, fibula (obično dvo-djelna); ~**i** (*tr*) zakopčati kopčom; **dis~i**, **mal~i** otkopčati; ~**dorno** igla od kopče

bukan|o (*kul*) sušeno i dimljeno meso i riba

bukcinator|o (*anat*) obrazni mišić (*M. buccinator*)

buked|o buketa, 1. (*razg*) kita cvijeta, katica; 2. skup, gomila lijepih stvari; 3. buke, miris vina koji se osjeća nosom i kušanjem

bukl|o uvojak, kovrča, vitica; pramen kose koji pada; ~**a** kovrčav; ~**i** (*tr*) kovrčati; ~**ilo** uvijač, vi-kler, sredstvo za kovrčanje kose

bukmekr|o bukmejker, bookmaker = VETPERISTO, VETNEGOCISTO

bukolik|o (*pjes, pov*) bukolika, pastoralna pjesma, idila; pjesma iz idealiziranog pastirskog života

buks|o (*bot*) šimšir, zelenika (*Buxus*) iz por. šimšira; **ordinara** ~**o** obični šimšir (*B. sempervirens*)

bul|o grumen, gruda, kugla, klupko; (*kul*) valjušak,

- okruglica; ~**eto** grudica, kuglica; ~**igi** praviti grudu, klupko, valjuške; ~**igi** zgrudati se; **faden~o** klupko konca; **glut~o** zalogaj; **neĝ~o** gruda snijega; **or~o** grumen zlata; **pan~o** zemlja, malo okruglo pecivo; **pasto~o** knedla, okruglica od tijesta; **ter~o** gruda zemlje
- bulb|o** (*bot*) lukovica, vrsta podzemne stabljike; **firma ~o** lukovina, skraćena pločasta ili čunjasta os lukovice; **kunmeta ~o** lukovica sastavljena od česni ili češanja; **skvama ~o** ljuskava lukovica sastavljena od uskih ljusaka, koje ne obavijaju jedna drugu; **tunika ~o** ljuskavo koncentrična lukovica sastavljena od ljuskavih listova, koji obavijaju jedan drugoga; ~**ero** česno, češanj; **id~o** pup u pazuču ljuskavih listova; **pseŭdo~o**, **šajn~o** nepravila ili lažna lukovica, kačunovica; **har~o** deblji kraj korjenove dlačice; **okul~** zjenica oka.
- bulbil|o** (*bot*) rasplodni pup
- buldog|o** (*kinol*) buldog; pas engleske pasmine, kratke njuške, širokih prsa i kratke dlake
- buldoz|o** (*teh*) buldožer, razrivač; stroj za plitki otkop zemlje i poravnavanje zemljišta
- bule|o** (*pov*) bula, 1. voštani pečat na javnim poveljama; 2. povelja s pečatom; 3. kutija u kojoj je pohranjen pečat; 4. kožnata ili metalna kutijica s amajlijama koja se u rimsko doba nosila oko vrata; 5. poen, bod; jedinica kojom se obračunava rezultat kartaške igre; **ora ~o** zlatna bula
- bulen|o** (*pom*) bulin; uže pričvršćeno po sredini i na stranama jedra, koje mu omogućuje da se svija i prima vjetar
- bulgar|o** (*etn*) Bugarin; (**B**)~**io**, (**B**)~**ujo** (*geog*) Bugarska; država u jugoistočnoj Europi
- buli|o** (*sport*) buli 1. u hokeju, početak igre nakon prekida, položaj u kome dva igrača stoje s pripravnim štapovima, a sudac baca pločicu između njih; 2. u hokeju na travi, početak igre u polju ili na sredini terena
- bulimi|o** (*med*) bulimija; prekomjeren osjećaj gladi
- buljon|o** (*kul*) bujon, temeljac; temeljna bistra juha od govedine i povrća; *usp.* **konsomeo**, **brogaŝo**, **supo**; **legom~o** bujon samo od povrća
- bulk|o** (*kul*) zemlja; okruglo pecivo od dizanog tijesta; **buter~o** brios; **kolbaso~o** hotdog, pečena hrenovka u dugačkom pecivu
- bull|o** 1. = BULEO; 2. (*med*) koštani ili kožni mjehurić (obično od opekline)
- bulten|o** bilten; 1. kratko izvješće za javnost o nekom događaju; 2. periodično publicirano izvješće o radu neke organizacije; **meteologia ~o** meteorološki bilten, izvještaj o vremenu; ~**ejo** (*inf*) oglasnik; kompjuterski sustav kome se korisnici priključe davanjem ili primanjem obavijesti
- bulvard|o** bulevar, avenija; široka gradska ulica s drvoredom
- bum!** (*uzv*) bum!; uzvik za iznenadni pad ili buku
- bum|o** (*pom*) 1. drveni jarbolić kojim se produžuje jarbol; 2. donja motka jedra; **lev~o** dizalica za ukrcavanje i iskrcavanje tereta
- bumerang|o** bumerang; srpoliko oružje australskih urođenika; ne pogodi li cilj, vraća se na mjesto odakle je bačeno
- bun|o*** (*kul*) engleski kolačić
- bungar|o** (*zoo*) pama (*Bungarus*); otrovna zmija iz jugoistočne Azije = KRAJTO
- bunkr|o** 1. (*voj*) bunker, mala obla utvrda s puškarnicama; 2. A. spremište, skladište; B. spremište za ugljen na parobrodu; C. prtljažnik u vozilu; 3. sklonište od zračnih napada; 4. (*sport*) zonska obrana s mnogo igrača pred vlastitim vratima u nogometu
- bunt|a** šaren, raznolik, raznobojan = MULTKOLORA, PLURKOLORA; ~**eco** šarenilo, raznobojnost, šarolikost, raznolikost
- bupleŭr|o** (*bot*) zvinčac, zečje uho (*Bupleurum*) iz por. štitarki
- buprest|o** (*ent*) krasnik (*Buprestis*); iz reda kornjaša; štetnik na šumskom drveću i voćkama
- bur|o** (*pov*) bur; potomak nizozemskih doseljenika u Južnu Afriku u 17. st.
- burask|o** 1. (*met*) buraska, oluja, vihor, nagao udar vjetra; 2. prolazna srdžba
- burd|o** (*ent*) bumbar (*Bombus*); kukac opnokrilac, oprašivač voćaka
- bure|o*** buré (bourrée) 1. svežanj pruća; 2. auvergnonski ples
- buret|o** bureta, 1. staklena kapaljka; 2. (*kat*) flašica s vinom za misu
- burg|o** (*pov*) burg, zamak, feudalni grad~tvrđava, utvrđeni dvor; ~**grafo** grof, vlasnik dvorca
- burger|o** (*kul*) burger, hamburger; sendvič s odreskom od kosanog mesa uz dodatke
- burĝ|o** buržuj 1. (*pov*) stanovnik grada; 2. (*ideol*) građanin po staležu; 3. (*pejor*) malograđanin, filistar, purger; ~**a** buržujski; ~**aro** buržoazija; ~**eco** buržujsvo; ~**igi** poburžujiti se, postati buržuj; **et~o** malograđanin; **grand~o** velmoža
- burĝon|o** (*bot*) 1. pupoljak; 2. pup iz kojega se razvija izdanak, list ili cvijet; ~**i** (*ntr*) 1. pupati, tjerati pupoljke; 2. početi napredovati; **gusto~oj** (*anat*) okusni pupoljci (na jeziku); **ĝerm~o**, pupoljak, začetak vršnog pupa na klici
- burju|o*** buržuj = BURĜO
- burk|o** (*odj*) burka; ruski ili poljski krzneni kaput; ogrtač od valjane vune ili kozje kostrijeti
- Burkin|o** (*geog*) Burkina Faso; država u Africi
- burlesk|a** (*pjes, kaz*) burleskan, lakrdijaški šaljiv, vragoljast; ~**o**, ~**aŝo** burleska, pošalica, šala, vragolija; (*kaz*) dramska vrsta nepretencioznije kazališne komedije; ~**ulo** lakrdijaš, šaljivdžija
- burn|o*** potočić = ROJO, RIVERETO
- burnus|o** (*odj*) burnus; dugi arapski ogrtač s kapuljačom
- burol|o** biro, ured, kancelarija, poslovna prostorija, poslovnica
- burokrat|o** birokrat, činovnik formalist; ~**a** birokratski; ~**aro** birokracija; ~**ismo** birokratizam; komplicirano i sporo administriranje
- burs|o** bursa 1. (*kat*) vrećica u kojoj svećenik nosi posljednju pomast 2. vrećica za novac pričvršćena uz opasač; 3. (*anat*) A. svaka tvorba u tijelu slična vrećici; B. sluzna vreća, nalazi se posvuda u tijelu gdje dolazi do trenja tkivo o tkivo; ~**ito** bursitis; upala burse
- burser|o** (*bot*) burserovac (*Bursera*); rod listopadnog drveća i grmlja, čiji je sok bogat mirisnim smolama; ~**acoj** tamjanovke (*Burseraceae*)
- Burund|o** (*geog*) Burundi; država u centralnoj Africi; ~**ano** Burundijac

bus|o = AŮTOBUSO; **trole~o** trolejbus; gradski autobus na električni pogon
busprit|o (*pom, brod*) kosnik; jarbol koji strši na prednjem dijelu jedrenjaka i nosi flok, malo trokutno jedro
bust|o bista, poprsje
bustrofedon|o* (*pov*) bustrofedon; način pisanja drevnih Etrušćana i Grka; nakon završetka pisanja jednog retka, prelazilo se u drugi redak ispod posljednjeg slova prethodnog retka i pisalo unatrag
buš|o (*anat*) usta; ~a usni; ~ačo pogrđni naziv za usta; ~ego gubica; ~eto ustašća; ~umo brnjica, nagubac; naprava koja se stavlja životinji na njušku; **en~ažo** zalogaj; **en~igi** staviti u usta; **per~a** 1. oralni, usni; 2. usmeni, nepisani; **plen~o** puna usta nečega
bušel|o bušel; engleska i američka mjera za žito, 36,5 l.
bušin|o* (*anat*) vanjski dio ženskog spolnog organa
bušmen|o = BOSMANO
but|i (*tr, agr*) zagrtati, nagrtati; zasipavati zemlju oko nasada; ~ilo zgrtalica
butan|o¹ (*kem*) butan, plin ugljikovodik, dobiva se iz nafte
Butan|o² (*geog*) Butan; država u Aziji; ~ano Butanac
bute|o¹ (*teh*) kočnica; dio ili organ koji sprječava ili ograničava kretanje drugog dijela u nekom pravcu

bute|o² (*orn*) škanjac (*Buteo*); ptica grabljivica iz por. jastrebova
buter|o (*kul*) maslac, putar; ~i (*tr*) namazati maslacem; ~igi, napraviti maslac, pretvoriti u maslac; ~ujo posuda za maslac; ~ometro, kakao~o, kokos~o, muškat~o, suker~ažo, ternuks~o
butik|o dućan, prodavaonica, trgovina, butiga, butik; ~i (*ntr*) voditi trgovinu, baviti se prodajom; ~ego =MAGAZENO; ~isto prodavač, trgovac; ~umi, tra~i kupovati, nabavljati, ići u kupnju; čen~o, frukto~o, lav~o, tolaž~o
butler|o* batler; glavni sluga u kućama britanske aristokracije
butom|o (*bot*) vodoljub (*Butomus*); trajna močvarna zelen iz por. vodoljuba
buton|o 1. dugme, puce, gumb, botun; 2. (*bot*) cvjetni pup; ~i, ~umi (*tr*) kopčati, zakopčati; ~ado kopčanje, zakopčavanje; ~truo rupica za zakopčavanje; zapučak; **dis~i**, **ma1~i** otkopčati, raskopčati; **prem~o** učvršćivač, drucker, suština; kopča od dva dijela, od kojih jedan ulazi u drugi; **sekur~o** okidač (na pušci ili nožu)
butus|o* (*ent*) balkanski štipavac (*Buthus occitanus*)

C

c c; treće slovo esperantske i treće slovo hrvatske abecede; **c~o** naziv slova c

cadi|o* (*novč*) cadi; novčana jedinica u Gani

camp|o* (*zoo*) 1. šapa, capa, noga (kod ptica, kukaca) 2. škare u raka

cap|o* (*odj*) pelerina, kep; ogrtač bez rukava s proročkom za ruke

car|o car; najviši vladarski naslov u nekim zemljama; ~ismo carizam

ceb|o (*zoo*) kapucin (*Cebus*); vrsta malih majmuna u Srednjoj i Južnoj Americi; ~edoj porodica cebomajmuna (*Cebidae*)

Cebaot (*bibl*) Cebaot; jedan od hebrejskih epiteta za Boga

cece|o (*zoo*) cece-muha; tropska afrička muha, prijenosnik uzročnika bolesti spavanja

cecidomi|o (*ent*) šišarica (*Cecidomyia*); kukac iz reda dvokrilaca

ced|i (*ntr*) ustupiti, prepustiti, popustiti; ~o ustupak; ~ado ustupanje, prepuštanje, popuštanje; ~afo ustupljeno pravo ili imanje; ~ebla ustupljiv; ~ema popustljiv; for~i odustati; mal~i protiviti se, ne popuštati; ne~ebla neustupljiv; sen~a nepopustljiv, bez ustupka

cedil|o (*ling*) sedij; u francuskom i nekim drugim jezicima, grafička oznaka ispod slova c (ç) da bi se glas c čitao kao s

cedr|o (*bot*) cedar (*Cedrus*); rod crnogoričnog drveća iz por. borova; **Himalaja ~o** himalajski cedar (*C. deodara*); **lebanona ~o** libanonski cedar (*C. libani*)

cedrat|o (*bot*) četrun, limun (plod); ~ujo, ~arbo četrun, limun (*Citrus medica* var. *Bajoura banovia*); varijetet limuna sa debelom korom, iz por. rutvica

cedrel|o (*bot*) cedrela (*Cedrela*); iz por. melija; **odora ~o** mirisna cedrela (*C. odorata*) bogata mirisnim tvarima

cefal|o cefalo~; kao prvi dio riječi označuje vezu s glavom (~algio)

cefalanter|o* (*bot*) naglavica (*Cephalanthera*) iz por. kaćuna

cefale|o (*med*) kefaleja; stalna i jaka glavobolja

cefalopod|oj (*zoo*) glavonošci, kefalopodi (*Cephalopoda*); mekušci koji imaju glavu s krakovima (hobotnica, sipa i sl.) = KAPOPIEDULOJ, INKOMOLUSKOJ

Cefe|o (*astr*) Cefej (*Cepheus*); zvijezde na sjevernom nebu; ~idoj cefeide; zvijezde promjenljiva sjaja, po kojima se utvrđuju udaljenosti u svemiru

ceib|o (*bot*) kapok, ceiba (*Ceiba*); iz por. svilenjevki

cejan|o (*bot*) različak modri (*Centaurea cyanus*); iz por. glavočika

cekin|o* cekin, zlatnik, dukat

cekum|o (*anat*) cekum, crvuljak; početni vrećasti dio slijepog crijeva; ~ito upala crvuljka

cel|o cilj 1. svrha; 2. meta; 3. odredište; ~e sa ciljem, u svrhu, radi; ~i (*tr*) ciljati, gađati, težiti; ~ado ciljanje, gađanje, nastojanje; ~ilo ciljnik (na oružju); ~umi naciljati; laū~a svrsishodan, prikladan; sen~a besciljan; sen~e bez cilja, nasumce

celastr|o (*bot*) drvoгуš (*Celastrus*); iz por. kurika

celebr|i (*tr*) slaviti, proslaviti; *usp. festi, soleni*

celenterul|oj (*zoo*) celenterati, mješinci, (*Coelenterata*); jednostavno građena bića, kojima tijelo ima samo jednu šupljinu

celeri|o (*bot*) celer (*Apium graveolens*); iz por. štirtarki; **folio~o**, **ripo~o** lisnati celer, izbijeljivi celer (*A. g. var. dulce*) **tuber~o** korjenasti celer (*A. g. var. rapaceum*)

celest|o (*glazb*) čelesta; vrsta klavira s nizom metalnih pločica

celestin|o (*kem*) celestin, stroncijev sulfat; služi za dobivanje stroncija

celestit|o (*min*) celestit; ruda, najčešće modre boje; upotrebljava se u proizvodnji šećera

celibat|o* (*kat*) celibat; zabrana ženidbe svećenicima

celobioz|o (*kem*) celobioza; disaharid od kojega je sastavljena celuloza

celofan|o (*kem*) celofan; tanki prozirni nepropusni celulozni list, služi za zamatanje i sl.

celom|o (*anat*) celom; tjelesna šupljina, prostor između crijeva i stijenki tijela; ~uloj celomati (*Coelomata*), životinje u kojih je razvijen celom ili postoje njegovi tragovi; sen~uloj životinje bez celoma (*Acoelomata*)

celostat|o* (*astr*) celostat; instrument za promatranje i mjerenje nebeskih tijela

celsi|o (*fiz*) celzij, Celzijusov stupanj; mjerna jedinica temperature

celsia|o* (*bot*) prosanica (*Celsia daenzeri*) iz por. zijevalica

celtid|o (*bot*) koprivić, koščela (*Celtis*) iz por. brijestova; **aūstrala ~o** obični koprivić (*C. australis*);

okcidenta ~o američki koprivić (*C. occidentalis*)

celul|o (*anat*) stanica, ćelija; ~ito (*fiziol*) celulit, potkožne naslage masnog tkiva

celuloid|o (*kem*) 1. nitroceluloza plastificirana kamforom, zapaljiva tvar od koje su se pravile filmske vrpce; 2. celuloidna traka

celuloz|o (*kem*) celuloza; najrašireniji organski spoj u prirodi, polisaleanid, glavni sastojak stanične opne biljke; u čistom stanju nalazi se u pamuku, a proizvodi se od drva

cembr|o (*bot*) alpski bor, limba, cemprin (*Pinus cembra*), peteroiglasti bor iz por. borova

cement|o (*kem, građ*) cement; vezivno sredstvo u građenju, koje pomiješano s vodom brzo otvrdnjuje; ~**a** cementni; ~**i** (*tr*) cementirati; ~**ejo** cementara, tvornica cementa

cementit|o (*kem*) cementit, karbid željeza, vrlo tvrda i krta tvar; sastojina tehničkog željeza i čelika

cend|o (*novč*) cent; stoti dio nekih valuta (dolara, eura, juana i dr.)

cenobit|o (*kršč*) cenobit, kenobit; isposnik koji u ranom kršćanstvu živi u cenobiju (samostanu)

cenocit|o (*biol*) cenocit; stanice s više jezgri

cenotaf|o cenotaf, kenotaf; spomenik mrtvome čije tijelo počiva negdje drugdje

cens|o census 1. uvjeti za stjecanje nekih građanskih prava; 2. procjena i popis imovine; 3. popis stanovništva; ~**i** (*tr*) popisivati, vršiti popis; ~**isto** popisivač

cent sto, brojka 100; ~**a** stoti; ~**o** stotina; ~**estro** (*voj*) stotinar; ~**obla** stostruk; ~**oblighi** ustostručiti; ~**ono** stoti dio, stotinka; ~**foje** sto puta; ~**opo** skupina od stotinu (ljudi ili stvari); ~**jara** stogodišnj; **el~o**, **po~o** postotak, procent; **jar~o** stoljeće; **jar~a** stoljetni

centaur|o (*mit*) kentaur; pola čovjek pola konj

centaure|o (*bot*) razlićak, zečina, ostrizak (*Centaurea*); iz por. glavočika; **dubrovnika** ~**o** dubrovačka zečina; vrste zečine sa samtastim lišćem i žutim cvjetovima, raste uz morsku obalu

centav|o (*novč*) centavo; novčana jedinica nekih latinoameričkih zemalja

centeni|o* centenarij, stogodišnjica

centezim|o (*novč*) centesimo; stoti dio urugvajskog pesa

centezimal|a centezimalan, koji se temelji na broju 100 = CENTUMA

centi~ centi~; dekadski prefiks u mjernim jedinicama sa značenjem 100 puta manje od osnovne jedinice

centifoli|o* (*bot*) svibanjska ruža, stolista ruža, stolisnica (*Rosa centifolia*); grm iz por. ruža; **musko~o** ruža mahovnjača (*R. c. var muscosa*)

centigrad|a = CENTEZIMALA, CENTUMA

centigram|o centigram, stoti dio grama

centilitr|o centilitar, stoti dio litre

centim|o (*pov, novč*) (centime); nekadašnji stoti dio francuskog franka

centimetr|o centimetar; stoti dio metra

centipeli|o (*zoo*) kapura (*centipellio*); drugi odjeljak želuca kod preživaca = RETOSTOMAKO

centr|o central 1. (*mat*) središte; 2. jezgra; 3. sjedište; ~**a** centralni, središnji; ~**i** (*tr*) centrirati, fokusirati; ~**ado** centriranje; ~**eco** centralnost; ~**igi** (*tisk*) složiti tekst između margina; ~**ulo** (*sport*) centarfor; voda navale nogometne momčadi; **al~igi** = CENTRALIZI; **ekster~a** periferni, vanjski, koji je izvan centra; **kun~igi** usredotočiti; **komerco~o** trgovačko središte; **maso~o**, **pezo~o** težište

Centrafrik|o, **Centrafrika Respubliko** (*geog*) Cen-

tralna Afrika, Centralna afrička republika

central|o centrala 1. središnjica, upravno središte kakve razgranate organizacije; 2. glavni pogon, središte kakvog sustava (električna telefonska centrala); 3. (*mat*) središnjica

centraliz|o (*tr*) centralizirati, provesti centralizaciju, usredotočiti; ~**a** centralizirani, centralistički; ~**ismo** centralizam; **mal~i** decentralizirati, razmjestiti, dislocirati

centrant|o (*bot*) ostrugica, kentrantus (*Centrantus*); . iz por. odoljenki

centrifuga|a (*fiz*) centrifugalan; koji odvlači od središta; ~**i** (*tr*) centrifugirati; ~**ado** centrifugiranje; ~**ilo** centrifuga; aparat za centrifugiranje

centriol|o (*biol*) centriola; središnje tjelešce u centrosomu

centripet|a (*fiz*) centripetalan; koji privlači središtu

centromer|o (*biol*) centromera; mjesto na kromosomu za koje su pričvršćene niti diobenog vretena

centrosom|o (*biol*) centrosom; granulacija koja se nalazi oko središta stanice, sudjeluje u mitozu i drugim procesima u stanici

centumvir|o* (*prav, pov*) centumvir; jedan od kolegijskih sudaca koji su u antičkom Rimu sudili naročito u slučajevima vezanima za ostavštine i oporuke

centunkul|o* (*bot*) sitna majuska (*Centunculus minimus*) iz por. jaglaca

centuri|o (*voj, pov*) centurija; 1. stotina, stotinja; četa od oko 100 vojnika u starom Rimu; osnovna jedinica rimske vojske; 2. (*pol*) jedinica od 100 rimskih građana; ~**estro** centurion, zapovjednik centurije

cenzor|o cenzor, procjenjivač, nadglednik, činovnik koji provodi cenzuru

cenzur|o (*tr*) cenzurirati, obavljati cenzuru; ~**o** cenzura; službeni pregled tiskovina, kazališnih i filmskih komada; ~**isto** = CENZORO

cep|o (*bot*) 1. crveni luk, kapula (*Allium cepa*) iz por. ljiljana; 2. lukovica crvenog luka

cepol|o (*iht*) mačinac, crljenka, žuznja (*Cepola*); vrsta male dugačke ribe u Sredozemlju

cerambik|o* (*ent*) strizibuba (*Cerambyx*); kukac štetnik iz por. strizibuba; ~**edo** porodica strizibuba (*Cerambycidae*)

ceramik|o keramika; umjetnost i tehnika izrade predmeta od keramike; ~**a** keramički; ~**afo** keramika, keramičko djelo; ~**isto** keramičar

cerast|o (*zoo*) rogata ljutica (*Cerastes*) otrovna zmija iz por. ljutica

cerasti|o (*bot*) rožac, tičinac (*Cerastium*) iz por. karanfila

ceratin|o = KERATINO

ceratofil|o (*bot*) voščika, rogolist (*Ceratophyllum*) iz por. voščika

ceratoni|o (*bot*) rogač (*Ceratonia*) iz por. leptirnjača = KAROBUJO

cerb|o (*anat*) mozak; glavni organ živčanog sustava čovjeka i kralješnjaka smješten u lubanji = ENCEFALO, CEREBRO; ~**a** moždani, mozgovni; ~**afo** (*kul*) životinjski mozak kao hrana; ~**aro** trust mozgova; ~**eto** mali mozak = CEREBELO; ~**umi** (*ntr*) mozgati, razmišljati; **en~igi** zapamtiti, utuviti u glavu; **sen~ulo** nepromišljenik; **osto~o** mož-

- dina, koštana srž = MEDOLO; ~**laboristo** umni radnik; ~**oskuo** potres mozga; ~**oštopi** puniti nekome glavu nečim
- cerbatan|o** pihalica, doglašalo, rog za gluhe
- Cerber|o** cerber, kerber 1. (*mit*) pas čuvar podzemnog svijeta u grčkoj mitologiji; 2. surov, grub čuvar
- cercedul|o*** (*orn*) patka pupčanica (*Cercedula*); mala divlja patka
- cercid|o** (*bot*) judić, judino drvo (*Cercis*) iz por. leptirnjača; **ordinara** ~o obični judić, judino drvo (*C. siliquastrum*)
- cercidifil|o** (*bot*) sladika, katsura (*Cercidiphyllum*) iz por. sladikovki; **Japania** ~o japanska sladika (*C. japonicum*) = KACURO
- cere|o*** (*bot*) stupasti kaktus, cereus (*Cereus*) iz por. kaktusa
- cereal|oj** (*bot*) žitarice, cerealijske; jednogodišnje biljke čiji plod služi za hranu (pšenica, kukuruz, zob, ječam, riža, raž i sl.); ~**ažo** cerealijske, hrana od žitarica
- cerebell|o** (*anat*) mali mozak; dio mozga smješten u stražnjoj lubanjskog jami
- cerebr|o** 1. (*anat*) mozak (*cerebrum*); 2. razum pamet; ~**ospina** moždano-kralješki
- cerefoli|o** (*bot*) krasuljica (*Anthriscus cerefolium*) iz por. štitarki
- ceremoni|o** ceremonija, obred; ~**a** ceremonijalan, obredan; ~**aro** ceremonijal; ~**ema** sklon ceremonijama; **sen~a** bez ceremonija, neceremonijalan; **te~o** japanski obred serviranja čaja
- Ceres|o** (*mit*) Cerera; rimska božica žetve i poljoprivrede
- cerезin|o** (*teh*) cerezin; vrsta umjetnog voska za izradu svijeća
- ceri|o** (*kem*) cerij 1. element iz skupine lantanoida, simb. Ce; 2. rijetki tvrdi sjajnosivi metal
- cerkopitek|o** (*zoo*) zamorac (*Cercopithecus*); majmun s dugim repom, psetoliki majmun; ~**edo** porodica zamoraca (*Cercopithecidae*)
- cerotin|o*** (*kem*) kerotin; kiselina pčelinjeg voska
- cert|a** siguran, pouzdan, čvrst, postojan, neustrašiv, zaštićen; ~**e** sigurno, bez dvojbe, jamačno, pouzdano; ~**i** biti siguran; ~**eco** sigurnost, nedvojbenost; ~**igi** osigurati, uvjeriti; ~**igī** uvjeriti se; **mal~a** nesiguran; **mem~a** samouvjeren; **ne~a** dvojbjen, sumnjiv
- certi|o** (*orn*) puzavac mali (*Certhia*) iz por. puzavaca = ARBOGRIMPULO
- cerumen|o** (*fiziol*) cerumen, ušna smola, ceratonij; sekret žlijezda vanjskog zvukovoda
- ceruz|o** (*kem*) olovno bjelilo
- ceruzit|o** (*min*) ceruzit, olovni karbonat, olovna ruda; pigment načinjen od bijelog olova
- cerv|o** (*zoo*) jelen (*Cervus*); **norda** ~o sjeverni jelen = RANGIFERO; ~**edo** porodica jelena (*Cervidae*); ~**ino** košuta, srna; **dam~o** jelen lopatar = DAMAO; **lanco~o** = MAZAMO
- cervelas|o** (*kul*) safalada; debela mesna kobasica za kuhanje
- cervik|o** (*anat*) cerviks; uži dio organa (zuba, maternice)
- cest|o** (*pov*) cestus, bokser; starorimska šakačka rukavica
- cestod|oj** (*zoo*) trakavice (*Cestoda*); paraziti u crijevima kralježnjaka
- cestr|o** (*bot*) cestrum (*Cestrum*) iz por. pomoćnica
- cetac|oj** (*zoo*) kitovi (*Cetacea*) red morskih sisavaca (kitovi, dupini) **barto~oj**, **dent~oj**
- ceter|a** ostali, drugi, preostali; ~**e** uostalom; ~**o** ostalo, sve drugo
- ceterak|o** (*bot*) ljekovita slezenica (*Asplenium ceterach*) iz por. slezenica
- cetoni|o** (*ent*) zlatna mara (*Cetonia*), kukac iz por. kornjaša
- cestrari|o** (*bot*) islandski lišaj (*Cetraria islandica*) iz por. *Parmeliaceae*.
- cezar|o** cezar 1. (*pov*) počasni naslov rimskih careva nastao po Juliju Cezaru; 2. apsolutni vladar, monarh, car, diktator
- cezalpini|o** (*bot*) cezalpinija, narzilo, poincijana (*Caesalpinia*) iz por. leptirnjača
- cezare|o** (*bot*) blagva, škripac (*Amanita caesarea*), jestiva gljiva lističarka
- cezi|o** (*kem*) cezij 1. (*kem*) element simb. Cs; 2. srebrnasto bijela vrlo reaktivna i mekana kovina
- cezur|o** (*pjes*) cezura, stanka, predah, odmor u stihu
- cgs, CGS** (*fiz*) skraćena za centimetar-gram-sekunda
- ci** ti; zamjenica za drugo lice jednine, zastarjeli oblik za prisniji odnos; ~**a** tvoj; ~**umi** tikati, govoriti nekome ti
- cian|o** (*kem*) cijan; otrovni spoj ugljika s dušikom; ~**amido** cijanamid, dušikovo vapno, umjetno gnojivo; ~**ato** cijanat, sol cijanove kiseline; ~**ido** cijanid; sol ili ester cijanovodične kiseline; ~**kali**o cijankalij, spoj cijana s kalijem i dušikom, vrlo otrovan; ~**ozo** (*med*) cijanoza, modrenica; modri lo ili tamno crvenilo kože i sluznice u nekim bolešnim stanjima
- ciane|o** (*zoo*) cijanea (*Cyanea*); vrsta velike meduze koja uzrokuje teške opekline = BRULMEDUZO
- cianokobalamin|o** (*kem, farm*) cijanokobalamin; vitamin B₁₂, složeni organski spoj, sadrži fosfor i kobalt
- Cibel|o** (*mit*) Kibela; frigijska božica plodnosti, pramajka bogova
- cibernetik|o** = KIBERNETIKO
- cibet|o** cibet; tvar oštra vonja koju izlučuju žlijezde afričke cibetke
- cibori|o** (*kat*) ciborij, tabernakul, svetohranište; ormarić na oltaru s posudom za hostije
- cic|o** (*anat*) 1. dojka, sisa; 2. bradavica; izbočeni vrh dojke; ~**umo** dudla, cucla
- cicendi|o*** (*bot*) gorčica (*Cicendia filiformis*) iz por. sirištara
- cicer|o** (*tisk*) cicero; tip slova i tipografska mjera od 12 točaka
- cicindel|oj** (*ent*) hitre (*Cicindelidae*); porodica kornjaša živih boja
- ~**cid|o** ~cid; kao drugi dio riječi označava da se ubija ili uništava ono što je u prvom dijelu
- cidar|o** cidra 1. (*vjer*) mitra židovskog glavnog svećenika; 2. (*pov*) turban perzijskih kraljeva
- cidoni|o** (*bot*) dunja, gunja, tunja (*Cydonia*) iz por. ruža; **Ĉinia** ~o kineska dunja (*C. sinensis*); **ordinara** ~o obična dunja (*C. oblonga*); plod dunje; **flor~o** = KENOMELO
- cidr|o** (*kul*) jabučni sok, jabučnica

cifer|o brojka; ~a brojčan, numerički; ~i (*tr*) određivati u brojevima |brojčano; ~**ecigi** (*inf*) bitirati; ~**ecigilo** (*inf*) = BITIGILO; **rond~e** približno, zaokruženo (brojem)

cifonism|o* (*pov*) cifonizam; vezivanje za stup srama radi kazne

cifoskolioz|o (*med*) cifoskolioza; dvostruko iskrivljenje kičme

cifoz|o (*med*) cifoza, iskrivljenje kičme

cigan|o (*etn*) Ciganin, Rom; ~a ciganski, romski

cigar|o cigara; smotka od lista duhana; ~**eto** mala cigara

cigared|o cigareta; smotka od rezanog duhana; ~**ingo** cigarluk, cigaršpic, muštikla; ~**ujo** cigaret~doza, tabakera; ~**restajo** opušak, čik, pikavac

cign|o (*orn*) 1. labud (*Cygnus*); velika ptica močvarica duga vrata iz roda guščarica; 2. (C)~**o** (*astr*) zvijezde na sjevernom nebu; ~a labudov, labudi; ~a **kanto** labuđi pjev; posljednji pokušaj prije konačna smirenja

cik|i* (*ntr*) trznuti se, stresti se

cikad|o (*ent*) cikada, cvrčak (*Cicada*); kukac prozirnih krila i tamna tijela iz reda polukrilaca; mužjak se javlja cvrčanjem

cikas|o (*bot*) cikas (*Cycas*) iz por. cikasa

cikatr|o ožiljak, brazgotina; trag na koži od rane koja je zarasla; ~**igi** zacijeljeti, zarasti (o rani); ~**igo** zacijeljenje

cikl|o ciklus 1. ukupnost pojava mehaničkih fizikalnih, kemijskih, bioloških, fizioloških, koje se pojavljuju po uočljivom ili utvrđenom redu; 2. (*umj*) A. djela povezana srodnosću sadržaja, glavnom idejom, mjestom nastanka (simfonijski ciklus); B. cjelina sastavljena od srodnih elemenata; 3. (*ekon*) smjenjivanje razdoblja konjunktive i depresije u privredi; ~a ciklični, ciklički; ~**igi** ciklirati; **re~igi** reciklirati; ponovno upotrijebiti; **du~o** dvokolica, bicikl; **tri~o** trokolica, tricikl; **motor~o** motocikl, motorkotač; **kilo~o**, **čel~o**, **program~o**, **vivo~o**

ciklamen|o (*bot*) ciklama, križalina (*Cyclamen*) iz por. jaglaca

ciklo|o ciklo~; kao prvi dio riječi znači krug, kružni, krugo~, u krugu, oko

ciklogir|o = HELIKOPTERO

cikloметр|o cikloметр; sprava kojom se mjeri prevaljeni put kod vozila

ciklometry|a (*mat*) ciklometryjski; koji se odnosi na određivanje kružnog luka

ciklon|o (*met*) 1. ciklon; zračni vrtlog u kojem oko područja sniženog tlaka zrak kruži velikom brzinom; 2. ciklona; područje niskog tlaka zraka sa zatvorenim izobarama u kojem zrak struji prema središtu; **anti~o**, **kontra~o** anticiklona

ciklop|o (*mit*) kiklop, jednooki div

ciklosporin|o (*farm*) ciklosporin; lijek za smanjivanje imunoloških reakcija kod transplantacije tkiva ili organa, da bi se izbjeglo odbacivanje

ciklostil|i (*tr*) umnažati na ciklostilu; ~**o** ciklostil; stroj za umnažanje dopisa, okružnica i sl.

ciklostom|oj (*zoo*) kružnouste, sljepulje (*Cyclostomata*), razred primitivnih kralješnjaka = ROND-BUŠULOJ

ciklotron|o (*fiz*) ciklotron; elektromagnetski uređaj

za dobivanje brzih čestica radi razbijanja atomske jezgre

cikoni|o (*orn*) roda (*Ciconia*); velika ptica selica iz por. roda; ~**edoj** porodica roda (*Ciconiidae*)

cikori|o (*bot*) cikorija, vodopija (*Cichorium*) iz por. glavočika; **amara ~o** cikorija (*C. intybus*), uzgaja se zbog korijena; **brusela ~o** radič (*C. intybus*, var. *foliosum*)

cikut|o (*bot*) trubeljika (*Cicuta*) iz por. štitarki; **fetora ~o**, **akvo~o** vodena trubeljika (*C. virosa*); vrlo otrovna zelen močvarnih staništa; **granda~o** velika trubeljika = MAKULA KONIO; **malgranda ~o** mala trubeljika = ETUZO

cili|o cilija 1. (*biol*) dlačica, trepavica, treplja; pokretljiv izraštaj trepetljikaša; 2. (*bot*) dlačica na rubovima biljnih organa (latica)

cilindr|o cilindar, valjak 1. (*mat*) geometrijsko tijelo koje nastaje paralelnim pomakom kruga u prostoru; 2. (*teh*) A. šuplje ili puno tijelo valjkasta oblika; B. u parnim strojevima i motorima s unutaršnjim izgaranjem komora takva oblika u kojoj energetska sredstvo pokreće klip; 3. stakleni dio petrolejske svjetiljke; 4. visoki tvrdi šešir u obliku valjka; ~a cilindričan, valjkast; **lambo~o** cilindar petrolejske lampe; **rul~o** = TAMBURO; **varpo~o** = RULTRABO

cim|o (*ent*) stjenica (*Cimex*); kukac nametnik s rilcem za sisanje krvi; **lit~o** krevetna stjenica (*C. lactularius*) = LITLAŪSO

cimati|o (*pov*, *građ*) kimatij; niz stiliziranih listova kao ukras na starogrčkim kapitelima i arhitravima

cimbal|o (*glazb*) cimbal; dva mjedena diska pričvršćena za ruke; u orkestru i limenim glazbama jačim udarom izazivaju jači akustički efekt

cimbalar|o (*bot*) zidni lanilist (*Cymbalaria*) iz por. strupnikovki; **mura ~o** zidni lanilist (*C. muralis*)

cimbidi|o (*bot*) cimbidi (Cymbidium) iz por. kaćuna

cimbopogon|o (*bot*) oštra vlaska (*Cymbopogon*) iz por. trava

cimicifug|o (*bot*) habulica, srebrna svijeca iz por. žabnjaka

cimtar|o (*voj*) krivošija; turska svinuta sablja

cina|o* (*bot*) cina (*Arthemisia cina*) iz por. glavočika

cinabr|o (*kem*) cinober, rumenica, umjetni cinabarit; živin sulfid; ~a žučkastocrven = VERMILJONA

cinam|o cimet; mirisna i slatka korica cimetočva

cinamom|o (*bot*) koričnjak, cimetočva, kamforovac (*Cinnamomum*) iz por. lovora; **aroma ~o**, **Činia ~o** kineski cimetočva (*C. aromaticum*); **kamfora ~o** kamforni koričnjak, kamforovac (*C. camphora*); **Šrilanka ~o**, **vera ~o** cejlonski koričnjak, cejlonski cimetočva (*C. verum*); = CINAMUJO

cinar|o (*bot*) artičoka, kardun (*Cynara*) iz por. glavočika

cincin|o* (*bot*) kovrčica; suvrst paštitastog cvata

cindr|o pepeo; ~a pepeljav, pepeljast; ~**eco** pepeljavost; ~**ejo** pepelište (u kaminu); ~**igi** 1. spaliti do pepela; 2. kremirati = KREMACII; ~**igejo** spalionica (npr. smeća); 2. krematorij; ~**ujo** pepeljara; (C)~**ulino** Pepeljuga; ~**opetro** vulkanski kamen

cinerari|o (*bot*) cinerarija (*Senecio cruentus*) iz por. glavočika.

cingul|o cingulum 1. (*kat*) pojas uz svećeničku odje-

ću; 2. (*anat*) struktura u obliku obruča (rameni ~); 3. (*med*) kirurški samoljepivi zavoj za prsni koš (kod prijeloma rebara)

cinik|a ciničan, zajedljiv podrugljiv, bezočan, drzak

cinip|o (*ent*) šiškar (*Cynips*); vrlo mali opnokrillac;

folio~o lisni šiškar (*C. folii*); **kverko~o** hrastov babuškar (*C. celicis*); **~edoj** porodica osa šiškarica (*Cynipidae*)

cinik|o (*orn*) vodenjak, vodenkos (*Cinclus cinclus*) iz reda vrapčarki; **~edoj** porodica vodenkosova (*Cinclidae*)

cinocefal|o = PAVIANO

cinodont|o (*bot*) zubača, troskot (*Cynodon*) iz por. trava

cinoglos|o (*bot*) mišinac, pasji jezik (*Cynoglossum*) iz por. borazina; **oficina ~o** ljekoviti mišinac (*C. officinale*)

cintr|o (*građ*) 1. luk, svod; 2. privremene skele za gradnju svoda; **~i** (*tr*) postaviti skele za svod; **de~i**, **sen~igi** skinuti skele

cintur|o pojas, remen kao dio odjeće, centura

cionism|o cionizam, nacionalni pokret Židova za renesansu židovskog identiteta

cionist|o cionist, pripadnik cionizma

cip|o cipus, niski okomiti polustup s natpisom; putokaz, miljkaz, kilometarski stup, nadgrobnni polustup

ciper|o (*bot*) šilj (*Cyperus*) iz por. šiljeva; **longa ~o** dugi šilj (*C. longus*); **mangeb|a** ~o čufa (*C. esculentus*); **papirus~o** papirus (*C. papyrus*)

Cipr|o = KIPRO

čipre|o (*zoo*) kauri (*Cyprea*); vrsta morskog školjkaša

čipres|o (*bot*) čempres (*Cypressus*) iz por. čempresa = KUPRESO

čiprin|o (*lht*) šaran (*Cyprinus*) slatkovodna riba iz por. šarana; **~edoj** porodica riba šarana; **~ofor-maj** red riba šaranki

čipripedi|o (*bot*) gospina papučica, trbušnica (*Cypripedium*) iz por. kačuna = VENUSŠUETO

čipsel|o (*orn*)* argiči, pištavac, zidna lasta (*Cypselus apus*) = APODO

čir|o laštilo, pasta za obuću; **~i** (*tr*) laštiti, činiti sjajnim

Circ|o (*mit*) Kirka; čarobnica iz grčke mitologije, koja je muškarce pretvarala u životinje

circe|o (*bot*) bahornica, nadlišak (*Circaea*) iz por. pupoljaka

čirped|oj (*zoo*) čirpedi (*Cirripedia*); podrazred morskih rakova

čirk|o cirkus 1. (*pov*) u starom Rimu ograđeni kružni prostor za razna natjecanja; 2. ograđeni kružni prostor pod šatorom gdje se izvode i predstavljaju razne vještine; 3. (*pren*) zabavan prizor, nered

čirkaet|o (*orn*) orao zmijar (*Circaetus*); rod ptica grabljivica iz reda sokolovki = SERPENTAGLO

čirkel|o (*teh*) šestar, čirkli; sprava za crtanje kružnica i mjerenje dužina

čirk|o (*geom*) krug; **~a** kružni; **duon~a** polukružni; **en~igi** opasati, zatvoriti u krug

čirkonferenc|o cirkumferencija, opseg, perimetar

čirkonstanc|o okolnost, momentalna situacija, prilika; **~aro** okolnosti

čirkonvalaci|o opkop, šanac, rov = ČIRKAŦFORTI-KAŦO

čirku|o (*orn*) eja močvarica, sokolić (*Circus*) iz por. jastrebova = KIRKO

čirkul|j (*ntr*) cirkulirati, kružiti, kolati, optjecati; **~ado** cirkuliranje, cirkulacija, optok, kolanje; **~an-taro** okruženje; **~igi** dati u optjecaj; **sango~ado** optok krvi

čirkuler|o cirkular 1. okružnica, raspis; 2. kružna pila

čirkumcid|j (*tr*; *vjer*, *med*) obrezati (kožicu na vrhu muškog spolovila iz vjerskih razloga) **~o** cirkumcizija, obrezanje; **~ito** obrezanik; **ne~ito** neobrezanik

čirkumfleks|o (*ling*) cirkumfleks; dugi silazni naglasak i znak kojim se on bilježi (^) = ČAPELO, HOKETO

čirkvit|o (*elتهن*) strujni krug; **kurta** ~ kratki spoj; **integra ~o**, **magneta~**, **presita~**; **en~igi** ukopčati, uključiti u strujni krug; **kurt~i** (*tr*) izazvati kratki spoj

čirokumul|o* (*met*) čirokumul; visoki bijeli oblak sastavljen od ledenih čestica na visinama od 5 do 9 km; ne daje oborine, često je predznak ciklone

čirkonspekt|a* oprezan, promišljat, razborit

čirostratus|o (*met*) čirostratus; visoki bjeličasti prozirni oblak na visini od 5 do 9 km, ne daje oborine

čiroz|o (*med*) čiroza; otvrdnuće i smežuranje unutarnjih organa

čirsi|o (*bot*) osjak, ošljak (*Cirsium*), žitni korov iz por. glavočika

čirtomi|o* (*bot*) srpasti čirtomij (*Cyrtomium falcatum*), vrsta paprati iz por. Aspidiaceae

čirus|oj (*met*) čirusi, paperjasti oblačići; *usp.* **ku-muluso**, **stratuso**

čis~ prefiks u značenju: s ove strane; **~borde** s ove strane obale

cist|o 1. (*anat*) cista, mjehur; 2. (*bot*) bušin (*Cistus*) iz por. bušina

cistein|o (*kem*) cistein; aminokiselina koja sadrži sumpor, **aminotio~** propionska kiselina, važna u djelovanju mnogih enzima, sastavni dio mnogih bjelančevina

cistercian|o (*kan*) cistercit; pripadnik reda benediktinaca s vrlo strogim asketskim pravilima života u samostanu

cistern|o cisterna 1. nakapnica, čatrnja, gusti(je)rna; sabiralište kišnice; 2. prijevozno sredstvo za transport tekućina; 3. (*anat*) proširenje kanala

cisticerk|o (*zoo*, *med*) ikrika; ličinka nekih trakavica koje uzrokuju ikričavost domaćih životinja; **~ozo** (*med*) ikričavost, cisticerkoza

cistin~o (*kem*) cistin; najraširenija aminokiselina koja sadrži sumpor

cistocel|o (*med*) cistokela; vaginalna kila mokraćnog mjehura

cistopterid|o (*bot*) papratka (*Cystopteris*) iz por. osladi

cistron|o (*fziol*) cistron, funkcionalni gen; najmanja funkcionalna jedinica genetske građe

cit|i (*tr*) citirati, navesti, doslovno navadati; **~ado** citiranje, navođenje; **~afo** citat, navod; **~ilo**, **~signo** navodnik; pravopisni znak kojim se obilježavaju citati ("..."); **re~i** recitirati; **re~afo** recitacija, recital; **mis~i** pogrešno citirati

citadel|o citadela, tvrđava, utvrda, uporište
citat|o = CITAJO
citin|o (*bot*) ozorina, ozornica, šipakčić (*Cytinus*) iz por. ozorina
citiz|o (*bot*) zanovijet, žučica (*Cytisus*) iz por. leptirnjača
citofilakt|o (*med*) citofilaksa; zaštitno djelovanje nekih slanih rastopina na stanice, posebno na leukocite
citokinin|o (*bot, kem*) citokinin; biljni hormon koji regulira rast embrionalnog tkiva
citokrom|o (*biol, kem*) citokrom; bitan pigment za stanično disanje, sadržava željezo
citolog|o (*biol*) citolog; ~**io** citologija; znanost o stanicama živih organizama
citoplasm|o (*biol*) citoplazma; dio protoplazme životinjskih i biljnih stanica; osnovni, prozirni dio žive stanice u kojem se nalaze jezgra, vakuole, hondrion i drugi organi = ČELPLASMO
citoskelet|o (*biol*) citoskelet; sastojci citoplazme vlaknasta izgleda razmješteni u citosolu i međusobno povezani = ČELSKOLETO
citosol|o (*biol*) citosol; kontinuirana tekuća faza citoplazme
citostom|o (*biol*) citostom; organ za primanje hrane nekih organizama
citotrop|a (*biol, med*) citotropin; koji se odnosi na stanice
citozin|o (*biol, kem*) citozin; piridinska baza, sastojak DNK i RNK
citr|o¹ (*glazb*) citra; žičano glazbalo plitke rezonantne kutije jednolična zvuka koje se svira trzalicom i prstima na 30 do 45 žica
citr|o² (*kem*) u složenicama skraćenica od "citruso"; ~**ato** citrat; sol limunske kiseline; ~**alo** citral; terpentinski aldehid, sastavni dio mnogih eteričnih ulja
citrin|o* citrin 1. vitamin P; uvjetuje normalnu propustljivost kapilara; 2. (*min*) vrsta kremena boje limuna
citrol|o (*bot*) lubenica (*Cytrullus lanatus*) iz por. bundeva
citron|o (*bot*) limun, limun žuti, citron(a); plod sta-

bla limuna; ~**ujo**, ~**arbo** limun (*Citrus limon*) iz por. rutvica; ~**ato** citronat, ušećerene ploške limunove korice; ~**premilo** cjediljka za limun;
citronel|o (*bot*) mirisna oštra vlaska (*Cymbopogon nardus*), zelen s mirisom limuna iz por. trava; ~**alo** (*kem*) citronal; ljekovita tvar iz citronelinog ulja, rabi se kao balzam
citrus|o (*bot*) četrun, agrumi: limun, naranča, mandarina (*Citrus*) iz por. rutvica; **Činia** ~**o** kineska naranča (*C. sinensis*); **maksimuma** ~**o** pomelo, šedok (*C. maxima*) = PAMPELMUSUJO; **paradiza** ~**o** limunika, grejp (*C. x paradisi*) = GRAPFRUKTUJO; **reta** ~**o** mandarina (*C. reticulata*) = MANDARINUJO
civet|o 1. (*zoo*) zajedničko ime za zvijeri koje izlučuju cibet; 2. cibet; tvar oštra vonja, nalik mošusu, koju izlučuju cibetkine žlijezde
civetikt|o (*zoo*) afrička cibetka (*Civettictis civetta* sin. *Viverra*)
civil|a građanski, civilni; ~**ulo** građanin, civil
civiliz|i (*tr*) civilizirati, prosvjetliti, uljuditi; ~**o** prosvjeta, uljudba, civilizacija; ~**ado** civiliziranje, uljudivanje; ~**ita** civiliziran; ~**ito** civilizirana osoba; ~**iteco** civiliziranost, uljudenost
civilizaci|o civilizacija; ~**a** civilizacijski
civit|o 1. (*pov*) grad kao samostalna politička cjelina; 2. građanstvo; ~**ano** građanin, državljanin; ~**ana** građanski; ~**aneco** državljanstvo; **sam~ano** zemljak; **mond~ano** građanin svijeta, svjetski čovjek
cizel|i (*tr*) cizelirati, rezbariti, dubsti dlijetom, fino obrađivati kovine; ~**ado** cizeliranje; ~**ilo** umjetničko dlijeto; ~**isto** cizeler, rezbar
col|o col, palac; stara dužinska mjera = 25,4 mm
cucugamuši|o (*med*) cucugamuši; japanska groznica
cug|o (*bot*) čuga (*Tsuga*) crnogorično stablo iz por. borova
cuk|i* (*tr*) trgnuti, trgati, vući, cukati
cum|o (*bot*) paštitac, vrsta cvata (*cyma*)
cunam|o (*geog, met*) tsunami; visoki morski valovi uzrokovani potresom, obično na obalama Tihog oceana

ĉ ĉ; četvrto slovo esperantske i četvrto slovo hrvatske abecede; **ĉo** naziv slova ĉ u abecedi
ĉabrak|o (*etn, reg*) abaia, abahija; paradni pokrivač za konje, koji se stavlja ispod sedla
Ĉad|io, Ĉad~lando (*geog*) Ĉad, država u Africi; ~**iano** čadanin, čadanac
ĉador|o (*etn*) ĉador; ženska odjeća u nekim islamskim zemljama, obavlja tijelo od glave do pete i pokriva dio lica, a ponekad i čitavo lice
ĉagren|i (*tr*) (o)žalostiti, (o)jaditi, (ra)srđiti, (raz)ljutiti; ~**o** jad, tuga, žalost, briga; ~**a** jadan, tužan, žalostan; ~**iĝi** žalostiti se, srđiti se, ljutiti se, brinuti se
ĉajot|o (*bot*) meksički krastavac (*Sechium edule*), zeljasta povijaša
ĉak|o (*voj, pov*) ĉaka; svečana časnička kapa u konjici i topništvu tijekom Habzburške monarhije
ĉalazi|o = KALAZIO
ĉaled|o, ĉalet|o šalet, planinska kuća u švicarskom stilu
ĉam|o (*zoo*) divokozla (*Rupicapra rupicapra*), preživač iz por. šupljorožaca unatrag zavrnutih rogova
ĉambelan|o komornik, glavni dvorski upravitelj
ĉambri|o soba; ~**ego** dvorana, velika soba; ~**eto** sobica, izba; ~**isto** sobar; ~**istino** sobarica; ~**umi** (*tr*) šambirirati; ugrijati vino na sobnu temperaturu; **antaŭ~o** predsoblje; **ban~o** kupaonica; **bobel~o** (*fiz*) = BOBELKAMERO; **dormo~o** spavaonica, spavaća soba; **gasto~o** gostinjska soba; **juĝo~o** sudnica, sudska dvorana; **kaldron~o** kotlovnica; **klaso~o** učionica; **komando~o** zapovjedna prostorija; **lego~o** čitaonica; **lu~o** podstanarska soba; **lud~o** igraonica; **manĝo~o** blagovaonica, jedaća soba; **mašin~o** strojarnica; **preĝo~o** kapelica u kući, dvorcu; **pun~o** kaznionica, soba za kažnjavanje; **skribo~o** pisarnica, kabinet; **vivo~o** dnevna soba, salon
ĉampan|o (*kul*) šampanjac, pjenušac, pjenušavo vino
ĉampinjon|o (*bot*) šampinjon, plemenita pečurka (*Agaricus bisporus*) iz por. pečurki
ĉampion|o šampion, prvak, pobjednik
ĉan|o (*teh*) okidač, obarač, kokot; dio mehanizma za aktiviranje vatrenog oružja
ĉanel|o* (*geog*) prirodni kanal
ĉanoj|o japanska ceremonija serviranja čaja
ĉant|o (*glazb*) crkveno pjevanje; ~**i** (*tr*) pjevati psalme i kantate
ĉantaĝ|i (*tr, prav*) ucjenjivati, iznuđivati; ~**o** ucjena, iznuda; ~**ado** ucjenjivanje, iznuđivanje; ~**isto** ucjenjivač, iznuđivač

ĉap|o kapa, pokrivalo za glavu; ~**eto** kapica; *usp.* **kufo, ĉapelo, kasko, kaskedo, bereto**
ĉapel|o šešir, klobuk; ~**ejo** radionica ili prodavaonica šešira; ~**isto** klobučar, šeširdžija; ~**istino** modistica, modistkinja, kitničarka; ~**ita** koji nosi šešir; ~**ita litero** slovo s kvačicom (u esperantu ĉ, ŝ, ĝ, ĥ, ĵ)
ĉapitr|o poglavlje, glava, dio, odjeljak knjige koji čini veću cjelinu; *usp.* **alineajo, artikolo, kanto, paraĝrafo, partaĝo, sceno, sekcio**
ĉapk|o* (*pov*) ĉapka, nekadašnja vojnička kapa
ĉar (*vezn*) jer, budući da, pošto
ĉar|o kola 1. kola na dva kotača; 2. teretna kola koja vuku konji; ~**ego** velika teretna tegleća kola; ~**eto** kolica; ~**isto** kočijaš; ~**umo** tačke; **aĉet~eto** kolica u samoposluživanju; **aŭto~o** autokar, veliki automobil za izlete; **bagajo~o** kolica za serviranje; **fald~eto** sklopiva kolica; **infan~eto** dječja kolica; **krom~o** prikolica; **lev~o** trikolica s dizalicom = ĈARELO; **plen~o** puna kola (nečega); **puŝ~eto** kolica za nabavu; **servo~eto** kolica za serviranje; **sid~eto** kolica za sjedenje (dječja ili invalidska)
ĉard|o (*reg*) ĉarda; gostionica izvan naselja, u pustari
ĉardaŝ|o (*glazb*) ĉardaš; mađarski narodni ples i glazba
ĉarel|o trikolica s dizalom za prekrćavanje = LEV-ĈARO
ĉarlatan|o šarlatan, obmanjivač, hvalisavac, varalica; ~**aĝo** obmana
ĉarleston|o (*glazb*) ĉarleston; društveni ples iz 20-ih godina 20. st.
ĉarm|a šarmantan, dražestan, ljubak, mio; ~**e** šarmantno, dražesno, ljupko; ~**o** šarm, ĉar, dražest, milina; ~**i** (*tr*) šarmirati, oĉarati, zadiviti; ~**aĝo** šarm, ono što je šarmantno; ~**eco** šarmantnost, dražesnost, ljupkost; ~**iĝi** općiniti, omadijati, zaĉarati; ~**ulo** šarmer; ~**ulino** dražesna, ljupka ženska osoba
ĉarnir|o (*teh*) šarnir, šarka, zglobnica, spojnica, pant; željezna naprava koja podržava vrata i na kojoj se ona okreću
ĉarpent|i (*tr*) 1. tesati; 2. postaviti skele; 3. poduprijeti gredama; ~**ado** tesanje; ~**aĝo** 1. otesani predmet; 2. građevinska skela; ~**isto** tesar, drvodjelja, drvodjelac; **fer~aĝo** armatura
ĉarpi|o (*pov*) šarpija, svilača; krpica koja se nekoć rabila za zavijanje rana
ĉart|o 1. (*pov*) povelja; dokument o posebnim pravima ili ovlastima; 2. charter, ugovor o najmu broda

- ili aviona; 3. tako unajmljeni avion; 4. (*ek*) u SAD pravilnik o unutarnjoj organizaciji i odlučivanju u korporaciji; **~i** (*tr*) čartirati; zakupiti avion ili brod; **~isto** čartist, stručnjak o srednjovjekovnim poveljama
- čas|i** (*tr*) loviti; **~o** lov; **~ado** lovljenje; **~ažo** ulov, lovina; **~ejo** lovište; **~isto** lovac; **ek~i** početi loviti; **kur~i** hajkati, loviti divljač u hajci; **štel~isto** krivolovac, lovokradica; **~hundo** lovački pas
- čas|o** (*teh*) šasija; donji dio kola s osovinom i kotačima
- čast|a** krepostan, čudoredan, neporočan, nedirnut, netaknut, djevičanski; *usp.* **virga**, **virta**, **deca**; **~i** (*ntr*) biti krepostan, neporočan; **~eco** krepot, čudorednost, neporočnost, nevinost, djevičanstvo; **mal~a** poročan, razuzdan, raskalašen, neobuzdan; **mal~ažo** porok, nemoralno ponašanje; **mal~(ec)o** razvrat, raskalašenost, razuzdanost; **mal~ejo** bordel, javna kuća, kupleraj, kažin; **mal~ulo** bludnik, razvratnik, raspusnik
- čat|o** (*bot*) kat, khat (*Catha edulis*) iz por. kurika
- čatobriand|o** (*kul*) šatobrijan, (chateaubriand); debela fina goveda pečenka
- če** (*prijedl*) kod, pri, uz, do, pored, pokraj; **~esti** prisustvovati, nazočiti; **~mane** pri ruci
- čečen|o** (*etn*) Čečen; (**Č**)~**io**, (**Č**)~**ujo**, (*geog*) Čečenija, republika na Kavkazu
- čef|** (*gram*) prefiks sa značenjem: glavni, vodeći; **~o** šef, voditelj, ravnatelj, direktor, glavar, poglavar, poglavica; **~a** glavni, vodeći; **~e** uglavnom, poglavito; **~i** biti glavni, vodeći; prednjačiti; **~ažo** glavna stvar; **~eco** prvenstvo, vodstvo; **mal~a**, **ne~a** sporedan, usputan, nevažan; **~artikolo** uvodni članak; **~ministro** ministar predsjednik, premijer; **~pređejo** prvostolnica, katedrala; **~redaktoro** glavni urednik; **~urbo** glavni grad, metropola, prijestolnica; **~vojo** glavna prometnica, magistrala
- čeh|o** (*etn*) Čeh; (**Č**)~**io**, (**Č**)~**ujo**, (*geog*) Češka, republika u sred. Europi; (**Č**)~**oslovakio** (*pov*) Čehoslovačka
- ček|o** (*fin*) ček, doznačnica; *usp.* **bilo**, **kambio**, **trato**; **nekovrita**, **senvalora** **~o** ček bez pokrića; **trastrekita** **~o** barirani ček; **pošt~o** poštanska uputnica
- čel|o** ćelija 1. u samostanu, zatvoru; 2. u pčelinjem saću; 3. u tkivu; **~aro** 1. (*anat*) tkivo = HISTO; 2. saće; **~eto** = ALVEOLO; **foto~o** fotoćelija; **nervo~o** živčana stanica, neuron; **plur~uloj** = METAZOO; **unu~uloj** = protozooj
- čele|o** (*prapov*) šelen; period donjeg paleolitika
- čembal|o*** (*glazb*) čembalo; žičani instrument s tipkama, preteča klavira
- čement|o** (*anat*) tvrda tvar koja pokriva zubni korijen; **~i** (*tr*) učvrstiti, zacementirati
- čemiz|o** (*odj*) košulja; **~eto** košuljica; **sub~o** potkošulja; **sur~o** plastron; **nokto~o** noćna košulja, spavačica; **T~o**, **to~o** T-majica
- čen|o** lanac, niz metalnih karika; **~oj** okovi, verige; **~a** lančan; **~i** (*tr*) vezati lancem, okovati; **~ero** karika, alka; **~eto** lanci; **de~igi**, **el~igi** skinuti s lanca, odvezat lanac, osloboditi okova; **el~iği** osloboditi se lanca, raspojasati se; **kun~ado** spajanje, vezivanje; **sen~a** nespontan, nevezan; **kol~o** ogrlica; **monto~o** planinski lanac
- čend|i*** (*tr*) zapaliti = BRULIGI
- čeni|o** (*teks*) šenij; vrsta pređe s uzorkom koja ima kratke niti
- čenton|o** (*pjes*) čenton; pjesma sastavljena od posuđenih fragmenata raznih autora s novim aranžmanom, redoslijedom i idejama
- čerimoli|o** (*bot*) čerimoja, plod anone; **~ujo** anona (*Annona cherimolia*); tropska voćka iz por. anona
- čeriz|o** (*bot*) plod trešnje i višnje; **acida** **~o** plod, višnje = GRIOTO; **dolča** **~o** plod trešnje; **~ejo** trešnjik, nasad trešanja, višnjik; **~ujo**, **~arbo** stablo trešnje (*Prunus avium*) iz por. ruža; **acida** **~ujo**, **acida** **~arbo** stablo višnje (*Prunus cerasus*); **grapol~ujo** sremza (*Prunus padus*) = PADUSO
- čerkl|o** lijes, mrtvački sanduk; **~ujo** grobnica; **en~igi** staviti u lijes; **~veturilo** mrtvačka kola
- čerkes|o** (*etn*) Čerkez; (**Č**)~**io**, (**Č**)~**ujo**, (*geog*) Čerkezija, oblast na sjeveru Kavkaza u Rusiji
- černozem|o***, **černozi|o** (*ekol*) crnica, crna zemlja stepe bogata humusom
- čerp|i** (*tr*) crpsti 1. vaditi tekućinu, grabiti; 2. iskoristavati; **~(ad)o** crpljenje; **~ilo** crpka, crpaljka; **~ileto** zaimača, kutljača, šefla; **de~i** otcrpsti; **el~i** iscrpsti; **el~iği** iscrpiti se, iscrpsti se; **neel~ebila** neiscrpan, neiscrpiv
- čes|i** (*ntr*) prestati, stati; **~o** prestanak; **~igi** obustaviti, prekinuti; **~igo** prekid, obustava; **sen~a** neprekidan
- čester|o*** (*kul*) čester; vrsta tvrdoga engleskog sira
- četnik|o** (*pol*) četnik; pripadnik srpske nacionalističke organizacije
- četrit|o*** indijska podkasta
- četrum|o*** (*novč*) četrum, butanska novčana jedinica
- čeval|o** 1. (*zoo*) konj, domaća životinja iz reda kopitara (*Equus caballus*); 2. šahovska figura s glavom konja; 3. (*šport*) gimnastička sprava; **Troja~o** trojanski konj; **~a** konjski; **~ačo** kljuse, raga; **~ažo** konjetina, konjsko meso; **~ejo** konjušnica; **~eto** konjić; **~ido** ždrijebe; **~ino** kobila, ženka konja; **~iro** (*šah*) konjićev skok; **de~igi** skinuti s konja, rasprtiti, izbaciti iz sedla; **du~a** dvoprežan; **sur~igi** staviti na konja, naprtiti; **sur~iği** uzjahati se; **rajd~o**, **sel~o** jahaći konj; **tir~o** zaprežni konj; **vir~o** pastuh; **balanc~o**, **lu~o** dječji drveni konjić za jahanje
- čevron|o** 1. (*građ*) potporanj, potporna greda; koso položena greda koja drži krov; 2. vrpca na rukavu vojnika kao znak godina službe
- či** čestica koja označuje blizinu (tiu = onaj; či tiu = ovaj) **~monda** ovozemaljski
- čia** svakakav; skupni pridjev sa značenjem: svake vrste; **~maniere** na svaki način; **~okaze** u svakom slučaju
- čial** zbog svega, radi svega, iz svih razloga
- čiam** uvijek, stalno, neprestano; **~a** vječan, stalan; **por~** za uvijek, zanaovijek; **~ulo** redoviti, stalni gost u nekom ugostiteljskom objektu; **por~a** trajan, vječni
- čibuk|o** čibuk 1. cijev lule, kamiš; 2. lula
- čičeron|o** čičerone, turistički vodič (u Italiji)
- čie** svuda, svugdje, posvuda; **~n** svud, svukud, u svim smjerovima, na sve strane; **~a** koji se nalazi svugdje

čiel na svaki način, u odnosu na sve

čiel|o nebo, nebeski svod, vidljivi dio svemira; **~a** nebeski; **~ano**, **~ulo** nebesnik (duh, bog); **sub~e** na otvorenom, pod vedrim nebom; **~iro** (*kat*) Uzašašće; **~skrapulo** neboder

čies svačiji; **~ulino** prostitutka

čif|i (*tr*) gužvati, gnječiti; **~ažo** otrcana stvar; **ne~ebla** koji se ne gužva

čifon|o krpa, dronjak, prnja; **~a** odrpan, prnjav, koji je u dronjcima; **~ažo** prnja, istrošeni komad odjeće; **~aro** krpice; **~isto** sakupljač starih krpa; **~ulo** odrpanac, dronjavac; **lav~o** krpa za pranje; **pied~o** obojak

čifr|o šifra 1. ugovoreno znakovlje za tajne poruke; 2. oznaka koja se stavlja umjesto imena autora, proizvođača, naslova i sl; 3. arhivski znak; **~i** (*tr*) šifrirati 1. stavljati šifru; 2. slati šifrom; **~ado** šifriranje; **~ažo** šifrirani tekst; **~isto** šifrant; **mal~i** dešifrirati; **sur~i** presifrirati

čik|o (*ent*) pješčana buha (*Tunga penetrans*), tropski kukac = **SABLOPULO**

čikan|i (*tr*) šikanirati, maltretirati, kinjiti, zlostavljati, gnjaviti: **~o** šikaniranje, maltretiranje, kinjenje

čikl|o (*kem*) meka smola; guma od koje se uglavnom sastoji guma za žvakanje

čil|o (*biol*) želučani sok

Čili|o (*geog*) Čile; država u Južnoj Americi; **~ano** Čileanac

čim|o (*biol*) kašasta mješavina u dvanaestercu

čimozin|o (*biol*) cimozin; sirilo, želučani ferment iz sirišta mladih preživača, koji izaziva grušanje i služi za sirenje = **LABENZIMO**

čimpanz|o (*zoo*) čimpanza (*Pan troglodytes*); najmanji majmun iz por. čovjekolikih majmuna

čin|o (*etn*) Kinez; (**Č**)~**io**, (**Č**)~**ujo** (*geog*) Kina; republika u istočnoj Aziji; **~a** kineski

činčil|o (*zoo*) činčila (*Chinchilla*); mali južnoamerički glodavac iz por. činčila, koji se uzgaja radi skupocjena krzna

čintar|o (*novč*)* kintar; albanska novčana jedinica

čio sve; skupna zamjenica za stvari i pojmove; **~pova** svemoguć, svemoćni; **~scia** sveznajući; **~vida** svevideći

čiom sve, svekoliko; **~a** svekolik, ukupan, potpun; **~o** sva količina

čip|a jeftin, koji nije skup = **MALMULTEKOSTA**, **MAL-KARA**

čip|o* čip 1. žeton; 2. (*inf*) integrirani elektronički sklop

čips|oj (*kul*) čips; prženi slani tanki listići krumpira

čipolat|o* (*kul*) 1. kobasica s lukom; 2. pirjano meso s lukom (ragu)

čir|o (*bot*) vitica; preobraženi nitasti i izduženi dio stabljike penjačica (vinova loza, lozica)

čirimen|o (*teks*) japanska svilena tkanina; upotrebljava se za kimono

čirkaū (*prijedl*) oko, okolo, naokolo, približno, otprilike; **~a** okolni; **~e** uokolo; **~i** (*tr*) opkoliti, obuhvatiti, zaokružiti; **~o** opseg, obujam, okolina; **~ažo** okolica; **~umo** životna sredina = **VIVMEDIO**; **~brako** narukvica, grivna = **BRACELETO**; **~preni** (*tr*) zagrliti; **~preno**, **~brako** zagrljaj

čirp|i (*ntr*) crvkutati, cvrčati (o pticama); *usp.* **grin-ci**, **pepi**, **zumi**

čit! (*uzv*) pst!; uzvik za ušutkivanje

čiu svatko, svaki; **~j** svi

čiz|i (*tr*) klesati, rezati ili dupsti dljetom; **~ado** klesanje; **~ilo** dljetno; **~isto** klesar; **čirkaū~i** obradivati (kip) dljetom; **fold~ilo** = **GUĜO**; **gravur~ilo** = **GRIFELO**

čizoj|o (*teh*) jake škare za rezanje metala; **~i** (*tr*) rezati metal

~čj| sufiks za naziv od milja za muške osobe (pačjo = tatica; očjo = ujo, striko, barba; Pečjo = Perica)

čokolad|o (*kul*) čokolada; poslastica od kakaove mase, šećera i drugih dodataka; **~a** čokoladni; **~ažo** bombon ili kolač od čokolade

čorbaži|o* (*pov*) čorbadžija 1. nekadašnji bogatun, gazda u Bugarskoj; 2. juzbaša, kapetan, zapovjednik buljuka u staroj turskoj vojsci

čot|o (*iht*) glavoč, glavočina (*Cottus*); vrsta male priobalne ribe

ču (upitna čestica) da li, je li, zar; **ču...ču**, **ču...aū** ili... ili, bilo...bilo

čuk|o (*teh*) čuka; dio bušilice pričvršćen na glavnu osovinu koji drži materijal koji treba obraditi

čur|o sperma, sjeme = **SPERMO**; **~i** (*ntr*) ejakulirati, izbaciti spermu

čutni|o (*kul*) čatni; indijski ljuti začim

čuvaš|o (*etn*) Čuvaš; (**Č**)~**io**, (**Č**)~**ujo** (*geog*) Čuvašija; republika u europskom dijelu Ruske federacije

D

d d; peto slovo esperantske i šesto slovo hrvatske abecede; **~o** naziv slova d

da (*gram*) partitivni genitiv sa značenjem: od; upotrebljava se kad prva riječ mjeri drugu (kilogramo da pano); **kiom** ~ koliko (mnogo)

dab|i (*tr*) nježno brisati, tapšajući upijati

dabing|o (*kul*) dabing, tanka pogača; svakodnevno kinesko jelo

dač|o* (*građ*) dača; ruska kuća za odmor

dadaism|o (*umj*) dadaizam; umjetnički pokret 1916-1923.

dadaist|o dadaist

dafn|o (*bot*) likovac, (*Daphne*) iz por. vrebinki

dafni|o (*zoo*) dafnija, vodenbuha (*Daphnia*); rod planktonskih račića

dafnifil|o (*bot*) javorika (*Daphniphyllum macropodum*) iz por. javorika

dafodil|o (*bot*) sunovrat žuti, žuta narcisa (*Narcissus pseudonarcissus*), lukovičasta biljka

dagerotip|o dagerotip; **~io** (*fov*) dagerotipija; najstariji postupak fotografiranja i razvijanja fotografskih ploča

Dagestan|o (*geog*) Dagestan; autonomna republika u Ruskoj Federaciji

daimi|o, **daim|o** japanski feudalni plemić

dajmon|o (*mit*) dajmon; niži bog koji je utjecao na sudbinu ljudi

dak|o (*pov*) Dačanin; (**D**)**~io** (*geog*) Dacija, Dakija; zemlja i rimska provincija u području današnje Rumunjske

dakrioadenit|o (*med*) dakrioadenit; upala suzne žlijezde

dakriocist|o (*anat*) suzna vrećica; **~ito** upala suzne vrećice

daktil|o¹ (*bot*) datula, datulja, plod datule; **~ujo**, **~arbo**, **~palmo** datulja, datuljika (*Phoenix dactylifera*); drvolika palma iz por. palmi

daktil|o² (*pjes*) daktil; metrička stopa u kojoj je prvi slog dug, a ostala dva kratka

daktiologij|o* daktiologija; disciplina koja proučava prstenje

daktilis|o (*bot*) oštrica, rdobrada (*Dactylis*) iz por. trava

daktilograf|i (*tr*) tipkati, pisati na stroju; **~o** daktilograf, tipkač, strojopisač; **~io** daktilografija, strojopis

daktilogram|o daktilogram; otisak prstiju u daktiloskopiji

daktiologij|o* daktiologija; govor prstima kod gluhih

daktiloskopi|o daktiloskopija; identifikacija osoba pomoću uzimanja i ispitivanja otisaka prstiju

Dalai-lama|o (*vjer*) Dalaj-lama; vrhovni poglavar tibetanskog budizma

dalbergi|o (*bot*) dalbergovac (*Dalbergia*) iz por. leptirnjača

dali|o (*bot*) dalija, georgina (*Dahlia*) iz por. glavočika

dalmat|o Dalmatinac; (**D**)**~io**, (**D**)**~ujo** Dalmacija; **~a** dalmatinski

dalmatik|o dalmatika 1. (*etn, pov*) kasnorimska ukrašena gornja odjeća; 2. (*kat*) misnička haljina s dugim i širokim rukavima

daltonism|o (*med*) daltonizam; neraspoznavanje boja

daltonist|o daltonist

dam|o dama; 1. otmjena žena, gospođa; 2. (*šah*) kraljica, najjača šahovska figura; 3. jedna od figura igračih karata; **honor~o** dvorska dama

dama|o (*zoo*) jelen lopatar (*Cervus dama*); jelen s plosnatim rogovima

damag|i (*tr*) štetiti, škoditi, naškoditi, učiniti štetu; **~o** šteta, škoda; **milit~oj** (*prav*) ratne štete

damar|o (*bot*) kopal~drvo (*Agathis dammara*) iz por. araukarija; uzgaja se zbog drva i kopal~smole

damask|o (*teks*) damast; svilena, vunena ili lanena tkanina s arabeskama; **~i** (*tr*) tkati tkaninu s arabeskama

damasken|i (*tr, teh*) damascirati; inkrustirati zlatne ili srebrne žice u drvo ili metal

damijon|o* demižon, damijana, pletenka; veća okrugla opletena boca

damn|i (*tr*) kleti, prokleti, anatemizirati; **~o** kletva, prokletstvo; **~e!** do vraga!, prokletstvo! (uzvik kod jakog zaprepaštenja); **~ito** prokletnik

damp|i (*tr, glazb*) utišati, prigušiti (zvuk); **~ilo** sordina; naprava za prigušivanje zvuka glazbala

dan|o Danac; (**D**)**~io**, (**D**)**~ujo**, (**D**)**~lando** (*geog*) Danska; država u zapadnoj Europi

Dana|o*¹ (*pov*) Danaj; legendarni kralj Argosa na Peloponezu; **~idoj** Danajci; **~idinoj** Danaide, 50 kćeri kralja Danaja

dana|o² (*bot*) danaja (*Danaë medik*) iz por. veprirovki; **Aleksandria** **~o** grozdasta danaja, grozdasta veprina (*D. racemosa*)

danc|i (*ntr*) plesati; igrati; **~o** ples; **~ado** plesanje; **~ejo** plesaonica, plesna dvorana, plesnjak; **~isto** plesač; **kun~anto** suplesač; plesni partner; **morto~o** mrtvački ples; **šnur~isto** plesač na žici; **ventro~o** trbušni ples

dand|o dendi, kicoš, gizdelin, fićfirić; ~**ado** kicoše-nje
dangēr|o opasnost, pogibelj; ~**a** opasan, pogibeljan; ~**e** opasno, pogibeljno; ~**i** (*ntr*) biti opasan; ~**eco** pogibeljnost, opasnost; **en~igi** izložiti opasnosti; **sen~eco** bezopasnost
dank|i (*tr*) zahvaliti; ~**al** zahvaljujući, uz pomoć, posredstvom; ~**o** hvala; ~**on** hvala! zahvaljujem!; ~**a** zahvalan; ~**e** zahvalno = DANK' AL; ~**ema** zahvalan, dužan uzvratiti; ~**inda** hvalevrijedan; **for~i** zahvaliti se na, odbiti (ponudu); **ne~ema**, **sen~a** nezahvalan
dantoni|o* (*bot*) jednoklasasta šiljka (*Danthonia calycina*) iz por. trava
darf|i* (*ntr*) smjeti, trebati
dariol|o (*kul*) vrsta na ulju prženog kolača s pekmezom unutra; krafna
darkemon|o (*pov*) darik; staroperzijski zlatni novčić
darlingtoni|o (*bot*) darlingtonija (*Darlingtonia*) iz por. *Sarraceniaceae*
darm|o (*vjer*) darma; Budhin nauk
dartr|o (*med*) vulgarno ime za neke sporo izlječive kožne bolesti (kožni lišaj)
darwinism|o (*biol*) darvinizam; znanost o razvoju i održavanju vrsta
dasimetr|o (*met*) dazimetar, gustomjer; sprava za mjerenje gustoće zraka
dat|o datum, nadnevak; ~**i** (*tr*) datirati 1. pisati datum; 2. ustanoviti, pronaći određeno vrijeme; ~**ado** 1. datiranje, zapisivanje datuma; 2. određivanje vremena nastanka ili događaja; ~**igi**, ~**umi** datirati od, potjecati od; ~**umo** (*inf*) podatak = DATENO; **antaū~i** antidatirati, napisati raniji datum; **gis~a** ažuran, na vrijeme, bez zaostataka; **gis~igi** ažurirati; **post~i** postdatirati, napisati kasniji datum; **sen~a** bez datuma; **pag(o)~o** rok plaćanja
daten|o (*inf*) kompjutorski podatak = DATUMO; ~**aro** dosje, zbirka podataka; ~**ingo** memorija; ~**opo** skup podataka; ~**registrajo** registar podataka
dativ|o (*gram*) dativ; u hrv. jeziku treći padež
datum|o 1. podatak = DONITAJO; 2. (*inf*) = DATENO
datur|o (*bot*) datura, bivolčići, kužnjak (*Datura*) iz por. pomoćnica
daū|o (*pom, brod*) daū; jedrenjak s više jarbola stare arapske gradnje
daūb|o (*teh*) dužica, duga; jedna od dasaka od kojih je sastavljena bačva
daūfen|o (*pov*) dofen, dauphin; naziv za prijestolonasljednika u Francuskoj za vrijeme kraljeva
daūk|o (*bot*) mrkva (*Daucus*) iz por. štitarki
daūr|i (*ntr*) 1. trajati; 2. dostajati, dotjecati; ~**o** trajanje; ~**a** trajan; ~**e** trajno, stalno, neprestano; ~**ado** trajanje, trajnost; ~**ema** dugotrajan, postojan; ~**igi** nastaviti, produžiti; ~**igo** nastavak, produžetak; **ne~a** kratkotrajan, prolazan, privremen; **labor~o** radno vrijeme; **longe~a** dugotrajan; **servo~o** radni staž; **viv ~o** životni vijek
daūzi|o* (*bot*) dojcija, deucija (*Dautzia*) iz por. kamenika
davali|o (*bot*) davalija (*Davallia*) paprat iz por. davalija
davit|o (*pom, brod*) davit; vrsta dizalice na brodovima; soha za dizanje čamaca na brod

daziliri|o* (*bot*) dazilirion (*Dasylyrion*) iz por. agava
dazip|o, dazipod|o (*zoo*) pasanac (*Dasypus*); mali američki sisavac zdepasta tijela pokriven pločastim pokretnim oklopom; ~**edojo** porodica pasanaca (*Dasypodidae*)
daziur|o* (*zoo*) bjelopjegavi kunaš (*Dasyurus verrinurus*), vrsta australskog tobolčara
dazl|i* (*tr*) zaslijepiti, opčiniti = BLINDETIGI
DDT (*kem*) DDT, sredstvo za dezinfekciju (diklorodifenil-trikloro-etan)
de od; prijedlog uz genitiv; označuje udaljevanje od vanjske strane; ~**igi** odvojiti; ~**igi** odvojiti se, odcijepiti se; ~**antaū** od prije; ~ **post** nakon; **dis~** od, odijeljeno od; **ek~** od početka, počevši od; ~**fali** otpasti; ~**skvamigi** oljuštiti se; ~**vojiigi** skrenuti s puta
deal|e* s vremena na vrijeme
debakl|o* debakl, poraz, propast, krah, slom
debat|o debata, rasprava, diskusija; ~**i** (*tr*) debatirati, raspravljati
debet|o (*trg, fin*) dug, dugovanje, zaduženje (u knjigovodstvu); ~**i** (*tr*) zadužiti, uknjižiti na teret, teretiti
debil|a (*med*) debilan, slabouman, zaostao; koji je duševno nerazvijen
debit|o (*trg*) 1. prođa, potražnja, uspjeh u prodaji; 2. prodaja na malo; ~**i** (*tr*) prodavati na malo; ~**ejo** prodavaonica na malo
debitor|o (*trg, fin*) dužnik = ŠULDANTO
debut|i (*ntr*) debitirati, prvi put javno nastupiti; ~**o** debi, prvi javni nastup pred publikom
dec|i (*ntr*) pristojati se, priličiti se, doličkovati; ~**a** pristojan, doličan, prikladan; ~**e** pristojno, dolično; ~**o** pristojnost, doličnost; **mal~a** prost, nepristojan; **mal~ažo** prostota, nepristojnost
Decembr|o prosinac, decembar; dvanaesti mjesec po Gregorijanskom kalendaru
decemvir|o (*pov*) decemvir; u starom Rimu, član zbora od 10 ljudi izabranih da pišu zakone
deci| deci-; dekadski prefiks sa značenjem: deseti dio; ~**litro** decilitar; ~**metro** decimetar
decibel|o (*fiz*) decibel; jedinica za mjerenje razlika u snazi; u akustici mjeri razlike u pritiscima u mediju koji prenosi zvuk
decid|i (*tr*) odlučiti, odrediti, zaključiti, riješiti; ~**o** odluka, rješenje, zaključak; ~**a** odlučan; ~**ebla** rješiv; ~**eco** odlučnost; ~**ema** lako odlučujući; ~**igi** utjecati na odluku; ~**igi** odlučiti se; **antaū~i** unaprijed odlučiti; **antaū~o** predodlučka; **for~i** odustatiti od odluke; **mem~o** samoodlučka; **ne~ebla** neodlučiv; **ne~ema**, **sen~a** neodlučan; **juğ~o** sudska presuda; **propra~e** svojevrijedno
decidu|a prolazan, padav, koji otpada (list, zub, rog, dlaka i sl.); ~**o** (*anat*) površinski sloj sluznice maternice
decimal|a (*mat*) decimalan; koji za bazu ima broj 10; ~**o** decimala, 1. deseti dio cijeloga broja; 2. mjesto iza decimalnog razlomka
dečifr|i (*tr*) dešifrirati 1. dekodirati, pročitati šifru; 2. odgonetnuti, objasniti sadržaj, dokučiti smisao; ~**ado** dešifriranje, odgonetanje, pronicanje u tajne
Dedal|o (*mit*) Dedal, starogrčki arhitekt, graditelj labirinta na Kreti
dedič|i (*tr*) posvetiti, namijeniti; ~**o** posveta, namjena

dedukt|i (*tr*) deducirati, doći do zaključka; ~o dedukcija; izvođenje zaključaka

default|o* default 1. (*ekon*) prestanak plaćanja obveza; 2. (*inf*) stanje uređaja kakvo je zadano na početku rada prije uvođenja nekih promjena

defend|i (*tr*) braniti 1. štiti od opasnosti, ne dopuštati, sprečavati; 2. (*prav*) zastupati koga na sudu; ~o obrana, zaštita; ~a obrambeni; ~anto branitelj, branilac, odvjetnik, advokat; **sen~a** nezaštićen; **sin~o** samoobrana

defens|i (*tr*) zabraniti, ne dopustiti (pristup, preoračanje i sl.); ~ejo zabran, branjevina, zaštićeno područje, rezervat

defensiv|o defenziva 1. (*voj*) obrana; obrambeni način ratovanja; 2. (*sport*) igranje bez većih navalnih prodora na vlastitoj strani igrališta

deferent|a deferentan 1. ponizan, pokoran, poslušan, obziran; 2. odvodni; ~a **kanalo** (*anat*) spermovod = SPERMODUKTO

defet|i (*ntr*) predosjećati poraz, sumnjati u vlastite snage; ~ismo defetizam, malodušnost, sumnja u pobjedu, u vlastite snage; ~isto defetist

defi|i (*tr*) izazvati, izazivati; 1. izazvati nekoga na natjecanje ili dvoboj; 2. prkositi, suprostavljati se, ne izbjegavati; ~o izazov

deficit|o (*fin*) deficit, manjak, gubitak, negativna razlika između prihoda i rashoda; ~a deficitaran, manjkav, nedostatan, oskudan

defil|i (*ntr, voj*) defilirati, prolaziti u mimohodu; ~(ad)o defile, mimohod

definitiv|a definitivno, konačan, završen, presudan, određen; ~e definitivno, konačno

deflaci|o 1. deflacija (*fin*) smanjenje optičaja novca; 2. (*geol*) utjecaj vjetra na zemljište i posljedice toga, ogoljenje tla, raznošenje zemlje, stvaranje pješčanih naslaga i sl.; ~i (*ntr*) uzrokovati deflaciju

deflor|i (*tr*) deflorirati, oskvrnuti, oduzeti djevičanstvo; ~ado defloracija, oskvrnuće, razdjevičenje, oduzeće djevičanstva.

defraud|i (*tr*) defraudirati, utajiti, pronevjeriti; = FRAUDI; ~o defraudacija, pronevjera, utaja

degel|i (*ntr*) otopiti se, rastopiti se, okopnjati; ~o otapanje, rastapanje, okopnjenje; ~afo bljuzgavica; ~igi 1. otopiti, rastopiti; 2. (*fin*) deblokirati račun, odmrdnuti kredit

degener|i (*ntr*) degenerirati, zaostajati, zakrčljati; tjelesno i duševno zaostati; ~a 1. degeneriran, zaostao; 2. degenerativan; ~(ad)o degeneracija, izrođenje, zakrčjalost; proces pogoršavanja ili slabljenja bioloških i psihičkih osobina; ~afo ono što je degenerirano; ~ulo degenerik

degeni|o*(bot) degenija (*Degenia*) iz por. krstašica; **Velebita** ~o velebitska degenija (*D. velebitica*), hrvatski endem

degn|i (*ntr*) udostojati se, umilostiviti se

degrad|i (*tr*) degradirati, oduzeti kome čin, svrstati u niži razred, smanjiti nekomu čast; ~ado degradacija, degradiranje; ~igi degradirati se, pogoršati se, izroditi se

dehisk|i (*ntr, bot*) pucati, cijepati se (o biljkama čiji se plod sam oslobađa pucanjem); ~a **frukto** cjepanica, kalanka; **ne~a frukto** glodva, durancija

deism|o = DIISMO

dej|o (*pov*) dej; titula poglavara Alžira i Tunisa pod osmanskom vlašću

dejo|i raditi, biti u službi, obnašati službu u određeno radno vrijeme; ~o određeno radno vrijeme; ~ejo poslovница; radno mjesto

dek deset, broj 10; ~a deseti; ~o desetica, desetka, desetorica; ~o **da** desetak; ~estro desetar; zapovjednik desetorice; ~obla deseterostruk; ~ono desetina; ~opo desetorica, grupa od 10; ~uma (*mat*) = DECIMALA; ~umi (*voj*) desetakovati; ~du dvanaest; ~duo tucet; **du~** dvadeset; **jar~o** desetljeće, decenij; **tag~o** deset dana

deka| deka~; prefiks za mjerne jedinice sa značenjem: deset

dekad|o dekada; razdoblje od deset dana

dekadenc|o dekadencija, nazadovanje, opadanje, propadanje; gubljenje vrijednosnih svojstava; ~i nazadovati, propadati

dekalitr|o dekalitar, 10 litara

dekalki (*tr*) skinuti žbuku

dekalog|o (*bibl*) dekalog; deset zapovjedi božjih

dekametr|o dekametar, 10 metara

dekan|o dekan 1. (*pov*) desetni; u grčkoj i rimskoj vojsci, zapovjednik skupine od 10 vojnika; 2. (*kat*) biskupski namjesnik koji nadzire rad dekanata; 3. predstojnik fakulteta; 4. (*kem*) ravnolančani ugljikovodik s deset ugljikovih atoma; ~eco dekanat, čast i služba dekana; ~ejo dekanat, zgrada dekanata; sjedište ili stan dekana

dekant|i (*tr*) pretočiti, pretakati, prelijevati

dekapod|oj (*zoo*) deseteronošci; red rakova (škamp, jastog, hlap) = DEKPIEDULOJ

dekat|i (*tr, teks*) ukloniti apreturu sa sukna

dekatlon|o (*sport*) dekatlon, desetboj; lakoatletsko natjecanje u deset disciplina

deklam|i (*tr*) deklamirati, recitirati; ~o deklamacija; ~ado deklamiranje, recitiranje; **ekspon~i** oglašavati, izvikivati na sajmu

deklar|i (*tr*) deklarirati 1. izjaviti, objaviti, proglasiti; 2. prijaviti za carinjenje; **sin** ~i očitovati se, izjasniti se; ~o deklaracija, izjava, objava, prijava

deklaraci|o deklaracija = DEKLARO

deklinaci|o deklinacija 1. (*gram*) sklonidba; mijenjanje oblika imenica po padežima, rodu i broju; 2. (*fiz*) skretanje magnetske igle od meridijana; 3. (*astr*) udaljenost zvijezde ili planeta od nebeskog ekvatora; 4. (*med*) opadanje jačine neke bolesti; ~i (*tr*) deklinirati, sklanjati, mijenjati po padežima; **ne~ebila** nedeklinabilan, koji se ne može sklanjati

deklin|i* (*tr*) 1. = DEKLINACII; 2. otkloniti, ukloniti

dekliv|o obronak, strmina, nizbrdica, nagib; ~a strm; ~afo strmina; ~eco strmost, strmovitost

dekokt|i (*tr*) dugo kuhati u vodi, raskuhati; ~afo kuhano varivo ili voće

dekolit|i (*tr*) dekolirati, razgoliti, obnažiti; napraviti dublji izrez na odjeći oko vrata i na leđima; ~afo dekolte, izrez na haljini ili bluzi koji otkriva vrat i dio prsa

dekor|o dekor, dekoracija, ukras; ~i (*tr*) dekorirati, ukrasiti, uresiti

dekoraci|o dekoracija 1. ukras, ures; 2. (*kaz*) ukrašavanje pozornice, inscenacija, izloga; 3. (*grad*) arhitektonski ukrasni sastojak; 4. orden, odlikovanje,

znak odlikovanja; ~i (*tr*) = DEKORI; ~isto dekorater; ~riča bogato ukrašen, dekoriran

dekortik|i* (*tr*) oljuštiti, oguliti, skinuti koru

dekrepit|o* (*kem*) pucketanje, praskanje soli ili kristala (na vatri); ~i (*ntr*) pucketati, praskati

dekret|o (*prav*) dekret, ukaz, naredba, rješenje; ~i (*tr*) dekretirati, odrediti dekretom

dekstr|a desni; ~e desno; ~en udesno, nadesno, u desnu stranu; ~o desna strana; ~igi (*tisk*) = DEKSTRARANDIGI; ~ulo dešnjak, desničar ~ularo (*pol*) desnica; ~amanulo dešnjak = DEKSTRULO; **ambau~a** koji se služi obim rukama; **mal~a** lijevi; **mal~e** lijevo; **mal~en** u lijevom smjeru; ulijevo, nalijevo; **mal~o** lijeva strana; **mal~ulo** ljevak, ljevičar; **mal~ularo** (*pol*) ljevica; **mal~engira** (*kem*) koji ima otklon ulijevo; **ekstrem~a** ekstremno desni; **ekstremmal~a**. ekstremno, krajnje lijevi

dekstrin|o (*kem*) dekstrin; ugljični hidrat iz škroba

dekstroz|o* dekstroza, glukoza; groždani škrobni šećer

dekubit|o (*med*) dekubitus 1. zaležaj, sadno; zaležano mjesto na tijelu bolesnika; 2. rana nastala od zaležaja; 3. mjesto s kojeg je otpalo tkivo zbog gangrene

dekur|a (*bot*) koji je silaznih listova

deleg|i (*tr*) delegirati, odrediti, poslati nekoga kao delegata; ~ito delegat, poslanik, izaslanik, zastupnik; ~itaro delegacija

delegaci|o delegacija = DELEGITARO

delekt|i (*tr*) delektirati, obradovati, razveseliti; ~igi radovati se, sladiti se, naslađivati se, uživati u čemu; ~inda slastan

deleter|a* ubitačan, štetan, škodljiv, otrovan

delfen|o 1. (*zoo*) dupin, delfin, pliskavica (*Delphinus*), vrsta morskog sisavca iz podreda kitova zubana; 2. (**D**)~o (*astr*) Dupin, zvijezde na sjevernom nebu

delfin|o (*bot*) kokotić, žavornjak (*Delphinium*) iz por. žabnjaka

delic|o naslada, uгода, užitak, uživanje; delicija; ~a deliciozan; ~umi (*ntr*) osjećati ugodu/nasladu

delikat|a delikatan, tankočudan, istančan, suptilan, nježan, krhak, izbirljiv; ~afo delikatesa, poslastica; ~eco nježnost, tankočutnost, suptilnost; ~senta istančanog osjećaja; **mal~a** grub, beščutan; **mal~ulo** grubijan

delikt|o (*prav*) delikt, prijestup, prekršaj, zločin; ~into, ~ulo delikvent

delikvesk|a (*kem*) delikvescentan; koji ima svojstvo privlačiti vlagu i pretvoriti se u tekućinu

delir|i (*ntr*) buncati, bulazniti, besmisleno govoriti; ~o delirij, bunilo, poremećaj svijesti označen halucinacijama; ~a delirantan, deliričan; ~afo buncanje, bulažnjenje

delkreder|o (*fin*) delkrederere, jamčevina, jamstvo; ~a asekuro osiguranje u kojem se kao osiguranik javlja vjerovnik osiguravajući time svoje potraživanje od dužnika

delonik|o (*bot*) svjetlica, flamboyant (*Delonix*) iz por. leptirnjača; **reğa** ~o kraljevska svjetlica (*D. regia*)

delosperm|o* (*bot*) delosperma (*Delosperma*) iz por. čupavica

delt|o delta 1. četvrto slovo grčkog alfabeta; 2. (*geog*)

riječno ušće koje se zbog neprekidnih nanosa mnogim rukavcima širi u more ili jezero; 3. naplavalna na ušću takve rijeke

delta = DELTO 1.

deltametal|o (*kem*) deltametal; slitina bakra, cinka, željeza i olova za okivanje metalnih površina izloženih hrđi

deltaplan|o (*zrak*) deltaplan; letjelica u obliku grčkog slova delta; papirnati zmaj

deltoid|o deltoid 1. (*geom*) četverokut sastavljen od dva istokračna trokuta razne visine; 2. (*anat*) rameni mišić

demagog|o demagog, politikant koji se ulaguje masama; ~io demagogija; političko obmanjivanje lažnim izjavama i obećanjima

demand|i (*tr*) pitati 1. postavljati pitanja; 2. ispitivati, provjeravati znanje; 3. tražiti, moliti; 4. raspitivati se o, zanimati se za; **sin** ~i pitati se; ~o upit, pitanje, molba, problem; ~ado ispitivanje; ~aro upitni list, upitnik; ~ema znatiželjan, koji voli pitati; **el~i** ispitivati; **pri~i** ispitivati, istraživati; **pri~ado** ispitivanje (policijsko, istražno); ~osigno upitnik (?); pravopisni znak za pitanje

demarkaci|o (*prav*) demarkacija, razgraničenje; obilježavanje granične linije između država ili zaraćenih strana; ~i (*tr*) razgraničiti, obilježiti granice

demarš|o (*prav*) demarš; intervencija kod strane države radi protesta ili zahtjeva

dematofor|o (*bot*) truležnica (*Dematophora necatrix*); vrsta gljive

demenc|o (*med*) demencija, umobolnost; slabljenje intelektualnih sposobnosti zbog starenja; **frua** ~o općeorganska psihoneuroza; **senila** ~o staračko pogoršanje pamćenja i rasudjivanja; ~ulo slaboumnik

dement|i (*tr*) demantirati, opovrći, poricati, osporavati nečije tvrdnje = MALKONFIRMI; ~o demanti; službeno i javno opovrgavanje

demimond|o polusvijet; društvo sumnjiva morala = DUONMONDUMO

demisi|i (*ntr*) demisionirati, dati ostavku, odstupiti s javne dužnosti; ~o demisija, .ostavka

demiurg|o demiurg 1. (*mit*) Bog stvoritelj u starih Grka; 2. (*vjer*) tvorac, začetnik, graditelj svijeta (ali ne svemoguć)

demodeks|o (*zoo*) dlačna grinja (*Demodex folliculorum*); ~ozo demodikoza, parazitska kožna bolest, upala folikula lojnih žlijezda izazvana dlačnom grinjom

demograf|o demograf; ~io demografija; statističko proučavanje zakonitosti razvoja stanovništva

demokrat|o demokrat; ~a demokratski; ~aro demokratski, demokracija; ~eco demokracija, demokracija; ~io demokracija, demokratski režim; poredak u kojemu politička vlast pripada narodu; **popol~io** (*pol, pov*) narodna demokracija; **social~io** socijalistička demokracija, socijaldemokratska partija

demol|i* (*tr*) demolirati, razrušiti, razoriti, razvaliti = MALKONSTRUI

demon|o demon 1. nadnaravna sila, božanstvo u primitivnim religijama; 2. u monoteističkim religijama vrug, sotona; 3. (*pren*) opak, zao čovjek, zloduh; ~a demonski; ~ismo demonizam; nečo-

vječnost; ~**ohavanto** osoba opsjednuta demonom

demonstr|i (*tr*) demonstrirati, zorno prikazivati; ~(**ad**)**o** demonstracija, javno prikazivanje, izlaganje; ~**isto** demonstrator

demonstraci|o demonstracija 1. zorno prikazivanje; 2. savršen dokaz; 3. javni prosvjed, protest; ~**i** (*ntr*) prosvjedovati, protestirati

demonstrativ|o (*gram*) pokazna zamjenica, prijedlog ili prilog; ~**a** pokazni

demoraliz|i (*tr*) demoralizirati, obeshrabriti, lišiti morala, radnog ili borbenog duha; ~**o** demoralizacija, malodušnost, klonulost

demotik|a (*fil*) demotiski, narodni, pučki; ~**a skribo** demotsko pismo; pojednostavljeni kasni oblik egipatskog hijeratskog pisma

denar|o (*pov*) denar 1. srebrnjak, stari rimski novac; 2. srebrni novac u mnogim srednjovjekovnim europskim državama; 3. deni, međunarodna jedinica mjere za vlakna

denatur|i* (*tr*) denaturirati, promijeniti svojstva neke tvari; ~**ilo** denaturalizator; sredstvo za denaturalizaciju

dendrit|o dendrit 1. (*min*) kristalna tvorevina u obliku grančice; 2. fosilno drvo; 3. (*biol*) ogranak živčane stanice

dendrokel|o* (*bot*) mliječna puzavica (*Dendrocoelum lacteum*), povijuša

dendrokronolog|o (*arheol*) dendrokronolog; ~**io** dendrokronologija; metoda određivanja starosti drveta i arheoloških nalaza

dendrolag|o (*zoo*) klokana penjaš (*Dendrolagus*); klokana koji se penje po drveću

dendrologi|o (*bot*) dendrologija, proučavanje i ukupnost znanja o vrstama drveća i grmlja

Deneb|o (*astr*) Deneb; sjajna zvijezda u zvijezdu Labuda

deng|o (*med*) denga; zapadnoindijska zarazna groznica

dengl|i* 1. naporno raditi, tegliti, rintati; 2. obilježavati drveće žigom; 3. klepati kosu

denim|o* (*teks*) denim, traper, džins; vrsta pamučne tkanine

denominaci|o*denominacija 1. (*fin*) denominalizacija; sniženje nominalne vrijednosti nečega; 2. povlačenje ili uskraćivanje kandidature na neki položaj; ostavka na neki položaj, smjenjivanje

denominator|o (*mat*) denominator; nazivnik; broj u razlomku ispod crte = NOMANTO

denonc|i* (*tr*) denonsirati, otkazati neki dogovor, ugovor ili zajedničko djelovanje

denotaci|o (*ling*) denotacija; upućivanje na prvo, osnovno, izravno značenje riječi ili izraza

dens|a gust, zbijen, neproziran, koncentriran; ~**e** gusto ; ~**o** gustoća, zbijenost, punoća, sažetost; ~**ažo** gustiš, guštik, šiprag, šikara = VEPRO, ARBETAJO; ~**eco** gustina, gustoća; ~**ejo** šikara, gustiš; ~**igi** zgusnuti, učiniti gustim; ~**iği** gusnuti, postajati gust, zgusnuti se; ~**igilo** sredstvo za zgusnjavanje; ~**korpa** = MASIVA; ~**ometro** denzimetar; aparat za mjerenje gustoće tekućine; **mal~a** rijedak; **mal~ejo** čistina u šumi, krčevina; **mal~igi** razrijediti, prorijediti **mal~iği** razrijediti se, postati rijedak; **fluks~o** gustoća indukcije;

elektra fluks~o, (*fiz*) gustoća električne indukcije; **magneta fluks~o** (*fiz*) magnetska indukcija; gustoća toka magnetskog polja; **helo~o** (*fiz*) gustoća izvora svjetlosti; **kurento~o** gustoća struje; **lakto~ometro** aparat za mjerenje gustoće čistoće mlijeka; **probablo~o** (*stat*) vjerojatnost gustoće

densteti|o (*bot*) denstetija (*Dennstaedtia*) iz por. denstetija

dent|o (*anat*) zub; koštani organ u ustima za žvakanje hrane; ~**oj** zubi ~**a** zubni; ~**i** (*tr*) nazubiti (nešto); ~**ažo** zubac; ~**aro** zubi, zubalo, zupci; ~**ego** veliki zub, kljova; ~**eto** zubčić; ~**ino** zubna kost, dentin, osnovno koštano tkivo zuba; ~**ingo** zubna alveola; ~**isto** dentist, zubar, zubotehničar; ~**izi** (*tr*) nazubiti, napraviti zupce na nečemu ~**izilo** aparat za pravljenje zubaca; ~**umita** nazupčen; ~**obreča** krezub, koji je izgubio jedan ili više prednjih zubi; **sen~a** bezub, krezub; **sen~uloj** (*zoo*) bezupci, krezubice, sisavci bez zubi; **kojno~o** očnjak; **labirinto~uloj** (*pal*) = STEGOCEFALOJ; **lakto~o** mliječnjak, mliječni zub; **mucl~o** kutnjak, molar = MOLARO; **okul~o** gornji očnjak **sažo~o** zub mudrosti, umnjak; **trančo~o** sjekutić = INCIZIVO; **tri~o** trozub; **vango~oj** molari i premolari

dental|o (*fon*) dental, zubni suglasnik = DENTOSONO

dentari|o* (*bot*) bradavičak, lukovičasta režuha (*Cardamine bulbifera* sin. *Dentaria bulbifera*) iz por. krstašica

denud|i (*tr, geol*) ogoliti, ostrugati zemljani sloj na nalazištu

denunc|i (*tr*) denuncirati, potkazati, prokazati, prijaviti policiji; ~**o** denuncijacija, prokazivanje, doušništvo; ~**anto** denuncijant, potkazivač; ~**isto** doušnik, špijun

deodar|o (*bot*) himalajski cedar = HIMALAJA CEDRO

deoksi| (*kem*) deoksi-; prefiks koji pokazuje da u određenoj molekuli nedostaju atomi kisika

deontologi|o (*fil*) deontologija; znanost o dužnostima

departement|o departman 1. odio, odjel, odsjek; 2. viša upravna teritorijalna jedinica u nekim zemljama; **sub~o** okrug = ARONDISMENTO

depend|i (*ntr*) ovisiti 1. biti ovisan o nekome; 2. biti zarobljen navikama

depeš|o depeša, brzojav, telegram; ~**i** (*tr*) brzojaviti, telegrafirati

depoj|i (*tr, voj*) prestrojiti; ponovno, drugačije postrojiti (trupe)

depon|i (*tr*) deponirati, odložiti, smjestiti; 1. pohraniti, uložiti novac; 2. taložiti; ~**ažo**, ~**itažo** 1. polog; 2. talog; ~**anto** ulagač deponent; ~**ejo** depo, trezor, garderoba; ~**ejo de datumoj** (*inf*) baza podataka; **rubaj~ejo** odlagalište smeća

deport|i (*prav*) deportirati; prognati iz političkih razloga

depot|o (*voj*) rezervna trupa

depozici|o (*prav*) depozicija, izjava, iskaz (pred sudom ili na policiji); ~**i** izjaviti, dati iskaz na sudu ili na policiji

depravaci|o depravacija 1. (*med*) pogoršanje stanja; 2. (*psih*) pokvarenost, izopačenost, razvrat, sklonost nemoralu

deprec|i (*tr*) 1. (*fin*) devalorizirati, umanjiti vrijed-

nost; 2. podcijeniti; ~(**ad**)o deprecijacija, devalvacija, obezvrijeđivanje novca

depresi|o depresija 1. (*psih*) potištenost, tjeskoba; 2. (*ekon*) ekonomska kriza; 3. (*geol*) uleknuce, uleknina u zemaljskoj kori niža od morske razine; 4. (*met*) ciklona, područje niskog tlaka; 5. (*brod*) razdoblje pada vozarina na pomorskom tržištu; 5. (*nav*) dubina obzora; ~**a** depresivan

depresor|o (*anat*) depresor; živac koji stimulacijom vazodilatacije usporava rad srca i tako snižava arterijski krvni tlak

deprim|i (*tr*) deprimirati, obeshrabriti, oneraspoložiti, potišti, ogorčiti; ~**o** deprimiranost; ~**igî** deprimirati se

deput|i (*pol*) izaslati, delegirati, poslati izaslanika; ~**ito** deputat, delegat, izaslanik; ~**itaro** delegacija, izaslanstvo

der|o (*bot*) deris (*Derris*) iz por. leptirnjača; korijenje izlučuje tvari insekticidnog djelovanja

derbi|o* derbi 1. (*sport*) tradicionalna utrka trogodišnjih rasnih grla u Engleskoj; 2. (*sport*) važna ili najvažnija utakmica

deriv|i (*tr*) izvesti, izvoditi iz čega; ~(**ad**)o derivacija 1. (*mat*) granična vrijednost diferencijalnoga kvocijenta kad promjena argumenta teži nuli; 2. (*fiz*) otklon tijela iz predviđene staze gibanja; 3. (*prav*) prijenos prava s jedne na drugu osobu; 4. (*nav*) zanašanje; 5. (*ling*) tvorba, izvođenje jedne riječi iz druge; 6. (*voj*) otklon projektila od planirane crte gibanja zbog njegove rotacije; ~**ajfo** derivat 1. izvod; oblik izveden iz drugog oblika; 2. (*kem*) A. organski spoj koji potječe od drugih organskih spojeva; B. proizvod specifičnih svojstava proizveden iz koje sirovine; ~**ebla** izvodič

derm|o (*anat*) koža (*dermis*); ~**a** kožni; **en~a** unutar kože; **sub~o** potkožica

dermapter|oj (*ent*) uholaze (*Dermaptera*)

dermat|o (*anat*) koža (u složenicama kao prvi dio riječi); ~**ito** dermatitis, upala kože; ~**olog** dermatolog; ~**ologio** dermatologija, grana medicine koja proučava kožne bolesti; ~**ozo** dermatoza, opći naziv za oboljenje kože

dermest|o (*ent*) slaninar (*Dermestes*) iz por. kožojeda; ~**oj** kožojedi (*Dermestidae*), kornjaši jajasta oblika; **lardo~o** slaninska gagrca (*D. lardarius*)

dermopter|oj (*zoo*) kožuškari (*Dermoptera*), red sisavaca biljoždera

derviš|o (*isl*) derviš; muslimanski redovnik prosjak

des čestica koja se upotrebljava ispred "pli" ili "malpli" u značenju s tim, utoliko, to (ju pli multe ~pli bone = čim više tim bolje)

des| kao prvi dio riječi upućuje na raz-, iz- od- (desinfekti, desodori)

desapont|i (*tr*) razočarati; ~**o** razočaranje; ~**igî** razočarati se

descend|i (*ntr*) sići, silaziti, spustiti se; ~**o** silazak

desegn|i (*tr*) crtati, risati; ~**o** crtež, crtanje; ~**ado** crtanje, (trajanje radnje); ~**ajfo** (*lik*) crtež; ~**isto** crtač; **tuč~o** crtež tušem; ~**oarto** umjetnost crtanja; ~**onajlo** crtači čavlič, puntina

desen|o* = DESEGN(A)O

desert|o (*kul*) desert; završno jelo ručka ili večere (kolač, voće, kompot, sladoled, sir); ~**a** desertni

desfil|i (*voj*) rasporediti čete tako da budu zaštićene od neprijateljske vatre

desikator|o* (*kem*) desikant; spoj koji uzrokuje privremeno sušenje bilja

desinfekt|i (*tr*) dezinficirati, raskužiti = MALINFEKTI; ~**ajfo** dezinfektant, raskužno sredstvo; ~**ilo** dezinfektor; sprava za dezinfekciju

desintegrator|o* dezintegrator 1. uređaj za suho usitnjavanje mekših materijala; 2. mlin za zgrudnani materijal

deskript|i* (*tr*) opisati = PRISKRIBI; ~**o** opis

desmod|o (*zoo*) šišmiš vampir (*Desmodus*), sisavac iz reda šišmiša

desmodi|o (*bot*) dezmodij (*Desmodium*) iz por. leptirnjača

desolat|a* neutješan, ucvljen, očajan, beznadan

desper|o desperacija, očaj, stanje beznađa; ~**anto** desperater, beznadnik

desperad|o* (*žarg*) desperado, očajnik; asocijalna osoba na rubu društva

despot|o despot 1. samodržac, silnik, tiranin; vladar neograničene vlasti; 2. (*pren*) nasilnik; ~**a** despotski; ~**eco** despotstvo, silništvo, tiranija; ~**ismo** despotizam

destil|i* = DISTILI; ~**atoro** (*teh*) destilator = DISTILILO

destin|o 1. sudbina, usud, udes, kob, fatum; 2. svrha, namjena; ~**i** (*tr*) namijeniti, odrediti, propisati, odlučiti; **antaü~o** predodređenost

destinaci|o* destinacija, odredište

deströjer|o (*pom*) deströjer, razarač, ratni brod

detal|o detalj, pojedinost, potankost, sastojak, sitnica; ~**a** detaljan, podroban, iscrpan, opširan; ~**e** detaljno, podrobno, potanko, iscrpno; ~**i** (*tr*) 1. razraditi u detalje, detaljirati, razlagati, dijeliti; 2. opširno opisivati; 3. (*trg*) prodavati na malo; ~**ado** 1. razmatranje pojedinosti; 2. prodaja na malo; ~**ajfo** detalj, pojedinost; ~**isto** prodavač na malo; **mal~a** opširan, opsežan

detekt|i (*tr, teh*) otkriti, pronaći, iznaći; ~**o** otkriće, pronalazak; ~**ilo** detektor 1. akustička sprava za pretvaranje zvukova visoke u zvukove niske frekvencije; 2. sprava koja otkriva podmornice, mine i sl.

detektiv|o detektiv, policijski agent; ~**a** detektivski; ~**i** (*ntr*) obavljati službu detektiva

detektor|o = DETEKTILO

deterenc|i* (*tr*) spriječiti, sprečavati, onemogućiti; ~**o** sprečavanje

deterg|i (*tr, med*) isprati, očistiti (ranu, čir i sl.); ~**anto** deterđent; sredstvo za pranje i čišćenje

determin|i (*tr*) determinirati, utvrditi, ustanoviti; odrediti podrijetlo ili sastav čega; ~**o** determinacija, određivanje, označavanje; ~**a** determinativan, određujući; ~**anto** determinant 1. činilac koji određuje neku činjenicu ili na nju utječe; 2. (*mat*) skup brojeva poredanih po određenom pravilu za rješavanje jednadžbi; 3. (*leks*) skraćena oznaka koja se stavlja ispred objašnjenja pojedinih riječi u rječnicima; ~**ismo** (*fil*) determinizam; **ne~ebla** nedeterminabilan, neutvrdiv, neodređen

detonaci|i (*ntr*) detonirati, eksplodirati; ~**o** detonacija, vrlo jaka eksplozija; ~**igî** uzrokovati detonaciju; ~**igilo** detonator; sprava za paljenje eksploziva; **anti~anto** antidetonator, antiexploziv

detrít|o (*min*) detritus, šljunak, kameno kršlje; ~**a** detritičan, raspadnut, smrvljen

detru|i (*tr*) razoriti, razrušiti, uništiti; *usp.* **ruinigi**, **neniigi**, **ekstermi**, **malkonstrui**, **faligi**, **frakasi**, **disbati**; **~o** razaranje, rušenje, uništavanje; **~a** ruševni, rušilački, razarački; **~emo** rušilaštvo; **~iği** razoriti se, razrušiti se; **ne~ebla** nerazoriv, neuništiv; **veter~iği** razoriti se zbog nagrizanja zraka
deūteri|o (*fiz*, *kem*) deuterij; izotop vodika, u jezgri ima jedan proton i jedan neutron
deūteromicetoj (*bot*) deuteromicete (*Deuteromyces*); neperfektne gljive = MITOZOSPORAJ FUNGOJ
deūteron|o (*fiz*) deuteron, jezgra atoma teškog vodika
dev|i (*tr* + *inf*) morati, trebati; **~o** dužnost, obveza, zadaća, zadatak; **~iği** primorati, prisiliti, prinuditi; **~iği** zaduženje, obveza; **~iğa** obavezan; **~ontigi** (*sin*) obavezati (se); **~libera** slobodan svake obveze; **~oligi** = DEVONTIGI; **~oscia**, **~okonscia** savjestan, revan; **el~iği** iznuditi; **laū~e** po dužnosti; **mal~iği** osloboditi , razdužiti; **ne~iğa** neobavezan, neobavezan; **sen~iği** razdužiti; **sin~ig(ad)o** samoprimeravanje, samozaduženje; **cedo~o** ustupak prioriteta; **cedo~i** (*tr*) ustupiti prioritet; **kompeno~o** obveza nadoknade; **servo~o** tlaka = SERVITUDO; **trud~iği** prisiliti, nametnuti
devalut|o (*fin*) devalvacija; smanjenje vrijednosti novčane jedinice prema zlatu ili drugoj valuti; **~i** (*tr*) devalvirati; provesti devalvaciju
devanc|i (*tr*) prestići, prestignuti
devanagar|o* devanagari, sanskrtsko pismo
devi|i (*ntr*) skretati, odstupati, otklanjati; **~o** otklon, devijacija, skretanje od smjera; **kvarila ~o**, **meza~o**, **norma~o** devijacije u statistici
deviaci|o = DEVIO
deviz|o deviza 1. parola, krilatica, geslo, lozinka; 2. (*fin*) mjenica ili ček koji glasi na inozemnu valutu; 3. u današnjem govoru: vrijedni strani novac uopće
devoni|o (*geol*) devon; treće razdoblje paleozojske ere
devor|i* = VORI
devot|a devotan, predan vjeri, pobožan, smjeran, pokoran, skrušen; **~ađoj** devocionalije; predmeti za izvanjsko pokazivanje pobožnosti (križić, krunica); **~eco** devotnost, pobožnost, smjernost; **~ulo** pobožnik, privrženik
dezajn|o (*teh*, *lik*) dizajn (E. design); tehničko i estetsko oblikovanje industrijskih proizvoda; **~i** (*tr*) dizajnirati; **~isto** dizajner
dezert|o (*geog*) pustinja, puštoš; **~a** pustinjski; **~ano** pustinjski nomad; **~eco** napuštenost, zapuštenost; **~iği** opustošiti, pretvoriti u puštoš; **~iği** opustošenost; **~ulo** pustinjak, eremit; **brul~iği** spaliti, uništiti vatrom
dezir|i (*tr*) željeti, htjeti; **~o** želja, volja, htijenje; **~egi** silno željeti, žudjeti, čeznuti; **~inda** poželjan; **ek~i** zaželjeti, poželjeti; **bon~o** čestitka, želja za dobrobit
di| (*kem*) di- prefiks, kao prvi dio riječi znači da se drugi dio uzima dvostruko (dioksido, dimero)
di|o (*vjer*) bog; nadnaravno biće koje je stvorilo svijet; **~a** božji; **~ađo** božanstvo; **~aro** bogovi = *panteono*; **~eco** božanstvenost; **~eca** božanstven; **~iği** činiti ili smatrati koga bogom; **~ino** božica, boginja; **~ismo** deizam; **duon~o** polubog; **kontraū~a** protubožji; **sen~a** bezbožan; **sen~ulo** bezbožnik,

ateist; **~favoro** milost božja; **~patrino** majka božja

diabet|o (*med*) dijabetes, šećerna bolest
diabl|o (*kršč*) davao, vrag, sotona, nečastivi; *usp.* **satano**, **demono**; **~a** vrazji, đavolji; **~e** vrazje, đavolje; **~e**, **al ~o!** do vraga!; **~ađo** vragolija, nepodopština; **~eco** đavolstvo, vraštvo; **~eto** vražić, vražićak, đavoljak; **~ino** đavolica; **~ido** vragolan
diabol|o (*igr*) dijabolo, vrsta dječje igrache: dva štapica s konopom i mosur koji se na konopu brzo okreće, baca u vis i opet hvata na konop
diadem|o dijadem 1. u antici vrpca kojom se podvezivala kosa; 2. kruna kao znak vladarskog dostojanstva; 3. ženski ukras u obliku krune, vijenca ili poveza na glavi
diafan|a proziran, prozračan, bistar; **~eco** prozirnost, jasnoća, bistrina; **~oskoptio** (*med*) dijafanoskopija; osvjetljavanje organa iznutra; **mal~a** neproziran, neprovidan, mutan
diafiz|o (*anat*) dijafiza; srednji dio cjevaste kosti
diaforez|o* (*med*) diaforeza; znojenje, preznježavanje, izlučivanje znoja
dijafragm|o 1. (*anat*) dijafragma, ošit; pregrada između dviju tjelesnih šupljina; 2. (*med*) branica; u kontracepciji, mehanička zapreka prolasku spermija; 3. (*bot*) pregradna opna u plodnici; 4. (*fol*) zaslon; ploča s otvorom u sredini koji ograničuje snop zraka koji prolazi kroz optički sustav; 5. (*fiz*) metalna pločica u telefonskoj slušalici, gramofonu i sl. , koja reproducira zvukove; 6. (*teh*) pregrada za razdvajanje i rastavljanje čestica, molekula i sl. 7. općenito: tanka stijenka, opna; **~i** (*tr*) suziti, učiniti užim, smanjiti otvor dijafragme
diagenez|o (*min*) dijageneza; niz procesa pomoću kojih se neki talog pretvara u kamen
diagnostik|o = DIAGNOZIKO
diagnoz|o (*med*) dijagnoza; ustanovljenje bolesti temeljem pregleda bolesnika; **~i** (*tr*) dijagnosticirati; ustanoviti vrstu bolesti; **~isto** dijagnostičar; **~iko** dijagnostika; **sero~o** serodijagnoza; dijagnoza analizom serumske reakcije
diagonal|o (*geom*) dijagonala; dužina između dvaju nesusjednih vrhova višekutnika; **~a** dijagonalan, poprečan
diagram|o (*znan*) dijagram; grafički način prikazivanja određenih pojava i odnosa u prirodi i društvu
diakil|o, **diakilon|o** (*farm*) dijahilon; flaster od biljnih sokova za omekšavanje i ublažavanje
diaklaz|o (*geol*) dijaklaza; pukotina koja prosjecca slojeve stijena; *usp.* **faūlto**
diakon|o (*kršč*) đakon 1. (*pov*) u rano kršćansko doba, pomoćnik biskupa; 2. u Katoličkoj crkvi treći svećenički red; 3. u Pravoslavnoj crkvi najniži stupanj svećeničkog reda; 4. u Evangelističkoj crkvi službenik pri crkvenoj općini, karitativni radnik; **~eco** đakonat; **~ino** đakonovica, đakonova žena; **arki~o**, **čef~o** arhidakon; *usp.* **čefvikario**, **prelato**
diakrit|a 1. (*fon*) diakritički, razlikovni; **~a** signo diakritički znak; znak iznad nekih slova, koji označuje njihov poseban izgovor: ^, ˇ, ´, `; ¨; ~; 2. (*med*) simptomatičan, karakterističan = PATOGNOMONIA

diakron|a (*ling*) dijakronijski; koji se odnosi na jezične pojave u različitim fazama njegova razvoja
dialekt|o dijalekt, narječje; *usp.* **idiomo**, **žargon**, **slang**; ~**olog**o dijalektologija; **dis~iği** razviti se u razne dijalekte

dialektik|o dijalektika, vještina, umijeće raspravljati

dialipetal|oj (*bot*) = LIBERPETALULOJ

dializ|i (*tr*) dijalizirati 1. (*kem*) razdvajati niskomolekularne spojeve od koloida u otopinama kroz polupropusne membrane; 2. (*med*) odstranjivati otpadne metaboličke i otrovne tvari iz krvi čovjeka kojemu je prestala funkcija bubrega; ~**o** dijaliza, razlučivanje, dijalitičko pročišćivanje krvi; ~**ilo** (*teh*) dijalizator; uređaj za dijalizu; **sango~o** dijaliza krvi

dialog|o dijalog 1. razgovor među dvjema osobama; 2. (*knjiž, kaz*) književno djelo u formi razgovora u dvoje; ~**a** dijaloški

diamagnet|a (*fiz*) dijamagnetski, protumagnetski; ~**ismo** dijamagnetizam; pojava da magnetska polja odbijaju neke tvari

diamant|o (*min*) dijamant; najtvrdi mineral, jedan od kristalnih oblika ugljika; ubraja se među najskupocjenije drago kamenje, alem-kamen; ~**a** dijamantni; ~**i** (*tr*) ukrasiti dijamantima; ~**isto** brusač ili prodavač dijamanta

diametr|o (*mat*) dijametar, promjer, prečnik; dužina koja prolazi središtem geometrijskog lika i spaja dvije točke na njegovim stranicama ili plohama; ~**a** dijametralan; **duon~o** poludijametar, polumjer, poluprečnik, radijus

Dian|o (*mit*) Dijana; rimska božica lova i mjeseca

diant|o (*bot*) karanfil, klinčić, garoful (*Dianthus*) iz por. karanfila; **barba** ~**o** turski karanfil (*D. barbatus*); **Činia** ~**o** kineski karanfil (*D. chinensis*); **kariofil~o** plemeniti karanfil (*D. Cariophyllus*); **pluma** ~**o** perasti karanfil (*D. plumarius*)

diapaūz|o (*biol*) dijapauza, razdoblje potpunog mirovanja u životu neke biljne ili životinjske vrste uslijed klimatskih uvjeta (zima, suša)

diapazon|o (*glazb*) dijapazon 1. opseg kojeg doseže neki ljudski glas ili instrument; 2. ugađalica; mala čelična vilica s dva kraka koja daje ton; 3. starogrčki interval oktave; 4. (*pren*) raspon, opseg umnih sposobnosti i mogućnosti djelovanja čovjeka

diapedez|o (*biol*) dijapedeza; prolaz leukocita kroz stijenke kapilara

diapozitiv|o (*fov*) dijapozitiv; pozitiv fotografije na prozirnou materijalu za pojedinačnu projekciju na platnu

diare|o (*med*) dijareja, proljev; učestalo pražnjenje crijeva

diartr|o (*anat*) pokretni zglovlak = MOVEBLA ARTIKO

diaskop|o (*fov*) dijaskop, projektor; aparat za projekciju dijapozitiva

diaspor|o dijaspora 1. rasutost, rastepenost; 2. raspršenost; stanje u kojem žive članovi nekog naroda po svijetu (Židovi, Romi); 3. (*bot*) spora, sjeme, plod; rasplodno tijelo biljke; 4. (*min*) jaspis; vrsta kremenca crvene boje

diastaz|o (*kem*) dijastaza 1. tvar koja izaziva vrenje; 2. pretvaranje škrobnog brašna u dekstrin i šećer

diastol|o (*med*) dijastola; širenje srca i arterije koje se izmjenjuje sa stezanjem

diastrofism|o (*geol*) dijastrofizizam, tektonizam, ukupnost deformacija koje se događaju na dijelovima Zemljane površine

diaterm|a (*fiz*) diatermički, koji propušta toplinu

diatermi|o (*med*) diatermija; liječenje toplinom pomoću struje visoke frekvencije

diatez|o diateza 1. (*med*) sklonost organizma čestom oboljenju od iste bolesti; 2. (*gram*) glagolsko stanje koje određuje stanje subjekta u rečenici

diatome|oj (*bot*) diatomeje, alge kremenjašice (*Bacillariophyta Diatomeae*), jednostanične alge s kremenastim ljušturama; ~**a tero** dijatomejska zemlja, vrsta kremenje nastale taloženjem uginulih diatomeja

diatomit|o (*min*) diatomit, sedimentni silicijski kamen

diaton|a (*glazb*) dijatonski; koji se sastoji od tonova i polutonova

diazol (*kem*) diazo-; koji sadrži diazo-grupu (diazometano = diazotmetano)

diazoni|o (*kem*) dijazonij; organska sol; ~**igi** dijazonirati

diazot|i (*tr*) uvesti, uvadati diazo-grupu

diboč|i (*ntr*) pijančevati, bančiti, lumpati, živjeti raskalašeno; ~**ado** pijančevanje, bančenje, lump(ov)anje; ~**a** raskalašen, pijan; ~**afoj** pijančevanja, pijanštine; ~**ulo** pijanac, pijančina, pijandura, bekrija, lump; **for~i**, **tra~i** propiti, zapiti, prolumpati

did|o (*orn*) veliko dodo (*Raphus cucullatus*); velika ptica s Mauriciusa, istrijebljena u 17. st.

didaktik|o didaktika; znanost o nastavi, vještina poučavanja

didaktill|a* dvoprnsni, dvoprstan

didaskali|oj (*kaz, knjiž, tipogr*) didaskalije; upute dramskog pisca uz dijelove teksta o postavljanju djela na scenu

didelf|o (*zoo*) naboruša (*Didelphis*); mali američki sisavac iz reda tobolčara; ~**edo**j američki štakori (*Didelphidae*)

didim|o (*kem*) didim; smjesa praeodima i neodima

didimoklen|o (*bot*) didimohlena (*Didymochlaena*); rod trajnih paprati iz por. *Aspleniaceae*

dielektrik|o (*fiz*) dielektrik, loš vodič električne struje, nevodlič, neprovodlič, izolator; ~**a** dielektričan, neprovodljiv; ~**metro** aparat za mjerenje (ne)provodljivosti

dierrez|o dijereza 1. (*ling*) rastavljanje dvaju samoglasnika u dvoglasu na dva sloga; 2. (*knjiž*) cezura; 3. (*med*) odvajanje zdravog tkiva od bolesnog

dies|o (*glazb*) dijeza, povisilica; glas povišenja za pola tona; **du~o** didjeza, povisilica za cijeli ton

diet|o dijeta; način prehrane koji se zasniva na umjerenosti ili odricanju od pojedinih tvari; ~**iko** (*med*) dijetetika; znanost o dijeti; ~(**ik**)**isto** dijetetičar; dijetetski savjetnik; ~**ulo** dijetalac, pacijent na dijeti

difekt|i (*tr*) oštetiti, pokvariti, onesposobiti; ~**o** kvar, šteta, oštećenje; ~**afo** oštećena stvar; ~**eb**la pokvarljiv, oštetljiv; ~**igi** oštetiti se, pokvariti se, onesposobiti se; ~(**ig**)**ema** lako oštetljiv, pokvarljiv; **for~i** okrhnuti, okrnjiti, oštetiti dio cjeline;

sen~a neoštećen; **brul~i** ogorjeti, oprljiti, osmuditi; **milit~oj** ratna šteta

difenbaki|o (*bot*) difenbahija (*Dieffenbachia*) iz por. kozlaca

diferenc|i (*ntr*) razlikovati se, biti različit; ~o razlika; ~a različit, drukčiji, neistovjetan; ~**ado** razlikovanje; ~**igi** razlikovati, lučiti odvajati, diferencirati; ~**igo** lučenje, odvajanje; ~**iği** postati, postajati različit; **sen~e** bez razlike

diferenci|i = DIFERENCIALI

diferencijal|o diferencijal 1. (*mat*) glavni linearni dio promjene vrijednosti funkcije; 2. (*teh*) veza između motora, razvodnika brzine i kotača na motornom vozilu; ~a diferencijalni (račun, oblik); ~i (*mat*) izračunati diferencijal

dificil|a* težak = MALFACILA

defin|i (*tr*) definirati, točno odrediti, ograničiti; ~o definicija; sažeto tumačenje; točno objašnjenje značenja; ~a određen; **ne~a** neodređen; **ne~ebla** neodrediv; **sen~a** neodređeni

difrakt|i (*tr, fiz*) lomiti svjetlosne zrake; ~o difrakcija, 1. ogib; 2. savijanje

difteri|o (*med*) difterija; zarazna bolest sluznice ždrijela, grla i nosa

diftong|o (*fon*) diftong, dvoglas (aü, eü, oü)

difuz|i (*tr, fiz*) difundirati, raspršiti, razvući, razlijevati, rasprostraniti; ~a difuzan, raspršen, razasut, raširen; ~o (*fiz, kem, biol*) difuzija; proces gibanja, širenja, rasprostranjenosti; ~**iği** difundirati se, raspršavati se, širiti se; ~**ilo** difuzor; uređaj koji se služi difuzijom, konično prošireni kanal, usporava brzinu strujanja tekućine i plinova

dig|o nasip, bedem, brana; *usp.* **kluzo, ĝeto, varfo**; ~i (*tr*) postaviti branu, zaustaviti vodotok

digam|o (*ling*) digama; dvostruko gama, slovo starogrčkog alfabeta; u esperantu ü

digest|i (*tr, med*) probaviti, razdijeliti, razlučiti; ~(**ad**) digestija, probava, vrenje (hrane u želucu); ~a probavni; ~**ebla** probavljiv; ~**iga** koji potiče probavu; ~**igafo** digestiv; sredstvo koje potiče probavu; ~**ujo** digestor; uređaj za odstranjivanje plinova kod kemijskog pokusa; **mis~o** loša probava

digestiv|o = DIGESTIGAJO

digital|o (*bot*) digitalis, naprstak, pustikara (*Digitalis*) iz por. strupnikovica; ~**ino** (*kem, farm*) digitalin, glikozid u digitalisu

digitari|o (*bot*) svačica (*Digitaria*) iz por. trava

digitoksin|o (*kem*) digitoksin; znanstveni naziv za glikozid u digitalisu

digitopunktur|o (*med*) digitopunktura, akupresura; liječenje pritiskanjem određenih točaka na tijelu

diglosi|o (*ling*) diglosija, dvojezičnost, bilingvizam; uporaba dvaju srodnih jezika na jednom području koji imaju odvojene funkcije

dign|o dostojanstvo, čast, ugled, poštenje; ~a dostojanstven

digram|o (*fon*) digram; dva slova koje se čitaju kao jedan (lj, nj, dž)

digresi|o digresija, zastranjivanje, 1. udaljivanje od osnovne misli, zastranjivanje u govoru; 2. (*astr*) najveće odstupanje planeta od Sunca

digest|o sažetak, zbirka kratkih sadržaja, izvadaka iz književnih djela članaka i sl.

diĝit|a digitalan, brojčani, numerički = CIFERECA

dik|a debeo, ugojen, pretio; ~e debelo; ~(**ec**)o debljina; ~**afo** debela stvar; ~**eta** debeljkast, debeljuškast; ~**igi** činiti debelim, udebljavati (nekoga ili nešto); ~**iği** debljati se, nadebljati se; ~**ulo** debeljko; ~**ulino** debeljucka; **mal~a** mršav; **mal~ega** štrkljast; **mal~eco** mršavost; **mal~igi** stanjiti, učiniti tankim, mršavim; **mal~iği** smršavjeti; **tavol~o** debljina sloja, naslaga

dikarion|o = NUKLEOPARO

diki|o dikića; način govornog izražavanja; jasnoća izgovora glasova, slogova, riječi i rečenica

diki|o (*bot*) dikija (*Dychia*) iz por. ananasovki

diklin|a* jednospolan; ~**io** (*bot*) diklinija; dijeljenje spolova na različite cvjetove (muški – prašnici, ženski – tučkovi)

diklorid|o (*kem*) diklorid, biklorid

dikotiledon|oj (*bot*) dikotiledone, biljke dvosupnice, dijaliptale (*Dycotyledones*); ~a dvosupnički

dikotom|a (*bot*) dvočlan, dvostruk, dvojak, rašljast; ~**eco**, ~**io** dihotomija, rašljanje, razdvajanje 1. pravilno razgranjenje u dvije osi, svojstvo nekih biljaka da se stablo i korijen uvijek računaju u dva kraka; 2. dvočlana divizija (npr. organizmi koji se dijele na biljke i životinje)

dikro|a (*min, fiz*) diroman, dvobojan; ~**eco**, ~**ismo** dihroizam, dvobojnost; svojstvo nekih minerala da mijenjaju boju ovisno o debljini ili kutu gledanja

dikt|i (*tr*) diktirati 1. kazivati u pero; 2. zapovijedati, nametati drugima svoju volju; ~**afo** diktat 1. kazivanje u pero; 2. zapovijed, nalog; zahtjev koji traži bezuvjetno ispunjenje

diktafon|o (*fiz, tel*) diktafon; sprava za snimanje i reprodukciju izgovorenih riječi

diktamn|o (*bot*) jasenak (*Dictamnus*) iz por. rutvica

diktat|o = DIKTAFO

diktator|o diktator, silnik, tiranin, samodržac; ~**eco** diktatura; ~**ema** koji je sklon diktatorstvu

diktatur|o = DIKTATORECO

dil|o (*građ*) drvena letva, deblja od 4 cm

dilat|i (*tr, fiz*) rastezati, širiti, povećavati (obujam); ~(**ad**)o dilatacija 1. (*fiz*) rastezanje, proširivanje, povećanje obujma; 2. (*med*) širenje, rastezanje pojedinih organa; 3. (*građ*) povećanje obujma konstrukcije povišenjem temperature; dodatak građevini; ~**anto** (*anat*) mišić rastezač; ~**ebla** dilatibilan, rastezljiv, pružljiv; ~**eblo** (*fiz*) dilatibilnost, rastezljivost; ~**iği** rasteognuti se, povećati obujam; ~**ilo** dilatator; instrument kojim se proširuje fiziološki otvor; **mal~i** suziti, stisnuti

dilatator|o = DILATANTO

dilem|o dilema, dvojba, nedoumica; *usp.* **alternativo**

dileni|o (*bot*) dilenija (*Dillenia*) iz por. dilenija

diletant|o diletant, nestručnjak, neprofesionalac, amater; ~**eco** diletantizam

diligent|a vrijedan, marljiv, radin; ~i (*ntr*) biti vrijedan; ~**eco** marljivost, radinost; ~**ulo** radiša, pregalac, marljiv čovjek; **mal~a** lijen; **mal~i** biti lijen, ljenčariti; **mal~eco** lijenost; **mal~ulo** lijenčina, neradnik

diliĝenc|o diližansa, poštanska kočija

dilu|i (*fiz, kem*) razrijediti, rastvoriti, otopiti; ~a, ~**ita solvafo** rastopina, otopina; ~**anto**, ~**ilo** razjedivač, rastvor, otapalo

diluv|o poplava, povodanj, potop; *usp. superakvego; antau~a* pretpotopni

dimanč|o nedjelja, dan u tjednu između subote i ponedjeljka; **Palmo~o** (*kršč*) Cvjetna nedjelja, Cvjetnica

dimensi|o dimenzija 1. (*mat*) izmjera, omjera, svaka od triju veličina: dužina, širina, visina, kojima se mjeri prostor; 2. (*fiz*) odnos složene fizikalne veličine prema temeljnim u nekom mjernom sustavu; 3. (*pren*) stupanj razvoja, veličina, opseg, obujam čega; **tri~a** trodimenzionalni

dimi|o* (*odj*) dimije; široke ženske hlače u orijentalnom stilu; podvezuju se oko gležnja

diminuj|i (*tr*) diminuirati 1. umanjiti, oslabiti; 2. (*glazb*) utihnuti, stišavati, smanjiti jačinu tona

diminuend|o (*glazb*) diminuendo; dinamička oznaka za postupno smanjivanje jačine tona, srodna decrescendu

diminutiv|o (*gram*) deminutiv, umanjena; riječ koja označuje umanjeno značenje od riječi od koje je izvedena

dimorf|a (*fiz, kem*) dimorfan, dvoobličan; koji može imati dva oblika; **~eco**, **~ismo** dimorfizam = DUMORFISMO

din|o¹ (*fiz*) din; stara jedinica sile u GGS sustavu

din|a² vitak, tanak, mršav = MALDIKA, SVELTA

dinam|o (*teh, el*) dinamo, generator istomjerne električne struje

dinamik|o dinamika, 1. dio mehanike koji proučava zakone gibanja tijela s obzirom na sile koje ih uzrokuju; 2. (*glazb*) znanost o stupnjevanju jačine tonova i njihovom međusobnom odnosu; 3. pokretljivost, promjenjivost, dinamičnost; **aero~o**, **elektro~o**, **kvantumkromo~o**, **termo~o**

dinamism|o dinamizam (*fil*) učenje prema kojem je stvarnost u osnovi sastavljena od sila; 2. dinamičnost, pokretljivost, promjenjivost

dinamit|o (*kem, građ, voj*) dinamit; eksploziv razorne snage; **~i** (*tr*) dinamitirati; uzrokovati eksploziju dinamitom

dinamometr|o (*teh*) dinamometar; uređaj za mjerenje mehaničkih sila; **ferodinamika ~o** instrument čije je djelovanje pojačano feromagnetskim dijelovima

dinar|o (*novč*) dinar; novčana jedinica u nekim zemljama (Srbija, Irak, Alžir)

dinasti|o dinastija, vladarska obitelj

dinatron|o* (*elteh*) dinatron; elektronska cijev sa žičama pozitivno više nabijenim od anode

ding|o (*zoo*) dingo (*Canis lupus dingo*); podivljali domaći australski pas

dinosaur|oj (*pal*) dinosauri, dinosaurusi (*Dinosauria*); golemi izumrli gmazovi iz mezozojskog razdoblja

dinoteri|o (*pal*) dinoterij (*Dinotherium*); rod izumrlih prehistorijskih slonova golemih dimenzija, visine do 5m, iz miocena i pliocena

diocezo|o (*kršč*) dijeceza; katolička ili anglikanska biskupija

diod|o (*el*) dioda 1. elektronka s dvije elektrode; 2. poluvodič koji služi kao ispravljač i detektor u elektronicima; **lumeliganta ~o** svijetleća dioda

diodont|o (*zoo*) ježinka (*Diodon*), riba tropskih mora

diofant|a ekvacio (*mat*) diofantska jednadžba; jednadžba s dvije ili više nepoznanica, s cijelim koeficijentima, za koju se traže cijela ili racionalna rješenja

dioik|a (*bot*) diecičan, dvodoman (biljka koja ima muške cvjetove na jednom, a ženske cvjetove na drugom individuu); *usp. monoika, diklina*

diomede|o (*orn*) = ALBATROSO

dione|o (*bot*) muholovka (*Dionea muscipula*), mezožderna biljka iz por. rosika = MUŠKAPTULO

Dioniz|o (*mit*) Dioniz; starogrčki bog proljetnog obilja

dioptr|o (*fiz*) diopter; uređaj za viziranje i mjerenje kutova; **~iko** dioptrika; znanost o prelamanju svjetla

dioptri|o dioptrija 1. (*fiz*) jedinica za mjerenje jakosti optičkih leća; 2. (*med*) sredstvo za ispravljanje dalekovidnosti i kratkovidnosti

dioram|o diorama 1. slika ili naslikani pejzaž izložen igri svjetlosti dok je gledatelj u tami; 2. osobita tehnika filmskog snimanja za postizanje što bolje plastičnosti slike

diorit|o (*min*) diorit; dubinska eruptivna stijena, tamne boje i zrnate strukture

dioskore|o (*bot*) dioskoreja (*Dioscorea*); rod tropskih povijaša iz por. bljušteva; **~acoj** bljuštevi (*Dioscoraceae*)

Dioskur|oj (*mit*) Dioskuri; blizanci Kastor i Poluks, polubogovi iz grčke mitologije

diospir|o (*bot*) dragun (*Diospyros*) iz por. draguna; **ebona ~o** dragun eban (*D. ebenum*); **kakinoka~o** dragun kaki, japanska smokva (*D. kaki*) = *JAPANIA PERSIMONO*; **lotus~o**, **ordinara ~o** obični dragun (*D. lotus*); **virginia ~o** virginijski dragun (*D. virginiana*) = *PERSIMONO*

dipleks|a (*rad, telef*) dipleksan; koji istodobno može emitirati na dva elektromagnetska vala

diplo|o (*anat*) diploa; spužvasta koštana tvar kod kostiju lubanjskog svoda

diplod|o* (*iht*) pic (*Diplodus puntazzo*), morska riba koštunjača iz por. ljuskavki

diploid|a = DUPLOIDA

diplodok|o (*zoo, pal*) diplodok (*Diplodocus*); izumrli rod prehistorijskih gmazova iz por. dinosaura duga vrata i repa

diplom|o diploma; vrsta javnog akta i dokumenta; povelja; **~a** diplomatski; **~i** (*tr*) dodijeliti diplomu; **~itiği** diplomirati

diplomati|o diplomat 1. osoba zaposlena u diplomatskoj službi države na diplomatskim poslovima; 2. (*pren*) taktičar; **~a** diplomatski; **~aro** diplomatski kor; **~io** diplomacija

diplomatik|o diplomatika, znanost o poveljama i ispravama = DIPLOMOLOGIO

diplopi|o (*med*) diplopija; očna mana dvostrukog viđenja nekog predmeta

diplopod|oj (*zoo*) dvojenoge (*Diplopoda*); podrazred stonoga

diplopor|o* (*bot, geol*) diplopora (*Diplopora*); rod izumrlih vapnenačkih algi, važni provodni fosili

dipn|oj (*iht*) dvodihalice (*Dipnoi*), ribe koje dišu na pluća i škrge = PULMFIŠOJ

dipod|oj (*zoo*) skočimiševi (*Dipodidae*) iz porodice skočimiševa

dipol|o (*fiz*) dvopol = DUPOLUSO

diport|o (*trg*) diport; naknada koju plaća mešetar za vrijednosni papir do likvidacije

dipsak|o (*bot*) češljugovina (*Dipsacus*) iz por. češljugovina

dipsomani|o (*med*) dipsomanija; povremena bolesna potreba za alkoholom

dipter|oj (*ent*) dvokrilci (*Diptera*); red kukaca dvo-krilaca

dipterik|o (*bot*) dipteriks (*Dipteryx*) iz por. leptirnjača; **odora ~o** mirisni dipteriks (*D. odorata*) = TONKO

diptero-karp|o (*bot*) diptero-karpus (*Dipterocarpus*); rod velikih stabala; **~acok** diptero-karpaceje, porodica dvosupnica, većinom vazdazelenih stabala, vrlo tvrdog drva

diptik|o (*lik*) diptih 1. dvodjelna oltarna slika; 2. dva idejno povezana djela

dir|j (*tr*) reći, kazati; *usp.* **paroli, aserti, citi, menci, raporti**; **~o** govor, rijek, izraz; **~adi** govoriti, kazivati; **al~i** dodati, dometnuti (u govoru); **antaũ~i** pretkazati, predvidjeti, proreći; **duon~i** natuknuti, aludirati; **el~i** izreći; **kontraũ~i** protusloviti, proturječiti, protiviti se; **laũ~e** po pričanju, kako se kaže; **memkontraũ~a** proturječan, protuslovan; **ne~ebla** nereciv, neizreciv; **ci~i** tikati, govoriti nekome ti; **re~i** odvratiti; *usp.* **rebati, repliki**; **oni~e** tobože, popričanju; **oni~o** naklapanje, brbljarija; **popol~o** narodna izreka; **ver~e** zapravo, ustvari, uistinu

direkcij|o direkcija, uprava, ravnateljstvo

direkt|o pravac, smjer; **~a** koji se odnosi na smjer; **~i** (*tr*) usmjeriti, upravljati, upraviti, voditi, rukovoditi, krmariti; **~ado** upravljanje, vođenje, usmjerivanje; **~anto** 1. vođa, upravitelj, rukovoditelj; 2. (*teh*) upravljač; **~ebla** usmjeriv; **~ejo** direkcija, uprava; **~iği** usmjeriti se, upraviti se prema; **~ilo** kormilo; **~ilisto** kormilar; **~isto** 1. dirigent; 2. direktor; **~montrilo** kazaljka smjera = ĆIRINDIKILO; **al~i** usmjeriti ka; **ambaũ~e** u oba smjera; **ne~ebla** neusmjeriv; **sen~a** bez cilja; **čef~o** glavni smjer; **dors~e** natraške, leđima; **horloğ~e** u smjeru kazaljke na satu; **relajs~iloj** (*teh*) relejni upravljači; **unu~a** jednosmjernan

direktal|o* (*zrak*) nepomični dio repa koji drži avion u pravocrtnom smjeru; *usp.* **empenal**

direkteron|o (*zrak*) okomito kormilo koje regulira kretanje aviona na lijevo ili na desno; *usp.* **empenerono**

direktiv|o direktiva, smjernica, nalog, uputa; *usp.* **instrukcio, ordono**

direktor|o direktor, ravnatelj, upravitelj; **~a** direktorski; **~i** (*ntr*) obavljati službu direktora

direktori|o direktorij 1. (*kat*) u liturgiji, knjiga u kojoj su popisane službe i proslave tijekom godine; 2. (*inf*) popis datoteka koje se nalaze u memoriji računala; 3. oblik uprave kojoj je na čelu kolegijski upravitelj

direktric|o = DIREKTANTO 2.

dirham|o* (*novč*) dirham; osnovna novčana jedinica u Maroku i Ujedinjenim arapskim emiratima

dirigent|o (*glazb*) dirigent, zborovođa, ravnatelj orkestrom

dirk|o (*teh*) otpirač; ključ za nasilno otvaranje brava

dirndl|o* (*odj*) dirndl; austrijska i bavarska ženska narodna nošnja

dir|ta* prljav, nečist = MALPURA

dis| prefiks koji označuje razdvajanje, dijeljenje, a odgovara hrvatskom ras-, raz-; u medicini ima značenje: težak, oštećen, sa smetnjama; **~a** razdvojen, rijedak; **~eco** razdvojenost, raštrkanost **~igi** rastaviti, odvojiti, odijeliti; **~iği** rastaviti se, odvojiti se, razdvojiti se; **~doni** razdijeliti; **~jeti** razbacati; **~vastigi** raširiti, rasprostraniti

disaği|o (*fin*) disažio; potprid; razlika za koju je tečaj nekog novca ili vrijednosnog papira manji od nominalne vrijednosti

disciplin|o disciplina 1. sustav pravila ponašanja kojima se uspostavlja red; 2. stega, primjena pravila ponašanja; 3. uže područje znanosti ili sporta koje ima zasebnu metodologiju i predmet; **~a** disciplinski; **~i** (*tr*) disciplinirati, uvesti disciplinu, dovesti u red; **~ema** discipliniran; **sen~a** nediscipliniran

disčipl|o sljedbenik, pristalica, pristaša

disdegn|j (*tr*) prezirati; osjećati, iskazivati prezir = MALŠATI; **~o** prijezir; krajnje omalovažavanje; **~e** prezirno

disel|o = DIZELO

disenteri|o (*med*) dizenterija, griža, srdobolja; crijevna infekcija s jakim, često krvavim proljevom

disert|j (*ntr*) disertirati, obraniti disertaciju; položiti doktorski ispit, doktorirati; **~afo** disertacija 1. podrobna i sustavna znanstvena rasprava o nekom pitanju s novim prinosima poznavanju teme; 2. teza izrađena radi postizanja doktorata u nekoj znanosti

disertaci|o = DISERTAĀO

disfagi|o* (*med*) disfagija; teško gutanje; smetnje pri prolazanju hrane kroz grlo

disfazi|o* (*med*) disfazija; smetnja u govoru zbog oštećenja govornih centara u mozgu

disfoni|o (*med*) disfonija; smetnje u oblikovanju glasova

disident|o (*pol*) disident; onaj koji se odvojio od onih kojima je pripadao; **~i** (*ntr*) prijeći iz jedne partije ili vlade u drugu

disimil|o* 1. (*ling*) disimilacija, razjedničavanje, raspadanje; 2. (*biol*) razgradnja složenijih organskih spojeva organizma u jednostavnije

disip|j (*tr*) rasipati, razbacivati se; **~(iğ)o** rasipanje, razbacivanje **~ema** rasipan

disjunkci|o (*mat*) disjunkcija, 1. razdvajanje, razdruživanje; 2. suprotnost; **~a** disjunktivan, rastavni

disk|o disk 1. ploča, kolut, kotur; 2. (*sport*) okrugla ploča za bacanje u daljinu; 3. (*anat*) A. diskus, elastična vezivnohrskavična ploča između trupova susjednih kralješaka; međukralješni jastučić; B. bikonkavna hrskavica eliptičnog oblika u čeljusnom zglobu; 4. (*teh*) okrugla tanka pločica, obično od plastike, na kojoj se bilježe zvukovi u brazdama; **ebonita ~o**, **vinila ~o**, **elcentra ~o**, **intervertebra ~o**, **kompakta ~o**, **optika ~o**; **~i** (*tr*) birati telefonski broj; **~ejo** = DISKOTEKO; **~eto** (*inf*) disketa; magnetni medij okrugla oblika na koji se pohranjuju podaci; **sur~igi** snimiti na ploču; **cel~o** ploča za gađanje; **cifer~o** brojčanik (na satu);

daten~o (*inf*) ploča podataka; **sfer~o** = KALOTO; **video~o** videodisk

diskant|o (*glazb*) diskant; najviši dječji glas, odgovara sopranu

disked|o = DISKETO

diskobol|o* diskobol, bacač diska ili općenito atletičar u staroj Grčkoj

diskomicetoj (*bot*) diskomicete; neprirodna skupina gljiva askomiceta, čije je plodište apotecij

diskont|i (*tr, trg*) diskontirati; naplatiti mjenicu ili ček prije roka uz odbitak kamata; **~o** diskont 1. kamata koja se odbija od mjeničnog iznosa, diskontiranje mjenice; 2. trgovina u kojoj se roba kupuje po sniženim cijenama; 3. popust od pune cijene, iznos za koji je umanjena puna cijena; **mal~i** prodati mjenicu prije isteka plaćanja uz dio kamata

diskord|o nesloga = MALKONKORDO

diskreci|o diskrecija, 1. obzirnost, povjerljiva suzdržljivost; 2. (*prav*) sloboda ili moć da se djeluje ili presuđuje po vlastitu nahodjenju

diskredit|i (*tr*) diskreditirati, osramotiti, potkopati nečiji autoritet, ozloglasiti koga

diskret|a diskretan 1. razborit, uvidavan; 2. koji čuva tajnu; 3. umjeren, smotren, nenametljiv; 4. profinjen, neupadljiv; **~eco** diskretnost; **~i** (*ntr*) biti diskretan; **mal~a** nediskretan, indiskretan

diskrimin|i diskriminirati; staviti koga u podređen položaj, praviti razliku, prikraćivati koga, uskraćivati nečija prava; **~anto** (*mat*) diskriminanta

diskriminaci|o (*prav*) diskriminacija; nepriznavanje ili ograničenje prava pojedinaca ili skupina zbog vjerskih, rasnih ili drugih razloga; **~i** (*tr*) = DISKRIMINI

diskurs|o diskurs, razgovor, rasprava, raščlanjivanje

diskursiv|a diskurzivan, racionalan; koji je rezultat misaonog zaključivanja, induktivno-deduktivnog postupka

diskut|i (*ntr*) diskutirati, pretresati, raspravljati; *usp.* **debat**, **disput**, **kontesti**, **polemiki**, **pritrakti**; **~(ad)o** diskusija, debata, razglabanje, pretresanje nekog predmeta na javnom skupu; **~ebla** diskutabilan, razmotriv; **~inda** vrijedan razmatranja; **ne~ebla** nediskutabilan, upitan; **pri~i** pretresti, razmotriti; **sen~a** bez diskusije, bez rasprave

disleksi|o (*med*) disleksija; psihičke smetnje kod čitanja

dism|o (*pov*) desetina koja se plaćala kao porez

dismenore|o (*med*) dismenoreja; bolna i otežana mjesečnica; smetnje u menstruaciji

disoci|i (*tr*) disocirati; 1. (*kem*) rastaviti molekule na sastavne dijelove; 2. (*med*) ne povezivati misli, ne prisjećati se; **~iği** raspadati se; **~iğo** disocijacija 1. (*kem*) raspadanje, razdvajanje molekula; 2. (*med*) neprisjećanje, zaboravnost

disonanc|o disonanca, disonancija 1. (*glazb*) nesuglasje, disakord; nesklad glasova i zvukova; 2. neslaganje, nesklad, nesuglasnost

dispens|i* (*tr*) dispenzirati; osloboditi od dužnosti

dispensari|o (*med*) dispanzer, ambulanta; dobrovoljna ustanova za konzultacije, liječenje i spriječavanje raznih bolesti

dispepsi|o (*med*) dispepsija; stanje teške i bolne probave

dispersi|i (*tr*) 1. (*fiz*) raspršiti, rasuti; 2. (*kem*) razdvojiti, rastvoriti; **~o** disperzija, raspršenje, rasipanje, drobljenje tvari u sitne dijelove; **~a** disperzivan, disperzioni, raspršiv; **~eco** raspršivost, rastvorivost, disperzivnost; **~ilo** raspršivač

dispne|o (*med*) dispneja; otežano i naporno disanje

dispon|i (*ntr*) disponirati, raspolagati; služiti se nečim po svojoj volji; **~o** dispozicija, raspolaganje, raspoložba; **~ađo** ono što je na raspolaganju; **~igi** staviti na raspolaganje

dispozici|o dispozicija 1. raspored, razmještaj, raspodjela; 2. (*fin*) raspolaganje novcem; 3. odluka, odredba, propis, nalog; 4. naslijeđena ili stečena sklonost (prema bolestima); 5. duševno raspoloženje, naklonjenost; 6. nadarenost, obdarenost, sklonost nečemu; 7. (*prav*) pravorijek; 8. predodređenost; **~a** dispozicijski; **~i** (*tr*) disponirati, obaviti dispoziciju

disproporci|o disproporcija, nerazmjer, nesrazmjer, nesklad = MISPROPORCIO

disprozi|o (*kem*) disprozij; kem. element iz skupine lantanida; simb. Dy

disput|i (*ntr*) prepirati se, sporiti se, svadati se; *usp.* **kvereli**, **polemiki**, **debat**, **diskuti**; **~o** prepirka, raspra, debata, disput; **~ema** svadljiv, raspravljiv, sklon prepirkama; **ne~ebla** neosporan, neosporiv, neporeciv; **sen~e** bez prigovora, bez svade, jedno-dušno

dist|a (*pjes*) dalek = DISTANCA, MALPROKSIMA

distanc|o distanca 1. udaljenost, razdaljina, razmak; 2. suzdržljivost, nepristupačnost; 3. razlika u činu, položaju i sl. ; **~a** daljinski; **~i** (*ntr*) biti daleko; **flug~o** daljina leta; **long~a** koji je na velikoj razdaljini; **paf~o** razmak ciljanja; **rel~o** (*želj*) razmak tračnica

distik|o (*pjes*) distih, dvostih, kitica od dva stiha; **elegia** **~o** elegijski distih, dvostih sastavljen od jednog heksametra i jednog pentametra

distil|i (*tr*) destilirati, provoditi destilaciju, pročišćivati; **~o** destilacija; postupak kojim se pretvaranjem u pare i njihovom kondenzacijom tekućine pročišćavaju ili se razdvajaju sastojci smjese; **~ado** destiliranje; **~ađo** destilat; **~ejo** destilana, rafinerija; **~iği** destilirati se, biti destiliran; **~ilo** destilator, aparat za destilaciju; *usp.* **alambiko**; **~isto** destilator

distingli (*tr*) distingvirati 1. razlikovati, lučiti (dobro od lošega); 2. isticati, podvlačiti, naglašavati (osobine); **~o** distinkcija 1. pojmovno odvajanje, razlučivanje pojedinih osobina predmeta ili stvari, razlika; 2. isticanje, istaknutost, odlika (čega ili čija); 3. (*fil*) pravilo razpoznavanja pojedinih elemenata filozofskih problema; **~a** istaknut, prepoznatljiv; **~ađo** distinkcija, ono što je distingvirano; **~ebla** distingviran, istaknut, poseban; **~iği** isticati se, razlikovati se, odlikovati se; **~iğa** očigledan, razlikovni, neistovjetan; **~ilo** odlika, osobina; **~inda** zaslužan; ; **~ita** istaknut, cijenjen, poštovan; **ma1~i** ne razlikovati, ne lučiti; **sen~e** bez razlike

distoki|o* (*med*) dostocija, teški porođaj

distom|o (*zoo*) distoma, metilj (*Distoma*), napada crijeva, jetru ili pluća = FASCIDO; **~atozo** (*med*) distomatoza; opasno parazitološko oboljenje uzrokovano metiljem = FASCIOLOZO

distoni|o (*med*) distonija; poremećaj neurovegetativnog sustava

distord|o distorzija 1. (*med*) uganuće, iščašenje, iskrivljenje (zgloba); 2. (*fiz*) A. izobličenosť električnog ili magnetskog polja, elektromagnetskih valova pri odašiljanju ili prijemu; B. zakretno djelovanje dvaju sila suprotnih smjerova pri kojima se tijelo svija iskrivljenjem; ~i (*tr*) iskriviti, iščašiti, uganuti; **mal~i** ispraviti distorziju

distri|o (*tr*) rasonoditi, zabaviti, opuštati, rekreirati; ~a zabavan, rekreativan; ~o rasonoda, zabava; ~a**o** razbibriga, ono što služi za rasonodu; ~i**gi** rasonoditi se, zabaviti se; ~i**go** rasonoda, rekreacija, zabavljanje; ~i**teco** rastrešenost; ~i**gema** rastresen, neuredotočen, nepribran, nekoncentriran

distribu|i (*tr*) distribuirati, podijeliti, razdijeliti, rasporediti, razvrstati, svrstati; ~a distribucijski, razdiobni; ~o distribucija, podjela, razdioba, razmještanje; ~i**lo** (*teh*) razvodnik, raspoređivač; uređaj za razvođenje

distribuci|o distribucija, razdjeljivanje, razmještanje, raspoređivanje predmeta i sl. po klasama, vrstama i sl.

distrikt|o distrikt, okrug, kotar, područje; *usp.* **gubernio, provincio, departemento, kantono, kvartalo; ju**go**~o** = JURISDIKCIJO

distrofi|o* (*med*) distrofija; poremećaj u prehrani ili metabolizmu

disuri|o (*med*) disurija, dizurija; teškoće pri izlučivanju mokraće

ditiramb|o (*knjiž*) ditiramb 1. (*pov*) svečana zborna pjesma u čast bogu Dionizu; 2. lirski pjesma u kojoj se veliča priroda i život; hvalospjev, slavospjev; 3. (*pren*) pretjerana pohvala, slavopojka

ditisk|o (*ent*) kozak (*Dytiscus*); kukac iz reda tvrdo-krilaca

diurez|o (*med*) diureza; stvaranje mokraće u bubrezima; ~a diuretican, diuretski; ~i**ga**o****, ~i**gilo** diuretici, sredstvo za pospješenje mokrenja

diurn|o dan (u trajanju od 24 sata), dan i noć = TAGNOKTO; ~a danonoćni

divan|o divan, otoman, sofa, sećija; ležaj bez naslona

diven|i (*tr*) pogoditi, odgonetnuti, dosjetiti se, domisliti se; *usp.* **konjekti, supozi, suspekti**; ~(ad)o pogađanje, odgonetanje, domišljanje; ~a**o** zagonetka, problem koji treba odgonetnuti; ~i**sto** = AÜGURISTO, ANTAÜDIRISTO; **ne~ebla** neodgonetljiv; **astro~isto** = *astrologo*, **kart~i** čitati sudbinu kartama; **man~i** čitati sudbinu s dlana; **sorto~i** proricati sudbinu; **vergo~isto** rašljar, radiestezist

divergê|i (*ntr, mat, fiz*) divergirati, odstupati, skretati, razilaziti se po svojstvima, udaljavati se po razlici čega; ~o divergencija, 1. neslaganje, nesuglasje, razilazanje, odstupanje od čega; 2. (*mat*) svojstvo niza ili reda suprotno konvergenciji; 3. (*fiz*) razilaženje zraka (pravaca) iz neke točke; 4. (*biol*) u evoluciji, pojava različitih osobina pri razvoju vrste; ~a divergentan, koji odstupa od čega; ~i**gi** provoditi divergenciju; ~i**go** mjerenje divergencije; ~eco divergentnost

divergênc|o (*fiz, mat*) divergencija; broj koji karakterizira razilaženje vektora; *usp.* **gradiento, kirlo**

divers|a različit, razni, nejednak, drukčiji, svakojaki; ~e različito, razno; ~i (*ntr*) biti različit, razlikovati se; ~a**o** razne stvari, razno; ~eco raznolikost; ~i**gi** razlikovati, uočavati razliku, izdvajati; **bio~eco** biološka raznolikost

divertikul|o divertikul 1. zaobilaznica, odvojak; 2. (*med*) bruh, kila, hernija; ~ektomio kirurško odstranjenje divertikule

diverzant|o* (*voj*) diverzant 1. vojnik uvježban za izvođenje diverzija; 2. rušitelj, razoritelj, razornik

divid|i (*tr*) dijeliti 1. razdvajati, odvajati, izdvajati, podijeliti; 2. (*mat*) obavljati matematičku operaciju dijeljenjem; ~o dioba, dijeljenje, podjela, razgraničavanje; ~ado dijeljenje; ~a**o** odijeljeni, podijeljeni dio; ~ato (*mat*) dividend, djelitelj; ~ebla djeljiv; ~i**gi** odijeliti se, razdijeliti se, razdvojiti se; **dis~igi** raspodijeliti; **ne~ita** ne(ras)podijeljen; **sub~o** podraspodjela; **nukleo~igo** nuklearna dioba; **duon~a** (*bot*) koji ima urezani list u kojega urezi u plojku sežu do polovine lisne plojke; **kvazaü~a** (*bot*) koji ima urezani list kojega urezi sežu od polovine lisne plojke

dividend|o (*fin*) dividenda; dio čiste dobiti člana dioničkog društva ili dobiti na novac uložen u posao

divizi|o divizija 1. (*voj*) strateška jedinica koja se sastoji od nekoliko pukovnija ili brigada; 2. (*bot*) odjeljak više grupa biljaka u sistemu, s rangom iznad klase; 3. (*mat*) dijeljenje

divizor|o (*mat*) divizor, djelitelj

divorc|o (*prav*) razvod, rastava braka; *usp.* **eksedzi**go**, repudio, separo**; ~i (*ntr*) rastaviti se, razvesti se, raskinuti brak

dizel|o (*teh*) dizel 1. stroj sa unutarnjim sagorijevanjem; 2. gorivo za strojeve s Dieselovim motorom

dizert|i (*ntr*) dezertirati; pobjeći iz vojske, ne odazvati se vojnoj obvezi

DNA (*biol*) DNK; kratica za: deoksiribonuklea acido: nukleinska kiselina = DEZOKSIRIBO

do¹ (*čest*) dakle, prema tomu, onda, stoga, zato

do² (*glazb*) do; prva i zadnja nota solmizacije

doc|i* (*tr*) predavati u višim školama = DOCENTI

docent|o docent; samostalni predavač na fakultetu; po stupnju viši od višeg asistenta, a niži od izvanrednog profesora; ~i (*ntr*) obavljati službu docenta

dodekaedr|o (*geom*) dodekaedar; geometrijsko tijelo omeđeno s 12 jednakih pravilnih peterokuta = DEKDUEDRO

dodekafon|a (*glazb*) dodekafonski; ~io, ~ismo dodekafonija; način glazbene notacije sistematskom upotrebom 12 zvukova kromatske ljestvice

dodoic|o japanska narodna pjesma

dog|o (*kinol*) dog; ~o**g** doge, pasmina jakih i visokih pasa

dogan|o carina, granična pristojba = LIMIMPOSTO; *usp.* **akcizo**; ~e**o** carinarnica; ~i**sto** carinik; ~li**bera** oslobođen carine, neocarinjiv; ~pago = dogano; ~tarifo carinska tarifa; el~i**gi** preuzeti ocarinjenu robu

doger|o (*geol*) doger; razdoblje u razvoju Zemljine kore (srednja odn. smeđa jura)

dogm|o dogma 1. temeljno ideološko načelo; 2. (*teol*) temeljno vjersko načelo; ~a dogmatski, dogmatičan; ~aro doktrina; ~ismo dogmatizam; ~umi (*ntr*) dogmatizirati

dogmatik|o* (*teol*) dogmatika 1. teološko učenje o dogmama; 2. skup vjerskih dogmi

dođ|o (*pov*) dužd; izabrani poglavar Mletačke republike

dojen|o doajen 1. najstariji ugledni član umjetničke ili znanstvene ustanove; 2. član diplomatskog zbora s najdužim diplomatskim stažom

dojn|o (*glazb, etn*) doina; moldavsko~rumunjska pastirska narodna pjesma

dok|o (*pom, brod*) dok 1. bazen za pristajanje brodova između dva gata; 2. skladište za iskrcanu robu; 3. vodeni ili suhi bazen za popravak brodova; ~**isto** doker, radnik na doku; **en~igi** dokirati, staviti brod u dok

doks|o* mišljenje, vjerovanje

doksologij|o doksologija 1. hvalospjev, lauda, glorifikacija; 2. (*vjer, kat*) u liturgiji, riječi pohvale ili molitva koja proklamira slavu Trojstva

dokt|a učen, obrazovan = SCIOPLENA, KLREGA

doktor|o doktor 1. titula za najviši akademski i znanstveni stupanj; 2. (*razg*) liječnik; ~**a** doktorski; ~**eco** doktorat; ~**iđi** doktorirati, postati doktor; **honor~o** počasni doktor

doktrin|o doktrina 1. nauk, teorija, teza; 2. skup mišljenja jedne literarne ili filozofske škole, ili skup dogma jedne vjere

dokument|o dokument 1. osobna isprava, iskaznica, legitimacija; 2. pisani dokaz, potvrda; 3. (*pov*) trag zabilježen na nekom trajnom materijalu; 4. (*inf*) spis pohranjen na kompjuterskom hard-disku u obliku jednog fajla; ~**a** dokumentaran; ~**i** (*tr*) dokumentirati; dokazati dokumentima; ~**ado** dokumentiranje; ~**aro** dokumentacija, zbirka dokumenata; ~**ujo** aktovka, torba za spise; **šip~oj** brodski dokumenti

dokumentaci|o* = DOKUMENTARO

dol|o (*prav*) obmana, prijevara, zla nakana, predu-mišljaj

dolar|o (*novč*) dolar; novčana jedinica u SAD, Kanadi, Australiji

dolč|a sladak 1. koji u sebi ima sladora; 2. drag, mio, zgodan, ljubak, blag, umiljat; *usp.* **čarma, plača, delikata**; ~**i** (*ntr*) biti sladak; ~**ađo** slatkiš, slatki kolač; ~**eco** slatkoća, slatkost; ~**ega** jako sladak; ~**igi** zasladiti, osladiti; **duon~a** polusladak; **mal~a** gorak = AMARA; **mal~ađo** gorka stvar, nešto gorkoga; **mal~eco** gorčina, gorakoća, gorkost; **mal~igi** zagorčiti; ~**amara** slatko-gorak

dolerit|o* (*min*) dolerit; vrsta bazalta i dijabaza zrnate strukture

dolihot|o, dolikot|o (*zoo*) pampski zec (*Dolichotis*); vrsta južnoameričkog glodavca

dolikocefal|o (*antrop*) dolikocefal, dugoglavac; pripadnik ljudske rase s duguljastom glavom = LONGKRANIULO

dolin|o (*geol*) ponikva, vrtača (u kršu s ravnim dnom punim crvenkaste gline)

dolman|o (*odj, pov*) dolman, vojnički kaput opleten vrpcama i resama

dolmen|o (*prapov*) dolmen; megalitički povjesni spomenik; okomiti kameni blokovi raspoređeni u krug (npr. Stonehenge u Engleskoj)

dolomit|o (*min*) dolomit; mineral sličan vapnencu, sastavni dio nekih stijena; ~**petro** dolomitni kamen

dolor|i (*tr*) boljeti, osjećati bol; ~**o**, bol, patnja, trpnja; ~**a** bolan; ~**eto** boljetica, mala bol; ~**igi** zadržati, uzrokovati bol; ~**ige** bolno; ~**plena** koji je pun boli; **sen~a** bezbolan; **sen~iga** koji uklanja bol; ~ **punkto** bolna točka; **kap~o** glavobolja; ; **kol~o** = TORTIKOLO; **pik~o** probadanje; **šir~o** = LANCINADO

doloros|o* (*glazb*) doloroso; uputa da se interpretira bolno, žalobno, turobno, melankolično

dolorum|o* (*met*) ekvatorska utiha = EKVATORA KALMO

dom|o (*grad*) kuća, zgrada; *usp.* **bangalo, barako, kabano, konstruaj|o, palaco**; ~**a** kućni; ~**e** kod kuće = HEJME; ~**en** kući = HEJMEN; ~**ačo** stračara, podrtna; ružna, neugledna kuća; ~**ano** ukućanin; ~**anaro** ukućani; ~**eto** kućica; ~**havanto** kućeposjednik; **ekster~e**, vani, izvan kuće; **el~igi** izbaciti iz kuće, iseliti; **krom~oj** okućnica; **sam~ano** sustanar; **farmo~o** kuća na imanju; **flor~o** zimski vrt za održavanje biljaka zimi; staklenik; **garden~eto** gloriyet, paviljon u vrtu; **kampo~o** kamp-kućica, kamp-prikolica; **karto~o** kuća od karata; **lu~o** kuća za iznajmljivanje; **pun~o** kaznionica; **ripoz~o** odmaralište; **rul~o** kuća na kotačima; **sinjor~o** vlastelinska kuća; **somer~o** ljetnikovac; **staci~o** kolodvor, željeznička ili autobusna stanica; **ter~eto** zemljana koliba; **urbo~o** gradska vijećnica

domađ|o šteta, škoda koju bi se htjelo izbjeći; ~**a** = BEDAŪRINDA; ~**e** nažalost; ~**i** (*tr*) bojati se štete, gubitka, izdatka

domen|o domino 1. odijelo za krabulje u obliku plašta s kukuljicom; 2. (*igr*) vrsta stolne igre s četverokutnim pločicama

domestik|a* domaći, kućni, pitom = HEJMECA

domicil|o domicil, mjesto stalnog boravka

domin|i (*ntr*) dominirati, prevladavati, isticati se, izdizati se; ~**a** dominantan, pretežan, glavni, istaknut; ~**ado** dominacija, prevlast, nadmoć, premoć, gospodarenje; ~**anto** dominant(a) 1. bitna crta, temeljna značajka, glavni motiv; 2. (*glazb*) peti stupanj glazbene ljestvice; 3. onaj koji dominira nad drugima; ~**eco** dominantnost; ~**ema** sklon dominiranju; **sub~anto** (*glazb*) četvrti stupanj glazbene ljestvice; **super~anto** (*glazb*) šesti stupanj glazbene ljestvice

Doming|o, Dominika Respubliko (*geog*) Dominikanska Republika; država na otoku Hispaniola; ~**ano** Dominikanac

domini|o (*pov*) dominion, dominij; nekadašnji naziv nekih samoupravnih područja Velike Britanije

dominikan|o (*kat*) dominikanac, pripadnik reda sv. Dominika

dompt|i* ukrotiti, pripitomiti, svladati, podvrgnuti; ~**isto** krotitelj

don|i (*tr*) dati, predati, uručiti; ~(**ad**) davanje; ~**anto** davatelj, davalac; ~(**it**)**ađo** 1. ono što se daje; 2. podatak; **al~i** dodati, pridodati, dometnuti; **al~o** dodavanje, dodatak, dometak; **al~a** dodatan, dopunski; **al~ađo** dodatak; **al~iđi** nastavljati se, nadovezati se; **al~ita** dodan, priložen; **dis~i** razdijeliti, razdati; **el~i** izdati; **el~o** izdanje; **el~ado** izdavanje; **el~ejo** izdavačka kuća; **el~isto** izdavač, editor; **for~i** dati u nepovrat, ukloniti; **for~i sin**

- predati se, posvetiti se, žrtvovati se; **el~kvanto** naklada, tiraža; **re~i** povratiti, uzvratiti; **re~o** povrat, uzvrat; **reel~o** novo izdanje, reprint; ; **sin~a**, **sin~ema** privržen, odan; **sin~emo** odanost, privrženost; **trans~i** predati, uručiti; **almaz~i** dati milostinju; **am~antino** = AMORANTINO, KONKUBINO, HETAJRO; **frajto~anto** iznajmljivač prevoznog sredstva; **frukto~a** plodan, rodan; **garanti~i** založiti; **leđo~i** donijeti zakon, odrediti; **lu~i** iznajmiti, dati u najam; **natur~o** nadarenost, talent, prirodni dar; **ofer~i** žrtvovati; **ofer~o** žrtva, žrtvovanje; **prunte~i** posuditi (nekome nešto); **voč~i** glasati, glasovati = BALOTI; **voč~o** glasovanje = BALOTADO
- donac|i** (*tr*) pokloniti, darovati; **~o** poklon, dar; **~a** darovni; **~e** na dar; **~ema** darežljiv; **~emo** darežljivost
- donaci|o** (*prav*) donacija, darivanje; darovnica
- donak|o** (*bot*) obični trst (*Arundo donax*); mediteranska vrsta trsta
- dong|o*** (*novč*) dong; osnovna novčana jedinica u Vijetnamu
- donjon|o*** (*građ, pov*) donjon, donžon; dominantna kula srednjovjekovnih utvrda
- Donjuano, Donjuano** (*knjiž*) 1. Don Juan; 2. (*razg*) zavodnik, pustolov, avanturist
- dop|i** (*tr, med, sport*) dopingirati; uzimati, koristiti doping; baviti se dopingom; **~ado** doping(iranje); podizanje psihofizičkih sposobnosti i odlaganje umora unošenjem u organizam farmakoloških sredstava ili fizioloških supstanci u prirodnom količinama ili onih koja su zabranjena; **~ant(a)fo**, **~ilo** doping; sredstvo ili supstanca koji se uzimaju s tim ciljem
- Dor|o** (*mit*) Dor; osnivač dorskog plemena; **~ia** dorski; **~iano** doranin
- dorad|o***, **dore|o*** (*iht*) lampuga, dorado (*Coryphæna hippurus*)
- dorem|o** (*bot*) dorema (*Dorema*) iz por. štitarki
- dorik|a** (*građ, pov*) dorski (stil u arhitekturi)
- dorlot|i** (*tr*) maziti, tetošiti; **~(ad)o** maženje, tetošenje; **~ema** mazan; **~iđi** razmaziti se; **el~i** razmaziti (nekoga)
- dorm|i** (*ntr*) spavati, počivati; **~o** san, spavanje; **~ado** spavanje, počivanje; **~anto** spavač, spavalac; **~egi** duboko spavati; **~ejo** spavaonica, spavaća soba; **~ema** pospan, snen; **~eti** drijemati; **~igi** uspav(ljiv)ati nekoga; **~iga** uspavljiv; **~igafo**, **~igilo**, **~ilo** uspavljujuće sredstvo; **ek~i** zaspati, početi spavati; **en~iđi** usnuti, zaspati; **for~i** prospavati; **ge~i** spavati s osobom drugog spola; **mal~i** ne spavati, biti budan, bdjeti; **mal~(ad)o** nespavanje, nesanica, bdijenje; **mal~ema** budan, ne pospan; **sen~a** budan, koji ne može spavati; **sen~o** budnost, besanica, nesanica, insomanija; **tra~i** prospavati; **preter~i** propustiti nešto zbog spavanja; prespavati; **vintro~(ad)o** zimski san
- dorn|o** 1. (*bot*) trn, bodljika; 2. (*anat*) bodlja; **~a** bodljikav; **~afo** trnje, bodljikavo bilje; **~ejo** šiprag; *usp.* **makiso**, **vepro**; **~eto** trnak; **~umita** trnjav; **~barilo** bodljikava ograda, živica; **D~rozulino** Trnoružica
- doronik|o*** (*bot*) divokozjak (*Doronicum*); žuta proljetna ivančica; iz por. glavočika
- dors|o** (*anat*) leđa; **~a** leđni; **~e** leđno, s leđa, otraga, odostraga; **~afo** (*kul*) leđni dio mesa; **~antaue** leđima naprijed; **sur~igi** naprtiti, natovariti, staviti na leđa; **man~o** vanjski dio šake; **šu~o** gornji dio cipele
- dosier|o** dosje 1. zbirka spisa koji se tiču samo jedne osobe ili predmeta; 2. (*inf*) dosje podataka = DATENARO; **~ujo** mapa u kojoj su takvi spisi; registrator za dokumente; **komando~o** (*inf*) dosje s uputama;
- dot|o** 1. miraz, dota; 2. nadarenost, obdarenost; **~i** (*tr*) 1. dati miraz; 2. obdariti, nadariti; **natur~o** prirodna nadarenost; **natur~ita** prirodno nadaren
- dovel|o*** (*građ*) dovela; završni svodni kamen
- doz|o** doza; određena količina (npr. lijeka); **~i** (*tr*) dozirati, ograničiti; **~ado** doziranje; **super~ado** predoziranje
- dozav|o*** (*tisk*) dozav; knjiga u formatu dvanaestine
- dozen|o*** tucet, skup od dvanaest; duzina
- drab|o** (*bot*) gladuš, nemoćnica (*Draba*) iz por. krstašica
- dracen|o** (*bot*) dracena, drakun, zmajevac (*Dracæna*) iz por. agava
- drag|i** (*tr, teh*) jaružati, čistiti mulj bagerom; **~ilo**, **~mašino** bager, gliboder, jaružalo
- dragoman|o** (*pov*) dragoman; službeni prevodilac kod stranih poslanstava u osmanskom carstvu i na istoku općenito
- dragon|o** (*pov, voj*) dragon; vojnik lake konjice
- drađe|o** dražeja 1. (*farm*) tableta lijeka prevučena prikladnom smjesom; 2. sitni bombon u obliku tablete
- drahm|o**, **drakm|o** (*novč*) drahma; osnovna novčana jedinica u Grčkoj
- drajv|i** (*tr, sport*) smečati, smešati; jako udariti, odbaciti loptu (u tenisu); **~o** smeč, smeš
- draj|o** (*agr, bot*) izdanak, izbojak, mladica; **~i** (*ntr*) tjerati, izniknuti
- drak|o** zmaj 1. (*mit*) krilata neman vretenasta tijela i natprirodne snage; 2. (*zoo*) malajski gušter (*Draco volans*) iz por. agama; 3. (*zrak*) letjelica za meteorološka ispitivanja i sport; 4. dječja letjelica od papira = KAJTO; 5. (**D**)~o zvijezde na sjevernom nebu; **~arbo** (*bot*) pravi zmajevac (*Dracena draco*), visoko drvo; **~šipo** (*pom*) drakar; ranosrednjovjekovni vikinški brod s glavom na pramcu
- drakocefal|o** (*bot*) zmajeva glava (*Dracocephalum*) iz por. usnača
- drakunkol|o** (*bot*) estragon, troskotnjača (*Artemisia dracuncululus*); začinska biljka iz por. glavočika
- drakunkul|o** (*ent*) potkožnjak (*Dracuncululus medineusis*); ličinka potkožnog kukca
- dram|o** drama 1. (*knjiž*) književno djelo pisano za izvođenje na pozornici; 2. (*kaz*) dramski ansambl kazališta; 3. (*pren*) potresan događaj; **~a** dramski; **~igi** dramatizirati; **~isto** dramatičar, dramski pisac
- dramaturg|o** dramaturg, dramatičar, dramski pisac; **~io** dramaturgija
- drap|o** (*teks*) sukno, vunena tkanina; *usp.* **štofo**, **lanajo**
- draperi|o*** draperija; tkanina složena u velike nabore

drapir|i (*tr*) drapirati 1. praviti nabore na tkanini ili zavjesi; 2. postavljati draperiju; ~**afo** draperija = DRAPERIO

drast|a drastičan, surov; žestok, grub, sirov; ~**afo** (*farm*) lijek koji izaziva jaki proljev

draš|i (*tr*) 1. vršiti, mlatiti žito; 2. jako tući, batinati; ~**ado** mlaćenje, tućenje, batinjanje; ~**afo** vršeno žito, teg; ~**ejo** vršilište; ~**ilo** mlat, mlatilo; ~**mašino** vršilica

drat|o (*teh*) žica; ~**a** žičan; ~**i** (*tr*) osigurati žicom; ~**igi** spojiti, produžiti žicom; ~**igilo** aparat za spajanje žicom; **sen~a** bežičan; **du~a** dvožičan; **or~o** zlatna žica; **pik~o** bodljikava žica; **akso~o**, **fando~o**, **tir~o**, **veldo~o**

dravid|o (*etn*) dravid, pripadnik skupine naroda u Aziji

drelk|o (*teks*) vrečevina; grubo platno za vreće, radna odijela i sl.

dren|i (*tr, agr*) drenirati, odvoditi vodu, isušivati močvarno zemljište; ~**ado** dreniranje, drenaža; ~**afo** drenaža; izdrenirana voda ili tekućina; ~**ilo**, ~**tubo** drenažna, odvodna cijev; ~**ilaro**, ~**sistemo**

dres|i (*tr*) dresirati, krotiti životinje; ~**ado** dresiranje, dresura; ~**isto** krotitelj, ukrotitelj, dreser

drez|o dres; posebna sportska, radna ili borbena odjeća

drezin|o (*želj*) drezina; malo željezničko vozilo za nadzor željezničkih pruga

driad|o¹ (*mit*) drijada, šumska nimfa, zagorkinja vila

driad|o² (*bot*) osinica, drijas (*Dryas octopetala*) iz por. ruža

dribl|i (*tr, sport*) driblati; u nogometu trčati za loptom kroz protivničke redove

dril|o¹ (*teh*) mehaničko svrdlo; ~**ego** velika bušilica

dril|o² (*zoo*) pavijan (*Papio leucophaeus*), vrsta majmuna, slična mandrilu

dril|o³ (*teks*) dril, trojnik, trliš; čvrsta pamučna ili lanena tkanina izrađena u keper-vezu

drimi|o (*bot*) drimija (*Drimia*) iz por. ljiljana; **mar~a** ~**o** morski luk (*D. maritima*)

drimis|o (*bot*) drimis (*Drymys*), rod tropskog drveća mirisnih cvjetova

drink|i (*ntr*) opijati se, lokati, pijančevati; neumjerenno piti alkoholna pića; ~**ado** opijanje, pijančevanje, lokanje; ~**afo** alkoholno piće; ~**ejo** krčma; ~**igi** opiti nekoga; ~**ulo** pijanac, pijanica; **for~i** zapiti propiti, spiskati novac na piće; **post~a**, **star~ejo**

driopterid|o (*bot*) obična paprat, navala, bujuška, glistovnica (*Dryopteris*) iz por. paprati

drip|o* (*bot*) mekinjak (*Drypis spinosa*) iz por. klinčića

driv|i (*ntr, pom*) ploviti nošen vjetrom ili vodenom strujom u neželjenom smjeru; ~**(ad)o** plovljenje, nošenje vjetrom i strujom

drog|o (*kem*) droga, narkotik, narkotično sredstvo; ~**i** (*tr*) drogirati; ~**ejo** drogerija; ~**isto** 1. drogerist; 2. diljer; **herbo~isto** prodavač ljekovitih trava

droll|a smiješan, čudnovat, neobičan

drom|o 1. trkalište, trkališna staza, pista; 2. mjesto slijetanja i uzlijetanja

dromedar|o (*zoo*) dromedar, jednogrba deva (*Camelus dromedarius*); **kur~o** = MEHARO

dromi|o (*zoo*) rak kosmač, rakovica spužvonoša (*Dromia*) iz por. kosmača

dromice|o (*orn*) emu (*Dromiceius*), australska ptica trkačica iz reda kazuara

dron|i (*ntr*) utopiti se, udaviti se, potonuti; ~**ado** utapljanje, davljenje, potonuće; ~**igi** utopiti nekoga; **sin** ~**igi** utopiti se (namjerno)

drops|o (*kul*) drops, voćni bombon

droso|o (*pom*) konop ili lanac za kormilo

drošk|o (*pov*) droška, fijaker, niska kočija s dva ili tri sjedala

drozer|o (*bot*) rosika (*Drosera*) iz por. rosika, usmrćuje kukce i troši ih za hranu = SUNROSO

drozofil|o (*ent*) vinska mušica (*Drosophila*)

drud|oj* (*mit*) drude; ženske noćne sablasti iz germanske mitologije

druid|o (*vjer*) druid, keltski svećenik, žrec

drum|o (*glazb*) 1. bubanj; 2. dio jazz-orkestra koji se sastoji od raznih udaraljki

drup|o (*bot*) koštunica; jednosjemeni plod sa sočnim mesom i tvrdom košticom

druz|o¹ 1. (*bot*) druzo, kukanac; srašteni kristal Ca-oksalata u biljnoj stanici; 2. (*min*) druzo A. skupina kristala u prirodi nastala na osnovi starijoj od njih; B. šupljina u stijeni ispunjena kristalima

druz|oj² (*etn*) druzi; etnička grupa u Libanonu, Siriji i Izraelu

du dva, broj 2; ~**a** drugi; ~**o** dvoje, par; ~**e** drugo (po redu); ~**eco** dvojnost, dvojina; ~**igi** prepoloviti, odvojiti; ~**igi** prepoloviti se, odvojiti se; ~**ilo** (*mat*) težišnica, medijana; ~**obla** dvostruk; ~**oble** dvostruko; ~**oblo**, ~**oblafo** dvostruka količina; ~**obligi** udvostručiti; ~**obligi** udvostručiti se; ~**ono** pola, polovina, polovica; ~**onigi** prepoloviti, raspoloviti; ~**oniği** prepoloviti se, raspoloviti se; ~**opo** dvoje, grupa od dva; ~**ope** udvoje; ~**foje** dva puta; ~**foja** dvokratan; ~**cent** dvjesto; ~**dek** dvadeset; ~**ulo** dvojni; ~**uma** dvojan, dvočan, binaran; **dis~igi** razdvojiti; **dis~igi** razdvojiti se; ~**naskito** blizanac; ~**onpatro** očuh; ~**onpatrino** maćeha

dual|a dualni, dvojni, dvojak, dvostruk; ~**o** (*gram*) dual, dvojina = DUNOMBRO; ~**eco** dualitet, dvojnost, dvojstvo, dvojakost; ~**ismo** dualizam; ~**isto** dualist

duar|o duar; šatorsko naselje nomadskih Arapa

dub|i (*ntr*) sumnjati, dvojiti, dvoumiti se, kolebati se; ~**o** sumnja, dvojba, nedoumica, kolebanje; ~**a** sumnjiv, dvojbjen; ~**ema** sumnjičav; ~**inda** nepouzdan; **ekster~a**, **ne~ebla**, **sen~a** nesumnjiv, nedvojbjen; **pri~i** sumnjati u; **sen~e** nesumnjivo, bez dvojbe; **konscienc~o** skrupula

dubel|o, **dubl|o** (*teh*) dubel, tipl, zapašać, začepak; komadić mekog materijala (drvo ili plastika) koji se stavlja u rupu u zidu u koji se zabija čavao ili vijak; ~**i** (*tr*) staviti zapašać u zid

dubl|i (*tr, kaz, film*) dublirati; zamjenjivati drugog glumca, naročito u opasnim scenama; ~**anto** dvojnjak, dubler

duble|o duble; metal presvučen drugim metalom, obično zlatom

dućesne|o* (*bot*) indijska jagoda (*Duchesnea indica*), ukrasna trajna puzeća ili viseća zelen, pokrivač tla u vrtu

duel|o duel, dvoboj, borba, sukob uopće; ~**i** (*ntr*) boriti se u dvoboju

duet|o (*glazb*) duet, dvopjev
dufl|o (*odfj*) dubretac; tričetvrt kaput s kapuljačom te karakterističnim kopčama, drvenim ili koštanim klipičima, koji se provlače kroz petlje
dugong|o (*zoo*) dugong, morska krava, morska djevica (*Dugong*), vrsta morskog sisavca
duk|o vojvoda; **arki~o**, **čef~o**, **granda ~o** nadvojvoda; **~lando** vojvodstvo, vojvodina
dukat|o dukat 1. (*pov*) mletački zlatnik; 2. zlatnik, cekin
dukdalb|o (*pom*) drveno stupovlje od 3 do 4 trupca spojena piramidalno, koje strši po nekoliko metara iznad mora i za kojeg se vežu brodovi
dukt|o 1. (*anat*) vod, kanal u tijelu; 2. (*teh*) dovodna cijev; **akvo~o** akvadukt, vodovod; **gaso~o** plinovod; **nafto~o** naftovod; **ovo~o** jajovod; **spermo~o** sjemenovod
duktil|a (*teh*) duktilan, rastezljiv, savitljiv, gibak, podatan
duli|o* (*vjer*) dulija; štovanje koje se iskazuje svecima kao slugama Božjim
dum dok, za vrijeme; prijedlog vremena; **~e** međutim, u međuvremenu, za to vrijeme
Duma|o (*pol*) Duma; donji dom ruskog parlamenta
dumdum|o (*voj*) dum-dum; puščani eksplozivni metak posebno obrađena vrška, zadaje ozbiljne rane
dump|i* (*tr*) 1. istovariti, izbaciti; 2. ubaciti jeftinu robu na tržište; 3. iskrcati suvišne iseljenike u stranoj zemlji; 4. ljosnuti, bubnuti, tresnuti o tlo
dumping|o (*trg*) dumping, damping; prodaja robe na inozemnom tržištu uz umjetno sniženje bagatelne cijene
dun|o (*geol*) dina, sipina; humak od živog pijeska u pustinji ili na morskoj obali nastao djelovanjem vjetra; **~aro**, **neĝ~o**

dung|i (*tr*) najmiti, unajmiti, zaposliti, uzeti u službu; **~(ad)|o** unajmljenje, unajmljivanje, zapošljavanje; **~anto** poslodavac; **~ato**, **~ito** zaposlenik, posloprimac; **~i sin**, **~iĝi** zaposliti se, ući u službu, radni odnos; **~itaro** osoblje, zaposlenici; **mal~i** otkazati službu; **mal~a mono** otpremnina; **sub~iteco** ekonomska nezaposlenost; **~armeo** najamnička vojska; **~oficejo** ured za zapošljavanje
duoden|o (*anat*) duodenum, dvanaestnik (*duodenum*); početni dio tankog crijeva koji se veže na želudac i u koji se izljevaju sokovi iz gušterače i jetra; **~ito** upala dvanaestnika
dup|o budala, naivčina, lakovjerna osoba
dupleks|a (*telkom*) dupleksan, dvojni, dvojak; sustav emitiranja koji omogućava istodobno primanje i odašiljanje
duplikat|o duplikat, drugi primjerak, prijepis, umnožak; *usp.* **duobliga**
dur|a¹ 1. tvrd = MALMOLA; 2. (*glazb*)= MAJORA
dur|o² (*pov*) duros; nekadašnja španjolska novčana jedinica (5 peseta)
duralumin|o (*teh*) duraluminij; legura aluminijske bakra, mangana i magnezija izuzetne čvrstoće
duramatr|o (*anat*) dura mater; vanjska čvrsta vezivna ovojnica oko mozga i leđne moždine
durativ|o (*gram*) durativ; trajni nesvršeni glagol
duri|o (*bot*) mošus-drvo (*Durio*) iz por. svilenjevki
duš|o tuš; **~i** tuširati; **~ado** (*tr*) tuširanje; **~ejo** tušionica, prostorija za tuširanje; **~ilo** naprava s jakim mlazom rasprskavajuće vode za tuširanje
dut|o (*glazb*) interval među tonovima dijatonske ljestvice; **plen~o** najveći interval između dva uzastopna tona; **duon~o** najmanji interval između dva uzastopna tona
duumvir|o (*pov*) duumvir; član kolegija dvojice
duz|o (*teh*) dizna, sapnica, mlaznica, pročišćivač

E

e e; šesto slovo esperantske i deveto slovo hrvatske abecede; **E** kratica za Esperanto

~**e** nastavak za izvedene priloge (bone, hejme, apude, supre); ~**n** nastavak za priloge koji označuju smjer (dekstren, teren, aeren)

eb|o* (*pom, geog*) oseka; spuštanje razine morske površine = MALFLUSO

eben|a ravan, gladak; koji je iste visine; ~**o** 1. ravan, ravnina; 2. (*mat*) ravnina; ravna ploha određena s bilo koje tri točke koje ne pripadaju jednom pravcu; ~**afo**, ~**ejo** ravnica; ~**igi** izravnati, poravnati; **mal~a** neravan; **akvo~o** razina vode; **alt~afo** visoravan

~**eb|** (*gram*) sufiks koji označava mogućnost; ~**a** moguć; ~**e** moguće; ~**o** mogućnost, ono što je moguće; ~**eco** mogućnost, svojstvo onoga što je moguće; ~**igi** omogućiti; **laü~e** po mogućnosti; **mal~a** nemoguć; **mal~igi** onemogućiti; **ne~a** nemoguć; **ne~e** nemoguće; **ne~afo** nemogućnost, nešto nemoguće; **ne~eco** nemogućnost; svojstvo onoga što je nemoguće; **ne~igi** onemogućiti = MALEBLIGI

ebol|o (*med*) ebola; virusna bolest iz skupine hemoragijskih groznica

ebon|o eban, ebanovina; crno tvrdo skupocjeno i teško drvo dobiveno pretežno od vrsta draguna; ~**acoj** (*bot*) ebanovke, draguni (*Ebenaceae*) porodica tropskih drveta i grmova, od kojih neki crnog drveta; ~**arbo**, ~**arbusto** (*bot*) drvo ili grm od kojih se dobiva ebanovina

ebonit|o (*elteh*) ebonit; kaučuk crne boje koji je otvrdnuo vulkanizacijom

ebri|a pijan, omamljen = MALSOBRA; ~(**ec**)o pijanost, opijenost, pijanstvo; ~**i** (*ntr*) biti pijan; ~**igi** opiti nekoga; ~**igafo**, ~**igilo** opojno sredstvo; ~**igi** opiti se; ~**ulo** pijanac, pijanica; **mal~igi** otrijezniti se; **post~o** mamurnost

ebul|o (*bot*) habdovina, abdovina (*Sambucus ebulus*) iz por. kozokrvnica; *usp. sambuko*

ebulioskop|o (*fiz, kem*) ebulioskop; aparat za određivanje vrelišta tekućina

ebur|o bjelokost, slonova kost, slonovača; tvar od kljova slona, nilskog konja, narvala, morža i ulješure kao gradivo za umjetničku obradu

Eburi|o, Eburbord|o (*geog*) Obala Bjelokosti; država u Africi

~**ec|** (*gram*) sufiks koji označuje svojstvo (boneco, beleco); ~**a** svojstven, kvalitetan; ~**o** svojstvo, osobina, kvaliteta, karakter; ~**aro** osobine

ecidi|o (*bot*) ecidija; čašasti rasplodni organ glijiva, koji uzrokuje hrđu na biljkama

eč (*gram*) čestica sa značenjem: čak, dapače, što više
~**ed|** (*zoo*) sufiks kojim se tvore porodice životinja (cervo – cervedoj)

Eda|o, Edd|o (*knjiž*) eda; zbirka staroislandske poezije

edelvejs|o (*bot*) runolist, srcopuc (*Leontopodium alpinum*) iz por. glavočika; zaštićena vrsta

edem|o (*med*) edem; izrazito povećanje tekućina u tkivu ili organima čovjeka ili životinje

Eden|o (*bibl*) eden, raj zemaljski; *usp. paradizo, Eli-zeo*

edentat|oj (*zoo*) edentati, krezubice (*Edentata*); naziv nekadašnjeg reda sisavaca

edif|i (*tr*) uzvisiti, uzvišavati, uzdizati, moralno podizati, poticati na dobro, poučavati; ~(**ad**)o uzvisivanje, uzdizanje; ~**a** uzvišen; ~**eco** uzvišenost

edific|o* zgrada, palača

edikl|o* zgradica, mala palača

edikt|o (*prav*) edikt, ukaz, naredba, zapovijed, proglas, objava, propis vladara sa zakonskom snagom; *usp. dekreto, konstitucio, ležo, ukazo*

edil|o (*pov*) edil; viši upravni činovnik u Rimskom carstvu

edinol|o*(*kem*) edinol; kemikalija koja se upotrebljava za razvijanje

edit|i* (*tr*) = EDITORI

editor|o editor, izdavač, nakladnik; ~**i** (*tr*) izdavati knjige, objelodanjivati

edr|o (*geom*) edar, ploha, sjedište, osnova; **plur~o** višeplošnjak; tijelo omeđeno mnogim ravnim plohamama; **regula plur~o** pravilni višeplošnjak

eduk|i (*tr*) odgojiti, odgajati, osposobljavati, izobraziti, obrazovati; ~**o** odgoj, naobrazba; ~**ado** odgajanje, obrazovanje; ~**a** odgojni, obrazovni; ~**ejo** učilište, odgojna ustanova; ~**isto** odgajatelj; *usp. instruisto, pedagogo, mentoro*; ~**iteco** obrazovanje, naobrazba, izobrazba; **ne~ebla** neodgojiv; **ne~ita** neodgojen; **re~ado** preodgajanje, preizobrazba

edz|o suprug, muž, bračni drug; ~**a** mužev, muževljevi; ~**eco** brak, bračno stanje; ~**igi** oženiti (nekoga); ~**igo** ženidba, sklapanje braka; ~**iga** ženidbeni; ~**igi** oženiti se; ~**ino** supruga, žena; ~**inigi** udati (nekoga); ~**iniği** udati se; ~**iniğö** udaja; ~**oligiği** sklopiti brak; **eks~igi** rastaviti se, razvesti se, raskinuti brak; **eks~igo** rastava razvod braka; **ekster~a** izvanbračni, vanbračni; **ge~oj** supruzi, bračni drugovi, muž i žena; **ge~eco** brak; **ge~igo** sklapanje braka, ženidba; **ge~igi** sklopiti brak; **krom~ino** druga žena, prilježnica, ljubavnica; **miks~igo** miješani brak; **nov~o** mladoženja;

nov~ino mladenka, mlada; nevjesta; **plur~(in)** **eco** mnogoženstvo = POLIGAMIO; **prov~igo** pokusni brak; **sen~eco** djevojaštvo; **sen~ineco** momaštvo

efeb|o (*gov*) efeb; u antičkoj Grčkoj, slobodan mladić od 18 do 20 godina, koji se odgajao po atenskom uzoru

efedr|o (*bot*) kositernica (*Ephedra*) iz por. kositernica; **~ino** (*farm*) efedrin, alkaloid iz kositernice

efekt|o efekt, učinak, posljedica, posljedak, dojam; **~a** efektan, učinkovit, djelotvoran; **~i** djelovati, impresionirati, davati učinak, ostavljati dojam; **kolor~o** kolorit, dojam boje; **lud~o** glumački dojam; **lum~o** svjetlosni dojam; **son~o** zvučni dojam

efektiv|a efektivan 1. stvaran, istinit, zbiljski, pravi; 2. učinjen, izvršen; **~e** efektivno, stvarno, zbilja, doista, uistinu; **~o** 1. stvarnost, zbilja; 2. (*fin*) aktivna, gotov novac, gotovina; **~afo** činjenica, fakat, ostvarenje; **~eco** efektivnost, djelotvornost, učinkovitost; **~igi** ostvariti; **~igo** ostvarenje; **~igado** ostvarivanje; **~igi** ostvariti se

efelid|oj (*med*) efelidi; jetrene pjege na ljudskoj koži

efemer|a¹ efemeran, kratkotrajan, prolazan, privremen, nestalan; **~(aj)o** efemernost, prolaznost, kratkotrajnost, beznačajnost

efemer|o² (*ent*) vodencvijet (*Ephemera*); kukac iz reda vodencvjetova, koji živi samo jedan dan

efemerid|oj (*astr*) efemeride; tablice koje za neko vrijeme unaprijed donose podatke o položaju i kretanju nebeskih tijela

efendi|o* (*isl*) efendi, efendija 1. gospodin, gospodar, pokrovitelj; 2. titula učenih ljudi u islamskim zemljama

efervesk|i (*ntr*) kipjeti, kipiti, vrijeti (uz istodobno ispuštanje plinova); **~a** 1. uzavreo, uskipio, pjenušav; 2. vrlo uzbuđen; **~o** 1. vrenje, kipljenje, uzavrelost; 2. uzbuđenost

efesti|o* (*ent*) brašneni moljac (*Ephestia kuehniella*)

eficient|a* = EFIKA

efik|i (*ntr*) djelovati, utjecati, ostavljati dojam, doimati se; **~o** 1. djelovanje, dojam, utjecaj; 2. (*fiz*) učinak; **~a** efikasan, djelotvoran, učinkovit, uspio; **~ado** proces djelovanja; **~anto** čimbenik, činilac, faktor; **~eco** efikasnost, učinkovitost, djelotvornost; **~igo** djelovanje, proizvodnost, eficijencija; **ek~i** početi djelovati; **krom~o** sporedni učinak; **kun~i** djelovati zajedno; **re~o** ponovno djelovanje; **retro~o** povratno djelovanje; **sen~a** neefikasan, neučinkovit, nedjelotvoran; **bon~o** dobar, pozitivan učinak

efloresk|i (*ntr*) eflorescirati 1. (*geol, min*) pretvarati se u prah na površini supstance; 2. (*bot*) cvasti, procvasti; **~o** eflorescencija 1. (*kem, min*) gubitak kristalne vode u kristalima izloženim zraku, pri čemu se na površini stvara kristalni prah; 2. (*pat*) omeđena patološka promjena na koži i sluznicama; 3. (*bot*) cvatnja, cvjetanje; **~a** eflorescentan, cvatući, koji je u cvatu; **~afo** prah nastao eflorescencijom

efluj|o 1. (*fiz*) zračenje; 2. (*el*) pražnjenje elektriciteta

efod|o (*hebr*) efod, oplećak; dio odjeće izraelskog velikog svećenika u starom zavjetu

efrit|o (*mit*) efrit; zlobni demon u arapskoj mitologiji

~eg| (*gram*) sufiks koji označuje uveličavanje (grand~ega = ogroman; vent~ego = vihor); **~a** silan, ogroman; **~eco** najveći stupanj, *usp.* **kulmino, paroksismo, zenito**

egal|a isti, jednak; **~e** jednako, svejedno, bez obzira na; **~i** (*tr*) biti jednak; **~afo** 1. (*mat*) jednadžba; 2. jednaka stvar; **~eco** jednakost; **~igi** izjednačiti, izravnati; **~igi** izravnati se, postati jednak; **~ulo** = SAMRANGULO, SAMSPECULO; **mal~a** različit, suprotan; **ne~a** nejednak; **ne~eco** nejednakost; **sen~a** neusporediv, jedinstven; **rand~i** izravnati rubove; **valor~i** imati istu vrijednost, jednako vrijediti; **tagnokt~eco** = EKVINOKSO

egard|i* (*tr*) uvažavati, poštivati, uzimati u obzir

egid|o egida 1. (*mit*) štit božice Atene s Gorgoniinom glavom, obrubljen zmijama; 2. (*pren*) zaštita, zaklon, okrilje, pokroviteljstvo

egipt|o (*etn*) Egipćanin; (E)~io, (E)~ujo (*geog*) Egipat, država u sjevernoj Africi; **~olog** egiptolog; **~ologio** egiptologija

eglanteri|o (*bot*) vinska ruža, hrdolika ruža (*Rosa rubiginosa*), grm iz por. ruža

eglefin|o (*iht*) eglefin (*Gadus aeglefinus*); vrsta bakalara; *usp.* **gado, merlango**

ego|o ego 1. (*lat*) ja; 2. (*psih*) cjelovita osoba kao osobnost svjesna svog postojanja; **~ismo** egoizam, sebičnost; **~isto** egoist; **~centra** egocentričan, koji sebe vidi kao središte svega

egolatri|o* egolatrija; obožavanje svoje osobnosti, kult samoga sebe

egopodi|o (*bot*) jarčevac, poganica, sedmolist, bazjan, kozja noga (*Aegopodium podagraria*) iz por. štitarki

egret|o 1. (*orn*) čuba, kresta, kukma; čuperak od perja na glavi nekih ptica; 2. (*bot*) kunadra; čuperak dlačica, služi raznošenju sjemena; 3. pernati ukras na šeširu

eg|o brid 1. (*mat*) pravac na spoju dviju graničnih ploha geometrijskog tijela; 2. oštrica, oštar rub; **gropo~o, kuso~o, tegmento~o, tranč~o**

ehe! ehe!; uzvik koji označuje razumijevanje

eh|o jeka, eho, odjek; **~e** jekom; **~i** (*tr*) jeknuti, zajecati; **~igi** oriti se, odjekivati; **sen~e** bez odjeka

ehidn|o = EKIDNO

ehin|o = EKINO

ehinoderm|o j = EKINODERMOJ

ehinorink|o* (*zoo*) ehinorink (*Echynorhyncus*); parazitski crv; **~ozo** ehinorinkoza, bolest tankog crijeva svinja i pataka koju uzrokuje ehinorink

eholali|o (*med*) eholalija; patološko bezrazložno ponavljanje istih riječi ili rečenica

~ej| (*gram*) sufiks koji označuje prostor ili mjesto za nešto; (lernejo, herbejo, ložejo); **~o** prostor; **~a** prostorni

ejakul|i (*ntr*) ejakulirati, izbaciti spermu; **~o** ejakulacija

ejnštejni|o (*kem*) ajnštajnij; umjetno proizveden radioaktivni kemijski element, simb. Es

ejshorni|o (*bot*) ajhornija (*Eichhornia*); rod tropskih vodenih jednosupnica; **švelpetiola** ~ (*E. crassipes*), vodeni zumbul s nadutim lisnim peteljka

ek| (*gram*) prefiks koji označuje početak nekog po-

stupka (ekdormi, ekparoli, eksidi); ~a početni; ~i (*ntr*) započeti; ~de od (kada)

ekart|o ekart 1. (*geom*) razlika između približne i egzaktno vrijednosti neke veličine; 2. (*pom*) zbroj kutova deklinacije i devijacije na magnetskoj igli; 3. (*voj*) udaljenost između ciljana i pogodene točke

ekarte|o* (*igr*) ekart; kartaška igra za dva igrača

ekbali|o (*bot*) štrcalica, štrkalj (*Eccballium elaterium*) iz por. bundeva

ekdison|o (*biol*) steroidni hormon artropoda

ekene|o* (*iht*) priljepuša, štitoglava ustarica (*Echeneis remora*) iz por. priljepuša

eki|o (*bot*) lisičina (*Echium*) iz por. oštrolista

ekidn|o (*zoo*) 1. kljunasti ježak (*Echidna*); vrsta australskog sisavca koji polaže jaja i ima kožu poput ježa; 2. (*mit*) ehidna; kod antičkih Grka zmija otrovnica koja tamani druge zmije otrovnice

ekimoz|o (*med*) ekhimoza, modrica, masnica; potkožno krvarenje manjeg obujma

ekin|o (*zoo*) ehinus, ježinac (*Echinus*) iz por. ehinida; ~oidoj ehinoidi, razred ježinaca

ekinoderm|oj (*zoo*) ehinodermi, bodljikaši (*Echinodermata*); koljeno morskih životinja (morske zvijezde, ježinci, morski krastavci)

ekinodor|o* (*bot*) kornačajnica (*Echinodorus ranunculoides*) iz por. žabočuna

ekinokok|o (*zoo, med*) ehinokok (*Echinococcus*); parazitski plošnjak, iz razreda malih trakavica

ekinops|o (*bot*) sikavica (*Echinops*) iz por. glavočika

ekipi|j (*tr*) ekipirati, opremiti, snabdjeti, opskrbiti potreštinama; ~(**ad**)o ekipiranje, opremanje, opskrbljivanje; ~**afo** oprema; **sub~afo** (*zrak*) oprema pod zrakoplovom; **son~afo** zvučna oprema; **šip~isto** snabdjevač brodova; **vir~i** (*pom*) sakupiti posadu

eklampsij|o (*med*) eklampsija, bijelo pranje; grčevi s gubitkom svijesti kod majki pri porodu

eklektik|a eklektičan; koji neprincipijelno spaja nespojive proturječne nazore; ~**ulo** eklektičar; ~**isto** eklektik; koji svoj nauk temelji na eklektizmu; ~**ismo** eklektizam; nesustavno preuzimanje i povezivanje različitih teorija, sustava i stilova

eklezi|o (*kršć*) eklezija, crkva kao organizacija hijerarhijskih vjerskih zajednica; ~**a** crkveni, vjerski; ~**ano** pripadnik Crkve; ~**aneco** vjeroispovijed; ~**ulo** klerik, svećenik; **ekster~a** necrkveni, svjetovni, laički, sekularni; **pra~o** (*kršć*) prva kršćanska zajednica u Jeruzalemu; **proto~o** Crkva u prvim stoljećima; **sam~ano** istovjernik; **štat~o** državna crkva

eklips|o (*astr*) eklipsa, pomračenje; pomrčina nebeskog tijela

ekliptik|o (*astr*) ekliptika; zamišljena kružnica po kojoj se giba Zemlja na putu oko Sunca

ekdis|o* (*želj*) spojnica; čelična pločica koja spaja tračnice

ekdog|o (*knjiž*) ekloga; pastirska pjesmica

eko| eko- (*gram*) prefiks koji označuje da je određeni pojam u vezi s ekologijom

ekolog|o (*biol*) ekolog; ~**io** ekologija; znanost o odnosu živih bića prema okolini u kojoj žive; ~**ia** ekološki; **paleo~io** paleoekologija, paleontološka ekologija; **radio~io** ekologija zračenja

ekonom|o ekonom 1. službenik na gospodarskim poslovima; 2. dobavljač u nekoj organizaciji; 3. štedljiv domaćin, štediša

ekonometrik|o (*znan*) ekonometrija; znanstvena disciplina koja istražuje ekonomske i društvene pojave primjenom matematičkih metoda

ekonomi|o ekonomija 1. (*ek*) A. gospodarstvo; ukupnost materijalne proizvodnje, trgovine, financija, energetike, transporta; B. znanost o gospodarstvu; 2. poljoprivredno gospodarstvo, imanje, posjed; 3. štedljivost, ekonomičnost, razumno upravljanje kućom; ~**a** ekonomski; ~**igi** ekonomizirati, štedjeti; **plan~o** planska ekonomija

ekonomik|o (*prav, fin*) ekonomika 1. znanost o gospodarskom uređenju društva; 2. praktična primjena ekonomskih načela; ~**isto** ekonomist; stručnjak u znanostima ekonomije

ekran|o ekran 1. pomični štít, paravan; 2. filmsko platno; 3. fluorescentna površina katodne cijevi na kojoj se stvara slika na televizoru; **sur~igi** ekranizirati; prenijeti na film

eks| (*gram*) eks-; prefiks sa značenjem: bivši, nekadašnji; ~**a** nekadašnji; ~**igi** otpustiti s posla, razriješiti dužnosti; ~**īgi** odstupiti, povući se, dati ostavku; **for~igi** ukloniti, izbaciti iz službe; **ne~igebla** neuklonjiv

eksced|j* (*ntr*) pretjerati, prekoračiti, premašiti

Ekscelenc|o ekscelencija, ekscelencija, preuzvišenost; počasna titula državnih dužnosnika i biskupa

ekscelent|a* ekscelentan, odličan, izvrstan, uzvišen

ekscentr|a ekscentričan 1. (*mat*) koji se udaljuje od središta; 2. ćudljiv, čudan, neuravnotežen; ~**ulo** ekscentrik

ekscentrik|o (*teh*) ekscentrik; metalni disk nasađen na okretni valjak tako da se centar valjka ne podudara s centrom diska

ekscepci|o (*prav*) ekscepcija, izuzeće, prigovor; odluka da u sudskom postupku ne sudjeluje određeno sudsko vijeće ili neki od članova vijeća zbog sumnje u pristranost

eksces|o eksces, izgred, ispad, nesuzdržljivost; ~**a** pretjeran; ~**i** (*ntr*) pretjerati, napraviti izgred = TROIGI

ekscit|j (*tr*) 1. uzbuditi, pobuditi, izazvati, uznemiriti; 2. (*fiz*) pokrenuti; izazvati kakvim postupkom neku radnju; ~**o** 1. uzbuđenje, uznemirenost; 2. (*el*) pokretanje magnetskog polja u električnom aparatu, aktiviranje, uključanje; **aparta ~o** aktiviranje posebnim izvorom struje; **impulsa ~o** (*elteh*) aktiviranje posebnim impulsima izvana; ~**a** ekscitativan, uzbuđen, uzbuđujući; ~**ebla** uzbuđljiv; ~**eb(ec)**o uzbuđljivost; ~**eco** uzbuđenost; ~**īgi** uzbuditi se; ~**ilo** nadražujuće sredstvo; ~**mašino** pomoćni generator električne struje; **blov~i** potpiniti vatru

ekscitator|o* ekscitator; stroj za proizvodnju pobudne struje kod generatora izmjenične struje

eksciz|j (*tr, med*) izrezati, odrezati, odsjeći

ekshibici|o ekshibicija 1. javno pokazivanje, prikazivanje; 2. izložba, izložbena priredba; 3. nastup vrhunskih sportaša na završnom natjecanju; ~**ulo** ekshibicionist

ekskavator|o* ekskavator; jaružalo, bager

eksklam|i* uzviknuti, kliknuti, klicati
eksklamaci|o eksklamacija, uzvik, usklik, kliktanje
eksklav|o* eksklava; dio unutar jednog državnog teritorija koji je pod vlašću druge države
eksklud|i = EKSKLUZIVI
ekskluziv|a ekskluzivan, izuzetan, poseban, isključiv; ~**e** ekskluzivno; ~**i** ekskludirati, isključiti, izuzeti, eliminirati; 2. izagnati, protjerati iz zemlje; ~**eco** ekskluzivnost, izuzetnost, povlaštenost; ~**ema** ekskluzivan, isključiv; ~**iga** izuzetljiv
ekskomunik|i (*tr, kršć*) ekskomunicirati, prokleti, izopćiti iz neke zajednice; ~**o** ekskomunikacija 1. izopćenje; 2. (*vjer*) crkvena kazna isključenja iz vjerske zajednice
ekskori|i (*tr, med*) ogrepsti, ogrebat; ~**afo** laka ogrebotina
ekskreci|o (*biol*) ekskrecija; izlučivanje nepotrebnih ili škodljivih tvari iz tijela; ~**i** (*tr*) praviti ekskreciju; ~**afo** ekskret, izlučevina
ekskrement|o (*fiziol*) ekskrement, izmet, izmetina; neiskorišteni dio hrane što ga organizam izbacuje; ~**ado** pražnjenje crijeva; ~**i** prazniti crijeva, obavljati veliku nuždu, srati = FEKI
ekskret|i* = *ekskrecii*
ekskurs|o izlet, ekskurzija; ~**i** (*ntr*) ići na izlet
ekskuz|i (*tr*) ispričati, opravdati, oprostiti = SENKULPIGI; ~**o** isprika, opravdanje
ekskvizit|a* ekskvizitan, osobit, izvanredan, odabran, probran
ekslibris|o ex libris; karakterističan natpis ili oznaka vlasnika na knjizi
ekspanzi|o ekspanzija 1. rastezanje, širenje, osvajanje, nadiranje; 2. (*teh*) rastezanje plinova ili pare; 3. (*ek*) proširenje područja utjecaja i djelovanja; rast i širenje proizvodnje i prodaje; ~**i** (*ntr*) expandirati, širiti se, razvijati se; ~**ilo** ekspander; sprava za jačanje pojedinih grupa mišića; ~**ismo** ekspanzionizam, osvajaštvo
eksped|i (*tr*) ekspedirati 1. otpremiti, poslati; 2. otjerati, najuriti; ~**(ad)o** (*trg*) otprema, otpremanje; ~**ejo** otpremništvo, ekspedit; ~**isto** otpremnik, špediter
ekspedici|o ekspedicija 1. putovanje grupe ljudi sa znanstvenom ili istraživačkom svrhom; 2. sastav ljudi koji poduzimaju takvo putovanje
ekspekt|o*¹ (*stat*) predračun, statistički plan
ekspekt|i*² (*tr*) očekivati, iščekivati; ~**o** očekivanje, iščekivanje
ekspektor|i (*ntr, med*) iskašljati, ispljuvati; ~**iga** iskašljavajući
eksperiment|o eksperiment, pokus; izazivanje određenih procesa ili pojava radi znanstvenog istraživanja; ~**a** eksperimentalni, pokusni; ~**ado** eksperimentacija, eksperimentiranje
ekspert|o ekspert 1. stručnjak, znalac = FAKULO; 2. (*prav*) vještak
ekspertiz|i (*tr*) procijeniti, ocijeniti; dati stručno mišljenje; ~**o** ekspertiza 1. nalaz, mišljenje; ocjena ili prosudba stručne osobe; 2. vještačenje; 3. ocjena vrijednosti arhivskog gradiva; ~**isto** stručni procjenitelj
eksplic|i (*tr*) eksplicirati, točno objasniti, protumačiti; ~**a**, ~**ita** eksplicitan, izričit, određen, razumljivo iskazan; ~**e** jasno, izričito, izrijekom

eksplik|i (*tr*) objasniti, protumačiti = KLARIGI; ~**o** objašnjenje
eksplođ|i (*ntr*) eksplođirati, rasprsnuti se; ~**o** eksplozija; **gamaradij** ~**oj**, **radij** ~**oj**; ~**a** eksplođni; ~**afo** eksploziv; ~**ema** eksplozivan; ~**igi** uzrokovati eksploziju; ~**ilo** eksploziv
ekspluat|i (*tr*) eksploatirati 1. koristiti, iskorištavati prirodna blaga; 2. izrabljivati, iskorištavati nekoga; ~**(ad)o** eksploatacija, iskorišćivanje, iskorištavanje; ~**anto** eksploator, korisnik, izrabljivac; ~**ebla** eksploativan, iskoristiv
ekspon|i (*tr*) eksponirati 1. izlagati, izložiti; 2. (*fot*) izlagati djelovanju svjetlosti; ~**ado** izlaganje; ~**anto** izlagač; ~**ejo** izložbeni prostor; ~**isto** izlagač na sajmu; ~**deklami** reklamno izvikivati; ~**metro** svjetlomjer; **sub~i** kratko eksponirati; **super~i** preeksponirati
eksponecial|o (*geom*) eksponent; ~**a funkcio** eksponencijalna funkcija
eksponent|o eksponent 1. (*mat*) stupanj, izložitelj; broj koji pokazuje koliko puta treba jedan broj uzeti kao faktor; 2. predstavnik, povjerenik
eksport|i (*tr*) eksportirati, izvesti, izvoziti; ~**(ad)o** eksport, izvoz, izvažanje; ~**a** izvozni; ~**afoj** izvozna roba; ~**isto** izvoznik; ~**importa** izvozno-uvozni
ekspoz|i* (*teh*) pokazivati, izlagati = EKSPozICII
ekspozici|o izložba; izloženi predmeti; izložbeni prostor; ~**a** izložbeni; ~**i** (*tr*) izlagati, izložiti
ekspres|o ekspres 1. ekspresna kurirska, dostavna služba; 2. ekspresni vlak; ~**a** ekspresni, hitan, vrlo brz; ~**e** ekspresno, hitno
ekspresionism|o (*umj*) ekspresionizam; smjer u umjetnosti s početka 20 st., negira realizam i impresionizam, te teži za snažnom projektivnom interpretacijom
ekspresionist|o ekspresionist
eksprompt|o* eksprompt; kratak govor, pjesma ili skladba bez prethodne pripreme
ekspropri|i (*tr*) ekspropriirati, razvlastiti, provesti eksproprijaciju
ekstaz|o ekstaza, ushit, zanos; stanje najvišeg oduševljenja; ~**a** ekstatičan, ushićen, zanesen; ~**igi** zanjeliti se, pasti u ekstazu; ~**ulo** zanesenjak
ekstemporal|o ekstemporacija; improvizirano izvođenje nečeg nepredviđenog = IMPROVIZO
ekstend|i* (*tr*) produžiti
ekstensi|i (*tr, anat*) istežati, protežati, proširivati; ~**o** ekstenzija 1. porast, širenje, povećanje, rastezanje; 2. (*med*) A. kretanja u zglobovima, ispružanje; B. terapijski postupak istežanja zglobova radi namještanja ulomaka pri prijelomu kosti; ~**anto** mišić rastezač
ekstensiv|a* ekstenzivna, širok, prostran
ekstensor|o (*anat*) ekstensor, mišić rastezač = EKSTENSANTO
ekster (*gram*) prijedlog sa značenjem: osim, izvan, van; ~**a** vanjski; ~**e** vani; ~**en** prema vani; ~**(aj)o** vanjština, vanjska strana; ~**ejo** eksterijer, ono što je izvan zatvorenog prostora; ~**igi** okrenuti prema van; ~**igi** izaći van; ~**ulo** eksternist, vanjski đak; ~**lando** inostranstvo, tuđina; ~**landa** inozemnan, ~**orda** poseban, naročit, izvanredan; ~**teritorieco** eksteritorijalnost
eksterm|i (*tr*) iskorijeniti, istrijebiti, utamaniti, za-

trti; ~**ado** iskorijenjivanje, istrebljivanje, zatiranje; ~**īgi** iskorijeniti se

ekstr|a poseban, osobit, izniman, izuzetan; ~**e** posebno, napose, izuzetno; ~**ajo** izuzetna stvar, izuzetan događaj

ekstradici|i (*tr, prav*) ekstradirati; izručiti krivca zemlji u kojoj je počinio prijestup; ~**o** ekstradicija, izručenje, predaja

ekstrados|o (*građ*) vanjska izbočena površina luka ili svoda

ekstrakt|o ekstrakt 1. (*kem*) iscrpak; sastojak dobiven ekstrakcijom; 2. (*farm*) iscrpina, lijek pripremljen iscrpinom iz tvari biljnog ili životinjskog podrijetla; 3. (*pren*) srž, sažetak; ~**ado** ekstrakcija

ekstraordinar|a ekstraordinaran, osobit, izvanredan, izuzetan

ekstrapol|i (*ntr, mat*) ekstrapolirati; zaključivati o neutvrđenim podacima i odnosima među njima

ekstravaganc|o ekstravagancija, pretjeranost, neumjerenost, napadnost; ~**a** ekstravagantan, pretjeran, napadan, nastran; ~**i** (*ntr*) postupati ekstravagantno

ekstravertit|a ekstravertiran, otvoren, društven; koji je okrenut prema vanjskom svijetu

ekstrem|a ekstremman, krajnji, granični, najžešći; ~**e** ekstremno, krajnje pretjerano; ~**o** ekstrem, krajnost, pretjeranost, najviši domet; ~**ajo** 1. krajnji dio čega; 2. (*anat*) ekstremitet, ud, okrajina; ~**eco** ekstremnost, krajnost; ~**ismo** ekstremizam; ~**umo** maksimum ili minimum; ~**gis** ~**e** do krajnosti

eksud|i (*ntr, anat*) eksudirati, iznojiti; polagano istjecati kroz oštećene stijenke kapilara (znoj, krv); ~**o** eksudacija; ~**ajo** eksudat, iscjedina, izljev

eksvot|o (*vjer*) ex voto, zavjetni dar

ektazi|o (*med*) ektazija, rastezanje, proširenje nekog šupljeg organa ili tvorbe

ekto| (*znan*) ekto-; prefiks koji označuje: vani, izvan, vanjsko

ektoderm|o (*anat*) ektoderm; izvanjski sloj stanice živog bića

ektomi|o (*med*) ektomija; operativno odstranjene dijela tijela ili cijelog organa; *usp.* **ablacio**

ektopi|o (*pat*) ektopija; pojava da se neki organ razvija na krivom mjestu u tijelu

ektoplasm|o ektoplazma 1. (*anat*) gust, homogen i proziran vanjski sloj citoplazme; 2. (*vjer*) posebna supstancija, koja u stanovitim uvjetima navodno izlazi iz tijela spiritističkog medija

ektropi|o (*med*) ektropij 1. izvrtnje vjeđe prema van zbog različitih razloga; 2. izvrtnje vanjskog ruba ušća maternice

ekumen|a ekumenski; 1. opći, sveopći, općenit; 2. (*kršč*) koji teži cjelini kršćanskih crkava; ~**o** ekumena 1. (*pov*) kod starih Grka naš tada poznati naseljeni svijet; 2. (*geog*) naseljeni dio Zemljine površine; 3. (*fil*) kod stoika zajednica mudrih na svijetu, bez obzira na klasu i narodnost; ~**ismo** (*teol*) ekumenizam; ideja o suradnji svih religija i crkava

ekvaci|o ekvacija 1. jednakost, ravnoteža; tvrdnja kojom se uspostavlja jednakost dvaju pojmova; 2. (*mat*) jednadžba; ~**īgi** prikazati jednadžbom

Ekvador|o (*geog*) Ekvador, država u Južnoj Americi; ~**ano** Ekvadorac

ekvaliz|i (*tr, glazb*) ekvalizirati, asimilirati neki zvuk ili fonem koji time poprima artikulativna obilježja drugoga

ekvar|o* (*teh*) tesanje na četverokut (drva ili kamena za gradnju)

ekvativ|o* (*gram*) ekvativ; u ugrofinskim jezicima, padež koji označuje poredbeni odnos

ekvator|o (*geog*) ekvator, polutnik; zamišljena kružnica na Zemljinoj površini kojoj su sve točke jednako udaljene od polova te dijeli Zemlju na sjevernu i južnu polutku

ekvatorial|o (*astr*) ekvatorijal; teleskop za promatranje nebeskih tijela

ekved|oj (*zoo*) konji (*Equidae*); porodica kopitara, sisavaca iz podreda neparnoprstaša u koju spadaju konji, mazge, mule, magarci i zebre

ekvidistanc|o* ekvidistancija; jednaka udaljenost, jednako odstojanje i razmak

ekvilibr|o (*fiz*) ekvilibrir, ravnoteža; ~**a** uravnotežen; ~**i** (*ntr*) biti u ravnoteži; ~**īgi** ekvilibrirati, uravnotežiti, održavati ravnotežu ~**isto** ekvilibririst, ekvilibristički artist, akrobat

ekvinoks|o (*astr*) ekvinocij, ravnodnevica

ekvipolent|a (*log*) ekvipolentan; koji je jednake važnosti, značenja, vrijednosti; ~**(ec)o** ekvipolencija

ekvipotencijal|a (*fiz*) ekvipotencijalan; koji je jednake potencijala s drugim

ekvivalent|o ekvivalent 1. stvar, pojam, izraz veličina jednake vrijednosti s nekom drugom stvari; 2. (*ekon*) roba ili novac kojom se izražava vrijednost druge robe ili novca; 3. (*leks*) istoznačna riječ u drugom jeziku; ~**a** ekvivalentan, istovrijedan, istoznačan; ~**i** (*ntr*) jednako vrijediti = EGALVALORI; ~**eco** ekvivalentnost, ekvivalencija

ekvizet|o (*bot*) preslica, rastavić, konjogriz (*Equisetum*) iz por. preslica

ekzak|o (*bot*) tropski gorčac, plava lizica (*Exacum*) iz por. sirištara

ekzakt|a egzaktan, određen, točan, precizan, korektan; ~**aj sciencoj** egzaktne znanosti

ekzalt|i (*tr*) egzaltirati, uzbuditi, zanijeti, oduševiti; ~**igo** zanos, ushit, uzbuđenje, egzaltacija

ekzamen|i (*tr*) ispitati, provjeriti, istražiti; ~**o** ispit 1. provjera znanja; 2. kušnja; ~**īgi** položiti ispit; ~**igo** polaganje ispita; ~**ato** ispitnik; ~**isto** ispitivač; **mem~o** preispitivanje samog sebe

ekzantem|o (*med*) egzantem, kožni osip

ekzark|o egzarh; 1. poglavar bugarske crkve; 2. (*pov*) namjesnik bizantskog cara u njegovim talijanskim posjedima; ~**io** egzarhija; crkvena organizacija bugarskih i makedonskih eparhija; ~**ejo** egzarhat 1. egzarhovo dostojanstvo; 2. područje pod upravom egzarha

ekzegez|o egzegeza 1. kritičko tumačenje tekstova (pravnih, povijesnih, gramatičkih); 2. (*kršč*) tumačenje Biblije; ~**isto** egzeget, tumač tekstova Biblije

ekzekuci|o ekzekucija 1. (*prav*) izvršenje dužnikove imovine; 2. izvršenje neke drastične odluke; ~**i** (*tr*) egzekutirati, obaviti ekzekuciju; ~**isto** egzekutor; provoditelj sudbenih i drugih službenih odluka

ekzekut|i (*tr*) smaknuti, pogubiti, obaviti smrtnu kaznu; ~**o** ekzekucija, pogubljenje, smaknuće; ~**ejo** stratište, gubilište; ~**isto** krvnik, izvršitelj smrtnih kazni

ekzekutiv|o (*prav*) egzekutiva, izvršna vlast
ekzekv|i = EKZEKUCII
ekzekvatur|o (*prav*) egzekvatura; odluka domaće suda kojom se odluka inozemnog suda ili arbitraže proglašava ovršnom
ekzem|o (*med*) ekcem, egzem; kožna bolest popraćena svrbežom i pojavama čvorica, gnojavica i ljuskica
ekzempl|o primjer, uzor; **-a** primjeran, uzoran; **~e** na primjer; **~i** (*tr*) biti primjer, tumačiti primjerom; **~odona** koji pruža dobar primjer; **sen~a** besprimjeran, bez presedana
ekzemplar|o egzemplar, primjerak, uzorak; **arkiv~o** arhivski primjerak; **au|tor~o|j** autorski primjerci; **prov~o** pokusni primjerak
ekzenteraci|o* (*med*) egzenteracija; djelomično ili potpuno kirurško odstranjenje nekih unutarnjih organa
ekzerc|i (*tr*) vježbati; **~o** vježba; **~ado** vježbanje; **~aro** vježbenica; **~ejo** vježbalište; **~i|gi** vježbati se, trenirati; **~iteco** uvježbanost
ekzerg|o (*teh*) egzerg; mjesto za natpis ili sâm natpis na medaljama, kovanom novcu i sl.
ekzib|i* (*tr*) izlagati, predočiti; pokazati, iznijeti (na sudu)
ekzil|i (*tr*) prognati, protjerati, izagnati; **~o** egzil, prognostvo; **~i|gi** biti prognan, otići u prognostvo
ekzist|i (*ntr*) postojati, biti; **~(ad)o** egzistencija, postojanje, opstojanje, bivstvovanje; **~(ad)ismo** egzistencijalizam; **~ano** stvor, stvarjenje, živo biće; **~igi** stvoriti; **kun~o** suživot
ekzistencijalizam|o egzistencijalizam = EKZISTADISMO
ekzocet|o (*iht*) obična poletuša (*Exocoetus*); morska riba
ekzoftalmi|o (*med*) egzoftalmus, buljookost; izbočene očne jabučice kao oboljenje
ekzogami|o (*soc*) egzogamija; obaveza uzimanja bračnog druga izvan plemena
ekzogen|a egzogen; koji je vanjskog podrijetla
ekzokrin|a ekzokrin; kojega prati vanjsko izlučivanje
ekzon|o (*biol*) egzon; informacijski vrijedan dio gena; pri sintezi bjelančevina šifrira redosljed aminokiselina
ekzorc|i (*tr, vjer*) istjerivati zle duhove, zaklinjati; **~(ad)o** egzorcizam, istjerivanje zlih duhova; **~a|fo** formula zaklinjanja zlih duhova; **~isto** ekzorcist, istjerivač zlih duhova
ekzot|a egzotičan, vanjski, stran; **~o|j** (*bot*) egzote; biljne i životinjske vrste podrijetlom iz drugih zemalja
ekzoter|a ezoteričan, popularan, pristupačan javnosti
ekzoterm|a (*kem*) egzoterman; koji razvija, ispušta toplinu
ekzotik|a = EKZOTA
el (*gram*) iz; prijedlog koji označuje udaljavanje iz nečega (el la domo = iz kuće); između (unu el, el multaj homoj); od (kao oznaka od kojeg je materijala nešto napravljeno (tablo el ligno = stol od drva); **~igi** izvući, izvaditi; **~i|gi** izaći, izlaziti; **~doni** izdati (knjigu); **~labori** izraditi; **~devigi** iznuditi; **~pensi** izmisliti

el|o (engl. ale) vrsta engleskog svijetlog piva
elaf|o* (*zoo*) kravosas (*Elaphe quatuorlineata*); neotrovna zmija
elan|o elan, polet, zanos, ushit, oduševljenje; **~i** (*ntr*) zanositi se, biti ushićen
elanc|i* (*ntr*) zaletjeti se, jurnuti
elap|o (*zoo*) guja (*Elaps*), rod malih dugačkih otrovnih zmija iz tropske Amerike
elasmobrank|o|j (*iht*) prečnouste (*Elasmobranchii*), podrazred riba kojem pripadaju morski pas i raža
elast|a elastičan, rastezljiv, gibak, savitljiv, prilagodljiv; **~eco** 1. elastičnost, rastezljivost, savitljivost, gipkost; 2. (*fiz*) svojstvo tvari da nakon prestanka sile koja mu je promijenila oblik, poprmi izvorni oblik; **~ino** (*anat, kem*) elastin; skupina bjelančevina, glavni sastojak elastičnog tkiva
elastomer|o (*fiz, kem*) elastomer, elastični polimer; nakon iskrivljavanja poprima prijašnji izgled; sličan prirodnom kaučuku
elater|o|j (*bot*) 1. elatere, poskočnice, nitaste i pružive stanice koje rasipaju spore mahovna jetrenki (*Hepaticae*); 2. (*ent*) elateridi, skočibuhe, klišnjaci (*Elateridae*); kukci koji se mogu odbacivati uvis
elateri|o* (*bot*) primorska štrcalica (*Ecballium elaterium*) v. *ekbalio*
elatin|o (*bot*) pobarica (*Elatine*), rod vodenih biljaka iz por. *Elatinaceae*
elativ|o* (*gram*) elativ; u ugrofinskim jezicima i u baskijskom, padež za izricanje izlaženja ili udaljanja iz nekog mjesta
Eldorad|o eldorado; mitska zemlja bogatstva
ele|o (*bot*) eleis (*Eleeis*), uljna palma
eleagn|o (*bot*) dafin, zlolesina (*Eleagnus*) iz por. zlolesina ili dafina
eledon|o (*zoo*) muzgavac (*Eledonne*), osmokraki glavonožac
elefant|o (*zoo*) slon (*Elephas*); najveći živući kopneni sisavac iz por. slonova; **~edo|j** porodica slonova (*Elephantidae*); **mar~o** morski slon (*Macrorhinus*); **~osto** slonova kost = EBUR
elefantiaz|o (*med*) elefantijaza, bolest jakog zadržavanja potkožnog tkiva
elegant|a elegantan, otmjen, ukusan, probirljiv; **~eco** elegancija, elegantnost; **~ulo** elegantan čovjek; **mal~a** neelegantan, nedotjeran, šlampav
elegi|o (*pjes*) elegija, tužaljka 1. lirski elegična pjesma; 2. (*glazb*) glazbeno djelo lirsko-tužnog ugođaja; **~a** elegičan, turoban, tugaljiv
elekt|i (*tr*) birati, izabirati, odabirati; **~o** izbor, odabir; **~ado** 1. biranje, odabiranje; 2. izbori, glasanje; **~anto** birač; **~antaro** birači, glasači; **~eblo** mogućnost izbora; **~ejo** biralište; **~ema** izbirljiv; **~ilo** automatska sklopka, prekidač; **~inda** vrijedan odabira; **~ita** izabran, biran; **~ito** izabranik; **ne~ebla** koji ne može biti izabran; **re~i** ponovno izabrati; **sen~e** naprečac, bez pripreme
elektr|o (*fiz*) elektrika 1. elektricitet; 2. električna rasvjeta s odgovarajućim uređajima i instalacijama; **~a** električni; **~eco** električnost; **~ejo** elektrana; **~igi, ~izi** elektrificirati; **~isto** električar; **~ometro** elektrometar; aparat za mjerenje količine elektriciteta; **~oskopo** elektroskop; sprava koja pokazuje da je neko tijelo električki nabijeno; **indukto~o** (*fiz*) električna indukcija; **prem~o, piezo~o** pi-

ezelektrika; pojava električnog napona između suprotnih površina nekih kristala kad se mehanički deformiraju; **radio~o** radioelektrika; korištenje elektromagnetskih valova; **termo~o** termoelektrika; električne pojave izazvane djelovanjem topline; **termo~a** termoelektrični; **tribo~o** statički elektricitet izazvan trljanjem

elektret|o (*fiz*) elektret; stalno polarizirani dielektrik

elektrif|i* = ELEKTRIGI, ELEKTRIZI

elektrod|o (*fiz*) elektroda; provodnik kojim elektricitet prolazi iz jedne tvari u drugu; *usp.* **anodo**, **katodo**

elektrodinamik|o (*fiz*) elektrodinamika, dio fizike koji proučava procese i pojave nastale gibanjem nabijenih čestica

elektrodinamism|o (*el*) elektrodinamizam; skup pojava što ih izaziva električna struja

elektrodinamometr|o (*el*) elektrodinamometar; aparat za mjerenje električne snage

elektrofon|o (*glazb*) elektrofon; električna truba

elektrofor|o (*iht*) električna jegulja (*Electrophorus electricus*) vrsta ribe s električnim organima

elektrofor|o* (*teh*) elektrofor; uređaj za proizvodnju statičkog elektriciteta

elektroforez|o (*fiz*) elektroforeza; putovanje nabijenih otopljenih tvari u tekućem mediju pod utjecajem vanjskog električnog polja

elektrograf|o (*teh*) elektrograf; aparat za bilježenje električnih promjena

elektrokut|i (*tr, el*) izvršiti elektrokciju (smrtnu kaznu na električnoj stolici)

elektrolit|o (*fiz, kem*) elektrolit; tvar koja u vodenoj otopini ili kao talina vodi električnu struju

elektroliz|i (*tr, el*) elektrolizirati; razlagati elektrolit prolaskom električne struje; **~o** elektroliza; rastvaranje neke materije pomoću električne struje

elektromagnet|o (*fiz*) elektromagnet; magnet koji privlači kad kroz njega prolazi električna struja; **~a kampo** elektromagnetsko polje; **~ismo** elektromagnetizam

elektron|o (*fiz*) elektron; najmanja negativno nabijena čestica koja u atomu kruži oko atomske jezgre; **kondukta ~o** provodnik elektron; **~a** elektronski; **~iko** elektronika, znanost koja proučava strujanje elektrona kroz prazan prostor, plinove i poluvodiče; **optika ~iko** optička elektronika; **valent~o** valentni elektron

elektrostatik|o (*fiz*) elektrostatika; disciplina koja proučava sile između mirujućih električnih naboja

elektrotehnik|o elektrotehnika; primjena znanja o elektricitetu i tehnička primjena pojava u vezi s njim

elektroterapi|o (*med*) elektroterapija; liječenje elektricitetom

elektrotip|o (*tisk*) galvanotipija; primjena galvanoplastike u metaliziranju klišēja

elektrovalent|a (*fiz, kem*) elektrovalentan, polaran

elektrum|o (*kem*) elektrum; zlato s primjesom srebra

elektuari|o (*farm*) elektuarij; lijek guste konzistencije

element|o element 1. (*pov, fil*) jedno od četiri počela svijeta (vatra, zemlja, voda, zrak); 2. (*term*) počelo; tvar koja se kemijskim putem ne može rastaviti

na jednostavne sastojke; 3. (*pren*) osnovni pojam, početak, izvor, uzrok, sastavni dio neke složene cjeline; **~a** elementaran, osnovni, bitan, početni;

parol~o, fraz~o, regul~o, vort~o

elemi|o* elemi; vrsta smole koja se dobiva iz južno-američkog drva "arbo de la brea"

eleokarit|o (*bot*) jezernica (*Eleocharis*); rod slatkovodnih biljaka iz por. šiljeva; **dolča** ~ vodeni azijski kesten (*E. dulcis*)

eletari|o (*bot*) eletarija (*Elettaria*) iz por. đumbira

elevator|o (*teh*) elevator; dizalica; *usp.* **argano**, **kapstano**, **vinčo**

elf|o (*mit*) elf, vražićak, patuljak, zlobno imaginarno biće

eliksir|o eliksir 1. zamišljeni čudotvorni napitak koji produžuje život; 2. (*farm*) ljekovito piće; 3. najfiniji ekstrakt neke stvari

elim|o (*bot*) pirika (*Elymus*) iz por. trava

elimin|i (*tr*) eliminirati, isključiti, izlučiti, ukloniti, odstraniti, izdvojiti; **~o** eliminacija, isključenje, odstranjenje; **~a** eliminacijski, izdvojiv

elips|o elipsa 1. (*mat*) izdužena zatvorena kružna linija; 2. (*gram*) ispuštanje jedne ili više riječi u rečenici; **~a** ovalan, jajolik, eliptičan; **~oido** elipsoid

elit|o elita, odličnici, krema nekog društva

elit|oj (*ent*) elite, pokrile; prednja, tvrda zaštitna krila kukaca kornjaša

elitrigi|o (*bot*) pirika, pirevina (*Elytrigia*) iz por. trava; **ordinara ~o, rampa ~o** puzava pirika (*E. repens, sin. Agropyron*) = KVIKO

Elize|o (*mit*) Elizej; u starogrčkoj mitologiji, ugodno mjesto gdje duše junaka i časnih ljudi prebivaju nakon smrti; **~a** elizejski

elizi|o (*gram*) elizija; izostavljanje nekog samoglasnika u govoru ili pismu; **~i** (*tr*) elidirati 1. (*gram*) izostaviti samoglasnik; 2. izostaviti, izbaciti, ispuštiti, zaobići koga

elode|o (*bot*) vodena kuga (*Elodea*) iz por. žabogriža; **Kanada ~o** kanadska vodena kuga (*E. canadensis*)

elokuci|o elokucija; dio retorike koja se bavi načinom govorništa pred publikom = ELOKVENTECO

elokvent|a elokventan, rječit, govornjiv; **~e** elokventno, rječito; **~i** (*ntr*) biti rječit; **~(ec)o** elokvencija, rječitost, govornjivost

elu|i (*tr, kem*) otapati tvari apsorbirane na krutim sredstvima; **~(ant)afo** otapalo za eluciju; **~ado** elucija, postupak otapanja tvari; **~itafo** otopina dobivena elucijom

eluvij|o (*geol*) eluvij, otpliv; **~i** (*tr*) otplaviti

elzevir|o (*tip*) elzevir 1. tip slova naročite vrste; 2. primjerak prestižnog izdanja latinskih klasika; 3. u nekim zemljama naziv za kulturnu rubriku u novinama, a osobito za esej, feljton

~em| (*gram*) sufiks koji označuje sklonost nečemu; **~a** sklon = INKLINA; **~i** (*tr*) biti sklon nečemu; **~o** sklonost; **labor~a** radin, radišan, marljiv; **babil~a** brbljav; **gast~a** gostoljubiv; **batal~a** borben

emajl|o emajl, caklina, pokost, gleđ; **~a** emajlni; **~i** (*tr*) emajlirati, pocakliti, prevući emajlom; **~isto** emajler

eman|i (*ntr*) emanirati, isijavati, zračiti, izbijati, izvirati; **~ado** emanacija, zračenje, isijavanje, ishlapljanje; **~(a)fo** emanat; produkt emanacije

emancip|i (*tr, prav*) emancipirati, osamostaliti; ~(**ad**)o emancipacija; ~**iĝi** emancipirati se, osamostaliti se; ~**iĝo** emancipiranje

emaskul|i* (*tr*) uškopiti, kastrirati, ustrojiti

embalaĝ|o* ambalaža 1. zaštitni omot u kome se otprema roba; 2. vlažni oblozi protiv groznice

embaras|o neprilika, poteškoća, škripac, zbunjenost; ~**a** zbunjen, neprilican; ~**i** (*tr*) zbuniti, smesti, pomutiti, dovesti u zabunu; ~**iĝi** zbuniti se; doći u zabunu

embarg|i (*tr, pom, prav*) privremeno zabraniti istovar ili isplavljanje broda; ~**o** embargo; zabrana izvoza ili uvoza u neku zemlju

emberiz|o (*orn*) strnadica (*Emberiza*) ptica pjevica iz por. strnadica

embiopter|oj (*ent*) kukci prelonošci (*Embioptera*)

emblem|o amblem; simbolički konvencionalni znak; vanjska oznaka kojom se predočuje neka vlast, ustanova, stranka itd. (*grb, zastava, značka*)

embol|o (*med*) embolus; čep što izaziva zastoj cirkulacije s prestankom ishrane tkiva na mjestu začepjenja; ~**io**, ~**ozo** embolija; poremećaj cirkulacije krvi uslijed začepjenja arterije trombom

embrazur|o embrazura 1. (*teh*) unutrašnja strana vrata ili prozora; udubljenje kod prozora; 2. (*voj*) strelište za top, puškarница

embri|o embrij; 1. (*biol*) zametak ploda, fetus; 2. (*bot*) biljni zametak sa zametnutim organima (stručić, korijenak, pupoljak i supka); 2. početna, još neobrađena skica ideje, teorije, projekta; ~**a** embrionalan, embrijski, zametni; ~**iĝi** začeti, generirati; ~**iĝi** začeti se, zametnuti se; ~**ofitoj** (*bot*) embriofiti; skupina biljaka kojoj pripadaju mahovine; ~**ogenezo** embriogeneza; nastanak zametka, fetusa; ~**olog** embriolog; ~**ologio** embriologija, znanost o razvitku embrija; ~**otomio** (*med*) embriotomija, seciranje embrija ili fetusa

embrokaci|o (*med*) embrokacija; trljanje, naparivanje bolesnog dijela tijela posebnom tekućinom, uglavnom masnom

embusk|o zasjeda, busija, potaja, vrebanje; ~**i** (*tr*) vrebati iz zasjede; ~**ejo** busija, mjesto zasjede; ~**iĝi** vrebati, čekati u zasjedi; ~**ulo** vrebač, osoba u zasjedi

emerg|i (*ntr*) pojavljivati se, izlaziti, izranjati; 2. (*fiz, opt*) izaći iz nečega; *usp.* **incidi, reflekti**; ~**a** izranjajući

emerit|o umirovljenik, penzioner, emerit; ~**a** umirovljen, umirovljenički; ~**eco** umirovljenost, emeritura

emeritur|o emeritura, umirovljenička penzija

emersi|o emerzija 1. (*astr*) izlazak nebeskog tijela iz sjene na kraju pomrčine; 2. izdizanje morskog dna iznad površine mora

emetik|o (*farm*) emetik, sredstvo za povraćanje

emetin|o (*farm*) emetin; alkaloid iz korijena ipeakuanhe, lijek protiv dizenterije i emetik

emetrop|a (*med*) emetropan, pravovidan = EŬMETROPA

emfaz|o emfaza 1. zanos, ushit; 2. kićenost, retoričnost; *usp.* **patoso, bombasto**; ~**i** (*tr*) naglasiti govoreći, istaknuti zanosom, patosom

emfizem|o (*med*) emfizem; pojava zraka unutar tkiva ili organa

~**emi|o** (*med*) –emija; u složenicama označuje fiziološku ili patološku prisutnost odnosno tvari u krvi (**alkohol~o, glukoz~o, seps~o**)

emid|o (*zoo*) močvarna kornjača (*Emys*); ~**edoj** porodica malih močvarnih kornjača (*Emydidae*)

emigr|i (*ntr*) emigrirati, iseliti se; ~**ado** emigracija, emigriranje; ~**anto** emigrant, iseljenik

emigraci|o emigracija, iseljivanje, iseljeničstvo, boravak u iseljeničtvu

eminenc|o eminencija, uzoritost; počasni naslov kardinala

eminent|a eminentan, istaknut, vrstan, ugledan, uzoran; *usp.* unuaranga, elstara; ~**i** (*ntr*) biti eminentan, isticati se; ~**eco** eminentnost, vrsnost, uzornost; ~**ulo** eminencija, uzorit, istaknut čovjek; ~**ularo** elita

emir|o emir; niži vladarski naslov u nekim islamskim zemljama; ~**lando** emirat; **Unuiĝintaj Arabaj E~landoj** Ujedinjeni arapski emirati

emisar|o* emisar 1. tajni izaslanik 2. (*anat*) odvodni kanal

emisi|i (*tr*) emitirati 1. (*fiz*) odašiljati svjetlosnu, zvučnu ili električnu energiju; 2. (*rtv*) odašiljati radijski ili televizijski program; 3. (*fin*) izdavati, stavljati u promet novčanice i vrijednosne papire; ~**o** emisija 1. (*fiz*) proces zračenja ili odašiljanja zvučnih ili elektromagnetskih valova ili čestica iz nekog sustava, 2. (*fin*) izdavanje, puštanje u opticaj novca i vrijednosnica; ~**a** **banko** emisiona banka

emit|i* = EMISII, ELRADII

emitor|o (*radio*) emiter, ispusnik; izvor nositelja naboja u tranzistoru

emoci|i (*tr*) uzbuditi, ganuti; ~**o** emocija, uzbuđenje, ganuće; ~**a** emocionalan, dirljiv, ganutljiv, uzbuđljiv; ~**iĝi** uzbuditi se, ganuti se; **sen~e** bez uzbuđenja

empen|o (*zrak*) stabilizacijska i regulacijska površina repa zrakoplova

empeneron|o empeneron 1. (*pom*) pokretna ploha na krmi podmornice za regulaciju kretanja prema gore ili prema dolje; 2. (*zrak*) slično i kod zrakoplova

empetr|o (*bot*) mahunica (*Empetrum*) iz por. mahunica

empiem|o (*med*) empijem; sakupljanje gnoja u tjelesnim šupljinama, posebno u pleuri

empir|o empire, ampir; 1. (*umj*) stil kod namještaja iz doba Napoleona, karakterizira ga prevelika kićenost; 2. nekadašnji francuski ili britanski imperij

empiri|o (*fil*) empirija, iskustvo; znanje stečeno pažanjem i iskustvom; ~**ismo** empirizam; ~**isto** empirik

empori|o (*pov*) emporij; trgovačko središte, trgovišće; *usp.* **bazaro, merkato**

emu|o (*zoo*) emu (*Dromaius novaollandiae*), australska ptica trkačica iz reda kazuara = DROMICEO

emulsi|o emulzija, mlječina 1. (*fiz, kem*) tekućina koja sadrži fino raspršenu, dispergiranu drugu tekućinu; 2. (*fot*) tanki sloj osjetljiv na svjetlost na fotografskim pločama, filmovima i papirima; ~**i** (*ntr*) emulgirati, pretvoriti se u emulziju; ~**eblo** emulgivnost; ~**ilo** emulgator; sredstvo koje omogućuje emulgiranje; ~**ino** (*kem*) emulzin; ~**azo**

- (*kem*) bakterija koja se nalazi u bademu: ~**oido** mlječina, emulzoid
- en** (*gram*) u; prijedlog mjesta i vremena; ~**a** nutarnji, unutrašnji, unutarnji; ~**e** unutra; ~**igi** umetnuti, ugurati, staviti unutra; ~**iği** ući, prodrijeti u nešto; ~**igo** umetanje; ~**dormiği** zaspati; ~**skribi** upisati; ~**terigi** pokopati; zakopati
- ~**en** (*gram*) -en; (*kem*) sufiks za formiranje imena nekih hidrokarbida (acetil~o, benz~o, nut~o, etil~o, prop~o)
- en|o** (*novč*) jen, osnovna japanska novčana jedinica
- enad|o** (*orn*) jamar, golub dupljaš (*Columba oenas*); *usp. livio, palumbo*
- enalag|o** (*pjes*) enalaga; pjesnička zamjena jedne riječi drugom u svrhu postizanja boljeg efekta
- enant|o**¹ (*bot*) trbulja (*Oenanth*) rod otrovnih zeljastih biljaka
- enant|o**² (*orn*) bjeloguza (*Oenanth*); ptica prilagođena životu na primorskom kamenjaru; *usp. saksikolo*
- enantem|o** (*med*) enantem, osip na sluznicama
- enantiomorf|a** (*fiz, kem*) enantiomorfan; ~**eco** enantiomorfija; optička izomerija kojom se jedan te isti spoj javlja u dva oblika različita po zakretu polarizirana svjetla u istom iznosu na desnu, odnosno na lijevu stranu
- enantiotrop|a** (*fiz, kem*) enantiotropan; ~**eco** enantiotropija; pojava da se dvije modifikacije jednog elementa ili jednog spoja na određenoj temperaturi pretvaraju jedna u drugu
- enantioz|o** (*pjes*) enantioza; stilski figura koja se sastoji od spajanja riječi inače suprotnog značenja (npr. trijumfalni poraz)
- encefal|o** (*anat*) mozak (*encephalon*); skupina organa što ih zatvara lubanja; ~**a** mozgovni; ~**ito** (*med*) encefalitis, upala mozga; ~**ografio** encefalografija; rendgenski prikaz sustava moždanih klijetki i subarahnoidnog prostora punjenjem klijetki zrakom; ~**ogramo** encefalogram, rendgenska slika mozga
- encikli|o*** (*bot*) enciklija (*Encyclia*) iz por. kaćuna
- enciklik|o** (*kat*) enciklika, poslanica; papina okružnica o nekoj točki izvjesne doktrine
- enciklopedi|o** enciklopedija; svestrani pregled općeg ili posebnog znanja sustavno obrađen u natuknicama nanizanim po abecedi ili u sklopu tematskih predmeta; ~**a** enciklopedijski; ~**isto** enciklopedist
- ~**end** (*gram*) sufiks koji označuje da nešto treba biti ili se mora učiniti (**far~a, lern~a, pag~a**)
- endem|o*** (*biol*) endemi; biljke ili životinje koje imaju mali areal
- endem|o** (*med*) endemija; trajno postojanje neke bolesti u nekom kraju ili zemlji; ~**a** endemijski
- endivi|o** (*bot*) endivija, vodopija, žučnica, žutinicica (*Cichorium endivia*) iz por. glavočika, srodna cikoriji
- endo|** (*znan*) endo-; prefiks sa značenjem: u, unutra, iznutra (~**karpo**)
- endoderm|o** (*zoo*) endoderm; 1. (*bot*) unutarne jednoslojno biljno tkivo, redovito u korijenu; 2. unutarnji sloj stanica, odnosno unutarnji zametni listić gastrule višestaničnih organizama
- endogami|o** endogamija; ženidba ženama istog plemena
- endogen|a** (*biol, med, geol*) endogen; koji je unutrašnjeg podrijetla
- endokard|o*** (*anat*) endokard; unutrašnja srčana opna; ~**ito** (*med*) endokarditis, upala unutrašnje srčane opne
- endokarp|o** (*bot*) endokarp; unutrašnji dio usploda
- endokrin|a** (*biol*) endokrin; koji ima unutrašnje izlučivanje; ~**ologo** endokrinolog; ~**ologio** (*med*) endokrinologija, znanstvena disciplina koja se bavi proučavanjem uloga endokrinih žlijezda i njihovih hormona
- endoplasm|o** (*anat*) endoplazma; unutarnji sloj citoplazme u živoj stanici
- endos|i** (*tr, fin*) indosirati, žirirati; potpisati na poleđini mjenicu ili ček; ~**anto** indosant, žirant, naleđnik; ~**ato** indosator, žirator
- endoskop|o** (*med*) endoskop; aparat za endoskopiju; ~**io** endoskopija, pretraga unutrašnjih organa uvođenjem cijevi koja je snabdjevena malom električnom žaruljom i zrcalom
- endosmoz|o*** (*fiz*) endosmoza; proces prodiranja rastvorenih stvari iz vanjskog tkiva u stanicu
- endosperm|o** (*bot*) endosperm; rezervno hranjivo staniće u sjemenkama, koje služi prehrani klice
- endoteli|o** (*anat*) endotel; fino staniće na unutarnoj površini krvnih i limfnih žila
- endoterm|a** (*kem*) endoterman; karakterističan za kemijsku reakciju praćenu nastajanjem topline
- Ene|o** (*mit*) Enej; sin Venerin, osnivač rimskog roda; ~**ado** Eneida, Vergilijev ep; ~**ido** Enejin potomak
- energetik|o** (*fiz*) energetika; znanost o energiji, tehnika primjene raznih oblika energije
- energi|o** energija 1. (*fiz*) djelotvorna sila, snaga, moć; 2. čvrstoća, jačina, odlučnost; **atomkerna** ~**o, kineta** ~**o, libera** ~**o, nuklea** ~**o**; ~**a** energičan, odlučan, odrešit, snažan, jak; ~**e** energično, odlučno; ~**i** (*tr*) djelovati energično; **sen~a** trom, mlohav, mlitav; **atom~o, sun~o, vent~o**
- enfil|i** (*tr, voj*) zasipati topovskom paljbom
- engađ|i** (*tr*) angažirati, zaposliti, uzeti u službu; ~**i sin, ~iği** angažirati se, obvezati se, zauzeti se
- engraül|o** (*ihl*), inćun, brgljun (*Engraulis*); mala morska riba = ANČOVO
- ~**eni** (*gram*) -enij, sufiks koji pokazuje određeno razdoblje (**cent~o** = centenij, **mil~o** = milenij)
- enigm|o** enigma 1. zagonetka; 2. zamršen, teško rješiv slučaj; ~**a** zagonetan, enigmatičan; **vort~o** = LOGOGRIFO
- enkaustik|o** (*lik, pov*) enkaustika; način slikanja smrvljenim bojama pomiješanim sa zagrijanim voskom
- enket|o** anketa 1. istraga, istraživanje; 2. vijećanje stručnjaka o nekom predmetu i dobivanje odgovora na ta pitanja; (*ntr*) anketirati, provoditi anketu, istraživati ispitivanjem
- enklav|o** (*pol*) enklava; područje neke države okruženo i odvojeno od matične države
- enklitik|o** (*gram*) enklitika, naslonjenica; riječ koja nema naglaska pa se naslanja na riječ ispred sebe i izgovara s njom kao cjelina
- enkliz|o** (*ling*) enkliza; naslanjanje nenaglašene riječi na naglašenu riječ ispred ili iza sebe; ~**afo** = ENKLITIKO
- enolog|o** enolog, stručnjak za vino; ~**io** enologija, vinarstvo

enorm|a enorman, ogroman, golem, neizmjeran, prekomjeran

enoter|o (*bot*) pupoljka (*Oenothera*) iz por. pupoljki = ONAGRO; ~**acoj** pupoljke (*Onagraceae*) = ONAGRACIJ

ensembl|o ansambl 1. umjetnički sastav glumaca ili glazbenika; 2. odlomak scenskih ili vokalno-instrumentalnih djela u kojem nastupa manji sastav izvoditelja; 3. cjelina nekog aparata ili uređaja od više dijelova; 4. komplet ženske odjeće; ~**ano** član ansambla

enset|o* (*bot*) enset (*Ensete ventricosum*) iz por. banana

entablement|o (*grad*) intabulament, dio građevine koji se naslanja na vrh stupovlja, te ih povezuje; sastoji se od arhitrave, friza i atike

entaz|o* (*grad*) entaza; u arhitekturi, neznatno zadebljanje na srednjem dijelu stupa (entasis)

entelekt|o (*fil*) entelehija; neprekidna duševna djelatnost, nerazoriva duševna snaga

entent|o (*pol*) antanta; savez između država sklopljen na nekom zajedničkom programu

enter|o (*anat*) tanko crijevo; ~**ito** (*med*) enteritis; upala tankog crijeva; ~**algio** enteralgija; bolovi u crijevima; **gastro~ito** (*med*) gastroenteritis, upala sluznice želuca i tankog crijeva

enterokolit|o (*med*) enterokolitis, upala tankog i debelog crijeva

enteropneust|oj (*zoo*) žiroglavci (*Enteropneusta*); razred morskih životinja polusvitkovaca

entimem|o (*fil*) entimem; skraćeni oblik silogizma

entjer|o (*mat*) nedjeljivi broj

entolom|o (*bot*) rudoliska (*Entoloma*) iz por. rudoliska; **livida** ~**o** olovasta rudoliska (*E. lividum*), otrovna gljiva

ento~ ento-; kao prvi dio riječi znači: unutar, unutarnji

entomolog|o entomolog; ~**io** entomologija, grana zoologije koja se bavi proučavanjem kukaca

entre|o (*kul*) entrée, antre, predjelo; prvo jelo u potpunom obroku

entrepren|j (*tr*) poduzeti; početi, pokrenuti neko djelovanje; ~**o** 1. poduzimanje; 2. poduzeće; ~**ejo** središte poduzeća; ~**ema** poduzetan; ~**isto** poduzetnik; **konstru~isto** građevinski poduzetnik; **sepult~isto** pogrebni poduzetnik

entropi|o 1. (*med*) entropij; uvrtanje vjeđinog ruba prema unutra; 2. (*fiz, kem*) entropija; dio energije koji se više ne može pretvoriti u rad

entuzijam|o entuzijizam, oduševljenje, ushićenje, zanos; ~**a** oduševljen; ~**i** (*ntr*) biti pun oduševljenja; ~**igi** oduševiti nekoga; ~**iği** oduševiti se; ~**ulo** entuzijast, zanesenjak

enu|j (*ntr*) dosađivati se, osjećati dosadu; ~**o** dosada, dosađivanje; ~**a** dosađan, nezanimljiv, neuzbudljiv; ~**igi** dosađivati, dodijavati nekomu; **mal~igi** zabaviti, razonoditi

enukle|j (*tr, med*) enukleirati; odstraniti tumor ili oko s korjenom; ~**ado** enukleacija; vađenje jezgre, razvijanje, objašnjavaње

enumeraci|o enumeracija, popis specifikacija

enurez|o (*med*) enureza; nemogućnost zadržavanja mokraće = LITURINADO

envelop|o (*mat*) rotacija tijela od vani prema unutra

envergur|o 1. (*pom*) envergura, envergadura, raspon jedra; 2. (*orn*) raspon, širina, ispruženih krila ptice

envi|j (*tr*) zavidjeti, biti jalan, priželjkivati ono što drugi ima; ~**o** zavist, jal; ~**a** zavidan, jalan; ~**ema** zavidljiv; ~**igi** izazivati zavist; ~**inda** istaknut, zapažen, koji pobuđuje zavist; ~**ulo** zavidnik; **mal~i** ne zavidjeti; **sen~a** bez zavisti

environ|o* okolina, sredina = MEDIO, ĆIRKAŪAĀO

envult|j (*tr, vjer*) probosti voštanu figuru osobe s namjerom da se magijskim djelovanjem izazove njezina smrt

enzim|o (*biol, kem*) enzim, aminokiselina koja djeluje kao bitni biokatalizator kemijskih reakcija u živim organizmima; ~**a** enzimni; ~**ologio** enzimologija, znanost koja proučava djelovanje i svojstva enzima

enzooti|o* enzotija; stalna zaraza među životinjama jednoga kraja

eocen|o (*geol*) eocen; najdonji sloj tercijara

Eol|o (*mit*) Eol, bog vjetrova u starogrčkoj mitologiji

eolit|o* (*min*) eolit, vrsta kvarca

eolit|o* (*geol*) eolit, eolitik; kameno doba

eon|o vijek, vječnost, dug odsjek vremena

eoni|o* (*bot*) eonij (*Aeonium*) iz por. tustika

eost|o istok = ORIENTO

eozin|o (*kem, fot*) eozin, crvena fluorescentna boja

epakrid|o (*bot*) australski vrijesak (*Epacris*); rod australskih vazdazelenih grmova

epakt|o (*astr*) epakta 1. prijestupni dan u godini; 2. razlika između mjesecve i sunčeve godine

eparhi|o, eparki|o eparhija, pravoslavna episkopija

epe|o epe, vrsta mača

ependim|o (*anat*) ependima, sluznica moždane šupljine; ~**ito** ependimitis, upala sluznice moždane šupljine

epentez|o (*ling*) epenteza; umetanje glasova koji u riječi nemaju etimološkog opravdanja

eperlan|o (*iht*) snjetac (*Osmerus eperlanus*); slatkovodna i morska riba srednje i sjeverne Europe, koja se mrijesti u slatkoj vodi

epi| epi-; kao prvi dio riječi u složenicama znači, na, nad, kod, u; (npr. **epidermo, epifizo**)

epicen|a* (*gram*) koji označuje oba spola bez oznake roda

epicentr|o (*geol*) epicentar; žarište; mjesto gdje izbijanja potres

epidemi|o (*med*) epidemija, pošast; pojava zarazne bolesti na jednom području u kratkom vremenskom razdoblju; ~**a** epidemijski, epidemičan; ~**ologo** epidemiolog; ~**ologio** epidemiologija; znanost o epidemijama

epidendr|o (*bot*) epidendrum (*Epidendrum*) iz por. kačuna

epiderm|o epiderma 1. (*anat*) pokožica, pousmina; gornji sloj kože; 2. (*bot*) vanjski sloj zelenih organa biljaka

epidiaskop|o (*fiz, fot*) epidijaskop; episkop prilagođen za prikazivanje dijapozitiva

epididim|o (*anat*) epididimis, nadmudce, pasjemenik (*epididymis*); organ na gornjoj i stražnjoj strani testisa na prijelazu u sjemenovod

Epifani|o (*kršč*) Epifanija, Bogojavljenje, Vodokršće, sv. Tri Kralja

epifenomen|o (*fil*) epifenomen; nuspojava, sporedna pojava, beznačajna pojedinost
epifit|o (*bot*) epifit; biljka koja raste na drugoj biljci, ali joj ne oduzima hranu (mnogi lišajevi i tropske orhideje)
epifiz|o (*anat*) epifiza 1. hrskavični kraj duge kosti; 2. žlijezda u mozgu; ~**ito** upala epifize
epifonem|o (*beletr*) epifonema; snažna završna misao u govoru; završni retorički uzvik
epifora|o epifora 1. (*med*) pojačano suženje zbog prekomjernog izlučivanja suza ili zbog nemogućnosti otjecanja suza u nos; 2. (*retor*) ponavljanje iste riječi ili skupine riječi na kraju izreke, odnosno stiha
epigastri|o (*anat*) epigastrij, podrebarje, gornji dio trbuha (*epigastrium*)
epigenez|o (*biol*) epigeneza; shvaćanje da se svaki organizam razvija iz nediferencirane jajne stanice
epigeni|o* (*geogr*) epigenija; riječna dolina oblika klišure nastala prolazanjem rijeke kroz mekane sedimente do podloga od tvrdih stijena
epiglot|o (*anat*) epiglotis; poklopac grkljana; elastična hrskavičava ploča koja zatvara ulaz u grkljan
epigon|o epigon 1. potomak, nasljednik; 2. slab imitator, oponašatelj, nasljedovatelj
epigraf|o epigraf 1. natpis urezan u čvrst materijal; 2. citat na početku književnog ili znanstvenog djela; 3. moto, deviza; ~**io**, ~**iko** epigrafija, epigrafika; povijesna znanost koja proučava stare natpise na kamenu; ~**a** epigrafski
epigram|o (*beletr*) epigram; kratka sažeta i duhovita pjesma, katkad i zagrižljiva
epik|o (*beletr*) epika, epsko pjesništvo; ~**a** epski
epikant|o (*anat*) epikantus; polumjesečasti nabor kožnog tkiva koji prekriva unutarnji kut oka (*epicanthus*)
epikard|o* (*anat*) epikarp; vanjski sloj srčane stijenke
epikarp|o (*bot*) egzokarp; vanjski dio usploda
epikur|a (*fil*) epikurejski; ~**ano** epikurejac, čovjek odan tjelesnim užicima; ~**ismo** epikureizam
epil|* (*tr*) čupati, skidati dlake s tijela
epilepsi|o (*med*) epilepsija, padavica; bolest s iznenadnim napadajima grčeva i gubitka svijesti; ~**a** epileptički, epileptičan; ~**ulo** epileptik, epileptičar, padavičar
epilobi|o (*bot*) vrbovac, vrbolika (*Epilobium*) iz por. pupoljki
epilog|o (*knjiž*) epilog, pogovor, zaglavak, komentar; posljednje poglavlje nekog djela, završetak neke radnje, krajnji ishod
epimedi|o* (*bot*) krespin, biskupska kapica (*Epimedium alpinum*), vazdazeleni trajni pokrivač tla iz por. žutika
epimorfoz|o* epimorfoza 1. razvoj kukca iz ličinke; tip preobrazbe kukaca; 2. regeneracija dijelova nekih organizama umnožavanjem površinskih stanica
epinefrin|o (*biol, kem*) epinefrin, adrenalin; hormon koji izlučuje nadbubrežna žlijezda
epipaktid|o (*bot*) epipaktis (*Epipactis*) iz por. kačuna
epipaleolitik|o (*geol*) epipaleolitik 1. najstarije razdoblje srednjeg kamenog doba; 2. mezolitik u cjelini

epiplo|o (*anat*) epiplon; dvostruki list trbušne maramice
epirognez|o (*geol*) epirogneza, dizanje ili spuštanje morskih obala
episkop|o (*kršč*) biskup, episkop; vrhovni poglavar biskupije, episkopije; ~**a** biskupski, episkopski; ~**ano** pripadnik biskupije; ~**aro** episkopat, skup svih biskupa; ~**eco** episkopat, služba i čast biskupa, biskupovanje; ~**ejo** biskupija, episkopija, biskupski dvor; ~**čef**~**o** nadbiskup, arhiepiskop; ~**help**~**o** pomoćni biskup
epistaks|o (*med*) epistaksa, krvarenje iz nosa
epistat|a (*biol*) epistatični ili neodređeni (gen koji sprječava funkcije drugog gena)
epistemologi|o (*fil*) epistemologija, spoznajna teorija
epistol|o epistola 1. (*kršč*) poslanica, pismo; 2. (*knjiž, pov*) pismo u stihovima
epistrof|o (*anat*) epistrof, naziv drugog vratnog pršljena
epitaf|o epitaf 1. nadgrobni natpis; 2. nadgrobni govor; 3. (*knjiž*) pjesma u povodu nečije smrti
epitalam|o (*knjiž*) epitalamij, svadbeno pjesma
epiteli|o (*anat*) epitel; gornji sloj kože; ~**a** epitelni; ~**omo** kožni kancerozni tumor
epitet|o epitet 1. (*ling*) riječ dodana imenici radi potpunije oznake, obično pridjev ili participij; 2. (*knjiž*) stilsko sredstvo koje doprinosi slikovitosti, snazi, živosti neutralna govora; ~**ornama** ~**o** ukrasni pridjev; ~**nom**~**o** imenični epitet (npr. Monto Blanka, Maro Ruža)
epitom|o (*knjiž*) epitoma, rezime, sažetak, izvadak, ekscerpt; pregled sadržaja nekog djela; ~**i** (*tr*) rezimirati, sažeti, ekscerptirati
epizod|o epizoda 1. sporedan događaj koji ne ostavlja traga u zbivanju; 2. (*knjiž, film*) manji samostalni dio u književnom djelu ili filmu koji ne djeluje na glavnu radnju; 3. (*kaz*) sporedna, mala uloga; ~**a** epizodni, sporedni, uzgredni
epizooti|o (*med, vet*) epizootija, stočna zaraza
epod|o (*knjiž*) epoda 1. vrsta antičke lirske pjesme; 2. u grčkoj korskoj lirici zaključni dio iza strofe i antistrofe
epok|o epoha 1. (*geol*) jedinica geološkog vremena, dio perioda; 2. (*astr*) trenutak u kojem neko nebesko tijelo dostiže polaznu točku za određivanje i mjerenje njezine putanje; 3. razdoblje; određeno doba obilježeno posebnim značajkama; ~**far**(**ant**)**a** epohalan; koji daje obilježje epohi; ~**Mez**~**o** Srednji vijek; ~**Nova** ~**o** Novi vijek
epolet|o (*voj*) epoleta, naramenica s oznakom čina
eponim|o* eponim; onaj koji daje ime čemu
epopej|o epopeja 1. (*knjiž*) veliko epsko djelo u stihovima; 2. (*pren*) znamenito povijesno razdoblje, zbivanje
epos|o (*knjiž*) ep, epos, junačka pjesma; pripovjedački oblik u stihovima s više pjevanja
epruvet|o* epruveta, kušalica; staklena valjkasta posudica za kemijske pokuse, s jedne strane otvorena
epsilon|o epsilon, peto slovo grčkog alfabeta (ε, E)
epulis|o (*med*) epulis; benigni tumor gingive
~er| (*gram*) sufiks koji označuje dio nečega; ~**o** komadić, djelić; ~**igi** sitniti, mrviti, komadati;

dis~igi razmrviti, raskomadati; **dis~iĝo** raspada-
nje, rasipanje; **fajr~o** iskra; **pan~o** mrva, mrvica
kruha

era|o era, razdoblje, doba, vrijeme; veliko razdoblje
vremena u povijesti i u društvenom životu

erantid|o (*bot*) jarica, ozimnica (*Eranthis*); rod
otrovnih trajnica iz por. žabnjaka

erar|i (*ntr*) pogriješiti, zabuniti se, prevariti se; ~o
greška, pogreška, omaška; ~a pogrešan, nei-
spravan; ~eco pogrešnost; ~ema pogriješiv; ~igi
uzrokovati, prouzročiti pogrešku; **ne~ipova** nepogrešiv; **sen~a** bezgre-
šan, koji je bez greške; **plum~o** greška u pisanju;
pres~o štamparska greška; ~vagi lutati, zalutati

Erat|o (*mit*) Erato, muza ljubavnog pjesništva

eratik|a eratičan 1. (*geol*) nestalan, nepostojan; 2. lu-
tajajući, tumarajući

eratum|o (*tisk*) eratum; popis tiskarskih grešaka na
kraju knjige

erbi|o (*kem*) erbij; rijedak element iz skupine lanta-
nida; simb. Er

erc|o (*min*) rudača; ruda koja ima u sastavu kovi-
nu i upotrebljava se u tehničke i slične svrhe; *usp.*
minajō

erek|ta (*biol*) erektivan, uspravan, osovljen, ukrućen;
~iĝi uspraviti se, osoviti se, uzdignuti se, erekirati
(o muškom spolnom organu)

erepsin|o (*fiziol*) erepsin; ferment koji u tankom cri-
jevu razlaže peptide na aminokiseline

ereti|o (*bot*) eretija (*Ehretia*) iz por. boražina

eretism|o (*med, fiziol*) eretizam, uzbuđenost; stanje
razdražljivosti pri nekim oboljenjima živčanog su-
stava (**kora ~o**)

erg|o (*fiz*) erg; stara jedinica rada; ~ometro (*teh*) er-
gometar; uređaj za mjerenje izvršenog rada miši-
ća, grupe mišića ili cijelog tijela

ergastul|o* (*pov*) ergastul; u starom Rimu podrum-
ski zatvor u kojem su radili okovani robovi

ergativ|o* (*gram*) ergativ; u nekim jezicima, padež
kojim se izražava izvor radnje pasivnog glagola

ergograf|o (*teh*) ergograf; aparat za mjerenje veliči-
ne rada što ga izvrši mišić ili grupa mišića

ergologi|o ergologija; znanost o racionaliziranju
rada

ergonomi|o ergonomija; ukupnost proučavanja
radnih uvjeta čovjeka

ergosterol|o (*kem, biol*) ergosterol; sterol koji djelo-
vanjem ultravioletnog zračenja prelazi u vitamin
D (kvasac, biljne i životinjske masti)

ergot|o ergot 1. (*bot*) ražena gljivica (*Claviceps pur-
purea*); gljiva nametnica iz razreda mješinariki; 2.
(*farm*) alkaloid ražene snijeti, lijek protiv krvare-
nja; 3. (*pat, vet*) guka na koljenu (bolest konja);
~ismo ergotizam; trovanje brašnom koje sadrži
raženu gljivicu; ~ino (*farm*) ergotin, ergometrin;
preparat za liječenje hipertenzije

eriant|o* (*bot*) sladorovac (*Erianthus*) iz por. trava

erifi|o* (*zoo*) grmalj, kosmač, kosmati rak, runjavac
(*Eriphia spinifrons*) iz por. *Xanthidae*

erigeron|o (*bot*) hudoljetnica (*Erigeron*) iz por. gla-
vočika

erik|o (*bot*) vrijes, vrijesak, crnjuša (*Erica*) iz por.
vrijesova; ~acoj porodica vrijesova (*Ericaceae*);
~ejo vrijesište

erinač|o (*zoo*) jež (*Erinaceus concolor*); sisavac kuk-
cožder obrastao šiljatim bodljama, koji se može
saviti u klupko; *usp.* **histriko**; ~edoj porodica je-
ževa (*Erinaceidae*)

eringi|o (*bot*) kotrljan, sikavica, brmeč, brmbeč,
vražji stric (*Eryngium*) iz por. štitarki

Erini|oj (*mit*) Erinije; u starogrčkoj mitologiji božice
osvete (Alektó, Megera i Tizifona)

erinj|o (*anat*) instrument s kukom, koji se rabi kod
seciranja

eriobotri|o (*bot*) nešpula, japanska mušmula
(*Eriobotrya*) iz por. ruža; **japania ~o** japanska
mušmula (*E. japonica*)

eriofor|o (*bot*) suhoperka, vjetrogon (*Eriophorum*)
iz por. šiljeva

eritem|o (*med*) eritem, crvenilo kože; zarazna akut-
na dobroćudna dječja bolest

eritre|o (*bot*) mala kičica, crvena kičica (*Centauri-
um erythraea*) ljekovita biljka iz por. štitarki

eritroblast|o (*anat*) eritroblast, nezreli eritrocit

eritrocit|o (*anat*) eritrocit; crveno krvno tjelešce
koje sadržava hemoglobin; **hiper~emio** prevelik
broj eritrocita u krvi

eritroksil|o (*bot*) kokovac (*Erytroxylum*) iz por. ko-
kovki

eritroni|o (*bot*) pasji zub, košutovina (*Erythronium*)
iz por. ljiljana

eritropoez|o eritropoeza; proizvodnja, razvoj i sa-
zrijevanje eritrocita

eritroz|o (*med*) eritroza 1. crvenilo kože i sluznice;
2. bujanje tkiva koje stvara crvena krvna tjelešca

eritrozin|o* (*kem, fot*) eritrozin; crvena tvar koja se
upotrebljava u histologiji i fotografiji

erizif|o (*bot*) pepelnica (*Erisiphe*); rod gljiva iz por.
pepelnica; ~aloj red pepelnica, gljiva mješinariki
(*Erysiphales*)

erizim|o (*bot*) zlatni šeboj (*Erysimum aureum*) iz
por. krstašica; *usp.* **sizimbrio**

erizipel|o (*med*) erizipel, crveni vjetar, vrbanac; za-
razna bolest upalne prirode; napada kožu i sluzni-
ce, potkožno tkivo, organe

erlang|o (*telkom*) erlang; jedinica mjere gustoće
prometa i telekomunikacija

ermen|o (*zoo*) 1. zerdav, velika lasica (*Mustela ermi-
nea*); zvijer iz por. kuna; 2. hermelin, krzno zerda-
va

ermit|o pustinjač, eremit; ~a pustinjački; ~ejo er-
mitaž 1. pustinjačka nastamba; 2. samostan re-
dovnika pustinjaka

erod|i (*tr, teh*) izjedati, podgrizati, izlokati, istrošiti;
~o erozija

erodi|o (*bot*) čapljan, čapljina, živa trava (*Erodium*)
iz por. iglica

erofil|o (*bot*) erofila (*Erophila*) iz por. krstašica;
printempa ~o proljetna erofila (*E. verna*)

Eros|o (*mit*) Eros; starogrčki bog ljubavi

erot|o (*med, psih*) erotika, čulnost, ljubavna strast;
~a erotski; ~ismo erotizam; ~izi erotizirati;
~ogena erotogen

erotik|a erotičan 1. zaljubljuj; 2. požudan, puten,
pohotan; ~o erotika 1. putena ljubav kao odraz
spolnog nagona; 2. (*knjiž, lik*) umjetnička djela lju-
bavne tematike

erozi|o erozija 1. (*geol*) proces trošenja, razaranje

zemaljske kore djelovanjem vode, leda, vjetra; izjedanje, izglodavanje, izlokavanje, podlokavanje; 2. razaranje površine pod djelovanjem elektriciteta ili atmosferskih pojava; 3. (*pat*) površinsko oštećenje kože, sluznice ili tkiva; 4. (*pren*) slabljenje, kvarenje, propadanje; ~a erozijski; ~i (*tr*) erodirati, izjedati; v. **erodi**

erp|i (*tr, agr*) drljati, branati, vlačiti, gripsti, strugati; ~ilo drljača, brana, zubača; **disk~ilo** tanjurača; oruđe s okretnim tanjurima za pripremu izorana tla za sjetvu ili sadnju

erst* tek, tek što, jedva

erud|i (*tr*) erudit, obrazovati, poučavati; ~ito erudit, znalac, znanstvenik; visoko obrazovan čovjek = ERUDICULO

erudici|o erudicija, učenost, načitanost; opsežno znanje s više područja; ~ulo erudit = ERUDITO

eruk|o (*bot*) riga (*Eruca sativa*) iz por. krstašica; listovi se jedu kao salata

erupci|o erupcija, provala, prodor 1. (*geol*) silovito i naglo izbijanje tvari iz utrobe Zemlje, riganje; 2. (*med*) pojava prištića i sl. na koži; 3. naglo izražavanje osjećaja ili raspoloženja; ~a eruptivan, erupcijski; ~i (*ntr*) eruptirati, izbiti, provrjeti, provaliti

erupt|i (*ntr*) = ERUPCII

erv|o* (*bot*) lečasta grahorica, lećak, zavrč (*Vicia ervilia*) iz por. leptirnjača

erzac|o* (njem. Ersatz) nadomjestak, surogat

esamen|o roj pčela = ABELSVARMO; ~i (*ntr*) rojiti se

escept|i (*tr*) izuzeti, izdvojiti, isključiti; ~o iznimka, izuzetak; ~a izniman, izuzetan; ~e izuzev, osim; ~e se osim ako; **sen~e** bez iznimke, bez izuzetka

escet|o (*fon*) slovo njemačke abecede (ß) koje se zamjenjuje sa **ss**

ese|o (*knjiž*) esej, literarni pokušaj; ~isto esejist

esen|o (*bibl*) esen; pripadnik asketske židovske sekte u Palestini u 1. st. pr. Kr. i u 1. st.

esenc|o esencija 1. glavni sadržaj, bit, bitnost, srž, suština; 2. (*kem*) esenc; A. jak ocat; B. koncentrirani preparat za spravljanje likera i sličnih napitaka; ~a bitan, glavni, osnovni, temeljni; **sen~a** nebitan, nesadržajan

~**esk|** (*gram*) sufiks sa značenjem: na način, poput, kao; **japan~a pentrajo** slika na japanski način

eskadr|o 1. (*voj, pom, zrak*) eskadra; izdvojen dio flotnog brodovlja za određene vojnopomorske zadace i vježbe; 2. eskadrila; više jedinica ratnog zrakoplovstva

eskadron|o (*voj*) eskadron; osnovna postrojbenja konjanička, oklopna ili brza jedinica uopće; odgovara satniji u pješstvu

eskal|o (*teh*) ljestve; pomična naprava za penjanje i spuštanje (**simpla ~o, duobla ~o, kulisa ~o, šnur~o**); ~adi 1. penjati se po ljestvama; 2. (*voj*) jurišati na bedem, po ljestvama; napadati, provesti invaziju; ~atoro eskalator, uzvlak; stube koje se neprestano pomiču

eskalon|o (*voj*) ešalon; odred koji stupa jedan za drugim

eskalop|o (*kul*) tanki prženi odrezak mesa ili ribe

eskamot|i* (*tr*) prevariti, vješto prikriti, neprimjetno ukrasti; ~isto varalica, mađioničar; čovjek koji se bavi trikovima

eskap|i (*tr, el*) 1. pobjeći, spasiti se; izbjeći, izmaknuti kazni; umaći tajnim prolazom; 2. istjecati, otjecati (o tekućini); sukljati (o dimu); ~o bijeg, bježanje; izbjegavanje, izbjegnuće; ~ismo eskapizam, izbjegavanje problema

eskar|o (*med*) krsta na mjestu duboke i jake opeklina; **kuš~oj** zaležaj, dekubitus

eskarp|o 1. nagib, strmina, krivina; 2. (*voj*) unutrašnji strmi nasip ispod bedema; **kontra~o** vanjska strmina bedema ili jarka

eskatologi|o (*vjer*) eshatologija; religiozno učenje o posljednjim stvarima čovjeka, smaku svijeta i sl.

eskim|o (*ent*) Eskim, Inuit; pripadnik naroda arktičkog i subarktičkog područja alentsko-eskimske jezične skupine = INUITO; ~a eskimski

eskort|o eskorta 1. (*pom, voj*) oružana pratnja radi zaštite i nadzora; 2. skup ratnih brodova koji prate i zaštićuju trgovačke brodove; ~i (*tr*) eskortirati; pratiti radi zaštite ili nadzora

eskud|o (*pov*) 1. škuda; stari francuski srebrni novčić; 2. eskudo; portugalska novčana jedinica – 100 centavosa; u Čileu novac od 100 pesosa

eskul|o (*bot*) divlji kesten (*Aesculus*) iz por. divljih kestena; ~ino (*kem*) eskulin; gorki sastojak u kori i plodu divljeg kestena

eskvir|o (*pov*) štitonoša; pripadnik nižeg plemstva

eskvizit|a ekskvizitan, izabran, probran, osobit, izvrstan, izvanredan

esoter|a ezoteričan, tajan, skrovit, skriven, unutarnji

espanjolet|o (*grad*) espanjoleta, prijevornica, zavor na prozoru

espart|o (*bot*) esparto; naziv za različite mediteranske biljke od kojih se izrađuju košare, užad i sl; ~afo izrađeni predmet od esparte

espekt|i* (*tr*) očekivati, nadati se

esper|i (*tr*) nadati se, uzdati se, očekivati; ~o nada, ufanje, uzdanje; ~anto onaj koji se nada; ~ebla vjerojatan; ~eble vjerojatno; ~igi ulijevati nadu; ~iga koji ulijeva nadu; **mal~i** očajavati, zdvajati; **mal~o** očaj, zdvojnost, zdvajanje; **mal~a** očajan, zdvojan; **sen~a** beznadan; **sen~eco** beznađe, beznadnost

Esperant|o Esperanto 1. pseudonim dr. L. L. Zamenhofa prilikom izdanja prve knjige međunarodnog jezika Esperanto; 2. međunarodni jezik dra Zamenhofa; ~a esperantski; ~igi esperantizirati, prevesti na Esperanto; ~isto esperantist; ~ologio esperantologija, lingvistički studij esperanta

esplanad|o esplanada 1. slobodno i ravno mjesto, prazan prostor pred utvrdama ili velikim monumentalnim zgradama; 2. uzdignut i otvoren plato, odakle se širi pogled u daljinu; 3. (*voj, pov*) A. ravno polje koje služi kao vojničko vježbalište; B. krov na grudobranu

esplor|i (*tr*) istražiti, ispitati, proučiti; ~a istražni; ~o istraga, istražni postupak; ~ado istraživanje, ispitivanje, pronalaženje; ~ema istraživački, sklon istraživanju; ~isto istraživač, pronalazač **el~i** ispitivanjem ustanoviti; **ne~ebla** neistraživ, neustanovljiv; **merkat~o** ispitivanje tržišta; **anta~o** predistraga

espoz|i (*tr*) = EKSPONI

espres|o espresso, espresso; kava pripremljena u espresso-aparatu; ~ilo, ~(o)mašino, ~aparato aparat za brzo pripremanje kave pod pritiskom

esprim|i (*tr*) izraziti, izražavati, izricati, izreći; ~o izraz, izreka, izričaj; ~ado izražavanje; ~oplena izražajan; **ne~ebla** neizraziv, neizreciv; **sen~a** bezizražajan; **fak~o** stručni izraz

est|i (*ntr*) biti, postojati; ~o bitak, bivstvo, jestvo; ~ado bivanje, bivstvovanje, postojanje; ~ažo biće, stvor, stvorenje; ~anta sadašnji, postojeći; ~anteo sadašnjost; ~ebleco mogućnost postojanja; ~eco postojanost; ~ejo boravište; ~igi stvoriti, učiniti da nešto bude; ~iganto tvorac, začetnik; ~iği postati; ~inta prošli; ~inteco prošlost = PASEO; ~onta budućí; ~ontajo budućí događaj; ~onteco budućnost = FUTURO; ~ulo = ESTAJO; **al~i, apud~i, će~i** prisustvovati; **al~o, će~o** prisutnost, prisustvovanje; **če~antaro** svi prisutni, prisutna publika; **čie ~a** svugdje prisutan; **ek~i** nastati, postati; **en~(ad)o** prisutnost, prisustvo; **for~i** biti odsutan, ne prisustvovati; **for~(ad)o** odsustvo, neprisustvovanje; **kun~ado** druženje, sastajanje; **mal~i** ne postojati, ne biti prisutan; **mal~o** pomanjkanje, nedostatak; **ne~o** nepostojanje; **spiritče~o** prisutnost duha

est|o (*etn*) = ESTONO

establ|i (*tr*) osnovati, utemeljiti, etablirati (organizaciju, radnju, trgovinu) *usp.* **instali, starigi, fondi**; ~o 1. osnivanje, utemeljenje; 2. ustanova, zavod; ~ažo poduzeće; *usp.* **entrepreno, firmo, institucio, instituto**

ester|o (*kem*) ester; spoj kiseline s alkoholom; **poli~o** (*kem*) poliestar

estetik|o estetika; učenje o lijepom u umjetnosti i umjetničkom stvaralaštvu; ~a estetičan, estetski; ~isto estetičar, estetik; stručnjak u estetici; ~ulo estet; čovjek koji ima smisao za lijepo

estez|o (*psih*) esteza, osjet, osjetljivost; ~ometro estezijometar; aparat za mjerenje stupnja osjetljivosti; **hiper~o** hiperesteza, preosjetljivost; **hipo~o** hipoesteza, smanjena osjetljivost; **sen~igi** (*med*) = ANESTEZI

estiel čestica u značenju: kao takav

estim|i (*tr*) poštovati, cijeniti, uvažavati; smatrati, procijeniti; ~o poštovanje, štovanje, uvažavanje; ~inda poštovan, cijenjen; **mal~i** prezirati; **mal~o** prezir; **mal~inda** prezriv, vrijedan prezira; **mem~o** samopoštovanje = MEMRESPEKTO

esting|i (*tr*) gasiti, ugasiti, pogasiti, utnuti; ~(ad)o gašenje, utruće; ~iği ugasiti se, pogasiti se; ~ilo sprava za gašenje; **ne~ebla** neugasiv; **blöv~i** ugasiti puhanjem; **fajr~isto** vatrogasac = FAJROBRIGADISTO; **voč~o** prestanak funkcije glasa

estivaci|o (*fiziol*) estivacija 1. ljetno mirovanje; usporevanje životnih procesa tijekom dugotrajnih vrućina i suša; 2. (*bot*) raspored listića cvjeća u cvjetnom pupu

eston|o (*etn*) estonac, est; (**E**)~io, (**E**)~ujo (*geog*) Estonija; država u Europi na Baltičkome moru ~estr| (*gram*) sufiks koji označuje onoga koji je na čelu nečega; ~o šef, poglavar, upravitelj, zapovjednik; ~i (*tr*) voditi, upravljati, zapovijedati; ~aro uprava, vijeće, upravni odbor; ~arano odbornik, vijećnik; ~eco vodstvo, uprava; **sub~o** zamjenik šefa, poglavara, upravitelja

estrad|o estrada 1. pozornica, podij, bina; 2. popularna koncertno-zabavna priredba

estradiol|o (*fiziol*) estradiol; glavni ženski spolni hormon iz skupine estrogena

estragon|o (*bot*) estragon, troskotnjača, zubovac, kozalac (*Artemisia dracuncululus*) iz por. glavočika = DRAKUNKOLO

estuar|o (*geog*) estuarij 1. zaljev, prirodni ili umjetni; 2. ljevasto ušće velike rijeke

ešafod|o gubilište, stratište

ešelon|o (*voj*) ešalon 1. dio ratne formacije; 2. svaki vojni transport željeznicom

ešinant|o* (*bot*) ešinant (*Aeschynanthus*) iz por. ramondija

ešolzi|o (*bot*) ešolcija (*Eschscholtzia*) iz por. makova ~et| (*gram*) sufiks koji označuje umanjivanje ili slabljenje; (dom~o = kućica); ~a sitan, malen; ~igi umanjiti, smanjiti; ~ulo malac, mališa, malen čovjek

eta eta; sedmo slovo grčkog alfabeta (η, Η)

etağ|o (*grad*) kat, pod, etaža; dio kuće između poda i stropa, između dviju stropnih greda; **inter~o** polukat; **kel~o, subter~o** suteran, podzemlje; **ter~o** prizemlje; **tri~a** trokatni; **plur~a** višekatni

etađer|o etađer, stalak s policama

etalon|o etalon, pramjera, osnovna mjera

etap|o etapa 1. (*voj*) odmorište u ophodnji ili pokretu postrojbi; 2. dio puta između dva odmorišta; 3. (*sport*) odsječak natjecateljske staze; 4. faza, dio vremena u procesu; ~a etapni

etat|o etat 1. (*fin*) budžet, proračun; 2. brojno stanje, popis, lista; *usp.* **budžeto, listo, kiomo, ekster~a** izvanproračunski; **bien~o** = KATASTRO

etend|i (*tr*) raširiti, rasprostrijeti, razastrijeti, ispružiti, rasprostraniti; ~a ispružen; ~o pruženost, opseg, veličina, važnost; ~ado pružanje, širenje, rasprostiranje; ~ažo prostranstvo; ~ebla ispruživ rasprostranjiv; ~iği pružati, raspristirati se; **dis~i** rasprostrijeti, ispružiti, raskriliti; **el~i** istegnuti; **bat~i** tukući raširiti; **tir~i** vukući rastezati

eter|o eter 1. (*pov*) hipotetski mehanički nositelj svjetlosti, općenito elektromagnetskih valova; 2. (*kem*) bezbojna lako hlapljiva i zapaljiva tekućina, rabi se kao otapalo; 3. fluidni prostor u koji se emitiraju radiomagnetni valovi; ~a eteričan 1. hlapljiv; 2. lagan proziran, fluidan; ~ismo eteričnost; **tra~a** koji se nalazi u eteru

etern|a vječan, vječit, vjekovit; ~e vječno; ~(**ec**)o vječnost, vječitost, beskrajnost; ~igi ovjekovječiti; **E~ulo** vječni Bog

etik|o etika, čudoređe, znanost o moralu; ~a etički; ~isto etičar

etiked|o etiketa, naljepnica; natpis na robí s imenom i naznakom cijene

etiket|o etiketa, etikacija; utvrđen red i način društvenog ophođenja; ~i (*tr*) etiketirati 1. stavljati etiketu na nešto, stavljati biljeg, označivati, markirati; 2. nadijevati ime, titulirati, nazivati, atribuirati

etil|o (*kem*) etil; plin bez boje, okusa i mirisa, sastavni dio rasvjetnog plina; ~a etilni

etilen|o (*kem*) etilen, nezasićeni ugljikovodik, bezbojan, slaba mirisa, sagorljiv; pomiješan sa zrakom daje eksplozivnu smjesu; nalazi se u rasvjetnom plinu

etim|o (*ling*) etimon, korijen riječi, izvor riječi; ~ologo etimolog; ~ologio etimologija, znanost o podrijetlu i razvoju riječi; ~ologia etimološki

etiolo|a (*bot*) etioliran, izbljedio, kržljiv, uvenuo; ~a **folio** etiolirani list bez klorofila, izrastao u tami
etiolog|o (*med*) etiolog; ~ia etiološki, uzročan; ~io etiologija; dio medicine koji se bavi istraživanjem uzroka bolesti

etiop|o (*etn*) Etiopljanin; (E)~io, (E)~ujo (*geog*) Etiopija; država u istočnoj Africi

etlinger|o (*bot*) etlingera (*Etlingera*) iz por. đumbira; **alta** ~o visoka etlingera (*E. elatior*)

etmoid|o (*anat*) etmoid, sitača, sitasta kost; kost na bazi lubanje koja tvori skelet unutrašnjeg dijela nosne šupljine

etn|o narod; ~a etnički, narodni; ~olog **etnolog**; ~ologija etnologija; narodoznanstvo; znanost koja proučava podrijetlo, razvoj i život naroda te njegovu materijalnu i duhovnu kulturu

etnik|a* = ETNA

etnograf|o etnograf; ~io etnografija; proučavanje materijalne i duhovne kulture pojedinih naroda

etologi|o (*znan*) etologija 1. proučavanje etičkih vrijednosti i običaja, pojedinih naroda ili etničkih grupa; 2. disciplina biologije koja se bavi životinjama u njihovoj prirodnoj sredini i istražuje njihovo ponašanje kao reakciju na različite poticaje

etos|o etos, moral, ćudoređe, ukupnost moralnog ponašanja

etrioskop|o (*met*) etrioskop; termometar u konkavnom zrcalu za mjerenje radijacije u prostoru

Etruri|o = ETRUSKIO

etrusk|o (*etn, pov*) Etrušćanin; ~a etrušćanski; (E)~io, (E)~ujo (*geog*) Etrurija, pokrajina u staroj srednjoj Italiji, današnja Toskana

etud|o (*glazb*) etida; instrumentalna skladba s pedagoškim ciljem u kojoj je obrađen određen glazbenotehnički problem

etuv|o etivažnica, uređaj za etivažu; ~ado etivaža; postupak steriliziranja suhog voća da se sačuva od kvarenja; ~i (*tr*) etivirati; obavljati etivažu

etuz|o (*bot*) divlji peršin, peršunac, mala kukuta (*Aethusa cynapium*), vrlo otrovna biljka iz por. štitarki

eū~ eu; kao prvi dio riječi označava ono što je dobro, blago, povoljno, ugodno, ispravno (**eūfemismo**, **eūkratīo**)

eūdajmonism|o eudajmonizam, eudemonizam; učenje o etici kao trajnoj sreći, kao mjerilu vrijednosti ljudskog čina

eūdiometr|o (*teh, kem*) eudiometar; sprava za mjerenje količine kisika u zraku; ~io eudiometrija

eūfauzi|o (*zoo*) eufauzija (*Euphausia*); vrsta kornjaša s nogama za plivanje

eūfemism|o eufemizam, ublažavanje; jezična figura koja nastaje kad se umjesto riječi za nešto loše upotrijebi blaža riječ ili izraz (npr. zaobilaziti istinu = lagati)

eūfoni|o eufonija, blagoglasje, skladnost zvukova

eūforbi|o (*bot*) mlječika (*Euphorbia*) iz por. mlječika; ~acoj porodica mlječika (*Euphorbiaceae*)

eūfori|o euforija 1. veliko veselje, razdraganost; 2. subjektivno dobro osjećanje kod teških bolesnika

eūfrazi|o (*bot*) očanica (*Euphrasia*) iz por. strupnikovica

eūgeni|o (*bot*) eugenija (*Eugenia*) iz por. mirtovki; **Brazila** ~o brazilska eugenija (*E. brasiliensis*); **unufiora** ~o jednocvjetna eugenija (*E. uniflora*)

eūgenik|o (*znan*) eugenika; proučavanje metoda kojima bi se poboljšale osobine čovjeka i ljudskih zajednica utjecajem na začće i razdoblje prije rođenja

eūglen|o (*bot*) euglena (*Euglena*); rod biljnih slatkovodnih bičaća

eūkalipt|o (*bot*) eukaliptus (*Eucalyptus*) iz por. mirta

eūkariot|oj (*biol*) eukarioti; organizmi s definiranom staničnom jezgrom koja je odijeljena od citoplazme šupljikavom membranom (praživotinje, biljke, životinje i čovjek); ~a eukariotski

eūkaristi|o (*kršč*) euharistija 1. sveta pričest; žrtveni darovi kruha i vina kao simbol tijela i krvi Kristove; 2. molitva zahvalnica prije pretvorbe kao dijela mise

eūklidi|o* (*bot*) razvijua (*Euclidium syriacum*) iz por. krstašica

eūmetro|a (*med*) eumetropan, pravovidan; ~eco eumetropija; stanje normalno zdravog oka

eūnuk|o (*pov*) eunuh, kastrat, uškopljenik; čuvar harema

eūpatori|o (*bot*) konopljuša, divljika (*Eupatorium*) iz por. glavočika; **kanaba** ~o = AJAPANO (*E. cannabinum*)

eūpepsi|o (*med*) eupepsija; normalna probava

eūpne|o (*med*) eupneja; normalno disanje

eūr|o (*novč*) euro; osnovna novčana jedinica Europske unije

Eūrazi|o (*geog*) Eurazija; Azija i Europa

eūripterigi|o (*pal*) ihtiosaur (*Eurypterigius*); morski riboliki saur koji je živio u ranoj juri

eūritm|o euritmija 1. skladnost, ravnomjernost, usklađenost, ujednačenost; 2. (*med*) pravilan otkucaj pulsa

Eūrop|o (*geog*) Europa, Stari kontinent; najmanji od pet kontinenata; ~a europski; ~ano europski; ~anigi europsizirati; **centra**~a srednjeeuropski; **hind**~a indoeuropski; **nord**~a sjevernoeuropski; **okcident**~a zapadnoeuropski; **orient**~a istočnoeuropski; **sud**~a južnoeuropski; **tut**~a sveeuropski

eūropi|o (*kem*) europij; element iz skupine lantanida, simb. Eu

Eūsk|o (*etn*) Bask; ~io, ~ujo (*geog*) Baskija; zemlja na Pirinejskom poluotoku, veći dio pripada Španjolskoj, a manji Francuskoj

eūstakia tubo, **tubo de Eūstakio** (*anat*) eustahijeva cijev, spaja unutarnje uho s nazalnim dijelom ždrijela

eūstil|o* (*građ, pov*) eustil; u grčkoj arhitekturi tip hrama s pravilnom podjelom razmaka među stupovima

eūtanazi|o (*med*) eutanazija 1. ublažavanje boli umirućem pomoću narkotika; 2. usmrćenje neizlječivo bolesnih

eūtekt|o (*fiz, kem*) eutektik; smjesa dviju ili više tvari, koja ima najniže, određeno i konstantno talište (eutektičku točku)

Eūterp|o (*mit*) Euterpa; muza glazbe

eūterp|o* (*bot*) euterpa (*Euterpa*) iz por. palma

eūtrof|a (*ekol*) eutrofan; ~io eutrofija; stanje tijela pri dobroj, normalnoj ishranjenosti

evaks|o* (*bot*) patuljasta plišivka (*Evax pygmaea*) iz por. glavočika

evaku|j (*tr*) evakuirati, napustiti, isprazniti, skloniti, preseliti na sigurnije mjesto; ~(**ad**)**o** evakuacija; napuštanje ugroženog područja tijekom rata
evangeli|o (*kršć*) evanđelje; ~**a** evanđeoski; ~**isto** evanđelist, pisac evanđelja; ~**libro** evanđelistar, knjiga evanđelja
evangeliz|j (*tr*) evangelizirati, pokrštavati, širiti i propovijedati evanđelje, obraćati na kršćanstvo
evanu|i* (*ntr*) ishlapati, ispariti se, izvjetriti, nestati = ELVANUIĜI
evaporit|o (*min*) evaporit, sedimentna stijena sastavljena od minerala izlučenih iz koncentriranih solnih otopina
event|o važan događaj
eventual|a eventualan, možebitan, moguć, slučajan, pretpostavljiv; ~**e** eventualno, moguće, možebitno; ~**aj** eventualije; predmeti razmatranja koji se mogu pojaviti u okviru predviđenog dnevnog reda; ~**eco** eventualnost, moguć događaj
evident|a evidentan, očit, očevidan, očigledan, jasan; ~**e** evidentno, očito, jasno, vidljivo; ~**aj** 1. dokaz, dokazni materijal; 2. evidencija, pregled rada; ~**eco** evidentnost, očitost, utvrđenost, dokazanost; ~**igi** evidentirati, jasno predočiti
evikci|i (*tr, prav*) lišiti posjeda pobjedom u parnici; ~**o** evikcija, sudska odluka kojom se nepovlasno prisvojeno vraća pravome vlasniku
evit|i (*tr*) izbjeći, izbjegavati, kloniti se; ~(**ad**)**o** izbje-

gavanje, klonjenje, uklanjanje; ~**ebla** izbježiv; ~**ema** koji rado izbjegava; ~**enda** koji se treba izbjegavati; **mal~i** prkositi, suprotstavljati se, suočavati se; **ne~ebla** neizbježiv; **hom~ulo** = MIZANTROPO

evolu|j (*ntr*) evoluirati, razviti se, razvijati se, usavršiti se; ~**o** razvitak, razvoj, evolucija; ~**ado** razvijanje, evolucija; ~**igi** razviti, razvijati, usavršiti, usavršavati; ~**ismo** evolucionizam; **sub~inta** nerazvijen

evoluci|o razvoj, razvitak = EVOLUO

evolut|o (*mat*) evoluta; krivulja koja nastaje ako se povežu sva središta zakrivljenosti svih točaka neke krivulje

evolvent|o (*mat*) evolventa; krivulja koju opisuje točka tangente druge osnovne krivulje kad se osnovna krivulja kotrlja po tangenti bez klizanja

evonim|o (*bot*) kurika (*Evonymus*) iz por. kurika; **amerika ~o, europa ~o, jpania ~o**

evzon|o* evzon; pripadnik grčkog pješaštva u tradicionalnom kostimu

ezofag|o (*anat*) jednjak; ~**ito** (*med*) upala jednjaka; ~**oskopo** ezofagoskop, aparat za pregled jednjaka; ~**oskopio** ezofagoskopija; pregled unutrašnjosti jednjaka odgovarajućim instrumentima

ezok|o (*iht*) štuka (*Esox*), slatkovodna grabežljiva riba koštunjača iz por. štuka

Ezop|o Ezop; starogrčki pisac basni; ~**a** ezopov

F

f f sedmo slovo esperantske i deseto slovo hrvatske abecede; ~o naziv slova f

fa (*glazb*) fa; četvrti glas solmizacije

fab|o (*bot*) bob (*Vicia faba*) iz por. leptirnjača; **ignaca** ~o sjeme strihninovca; **kalabara** ~o sjeme otrovne fizostigme (*Physostigma venenosum*); ~**acoj** bobovke, leptirnjače (*Fabaceae*), porodica zeljastih i drvenastih dvosupnica; ~**afo** jelo od boba

fabel|o (*knjiž*) bajka, priča za djecu; usp. **mirrakonto**; ~**a** bajkovit, fabulozan, čudesan; ~(**ad**)**i** (*ntr*) pričati bajke; ~**aro** zbirka bajki; ~**isto** pisac bajki; **fe**~o vilinska bajka

fabian|o* (*bot*) fabijana (*Fabiana*) iz por. pomoćnica

fabl|o (*knjiž*) basna, kratka poučna priča u kojoj su životinje glavni likovi; ~**a** basnoslovan, basnovit; ~**i** (*ntr*) pisati ili pričati basne; ~**aro** zbirka basni; ~**isto** basnopolisac, pisac basni

fabrik|o tvornica, fabrika, veće proizvodno postrojenje; ~**a** tvornički; ~**i** (*tr*) proizvoditi, fabricirati; ~**ado** proizvodnja; ~**afo** tvornički proizvod, produkt; ~**anto** proizvođač, proizvođač; tvorničar; **amas**~**ado** masovna proizvodnja; **antaū**~**ado** proizvodnja poluproizvoda; **antaū**~**afo** poluproizvod; ~**laboristo** tvornički radnik; **gas**~o plinara; **tabak**~o tvornica duhana

fabul|o* (*knjiž, kaz*) fabula; kratak sadržaj, razvoj i slijed radnje književnog djela

fac|o (*teh*) ploha, ploča, ravnina; usp. **edro, flanko, latero, surfaco**; ~**eto** faceta, faset; jedna od strana brušenog dragog kamena; ~**eti** (*tr*) facetirati, cizelirati, brusiti na facete; sitničavo dotjerivati

faceli|o* (*bot*) facelija (*Phacelia*) iz por. *Hydrophyllaceae*

faceti|o* facetija, šala, lakrdija

faci|o 1. (*anat*) lice; 2. (*med*) specifičan izraz lica kod bolesnika; ~**a** facijalan

facil|a lagan, lak; ~**e** lagano, lako; ~**i** (*ntr*) biti lagan; ~**eco** lakoća; ~**igi** olakšati, učiniti lakšim; ~**igo** olakšanje; ~**iği** postati lagan, olakšati se; **mal**~**a** težak; **mal**~**e** teško; **mal**~(**a**)**o** poteškoća, smetnja; **mal**~(**ec**)**o** teškoća, smetnja, neprilika, nezgod; **mal**~**igi** otežati, otežavati, učiniti teškim; ~**anima** lakomislen; ~**rompa** krhak, lomljiv

facilitaci|o* (*fiziol*) facilitacija; olakšavanje prijenosa impulsa kroz središnji živčani sustav

fad|o (*el*) fading; periodično smanjivanje jačine polja udaljenog predajnika

faden|o konac, nit; tanka končasta tvorba ili jako tanka žica; usp. **filamento, fibro, šnuro**; ~**aro** niti;

~**ego** debela nit, konop, konopac; ~**eto** vrlo tanka nit, fini tanki konac; ~**igi** presti u tanke niti; ~**isto** = MERCERISTO; **dis**~**igi** rasukati; **dis**~**iği** rasukati se; **sen**~**a** bežičan; **sur**~**igi** nanizati na konac; **du**~**a** dvožičan, koji ima dvije niti ili žice; **fiš**~**o** uzica za pecanje; **hok**~**o** povraz, tunja; uzica na udicama za pecanje; **metal**~**o** žica; **or**~**o** zlatna nit; **pens**~**o** slijed misli; **plumbo**~**o** visak; uteg na niti za određivanje vertikalnog položaja = VERTIKALILLO, SONDILO; ~**bullo** klupko konca; ~**fasko** povjesmo, svitak prediva, štrana

fadu|o (*glazb*) fado, portugalska narodna pjesma za solo-pjevanje uz gitaru

faeton|o¹ faeton 1. lagano zaprežno vozilo bez krova; 2. starinski osobni automobil bez krova

faeton|o² (*orn*) zrakoplovka, crvenokljuni feton (*Phaethon*); tropska ptica letačica = TROPIKBIRDO

fag|o (*bot*) bukva (*Fagus*) iz por. bukava; **Amerika** ~o američka bukva (*F. grandifolia*); **Činia** ~o kineska bukva (*F. sinensis*); **Japania** ~o japanska bukva (*F. crenata*, *sin. F. japonica*) **ordinara** ~o obična bukva (*F. sylvatica*); **sango**~o crvenolisna bukva (*F. sylvatica tropunicea*, *sin. tropurpurea*); ~**acoj** bukovke, bukve, žirnjače (*Fagaceae*); porodica jednodomnih drvenastih biljaka dvosupnica; ~**aro**, ~**ejo** bukvik, bukvolje, bukov gaj; ~**ofrukto**, ~**onukso** bukvice, plod bukve

fagar|o* (*bot*) fagara (*Fagara*) iz por. rutvica

fagi|o fag-; kao prvi dio riječi znači: jedenje, proždiranje

fagocit|o (*biol*) fagocit; stanica koja u organizmu uništava bakterije, druge stanice i strane čestice; ~**i** (*tr*) djelovati fagocitski

fagopir|o (*bot*) heljda, hajda, hajdina (*Fagopyrum*) iz por. dvornika; **ordinara** ~o heljda, hajda, hajdina (*F. esculentum*); kultivirana vrsta za ljudsku i stočnu hranu; **tatara** ~o tatarska heljda (*F. tataricum*)

fagot|o (*glazb*) fagot; drveni puhački instrument; usp. **fluto, hobojo**; **kontra**~o kontrafagot; glazbalo tipa fagota za koji se tonovi bilježe za oktavu više nego što zvuče

fagval|o* (*bot*) busina (*Phagualon rupestre*) iz por. glavočika

fag|o (*bakt*) kratica za "bakteriofago"

faj|o (*teks*) teška svila prvorazredne kvalitete

fajenc|o fajansa 1. tehnika izrade predmeta od glazirane pečene gline 2. ~**afo** proizvod izrađen tom tehnikom; majolika, poluporcelan; ~**ejo** tvornica ili prodavaonica fajanse

fajf|i (*ntr*) zviždati, fućkati, fićukati, pištati; ~o zvižduk; ~ado zviždanje, fućkanje, fićukanje; ~ilo zviždaljka; fućkaljka, pištaljka; ~ilego sirena, naprava za zvučnu signalizaciju; **pri~i** izviždati, isfućkati nekoga; **sak~ilo** gajde = SAKŠALMO

fajl|i (*tr*) turpijati, rašpati; ~ado turpijanje, rašpanje; ~afo istrugani otpadci; ~ilo turpija, rašpa; **tra~i** prerezati turpijom; **krajon~ilo** šiljilo za olovke; **ungo~ilo** rašpica za nokte

fajn|a fin 1. tanak; 2. otmjen, ugladen, nježan; 3. istančan, izoštren, izbrušen; ~eco finoća; ~igi učiniti finim; **mal~a** grub, neuglađen, hrapav

fajr|o vatra, oganj; ~a vatren; ~e vatreno; ~i (*ntr*) gorjeti, plamtjeti; ~afo umjetna vatra (rakete, petarde, bengalska vatra); ~eco vatrenost; ~ego požar, velika vatra; ~ejo ognjište, vatrište, kamin; ~ero iskra; ~eri (*ntr*) iskriti se; ~eto vatrišta; ~igi upaliti, zapaliti; ~ilo upaljač; ~ujo vatrište, kamin; ~eltena, ~imuna vatrostalan, otporan na vatru; ~obrigado vatrogasna brigada; ~oloko zgarište; ~oprenilo mašice; ~ostango žarač, vatralj, ožeg; **art~(aj)o** vatromet; **čiel~o** munja; **gój~o** krijes; **okul~o** vatra u očima; **tendar~o** logorska vatra

fak|o fah 1. odio, odjel, odjeljak, pretinac, pregradak; 2. struka, specijalnost; 3. svako polje na šahovskoj tabli; ~a stručan; ~aro police, pretinci; ~estro šef odjela; ~ulo stručnjak; **du~a** koji ima dva odjela, pregrade; **en~igi** arhivirati; **mult~a** koji ima više odjela, kompleksan; **ne~a** nestručan; **lerno~o** nastavni predmet; **pošt~o** poštanski pretinac; **stal~o** pregradak u staji; **stud~o** predmet studija; **šildo~o** svaki od devet dijela štita

fakel|o* prenosivi svijećnjak

fakir|o (*vjer*) fakir; u Indiji, prosjak, asket i magičar

fakočer|o (*zoo*) bradavičasta svinja (*Phacochoerus*); vrsta afričke svinje s četiri klinasta zuba

faks|o faks 1. (*adm*) telefaks; 2. tekst, dokument koji se šalje telefaksom; ~ilo teleprinter, teleks; **tele~o** telefaks

faksimil|o faksimil 1. vjerno preslikano pismo, crtež i sl.; 2. pečat na kojem je ugraviran nečiji potpis

fakt|o činjenica, zbilja, događaj, slučaj, fakat; ~a stvaran, istinski; ~e stvarno, zbilja

faktis|o (*kem*) smjesa slična kaučuku, koja se dobiva vulkanizacijom ulja

faktiv|o (*gram*) faktiv, glagol potpuna značenja, koji traži objekt u akuzativu i dopunu

faktor|o faktor 1. uzrok, čimbenik; pokretna snaga nekog procesa ili pojave; 2. (*mat*) množenik, množitelj; 3. poslovođa (npr. u tiskari); **amplifa~o** (*el*) amplifikator, sredstvo za pojačavanje; ~o **de utiligo** faktor korištenja; ~eca faktiv, uzročan, uzrokujući, učinski; **ago~o** (*fiz*) čimbenik; **resus~o** (*med*) rezus-faktor; nazočnost posebnih aglutinogena u krvi majmuna rezusa i većine ljudi

faktori|o faktorija 1. (*gov*) trgovačka naseobina europskih trgovaca u kolonijalnim zemljama; 2. predstavništvo, agencija

faktorial|o (*mat*) faktoriyel, faktoriyela; funkcija koja prirodnom broju pridružuje umnožak svih prirodnih brojeva do zadanog broja

faktot|o faktotum, čovjek koji sve obavlja, djevojka za sve

faktur|o (*trg*) faktura, račun; ~i (*tr*) fakturirati, ispostaviti račun

fakult|o fakultas (lat. *facultas*); svaka od duhovnih sposobnosti: sposobnost, mogućnost, moć, snaga, sila, vlast, pravo, inteligencija

fakultat|o fakultet; dio sveučilišta; visokoškolska obrazovna ustanova određenog profila (pravni, šumarski, medicinski, filozofski i dr); ~estro dekan = DEKANO

fakultativ|a fakultativan, neobvezatan, prepušten slobodnom izboru.

falj|i (*ntr*) pasti; ~o pad; ~ado padanje; ~afo ono što je palo; ~egi srušiti se, obrušiti se; ~ema nestabilan; ~eti posrnuti, spotaknuti se; ~igi oboriti, srušiti, spustiti, zbaciti; ~ilo zamka za padanje; **al~i** upasti, dopasti; **de~i** otpasti od nečega; **de~o** otpadanje; **de~afo** otpad, okorak; **de~ema** koji lakó otpada; **dis~i** raspasti se; **el~i** ispasti, otpasti; **en~i** upasti; **en~ilo**, **en~ujo** zamka, rupa u zemlji; **for~i** otpasti, odcijepiti se; **re~i** ponovno pasti, prevrnuti se; **sub~i** potpasti, pasti ispod nečega; **tra~i** propasti kroz nešto; **akvo~o** slap; **dat~o** datum isteka obveze, rok plaćanja; **foli~o** padanje lišća; **glit~i** pokliznuti se; **kurzo~o** pad tečajja; **ovol~o** (*med*) ovulacija; **rok~afo** odronjeno kamenje; **rul~i** nehotice se prevrnuti preko glave; **tensio~o** (*el*) pad električnog napona; **teren~o** klizanje zemljišta, odron; **uter~o** (*med*) spuštenost maternice

falang|o falanga 1. (*voj, pov*) zbijeni bojni red pješadije u staroj Grčkoj; 2. utopističko udruženje prema kojemu treba ukinuti suprotnost između grada i sela; 3. fašistički politički pokret u Španjolskoj osnovan 1933.; 4. (*anat*) falanks; A. kosti koje sačinjavaju kostur prstiju na ruci i nozi (palac dvije falange, ostali prsti tri); B. kopitna kost trećeg prsta u konja; usp. **fanono**; ~isto falangist, pripadnik falange

falanger|o (*zoo*) kuskus (*Phalanger*); vrsta sisavca iz reda tobolčara, živi u Australiji i Novoj Gvineji; ~edoj penjaši (*Phalangeridae*)

falangi|o (*ent*) falangij (*Phalangium*); pauk kosac

falanster|o falanstera; u Fournierovu sustavu velika kuća s mnogo stanova; ljudska košnica

falar|o, **falarid|o** (*bot*) pisana trava, svjetlica (*Phalaris*); iz por. trava; **arunda ~o** šarenolisna svjetlica (*P. arundinacea*); **Kanaria ~o** kanarska svjetlica (*P. canariensis*), sjemenke služe za hranu pticama

falarop(od)o (*orn*) riđa liskonoga (*Phalaropus*), vrsta male ptice Arktičkog područja

falbal|o (*odj*) volan, karner; nabrani ukras na ženskim haljinama i zastorima

falč|i (*tr*) kositi; rezati travu ili žito kosom ili kosilicom; ~o otkos; ~ado košnja, kosidba, košenje; ~afo pokošena trava ili žito; ~ilo kosa; ukrivljen dugi nož na držalu; ~ileto srp; ~isto kosac; ~atoro, ~mašino kosilica; **pri~i** pokositi; **krur~o** podmetanje noge

fald|i (*tr*) saviti, savijati (u nabore), nabirati; ~o nabor, bora, fald; ~ado nabiranje, plisiranje, faldanje; ~ebila presavitljiv; ~eto faldica, mali nabor, bora; ~umi plisirati; **re~i**, **supren~i** zavrnuti (npr. rukave); **dis~i**, **du~o**, **kun~o**, **kun~afo**, **mal~i**

falenops|o (*bot*) falenopsis (*Phalaenopsis*) iz por. kačuna

falk|o (*orn*) sokol (*Falco*); rod ptica grabljivica iz

porodice pravih sokolova; ~**edoj** sokolovi (*Falconidae*); ~**isto** sokolar; **alaüdo~o** sokol lastavičar (*F. subbuteo*); **balkan~o** sokol krški (*F. biarmicus*); **čas~o** lovački sokol (*F. rusticolus*); **kolomb~o** sokol kraguljić (*F. colombarius*); **migra ~o** sivi sokol (*P. peregrinus*); **tartar~o** stepski sokol (*F. cherrug*); **tur~o** vjetruša kliktavka (*F. tinnunculus*); **vesper~o** vjetruša crvenonoga (*F. vespertinus*)

falkari|o* (*bot*) srpak, srpica (*Falcaria vulgaris*) iz por. štitarki

faloid|a falički, ovojast, ogrljast; svojstven vrsti otrovnih gljiva = FALUSECA; ~**a veneniĝo** trovanje zelenom pupavkom

fals|i (*tr*) falsificirati, krivotvoriti, patvoriti; ~**o** krivotvorenje; krivotvorenost; ~**a** krivotvoren, patvoren, umjetan, falš; ~**e** krivo, netočno; ~**ado** falsificiranje, krivotvorenje; ~**aĝo** falsifikat, krivotvorina, patvorina; ~**isto** krivotvoritelj, falsifikator; ~**ofari** (*tr, prav*) falsificirati, krivotvoriti, obaviti krivotvorenje; **mal~a** ispravan, točan, autentičan; **ne~ebla** nekrivotvoriv, koji se ne može krivotvoriti; **mon~isto** krivotvoritelj novca

falset|o (*glazb*) falset; najviši ton muškog glasa, veoma tanak i prigušen, tako da nalikuje ženskom glasu; ~**i** (*tr*) falsetirati

falt|o bora, nabor 1. (*med*) brazda na koži, osobito na koži lica; 2. (*geol*) strukturna jedinica litosfere, koja nastaje savijanjem slojeva Zemljine kore; ~**i** (*tr*) nabirati, presavijati; ~**iĝo** (*geol*) brazdanje; **sen~igi** (*med*) ukloniti bore operacijom

falun|o (*geol*) vapnenasta zemlja koja je nastala taloženjem školjaka; ~**i** (*tr*) gnojiti vapnenom zemljom; ~**ejo** mjesto odakle se vadi vapnenasta zemlja

falunit|o* (*geol*) falunit, vapnenasti kamen

falus|o falos, falus 1. muški spolni organ, spolovilo; 2. (*pov*) simbol plodnosti u antičkoj Grčkoj

falus|o² (*bot*) stršek (*Phallus impudicus*); rod gljiva stapčara; ~**a amanito** zelena pupavka (*Amanita phalloides*)

falv|a sasvim svjetložuta, skoro bezbojna boja (o životinjama)

fam|o fama, glasina, govorkanje; popularno mišljenje o nekome; usp. **onidiro**, **klačo**, **reputacio**, **gloro**; ~**a** poznat, slavan; ~**i** (*ntr*) biti poznat, slavan; ~**eco** ugled, renome, poznatost, čuvenje; ~**ega** opće poznat; ~**igi** proslaviti nekoga, učiniti poznatim; ~**ulo** slavan čovjek; **dis~igi** razglasiti, učiniti poznatim; **fi~a** nedoličan, koji je na zlom glasu; **malbon~a** koji je na lošem glasu; **mis~o** loš glas; **sen~a** nepoznat, anonim; **mond~a** svjetski poznat, svjetskog glasa

familij|o familija, obitelj, porodica, rod; ~**a** obiteljski, porodični; ~**ano** član obitelji; ~**anaro** rodbina, rod; ~**estro** glava obitelji; **sam~ano** član iste obitelji; **sub~o** (*biol*) potporodica; **super~o** (*biol*) natporodica;

familiar|a familijaran, domaći, prisran; neusiljen, povjerljiv; ~**aĝoj** familijarnosti; ~**eco** familijarnost, prisnost, neusiljenost, povjerljivost; ~**iĝi** postati familijaran, prisran

fan|o (eng. fan) fan, fanatičan pristaša, odani sljedbenik, navijač

fanariot|o (*pov*) fanariot; bogati i utjecajni Grk iz carigradske četvrti Fanar

fanatik|a fanatičan, gorljiv, zanesen, zagrižen; ~**e** fanatično, gorljivo ~**eco** fanatizam, zanesenjaštvo; ~**igi** fanatizirati; ~**ulo** fanatik, zanesenjak

fand|i (*tr*) taliti, topiti; ~**(ad)** taljenje, topljenje; ~**aĝo**, ~**itaĝo** talina, otopina, rastopina, rastvor; ~**ebla** topiv, taliv; ~**ejo** talionica, topionica; ~**iĝi** rastaliti se, rastopiti se; ~**isto** talioničar, topioničar; ~**ujo** posuda ili kotao za taljenje; **dis~i** rastaliti, rastopiti, rastvoriti; **el~i** izliti, lijevući oblikovati; **for~i** istopiti, istaliti, uništiti taljenjem; **kun~i** stopiti, spojiti taljenjem; **kun~iĝi** stopiti se, spojiti se, pretvoriti se topljenjem u jedno; **super~iĝo**, **trans~i**, **tip~isto**

fandang|o (*glazb*) fandango; stari španjolski narodni ples praćen kastanjama

faner|o (*anat*) zajednički naziv za vanjske slojeve epiderme (kosa, perje, prhut, ljuške, nokti, kopita)

fanerogam|oj (*bot*) fanerogame, sjemenjače, cvjetnjače (*Phanerogamae*); biljke s vidljivim spolnim organima = FLORPLANTOJ

fanerozoik|o (*geol*) fanerozoik; geološko razdoblje od početka paleozoika do danas

fanfar|o (*glazb*) fanfara 1. kratka patetična melodija za limene puhače, 2. limeni puhači instrument za takve melodije

fanfaron|i (*ntr*) hvalisati se, hvaliti se, hvastati se; ~**ado** hvalisanje, hvastanje; ~**isto**, ~**ulo** hvalisavac, hvastavac

fang|o fango, blato, glib, mulj, kaljuža = MARČOŠLI-MO

fanon|o (*med*) fanon; zavoj kod prijeloma kosti

fant|o (*igr*) u igračim kartama: fant, pub, dečko, donjak, žandar

fantasm|o fantazam, fantazma, priviđenje, predodžba; slika predmeta u svijesti

fantasmagori|o fantazmagorija 1. opsjena, sljeparija; vještina da se pomoću optičkih sredstava izazovu slike fantoma u zraku; 2. efekti izazvani iluzionističkim sredstvima u književnosti i umjetnosti

fantast|o (*knjiž*) fantastika; literarni oblik stvaranja predodžbi; ~**a** fantastičan, maštovit, nestvaran, sanjarski

fantazi|o fantazija 1. mašta, imaginacija; 2. sanja, tlapnja; 3. (*glazb*) slobodna skladba neodređena oblika; ~**a** čudesan, izvanredan, maštovit; ~**i** (*tr*) fantazirati, maštati, sanjariti, zanositi se; ~**aĝo** tlapnja, sanjarija; ~**ulo** fantast, sanjar, zanesenjak, maštalic, vizionar; **sen~a** nemaštovit, neimaginaran, isprazan

fantezi|o* bižuterija, jeftin nakit

fantom|o fantom, sablast, utvara, prikaza; ~**a** fantomski, sablasni; ~**e** poput fantoma, fantomski; ~**i** (*ntr*) pojaviti se kao fantom, prikaz(iv)ati se; **lup~o** vukodlak

far|i (*tr*) činiti, učiniti, raditi, praviti, napraviti, stvoriti, djelovati; ~**o** čin, djelo; **fare de, far'** posredstvom, posredovanjem, ~**ači** petljati, šeptrljati, aljkavo raditi; ~**adi** činiti stalno ili često; ~**ado** radnja, djelovanje; ~**aĝo** uradak, izradak, izradevina; ~**ebla** izvediv, koji se može napraviti; ~**ema** poduzetan, radin; ~**enda** kojeg treba napraviti; ~**igi** dati napraviti, učiniti; ~**iĝi** postati, nastati; ~**inda** koji zaslužuje da bude učinjen; ~**isto** obrtnik, izvoditelj, izvođač; ~**itaĝo** = FARAĜO; **al~i** do-

raditi, prilagoditi; **el~i** izraditi, razraditi, proizvesti; **mal~i** uništiti napravljen; **mem~ita** osobno, ručno napravljen; **mis~i** pogrešno, krivo napraviti; **mis~o** nedjelo; **ne~ebila** nemoguć, neizvediv; **re~i** ponovno napraviti, prepraviti; **re~ažo** prepravak; **re~iği** vratiti se u prijašnje stanje; **sen~a** besposlen, nedjelatan, neaktivan; **bon~i** činiti dobro djelo; **bon~o** dobro djelo; **bon~a** dobrotvoran; **bon~ado** dobročinstvo; **bon~anto** dobrotvor, dobročinitelj; **bon~ema** dobročiniteljski, sklon dobročinstvu; **čar~isto** kolar; **malbon~o** zlodjelo; **neni~ado** ljenčarenje, neaktivnost; **neni~anto**, **neni~emulo** ljenčina, neradnik; **ofer~o** žrtvovanje, prinašanje žrtve; **ordo~i** pospremati, uređivati; **pento~i** okajavati, činiti pokoru; **vin~ado** vinarstvo; **vitro~isto** staklar; **vort~ado** tvorba riječi

farad|o (*fiz*) farad; jedinica električnog kapaciteta; simb. F; **~izi** (*tr, med*) faradizirati; liječiti indukcijskim strujama

farandol|o (*glazb*) farandola, provansalsko kolo

farao|o (*pov*) faraon, naslov staroegipatskih vladara

farb|o boja, farba (za slikanje i bojanje); **~i** (*tr*) bojati, bojadisati; **~isto** ličilac, bojadisar, bojitelj; **akvo~o** vodena boja, akvarel; **fon~o** osnovna boja; **pistol~i** bojati špricaljkom

farč|o (*kul*) nadjev; **~i** (*tr*) nadjenuti; ispuniti unutrašnjost jela nadjevom (npr, pile)

fard|i* (*tr*) našminkati se, dotjerati se, nalickati se

farenhejt|o (*fiz*) farenhajt (Fahrenheit) 1. stara jedinica za temperaturu na engleskom govornom području; 2. stupanj na Fahrenheitovoj ljestvici

faring|o (*anat*) grkljan, ždrijelo; organ u kome se križaju dišni i probavni putovi smješteni iza usne šupljine; **~ito** (*med*) faringitis; upala sluznice ždrijela

farise|o farizej 1. (*vjer, pov*) pripadnik sekte u drevnoj Judeji, koja se držala stroge pobožnosti; 2. lice-mjer, prenemagalo

farm|i (*tr*) voditi farmu, zakupiti zemljište, gospodariti na imanju; **~o** 1. zakup, upravljanje gospodarstvom; 2. gospodarstvo, farma; **~anto**, **~isto** farmer, vlasnik farme; **~igi** dati u najam farmu, imanje; **~obieno** farma, poljoprivredno dobro; **~odomo** kuća na farmi

farmaci|o ljekarništvo, farmacija; ukupna znanost o poznavanju, priređivanju, ispitivanju i čuvanju lijekova; **~a** farmaceutski, ljekarnički; **~isto** farmaceut, ljekarnik, apotekar

farmakolog|o farmakolog; **~io** farmakologija; znanost o djelovanju lijekova na živi organizam

farmakope|o farmakopeja, ljekopis; knjiga ili ukupnost propisa o pripravljanju i postupanju s ljekovima

farnient|o ljenčarenje = NENIFARADO

fars|o (*kaz*) farsa, lakrdija; lak kazališni komad začinjen grubim šalama

fart|i (*ntr*) osjećati se; **~o** zdravstveno stanje = SANSTATO; **kiel vi fartas?** kako ste?; **bon~i** osjećati se dobro; **bon~o** blagostanje; **malbon~i** osjećati se loše, biti bolestan

farun|o brašno; samljevena žitarica ili drugi proizvod; **~a** brašnav, od brašna; **~ažo** jelo od brašna; **~ejo** tvornica brašna; **~bulo** okruglica od brašna, knedl

fasad|o (*građ*) fasada, pročelje, prednji dio zgrade

fasci|o (*anat*) fascija, vezivna ovojnica kojom se omata pojedini mišić ili skupina mišića

fascikl|o* fascikl, svežanj, vezak; tvrda omotnica u koju se ulažu spisi i drugi papiri

fascin|i (*tr*) fascinirati, opčiniti, očarati, oduševiti; **~a** fascinant, očaravajući, opčinjavajući; **~o** zanos, opčinjenost, fascinacija; **~ado** fasciniranje; **~eco** fascinantnost, opčinjenost

fasciol|o (*zoo*) Veliki metilj (*Fasciola*); parazitski plošnjak; **~ozo** (*med*) metiljavost

fašcin|o fašina, šibara; snop povezanog pruča za učvršćivanje nasipa, brana i sl.; usp. **gablo**; **~i** (*tr*) učvrstiti fašinom

fask|o 1. snop, svežanj, zavežljaj; 2. (*pov. fasses*) snop šiblja sa sjekirom u sredini kao znak vrhovne vlasti u starom Rimu; 3. snop zraka; **~eto** snopić, svežnjić; **faden~o** svitak prediva, štrana, štringla, povjesmo; **foli~o** snop grančica s lišćem, koji se rabi u sauni; **har~eto** pramen kose

fasm|o (*ent*) paličnjak (*Phasma*); **~uloj** nakaznici (*Phasmatodea*); tropski kukci

fason|o fazona, oblik, forma, kroj; način na koji je nešto napravljeno; **~i** (*tr*) fazonirati, oblikovati, uobličiti; **tondo~o** fazona šišanja

fast|i (*ntr*) postiti, suzdržavati se od jela; **~o** post, nemrs; **~a** posni; **~ado** pošćenje; **~igi** prisiliti nekoga na post

fašism|o (*pov*) fašizam, oblik diktature u Italiji; **~a** fašistički

fat|o = FATALO

fatal|o kob, usud, sudbina, sudba, fatum, neizbježna sudbina; **~a** fatalan, koban, sudbonosan, neizbježiv, neminovan; **~ismo** fatalizam, učenje o nadnaravnoj određenosti sudbine čovjeka; **~isto** fatalisti

fatamorgan|o fatamorgana 1. optička varka u pustinjama; 2. opsjena, iluzija, varljivo priviđenje = miražo

fatras|o gomila bezvrijednih nepotrebnih stvari, hrpa, zbrka; usp. **pelmelo**, **mikspoto**, **tohuabohuo**

fatsheder|o* (*bot*) bršljanolisna aralija (*Fatshedera*); hibridni rod dobiven križanjem aralije i bršljana

faük|o 1. ralje, ždrijelo grabežljivaca; 2. veliki zastrašujući otvor (tunela, pećine, topa i sl.); 3. ponor, jaz; usp. **abismo**; **~i** (*ntr*) zjapati, zijati, zijevati; **kloak~o** odvodni otvor na ulici; **leon~o**, **lup~o** = ANTIRINO

faül|i (*sport*) faulirati; povrijediti pravila primjenom nedopuštenih zahvata; **~o** faul; prekršaj pravila u igri

faült|o (*geol*) pukotina u terenu

faün|o¹ (*mit*) faun; mitsko biće s kozjim nogama

faün|o² (*zoo*) fauna; životinjski svijet

faüvism|o (*lik*) fovizam; slikarski pravac u Francuskoj početkom 20.st.. blizak ekspresionizmu

fav|o (*med*) trihofitija, gljivični lišaj; usp. **skabio**, **pliko**; **~a** trihofitan; **~ažo** dio kože pokriven šugom; **~ofungo** (*bot*) trihofiton (*Trichophyton schoenleinii*); vrsta gljive koja uzrokuje trihofitiju

favor|a sklon, naklonjen, milostiv, povoljan; **~e** sklon, povoljno; **~i** (*tr*) favorizirati, pretpostavljati, davati nekome prednost pred drugima; **~o** sklonost, naklonost, prednost, povoljnost; **~ado** favoriziranje, pretpostavljanje; **~ažo** predmet sklonosti, po-

voljna stvar; ~ato, ~ito favorit, miljenik, ljubimac; ~igi pridobiti, privoljeti koga; mal~a nesklon, nepovoljan; mal~o nepovoljnost, nesklonost, nemilost; Di~o božja milost = GRACO; kor~o simpatija
faz|o faza 1. (*astr*) razvojni stupanj, mijena; 2. određeni stupanj, period u procesu razvitka; usp. **stadio**; 3. (*fiz*) faza, stadij; **lun~o** (*astr*) Mjesečeva mijena, promjena vidljive Mjesečeve plohe
fazan|o (*orn*) fazan, gnjetao (*Phasianus colchicus*), ptica iz reda kokoši; ~edoj porodica fazana (*Phasianidae*); **or~o** zlatni fazan (*P. pictus*); **pavo~o** = POLIPEKTRO
fazeol|oj (*bot*) mahunarke 1. zeljaste biljke uspravna rasta ili penjačice, čije se mahune i sjemenke rabe kao povrće; 2. sjemenke ili mahune, najčešće od običnog graha; ~eto patuljasti grah (*Phaseolus vulgaris*, var. *nanus*)
fazeolo|o (*bot*) grah (*Phaseolus*) iz por. leptirnjača; **Lima** ~o lima-grah (*P. lunatus*); **ordinara** ~o obični grah. (*P. vulgaris*); **ruđa** ~o mnogocvjetni grah (*P. coccineus*)
fazor|o (*fiz*) grafički prikaz veličine sinusa u obliku strijele
fe|o (*mit*) vilenjak, biće nadnaravne moći; ~a vilinski; ~ino vila
feak|o (*mit*) Feačanin; prema Homeru, pripadnik naroda na otoku Sheriji (Krfu)
febl|a slab, nejak, krhak; ~igi oslabiti, onemoćati
febr|o (*med*) groznica, vrućica, ognjica; povišena tjelesna temperatura; **afta** ~o aftozna groznica; **flava** ~o žuta groznica; **Malta** ~o malteška groznica = MELITOKOKOZO; **familia mediteranea** ~o porodiljna groznica; **fojno~o** peludna groznica; **puerpera** ~o porodiljna, porodijska groznica; **terciana** ~o trećača, trodanka, prezdanka, malarična groznica koja se pojavljuje svaki treći dan; **kvartana** ~o kvartana, četvrtača; groznica koja se vraća svaki četvrti dan; **tifoida** ~o tifusna groznica; ~a grozničav; ~i (*ntr*) imati groznicu, povišenu tjelesnu temperaturu; ~ulo bolesnik s visokom tjelesnom temperaturom; ~dona koji uzrokuje groznicu; **anti~a**, **kontraü~a**, **sen~iga** koji djeluje protiv groznice
Februar|o veljača, februar; drugi mjesec u godini po gregorijanskom kalendaru
feč|o talog 1. drozga, feća; 2. (*pren*) ološ, ljudski talog; ~i (*ntr*) taložiti se; **sen~igi** (*kul*) ukloniti talog
feder|j (*tr*) udružiti, pridružiti, združiti, ujediniti, spojiti (u neku organizaciju); ~o udruživanje, ujedinenje; ~igi udružiti se, ujediniti se; ~ismo federalizam
federaci|o (*pol*) federacija, savez država, društava ili organizacija; ~a savezni, federativni; ~ismo federalizam
federal|a federalan = FEDERA, FEDERACIA; ~ismo = FEDERISMO, FEDERACISMO
fek|o (*fiziol*) izmet, govno; neiskorišteni dio hrane što ga izbacuje ljudski ili životinjski organizam; ~a izmetni; govnav, govneni; ~i (*ntr*) obavljati veliku nuždu, imati stolicu, (*vulg*) srati; ~ado pražnjenje crijeva, sranje; ~! (*uzv*) sranje!; ~ažo izmet, fekalija, ekskrement = EKSKREMENTO; ~ulo posranac, nesposobnjaković, mlakonja
fekul|o = TUBER-AMELO

fekund|a plodan 1. rodan, obilan, bogat, produktivan; 2. (*bot,zoo*) sposoban za reprodukciju; ~eco plodnost, rodnost; ~ižo oplodnja; ~igi oploditi; mal~a neplodan, jalov, sterilan; nedjelotvoran, uzaludan; **mem~ižo** samooplodnja
fel|o krzno na životinji, koža s dlakama; ~a kožni; ~isto kožar, prerađivač koža; **sen~igi** oderati, oguliti kožu sa životinje; **sen~igisto** živoder, strvoder; **sen~igejo** živodernica; **šaf~o** ovcja koža; **šaf~sako** mijeh, mješina (za tekućinu)
felah|o felah; zemljoradnik u Egiptu
felandri|o (*bot*) vodena trbulja (*Oenanthe aquatica*, sin. *Phellandrium aquaticum*) otrovna biljka iz por. štitarki
feldmaršal|o (*voj*) feldmaršal; najviši vojnički čin u nekim zemljama
feldspat|o (*min*) feldšpat, aluminijev silikat, vrsta glinenca; usp. **ortoklazo**, **plagioklazo**
felg|o* (*sport*) felga; gimnastička figura na vratilu
felibr|o* felibr; pisac koji piše na provansalskom jeziku
felič|a sretan; ~e sretno; ~i (*ntr*) biti sretan; ~o sreća; ~ega presretan; ~igi usrećiti nekoga; ~ulo sretnik; mal~a nesretan; mal~e na nesreću, nesrećom; mal~o nesreća; mal~ego velika nesreća, katastrofa; mal~igi unesrećiti; mal~ulo nesretnik
felieton|o (*knjiž*) feljton, podlistak; ~isto feljtonist
felis|oj (*zoo*) mačke (*Felis*); ~edoj mačke (*Felidae*), porodica divljih mačaka u koju spada ris i dr.
felp|o (*teks*) pliš, polubaršun; usp. **plušo**, **veluro**
felt|o (*teks*) pust, klobučina; filc; materijal za pravljenje šešira; ~a pusteni; ~i (*tr*) posebnim postupkom obraditi tkaninu da se dobije pust
feluk|o (*pom*) feluka; mala sredozemna obalna brodicica na jedra i vesla
femal|o (*biol*) ženka
femin|o žena = VIRINO; ~ismo feminizam; pokret žena za ravnopravnost s muškarcima; ~isto feminist
femto| femto-; dekadski prefiks
femur|o (*anat*) bedro, stegno, butina; ~a bedreni; ~ažo (*kul*) životinjski but (kao meso); ~ingo (*pov*) dio oklopa koji je štiti bedro; ~osto (*anat*) bedrena kost = FEMURALO; šaf~ažo (*kul*) ovčji but
femural|o (*anat*) femur, bedrena kost; kost koja siže od kuka do koljena ~a femuralni
fen|o¹ fen 1. (*met*) suh i topao proljetni vjetar u Alpama; 2. električni aparat za sušenje kose; 3. kineska mjera za dužinu
fen|o² (*kem*) benzen (u spojevima); ~ilo, ~ileno, ~olo, **tio~olo**
fenacetin|o (*kem,farm*) fenacetin, sredstvo protiv groznice, živčanih smetnji i glavobolje
fenantren|o (*kem*) fenantren; aromatični ugljikovodik u kamenom ugljenu
fenciklidin|o (*farm*) fenciklidin, jako halucinogeno sredstvo, jedna od najopasnijih droga
fend|o pukotina, raspuklina, procjep; mjesto na kojem se što raspuklo, razdvojilo; ~i (*tr*) cijepati, rascijepiti, sjeći, lomiti; ~ado cijepanje; **acida** ~ado (*kem*) cijepanje molekula pomoću kiseline; ~ego veliki procjep u brdu, ledenjaku, geološkoj naslagi; ~eto mala raspuklina; ~eti napraviti male pukotine u čemu; ~igi rascijepiti se, dobiti pukotine;

~ilo sredstvo za cijepanje, sjekira, sjekirica; usp. **hakilo**, **kojno**; ~**ohava** raspuknut, koji ima pukotine; **dis~i** raspuknuti; **dis~o** rascjep, veliki procep; **el~i** izrezati; **en~i** urezati; **aer~o** zrakoprazan prostor, zračna rupa; **har~ado** cjepidlačenje; **kerno~ado**, **nukleo~ado** (*fiz*) cijepanje atoma = FISIJO; **pantalon~o** raspor na hlačama, šlic; **rok~o** pukotina u stijeni
fendr|o (*teh*) metalna rešetka pred kaminom, da žar ili pepeo ne padne na pod.
fenek|o (*zoo*) fenek (*Fennecus*); mala saharska lisica
fenestr|o prozor, okno; ~**a** prozorski; ~**eto** 1. prozorčić; 2. šalter na pošti ili u banci; ~**umo** vanjski ili unutrašnji zaštitni prozor; **inter~o** = TRUMO; **tra~igi** baciti kroz prozor; **baskul~o** prozor sa okomitim zatvaranjem; **klap~o** krovni prozor, bajin; **korbel~o** prozor koji odstoji od fasade; **montro~o** izlog; ~**obreto** prozorska daska; ~**oframo** okvir prozora; ~**oklapo** prozorsko krilo
fenic|o (*etn*) Feničanin; (F)~**io**, (F)~**ujo** (*pov*) Fenicija; antičko primorsko područje uz obalu Sirije i Libanona organizirano u gradove-države
fenik|o (*bot*) datulja (*Phoenix*) iz por. palmi; **Kanaria ~o** kanarska datulja (*P. canariensis*); **daktila ~o** obična datulja, prava datulja (*P. dactylifera*); tropska voćka = DAKTILUJO, DAKTILOPALMO; ~**acoj** porodica palmi (*Arecaceae*)
fenikopter|o (*orn*) flamingo, plamenac (*Phoenicopterus*), ptica iz por. plamenaca
feniks|o feniks, 1. (*mit*) ptica starih Egipćana koja se sama spaljuje i potom rađa iz pepela; 2. (*pren*) simbol besmrtnosti; 3. (*astr*) (F)~**o** Feniks, zvijezde na južnom nebu
fenikur|o (*orn*) crvenrepka, (*Phoenicurus*), rod ptica pjevica = RUĖVOSTULO
fenkol|o (*bot*) komorač, koromač, moreč (*Foeniculum*); začinska i ljekovita biljka iz por. štitarki; **ordinara ~o** (*F. vulgare*) obični komorač, koromač
fenol|o (*kem*) fenol; karbolna kiselina
fenomen|o fenomen 1. pojava, zbivanje koje se zamjećuje osjetilima; 2. rijetka pojava, rijetkost, iznimka; ~**a** fenomenalan, rijedak, izniman, neobičan, izvanredan
fenotip|o (*biol*) fenotip, vanjski izgled nekog organizma, kakav se razvio pod utjecajem vanjskih čimbenika na osnovi unutarnjih nasljednih osobina; usp. **diatezo**, **temperamento**, **heredo**
fenugrek|o (*bot*) grčka piskavica, prosenica, (*Trigonella foenum-graecum*) iz por. leptirnjača
feofit|oj (*bot*) smeđe alge (*Phaeophyta*); višestanične niže biljke različita oblika
feofitin|o (*kem*) feofitin; rastvor klorofila, bez magnezija i bez fotosinteze kod biljaka s klorofilom
fer|o (*kem*) željezo, gvožđe; najviše rabljena kovina, glavni sastojak čelika, simb. Fe; ~**a** željezni, gvozden; ~**i** (*tr*) kovati, ukrašavati željezom; ~**afo** željezarija, predmet od željeza; ~**ajisto** željezar; ~**ohava** koji sadrži željezo; **en~igi** okovati, staviti kome okove; **ne~a** neželjezni, koji ne spada u željezo; ~**umi**, **huf~i** (*tr*) potkovati; ~**umo**, **hufo~o** potkova; **fand~o** lijevano željezo; **forĝ~o** kovano željezo; **krud~o** sirovo željezo; **mol~o** mekano željezo podesno za kovanje; **spegul~o** željezo koje sadrži 20% mangana

ferdek|o (*pom, brod*) paluba 1. vodoravna oplata broda; 2. pregrada koja dijeli brod na katove; ~**a** palubni; ~**i** (*tr*) sagraditi palubu iznad unutrašnjosti broda; **inter~o** međupalublje; **sen~a** bespalubni, koji nema palube; **sur~igo** slijetanje zrakoplova na palubu broda; **sub~o** potpalublje; **flug~o** palubno uzletišće; **pob~o** krmna paluba
feri|o ferije, praznik, školski praznici, raspust, odmor; ~**i** (*ntr*) provoditi ferije, odmarati se, biti na odmoru
ferician|o (*kem, zast*) ferician; sol ferocijanidne kiseline
ferl|i (*tr, pom*) saviti jedro; ~**o** savijanje jedra; ~**ilo** tanki konop za obavijanje jarbola i jedra; **mal~i** razvezati i raširiti jedra
ferm|i (*tr*) zatvoriti, zaključiti, isključiti; ~**o** zatvaranje, završetak; ~**a** završni; ~**eti** pritvoriti; ~**igi** zatvoriti se; ~**ilo** zatvarač; ~**ita** zatvoren; **čirkaũ~i** ograditi, zagraditi, opkoliti; **dismal~i** raskriliti, širom rastvoriti; **duon~i** = FERMETI; **en~i** zatvoriti u nešto; **en~igi** zatvoriti se; **mal~i** otvoriti; **mal~o** otvaranje, otvorenje; **mal~a** otvoren; otvarajući; koji se odnosi na otvorenje; **mal~afo** otvor; **mal~egi** jako rastvoriti; **mal~igi** otvoriti se; **mal~ita** otvoren, rastvoren; **mem~a** koji se sam zatvara; **ne~ita** nezatvoren; **re~i** ponovno zatvoriti; **remal~i** ponovno otvoriti; **fand~i** saliti, zatvoriti lijevanjem; **fenestro~ilo** žaluzine, rebrenice = ESPANJOLETO; **fulm~ilo** smičak, patentni zatvarač = ZIPO; **klak~i** škljocnuti, tresnuti, zatvoriti bukom; **mason~i** zazidati; **pordo~e** iza zatvorenih vrata; **sigel~i** zapečatiti; **štop~i** začepiti
fermat|o (*glazb*) fermato; izraz koji označuje slobodno produženje tona
ferman|o* ferman, nalog, zapovijed vladara; naredba više vlasti uopće
fermatur|o* zasun, zapor; ono čime se zatvara
ferment|o ferment, kvasna gljivica, kvas, kvasac, enzim; ~**i** (*ntr*) fermentirati, kisnuti, vreti, provreći, uzavreti, sazrijevati; ~**ado** fermentacija, vrenje, uskisnuće, uskisivanje; ~**afo** fermentirajuće tijesto; ~**igi** pustiti kisnuti; ~**ilo** = GISTO; **ne~inta**, **sen~a** beskvasni
fermi|o (*kem*) fermij; radioaktivni kemijski element iz skupine aktinoida, simb. Fm
feroc|a okrutan, nesmiljen, surov, divlji; ~**e** (*glazb*) feroče; oznaka za interpretaciju: divlje, neobuzdano
ferol|o (*bot*) vitina (*Ferula*) iz por. štitarki; **asafetida ~o** smrdljiva vitina (*F. assafoetida*), služi u medicini; **ordinara ~o** veliki koromač (*F. communis*), mediteranska biljka
ferolag|o (*bot*) koromač (*Ferulago*), iz por. štitarki
feromon|o (*biol*) feromon, organski spoj koji luče neki organizmi, a služi sporazumijevanju unutar iste životinjske vrste
ferotipi|o (*tisk*) ferotipija; fotografski otisak na limu
fertil|a plodan, rodan, obilan = FRUKTODONA; ~**ado** oplodnja, oplodivanje; ~**eco** plodnost; ~**igi** oploditi
ferut|i (*tr, želj*) prevažati kamione željeznicom; ~**ado** prijevoz kamiona željeznicom
ferul|o* prut, šiba
fervor|o gorljivost, usrdnost, revnost, brižljivost;

~a gorljiv, vatren, žarki, revan; ~e gorljivo, žar-ko, usrdno; ~i (*ntr*) biti marljiv, revan; zalagati se; **mal~a** aljkav, neuredan, nemaran; **sen~a** aljkav, bezbrižan

fervoj|o željeznica, željeznička pruga

fest|j (*tr*) slaviti, svetkovati, proslavljati; ~o svetkovina, svečanost, proslava, blagdan, praznik; ~a svečan; ~e svečano; ~a**jo** svečani obred, ceremonija; ~e**co** svečanost; **Kandel~o** (*kat*) Svjećnica; **memor~o** obljetnica; **nom~o** imendan; **Palmo~o** (*kat*) Cvjetnica, Cvjetna nedjelja ~o**tago** blagdan, praznik

festen|i (*ntr*) blagovati, gostiti se, častiti se; ~o gozba, čašćenje, gošćenje; usp. **bankedo**; ~a gozbeni; ~a**do** blagovanje, čašćenje, pirovanje

festival|o festival, kulturna smotra

feston|o feston, festun, girlanda 1. u antičkoj umjetnosti plastični ukras od cvijeća, lišća ili voća ispleten u obliku poluvijenca; 2. na odjeći i platnu vijenac od cvijeća i grančica, zubranac (*vez*); ~i (*tr*) ukrasiti vijencem, vesti zubrance

festuk|o (*bot*) vlasulja (*Festuca*) iz por. trava

feš|a* feš, šik, pristao, elegantan, skladan; lijepa i do-lična izgleda

fet|o (*biol*) fetus, embrij, zametak, plod; organizam na početnom stupnju razvitka nakon oplodnje

fetič|o fetiš 1. predmet, životinja ili pojava, kojima primitivna plemena pripisuju čudotvorne moći; 2. kumir, idol; usp. **amuleto**, **talismano**; ~i**smo** fetišizam; vjerovanje u čudotvornu moć fetiša.

fetor|o smrad, vonj, težak neugodan zadah; usp. **haladzo**, **miasmo**; ~a smrdljiv, smradan; ~i (*ntr*) smrdjeti, vonjati, zaudarati

feüd|o (*pov*) feud, leno, nasljedno dobro; ~a feudal-**lan**; ~e**co** feudalnost; ~e**stro**, ~e**mastro** feudalac; ~i**smo** feudalizam; ~u**lo** vazal s pravom feuda; ~e**rajto** feudalno pravo; **en~igi** dati vazalu feud

fez|o (*folk*) fes; muslimanska crvena kapa bez oboda u obliku krnjega stošca

fi! fuji; usklik koji označuje prezir ili gnušanje; 2. prefiks koji označuje subjektivno gnušanje ili prezir (~a**go**, ~e**virino**, ~u**lo**)

fi fi; dvadeset i prvo slovo grčkog alfabeta

fiakr|o fijaker, najamna kočija u gradskom prometu; usp. **droško**, **faetono**

fianč|o zaručnik, vjerenik; ~a zaručnički; ~i**gi** zaručiti se (o muškarcu); ~i**go** zaručke; ~i**no** zaručnica, vjerenica; ~i**niği** zaručiti se (o djevojci); **ge~oj** zaručnici, vjerenici; zaručnik i zaručnica

fiask|o fijasko, fjasko, potpun neuspjeh, propast, bruka; ~i (*ntr*) doživjeti neuspjeh, poraz; propasti

fiber|o (*zoo*) fiber (*Fiber*); američki glodavac iz por. miševa = ONDATRO

fibigi|o* (*bot*) sjedac (*Fibigia*) iz por. krstašica

fibol|o fibula 1. (*arheol*) kopča, gvozdac, predica, spona, skoba; igla koja sastavlja dva dijela odjeće; 2. sigurnosna igla, sigurnica, bjelančevinska, zihERICA

fibr|o (*anat*, *biol*) vlakno, žilica, končić (u čovječjem, životinjskom i biljnom tkivu); ~a vlaknast, končast; ~e**to** vlakance; ~i**gi** postati vlaknast, odvajati se od cjeline; ~i**no** fibrin; bjelančevinsko vlakno u krvi koje sudjeluje u zgrušavanju krvi; ~o**mo** fibrom; dobroćudni tumor vezivnog tkiva; **dis~i** odijeliti vlakna od ostatka tkanine

fibrilaci|o (*med*) fibrilacija 1. kratki trzaji, drhtanje mišića; 2. aritmija; poremećaj rada mišića, posebno srčanog

fibrinogen|o (*anat*) fibrinogen; sastavni dio krvi koji se pod djelovanjem posebnog fermenta pretvara u fibrin

fibul|o (*anat*) cjevanica, golijen, goljnjaja, gnjet, li-sna kost, fibula = PERONEO

~e**fic|** (*bot*) sufiks koji služi za tvorbu razreda algi (fu-koficij, bangioficij)

fid|i (*tr*) uzdati se, pouzdati se, osloniti se na koga, imati povjerenja u koga ili u što; ~o povjerenje, pouzdanje, uzdanje; ~e**bla** pouzdan; ~i**nda** vrijedan pouzdanja; **mal~i** nemati povjerenja, ne pouzdati se; **mem~o** samopouzdanje, samopovjerenje, samosvijest; **mia** (*via*)~e što se mene (tebe) tiče, po meni (tebi); **ne~inda** nepouzdan; **bona~e** u dobroj namjeri; **malgrand~a** koji je nedovoljnog povjerenja

fidelkomisi|o (*prav*) nasljedno dobro koje se ne smije otuđiti; ~u**lo** vlasnik nasljednog dobra

fidel|a vjeran 1. privržen, odan; 2. točan, ispravan, pouzdan, stalan; ~e**vjerno**, odano, točno; ~a**jo** vjerodostojna činjenica, stvar; ~e**co** 1. vjernost, odanost, privrženost; 2. točnost, postojanost, stalnost; ~i (*ntr*) biti vjeran; ~u**lo** osoba od povjerenja, privrženik, vjernik; **mal~a** nevjeran; usp. **perfida**

fidr|o (*el*, *teh*) izravni vod, kabel ili cijev

fier|a 1. ponosan, uznosit, gord; usp. **digna**, **mem-fida**; 2. ponositi, dičan, gizdav, ohol; usp. **malhu-mila**; ~e**vjerno** ponositi; ~i (*ntr*) biti ponosan, ponositi se; ~o**ponos**, dika, osjećaj časti i dostojanstva; ~e**co** ponositost; ~e**go** oholost, naduvenost; ~i**gi** učiniti nekog ponosnim; ~i**gi** postati ponosan; ~i**nda**jo stvar vrijedna ponosa; ~u**lo** gizdavac; **sen~a** skroman

fifr|o (*glazb*) frula, svirala, sviraljka

fig|o (*bot*) smokva, plod smokve; ~a**arbo**, ~u**jo** obična smokva (*Ficus carica*); mediteranska vočka iz por. dudova; ~o**birdo** (*orn*) figa (*Sphacotheres*); vrsta malene ptice iz Australije i Nove Gvineje

figur|o figura, lik, oblik, slika, prikaz; ~a figurati-van, simboličan, apstraktan; ~i (*tr*) figurirati; prikazivati, predstavljati neki lik; ~a**do** figuriranje, statiranje; ~a**jo** prikaz, crtež, slika nečeg; ~a**nto** (*kaz*) figurant, statist; ~e**to** figurica; **antaü~i** pretkazivati; **mis~i** krivo prikazati; **trans~i** preobraziti; **trans~igo** preobrazba; **bel~a** stasiti, lijepog izgleda; **čifon~o** strašilo = BIRDTIMIGILO; **fraz~o**, **liter~o**, **parol~o** jezični, govorni oblik; **sankt~o** (*kršč*) sveta slika, lik sveca; **stel~o** (*astr*) zvijezde, konstelacija; **stil~o** stilska figura; **šak~o** šahovska figura; **tut~e** cijelim likom, totalno, potpuno

fik|i (*ntr*, *famj*) spolno općiti, pariti se, jebati se; usp. **seksumi**, **sekskuniği**, **kopuli**, **amori**; ~i**lo** = PE-NISO, KACO, GADMESO; **pug~i** = SODOMII

fikari|o (*bot*) zlatica, ledinjak (*Ranunculus ficaria*, *sin. Ficaria verna*) iz por. žabnjaka

fikci|o fikcija, izmišljotina, privid, nestvarna zami-sao; ~a fiktivan, izmišljen, prividan, neistinit, to-božnji; ~i (*ntr*) umisliti, izmisliti; ~e**co** fiktivnost, izmišljenost

fikomicet|oj (*bot*) fikomicete, (*Phycomycetes*); sku-pina nižih parazitno-saprofitskih gljiva

fiks|i (*tr*) fiksirati 1. učvrstiti, ustaliti, utvrditi, odrediti; usp. **najli**, **alforđi**, **alglui**; 2. piljiti, zuriti; ~**a** čvrst, snažan, otporan, postojan; ~(**ad**)**o** fiksiranje, učvršćivanje, uglavljivanje, određivanje; ~**eco** čvrstina, čvrstoća, stalnost, upornost, nepromjenjivost; ~**iđi** učvrstiti se; ~**ilo** učvršćivač; **al~i** pričvrstiti; **mal~i** olabaviti, popustiti; **mal~a** labav, neučvršćen; usp. **loza**; **fenestro~ilo**, **kejo~i**, **nitrogen~ado**

fiktiv|a fiktivan, prividan, nepostojeći = FIKCIA; ~**o** (*gram*) kondicional; ~**eco** fiktivnost, prividnost, pretpostavljenost, izmišljenost

fikus|o (*bot*) fikus, smokva (*Ficus*) iz por. dudova; mnoge su vrste kultivirane kao voćke; **Bengala ~o** bengalska smokva (*F. benghalensis*); **kaučuka ~o** indijska smokva, gumijevac (*F. elastica*); **karik~o**, **Karia ~o** obična smokva (*F. carica*) = FIGARBO

fil|o sin; ~**a** sinov, sinovljevi; ~**eto** sinčić; ~**igi** posiniti, posvojiti kao sina; ~**ino** kći, kćerka; ~**ineto** kćerkica; **bo~o** zet; **bo~ino** snaha; **duon~o** pastorak; **ge~oj** sinovi i kćeri; **pra~o** praunuk; **sen~ulo** muškarac bez sina; **sol~o** jedinac; **sol~ino** jedinica; **bapto~o**, **bapto~ino** kumče

filadelf|o (*bot*) pajasmin, skobotovina (*Philadelphus*) iz por. kamenika

filag|o* (*bot*) bjelolist (*Filago*) iz por. glavočika s bijelim vunastim listovima i cvjetovima

filakteri|o (*hebr*) filakterion; predmet ili zapis koji donosi zaštitu ili sreću; stalno se nosi uza se kao amulet

filament|o filament 1. (*el, teh*) metalna žica u žarulji; 2. (*anat*) nit

filandr|o (*zoo*) paučina, paučna svila

filant|o (*bot*) filant (*Phyllanthus*) iz por. mlječika

filantrop|o filantrop, čovjekoljubac; ~**io** filantropija, čovjekoljublje

filari|o (*zoo*) filarija; tanak i dugačak parazit koji živi u potkožnom tkivu; ~**ozo** (*med*) filarijaza, bolest uzrokovana krvnom glistom, osobito u vrućim krajevima

filatel|o filatelija, sustavno skupljanje i stvaranje zbirke poštanskih maraka i srodnih tiskanih izdanja; ~**isto** filatelist

filatur|o* filatura 1. pređenje, predionica; 2. slijedenje, uhođenje sumnjiva čovjeka

file|o (*kul*) file, pečenica, mesni odrezak, riblji odrezak; ~**steko** pljeskavica

filer|o* (*novč*) filir, mađarska novčana jedinica, stoti dio forinte

filharmoni|o (*glazb*) filharmonija, simfonijski orkestar; ustanova za priređivanje simfonijskih koncerata

filij|o filijala, podružnica, ispostava; ~**iđi** postati filijala

filigran|o filigran 1. sitno ukrasno vezivo sa srebrnim ili zlatnim žicama; 2. prozirni vodeni znak na novčanicama, bankovnim papirima i markama

filik|oj (*bot*) paprati (*Filices*); trajne zeleni s podankom; ~**opsidoj** prave paprati, razred paprati; **aglo~o** = PTERIDIO; **arbo~oj** tropske planinske drvenaste paprati; **har~o** = ADIANTO; **ređo~o** REĖA OSMUNDO; **vezik~o** = CISTOPTERIDO

filipendul|o (*bot*) končara, filipendula, suručica, mala paprat, (*Filependula hexapetala*) iz por. ruža

filipik|o filipika 1. (*pov*) oštar politički govor starogrčkog govornika Demostena protiv Filipa Makedonskog; 2. općenito govor kojim se nekoga oštro napada

filire|o* (*bot*) zelenika, komorika (*Phyllirea*) iz por. maslina

filistr|o filistar, malograđanin, čovjek ograničenih pogleda; usp. **etburđo**

filist|o (*pov*) filistejac; pripadnik nesemitskog antičkog naroda naseljenog u Palestini, koji je jedno vrijeme vladao Izraelcima i Feničanima

filit|o (*min*) filit, metamorfna stijena, kristalni škriljevac

film|o film 1. celuloidna vrpca za snimanje, filmska traka; 2. dokumentarno ili igrano djelo snimljeno za film; 3. djelatnost na tom polju; 4. caklina, opna, pokožica (koja se stvori na nekom predmetu ako ga prevlačimo voskom, bojom i sl.); ~**a** filmski; ~**i** (*tr*) snimati film, snimati filmom; ~**ado** snimanje filma; ~**isto** filmski stručnjak; ~**aktoro** filmski glumac; ~**kasedo** kazeta; **parol~o** govorni film; **son~o** zvučni film; **tele~o** televizijski film

filodendr|o (*bot*) filodendron (*Philodendron*) iz por. kozlaca

filodi|o (*bot*) filodij; proširena preobražena peteljka lista, obavlja funkciju plojke

filogenez|o (*biol*) filogeneza 1. proces povijesnog razvoja sistematskih skupina (razreda, porodica, rodova) životinjskih i biljnih vrsta na zemlji; 2. znanost koja proučava taj razvoj

filokser|o (*ent*) filoksera, trsov ušenac (*Phylloxera*) mali kukac koji napada nadzemne i podzemne dijelove vinove loze

filolog|o filolog, jezikoslovac; ~**io** filologija, jezikoslovlje; proučavanje jezika, književnosti, pisanih spomenika i narodnih običaja; ~**ia** filološki

filosemit|o filosemit, osoba naklonjena Židovima; ~**ismo** filosemitizam

filoskop|o (*orn*) zviždak (*Phylloscopus*); ptica pjevića slična vrapcu

filostom|o (*zoo*) krponosi šišmiš (*Phyllostomus*); rod sisavaca iz reda šišmiša, žive u tropskoj Americi

filostaki|o* (*bot*) bambus, filostahis (*Phyllostachys*) iz por. trava

filotaksi|o (*bot*) filotaksija; grana morfologije bilja koja istražuje zakonitosti u rasporedu listova na stabljici biljaka

filozof|o filozof; ~**io** filozofija; znanost o osnovnim zakonima razvitka društva, čovjeka i mišljenja; ~**i** (*ntr*) filozofirati 1. razmišljati o filozofskim pitanjima; 2. (*pren*) mudrijašiti, pametovati; ~**ia** filozofski; ~**ii** (*ntr*) istraživati i proučavati filozofiju

filtr|i (*tr*) filtrirati 1. cijediti, čistiti propuštanjem kroz filtar; 2. (*fiz, fot*) propustiti, propuštati, zadržavati neke vrste zraka (svjetlosne i sl.); ~**ado** filtriranje, procjeđivanje, pročišćavanje; ~**ađo** filtrat, procjeđina; ~**iđi** filtrirati se, pročititi se; ~**ilo** filtar, filter, pročistač, cjedilo, prokapnik; **el~i** pročititi; **en~iđi** prodrijeti kao kroz filtar

filtrum|o (*anat*) filtrum, okomita brazda između nosa i gornje usnice

filum|o filum 1. (*bot, zoo*) odjeljak, najviša sistematska kategorija u podjeli biljnog carstva (*Phyllum*); 2. koljeno, sistematska kategorija u podjeli živo-

tinjskog carstva; 3. (*anat*) tvorben element moždanih živaca, odnosno kralježničke moždine; 3. tanko vlakno; **sub~o** pododjeljak

fimbri|o (*anat*) fimbrija, resa, rojta

fimoz|o (*med*) fimioza; suženje prepucija penisa koja sprečava oslobađanje glavića

fin|i (*tr*) svršiti, dovršiti, završiti, okončati; **~o** svršetak, dovršetak, kraj, konac; **~a** konačan, zadnji, završni; **~e** na kraju, napokon, konačno; **~e** napokon, na kraju krajeva; **~ado** svršavanje, završavanje, okončavanje; **~afo** gramatički nastavak; **~igi** učiniti da se nešto završi; **~igii** prestati, završiti se; **~igo** prestanak, završetak; **~ita** dovršen, završen, gotov; **~ulo** (*sport*) finalist; **~izi** finalizirati; **~ofara** završni; **al~igi** privesti kraju; **mis~o** (*inf*) kolaps u kompjuterskom programu; **ne~ita** nedovršen; **post~afo** dodatak gramatičkom nastavku (npr. patr-o-jn); **sen~a** beskonačan, beskrajn; **sen~e** beskonačno, beskrajno; **mondo~o** sudnji dan; **semajn~o** kraj tjedna, vikend; **monat~o** kraj mjeseca

final|o finale 1. (*glazb*) završni dio muzičkog ili dramskog djela; 2. (*sport*) završni dio sportskog natjecanja; **~isto** finalist

financ|o (*novč*) financije, novčana sredstva, novac; **~i** (*tr*) financirati 1. ulagati u posao; 2. novčano podupirati, pomagati; **~a** financijski; **~ado** financiranje; **~isto** ulagač, financijer, novčar; **mem~ado** samofinanciranje

fines|o finesa 1. nijansa, mala razlika; 2. istančanost, tankočutnost, ugladenost, finoća

fingr|o (*anat*) prst 1. jedan od pet krajnjih, pokretljivih završetaka šake ili stopala u čovjeka; 2. završni dio udova nekih životinja; **~a** prstni; **~eto** prstić; **~ingo** napratak; **~ujo** svaki od pet prstiju ruke; **~umi** dirati, manipulirati prstima; **inter~igi** splesti prste; **dik~o** palac = POLEKSO; **pieđa dik~o** palac na nozi = HALUKSO; **et~o** mali prst; **mez~o** srednji prst, srednjak; **montro~o** kažiprst; **pieđ~o** nožni prst; **ringo~o** prstenjak, domali prst na kojemu se nosi prsten; **~oringo** prsten

fini|a (*mat*) 1. omeđen, ograničen; 2. svršiv, dovršiv; 3. potpun, dovršen, završen

finial|o (*grad*) ukras u obliku cvijeta iznad zabata

finiš|o (*sport*) finiš, finale, završnica, konačnica; završni dio sportskog natjecanja = FINSPURTO; **~i** (*ntr*) sudjelovati u finalu

finitiv|o (*gram*) finitiv; završno-svršeni glagol

fink|o* (*orn*) zeba, finkulja (*Fringila coelbs*); ptica pjeвица iz por. zeba; usp. **fringo**

Finland|o = FINNLANDO

finn|o (*etrn*) Finac; (**F**)~**ujo**, (**F**)~**lando** (*geog*) Finska, država na Baltičkom moru = SUOMIO; **~ugra** ugro-finski

fiñt|o finta, pretvaranje, prijevara, podvala, hinjeni udarac; **~i** (*ntr*) fingirati, hiniti, praviti se, pretvarati se

fiol|o (*pov*) fiola; bočica uskog grla

firm|a čvrst, jak, postojan, stabilan, nepokolebljiv; usp. **fortika**; **~e** čvrsto, stabilno; **~afo** čvrsto tlo; **~eco** čvrstina, čvrstoća, stabilnost, postojanost, ustrajnost; **~igi** učvrstiti; **~igii** učvrstiti se; **mal~a** 1. labav, neučvršćen, klimav; 2. nepostojan, nesiguran, kolebljiv; **mal~igi** olabaviti, popustiti;

anim~eco energičnost, postojanost; **rok~a** čvrst kao stijena

firm|o, **firma|o** firma 1. tvrtka, poduzeće; 2. naziv pod kojim se obavlja poslovanje poduzeća; **~ono-mo** naziv poduzeća pod kojim je registrirano

firmament|o nebeski svod

firñ|o (*met*) firñ; stari snijeg koji taloženjem poprima zrnatu leđenu strukturu; osnova stvaranja leđenjaka

first|o sljeme 1. (*grad*) vrh krova; usp. **čevrono**; 2. (*geog*) vrh planine, greben, hrbat; usp. **pinto**, **su-pro**; **~a** sljemeni, vršni, krovni

fisi|o (*fiz*) fisija, razdvajanje, dijeljenje, cijepanje, dioba atomske jezgre što je praćeno oslobađanjem velikih količina energije

fisk|o fisk, erar, državna riznica, državna blagajna; **~a** fiskalni, novćani

fistul|o 1. fistula (*med*) svićka, pištanjak, nepresušnica (otvor, rupa u nećemu, osobito vrsta gnojnog ćira na koži); 2. zasjeklina u drvu

fistulin|o (*bot*) fistulina (*Fistulina*), rod parazitskih gljiva iz por. fistulina; **hepata ~o** jetrenjaća, vukovo meso (*F. hepatica*)

fiš|o (*iht*) riba 1. vodeni kralježnjak sa škrgama; 2. riblje meso; **~oj** ribe (*Pisces*); **F~oj** (*astr*) Ribe; zodijaćko ekvatorsko zvijezde (*Pisces*); **~a** riblji; **~i** (*ntr*) loviti ribu, ribariti = FIŠKAPTI; **~ado** ribarenje, lovljenje ribe; **~afo** (*kul*) riblje jelo; **~ejo** loviliste ribe; **~eto** ribica; **~idaro** riblja mlad; **~isto** ribar; **~ujo** bazen za ribe; **tro~ado** preveliki izlov ribe; **barb~o** mrena, bradac (*Barbus*) rijećna riba iz por. bjelica; **flug~o** lastavica, obićna poletuša (*Exocoetus*) = EKZOCETO; **Flug~o** (*astr*) austral-ska konstelacija (*Volans*); **glav~o**, **spad~o** jaglun, iglica, sabijan (*Xiphius*) = KSIFIO; **kat~o** morska maćka (*Ameiurus nebulosus*); **nadlo~o** šilo (*Syngnathus*); **or~o** zlatna ribica (*Carassius auratus*); **osto~oj** koštunjaće (*Osteichthyes*); **pilot~o** skušac, pratibrod (*Naucrates ductor*)

fit| fito-; kao drugi dio složenice znaći: biljka, biljni

fit|i* pristajati, biti u skladu s; = KONVENI; **~a** podoban, odgovarajući

fitium|o (*bot*) zećica (*Phyteuma*) iz por. zvonćića

fiting|o (*el, teh*) fiting, elektrićni uređaj, oprema, dio instalacije

fitofag|o* biljožder; koji se hrani biljem

fitoftor|o (*bot*) fitoftora (*Phytophthora el Pythiales*); parazitska gljivica, uzrokuje bolesti plodova, lišća i gomolja sjemenjaćica

fitogen|a biljni

fitokrom|o (*bot, kem*) fitokrom; biljni protein koji regulira klijanje sjemena i cvatnju

fitolak|o (*bot*) kermes, vinobojka (*Phytolacca*) iz por. vinobojki

fizali|o (*zoo*) modri loptaš (*Physalia*) otrovna meduza koja živi u koloniji kao vreća puna plina na površini mora; usp. **ciano**, **aurelio**, **meduzo**, **kniduloj**

fizalid|o (*bot*) mjehurica, ljoskavac, malica (*Physalis*) iz por. pomoćnica; **Perua ~o** peruanska mjehurica (*P. peruviana*)

fizantil|o* (*bot*) ranjenica (*Physanthyllis tetraphylla*) iz por. leptirnjaća

fizik|o fizika, prirodna znanost o građi i općim svoj-

stvima tvari te o općim zakonitostima pojava u prirodi; ~**a** fizički; ~**isto** fizičar; **meta~o** metafizika, grana fizike koja se bavi prvim načelima ili početlima, osobito bitka i spoznaje; **meta~isto** metafizičar; **astro~o** astrofizika, grana astronomije koja proučava fizička svojstva svemirskih tijela; **kern~o** nuklearna fizika, disciplina u fizici koja se bavi proučavanjem atomske jezgre i čestica od kojih je sastavljena

fiziognomik|o fiziognomika; vještina poznavanja ljudi po fizionomiji

fiziolog|o fiziolog; ~**io** fiziologija; znanost o organima živih bića i njihovim funkcijama; **plant~o** fiziologija biljaka; **psiko~io** psihofiziologija; znanost o odnosima psihičkih i fizioloških faktora

fizionomij|o fizionomija 1. opći izraz i ukupnost crta lica; 2. posebnost neke stvari koja ju razlikuje od druge, oblik nečega, opći dojam, koncepcija

fizioterapij|o (*med*) fizioterapija; liječenje fizikalnim sredstvima

fjord|o (*geog*) fjord; dugi, uski morski zaljev strmih obala i zaravnjena dna, oblikovan radom ledenjaka

flabel|o* flabela; mahalica od paunovih pera na dugom štupu

flag|o zastava, barjak; platnena površina simboličkog značenja; ~**eto** zastavica; ~**i** (*tr*) istaknuti zastavu, ukrasiti zastavama; ~**stango** koplje, stijeg za zastavu; **signal~o** signalna zastava; **vento~o** metalna ploča na vrhu kuće, koja se okreće i pokazuje smjer vjetrova

flagel|o¹ (*bot, zoo*) flagelum, bič, cjevasti organel; služi za kretanje bakterija i bičaća; ~**uloj** bičaći (*Flagellata*); razred praživotinja

flagel|j² * (*tr*) bičevati, šibati; ~**o** bič = SKURĀO, KNUTO

flagelant|o (*kršč*) flagelant; redovnik koji je obavio pokoru bičevanjem

flagr|j (*ntr*) buktjeti, plamtjeti, jako gorjeti; ~**o** plamsaj, bljesak; ~**ado** plamsanje, bljeskanje; ~**eti** lagano plamtjeti; **de~o, dis~o** nagli plamsaj (bez eksplozije)

flaĝolet|o (*glazb*) flaĝolet, flageolet; mala uzdužna flauta sa šest rupica

flaj|j* (*tr*) frkati, ufrkavati pređu pamuka ili vune; ~**atoro** (*teh*) flajer; stroj na kojem se obavlja ufrkavanje pređe i ravnomjerno namatanje na bobinu

flak|o mlaka, lokva; voda koja se nakon oborina zadržava u udubini tla

flakon|o flakon, bočica; staklena posudica za tekućinu, uglavnom parfem, s čepom od istog materijala; **spruc~o** flakon sa špicom

flakurtij|o (*bot*) flakurtija (*Flacourtia*) iz por. flakurtija; **Hindia ~o** indijska flakurtija (*F. indica*)

flam|o plamen 1. pojava svjetla koja nastaje pri izgaranju gorivih tvari; 2. (*pren*) jak zanos, žar, vatra; ~**a** plameni, ognjen, vatren; ~**i** (*ntr*) plamtjeti, plamsati, buktjeti; ~**eco** gorljivost; ~**ema** zapaljiv; ~**igi** rasplamsati, rasplamtjeti; ~**igī** rasplamsati se, raspaliti se; ~**igema** rasplaljiv; ~**ingo** = GASBEKO; ~**umi** (*tr, kul*) flambirati; preliti jelo alkoholom i zapaljeno ga servirati; **ek~i** upaliti se, zapaliti se; **ek~igilo, blovo~o, gas~igilo, ofer~o, saĝo~o**

flamand|o = FLANDRO

flameng|o = FENIKOPTERO

flamenk|o* flamenko, flamenco; andaluzijska narodna pjesma i ples

flamin|oj 1. (*vjer, pov*) flameni, flamines; u antičkom Rimu svećenici u službi kulta pojedinih božanstava

flamulin|o* (*bot*) baršunasta panjevčica (*Flammulina velutipes*) jestiva gljiva lističarka

flan|o (*kul*) pogačica, lepinja

flandr|o (*etn*) Flamanac; ~**a** flamanski; (**F**)~**io, (F)**~**ujo** (*geog*) Flandrija, naziv dviju pokrajina u sjeverozapadnoj Belgiji

flanel|o (*teks*) flanel; lagana vunena tkanina

flang|o (*teh*) flandža, prirubnica

flank|o 1. strana, bok; 2. majčino krilo; 3. planinska kosa; ~**a** 1. bočni; 2. sporedan, usputan, nuzgredan; ~**e** sa strane, uz, do; ~**en** ustranu (u smjeru); ~**i** (*tr*) biti sa strane, činiti određenu stranu; ~**aĝo** 1. (*grad*) bočna strana, krilo zgrade; 2. sporedna stvar; ~**enigi** zastraniti, povući se u stranu; ~**umita** 1. obrubljen; 2. praćen; **al~igī** stati uz bok; **ambaũ~e** s obje strane; **ĉi~e** s ove strane; **ĉiu~e** sa svih strana; **de~igī** zastraniti, skrenuti s puta; **du~a** dvostran; **mult~a** višestran; **unu~a** jednostran; **unu~e** jednostrano; **bild~o** prednja strana slike, razglednice, novca; **dors~o** naličje, stražnja strana; **front~o, kap~o** prednja strana, lice, avers; **mond~o** strana svijeta; **ombro~o** osoj, sjena, sjeverna padina; **sun~o** sunčana strana, južna padina; **voj~o** strana puta = VOJRANO

flar|j (*tr*) mirisati, njušiti, osjećati miris; ~**a** njušni; ~**o, ~ado, ~sento** njuh, osjetilo mirisa; ~**senti** njušiti, osjećati njuhom; **antaũ~i** nanjušiti, naslutiti, predosjetiti; **ek~i** pomirisati, namirisati; **el~i** ustanoviti mirisom, nanjušiti; **en~i** udahnuti miris; **pri~i** pronjušiti

flask|o boca, pletenka s dugim grlom

flaš|o* (*fof*) fleš, flash, bljeskalica, bljesak kod fotografiranja

flat|j (*tr*) laskati, ulagivati se; ~**a** laskav, udvorljiv, dodvoran; ~**o** laska, pretjerana, udvornička pohvala; ~**ado** laskanje, ulagivanje; ~**ema** laskav, dodvornički, ulizički; ~**isto, ~ulo** laskavac, ulizica, dodvorica; **ĉirkaũ~i** dodvoravati se; **el~i, per~i** izlaskati, postići nešto laskanjem

flatulenc|o* (*med*) flatulencija; nadimanje; rastezanje želuca ili crijeva plinovima, analno ispuštanje vjetrova

flaũn|o (*kul*) flan; krema od zaslađenih jaja s mlijekom

flaur|o (*bot*) flora, biljni svijet; **bakteria ~o, mikro~o**

flav|a žut, koji je boje limuna, zlata; ~**o** žuto, žuta boja; ~**aĝo** ono što je žuto; ~**eta** žučkast; ~**igi** požutiti, učiniti žutim; ~**igī** požutjeti, postati žut; ~**ino** (*kem*) flavin; ~**ulo** čovjek žute rase; **griz~a** sivo-žut; **hel~a** svijetložut; **lakto~ino, ribo~ino** laktoflavin, riboflavin; jedan od vitamina grupe B; nalazi se u jetrima, jajima, mlijeku, povrću i kvascu, vitamin B₂; **ovo~o** žumanjak, žumance, žutanjak

flavon|o (*kem*) flavon, bezbojni igličasti kristal pironске strukture

fle|o (*bot*) mačica, pahulja, mačji repak (*Phleum*) iz por. trava; **herbeja ~o** livadna mačica (*P. pratense*)

flebit|o (*med*) flebitis; upala stijenke vene sa stvaranjem tromba u njezinoj šupljini

flebotom|o (*ent*) papatač, nevid (*Phlebotomus*); rod sitnih dvokrilih kukaca prekrivenih finim dlačicama iz por. leptirašica

flebotomi|o (*med*) flebotomija; zahvat rasijecanja vene radi puštanja krvi

flegli (*tr*) njegovati, brinuti se oko koga ili čega; ~**ado** njegovanje, njega; ~**antino** njegovateljica; ~**istino** bolničarka, bolnička njegovateljica; **man~i** manikirati, njegovati nokte; **pied~i** pedikirati, njegovati stopala

flegm|o flegma, ravnodušnost, hladnokrvnost, tromost; ~**a** flegmatičan, trom, ravnodušan, hladnokrvan; ~**ulo** flegmatik

flegmazi|o (*med*) flegmazija, unutarnja upala

flegmon|o (*med*) flegmona; infekciозна gnojna upala mišićnog ili vezivnog tkiva

fleks|i (*tr*) saviti, savijati, previjati, pregibati; ~**a**, ~**ebla** gibak, savitljiv, pregibljiv; ~**ado** uvijanje, savijanje, pregibanje; ~**anto** (*anat*) fleksor, mišić pregibač; ~**īgi** savijati se, pregibati se, previjati se; ~**igo** savijanje, pregibanje; ~**igema** gibak, lako savitljiv; **de~igo** svinutost; **el~ita** izvijen, neravan, savijen; **ne~ebla** nesavitljiv; **retro~i** svinuti u suprotnom pravcu; **sub~i** podviti, podvinuti, podvijati; **sub~iteco** snuždenost, deprimiranost; **genu~i** kleknuti; ~**orezisto** otpor na savijanje

fleksi|o fleksija 1. (*med*) savijanje, pregibanje; 2. (*gram*) mijenjanje riječi, konjugacija, deklinacija; ~**a** fleksivni; ~**i** (*tr*) flektirati, sklanjati, sprežati, mijenjati imenicu po padežima ili glagol po vremenu; **sen~a** nefleksivni, nepromjenljiv

fleksor|o (*anat*) fleksor; mišić koji pregiba jedan dio tijela prema drugome

fles|o (*iht*) iverak, ploča (*Platichthys flesus*); morska riba iz por. listovki

flibustr|o (*pov*) flibustijer; gusar u španjolsko-američkim morima u 17. i 18. st.

flik|i (*tr*) krpati, krpiti, zakrpati, zakrpiti; ~(**ad**)o krpavanje; ~**ači** grubo, nespretno krpati; ~**ažo** zakrpa, zakrpina; ~**ilo** igla za krpavanje; ~**ilaro** materijal za krpavanje; ~**istino** krpačica; ~**itažo** zakrpina, zakrpotina; ~**umi**, **faden~i** štopati, nitima popunjavati rupu; **šu~i** popravljati, krpati cipele

flikten|o (*med*) plik, mjehurić na koži

flint|o (*opt*) optičko zrcalo

flip|i* (*tr*) ćušnuti, ošinuti; lagano ćuškati (po obrazu)

flirt|i (*ntr*) 1. lepršati, vijoriti se; 2. flertati, flertovati, ljubakati, koketirati, udvarati se; ~**ado** 1. lepršanje, vijorenje; 2. flert, udvaranje, koketiranje; kratkotrajna ljubavna veza; ~**ema** koketan, udvarajući

fliš|o (*min*) fliš (njem. *Flysch*); niz naizmjeničnih sedimenata lapora, glinenih škriljevaca, pješčenjaka i vapnenca

floem|o (*bot*) floem; sitasti snopci u provodnim žilama viših biljaka kroz koje produkti asimilacije prelaze iz listova u ostale dijelove rasline

flog|o (*bot*) floga (*Phloge*) iz por. palmi

flogi|i* (*tr*) tući, mlatiti, šibati, udarati

flogiston|o flogiston 1. (*pov*) hipotetska tvar negativne težine koju tobože ispušta materija pri gorenju ili hrdanju; 2. gorivo

flok|o pahulja, pahuljice (snijega, trave, pera ptice); ~**a** pahuljast; ~**igi** (*kem*) izdvajati koloidnu rastopinu u obliku pahuljice; ~**igado** flokulacija 1. (*met*) stvaranje pahuljica; 2. (*kem*) taloženje otopina u obliku pahuljica; 3. proces čišćenja već iskorištene vode koji se sastoji u vezivanju nečistoća;

aven~oj (*kul*) zobene pehuljice; **sap~oj** sapunica

floks|o (*bot*) plamenac, plamenak (*Phlox*) iz por. jurnica

floemis|o* (*bot*) grmolika gostanka (*Phlomis fruticosa*) iz por. usnača

flor|o (*bot*) cvijet; rasplodni organ viših biljaka s preobraženim listovima, sastavljen od čaške, vjenčića, tučka i prašnika; ~**a** cvjetni; ~**i** (*ntr*) cvjetati, cvasti; ~**ado** cvat, cvatnja, cvjetanje; ~**ažo** ukras od cvijeća; ~**ejo** cvjetnjak; ~**eto** cvjetić; ~**isto** cvječar, uzgajivač cvijeća, prodavač cvijeća; ~**ujo** vaza za cvijeće; ~**umi** ukrasiti odrezanim cvijećem; **dis~i** rascvasti se; **ek~i** procvasti, procvjetati; **for~i** ocvasti; **re~i** ponovno cvasti, procvasti po drugi put; ~**folio** latice, cvjetni listići; ~**kulturrejo** cvjetni rasadnik; ~**polvo** = POLENO; ~**tigo** = PEDUNKLO; ~**vendejo** mali flvečarnica, prodavaonica cvijeća; **aglo~o** = AKVILEGIO; **astro~o** = ASTERO; **buter~o** = LEONTODO; **disko~o** = TUBETO; **eterno~o** smilje = HELIKRIZO; **flam~o** = IKSORO; **flamengo~o** mali flamingov cvijet (*Anthurium scherzerianum*); **kadavro~o** = STAPELIO; **kloš~o** = KAMPANULO; **kruco~oj** = BRASIKACOI; **kukol~o** = KUKOLA SILENO; **lango~o**, **langet~o** 1. jezičasti cvijet nekih glavčička; 2. glavica sastavljena od jezičastih cvjetova; **maj~o** = KONVALO; **mir~o** ŠAJNJALAPO; **neğ~o** = EDELVEJSO; **paper~o** papirnati cvijet; **sango~o** = HEMANTO; **simi~o** = MIMULO; **sun~o** jednogodišnji sunčokret = HELIANTO; **trumpet~o** = BIGNONIO; **tubo~o**, **tubet~o** 1. cjevasti cvijet kod mnogih glavčička u sredini cvjetne glavice; 2. glavica sastavljena od cjevastih cvatova

Floreal|o (*pov*) Floreal; osmi mjesec francuskog republikanskog kalendara od 20./21. travnja do 20./21. svibnja

floren|o forinta 1. (*pov*) prvi srednjovjekovni zlatnik iskovan u Firenci; 2. (*pov*) novčana jedinica u ugarskom dijelu Austro-Ugarske monarhije; 3. osnovna novčana jedinica u Mađarskoj (100 filira)

florideofic|oj (*bot*) (*Florideophyceae*); razred crvenih alga

floroglucinol|o (*kem*) floroglucinol; simetrijski trihidroksibenzen, koji se nalazi u mnogim biljkama

flos|o splav, skela; ~**i** (*ntr*) ploviti, voziti se na splavi; lebdjeti; ~**ado** plovljenje, lebdjenje; ~**ažo** ono što plovi; ~**igi** prevažati na splavi, splavariti; ~**igado** splavarenje; ~**ilo** plovak; ~**isto** splavar; **sur~ebla** koji se može prijeći skelom; ~**ponto** most na splavi

floskul|o* floskula 1. (*bot*) cvjetić, cvjetak (kao dio velikog složenog cvijeta); 2. u rimskom govorništvu, govornički ukras; 3. (*pren*) šuplja fraza, otrcana, isprazna tvrdnja

flot|o (*pom*) flota 1. brodovlje, mornarica; 2. svi ratni ili transportni brodovi neke zemlje ili poduzeća; 3. svi brodovi neke države koji plovo po nekom moru; 4. najviša organizaciona i operativna jedi-

nica ratnih brodova; **aer~o** zračna flota; **au̇to~o** vozni park; **~i** (*ntr*) plutati

flotil|o* (*pom*) flotila; odred malih ratnih brodova određen za djelovanje na rijekama, jezerima, a katkad i uz obalu mora

flu|j (*ntr*) teći, curiti, lijevati, liti; **~a** tečan, tekući, redovni, sadašnji, suvremeni; **~o** tok, tijek; **~adi** neprestano teći; **~afo** tekućina; **~aja** tekući = LIKVA; **~eco** tečnost; **~ego** bujica; **~ejo** korito rijeke; **~eti** curiti, lagano teći; **~eto** curak, curenje; **~akvo** tekuća voda; **al~i** doticati, pritjecati; **al~o** dotok, pritjecaj; **al~anto** pritoka; **de~i** oticati, otjecati; **de~ilo** oluk, žlijeb; **dis~i** rastjecati; **ek~i** poteći, početi teći; **el~i** isteći; **en~i** uticati, uljevati se; **en~o** utjecanje; **en~ejo** utok, ušće; **for~i** otjecati, isticati, izljevati se; **kontraũ~e** uzvodno, protiv struje vode; **kun~i** slijevati se, zajedno teći; **kun~ejo** sliv, slijev; **laũ~e** niz vodu; **preter~i** teći pored, pokraj; **super~i** preostajati, pretjecati, biti suvišan; **super~o** višak, pretek, pretjecaj, preostatak; **super~a** suvišan, prekomjeran, nepotreban; **supren~o** tijek prema gore; **tra~i** protjecati; **tra~eti** prokapljivati; **trans~igi** pretakati; **Golfo~o** Golfska struja; **naz~ulo** šmrkavac; **sango~o** krvarenje; **sangal~o** navala krvi; **tub~ilo** dovodna ili odvodna cijev, guma; **ventro~o** proljev

flug|j (*ntr*) letjeti; **~o** let; **~a** leteći; **~ado** letenje, lijetanje; **~afo** ono što leti; **~antaro** jato ptica; **~ema** koji rado leti; **~eti** lepršati; **~ilo** krilo; **~ila** krilni; **~iluloj** (*ent*) podrazred kukaca koji imaju krila (*Pterygota*); **~haveno** zračna luka, aerodrom; **~okampo** uzletište; **~mašino** letjelica, zrakoplov; usp. **avio**, **aeroplano**, **ciklogiro**, **helikoptero**, **hidroplano**; **~pova**, **~ipova** koji može letjeti; **~preta** spreman za polijetanje; **~pendi** lebdjeti; **~vorto** krilatica; **al~i** sletjeti, doletjeti; **čirkau~i** obljetati; **de~i** slijetati s; **dis~i** razletjeti se; **dis~igi** rastjerati, razletjeti; **ek~i** poletjeti, uzletjeti; **ek~o** uzlet, polijetanje; **el~i** izletjeti; **en~i** uletjeti; **for~i** odletjeti; **preter~i** proletjeti; **re~i** doletjeti natrag; **sen~ila** beskrilni; **sen~iluloj** (*zoo*) beskrilci; **super~i** nadlijetati; **sur~i** sletjeti na; **tra~i** proletjeti kroz; **trans~i** preletjeti; **alt~a** koji visoko leti = AMBICIA

fluid|o fluid 1. tvar koja teče, tekućina; 2. (*pren*) energija koja zrači od nekog čovjeka ili predmeta; **~a** fluidan, tekući; **~afo** tekućina; **~eco** fluidnost, tečnost; **~igi** otopiti, rastopiti, rastaliti; **~igũ** otapati se, rastopiti se, rastaliti se; **mal~a** čvrst, krut = SOLIDA

fluks|o (*fiz*) fluks 1. A. mjera jakosti nekog tijela po jedinici površine; B. mjera brzine prenošenja energije ili neke tvari kroz neku površinu, tok; 2. (*kem*) tvar ili otopina tvari (cinkov klorid), koja površinu metala kod lemljenja održava čistom

fluktu|j (*ntr*) fluktuirati 1. (*med*) strujati, strujiti, teći; 2. (*fiz*) izmjenjivati se u stanju ili broju; 3. kolebati se, mijenjati se; **~o** fluktuacija 1. (*fiz*) valovito gibanje, strujanje; 2. nestalnost, promjenjivost promjenljivost; 3. kolebanje gospodarskih prilika i procesa koje dovode do nesigurnosti

fluor|o (*kem*) fluor; kemijski element iz skupine halogenih elemenata, simb. F; **~ido** fluorid, sol fluorovodične kiseline; **~silikato** fluorsilikat

fluoresk|j (*ntr, fiz, fot, opt*) fluorescirati, svjetlucati, svijetliti, ljeskati se; **~o** fluorescencija; pojava da tvar svijetli dok je izložena svjetlosti

fluorit|o (*min*) fluorit; kalcijev fluorid raznih boja ili bezbojan sa svojstvom fluorescencije; koristi se u optici

flus|o (*pom, met*) plima; dizanje površine mora; **mal~o** oseka; **~i** (*ntr*) poplaviti, preplaviti; usp. **tajdo**, **alflui**, **forflui**

flustr|j (*tr*) 1. šaptati, šaputati, šušcati; 2. žuboriti, mrmoriti; **~o** šapat, potpuno prigušen govor; **~ado** šaptanje, šaputanje

flustr|o (*zoo*) mahovnjak (*Flustra*); sitne vodene životinje nalik na mahovinu

flut|o (*glazb*) flauta; drveno puhače glazbalo s dvostrukim jezičcem; **~i** (*ntr*) svirati flautu; **~eto** frula; **sak~o** gajde = SAKŠALMO

fobi|o (*med*) fobija; bolestan strah od nepostojećih opasnosti; **akvo~o** = HIDROFOBIO; **klostro~o** klaustrofobija; strah od zatvorenih prostorija

focen|o (*zoo*) obalna pliskavica (*Phocoena*); sisavac iz por. tuljana

foin|o (*zoo*) kuna bjelica, bjelkasta kuna (*Martes foina*); sisavac iz por. kuna

foir|o sajam, pazar; **~a** sajamski, pazarni; **~ego**, **grand~o** velesajam; **~ejo** sajmište, tržnica; **~isto** prodavač na sajmu

foj|o put; čestica iza pridjeva, rednih brojeva, pokaznih zamjenica izriče brojni, vremenski i drugi odnos prema drugim radnjama; **unu~on** jedanput; **lastan ~on** zadnji put; **~e** jednom, nekoć; **čĩ~e** ovaj put; **čĩu~e** svaki put; **ia~e**, **iu~e** neki put; **kelk(a)~e** katkad, koji put; **mult~e**, **plur~e** mnogo puta, više puta, često; **re~e** opet, ponovno; **unu~a** jednokratno; **du~a** dvokratno; **unu~e** jedanput; **dek~e** deset puta; **unua~a** koji se događa prvi put; **unua~e** po prvi put; **dua~e** drugi put; **~(e)~e** tu i tamo, od vremena do vremena

fojer|o (*kaz*) foaje; prostorija za doček publike u kazalištu i javnim zgradama

fojn|o sijeno 1. osušen prvi otkos trave; 2. pokošene i osušene livadne biljke za stočnu hranu; **~i** (*ntr*) kositi i okretati pokošenu travu; **~ado** košenje i sakupljanje trave; **~ejo** sjenik; **~ujo** jasle; **post~o** otava, drugi otkos trave; **~orikolto** sjenokoša

fok|o (*zoo*) foka, tuljan (*Phoca*); morski sisavac iz por. tuljana; **~edoj** porodica tuljana (*Phocidae*)

fokmast|o* (*pom*) fokmast; prednji jarbol

foksen|o (*iht*) pijor, gaga (*Phoxinus phoxinus*); mala riječna riba

fokstrot|o (*glazb*) fokstrot; društveni ples brza tempa, četverodobne mjere

fokus|o fokus, žarište 1. (*fiz*) točka u kojoj se sijeku svjetlosne zrake nakon prolaska kroz konveksnu leću ili nakon refleksije na konkavnom zrcalu; 2. siže, centar, središte; **en~igi** fokusirati 1. upraviti fokus na što; 2. staviti u žarište interesa

fol|a luckast, budalast, sulud; **~ulo** luda, budala = BUFONO

folad|o (*zoo*) kamotočac (*Pholes dectylus*); školjka svrdlara iz por. kamotočaca

fold|o (*teh*) urez, utor, žljeb, entajl (u drvu ili metalu); **~i** (*tr*) napraviti urez, utor; **en~igi** umetnuti određeni komad u utor; usp. **kanelo**, **modluro**,

martezo; **šovo~o** urez za umetanje drugog elementa; **~o kaj lango** utor i pero

foli|o list 1. (*bot*) organ biljke kojim diše; 2. komad papira u bilježnici ili knjizi; 2. (*kul*) razvučeno tijesto; **~i** (*ntr*) listati, dobivati lišće; **~a** lisni; **~ado** listanje; **~afo** lišće za hranu; **~aro** lišće, listovi; **~eca** lisnat; **~ero** čestica lista, liska, listić **~ego** veliki list, folija; **~igi** (*kul*) slagati tijesto u listove; **~ingo** rukavac lista = TIGETO, STIPULO; **~umi** 1. listati knjigu; 2. (*inf*) tražiti tekst u kompjutoru; **~riča** pun lišća; **ek~i** olistati, dobiti lišće; **inter~o** umetnuti list u knjizi; **krom~o** dodatni list u knjizi ili novinama; **sen~a** bezlistan; **sen~igi** ogoliti stablo, ukloniti lišće; **agit~o** propagandni letak; **alumini~o** aluminijska folija; **aprob~o** (*tisk*) imprimatur, potvrđni list = IMPRIMATURO; **daūra~a** vazdazeleni, crnogorični; **fal~a** listopadni, bjelogorični = DECIDUA; **fig~o** smokvin list; **flor~o** latica; listić krunice; **laūro~o** lovorov list; **ligno~o** = LIGNOLAMENO; **lini~o** list iscrtanog papira; **model~o** krojni arak, model za krojenje; **or~o** zlatni list; **palm~o** palmin list; **stan~o** kositretni listić; **tri~o** (*bot*) djetelina (*Trifolium*) iz por. mahunarki

foliant|o (*tisk*) folijant 1. knjiga u formatu poluarka; 2. debela knjiga velikog formata

folidot|oj* (*zoo*) ljuskavci (*Pholidota*); životinje kojih je tijelo pokriveno velikim rožnastim ljuskama

folikl|o folikul 1. (*bot*) mjehur; jednoplodnički pučavac s više sjemenki; 2. (*anat*) naziv za razne vrećaste organe ili žlijezde (dento~o, limfa ~o, intestaj ~oj); **~ito** (*med*) upala folikula

folikulin|o = OESTRONO

foliol|o (*bot*) liska, listić sastavljenog lista = FOLIERO

folion|o* folio, papir u formatu 297 x 420 mm, F format A5

foliot|o (*bot*) ljuskavica (*Pholiota*) iz por. Strophariaceae

folk|o* folk 1. koji potječe iz naroda; 2. koji sadrži elemente narodne umjetnosti; 3. vrsta popularne glazbe nadahnuće narodnom glazbom; **~danco** narodni ples; **~kanto** narodna pjesma

folklor|o folklor; kulturna pučka baština sačuvana tradicijom (priče, običaji, nošnje, plesovi)

foment|i (*tr, med*) stavljati tople obloge; **~o** foment, topli oblog, zavoj, melem za rane; **~ado** fomentacija; **~afo** lijek za oblog; usp. **kompreso**

fon|o¹ pozadina, podloga

fon|o² 1. zvuk, glas, govor; 2. (*fiz*) fon; jedinica za mjerenje glasnoće zvuka, glasa, šuma

fonaci|o* (*glazb*) fonacija; ozvučenje glasa titranjem glasnica

fond|i (*tr*) osnovati, utemeljiti; **~o** osnova, temelj, podloga, baza; **~ado** osnivanje, utemeljenje; **~oj** fond, materijalna sredstva = FONDUSO; **~afo** fond, zaklada, fondacija; **~igo** osnivanje, utemeljenje; **~into** osnivač, utemeljitelj; **re~i** ponovno osnovati, obnoviti

fondaci|o* = FONDAJO, FONDUSO

fondu|o (*kul*) fondi, fondue 1. vrsta jela od topljenog sira, vina i začina; 2. posuda za prženje komadića

mesa ili sira u ulju nabodenih na posebne dugačke viljuške; 3. jelo pripremljeno u takvoj posudi

fundus|o (*fin*) fond, zaklada, fondacija = FONDAJO

fonem|o (*ling*) fonem; najmanji glasovni element o kojem ovisi značenje neke riječi

fonendoskop|o* (*med*) fonendoskop; slušalica s membranom za oslušivanje šumova na srcu i plućima

fonetik|o (*ling*) fonetika; dio znanosti o jeziku; proučava glasove nekog jezika i njihov izgovor; **~a** fonetski; **~isto** fonetičar

fonetism|o (*ling*) fonetizam; zvučni sastav riječi u usporedbi s pisanim

fonio|o = RADIOELEFONIO

fonofor|o (*med*) fonofor; slušni aparat za nagluhe; pojačalo za slušanje

fonograf|o (*glazb*) fonograf; stari oblik gramofona

fonolit|o (*min*) fonolit; mikrolitska vulkanska stijena

fonologi|o (*ling*) fonologija; fonetska disciplina koja proučava glasove kao funkcionalne jezične elemente

fonometr|o (*fiz*) fonometar; aparat za mjerenje jačine zvuka; **~io** fonometrija; mjerenje jačine zvuka

fonon|o (*fiz*) fonon; količina akustične energije, analoga za zvučne valove, kao što je foton za svjetlosne

fonoskop|o (*med, teh*) fonoskop; aparat s mikrofonom i slušalicom za uspoređivanje jačine glasa

font|o izvor, vrelo, vratak; **~a** izvorski, izvorišni; **~i** (*ntr*) izvirati, izbijati na površinu; **energi~o** izvor energije; **kurent~o** izvor struje; **lum~o** izvor svjetlosti; **oleo~o** izvor nafte; **špruc~o** vrelo s povremenim vodoskocima; **termo~o** izvor tople i mineralne vode, toplice;

fontan|o fontana, vodoskok

fontanel|o (*anat*) fontanela, fontikula; meko tjeme, tjemenač; mjesto na glavi novorođenčeta pokriveno samo vezivnim tkivom, koje se kasnije pretvara u koštano tkivo

fontinal|o* (*bot*) mahovina potočara (*Fontinalis antipyretica*) iz por. potočarki

for| (*gram*) 1. čestica u značenju: van!, odavde, odatle, daleko; 2. kao prefiks u značenju 'od' (forflugi = odletjeti); **~a** dalek, udaljen; **~e** daleko; **~en** u daljinu; **~i** (*ntr*) biti daleko; **~(a)f** daljina; **~eco** udaljenost; **~igi** ukloniti; **~iği** nestati, udaljiti se, otići daleko; **~esti** biti odsutan; **antaū~igi** predusresti, preduhitriti; spriječiti; **ne~igebila** neukloniv; **erar~iği** zabunom skrenuti; **fulmo~igilo** gromobran

foradendr|o (*bot*) foradendron (*Phoradendron*) iz por. imela = AMERIKA VISKO

foramen|o* 1. otvor, rupica, škulja; 2. rupa, žrelo (na žrvnju)

foraminifer|oj (*zoo*) foraminifere, krednjaci (*Foraminifera*) jednostanične, sićušne morske praživotinje; žive na morskom dnu u kućici, taloženjem stvaraju debele naslage vapnenca

forc|i (*tr, agr*) kontrolirano uzgajati biljke u stakleniku; **~ejo** staklenik

forceps|o (*med*) porodiljska kliješta

forfet|i* (*tr*) upropastiti, proigrati

forfikul|o (*ent*) uholaža, štriga (*Forficula*); kukac

ravnokrilač s dva nastavka poput klijesta na kraju zatka; ~**edoj** porodica uholaza (*Forficulidae*)

forges|i (*tr*) zaboraviti, prestati se sjećati, ne pamtititi više; **sin~i** zaboraviti se; ~**o** zaborav; ~**ejo** = FORGESKELO, UBLIETO; ~**ema** zaboravljiv, zaboravan; ~**emo** zaboravljivost, zaboravnost; ~**igi** učiniti da se zaboravi; ~**igi** pasti u zaborav, biti zaboravljen; **ne~ebla** nezaboravan; **ne~umino** (*bot*) potočnica, nezaboravak = MIOZOTO; **sin~o** zamozataja, samoprijegor, samoodricanje

forĝ|i (*tr*) kovati; ~**(ad)o** kovanje; ~**ebla** kovak, kovan, koji se lako kuje; ~**ejo** kovnica, kovačnica; ~**isto** kovač; **al~i** prikovati; **el~i** iskovati; **kun~i** spojiti kovanjem; **sub~i** potkovati = HUFOFERI

forint|o (*novč*) forint, mađarska osnovna novčana jedinica

fork|o 1. vilica, viljuška; 2. rašlje; 3. raskrsnica, raskršće, križanje puteva; ~**i** (*tr*) hvatati i dizati vilicom ili vilama; ~**a** račvast, rašljast; ~**ego** vile, grablje; ~**eto** mala vilica; ~**iĝi**, **dis~iĝi** računati se; **trak~o** (*želj*) skretnica; **trak~isto** skretničar; **voj~o** raskršće = DISVOJĚO, VOJKRUCIĚO

form|o forma, oblik, način; **diferencijala ~o** (*mat*) diferencijalni način; ~**i** (*tr*) formirati, oblikovati, uobličiti, stvoriti, sastaviti, sačiniti, svrstati, postrojiti; ~**ado** formiranje, oblikovanje; ~**ajo** formacija; ~**iĝi** formirati se, nastati; ~**iĝo** formiranje, nastajanje; ~**itaĝo** tvorevina; ~**ilo** kalup, forma; **de~i** deformirati, izobličiti; **de~ebla** kojemu se može izmijeniti oblik; **mis~i** unakaziti; **pra~o** praoblik; **re~i** reformirati; **re~o** reforma; **re~ado** reformiranje; reformacija; **re~isto** reformist; **retro~i** vratiti raniji oblik, vratiti u prijašnje stanje; **sen~a** bezobličan, neoblikovan; **trans~i** transformirati, preoblikovati, preinačiti, preobraziti; **trans~o** transformacija 1. (*fiz*) pretvaranje jednog oblika energije u drugi 2. (*mat*) preslikavanje; propis prema kojemu se neki skup pretvara u neki drugi; **trans~ado** transformacija, preobražaj, pretvaranje, metamorfoza; **trans~ajo** ono što je transformirano; **trans~iĝi** transformirati se, preoblikovati se, preobraziti se; **trans~iĝo** transformacija, transformiranost; **trans~ilo**, **trans~atoro** (*fiz, el*) transformator; naprava koja povisuje ili snizuje napon izmjenične električne struje; **ali~iĝi** preinačiti; **ali~iĝi** reformirati se, preinačiti se; **divers~a** raznolik; **du~a** dvojak, dvogub; **plen~a** koji ima sve potrebne oblike, načine; **plur~a** koji se pojavljuje u više oblika; **unu~a** jednoličan; **unu~eco** jednoličnost; **bel~a** skladan; **energitrans~ilo** konvertor, konverter; uređaj koji pretvara jedan oblik energije u drugi; **kultivo~o** način kultiviranja biljaka; **long~a** dugačak; **miks~a**, **ondo~o**, **stadio~o**

formacij|o formacija 1. ukupnost oblika, tvorbi ili sastava; 2. (*voj*) postrojba; 3. (*geol*) slijed slojeva tla utvrđena porijekla po starosti ili po postanku; 4. razvojni stupanj nečega; 5. (*bot*) viša jedinica u znanosti o biljnim zajednicama; **geologia ~o** razdoblje u razvoju Zemlje

formal|a formalan, vanjski, izvanjski, isprazan; ~**ajo** formalnost; ~**ismo** formalizam

formaldehid|o (*kem*) formaldehid, dehidrogenizirani alkohol = METANALO

formalin|o (*kem*) formalin; sredstvo za dezinfekciju = FORMOLO

format|o format, veličina, oblik; proporcija knjige, papira, bilježnice ili slike; 2. (*inf*) ustroj ili izgled jedinice podataka, teksta u tekst-procesoru i sl.; **libro~o** format knjige; **duonfolia ~o**, **kvaronfolia ~o**

formi|o¹ (*bot*) novozelandski lan (*Phormium Forst*) iz por. agava

formi|o² (*kem*) u složenicama skraćenica od **formiko** (mrav); ~**ato** (*kem*) formijat, sol mravlje kiseline; ~**ilo** (*kem*) radikal mravlje kiseline

formik|o (*ent*) mrav (*Formica*); kukac opnokrilac iz por. mrava; ~**edoj** porodica mrava (*Formicidae*); ~**a** mravlji; ~**i** (*ntr*) osjetiti trnce, mravce, žmarce po tijelu; ~**ado** (*med*) trnci, srsi, mravci, žmarci; ~**ejo** mravinjak

forming|o (*glazb*) forminks; starogrčki žičani instrument sličan liri

formol|o = FORMALINO

formul|o formula 1. obrazac nekog postupka, procesa, operacije; 2. (*mat*) poučak ili pravilo izraženo matematičkim simbolima; 3. (*kem*) simbolički prikaz sastava ili sastava i strukture kemijskog spoja; ~**i** (*tr*) formulirati; ~**ado** formulacija, formuliranje; ~**aro** 1. popis, zbirka kemijskih simbola; 2. formular, obrazac;

for|o peč; naprava za grijanje, kuhanje ili spaljivanje; ~**ego** velika peč; ~**ejo** prostor gdje se nalazi krušna peč; ~**eto** pečica, mala peč; ~**osida** koji sjedi u zapečku; ~**ujo**, ~**okesto** pećnica; **alt~o** visoka peč; **bak~o** krušna peč; **fand~o** visoka peč; **forĝo~o** kovačka peč; **hejto~o** grijalica; **kalk~o** vapnara; **kuir~o** štednjak, kuhinjska peč; **mikro~onda ~o** mikrovalna pećnica

fornel|o pećica, mala peč za kuhanje; usp. **primuso**

fornik|i* (*ntr*) bludničiti, razvratno živjeti, kurvati se; ~**(ad)o** preljub, kurvanje; ~**anto** preljubnik, bludnik, razvratnik

forniks|o (*anat*) forniks, gornji dio nekog organa, svod

forsiti|o (*bot*) forzicija (*Forsythia*) iz por. maslina

forst|o (*hort*) planski održavana šuma; ~**isto** šumar, lugar; ~**umi** njegovati, održavati šumu; **re~umi** nanovo pošumljavati; ~**administracio** šumarska uprava, lugarnica

fort|a jak, snažan, čvrst, krepak; ~**e** jako, snažno, silno, vrlo; ~**i** (*ntr*) biti jak, snažan; ~**o** jakost, snaga, sila; **alcentra ~o**, **centripeta ~o** centripetalna sila; **centrifuga ~o**, **decentra ~o** centrifugalna sila; **elektromova ~o** električna snaga; **fikcija ~o** fiktivna, prividna snaga; **inercia ~o** sila inercije; **konserva ~o** snaga opstanka; **magnetomova ~o** magnetska sila; **radiala ~o** radialna sila; ~**ajo** ono što je jako; ~**eco** jakost, jačina; ~**ega** snažan, moćan, vrlo jak; ~**egulo** ljudina, ljudeskara, gorostas; ~**iĝi** učvrstiti, ojačati; ~**iĝa**, ~**odona** osnažujući, okrepljujući, učvršćujući; ~**iĝi** ojačati, osnažiti se, učvrstiti se, postati moćan; ~**ulo** jakota, jak čovjek; ~**oplena** pun snage, vitalan; ~**ouzo** korištenje snage; **mal~a** slab, nejak, nemoćan, neotporan; **mal~e** slabo; **mal~o**, **mal~eco** slabost, nemoć, nejakost; **mal~ajo** nečija slaba strana; **mal~iĝi** oslabiti, učiniti slabim, olabaviti, otromiti; **mal~iĝi** oslabjeti, postati slab; **mal~ulo** slabić; **neper~o** nenasilje; **per~a** nasilan; **per~(aj)o** nasilje **per~i** silovati; **pli~iĝi** ojačati, pojačati, osnažiti;

re~**iĝi** oporaviti se, rekreirati se; re~**iĝo** oporavak, rekreacija; **sen~a** slab, koji nema snage; **sen~eco** slabost, nemoć, iznemoglost; **sen~igi** oslabiti, učiniti slabim; **sen~iĝi** oslabjeti, postati slab; **super~i** nadjačati; **super~o** nadmoć; **akvo~o** snaga vode; **ĉeval~o** konjska snaga; **egal~a** jednako snažan, jednake snage; **flos~o** plovna snaga; **kern~o** (*fiz*) nuklearna snaga; **labor~o** radna snaga; **levo~o** nosivost; **pezo~o** (*fiz*) sila teža = GRAVITO; **seksper~i** silovati; **seksper~o** silovanje

fortepian|o (*glazb*) glasovir, klavir, pijano; žičano glazbalo u kojem se zvuk proizvodi pritiskom prstima na tipke

fortifik|i* (*tr*) fortificirati, utvrđivati, graditi utvrde

fortik|a čvrst, snažan, tvrd, nesavitljiv, krut, otporan, postojan; **~e** čvrsto, snažno; **~aĵo** tvrđava, utvrda; **~ajeto** manja utvrda; usp. **fuorto**; **~eco** čvrstina, čvrstoća, otpornost; **~igi** učvrstiti, utvrditi; **~iĝi** ojačati se, postati snažan; **al~igi** pričvrstiti; **ĉirkaŭ~aĵo** opkolna utvrda; **en~iĝi** učvrstiti se, ustaliti se, ukorijeniti se; **mal~a** neotporan; **mal~igi** razrušiti utvrdu

fortisim|e* (*glazb*) fortissimo, najjače, vrlo jako

fortres|o (*voj*) uporište, utvrda, utvrđeni grad ili položaj; usp. **fuorto**

fortun|o fortuna, dobra ili loša sreća, sudbina, fatum; **~a** kojem je naklonjena sreća; **mis~o** nesreća, kob, udes

fortunal|o* (*pom*) fortunal, fortuna; jako nevjerojatno na moru s vjetro

fortunel|o (*bot*) fortunela, kumkvat (*Fortunella Swingle*) rod jestivih plodova; **Japania ~o** okrugli kumkvat (*F. japonica*)

foru|o (*prav*) posebni tradicijski propisi nekoga grada ili kraja

forum|o forum 1. (*građ, pov*) trg u gradu antičkog tlocrta; mjesto zbivanja javnog i sudbenog života; 2. (*pol*) izabrano i imenovano tijelo, ustanova ili skupina ovlaštena za određena pitanja; 3. javnost, općinstvo, publika; **diskut~o** = SEMINARIO, SIMPOZIO

fos|i (*tr*) kopati; usp. **erpi, plugi**; **~o** iskopana rupa, šupljina, udubina; **~ado** kopanje; **~aĵo** jarak, jaruga, prokop; **~ego** velika jama u zemlji; **~ejo** rudnik, nalazište; **~eto** mala rupa, jamica; **~ilo** motika; **pik~ilo** budak, pijuk, trnokop, kramp, mašklin; **plat~ilo** štihača, kopača; **~isto** kopač; **~maŝino** gliboder, jaružalo, bager; **ĉirkaŭ ~i** okopavati; **ĉirkaŭ~aĵo** opkop; **dis~i** raskopati; **el~i** iskopati; **en~i** ukopati, usaditi; **pri~i** prokopati, istražiti; **pri~oj, pri~ado** kopanje u svrhu istraživanja; **sub~i** potkopati, potkopavati; **serĉ~i** kopati u svrhu istraživanja; **tombo~o** grobna jama; **voj~aĵo** jarak uz put ili cestu

fosf|o (*kem*) kratica za fosfor u složenicama; **~ato** fosfat; **~atemio** (*med*) fosfatemija, količina fosfata u krvi; **~aturio** (*med*) fosfaturija; prevelika količina fosfata u urinu; **~ido** (*kem*) fosfid, spoj fosfora s metalima; **hidrogena ~ido** živin fosfid = FOSFINO; **~ino** fosfin, fosforovodik, otrovni plin; **~ito** fosfit, sol fosforne kiseline; **super~ato** superfosfat, fosforno umjetno gnojivo; sastoji se od topljivog kalcijevog dihidrogenfosfata i gipsa; **tio~ato** tiosulfat, sol tiosulfatne kiseline

fosfatid|o (*kem*) fosfatid; organski spoj značajan u procesima stanica

fosfo|o (*kem*) kratica za: fosforo, fosfato, fosfatamido
fosfor|o (*kem*) fosfor, kem. element, simb. P; bitan za bioorganizme; sadržavaju ga jezgre živih stanica i DNK, kosti i zubi; **~ilado** fosforilizacija, biokemijski proces spajanja šećera s fosforom kiselinom uz pomoć fermenta fosforilaze

fosforesk|i (*ntr, fiz*) fosforescirati, svjetlucati u tami; **~a** fosforescentan; **~o** fosforescencija

fosforit|o (*min*) fosforit; organogeni mineral raznolike strukture; služi u proizvodnji fosfatnih gnojiva
fosgen|o (*kem*) fosgen, fosgen; ugljikov oksiklorid, otrovan bezbojni plin

fosili|o (*geol*) fosil, okamina; okamenjena biljka ili životinja; **~a** fosilni; **~iĝi** fosilizirati se, postati fosil; **~hava** koji sadrži sloj fosila

fost|o stup, balvan, greda; (*pren*) temelj, oslonac; **surtegmenta ~o** krovna greda; **~eto** gredica, stupić; **sur~a** koji je na stupovima, gredama; **konzol~eto** (*el, tel*) stupić s konzolama; **lim~o** granični stup; **staj~o** preponska greda na radio-telegrafskim antenama; **starto~o** startna greda u utrkama

foť|o snimka, snimak, fotografija = FOTOGRAFAĴO; **~ado** fotografiranje, snimanje; **~ilo** fotoaparata, fotografski aparat = FOTOGRAFILO; **ek~o** momentalna snimka; **kontraŭ~o** kontrastna snimka, protusnimka; **vetur~o** snimanje kolima u pokretu

fotel|o fotelja, naslonjač

foto|o foto-, kao prvi dio riječi znači: 1. fotografski; 2. koji se odnosi na svjetlo

fotogliptik|o (*teh*) fotogliptika; umjetnost graviranja pomoću svjetla = LUMGRAVURO; usp. **fotografuri**
fotograf|i (*tr*) fotografirati, snimati, snimiti; **~(ad)o** fotografiranje, snimanje; **~a** fotografski; **~aĵo** fotografija, snimka; **~io** fotografija, umjetnost fotografiranja; **~ilo** fotografski aparat; **~isto** fotograf; **tele~i** snimati telekamerom; **radio~o** radiofotografija; **iks~aĵo** rendgenska snimka

fotogrametri|o (*geod*) fotogrametrija; tehnika mjerenja u geodeziji

fotogravur|i (*tr, teh*) fotografirati; **~o** fotogravura; postupak izrade forme za tiskanje jetkanjem bakrene ploče; **~ado** fotograviranje

fotokopi|o fotokopija; preslika, kopija izrađena fotografskom tehnikom

fotokromi|o fotokromija; snimanje u prirodnim bojama

fotolitografi|o fotolitografija 1. (*građ*) fotomehanički postupak za izradu formi za tiskanje u litografiji i offsetskoj tehnici; 2. (*inf*) tehnika u proizvodnji integriranih krugova (čipova)

fotoliz|o (*kem*) fotoliza; razlaganje kemijskih spojeva pod utjecajem svjetlosti

fotometr|o (*fiz*) fotometar, svjetlomjer; **~io** fotometrija; metoda mjerenja intenziteta svjetlosti

foton|o (*fiz*) foton; čestica svjetla

fotosfer|o (*astr*) fotosfera; vidljivi dio površine Sunca

fotosintez|o (*bot*) fotosinteza; kemijski proces kojim se u listu zelene biljke uz pomoć sunčeva svjetla od jednostavnijih izgrađuju složene molekule; proces se odvija u kloroplastima zelene biljke

fotostat|o (*teh*) fotostat; aparat za umnožavanje fotografskim putem; usp. **hektografo**, **mimeografo**
fototelegraf|i (*tr, fot, el*) fototelegrafirati; prenijeti sliku telegrafijom, odnosno radiotelegrafijom; ~**io** fototelegrafija
fototerapi|o (*med*) fototerapija; metoda fizikalne terapije upotrebom ultraljubičastog zračenja
fototip|o fototip; ~**io** fototipija; fotografski prijenos originalnog crteža pomoću posebne tehnike jetkanja
fototropi|o (*biol*) fototropija; gibanje listova biljke ovisno o kretanju sunčeva svjetla
fototropizm|o (*biol*) fototropizam = LUMTROPISMO
fotr|i (*tr, fam*) = FIKI
fove|o (*anat*) foveja; udubina u nekoj anatomskoj strukturi ili organu
fračj|o braco, bratac; ime od milja za brata
frag|o (*bot*) jagoda, plod jagode; ~**ujo** jagoda, niska zeljesta biljka; ~**ujbedo** jagodnjak
fragari|o (*bot*) jagoda (*Fragaria*) iz por. ruža
fragil|a krhak, lomljiv, slab, nježan; ~**eco** krhkost, lomljivost
fragment|o fragment 1. ulomak, odlomak; 2. krhotina, komad; 3. dio umjetničkog djela, rukopisa i sl. 3. zaokruženi dio knjige objavljen odvojeno od cjeline; ~**a** fragmentaran, djelomičan, nekompletan, u ulomcima; ~**igi** podijeliti na ulomke, fragmente; ~**iĝo** fragmentacija; raskidanje neke cjeline u dijelove
fragmit|o (*bot*) trska obična (*Phragmites communis*) iz por. trava
fraj|o (*zoo*) ikra, mrijest; ~**i** (*ntr*) mrijestiti se, odlagati ikru; ~**aĵo** jelo od ikre; usp. **kaviaro**
frajt|i (*tr*) unajmiti brod, kamion, avion itd. za prijevoz robe; ~**o** tovar, teret, kargo; ~**anto** zakupac; ~**odonanto** prijevoznik, prevoznik; ~**oletero** tovarni list; ~**oprezo** tarifa, cijena prijevoza
frak|o (*odf*) frak; svečano crno večernje odijelo; naprijed izrezan kaput s dugim repovima sa stražnje strane
frakas|i (*tr*) smrviti, smrskati, zdrobiti, razbiti, slupati; ~**o** lomjava, lom, buka, metež; ~**iĝi** smrskati se, slupati se, zdrobiti se; **dis~i** razmrskati, razlupati; ~**mašino** drobilica
frakci|o frakcija 1. (*mat*) razlomak; 2. svaki od proizvoda dobiven razlaganjem neke višekomponentne smjese; 3. (*pol*) dio političke stranke koji ima napore različite od stava vodstva ili većine u stranci; ~**a** frakcijski; ~**ado** grupaštvo, frakcionaštvo; ~**isto** frakcionaš
fraksen|o (*bot*) jasen (*Fraxinus*) iz por. maslina; **ordinara** ~**o** obični jasen (*F. excelsior*)
fraksinel|o (*bot*) bijeli jasenak (*Dictamnus albus*) iz por. rutvica; v. **diktamno**
frakt|o¹ (*mat, fiz*) fraktal; lik sa svojstvenom nepravilnošću, ali takvom što stvara uzorke (u matematici, u informacijskoj tehnici i sl.)
frakt|o² (*met*) frakto-; prefiks koji označuje raspadanje oblaka (~**kumuluso**, ~**nimbuso**, ~**stratuso**)
fraktur|o fraktura 1. (*med*) lom, prijelom kosti, lumbanje; 2. (*tipogr*) gotička štampana slova
fram|o okvir, rama 1. (*građ*) okvir vrata, prozora, slike, zrcala, stakla; 2. (*razg*) područje djelovanja, sklop; **distribu~o** (*el, teh, telkom*) distribucijski

okvir; **fenestro~o** prozorski okvir; **mas~o** (*el*) metalni okvir električnih aparata
framason|o framason, slobodni zidar; član pokreta slobodnog zidarstva; ~**a** framasonski; ~**aro** framasonerija; ~**ismo** framasonizam
frambl|o (*bot*) plod maline; ~**ujo** malina (*Rubus idaeus*); voćni grm iz por. ruža
frambezi|o (*med*) frambezija; kronična tropska zarazna bolest kože uzrokovana spirohetom; **Brazila** ~**o** bahijsko puće (slična zaraza) = BAHIA BU-TONO
frame|o (*voj, pov*) koplje starih Franaka
franc|o (*etrn*) Francuz; (**F**)~**io**, (**F**)~**ujo** (*geog*) Francuska, država u južnoj Europi; ~**a** francuski; ~**igi** pofrancuziti; ~**ismo** francizam; ~**lingva** francusko jezični; ~**lingvio** francusko jezično područje
francij|o (*kem*) francij; radioaktivni element, simb. Fr
fransk|o (*voj, pov*) franačka ratna sjekira s dvije oštrice
franciskan|o (*kat*) franjevac, franciskan; pripadnik franjevačkog reda tzv. male braće
francium|o = FRANCIJUM
franciz|o (*trg*) franšiza 1. oslobađanje od nekog plaćanja; 2. povlastica, privilegij, slobodština
frand|i (*tr*) sladiti se, uživati u hrani; usp. **delektigi**; ~**a** gurmanski; ~**ado** sladenje, guširanje, guštanje; uživanje u hrani; ~**aĵo** poslastica; ~**ema** sladokusan; ~(**em**)**ulo** sladokusac
franz|i (*vulg*) = PIČLEKI
frangol|o (*bot*) krkavina, trušljika (*Rhamnus frangula*); ljekoviti grm iz por. krkavina
frang|o resa, rojta, kita; usp. **kvasto**, **tufo**; ~**i** (*tr*) ukrasiti resama; **eĝo~o** vršak dljetja; **skrap~o** rub rašpe
frangipan|o (*kul*) gusta krema s okusom badema
franj|o seka, sekica; ime od milja za sestru
frank|o (*etrn, pov*) Franak; (**F**)~**ujo** (*pov, geog*) Franačka; država koju su u V st. osnovali Franci na području rimske provincije Galije; dostigla vrhunac krunjenjem Karla Velikoga za rimskog cara 800. g. koji pod svojom vlašću ujedinjuje velik dio zapadne Europe = FRANKONIO
frank|o (*novč*) franak; osnovna novčana jedinica Švicarske i nekoliko afričkih zemalja
frankolin|o (*orn*) frankolin (*Francolinus*); afrička ptica iz reda kokošaka
frap|i (*tr*) udariti 1. lupiti, lupati, kucati; 2. frapirati, ostaviti jak dojam; ~**o** udarac; ~**adi** udarati, lupati, tući; ~**anta** frapantan, iznenadujući; ~**eti** kucati, lagano udarati; ~**iĝi** udariti se; ~**ilo** kucalo, udaraljke; **ek~i** pokucati; **inter~i**, **kun~i** lupnuti, tresnuti, udariti jedno drugo; **inter~iĝi**, **kun~iĝi** sudariti se, udariti jedno o drugo; **pri~i** ošinuti nekoga riječima; **re~i** ponovno udariti; **retro~i** vratiti udarac; **retro~o** povratni udar; **okul~e** očigledan, očit; **pieđ~adi** lupati nogama; **punkto~i** (*teh*) točkom označiti obradivo mjesto; **sun~o** (*med*) sunčanica, sunčani udar; **vango~o** šamar, pljuska, čuška, zaušnica
frat|o brat, sin zajedničkih roditelja; ~**a** bratski; ~**aro** braća, bratija, bratovština; ~**eco** bratstvo; ~**eto** bratac, mali brat; ~**iĝi** pobratiti se; ~**ino** sestra; ~**ineto** 1. sestrice = FRANJO; 2. (*kat*) časna sestra;

~ulo fratar; **bo~o** djever, pasanac, šurjak, šogor; **bo~ino** svast, jetrva, zaova, šurjakinja, šogorica; **boge~oj** braća po tazbini; **duon~o** polubrat; **ge~oj** braća i sestre; **inter~a** međubratski, bratski **inter~igi** pobratiti, zbratimiti nekoga; **inter~iği** pobratiti se, zbratimiti se; **lakto~o**, **mam~o** brat po dojenju, kojega je dojila ista žena; **milit~o** ratni drug; **kun~o** pobratim, subrat

fraterkul|o (*orn*) sjeverni tupik (*Fratercula*) = **MAR-PAPAGO**

fratri|o (*pov*) fratrija, bratstvo, zadruga, pleme, skup od nekoliko rodova u vrijeme rodovskog uređenja

fraüd|i (*tr, prav*) varati, prevariti; 1. pronevjeriti, utajiti porez, carinu; 2. varati na ispitu; ~o prijevara, pronevjera, krijumčarenje; **de~i**, **pri~i** pronevjeriti, opljačkati, prevariti nekoga, utajiti novac

fraül|o momak, neženja, neoženjeni muškarac; ~e momački; ~**eco** momaštvo; ~**ino** djevojka, gospodica; **ge~uloj** momak i djevojka, momci i djevojke

fraz|o fraza 1. (*gram*) rečenica; 2. izraz, izričaj; 3. prazna riječ; 4. (*glazb*) najmanja melodijski i ritmički zaokružena jedinica; ~**adi** 1. slagati rečenice, izreze; 2. frazirati, ispravno govoriti; ~**aro** zbirka izraza; ~**isto** frazer, praznorječivac; ~**umi** frazirati, blebetati, služiti se frazama; **čirkaü~o** okolišanje, neizravni izraz; **frap~o** slogan, moto, deviza; *usp. devizno, signalvorto, slogano;*

frazeologi|o (*ling*) frazeologija 1. skup izričaja svojstven nekom jeziku, narječju ili govoru; 2. dio lingvistike koji se time bavi

fregat|o¹ (*pom*) fregata 1. ratni brod na jedra; 2. ratni brod sličan razaraču

fregat|o² (*orn*) brzani (*Fregata aquilla*); ptica trop-skih mora iz skupine veslačica

frekvenc|o frekvencija, učestalost 1. (*el, fiz*) broj perioda koji se izmijene u jednoj sekundi; 2. učestalost nekih pojava; ~**a** frekventan, frekvencijski; ~**a distribuo** frekvencijska distribucija; **alt~o** visoka frekvencija; **aüd~o**, **muzik~o** ~o visina tona, zvučna frekvencija; **inter~o** (*tel*) međufrekvencija; **lim~o** granična frekvencija; **radio~o** = **ALT-FREKVENCO**

frekvent|i (*tr*) posjećivati, obilaziti nekoga; polaziti, često pohađati; ~**ado** pohađanje, posjećivanje; *usp. vizitadi*

fremd|a stran, tuđ; ~**a korpo** (*med*) strano tijelo; ~**afo** tuđa stvar; ~**eco** stranost, neobičnost, čudnovatost; ~**iği** otuđiti se, postati stran; ~**iğo** otuđenje; ~**ulo** stranac; ~**lando** inozemstvo, tuđina; **for~iği** otuđiti se, udaljiti se od koga; **mal~a** blizak, svoj, domaći

frenez|a lud, umobolan, mahnit, budalast; ~o ludilo; ~**i** (*ntr*) biti lud; ~**afo** ludost, glupost, nerazuman postupak; ~**eco** ludost, stanje ludila; ~**eta** luckast, sulud, pomalo lud; ~**igi** izluditi nekoga; ~**iği** poludjeti; ~**ulo** ludak, umobolnik; ~**ulejo** ludnica, umobolnica; ~**umi** (*ntr*) ludovati

frenolog|o (*med*) frenolog; ~**io** frenologija; znanost o duševnim osobinama na temelju oblika lubanje

freon|oj (*kem*) freoni, fluoroklorougljici, koriste se kao sredstvo za hlađenje

fresk|o (*lik*) freska; slika na zidu radena vodenim bojama na svježoj žbuci

freš|a svjež; ~**e** svježe; ~**eco** svježina; **mal~a** nesvjež 1. star, ostario; 2. truo, gnjio, pokvaren; 3. iznošen,

otrcan; **mal~iği** izgubiti svježinu; **re~igi** osvježiti; ~**iği** osvježiti se; **re~igafo** osvježavajuće sredstvo (osobito napitak)

fret|o 1. (*grad*) A. (*pov*) grčki pravokutni ornament; B. obrubni, obli ili ravni ukras; 2. (*pom*) vozarina; *usp. frajto*; 3. (*glazb*) priječnica ili rub koji određuje mjesto na glazbalu gdje treba staviti prst da se dobije određeni ton

freüd|a freudovski; u svezi s Freudovim smjerom u psihologiji; ~**ismo** freudizam

frez|i (*teh*) frezati; obrađivati drvo ili metal glodalicom; ~**ilo** glodalica, freza, frezmašina

FRG (*pov*) krtica za Federacija Republiko Germanio (Savezna Republika Njemačka)

fri (*trg*) fri; oznaka sa značenjem: oslobođen od, izuzet od nečega, pošteđen, nepodvrgnut plaćanju (takse, carine, školarine i sl.)

frid|a leden, hladan = **MALVARMA**; ~o hladnoća, studen, mrzlina; ~**igi** hladiti, ohladiti; ~**igilo** aparat za stalno hlađenje; ~**ujo** hladnjak, frižider; ~**oterapio** (*med*) terapija hlađenjem

frig|o Frigijac; ~**a** frigijski; (**F**)~**io** (*geog, pov*) Frigija; antička pokrajina u Maloj Aziji

frigid|a frigidan 1. hladan, leden, ravnodušan, hladnokrvan; 2. spolno hladan; ~**eco** frigidnost, spolna hladnoća

frikand|o (*kul*) frikando; pečenje od telećeg, janjećeg ili srnećeg buta nadjeveno špekrom

frikas|i (*tr, kul*) pirjati, dinstati, kuhati u umaku meso izrezano na komade; ~**afo** frikase, paprikaš

frikativ|o (*fon*) frikativ, tjesnački suglasnik, glas trenik (s, š, z, ž, f, h)

friki|o* (*fiz*) frikcija, trenje; otpor što ga kretanju nekog tijela pruža površina po kojoj se ono kreće

Frimer|o (*pov*) frimer; treći mjesec francuskog republikanskog kalendara (21. stud. do 20. pros.)

fring|o (*orn*) zeba (*Fringilla*); ptica pjevica iz por. zeba; ~**edoj** porodica zeba (*Fringillidae*); **monto~o** planinska zeba (*F. montifringilla*)

fringel|o (*orn*) čičak (*Carduelis spinus*); rod ptica pjevica iz por. zeba; *usp. kanabeno, kardelo, kanario, linario*

fripier|o* staretnar, starinar, starežar; prodavač rabljenih stvari

fripon|o nitkov, ništarija, podlac, hulja; ~**afo** podvala, smicalica, lukavština; ~**eco** podlost, izigravanje; ~**eto** deran, mangup, nevaljalac; **pri~i** (*tr*) nasamariti, izigrati, podvaliti nekome

fris|o (*arhit*) friz, atula; figurativno ili ornamentarno ukrašena horizontalna greda

frisk|a svjež, prohladan, frižak

frit|i (*tr, kul*) pržiti, peći, frigati; ~**afo** prženo jelo; ~**ilo** tava, tiganj, prosulja, pršura; *usp. rosti, baki; terpom~oj* prženi krumpir

fritulari|o (*bot*) kockavica (*Fritillaria*) iz por. ljiljana; **imperiestra** ~o carska kockavica (*F. imperialis*)

frivol|a frivolan, isprazan, lakouman, površan, neozbiljan; ~**afo** frivolni čin; ~**eco** frivolnost, ispraznost, lakomislenost

friz|i (*tr*) frizirati, kovčrati kosu; ~o friziranje, uređenje kose; ~**afo** frizura; ~**ejo**, ~**salono** frizerski salon; ~**isto** frizer; **mal~i** raskuštrati, razbarušiti

frog|o (*želj*) željezni umetak na ukrštavanju tračnica

frok|o (*odj*) mantija, redovnička halja; ~**ulo** manti-

jaš, svećenik, pop; **sen~iĝi** skinuti mantiju, raspopiti se, razrediti se

fromaĝ|o sir; v. **kazeo**, **ĉestro**, **edamo**, **grujero**, **kamemberto**, **mozzarella**, **parmezano**; **~ejo** sirana; **~isto** sirar; **krem~o** mekani sir; **šim~o** sir sa pljesni; **šmir~o** sir za mazanje

frond|o (*bot*) grana s listovima; **~aro** lišće i granje biljke

front|o fronta 1. (*voj*) prednja strana stroja ili borbenog rasporeda i vojske; sve vojne snage na bojnom polju; 2. (*građ*) pročelje, prednja strana zgrade, spomenika, stroja, automobila; 3. red za čekanje = **ATENDOVICO**; **~a** prednji, frontalni, čelni, izravni; **~e** frontalno; **~i al** nasuprot, sučelice, na suprotnu stranu; **~i** (*ntr*) suočiti se, sučeliti se, stajati nasuprot, gledati prema; **al~i** (*tr*) suočiti se s, suprotstaviti se; **mal~a** stražnji, pozadinski; **~artikolo** uvodni članak, uvodnik

frontal|a (*med, anat*) čeon; v. **sagitala**

frontispico 1. (*građ*) pročelje, čelo zgrade ili spomenika; 2. naslovni list, naslovna slika

fronton|o (*građ*) zabat, nadvratnik; trokutni ili poluokrugli ukras nad vratima ili prozorom; *usp.* **gablo**, **timpano**; **~a** ukrašen zabatom

frost|o mrz, golomrzica; **~a** hladan, leden, smrznut; **~i** (*ntr*) zepsti, smrzavati se; **~ema** zimogroz, zimljiv, zimogrožljiv; **~igi** smrznuti zalediti; **~igado** smrzavanje, zaledivanje; **~igilo**, **~ujo** zamrzivač, zaledivač, frizer; dio hladnjaka za duboko zamrzavanje namirnica; **~iĝi** smrznuti se; **for~iĝi** uništiti se zbog smrzavanja; **al~igi**, **el~igi**, **el~iĝi**, **super~igado**

frot|j (*tr*) trljati, trti, brisati, ribati; **~o** 1. trljanje; 2. (*fiz*) trenje, frikcija; **~ado** trljanje, masiranje; **~afo** namaz (boje ili brisa); **~eti** lagano trljati, ravnati, gladiti; **~iĝi** trti se, trljati se; **~ilo** četka za trljanje, brisanje; **ribalica**, **brisač**; **~isto** strugač parketa; **~ita** istrljan, izriban; **de~i** ostrugati, ogrepsti, oguliti, aparatiti; **el~i** izribati; **en~i** utrljati, utrti; **inter~iĝi** strugati se, trljati se; **preter~i** očešati; dodirnuti ovlaš u prolazu

fru|e rano 1. na početku; 2. prije očekivanog vremena; **~a** ran; **~i** (*ntr*) raniti, uraniti, poraniti; rano ustajati, rano dolaziti (na sastanak, posao); **~afoj** (*bot*) ranine, rano bilje; **~eco** prijevremenost, rano vrijeme; **~igi** učiniti da nešto bude rano; **~mate** ne zorum, u zoru; **mal~e** kasno; **mal~a** kasan; **mal~o** kasno vrijeme, kasni sati; **mal~i** (*ntr*) kašniti; **mal~igi** uzrokovati kašnjenje; **mal~iĝi** zakašniti; **mal~iĝo** kašnjenje, zakašnjenje; **pli~igi** pospješiti, požuriti; **tro** **~i** doći prerano

frugileg|o (*orn*) poljska vrana, vrana gaćac (*Corvus frugilegus*) iz por. vrana = **KAMPOKORVO**

frukt|o (*bot*) plod, voće; **akaneca** **-o** roška, pšeno; jednosjemeni suhi plod nepucavac; **bereca** **~o** mesnati plod nepucavac (boba, tikva); **drupeca** **~o** mesnati plod, koštunica, mnogokoštunica; **kapsuleca** **~o** višesjemeni suhi plod pucavac (tobolac, mjehur, mahuna); **kompleksa** **~o**, **šajn~o** sinkarpni višesjemeni sočni plod (ananas, jagoda); **kunmeta** **~o**, **plurobla** **~o** apokarpni plod; **simpla** **~o** cenokarpni plod; **~a** voćni; **~i** (*ntr*) roditi, davati plodove; **~afo** jelo od voća; *usp.* **kačo**, **kompoto**, **konfitafo**; **~ejo** voćnjak =

FRUKTOĠARDENO; **~ero** svaki dio apokarpnog ploda; **~igi** oploditi = **FEKUNDIGI**; **~ujo** zdjela za voće; **~ozo** (*kem*) fruktoza, voćni šećer; **~arbo** voćka; **~odona** rodan, plodan; **~ogusta** koji ima okus po voću; **~oporta** mnogorodan; plodonosan; **~ologo** fruktolog; **~ologio** pornologija, znanost o voćkama i voću; **~oriča** koji daje mnogo plodova; **sen~ulo** jalovac, čovjek bez potomaka; **asko~o** = **ASKUJO**; **bazidi~o** = **BAZIDIUJO**; **kerno~o** = **DRUPO**; **mar~oj** plodovi mora; **sporo~o** sporangij

Fruktidor|o (*pov*) Fruktidor; posljednji mjesec francuskog republikanskog kalendara (18. kol. do 16. ruj.)

fruktuz|o (*prav*) pravo korištenja nekog dobra

frunt|o čelo 1. (*anat*) dio glave iznad očiju do kose u ljudi ili do ušiju ili rogova u životinja; 2. prednja strana nečega; **~a** čelni, čeon; **~osto** (*anat*) čeona kost

frust|a* izlizan, istrošen, iznošen; grub, neugladen = **KADUKA**, **ELUZITA**

frustr|j (*tr*) frustrirati, lišiti, prikratiti koga u čemu; **~iĝo** frustracija, osjećaj turobnosti, sjete zbog lišavanja ili prikraćivanja

frustraci|o = **FRUSTRIGŌ**, **FRUSTRITECO**,

ftir|o (*ent*) stidna uš, zla uš, pljoštica, picajzl (*Phthirus*); nametnik na čovjeku = **PUBLAŬSO**

ftiz|o (*med*) tuberkuloza, sušica, jektika, tižika; **~ulo** tuberan, tuberkulotik; **~ologo** ftizeolog; **~ologio** ftizeologija, znanost o tuberkulozi

fuel|o (*teh*) tekuće gorivo

fug|o¹ (*glazb*) fuga; vokalni ili instrumentalni djelo u kome različite partije redom ponavljaju isti motiv

fugl|j² (*ntr*) bježati, pobjeći; brzo proći, proteći

fugas|o* (*voj*) nagazna mina

fugitiv|o* bjegunac

fuĝ|j (*ntr*) bježati, pobjeći, uteći, skloniti se; **~o** bijeg; **~ejo** sklonište; **~igi** natjerati u bijeg; **trans~into** prebjeg, prebjeglica; **~into** izbjeglica

fuk|o (*bot*) bračić (*Fucus*); rod smeđih morskih algi; **vezika** **~o** mjehurasti bračić (*F. vesiculosus*); **Adria** **~o** jadranski bračić (*F. virsoides*)

fuksi|o (*bot*) fuksija (*Fuchsia*) grm s visećim cvjetovima iz por. pupoljki

fuksin|o (*kem*) fuksin; katranska crvena anilinska boja

ful|j (*tr*; *teks*, *teh*) čistiti, valjati, prešati sukno ili kovinu; **~ejo** valjaonica

fulard|o (*teks*) fular; tanka svilena tkanina

fulg|o čađa, gar; **~i** (*ntr*) čaditi, gariti, zasipati čađom; **~ero** čestica čađe; **~okolora** čađav, garav poput čađe; **sen~igi** očistiti od čađe

fulgor|o (*ent*) fulgora (*Fulgora*); vrsta nesvijetleće krijesnice

fulgur|o* sjaj, bljesak

fulgurit|o* (*min*) fulgurit; ostakljeni pijesak, cjevasta formacija u pijesku ili stijeni koja nastaje djelovanjem temperature munje

fuligul|o (*orn*) krunasta patka (*Aythya fuligula*); vrsta divlje patke = **TUFANASO**

fulik|o (*orn*) sarka, liska, crna lizba (*Fulica*); ptica močvarica crna perja

fulm|o (*met*) munja, bljesak; **~a** munjevit; **~i** (*ntr*) sijevati, bljeskati; **~ado** sijevanje; **~eti** sjevati,

svjetlucati; **ek~i** zabljeskati, zasijevnuti, sijevnuti; **~oforigilo** munjovod, gromobran; **~tondro** nevrijeme, nepogoda, grmljavina

fulmar|o (*orn*) burnjak (*Fulmarus*); ptica sjevernog Atlantika

fulmin|j (*ntr, fiz*) prasnuti, eksplodirati sa sijevanjem i praskanjem; **~a** fulminantan, žestok, oštar, munjevit, iznenađan, neočekivan; **~ado** (*meh*) prasak, proces u cilindru eksplozivne naprave

fulminat|o (*kem*) fulminat; sol fulminske kiseline, služi kao inicijalni eksploziv

fulv|a* smeđežut

fum|o dim; plin koji se pri izgaranju diže u zrak; **~a** dimni; **~i** (*ntr*) pušiti se, dimiti se; **~i** (*tr*) pušiti (cigaru, cigaretu); **~ado** dimljenje, pušenje; **~afo** 1. čađa, gar; 2. dimljeno meso ili riba; **~aži** sušiti namirnice u dimu; **~ajado** dimljenje, sušenje namirnica na dimu; **~ajejo** sušionica mesa ili ribe; **~anto** pušač; **~ejo** pušionica; **~ilo** kadionica = INCENSILO; **~izi** dimiti, zadimljavati u svrhu uklanjanja insekata; **~ujo** kadionica, posuda za kađenje; **~umi** = FUMAŽI; **~umo** = FUMAŽADO; **~kolora** koji je boje dima; **~plena** zadimljen; **el~i** popušiti do kraja; **ne~anto** nepušač; **sen~a** bezdimni; **čen~anto**; onaj tko puši cigaretu za cigaretom; **odor~o** mirisni dim, kâd = INCENSO

fumari|o (*bot*) dimnjača (*Fumaria*) iz por. makova; **oficina ~o** ljekovita dimnjača (*F. officinalis*)

fumarol|o (*geol*) fumarola; mjesto na vulkanskom tlu, gdje kroz pukotine skrućene lave izbijaju iz zemlje vrući plinovi i vodena para

fumigaci|o (*med*) fumigacija, kađenje, dimljenje radi sprječavanja zaraze, uništavanja gamadi, konzerviranja mesa i sl.

fund|o dno; **~a** 1. koji je na dnu; 2. temeljit, temeljni; **~e** 1. na dnu; 2. temeljito; **~afo** dno nečega, donji dio, podloga; **al~iği** pasti na dno, slegnuti se; **en~iği** = EKGRUNDI; **ğis~e** do dna; **sen~a** koji nema dna; **sen~afo** bezdan = ABISMO; **sur~afo** talog, nakupina, feća; **usp. fečo, sedimento**; **sur~iği** taložiti se, pasti na dno; **gorğo~o, kluzo~o, okul~o, plat~a, rond~a, val~o**

fundament|o fundament, temelj, osnova, podloga, baza; **~a** fundamentalan, osnovni, temeljni; **~i** (*tr*) postaviti, položiti temelj, utemeljiti, ugraditi, učvrstiti; **~ado** postavljanje temelja; **~afo** (*teks*) temeljna tkanina za izvedbu ručnog rada; **~eco** temeljnost; **~ismo** fundamentalizam; **sen~a** bez osnova, bez temelja; neosnovan

funebr|o korota, žalost; **~a** pogrebni, mrtvački, utučen, žalostan; **~a procesio** pogrebna povorka, sprovod, ispraćaj; **~i** (*ntr*) žaliti za nekim, oplakivati; **~afoj** pogrebna ceremonija; **~istino** narikača; **~ulo** ožalošćenik

funel|o 1. lijevak, pirija, trahtur; 2. udubina sužena pri dnu koja sličí lijevku; **~i** (*tr*) točiti kroz lijevak; **~forma** ljevkast;

funer|o, funeral|o* pogreb, pogrebna povorka = FUNEBRA PROCESIO

fung|o (*bot*) gljiva; **~oj** gljive (*Fungi*); **malsuperaj ~oj** niže gljive (*Phycomycetes*); **mitozosporaj ~oj, neperfektaj ~oj** nesavršene gljive (*F. imperfecti*); **superaj ~oj** više gljive (*Ascomyceta, Basidiomyceta*); **~afo** gljivasta izraslina; **~icido** fungicid,

kemijsko sredstvo za suzbijanje gljivičnih bolesti; **~olog** mikolog; **~ologio** mikologija, znanost o gljivama; **~ozo** (*med*) mikoza; parazitska bolest uzrokovana gljivicama; **asko~oj** askomiceti, gljive mješinarke (*Ascomyceta*); **bazidio~oj** bazidiomiceti, gljive stapčare (*Masidiomyceta*); **buter~oj Sp. flava boleto**; **čapel~oj** gljive klobučarke; **ergot~o** ražena gljivica (*Claviceps purpurea*), gljiva nametnica iz razreda mješinarke; **fajro~o** = TINDRO-FUNGO; **favo~o** trihofit (*Trichophyton schoenleinii*), vrsta gljive koja uzrokuje svrab; **gisto~oj** kvašćeve gljivice, saharomiceti (*Saccharomyces*), mikroskopske gljive mješinarke; **hepat~o** = FISTULINO; **koral~o** v. **klavario**; **lacto~o** v. **laktario**; **lamen~o** gljiva lističarka; **larmo~o** v. **larma serpulo**; **muko~oj** v. **miksomikotoj**; **muskardin~o** vrsta neperfektne gljive; **muš~o** = MUŠA AMANITO; **ombrel~o** gljiva s kišobranastim klobukom; **oranğo~o** v. **cezara amanito**; **orel~o** = AŪKULARIO; **piknidi~oj** gljive stapčare koje tvore piknide na piknosporama; **polvo~oj** gljive puhare; **poro~oj** gljive rupičarke; **rusto~oj** = UREDALOJ; **smut~o** = USTILAGALO; **sporsak~o** = ASKOMIKOTO, ASKOFUNGO; **tindro~o** guba, parazitska gljiva iz por. rupičarki; **vera tindro~o** bukova guba (*Fomes fomentarius*); **trem~o** = TREMELO; **tubo~oj** gljive čiji je himenij sastavljen od cjevčica

fungus|o (*med*) fungus; izraslina u tijelu nalik na gljivu; **~a** fungozan, gljivast, gljivičast

funikl|o funikul 1. (*anat*) organ ili dio organa u obliku vrpce; 2. (*bot*) držak ili nit kojim su sjemeni zamci pričvršćeni za plodnicu; **mjelaj ~oj** moždani funikuli; **umbilika ~o** pupčani funikul, pupčana vrpca, pupkovina

funikular|o (*prom*) žičana željeznica, žičara, uspinjača

funk|o (*glazb*) funk; dugovječan žanr popularne crnačke glazbe

funk|i* (*tr*) odašiljati (radiovalove)

funkci|o funkcija 1. djelovanje, zadaća, dužnost, posao, služba, položaj, poziv, svrha; 2. (*mat*) promjenjiva veličina koja se mijenja zavisno od mijenjanja druge veličine; 3. (*biol*) specifični rad organa i uopće rad organizma; **~i** (*ntr*) funkcionirati, djelovati raditi, obavljati službu; **~a** funkcionalan, funkcijski; **~e** funkcionalno; **~ado** funkcioniranje, djelovanje, radnja; **~igi, ek~igi** pokrenuti, staviti u funkciju; **~ulo** funkcionar, djelatnik, onaj koji obavlja odnosnu funkciju; **mis~i** loše funkcionirati, slabo raditi

funkcial|a (*mat*) funkcijalan; koji ima funkciju nepoznanice u razlomku

funkcional|o (*mat*) funkcija čiji su argumenti funkcije

fund|o funta; nekadašnja mjera za težinu – 0,453 kg

fuort|o (*voj*) utvrda; **usp. fortreso**

fur|o (*zoo*) bijeli tvor (*Mustela putoris f. furo*); mala zvijer iz por. kuna; luči sekret neugodna zadaha kao obrambeno sredstvo

furağ|o (*agr*) krma, stočna hrana; **~i** (*ntr*) skupljati i premetati krmu; **~čaro** kola sa sijenom

fural|o (*kem*) fural, derivat furana; čest sastojak eteričnih ulja

furan|o (*kem*) furan; bezbojna tekućina aromatskih spojeva

furgon|o furgon, pokrivena teretna kola bez motora

furi|o furija 1. (*mit*) starorimska božica osvete; 2. zla, svadljiva žena; 3. jarost, bijes, pomama, mahovitost

furier|o (*voj*) konačar, intendant, preteča; niži časnici koji se brine za prehranu i smještaj trupa = **LOĠIGISTO**

furioz|a bijesan, pomaman, silovit, divlji, goropadan; **~e** bijesno, silovito; **~i** (*ntr*) bjesniti, bjesnjeti; **~o** bijes, gnjev, jarost, srdžba; **~iĝi** razbjesnjeti se, pobjesnjeti, rasrditi se, razgnjeviti se; **~ulo** bjeso-mučnik

furnitur|o pribor, oprema (odjevni, krojački, konjski)

furor|o hit, uspješnica, trenutačna moda, senzacija, naklonost, uspjeh; **~i** (*ntr*) biti na vrhu uspjeha, izazivati senzaciju, zanos, oduševljenje

furunk|o (*med*) furunkul, čir poganac, potkožnjak; **~ozo** furunkuloza, osutost tijela furunkulima

furz|i (*ntr*) puštati vjetrove, prdjeti, prdnuti; **~o** ispuštanje vjetrova, prdac; **~ado** ispuštanje vjetrova, prđenje, prdež

fusil|o (*voj*) puška; *usp.* **karabeno**, **pafilo**; **~isto** puškar, strijelac, streljač

fust|o 1. (*grad*) postolje, dio stupa između temelja i kapitela; 2. (*teh*) držalo, motka

fusten|o (*teks*) fuštan, fruštan, parhet; gruba pamučna tkanina

fuš|i (*tr*) kvariti, pokvariti, fušati, loše raditi, raditi namjerno površno i neodgovorno; *usp.* **difekti**, **saboti**; **~a** fušan, pokvaren, loše napravljen; **~ado** vrlo loše, površno obavljanje posla; **~aĝo** fušeraj, loše obavljen posao; **~isto**, **~ulo** fušer, petljanac, šeprtlja; **~** kao prefiks uz glagolske korijene označuje loše obavljanu radnju (**~kuiri**, **~pentri**, **~verki**)

fut|o stopa; jedinica mjere za dužinu (engl. stopa 30,48 cm)

futbal|o (*sport*) nogomet; igra loptom bez upotrebe ruku između dvije momčadi s po 11 igrača = **PIEDPILK(LUD)O**

futur|o futur 1. (*gram*) buduće vrijeme; 2. budućnost; **~ismo** futurizam, pravac u likovnoj umjetnosti i književnosti

fuz|i (*ntr*; *kem*) tinjati; dugo plamtjeti bez eksplozije; **~aĝo** stijenj, fitilj; **~ilo** upaljač; **~aviadilo** mlaznjak, letjelica na mlazni pogon

fuze|o (*voj*) upaljač za eksplozivna tijela; **perkuta ~o**, **fuza ~o**, **prokrasta ~o**

fuzel|o (*kem*) posljednji produkt destilacije alkohola

fuzelaĝ|o (*zrak*) okosnica, trup zrakoplova

fuzi|o fuzija 1. (*fiz*) stapanje = **NUKLEOSINTEZO**; 2.

(*trg*) stapanje i pripajanje trgovačkih društava

fuzilier|o (*voj*) = **FUZILISTO**

G

g g; osmo slovo esperantske i jedanaesto slovo hrvatske abecede; ~**o**; naziv slova g

gabar|o (*pom*) gabara, teglenica, mauna; lučki brodić za ukrnavanje i iskrnavanje tereta

gabardin|o (*teks*) gabarden; vrsta fino tkanog prugastog sukna za odjeću

gabarit|o* gabarit 1. model u prirodnoj veličini koji služi za simuliranje; 2. A. dimenzija (vozila, stroja); B. (*arhit*) vanjske mjere građevina i zgrada

gabi|o gabija 1. (*voj*) željezna košara bez dna napunjena zemljom; služi za poljske utvrde; 2. (*pom*) gajba, četverokutna košara na jarbolu za prijenos tereta; ~**isto** gabijer, mornar koji iz koša na jarbolu upravlja jedrima

gabl|o (*grad*) zabat 1. trokutasti dio zida na bočnim završecima krovitja; 2. zabatni ukras iznad prozora ili ulaznih vrata

Gabon|o (*geog*) Gabon; država na zapadnoj obali Afrike; ~**ano** Gabonac; ~**a** gabonski

gabr|o (*geol*) gabro; dubinska eruptivna intruzivna stijena tamne boje, velike specifične težine

gad|o 1. (*kul*) suhi nesoljeni bakalari; 2. (*ih*) bakalari (*Gadus*) sjevernoatlantska riba koštunjača iz por. bakalara; ~**edoj** porodica bakalara (*Gadidae*); ~**oformaj** red riba koštunjača u koju spada i bakalari

gadmes|o gadmes; predmet oblika penisa, koji se upotrebljava za spolno zadovoljavanje

gadolin|o (*kem*) gadolinij; element iz grupe lantanida, simb. Gd

gael|o Gael, Kelt iz Škotske, a rjeđe iz Irske; **la ~a lingvo** gaelski jezik

gaf|o (*pom*) 1. gaf, pik, soha; motka što nosi jedro škune; 2. motka s metalnom kukom za privlačenje čamaca obali

gag|o (*kaz*) geg; u kazališnom jeziku: šaljiva improvizacija, šala, štos

gagat|o (*min, geol*) gagat, crni jantar; vrsta bituminoznog ugljena barsunastocrne boje, voštana ili masna sjaja, služi za izradu nakita

gage|o (*bot*) baloće, kučeški luk, žuti pasji luk (*Gagea lutea*) lukovičasta zelen iz por. ljiljana

gađ|o gađa 1. periodična naplata za neki rad, službenička plaća; 2. angažman

gain|o¹ (*odj*) ženska haljina bez nabora koja se priljubljuje uz tijelo

gain|o² (*biol*) polisaharidni oblog izvan stijenke staničja nekih bakterija i algi

gaj|a veseo, radostan, razdragan; ~**e** veselo, radosno, razdragano; ~**eco** veselje, radost; ~**i** (*ntr*) biti

veseo, veseliti se; ~**eta** raspoložen; ~**igi** razveseliti, raspoložiti; ~**iga** razveseljavajući, zabavni; ~**igisto** zabavljač; ~**ulo** veseljak; **mal ~a** neveselo, neraspoložen, tužan, žalostan; **mal ~e** neveselo, tužno, žalosno; **mal~i** žalostiti se, tugovati; biti tužan, žalostan; **mal~(ec)o** tuga, žalost, neraspoloženje; **mal ~igi** oneraspoložiti, ražalostiti; **mal~iği** oneraspoložiti se, ražalostiti se, rastužiti se

gajak|o = GVAJAKO

gajl|o (*bot*) šiška, šišarica; kvrga na listu (npr. hrasta) nastala uslijed uboda kukca ili djelovanjem gljivica; ~**oinsekto** (*ent*) šiškar; kukac opnokrilac koji uzrokuje nastanak šiške (**cinipo**, **afido**, **filoksero**); ~**ata acido** (*kem*) trioksibenzojeva kiselina, galna kiselina; **kron~o** rakasta tvorevina koju uzrokuju bakterije (*Agrobacterium tumefaciens*); **piro~o**, **piro~olo** pirogalol

gajn|i (*tr*) 1. dobiti, osvojiti (igru, bitku, parnicu); 2. zaraditi; 3. pridobiti; ~**o** dobit, dobitak, zgoditak; ~**a** dobitni; ~**anto**, ~**into** dobitnik; **mal~i** izgubiti; **mal~o** gubitak, poraz; **re~i** ponovno dobiti, povratiti izgubljeno

gak|i (*ntr*) gakatiti; oglašavati se kao guska; ~**ado** gak, gakanje

gal|o¹(*fiziol*) žuč, jetrena izlučevina koja se slijeva u žučni mjehur i kroz žučovod izljevaju u dvanaestnik u kojem probavlja masne sastojke hrane; ~**a** žučni; ~**a acido** žučna kiselina; ~**a veziko** (*anat*) žučni mjehur; ~**eco** žučljivost; **sen ~eco** (*med*) = AKOLIO

gal|a² (*pov*) galski; (**G**)~**io**. (**G**)~**ujo** (*pov, geog*) Galija; teritorij današnje Francuske u doba Rimskog Carstva

gal|a³ gala, svečan, sjajan, raskošan

galabi|o* (*odj*) galabija, dželaba; bijeli ogrtač Arapa, Egipćana

galag|o (*zoo*) galago (*Galago*); rod polumajmuna s izduženom glavom, repom i udovima; usp. **indrio**, **lemuro**, **loriso**, **tarsio**

Galaksi|o (*astr*) 1. galaktika, galaksija, zvijezde; veliki skup zvijezda u svemiru; 2. Mliječni put, Kumovska slama, zvjezdani sustav u kojemu se nalazi Sunčev sustav; ~**a** galaktički;

galaktit|o* (*min*) galaktit; vrsta poludragulja

galaktoz|o (*kem*) galaktoza; šećer iz biljaka i nekih životinjskih organizama

galalit|o (*teh*) galalit, mliječni kamen; vrlo tvrda plastična masa koja služi kao zamjena rogu, slonovoj kosti, kornjačevini i dr.

galang|o (*bot*) galanga (*Alpinia galanga*), tropska biljka

galant|o (*bot*) visibaba (*Galanthus*) iz por. sunovrata
galant|a galantan, udvoran, kavalirski, uglađen, uslužan, susretljiv; ~i (*ntr*) biti galantan, ponašati se udvorno, kavalirski; ~a**jo** galanterija, galantno ponašanje; ~eco galantnost, udvornost; ~ulo galant, galantan čovjek, kavalir
galanteri|o galanterija; sitni ukrasni toaletni predmeti, koji služe kao nakit, kao i za korisnu uporabu; ~a galanterijski; ~isto galanter, torbar, pokućarac; *usp.* **merceražo**
galantin|o (*kul*) želatina, hladetina, drhtalica, pihtija, aspik; *usp.* **ġelatenafno**, **ġeleo**
galate|o* (*zoo*) strigljáč (*Galathea*); vrsta morskog raka; ~edoj strigljači (*Galatheidae*)
galb|o (*lik*) 1. kontura, profil; 2. svinuti, zaobljeni dio nekog umjetničkog predmeta, stupa, noge ili naslona naslonjača i sl.; ~i (*tr*) dati takav oblik nekome djelu
galban|o (*kem*) galban; aromatska biljna smola iz biljke *Ferula galbaniflua*
galbul|o (*orn*) jakomar, južnoamerička ptica (*Galbula*)
gale|o (*tipogr*) daska za tiskana slova; ~prova**fo** špalta; otisak tiskanog sloga prije prijeloma
galeas|o (*pom*) galeasa 1. (*pov*) velika galija; 2. norveški obalni jedrenjak za lov na tuljane
galen|o (*min*) galenit; olovni sulfid, najvažnija olovna ruda
galeopitek|o (*zoo*) kožuškar (*Cynocephalus*); mali jedreći sisavac
galeops|o (*bot*) smrdljiva kopriva (*Galeopsis*) iz por. usnača
galer|o 1. (*pom*) galija, trgovački i ratni brod na vesla s pomoćnim jedrom; *usp.* **galeaso**, **galiono**, **triremo**; 2. robija, težak kažnjenički rad; ~ulo galijot, robijaš
galeri|o galerija 1. zbirka umjetnina; 2. hodnik s ogradom; *usp.* **arkado**, **koridoro**, **verando**; 3. podzemni hodnik; 4. najviši balkon u kazalištu; ~eto rubni ukras na gornjem dijelu namještaja
galerit|o* (*orn*) kukmasta ševa (*Alauda galerida*); ptica pjevica iz reda vrapčarki
galg|o 1. (*bot*) galega, orlovac, ždraljovina, piskavica (*Gallega officinalis*) iz por. leptirnjača; 2. vješala, galge
galgal|o* humak s podzemnom grobnicom, keltski nadgrobni humak
gali|o* (*bot*) bročika, broćac (*Galium*) iz por. broćeva; **odora** ~o mirisna lazarkinja (*Asperula odorata*)
gali|o² (*kem*) galij, rijetka plavkastobijela kovina, simb. Ga
galicism|o = FRANCISMO
galikan|a (*kat*) galikanski; ~ismo (*pov*) galikanizam; struja u francuskoj katoličkoj crkvi od 15. do 19. st.; očitovala se u težnji za što većom neovisnošću francuskih biskupa od pape
galimati|o galimatija, zbrka riječi, besmislica, luptanje, blebetanje
galin|o (*orn*) kokoš, kokoška (*Gallus*); domaća ptica; ~oformaj red kokoški (*Galliformes*) u koje spadaju puran, gnjetao, paun, tetrijeb = KOKOBIROJ
galinag|o (*orn*) šljuka, kokošica (*Gallinago gallina-*

go); iz por. šljuka; ~eto mala šljuka (*Limnocyptes minimus*)

galinol|o (*orn*) mlakuša (*Gallinula*); crna ptica moćvarica = AKVOKOKO, MARČOKOKO
galinsog|o* (*bot*) konica, francusko zelje, vražja trava (*Galinsoga parviflora*) iz por. glavočika
galion|o (*pom*) galion, galijun; stari španjolski jedrenjak; služio za prekomorski promet
galiot|o (*pom*) galijot 1. srednjovjekovni čamac na vesla u Sredozemlju; 2. nizozemski jedrenjak okruglo građen na pramcu i na krmi
galium|o = GALIO
galjon|o galon, mjera za tekućinu, u Engleskoj 4,546 lit., a u SAD 3,7853 lit.
gall|o (*pov*) Gal; (G)~ujo (*pov, geog*) Galija, teritorij današnje Francuske u vrijeme Rimskog carstva = GALLIO
galon|o galon 1. gajtan, rojta, široka ukrasna vrpca; *usp.* **pasamento**; 2. traka za oznaku čina na odori; *usp.* **epoletoj**, **šultrosigno**; ~i (*tr*) ukrasiti, obrubiti vrpcom
galop|i (*ntr*) galopirati, jahati u galopu; ~o galop, propanj, trk; najbrži konjski korak; *usp.* **amblo**, **troto**; ~e u galopu, galopom; **for**~i odgalopirati
galoš|o galoša, kaljača, blatnjača; gumena navlaka na cipeli za snijeg i vodu
galus|o (*sport*) laka zračnica za natjecateljske bicikle
galvan|a (*el*) galvanski; ~a**fo** galvano, štamparski kliše dobiven galvanoplastikom; ~ismo galvanizam, znanost o električnoj struji; ~izi (*tr*) galvanizirati 1. primijeniti galvansku struju; 2. prevući kovnom prevlakom; ~izado galvanizacija, galvaniziranje; ~ometro galvanometar, aparat za mjerenje slabih istosmjernih električnih struja; ~oskopo galvanoskop, aparat za otkrivanje električne struje male jakosti i njezinog smjera; ~oplastiko galvanoplastika, izradba otisaka u kovini s pomoću elektrolize; ~oterapio galvanoterapija, liječenje pomoću galvanske struje; ~otipo galvanotipija, kliše dobiven galvanoplastičkom tehnikom
gam|o gama 1. (*glazb*) niz zvukova koji tvore glazbenu ljestvicu; 2. (*lik*) niz boja od crvene do crne; **ali**~igi = TRANSPONI
gama gama 1. treće slovo grčkog alfabeta; 2. kao prefiks znači: treći; ~radioj gama-zrake; elektromagnetsko zračenje visoke frekvencije koje se pojavljuje pri radioaktivnom raspadu
gamar|o (*zoo*) rakušac (*Gammarus*); morski dugorepi rak iz reda desetonožaca
gamaš|o gamaša 1. nazuvak od pusta koji pokriva ili štiti gornji dio obuće (nekada dio elegantna odijevanja); 2. dokoljenice od kože ili tkanine
gamb|o (*anat*) noga od bedra do prstiju; **inter**~o dio hlača ili gaća između nogu; ~oviolo (*glazb*) *viola da gamba*, stari oblik violončela (držao se je među nogama)
gambit|o (*šah*) gambit; taktički potez u šahu, kojim se žrtvuje pješak na početku igre
gamel|o gamela, porcija, vojnička zdjelica za primanje hrane
gamelan|o (*glazb*) gamelan; javanski kazališni i plesni orkestar, obično sa 18 do 40 instrumenata
gamet|o (*biol*) gameta; muška ili ženska rasplodna stanica; ~ofito (*bot*) gametofit; spolna gene-

racija biljaka u kojih postoji izmjena generacija; **vir~ogenez** = SPERMATOGENEZO
 ~**gami** (*biol*) –gami; sufixs koji označuje spajanje gameta
gamopetal|oj (*bot*) sulatičnice = KUNIĀPETALULOJ; ~a sulatičan
gamosepal|a (*bot*) gamosepalan, sulapan
Gana|o (*geog*) Gana, država u Africi; ~**ano** (*etn*) Gana; ~a ganski
gang|o (*geol*) ganga; žila rude, zemlja koja sadrži rudu, zemljani ovoj oko minerala; ~**ujo** zemljina masa koja sadrži rudu
gangli|o (*anat*) ganglij, otekline, živčani čvorovi koji tvore središte živčanih niti; ~**ito** (*med*) upala ganglija
ganglion|o (*anat*) ganglion; mala cistična otekline, tumoru slična tvorba
gangren|o (*med*) gangrena, vučac; odumiranje dijelova tijela u živom organizmu zbog loše prokrvljenosti; ~a gangrenozan; ~**iġi** biti zahvaćen gangrenom
gangster|o gangster, bandit, razbojnik, nitkov, varalica
gant|o (*odj*) rukavica; odjevni predmet za šaku i prste koji štiti od hladnoće ili nečistoće; ~**i** (*tr*) navući rukavice; ~**isto** rukavičar; **sen~iġi** skinuti rukavice nekome; **duon~o** rukavica koja pokriva samo polovinu prstiju; **boks~o** boksačka rukavica; **fer~o** željezna rukavica; **forno~o** rukavica ili hvataljka za vruće posude
gantr|o 1. stalak za bačvu; 2. postolje (dizalice i sl.); 3. most preko tračnica (sa signalima itd.)
gap|i (*ntr*) buljiti, zuriti, zijati, blenuti; ~**ulo** zijalo, čovjek koji bulji u nešto
gar|o* kolodvor, postaja = STACIDOMO
garaġ|o garaža; storija za čuvanje motornih vozila; ~**i** (*tr*) garažirati, spremiti u garažu
garanti|i (*pov, pri, ntr*) garantirati, jamčiti, zajamčiti; *usp.* **hipoteki, lombardi**; ~**o** garancija, jamstvo; ~a garantni; ~e s garancijom; ~**ado** garantiranje, jamčenje; ~**aġo** jamstvo, jamčevina; ~**anto** jamac, garant; ~**ulo** talac = OSTAĢO
garb|o snop, svežanj; *usp.* **fasko**; ~**aro** snoplje; ~**ejo** štagalj, sjenik; ~**iġi** vezati u snopove; ~**igilo** stroj za vezanje snopova
garba|o* otpad hrane, smeće = MANĢORUBO, MANĢOFORĴETAĢO
garcini|o (*bot*) garcinija (*Garcinia*) iz por. pljuskavica
gard|i (*tr*) čuvati, sačuvati; štiti, njegovati; **sin** ~i čuvati se, paziti se; ~**o** straža, nadzor, čuvanje; ~e na straži; ~**ado** čuvanje, nadziranje; ~**anto** čuvar; ~**antaro** straža = GWARDIO; ~**ataġo** ono što se čuva, pohrana; ~**ejo** mjesto gdje se nešto čuva, skrovište, čuvalište, garderoba; ~**ilo** (*el*) osigurač; ~**isto** čuvar, stražar; ~**istejo** stražarnica; **antaũ~i** predusresti, preduhitriti; **antaũ~a** (*med*) preventivan, profilaktičan; **antaũ~ema** oprezan, predostrožan; **nesin~a** neoprezan; **pri~i** čuvati, paziti na; **sin~a** oprezan; **sin~eco**, **sin~emo** opreznost, oprez; **arier~o** začelje; **avan~o** avangarda, prehodnica; **fulmo~ilo** gromobran; **kapo~isto**, **korpo~isto** tjelesni čuvar; **nokto~isto** noćni čuvar; **taũr~isto** = GAUĆO, VAKERO

gardeni|o (*bot*) gardenija (*Gardenia*) iz por. broćeva
garen|o mjesto gdje se goje zečevi
gargar|i (*tr*) 1. grgljati, grgotati, ispirati grlo; 2. ispirati posude; 3. grgutati, nejasno izgovarati; *usp.* **balbuti, kartavi**; ~**aġo** tekućina za ispiranje grla
gargoj|o (*grad*) garguj; oborinski izljevi ili odvod u obliku grotesknog ljudskog ili životinjskog lika; *usp.* **defluilo**
gari|o (*bot*) garija (*Garrya*) iz por. garija
garig|o (*bot*) garig; niska, otvorena i svijetla šikara
garn|i (*tr*) garnirati 1. obložiti, oblagati (ukrasima, prilozima, začinima); 2. opšiti, uresiti, opremiti; 3. ukasiti stol ili jelo u zdjeli s prilozima; ~**aġo** prilog, dodaci za ukras, garnirung
garnitur|o garnitura 1. oprema, potpuni pribor za određenu svrhu; *usp.* **ensamble, kompleto, serio**; 2. (*želj*) skup željezničkih vagona; 3. potpun broj odjernih predmeta
garnizon|o (*voj*) garnizon 1. vojska stalno razmještena u gradu, vojarni ili tvrđavi; 2. kompleks zgrada gdje je ta vojska smještena; ~**i** (*ntr*) boraviti u garnizonu; ~**ejo** mjesto gdje se nalazi garnizon; v. **kantonmento**
garol|o (*orn*) šojka kriještala (*Garrulus*); ptica vrapčarka iz por. vrana; **blua~o** zlatovrana (*Coracia garrulus*); ~**o** **babilas** šojka kriješti
garot|o (*pov*) garota 1. sprava kojom se u Španjolskoj izvršavala smrtna kazna davljenjem; 2. A. ogrlica za davljenje; B. smrtna kazna davljenjem; ~**i** (*tr*) pogubiti garotom
garzon|o* momčić, klinac
gas|o (*fiz*) 1. plin, gas; 2. otrovni bojni plin; ~a plinovit, plinski; ~**eco** plinovitost; ~**iġi** pretvoriti u plin; ~**isto** plinar; ~**ujo** plinska boca; ~**umi** (*tr*) ugušiti plinom; ~**ofabriko** plinara; ~**flamigilo** upaljač plina; ~**ometro** plinomjer; ~**kamero**, ~**umejo** plinska komora; ~**pedalo** papučica za gas = AKCELILLO; **akvo~o** vodeni plin; **bio~o** bioplin, plin koji nastaje razlaganjem organskih tvari; **brul~o** plin za loženje; **krak~o** praskavac; **marč~o** metan = METANO; **ter~o** zemni plin
gaskon|o hvalisavac, hvastavac = FANFARONULO; ~**i** (*ntr*) hvalisati se, hvastati se
gasogen|o gasogen, plinski generator
gasojl|o (*kem*) gazolin, gorivo za dizelmotore = DIZELPETROLO
gast|o gost, uzvanik, posjetilac; ~**i** (*ntr*) gostovati, biti u gostima; ~**ado** gostovanje, boravak u gostima; ~**ejo** gostionica; ~**ejestro** gostioničar; ~**iġi** pogostiti, primiti u goste; ~**anto**, ~**into** domaćin, onaj koji ugošćuje; ~**ama** gostoljubiv; ~**amo**, ~**ameco** gostoljubivost; **en~iġi** smjestiti se kao gost; **ne~ama** negostoljubiv; **ban~o** kupališni gost; **junular~ejo** omladinski hotel
gasteromicet|oj (*bot*) gasteromicete, utrobnjače (*Gasteromycetes*); razred gljiva podzemnog ili nadzemnog loptastog plodonosnog tijela
gasteroste|o (*iht*) sabljarka, gregorac, koljuška, zet (*Gasterosteus*), mala morska ili slatkovodna riba = DORNFIŠO
gast|o (*med*) gastro-; u složenicama znači: želudac, trbuh, utroba; ~a želučani; ~**ino** (*fiziol*) gastrin, probavni hormon koji luči sluznica želuca i dvanaesnika; ~**ito** gastritis; upala sluznice želuca; ~**algio**

gastralgija, bol, grč u želucu; ~**ektomio** gastrek-tomija, operacija kojom se odstranjuje želudac; ~**oenterito** gastroenteritis, upala sluznice želuca i tankog crijeva kao posljedica infekcije; ~**oskopo** gastroskop, savitljiva cijev s optičkim uređajem za unutarnji pregled želuca; ~**oskopio** gastroskopija; pregled želuca gastroskopom; ~**ostomio** gastrostomija, operacija kojom se stvara vanjski želučani otvor u svrhu prehrane; ~**otomio** gastrotomija, operacija kojom se otvara želudac izvana nakon laparotomije

gastrofil|o (*ent*) štrk (*Gastrophilus*); kukac iz por. štrkova, čije ličinke parazitiraju u želucu konja

gastronom|o gastronom 1. stručnjak u pripremanju finih jela; 2. gurman, sladokusac, obožavatelj dobrih jela; ~**io** gastronomija; vještina priređivanja dobrih jela; kult birane hrane i kuharske umještosti

gastropod|oj (*zoo*) gastropodi, (*Gastropoda*), puževi

gastrul|o (*biol*) gastrula (*gastrula*); treći stadij u razvitku embrija

gatj|o (*odj*) široka platnena dvostruka suknja-hlače mađarskih seljaka i pastira

gauč|o gaučo; čuvar velikih stada na pampama u Južnoj Americi; *usp.* **vakero**

gaudinij|o* (*bot*) lomljiva osmigača (*Gaudinia fragilis*) iz por. trava

gaūf|o* (*sport*) golf; škotska narodna igra

gaūgo (*teh*) naziv raznih gradiranih mjera za mjerenje debljine, kapaciteta, promjera i sl.; ~**i** (*tr*) mjeriti i kontrolirati takvom mjerom

gaūl|o' (*pov*) Gal; (**G**)~**io**, (**G**)~**ujo** (*pov, geog*) Galija; teritorij današnje Francuske u doba Rimskog carstva

gaūl|o^{#2} pijetao, pijevac, kokot

gaūlt|o* (*geol*) geološki sloj sekundarne epohe

gaūlteri|o (*bot*) gaulterija (*Gaultheria*) ljekoviti grm iz por. vriesova aromatičnog lišća

gaūr|o (*zoo*) gaur, gaurski bivol (*Bos frontalis, sin. Bos gaurus*), divlje govedo iz jugoistočne Azije

gaūs|o (*fiz*) gaus; stara jedinica magnetske indukcije, znak G

gavi|o (*orn*) plijenor (*Gavia, sin. Colymbus*); ~**oformaj** plijenori, plijenorke (*Gaviiformes*); red ptica ronilica

gavial|o (*zoo*) gavijal (*Gavialis gangeticus*); indijski krokodil, sveta životinja hindusa

gavot|o (*glazb*) gavota; starinski napjev i ples po takvom napjevu

gaz|o (*teks*) gaza, laka prozirna tkanina za povijanje rana

gazal|o (*pjes*) gazala; istočnjačka lirska pjesma od 8 do 13 stihova; lirska poezija uopće

gazel|o (*zoo*) gazela (*Gazella*); rod vitkih brzih preživača iz por. šupljorožaca; *usp.* **antilopo**, **čamo**

gazet|o novine; dnevna ili tjedna redovita publikacija; ~**a** novinski; ~**ačo** bulevarske novine, žuta štampa; ~**aro** štampa, tisak; ~**isto** novinar = žurnalisto; **radio~o** radiovijesti

gazon|o travnjak, gazon; njegovana zelena površina zasadena travom u dekorativne svrhe

ge| (*gram*) prefiks koji označuje da se odnosna grupa sastoji od oba roda zajedno; ~**edzj** supruzi;

~**patroj** roditelji; ~**a** muški i ženski ~**a vivo** zajednički život muškarca i žene; ~**iği** = PARİĞI; ~**umi** = SEKSUMI

geastr|o (*bot*) zvjezdača, geaster (*Geastrum*); rod gljiva s kuglastim plodnim tijelom iz por. zvjezdača *Geastraceae*

gehen|o, **Gehena** (*bibl*) gehena, pakao, paklena vatra; simbol potpunog i trajnog uništenja

gej|o homoseksualac, gej = SAMSEKSANO; ~**a** homoseksualni; ~**ino** lezbijka = LESBANINO

gejsjer|o (*geol*) gejzir; vruće mineralno vrelo, koje s vremena na vrijeme baca vodu uvis poput vodoskoka

gejš|o gejša; plesačica i pjevačica u čajanama u Japanu; *usp.* **hetajro**; ~**ejo** odgajalište za gejše

gek|o (*zoo*) gekon, macaklin (*Gekko*); gušter s krvičama i bodljama na koži

gel|o (*met*) mraz = FROSTO; ~**i** (*ntr*) smrzavati se = GLACIĞI

gelat|o (*kul*) đelat 1. sladoled; 2. žele

gelaten|o želatina 1. tutkalo, ljepilo; 2. (*kul*) želatina, hladetina; ~**ajo** žele = JELEO; ~**iği** skrutiti se poput hladetina

geloz|o (*kem*) agar; supstanca slična želatini; upotrebljava se za kulturu bakterija

gem|o 1. dragi kamen, dragulj; *usp.* **perlo**, **gliptiko**, **juvelo**; 2. (*bot*) pupoljak (*gemma*); ~**isto** draguljar

gen|o (*biol*) gen; materijalni nositelj nasljednih svojstava organizama; **epistata** ~**o** epistatični gen; **homeota** ~**o** homeostatični gen; **hipostata** ~**o** hipostatični gen, gen koji se odnosi na hipostazu; **plurefika** ~**o** gen koji ima višestruko djelovanje; **reguliga** ~**o** regulativni, usklađujući gen; **struktura** ~**o** strukturni gen; **superrega** ~**o** prevladajući gen; ~**aro** geni

~**gen** | -gen; kao drugi dio riječi znači: rađanje, nastajanje (npr. kancero~a)

gencian|o (*bot*) srčanik, lincura, gencijana, encijan, sirištara (*Gentiana*) iz por. sirištara; **flava** ~**o** žuti srčanik, žuta gencijana (*G. lutea*)

genealog|o genealog, rodoslovac; ~**io** genealogija, rodoslovlje; znanost o postanku i odnosima naraštaja ljudi

gener|i (*tr*) stvoriti, začeti, roditi, proizvesti ~**o** 1. generiranje, rađanje; 2. potomstvo, rod, vrsta; ~**a** začetni, rodni; ~**ado** rađanje, stvaranje; začće; ~**anto** začetni; ~**ema** koji lako i mnogo rađa; ~**iloj** genitalije; ~**pova** sposoban oploditi; **re~i** regenerirati, obnoviti, preporoditi, osposobiti

generaci|o generacija, naraštaj, pokoljenje; ~**aro** = GENEALOGIO

general|o (*vof*) general; najviši časnički čin kopnenih i zračnih snaga ili policije neke države; ~**a** generalski; ~**aro** generalitet; ~**eco** generalat; ~**leutenanto** general-poručnik; **čef~o** general zbora

generalisim|o = ČEFGENERALO

generator|o (*fiz, elteh*) generator; stroj za proizvodnju električne energije; **induktelektra**~**o**, **kontinupolusa**~**o**, **magnetelektra**~**o**, **memekscita**~**o**, **sinkrona**~**o**, **Vandegraf**~**o**, **motor**~**o**, **sun**~**o**, **vent**~**o**

generatric|o* (*mat*) generatrisa, izvodnica; točka, krivulja ili ploha koja gibanjem tvori krivulju, površinu ili tijelo

genetik|o (*biol*) genetika; znanost o nasljeđivanju; ~a genetički; ~isto genetičar

genez|o (*biol*) geneza 1. nastanak, postajanje, postanak, proces razvitka; 2. **G~o** naziv prve knjige Mojsijeve u Starom zavjetu; ~a genetički; **bio~o** biogeneza; povijest postanka i razvoja žive materije

geni|o genij 1. duh, duševna snaga; 2. čovjek velikog uma, stvaralac, veleum; 3. silna duševna sposobnost, nadarenost, veliki talent; 4. (*mit*) duh-zaštitnik u starorimskoj mitologiji; ~a genijalan, stvaralački, koji je izvanrednih duhovnih sposobnosti; ~a**o** genijalnost, genijalno djelo, čin; ~ulo genij, genijalac

genist|o (*bot*) žutilovka (*Genista*) iz por. mahunarki; **ala ~o** okriljena žutilovka (*G. sagittalis*); **skorpia ~o** štipavac (*G. scorpius*); **tinktura ~o** velika žutilovka (*G. tinctoria*)

genitiv|o (*gram*) genitiv, drugi padež

genocid|o (*prav*) genocid; istrebljivanje naroda, zločin uperen protiv čitave nacije

genot|o (*zoo*) europska cibetka (*Genetta genetta*); zvijer iz por. cibetki

genotip|o (*biol*) genotip; sveukupnost nasljednih svojstava nekog organizma; *usp.* **fenotipo**, **kiono**

genr|o 1. (*gram*) rod; 2. (*biol*) rod, klasifikacijski stupanj biljaka i životinja; **sub~o** podrod; viši od vrste, niži od porodice

gent|o rod, pleme, rasa, pasmina; ~a rodovski, plemenski; ~oj plemena; **inter~a** međuplemenski, međurodovski, međurasni; **sen~a** bezrasni; **sen~eco** bezrasnost; **ali~a** inorodni, koji je drugog roda; **ali~ano**, **ali~ulo** inorodac; **divers~a** raznorodan; **sam~ano** istorodnik, pripadnik istog roda ili plemena

genu|o (*anat*) koljeno; najveći, vrlo složeno građeni zglob što ga čine bedrena i goljenična kost, te iver i dva meniska; ~a koljenski; ~e na koljenima; ~i (*ntr*) klečati, biti na koljenima ~i**gi** kleknuti, pasti na koljena; ~ingo zaštitna navlaka za koljena; **ek~i** kleknuti; **gis~e** do koljena; **sur~e** na koljenima

geo| geo-; u složenicama označuje odnos dotičnih riječi prema Zemlji, zemljištu

geocentr|a geocentričan; koji se odnosi na koordinatni sustav čije je ishodište u središtu Zemlje; ~ismo (*pov*) geocentrizam; učenje o Zemlji kao nepomičnom središtu svemira oko kojeg se okreću nebeska tijela

geod|o (*geol*) geoda, druza 1. skupina kristala u prirodi nastala na osnovi starijoj od njih; 2. šupljina u stijeni ispunjena kristalima

geodezi|o geodezija, zemljomjerstvo; proučavanje i mjerenje razmjera Zemlje i oblika njezine površine; ~isto geodet, mjernik

geodinamik|o (*geol*) geodinamika; znanost o pojavama koje se u geološkom pogledu danas događaju na Zemlji

geofagi|o (*med*) geofagija, bolesna sklonost jedenju zemlje

geofit|o (*bot*) geofit; trajna zelen s podzemnom stabljikom (lukovica, podanak, gomolj)

geofizik|o geofizika; znanost o fizičkim zakonima Zemlje

geogeni|o* geogenija; znanost o postanku i prošlosti Zemlje

geognozi|o* geognozija, pedologija, zemljoznanstvo, tloznanstvo, poznavanje tla; skupni izraz za geologiju i znanost o kamenju

geograf|o geograf, zemljopisac; ~io geografija, zemljopis; znanost o površini Zemlje i njejoj razdiobi na zemlje, države, gradove itd.; ~ia geografski, zemljopisni; **bio~io** biogeografija; znanost o geografskoj rasprostranjenosti živih bića; **fito~io**, **plant~io** fitogeografija, biljna geografija, geobotanika; **zoo~io** zoogeografija; grana zoologije koja proučava i opisuje rasprostranjenost životinja na Zemlji

geoid|o (*geol*) geoid; nepravilno tijelo oblika Zemlje omeđeno plohom koju u zemaljskome gravitacijskom pojasu zauzima potpuno mirna morska površina produžena kroz kontinente

geokemi|o geokemija; znanost koja proučava razmještaj kemijskih elemenata u zemaljskoj kori

geokronologi|o geokronologija; proučavanje starosti Zemlje

geolog|o geolog; ~io geologija; znanost o sastavu, postanku, strukturi i razvoju Zemlje, osobito litosfere; ~ia geološki

geomanci|o geomantija; gatanje iz likova u zemlji, pijesku ili šljunka

geometr|o geometar, mjernik; ~io geometrija; dio matematike koji proučava prostorne oblike; **algebra~io** algebarska geometrija; **analitika~io** analitička geometrija; **analiza~io** geometrijska analiza; **priskriba~io** opisna geometrija; ~ia geometrijski

geomorfologi|o geomorfologija; dio geografije koji proučava i opisuje oblike reljefa Zemlje

geopolitik|o geopolitika; proučavanje odnosa između geografskih faktora i politike država

georgik|o (*knjiž*) georgika; podvrsta antičkog didaktičkog epa u kojem se daju upute za poljodjelstvo

georgin|o (*bot*) georgina, dalija = DALIO

geosfer|o (*geol*) geosfera, zemaljski omotač (atmosfera, hidrosfera, litosfera i biosfera)

geosinklinal|o (*geol*) geosinklinala; izdužen, ulegnut i labilan sedimentacijski prostor litosfere između kontinentalnih masa

geoteknik|o (*građ*) geotehnika; primjena geoloških istraživanja na tehniku gradnje cesta, željeznica i sl.

geoterm|o geotermija; toplina unutrašnjosti Zemlje i toplinska energija koju ona daje; ~a geotermički; ~iko geotermika; proučavanje toplinskih svojstava Zemlje

geotropizm|o (*biol*) geotropizam; osobina stanovitih tijela, osobito korijenja i stabala biljaka, da pod djelovanjem sile teže rastu u određenom smjeru

geotrup|o (*ent*) obični zujak (*Geotrupes stercorarius*); vrsta tvrdokrilca = STERKOSKARABO; ~edoj balegaši (*Geotrupidae*), porodica zujaka

gepard|o (*zoo*) gepard (*Acinonyx jubatus*); pjegasta stepska zvijer iz por. mačaka, najbrži sisavac = ČASLEOPARDO

ger|o gera 1. (*pov*) starohebrejski novac, dvadeseti dio sikala; 2. (*bibl*) težinska mjera (0,6 g.)

ger|i (*tr*, *građ*) piliti, koso rezati letve za užljebljenje; ~a**o** = PROFILA**o**

gerani|o (*bot*) zdravac, iglica, geranij (*Geranium*) iz por. iglica; **dalmata ~o** dalmatinska iglica (*G. dalmaticum*); **~olo** (*kem*) geraniol, alkohol geranijske kiseline; **roz~o** glavičava pelargonija (*Pelargonium capitatum*)

gerber|o* (*bot*) gerbera (*Gerbera*) iz por. glavočika
gerbil|o (*zoo*) gerbil (*Gerbillus*), mišoliki glodavac; živi u Indiji

geriatr|o (*med*) gerijatar; **~io** gerijatrija; dio medicine koji proučava bolesti i tegobe starijih osoba

geril|o (*voj*) gerila; borba samostalnih malih naoružanih odreda izvan sastava redovne vojske; četoVANJE, hajdukovanje; **~ano** gerilac

gerlen|o (*pom*) gerlin; vrlo debelo brodsko uže

german|o (*etr*) Nijemac; (**G**)~**io**, (**G**)~**ujo** (*geog*) Njemačka, država u srednjoj Europi; **~igi** germanizirati; **~ismo** germanizam; **~isto** germanist; **~lingvio** njemačko-jezični; **~lingvio** njemačko-jezično područje; **alt~a** književnonjemački; **bas~a**, **malalt~a** donjonjemački; **jud~a** = JIDA; **malnov~a** sjevernonjemački dijalekt; **svis~a** švicarsko-njemački

germani|o (*kem*) germanij, element srodan siliciju, poluvodič, simb. Ge

gerontologi|o (*med*) gerontologija; znanost koja proučava trajanje ljudskog života

gerul|o* (*iht*) gira oblica, girica (*Spicura smarisi*); sitna morska riba = SPIKURO

gerundi|o (*gram*) gerund, gerundij; glagolska imenica u latinskoj gramatici

gerundiv|o (*gram*) gerundiv; pridjev pasivnog značenja u latinskoj gramatici

gesneri|o (*bot*) gesnerija (*Gesneria*) iz por. ramondija

gest|o gesta 1. pokret ruku ili lica kojim se izražava neka misao ili osjećaj ili se popraćuje govor; 2. ono što je rečeno ili učinjeno; **~a** gestovni; **~e** gestovno, sa gestama; **~i** (*ntr*) dati gestu, praviti geste; **~adi** gestikulirati

Gestap|o (*pov*) Gestapo; njemačka tajna policija za vrijeme nacističkog režima

get|o (*pov*) geto; izdvojena gradska četvrt za diskriminirane etničke, rasne, vjerske i socijalne skupine

geta|o japanske drvene sandale, japanke

geum|o (*bot*) blaženak, zečja stopa (*Geum*) iz por. ruža

gez|o* nekadašnji etiopski jezik

gib|i (*tr*, *pom*) okrenuti jard (lantinu) s jedne strane jarbola na drugu za vrijeme okretanja

giberelin|o (*bot*, *kem*) giberelin; vrsta biljnog hormona, potiče rast biljaka

gibon|o (*zoo*) gibbon (*Hylobates*); čovjekoliki majmun dugačkih prednjih udova, bez repa

gičet|o prozorčić, šalter, pomično oko (u banci, pošti i sl.)

gig|o (*pom*) gig 1. dugački laki čamac na dva vesla; 2. zapovjednički čamac na ratnom brodu

giga| (*mat*) giga-; dekadski prefiks (simbol G), kao prvi dio riječi znači 10⁹ (milijardu) puta jedinica koja je drugi dio te riječi

gigant|o gigant, orijaš, div, gorostas, kolos; **~a** gigant, ogroman; **~ismo** gigantizam, divovski rast

gild|o (*pov*) ceh; u feudalizmu staleška udruga obrtnika po strukama

giloš|i (*tr*) gijoširati; ukrasiti valovitim isprepletenim crtama; primjenjuje se osobito pri izradi novčanica

gilotin|o giljotina; sprava za sječenje glava, uvedena u Francuskoj 1792.; **~i** giljotinirati, pogubiti giljotinom

gimnast|o (*sport*) gimnastičar; **~ejo** gimnastička dvorana, vježbaonica; **~iko** gimnastika, tjelovježba, gombanje; **~ika** gimnastički; **~iki** (*ntr*) gimnasticirati; **~ilo** gimnastička sprava

gimnazi|o gimnazija, općeobrazovna srednja škola; *usp.* liceo; **~ano** gimnazijalac

gimnofion|oj (*zoo*) rijači (*Gymnophiona*); red beznogih vodozemaca

gimnosperm|oj (*bot*) gimnosperme, golosjemenjake = PINOFITOI

gimnot|o (*iht*) riba nož (*Gymnotus*); **~edoj** porodica električnih jegulja (*Gymnotidae*)

gine|o (*novč*) gvineja; nekadašnja britanska novčana jedinica (21 šil.)

ginece|o ginecej 1. (*pov*) ženski dio u starogrčkim kućama; 2. (*bot*) tučak, pestić; ženski dio dvospolnog cvijeta kritosjemenjača

ginekolog|o (*med*) ginekolog; **~io** ginekologija; grana medicine koja proučava građu i funkcije ženskog organizma i liječi bolesti ženskih organa

gingiv|o (*anat*) desni, zubno meso; **~ito** (*med*) upala desni

gingival|oj (*fon*) gingivali; kategorija suglasnika koji povlačenjem jezika daju posebne glasove. U Esperantu to su: ĵ, ĝ, ĉ, ŝ

ginjol|o (*kaz*) ginjol 1. vrsta marionetske lutke koja se pokreće odozdo; 2. kazalište lutaka

gink|o' (*bot*) ginko (*Ginkgo biloba*); dvodomno drvo iz istočne Kine s listopadnim listovima; jedini predstavnik *Ginkgoaceae*

ginostem|o (*bot*) ginostemij, stupić nastao srastanjem s vratom i njuškom

ginseng|o (*bot*) ginseng (*Panax ginseng*) iz por. bršljana

gip|o (*orn*) sup (*Gyps*); ptica grabljivica iz por. jastrebova = ANSERGRIFO

gipaet|o (*orn*) bradaš žutoglavi, kostoberina (*Gypaetus barbatus*) ptica grabljivica iz por. jastrebova

gips|o (*min*, *kem*) sadra, gips; kalcijev sulfat s kristalnom vodom; **~a** gipsan; **~i** (*tr*) gipsati; **~afo** predmet od gipsa; **~eca** gipsast; **~isto** gipsar; **~omine-ralo**, **~oštono** (*min*) sadreni kamen; **~obandafo** gipsani ovoj; **en ~igi** (*med*) staviti slomljeni ud u gips

gipsofil|o (*bot*) sadarka (*Gypsophila*) iz por. karanfila; **panikla ~o** metličasta sadarka (*G. paniculata*)

gipur|o (*teks*) gipur (fr. *goupure*); čipka s istaknutim reljefnim šarama rađena debelim koncem

gir|i (*ntr*) okretati se, vrtjeti se, ići uokrug; **~o** jedan okretaj uokrug; **~ado** vrtnja, okretanje; **~omagneto**, **~ometro**

girland|o vijenac, girlanda 1. ukrasni vijenac od lišća, cvijeca i plodina; 2. (*grad*) reljefni ornament od kamena, terakote, sadre, drva ili slikana dekoracija u boji; *usp.* festono; **~i** (*tr*) ukrasiti girlandama

giromitr|o (*bot*) hrčak (*Gyromitra*); rod jestivih gljiva askomiceta

giroskop|o (*fiz, teh*) žiroskop; zvrk koji okreće spravu sa slobodnom osi i stabilan je u različitim položajima; upotrebljava se u nautičkim, aeronautičkim i astronautičkim instrumentima i uređajima

gis|o (*teh*) odljev, odljevak; ~a lijevani; ~i (*tr*) lijevati; ~e|o lijevaonica; ~isto lijevač; **krud~o** neobrađeni odljev

gist|o kvas, kvasac; ~i (*ntr*) kisnuti, fermentirati; ~a|o = OPULVORO; **sen~a** beskvasan; **bier~o** pivski kvasac; **kemio~o** prašak za pecivo; **nutro~o** jestivi kvasac; ~ofungo (*bot*) kvašćeva gljivica (*Sacharomyces*)

gitar|o (*glazb*) gitara; 4- ili 6-žično glazbalo iz porodice lutnji, na kojem se ton proizvodi trzanjem; ~isto gitarist

gjak|o* (*zoo*) jak (*Poephagus grunniens*); tibetansko divlje govedo = POEFAGO

glabel|o (*anat*) glabela; glatka udubina u središnjoj liniji čela između lukova čeonke kosti

glac|o (*teh*) staklo za zrcala i prozore; *usp. vitro, spegulo*

glace|a sjajan, blještav, poliran; ~o sjaj, glazura, politura; ~igi glazirati, polirati

glaci|o led; ~a leden, smrznut; ~e hladno, ledeno; ~a|o sladoleđ; ~a|e|o sladoleđarna; ~a|isto sladoleđar; ~e|o ledenjak, glečer; ~ero komadić leda; ~igi lediti, smrzzavati, pretvarati u led; ~iga smrzzavajući, zaledjujući; ~i|gi lediti se, smrzzavati se; ~ujo posuda za led; škrinja za zamrzavanje; ~umi slediti, zamrznuti; **en~igi** okovati ledom; **anta|u~a** predglacijalni, predledenodobni; **sen~igilo** aparat za odmrzavanje; **pendo~o** viseći komad leda, stalaktit; ~krevi|go lom leda; ~monto ledeno brdo

glacis|o (*voj*) glasi|a, čistina, brisani prostor; mjesto nezaštićeno od protivničke paljbe

glacer|o (*geol*) glečer, ledenjak = GLACIEJO; **cirka~o, montsupra~o, kalot~o, polus~o, val~o**

glad|i (*tr*) glačati, peglati; ~ilo glačalo, pegla, utija; ~istino peglačica; **ne~enda** kojeg ne treba glačati; **vapor~ilo** glačalo na paru

gladiator|o (*pov*) gladijator; rimski rob koji se u areni borio na život i smrt s drugim gladijatorima i zvijerima

gladiol|o (*bot*) gladiola, sabljčica, mačić (*Gladiolus*) iz por. perunika

glagolic|o glagoljica; staroslavensko pismo nastalo oko polovice devetnaestog stoljeća

glan|o (*bot*) žir, plod hrasta; ~ingo kupula, čaškasta izraslina žira; ~rikolto berba žira

gland|o (*anat*) žlijezda; *usp. nektario, adeno; migdal~o* = TONSILO

glar|o* šljunak, hrpa šljunka (za gradnju cesta)

glareol|o (*orn*) morska lastavica, morska jarebica (*Glareola*), ptica rodarica

glas|o čaša; staklena posuda za piće; *usp. kručeto, pokalo, kaliko*; ~ego velika čaša, krigla; ~eto čašica; **sub~o** podložak za čašu; **koktel~o** čaša za koktel s visokim stalkom; **mezur~o** čaša sa mjernim oznakama; **tigo~o** čaša sa podnožjem i stalkom

glat|a gladak, ravan, tečan, klizak; ~e glatko, ravno; ~i (*ntr*) biti gladak; ~a|o ravnina; ~eco glatkost,

glatkoća; ~igi (po)ravnati, izglatiti; ~i|gi poravnati se, izglatiti se; ~umi gladiti nekoga, milovati; **mal~a** neravan, hrapav; **mal~a|o** neravnina, hrapavost; **ne~a** neravan

glatis|o (*met*) poledica, klizavica

gla|uci|o (*bot*) makovica (*Glaucium*) iz por. makova

gla|uk|a plavozelen

gla|ukom|o (*med*) glaukom, zelena mreža, zelena mreža; teško oboljenje očiju koje često dovodi do potpunog gubitka vida

gla|ukonit|o (*min*) glaukonit; mineral iz grupe tinjaca, zelene do modre boje, upotrebljava se kao pigment u proizvodnji boja

glav|o mač; hladno oružje u obliku duga noža s oštrim šiljkom i dvije oštrice, pričvršćen na držak koji se nosi o boku; *usp. flamberg, sabro, spado, rapiro, ponardo, bajoneto*; ~ingo korice mača, tok

glazur|o glazura, caklina; ~i (*tr*) glazirati, prevući glazurom, caklinom

gleb|o grumen, gruda zemlje

gledi|či|o (*bot*) gledičija, trnovac (*Gleditsia*, *sin. Gleditschia*) iz por. mahunarki

glej|o* (*geol*) glej, glina, gnjila, lončarska zemlja

glekom|o (*bot*) dobričica (*Glechoma*) iz por. usnača; **hedereca~o** obična dobričica (*G. hederacea*); služi u medicini

gli|o (*glazb*) gli (engl. *glee*); engleska višeglasna pjesma, pisana najčešće za muške glasove, kanon

glicer|o (*bot*) pirevina (*Glyceria*) iz por. trava

glicer|in|o (*kem*) glicerin, sporedni glicerol; ~a glicerinski; ~i (*tr*) mazati glicerinom

glicerol|o (*kem*) glicerol, propantriol, nusproizvod proizvodnje sapuna ili masnih kiselina pri saponifikaciji masti; služi kao otapalo, plastifikator, sredstvo za vlaženje i mazivo; polazna sirovina za mnoge organske sinteze

glic|in|o¹ (*kem*) glicin, najjednostavnija aminokiselina

glic|in|o² (*bot*) soja (*Glycine max*) iz por. leptirnjača = SOJGLICINO

glic|iriz|o (*bot*) sladić, slatki korijen (*Glycyrrhiza*) iz por. leptirnjača

glif|o* (*grad*) glif 1. ukrasni žljebić; 2. duborezom izrađen lik

glik|o = GLUCIDO (u složenicama)

glikogen|o (*fiziol*) glikogen, životinjski škrob; ugljični hidrat u jetrima i mišićima

glikokalik|o (*fiziol*) glikokaliks; glikoproteinski ili polisaharidni omotač vanjske površine stanične membrane s kojom zajedno čini staničnu površinu

glikol|o = GLICINO

glikon|o* (*knjiž*) glikonej; antički stih od tri trokeja i jednog daktila

glim|o (*min*) liskun, tinjac; mineral iz skupine silikata, koji se kala u listiće; *usp. biotito, muskovito*; ~i (*ntr*) sjajiti se, svjetlucati odsjajivati, odbleskavati

gliptik|o (*teh*) gliptika; kamenorezačko umijeće i postupak graviranja dragog i poludragog kamenja; *usp. intajlo, kameo, gemo*

gliptodont|o (*pal*) gliptodont; izumrli golemi sisavac s oklopom

gliptotek|o gliptoteka, zbirka kipova, muzej skulptura
glir|o (*zoo*) puh (*Myoxus glis*); glodavac kitnja-sta repa iz por. puhova; ~**edoj** porodica puhova; **garden~o** vrtni puh (*Elyomis quercinus*)
glis|i (*ntr; zrak*) spuštati se bez korištenja motora; ~**ilo** jedrilica, bezmotorni zrakoplov
glit|i klizati se, lako se kretati; *usp. flui, flugi, švebi*; ~**a** klizav, sklizak; ~(**ad**)**o** klizanje; ~**anto** klizač; ~**ejo** klizalište; ~**igi** učiniti da se netko ili nešto klize; ~**iga** koji uzrokuje klizanje; ~**ilo** klizaljka = SKETILO; ~**umi** klizati se na ledu; **de~i**, ~**fali** pokliznuti se, otkotrljati se, pasti; **el~i** iskliznuti; **el~iği** iskliznuti se i nestati; **en~i** uklizati, ući klizajući; **for~i** odsklizati se; **preter~i** klizajući proći pokraj, prošetjeti; **tra~i** proklizati, proklizati; **rul~ilo** koturaljka; **šip~ejo** (*pom*) navoz; **vosto~ado** (*zrak*) kretanje zrakoplova prema natrij pod utjecajem gravitacije
glob|o¹ kugla 1. (*mat*) okruglo geometrijsko tijelo kojemu su sve površinske točke jednako udaljene od središta; 2. predmet kuglasta oblika; 3. (*sport*) kugla ispunjena olovom kojom kuglaši obaraju čunjeve; ~**a** kuglast, okrugli; ~**eto** kuglica, grudica, mjehurić, zrnice; ~**ino** (*biol*) globin, proteinska komponenta hemoglobina; **duon~o** polutka, hemisfera; **cel~o** špekula, pikula; **hemo~ino** (*kem, bio*) hemoglobin, pigment crvenih krvnih tjelešaca koji veže i prenosi kisik; **hemo~inemio** (*med*) hemoglobinemija, prisutnost hemoglobina u krvnoj plazmi; **hemo~inurio** (*med*) hemoglobinurija; prisutnost hemoglobina u urinu zbog hemolize; **jet~o** (*sport*) bacačka kugla (metalna, teška 7,257 kg); **mio~ino** (*fiziol*) mioglobin; dišni protein, mišićni pigment što sadrži željezo, prijenosnik kisika koji se pohranjuje u mišićima; **muskol~ino** mišićni globin, srodan hemoglobinu = MIOGLOBINO
okul~o (*anat*) zjenica, pupila = PUPILO; **regno~o** okrugli dragulj, znak vladarske moći; **Ter~o** Zemaljska kugla; ~**krajono** kemijska olovka ~**lagro** kuglični ležaj
glob|o² (*bot*) globa (*Globba*) iz por. đumbira
globoskop|o (*fiz*) globoskop; instrument za analizu sunčevog i danjeg svjetla
globtroter|o* globtroter, svjetski putnik
globul|o globula 1. (*anat*) krvno zrnice; 2. (*farm*) globula, lijek u obliku kuglice
globulari|o (*bot*) glavulja, mračnica (*Globularia*) iz por. mračnica
globulin|o (*fiziol, kem*) globulin; vrsta bjelancevina netopivih u vodi, nalazi se u krvi, mlijeku i mahunarkama; **gama~o** gamaglobulin, bjelancevina krvnog seruma s imunitetskim djelovanjem
globus|o globus, model Zemlje u obliku kugle
gloksi|o* (*bot*) gloksiinja, siningija (*Sinningia speciosa*) iz por. ramondija
glomerul|o glomerul 1. (*med, anat*) klupko ili splet krvnih kapilara (u bubregu) ili razgranjenih zadebljanih nastavaka živčanih stanica (npr. u malom mozgu); 2. (*bot*) klupčić, suvrst račvasta cvata kuglasta oblika
glor|i (*tr*) slaviti, veličati, uzvisivati, odavati počast; ~**o** slava, čast, ponos, dika; ~**a** slavan, znamenit, glasovit; ~**e** slavno; ~**ado** slavljenje, proslavljanje,

uzvisivanje; ~**afo** slavan čin; ~**igi** proslaviti, učiniti slavnim; ~**iği** proslaviti se, postati slavan; ~**inda** slavodostojan; ~**ama** častoljubiv, častohlepan; ~**amo** častoljublje, častohleplje, častohlepnost; **mal~i** sramotiti, bacati ljagu na nekoga; **mal~o** sramota; **sen~a** nečastan, neslavan
glorioz|o (*bot*) glorioza (*Gloriosa superba*) iz por. ljiljana
glos|o glosa, objašnjenje, tumačenje uz neki tekst; ~**i** (*tr*) glosirati, popratiti glosama; ~**aro** glosar, rječnik manje poznatih riječi i pojmova
glosektomi|o (*med*) glosektomija; kirurško izrezivanje dijelova ili cijelog jezika
glosin|o (*ent*) glosina, cece-muha (*Glossina*); ~**edoj** glosine, porodica cece-muha (*Glossinidae*)
glosit|o (*med*) glositis, upala jezika
glosofaring|o (*anat*) glosofaringikus (*glossopharyngeus*); deveti moždani živac, osjetilni živac jezika i pokretač ždrijela
glosolali|o glosolalija 1. (*pat*) izgovaranje niza rečenica bez smisla, u hipnozi i pri sličnim poremećajima; 2. (*vjer*) vjerska ekstaza u kršćanstvu, zanešenjačko govorenje nerazumljivo čak i govornicima istoga jezika kao i govornik
glot|o (*anat*) glotis, glasna žica, glasnica; organ za stvaranje glasa (*glottis*)
glotal|o* (*fón*) glotal; glas koji nastaje u grkljanu
glotifil|o* (*bot*) glotifil, jezičac (*Glottiphyllum*) iz por. čupavica
glu|o ljepilo, tutkalo; ~(**ec**)**a** ljepiv; ~**i** lijepiti, spajati ljepilom; ~**ado** lijepljenje; ~**afo** ljepilo, lijepljiva tvar; ~**aři** mazati ljepilom; ~**iği** zalijepiti se; ~**ilo** lijepak, ljepilo; **al~i** zalijepiti, prilijepiti; **al~iği** zalijepiti se, prilijepiti se, pripiti se, prionuti; **al~iğa** priljepljiv, prionljiv; **kun~i** slijepiti; **kun~afo** svezak; **mal~i** odlijepiti; **re~i** nanovo zalijepiti; **birdo~o** lijepak, višć, ljepilo za ulov ptica
glucid|o (*kem*) = KARBONHIDRATO
glucini|o = BERILIO
glugl|i (*ntr*) klokotati; ~**o** klokot; ~**ado** kloktanje (vode)
gluk|o (*kem*) = GLUKOZO (u složenicama); ~**olizo**, ~**emio**, ~**urio**
glukagon|o (*biol*) glukagon; hormon gušterače, utječe na povišenje koncentracije glukoze u krvi
glukoz|o (*kem*) glukoza, dekstroza, krvni šećer, groždani šećer; vrlo raširen monosaharid, koji se nalazi u krvi i grožđu; ~**idoj** glukozidi; biljne i životinjske tvari od kojih se dobiva glukoza
glum|o (*bot*) pljevica (*glumae*); ljuske koje zatvaraju klasić trave; ~**eto** obuvenac, pricvjet, listić u klasiću trave
glumel|o (*bot*) = GLUMETO
glut|i (*tr*) gutati; ~**o** gutljaj; ~**ado** gutanje; ~**ejo** = LARINGO; ~**ema** proždrljiv, nezasitan; **en~i** gutnuti; **for~i** progutati; **mis~i** zagrcnuti se
glutam|o (*kem*) glutamat; radikal glutamatske kiseline (u složenicama); ~**ino**, ~**amido** glutamin, amid glutaminske kiseline
glutar|o (*kem*) radikal glutaratne kiseline (u složenicama); ~**ata acido** glutarat; radikal glutamatske kiselina = DIKARBOKSILA ACIDO; ~**ato** glutarat; sol glutaratne kiseline
glutation|o (*kem*) glutation; tripeptid sastavljen od aminokiselina, važan u metabolizmu stanica

glute|o (*anat*) stražnjica, zadnjica, guzica, tur, rit = POSTAFO, PUGO
gluten|o (*kem*) gluten; ljepljivi protein koji ostaje u brašnu žitarica nakon što se ukloni škrob; ~**ino** glutenin; protein koji se nalazi u glutenu
gnafali|o (*bot*) runolistak, smilika (*Gnaphalium*) iz por. glavočika
gnejs|o (*min*) gnajs, kristalni škriljevac
gnet|o (*bot*) gnetum (*Gnetum*) iz por. kositrenica; ~**opsidoj** gnetopsida (*Gnetopsida*); razred dvodomnih golosjemenjača
gnidi|o (*bot*) sredozemni likovac (*Daphne gnidium*); otrovni grm, rabi se u medicini
gnom|o¹ (*mit*) gnom; mali ružni patuljak koji čuva podzemna blaga; *usp.* **koboldo**, **feo**
gnom|o² gnoma, mudra izreka, sentencija, pouka
gnomik|a (*knjiž*) gnomički, koji se sastoji od maksima, aforizama
gnomon|o gnomon 1. sjenomjer; 2. sunčani sat = SUNHORLOGO
gnostik|o gnostika 1. (*kršč*) prvi pokušaj kršćanske teologije; 2. usvajanje ezoteričkih spoznaja tumačenjem pomoću spekulativne filozofije; ~**a** gnostički; ~**ismo** gnosticizam; ~**ulo** gnostik
gnoz|o = GNOSTIKO
gnu|o (*zoo*) gnu (*Connochaetes gnou*) afrička antilopa šupljorožac; tijela kao u konja, glave kao u bika
go|o (*igr*) go; stara japanska igra razmještaja kamenčića
gobang|o (*igr*) gobang; japanska igra na ploči s po pet kuglica
gobelin|o (*teks*) goblen; umjetnički izrađen zidni sag s utkanim figurama i scenama
gobi|o (*iht*) krkuša (*Gobio fluvialitis*); mala riječna riba
gobius|o (*iht*) glavoč (*Gobius*); vrsta male morske ribe
goelet|o (*pom*) škuna, galeta; teretni jedrenjak s dva ili tri jarbola = SKUNO
goetit|o (*min*) getit; baršunovac, željezna rudača
gofer|o (*bibl*) gofer; nepoznato drvo od kojega je Noa sagradio arku
gofr|i (*tr*) gofirirati 1. na trakama i tkaninama ili na metalnim listovima praviti valovite nabore; 2. utiskivati u tkaninu štampane reljefne (ispupčene) crteže; ~**ilo** gofrer, željezna sprava s ugraviranim reljefima kojom se, nakon zagrijavanja, prave otisci
goj|o goj; riječ kojom Židovi nazivaju nežidovski puk
gol|o (*sport*) gol, pogodak, zgoditak u sportu; ~**ejo** vrata (na sportskom terenu); ~**ulo** vratar, golman
golf|o¹ (*geog*) zaljev, zaton, uvala; *usp.* **fjordo**, **kreko**; ~**eto** uvalica, draga
golf|o² (*sport*) golf, igra na travnatim terenima tvrdim lopticama, koje se posebnim štapovima tjeraju u jamice preko raznih zapreka; ~**ejo** igralište za golf; ~**bastono** palica za golf; ~**klubo**, ~**pilko**
goliard|o (*pov*) golijard, pustopašnik; srednjovjekovni student litalica
goliat|o (*ent*) golijat, rogač (*Goliathus*); vrsta velikih egzotičnih tvrdokrilaca
Goliat|o, **Goljat~o** (*bibl*) Golijat, najjači Filistejac, kojeg je u dvoboju, kamenom iz pračke, ubio izraelski pastir, kasnije kralj David

gomb|o (*bot*) bamija (*Abelmoschus esculentus*) iz por. sljezova
gomenol|o (*bot, farm*) gomenol; antiseptička tvar dobivena destilacijom iz kajaputa; ~**arbo** = NAULO
gonad|o (*biol, anat*) gonada; muška ili ženska spolna žlijezda u kojoj se razvijaju i dozrijevaju spolne stanice i luče spolni hormoni
gondol|o (*pom*) gondola 1. venecijanski čamac; 2. gondola zrakoplova; košara na balonima; ~**isto** gondolijer
gonfalon|o gonfalon; viteška crkvena ili ratna zastava s tri kraka; ~**isto** gonfalonijer 1. barjaktar, stjegonoša, vojvoda; 2. naslov poglavara republike San Marino; 3. najviša titula koju papa dodjeljuje osobama zaslužnim za crkvu
gong|o (*glazb*) gong; metalna, obično okrugla ploča, u koju se udara batom; koristi se kao glazbalo i za davanje signala za početak i svršetak borbe ili runde u boksu
goniolim|o* (*bot*) vražemil (*Goniolimon dalmaticum*) iz por. vranjemila
goniometr|o goniometar, kutomjer; ~**io** goniometrija 1. teorija i tehnika mjerenja kutova; 2. (*med*) mjerenje kuta pokreta u zglobovima i kralježnici
gonokok|o (*bakt*) gonokok; bakterija koja izaziva gonoreju
gonore|o (*med*) triper, kapavac, gonoreja = BLENO-REO
Gordi|o (*mit*) Gordije; frigijski kralj, utemeljitelj i prvi vladar grada Gordija; ~**a** gordijski; ~**a nodo** gordijski čvor
Gorgon|o (*mit*) Gorgona, jedna od tri sestre (Meduza, Stena, Eurijala) sa životinjskim ušima, iskešenim zubima i zmijsama umjesto kose, od čijeg bi se pogleda ljudi skamenjivali
gorĝ|o (*anat*) grlo, grkljan; prednji dio vrata sa ždrijelnom šupljinom i jednjakom; ~**a** grleni; **el~igi** ispljuniti, izrigati, izbaciti iz grla; **plen~e** punim grlom
goril|o (*zoo*) gorila (*Gorilla gorilla*); rod najvećih čovjekolikih majmuna
gosipi|o (*bot*) pamučika (*Gossypium*) iz por. sljezova
got|o (*pov*) Got, pripadnik germanskog plemena; *usp.* **ostrogoto**, **visigoto**; ~**a** gotski; ~**litera** gotički (pismo)
gotik|a (*građ*) 1. gotski, koji se odnosi na gotski stil; 2. gotički (koji se odnosi na pismo); ~**o** 1. gotika, gotski stil; 2. gotica, gotsko pismo; **flam~o** flamboajant (flambajant), kičena gotika; **fru~o** rana gotika; **radi~o** zrakasta gotika
grac|o (*kršč*) milost božja = DIFAVORO, FAVORKO-RECO
graci|a dražestan, ljubak, umiljat, ljubazan, graciozan; *usp.* **čarma**, ~**e** graciozno, dražesno, ljupko; ~**eco** dražest, ljupkost; ~**ulino** dražesna djevojka, žena
Graci|oj (*mit*) rimske božice dražesti i ljepote; tri Gracije (Aglja, Eufrozina, Talija)
gracil|a tanan, tanahan, tankovit, vitak; ~**eco** tanahnost, vitkost
gracilari|o* (*bot*) gracilarija (*Gracilaria*); rod crvenih algi, važnih za dobivanje agara
grad|o stupanj, stepen, rang; ~**a** stepenit, stupnjevit; ~**e** postupno; ~**aro** rangovi, hijerarhija; ~**eco**

stupnjevitost; ~**igi** gradirati, stupnjevati; ~**igo** stupnjevanje; ~**iĝi** (*fiz*) pokazivati stupanj intenziteta; **alt~a** koji je na visokom stupnju; visokostupanski; visokostepeni; **dua~a** drugorazredan; **laũ~a** postupan; **unua~a** prvorazredan

gradaci|o gradacija, postupnost; **inversa ~o** povratna gradacija

gradient|o gradijent 1. (*fiz*) promjena neke veličine po jediničnoj promjeni varijable; 2. (*mat*) derivacija realne funkcije vektorskog argumenta; 3. (*met*) razlika zračnog tlaka između dvije točke na istoj nadmorskoj visini

gradu|i* (*tr*) promovirati, dodijeliti diplomu, naslov; ~**ado** promocija, promoviranje; ~**ato** promovirana osoba, promovent

gradual|o (*kat*) gradual; priručnik misnih pjesama

gradus|o¹ (*mat*) gradus, gon; stoti dio pravog kuta

gradus|o² gradus; naslov priručnika o latinskoj pjesničkoj umjetnosti

graf|o¹ grof, najviši naslov u plemićkoj nomenklaturi; ~**a** grofovski; ~**eco** grofovstvo; ~**ino** grofica; ~**ujo**, ~**lando** grofovija; **burgo~o**, **kastel~o** feudalni grof; **land~o** zemaljski grof

graf|o² grafo-; kao dio riječi označuje vezu s pismom i pisanjem

grafem|o (*ling*) grafem, fonem; slovo koje odgovara određenom glasu

grafi|o¹ grafija 1. (*ling*) način prikazivanja glasova slovima, pismo nekog jezika; 2. (*umj*) sustav ili način crtanja i grafičkog ili likovnog prikazivanja

~**grafi|o**² –grafija; kao drugi dio složenice označuje opisivanje, opis, znanost i sl.

grafik|o (*lik*) grafika 1. tiskarska djelatnost; 2. crtež, slika napravljena perom, tušem, olovkom, dlijetom; 3. grafička umjetnost; ~**a** grafički; ~**aĵo** grafika, gravira; otisnuti primjerak grafike; crtež perom, olovkom, dlijetom i sl.; ~**isto** grafičar

grafism|o grafizam 1. način slikanja svojstven grafici; 2. izlučena svojstva rukopisa, način vođenja pera pri pisanju

grafit|o (*min*) grafit, tuha; alotropna modifikacija ugljika, mekani kristal koji se lako kala i ljušti u slojeve; ~**i** (*tr*) mazati, premazivati grafitom; ~**aĵo**, **krajon~aĵo** materijal koji se rabi za srce obične olovke = KRAJONKERNO

grafiti|o grafit, graffito; natpis, crtež ucrtan u kamen, keramiku, metal ili izveden kredom, ugljenom ili sprejem na zidu

grafolog|o grafolog; ~**io** grafologija; vještina identificiranja osobe ili njena karaktera iz načina vođenja pera i rukom oblikovanih slova; ~**ia** grafološki

grafomani|o grafomanija; neodoljiva potreba za stalnim pisanjem

graj|o* (*fiz*) jedinica ionizirajućeg zračenja

graj|o (*met*) solika, sitni grad; *usp.* **hajlo**, **prujno**

grajn|o zrno, zrnice, sjeme; ~**a** zrnast, bobast; ~**aĵo** kaša od zrnja; ~**eca** zrnast; ~**eto** zrnice, bobica; ~**igi** zrniti; ~**iĝi** zrniti se; ~**ovora** zrnjed, koji se hrani zrnima; **dis~igi** oruniti, okruniti, skinuti zrnje s klipa; **dis~iĝi** izgubiti zrnje jedno za drugim; **bel~o** mazedž; **sem~o** zrnata sjemenka; **et~a**, **mikro~a** sitnozrn

grak|i (*ntr*) graktati 1. glasati se glasom gra-gra (vrane, gavrani); 2. graktavo kreštati, vikati

Gral|o (*mit*) Gral; posuda iz koje je, prema nekim predajama, pio Krist na Posljednjoj večeri

~**gram|** -gram; kao drugi dio riječi označuje ono što se odnosi na slovo, pismeni znak

gram|o¹ (*fiz*) gram, jedinica mase, tisućiti dio kilograma; **deci~o** decigram; **centi~o** centigram; **kilo~o** kilogram; **mili~o** miligram

gram|o² (*biol*) jedna otopina, koja se rabi za razlikovanje mikroba bojanjem; ~**negativa**, ~**pozitiva**

gramatik|o gramatika; znanost o sustavu nekog jezika i njegovim zakonitostima; ~**a** gramatički; ~**isto** gramatičar; **kontraũ~a** koji nije u skladu s gramatikom; **laũ~a** gramatički, prema gramatici

gramin|o = GRAMINEO

gramine|o (*bot*) trava; ~**oj**, ~**acoj** trave, porodica zeljastih jednosupnica (*Gramineae*, *Poaceae*)

gramofon|o (*glazb*) gramofon, sprava koja reproducira zvukove snimljene na vinilnim pločama

gran|o gran 1. stara mjera za težinu za fina mjerenja; 2. najmanji apotekarski uteg (0,06 g)

granari|o = GRENEJO

granat|o (*bot*) šipak, plod mogranja; ~**ujo**, ~**arbo** mogranj, šipak, nar (*Punica granatum*); mediteranska voćka iz por. mogranja

grand|a velik, znatan, slavan; ~**o** veličina, ono što je veliko; ~**aĵo** velika stvar; ~**eco** veličina; ~**ega** ogroman; ~**egulo** orijaš, div, kolos; ~**eta** poveći; ~**igi** učiniti velikim, veličati; ~**iĝi** postati velik, narasti; ~**ulo** velikan, moćnik; **mal~a** malen; **mal~aĵo** mala stvar, sitnica; **mal~eco** malenkost; **mal~ega** sitan, sićušan; **mal~igi** umanjiti, smanjiti; **mal~ulo** mali čovjek, mališa; **mal~ulego** patuljak = NANO; **pli~igi** povećati; **pli~iĝi** povećati se, narasti; **plimal~igi** smanjiti; **po ~e** na veliko; **po mal~e** na malo; **tro~a** prevelik

grandioz|a grandiozan, veličanstven, izvanredan, sjajan; *usp.* **majesta**; ~**eco** grandioznost, veličanstvenost

granit|o (*min*) granit; duboka eruptivna tvrda stijena svijetlih boja; ~**a** granitni; ~**oido** granitoid; svijetli plutonski kamen s kvarcom

granul|o granulula, zrnice 1. (*anat*) mikroskopski sitno zrnice, koje se nalazi u citoplazmi pojedinih stanica; 2. (*farm*) mala pilula; *usp.* **boluso**, **pilolo**; ~**aĵo** lijek u granulama; ~**eca** granulast; ~**omo** (*med*) granulom; nakupina upalnog tkiva u obliku čvorica; ~**omozo**, **tuberkul~ozo**

granulocit|oj (*anat*) granulociti, vrsta leukocita koji sadrže zrnca u citoplazmi; **hiper~emio**, **hipo~emio** prevelika, odnosno premalena količina granulocita u krvi

grapfrukt|o (*bot*) grejpfrut (engl. *grape fruit*) plod; ~**ujo**, ~**arbo** voćka grejpfrut (*Citrus paradisi*); tropsko drvo iz por. rutvica, dobiva se križanjem ldviju vrsta naranči = PARADIZA CITRUSO, PAMPELMUSO

grapl|o (*pom*) čaklja, kuka; malo sidro za pričvršćivanje čamaca ili balona; ~**i** (*tr*) zgrabiti, ščepati, zakvačiti ili privući čakljom

grapol|o (*bot*) grozd, grozdasti cvat; *usp.* **traũbo**

gras|o mast, masnoća, salo; ~**a** 1. mastan, zamašćen; 2. debeo, uhranjen; ~**i** (*tr*) mazati mašču; ~**aĵo** masnoća, masni dio mesa, masna hrana; ~**eco** masnoća, masnost; ~**ega** premastan, prede-

beo; ~**eta** podebeo, debeljuškast; ~**igi** tovititi, udebljati; ~**igajo** tvar koja deblja; ~**iği** nadebljati se; ~**umo** gnojivo; mješavina trule mase za gnojidbu zemlje; ~**umi** prihranjivati tlo gnojivom; **mal~a** mršav; **mal~iği** smršavjeti; **tro~iği** postati predebeo, pretio; **lan~o** = LANOLINO

grat|i (*tr*) grepsti, strugati, češati; ~(**ad**)**o** struganje, češanje, grebanje; ~**ajo** ogrebotina; ~**ilo** strugaljka; **de~i**, **for ~i** ostrugati; **el~i** istrugati, izribati; **pri~i** urezati struganjem; **ungo~i** grepsti noktima

graten|i (*kul*) gratinirati; **zapeći** u pećnici tako da se na jelu stvori zlatnožuta kora; ~**ado**, ~**ajo**

gratifik|i (*tr*) darovati, nagraditi, obdariti; ~**o** nadarbina, nagrada, honorar, ukazana milost

gratiol|o (*bot*) milica, konjska trava (*Gratiola*) iz por. strupnikovica; **oficina ~o** ljekovita milica, proljevjak (*G. officinalis*)

gratul|i (*tr*) čestitati, izraziti komu dobre želje = BONDEZIRI; ~**o** čestitka = BONDEZIRO; ~**anto** čestitar

graül|i (*ntr*) režati; glasiti se srdito, prijeteći

graüvak|o (*geol*) sipina, pržina, sitno drobljeni kamen

grav|a važan, bitan, značajan; ~**e** važno, bitno; ~**ajo** važna, ozbiljna stvar; ~**eco** važnost, ozbiljnost, bitnost; ~**ega** jako važan, bitan; ~**igi** učiniti važnim, dati nečemu važnost; ~**ulo** važna osoba, moćnik; **mal~a** nevažan; **mal~igi** omalovažiti, podcijeniti

graved|a gravidna, noseća, trudna, bremenita (žena); ~**eco** gravidnost, trudnoća, bremenitost; ~**igi** oploditi; ~**iği** zatrudnjeti; ~**ulino** trudnica, trudna žena

gravimetr|o (*fiz*) gravimetar; aparat za mjerenje jakosti gravitacijskog polja; ~**io** gravimetrija; određivanje veličine gravitacijskog polja

graviol|o (*bot*) graviola, plod bodljikave anone; *v. anono*

gravit|i (*ntr, astr*) gravitirati, težiti k jednoj točki; ~**o** (*astr, fiz*) gravitacija, sila teža; ~**a** gravitacijski; ~**ometro**, ~**ometrio**

gravur|i (*tr*) gravirati; urezivati sliku u metal, drvo, kamen, pomoću posebnih dljeta, kemijskih sredstava i sl; ~**ado** graviranje; ~**ajo** gravira, gravura, grafika; ~**ilo** nožić ili dljeto za graviranje; *v. grifelo*; ~**isto** graver; **foto~o** fotografira; **kupro~o** bakrorez; **ligno~o** drvorez; **zinko~o** cinkorez; **lino~o** linorez; **lum~o** = FOTOGLIPTIKO

greb|o (*orn*) gnjurac (*Podiceps*); rod ptica gnjurašica koje se hrane ribom = PODICEPO

gref|o kandža, čapak, čaporak; nokti na prstima noge ptice grabljivice

greft|i (*tr*) cijepiti, navrtati, kalamiti, kalemiti, pricijepivati (dio biljke ili pup na drugu srodnu biljku); ~(**ad**)**o** cijepljenje, navrtanje, kalemljenje; ~**ajo** plemka, navrtak; ~**ilo** nož za cijepljenje; **en~iği** ukalemiti se; **kun~i** cijepiti jedno s drugim; **fendo~o** cijepljenje u procjep; **kojno~o** klinasto cijepljenje, sljubljivanje; **šel~o**, **suč~o** cijepljenje pod koru; *v. inokuli*

greg|o stado, krdo, jato; ~**ejo** 1. pašnjak, pasište stoke; 2. obor, tor za stoku; **kun~iği** sakupiti se u krdo; sjatiti se

gregarin|o (*zoo*) gomilice (*Gregarina*); rod prazivotinja iz potkoljena truskovaca, parazita u crijevima raznih beskralježnjaka

gregori|a gregorijanski (kalendar)

grejhund|o (*kinol*) vrsta engleskog psa zečara, koristi se za utrke

grejs|o (*geol*) pješčar, pješčenjak; *v. sabloštono, gnejs*; 2. vrlo tvrda keramika

grek|o (*etn*) Grk; **antikva~o** stari Grk = HELENO; (**G**)~**io**, (**G**)~**ujo**, (**G**)~**lando** (*geog*) Grčka, država u južnoj Europi; **nov~a** novogrčki

grelot|i* (*ntr*) 1. cvokotati (zubima), drhtati od zime; 2. zvoniti praporcima

gren|o (*bot*) žitarica; *v. cerealo, tritiko, aveno, sekalo, hordeo, milio, rizo*; ~**ejo** žitnica; ~**ero** zrno žita

grenad|o (*voj*) granata; ~**isto** grenadir, bombaš, bacač granata

grenadil|o (*bot*) purpurna pasiflora (*Passiflora edulis*); višegodišnja povijaša; ~**bero** jestivi plod purpurne pasiflore

grenadir|o = GRENADISTO

grenat|o (*min*) granat, dragi kamen boje crnog vina

gres|o (*bot*) trava za stoku i travnjake; ~**ejo** pašnjak; ~**i** (*ntr*) pasti, napasati; **en~igi** odvesti na pašu

grif|o krupica, griz, krupno mljeveno brašno žitarica; ~**ajo** palenta, pura, žganci = POLENTO

grif|o 1. (*mit*) grifon; antička mitska životinja, krilati lav s orlovskom glavom i pandžama, čest simbol u umjetnosti; 2. (*zoo*) ptica grabljivica strvinar, opće ime za različite ptice grabljivice; **anser~o** sup = GIPO; **kadavro~o** strvinar = NEOFRONO; **šaf~o** kostoberina, bradaš = GIPAETO

grifel|o grifl 1. kamena pisaljka za pisanje po nekađšnjim školskim pločicama; 2. čelična pisaljka za graviranje

grifon|o (*kinol*) grifon; oštrodlaki prepeličar, lovački pas ptičar

gril|o (*ent*) zrikavac, šturak (*Gryllus*); kukac ravnokrilac iz por. šturaka; ~**edoj** šturci (*Gryllidae*); porodica skakavaca iz reda ravnokrilaca; **dom~o** kućni šturak (*G. domesticus*); **kampa~o** poljski šturak (*G. campestris*); **talpo~o** rovac, mrmak, medo (*Gryllotalpa*)

grimac|o grimasa; namješteni ili spontani pokreti ličnih mišića, koji iskazuju neku poruku; ~**i** (*ntr*) praviti grimase, cerekati se, hiniti, pretvarati se; **lip~i** bečiti se

grimp|i (*ntr*) penjati se, uspinjati se, verati se, uzlaziti; ~**a** penjući, koji se penje; ~**ado** penjanje, veranje, uspinjanje; ~**isto** penjač, planinar; ~**oplanto** biljka penjačica, povijaša, lijana; **supren~i** penjati se uzbrdo; **malsupren~i** spuštati se nizbrdo

grinc|i (*ntr*) 1. škripati, škripiti; *usp. knari*; 2. škrgutati zubima; ~(**ad**)**o** 1. škripa, škripanje, škriput; 2. škrgut; škrgutanje; ~**igi** uzrokovati škripanje

grindeli|o (*bot*) grindelija (*Grindelia*) iz por. glavočika

griot|o (*kul*) višnja u likeru obložena čokoladom

grip|o (*med*) gripa, influenza; epidemijska zarazna bolest; ~**a** gripozan; ~**ulo** bolesnik od gripe; **kontraü~a** protugripni, antigripni

griv|o (*kul*) čvarak, ocvirak; ostatak nerastopljenog svinjskog sala ili slanine; *v. lardero*

griz|a siv, sur, sijed; ~**o** siva boja, sivilo; ~**i** (*ntr*) siviti se, biti siv; ~**ajo** siva stvar, sivo mjesto; ~**eco** sivilo, sivoća, sivost; ~**igi** .činiti sivim, sijedim; ~**iği** po-

sivjeti, posijedjeti; ~**ulo** 1. sijedi čovjek; 2. sivonja (magarac); ~**hara** sjedokos, sijed

grizaj|o (*lik*) (*grisaille*) 1. monokromna slika kod koje se privid reljefa postiže gradacijama sive boje; 2. (*pov*) A. u renesansi i kasnije, svjetlo-tamno, sivo toniran drvorez; B. srednjovjekovni vitraj oslikan na ovaj način

grizu|o (*kem*) grizu, praskavac; zapaljivi plin koji sadrži uglavnom metan; javlja se u ugljenokopima gdje uzrokuje eksplozije

grob|a* grub, prost, surov, nepristojan

groc|o 1. (*zast, ek*) groš; stara mjera za robu u malim komadima; iznosi 12 tuceta/144 komada, 2. trgovina na veliko, veleprodaja; ~**isto** grosist, veletrgovac, trgovac na veliko

grog|o (*kul*) grog, rumovača; piće od ruma, konjaka, ili araka sa šećerom i vrućom vodom

grond|o (*ntr*) slegnuti se, pasti na dno = GRUNDI

grop|o (*anat*) hrbat, trtica, stražnji dio konja, vola ili ptice

gros|o (*bot*) plod ogrozda; v. **ribo**

grosulari|o (*bot*) ogrozd (*Grossularium*) = GROSO, RIBO; ~**acoj** ogrozdojke, ribiske, porodica drvenastih biljaka dvosupnica s trnjem ili bez njega

groš|o (*novč, pov*) groš; vrsta sitnog novca u raznim državama, u različito doba, razne vrijednosti

grot|o špilja, pećina; prirodna velika šupljina, jama u kamenu, stijeni ili brdu

grotesk|a groteskan, nakazan, čudan; ~**afo** groteska; ~**ulo** groteskan čovjek

gru|o (*orn*) ždral (*Grus*); velika ptica selica iz por. ždralova; ~**edoj** porodica ždralova (*Gruidae*); ~**formaj** ždralovke, red ždralova

grujer|o (*kul*) grijer, vrsta švicarskog sira

grum|o mladi uniformirani poslužitelj; konjušar

grumbl|i (*ntr*) gundati, prigovarati, mrmljati ispod glasa; ~**ema** gundav, svadljiv; ~**ulo** gundalo, gundalica

grumel|o (*kul*) grudica, grumen usirene hrane ili kakve tekućine; ~**a** grudav, grudast, skrtnut; ~**iği** grušati se, gruditi se

grumiksam|o = GRUMIŠAMO

grumišam|o (*bot*) brazilska eugenija (*Eugenia brasiliensis*); tropska voćka iz por. mirta, jestivih plodova

grund|o zemljište, tlo; temelj, osnova, podloga; ~**a** temeljni, osnovni; ~**i** (*ntr*) pasti na dno, (*pom*) nasukati se; ~**ado** nasukavanje; ~**sub~o** (*geol*) sloj ispod dna zemljine kore; ~**sub~a** podzemni

grunt|i (*ntr*) roktati, oglašavati se kao svinja

grup|o grupa, skupina; ~**a** grupni, skupni; ~**e** u grupi; ~**ačo** rulja, gomila, svjetina; ~**ano** član grupe; ~**ejo** sastajalište grupe; ~**eto** grupica; ~**iği** grupirati, svrstati u grupu; ~**iği** grupirati se; ~**diskut~o** diskusijska grupa; ~**labor~o** radna grupa; ~**sango~o** krvna grupa

gruz|o¹ šljunak, pijesak s kamenčićima; 2. (*med*) kamenci u bubrezima ili mokraćnom mjehuru; ~**i** (*tr*) drobiti u šljunak

gruz|o² (*etn*) Gruzini, Gruzijac (**G**)~**io**, (**G**)~**ujo** (*geog*) Gruzija, država u Zakavkazju = KARTVELIO

guan|o (*biol*) gvano; izmet od ptica, posebno morskih; ~**ino** (*kem*) gvanin; sastavni dio nukleinskih kiselina

guaš|o (*lik*) gvaš 1. akvarelne boje pomiješane gumi-arabikom i medom; 2. slika izrađena tim bojama; ~**i** (*tr*) slikati gvašem

gubernator|o = GUBERNIESTRO

guberni|o (*pov*) gubernija; najviša upravna jedinica u carskoj Rusiji; ~**estro** guverner, upravitelj gubernije; *usp.* **prefekto**, **vokto**

gudr|o katran, ter, paklina, smola; ~**a** katranski; ~**i** (*tr*) katraniti, mazati, zaliti katranom

guf|o (*orn*) sova, sovuļjaga, buljina (*Bubo bubo*); noćna ptica grabljivica iz por. sova

guĝ|o malo dljeto, šuplje i oblo, rabi se kod izrade namještaja i u kirurgiji

Gujan|o (*geog*) Gvajana; država u Južnoj Americi; ~**ano** Gvajanac

gujav|o (*bot*) guava, plod obične guave; ~**ujo**, ~**arbo** obična guava (*Psidium guajava*) iz por. mirta

gujđak|o (*zoo*) gujđako (*Panopea generosa*); vrsta velikog mekušca s pacifičkih obala SAD

gul|o (*zoo*) žderonja, rosomah (*Gulo gulo*), arktički sisavac iz por. kuna; sličan malom medvjedu s dugačkim debelim repom

gulag|o (*pov*) gulag; sustav staljinističkih kaznenih i radnih koncentracijskih logora

gulaš|o (*kul*) gulaš, jelo od komadića goveđeg mesa u soku

gulden|o (*novč, pov*) gulden, nekadašnja nizozemska novčana jedinica

gum|o guma, čvrsta elastična tvar dobivena vulkanizacijom prirodnih i sintetskih kaučuka; ~**a** gumen; ~**i** (*tr*) gumirati; ~**eca** gumast; ~**for~i** izbrisati gumicom; ~**frot~o**, ~**skrap~o** gumica za brisanje; ~**mač~o** guma za žvakanje

gumigut|o gumigut, žuta smola dobivena od nekih vrsta garcinija; ~**ujo**, ~**arbo** drvo vrste garcinija od kojih se dobiva smola (*Garcinia xanthochymus*)

gun|o (*zoo*) junica, mlada krava

gurd|o (*glazb*) orguljice, vergl; mehanički instrument s jednom ili dvije melodije na koji se svira okretanjem ručke; ~**disko~o** disko-automat, automat koji bira i svira gramofonske ploče kad se ubaci novčić

gurnard|o (*iht*) lastavica, krokavica, kokotić sivac (*Eutrigla gurnardus*), morska riba iz por. štitoglavki

guru|o (*vjer*) guru, vjeroučitelj u hinduizmu

gust|o ukus, smisao, shvaćanje lijepoga, estetsko mjerilo; ~**i** (*ntr*) imati ukus, dobar ili loš; ~**iği** dati okus nečemu; ~**iga** pokusni; ~**igaĝo** aditiv, dodatak jelu radi ukusa; ~**umi** kušati, probati; ~**umado** okus, jedno od pet osjetila; ~**umisto** degustator; ~**hava** koji je posebnog ukusa; ~**oplena** ukusan; ~**osena** neukusan, bez ukusa; ~**osenso** = GUSTUMADO; ~**mis~a** koji je lošeg ukusa; ~**sen~a** bez ukusa; ~**sen~iği** izgubiti ukus; ~**barel~i** imati okus po bačvi (o vinu); ~**bon~a** ukusan, slastan, tečan, jestiv; ~**bon~o** ukusnost, dobar okus; ~**bon~iği** dati nečemu dobar okus; ~**brul~a** zagorjeo, prismuđen; ~**malbon~a** neukusan, lošeg ukusa; ~**marčō~a** koji ima okus po mulju; ~**subtil~a** koji ima istančani okus; ~**vin~umisto** degustator vina

guš|o (*bot*) mahuna, plod mahunarke

gut|o kap, kaplja, najmanji samostalni dio tekućine; ~**i** (*ntr*) kapati, prokapljivati, curiti kap po kap; ~**e**

u obliku kaplje; ~**ado** kapanje; ~**eti** prokapljivati; ~**eto** kapljica; ~**igi** izlijevati u kapima; ~**igilo** kapaljka; ~**ujo** oluk za vodu; **de~adi** cijediti se; **de~igi** cijediti; **de~igilo** cjediljka; **el~i** iscuriti; **en~i** ukapati, ukapnuti; **tra~i** prokapati, procuriti; *usp.* **liki**; **po~e** kap po kap; **po~igi** ukapljivati, stavljati kapljice kap po kap; **po~igilo** aparat za ukapljivanje lijeka

guta|o (*kem*) guta, glavni sastojak gutaperke, bijeli amorfnji hidrokarbid

gutaperk|o (*kem*) gutaperka; smolasta masa koja se dobiva od mliječnog soka malajskih biljaka iz roda *Sapotaceae*

gutr|o* rub ceste, pločnika = ŠOSERANDO, ŠOSEKANALETO

gutural|o (*fon*) gutural, velar; stražnjonepčani suglasnik = VELARO

guvern|i (*tr*) 1. upravljati, vladati, rukovati; 2. odgajati i podučavati tuđe dijete živeći s njim; ~**istino** guvernanta, odgajateljica

guzl|o (*glazb*) gusle, gudače drveno glazbalo s nekoliko struna zasukanih u jednu žicu

gvajak|o (*bot*) gvajak (*Guaiacum*) iz por. gvajakovki; **oficina ~o** obični gvajak, ljekovita negnjila (*G. officinale*) čija balzamna smola služi u medicini; ~**olo** (*kem*) gvajakol, najvažniji sastojak kreozota

gvanč|o* guančo, urođenik Kanarskih otoka

gvaran|o 1. (*bot*) paulinija (*Paulinia cupana*), povišuša od koje se dobija guarana; 2. guarana, crvenosmeđa pasta sjemena paulinije, služi kao zamjena za čokoladu

gvarani|o guarani 1. pripadnik indijanskih plemena nastanjenih u Argentini, Urugvaju i Paragvaju; 2. jezik tih plemena; 3. osnovna novčana jedinica u Paragvaju

gvardi|o garda, straža; ~**ejo** stražarnica; **antaũ~o** = AVANGARDO; **post~o** = ARIERGARDO

gvat|i (*tr*) motriti, promatrati kriomice, uhoditi; ~**isto** uhoda, dojavitelj, špijun, promatrač; ~**turo** osmatračnica; ~**nesto** (*pom*) osmatračnica na vrhu jarbola

Gvatemal|o (*geog*) Gvatemala, država u Srednjoj Americi; ~**ano** Gvatemalac

gve|o* (*novč*) ngwee, zambijska novčana jedinica

gvemul|o (*zoo*) gvemulo (*Hippocamelus*); južnoamerički sisavac velikih usiju iz reda parnoprstaša, porodice jelena; živi u Andama

gvid|i (*tr*) voditi, predvoditi, upravljati; **sin ~i** voditi se; ~**a** vodeći; ~(**ad**)o vođenje, vodstvo; ~**anto** vodič; ~**ilo** vodilica, priručnik, upravljač; svako sredstvo koje služi za upravljanje; *usp.* **celilaro**, **kondukilo**, **stirilo**; ~**isto** voditelj, vodič, vođa, vozač; **mis~i** zastraniti, pogrešno odvesti; **ondo~ilo** (*fiz, el*) antena; **radio~ado** radioupravljanje; **radio~ilo** radioupravljač

Gvine|o (*geog*) Gvineja, zemlja u Africi; ~**o Bisaũ** Gvineja Bisao; ~**o Ekvatora** Ekvatorska Gvineja; **Nov~o** Nova Gvineja; ~**ano** Gvinejac

gvizoti|o* (*bot*) gizotija, crnačko sjeme (*Guizotia abyssinica*) iz por. glavočika

ĝ | đ deveto slovo esperantske abecede; ~o naziv slova ĝ
ĝain|o (*vjer*) džaina, sljedbenik džainisma; ~ismo džainizam, strogo asketska stara indijska religija
ĝangal|o džungla; tropska močvarna neprohodna guštara ili šuma obrasla travom i lijanama
ĝarden|o vrt 1. gradina; 2. perivoj, park; ~a vrtni; ~i (*tr*) obrađivati vrt; ~eto vrtić; ~isto vrtlar, gradinar; ~istiko vrtlarstvo, hortikultura; **infan~o** dječji vrtić; **infan~istino** učiteljica u dječjem vrtiću; **frukto~o** voćnjak; **legom~o** povrtnjak; **vinber~o** vinograd = VITEJO; **vintro~o** zimski vrt, staklenik, toplik
ĝarter|o podvezica; vrpca koja podržava čarapu na nozi; **la ordeno de la ~o** orden podvezice, najviši britanski orden
ĝaz|o = ĴAZO; ~bando jazz band
ĝel|o (*kem*) žele 1. (*kem*) poluproziran, lako topljiv prehrambeni proizvod, mekanog, djelomično elastičnog sastava; 2. (*kul*) slatkiš načinjen dodavanjem želatine voćnim sokovima; ~igi želatinirati
ĝem|i (*ntr*) uzdisati, stenjati; ~o uzdah, uzdisaj; ~ado uzdisanje, stenjanje; ~ego vapaj, jauk; ~eto lagani uzdah; **ek~i** uzdahnuti, zastenjati; **el~i** izreći s uzdahom; **for~i** provesti vrijeme uzdišući; **pri~i** oplakivati, žaliti za nečim; **dolor~i** bolno uzdisati; **plor~i** jecati; **sopir~i** čeznutljivo uzdisati
ĝemel|o blizanac, srodnik; (**Ĝ**)~oj (*astr*) Blizanci, zvijezde zodijska; ~igi pobratimiti, zbratimiti; ~iĝi pobratimiti se, zbratimiti se; **siamaj ~oj** sijamski blizanci; ~frato brat blizanac; ~fratino sestra blizanka; ~urbo pobratimljeni grad
ĝemin|a (*anat, med*) dvostruk, udvostručen; **kvar~a** četverostruk; ~i (*tr*) geminirati, udvojiti, udvajati, upariti
ĝen|i (*tr*) smetati, uznemiravati, inkomodirati, zburniti, priječiti; ~sin ustručavati se; **ne ~i sin** ne ustručavati se; ~a neugodan, neprijatan; ~o smetnja, neugoda, prepreka, zapreka, teškoća; ~ado smetanje, ometanje; ~aĝo smetnja, zapreka; ~ateco osjećaj neugode; ~eco neugodnost, uznemirenost, zburnjenost; ~ulo nametljivac; **ne~ata** neometan; **sen~a** otvoren, neobavezan, nekonvencionalan; **sin~a** suzdržan, suzdržljiv; **sin~(ad)o** suzdržljivost; **tro sen~a** koji je preslobodnog ponašanja
ĝendarm|o žandar, oružnik; ~aro žandarmerija; ~ejo žandarmerijska stanica
ĝeneral|a opći, općenit, sveopći; ~e općenito; ~aĝo opća stvar; ~eco općenitost, uopćenost; ~igi generalizirati, uopćiti, uopćavati

ĝeni|o = GENIO

ĝenr|o (*umj*) žanr, stil, način, određeni oblik umjetničkog djela

ĝentil|a učtiv, uljudan, ljubazan, pristojan; ~e učtivo, uljudno, ljubazno; ~aĝo uljudan, susretljiv način, gesta; ~eco učtivost, uljudnost; ~ulo džentlmen, gospodin; *usp.* **kavaliro, noblulo**

ĝentr|o* niže plemstvo, vlastela

ĝer|i* (*tr*) voditi trgovačko poduzeće

ĝerm|o 1. (*biol*) klica, zemetak; 2. (*bot*) klijanac; ~i (*ntr*) klijati, nicati; ~ado klijanje, nicanje; ~ingo (*bot*) = KOLEOPTILO; **ek~i** proklijati; **sen~a** bez zametka

ĝerman|o german; pripadnik jednog od germanskih naroda; ~oj germani, skupno ime za etničke i jezično srodne skupine indoeuropskih naroda, od kojih su potekli nijemci, englezi, nizozemci, flamanci, danci, švedski, norvežani i islandani; ~ida germanski

ĝermen|o (*biol*) sve reproduktivne stanice organizma

Ĝerminal|o Žerminal; sedmi mjesec francuskog revolucionarnog kalendara od 21./22. ožujka do 18./19. travnja

ĝest|o (*knjiž*) junačka pjesma francuskog srednjeg vijeka

ĝet|o (*pom*) lukobran; ~kajo pokretni most za izlaz iz broda; ~varfo, ~kajo završetak lukobrana u moru (obično sa signalnim oznakama)

ĝi ono, to; zamjenica za treće lice jednine za stvari, životinje i za sve čemu rod nije određen

ĝib|o (*biol*) grba, gura; ~a grbav; ~aĝo izbočina, is-pupčenje, otekline; ~iĝi pogrbiti se; ~ulo grbavac; **unu~a** jednogrb

ĝig|o* džig, vrsta živahnog škotskog plesa

ĝigol|o žigolo, mlad muškarac kojeg uzdržava starija žena

ĝin|o¹ (*kul*) džin, žitna rakija aromatizirana klekovim bobicama

ĝin|o² džin; gorostas, div, demon

ĝinfiz|o (*kul*) džinfis, piće od džina izmiješanog s limunovim sokom i soda-vodom

ĝinz|o džins, teška pamučna keper-tkanina za radne kombinezone i jeans odjeću

ĝip|o = ĴIPO

ĝir|i (*tr*) žirirati 1. (*fin*) prenijeti mjenicu, ček; 2. (*pom*) okrenuti brod; 3. (*teh*) okrenuti automobil u smjeru pravokutno na prijašnji; ~ado žiriranje; ~anto žirant; ~ato žiratar

ĝiraf|o (*zoo*) žirafa (*Giraffa*); sisavac preživac iz por.

žirafa; ~**oj** porodica žirafa (*Giraffidae*); afrički kopitari parnoprstaši duljih prednjih nogu i jako duga vrata

ĝis (*gram*) prijedlog sa značenjem: do, dok, dokle; upotrebljava se i kao prefiks; ~ **(la) revido** doviđenja; ~**nuna** dosadašnji; ~**funde** temeljito; ~**vivi** doživjeti

ĝitan|o* = CIGANO

ĝiuĝicu|o* (*sport*) džiu-džicu, japanski način obrane i slobodnog hrvanja

ĝoj|i (*ntr*) veseliti se, radovati se; ~**a** veseo, radostan; ~**o** veselje, radost; ~**egi** klicati; ~**igi** obradovati, razveseliti nekoga; ~**iga** razveseljavajući; **ek~i** razveseliti se, obradovati se; **mal~a** žalostan, tužan, neveseo; **mal~i** tugovati, žalostiti se; **mal~o** tuga, žalost; **mal~igi** razalostiti, rastužiti, oneraspoložiti nekoga; **sen~a** neveseo; **viv~o** životna radost

ĝon|o* (*novč*) korejska novčana jedinica

ĝu|i (*tr*) 1. uživati; 2. koristiti, upotrebljavati; ~**a** slastan, ugodan; ~**e** s užitkom; ~**o** užitak, uгода,

naslada; ~**ado** uživanje; ~**ego** slast; ~**ema** sklon užicima; ~**igi** prirediti nekome užitak; ~**amo** sladostrast; **ek~i** osjetiti užitak, početi uživati

ĝumad|o (*isl*) džumadel; ~**oahiro** džumadel-áhire, šesti mjesec muslimanske Mjesečeve godine; ~**o-úlá** džumadel-úlá; peti mjesec muslimanske Mjesečeve godine

ĝus* baš sada, upravo sada, ovog trenu = ĞUSTE NUN

ĝust|a točan, ispravan, pravi; ~**e** točno, upravo, baš; ~**i** (*ntr*) biti točan; ~**aĵo** ispravan postupak; ~**eco** točnost, ispravnost, pravilnost; ~**igi** točno namjestiti, naravnati; ~**igilo** usklađivač, adaptor; **al~igi** uskladiti; **al~igebla** usklađiv; **mal~a** netočan, neispravan, krivi; **mal~aĵo** ono što je netočno, neispravno; **mal~eco** netočnost, neispravnost, nepravilnost; **mal~igi** pokvariti, poremetiti; **re~igi** popraviti, staviti u prijašnje stanje; **re~iĝi** popraviti se, doći u prijašnje stanje

H

h h; deseto slovo esperantske i dvanaesto slovo hrvatske abecede; **~o** naziv slova h

ha! ha!; uzvik koji označuje čuđenje; ~ ~ ~! uzvik koji označuje podrugljivost, ironiju; ~ ~! uzvik koji označuje smijeh

ha|o* (*novč*) hao; vijetnamska novčana jedinica

habaner|o* habanera, španjolsko~kubanski narodni ples i pjesma

Habel|o (*bibl*) Abel, drugi sin Adamov

habitat|o habitat 1. (*biol*) manje ili veće područje pogodno za život jedne vrste, grupe ili pojedinca; 2. zavičaj, postojbina, domovina

habitus|o* habitus, držanje tijela, vanjski izgled, vanjske oznake, vanjština; kakvoća uopće

habutaj|o (*teks*) habitaj; japanska svilena tkanina

haciend|o hacijenda, ranč, farma; 1. veće imanje u Južnoj Americi na kome se obično uzgaja stoka; 2. kuća na tom imanju

hač|i (*tr*) 1. (*lik*) sjeniti, osjenčavati crtež paralelnim potezima; 2. (*med*) masirati, trljati laganim pokretima; **~ilo** aparat za masažu

haček|o kvačica nad slovima š, č, ć, ž = HOKETO

hadean|o (*geol*) hadska era; najstarije razdoblje geoloških formacija, od rođenja Zemlje do arkeana

hades|o (*mit*) had 1. starogrčki podzemni, zagrobni svijet; 2. pakao

hadron|o (*fiz*) hadron; elementarna čestica sastavljena od kvarkova ili antikvarkova, te izložena djelovanju jake sile

hafni|o (*kem*) hafnij; kovina nalik cirkoniju, simb. Hf

hagad|o (*hebr*) hagada; židovska obredna knjiga, čita se na dočeku blagdana i za vrijeme Pesaha

hagiograf|o (*bibl*) hagiograf; **~io** hagiografija 1. životopis kršćanskih svetaca u književnom obliku; 2. (*pren*) uljepšavanje nečijeg životopisa, idealizirana biografija

hagis|o (*kul*) hakis, hegis; škotsko tradicionalno jelo od ovčje iznutrice sa zobenom kašom = SKOTA ŠAFSTOMAKAJO

hağ|o (*isl*) hadž, hodočašće u Meku; **~ulo** hadžija; 1. onaj koji je pohodio sveta mjesta islama; 2. onaj koji je pohodio Kristov grob u Jeruzalemu

hajduk|o hajduk 1. (*pov*) odmetnik od Osmanske vlasti; 2. (*pov*) pripadnik nekadašnje plaćeničke vojske u Mađarskoj; 3. odmetnik uopće

hajk|o (*knjiž*) haiku; japanska lirski pjesma od tri stiha sa 5, 7, 5 slogova; *usp.* serjuo, utao

hajl|o (*met*) tuča, grad, krupa; **~as** pada tuča; **~ero** zrno tuče; **~eto** solika = GRAJLO; **~onego** sitnozrna tuča, cigančići, posolica

hak|i (*tr*) cijepati, sjeći; **~o** jedan udarac sjekirom; **~ado** cijepanje, sječa; **~afo** ono što je rasječeno; **~eti** cjepkati, sjeckati; **~etafo** isjeckana hrana; **~etilo**, **~ileto** sjekirica, nožić za sjeckanje; **~ilo** sjekira; **~ilego** vrlo velika sjekira; **~isto** drvosječa; **čirkaū~i** odsijecati; **de~i**, **for~i** odsjeći; **dis~i** rasjeći, rascijepiti; **el~i** odsjeći; **tra~i** presjeći, prerezati; **arbo~isto** drvosječa; **batal~ilo** ratna sjekira; **man~ilo** ručna sjekira; **šton~i** klesati; **šton~isto** klesar

hakam|o (*odf*) hakama; japanske tradicionalne široke hlače, koje pokrivaju pokrete nogu; nose se kao sportska odjeća u kendo, aikidu i sl.

haketi|o* (*bot*) nizanaj, volovsko oko, žutulja (*Hacquetia epipactis*) iz por. štitarki

hal|o hala, dvorana, predsoblje, predvorje javnih zgrada

haladz|o smrad, zadah, vonj; **~i** (*ntr*) smrdjeti, smraditi, zaudarati, vonjati; **~a** smrdljiv, smradan; **~igi** usmrdjeti, zasmrdjeti; **~iği**, **en~iği** usmrdjeti se

halang|o haranga, podbadanje, huškanje

hald|o* hrpa, gomila, kup, hum

halebard|o (*voj*, *pov*) helebarda; starinsko oružje koje se sastoji od sjekire na jednoj strani, a na drugoj od kuke; obje nasađene na vrh dugačkog kolplja; **~isto** halebardist

haleluja! (*vjer*) aleluja! pripjev radosti u katoličkoj liturgiji

half|o (*sport*) half, pomagač; obrambeni igrač u nogometnoj, hokejskoj i sl. momčadi, kome je dužnost istodobno pomagati obrani i navali

haliaet|o (*orn*) orao štekavac, bjelorepan (*Haliaeetus*) = MARAGLO

haliher|o, **haliker|o** sivi tuljan (*Halichoerus*); sisavac iz por. tuljana = GRIZFOKO

haliot|o* (*zoo*) puzlatka, petrovo uho (*Haliotis*); vrsta mekušca iz razreda puževa

halit|o (*min*) halit, natrijev klorid, sol; glavni sastojak morske vode = MINSALO

halo! halo; glasni doziv, poziv na telefonu

halo|o halo 1. (*astr*) svijetao krug oko Sunca ili Mjeseca; 2. (*fov*) svjetlosni krug, iradijacija, difuzija svjetla; 3. A. kolobar oko očiju, podočnjak; B. krug oko sisne bradavice

halofit|oj (*bot*) halofiti (*Halophyta*); biljke slanjače koje rastu na prirodnoj slanoj podlozi

halogen|o (*kem*) halogen, haloid; spoj s halogenim elementima (klor, brom, jod, fluor); **~ido** halogeni (klorid, bromid, jodid, fluorid)

halogeton|o (*bot*) slanjača (*Halogeton sativus*) iz por. lobodnjača

haloid|o = HALOGENIDO

hals|o (*pom*) konop na prednjem donjem kutu jedra za natezanje prednjeg ruba; ~i (*tr*) nategnuti jedro

halt|i (*ntr*) stati, prestati, zaustaviti se; ~o zastoje, privremeni prekid; ~adi zaustavljati se, zastajkivati, prekidati; ~eje postaja, stanica, stajalište; ~igi zaustaviti, prekinuti; ~igilo prekidač; ~ilo (*teh*) dio aparata za usklađivanje prekida; **antaū~igi** predusresti; **ne~igebla** nezaustavljiv; **sen~a** neprekidan; **batal~o** primirje, prekid borbe; **nokt~ejo** prenočište; **spir~o** prekid disanja; zaustavljeni dah; **šip~o** brodsko pristanište

halter|o (*sport*) buče; gimnastička sprava za dizanje; štap s dvije željezne kugle; ~i (*ntr*) vježbati bučama

halucin|o (*med*) halucinacija, priviđanje, bunilo, tlapnja; ~a halucinant; ~i (*tr*) halucinirati, trabunjati, izmišljati; imati tlapnje, priviđenja; ~ozo halucinoza, delirij

halucinaci|o = HALUCINO

haluks|o (*anat*) nožni palac

halva|o (*kul*) halva; istočnjačka poslastica od brašna, meda, masti, oraha i drugih dodataka

hamad|o* (*geog*) hamada; ogoljela kamenita visoravan bez pijeska u Sahari

hamadriad|o hamadrijada 1. (*mit*) u grčkom mitu šumska nimfa, koja živi i umire s drvećem; 2. (*zoo*) grivasti pavijan (*Papio hamadryas*)

hamak|o hamak, visaljka, viseća mreža, mreža ležaljka

hamam|o* hamam 1. mala kupaonica u muslimanskoj kući; 2. javno kupalište s toplom vodom ili s parom

hamamelid|o (*bot*) čudesni oraščić (*Hamamelis*); rod grmova iz vlažnih šuma Sjeverne Amerike

hamburger|o (*kul*) hamburger; brzo pripremljen obrok od mljevenog mesa s okruglim pecivom, listom salate i umacima

hamiltonian|o (*fiz*) Hamiltonova kanonska jednadžba

hamstr|o (*zoo*) hrčak (*Cricetus*); glodavac, štetnik zrnatih usjeva; **ora ~o** zlatni hrčak (*Mesocricetus auratus*); **migra ~o** lutajući hrčak (*C. migratorius*); ~i (*ntr*) zgrtati, nagomilavati namirnice ili druge stvari;

hanap|o hanap, srednjevjekovna čaša za piće na stalku, često umjetnički obrađena

handbal|o (*sport*) rukomet = MANPIK(AD)O

handikap|o hendikep 1. otežavajuća okolnost, poteškoća, smetnja; 2. tjelesni ili duševni nedostatak ili mana; 3. (*sport*) vrsta natjecanja u kojem bolji pojedinci ili momčadi daju prednost slabijima; ~i (*tr*) hendikapirati, spriječiti, onemogućiti, sputati, staviti u nepovoljniji položaj; ~ito hendikapirana osoba, invalid

handspek|o (*voj, pom*) pralica; ručna drvena poluga okovana željezom = LEVSTANGEGO

hangar|o hangar; natkrivena prostorija za smještaj letjelica, tramvajskih kola, strojeva i sl.

hans|o hanza; savez njemačkih trgovačkih gradova koncem srednjeg vijeka; ~a hanzeatski; ~ano član hanze

hansom|o (*pov*) hansom; engleska pokrivena kočija za dvoje na dva kotača; vozač sjedi straga na visokom sjedalu

hant|i (*tr*) goniti 1. loviti, tjerati, hajkati, protjerati, prognati; 2. tražiti divljač, voditi pse u lov; ~o hajka

haom|o haoma 1. (*bot*) sarkostema (*Sarcostema acidum*) iz por. svilenica; 2. piće od te biljke, mliječni kiselkasti sok, upotrebljavao se ritualno u iranskoj religiji (Zoroastijanizmu) napitak besmrtnosti

haor|o (*odj*) haori; široki kaput do koljena nadahnut japanskom tradicionalnom odjećom

hapaks|o (*ling*) hapakslegomenon; riječ koja se javlja samo jednom ili rijetko u nekoj knjizi ili jeziku

hapal|o (*zoo*) hapala, pandžaš, kandžaš; vrsta malog južnoameričkog majmuna sa svilenkastom kožom = KALITRIKSO, SILKSIMIO; ~edoj porodica *Callitricidae*

haplografi|o haplografija; greška u prepisivanju; nastaje kad se jedno uz drugo nađu dva ista ili slična slova, sloga ili riječi, te se jedno namjerno izostavi

haploid|a = UNUPLOIDA

haploglogi|o* haploglogija, izostavljanje istih ili sličnih glasova ili glasovnih skupova u riječi

har|o (*anat*) dlaka, vlas, ~oj, ~aro kosa, dlake; ~afo vlasite; ~ego čekinja, oštra kratka svinjska dlaka; ~eto dlačica; ~igi obrasti u kosu; **sen~a** čelav, bez kose; **sen~igi** ukloniti kosu, obrijati, ošišati do kože; **sen~ulo** čelavac; ~ligo pletenica kose; ~splitado cjepidlačenje; **aksel~oj** dlake ispod pazuha; **čeval~o** konjska dlaka = KRINO; **griz~ulo** sjedokos čovjek; **kamel~o** devina dlaka; **kamel~afo** štof i odjeća od devine dlake; **kap~oj** kosa na glavi; **kol~oj** griva (u konja); **lip~oj** brkovi; **makul~a** koji se odnosi na krzno raznih boja; **mult~a** kosmat, dlakav, rutav; **naz~oj** dlačice u nosu; **okul~oj** trepavice; **pub~oj** stidne dlačice; **vango~oj** zalisci

harakiri|i 1. (*ntr*) rasporeti trbuh vodoravnim rezom; ~o harakiri, ritualno samoubojstvo u Japanu paranjem utrobe, sepuku

haras|i* ometati, smetati

hard|i (*tr*) kaliti, čeličiti, jačati, činiti tvrdim; ~ado kaljenje, čelichenje; ~ebla koji se može kaliti, stvrdnjiv; ~ebleco kaljivost; ~igi čeličiti se, jačati se, otvrdnuti; ~iteco prekaljenost, očelichenost, ojačanost; **mal~i** (*tr*) omekšati, smekšati, oslabiti; **rapid~a** koji se brzo kali

hardvar|o željezarija; željezna, metalna roba

harem|o harem, ženski dio kuće kod muslimana

haring|o (*iht*) haringa, sled (*Clupea harengus*); morska riba iz por. košljoriba

harmoni|o harmonija 1. sklad, suglasje, jednodušnost; 2. (*glazb*) dio teorije glazbe o sastavljanju akorda; ~a harmoničan, skladan; ~i (*ntr*) harmonirati, biti u skladu; ~igi uskladiti, harmonizirati; **mis~a**, **ne~a** neskladan, neharmoničan

harmonik|o (*glazb*) ručna harmonika, rastegača, veće glazbalo kod kojega se mijehom pokreću jezičci koji titranjem stvaraju zvuk; **anč~o**, **blov~o**, **buš~o**, **frap~o**, **frot~o**, **glas~o**, **tir~o**

harmonium|o (*glazb*) harmonij; muzički instrument sličan orguljama

harmoniz|i (*tr*) harmonizirati; stvoriti muzičku pratnju melodiji

harnes|o oprema 1. dio tkalačkog stana za pomicanje niti na osnovi; 2. konjska oprema, ham, orma; 3. ratna oprema

harp|o (*glazb*) harfa, žičano trzalačko glazbalo u obliku trokutasta okvira unutar kojega su nategnute žice, a u podnožju je ugrađeno sedam pedala; ~i (*ntr*) svirati na harfi; ~isto harfist

harpagofit|o (*bot*) harpagofit (*Harpagophytum*) iz por. *Pedaliaceae*; služi u medicini

harpi|o¹ harpija 1. (*mit*) biće zamišljeno kao pola djevojke, pola ptice grabljivice, brze kao vjetar, simbol nezasitne grabljivosti; 2. (*pren*) pakosna žena

harpi|o² (*orn*) harpija (*Harpia harpyja*); južnoamerička ptica grabljivica slična orlu

harpun|o (*pom*) harpun; čvrsta motka s kukastim šiljkom na vrhu nalik na osti, pričvršćena na dugo uže, služi za lov većih riba i kitova; ~i (*tr*) loviti, zakvačiti, ubosti harpunom

haruspeks|o (*pov*) haruspeks, haruspik; vrač koji je kod starih Rimljana gatao sudbinu iz utrobe žrtvovane životinje

haspel|o (*teks*) vitlo, vreteno; ~i (*tr*) prestiti, upredati, usukivati; ~ažo upredak, upredena pređa

hast|i (*ntr*) žuriti se, nestrpljivo brzati; ~o žurba; ~a žuran; ~ema užurban; **sen~e** bez žurbe

haši|oj haši, istočnjački štapići za jelo

hašiš|o hašiš; opojna tvar iz indijske konoplje; ~ismo (*med*) trovanje hašišom

hat|i (*tr*) prezirati, jako mrziti; ~o prezir, mržnja

haūbiz|o (*voj*) haubica, teški kratki top

haūli (*tr*) vući, tegliti, pritezati, povlačiti (uže, brod)

haūs|o (*fin*) nagli porast burzovnih vrijednosti

haūs|oj (*etrn*) Hausa, afrički narod u Nigeriji; ~o hausa, jedan od glavnih hamitskih (afrazijskih) jezika

häuser|o (*pom*) vrlo čvrst konop za privezivanje brodova uz obalu

häusier|o (*fin*) burzovni špekulant

häustori|o (*bot*) sisulja, sisalo; organ parazitskih biljaka ili gljiva kojima crpe hranu iz domaćina

haut|o koža na tijelu ili na biljkama; ~a kožni; ~ego vrlo debela koža; ~ero prhut; ~eto kožica; **en~a** = ENDERMA; **sen~igi** oderati kožu; **sub~a** potkožni; **sub~o** potkožica; **dik~a** debelokožni; **dik~uloj** debelokošci; **lard~o** kožica od slanine; **ruĝ~ulo** crvenokožac; **ungo~eto** kožica na noktu

hav|i (*tr*) imati, posjedovati; ~(**ad**)o imanje, posjed, posjedovanje; ~ažo imovina; ~ebla koji se može imati, nabavljiv; ~igi nabaviti, pribaviti, dobiti; **ek~havi** nabaviti; **en~i** sadržavati; **en~o** sadržaj; **en~eco** sadržina, kapacitet; **kun~i** suposjedovati; **mal~i** ne imati, biti bez, oskudijevati; **ne~i** nemati; **ne~ado** nemaština; **ne~ebla** nenabavljiv, koji se ne može imati; **nemal~ebla** neophodan; bez kojeg se ne može biti; **sen~a** siromašan, koji nema ništa; **senen~a** besadržajan; **sen~igi** lišiti nekoga nečega; **sur~i** imati na sebi, nositi; **bon~a** imućan, dobrostojeći; **bon~o** imetak, kredit, novac na raspolaganju; **bon~eco** imućnost, bogatstvo

haven|o luka, pristanište; ~a lučki; **antaū~o** ulaz u luku; **flug~o** zračna luka, aerodrom; **komerc~o** trgovačka luka; **milit~o** ratna luka

hazard|o slučaj, slučajnost, koincidencija, stjecaj

okolnosti; ~a slučajan, nenamjeran, neplaniran; ~e slučajno, slučajem; ~i riskirati, stavljati na kocku

Heb|o (*mit*) Heba, starogrčka božica mladosti; peharnica olimpijskih bogova

hebdomad|o* hebdomada, sedmica, tjedan, razdoblje od sedam dana

hebefreni|o (*med*) hebefrenija, oblik shizofrenije, poznat i kao mladenačko ludilo

hebet|a (*med*) otupio, ogupavio, blesav, budalast; ~eco (*med*) otupjelost, ravnodušnost, letargija

hebre|o hebrej, jevrej, židov; ~a hebrejski, jevrejski, židovski; ~eco hebrejstvo, jevrejstvo, židovstvo; ~ino hebrejka, jevrejka, židovka; ~ismo hebreizam; ~isto student hebrejskog jezika; **ne~o** nehebrej, nežidov; **nov~a** novohebrejski

heder|o (*bot*) bršljan (*Hedera*) iz por. bršljana; **grundo~o** = HEDEREA GLEKOMO

hedizar|o (*bot*) medičarka, slatkovina (*Hedysarum*) iz por. leptirnjača

hedonism|o hedonizam; filozofski smjer koji svrhu života traži u senzualnim i duhovnim zadovoljstvima

hedonist|o hedonist

hegemoni|o hegemonija, prevlast; ~a hegemonistički, dominirajući

heĝ|o (*agr*) živica, živa ograda od grmlja, šiblja ili zasadena ukrasna bilja; ~obirdo (*orn*) carić = TROGLODITO

heĝir|o (*isl*) hedžra 1. bijeg Muhameda iz Meke u Medinu (15. 7. 622. p. K.); 2. muslimanska era, koja se računa od toga datuma

hej! hej!; uzvik za dozivanje i ohrabrenje

hejm|o dom, stan, obitavalište, rodni kraj, zavičaj; ~a kućni, domaći, rodni; ~e kod kuće; ~eca domaći; ~igi udomačiti, pripitomiti (životinju); ~iĝi udomačiti se; **ali~ulo** stranac, čovjek drugog roda; **ekster~e** izvan kuće, vani; **kvazaū~a** pripitomljen, udomaćen; **re~iĝi** vratiti se kući; **sam~ano** ukućanin; **sen~ulo** beskućnik

hejt|i (*tr*) ložiti, paliti, grijati; ~a grijaći; ~ado loženje, grijanje; ~ažo ogrjev, gorivo; ~ilo grijalica, peć; ~isto ložac; **super~i** pregrijati; **akvo~ado**, **centra~ado** centralno grijanje; **ban~ilo** bojler

hekatomb|o hekatomba 1. kod starih Grka žrtva od stotinu bikova ili volova (odatle naš naziv stovolovka); 2. (*pren*) masovno žrtvovanje, pokolj

heksa| heksa-; kao prvi dio složenice označuje vezu s brojem šest

heksaedr|o (*mat*) heksaedar, kocka, kubus

heksagon|o heksagon, šesterokutnik

heksagram|o heksagram 1. šesterokut; 2. šestokraka zvijezda (Davidova)

heksakord|o (*glazb*) heksakord; muzička ljestvica od šest dijatonskih stupnjeva

heksametr|o (*knjiž*) heksametar; stih od šest daktilskih stopa

heksan|o* (*kem*) heksan, zasićeni ugljikovodik, važan sastojak benzina i nafte

heksitol|o* (*kem*) heksitol; opći naziv za šestvalentni alkohol dobiven od monosaharida

heksod|o (*fiz*) heksoda, elektronska cijev sa šest elektroda

hektar|o hektar, jedinica za mjerenje površine zemljišta (100 ara)

hektik|o (*med*) hektika, jektika, sušica, tuberkuloza; ~a hektički, sušičav, tuberkulozan
hekto| (*teh*) hekto-; kao prvi dio složenice označuje vezu s brojem sto ili s nešto većim mnoštvom
hektograf|o (*tisk*) hektograf, ciklostil, aparat za umnožavanje; ~i (*tr*) umnožavati ciklostilom
hektolitr|o hektolitar, mjera za tekućinu (100 litara)
hela|a svijetao, vedar, jasan, vidan; ~o svjetlo; ~**eco** svjetlost, jasnoća, vidljivost; ~**igi** osvjetliti, rasvijetliti; ~**igo** osvijetljenje; ~**iği** rasvijetliti se, razvedriti se, postati svijetao; **dis~igi** obasjati, zasjati; **mal~a** taman, mrk, zagasiti; **mal~igi** potamniti, zamračiti, smračiti
helebor|o (*bot*) kukurijek (*Helleborus*) iz por. žabnjaka; **blanka** ~o bijela čemerika (*Veratrum album*); **nigra** ~o pravi kukurijek (*H. niger*)
helen|o (*etn*) Grk; ~a helenski, grčki; ~**eco** helenstvo; ~**igi** helenizirati; ~**ismo** helenizam; ~**isto** helenist; **antaü~a** predhelenski
helenistik|o helenistika 1. proučavanje helenizma; 2. studij starog grčkog jezika
heler|o (*novč, pov*) heler, filir; sitna novčana jedinica u raznim zemljama
heli|o (*kem*) = HELIUMO
heliand|o (*bot*) suncokret (*Helianthus*) iz por. glavočika = SUNFLORO; **tubera** ~o čičoka, nahod, topinambur, slatki krumpir (*H. tuberosus*); = TERPIRO; **unujara** ~o jednogodišnji suncokret (*H. annuus*) = SUNFLORO
heliantem|o (*bot*) sunčanica (*Helianthemum*) iz por. bušina
helias|o* (*iht*) crnej, crnjul (*Heliases chromis*); sitna crna morska riba
helic|o (*teh*) elisa, vijak, propeler; ~**ero** krilo propelera
helie|o* (*prav, pov*) helijeja 1. najvažnije sudište u staroj Ateni; 2. zbor sudaca; ~**isto** helijast, sudac član helileje
helik|o (*zoo*) vinogradnjak, vinogradarski ili vrtni puž s kućicom, (*Helix pomatis*); ~**afo** (*kul*) puž pripremljen kao hrana; ~**forma** pužast, spiralan
helikonij|o (*bot*) helikonija (*Heliconia*) iz por. banana
helikopter|o (*zrak*) helikopter; letjelica koja se uzdiže okomito uvis pomoću propelera na vertikalnoj osi
helikriz|o (*bot*) smilje (*Helichrysum*) iz por. glavočika = ETERNOFLORO
heliks|o (*anat*) ušnica, uhalj (*helix*); vanjski nabor usne školjke u čovjeka
helio| helio-; kao prvi dio riječi označuje ono što se odnosi na Sunce
heliocentr|a (*astr*) heliocentričan, kojemu je Sunce središte
heliograf|o heliograf 1. sprava za fotografiranje Sunca; 2. sprava za automatsko bilježenje trajnosti sijanja Sunca; 3. sprava za svjetlosne signale; ~**io** heliografija, znanost o Suncu
heliogravur|o (*tisk*) heliogravura, vrsta duboke štampe pomoću fotomehaničkog prenošenja slika s mogućnostima višebojnog tiska
heliometr|o (*astr*) heliometar; instrument u teleskopu za mjerenje promjera svemirskih tijela i njihovih kutnih udaljenosti

helioskop|o (*astr*) helioskop; teleskop za promatranje Sunca
heliosperm|o* (*bot*) pušnica (*Heliosperma*) iz por. klinčića
heliostat|o (*fiz*) heliostat; sprava s pomoću koje se sunčane zrake mogu usmjeriti na jednu točku
helioterapi|o (*med*) helioterapija; liječenje prirodnim sunčevim zračenjem: ultraljubičastim, dnevnim, infracrvenim
heliotrop|o¹ (*bot*) bradavka, suncogled (*Heliotropium*) iz por. oštrolista; **arbeca** ~o drvenasta bradavka (*H. arborescens*)
heliotrop|o² (*min*) heliotrop, vrsta amorfne kvarca, poludragulj s pjegama crvenim kao krv
heliotropizm|o (*bot*) heliotropizam, svojstvo biljaka da se okreću prema svjetlu = SUNTROPISMO
helium|o (*kem*) helij, plemeniti plin; simb. He
helm|o (*pov*) šljem, kaciga
helmint|oj (*zoo*) helminti (*Helminthes*); skupni naziv za brojne vrste parazitskih oblenjaka na čovjeku i životinjama; ~**ozo** (*med*) helmintijaza, bolest koju uzrokuju helminti; ~**ologio** helmintologija, dio parazitologije, koji se bavi parazitskim oblenjacima
helode|o (*bot*) = ELODEO
helot|o (*pov*) helot; u antičkoj Sparti državni rob poljodjelac
help|i (*tr*) pomoći, pomagati, skrbiti; ~i **sin**, ~i **al si** pomoći si, snaći se; ~o pomoć, potpora; ~a pomoćni; ~**anto** pomoćnik; ~**e de** pomoću, uz pomoć, preko, putem; ~**ebla** potrebit, koji treba pomoć; ~**ema** uslužan, susretljiv; ~**ilo** pomoćno sredstvo; ~**isto** pomoćnik, asistent; **ek~i** pružiti pomoć; **inter~i**, **kun~i** pripomagati, pridonositi; **mal~i** ometati, ometi, odmagati, spriječiti; **mal~o** ometanje, sprječavanje, onemogućavanje; **spaca mal~o** sprječavanje, prostorno ometanje; **mal~a** otežavajući, onemogućavajući; **sen~a** bespomoćan; **sen~eco** nemoć, bespomoćnost; **mon~i** novčano pomoći
helvel|o (*bot*) hrčak (*Helvella*), rod jestivih gljiva mješinariki
helvet|o (*pov*) Helvećanin; (**H**)~**io**, (**H**)~**ujo¹** (*pov*) Helvetija; 2. (*geog*) Švicarska, država u srednjoj Europi; ~**ia** helvetski, švicarski
hema|, **hemat|**, **hemo|** hema-, hemat-, hemo-; kao prvi dio riječi označuje ono što je u vezi s krvlju
hemant|o (*bot*) hemantus (*Haemanthus*), iz por. sunovrata = SANGOFLORO
hematemez|o (*med*) hematemeza; povraćanje krvi zbog krvarenja iz gornjeg dijela probavnog trakta
hemati|o (*med*) eritrocit, crveno krvno zrnce = ERITROCITO, RUĞA GLOBULO
hematit|o (*min*) hematit, najznačajnija željezna ruda; koristi se za proizvodnju željeza i boje (crveni oker) = RUGA FERERCO
hematogen|a hematogen, krvotvoran; koji stvara krv
hematoksil|o (*bot*) kempješovac, kampeče-drvo (*Haematoxylum*) iz por. leptirnjača; ~**ino** (*kem*) hematoksilin; aromatski spoj dobiven od kampeče-drva
hematolog|o hematolog; ~**io** (*med*) hematologija; znanost o krvi

hematom|o (*med*) hematom, modrica; izljev krvi u mekano tkivo uzrokovan udarcem
hematop(od)o (*orn*) oštrigar (*Haematopus*); ptica sjeverozapadnih obala Europe
hematoz|o (*med*) hematoza, pretvaranje hranjivih sokova u krv
hematozo|oj (*zoo*) hematozoe, krvni paraziti; životinje koje žive kao nametnici u krvi = PLASMODIO
hematurio (*med*) hematurija, mokrenje krvi
hemerobi|o* (*ent*) potkorni ušenjkar (*Hemerobius nicans*)
hemerokolid|o (*bot*) graničica (*Hemerocallis*) iz por. graničica = TAGLILIO
hemi| hemi-; kao prvi dio riječi označuje ono što se odnosi na pola, polovicu (hemisfero)
hemianopsi|o (*med*) hemianopsija, polovično sljepilo, ispad polovice vidnog polja
hemiceluloz|o (*kem*) hemiceluloza, prirodni polisaharid; lakše probavljiv od celuloze
hemikrani|o (*med*) = MIGRENO
hemimorfit|o (*min*) hemimorfit; cinkov bazični silikat; važna cinčana ruda, neki se bruse kao dragi kamen
hemion|o (*zoo*) kulan, divlji magarac iz zapadne Azije (*Equus hemionus*)
hemiplegi|o (*med*) hemiplegija, oduzetost jedne strane tijela zbog krvarenja u mozgu; ~ulo hemiplegičar
hemipter|oj (*ent*) hemipteri, polukrilci (*Hemiptera*); tu spada stjenica
hemisfer|o (*geog*) hemisfera, polutka (Zemljina ili nebeska)
hemistik|o (*knjiž*) hemistih, polustih; svaki od dva dijela stiha podijeljenog cezurom
hemo|o (*biol, kem*) hemo-, eritrocit (u složenicama)
hemocianin|o (*biol*) hemocijanin; u krvnoj tekućini mekušaca i nekih člankonožaca dišni pigment za prijenos kisika
hemofili|o (*med*) hemofilija, sklonost krvarenju i poremećaj zgrušavanja zbog nedostatka plazmatskih faktora važnih za zgrušavanje krvi; nasljedna bolest, prenose je žene, a oboljevaju samo muškarci
hemoglobin|o (*fiziol*) hemoglobin, pigment crvenih krvnih tjelešaca koji veže i prenosi kisik; ~emio, ~urio hemoglobinurija; izlučivanje hemoglobina u mokraći kod nekih bolesti
hemoliz|o (*med*) hemoliza; raspadanje crvenih krvnih tjelešaca pri čemu izlazi hemoglobin; ~ino (*pat*) hemolizin, tvar u krvnom serumu koja rastvara eritrocite
hemoptiz|o (*med*) hemoptiza, iskašljavanje veće količine krvi
hemoragi|o (*med*) hemoragija, jak izljev krvi
hemoroid|oj (*med*) hemoroidi, šuljevi, krvavnica; proširenje vena na kraju debelog crijeva u obliku čvorića
hemostaz|o (*med*) hemostaza; privremeno ili trajno zaustavljanje krvarenja; ~a hemostatičan
hen|i (*ntr*) rzati, njiskati, njištati, glasati se njiskom (o konju); ~o njisak, rzaj, rzanje
hena|o kana, kna, crvena tinktura za kosu, koja se dobiva iz lišća hene; ~arbusto = LAVSONIO
henr|o (*fiz, el, teh*) henri; jedinica za samoindukciju, znak H

heparin|o (*kem, farm*) heparin; tvar koja spriječava zgrušavanje krvi
hepat|o (*anat*) jetra; najveća žlijezda u tijelu čovjeka i životinja, važna u izmjeni tvari u organizmu; ~a jetreni; ~ažo (*kul*) jelo od jetrica; ~ito (*med*) hepatitis, upala jetra; ~ulo bolesnik od hepatitisa
hepatik|o (*bot*) jetrenka, jetrenjača (*Hepatica*) iz por. žabnjaka
hepial|o* (*ent*) vrijeskov korjenar (*Hepialus hecta*)
hepta| hepta-; kao prvi dio riječi označuje ono što se odnosi na sedam
heptaedr|o (*geom*) heptaedar; geometrijsko tijelo omeđeno sa sedam ploha
heptagon|o (*geom*) heptagon, sedmerokut
heptakord|o (*glazb*) heptakord; niz od sedam dijatonskih tonova
heptod|o (*fiz, teh*) heptoda; elektronska cijev sa sedam elektroda
Hera (*mit*) Hera; starogrčka božica braka, sestra i žena Zeusova
Herakl|o (*mit*) Heraklo; najveći junak grčke mitologije; ~idoj heraklidi, Heraklovi potomci
herakle|o (*bot*) medvjedi dlan, paponjak, šapika (*Heracleum*) iz por. štitarki
heraldik|o heraldika, grboslovlje; znanost o grbovima
herb|o (*bot*) trava; zeljasta biljka; ~a travni, zeljast; ~ačo korov = TRUDHERBO; ~aro površina pokrivena zeljastim biljkama; ~eca travnat; ~ejo livada, travnjak; ~ero, ~eto jedna zeljasta stabljika; ~icido herbicid, sredstvo za uništavanje korova; ~obedo mali njegovani travnjak; ~okampo pašnjak; ~oriča bogat, obrastao travom; ~vora biljožderski, biljojedski; arom~oj aromatične biljke; drog~oj opojne biljke; kurac~oj ljekovite biljke; mar~oj morske biljke; spico~oj začinske biljke; trud~o korov
herbari|o (*bot*) herbarij; zbirka osušenih i prešanih biljaka
herbivor|o biljojed, biljožder = HERBOMANĀANTO
herc|o (*fiz*) herc; jedinica frekvencije, znak Hz
Hercegovin|o (*geog*) Hercegovina; sastavni dio republike Bosne i Hercegovine; ~ano Hercegovac
hercini|a (*geol*) variscički; koji se odnosi na geološko nabiranje u toku karbona i perma, kada su se uzdigli neki planinski lanci u Europi
herd|o (*zoo*) krdo (jelena i sličnih preživača)
hered|i (*tr*) naslijediti, baštiniti; ~a nasljedni; ~o, ~ažo nasljedstvo, nasljeđe, baština; ~anto nasljednik, baštinik; ~eco nasljednost; ~igi ostaviti u nasljeđe; kun~i subaštiniti, zajednički naslijediti; sen~igi razbaštiniti nekoga
heretz|o hereza, krivovjerstvo; ~a krivovjeran, heretički; ~eco heretizam; ~i (*ntr*) djelovati heretički; ~ulo heretik, krivovjernik
Herkul|o (*mit*) Herkul; latinsko ime grčkog junaka Herakla; ~a herkulski, divovski
herm|o herma 1. (*pov*) u antičkoj Grčkoj poprsje ili glava (božanstva ili pokojnika) na stupu; 2. A. poprsje Hermesa; B. poprsje općenito
hermafrodit|o (*biol*) 1. hermafrodit, dvospolac; 2. (H)~o (*mit*) Hermafrodit, sin Hermesa i Afrodite; ~a hermafroditiski, dvospolni; ~eco dvospolnost; ~flora (*bot*) koji ima sve dvospolne cvjetove

hermelin|o hermelin, krzno bijele armenske kune
hermeneutik|o (*fil*) hermeneutika, teorija i praksa izlaganja i tumačenja teksta

hermet|a, **hermetik|a** hermetičan, nepropustan, potpuno zatvoren; ~**eco** hermetičnost, nepropusnost

hermini|o (*ent*) herminija (*Herminia*); vrsta noćnog leptira

herni|o (*med*) hernija, kila, bruh; prirodno ili stečeno izlaženje nekog organa, njegova dijela ili nekog tkiva iz položaja u kojem se normalno nalazi

herniari|o (*bot*) priputnica, kilavica (*Herniaria*) iz por. karanfila

hero|o heroj 1. (*mit*) u antičkoj mitologiji polubog nadljudskih osobina 2. junak; 3. (*kaz*) glumac specijaliziran za junačke uloge; ~**a** junački; ~**afo** junačko djelo; ~**eco** junaštvo, herojstvo, hrabrost; ~**ino** junakinja, heroína

heroid|o (*knjiž*) heroida; pismo (poslanica u stihovima u kojoj govori neki heroj ili poznata osoba

heroin|o (*kem*, *farm*) heroin; ester morfina, snažan analgetik, dobiva se iz morfija; ~**omanio** heroinomanija, ovisnost o heroínu

herold|o herold 1. (*gov*) srednjovjekovni glasnik u vojsci, vladarov poklisar; 2. rukovoditelj ceremonija, osobito na viteškim turnirima; 3. u kraljevskoj kancelariji voditelj rodoslovnih knjiga i registra grbova; 4. vjesnik, glasnik = DISKONIGANTO, MESAĀANTO; ~**i** (*tr*) objaviti, obznaniti, razglasiti

herpet|o (*med*) herpes, jaglina, kosopasica, perutac, pljuskavica; virusno oboljenje, obično u obliku mjehurića na mjestu gdje sluznica prelazi u kožu

herpetologi|o* (*zoo*) herpetologija, grana zoologije, skup znanja o gmazovima

hers|o brana, zubača, rešetka na vratima staroga grada

hesperid|o (*bot*) večernica, noćna ljubica, gospin cvijet, jari jorgovan (*Hesperis*) iz por. krstašica

Hesperidin|oj (*mit*) Hesperide, tri nimfe, kćeri Atlantove; čuvala drvo jabuke sa slatkim plodovima

hetajr|o (*gov*) hetera, kurtizana; u antici obrazovana, utjecajna i uvažena žena za društvo

hetero| (*kem*) hetero-; u složenicama znači: drugi, drukčiji, različit

heterocikl|a (*kem*) heterociklički; koji uz atome ugljika, u svome prstenu imaju i atome drugih elemenata

heterodoks|a (*vjer*) heterodoksan, inovjeran, krivo-vjeran

heterogamet|a (*biol*) heterogamet; koji razvija dva tipa gameta

heterogami|o (*biol*) heterogamija; 1. oplodivanje muške i ženske spolne stanice, kad se one razlikuju i fiziološki i po obliku i po veličini; 2. oplodnja između gameta koje se nisu razvile na istoj jedinki

heterogen|a heterogen, raznorodan, različit, nejednak

heteronim|o* heteronim 1. (*ling*) jezični ekvivalent u drugom jeziku; 2. član para srodnih odnosa (otac-majka, brat-sestra)

heteronom|a heteronoman, 1. nesamostalan, uvjetovan, koji ovisi o drugome; 2. (*fil*) koji prihvaća iz vanjskog svijeta zakone što oblikuju njegovo

ponašanje; ~**io** heteronomija pokoravanje tuđem zakonu

heteropolar|a (*kem*) heteropolaran; koji posjeduje dva suprotna električna naboja

heterosom|o (*biol*) heterosom, spolni kromosom

heterotrof|a (*biol*) heterotrofan; koji se hrani gotovim organskim spojevima; ~**io** heterotrofija, ishrana organizama gotovim organskim tvarima

heterozigot|o (*biol*) heterozigot, raznonasljedan (melezan) organizam

hetman|o hetman 1. (*gov*) vojni zapovjednik; 2. ataman, kozački poglavica

heureka! heureka!; uzvik radosti kojim se popraćuje otkriće (po Arhimedu)

heuristik|o heuristika, umijeće metodičnog otkrivanja istine

heve|o (*bot*) kaučukovac (*Hevea*), iz por. mlječika

hezit|i (*ntr*) oklijevati, kolebati se, krzmati, dvojiti; ~**o** oklijevanje, kolebanje, krzmanje, dvojba; ~**a** dvojbena; sumnjiv, neuvjerljiv; ~**ema** oklijevajući, kolebajući; ~**igi** pokolebati (nekoga); ~**sen-e** bez oklijevanja, bez kolebanja, bez dvojbe

hiacint|o (*bot*) zumbul, hijacint (*Hyacinthus*) iz por. zumbula

hialin|o* (*pat*) hijalin; masa slična staklu u koju se pretvara tkivo kod nekih kroničnih bolesti

hijalit|o* (*min*) hijalit 1. vrsta kremenca, bezbojan proziran opal; 2. masa za proizvodnju predmeta staklarske galanterije

hiat|o (*ling*) hijat, hazma, zijev; fonetska pojava da se u riječi ili na kraju jedne i na početku druge riječi nađu jedan do drugoga dva vokala (npr. heroo)

hibač|o japanska zdjela, obično od keramike, u kojoj se drži žeravica za grijanje ruku ili prostorije

hibaks|o* preživjeli od atomske, bombe

hibisk|o (*bot*) sljezolika, hibiskus (*Hibiscus*) iz por. sljezova; ~**siria** ~ sirijska sljezolika; kineska ruža (*H. syriacus*)

hibrid|o (*biol*) hibrid, križanac, mješanac, bastard; životinja ili biljka dobivena križanjem jedinki koje pripadaju različitim vrstama; ~**a** hibridni, miješani; ~**igo** hibridizacija, stvaranje hibrida križanjem biljaka ili životinja različitih nasljednih osobina

hid|a odvratan, odbojan, ogavan, gnusan, gadan

hidalg|o (*gov*) hidalgo, španjolski plemić

hidatid|o (*zoo*) hidatida, cista u jetrima čovjeka u obliku velikog mjehura

hidatod|oj (*bot*) hidatode, organi smješteni na rubu lista biljke, kroz koje se izlučuje voda u kapljicama

hidn|o (*bot*) ljuskava bodljikara (*Hydnum imbricatum*), gljiva iz por. bodljikara

hidr|o¹ hidra 1. (*mit*) vodena zmija sa 7 do 9 glava, koju je ubio Heraklo; 2. (*zoo*) obična hidra (*Hydra*), slatkovodni polip; 3. ono što se razvija na monstroznan način i ne može se uništiti

hidr|o² (*kem*) skraćunica za hidrogen, vodik

hidrange|o (*bot*) hortenzija (*Hydrangea*) iz por. hortenzija; ~**grandfolia** ~**o** vrtna hortenzija (*H. macrophylla*)

hidrant|o (*prom*) hidrant; ulični priključak na vodu vodnu mrežu

hidrarg|o (*kem*) živa, hidrargirum; srebrnasto sjajan tekući metal, simb. Hg

hidrastid|o, **hidrast|o** (*bot*) kanadska žutika (*Hydrastis canadensis*); ljekovita zelen iz por. žabnjaka
hidrat|o (*kem*) hidrat, spoj vode s kristaliziranim solima; ~a hidratni, hidratski; ~i (*tr*) hidrirati, spojiti s vodikom; **de~igi**, **sen~igi** dehidrirati, ostaviti bez dovoljno vode ili vlage; **karbon~o** = SAKARIDO
hidraülik|o (*fiz*) hidraulika; znanstveno istraživanje i tehnološka primjena ponašanja tekućina; ~a hidraülički; koji se pokreće snagom tlačene tekućine
hidrazin|o (*kem*) hidrazin, dušikov spoj s vodikom
hidrid|oj (*kem*) hidridi, spojevi svih elemenata s vodikom
hidrocefal|o (*pat*) hidrocefalus, hidrokefal, vodoglavac; čovjek koji ima povećanu lubanju zbog nakupljanja tekućina unutar lubanje i mozga
hidrodinamik|o (*fiz*) hidrodinamika; dio hidromehanike koji proučava zakone kretanja tekućina i plinova
hidroelektr|o (*fiz*) hidroelektrika, električna energija koja se dobiva korištenjem vodenih tokova
hidrofil|a (*biol*) hidrofilan, koji upija, privlači vodu
hidrofin|oj* (*zoo*) pomorčice (*Hydrophinae*); potporodica morskih zmija otrovnica
hidrofit|oj* (*bot*) hidrofiti, biljke koje potpuno ili djelomično žive u vodi
hidrofob|a hidrofoban 1. (*kem*) koji se ne miješa s vodom; 2. (*psih*) koji se boji vode
hidrofobi|o hidrofobija, patološki strah od vode
hidrofon|o hidrofon 1. podvodni telefon; 2. sprava za osluškivanje prisutnosti podmornica
hidrofor|o* (*teh*) hidrofor; crpka koja vodu iz bunara dovodi u kuću
hidrogen|o (*kem*) vodik, hidrogen; bezbojni plin koji u spoju s kisikom daje vodu; simb. H
hidrogeolog|o hidrogeolog; ~io hidrogeologija, znanost o podzemnim vodama, cirkulaciji i prirodnim rezervama
hidrograf|o hidrograf; ~io hidrografija, grana geografije koja proučava vode na Zemljinoj površini (mora i oceani, rijeke, jezera)
hidrokarit|o (*bot*) žabogriza, vodarka (*Hydrocharis*) iz por. žabogriza; **ranmorda** ~o, **ranmordo** vrsta žabogriza (*H. morsus-ranae*)
hidrokorak|o (*orn*) = KORMORANO
hidrokotil|o (*bot*) ljepušak (*Hydrocotyle*); iz por. štitariki = AKVOTELERO
hidroksid|oj (*kem*) hidroksidi; spojevi u kojima su atomi kovine vezani s hidroksilnom skupinom
hidroksil|o (*kem*) hidroksil; negativno jednovalentni radikal spoja OH
hidroksilamin|o (*kem*) hidroksilamin; dušikov spoj sa vodikom i hidroksilom
hidroliz|i (*tr*) (*kem*) hidrolizirati; ~o hidroliza; reakcija između vode i nekog spoja, dovodi do stvaranja novih spojeva
hidrolog|o hidrolog; ~io hidrologija; disciplina koja se bavi proučavanjem voda, njihovih svojstava i korištenja
hidrometr|o hidrometar, vodomjer; sprava za mjerenje brzine vode tekućice; ~io hidrometrija; znanost o mjerenju voda
hidropipr|o* (*bot*) dvornik, paprac (*Polygonum hydropiper*); ljekovita biljka iz por. dvornika

hidroplan|o (*zrak*) hidroplan; zrakoplov osposobljen za slijetanje na vodu i uzlijetanje s nje
hidrops|o (*med*) hidropsija, vodena bolest; nenormalno skupljanje serozne tekućine u tjelesnim šuplinama
hidrore|o (*med*) hidroreja, hidrorea; kronično izlučivanje sekreta iz tijela
hidrosfer|o (*geog*) hidrosfera, biosfera, vodeni plašt Zemaljske kugle
hidroskop|o (*teh*) hidroskop 1. vodeni sat; 2. otkrivač izvora vode; ~io hidroskopija, proučavanje vode s obzirom na njezine sastojke
hidrostatik|o (*fiz*) hidrostatika, znanost o ravnoteži tekućina
hidrosulfit|o (*kem*) hidrosulfit, bisulfit; kiselina ili primarna sol sumporaste kiseline
hidrotehnik|o (*teh*) hidrotehnika, tehnika gradnje vodenih objekata
hidroterapi|o (*med*) hidroterapija, liječenje vodom
hidroterm|a (*geol*) hidrotermalan, koji se odnosi na toplu vodu i prirodne izvore tople vode
hidrozo|oj (*zoo*) obrubnjaci (polipi, meduze), razred žarnjaka
hien|o (*zoo*) hijena (*Hyaena*); tropska zvijer, smrdljivi noćni strvinar koji se glasa zavijanjem
hieraci|o (*bot*) runjika, runjavica (*Hieracium*) iz por. glavočika
hierarhi|o, **hierarki|o** hijerarhija; 1. stupnjevanje ovlaštenja, činova, dostojanstva; starješinstvo; 2. sustav podređenosti i nadređenosti u ustanovama i organizacijama
hieratik|a hijeratski, svećenički; ~a **skribo** hijeratsko pismo staroegipatskih svećenika, za razliku od demotskog, pučkog pisma
hierau jučer; dan uoči današnjeg dana; ~a jučerašnji; ~o jučerašnji dan, jučerašnjica; ~nokte sinoć; **antaü**~ prekjuče(r)
hierodul|oj (*pov*, *vjer*) hijeroduli; robovi i ropkinje, koji su održavali čistoću antičkih hramova, sudjelovali u obredima obavljajući neke sporedne obredne poslove
hierofant|o (*pov*, *vjer*) hijerofant; tumač, učitelj bogoslovlja u starih Grka i Egipćana; prvosvećenik Demetrin; rukovoditelj eleuzinskih misterija
hierogami|o (*vjer*) hijerogamija; vjerska ceremonija spolne inicijacije djevojaka
hieroglif|oj hijeroglifi; 1. pismeni znakovi bilo kojeg pisma; 2. staro-egipatsko sakralno slikovno pismo; 3. (*pren*) nečitljiva slova, nečitljiv rukopis
hierokrat|o* hijerokracija, vladavina svećenstva
hif|oj (*bot*) hife, nitaste stanice viših gljiva; **suč~o** = HAÜSTORIO
hifolom|o (*bot*) panjevka (*Hypholoma*); rod saprofitskih gljiva iz por. slamnatica; **faska** ~o sumporača (*H. fasciculare*), otrovna gljiva
Higiea (*mit*) Higija, grčka božica zdravlja
higien|o higijena; grana medicine koja se bavi pravilima, općim i praktičnim postupcima za čuvanje i poboljšanje zdravlja; ~a higijenski; ~isto higijeničar
higr|, **higr|o** higr-; kao prvi dio riječi označuje ono što se odnosi na vlagu i vlažnost
higrocib|o (*bot*) vlažnica (*Hygrocybe*); rod pretežno jestivih gljiva iz por. krupnoliski

higrofit|o* (*bot*) higrofit; biljka koja živi na vlažnom staništu
higrofor|o (*bot*) puževica (*Hygrophorus*); rod pretežno jestivih gljiva iz. por. jednoliski
higrograf|o (*met*) higrograf; aparat koji bilježi promjene relativne vlage
higrologi|o higrologija, skup znanja o vlažnosti zraka
higrometr|o (*met*) higrometar, vlagomjer; ~**io** higrometrija, mjerenje apsolutne i relativne vlažnosti neke materije, osobito plinova i zraka; ~**ia** higrometrijski
higroskop|o (*met*) higroskop, aparat za očitavanje vlažnosti zraka
higrostat|o (*teh*) higrostat; uređaj koji automatski regulira vlažnost u zatvorenim prostorijama
hihi| hihi; onomatopeja za lagani smijeh; ~**i** (*ntr*) hihotati, isprekidano se smijati
hik|o* poteškoća = MALFACILA|O, PROBLEMKERNO
hikorij|o (*bot*) hikorija (*Carya*) iz por. oraha = KARJO
hil|o¹ (*anat*) hilus; središnji dio organa kojim prolaze krvni sudovi
hil|o² (*zoo*) gatalinka, žaba kreketuša (*Hyla arborea*); ~**edoj** gatalinke, žabe (*Hylidae*)
hil|o^{3*} (*geol*) uzvisina, brežuljak
hilelism|o (*vjer*) hilelizam, prvi oblik homaranizma
hiloizom|o (*fil*) hiloizizam; učenje da je sva materija oduhovljena
hilum|o (*anat, bot*) pupak; provodna točka između placente i jajne stanice, mjesto gdje se sjemeni zametak drži funikla; *usp.* FUNIKLO
himati|o (*pov, odj*) himation; muški i ženski drapirani ogrtač u antičkoj grčkoj nošnji, nosio se prebačen preko hitona ili na голу tijelu
himen|o himen 1. (*anat*) djevičnjak, čednjak; djevičanska opna koja djelomice zatvara ulaz u rodnicu; 2. (*bot*) membrana, opna; 3. (*pren*) svadba, ženidba
himene|o (*bot*) skakavčevo drvo (*Hymenaea*) iz por. mahunarki
himeni|o (*bot*) himenij; površina sporogenih listića plodišta viših gljiva
himenofil|o* (*bot*) tankolist (*Hymenophyllum*) iz por. tankolista
himenomicetoj (*bot*) himenomicete (*Hymenomyces*); razred gljiva stapčara, 16 vrsta otrovnih i jestivih gljiva, žive kao saprotrofi, paraziti ili u mikorizi
himenopter|oj (*zoo*) opnokrilci (mravi, pčele)
himn|o (*bel*) himna, hvalospjev, svečana pjesma; ~**adi** (*ntr*) pjevati himnu; ~**aro** zbirka himni
hin|o¹ (*zoo*) mazga, križanac između pastuha i margarice
hin|o² (*bibl*) mjera za tekućine (oko 6 l.)
hinajan|o (*vjer*) hinajana; jedan od dva najstarija oblika budizma (drugi je mahajana)
hind|o Indijac; ~**a** indijski; (**H**)~**io**, (**H**)~**ujo** (*geog*) Indija, država u južnoj Aziji; ~**ia** indijski (koji se odnosi na državu Indiju); **H**~**očinio** (*geog*) Indokina, južnoazijski poluotok; ~**oeuropa** indoeuropski
hindu|o hindu, pripadnik hinduizma; ~**ismo** hinduizam, suvremeni oblik brahmanizma u današnjoj Indiji

hindustan|a hindustanski; ~**a lingvo**, **hindustani** (*ling*) hindustani, glavni jezik u sjevernoj Indiji i Pakistanu s dvije književne varijante: hindi i urdu
hing|o* (*teh*) šarka, željezna naprava kojom su pričvršćena vrata na dovratnik = PORDHOKO
hioglos|o (*anat*) hioglosus, jezični mišić koji spušta i uvlači jezik
hioid|o (*anat*) jezična kost
hip|o (*agr*) kosijer, kosir, voćarska hipa; vrtlarski nož sa zakrivljenom oštricom
hipalag|o (*ling*) hipalaga; govornička figura u kojoj je hotimice poremećen red rečeničnih dijelova
hipeastr|o (*bot*) prugasti sunovrat, vitezova zvijezda (*Hippeastrum*), iz por. sunovrata
hiper| hiper-; kao prvi dio riječi (označuje povišenje, pojačanje)
hiperbat|o (*knjiž*) hiperbaton, opkoračenje; postupak kojim se izbjegava uobičajeni red riječi u rečenici
hiperbol|o hiperbola 1. (*geom*) otvorena krivulja; 2. preuveličavanje, pretjerivanje (u govoru); ~ hiperboličan, pretjeran; ~**oido** (*geom*) hiperboloid, geometrijsko tijelo, kojemu su presjeci hiperbole, elipse i kružnice
hiperemi|o (*med*) hiperemija; povećana lokalna količina krvi u žilama nekog dijela organizma
hiperestezi|o (*med*) hiperesteziija; pretjerana osjetljivost osjetila, kože i sl.
hiperik|o (*bot*) pljuskavica (*Hypericum*) iz por. pljuskavica; **trapunkta** ~**o** gospina trava, kantarion obična pljuskavica (*H. perforatum*), ljekovita biljka
hiperkriz|a, **hiperkrit|a** (*fiz*) hiperkrizni, koji označuje stanje tekućine ili plina iznad krizne točke
hipermetrop|a (*med*) dalekovidan, hipermetropan; ~**io**, ~**eco** dalekovidnost, hipermetropija
hipermnezi|o* (*med*) hipermnezija, izvanredno dobro pamćenje
hiperosmi|o* (*psih*) hiperosmija, pretjerana osjetljivost na mirise
hipertensi|o hipertenzija 1. (*med*) povećani krvni pritisak; 2. prenapetost uopće
hipertrofi|o (*med*) hipertrofija, prekomjerno proširenje nekog organa; ~**i** (*tr*) hipertrofirati, prekomjerno povećavati, pretjerivati
hipi|o hipi, pripadnik pokreta mladih koji odbacuje ustaljene društvene norme i u svemu se ponaša nekonvencionalno
hipn|o (*bot*) mašina (*Hypnum*); rod mahovina listarica
hipnot|o (*med*) hipnoza; stanje slično snu, koje se umjetno izaziva sugestijom; ~**a** hipnotički; ~**i** (*ntr*) biti pod hipnozom; ~**ismo** hipnotizam, ukupnost pojava koje čine hipnozu; ~**igi**, ~**izi** hipnotizirati
hipnoz|o = HIPNOTO
hipo| hipo-; kao prvi dio složenice označuje: 1. sniženje, umanjeno prema normalnom; 2. odnos riječi prema konjima (npr. hipodromo)
hipocentr|o (*geol*) hipocentar, žarište potresa
hipocikloid|o (*mat*) hipocikloida; krivulja koju opisuje čvrsta točka kružnice kada se ova kotrlja po zadanoj kružnici s unutarnje strane
hipoderm|o hipoderm 1. (*anat*) potkožni masni sloj; 2. (*zoo*) kod člankonožaca sloj epitelnog tkiva ispod hitinskog omotača; 3. (*bot*) kod biljaka, sloj

- ispod epiderma, ima zaštitnu funkciju i regulira otpuštanje vode
- hipodrom|o** hipodrom 1. trkalište za konjske utrke; 2. natkrivena jahaonica
- hipofagi|o** hipofagija, konzumiranje konjskog mesa = ČEVALMANĠADO
- hipofe|o** (*bot*) vučji trn, pasji trn (*Hippophae*) iz por. zlolesina; **ramnoida** ~o krkavinasti vučji trn (*H. rhamnoides*)
- hipofiz|o** (*anat*) hipofiza; žlijezda s unutrašnjim izlučivanjem smještena na bazi mozga; regulira rad drugih endokrinih žlijezda
- hipogastr|o** (*med*) hipogastrij; donji dio trbušne šupljine, smješten u području zdjelice
- hipoge|o** (*bibl, arh*) hipogej; kripta, katakomba; grobnica ili svetište pod zemljom ili u stijeni
- hipogin|o** (*bot*) hipoginski cvijet s nadraslom plodnicom
- hipoglikemi|o** (*pat*) hipoglikemija; smanjena koncentracija glukoze u krvi
- hipoglos|a** (*anat*) podjezični
- hipogrif|o** (*mit*) hipogrif, krilati konj; mitska životinja konjskog tijela i orlovske glave
- hipohondrio** = HIPOKONDRIO
- hipokamp|o** hipokamp 1. (*mit*) u starogrčkoj mitologiji, životinja kojoj prednji dio predstavlja konja, a stražnji dio tijela prelazi u riblji rep; 2. (*zoo*) morski konjic (*Hippocampus*); 3. (*anat*) dio kore velikog mozga u unutrašnjem dijelu sljepoočnog režnja
- hipokaštan|o** (*bot*) divlji kesten (*Aesculus hippocastanum*) iz por. divljih kestena
- hipokaüst|o** (*arheol*) hipokaust; u antičko doba uređaj za grijanje prostorija zrakom koji se zagrijava u pećima te struji kroz šupljinu podova i zidova
- hipokondri|o** (*med*) hipohondrija, sklonost umišljanju bolesti; ~a hipohondričan; ~ulo hipohondar, hipohondrik, umišljeni bolesnik
- hipokoristik|o*** hipokoristik, ime od milja (npr. tatica, mamica)
- hipokotiledon|o** (*bot*) hipokotil, donji dio stabljike u klijanca ispod kotiledona
- hipokrep|o*** (*bot*) potkovicica (*Hippocrepis*) iz por. leptirnjača
- hipokrit|i** (*tr*) pretvarati se, biti licemjerman, prijetvoran, dvoličan; ~a hipokritičan, licemjerman, himben, dvoličan; ~ado licemjerno pretvaranje; ~eco hipokritičnost, licemjerje, himbenost dvoličnost; ~ulo hipokrit, licemjer, dvoličnjak, pretvorica
- hipola|o** (*orn*) voljić (*Hippolais*), ptica iz reda vrapčarki
- hipoman|o** (*bot*) hipomana (*Hippomane*) iz por. mlječika
- hipopotam|o** (*zoo*) vodenkonj, vodeni konj, nilski konj (*Hippopotamus amphibius*); tropski sisavac parnoprstas nepreživač iz por. vodenkonja
- hipospadi|o** (*med*) hipospadija; prirođena anomalija muškog spolovila, otvor mokraćne cijevi na donjoj strani penisa
- hipostat|a** (*biol*) hipostatičan, bitan, predmetan, samostalan
- hipostaz|o** hipostaza 1. (*fil*) trajna metafizička osnova stvari, bit; 2. pretvorba apstraktnog u konkretan lik, opredmećenje; 3. osoba, subjekt; 4. (*med*) usporeni optok krvi, slijevanje krvi u niže dijelove tijela
- hipostil|o** (*pov, arh*) hipostil; velika dvorana ili trijem kojoj strop nose stupovi
- hipotaks|o** (*ling*) hipotaksa; zavisnost jedne sintaktičke cjeline (obično rečenice) od druge
- hipotal|o** (*bot*) donji sloj steljke korastih ili lisnatih lišajeva
- hipotalam|o** (*anat*) hipotalamus; dio mozga u kojemu su centri vegetativnog živčanog sustava
- hipotek|o** (*prav*) hipoteka, založno pravo na nekretninu, kojim se osigurava naplata potraživanja; ~a hipotekarni, založni; ~i (*tr*) zadužiti hipotekom, staviti hipoteku, založiti nekretnine
- hipotensi|o** (*med*) hipotenzija, sniženi krvni tlak u arterijama
- hipotenuz|o** (*geom*) hipotenuza, najveća stranica u pravokutnom trokutu
- hipotez|o** (*fil*) hipoteza, pretpostavka, predmnijevanje, presumpcija; sud kojeg držimo istinitim te s pomoću njega tumačimo niz činjenica; ~a hipotetski, hipotetički, pretpostavljen, zamišljen; ~i (*tr*) predmnijevati, pretpostavljati, nagađati
- hipsogram|o** (*geol*) hipsogram; dijagram prosječnih visina i dubina na površini Zemlje = NIVELDIAGRAMO
- hipsokrom|a** (*fiz*) hipsokromatski; koji mijenja boju prema plavom
- hipsometr|o** (*fiz*) hipsometar; instrument za mjerenje nadmorske visine i tlaka zraka; ~io hipsometrija; mjerenje visine od površine mora
- hipur|o** (*kem*) hipur-; u složenicama radikal hipurne kiseline; ~ata acido hipurna kiselina
- hipurid|o** (*bot*) borak (*Hippuris vulgaris*); vodena biljka iz por. ipurača
- hirak|o** (*bibl*) = PROKAVIO
- hirt|a** kuštrav, čupav, nakostriješen, raščupan; ~eco kuštravost, nakostriješenost, nakostrušenost, raščupanost; ~igi nakostriješiti, nakostrušiti, raščupati; ~iġi nakostriješiti se, nakostrušiti se; ~ulo kuštravac
- hirud|o** (*ent*) pijavica (*Hirudo*) slatkovodni kolutičavac koji parazitira na životinjama ispijajući im krv; ~ino hirudin, sok što ga pijavica pri sisanju izlučuje protiv zgrušavanja krvi; ~uloj pijavice (*Hirudinae*), red anelida
- hirund|o** (*orn*) lastavica (*Hirundo*), ptica selica; ~a lastavičji; ~edoj porodica lastavica (*Hirundinidae*); ~vostulo (*ent*) lastin rep, vrsta leptira = MAKARONO; **bord~o** bregunica (*Riparia riparia*); **kamp~o** lastavica pokučarka (*H. rustica*); **mar~o** = GLAREOLO; **mur~o**, **urb~o** gradska lastavica (*Delichon urbica*)
- his|i** (*tr, pom*) podići, podizati, istaći, razviti (jedro, zastavu, sidro); ~ilo uže ili šipka za dizanje nečega; **duon~i** spustiti ili dignuti na pola stijega
- hiskiam|o** (*bot*) bunika, svilajac (*Hyoscyamus*) iz por. pomoćnica; nigra ~o crna bunika (*H. niger*), otrovna biljka; ~ino (*kem*) hiskiamin, alkaloid od crne bunike
- hisop|o** (*bot*) sipan (*Hyssopus*) iz por. usnača; **oficina** ~o miloduh, ljekoviti sipan, izop (*H. officinalis*), ljekovit, medonosni polugrm
- hispan|o** (*etn*) Španjolac; (**H**)~io, (**H**)~ujo (*geog*)

Španjolska, država u jugozapadnoj Europi; ~**amerika** hispanoamerički, španjolskoamerički; ~**omaura** hispanomaurski

hist|o (*anat*) tkivo, skup stanica živih bića različita sastava; ~**a** tkivni; kuniga ~**o** vezivno tkivo; ~**ogenezo** histogeneza; stvaranje i razvoj tkiva iz embrija; ~**olog** histolog; ~**olog** histologija, znanost koja se bavi proučavanjem mikroorganske građe pojedinih tkiva organizma

histamin|o (*fiziol*) histamin, spoj koji nastaje razgradnjom aminokiseline histidina kod raznih alergičnih oboljenja

histerektomi|o (*med*) histerektomija, kirurško odstranjenje maternice

histerez|o (*fiz*) histereza; pojava da rezultati nekog neposrednog djelovanja traju i nakon uklanjanja uzročnika tog djelovanja; **magneta** ~**o** magnetska histereza

histeri|o (*med*) histerija; duševni poremećaj, jak i nekontroliran emocionalni ispad; ~**a** histeričan; ~**ulo** histerik

histidin|o (*kem, biol*) histidin; aminokiselina, važna sastojina mnogih bjelančevina

histon|oj (*kem, biol*) histoni; malene bazične bjelančevine, proteinski su dio kromosomskog materijala

histori|o 1. povijest, historija; bavljenje prošlošću, obradivanje prošlosti, povijesna znanost; 2. priča, pripovijest; ~**a** povijesni; historijski; ~**eto** priča; ~**isto** povjesničar, historičar; **antaū**~**o** pretpovijest, prethistorija; **pra**~**o** prapovijest, prahistorija; **proto**~**o** protohistorija; **art**~**o** povijest umjetnosti; **literatur**~**o** povijest književnosti; **mond**~**o** povijest svijeta; **natur**~**o** prirodne znanosti = NATURSCIENCOJ; **religi**~**o** povijest religije

historiograf|o historiograf, povjesničar; ~**io** historiografija, pisanje povijesti

histrík|o (*zoo*) dikobraz, bodljikavo prase (*Hystrix*), mediteranski glodavac jednozubac s jakim pandžama i bodljikama na leđima

histrion|o (*pov*) 1. (*pov*) glumac i plesač u pantomimi u starom Rimu; 2. glumac u putujućim grupama; 3. lakrdijaš, cirkusant

hitatar|o* japanska samurajska odjeća

hit|o* hit, uspješnica = FURORO

hitit|oj (*pov*) hetiti, antički narod u Maloj Aziji; ~**a** hetitski

hitler|ano hitlerovac, sljedbenik politike Hitlera; ~**ismo** hitlerizam

HIV (*med*) HIV; kratica za "homa imunonesufičestiga viruso"; virus koji uzrokuje sidu

hiziki|o (*bot*) hizikija (*Hizikia*); rod smeđih alga iz por. *Sargassacea*

hm! hm!, uzvik dvojbe, sumnjičavosti

hobal|o = MIRHO

hobi|o hobi; omiljela razbibriga; *usp. šatokupo, maroto, amata čevaleto*

hoboj|o (*glazb*) oboa, drveni puhaći instrument koji ima pisak s dvostrukim jezičcem

hočpoč|o (*kul*) hočpoč, škotska juha od raznog povrća i mesa

hodiaū danas, ovoga dana, u današnje vrijeme; ~**a** današnji; ~**o** današnjica, današnji dan

hodometr|o (*geod*) hodometar, putomjer; sprava za određivanje prijeđenog puta

hožo|o* (*isl*) hodža, muslimanski duhovnik, vjeroučitelj

hoj! hoj!; uzvik za dozivanje izdaleka; ~**i** (*tr*) dozivati izdaleka

hoj|o (*agr*) motika, polupijuk = PLUGPIOČO

hojli|o (*ntr*) cviljeti, zavijati, urlikati = TIRBOJI

hok|o kuka, klin ili šipka zavrnuti na kraju; ~**a** kukasti; ~**i** (*tr*) zakvačiti, zakačiti, zahvatiti kukom; **sub**~**o** kvačica ispod slova u nekim jezicima (č); ~**ego** malo sidro = GRAPLO; ~**eto** kukica, kopča; **fiš**~**o** udica; **fiš**~**i** pecati; **pord**~**o** zasun, reza, kračun; **šlos**~**o** = DIRKO; **faden**~**o**, **šnur**~**o** povraz, tunja, pecaljka; **fajro**~**o** verige, komostre, lanac o koji se vješa lonac iznad ognjišta = NOČOSTANGO

hoke|o (*sport*) hokej; **gazon**~**o** hokej na travi; **glaci**~**o** hokej na ledu; ~**ilo** hokejska palica

Holand|o (*geog*) Holandija, provincija u Nizozemskoj; ~**ano** (*etn*) Holandani

holandez|o (*kul*) umak od žutanjka, maslaca i limunovog soka

hold|o (*pom, brod*) potpalublje, štiva; prostor ispod palube u utrobi broda = ŠIPKELO

holding|o (*trg*) holding, kompanija koja vodi grupu istovrsnih poduzeća

holk|o (*bot*) medunika (*Holcus*) iz por. trava

holm|o brežuljak, obronak = MONTETO

holmi|o (*kem*) holmij, element iz grupe lantanoida, simb. Ho

holocefal|oj (*ih*) cjeloglavke (*Holocephali*); podrazred riba

holocen|o (*geol*) holocen; posljednji stadij u geološkom razvitku Zemlje, sadašnje geološko doba = ALUVIO

holoedr|o (*min*) holoedar; kristal koji ima holoedriju; ~**io** holoedrija; klasa nekog kristalnog sustava u kojoj su zastupani oblici s najvišim mogućim stupnjem simetrije toga sustava

holograf|o (*prav*) holograf; svaki dokument (testament, isprava i dr.) pisan i potpisan vlastoručno; ~**io** holografija; disciplina koja se bavi stvaranjem trodimenzionalnih slika pomoću holograma

hologram|o (*teh*) hologram, fotografski zapis pomoću holografije

holokaust|o holokaust 1. (*pov*) kod Grka i Rimljana žrtva paljenica bogovima ili dušama pokojnika; 2. (*pol*) ubijanje do istrebljenja, genocid nad Židovima tijekom Drugog svjetskog rata spaljivanjem u krematorijima

holometr|o holometar, sprava za mjerenje kutne visine neke točke na horizontu

holomorf|a holomorfan, cjelovit, potpun; ~**a** **funkcio** (*mat*) holomorfna funkcija, funkcija koja u zadanoj točki ima derivaciju

holost|o, **holoste|o** (*bot*) plijevulj (*Holosteum*) iz por. karanfila

holoste|oj (*ih*) holostei, ribe polukoštunjače (*Holostei*)

holoturi|o (*zoo*) trp, pistelj, morski krastavac (*Holothuria*); ~**oidoj** razred trpova (*Holothurioidea*)

hom|o čovjek; **lerta** ~**o** (*Homo habilis*), ime razvijenije vrste primata iz roda australopiteka; **rekta** ~**o** (*Homo erectus* k. *H. ergaster*) čovjek koji hoda na stražnjim nogama; **sağa** ~**o** (*Homo sapiens*), naziv za ljudsku vrstu; ~**a** ljudski, čovječji; ~**aro** čovje-

čanstvo; ~**arano** član ljudske zajednice; ~**arani-smo** homaranzizam, etički projekt L. L. Zamenhofa; ~**eco** ljudskost, čovječnost; ~**eto** čovječuljak, malen čovjek; ~**ido** čovjekov potomak; ~**ino** ženka; ~**edoj** (*pal, zoo*) porodica primata u koju spadaju čimpanza, gorila i dr. (*Homidae*); ~**amo** čovjekoljublje; ~**plena** napučen, pun ljudi; **čiu~a** sveljudski; **inter~a** međuljudski; **komune ~a** zajednički ljudima; **kvazaū~o** figura čovjeka u naravnoj veličini; **mal~o** čudovište, monstrum; **ne~o** nečovjek; **pra~o** pračovjek; **sen~a** nenapučen, pust, bez ljudi; **sen~igi** istrijebiti, ostaviti bez ljudi; **super~o** nadčovjek; **grand~eco** velikodušnost, plemenitost; **kavern~o** špiljski čovjek; **pajlo~o** čovjek od slame, figurant; **ran~o** čovjek žaba, ronilac

homeomorf|a homeomorfan, koji ima sasvim ista topološka svojstva kao drugi prostor; ~**io** homeomorfija

homeopat|o (*med*) homeopat; ~**io** homeopatija; liječenje bolesti onim lijekom koji kod zdrava čovjeka izaziva simptome slične simptomima bolesti od koje se liječi

homeostat|o homeostat, kibernetički sustav koji stimulira homeostazu živih organizama

homeoterm|a (*biol*) homeoterman, toplokrvan, koji ima stalnu unutarnju temperaturu

Homer|o Homer, legendarni grčki pjesnik, autor Ilijade i Odiseje; ~**a** homerski

homespun|o* domaće platno, škotska gruba vunena tkanina

homicid|o homicid, čovjekoubojstvo

homili|o (*kršč*) homilija, propovijed koja obrađuje tekst iz Biblije

homo| (*kem*) homo-; u slozenicama kao prva riječ znači: jednako, isto, zajedničko

homofon|o (*ling*) homofon, riječ ili morfem koji je jednak drugoj riječi ili morfemu; ~**io** homofonija, jednakost po izgovoru, ali ne i po značenju

homogen|a homogen 1. jednovrstan, istovrstan, istorodan; 2. (*fiz*) koji je jedinstvene strukture; ~**igi** homogenizirati, učiniti istovrsnim

homogin|o* (*bot*) urezica (*Homogyne*), iz por. glavčika

homokromi|o (*zoo*) homokromija, svojstvo i sposobnost neke životinje da prilagodi boju kože ili krzna svojoj životnoj okolini

homolog|a homologan, istovrstan, odgovarajući, ekvivalentan, podudaran; ~**eco** homolognost, podudarnost; ~**io** homologija, sklad, slaganje

homomorf|a homomorfan, koji je istog oblika

homonim|o (*ling*) homonim, istozvučnica, jednako-zvučna riječ; ~**io** homonimija, istoimenost, suzvučnost

homopter|oj (*ent*) homopteri, jednakokrilci (*Homoptera*); red kukaca, stariji naziv za jednokrilec (cvrčci, konjska smrt, biljne uši)

homopolar|a (*kem*) homopolaran, koji ima dva istoznačna punjenja

homozigot|o (*biol*) homozigot, organizam koji potječe od roditelja iste genetske građe

homunkul|o homunkul(us) 1. prema vjerovanju alkemičara, sitno biće slično čovjeku dobiveno kemijskim postupkom; 2. čovječuljak, kepec, patuljak

Hondur|o (*geog*) Honduras, država u Srednjoj Americi; ~**ano** Hondurašanin

honest|a pošten, častan, čestit; ~(**ec**)**o** poštenje, čestitost, časnost; ~**ulo** poštenjak; **mal~a** nepošten, nečastan; **mal~o** nepoštenje, nečasnost; **mal~ažo** nečastan, nepošten čin; **mal~eco** nepoštenost, nečasnost; **mal~ulo** nepoštenjak

honor|j (*tr*) poštovati, cijeniti, častiti, uvažavati, iskazivati počast; ~**a** častan, počasni, cijenjen, uvažen; ~**o** čast, počast, ugled; slava, poštovanje, dobar glas; ~**ado** poštivanje, uvažavanje, iskazivanje počasti; ~**igi** ukazati čast, doprinositi, biti uzrokom poštivanja, uvažavanja; ~**inda** poštovanja vrijedan, zaslužan; **mal~i** sramotiti, blatiti, kaljati, prezirati; **mal~o** sramota, nečastan čin, okaljanost; **mal~a** sramotan, nečastan; **sen~a** koji je bez časti, lišen časti; **sen~igi** obeščastiti, osramotiti

honorari|o honorar, plaća po ugovoru, novčana nagrada; ~**i** (*tr*) honorirati, platiti honorar

hont|j (*ntr*) sramiti se, stidjeti se; ~**o** sram, stid, sramota, poruga; ~**a** sraman, sramotan; ~**ema** stidljiv, sramežljiv; ~**igi** postidjeti, posramiti, osramotiti; ~**inda** sramotan, vrijedan prezira; **sen~a** besraman, bestidan; **sen~eco** besramnost, bestidnost; ~**ulo** besramnik bestidnik

hop! hop! uzvik za skok; ~**adi** (*ntr*) poskakivati, skakutati, hopsati

hoplit|o (*pov*) hoplit; teško naoružani pješak u staroj Grčkoj

hor|o sat, ura; dvadeset i četvrti dio vremena jednoga dana; ~**a** satni, vremenski; ~**aro**, ~**tabelo** orar(ij), raspored sati, satnica, vozni red, itinerar; **labor~oj** radno vrijeme; **last~a** koji je u posljednjem trenu; **lerno~o** nastavni sat, školski sat; **pint~oj** kritično vrijeme u prometu, špica

hord|o horda, čopor, rulja; **la Ora H~o** Zlatna horda

horde|o (*bot*) ječam (*Hordeum vulgare*) iz por. trava; ~**ažo** (*kul*) ječmena kaša

hordelim|o (*bot*) hordelimus (*Hordeлимus*) iz por. trava

hordeol|o (*med*) ječmenac, ječmičak; gnojna upala lojne žlijezde na rubu očne vjede

horizont|o horizont, vidokrug, obzor; prividna kružnica koju motritelj vidi na površini kao spoj neba i zemlje; ~**a** horizontalni; **sen~a** besperspektivan; **malvast~a** uskogrudan, uskograd

horizontal|a horizontalan, vodoravan; ~**o** (*mat*) horizontala, vodoravna crta, vodoravan položaj; ~**eco** horizontalnost, vodoravnost; ~**igo** (*zrak*) vraćanje u horizontalu nakon manevriranja

horlođ|o sat, ura; aparat za mjerenje vremena; ~**a** satni; ~**eto** satić, mali sat; ~**isto** urar; **akvo~o** klepsidra, vodena ura, pješčana ura; **brak~o** ručna ura; **klik~o** ura koja se može po volji zaustaviti; **kukol~o** zidna ura s kukavicom; **mur~o** zidna ura; **pendol~o** zidna ura s klatnom; **pošo~o** džepna ura; **sablo~o** pješčana ura; **sun~o** sunčana ura; **vek~o** budilica

hormin|o (*bot*) zrnjave usta (*Horminum pyrenaicum*) iz por. usnača

hormon|o (*biol*) hormon; tvar koju luče žlijezde s unutarnjim lučenjem

horor|o horor, užas, jeza, groza, grozota; ~a jeziv, užasan, grozan; ~i (*ntr*) užasnuti se, zgroziti se
horoskop|o horoskop 1. karta relativnih položaja planeta i znakova zodijskih u trenutku čijeg rođenja; 2. predviđanje zasnovano na takvom horoskopu
horst|o (*geog*) horst, krš, stjenjak, kamenjak, timor; predio bez raslinja na kojem dominiraju stijene i kamenje
hort|o voćnjak = FRUKTĠARDENO
hortensi|o (*bot*) vrtna hortenzija (*Hydrangea macrophylla*) iz por. kamenika
hortikultur|o hortikultura, vrtlarstvo; ~e|o rasadnik; ~isto vrtlar, hortikulturist
hortulan|o (*orn*) vrtna strnadica (*Emberiza hortulana*); rod ptica iz por. strnadica
Horus|o (*mit*) Hor, Horus; staroegipatski bog sunca
hos|o šmrk, savitljiva i pokretna cijev, vatrogasna cijev
hospic|o hospicij 1. konačište (za putnike, osobito u samostanu); 2. sirotište, ubožnica, starački dom
hospital|o (*med*) bolnica = MALSANULEJO; *usp.* sanatorij, ambulatorio; ~a bolnički
hosti|o hostija 1. (*pov*) u starom Rimu žrtvena životinja; 2. (*kršč*) posvećen okrugli listić od beskvasna pšeničnog tijesta, simbol Tijela Isusova, služi za pričest u Katoličkoj crkvi
hostil|a* neprijateljski = MALAMIKA
hot!, hoto! djih!; usklik kod tjeranja konja ili volova
hotel|o hotel 1. svratiste, prenočište; 2. (*pov*) u Francuskoj javna zgrada, palača; ~a hotelski; ~isto, ~mastro hotelijer, vlasnik hotela
hotentot|o (*etn*) Hotentot, pripadnik crnačkog plemena u jugozapadnoj Africi
hotoni|o* (*bot*) močvarna rebratica (*Hottonia palustris*) iz por. jaglaca
hoverkraft|o* (*pom, brod*) parni brod, hoverkraft, hidrogliser, lebdjelica
hi! hu!; usklik draženja ili plašenja
hub|o (*pov*) lanac, mjera za površinu zemlje (2000 čhv)
huf|o (*zoo*) kopito, roznata tvorba na krajevima nogu kopitara; ~uloj kopitari; ~umo potkova; **nepar~uloj** kopitari neparnoprstaši (*Perissodactyla*) koji imaju neparni broj kopita na svakoj nozi (slon, tapir, konj); **par~uloj** kopitari parno-prstaši (*Artiodactyla*) s parnim brojem kopita (svinja, deva, žirafa, vodenkonj); **pra~uloj** prakopitari, podred izumrlih kopitara (*Protungulata*); **unu~ulo** = EKVO
hugenot|o (*pov*) hugenot, francuski kalvinist
hul|o 1. val, gibanje mora; 2. (*zrak, pom*) trup hidrolplana; ~i (*ntr*) talasati se, gibati se; ~a~o hulahlulo, lelujavi ženski ples na Havajima
huligan|o huligan, nasilnik, siledžija; divlja mlada osoba sklona uništavanju, nasilništvu i sitnom kriminalu
hum|o (*agr*) humus, zemlja crnica, gornji sloj zemlje
human|a human, čovječan, čovjekoljubiv, milosrdan; ~eco humanost, čovječnost, čovjekoljublje; ~igi humanizirati, stvarati dostojne uvjete za ljudski život; ~ismo humanizam; ~isto humanist; 1. pristalica humanizma; 2. znanstvenik koji se bavi humanističkim znanostima; **mal~a** nehuman, nečovječan, neljudski

humer|o (*anat*) nadlaktična kost (od lakta do rame-na)
humid|a vlažan, mokar; *usp.* malseka; ~o vlaga; ~eco vlažnost
humil|a ponizan, skroman, smjieran, čedan; ~eco poniznost, čednost, podložnost, pokornost; ~ega dodvorljiv, sluganski; ~igi poniziti; ~igo ponižavanje; ~iği poniziti se; ~iğo poniženje, poniženost; ~ulo ponizan čovjek, poslušnik; **mal~a** neskroman, ohol, nadmen, uobražen; **mal~(ec)o** oholost, nadmenost, uobraženost
humor|o 1. raspoloženje, narav, ćud, duševno stanje; 2. humor; 3. (*med, anat*) tjelesni sok, tekućina u organizmu; **bon~igi** oraspoložiti, razveseliti; **malbon~igi** oneraspoložiti, rastužiti
humoresk|o humoreska 1. (*glazb*) instrumentalna kompozicija vesela karaktera i živa tempa; 2. (*knjiž*) priča ili novela koju karakterizira vedar humor i jednostavnost
humul|o (*bot*) hmelj (*Humulus lupulus*) iz por. koprivljika; **Japania ~o** japanski hmelj (*H. japonica*)
humur|o humor, smisao za komično, oblik šaljive ironije; ~a humorističan, duhovit, šaljiv; ~a|o šala, pošalica, dosjetka, vic; ~isto humorist
hun|o (*etn, pov*) Hun, pripadnik turanskog konjičkog naroda, koji je u 4. st. pod kraljem Atilom provalio u Europu
hund|o (*zoo*) pas (*Canis lupus familiaris*); pripitomljena zvijer iz por. pasa; **Granda (H)~o** (*astr*) Veliki Pas (*Canis major*), južno zvijezde u kojemu je Sirijus; **Malgranda (H)~o** Mali Pas, (*Canis minor*); sjeverno zvijezde u kojemu je Procion; ~a pseći, pasji; ~a|o pseto; ~e|o psetarnica; ~eto psić, mali pas; ~ido štene, kuće, kučić, pseće mladunče; ~ino kuja; ~ujo kućica za psa; **vir~o** pas mužjak; **čen~o** pas čuvar, pas na lancu; **dan~o** veliki pas s crnim pjegama; **kort~o** vrtni pas čuvar; **hispana ~o** španijel; **lepor~o** = LEVRELO; **lup~o** vučjak; **mar~o** foka, tuljan; **mel~o** jazavčar; **šaf~o** ovčar; **spur~o** pas tragač; terijer, pas jamar; **vulpo~o** pas uvježban za lov na lisice
hungar|o (*etn*) Mađar; (**H)~io**, (**H)~ujo** (*geog*) Mađarska, država u srednjoj Europi
hungri|o (*ntr*) gladovati, biti gladan = malsati; ~o glad = MALSATO
hunt|o (*tr*) = POSTKURI
huntun|o (*kul*) huntun; popularna kineska hrana od mljevenog i začinenog mesa u tankom tijestu
hup|o¹ 1. (*zoo*) čuperak, pramen kose ili perja
hup|o² truba, zvonce (na automobilu, biciklu)
hur|o (*bot*) hura (*Hura*) iz por. mlječika
hura! hura!; uzvik veselja ili odobravanja; ~i (*ntr*) klicati hura
hurd|o 1. pleter od vrbovih grana ili žice za sušenje sira ili voća; 2. pregrada od šiblja za natjecanje ljudi ili životinja; ~kuro trčanje sa zaprekama; **čirkau~o**, **šaf~aro** obor, tor
hurdis|o* 1. grubi zidarski posao, naslaga žbuke na letvama; 2. šuplja opeka
huri|o hurija 1. (*vjer*) dženeta, mitska djevojka muslimanskog raja; 2. strastvena ljepotica
hurl|i (*ntr*) urlati, urlikati (kao vuk); *usp.* ululi; ~o urlik; ~ado urlanje, urlikanje
hurt|i* (*ntr*) sudariti se, trknuti se

husar|o (*voj, pov*) husar; konjanik u teškoj konjici u hrvatskoj i ugarskoj vojsci od 15. st.

husum|o (*grad*) u Japanu pokretna kartonska vrata između prostorija

huš! kuš!; uzvik za tjeranje ptica i peradi

huš|i (*ntr*) proći nečujno pokraj nekoga

hu-u-u hu-u-u; onomatopeja za zvuk vjetra

huz|o (*iht*) jesetra, moruna, štirjun (*Acipenser guso*), morska riba iz reda šitonoša

ĥ jedanaesto slovo esperantske abecede; ~o naziv slova ĥ

ĥabakuk|o (*vjer*) Habakuk; osmi od malih biblijskih proroka kod pravoslavnih

ĥagaj|o (*vjer*) Hagaja; deseti od malih biblijskih proroka kod pravoslavnih

ĥalat|o* halat, širok orijentalni ogrtač, kućna haljina, liječnički bijeli kaput, radno odijelo, kuta

ĥalaz|o* 1. (*bot*) halaza; mjesto u zametku sjemena gdje ulazi sudovni snopić; 2. (*med*) halazion, ječmenac, tvrdo zrno u očnom kapku

ĥalazi|o = KALAZIO

Ĥam|o (*bibl*) Ham, sin Noe; **-ido** hamid, Hamov potomak; **-idaj lingvoj** hamidski jezici

ĥameleon|o = KAMELEONO

ĥamsin|o (*met*) hamsun, južni vjetar u Saharskoj pustinji

ĥan|o (*pov*) kan, titula turkmenskih i mongolskih vladara

Ĥanuk|o (*hebr*) Hanuka, židovski blagdan posvećenja hrama

ĥaos|o kaos, zbrka, metež, nered; ~a kaotičan, zbrkan, rastrojen, nesređen

ĥaradri|o = KARADRIO

ĥat|o seoska koliba pokrivena slamom

ĥeder|o (*hebr*) heder, hebrejska vjerska osnovna škola za dječake od 6 do 11 godina

ĥeloni|o (*zoo*) vrsta velikih morskih kornjača (*Chelonia*) = KELONIO;

ĥemi|o = KEMIO

ĥešvan|o* (*hebr*) hešvan; drugi mjesec židovske godine

ĥet|o (*zoo*) vrsta stržećih dlaka kod mnogih kolutičavaca i drugih životinja (*Chaetoe setae*)

Ĥetid|oj = HETITIJ

ĥi hi; dvadeset i drugo slovo grčkog alfabeta

ĥimer|o himera 1. (*mit*) neman iz starogrčke mitologije s lavljom glavom, kozjim trupom i zmijskim repom iz čijeg je ždrijela siktao plamen; 2. (*iht*) morski štakor (*Chimaera*), morska riba hrskavič-

njača slična morskom psu, veličine do 1 m.; ~a himeričan; 1. nestvaran, neostvarljiv; 2. sablastan

ĥin|o = ĆINO

ĥironekt|o (*zoo*) vrsta južnoameričkog sisavca (*Chironectes*) iz reda marsupijala

ĥiromanti|o* hiromantija; kazivanje sudbine po crtama ruke

ĥiropter|oj (*zoo*) hiropteri (*Chiroptera*), red malih sisavaca iz por. šišmiša

ĥitin|o = KITINO

ĥiton|o¹ (*pov*) hiton, starogrčka bijela odjeća od vune ili lana, koju su nosili muškarci i žene odijevajući je na golo tijelo

ĥiton|o² (*zoo*) hiton, (*Chiton olivaceus*) morski mekušac iz por. babuški = KITONO

ĥlen|o* (*pov*) hlena; starogrčki širok vuneni ogrtač, što se nosio povrh hitona pričvršćen kopčom na ramenu

ĥmer|o (*etn*) kmer, stanovnik Kambodže

ĥoler|o (*med*) kolera, akutna crijevna infekcija praćena dijarejom s grčevima

ĥondroste|oj (*zoo*) hondrosteje (*Hondrostei*); jedan od nadreda moruzga

ĥor|o (*glazb*) kor, zbor; ~a zborni; ~e zborni, grupno; **-ajo** kompozicija ili odlomak djela za korsku izvedbu; ~ano, ~isto član zbora, korist; ~ejoj kor, pjevalište; povišeni dio crkve gdje stoje orgulje i gdje se smještaju pjevači; ~estro zborovođa

ĥoral|o (*glazb*) koral, vrsta crkvene zborne pjesme = ĤORKANTO

ĥord|o (*biol*) horda, svitak, primitivni aksijalni skelet u najnižih kordata, koji kod kralježnjaka postoji u embrionalnoj fazi, kasnije uglavnom iščezne, zamijeni ga kralježnica; ~uloj svitkovci (*Chordata*); koljeno nerazvijenih životinja koji uključuje kralježnjake i kopljače

ĥore|o* (*med*) drhtavica, trzavica; živčana bolest

ĥum|o* (*novč*) mauritanska novčana jedinica

ĥutor|o* malo poljoprivredno imanje

I

i i; jedanaesto slovo esperantske i trinaesto slovo hrvatske abecede

~**i** 1. gramatički nastavak za infinitiv (**don~i**, **pren~i**); 2. međunarodni sufiks za formiranje A. imena zemalja od imena naroda (**Kroat~o**); B. grana znanosti (**agronom~o**); C. socijalni sustav (**demokrat~o**); područje djelatnosti, tehniku (**stenograf~o**); matematsku strukturu (**progres~o**)

ia ikakav, nekakav; neodređena zamjenica; ~**aj** ikakvi, nekakvi

io išta, nešto, neodređena zamjenica

iu itko, netko, neodređena zamjenica; ~**uj** neki; ~**un** ikoga, nekoga

ia *i* (*ntr*) njakati, revati, oglašavati se kao magarac; ~**o** njaka, rev; ~**ado** njakanje, revanje

ial zbog, radi nečega; neodređena zamjenica koja upućuje na razlog

iam jednom, nekad, nekoć; neodređena zamjenica sa značenjem: u neko neodređeno vrijeme; ~**a** nekadašnji, negdašnji

ibeks *o* (*zoo*) alpski kozorog (*Capra ibex*)

iber *o* (*etn*) Iber: prastanovnik Španjolske; ~**a** iberški; (**I**)~**io**, (**I**)~**ujo** (*geog*) Iberija

iberis *o* (*bot*) ognjica, snježak (*Iberis*) iz por. krstašica; **čiamverda** ~**o** vazdazeleni snježak

ibis *o* (*orn*) ibis (*Ibis*), ptica iz reda rodarica; **sakra** ~**o** ibis, sveta ptica starih egipćana (*Threskiornis aethiopicus*)

ic *o* (*el*) integralni spoj, kontakt

~**icid** *o* (*biol*) ~icid, sufiks koji označuje tvar koja uništava žive organizme (**herb~o**, **insekt~o**)

~**id** | sufiks koji označuje potomka, mlado; ~**o** potomak, dijete, mlado, mladunče; ~**aro** potomci, potomstvo, djeca; **bov~o** tele, **čeval~o** ždrijebe, **hund~o** štene; **kapr~o** jare, **šaf~o** janje

Id *o* Ido, međunarodni jezik, reformirani Esperanto, autor Couturat 1907 g.; ~**isto** idist

ide *o* ideja, zamisao, misao, pojam, predodžba; ~**a** idejni; ~**aro** ideologija; ~**ologo** ideolog; ~**ologio** ideologija; ~**ologia** ideološki; **sam~ano** istomišljenik; **sam~anaro** istomišljenici

ideal *o* ideal, uzor; ~**a** idealan, uzoran, savršen; ~**igi** idealizirati; ~**ismo** idealizam; ~**isto** idealist; **sen~a** bezidejan

ident *a* identičan, istovjetan, isti, jednak, puki, šušti; ~**o** (*mat*) identan pojam, identna funkcija; ~**afo** (*mat*) identična jednakost (koja vrijedi za sve vrijednosti varijabli); ~**eco** identičnost, istovjetnost, jednakost; ~**igi** identificirati, utvrditi identitet; ~**iga** identifikacijski; ~**igilo** identifikacijski doku-

ment, osobna iskaznica; ~**igi** poistovjetiti se, poistovjećivati se

ideografi *o* ideografija, prikazivanje pojmova ideogramima; ~**afo** ideogram, slika kao pismeni znak u slikovnom pismu

ideogram *o* ideogram = IDEOGRAFIAFO

ideolog *o* ideolog; ~**io** ideologija, znanost o pojmovima ili idejama; ~**ia** ideološki, ideologijski

idili *o* (*pjes*) idila, 1. poetizirani prikaz života u prirodi s pastoralnim scenama; 2. A. nepomučen život ispunjen nježnošću, ljubavlju, srećom, ljepotom uopće. B. ugođaj sklada u prirodi; ~**a** idiličan

idioblast *o** (*bot*) idioblast, biljna stanica u osnovnom tkivu, koja se građom i funkcijom razlikuje od ostalih stanica

idiolekt *o** idiolekt, jezična osobina nekog čovjeka, koju on sâm rabi

idiom *o* (*ling*) idiom, 1. govor, narječje, dijalekt, mjesni ili pokrajinski jezični izraz; 2. izričaj, ustaljena fraza; ~**afo** = IDIOTISMO

idiopati *o* (*med*) idiopatija, primarna bolest ili oštećenje zdravlja koje nije moguće povezati s poznatim uzročnicima oboljenja

idiosinkrazi *o* idiosinkrazija, 1. odbojnost prema komu ili čemu, nesnošljivost; 2. reakcija organizma na neka jača jela, lijekove, mirise

idiot *o* (*med*) idiot, 1. slaboumnik; 2. budala, glupan, blesan; ~**a** idiotski, slabouman, sulud, blesav; ~**afo** budalaština, besmislica; ~**eco** idiotija, slaboumnost; ~**igi** zaglupiti, zaluditi nekoga

idiotism *o* (*ling*) idiotizam, osebujan način izražavanja = IDIOMAFO

idl *i* (*ntr*, *teh* - o kotaču) okretati se na prazno, funkcionirati, raditi samo po sebi; ~**ado** prazan hod motora ili kotača, ler; ~**ilo** mehanizam s pomoću kojeg se stroj ili kotač sam pokreće

idol *o* idol, kumir, obožavana osoba; ~**ano** idolopoklonik, obožavatelj, štovatelj idola; ~**ejo** mjesto gdje se iskazuje štovanje nekom idolu, hram, crkva; ~**isteco** poganstvo; ~**kulto**, ~**servo** idolopoklonstvo, idolatrija

idu *o* (*pov*) ide; u rimskom kalendaru dani punog mjeseca, petnaesti dan u ožujku, svibnju, srpnju i listopadu, trinaesti dan u svim ostalim mjesecima; prema njima i kalendama računali su se svi ostali dani; **la~oj Martaj** Martovske ide, 15. ožujka 44. g. pr. K., dan kad je ubijen Gaj Julije Cezar

ie igdje, negdje, na nekom mjestu; prilog za neodređenu oznaku mjesta; ~**n** ikuda, bilo kuda, nekamo, u nekom smjeru

iel ikako, bilo kako, nekako, na neki način; prilog za neodređeni način

ies ičiji, nečiji, bilo čiji; prilog koji označuje pripadnost nekome ili nečemu

Ifigeni|o (*mit*) Ifigenija, mitska kći Agamemnona

~ig| (*gram*) sufixs koji označuje da netko ili nešto obavlja prelaznu radnju označenu u korijenu riječi; **~i** učiniti, uzrokovati, prouzročiti; **halt~i** zaustaviti, **mort~i** ubiti, usmrтити; **ven~i** dovesti

igl|o (*grad*) iglu, inuitska nastamba od leda

ignam|o (*bot*) jam (*Dioscorea bulbifera*, sin. *D. sativa*), podzemni ili zračni jestivi gomolj dioskoreje

ignimbrit|o (*geol*) ignimbrit; vulkanski kamen

ignimpunktur|o* (*med*) ignipunktura, posebna tehnika akupunkture, ubodi užarenim iglama u terapijske svrhe

ignor|i (*tr*) ignorirati, 1. ne htjeti znati, ne mariti, ne osvrтati se na; 2. zanemarivati, prezirati; **~ado** ignoriranje, neobaziranje, nemar, neznanje; **ne~ebla** nezanemariv, nezaobilazan, nepropustiv

igvan|o (*zoo*) legvan (*Iguana*); veliki gušter američkih tropskih zemalja; **~edoj** porodica legvana (*Iguanidae*) iz podreda guštera

igvanodont|o (*pal*) iguanodon (*Iguanodon*), izumrli rod dinosaura biljoždera iz gornje jure i donje krede, kojega su ostaci nađeni i na Velom Brijunu

~iĝ| (*gram*) sufixs koji označuje nastajanje, prelaženje u stanje onoga što je označeno u korijenu riječi; **ruĝ~i** pocrvenjeti; **sid~i** sjesti se; **~i** postati = FARIĜI

iĥtiofagi|o iĥtiofagija, obična ili isključiva ishrana ribom

iĥtiografi|o iĥtiografija, opisivanje riba

iĥtiokol|o iĥtiokal; ljepilo, tutkalo od ribljeg mjehura

iĥtiol|o (*farm*) iĥtiol; medicinski preparat za kožna oboljenja

iĥtiolog|o iĥtiolog; **~io** iĥtiologija, grana zoologije koja se bavi proučavanjem riba

iĥtiop|o (*ent*) sluzavi rijač (*Ichtyopsis glutinosus*)

iĥtiopterig|oj (*pal*) iĥtiopteri (*Ichtyopterygia*); red morskih gmazova iz mezozoika

iĥtiosaūr|o (*pal*) iĥtiozaur; izumrli riboliki gmaz iz sekundarne epohe

~ik| ~ik, sufixs za formiranje naziva umjetnosti, znanosti, stilova, epoha (**poet~o**, **stiliz~o**, **elektron~o**, **metod~o**, **neolit~o**)

lkar|o (*mit*) lkar, sin Dedalov, koji je odletjevši na krilima od perja slijepljenog voskom, nakon što se vosak rastopio, jer se previše približio suncu, pao u Egejsko more

ikeban|o* (*jap*) ikebana; umjetnost simboličnog aranžiranje cvijeća

ikneūmon|o (*ent*) osa najeznica, parazit na gusjenicama iz reda himenoptera

ikon|o (*kršč*) ikona, sveta slika na drvenoj ploči u pravoslavnim crkvama

ikonografi|o (*lik*) ikonografija, proučavanje i opis slikarskih i srodnih djela po temi, simbolima i prikazivanju materijalnih pojedinosti; **~a** ikonografski

ikonoklast|o (*kršč*) ikonoklast, onaj koji se bori protiv ustaljenih mišljenja i uvriježenih istina

ikonoskop|o (*el, teh*) ikonoskop, ortikon; vrsta ka-

todne cijevi u kameri koja pretvara optičku sliku u električne impulse

ikonostaz|o (*kršč*) ikonostas; u starogrčkim i pravoslavnim crkvama ikonama ukrašena pregrada s troja vrata, koja dijeli svetište od prostora za vjernike

ikor|o (*med*) sukrvica, gnoj u ranama

ikosaedr|o (*geom*) ikosaedar, pravilno tijelo omeđeno s dvadeset istostraničnih trokuta

ikozan|o (*kem*) ikozan, zasićeni hidrokarbid

iks|o iks, slovo x; 1. rimski broj 10; 2. prva matematička nepoznanica; **x~radioj** x~zrake; rendgenske zrake; **x~fotografajo** fotografija x~zrakama, rendgenska snimka

iksi|o (*bot*) iksija (*Ixia*) iz por. perunika

iksod|o (*ent*) krpelj, krpuša (*Ixodes*); člankonožac iz reda grinja, parazitira na životinjskoj i čovječjoj koži, gdje siše krv i prenosi zarazne bolesti

ikSOR|o (*bot*) iksora (*Ixora*) iz por. bročevki

ikt|o (*beletr*) iktus, 1. pojačan izgovor nekog sloga u stihu, izdvaja jedan slog od drugih; 2. (*glazb*) u gregorijanskom pjevanju znak za ritmičko uporište; 3. (*pat*) iznenadno pojavljivanje simptoma neke bolesti; **sen~o** (*beletr*) slog bez naglaska

ikter|o (*med*) ikterus, žutica, žutilo kože i sluznica

iktiofagi|o = IĤTIOFAGIO

iktiolog|o = IĤTIOLOGO

iktiopterig|oj = IĤTIOPTERIGOJ

iktiosaūr|o = IĤTIOSAŪRO

iktioz|o (*med*) ihtioza, sušenje kože sa stalnim ljuškanjem, koje joj daje sličnost koži riba ili gmazova

~il| (*gram*) sufixs koji označuje sredstvo ili oruđe; **~o** sredstvo, aparat; **~aro** alat, oruđe; **hak~o** sjekira; **kudr~o** igla; **sonor~o** zvono

ilativ|o (*gram*) ilativ; ugrofinski padež

ile|o (*anat*) ileum, zadnji dio tankoga crijeva

ileks|o (*bot*) božikovina, božika (*Ilex*) iz por božikovina; plodovi, crvene bobes su otrovni; **ordinara** ~o obična božika, bodljasta božikovina (*I. aquifolium*) = AKVIFOLIO; **Paragvaja** ~o paragvajska božika (*I. paraguayensis*)

ileus|o (*pat*) ileus; zapletaj crijeva s potpunim zatvorom

ili (*gram*) oni, one, ona; osobna zamjenica trećeg lica množine za sve rodove; **~a** njihov, njihovo, njihova; **~aj** njihovi; **~n** njih

ili|o (*anat*) ilium; (*os ilium*); najveća zdjelična kost, bočna kost

Iliad|o (*knjiž*) Ilijada, Homerova epopeja

iliak|o (*anat*) zdjelična kost

ilici|o (*bot*) zvjezdasti anis (*Illicium*) iz por. anisa = STELANIZO; **vera** ~o pravi zvjezdasti anis (*I. verum*)

Ilion|o (*pov*) Ilij, naziv za Troju

Iliri|o (*pov*) Ilirija; **~a** ilirski; **~ano** ilirac

ilium|o = ILIO

ilmenit|o (*min*) ilmenit; osnovna ruda titanija, željezni titanijev oksid crne boje

ilumin|i (*tr*) iluminirati, rasvijetliti, ukrašiti iluminacijama; **~(ad)o** iluminacija, rasvjeta, rasvijetljivanje, prosvjećivanje; **~aĥo** iluminacija, ilustracija; **~iĝi** rasvijetliti se, obasjati se; **~ismo** iluminizam, prosvjetiteljstvo; **~isto** prosvjetitelj

iluminaci|o = ILUMINADO, ILUMINAĀO
iluminator|o* iluminator, vidnik, svjetlarnik; ostakljeno okno na krovu kuće ili na palubi broda kroz koji ulazi svjetlo
ilustr|ri (*tr*) ilustrirati, 1. ukrasiti knjigu slikama; 2. objasniti primjerima; 3. učiniti slavnim; ~**a** slavan, čuven, glasovit; ~**ado** ilustriranje; ~**aĵo** ilustracija, slika u knjizi, slikovito tumačenje nečega; ~**isto** ilustrator, crtač ilustracija
ilustrisim|o* ilustrisimus, presvijetli, velecijenjeni; 1. nekadašnji počasni naziv za gospodstvo; 2. feudalna titula
iluzi|o iluzija, obmana, varka, opsjena; ~**a** iluzoran, varljiv, neostvariv; ~**iġi** varati se, obmanjivati se; ~**isto** iluzionist, čarobnjak; **sen~iġi** razočarati se, prevariti se = ELREVIĠI, DISREVIĠI; **sen~iġo** razočaranje
imag|i (*tr*) zamišljati, izmisliti, uobraziti se, utviti ti si; ~**o** mašta, zamisao, uobrazilja, fantazija; ~**a** imaginaran, zamišljen, izmišljen, nestvaran; ~**ado** zamišljanje, izmišljanje, pretpostavljanje; ~**aĵo** imaginacija, umišljena stvar; ~**ebla** zamisliv, uobraziv, pretpostavljiv; **ne~ebla** nezamisliv
imagin|o (*ent*) imago (*imago*), posljednja faza u preobrazbi kukaca
imaginar|a imaginaran, zamišljen, nestvaran; ~**a nombro** (*mat*) imaginarni broj, Descartesov izraz za rješenje algebarske jednadžbe koja nije realni broj
imaġ|o* slika, lik, prilika, predodžba
imam|o (*isl*) imam, 1. muslimanski vjerski i politički poglavica; 2. muslimanski svećenik
imant|a immanentan, bitan, neodvojiv, unutrašnji, sadržan u biti neke pojave ili pojma
imbecil|o (*med*) imbecil, slaboumnik, maloumnik, tupoglavac; ~**eco** imbecilnost, slaboumnost manjeg stupnja, duševna zaostalost, blesavost
imbrik|i (*tr*) uglaviti, složiti poput crjepova na krovu; nadomjestiti
imens|a* ogroman, golem, neizmjeran = ENORMA
imersi|o (*astr*) imerzija, pomrčina, zalaženje, 1. zalazak jednog nebeskog tijela u sjenu nekog drugog; 2. potapanje, uronjavanje čvrstih tijela u tekućinu; kupanje, davljenje
imin|o (*kem*) imin, spoj s dvovalentnom skupinom NH
imit|i (*tr*) imitirati, oponašati, ugledati se na, povoditi se za; ~**a** imitativan, oponašajući; ~**aċi** karikirati, grubo oponašati; ~**(ad)o** imitiranje, oponašanje, ugledanje na, povodenje za; ~**aĵo** imitacija, imitat; ~**anto** imitator, 1. oponašatelj; 2. povodljivac; ~**ilo** (*inf*) simulator; ~**isto** glumac oponašatelj; **ne~ebla**, **sen~a** neimitativan, neponovljiv; **son~o** onomatopeja = ONOMATOPEO
imobil|a* imobilan, nepokretan, nepomičan, postojan, čvrst
imortel|o (*bot*) imortela; posušena biljka u cvatnji zadržava oblik i ukrasnu vrijednost = ETERNO-FLORO
impakt|o* impakt, 1. sudar, sraz, jak udar jednog tijela u drugo; 2. (*pren*) šok, udar, udarac, žestok učinak
impal|o (*zoo*) impala (*Impalla*); afrička antilopa
impatient|o (*bot*) neditrak, krna (*Impatiens*) iz por. neditraka

imped|i* (*tr*) spriječiti, omesti, onemogućiti, obustaviti, odložiti
impedanc|o (*fiz*) impedancija, 1. otpor izmjenične struje; 2. općenito omjer neke oscilirajuće veličine; 3. odnos između sile koja izaziva vibracije i brzine
imperativ|o imperativ, 1. (*gram*) zapovjedni način glagola; 2. neizbježan zahtjev, ono što se ne može izbjeći ni otkloniti; ~**a** imperativan, neotklonjiv, neizbježiv
imperator|o (*pov*) imperator, naslov rimskih careva; ~**eco** imperatorstvo, apsolutna vrhovna vlast
imperfekt|o (*gram*) imperfekt, prošlo trajno glagolsko vrijeme
imperfektiv|o (*gram*) imperfektiv; glagolski oblik uz aktivni ili pasivni participij (npr. esti festata, estas veninta, estus farinta)
imperi|o (*pov*) imperij, carstvo, gospodstvo, vlast; ~**a** imperijski, carski, zapovjednički; ~**i** (*ntr*) carevati, vladati; ~**estro** imperator, car, vrhovni vojskovođa; ~**ismo** imperijalizam ~**isto** imperijalist
imperial|o imperijal; krov sa sjedištima na vagonu, tramvaju, autobusu; kola na kat
imperialism|o = IMPERIISMO
imperium|o* = IMPERIO
impertinent|a impertinentan, bezobrazan, drzak, drzovit, bezočan; usp. MALĠENTILA, SENHONTA; ~**eco** bezobraznost, drskost, bezočnost
impet|i (*ntr*) nadirati, navaljivati, napadati; naglo i žestoko prodirati; bacati se naprijed (valovi, voda, vjetar); ~**o** pokretna sila, naglost, žestina; ~**a** silovit, žestok, nagaog, naprasit, neobuzdan
impetig|o (*med*) impetigo; kožna bolest s gnojnim mjehurićima i žutim krastama; upala kože, česta kod djece; ~**a** impetiginozan, koji je sličan impetigu
implic|i (*tr*) implicirati, podrazumijevati, sadržavati u sebi nešto kao logičnu premisu ili posljedicu; ~**a** (*mat*) koji se odnosi na jednadžbu ili funkciju u kojoj su zavisne i nezavisne varijable međusobno vezane funkcijom izjednačenom s nulom; ~**e** implicitno, po sebi razumljivo, posredno, neizravno, prešutno, sadržano u čem; ~**ita** uključen, razumljiv; **mal~i** isključiti, ne uzeti u obzir
implik|i (*tr*) zamrsiti, sputati, umiješati, uplesti nekoga; ~**a** zamršen, sputan; ~**o** zamršenost, sputanost, umiješanost; ~**aĵo** zavrzlama, zbrka, petljanija; ~**iġi** zamrsiti se, pasti u zamku, umiješati se, uplesti se; **mal~i** razmrsiti, razriješiti; **am~o** ljubavni zaplet
implod|i (*ntr, fiz*) stisnuti se, suziti se zbog jakog vanjskog pritiska
impluvij|o* (*građ, pov*) impluvij; nenatkriveno mjesto u starorimskim kućama gdje se sakupljala kišnica
impon|i (*ntr*) imponirati, ulijevati poštovanje, izazivati divljenje, ostaviti jak dojam; ~**a** impozantan, dojmljiv, zadivljujući; ~**eco** impozantnost, dojmljivost
import|i (*tr*) uvesti, uvoziti, uvažati iz strane zemlje; ~**a** uvozni; ~**o** uvoz; ~**ado** uvažanje; ~**isto** uvoznik
impos|i* (*tr*) nametnuti = TRUDI
imposant|a* impozantan, zadivljujući, silan, sjajan
impost|o porez, namet, danak; *usp.* **tributo**, **akci-**

zo, depago; laüenspeza ~o porez na dohodak; **nrekta** ~o porez računat u robi; **rekta** ~o porez koji treba platiti; ~i (*tr*) oporezovati; ~isto poreznik; ~ebla oporeziv; ~eviti utajiti porez; *usp.* **fraüdi, kontrabandi; sen~a** neoporeziv; **super~i** naplatiti dodatni porez; **lim~o** carina; **pont~o** mostarina; **sang~o** obveza vojne službe; **spez~o** porez na prihode; **ter~o** zemljarina

impošt|o (*građ*) impost, 1. nadglavak, nadglavnik, kruna piramida ili kocka iznad kapitela na koju se oslanja svod ili luk; 2. ostakljeni dio iznad vrata ili prozora

impotent|a impotentan, sterilan, nemoćan

impoz|i (*tisk*) prelomiti tisak, odnosno slog, da kad se papir presavije, stranice budu složene po redu

impregn|i (*tr*) impregnirati; natopiti, premazati nešto zaštitnim sredstvom; ~ado impregniranje, impregnacija; prožimanje materijala različitim zaštitnim sredstvima za povećanje njegove trajnosti i otpornosti

impres|o dojam, utisak, impresija; *usp.* **efekto**; ~i (*tr*) impresionirati, dojmiti se, ostaviti utisak; ~a impresivan, dojmljiv; ~ebla, ~iğema podložan impresijama; ~avida željan impresija

impresari|o impresario, menadžer, agent, producent koji se brine o spektaklima, koncertima, angažiranju glumaca i drugih umjetnika

impresionism|o (*umj*) impresionizam, umjetnički smjer krajem 19. st., koji akcentom na pojedinosti teži izazvati posebni dojam

imprimatur|o (*tisk*) imprimatur, 1. završno odobrenje koje autor ili izdavač daju da djelo može biti objavljeno i predano u tisak; 2. formula odobrenja za tisak; 3. (*pov*) odobrenje crkve (posebice za Bibliju i bogoslovne priručnike) ili državne cenzure, da se nešto tiska

improviz|i (*tr*) improvizirati, činiti što bez pripreme; ~e improvizirano, bez pripreme; ~ajo improvizacija, spontani čin; ~isto improvizator

impuls|o impuls 1. (*psih*) poriv, poticaj, pobuda; 2. (*fiz*) količina, mjera mehaničkog gibanja; 3. (*el*) kratkotrajna promjena električnog napona, struje ili neke druge veličine koja je normalno konstantna; 4. obračunska jedinica nekih službi (tel. usluge i sl.); **nerva** ~o živčani impuls; ~i (*tr*) potaknuti, pobuditi, dati impuls; ~a impulzivan; ~aro (*el, teh*) impulsi, niz neprekidnih impulsa u telegrafiji i impulsnoj modulaciji; ~iğema impulzivan, temperamentan, nagao; ~ometro (*el, teh*) impulso-metar, aparat koji registrira telefonske ili telegraf-ske impulse

imput|i (*tr*) imputirati, 1. pripisivati nekome nešto što nije učinio, bezrazložno okriviti, podmetnuti; 2. zaračunati, pripisati, teretiti; ~o imputacija, teretanje, podvala

imun|a imun, otporan, neosjetljiv, nepovrediv; ~eco imunitet, imunost, nepovredivost; ~igi imunizirati, učiniti otpornim; cijepiti protiv bolesti; ~igo imunizacija, imuniziranje; ~iği postati imun; ~ologio imunologija; znanost o zaštiti organizma od zaraznih bolesti; **akvo~a** nepropustan (za vodu); **brul~a** nezapaljiv; **lik~a** nepropustan, koji ne curi; **pluv~a** koji ne propušta kišu; **rust~a** otporan na hrđu

~in¹ (*gram*) sufiks koji označuje ženski rod; ~o žena, ženka; ~a ženski; **fil~o** kćerka, kći; **kat~o** mačka; **kok~o** kokoš; **patr~o** majka

~in² (*gram*) sufiks za nežive stvari (**koka~o, penicil~o**), za nezasićene acetilenske ugljikokarbide (**but~o, et~o, prop~o**)

inanici|o (*med*) inanicija; stanje izgladnelosti i iscrpljenosti, potpun nedostatak hrane u organizmu

inaugur|i (*tr*) inauguirati, 1. svečano otvoriti, započeti govorom; 2. postaviti nekoga na neki dostojanstven položaj; 3. najaviti, započeti, uvesti; ~o inauguracija, svečano otvorenje, svečano uvođenje u položaj, ustoličenje, dodjeljivanje časti; ~a inauguracijski, nastupni, uvodni

inauguraci|o = INAUGURO

incendi|o požar, vatra velikih razmjera; ~i (*tr*) uzrokovati požar, gorjeti u požaru; ~a požarni

incens|o kâd, mirisan dim; naziv nekih vrsta smola mirisnog dima; ~(ad)i kaditi (tamjanom); ~ado kađenje tamjanom; ~ilo, ujo kadionik, kadionica, posuda za kađenje tamjanom pri crkvenim obredima

incent|o* poticaj = STIMULO

incest|o incest, rodoskrvnuće, spolni odnos s bližim srodnikom = SANGADULTO

incid|i (*ntr*) 1. (*fiz*) odbijati se od (npr. zraka svjetla); *usp.* **emerği, refleksiği**; 2. (*opt*) upasti; ~angulo kut upadanja zraka

incident|o incident, izgred, upadica, nepredviđeni događaj, nemio slučaj

incit|i (*tr*) 1. izazvati, pobuditi, potaknuti, pokrenuti; 2. dražiti, razdražiti; ~o podstrek, poticaj, podražaj, pobuda; ~ado poticanje podstrekivanje, pobuđivanje, draženje; ~egi prenadražiti; ~eti podbadati; ~iği uzbuditi se

inciz|i (*tr*) zarezati, prerezati, zasjeći; ~o 1. (*med*) incizija, sekcija; 2. (*lik*) rezbarija, gravura; ~ado 1. (*med*) inciziranje, rasijecanje; 2. (*lik*) rezbarenje, graviranje; ~ajo 1. usjek, urez, udubljenje; 2. (*gram*) umetnuta rečenica, umetak, parenteza

inciziv|o (*anat*) zub sjekutić = TRANČODENTO

incizur|o (*anat*) incizum, urezotina, mjesto gdje je izveden urez

inč|o inč, unca, palac, mjera za dužinu u nekim zemljama

~ind| (*gram*) sufiks koji označuje zaslužnost, vrijednost; ~a vrijedan, zaslužan; ~i (*tr*) zavrijediti, biti vrijedan nečega; ~o zasluga, zavrijeđenost; ~eco vrijednost, zaslužnost, dostojnost; ~igi udostojiti, učiniti dostojnim, zaslužnim, vrijednim; **mal~a** nedostojan, nezaslužan; **sen~ulo** nedostojnik, bezvrijednik

indantren|o* (*kem*) indantren, plavo bojilo; ~aj **koloraj** skupina stalnih katrantskih boja

indeks|o indeks, 1. ono što ukazuje na nešto; 2. popis, kazalo, sadržaj, registar imena, cijena i sl.; 3. broj koji se stavlja ponajviše uz donji rub slova, a pokazuje neku veličinu (H₂O, A₁, B₂ i sl.); 4. (*ekon*) broj koji u postocima pokazuje uzastopne promjene neke ekonomske pojave; 5. knjižica u koju se upisuju predmeti na visokim školama, pohađanje predavanja i uspjeh u polaganju ispita; ~i (*tr*) indeksirati, staviti na indeks, biti na indeksu

indemniz|i* (*tr*) indemnizirati, odštetiti, nadoknaditi, obeštetiti

inden|o (*kem*) inden; aromatski ugljikovodik nađen u katranu kamenog uglja, bezbojna tekućina

indent|j = DEŠOVI

indi|o (*kem*) indij, kemijski element srebrnastobijele boje, simb. In

Indi|oj (*geog*) stari naziv za obje Amerike; ~**ano** Indijanac; ~**ana** indijanski; ~**isto** indijanist

indic|o indicija, 1. činjenica iz koje se izvodi zaključak; 2. predznak, putokaz, znak koji na nešto upućuje; ~**a** indikativan, koji na nešto ukazuje; ~**i** (*tr*) indicirati, ukazivati, naznačiti, upozoriti na nešto

indien|o (*teks*) indijen, rijetka pamučna tkanina u bojama

indiferent|a indiferentan, ravnodušan, nezainteresiran, neutralan; ~**e** indiferentno, ravnodušno, nezainteresirano; ~**eco** indiferentnost, ravnodušnost, nezainteresiranost, nepristranost

indigo (*kem*) indigo, tamnoplavo bojilo koje se dobiva iz indigovca; ~**a** koji je boje indiga; ~**oido** indigoid, sintetska organska boja po sastavu slična indigu; ~**ujo**, ~**oplanto** (*bot*) indigovac = INDIGOFERO; ~**ozido** (*kem*) indigozid, glukozid indigovke

indign|j (*ntr*) indignirati, rasrditi se, razgnjeviti se, ogorčiti se; ~**o** indignacija, 1. ogorčenost, zlovolja, srdžba; 2. odbojnost, odvratnost, gađenje; ~**a** indigniran, ogorčen; ~**e** indignirano, ogorčeno; ~**igi** ozlojeđiti, razgnjeviti, ogorčiti; ~**indafo** indignitet

indigofer|o (*bot*) indigovac, indigovka, čivitka (*Indigofera*) iz por. leptirnjača = INDIGOPLANTO

indižen|o starosjedilac, urođenik; ~**a** starosjedilacki, urođenički, domaći; **kvazaū~a** (*bot, zoo*) udomaćen, pripitomljen = kvazaūhejma

indik|j (*tr*) navesti, naznačiti, označiti, pokazati, odrediti; ~**a** indikativan, upućujući, pokazni; ~**o** podatak, naznaka, simptom; ~**afo** indikacija, vanjski znak, pokazivanje, upućivanje; ~**anto** (*kem*) indikator, reagens koji, mijenjajući boju, otkriva kiselost ili lužnatost otopine; ~**atoro** (*fiz, kem, teh*) indikator, aparat koji registrira neku pojavu; (**bio**)~**anto** (*ekol*) bioindikator, biološki indikator; **kontraū~o** (*med*) protuindikator, kontraindikator; **akvonivela** ~**ilo** mjerač vodostaja; **deklivec~ilo** (*prom*) oznaka nagiba; **gīr~ilo** (*prom*) oznaka kruženja; **nivel~o** vodostaj; **prez~o** oznaka cijene; **rapid~atoro** brzinomjer; **voj~atoro** pokazatelj smjera; **uz~oj** upute za uporabu

indikan|o* indikan, 1. (*kem*) indoksilov glikozid, koji se nalazi u indigoferama i koji obradom prelazi u boju indiga; 2. (*fiziol*) uobičajen sastojak urina

indikativ|o indikativ, 1. (*gram*) glagolski izrični način kojim se izravno konstatira; 2. (*term*) broj i znak, oznaka amaterske radiostanice

indium|o = INDIO

individu|o individuum, individua, 1. svaki samostalno postojeći organizam; 2. pojedinac, pojedini čovjek; 3. (*razg*) sumnjiva, beznačajna ličnost; ~**a** individualan, pojedinačni, osobni; ~**eco** individualnost, osobnost, osobitost pojedinca, personalitet; ~**ismo** individualizam; ~**isto** individualist

individualism|o = INDIVIDUISMO

Indočina = HINDOČINIA

indol|o (*kem*) indol; organski spoj koji sadrži pirolski i benzenski prsten

Indonezi|o (*geog*) Indonezija; država na otocima

Malajskog arhipelaga; ~**ano** Indonežanin; ~**a** indonežanski, indonezijski

Indr|o (*vjer*) Indra; u hinduizmu bog kiše i oluje

indri|o (*zoo*) indri (*Indri indri*), madagaskarski crno-bijeli polumajmun

induk|o (*fiz*) indukcija, proizvodnja električnih naboja; **elektrostatika** ~**o** = INFLUENCO; **magneta** ~**o** magnetska indukcija; ~**i** (*tr*) proizvesti električnu struju na temelju električne indukcije; ~**a** indukcijski

indukci|o = INDUKTO

indukt|j (*tr*) 1. zaključiti, izvesti zaključak (od pojedinačnog na opće *usp.* **dedukti**); 2. (*el*) inducirati, proizvesti električnu struju pomoću indukcije; 3. napeti, elektrizirati, frustrirati, podići kome temperaturu; ~**a** indukcijski, induktivan; ~**o** indukcija, induciranje, izvođenje zaključka; **elektromova** ~**o** (*fiz*) električna indukcija; **magnetomova** ~**o** (*fiz*) magnetska indukcija, vektorska fizikalna veličina proporcionalna magnetskom polju; gustoća magnetskog toka; ~**anco** (*fiz*) induktancija, induktivitet, induktivnost; ~**anto** (*fiz*) induktor; **ne~a** neindukcijski

induktor|o (*fiz, telkom*) induktor, magnetski generator na ručni pogon = MAGNET~O

indulg|j (*tr*) poštediti, popustiti, podnašati; ~**o** poštediti, popuštanje, podnašanje, praštanje; ~**a** milostiv, blag, popustljiv; ~**inda** koji zaslužuje poštedu, oprost; ~**ema** popustljiv; **sen~a** nemilosrdan, nepopustljiv, bezobziran

indulgenc|o (*kat*) indulgencija, potpuni ili djelomični oprost od grijeha

indulin|o* (*kem*) indulin, modrosivo katransko bojilo

indult|o indult, 1. (*kat*) dispensa, privilegij, ovlast; dopuštenje koje Sveta Stolica daje nekome kao izuzetak od općeg zakona Crkve; 2. (*prav*) moratorij, pomilovanje; zakonom određeno odgađanje roka plaćanja; 3. (*voj*) dopuštenje brodu da napusti neprijateljsku luku u kojoj ga je zatekao početak rata

industri|o industrija, radinost, umješnost, vještina; 1. ukupnost mehaniziranog i automatiziranog radnog procesa kojemu je cilj prerađivanje sirovina ili poluproizvoda u gotov proizvod; 2. grana proizvodnje ili trgovine; ~**a** industrijski; ~**igi** industrijalizirati; ~**ulo**, ~**isto** industrijalac; **bio~o** bioindustrija; **et~o** sitna industrija, malo poduzetništvo; **grand~o** veleindustrija; **pez~o** teška industrija

induzi|o (*bot*) induzij, zastorak; kožasti ovoj koji pokriva sporangije papratnjača

~**ine|** (*bot*) imenični sufiks za formiranje naziva biljnih podredova (*npr.* **malv~oj**)

inekstens|e* opširno, potpuno, u svoj širini

inerci|o inercija, 1. (*fiz*) svojstvo tijela da zadrži stanje mirovanja ili kretanja; 2. (*pren*) odsutnost kretanja, nepokretnost, tromost, nedjelatnost; ~**a** inercijski; ~**uma** (*fiz*) inercijalan; koji se kreće jednakom, ustaljenom brzinom; ~**rado** inercijski kotač, teški kotač koji regulira rotaciju

inert|a (*kem, med*) inertan, nepokretan, trom, nepoduzetan; pasivan; ~**eco** inercija, inertnost, nepokretnost, nedjelatnost, tromost, učmalost, mlitavost

infami|o infamija, infamnost, podlost, nečasnost, podmuklost, niskost, poročnost, bestidnost
infan|o dijete, 1. čovjek od rođenja do puberteta; 2. sin ili kći prema roditeljima; ~a dječji; ~a**go** doba djetinjstva; ~a**o** djetinjarija; ~e**co** djetinjstvo; ~e**ca** djetinji, djetinjski; ~e**jo** posebni prostor za djecu: jaslice, vrtić, dječji dom; ~e**to** djetesce, malo dijete; ~i**gi** podjetinjiti; ~i**no** žensko dijete; ~i**stino** dadilja, guvernanta; **sen~a** koji nema djece; **lakt~o** dojenče; **mir~o** čudo od djeteta; **sol~o** jedinac; **suč~o** dojenče = LAKTINFANO; **vind~o** dijete u povoju, pelenama
infant|o infant, u Španjolskoj i Portugalu svaki princ osim prijestolonasljednika
infanteri|o (voj) pješadija, infanterija; ~a pješadijski; ~ano pješadinac, vojnik pješak
infarkt|o (med) infarkt, žarište odumiranja u organima zbog poremećaja krvotoka u njima; ~i**go** nastajanje infarkta; ~o**gena** infarktogen, koji uzrokuje infarkt
infekt|j (tr) zaraziti, okužiti, inficirati; ~(ad)o infekcija, zaraza, zaraženost, okuženje; ~a**o** dio organizma koji je zaražen; ~i**gi** zaraziti se, inficirati se; **des~i**, **mal~i**, **sen~igi** (med) raskužiti, dezinficirati; **des~a**o**** dezinficijens, sredstvo za dezinfekciju; **des~ilo** dezinfektor, sprava za dezinfekciju
infer|o (kršč) pakao; zagrobni svijet u kojem borave grešne duše nakon smrti; ~a pakleni, paklenski, strahovit, užasan; ~ulo pakljenjak, 1. vrag, đavao; 2. zao čovjek
inferenc|o (fil) inferencija, zaključak, zaključivanje, izvođenje zaključaka; ~i (tr) zaključivati, izvoditi zaključak
infest|j (tr) 1. harati pustošiti; 2. (med) napadati, uznemirivati; ~ado haranje, pustošenje, napadanje; ~i**go** napadnutost organizma
infiks|o (gram) infiks, umetnuti morfem u korijenu riječi (**jugi**, **jung**)
infiltr|j (tr, med) infiltrirati, uvlačiti se, prodirati, ulaziti cijedeći se u nešto; ~i**gi** infiltrirati se, uvirati, upijati se u, uvlačiti se postupno ili neopaženo
infim|a najniži, najdonji, najgori, posljednji
infini|o infinitum, neograničena, beskonačna veličina; ~a beskonačan, beskrajn, neizmjeran
infinitezim|o (mat) infinitezimal, beskrajno mala veličina ili količina; ~a **kalkulo** (mat) infinitezimalni račun
infinitiv|o (gram) infinitiv, neodređeni glagolski način, tvori se nastavkom ~i
inflaci|o (fin) inflacija, proces stalnog rasta cijena, odnosno stalnog opadanja vrijednosti novca
inflam|o (med) upala, zapaljenje, inflamacija; ~i (ntr) upaliti se, biti upaljen; ~i**gi** uzrokovati upalu; **anti~a**, **kontraü~a** protuupalni
inflamaci|o* = INFLAMO
infleksi|o infleksija, 1. (mat) svojstvo krivulje da u nekoj točki prelazi s jedne strane tangente na drugu; 2. (gram) promjena vokala, obično pod utjecajem susjednog vokala; 3. (glum) mijenjanje tona i modulacije glasa
infloresk|o (bot) cvat, smještaj cvjetova na stabljici biljke; **alcentra ~o**, **grapoleca ~o** grozdasti cvat; **decentra ~o**, **cuma ~o** račvasti cvat
influj|j (tr) utjecati, djelovati na što, pridonosi-

ti uspjehu; ~o utjecaj, upliv, moć djelovanja; ~a utjecajan, važan ugledan; ~e**bla** na kojeg se može utjecati; **sen~a** bezutjecajan, neuplivan
influen|o 1. (med) influenza, gripa; 2. (fiz) influencija; **elektro~o** električna influencija, pojava nastajanja električnog naboja na vodljivim materijama djelovanjem električnog polja; **magneta ~o** magnetska influencija, magnetiziranje željeza i drugih ferotvari u magnetskom polju
influk|j (tr, fiz) influirati, polarizirati vodič elektrostatičkim poljem; *usp.* **induko**, **indukti**
infoli|o* (*tisk*) *in folio* (lat), format izdanja velik pola papirnog arka
inform|j (tr) informirati, obavijestiti, izvjestiti, javiti; ~o informacija, vijest, obavijest, objava, priopćenje, saopćenje; ~a informativan, informacijski, instruktivan, poučan; ~ado obavještavanje, izvještavanje; ~adiko informatika, znanstvena disciplina o obradi podataka kompjuterima; ~anto informator, izvještač, izvjestitelj, glasnogovornik; ~e**jo** ured za informacije; ~i**gi** informirati se; ~ilo informativni bilten, vjesnik; ~isto službeni izvjestitelj, reporter; **veter~oj** izvješće o vremenu
informaci|o informacija, 1. obavijest o činjenicama, izvještaj o čemu; 2. (inf) rezultat obrade podataka, podaci o bilo kojem stupnju obrade podataka
informatik|o* informatika = INFORMADIKO
infra| infra-; kao prvi dio riječi znači da je ispod, pod, niže od onoga što je u drugom dijelu (npr. infrastrukturo); ~e ispod = MALSUPRE; ~ru**ga** infracrven
infruktesk|o (bot) suplođe, skup plodova na cvatnoj osi = FRUKTIĞINTA INFLORESKO
inful|o* infula, 1. šamija, povezača, počeonik; 2. povež od bijele vune s crvenim prugama oko čela rimskih svećenika i vestalinki; 3. stilizirana stožasta kapa biskupa, koju nosi na obredu, mitra
infuz|j (tr) obariti, popariti; politički vrućom vodom; *usp.* **dekokti**; ~a**o** dekokt, uvarak, odvar, odvarak; napitak od obarenog ili prokuhanog bilja
infuzori|oj (zoo) infuzorije, naljevnjaci, mikroskopski sitni jednostanični organizmi u ustajaloj vodi (*Infusoria*)
~i**ngl** sufiks koji označuje predmet u koji se nešto utiče; ~o tuba, korice, držak; **fingr~o** naprstak; **kandel~o** sviječnjak; ~i utaknuti, utaći; **en~igi** staviti u tok, korice, utikač, nogavicu i sl.; **el~igi** izvaditi iz toka, korica, utikača i sl.
ingest|j (tr, med) hraniti se, uzimati hranu
ingot|o ingot, blok, šipka; odljevak metala dobiven u kokili
ingredijenc|o (kem) ingredijent, sastavni dio, komponenta, dodatak, primjesa
ingven|o (anat) slabine, prepona; ~a slabinski, prepanski
inĝeni|a ingeniozan, pronicljiv, oštrouman, veleman, domišljat, dosjetljiv, duhovit, konstruktivan
inĝenier|o inženjer, tehnički stručnjak koji je završio višu školu; ~a inženjerski; ~aro (voj) inženjerija, rod vojske koji se bavi inženjerskim poslovima; ~io inženjerstvo; **genetika ~io** genetski inženjering
inhal|j (tr) inhalirati, udisati, uvlačiti paru na nos i usta; ~(ad)o inhalacija, udisanje pare; ~ilo inhalator

inherent|a* inherentan, nerazdvojev, bitan, prionjiv, koji je nerazdvojivo spojen s nečim

inhib|i (*tr*) spriječiti, onemogućiti, zabraniti, obustaviti; ~**o** inhibicija, 1. kočenje, sprečavanje, zaustavljanje; 2. (*fiz, kem*) slabljenje nekog procesa, posebno u biokemiji; 3. (*med*) živčana pojava koja usporava ili prekida rad nekog organa; 4. (*psih*) psihički prekid volje u nekim situacijama; **mal~a, mal~ebla, ne~ebla, retro~o**

inhibici|i = INHIBI

inic|i (*tr*) upoznavati, upućivati (u neke tajne), uvoditi (nekoga u neku stvar); ~**ado** inicijacija, 1. obredno primanje u neko tajno udruženje; 2. (*kršć*) postupno uvođenje u kršćanstvo sakramentima krštenja, potvrde i euharistije; 3. (*etrn*) primanje mladića ili djevojke u red odraslih praćeno obredima i običajima; ~**iği** zarediti se; ~**ito** posvećenik, početnik, novo uvedeni član

inicial|o inicijal, 1. početna slova imena i prezimena; 2. (*tisk*) u tisku i slogu likovno istaknuto slovo koje ukazuje na početak novog odlomka teksta

iniciat|i (*tr*) inicirati, pokrenuti, potaknuti, započeti, dati pobudu; ~**o** inicijativa, pobuda, poticaj, podstrek; ~**anto** inicijator, začetnik, pokretač, poticatelj; ~**emo** inicijativnost, poticanje, pokretanje, poduzimanje inicijative

iniciativ|o inicijativa = INICIAT(EM)

iniciator|o inicijator = INICIATINTO, INICIATANTO

injekt|i (*tr, med*) injektirati, ubrizgati, uštrcati (injekciju); ~**o** injekcija, ubrizgavanje, uštrcavanje; ~**ajo** injekt, tekućina ubrizgana injekcijom; ~**ilo** ubrizgač, sprava kojom se ubrizgava injekcija

injektor|o (*teh*) injektor; sprava za uštrcavanje vode u kotao parnog stroja

injur|i (*tr*) naškoditi, nauditi, povrijediti, ozlijediti, oštetiti

ink|o tinta, crnilo, tiskarsko crnilo; **čina** ~**o** tuš = TUČO; **sekreta** ~**o** nevidljiva tinta; ~**i** (*tr*) premazati tintom; ~**ilo** aparat za premazivanje tintom; ~**ujo** tintarnica

Inka|o Inka, 1. (*pov*) naziv kralja u Peruu prije španjolske invazije; 2. izumrla indijanska etnička skupina u današnjem Peruu u Južnoj Americi; ~**a** koji se odnosi na Inke

inkandesk|a 1. (*fiz, teh*) usijan, užaren; 2. sjajan, jasan; ~**i** (*ntr*) usijati se, žariti se, užariti se; ~(**ec**)**o** usijanost, užarenost, razbijeljeni žar; ~**iği** usijati, užariti

inklin|a sklon, naklonjen, odan; ~**i** (*ntr*) biti sklon, težiti čemu, naginjati; ~**o** sklonost, odanost, naklonjenost; ~**iği** pridobiti, zadobiti nečiju naklonost; **mal~a** nesklon, nenaklonjen; **mal~o** nesklonost, nenaklonjenost; **kor~o** ljubavna sklonost, zaljubljenost

inklinaci|o inklinacija, 1. (*mat*) kosi pravac u odnosu na vodoravnu podlogu; 2. (*fiz*) kut nagiba magnetske igle; 3. (*astr*) kut između ravnine gibanja planeta, planetoida ili kometa i ravnine ekliptike; 4. sklonost, osjećaj privlačnosti prema nekome

inklud|i = INKLUZIVI

inkluziv|a inkluzivan, uključen, uključiv, obuhvaćen, sadržan; ~**e** inkluzivno, uključeno, obuhvaćeno, sadržano u čemu; ~**i** (*tr*) inkludirati, uključivati, sadržavati, obuhvaćati, uklopiti, podrazumijevati

= INKLUDI; ~**o** uključivanje, obuhvaćanje, sadržavanje, podrazumijevanje ~**ajo** ono što je uključeno, obuhvaćeno

inkoativ|o* (*gram*) inkoativ, glagol koji pokazuje početak radnje (**ekmaršo**)

inkognit|o inkognito 1. čovjek koji se pojavljuje pod drugim imenom; ~**e** pod drugim imenom, skriveno, potajice; ~**eco** anonimnost, neizricanje svojeg identiteta

inkontinenc|o* (*med*) inkontinencija, nemogućnost kontroliranja 1. mokrenja ili obavljanja stolice; 2. emocija

inkorpor|i* (*tr*) inkorporirati, utjeloviti, priključiti, pripojiti, pridružiti, prisjediniti; ~**iği** pripojiti se, pridružiti se, ujediniti se

inkrement|o* rast, porast, priraštaj, povećanje; ~**i** (*tr*) unaprijediti, unapređivati

inkrust|i (*tr*) inkrustirati, optočiti, ukrasiti uložnim uzorcima; ~**ajo** inkrustacija; ukras od sedefa, metala i sl., utisnut u drvo, kost ili kamen, neispupčen nad površinom ukrasjenog predmeta

inkub|o 1. (*mit*) zloduh, demon koji opći sa ženom uzeviš lik muškarca; 2. mora = PREMSONĜO

inkubaci|o (*med*) inkubacija; vrijeme od trenutka zaraze do prvih simptoma oboljenja

inkubator|o inkubator, 1. (*med*) aparat s određenom temperaturom za njegovanje nedonoščadi i slabe novorođenčadi, za čuvanje bakterijskih kultura na određenoj temperaturi i sl.; 2. sprava za umjetno leženje pilića = KOVILO

inkud|o (*anat*) nakovanj, slušna koščica (*incus*) = AMBOSO

inkunabl|o (*knjiž*) inkunabula, prvotisak; knjiga iz prvog doba tiskarstva prije god. 1500.

inkvart|o (*tisk*) kvart; format izdanja u četvrtini štamparskog arka

inkviz|i* (*tr, prav*) istraživati krutim metodama = ESPLORELTRUDI, ESPLORPRIDEMANDI

inkvizici|o (*kat, pov*) inkvizicija, 1. u srednjem vijeku sudište koje je osnovo papa za postupke s krivovjercima; 2. bezdušna primjena inkvizicijskih metoda

inkvizitor|o inkvizitor, osoba koja provodi inkviziciju

inoc|a*, **inocent|a*** nevin, bezazlen, nedužan = SENKULPA

inocib|o (*bot*) cjepača (*Inocybe*), rod gljiva lističarki

inokul|i (*tr*) 1. (*agr*) cijepiti, kalemiti = GREFTI; 2. (*med*) vakcinirati, cijepiti; unositi zarazne klice i njihove produkte u živo tkivo radi dijagnoze ili postizanja imuniteta; = INJEKTI, VAKCINI; ~(**ad**)**o** inokulacija; ~**iği** cijepiti se

inovaci|o* inovacija, novotarija, promjena, obnova, prinova

inozit|o* (*med, bot*) inozit, šećer u mišićima i u biljkama

inplan|o (*tisk*) izdanje u formatu cijelog štamparskog arka

insekt|o (*ent*) insekt, kukac; člankonožac bez kralježnice; ~**oj** insekti, kukci (*Insecta*); ~**icido** insektid, sredstvo za uništavanje gamadi; ~**omanđuloj**, ~**ovoruloj** kukcožderi, kukcojedi (*Insectivora*)

insem|i* (*tr*) oplodivati, osjemenjivati; ~**inacio** inseminacija, oplodnja, oplodivanje, osjemenjivanje

insert|j (*tr*) 1. uvrstiti, umetnuti, insertirati; 2. (*agr*) cijepiti, kalemiti; 3. (*anat*) hvatati se, inzerirati (o mišiću, ligamentu); ~o, ~a**jo** insert, umetak, umetnuti dio; ~a**do** (*anat*) inzercija

insid|j (*tr*) vrebati, uhoditi koga, namještati komu zamku, spletkariti *usp.* **embuski**, **konspiri**; ~a podmukao, lukav, zloban; ~o zasjeda, zamka, busija, podvala, vrebanje; ~e**ma** sklon podvalama, spletkarenju

insign|o znak, značka, znamenje; ~o**j** insignije, znamenja, znak vlasti; *usp.* **blazono**, **embleme**, **simbolo**

insil|j (*tr, agr*) silirati, ansilirati, stavljati u silos, konzervirati krmu; ~a**do** siliranje; ~a**jo** silaža; ~u**jo** silos

insinu|j (*tr*) insinuirati, podvaliti, podmetnuti nekomu; ~o insinuacija, podvala, zlobna aluzija

insist|j (*ntr*) insistirati, uporno zahtijevati, tražiti, tvrditi, ustrajati na čemu; ~(a**d**) insistiranje, uporno zahtijevanje, moljakanje; ~a uporan, postojan, nepopustljiv

insol|j* (*tr*) sušiti na suncu, staviti na sunce, izložiti suncu

insolaci|o (*med*) sunčanica, toplinski udar = SUN-FRAPO

insolent|a insolentan, bezobrazan, drzak, nadut, bahat

insolvent|a insolventan, nelikvidan, prezadužen; koji nije sposoban platiti dospjeli dug

insomni|o* nesanica, besanica, insomnija

inspekc|o inspekcija, nadzor, pregled, kontrola = INSPEKTADO

inspekt|j (*tr*) nadgledati, nadzirati, kontrolirati; *usp.* **ekzameni**, **kontroli**, **revizii**, **superrigardi**; ~(a**d**) o nadziranje, nadgledanje, kontrola, inspekcija = INSPEKCIO; ~i**sto** inspektor, nadzornik, nadglednik, kontrolor

inspektor|o 1. = INSPEKTISTO; 2. (*kaz*) inspicijent, osoba koja prema redateljevim uputama nadzire poslove iza pozornice i brine se za skladno odvijanje predstave

inspir|j (*tr*) inspirirati, nadahnuti, pobuditi osjećaj; ~o inspiracija, nadahnuće, poticaj; ~a**do** inspiriranje, inspiracija; ~i**gi** nadahnuti se, zanositi se, oduševiti se; ~i**teco** inspiriranost, nadahnutost

instal|j (*tr*) instalirati 1. postaviti uređaj, montirati; 2. uvesti u dužnost, ustoličiti; ~(a**d**) o instaliranje, uvađanje, montiranje; ~a**jo** instalacija; uređaji i naprave nekog poduzeća, pogona ili kućanstva; ~i**sto** instalater, uvoditelj

instanc|o instancija, instanca; pojedini od hijerarhijskih stupnjeva u sudstvu, administraciji, stranačkoj ili profesionalnoj organizaciji

instant|a* (*kul*) = RAPIDE MANGPRETIGEBLA

instep|o (*anat*) svod stopala, nožni svod; *usp.* PASTERNO, PLANDO

instig|j (*tr*) poticati, nagovarati, navesti, podbadati; ~o poticaj, podstrek, nagovaranje, navođenje; ~a**nto** pokretač, poticatelj, podstrekač, navijač, nukalac; ~i**lo** poticajno sredstvo, pokretačka sila; *usp.* STIMULI

instinkt|o instinkt, nagon, poriv; ~a instinkivan, nagonski; ~e instinktivno, nagonski

instituci|o institucija, ustanova, organizacija, udruženje

institut|o institut, zavod, fondacija, znanstvena ustanova

instru|j (*tr*) podučavati, učiti nekoga, izobražavati, obavješćivati, upućivati u, ukazivati na; ~a poučan; ~o nastava, poduka, pouka; ~a**do** podučavanje, poučavanje, obrazovanje, izobrazba; **programita** ~o programirana nastava; ~a**nto** podučavatelj, instruktor; ~a**to** učenik, gojenac, sljedbenik; ~e**jo** = LERNEJO; ~i**gi** učiti se, obrazovati se, stjecati znanje; ~i**sto** učitelj, nastavnik; ~i**ta** učen, obrazovan, naobražen; ~i**teco** naobrazba, izobrazba; ~i**tulo** učenjak, naučenjak, znanstvenik; ~e**f**-i**sto** direktor škole; **mem**-i**to** samouk; **ne**-i**ta** neuk, neobrazovan; **pri**-a**nto** nastavni, obrazovni; **moral**-o moralni odgoj; **skerm**-i**sto** učitelj mačevanja, lanist

instrukci|o instrukcija, 1. uputa, naputak, uputstvo; 2. (*inf*) riječ ili skup slova ili brojeva koji upućuju kompjuter na obavljanje određene operacije; ~i (*tr*) uputiti, naputiti, dati uputstvo; ~a instrukcijski, uputni; ~a **registro** (*inf*) instrukcijski registar; mali, brzi memorijski sklop s adresom slijedeće instrukcije koja će se izvoditi; **uz**-o**j** upute za uporabu

instruktor|o (*voj*) instruktor, vojni nastavnik

instrument|o instrument, 1. sprava, sredstvo, oruđe, alat; 2. glazbalo; 3. pravni akt; ~a (*glazb*) instrumentalan; ~i (*tr*) instrumentirati, uglazbiti; ~a**ro** instrumenti, instrumentarij, svi instrumenti koji se upotrebljavaju kod nekog posla; **blow**-o (*glazb*) puhače glazbalo; **frap**-o (*glazb*) udaraljke; **kord**-o (*glazb*) žičano glazbalo; **mezur**-o aparat za mjerenje; **perkut**-o = FRAPINSTRUMENTO

instrumental|o (*gram*) instrumental, sedmi padež u hrvatskom jeziku

insuficienc|o insuficijencija, 1. nedostatak, nepotpunost, manjkavost; 2. (*med*) funkcionalna slabost nekog organa

insul|o (*geog*) otok; dio kopna okružen vodom sa svih strana; ~a otočni; ~a**no** otočanin; ~a**nismo** izoliranost; ~a**ro** otočje, arhipelag; ~e**to** otočić; **duon**-o poluotok; **glaci**-o ledenjak, ledeni otok; **trafik**-o otok u cestovnom prometu

insulin|o (*med, biol*) inzulin; hormon žlijezde gušterače; ~a inzulinski; ~o**terapio** liječenje inzulinom

insult|j (*tr*) vrijeđati, uvrijediti, (iz)grditi; ~o uvreda, poruga, grdnja; ~a uvredljiv; ~e**ma** koji se lako vrijeđa

insurekci|o insurekcija, insurgencija, pobuna, oružana pobuna, ustanak protiv vlasti

insurgent|o pobunjenik, buntovnik, ustanik

~i**nt|** (*gram*) nastavak za participij aktivni prošlog svršenog vremena; **est**-a prošli, bivši; **est**-e**co** prošlost; **trov**-o nalaznik

intajl|o (*lik*) intajlo, 1. rezbarija; 2. ukrasni kamen nakita s urezanim likom

intakt|a* nedirnut, netaknut, čist, čitav

intarsi|o* (*lik*) intarzija, 1. ukrašavanje drvenih predmeta raznobojnim umetcima od drva, metala, slonove kosti i sl.; 2. tako izrađen predmet

integr|j (*tr*) integrirati, 1. spajati u cjelinu, ujedinjavati; 2. (*mat*) izračunati integral funkcije; ~(a**d**) o integracija, objedinjavanje; ~a integralan, cjelovit, potpun; ~a**jo** (*mat*) integral, operator kojim se

određuje primitivna funkcija iz njezine derivacije; ~**ebla** integrabilan, integrativan; ~**eco** integralnost; ~**igi** integrirati se; ~**igo** integracija; **mal~igo** dezintegracija, raspad, raspadanje, razdvajanje

integral|o (*mat*) integral = INTEGRAĀO, INTEGROSIGNO

intelekt|o intelekt, razum, pamet, um; shvaćanje, razumijevanje; ~**a** umni, razumski, duševni, intelektualan; ~**ismo** intelektualizam; ~**ulo** intelektualac, umnik; onaj koji se bavi umnim radom; ~**ularo** inteligencija, intelektualci kao društvena skupina

inteligenci|o inteligencija = INTELEKTULARO

inteligent|a inteligentan, nadaren, razborit, uman, pametan; ~**eco** inteligencija, ukupnost sposobnosti shvaćanja i uočavanja činjenica: **mal~a**, **ne~a** neinteligentan

intenc|i (*tr*) namjeravati, naumiti (na)kaniti; ~**o** namjera, nakana, naum, namisao, smjerenje, htijenje; ~**a** namjeren, hotimičan; ~**e** namjerno, hotimično; **bon~a** dobronamjeren; **malbon~a** zlonamjeren; **sen~a** nehotičan, nenamjeren, slučajan; **sen~e** nehotice, nenamjerno

intendant|o intendant, 1. upravitelj (imanja, kazališta); nadstojnik (dvora); 2. (*voj*) opskrbnik, osoba koja se brine o opskrbi vojske; ~**ejo** intendatura; **super~o** nadintendant; u predrevolucijskoj Francuskoj ministar financija

intens|a intenzivan, znatan, značajan, snažan, jak; ~**o** intenzitet, 1. snaga, jakost, žestina; 2. (*fiz*) stupanj jakosti fizikalnog djelovanja; ~**eco** intenzivnost, intenzitet, napregnutost; ~**igi** intenzivirati, pojačati, pooštriti; ~**igo** intenziviranost; **ne~a** neintenzivan; **kamp~o** (*fiz*) područje intenziteta; **elektra kamp~o** (*fiz*) područje električnog intenziteta; **magneta kamp~o** (*fiz*) područje magnetskog intenziteta; **kurent~o** (*fiz*) intenzitet struje; **lum~o** (*fiz*) intenzitet svjetlosti

intensiv|a intenzivan = INTENSA 2.

inter (*prijedl*) među, između, za vrijeme, usred, posred; ~**a** središnji, koji je između dvije ili više stvari; ~**e** između; ~**paroli** razgovarati; ~**ligi** povezati; ~**konsenti** sporazumjeti se

intercept|i* (*tr*) spriječiti, obustaviti djelovanje = OBSTRUKCIJ

interdental|a* (*ling*) međuzubni (glasovi t i d)

interdikt|o interdikt, zabrana, 1. (*prav*) tužba radi zaštite stvarnog stanja bez obzira na pravnu osnovu; 2. (*kat*) A. u crkvenom pravu kazna kojom se svećeniku zabranjuje obavljanje crkvenih funkcija; B. zabrana sudjelovanja u slavljenju sakramenata

interes|i (*tr*) interesirati, zanimati; ~**o** interes, zanimanje, korist, dobit; ~**a** 1. interesni; 2. interesantan, zanimljiv, koristan; ~**ega** jako interesantan; ~**igi** interesirati se, zanimati se; ~**igo** zainteresiranost; **ne~a**, **sen~a** neinteresantan, nezanimljiv

interfac|o* (*inf*) međusklop, sučelje; veza između pojedinih dijelova računalnog sustava

interfaz|o (*biol*) međufaza

interfer|o interferencija 1. (*fiz*) sudjelovanje zvučnih, elektronskih, električnih, svjetlosnih i drugih valova pri njihovu srazu; 2. (*ling*) međusobna isprepletenost pojedinih jezičnih elemenata dvaju jezika u bilingvističkom području; 3. općenito: mi-

ješanje, upletanje; ~**i** (*ntr*) interferirati, miješati se, upletati se, utjecati na što; ~**a** interferentan; ~**igi** uzrokovati interferenciju; ~**ometro** interferometar, optički ili akustički aparat za mjerenje pojava na temelju interferencije

interferon|o interferon, 1. (*fiziol*) bjelančevina koju proizvode stanice organizma nakon virusne infekcije, a sprječava razmnožavanje raznih vrsta virusa; 2. (*farm*) lijek protiv jednog oblika leukemije

interfon|o (*teh*) interfon, unutrašnji telefonski sustav (u zrakoplovu, zgradi itd.)

interior|o interijer, 1. (*građ*) unutrašnjost nekog prostora; 2. (*lik*) slika koja predstavlja unutrašnjost ili prizor u zatvorenu prostoru

interjekci|o interjekcija, 1. (*gram*) uskliknik, usklik, uzvik; 2. ubacivanje, dodatak, umetak

intermez|o (*kaz, glazb*) intermezzo, intermeco, međugra, međučin

intermit|i (*ntr*) intermitirati, prekidati se, prestajati na neko vrijeme, javljati se na mahove, ostavljati međuprostor; ~**o** intermisija, međuvrijeme, prekid, stanka, privremeni prestanak trajanja čega; ~**a** intermitentan, povremen; ~**e** povremeno

intern|a interni, unutarnji, unutrašnji; ~**e** unutra, unutar, u okviru nečega; ~**o** unutrašnjost, nutritivna; ~**ajo** 1. nutritivna; 2. unutrašnji organi tijela; 3. (*kul*) iznutrica; 4. intima; ~**igi** 1. usaditi nekome u dušu, u sjećanje; 2. internirati, zatočiti; ~**igi** 1. udubiti se u nešto; 2. biti zatočen; ~**ulo** pitomac, gojenac, učenik koji živi u internatu ~**ulejo** internat, ustanova za zajednički život učenika; **land~o** unutrašnjost zemlje

internaci|o, internacional|o (*pol*) internacionala, 1. međunarodna i ideološka organizacija radničkih, socijalističkih i komunističkih partija; 2. himna međunarodnog proletarijata

Internet|o* (*inf*) internet, 1. skup kompjuterskih mreža povezanih da se mogu slati podaci i pretvarati poruke; 2. globalni skup mreža i pristupnika sa zajedničkim protokolima za ulaz u mrežu

interogativ|o* (*gram*) interogativ, upitna zamjenica; ~**a** interogativni, upitni

interpelaci|i (*ntr*) interpelirati, 1. upasti, upadati u nečije izlaganje; 2. podnijeti interpelaciju; ~**o** interpelacija, pismeni ili usmeni zahtjev za objašnjenje nečega (upravljen ministru ili vladi)

interpol|i (*tr*) 1. umetnuti, izvršiti interpolaciju; 2. (*mat*) približno ili točno odrediti neku veličinu na temelju djelomičnog poznavanja vrijednosti koje poprima u bliskom području; ~**ajo** interpolacija, 1. naknadno umetanje, uvrštavanje u neki tekst; 2. (*građ*) izgradnja objekta između dvije postojeće zgrade

interpozitiv|o (*gram*) interpozitiv, priložni skup koji se sastoji od dvaput ponovljene imenice vezane prijedlogom (mano en mano, pašo post pašo)

interpret|i (*tr*) interpretirati, tumačiti, protumačiti, objasniti, prevesti, prikazati, predstavljati; ~**o** interpretacija, tumačenje, prikaz, prijevod; ~**ado** interpretiranje, tumačenje, objašnjenje, prikazivanje, predstavljanje (uloge u kazalištu); ~**ilo** (*inf*) interpreter, program provođenja na strojni jezik pri svakom izvršenju; ~**isto** interpret, interpretator, tumač; **mis~i** pogrešno interpretirati, krivo protumačiti; **song~ado** tumačenje sna

interpunkci|o (*gram*) interpunkcija, ukupnost pravopisnih znakova u užem smislu; *usp.* **komo, punkto, citilo, krampo**; **~i** (*tr*) interpungirati, rastavljati interpunkcijom

intersekc|o* presjek, presijecanje

intersten|o* intersteno, međunarodni sustav stenografije

interstic|o intersticij, 1. razmak između prostora, međuprostor; 2. (*anat*) u parenhimnim organima prostori ispunjeni rahlim vezivnim tkivom koje sadrži krvne i limfne kapilare i živce; 3. vrijeme između dviju jedinica u slijedu; međuvrijeme, interval; 4. mjesto rascjepa, pukotina, rasjeklina; **~a** intersticijalni, međuprostorni, međuvremenski

intertrig|o (*pat*) intertrigo, promjene nastale trljanjem kože o kožu, posebno pri dugom hodanju ili u pretihli osoba

interuptor|o (*el, teh*) prekidač, sklopka, naprava kojom se otvaraju i zatvaraju električni krugovi

interval|o interval, 1. međuprostor, međuvrijeme, stanka, prostorni ili vremenski razmak; 2. (*glazb*) visinski razmak između dvaju tonova koji se očituje kao razlikovanje tonske visine; 3. (*mat*) skup svih realnih brojeva između dva određena broja na brojevnom pravcu; 4. (*fiz*) vrijeme u kojem se obavlja promatranje ili opisivanje događaja; **fermita, malfermita** **~o, klas~o, konfid~o**

interven|i v. veni

intervenci|o* intervencija, posredovanje, upletanje, miješanje = INTERVENO; **kirurgia** **~o** kirurški zahvat, operacija

intervju|o intervju, razgovor novinara s javnim djelatnikom radi objavljivanja; **~i** (*tr*) intervjuirati, voditi razgovor u svrhu objavljivanja u medijima

intest|o (*anat*) crijevo, cjevasti najduži dio probavnog kanala koji se nalazi u trbušnoj i zdjeličnoj šupljini; **~a** crijevni; **~aro** crijeva; **~obruo** ispuštanje vjetrova, prdež = FURZO

intestinal|a* (*med*) crijevni, utrobni

intim|a intiman, unutarnji, prisan, blizak; **~e** intimno, priso, vrlo blisko; **~afo** intima, najosobniji osjećaji i odnosi; **~eco** intimnost, prisnost, bliskost; **~ulo** prisni prijatelj, intimus (*lat*)

intoks|i* (*tr*) trovati, otrovati; **~igo** intoksikacija, otrovanje

inton|i* (*ntr*) intonirati, započeti s pjevanjem ili sviranjem

intonaci|o intonacija 1. (*glazb*) započinjanje pjevanja ili sviranja; 2. ton izgovora, njegova ritmičko-melodijska strana, povišavanje ili snižavanje glasa

intra| intra, kao prvi dio složenice znači: unutar, među, usred onoga što je u drugom dijelu riječi

intrados|o (*grad*) nutarnja površina svoda

intransitiv|a* (*gram*) netranzitiv, neprelazan (npr. glagol)

intrig|i (*tr*) intrigirati, spletkariti, rovariti, mutiti; **~o** spletkar, smutnja, petljanje, intriga; **~anto, ~ulo** intrigant, spletkar, smutljivac, mutikaša, prepredenjak; **~ema** sklon spletkarenju

introjekci|o* introjekcija, umetanje, ubacivanje, unos; **~i** (*tr*) umetnuti, unijeti, ubaciti

introspekt|o (*fil*) introspekcija, samoopažanje, samoispitivanje, preispitivanje, poniranje u sebe ili u drugoga

introvertit|a (*psih*) introvertiran, povučen, zatvoren u sebe; **~o** introvert, introvertit, čovjek koji je okrenut samom sebi

intu|o (*fil*) izravno spoznavanje, neposredna spoznaja

intuici|o intuicija, predosjećaj, sposobnost predviđanja i shvaćanja prije naknadnih spoznaja i procesa mišljenja; **~a** intuitivan, domišljat, pronicljiv

intumesk|a (*med*) otečen, nabreknut, koji počinje otjecati

inuit|o (*etn*) inuit, (kako oni nazivaju sami sebe), eskim

inul|o (*bot*) oman (*Inula*) iz por. glavočika

inulin|o (*kem*) inulin, polisaharid sličan škrobu, prisutan kod biljaka iz por. glavočika

inund|i (*tr*) poplaviti, izliti se iz korita na okolno područje; **~o** 1. poplava, povodanj; 2. (*pren*) veliko mnoštvo; **~ego** potop

invad|i (*tr*) provaliti, prodrijeti, napasti; **~o** invazija, najezda, provala, prodor, nadiranje; neprijateljski upad u neku zemlju

invalid|o invalid, nemoćnik, bogalj; čovjek s tjelesnim ili duševnim oštećenjem; **~eco** invalidnost, invaliditet

invar|o (*kem*) invar, legura željeza i nikla s vrlo malim istezanjem

invariant|o (*mat*) invarijanta, nepromjenjiva veličina u matematici

invenci|o invencija, domišljatost, izumiteljski dar, stvaralačka fantazija, sposobnost iznalaženja

invent|i (*tr*) izumiti, otkriti, pronaći, izmisliti; **~o** izum, pronalazak; otkriće; **~afo** rezultat izuma; **~ado** pronalazanje; **~ema** pronalazački, pronalazačljiv; **~into, ~isto** izumitelj, pronalazač

inventar|o (*trg*) inventar, inventura, točan popis imovine s naznakom vrijednosti predmeta; **~i** (*tr*) inventirati, obavljati inventuru

invers|a suprotan, obratan, obrnut, preokrenut; **~e** obrnuto, obratno, suprotno, naprotiv; **~o** obrat, preokret; **~igi** preokrenuti, okrenuti na drugu stranu; **~igo** premetanje, preokretanje; **~igebla** preokretljiv; **~igilo** (*el, teh*) mjenjač; **~igilo de iro** mjenjač smjera; **~igilo de poluso** mjenjač polarizacije; **ne~igebla** neinversibilan, nepreokretljiv

inversi|o inverzija, 1. (*gram*) premet, obrnuti red glavne i zavisne rečenice; 2. (*mat*) obrtanje neke operacije, npr. izmjena brojnika s nazivnikom; 3. (*met*) porast temperature s porastom visine; 4. (*med*) uvrnuće, izvrtnje nekog organa, nagona ili funkcije; **~i** (*tr*) invertirati, preokrenuti, izmijeniti redoslijed

invert|i (*tr*) invertirati, obrnuti, preokrenuti, premetnuti, izmijeniti redoslijed; izopačiti, izvitoperiti; **~igi** izmijeniti se, premetnuti se; **~azo** (*kem*) invertaza, enzim koji uzrokuje cijepanje saharoze na glukozu i fruktozu; **~ito** invertit, homoseksualac; **~iteco** invertiranost, obrnutost, izvitoperenost

invest|i (*tr*) 1. ustoličiti, postaviti na visoki položaj; 2. investirati uložiti kapital u neki posao; **~(ad)o** 1. investitura, ustoličenje, inauguracija, postavljanje na visoki položaj; 2. investicija, investiranje, ulaganje novčanih sredstava u neki posao; **~afo** investicija, investirani kapital

investitur|o investitura, 1. (*pov*) uvođenje u posjed, davanje prava na posjedovanje zemlje; 2. inauguracija, ustoličenje = *INVESTADO*; 3. (*prav*) odobrenje da zakonodavno tijelo može početi obavljati svoje dužnosti

invit|j (*tr*) pozvati, pozivati, izazvati, potaknuti, poticati; **~a** pozivni; **~o** poziv, pozivanje; **~ilo** pozivnica; **~ito** uzvanik, gost; **mal~i** poništiti, povući prijašnji poziv

invok|j (*tr*) 1. (*prav*) prizivati, pozivati se na (u sudstvu u svrhu obrane); 2. zazivati, prizivati, zvati u pomoć (Boga, svece)

involuci|o involucija, zapletenost, zamršenost, opadanje, oronulost, nazadovanje nekog organa ili organizma

involukr|o (*bot*) ovoj, skup pricvjetnih listića koji stoje pri osnovici cvatova, npr. štitca i glavice

involut|a* involutan, savijen prema unutra

io (*gram*) išta, nešto; neodređena zamjenica koja se odnosi na stvari i pojmove

Io (*mit*) Io, Ija, Ijona; starogrčka božica, ljubavnica Zeusova

iom (*gram*) ikoliko, nekoliko; neodređeni priloge koji označuju malu količinu; **~ete** nešto malo; **~post** ~ malo po malo; **~post ~a** postepen

ion|o = *JONO*

Ioni|o (*geog*) Jonija, pokrajina u staroj Grčkoj; **~a** jonski; **~ano** jonjantin

ioni|o (*kem*) ionij, radioaktivni izotop torija, simb. Io

ionik|a (*građ*) jonski; jedan od tri glavna stila grčke arhitekture, vitak stup koji završava kapitelom u obliku jastuka s volutama

ip|o (*ent*) potkornjak (*Ips*); vrsta tvrdokrilaca koji buše galerije u kori drveća

ipek|o (*bot*) ipekakuanka (*Psychotria ipecacuanha*) iz por. bročeva; **Amerika** ~ palističava gilenija (*Gillenia stipulata*) iz por. ruža; **blanka ~o** papučasti hibantus (*Hybanthus calceolaria*) iz por. ljubica; **Hindia ~o** spiralna kriptokorina (*Cryptocoryne spiralis*) iz por. kozlaca; **viola ~o** ljubičasta ipekakuanka (*Psychotria emetica*), služi kao surrogat; **šajn~o** hrapava rikardija (*Richardia scaber*) iz por. bročeva

ipekuano = *IPEKO*

iperit|o (*kem, voj*) iperit, bojni otrov plikavac

ipome|o (*bot*) ipomeja (*Ipomoea*) iz por. slakova

ipsilon|o Y, ipsilon, 1. dvadeset i drugo slovo latinske abecede; 2. u matematici druga nepoznanica

ir|j (*ntr*) ići, hodati, kretati se, micati se; **~o** hod; **~adi** hodati (trajno ili opetovno); **~ado** hodanje, kretanje; **~antaro** povorka, procesija; **~ebila** po kojemu se može hodati; **~igi** pokrenuti, uhodati; **~iloj** štake; **~ipova** pokretljiv, koji može hodati; **~o-re~o** hodanje, odlazak tamo i natrag; **~a-re~a** **bileto** povratna karta; **al~i** prići, prilaziti; **al~o** prilaz; **al~ebila** pristupačan; **al~ejo** mjesto prilaza; **antaü~i** ići ispred, prethoditi; **antaüen~i** krenuti naprijed; **čirkau~i** ići u krug, kružiti, okolišati; **de~punkto** polazna točka; **dis~i** razići se, krenuti u raznim pravcima; **ek~i** krenuti, pokrenuti se; **ek~o** polazak; **ek~igilo** pokretač = *STARTIGILO*; **el~i** izaći; **el~o** izlazak, izlaz; **el~ejo** izlaz, mjesto izlaza; **en~i** ući; **en~o** ulaz, ulazak; **en~ejo** ulaz,

mjesto ulaza; **for~i** otići; **for~o** odlazak; **laü~i** ići pokraj, uz, duž; **malsupren~i** silaziti, spuštati se; **ne~ebila** neprohodan; **post~i** slijediti; **preter~i** ići, prolaziti pokraj; **preter~ejo** obilaznica; **re~i** vratiti se; **reen~i** vratiti se natrag; **retro~i** ići natraške, unatrag; **senel~a** bezizlazan; **senel~ejo** 1. put bez izlaza, slijepa ulica; 2. bezizlazna situacija; **sub~i** začu, zalaziti; **supren~i** penjati se, dizati se, ići gore; **sur~i** stati na, popeti se na; **tra~i** proći kroz; **tra~ebila** prolazan, kroz koji se može proći; **tra~ejo** prolaz, mjesto prolaza; **trans~i** prijeći, prelaziti; **trans~a** 1. prelazan, prolazan; 2. (*gram*) tranzitivan, prijelazan; **netrans~a** (*gram*) netranzitivno, neprelazan; **trans~o** prijelaz, prelazak; **trans~ebila** koji se može prijeći; **trans~ejo** mjesto prijelaza; **trans~igi** prebaciti, učiniti da netko prijeđe nešto; **anas~i** gegati se; **čiel~o** (*kat*) Uzašašće; **flanken~i** skloniti se u stranu, ići sa strane; **hejmen~o** povratak kući; **invers~i** ići u suprotnom pravcu; **kontrol~o** kontrolna ophodnja; **krucmilít~o** križarski vojni pohod; **pieđ~i** pješačiti; **rab~ado** pljačkaški napad; **rad~i** voziti se na kotačima; **rand~i** ići uz rub puta; **rond~i** kružiti, obilaziti, ići uokolo, cirkulirati; **savel~ejo** izlaz za nuždu; **šip~i** ploviti, voziti se brodom; **štel~i** iskradati se; **vic~ado** defiliranje, paradiranje; **voj~i** ići putem; **ekvoj~i** krenuti na put

Irak|o (*geog*) Irak, država u Aziji; **~a** irački; **~ano** iračanin

Iran|o (*geog*) Iran, država u Aziji, **~a** iranski; **~ano** iranac

iredent|a iredentistički; **~o** iredenta; **~ismo** iredentizam; ekspanzionistička težnja za pripojenjem svojoj zemlji tuđih područja s većinskim ili manjinskim stanovništvom istog jezika, nacionalne pripadnosti itd.

irid|o (*bot*) perunika, iris, bogiša (*Iris*) iz por. perunika

iridi|o (*kem*) iridij, element iz platinaste grupe metala, simb. Ir

irigaci|o irigacija, 1. navodnjavanje; 2. natapanje, ispiranje; **~i** (*tr*) irigirati, natapati, navodnjavati, ispirati

irigator|o irigator, aparat za klistiranje = *KLISTIRILO*

iris|o¹ (*anat*) šarenica, iris; prednji dio žilnice oka, obojen pigmentima koji regulira količinu svjetlosti u oku; **~ito** iritis, upala irisa

Iris|o² (*mit*) Iris; starogrčka božica duge, glasnica bogova

irit|j (*tr*) iritirati, 1. (raz)dražiti, (raz)ljutiti, (ra)srditi, ozlovoljiti, uzbuditi; 2. (*med*) upaliti kožu, ozlijediti ranu; **~o** (*psih*) iritacija, iritiranje, razdraženost, draženje, podrezivanje

iriz|j (*tr*) irizirati, nijansirati se u duginim bojama; **~a** koji je duginih boja; *usp.* **muari**

irk|o kratica za: **internacia respondkupo** (poštanski kupon za odgovor)

Irland|o (*geog*) Irska; otok u britanskom otočju i država na tom otoku; **~ano** irac; **~a** irski

irokez|o (*etr*) irokez, pripadnik indijanskog plemena Irokeza

ironi|o ironija, podsmijeh, podrugivanje, prikrivena poruga; **~a** ironičan, podrugljiv, posrđan; **~i** (*ntr*) ironizirati, podrugivati se, ismijehivati koga

~is (*gram*) gramatički nastavak za prošlo glagolsko vrijeme

isat|o = IZATIDO

Iskariot|o (*bibl*) Iškarjot, pridjevnik biblijskog Jude

iskemi|o (*med*) ishemija, nedostatak protoka krvi u pojedinim organima

iski|o (*anat*) bedro, kuk; ~a bedreni

iskiat|o (*anat*) ishijatikus, išijatikus; jedan od živaca koji se proteže stražnjom stranom noge od visine pleksusa nadolje; ~algio (*med*) ishialgija, išijas

Islam|o (*vjer*) Islam, muhamedanstvo; ~a islamski, muslimanski; ~ano musliman; ~(an)igi islamizirati, pomuslimaniti; ~ismo muslimanstvo, muhamedanstvo

Island|o (*geog*) Island; otok i država u sjevernom dijelu Atlantika; ~a islandski; ~ano Islandanin

~ism| (*gram*) sufiks koji označuje neku doktrinu, sustav, pokret ili jezičnu posebnost (**kristan~o**, **alkohol~o**, **latin~o**); ~o sustav

isolep|o = IZOLEPIDO

Israel|o (*geog*) Izrael; država u jugozapadnoj Aziji; ~a izraelski; ~ano Izraelac

~ist| (*gram*) sufiks koji označuje zvanje ili pristalicu neke ideje ili doktrine (**instru~o**, **pošt~o**, **esperant~o**)

istm|o (*geog*) istam, prevlaka, morski tjesnac, zemljouz

Istri|o (*geog*) Istra, poluotok u Jadranu; ~ano istranin

Ištar (*mit*) Ištar, drugo ime sumerske božice Astarte
~it| 1. (*gram*) glagolski nastavak participa pasivnog za prošlo svršeno vrijeme; 2. (*med*) sufiks koji označuje upalu nekog organa u tijelu (**bronk~o**, **laring~o**, **pleūr~o**); 3. sufiks koji označuje minerale, fosile, kemijske spojeve, farmaceutske i komercijalne proizvode (**amon~o**, **sulf~o**, **vulkan~o**, **leson~o**)

ital|o (*etr*) Talijan; ~a talijanski; (**I**)~io, (**I**)~ujo (*geog*) Italija, država u južnoj Europi; ~igi talijanizirati; ~ismo talijanizam

italik|o* (*tisk*) italik, kurziv, tip stamparskih slova

iteraci|o iteracija, 1. (*mat*, *inf*) uzastopno izvođenje nekog postupka, tako da se pri svakom izvođenju primjenjuju rezultati iz prethodnog; 2. (*mat*) način postupnog približnog određivanja vrijednosti unutar nekog intervala; 3. (*knjiž*) retoričko ponavljanje iste riječi ili izraza

iterativ|o* (*gram*) iterativ, učestali glagol

iterbi|o (*kem*) iterbij, kemijski element, simb. Yb

itiner|o itinerar, itinerarij, 1. opis putovanja s podacima o stajalištima i udaljenostima; 2. vožnja, red, red vožnje

~itol| -itol; sufiks koji ukazuje na polialkohol izveden iz monosaharida (**pent~o**; **rib~o**, **gluk~o**)

itri|o (*kem*) itrij; kemijski element, rijetki metal, simb. Y

iu (*gram*) itko, netko; neodređena zamjenica koja se odnosi na osobe (iu homo, iu venas)

~iv| (*gram*) sufiks koji označuje sposobnost, mogućnost (**produkt~a**, **pag~a**, **elvol~a**, **kre~a**); ~(ec)o sposobnost; **kre~(ec)o** kreativnost

~iz| (*gram*) sufiks koji znači: 1. primijeniti na neku stvar kemijsko ili fizičko djelovanje ili nečiji izum (**sal~i**, **štal~i**, **kupr~i**, **paster~i**, **galvan~i**); 2.

podvrgnuti pojedinca ili organ nekom procesu ili zahvatu (**hipnot~i**, **ektom~i**)

izetid|o (*bot*) vrbovnik, sač (*Isatis*) iz por. krstašica;

tinktura ~o bojadiserski vrbovnik (*I. tinctoria*)

izatin|o* (*kem*) izatin, oksidirajući proizvod indiga

izatis|o (*zoo*) izatis (*Canis lagopus*), vrsta arktičke mlade lisice

izentrop|a (*fiz*) izentropski, kojemu je entropija stalna; ~io izentropija

Izid|o, **Izis|o** (*mit*) Izida, Izis; kod starih Egipćana vrhovna božica, božica plodnosti, žena Ozirisova i majka Horova

izo| (*kem*) izo-, prefiks koji označuje jednakost ili sličnost po obliku ili namjeni drugog dijela riječi (~celo, ~elektra)

izobar|o izobara, 1. (*met*, *fiz*) crta koja na geografskoj karti spaja mjesta jednakog atmosferskog tlaka; 2. (*kem*) element iste atomske težine ali različitih kemijskih svojstava

izobat|o (*geog*) izobata, crta na karti koja spaja točke iste dubine u moru ili jezeru

izocel|a (*mat*) simetričan, koji ima dvije jednake strane

izodinam|o izodinama, crta koja na zemljopisnoj karti spaja točke jednake jačine zemaljskog magnetizma

izoelekt|a (*kem*) izoelektičan, koji ima jednake pozitivne i negativne naboje

izogeoterm|o* izogeoterma, točka koja na zemljopisnoj karti spaja mjesta jednake temperature tla

izoglos|o (*ling*) izoglosa, crta koja na karti razdvaja dva dijalektna područja

izogon|o (*mat*) izogon, pravilan mnogokut

izohips|o (*geog*) izohipsa, crta koja spaja točke jednake apsolutne visine, horizontala

izoklin|o (*geog*) izoklina, crta (izolinija) koja na karti spaja točke jednake magnetske inklinacije

izokron|a izohron, istodoban, istovremen, sinkron; koji se događa u isto doba s ostalima

izol|i (*tr*) izolirati, 1. osamiti, izdvojiti, odvojiti, izlučiti; 2. (*kem*, *teh*) obložiti izolatorom; ~a izoliran, osamljen, izdvojen odvojen; ~o izolacija, osama;

~ado izoliranje, izdvajanje, odvajanje; ~ažo materijal za izolaciju; ~(it)eco izolacija, izoliranost, osamljenost, odvojenost, izdvojenost;

~ejo izolirano mjesto, osama; ~ižo izoliranost, izdvojenost; ~ilo (*fiz*) izolator; ~ismo izolacionizam; ~ometro

izolometar, aparat za mjerenje izoliranosti vodova;

son~i zvučno izolirati; **varm~i** toplinski izolirati;

varm~a koji onemogućuje gubitak topline

izolepid|o (*bot*) sobna travica (*Isolepis*) iz por. šiljeva

izomer|o (*kem*) izomer; spoj istog kemijskog sastava, a različitih fizičkih osobina zbog različite molekulske strukture; ~a izomeran; ~eco izomerija

izometr|a izometričan; koji je iste mjere, istih proporcija; ~o izometričnost; ~io izometrija, jednakomjernost; ~ia izometrijski

izomorfo|a (*min*) izomorfan, koji je istog oblika; ~(ec)o izomorfnost, jednakost oblika; ~io izomorfija, postojanje supstancija različita kemijskog

sastava iste kristalne strukture; ~a izomorfijski

izopag|o* (*met*) izopaga, crta koja na karti spaja mjesta jednakog trajanja ledenog pokrova

izopod|o (*zoo*) jednakošci (*Isopoda*), red rakova
izopren|o (*kem*) izopren, tekući nezasićeni ugljikovodik

izopter|oj (*ent*) termiti, (*Isoptera*); red kukaca s nepotpunom preobrazbom

izospin|oj (*fiz, kem*) izospini, kvantni broj nuklearnih čestica bitan između protona i neutrona

izostaz|o (*geol*) izostaza; ravnoteža pojedinih dijelova mase zemaljske kore

izoterm|o (*fiz*) izoterma; crta koja na zemljopisnoj karti spaja točke iste temperature; ~**a** izotermičan

izoton|a (*fiz, kem*) izotoničan, koji ima jednaki osmotski tlak; ~**o** izoton; atomska jezgra koja pripada različitim elementima, a ima isti broj neutrona i različiti broj protona; ~**eco** (*fiz*) izotonija, jednakost osmotskog tlaka različitih otopina

izotop|oj (*kem*) izotopi; različiti oblici jednog te istog elementa, koji se razlikuju atomskom težinom

izotrop|a (*fiz*) izotropan, koji je jednakih fizičkih svojstava u svim smjerovima; ~**eco** izotropija; svojstvo nekih tijela da u različitim smjerovima pokazuju ista fizikalna svojstva; **ne~a** neizotropan, koji ima različita fizikalna svojstva u odnosu na smjerove

Izrael|o (*bibl*) 1. prema Bibliji, ime koje je Bog dao trećem praocu Jakovu, koje se poslije prenijelo na njegovo potomstvo i na cijeli židovski narod. 2. od 931 pr. K. sjeverno židovsko kraljevstvo; ~**a** izraelski; ~**io** (*geog*) od 1948. država Izrael u jugozapadnoj Aziji = ISRAELO; ~**ido** izraelit, mojsijevac, židov

j j trinaesto slovo esperantske i četrnaesto slovo hrvatske abecede; ~**o** naziv slova j
 ~**j** (*gram*) nastavak za množinu za imenice i pridjeve (**bona**~**j** **homo**~**j**)
ja (*gram*) pa, ta; čestica za naglašavanje izreke u kontekstu (**mi** ~ **diris**, ~ **ne estas mi kiu kulpas**); *usp.* **sendube**, **efektive**, **jes**
jabiru|o (*orn*) jabiru (Jabiru); tropska ptica iz reda rodarica
jaborand|o 1. (*bot*) jaborand, pilokarpo (*Pilocarpus jaborandi*), brazilski grm iz por. rutvica iz čijeg se lišća dobiva pilokarpin; 2. pilokarp
jacint|o (*min*) jacint, poludragi kamen, narančasta vrsta cirkona
jad|o (*min*) žad (fr. *jade*); zajednički naziv za minerale nefrit, jadeit i kloromenalit mliječnobijele do zelene boje, od kojih se izrađuju ukrasni predmeti
jadeit|o (*min*) jadeit, mineral iz skupine piroksena, natrijev aluminijev silikat, jedna vrsta žada
jadeitit|o (*min*) jadeitit, vrlo rijetka stijena iz grupe kristalastih škriljevaca, sastoji se pretežno od jadeita
jaguar|o (*zoo*) jaguar (*Panthera onca*), južnoamerička zvijer iz por. mačaka
jahurt|o (*kul*) = JOGURTO
jaht|o = JAKTO
jak|o (*odj*) jakna, jaketa, sako; kratki muški kaput ili ženski kaputić; ~**eto** jakna (ob. konobarska); **flos**~**o**, **sav**~**o** spasilački prsluk; **frenez**~**o** ludačka košulja; **pelt**~**o** krznena jakna
jakarand|o (*bot*) palisandar (*Jacaranda*) iz por. trubača; **mimozfolia** ~**o** mimozasti palisandar (*J. mimosifolia*)
jakoben|o (*pov*) jakobinac, član revolucionarnog pokreta u doba Francuske revolucije
jakt|o (*pom, brod*) jahta, manji brod opremljen za razonođu, sport i turizam; ~**ado** jahting, krstarenje jahtom
Jakut|oj (*etn*) Jakuti, turski narod koji živi pretežno u Jakutiji; ~**io** (*geog*) Jakutija, republika u Sibiru u sastavu Ruske Federacije
jakv|o (*bot*) krušni plod, plod kruhovca; ~**ujo**, ~**arbo** krušno drvo, kruhovac (*Artocarpus heterophyllus*) iz por. dudova, uzgaja se zbog jestivih plodova i sjemenki
jalap|o (*bot*) jalapa (*Ipomoea purga*) meksička zeljasta povijaša, služi u medicini kao purgativ; **Brazila** ~**o** brazilska jalapa (*Merremia tuberosa*); **Hindia** ~**o** indijska jalapa (*I. turpethum*); **vera** ~**o** jalapa, (*Mirabilis jalapa*); ~**rezino** smola dobive-

na od podanka jalape
jalapin|o (*kem*) jalapin, purgativ iz smole biljke jalape
jamb|o (*knjiž*) jamb; dvosložna pjesnička stopa s naglaskom na drugom slogu; ~**a** jampski; **hor**~**o** pjesnička stopa koja se sastoji od trokeja s jambom; **tri**~**o**, **kvar**~**o**, **kvin**~**o**, **ses**~**o**, **sep**~**o**
jam (*gram*) već, tek, istom, dalje, poslije, s vremenom; prilog vremena; ~ **ne** ne više; **ne** ~ još ne
Jamajk|o (*geog*) Jamajka, otok i država u Karipskom moru
jambos|o (*bot*) jambos (*Syzygium jambos*); indijsko i malajsko tropsko stablo sa sočnim jestivim bobama iz por. mirte
Jan|o (*mit*) Janus; rimski bog svakog početka, izlazećeg i zalazećeg sunca, prikazivan s dva lica
jang|o (*fil*) jang; jedan od dvaju osnovnih pojmova u kineskoj filozofiji, označuje duh, dobro, ljubav, svjetlo
janjičar|o janjičar, 1. (*pov*) vojnik pješak u Osman-skom carstvu u jedinicama od poturčene djece kršćanske raje; 2. (*pren*) sluga tuđinske vlasti koji radi na štetu vlastitog naroda
janki|o jenki, tipični Amerikanac iz SAD
jantin|o* (*zoo*) jantina, splavaš (*Janthina nitens*); okrugli morski puž
Januar|o siječanj, januar, prvi mjesec u godini po gregorijanskom kalendaru
japan|o (*etn*) Japanac; ~**a** japanski; (**J**)~**io**, (**J**)~**ujo** (*geog*) Japan, država u istočnoj Aziji; ~**igi** japanzirati
jar|o godina, razdoblje od dvanaest mjeseci; ~**a** godišnji; ~**aro** godine, godišta; **cent**~**o** stoljeće, sto godina, centenarij; **cent**~**a** stogodišnji; **či**~**a** ovogodišnji; **čiu**~**a** svakogodišnji, godišnji; **dek**~**a** desetgodišnji; **du**~**a** dvogodišnji; **dua**~**a** drugogodišnji; **duon**~**a** polugodišnji; **kvaron**~**a** četvrtgodišnji, kvartalni; **laü**~**e** godišnje, po godini; **mil**~**o** milenij, tisućljeće, tisuću godina; **mil**~**a** milenijski, tisućljetni; **mult**(**a**)~**a** mnogogodišnji; **plur**~**a** višegodišnji; **super**~**o** prijestupna godina; **unu**~**a** jednogodišnji; **lerno**~**o** školska godina; **lerno**~**oj** godine školovanja; **lum**~**o** svjetlosna godina; **lun**~**o** mjeseceva godina; **nov**~**a** novogodišnji; **pasint**~**a** prošlogodišnji; **prov**~**oj** godine prakse, naukovanja; **servo**~**oj** godine službe, staža; ~**cento** = CENTJARO; ~**deko** desetljeće, dekada; ~**kolekto** godišnja zbirka, godište (npr. časopisa); ~**libro** godišnjak; ~**milo** = MILJARO
jarđ|o¹ (*pom*) križ za jedro; *usp.* **bumo**, **busprito**,

gafo; al~**igi** privezati jedro na križ; *usp. refi, brajli, ferli*
jard|o² jard, anglo-američka mjera za dužinu: 0.9144 m
jarl|o* islandski grof
jarovizi = VERNALIZI
jasmen|o (*bot*) jasmin, čemin, česmin (*Jasminum*) iz por. maslina; **arbusta** ~**o** obični jasmin, žuti jasmin (*J. fruticans*); **grandflora** ~**o** himalajski jasmin (*J. officinale*); **oficina** ~**o** bijeli jasmin, pravi jasmin (*J. grandiflorum*)
jasp|o, **jaspis|o** (*min*) jaspis; kremen crvene boje, poludragi kamen, kalcedon
jašir|o (*vjer*) jašir, šintajski, šintoistički hram
jatagan|o jatagan, velik zakrivljen nož; nosi se za pojasom
Jave|o (*bibl*) Jehova, naziv za Boga u Bibliji; *usp. Adonaj, Jehovo*
jazion|o (*bot*) prisadnik (*Jasione*) iz por. zvončica
Jazon|o (*mit*) Jazon, vođa argonauta i muž Medejin; domogao se zlatnog runa
je (*gram*) opći prijedlog čije značenje nije određeno, a rabi se prema potrebi (~ **la dua horo**, **malsana** ~ **pulmoj**, **kređi** ~ **Dio**)
Jehov|o (*bibl*) Jehova = JAVEO; **la atestantoj de** ~**o** jehovini svjedoci; vjerska sekta, posebno raširena u Americi
jejun|o (*anat*) jejunum, dio tankog crijeva između dvanaesnika i ileuma
~jekci|o -jekcija; kao drugi dio riječi znači: oslikavanje, prikazivanje, predočenje; **bi~o**, **en~o**, **sur~o**
jelp|o (*ntr*) skičati, skikati; glasati se kao nestrpljiv ili ranjen pas; ~**o** skika, skičanje
Jemen|o (*geog*) Jemen, država na Arapskom poluo-toku; ~**ano** Jemenac
jen (*gram*) čestica sa značenjem: evo, eto, eno, gle; ~**a** taj, ovaj, onaj, slijedeći; ~**e** tako, na taj način; ~ ... ~ sad ... sad, čas ... čas
jen|o (*novč*) = eno
jenki|o = JANKIO
jes da, jest; ~ **ja** da svakako; ~**a** potvrdni; ~**i** (*ntr*) potvrditi, reći da, povlađivati, odobravati; **kap~i** kimati, kimnuti glavom, potvrditi kimanjem glave
Jesaja (*bibl*) Izaija, prvi od četiri velika starozavjetna proroka
jesaul|o (*pov*) esaul, kozački kapetan
Jesu|o, **Jezu|o** (*kršč*) Isus, druga božanska osoba, Sin, utjelovljen u liku čovjeka, Isus Krist
jet|o (*zrak*) džet, veliki zrakoplov na mlazni pogon, mlažnjak
jeti|o* jeti, snježni čovjek, koji tobože živi u visokim predjelima himalajskog gorja
jezuit|o jezuit, 1. (*kat*) isusovac, član Družbe Isusove, elitnog reda u Katoličkoj crkvi; 2. (*pren*) lice-mjer, lukavac; ~**a** jezuitski, isusovački
jid|o **jidiš|o** (*hebr*) jidiš; židovsko narječje, mješavina gornjonjemačkog jezika sa semitskim, romanskim i slavenskim jezičnim elementima; tim jezikom govore Židovi u nekim zemljama
jin|o (*vjer*) jin; jedan od dvaju osnovnih pojmova u kineskoj filozofiji; označuje tvar, zlo, mržnju, tminu; *usp. jang*
jing|o (*orn*) vijoglav (*Jynx*); vrsta male ptice s kratkim kljunom i vrlo savitljivim vratom; *v. torkvilo*

jod|o (*kem*) jod; element iz grupe halogenih elemenata, simb. J; ~**i** (*tr*) jodirati; ~**a acido** jedna kiselina; ~**ato** jodat, sol jodne kiseline; ~**ido** jodid, sol jodovodične kiseline, spoj joda s metalom
jodl|i (*ntr*) jodlati, pjevati na poseban grlati način kao Tirolac; ~**anto** jodler
jodofarm|o (*kem, farm*) jodofarm; spoj joda, ugljika i vodika; antiseptik za rane
jodoz|o (*kem*) naziv za spojeve s JO-skupinom
jog|o joga, hinduska tehnika koncentracije i meditacije; ~**ano** jogin, onaj koji prakticira jogu
jogurt|o (*kul*) jogurt; gusto piće dobiveno fermentacijom prokuhana topla mlijeka s pomoću posebnih mliječno-kiselih bakterija; ~**aparato** kućni aparat za pripremu jogurta
johimb|o (*bot*) johimba (*Pausinystalia johimbe*) drvo iz por. broćika; ~**ino** (*kem*) johimbin, alkaloid iz johimbe, smatra se afrodizijakom
jokan|o (*kul*) jokan, japanski slatkiš u obliku štapića
jol|o (*pom, brod*) jola, 1. lagani dugački čamac za 4 ili 6 veslača; 2. jedrilica s plitkim dnom i zaokruženim visokim pramcem
Jom Kipur|o* (*hebr*) Jom Kipur, najveći židovski blagdan, dan pomirenja
jon|o (*fiz, kem*) ion, električno nabijena čestica; ~**igi** ionizirati; ~**īgi** ionizirati se; ~**iga kamero** ionizacijska komora, instrument za mjerenje doze ionizirajućeg zračenja; **mal~igi** deionizirati
jonj|o (*vjer*) jonij, 1. ženski spolni organ, čiju kame-nu figuru hindusi štiju kao simbol plodnosti; 2. (*kem*) = IONIO
jonkvil|o (*bot*) jonkvila (*Narcissus jonquilla*) iz por. sunovrata, žutih cvjetova s kratkim pavjenčićem
jonork|o* (*bot*) ljubičasti šiljorep (*Ionorchis abortivus*) iz por. kačuna
jonosfer|o (*met*) ionosfera, visoki sloj atmosfere Zemlje, između 60 i 100 km visine, u kojem dolazi do ionizacije zraka pod utjecajem Sunčeva zračenja
jor|o 1. (*aut*) strmoglavljivanje automobila; 2. (*pom*) naglo zanošenje broda u stranu zbog nevremena; 3. (*zrak*) pokretanje zrakoplova kutom oko njegove normalne osi; ~**i** (*ntr*) napraviti joro
Jordani|o (*geog*) Jordan, kraljevina u jugozapadnoj Aziji; ~**ano** Jordanac
Jorub|oj* (*etn*) Joruba, pleme sudanskih crnaca u zapadnoj Nigeriji, Dahomeju i Togu
jot|o¹, **jota** (*ling*) jot, jota; deveto slovo grčkog alfabeta
jot|o² (*glazb*) hota, tradicionalni španjolski narodni ples u tročetvrtinskom taktu uz pjevanje i katanje
jovial|a žovijalan, razigran, veseo, vesele čudi = GA-JEMA
ju ... des (*gram*) čim ... tim, što ... to; upotrebljava se ispred '**pli**' ili '**malpli**'
juan|o (*novč*) juan, kineska novčana jedinica
jube|o (*građ*) povišeno mjesto u obliku galerije u romaničkim i gotskim crkvama
jubil|i (*ntr*) klicati, vikati od veselja, radovati se, veseliti se
jubile|o jubilej, 1. (*bibl*) svaka pedeseta godina kada su se oslobadali robovi i poništavali dugovi; 2. svečani oprost koji je Papa davao rimskim hodo-

časnicima, najprije svakih 100, zatim 50, a danas svakih 25 godina; 3. proslava godišnjice rada neke ustanove, događaja ili neke osobe; ~a jubilaran; ~ulo slavljениk, svečar

jud|o (*etn*) Židov, Jevrej, Hebrej; potomak semitskog naroda podrijetlom iz Mezopotamije; ~a židovski, hebrejski; ~eco židovstvo; ~ejo = GETO; ~ino židovka; ~ismo judaizam, židovstvo; ~ujo = JUDEO

judaism|o = JUDISMO

judaz|o (*ntr*) judaizirati, prijeći na židovstvo

juft|o juhta; nepromočiva čvrsta gipka koža, osobito od mlade stoke

jug|o jaram, igo; 1. drvena naprava u koju se upreže tegleća marva; 2. (*pren*) breme, teret, težina; 3. tlačenje, ugnjetavanje, ropstvo; ~i (*tr*) ujarmiti, upregnuti u jaram; ~ažo zaprega, upregnuta stoka

jugland|o (*bot*) orah (*Juglans*) iz por. oraha; **nigra** ~o crni orah, morski orah (*J. nigra*); **ređa** ~o obični orah, pitomi orah (*J. regia*); ~onukso orah, suhi nadrasli plod nepucavac

Jugoslavij|o (*geog, pov*) Jugoslavija, nekadašnja država na Balkanu; ~ano Jugoslaven

jugular|o (*anat*) grkljan, vrat

juđ|o (*tr, prav*) suditi, osuditi, presuditi, rasuđivati, smatrati, procijeniti; ~o sud, suđenje, presuda, mišljenje; ~a sudski; ~ado suđenje, osuđivanje, presuđivanje; ~anto suditelj, prosuditelj, ocjenjivač; ~antaro 1. sudačko tijelo, porota; 2. sudstvo; ~ejo sudnica, sud, sudište = TRIBUNALO; ~isto sudac; ~istaro sudstvo, svi suci neke zemlje ili kraja; ~ito osuđenik; ~oto okrivljenik koji će biti osuđen; **al~i** dosuditi, pripisati; **antañ~o** predrasuda; **pri~o** prosudba, mišljenje, stav; **propra~e** samovoljno; ~decido presuda = VERDIKTO; ~opovo, ~odistrikto = JURISDIKCIO

jujub|o (*bot*) žižula, plod čičimka; ~arbo, ~ujo žižula, čičimak (*Zizyphus jujuba*) iz por. krkavina

juk|o (*tr*) svrbjeti; ~(**ad**)o svrbež, svrabež, svrbljenje; ~iga svrbljiv

juka|o (*bot*) juka (*Yucca*) iz por. agava

jukat|o* (*odf*) japanski ljetni kimono

jul|o (*pom*) jul; jako veslo na krmu čamca, koje se upotrebljava za jaki potisak (kao elisa)

Jul|o blagdan zimskog solsticija u Sjevernoj Europi, koji se danas slavi kao Božić; ~arbo božićno drveće

julep|o julep, blag i umirujući tonik od sirupa i destilirane vode

juli|o srpanj, juli; sedmi mjesec u godini po Gregorijanskom kalendaru ~a julijanski, srpanjski

jun|a mlad, nezreo; ~e mlado, mladenačko; ~eco mladost; ~eca mladenački; ~igi pomladiti, učiniti mladim; ~iđi pomladiti se; ~ulo mladić; ~ulino djevojka; ~ažo mladenačko doba, mladost; ~ularo mladež, omladina; **ge~uloj** mladić i djevojka, mladići i djevojke; **mal~a** star; **mal~ažo** starost, doba starosti, treća dob; **mal~eco** starost; **mal~eta** postariji; **mal~igi** učiniti starij; **mal~iđi** ostarjeti, postati star; **mal~ulo** starac; **mal~ulejo** starački dom; **mal~ulino** starica; **re~igi** pomladiti; **re~iđi** pomladiti se

jung|o (*tr*) upregnuti, uprezati, zapregnuti; ~ado

uprezanje, zaprežanje; ~ažo, ~ilaro orma, ham, konjska oprema; ~itaro zaprega; **al~i**, **en~i** upregnuti; **dis~i**, **el~i**, **mal~i** ispregnuti, raspregnuti; **kun~i** spregnuti, zajedno upregnuti; **kun~o** sprega

Juni|o lipanj, juni; šesti mjesec u godini po Gregorijanskom kalendaru

junior|o* junior, 1. mladi član u obitelji; 2. (*šport*) igrač omladinac; ~oj juniori, omladinci

juniper|o (*bot*) borovica, smreka (*Juniperus*) iz por. čempresa; **ordinara** ~o obična borovica, kleka, smreka, venja (*J. communis*); ~brando borovica (rakija); *usp.* ĞINO

junk|o (*bot*) sit (*Juncus*) iz por. sitova; biljka travnjaka i močvara

junker|o junker, 1. mladi plemić zemljoradnik; 2. (*pren*) šljivar

Junon|o (*mit*) Junona, glavna rimska božica, žena i sestra Jupiterova

junt|o (*teh*) sastav, spoj, 1. spojka, vez, utor, užljebina; 2. fuga, šupljina, dodirna površina između dva sastavna dijela nekog materijala (drva, cigle, kamena, ispunjena žbukom; ~i spojiti, sastaviti, učiniti da nešto pristaje jedno uz drugo; 2. (*teh*) užlijebiti, ispuniti žbukom, fugirati

jun|o (*odf*) suknja; ~eto suknjica; **mini~o** mini-suknja, minica; **sub~o** podsuknja; **balet~o** baletna suknja

Jupiter|o Jupiter, 1. (*mit*) rimski bog neba, gromovnik; 2. (*astr*) najveći planet Sunčeva sustava

jur|o pravo, 1. pravna znanost; 2. skup pravila koja uređuju odnose među fizičkim i pravnim osobama, skupinama i političkim i vjerskim zajednicama; 3. propisi koji uređuju posebna područja djelovanja; ~a pravni; ~isto pravnik, jurist; **kutima~o** običajno pravo; **labor~o** radno pravo

jurine|o* (*bot*) medoglavka, srebrna pilica (*Jurinea mollis*)

jurisdikcij|o (*prav*) jurisdikcija, sudska nadležnost, pravo suđenja, djelokrug na koji se prostire pravo, sudbenost, pravosuđe

jurisprudencij|o (*prav*) jurisprudencija, 1. skup pravnih znanosti; 2. ukupnost odluka koje su donijeli sudovi; odluke koje su donesene o kontroverznim pitanjima, a predstavljaju srž prava

jurit|o jurta, 1. kožni šator azijskih nomada; 2. drvena koliba, brvnara sibirskih naroda

just|a pravedan, pravičan; ~e pravedno, pravično; ~i (*ntr*) biti pravedan, pravičan; ~o pravednost, ono što je pravedno; ~ažo pravedan čin, ispravan postupak; ~eco pravednost, pravičnost; ~ulo pravednik; **mal~a** nepravedan; **mal~ažo** nepravda, nepravedan postupak; **mal~eco** nepravednost, nepravičnost; **mal~ulo** nepravednik

justicij|o 1. pravda; 2. pravosuđe, sve sudske ustanove

jut|o 1. (*bot*) juta (*Corchorus*) iz por. lipa; 2. jutovina, tkanina od jute

juvel|o 1. dragulj, dragi kamen; 2. dragocjenost; ~aro nakit, drago kamenje; ~ejo draguljarnica; ~isto draguljar; ~ujo kutija za nakit; ~arto draguljarstvo; ~štono dragi kamen = GEMO

ĵ ž; četrnaesto slovo esperantske abecede; ~o žo, naziv slova ĵ
ĵabot|o (*odf*) ŝabo, plastron; nabori na prsima koŝulje ili bluze od ĉipke ili muslina
ĵak|o (*el, teh*) utičnica = **ŜTOPILINGO**
ĵakard|o (*teks*) ŝakard 1. ĉvrsta lĵepenka; služi za izradu ŝakardnih karata, ŝablona s izbušenim rupicama, koje programski upravljaju strojem za utkivanje uzoraka na proizvodima tekstilne industrije; 2. dvobojni ili višebojni pleteni ili kačkani uzorak
ĵaket|o (*odf*) ŝaket, 1. vrsta svečanog muškog kaputa; 2. ženski kratki gornji kaputić uz tijelo
ĵaluz|a ljubomoran, zavidan; ~o ljubomora, zavist; ~i (*ntr*) biti ljubomoran, zavidjeti; ~ulo ljubomornik
ĵaluzi|o ŝaluzine, ŝaluzije, rebrenice, eslinger; rešetkasti kapci na prozorima i radiatorima; *usp.* **persieno, ŝutro**
ĵam|i (*tr, radiofon*) praviti smetnje na odašiljačima radi sprečavanja slušanosti; ~ado smetnje na odašiljačima
ĵambore|o ŝambore, veliki međunarodni skup skauta
ĵar|o ŝara, ĉup; velika zemljana posuda za čuvanje svježe vode, vina ili ulja
ĵargon|o ŝargon, sleng, ŝatra; iskvaren jezik, poseban način govora određene sredine ljudi neke struke; ~i (*tr*) govoriti ŝargonom
ĵartel|o podveza, govdeveza, govdevezaĉa (s kopĉama za ĉarape); ~zono pojas s govdevezicama; *usp.* **korseto**
ĵaŭd|o ĉetvrtak; ĉetvrti dan u tjednu između srijede i petka
ĵaz|o (*glazb*) džez, jazz; vrsta suvremene glazbe
ĵele|o (*kul*) ŝele, ŝelirani voćni sok i bomboni od njega
ĵerz|o (*teks*) džersez; vrsta rastezljive tkanine od tanke ĉešljane vune i odjevni predmeti od nje
ĵet|i (*tr*) baciti, hitnuti; odstraniti, ukloniti; **sin** ~i baciti se; ~o bacaj, ubaĉaj; ~adi bacati; **sin~adi** bacati se; ~ado bacanje; ~aĵo ono ŝto je baĉeno; ~egi jako baciti; ~iĝi baciti se, biti baĉen; ~iĝadi bacati se, bacakati se; ~ilo bacaĉ, sredstvo za bacanje; **de~i** odbaciti; **dis~i** razbaciti; **dis~ita** razbacan, razbaĉen; **dis~iteco** razbacanost; **ek~i** zabaciti, naglo baciti, poĉeti bacati; **el~i** izbaciti; **el~aĵo** izbaĉaj; **el~ulo** izbaĉenik; **en~i** ubaciti; **en~iĝi** ubaciti se; **for~i** odbaciti, ukloniti; **for~(ad)o** odbacivanje, uklanjanje; **for~aĵo** ot-

pad, smeće; **re~i** odbaciti, vratiti loptu/ udarac; **sub~i** podĉiniti, pokoriti; **super~i** zasuti (nekoga neĉim); **sur~i** baciti na, nabaciti, prebaciti preko; **trans~i** baciti preko; **disko~o** (*sport*) bacanje diska; **fajrel~a** koji riga vatru; **flam~ilo** bacaĉ plamena; **haŭtde~ado** odbacivanje koŝe (kod zmija); **lanco~ado** bacanje koplja; **lum~ilo** bacaĉ svjetla, reflektor; **rul~i** kotrljati; **martel~o** (*sport*) bacanje kladiva; **spermel~i** izbaciti spermu, ejakulirati; **ŝton~ilo** bacaĉ kamena; **ter(en)~iĝi** baciti se na zemlju
ĵib|o (*pom, brod*) flok, preĉka, trokutasto jedro na kosniku jedrilice; **for~o** flok koji se pruŝa naprijed prema kosniku
ĵiban|o* (*odf*) ŝibano, podkoŝulja kimona
ĵig|o 1. (*glazb*) ŝivahni engleski ples; 2. ŝiga; igra koja se sastoji od slaganja raskomadane slike
ĵingl|o (*glazb*) džingl, glazbeni spot
ĵinriks|o rikŝa; dvokolica koju vuĉe ĉovjek u Japanu, Kini i nekim drugim istoĉnoazijskim zemljama = RIKIŝO
ĵins|o = ĜINZO
ĵip|o džip, jeep; lagani otvoreni vojni automobil
ĵiz|o = BODISATVO
ĵo|o* dŝo, japanska dubinska mjera
ĵob|o posao, rad, zaposlenje = LABORO, OFICO
ĵoke|o džokej, profesionalni jahaĉ na utrkama konja
ĵoker|o džoker, karta koja u nekim igrama moŝe zamijeniti svaku drugu kartu
ĵongl|i (*ntr*) ŝonglirati, 1. bacati uvis i spretno hvatati u letu kojekakve predmete; 2. vjeŝto se igrati rijeĉima; *usp.* AKROBATI; ~ado ŝongliranje; ~aĵo ŝonglerska vjeŝtina; ~isto ŝongler; akrobat; **for~i** vjeŝto ukloniti neŝto od pogleda gledatelja
ĵonk|o (*pom*) džunka, plitki kineski jedrenjak s jedrima od hasure
ĵorur|o (*kaz*) ŝoruro, japanska melodrama iz 17. st. praĉena ŝamisenom
ĵos|i (*tr, agr*) utrapiti, privremeno pokriti zemljom korijen sadnice; *usp.* **buti**
ĵud|o (*sport*) džudo; japanski hrvaĉki sport nalik na dŝiu-dŝicu
ĵuĵicu|o (*sport*) džiu-dŝicu; japanski borilaĉki sport
ĵul|o (*fiz*) džul; jedinica energije, rada i koliĉine topline, simb. J
ĵunk|o* džunka, 1. (*pom*) istoĉnoazijski jedrenjak; 2. rabljeni stroj, ili automobil, krntija
ĵunt|o* (*voj*) vojna hunta
ĵur|i (*tr*) prisegnuti, priseći, prisezati, zaklinjati; ~o zakletva, prisega; ~a zakletni, zaklinjaĉki; ~ado

zaklinjanje, prisezanje; ~**igi** činiti da se netko zakune; ~**into** prisežnik; **for~i** svečano se odreći; **je~i** priseći na
jurasi|o (*geol*) jura; druga formacija mezozoika
jur|o žiri, porota, porotnički sud, ocjenjivački sud; ~**ano** porotnik, član ocjenjivačkog suda
žurnal|o dnevne novine, dnevnik; ~**ismo** novinar-

stvo, žurnalistika; ~**isto** novinar; ~**istiko** žurnalistika, novinarstvo; ~**istumo** novinarski jezik i stil; **en~igi** unijeti u dnevnik
jus maločas, malo prije, netom, upravo; trenutak prije sada ili prije onda; rabi se samo u prošlom, a nikada u sadašnjem vremenu ili u značenju 'guste' (upravo sada)

K

k k; petnaesto slovo esperantske i petnaesto slovo hrvatske abecede; ~**o** naziv slova k

k. a. kratica za 'kaj aliaj' (i drugi)

kab|o 1. (*geog*) rt, rat, punta; izbočina kopna ili otoka u more; 2. kočija, fijaker; 3. (*bibl*) jedinica zapremnine 2,5 lit.

Kabo Verda (*geog*) Kapverdaska republika; republika na Kapverdskim otocima = VERDKAPA RESPUBLIKO

kabal|o kabala 1. (*hebr*) općeniti termin za mističizam u židovskoj tradiciji; 2. (*pren*) zakulisna intriga, konspirativna urota; ~**a** kabalistički; ~**isto** kabalist

kaban|o koliba, daščara; ~**eto** kolibica; **branč~o** koliba od granja; **čas~o** lovačka koliba; **štip~o** sojenica, kuća na kolju, obično na rijeci ili močvarnom tlu; **ter~o** koliba od zemlje miješane sa slamom, grančicama i sl.

kabared|o, **kabaret|o** kabaret, malo zabavno kazalište s ugostiteljskom ponudom; *usp.* **varieteo**, **koncertkafejo**

kabe|i (*ntr*) kabeirati; kao Kabe potpuno napustiti E-pokret

kabil|o 1. (*etn*) kabila, berber, pripadnik plemena u planinskom dijelu Alžira; 2. (*ling*) kabile, jezik berberske grane afrazijskih jezika, govori se u Maroku

kabiljau|o* (*iht*) = MORUO

kabinet|o kabinet 1. radna soba; 2. zbirka (obično posebne stručne namjene); 3. vlada, ministarsko vijeće; ~**a** kabinetski

kabl|o kabel 1. (*teh*) izolirani električni vodič s plastičnim ili olovnim ovojom; 2. konop (čelični, čvrsta pređa) za raznoliku upotrebu na brodovima i sl.; 3. snop niti udruženih za više mlaznica u proizvodnji kemijskih vlakana; **ankro~o** kabel kojim je sidro vezano za brod; **tir~o** kabel za povlačenje brodova; **tren~o** kabel na vozilu za vuču (npr. automobila); **pend~oj** (*zrak*) konopi na padobranu; **tele~o** kabel za telekomunikacije; ~**ogramo** kablogram, brzopjav odaslan podvodnim kabelom

kabriolet|o kabriolet 1. laki pokriveni jednopreg; 2. osobni automobil s pomičnim krovom; *usp.* **limuzino**

kabuk|o (*kaz*) kabuki, pučka pjevno-plesna vrsta u japanskom kazalištu, ujedinjuje elemente dvorskog kazališta i lutkarskih žanrova

kac|o (*anat*) spolovilo, udo, penis, kurac; muški spolni organ; ~**ingo** kondom, prezervativ; ~**ujo** familijarni naziv za dio hlača koji muškarci otvaraju kod mokrenja; ~**umi** = KOITI

kacik|o (*pov*) 1. indijanski poglavica ili glavar sela; 2. moćnik, glavonja, glavešina

kacur|o (*bot*) japanska sladika, katsura (*Cercidiphyllum japonicum*); listopadno drvo

kač|o (*kul*) kaša; žitko jelo od kuhanog brašna; ~**igi** kuhati ili zdrobiti u kašu; ~**igilo** preša ili aparat za gnječenje hrane; **aven~o** zobena kaša = PORIĀO; **bebo~o** dječja kašica; **maiz~o** žganci, palenta

kačalot|o = MAKROCEFALO

kaču|o katehu, biljni ekstrakt nekih istočnoindijskih biljaka, osobito vrste *Acacia catechu*; *v.* **katečuo**

kačuč|o* kačuča, narodni ples iz Andaluzije s katanjetama

kad|o (*bot*) pukinjina borovica, ljuskavac (*Juniperus oxycedrus*)

kadaif|o = KATAIFO

kadavr|o kadaver 1. truplo, leš, mrtvo tijelo; 2. lješina, strvina; ~**ofloro** (*bot*) = STAPELIO; ~**ogrifo** (*zoo*) = NEOFRONO; ~**ejo** mrtvačnica

kaden|o* lanac, okovi, verige

kadenc|o (*glazb*) kadenca 1. modulacija glasa ili zvuka prije pauze; 2. mjera ili ritam koraka; 3. melodijski ili harmonijski završetak glazbenih misli; ~**i** (*tr*) kadencirati, izgovarati frazu s kadencom

kadenz|o (*glazb*) kadenca, virtuozni odlomak što ga solist improvizira potkraj stavka ili skladbe

kadet|o (*voj*) kadet, pitomac vojne ili pomorske škole

kadi|o (*turc, pov*) kadija, šerijatski sudac

kadis|o (*teks*) kadis, vrsta vunenog nečešljanog suknja

kadmi|o (*kem*) kadmij, kadmijum, bijeli meki metal, simb. Cd

kadole|o* (*kem*) ulje od kleke (*Juniperus oxycedrus*)

kadr|o okvir; ~**oj** kadar, stručno osoblje u ustanovama i poduzećima; ~**i** (*tr*) uokviriti, staviti u okvir; ~**e de** u okviru (čega); ~**ado** 1. uokvirenje; 2. (*foto*) fokusiranje (slike); ~**afo** okvir slike, rama; ~**umo** dovratnica, dovratak, okvir vrata ili prozora; **al~igi** (tisk) složiti tekst u okvir; **en~igi** uokviriti, opasati, okružiti; **sen~a** bezokvirni; **brod~o** okvir za vezenje

kadrat|o (*tipogr*) slijepo slovo, bezlični znak

kaducej|o kaducej 1. (*mit*) krilati štap boga Merkura ovijen dvjema zmijama; 2. općenito, štap koji nose glasnici kao simbol svoje misije

kaduk|a nemoćan, iznemogao, oronuo, trošan, dotraja; ~**i** (*ntr*) biti oronuo, iznemogao, istrošen; ~**afo** ono što je oronulo, istrošeno; ~**eco** oronulost, iznemoglost, dotrajalost; ~**igî** iznemoci, oronuti, dotrajati; ~**ulo** nemoćnik, iznemogao čovjek; ~**ulejo** ubožnica, dom za nemoćne, starački dom;

aĝo~a iznemogao godinama; **mens~eco** senilnost, umna zaostalost

kaf|o kava 1. zrno svježe ili pržene kave, mljevena kava; 2. napitak od pržena ploda kave ili mješavine kavovina; **~ejo** kavana; **~ujo** 1. posuda za kavu; 2. džezva, ibrik (*turc*), posuda za kuhanje i serviranje kave; **~umi** piti kavu; **~oaparato** aparat za pripremu kave; **~arbo**, **~arbusto** (*bot*) = KOFEO; **~obero** plod kave, sjemenka; **~grajno** suho zrno kave; **~kolora** koji je boje kave; **glaci~o** ledena kava; **koncert~ejo** kavana sa koncertnim programom; **lakto~o** bijela kava, kava s mlijekom; **malto~o** surogat kave, kavovina

kafein|o (*kem, med*) kofein, opojni sastojak kave; **sen~a** bezkofeinski

kafeteri|o kafeterija, kafić, kavana – restoran gdje se gosti sami poslužuju

kafr|o (*ent*) kafar, stari naziv za Bantu-crnce u Južnoj Africi

kaftan|o (*odj*) kaftan, dug širok kaput bez podstave, prastara nošnja naroda Centralne Azije i Turske, prenesena i u Europu

kag|o* (*pom*) kag, lađa za vožnju kanalima

kaĝ|o krletka, kavez, gajba; **en~igi** staviti u kavez; **lud~o** dječja ogradica

kaĥeksi|o (*med*) kaheksija, oslabljenje, oronulost organizma uslijed teških bolesti; **~a** kahektičan, oronuo, ispijen od bolesti

kaĥekt|a = KAĤEKSIA

kaid|o (*pov*) kaid, mjesni glavar i sudac u Alžiru i Tunisu

kaik|o (*pom*) kaik, kaić; 1. riječni ili jezerski čun, čamac; 2. (*pov*) mali čamac na galiji; 3. (*tur*) čamac na vesla za prijevoz po Bosporu; 4. brodić s dva do tri jarbola u zapadnoj Europi

Kain|o (*bibl*) Kain, prvi sin Adamov

kainit|o (*min*) kainit; žučkasti ili svjetlosivi mineral, dvosol od kalijeva klorida i magnezijeva sulfata; umjetno gnojivo

kairn|o (*grad*) kairn; gomila kamenja kao memorijalna, nadgrobna ili granična oznaka ili spomenik; *usp.* **stupao**

kaj (*gram*) i, a, pa; sastavni veznik; **~...~** i ... i

kaj|o 1. (*pom*) pristanište, kej; dio izgrađene lučke obale, zidana obala uređena kao šetalište; 2. (*želj*) željeznički peron; **sur~e** na obali, na peronu; **ĝet~o** pristanište na lukobranu; **kargad~o** pristanište za utovar i istovar; **pasaĝer~o** putničko pristanište, putnički peron

kajak|o kajak 1. lagani čamac obložen kožom, eskimski čamac za ribolov; 2. (*sport*) čamac za natjecanje na mirnim i brzim vodama; **~isto** kajakaš

kajeput|o (*bot*) kajeput-drvo (*Melaleuca leucadendra*) iz por. mirti iz Indonezije i Australije

kajer|o bilježnica, teka; **~eto**, **not~o** notes; **~ujo** aktovek, akcentaška, torba za spise

kajl|o, **kejl|o** (*kul*) škotska juha od kupusa

kajman|o (*zoo*) kajman (*Caiman*) rod američkih krokodila; *usp.* **aligatoro**, **gavialo**, **krokodilo**

kajt|o 1. (*igr*) papirnati ili platneni zmaj; 2. = GLISILO

kajut|o kabina, kajita (na brodu, u vlaku, zrakoplovu), pilotska kabina

kajol|i (*tr*) umiljavati se, ulagivati se, laskati; **~ado** umiljavanje, ulagivanje, laskanje

kak|i (*ntr*) kakati, vršiti nuždu (osobito o djeci); *usp.* **feki**

kaka|o kakao 1. (*bot*) sjemenka kakaovca; 2. napitak od kakaoa; **~oarbo** kakaovac (*Theobroma cacao*); **~obutero** kakaov maslac

kakatu|o (*orn*) kakadu (*Cacatua galerita*); velika bijela papiga sa žutom uspravnim kukmom na glavi iz por. papiga

kakesi|o = KAĤEKSIO

kakemon|o kakemono; slika ili tekst na papirnom ili svilenom svitku, pri dnu i vrhu učvršćena štapićima

kaki|a kaki, žučkastosmeđ, boje kao prašina

kakil|o* (*bot*) morguša (*Cakile maritima*) iz por. krstašica

kakinok|o (*bot*) kakijev dragun, japanska jabuka (*Diospyros kaki*); **~bero** kaki-jabuka, plod

kakofoni|o kakofonija 1. glasovi ili tonovi koji zajedno zvuče neskladno; 2. (*glazb*) neugodan zvukovni dojam što ga ostavlja skladba puna disonanci; 3. nesklad, neslaganje

kakografi|o kakografija, ružan rukopis, loše pisanje, drljanje

kakosmi|o (*med*) kakozmija, subjektivan osjećaj lošeg mirisa

kakt|o (*bot*) kaktus (*Cactus*); **~acoj** kaktusi (*Cactaceae*), porodica dvosupnica sa sočnom mesnatom stabljikom, listovi preobraženi u trnove; **ekino~o** ehinokaktus, polukuglasti kaktus (*Echinocactus*); **figo~o** indijska smokva (*Opuntia ficus indica*); = OPUNTIO; **melon~o** melokaktus (*Melocactus*)

kakuminal|o (*ling*) kakuminal, suglasnik koji se tvori vrškom jezika, karakterističan za neke jezike: švedski, norveški, sicilijanski, arapski, hindski

kal|o žulj, kal; **~a** žuljav; **~aĝo** stvrđnuto mjesto na koži; **~o** kurje oko; **~oza** žuljevit, pun žuljeva

kala|o (*bot*) zmijinac (*Calla*) iz por. kozlaca

kala~azaro (*med*) kalaazar; tzv. indijska bolest ili crna bolest, nalik na malariju; javlja se epidemički u tropskim krajevima, poglavito kod djece

kalabas|o (*bot*) tikvičina (*Crescentia cujete*); listopadno drvo velikih plodova; v. **krescentio**

kaladi|o (*bot*) kaladij (*Caladium*) iz por. kozlaca

kalam|o (*bot*) kalamus (*Calamus*) iz por. palmi

kalambur|o* (*ling*) kalambur, igra riječima koje imaju dvostruko značenje

kalamin|o (*geol*) kalamini, cinkov lisnik, izvor cinka

kalamint|o (*bot*) gorska metvica (*Calamintha*) iz por. usnača; **~o nepeta** gustocvjetna gorska metvica (*C. glandulosa*)

kalamit|o* (*razg*) kalamita 1. magnet; 2. kompas

kalamogrostid|o (*bot*) šašuljica (*Calamogrostis*) iz por. trava

kalandr|i (*tr*) valjati, izglađivati, tiještiti, satinirati (papir, sukno); **~ado** valjanje, satiniranje; **~ilo** kalandar, stroj za valjanje i satiniranje

kalandr|o (*orn*) velika ševa (*Melanocorypha calandria*); ptica iz por. ševa

kalandra|o (*ent*) žitni bušać (*Calandra granaria*); kornjaš koji se razvija u pšeničnom i raženom zrnju

kalanko|o* (*bot*) kalanhoa (*Kalanchoe*) iz por. tustika

kalate|o (*bot*) kalateja (*Calathea*) iz por. maranta

kalaz|o (*bot*) halaza; staniče na osnovici sjemenog

zametka kroz koje prolaze hranjive tvari za prehranu klice

kalazi|o (*med*) halazion, tumorić na očnom kapku

kalcedon|o (*min*) kalcedon, mliječni kamen sitno-kristalne strukture, vrsta poludragulja

kalceolari|o (*bot*) papučica, cipelica, kalceolarija (*Calceolaria*) iz por. strupnikovica

kalci|o (*kem*) kalcij; zemnoalkalijska kovina, najzastupljeniji metalni element u ljudskom tijelu, a po rasprostranjenosti peti element u Zemljinoj kori, simb. Ca

kalciferol|o (*biol, kem*) kalciferol, vitamin D₂

kalcin|i (*tr*) kalcificirati 1. pretvoriti u vapno, sagorijevanjem prepeći; 2. (*kem*) žariti

kalcit|o (*min*) kalcit, vapnenac, krečnjak, kalcijev karbonat

kalcitr|ji (*ntr*) 1. ritati se, propinjati se = HUFOBATI; 2. opirati se

kaldari|o* (*pov, građ*) 1. topla kupelj u starorimskoj kući; 2. u starorimskim javnim termama, zasebna prostorija s bazenom vruće vode

kaldron|o kotao, kazan; ~a kotlovni; ~ego veliki kotao; ~ejo kotlovnica; ~isto kotlar; **hejt~o** kotao centralnog grijanja; **te~o** čajnik, samovar; prenosiva posuda za kuhanje čaja; **vapor~o** parni kotao

kalefakci|o (*fiz*) kalefakcija, zagrijavanje, grijanje

kalejdoskop|o (*opt*) kalejdoskop 1. optička sprava s dva do tri zrcala koja okretanjem oko osi oblikuju razne šare; 2. prizor kojeg karakterizira brza promjena dojmova; ~a kalejdoskopski; ~i (*ntr*) neprestano se mijenjati

kalembur|o (*ling*) kalambur; igra riječima koje imaju dvostruko značenje

kalend|o(j) (*pov*) kalende, kod starih Rimljana naziv prvog dana u mjesecu; **formeti ġis la grekaj ~oj** odgoditi do grčkih kalenda, nikada ne učiniti

kalendar|o kalendar 1. skup pravila o određivanju vremenskih razmaka; 2. tabelarni prikaz kalendarske godine; ~a kalendarski; **flor~o** (*bot*) kalendar sa redom cvatnje pojedinih biljaka; **Gregoria ~o** gregorijanski kalendar; **Julia ~o** julijanski kalendar

kalendul|o (*bot*) neven, kalendula (*Calendula*) iz por. glavčičika; **oficina ~o** ljekoviti neven (*C. officinalis*); **agra ~o** poljski neven (*C. arvensis*)

kaleš|o kočija, fijaker; putnička zaprežna kola s rasklopnim krovom; ~aġo karoserija kočije; ~ego velika ili luksuzna kočija; ~ejo spremište za kočije; ~eto dječja kočijica; ~isto kočijaš; **duon~o** kočija sa samo dva sjedala; **en~iġi** ukracati se u kočiju

kalepin|o* (*bot*) gorušika (*Calepina irregularis*) iz por. krstašica

Kaleval|a (*knjiž*) Kalevala; finski narodni ep s oko 23.000 stihova s aliteracijama

kalfatr|ji (*tr*) kalafatati, šuperiti; začepljivati pukotine između dijelova drvene građe, osobito na lađi; ~(**ad**)o kalafatanje, šuperenje, zatiskivanje; ~ilo dlijeto za šuperenje; ~isto kalafat, šuper, tesar brodograditelj

kali|o (*kem*) kalij, bijeli meki metal iz grupe lužina, simb. K

kalibr|o (*teh*) kalibar 1. unutrašnji promjer cijevi i promjer zrna vatrenog oružja izražen u nekoj mjeri za dužinu; 2. instrument za mjerenje provr-

ta pušćane cijevi; 3. (*razg*) autoritet, istaknut pojedinac u nekom zvanju ili utjecaju; ~i (*tr*) izmjeriti kalibar; ~iġi odrediti kalibar nečemu; ~ilo = ~o; 2. **interna ~ilo** instrument za mjerenje udaljenosti između dva dijela ili unutrašnjeg dijametra; **mikrometra ~ilo** precizni aparat za mjerenje debljine lima i žice; **šov~ilo** pomično mjerilo kalibra

kaliceb|o (*zoo*) titi (*Callicebus*); mali američki majmun s dugom mekanom dlakom i dugačkim repom; *usp.* **titio**

kalidr|o (*orn*) žalar (*Calidris*); mala močvarna ptica tundre

kalif|o (*isl*) kalif 1. nositelj najviše svjetovne i duhovne vlasti u arapskim zemljama, nasljednik Muhameda; 2. naslov, titula osmanskog sultana; ~ejo kalifat

kaliforni|o (*kem*) kalifornij, transuranski element, simb. Cf

kaligraf|o kaligraf, krasopisac; ~i (*tr*) kaligrafirati, umjetnički oslikati slova u tekstu; ~aġo kaligrafija, kaligrafski ispisan tekst; ~io kaligrafija, krasopis, vještina čitkog, lijepog pisanja

kalik|o 1. (*vjer*) kalež, obredna čaša; 2. (*bot*) čaška, skup lapova poredanih oko latica (*calyx*); ~eto čaškica; **flor~o** = KALIKO; **krom~o** izvanjska čaška, cvjetni ovoj zelenkaste boje smješten ispod čaške

kalikarp|o* (*bot*) krasoplod (*Callicarpa*) iz por. sporriša

kalikl|o (*bot*) = KROMKALIKO

kalikot|o (*teks*) kaliko; gusta pamučna tkanina sjajne aperture, služi u medicini, za radne pregače, za uvez knjiga i sl.

kalikotom|o* (*bot*) hlapinika, kapinika (*Calycotome*) iz por. leptirnjača; **ordinara ~o** obična hlapinika (*C. infesta*), tvori vegetaciju gariga

kalim|o (*ent*) letilist, indijski list (*Kallima inachus*), živo obojeni leptir

kalips|o (*glazb*) kalipso; glazbeni stil i ples podrijetlom iz Južne Amerike

kalistef|o (*bot*) lijepa kata (*Callistephus*) iz por. glavčičika = ČINIA ASTERO

kalistegi|o (*bot*) ladolež (*Calystegia*) iz por. slakovica; **heġa ~o** obični ladolež (*C. sepium*); **mar~o, soldanel~o** pješćarski ladolež (*C. soldanella*)

kalisteni|o* (*sport*) kalistenija; program estetskog tjelesnog odgoja za žene, ritmička gimnastika

kalitrik|o (*bot*) žabovlatka (*Callitriche*); rod trajnih vodenih biljaka

kalitriks|o (*zoo*) marmozet (*Callitrix*); rod malih južnoameričkih majmuna = SILKSIMIO

kalitris|o (*bot*) mravobran (*Callitris*) iz por. čempresa

kalizi|o* (*bot*) kalizija (*Callisia*) iz por. puzavaca

kalk|o kreč, vapno; kalcijev oksid koji se dobiva pečenjem vapnenca; ~a krečni, vapnenčki; ~i (*tr*) krečiti, premazivati krečom; 2. (*agr*) vapnjeti, kalcificirati, dodavati vapno kiselom tlu; ~aġo žbukva, inkarat; ~petro, ~štano (*min*) vapnenac; **de~iġi, sen~iġi** odkrečiti se, dekalificirati se; **re~iġi** ponovno se zakrečiti

kalkan|o (*anat*) peta na nozi; ~umo potpetica, peta na cipeli; **pik~umo** štikla, visoka uska ženska potpetica

kalkane|o (*anat*) petna kost (*calcaneus*)

kalkul|i 1. (*ntr*) računati, brojiti; 2. (*tr*) izračunati, izbrojiti, proračunati; ~i **pri|je** računati na, sa; ~a računski; ~o račun, obračun, proračun; **diferencijala** ~o diferencijalni račun; ~**ado** računanje, izračunavanje; ~**ebla** izračunljiv; ~**ema** proračunat, smišljen; ~**igi** računati na, predvidjeti; ~**ilo** računalo, kalkulator; ~**isto** računovoda; **al~i** zaračunati, pripisati; **antañ~i** predvidjeti, izračunati unaprijed; **antañ~o** predračun; **de~i** odbiti od računa; **el~i** izračunati, izbrojiti; **en~i** uračunati; **kun~i** ubrojiti, uračunati, uvrstiti; **mis~i** pogriješiti u računu; **ne~ebla** neizračunljiv; **pri~i** otkriti, ustanoviti računanjem; **re~i** ponovno izračunati **retro~i** računati unatrag; **glit~ilo** mehaničko računalo, rehnšiber (Rechenschieber); **glob~ilo** abak, računaljka sa kuglicama; **probablo~o** račun vjerojatnosti

kalkulus|o (*med*) kamen, kamenac u organizmu (žučni ili bubrežni)

kalm|o (*met*) tišina, mir, mirnoća; **mar~o** utiha, bonaca, mirno more; ~a miran, tih, smiren; **en~igñi** zaći u bonacu

kalmar|o (*zoo*) lignja, kalamar (*Loligo*), glavonožac iz por. liganja; ~**edoj** porodica liganja (*Loligidae*); **giganta** ~o, ~**ego** divovska lignja do 18 m dužine

Kalmuk|o (*etn*) Kalmik, pripadnik zapadnomongolskog naroda; ~**io** (*geog*) Kalmikija, republika u sastavu Ruske federacije, sjeverno od Kaspijskog mora

kalocib|o* (*bot*) đurđevača, jurjevka (*Calocybe gambosa*) jestiva gljiva lističarka

kalori|o kalorija l. (*fiz, zast*) jedinica za mjerenje količine topline; 2. mjera za energiju koju organizam dobiva od namirnica; ~**metro** kalorimetar, sprava za određivanje kalorija; ~**metrio** kalorimetrija

kalorifer|o kalorifer, električna grijalica koja može služiti i kao ventilator

kalosom|o (*ent*) gusjeničar (*Calosoma*) kornjaš iz por. trčkova

kalot|o kalota 1. (*geom*) dio sfere određen presjecanjem sfere ravninom; 2. (*anat*) vršak lubanje; 3. kapa priljubljena uz glavu i bez oboda (biskupska kapa); 4. (*građ*) gornji, svodni dio tunela

kaloz|o (*anat*) moždana tvar između dvije moždane hemisfere (*corpus callosum*)

kalpak|o kalpak 1. kapa od krzna posebnog kroja; 2. kaciga, ratnička kapa, pokrivalo od metala za zaštitu glave i vrata

kalson|o (*odj*) gaće; donji dio rublja koji se navlači na tijelo preko nogu; ~**eto** gaćice; **ban~o** kupaće gaćice; **sen~e** bez gaća; **štrumpo~o** čarape s gaćicama, hulahupke, tajice

kalt|o (*bot*) kaljužnica, kopitac (*Caltha*) iz por. žabnjaka; **marča** ~o močvarna kaljužnica, kopitac (*C. palustris*)

kalumet|o kalumet, lula mira, dugačka lula američkih indijanaca

kalumni|i (*tr*) klevetati, objeđivati, ocrnjivati, opanjkavati; ~a klevetnički; ~o kleveta, objeda, potvora, lažna glasina; ~**ado** klevetanje; ~**anto**, ~**ulo** klevetnik, potvoritelj, opadač

kalun|o (*bot*) vrijes, kaluna (*Calluna*) iz por. vrijesova

kalus|o kalus 1. (*med*) A. žulj, kal; B. novostvoreno granulacijsko tkivo između krajeva slomljene kosti koje nakon nekog vremena dovodi do potpunog zarastanja; 2. (*bot*) izraslina koja nastaje na mjestu ozlijede biljke

kalv|a 1. ćelav, plešiv, bez kose; 2. gol, ogolio, bez raslinja; ~o ćela,plješa; ~**eco** ćelavost, plješivost; ~**igñi** oćelaviti

Kalvari|o Kalvarija 1. Golgota; brdo pored Jeruzalema gdje je Krist bio razapet; 2. (*anat*) zavinita ploha svoda lubanje; ~a kalvarijski; ~a **vojo** križni put

kalvil|o (*bot*) kalvila, odlika jabuke

kalvinism|o (*vjer*) kalvinizam, jedan od oblika protestantizma

kam|o (*teh*) ručka ili zub kod ploče na rotacijskoj osi, koja služi za pokretanje

kamobok|o (*kul*) kamoboko, japanski puding od zdrobljene ribe u obliku kobasice

kamaj|o kamaje, camaleu; 1. (*lik*) ukrasno slikanje jednom bojom u raznim tonovima; 2. jednolično književno djelo; 3. dragulj

kamarad|o drug; ~a drugarski; ~i (*ntr*) drugovati, biti drug; ~**ino** drugarica

kamaril|o kamarila, dvorska klika; *usp.* **premgrupo, koterio**

Kamasutr|o Kama sutra, najstariji sačuvani udžbenik ljubavne vještine, autor indijski mudrac Vatsjajana

kambi|o (*bank*) mjenica, vrijednosni papir; ~a mjenični; *usp.* **bilo,trato**

kambium|o (*bot*) kambij (*cambium*); sekundarno tvorno staničje smješteno između kore i drveta u stabala

Kamboğ|o (*geog*) Kambodža; država u jugoistočnoj Aziji; ~**ano** (*etn*) Kambodžanin

kambri|o (*geol*) kambrij, najstarija formacija paleozojske ere

kame|o kameja, reljefno graviran dragi kamen, ob. oniks, često kao nakit

kameciparis|o (*bot*) pačempres (*Chamaecyparis*) iz por. čempresa; **lavzona** ~o Lavsonov pačempres (*C. lawsoniana*)

kamel|o (*zoo*) deva (*Camelus*) parnoprstaš, preživač s grbom iz por. deva; ~**edoj** porodica deva (*Camelidae*); ~**isto** kamilar,vodič deva

kameleon|o (*zoo*) kameleon (*Chamaeleo*) iz por. guštera, koji pod utjecajem temperature, svjetla, gladi, ili straha mijenja boju

kameli|o (*bot*) čajevac, kamelija (*Camellia*) iz por. čajeva; **ćinia** ~o kineski čajevac (*C. sinensis*); **Japania** ~o japanski čajevac (*C. japonica*)

kamelot|o* kamelot 1. ulični prodavač novina; 2. vrsta sukna lošije kvalitete

kamembert|o (*kul*) kamamber, vrsta vrlo cijenjenog francuskog mekog sira

kamelum|o (*bot*) plemeniti jarmen (*Chamaemelum*) iz por. glavočika; **nobla** ~o rimska kamilica (*C. nobile*)= ROMA KAMOMILO

kamemor|o (*bot*) nordijska kupina (*Rubus chamaemorus*)

kamen|o kamin, otvorena peć, ognjište; ~**skrapisto**, ~**tubisto** dimnjačar; ~**tubo** dimnjak

kamer|o kamera 1. kamara, komora, sobica, izba, ložnica, kabinet; 2. prostorija ili omeđen prostor

za posebne svrhe; **~isto** (*pov*) komomik, glavni dvorski upravitelj; **gas~o** plinska komora; **joniga ~o** ionizacijska komora, instrument za mjerenje ionizirajućeg zračenja

kamera|o (*fov*) fotografska ili filmska kamera; **~isto** snimatelj, kameraman; **gvat~o** skrivena video-kamera; **video~o** video-kamera, kamkorder, uređaj za snimanje i reproduciranje videozapisa na traku ili u memoriju

kamerling|o (*kat*) kamerlengo 1. kardinal koji je papin financijski tajnik i rizničar; 2. vršilac dužnosti pape dok traje njegov izbor

kamerops|o (*bot*) žumara (*Chamaerops*) iz por. palmi; **malalta ~o** niska žumara (*C. humilis*)

Kameruni|o (*geog*) Kamerun, država u Zapadnoj Africi; **~ano** (*etn*) Kamerunac

kamfor|o (*kem*) kamfor, bezbojna kristalna masa karakteristična mirisa; **~a** kamforni; **~arbo**, **~ujo** (*bot*) kamforovac (*Cinnamomum camphora*) iz por. lovora; **~oleo** kamforovo ulje

kamikaz|o kamikaze 1. (*met*) ciklon koji je u 13. st. spasio Japan od mongolske invazije; 2. japanski pilot samoubojica; 3. zrakoplov pilota samoubojice; 4. čovjek koji svjesno žrtvuje život radi ostvarenja pothvata

kamion|o kamion, teretnjak, teretni automobil; **~ado** prijevoz kamionima; **~eto** kamionet, mali kamion; **~isto** vozač kamiona; **baskul~o** kiper, samoistovarivač; **cisterno~o** kamion cisterna; **špruc~o** kamion za polijevanje

kamizol|o (*odj*) haljetak, zobunac, prsluk, kamižola

kamlot|o (*teks*) kamlot, kostretovina, debelo grubo sukno od vune i kozje dlake

kamomil|o (*bot*) kamomila, prava kamilica, titrica (*Matricaria chamomilla*) iz por. glavčičika; **agra ~o** pasja kamilica (*Anthemis arvensis*) = AGRA ANTEMIDO; **granda ~o** majčinski vratić (*Tanacetum parthenium*); **Roma ~o** = NOBLA KAMEMELO

kamp|o polje, ravnica, ravan, područje; **elektromagneta ~o** elektromagnetsko polje; **gradienta ~o** vektorsko polje; **semantika ~o** semantičko polje; **~a** poljski, područni; **~(ad)i** kampirati, logorovati; **~ado** kampiranje, logorovanje; **~adejo** kamp, logor, logorište; **~aro** 1. polja; 2. ladanje, priroda, selo; **~arano** seljak, težak; **~arana** seljački, težački; **~isto**, **~ulo** = KAMPARANO; **flugo~o** uzletište, pista; **glaci~o** ledena površina; **gren~o** polje žita; **herbo~o** travnjak; **paf~o** ciljno polje; **vid~o** vidno polje

kampanet|o (*glazb*) kampaneta, vrsta marimbe s čeličnim ili staklenim pločicama

kampanil|o (*građ*) zvonik, kampanel, crkveni toranj

kampanj|o kampanja, sustavna priprema za ostvarivanje određenih zadataka

kampanul|o (*bot*) zvončika (*Campanula*) iz por. zvončica; **rondfolia ~o** okruglolisna zvončika (*C. rotundifolia*)

kampeč|o (*bot*) modri kamepešovac, kamepeče-drvo, modro drvo (*Haematoxylum campechianum*) iz por. leptirnjača; iz srži drveta dobiva se bojilo, a od njega lakovi u bojama

kampsid|o*(*bot*) trubasti jasmín, tekoma (*Campsid radicans*) iz por. katalpa

Kampuče|o = KAMBOĀO

kamufl|j (*tr*) kamuflirati, maskirati, prikriti, promijeniti izgled nečega; **~ado** kamufliranje; **~afo** kamuflaža; **~ilo** sredstvo za kamufliranje

kan|o (*bot*) trska; zajedničko ime za neke rodove biljaka iz por. trava, šiljeva; **~a** tršćan; **~afo** predmet ispletan od trske; **~aro** tršće; **~ejo** tršćak; **fiš~o** štap za pecanje; **suker~o** šećerna trska (*Saccharum officinarum*)

kana|o¹ (*bot*) kana (*Canna*) iz por. kana; **manģebla ~o** jestiva kana (*C. edulis*)

kana|o² (*fon*) kana, svaki od 73 fonetska simbola japanskog slogovnog pisma; **~aro** japansko slogovno pismo kao cjelina

kanab|o (*bot*) konoplja (*Cannabis*) iz por. konoplja; **Manil~o** manilska konoplja (*Musa textilis*); **~ejo** konopljište; **~tolo** platno od kudjelje (vlakna dobivenim od konoplje

kanaben|o (*orn*) jurčićica (*Carduelis cannabina*); ptica pjevica šarenih boja; *usp.* **kardelo**, **fringelo**

Kanad|o (*geog*) Kanada, država u Sjevernoj Americi; **~ano** Kanadanin

kanajl|o nitkov, podlac, hulja, ništarija, pokvarenjak; *usp.* **fripono**; **~a** podao, podmukao, pokvaren; **~afo** podao čin; **~aro** nitkovi, hulje

kanal|o kanal 1. (*geog*) vodeni put između dva kopna ili dvije vodene površine; 2. umjetni prokop; 3. (*el, rtv*) frekvencijski pojas kojim se prenosi informacija; 4. (*trg*) put kojim optječe roba ili novac; 5. (*anat*) duža ili kraća cijev u organizmu kroz koju prolaze različite tvari; 6. sredstvo, veza, put; **centra ~o**, **ependima ~o** (*anat*) endimski kanal; **~aro** kanali, mreža kanala; **~eto** kanalić, mali kanal; **~igi**, **~izi** kanalizirati; **flank~o** pokrajnji kanal; **nutro~o** prehrambeni kanal; **pluv~eto** oluk; **spir~o** dišni kanal

kanalizaci|o kanalizacija = KANALETARO

kanang|o (*bot*) kananga (*Cananga*) iz por. anona; **odora ~o** mirisna kananga (*C. odorata*)

kanap|o kanape, počivaljka, sofa, divan, otoman; **~eto** dvosjed

kanari|o (*orn*) kanarinac (*Serinus canaria*), ptica pjevica iz por. zeba, žute ili zelenkaste boje podrijetlom s Kanarskih otoka; **sovaģa ~o** obični kanarinac (*Serinus serinus*)

kancelari|o kancelarija, pisarnica, ured, biro; **~ano**, **~ulo** kancelarijski službenik, činovnik

kancelier|o kancelar 1. (*pov*) A. niži sudski činovnik u antičkom Rimu; B. visoki predstojnik dvorske kancelarije; 2. (*pol*) A. predsjednik vlade u Njemačkoj; B. tajnik Kantonalnog vijeća u Švicarskoj; **lordo ~o** predsjednik Doma lordova u Velikoj Britaniji

kancer|o 1. (*med*) karcinom, rak, maligni tumor, zloćudna novotvorina u tijelu; 2. (*bot*) rak na voćkama; 3. (*zoo*) rak bramburač (*Cancer*); **~a** kancerozan; **~iga**, **~ogena** kancerogen; **~ologio** kancerologija, znanost o malignim tumorima; **sango~o** = LEŪKEMIO

kand|o kandis, žuti šećer u velikim kristalima ili komadima, visoke čvrstoće; **~i** (*tr*) kandirati, ušećeriti; **~igi** ušećeriti se

kandel|o 1. svijeća, lojanica, voštanica; 2. (*fiz*) jedinica svjetlosne jakosti; **~ingo** svijećnjak; **~isto**

svječar; **K~festo** (*kat*) Svijećnica, Prikazanje Gospodinovo, Gospa Kandelora; **vaks~o** voštanica
kandelabr|o kandelabar 1. veliki svijećnjak; 2. ulični rasvjetni stup
kandid|o (*bot*) kandida (*Candida*), rod gljiva mješitnarki; ~**ozo** (*med*) kandidoza, oboljenje uzrokovano gljivicom kandida
kandidat|o kandidat, natjecatelj; ~**i** (*ntr*) natjecati se; ~**igi** kandidirati se za; ~**eco** kandidatura
kanefor|o (*lik*) kanefora, skulptura mlade grkinje s košaricom na glavi; poslužila kao model za karijatide
kanel|o kanela 1. (*građ*) kanelira, uzdužni plitki žlijeb na trupu stupova antičkih građevina; 2. spiralna brazda unutar puščane cijevi; 3. spiralna brazda na gramofonskoj ploči; 4. (*teh*) loza, brazda na vijku; ~**i** (*tr*) kanelirati, izbrazdati, užlijebiti; ~**ilo** = ŠRAŪBAJILO; **šraüb~o** = ŠRAŪBAJO; **šraubin~o** spiralna brazda na vijku
kanelon|oj (*kul*) kaneloni; cjevasta, do 8 cm duga tjestenina, priprema se nadjevena i zapečena u pećnici
kanguru|o (*zoo*) veliki sivi klokan, kengur (*Macropus giganteus*); australski tobolčar jakih stražnjih nogu i repa
kanibal|o ljudožder, kanibal; ~**ismo** ljudožderstvo, kanibalizam
kanin|o (*anat*) zub očnjak, derač = KOJNODENTO
kanis|o (*kinol*) pas, vuk, rod sisavaca iz reda zvijeri (*Canis*); ~**edoj** porodica pasa
kanistr|o kanistar, veća plastična ili limena posuda za prenošenje tekućina
kanj|o* (*geog*) prirodni kanal između dvije rijeke ili između dvije točke iste rijeke
kanjon|o (*geog*) kanjon, duboka strmo urezana riječna dolina; *usp.* **ravino**, **faūko**
kankan|o kankan, vrsta francuskog erotskog plesa
kankr|o rak 1. (*zoo*) popularni naziv za potočnog raka (*Patamobius estacus*); 2. (**K**)~**o** (*astr*) rak, zvijezde u zodijaku; ~**e** unatrag; ~**en** natraške
kanon|o¹ (*voj*) top, dugocijevno oružje jake razorne moći; ~**a** topovski; ~(**adi**) (*tr*) pucati iz topova; ~**ado** kanonada, učestala paljba iz topova; ~**aro** topništvo; ~**isto** topnik, kanonir; **gulaš~o** popularni naziv za vojnu pokretnu kuhinju
kanon|o² kanon 1. norma, princip, strogo pravilo učenja ili stvaralačkog rada, ono što se po tradiciji smatra obveznim; 2. (*tjer*) crkveni zakon; 3. (*kršč*) A. kanonske knjige; B. glavni nepromjenjivi dio mise; C. popis katoličkih svetaca; D. (*pravosl*) crkveni obred i pjesma u čast blagdana ili sveca; 4. (*glazb*) oblik strogog glazbenog oponašanja; 5. skup umjetničkih pravila jednog vremena ili škole; 6. (*tisk*) tip tiskanih velikih slova; ~**a** kanonski; ~**eco** kanonizam; ~**igi** = KANONIZI; ~**isto** kanonist, stručnjak u crkvenom pravu; **dua~a** (*bibl*) koji se odnosi na knjige Starog Zavjeta
kanonier|o = KANONISTO
kanonik|o (*kat*) kanonik, viši svećenik u Katoličkoj crkvi, dužnostima vezan uz Kaptol; ~**a** kanonički; ~**aro** kaptol = KAPITULO; ~**eco** kanonikat, kanonništvo; ~**ino** kanonikinja, opatica koja je imala prebendu
kanoniz|i (*tr, kat*) kanonizirati, svečano proglasiti blaženim ili svecem

kanop|o (*pov*) kanopa, staroegipatska posuda u obliku ljudske ili životinjske glave u koju su se spremali organi i utroba balzamirane osobe; žara, urna
kanope|o (*bot*) najgornji dio krošnje drveta, koji stalno dobiva sunčanu svjetlost
kanot|o (*pom*) kanu, čun, športski čamac = KANUO
kant|i (*ntr*) pjevati; ~**o** pjesma; ~**ačo** bezvrijedna pjesma; ~**adi** stalno, dugo ili opetovano pjevati; ~**ado** pjevanje; ~**aro** zbirka pjesama, pjesmarica; ~**eti** pjevuckati, pjevušiti; ~**eto** pjesmica; ~**isto** pjevač; ~**arto** umjetnost pjevanja; **ek~i, ek~eti** zapjevati, propjevati; **for~i** (*tr*) odagnati pjevanjem; **kun~i** zajedno pjevati, pjevati sa; **pri~i** opjevati; **re~ažo** pripjev, refren; **danc~o** pjesma za ples, poskočica; **danko~o** pjesma zahvalnica; **glor~o** hvalospjev; *usp.* **ditrambo**; **lul~o, dorm~o** uspavanika; **majstro~isto** majstori pjevači; **not~i** pjevali po notama; **plor~o** jadikovka, žalopjoka; tužbalica; **popol~o** narodna pjesma; **sol~o** solo pjesma; **Tirol~o** tirolska pjesma; **trem~o** pjesma s izvodenjem tremola
kantabil|e* (*glazb*) kantabile, cantabile; glazbena oznaka za interpretaciju: pijevno, izražajno
kantalup|o (*bot*) dinja kantalupa, varijetet dinje hrpave kore i mirisna mesa
kantar|o (*ent*) šoštar (*Cantharis*), kukac iz reda korinjaša
kantarel|o (*bot*) lisičica (*Cantharellus*) rod gljiva lističarki iz por. prutnjača; **manginda ~o** bjelkasta lisičica (*C. cibarius*), jestiva gljiva
kantarid|o (*ent*) kantarida, popić, zeleni babak, španjolska muha (*Lytta vesicatoria*), muha iz reda tvrdokrilaca; ~**ino** (*kem*) kantaridin, otrovna nadražajna tvar iz muhe kantaride
kantarus|o* (*iht*) kantar (*Spondyliosana cantharus*); jestiva morska riba koštunjača iz por. ljuskavki
kantat|o (*glazb*) kantata, opsežna vokalno-instrumentalna skladba za soliste, zbor i orkestar
kantel|o* (*glazb*) kantele, finski narodni žičani instrument, nalik na položenu harfu
kanten|o* (*bot*) agar, koloidna tvar dobivena od crvenih algi
kantik|o kantik 1. (*pov*) pjevni dio rimske komedije; 2. (*kat*) lirski tekst sa zanosno izraženom zahvalnošću Bogu
kantilen|o (*glazb*) kantilena 1. raspjevana melodijska linija, melodiozni dijelovi u opsežnijim glazbenim kompozicijama; 2. (*pov*) A. latinsko liturgijsko pjevanje; B. srednjovjekovna svjetovna pjesma
kantilevr|a (*građ, teh*) istureni, stršeci; ~**a ponto** konzolni most, most s potpornim stupovima; ~**o** (*građ*) stršeci krak, isturena greda (kao nosač konstrukcija, balkona i sl.)
kantin|o kantina, priručna prodavaonica najosnovnijih potrepština u tvornici, vojarni, bolnici i sl.
kanton|o (*pol*) kanton 1. federalna jedinica u Švicarskoj utemeljena po etničkom načelu; 2. manja upravna teritorijalna jedinica u Francuskoj i Belgiji; ~**igo** kantonizacija
kantonment|o (*voj*) kantonman; oblik nastanjanja vojske po privatnim kućama; ~**i** (*ntr*) boraviti u kantonmanu; ~**igi** smjestiti u kantonman
kantor|o kantor, pjevač u crkvi ili u sinagogi; *v.* **or-
 gunisto**

kanu|o (*brod*) kanu, kanoa; 1. čamac sjevernoameričkih Indijanaca; veći eskimski kanu; 2. (*sport*) čamac i disciplina, vesla se klečeći; *usp.* **kanoto**, **kajako**

kanulo (*med*) kanila, brizgalica, štrcaljka, šprica
kanvas|o kanvas 1. (teks) kanafas, juta, čvrsta rešetkasta tkanina od pamuka ili lana; 2. (*fig*) nacrt, skica

kanzon|o (*glazb*) kancona 1. (*pov*) trubadurska pjesma; 2. popijevka, popularna lirski pjesma; ~**isto** pjevač kancone, kanconist; **pri~i** (*tr*) opjevati rugalicom

kaolin|o (*min*) kaolin; porculanača; bijela masna gлина

kaolinit|o (*min*) kaolinit, alumosilikat, osnovni sastojak kaolina

kaon|o (*fiz*) kaon, mezon koji sadrži oko pola mase protona

kaos|o = HAOSO

kap|o glava 1. (*anat*) gornji dio čovječjeg tijela ili prednji dio tijela viših životinja; 2. (*anat*) dio neke anatomske strukture ili organa; 3. glavni ili prvi čovjek u nekoj zajednici; 4. prednji dio čega, čelo; 5. istaknuti prošireni dio čega (**najlo~o**), (**brasik~o**); ~**a** koji se odnosi na glavu; ~**ažo** (*kul*) hrana pripremljena od glave neke životinje; ~**eto** glavica; **en~igi** zapamtiti, utuviti u glavu; **mult(a)~a** višeglav, koji ima nekoliko glava; **sen~a** bezglav; **sen~igi** odrezati, odrubiti glavu; **trans~igi** prebaciti se preko glave; ~**antaže** glavom naprijed; ~**jesi** (*ntr*) klimati, odobravati, potvrditi glavom; ~**loko** uzglavlje; ~**rompa** vratoloman; ~**turno** vrtoglavica; ~**turna** vrtoglav; **brul~ulo** usijanik, usijana glava; **dik~a** tvrdoglav; **ġet~o** (*pom*) vrh lukobrana; **korn~uloj** vragovi; **linio~o** početak ili kraj neke crte; **malplen~ulo** praznoglavac, šupljoglavac; **martel~o** glava čekića; **nud~a** gologlav; **pafil~o** usadnik, kundak; **ter~o** rt = PROMONTERO, KABO; **vent~ulo** vjetrogonja, vjetrenjak

kapa kapa (kappa); deseto slovo grčkog alfabeta

kapabl|a sposoban, podoban, dorastao, vješt, kadar; ~**i** (*tr*) biti sposoban, biti u stanju; ~(**ec**)o sposobnost, podobnost, vještina; **mal~a** potpuno nesposoban; **ne~a** nesposoban; **sen~eco** nesposobnost; **kargo~o** nosivost tereta; **laborne~o** radna nesposobnost; **šarġo~o** nosivost, opterećenost

kapacit|o kapacitet 1. mogućnost primanja čega u sebe; 2. (*fiz*) sposobnost tijela da primi električni naboj ili toplinu; 3. (*inf*) količina informacija koju kompjutor može pohraniti; 4. (*teh*) količina proizvoda koju može proizvesti stroj, pogon, tvornica; 5. (*turizm*) količina prostora, mjesta, kreveta u turizmu; 6. stručnjak, osoba izrazitih sposobnosti; **kanala~o** kapacitet komunikacijskih kanala; **registra ~o** (*inf*) ukupni broj bitova ili bajtova koje može spremi registar mikroprocesora; **labor~o** radna sposobnost; ~**anco** = ~o 2; ~**igi** osposobiti, kapacitirati; ~**ita** osposobljen

kape|i (*ntr, pom*) ploviti s reduciranim jedrima za nevremena

kapel|o kapela 1. (*kat*) mala crkva posebne namjene; 2. (*kat*) dio crkve s oltarom; 3. (*glazb*) manji orkestar ili pjevački zbor; 4. (**K**)~**o** (*astr*) Kapela, sjajna zvijezda u zvijezdu Kočijaša; ~**ano**, ~**pastro**

kapelan, pomoćni svećenik; ~**estro** kapelnik, zborovoda

kaper|i (*ntr*) gusariti, proganjati i otimati neprijateljske brodove; ~**ado** gusarenje; ~**ažo** opljačkana roba; ~**isto** gusar, pirat, kaper; ~**šipo** gusarski brod; **for~i** zarobiti brod, robu i posadu

kapilar|o kapilara 1. (*anat*) najtanja krvna žilica koja spaja arterijski i venski krvni optok; 2. (*kem*) tanka cjevčica; ~**a** kapilaran, kapilarni, tanak kao vlas; 3. (*fiz*) kapilarnost, svojstvo tekućine da se u tankim cijevima diže brže negoli u širimama

kapital|o kapital 1. (*fin*) glavnica, vrijednost koja donosi novu vrijednost; 2. bogatstvo, imetak, novac; 3. (*pren*) duhovna ili materijalna vrijednost uopće; ~**eto** sitni kapital; ~**igi** kapitalizirati; ~**ismo** kapitalizam; ~**isto** kapitalist; **spezo~o** obrtna sredstva; **štat~ismo** državni kapitalizam

kapitan|o kapetan 1. (*voj*) najviši čin nižih časnika kopnene vojske i zrakoplovstva; 2. (*pom*) zapovjednik broda trgovačke mornarice i svaki pomorac u zvanju kapetana duge plovidbe; 3. (*sport*) vođa momčadi; **fregat~o** kapetan fregate; **korvet~o** kapetan korvete

kapitat|o (*anat*) kapitat, srednja prednja kost zapešća

kapitel|o kapitel 1. (*građ*) oglavlje, glava stupa na koji se naslanja teret luka ili grede; 2. (*tisk*) vrsta tiskarskih slova koja imaju oblik velikih početnih slova, a razmjere malih slova

kapitul|o 1. (*bot*) glavica (*capitulum*), glavičasti cvat kod biljaka iz por. glavočika; 2. (*kat*) kapitul, kapitol, zbor kanonika koji pomažu biskupu u obavljanju dužnosti; 3. dio, odjeljak knjige, poglavlje

kapitulac|i (*ntr*) kapitulirati 1. (*voj*) predati se ratnom neprijatelju; 2. (*pren*) odustati od čega, ustuknuti; ~**o** kapitulacija

kapok|o (*bot*) kapok, vlakno iz plodova pucavaca kapoka, služi za punjenje jastuka; ~**ujo**, ~**arbo** (*Ceiba pentandra*) kapok drvo, ceiba, iz por. svi-lenjevki

kapol|o (*min*) skupocjeni brušeni ali i nefacetirani dragi kamen

kapon|o (*orn*) kopun, uškopljen pijetao

kaponier|o (*voj*) kaponir, dio utvrđene linije ili teški bunker za djelovanje flankiranom vatrom s obje strane

kapor|o (*bot*) kapar, kapara (*Capparis*) iz por. kaprica; **dorna ~o** trnoviti kapar (*C. spinosa*), mediteranski grm, čiji se cvjetni pupoljci kisele u octu i služe kao začim

kaporal|o (*voj, pov*) kaplar, desetnik, najniži čin u vojsci

kapot|o 1. kapot, kaput, debeli ogrtač s kukuljicom; 2. zaklopac za motor na automobilu

kapri|o (*zoo*) koza (*Capra*) preživač iz por. šupljorožaca; uzgaja se radi mlijeka, mesa i kože; ~**a** kozji; ~**ažo** kozetina, kozje meso; ~**eto** kozlič; ~**ido** jare, jarić; ~**idažo**-jaretina; ~**ino** koza; ~**obleki** (*ntr*) meketati = MEKI; ~**opieda** koji je kozjih nogu; **vir~o** jarac

kapre|o* (*bot*) vrba iva (*Salix caprea*) iz por. vrba
kapreol|o (*zoo*) srndač (*Capreolus capreolus*), preživač iz potporodice jelena; ~**ino** srna; ~**ažo** srnetina
kapric|o kapric, hir; ~**a** kapriciozan, hirovit, prko-

san; ~e hirovito; ~i (ntr) kapricirati se, prkositi, postupati hirovito
kaprič|o (glazb) kapričo, capriccio; skladba s naglim iznenadjenjima u kompoziciji i zvuku
kaprifoli|o (bot) obična kozokrvina, prava kozja krv (*Lonicera caprifolium*) drvenasta povijaša; v. **lonicero**
Kaprikorn|o (astr) Jarac (*Capricornus*) zvijezde zodijska na južnom nebu
kaprimulg|o (orn) legani, kozodoj (*Caprimulgus*) rod ptica plosnate glave i široka kljuna
kapriol|o kapriola, skok rukama o tlo s nogama uvis; prevrtanje u zraku, salto; ~i (ntr) prekoprnuti se, prekobaciti se, prevrnuti se, napraviti salto
kapsel|o (bot) rusomača (*Capsella*) iz por. krstašica; **paštista** ~o pastirska torbica, torbičica (*C. bursa pastoris*)
kapsik|o (bot) paprika (*Capsicum*) iz por. pomoćnica; **duonligneca** ~o (*C. frutescens*) feferon; **unujara** ~a jednogodišnja paprika (*C. annuum*); **pseudo**~o čili paprika (*Solanum pseudocapsicum*)
kapstan|o (teh) vitlo, kolotur; čekrk
kapsul|o (teh) kapsula 1. (voj) upaljač koji služi za paljenje eksploziva; 2. (farm) čahura za lijekove koja se guta zajedno s lijekom; 3. (teh) kabina svemirskog broda; 4. plastični ili metalni ometač oko čepa boce; 5. (bot) A. tobolac, suhi plod pucavac; B. kapsula, plodni dio gornjeg dijela sporogona kod mahovina
kapt|i (tr) hvatati, uhvatiti, uloviti, zgrabiti, zaplijeniti, uhapsiti; ~o ulov, lovina, uhidba; ~adi hvatati, loviti, plijeniti, hapsiti; ~ado hvatanje, lovljenje, hapšenje; ~ažo plijen; ~iği uhvatiti se, uloviti se; ~ilo zamka, stupica; ~ito uhićenik, zatvorenik, sužanj; ~iteco zarobljeništvo, sužanjstvo; ~itejo zatvor za uhićenike; **ek**~i zgrabiti, ščepati, brzo uhvatiti; **el**~i izmamiti, izvući; **en**~i uhvatiti u, usisati, uvući; **for**~i oteći; **kun**~ito suhićenik, suzattvorenik; **ne**~ebla neuhvatljiv, nedostižan; **re**~i ponovno uhvatiti; **sin** ~ado igra lovice, dječja igra u kojoj se igrači međusobno love; **fiš**~i loviti ribu; **fiš**~ilo svako sredstvo za ribolov; **fiš**~isto ribar, ribič; **muš**~ulo (bot) muholovka (*Dionaea muscipula*) mesožderna biljka iz por. rosika; **milit**~ito ratni zarobljenik; ~ošnuro laso, omča
kapucen|o (kat) kapucin, redovnik franjevac; ~a kapucinski; ~a **simio** (zoo) bjelolici kapucin (*Cebus capucinus*) južnoamerički širokonosni majmun iz por. *Cebidae*, na glavi ima čuperak u obliku kukuljice
kapuč|o 1. (odj) kapuljača, kapuca, kukuljica; pokrivalo glave sašiveno za kabanicu; 2. kožnati ili platnjeni krov na vozilu; **kamen**~o kamilavka, začepak peći; gornji dio kamina
kapučin|o (kul) kapučino, espresso kava s mlijekom u pjeni posuta čokoladom ili kakaom
kapus|o (pom) smjer osovine broda gledan odostraga prema naprijed
kaput|a propao, gotov, razbijen, slomljen
kar|a 1. drag, mio, voljen; 2. skup, skupocjen; ~eco skupoca; ~ega 1. vrlo drag; 2. preskup; ~ižo poskupljenje; ~ulo dragi, voljeni; ~ulino draga, voljena; **mal**~a jeftin; **mal**~eco jeftinoća; **mal**~ižo pojeftinjenje

kara|o (bot) parožina (*Chara*) rod slatkovodnih zelenih algi iz por. parožina
karab|o (ent) trčak (*Carabus*) kukac iz reda kornjaša; ~edoj trčci (*Carabidae*)
karaben|o (voj) karabin, karabinka, kratka puška
karadri|o (orn) kulik, blatarić (*Charadrius*) ptica močvarica iz reda pijukavki; ~edoj kulici (*Charadriidae*)
karaf|o karafa, trbušasta boca, staklenka (obično za vodu)
karagan|o (bot) karagana (*Caragana*) iz por. leptirnjaka
karak|o karaka 1. (pom, pov) veliki naoružani trgovački jedrenjak za duge plovidbe; 2. (žarg) olupina, stara neupotrebljiva lađa
karakal|o (zoo) karakal (*Lynx caracal*) vrsta afričkog i azijskog risa s crnim ušima
karakalpak|o (etn) Karakalpak; (K)~io, (K)~astano (geog) Karakalpakstan, autonomna republika u Uzbekistanu
karakol|i (ntr) skakutati, poskakivati, okretati se, vrtjeti se (o konju ili jahaču)
karakter|o karakter, značaj, narav, obilježje; ~a karakteran 1. čvrst, postojan, pouzdan; 2. moralan, čudoredan, postojan; ~ologio karakterologija, grana psihologije koja proučava tipove, temperature i karaktere ljudi; **divers**~aj raznokarakterni, koji imaju različite karaktere; **sen**~a beskarakteran, nekarakteran
karakteristik|o karakteristika 1. posebna značajka, pojedinačno svojstvo; 2. (mat) cjelobrojni dio logaritma
karakteriz|i (tr) karakterizirati 1. opisivati posebnost, osebnost neke osobe ili pojave; 2. biti karakterističan, određivati karakteristiku; ~a karakterističan, tipičan, osebujan, poseban; ~ado karakterizacija; ~ažo karakterističnost, osebnost, posebnost
karaktr|o karakter, biljeg, znamenje, značaj; jezični ili kompjutorski znak
karakul|o karakul (zoo) pasmina ovce podrijetlom iz Turkmenistana; ~ažo vrlo cijenjeno kovrčavo krzno dobiveno od netom ojanjene janjadi
karambol|i (ntr) karambolirati, sudariti se, sukobiti se; ~o karambol, sudar, sukob
karamel|o (kul) karamela, bombon od prženog šećera i mlijeka; ~iği karamelizirati se
karanged|oj* (iht) šaruni, šnjuri (*Carangidae*), ribe koštunjače
karapac|o (zoo) ljuska, oklop (*carapax*), oklop nekih životinja npr. kornjače
karas|o (iht) karas (*Carassius*) rod slatkovodnih riba iz por. šarana
karat|o karat 1. mjera za težinu zlata i dragulja; 2. mjera za čistoću zlata
karate|o (sport) karate, vrsta japanskog šakačko-borilačkog sporta
karavan|o karavana 1. u pustinjskim krajevima povorka natovarenih deva, konja, kola i ljudi; 2. karavan, automobilska prikolica opremljena ležajevima i kuhinjskim uređajima; 3. (pren) niz vozila ili plovila u pokretu; ~ejo karavan-saraj, na Bliskom istoku mjesto odmora za karavane s gostionicama i skladištima

karavel|o karavela 1. (*pom, pov*) jednopalubni trgovački jedrenjak do 17. st; 2. (*zrak*) tip vrlo brzog zrakoplova

karb|o 1. ugljen, ugali; 2. žar, žeravica; 3. ugljeni prašak; ~**a** ugljenast; ~**ejo** skladište ugljena; 3. (*pom*) ugljenarnica, spremište ugljena u potpalublju broda; ~**ero** sitni dio ugljena; ~**eto** mali komad ugljena; ~**ido** (*kem*) karbid 1. binarni spoj ugljika s kakvim elektropozitivnijim elementom; 2. kalcijev karbid koji s vodom daje acetilen; ~**igi** pougljeniti, karbonizirati; ~**igejo** mjesto gdje se karbonizira drvo da se dobije ugljen; ~**iği** pougljenjeti, pretvoriti se u ugljen; ~**isto** ugljenar, karbunjer; ~**ujo** posuda za ugljen; ~**umi** (*ntr*) snabdijevati se ugljenom; ~**obaseno** kraj s nalazištima ugljena; ~**odona**, ~**ohava** bogat ugljenom; ~**ogruzo** sitni komadi ugljena; ~**okopio** kopija teksta s karbon-papira; ~**krajono** ugljena olovka za crtanje; ~**ominejo** ugljenokop, rudnik ugljena; ~**onigra** crn kao ugljen; ~**opapero** karbon-papir; ~**brun~o** smeđi ugljen; ~**ligno~o**, ~**ter~o** lignit, drveni ugljen; ~**min~o**, ~**šton~o** kameni ugljen; ~**osto~o** ugljen životinjskog podrijetla

karbam|o (*kem*) karbam, radikal karbamatske kiseline (u složenicama); ~**a acido** karbamatska kiselina

karbamid|o (*kem*) = UREO; ~**ata acido** = KARBAMATA ACIDO

karbazol|o (*kem*) karbazol, troslojni hidrokarbonid

karbo- (*kem*) karbo-; kao prvi dio riječi u složenicama označuje prisutnost ugljena (~**cilda**, ~**nitriolo**)

karboksil|o (*kem*) karboksil, rastopina fenola u vodi; ~**a acido** = FENOLO

karboline|o (*kem*) karbolineum, uljasta mješavina katrana i kamenog ugljena, služi za impregnaciju drvene građe i uništavanje štetočina na vočkama

karbon|o (*kem*) ugljik, kemijski element, simb. C; postoji u tri alotropske modifikacije: dijamant, grafit i amorfni ugljik, fullereni; ~**a dioksido** ugljikov dioksid; ~**a disulfido** ugljikov disulfid; ~**a monoksido** ugljikov monoksid; ~**ato** karbonat, sol ugljične kiseline; ~**ido** karbid; ~**igi** = KARBIGI; ~**acido** ugljična kiselina; ~**hidro(gen)~ato** ugljikovodična kiselina; ~**klorfluor~o** klorofluorouglik

karbon- (*kem*) karbon-; u složenicama kod naziva tvari označuje spojeve kiseline (~**klorido**, ~**amido**); ~**acidoj** karbonske kiseline

karbonad|o 1. (*kul*) karbonada, meso pečeno na žaru; 2. (*min*) karbonado, sivocrni brazilski dijamant, rabi se za bušilice

karbonar|o (*pov*) karbonar, član tajne političke organizacije, koja se početkom 19. st. borila za ujedinjenje Italije

karboni|o (*geol*) karbon, peti period paleozoika, trajao oko 65 milijuna godina

karbonil|o (*kem*) karbonil, ugljena prašina

karborund|o (*kem*) karborund, umjetni silicijev karbid velike tvrdoće, služi za brušenje i rezanje kamena

karbunkl|o karbunkul 1. (*med*) čir, poganac, nape-tak; ograničena gnojna upala kože i potkožnog tkiva; 2. (*bot*) žitna snijet

karbunkol|o (*min*) karbunkul, tamnocrveni granat

karbur|i (*tr*) karburirati 1. pomiješati metal s ugljenom; 2. povisiti rasvjetnu i gorivu snagu plinova; ~**afo** gorivo; ~**ilo**, ~**atoro** karburator, rasplinjač

karcer|o zatvor, tamnica, uze; **en~igi** utamničiti, zatvoriti u tamnicu; **kel~o** podrumska, podzemna tamnica; ~**puno** zatvorska kazna

karcin|o (*zoo*) obični vodar, rakovica (*Carcinus*) vrsta kratkorepog raka

karcinom|o (*med*) karcinom, maligni tumor, rak; zloćudna novotvorina u tijelu

kard|o (*bot*) karda, stričak, sikavica, osjak (*Cardus*) iz por. glavočika; **benita ~o** čakalj = KNIKO 2; **Maria ~o** osljebad (*Silybum marianum*) = MARIA SILIBO; ~**i** (*tr*) gargašati, grebenati (konoplju, lan); ~**ilo** gargaše, naprava za češljanje vune; ~**mašino** stroj za češljanje vune; **azen~o** (*bot*) kravačac, magareći trn (*Onopordum acanthium*) iz por. glavočika; **felto~o**, **ful~o** blijeda češljuga (*Dipsacus sativus*, *D. fullonum*) iz por. češljugovina; **stel~o** zvjezdasta zečina (*Centaurea calcitrapa*)

kardamin|o (*bot*) režuha (*Cardamine*) iz por. krstašica; **amara ~o** gorka režuha (*C. amara*); **herbej~o** livadna režuha (*C. pratensis*)

kardamom|o (*bot*) kardamom (*Elettaria cardamomum*) iz por. đumbira

kardan|o kardan 1. (*teh*) mehanički zglobov koji omogućuje prijenos okretaja između dva vratila; 2. (*nav*) sustav od dva koncentrična prstena koji položenom instrumentu osigurava stalan vodoravni položaj

kardel|o (*orn*) češljugar, štiglic (*Carduelis carduelis*), ptica pjevica iz por. zeba; *usp.* **emberizo**, **fringo**, **fringelo**, **kanabeno**

kardi|o (*med*) kardio-; kao prvi dio riječi u složenicama označuje ono što se odnosi na srce; ~**ografo** kardiograf, aparat za bilježenje otkucaja srca; ~**ogramo** kardiogram, grafički prikaz rada srca; ~**ologo** kardiolog; ~**ologio** kardiologija, dio medicine o bolestima srca i krvnih žila; ~**opatio** kardiopatija, skupni naziv za sve srčane bolesti; ~**omiopatio** kardiomiopatija, heterogena skupina bolesti koje zahvaćaju miokard; ~**otomio** kardiomotomija, kirurški zahvat na srcu; **elektro~ografo** elektrokardiograf, naprava za zapis akcijskih potencija srca preko elektroda postavljenih na prsni koš i udove; **endo~o**, **mio~o**

kardigan|o* (*odj*) kardigan, vesta za kopčanje bez ovratnika

kardin|o (*teh*) kardan, spojnice, šarka, zglobov, pant (na vratima i prozorima) *usp.* **čarniro**, **pivoto**

kardinal|a kardinalni, temeljni, bitni, glavni; ~**a nombro** glavni broj, jednostavni broj kojim se odgovara na pitanje koliko; ~**eco** bitnost; **sam~aj** (*mat*) koji su jednake vrijednosti (o skupovima)

kardinal|o (*kat*) kardinal, jedan od 70 najviših dostojanstvenika u Katoličkoj crkvi; ~**a** kardinalski; ~**aro** kardinalski zbor; ~**eco** kardinalat, služba i čast kardinala; ~**igi** imenovati za kardinala

kardioid|o (*mat*) kardioida, srcolika krivulja četvrtoga stupnja

kardj|o (*anat*) gornji otvor želuca

kardon|o (*bot*) karda, španjolska artičoka (*Cynara cardunculus*) iz por. glavočika; kao povrće se koriste izbijeljene peteljke listova

kardu|o (*bot*) stričak (*Carduus*) iz por. glavočika

karduel|o (*orn*) čičak (*Carduelis*), ptica iz por. zeba

kardunkol|o* (*bot*) oslobod, magareća salata, gopin trn, sikavica (*Silybum marianum*) iz por. glavočika

kare|o (*kul*) kari, curry; pikantni indijski začin, žuti prah dobiven mljevenjem podanka kurkume i različitih mirodija

kareks|o (*bot*) šaš, oštrica, sitak (*Carex*) iz por. šiljeva

karel|o (*etn*) Karelac; (**K**)~**io** (*geog*) Karelja, zemlja podijeljena između Finske i Ruske Federacije; republika u Ruskoj Federaciji

karen|o 1. (*pom, brod*) karena, kobilica, podvodni dio broda; 2. (*bot*) ladica, dvije donje, često međusobno srasle laticice cvjetova leptirnjača; ~**i** (*tr*) čistiti, popravljati donji vanjski dio broda

karenc|o karencija 1. nedostatak, nestašica, pomanjkanje, oskudica, uskrata; 2. (*biol*) kod biljaka i životinja razdoblje u kojem se ne smiju koristiti za ljudsku prehranu; 3. (*agr*) određeni i dopušteni broj dana između primjene sredstava za zaštitu bilja i berbe, odnosno uporabe u ljudskoj ishrani

kares|i (*tr*) milovati, gladiti, dragati, tetošiti, maziti; ~**a** mazni; ~(**ad**)**o** milovanje, draganje, tetošenje, maženje; ~**ema** mazan, umiljat, njezan; ~**inda** ljubak; **mal**~**i** zlostavljati

Karesm|o (*kršć*) Korizma, vrijeme od 40 dana posta i pokore prije Uskrsa

karet|o (*zoo*) kareta, glavata želva, karetna želva (*Caretta caretta*), kornjača iz por. morskovodnica (*Cheloniidae*)

karg|o (*trans*) kargo, teret (brodski, avionski, željeznički); ~**i** (*tr*) tovariti, utovarivati, ukravati; ~**ado** utovar, tovarenje, krcanje; ~**ejo** stovarište; ~**ujo** posuda za transport tereta; **mal**~**i** iskrcati, istovariti; ~**okapablo** nosivost tereta; ~**opezo** težina tereta; ~**ošipo** teretni brod

kari|o (*med*) karijes, kostojedina, gnojna upala i izjedanje zuba; ~**igi** uzrokovati karijes; ~**iği** zahvatiti karijesom

kariatid|o (*građ, pov*) karijatida, potporni stup u obliku žene

karib|o* (*iht*) piranja (*Pygocentrus piraya*), vrsta grabežljive slatkovodne ribe

karib|oj (*etn*) karibi, karaibi; skupina indijanskih plemena naseljena u sjevernom dijelu Južne Amerike, a nekoć i u Malim Antilima; ~**a** karipski; (**K**)~**a** Maro Karipsko more

karibu|o (*zoo*) karibu (*Rangifer tarandus*), vrsta sjevernoameričkog soba

karijer|o karijera, napredovanje u stručnosti, profesionalni životni put; ~**adi** trčati za karijerom; ~**emo**, ~**ismo** karijerizam; ~**isto** karijerist

karik|o (*bot*) papaja (*Carica*) iz por. palmi; jestivi plodovi su sočni, okruglasti, muškata mirisa

karikatur|o (*lik*) karikatura, crtež koji jednostavnim potezima prikazuje bitne (obično slabe) osobine osoba, događaja, predmeta u očito iznakaženom obliku u svrhu ismijavanja; ~**a** karikaturni, karikaturni; ~**i** (*tr*) karikirati, prikazati u karikaturi; ~**isto** karikaturist

kariljon|o kariljon, zvučna zvona; ura budilica koja pleše i svira; ~**i** (*ntr*) melodiozno svirati, zvoniti

karin|o (*orn*) greben (*carina*) visoka kresta na prsnoj kosti ptica

kariofil|o (*bot*) 1. klinčić, karanfilić, osušeni cvjetni pup karanfilovca, služi kao mirodija i u medicini; ~**ujo**, ~**arbo** karanfilovac (*Syzgium aromaticum*)

v. **sizigio**; ~**acoj** porodica karanfila (*Caryophyllaceae*)

kariokinez|o (*biol*) kariokineza, mitoza, indirektna divizija, način umnažanja stanične jezgre = MITOZO

kariol|o 1. karijola, tačke, kolica za prenošenje tereta na dva kotača s dva ruda; 2. (*pov*) karijol, polukočija

karioplasm|o* (*biol*) karioplazma, tvar koja tvori staničnu jezgru

kariops|o (*bot*) pšeno (*caryopsis*) plod u trava, suhi plod nepucavac

kariotip|o (*biol*) kariotip; broj, oblik i veličina kromosoma određenog organizma ili tipa stanica; osnovna je metoda citogenetike

karis|o (*bot*) karisa (*Carissa*) iz por. zimzelena

karism|o karizma, božanska nadarenost, sveto nadahnuće

karit|a* karitativan, dobrotvoran, milosrdan

karitat|o (*kat*) milosrđe, samilost

karite|o (*bot*) maslačno drvo (*Vitellaria paradoxa*) iz por. gutaperkovki; sjemenke su bogate uljem

karj|o (*bot*) karija, hikorija (*Carya*) iz por. orahovki; **pekan**~**o** slatka karija, pekan-orah (*C. illinoensis*)

karlin|o (*bot*) kralvlak (*Carlina*) iz por. glavočika

karm|o (*hind, vjer*) karma 1. svako djelovanje, čin; 2. moralna uzročnost, prema kojoj su život, karakter i sudbina određeni djelima iz prethodnog života

karmanjol|o (*pov*) karmanjola, revolucionarna pjesma i ples iz doba francuske buržoaske revolucije koncem 18. st.

karmelan|o (*kat*) redovnik karmelićanin; ~**ino** karmelićanka

karmezin|a grimizan, tamnocrven; *usp. skarlata*

karmin|o karmin, žarkocrvena boja dobivena iz košenila; ~**a** karmin, žarkocrven

karminativ|a (*farm*) karminativan, koji može istjerati crijevne plinove

karn|o (*anat*) meso (na tijelu); ~**a** tjelesni; ~**ajoj** (*lik*) razgolićeni dijelovi ljudskog lika na slikama; ~**ulo** smrtnik = MORTONTO; ~**odika**, ~**ohava** de-beo, tust, pretio; ~**omanğa** koji se hrani mesom; ~**omanguloj** mesojedi; ~**ošira** koji trga, kida meso životinja; ~**ovora** = KARNOMANĜA ~**ovoru- loj** (*zoo*) mesožderi; **dis**~**i**, **dis**~**igi** rastrgati nečije meso; **en**~**iği** utjeloviti se, inkarnirati se; **reen**~**iği** reinkarnirati se; **reen**~**iğö** reinkarnacija, preseljenje duše nakon smrti u tijelo drugog bića; **sen**~**a** bezmesan, s malo mesa; **dento**~**o** zubno meso; **tibio**~**o** = SURO

karnalit|o (*min*) karnalit, kalijum magnezijski klorid, sirovina za dobivanje kalijevih soli, umjetnog gnojiva

karnaval|o karneval, poklade, mesopust, fašnik; razdoblje prije korizme u kojem se priređuju povorke maskara, kostimirani i maskirani plesovi

karneol|o (*min*) karneol, poludragulj crvene i žute boje, inačica kalcedona

Karni(ol)* (*geog*) Kranjska, pokrajina u Sloveniji; ~**ano** kranjac; **Supra** ~**o** Gorenjsko; **Suba** ~**o** Dolenjsko; **Meza** ~**o** Notranjsko

karnivor|o* (*zoo*) mesojed, mesožder; životinja koja se hrani isključivo mesom = KARNOMANĜULO

karo|o (*igr*) karo, jedna od četiri boje u igraćim kartama
karob|o (*bot*) mahuna, plod rogača; ~**ujo**, ~**arbo** rogač (*Ceratonia siliqua*) iz por. leptirnjača
karol|o (*glazb*) koleda, kolenda; vesela božićna ili uskršna pjesma koja se pjeva od kuće do kuće
Karon|o (*mit*) Haron, u starogrčkoj mitologiji, prevozitelj mrtvaca u podzemni svijet preko rijeke Aheront
karos|o* kočija, fijaker, karoca; kola na opruge s konjskom zapregom
karoseri|o (*aut*) karoserija, gornji dio vozila za smještaj osoba, tereta i pogonskog stroja
karot|o (*bot*) mrkva (*Daucus carota*) iz por. štitarki; ~**eto** mrkvice, kultivirani oblik mrkve s malim korijenom
karoten|o (*kem, biol*) karoten, karotin, narančasti biljni pigment, obično u žutom i narančastom voću i povrću; ~**oidoj** karotenoidi, skupina prirodnih žutih ili purpurnocrvenih pigmenata češćih u biljaka i životinja
karotid|o (*anat*) karotida, glavna vratna arterija
karp|o* (*iht*) šaran, krap (*Cyprinus carpio*) slatkovodna riba iz por. šarana; **usp. bramo, ciprino, karaso**; ~**ido** mladi krap
karp|o* (*anat*) karpus, pešče, zapešće, kosti pešća; sitne kosti šake smještene po četiri u dva reda
karpe|o = KARPO 2
karpel|o (*bot*) plodnički list, središnji dio cvijeta u kritosjemenjača
karpen|o (*bot*) grab (*Carpinus*) iz por. breza; **orienta ~o** bijeli grab (*C. orientalis*)
karpesi|o* (*bot*) ovratnjak (*Carpesium*) iz por. glavčika
karpologi|o* karpologija, dio primijenjene botanike koji se bavi proučavanjem građe i oblika plodova
karst|o (*geog*) krš, kras, golet, kameno tlo, predio krša
kart|o karta; ~**aro** 1. snop igraćih karata; 2. mapa; 3. kartoteka; ~**eto** kartica 1. posjetnica; 2. naljepnica; **invit ~o** pozivnica; **land ~o** zemljovid; **lud ~o** igraća karta; **manđo ~o** jelovnik; **membro ~o** članska iskaznica; **pošt ~o** poštanska karta, razglednica; **tru ~o** karta sa registriranjem pomoću rupa; **vizit ~o** posjetnica; ~**auguri**, ~**odiveni** gatati kartama; ~**oteko** kartoteka
kartam|o (*bot*) bodalj, šafranika (*Carthamus*) iz por. glavčika; **tinkuta ~o** bojadisarski bodalj, mala žutunica (*C. tinctorius*)
kartav|i (*ntr*) hrastati, račlati, rengati, grasirati; izgovarati glas r kroz grlo
kartel|o kartel 1. (*pov*) pismeni izazov na dvboj; 2. (*prav, ek*) oblik povezivanja srodnih poduzeća radi povećanja dobiti i izbjegavanja konkurencije; ~**igi** kartelirati, udružiti u kartel; **mal ~igo** zabrana kartela u nekoj zemlji ili grani industrije
kartezi|a kartezijski, kartezijski; ~**ano** kartezijski; ~**(an)ismo** kartezijsizam, racionalistički filozofski smjer na temelju učenja R. Descartesa
kartilag|o hrskavica; ~**a** hrskavični
kartoč|o metak, čahura, naboj, patrona; **blanka ~o** slijepi metak, čorak ~**ujo**, ~**zono** redenik, pojas za nošenje metaka; ~**šargilo** naboj
kartograf|o (*geog*) kartograf, uzrađivač karata; ~**io**

kartografija, znanost o povijesti, izrađivanju, uporabi i održavanju zemljovida i drugih geografskih i srodnih karata; **desegnisto ~o** crtač karata i planova

karton|o karton 1. ljepenka, ambalažni tvrdi debeli papir; 2. kartonska kutija; 3. crtež izveden olovkom, perom ili ugljenom na čvrstom papiru; 4. dokument s određenim podacima = DOSIERO; ~**a** kartonski; ~**afo** predmet od kartona, kartonska kutija; **muldo ~o, pajlo ~o, šton ~o**

kartotek|o kartoteka, sustavna zbirka karata koje sadržavaju podatke o osobama, stvarima, pojavama i sl.

kartuš|o kartuša 1. (*pov*) duguljasta ovalna ploča na kojoj se u starom Egiptu ispisivalo ime faraona; 2. plastični ili slikani ornamentalni motiv, obično ovalnog oblika, koji služi kao podloga za grbove, ambleme i sl.; ukrasni okvir

kartuzi|o (*kat*) kartuzija, samostan pustinjaškog reda kartuzijanaca; ~**ano** kartuzijanac, kartuzijanski redovnik; ~**ana likvoro** (*kul*) kvalitetan kartuzijanski liker

karum|o (*bot*) kumin, kim (*Carum*) iz por. štitarki
karunkl|o (*anat*) karunkula, mala kvržica građena od mekog tkiva, slična bradavici, npr. na unutrašnjem oćnom kutu

karusel|o karusel 1. (*pov*) svećane viteške igre na konjima; 2. (*sport*) u konjičkom sportu paradna vježba u kojoj se izvode razne figure; 3. zabavni vrtuljak, ringšpil; 4. vertikalni tokarski stroj; 5. dijaprojektor sa spremnikom koji automatski mijenja slike

karvi|o (*bot*) kumin, kim, kimej, kuminjak (*Carum carvi*) začinska biljka iz por. štitarki; ~**brando** kimovača

kas|o kasa 1. čvrsti, najčešće željezni ormar za čuvanje novca, dragocjenosti, dokumenata i sl.; 2. blagajna (u banci, trgovini ili radnoj organizaciji); 3. novčana sredstva, gotov novac u blagajni; ~**a** novčani, blagajnički; ~**eto** osobna štedna kasica; ~**isto** blagajnik; **en ~igi** inkasirati, unovčiti, naplatiti, ubrati novac; **prunto ~o** kreditna banka; **špar ~o** štedionica; ~**libro** blagajnička knjiga; ~**mono** gotovina, gotov novac u blagajni; ~**registrilo** registar blagajna

kasaci|o (*prav*) kasacija, ukidanje presude od strane višeg suda zbog povrede prava ili pravnog postupka; ~**a** kasacijski; ~**i** (*tr*) obaviti kasaciju

kasark|o* (*orn*) utva zlatokrila (*Casarca casarca*) ptica iz por. pataka

kasav|o kasava 1. tapioka, manioka, hranjivi škrob iz gomolja brazilske biljke *Manihot esculenta*; 2. plosnati kruh od tog brašna

kased|o kaset 1. (*glazb*) zvučna ili filmska vrpca uložena u poseban okvir; 2. kutija za čuvanje manjih vrijednih stvari; 3. (*min, građ*) četverokutna ukrasna polja na stropu; ~**ilo** kasetofon; **en ~igi** snimiti na kasetu; **poš ~ilo** džepni kasetofon; ~**ita** kasetiran

kaserol|o šerpa, padela, rajngla, teća, rukačica, kastrola; posuda za kuhanje s drškom

kaset|o = KASEDO

kasi|o (*bot*) kasija (*Cassia*) iz por. leptirnjača; listovi i plodovi nekih vrsta služe kao purgativ; **kava ~o**

- indijska kasija (*C. fistula*) ljekovita biljka; **sena ~o** sena, obična kasija (*C. acutifolia*), purgativ i opojno sredstvo
- Kasiope|o** (*astr*) Kasiopeja, zvijezde na sjevernom nebu
- kasiopi|o*** (*kem*) kasiopij, kemijski element, rijetka ruda, simb. Cp
- kasis|o** biljka crni ribiz (*Ribes nigrum*) iz por. kame-nika; 2. liker od crnog ribiza, duda ili maline
- kasiterit|o** (*min*) kasiterit, kositrov oksid, kositrena rudača u obliku sjajnih crnih zrna ili kristala
- kask|o** kaciga, šljem; ~**oport**a koji ima kacigu na glavi; **blu~ulo** (*voj*) vojnik UN-a, plave kacige; **fer~o** željezna kaciga; **kresto~o**, **len~o**, **pint~o**, **sun~o**
- kaskad|o** kaskada, vodotok koji se ruši preko niza manjih strmih terasa; ~**ego** velika kaskada, kata-rakt = KATARAKTO; ~**eto** vodoskok
- kaskaril|o** (*bot*) kaskarila drvo (*Croton eluteria*), kora služi u medicini i za piće
- kasked|o** kačket, kapa sa štitnikom
- kason|o** 1. (*teh*) keson; veliki metalni sanduk za izvođenje podvodnih radova, koji ne propušta vodu; 2. (*grad*) kaset, udubljeni ukrašeni dio stro-pa; ~**malsano** kesonska bolest
- kast|o** kasta 1. zatvorena društvena skupina u Indiji i nekim drugim zemljama; 2. (*pren*) zatvorena pri- vilegirana društvena skupina vezana zajedničkim interesima
- kastane|o** (*bot*) pitomi kesten, kostanj (*Castanea*) iz por. bukovki; **kultiva ~o**, **ordinara ~o** europski pitomi kesten, gorski kesten (*C. sativa*); **Amerika ~o** američki pitomi kesten (*C. dentata*); **Činia ~o**, **moldorna ~o** kineski pitomi kesten (*C. mollissi-ma*); **Japania ~o** japanski pitomi kesten (*C. crena-ta*); **Virginia ~o** mali pitomi kesten (*C. pumila*)
- kastanjet|o** (*glazb*) kastanjeta, španjolska ručna udaraljka koja se sastoji od dviju drvenih poveza-nih školjki
- kastel|o** kaštel, kastel 1. utvrđeni dvor, zamak, tvr-đava, kula, bedem; 2. (*pom*) izdvojeno zatvoreno pramčano nadgrađe nad gornjom brodskom pa-lubom; ~**estro**, ~**mastro** plemić koji posjeduje zamak; ~**urbo** kaštel; **himer~oj**, **nub~oj** kule u zraku
- kastor|o** (*zoo*) dabar (*Castor*) glodavac iz por. da-brova, skupocjena krzna i široka plosnata repa; ~**edoj** porodica dabrova (*Castoridae*)
- Kastor|o** Kastor 1. (*mit*) jedan od blizanaca i Zeuso-vih sinova; 2. (*astr*) najsajnija zvijezda u zvijezđu blizanaca
- kastore|o** (*farm*) dabrovica, dabrova mast, žuto-smeđa tvar izlučena iz dabra
- kastoreno, kastorino*** (*teks*) kastar, vuneno sukno, mekano i lagano, slični na dabrovo krzno
- kastr|i** (*tr*) 1. kastrirati, uškopiti, ustrojiti; 2. kirur-škim zahvatom ukloniti spolne žlijezde; ~**ado** kastracija, kastriranje; ~**ito** kastrat uškopljenik, eunuh, škopac
- kastrum|o** (*voj, pov*) kastrum, tabor, rimski utvrđeni vojnički logor
- kasuar|o*** (*orn*) kazuar (*Casuarus casuarus*) austral-ska ptica trkačica crne boje perja iz por. nojeva
- kasulet|o** (*kul*) kasulet, ragu od graha sa raznim vr-stama mesa
- kaši** (*tr*) kriti, skrivati, sakriti, tajiti; **sin ~i**, ~**iği** sa-kriti se; ~**a** skriven, tajan; ~**(ad)o** skrivanje, taje-nje; ~**ažo** ono što je skriveno, skrivena stvar; ~**ebla** koji se može sakriti; ~**eco** skrivenost tajnovitost; ~**ejo** skrovište; ~**ema** tajnovit; ~**iği** skrivanje; ~**ilo** sredstvo za skrivanje; ~**inda** vrijedan skri-vanja; ~**isto** sakrivač, prikrivač; ~**ita** skriven; ~**ite** skriveno, potajice; ~**itajo** ono što je skriveno, skrivena stvar; ~**iteco** skrovitost, tajnost, potaja; **mal~i** otkriti, razotkriti; **mal~(ad)o** otkrivanje, odavanje; **mal~a** otvoren, javan, poznat, neskriven; **mal~eco** otvorenost, neskrivenost iskrenost; **mal~ema** otvoren, iskren; **mal~iği** odati se, otvo-riti se, otkriti se; **ne~ebla** koji se ne može sakriti, zatajiti; **re~i** ponovno sakriti; **štelažo~isto** = RI-CELISTO
- kašmir|o** (*teks*) kašmir 1. fina tkanina od dla-ke kašmirske koze; 2. proizvod pleten od dlake kašmirske koze
- kaštan|o** (*bot*) plod pitomog kestena; ~**arbo**, ~**ujo** kesten, listopadno drvo = KASTANEJO; ~**bruna**, ~**kolora** kestenjast, koji je boje kestena; ~**hara** ke-stenjast, koji ima kestenjastu kosu; **čeval~o** plod divljeg kestena; **čeval~arbo**, **čeval~ujo** divlji ke-sten; v. **eskulo**; **mar~o** = EKINO
- kat|o** (*zoo*) mačka (*Felis silvestris*) pripitomljena zvi-jer iz potporodice pravih mačaka; ~**oj** porodica mačaka (*Felidae*); ~**a** mačji; ~**ažo** mačji čin, mač-ja posla; ~**eto** mačkica; ~**ido** mače, mačić; ~**ino** mačka (ženka); **vir~o** mačak; ~**herbo** (*bot*) 1. = KATARIO; 2. = VALERIANO; **mustel~o** = FOINO
- kata|** kata-; kao prvi dio riječi sadrži značenje: na-dolje, prema, posve, sa, niz, po, protiv (npr. kata-bazo)
- katabat|a*** katabatički, koji se spušta
- katabaz|o*** (*met*) katabaza, silaženje, povratak; spu-štanje iz viših kopnenih krajeva prema moru
- katabol|o** (*fiziol*) katabolizam, disimilacija; proces razgradnje u kojem žive stanice razlažu složene spojeve u jednostavnije
- katadioptrik|o** (*fiz*) katadioptrika, dio optike koji se bavi odbijanjem svjetlosti i omogućavanjem bol-jeg uočavanja predmeta
- katafalk|o** katafalk 1. mrtvačka kola; 2. odar na koji se stavlja lijes kod zadušnica
- kataforez|o** kataforeza 1. (*fiz, kem*) gibanje pozitiv-no nabijenih koloidnih čestica pod djelovanjem električnog polja prema katodi; 2. (*med*) unošenje ljekovitih tvari u organizam elektroforezom
- kataif|o** (*kul*) vrsta slastice od zapečenih rezanaca preliivenih tučenim vrhnjem
- katakan|o*** katakana, jedan od oblika japanskog slo-govnog pisma
- kataklizm|o** kataklizma, propast, prirodna katastro-fa; velika i nagla elementarna nesreća
- katakomb|oj** (*pov*) katakombe, podzemna grobišta i mjesta za održavanje kulta, pretežno kod prvih kršćana; *usp.* **kripto**
- katakrez|o** (*ling*) katakreza; pogrešna ili nelogična uporaba riječi, banalna metafora (*npr.* folio de pa-pero)
- katalekt|o** (*knjiž*) katalekt, odlomak, sastavni dio književnog teksta; ~**a** katalektički, nepotpun
- katalepsi|o** (*med*) katalepsija, ukočenost mišića kao

- znak duševnog poremećaja; prisilno sugestivno stanje kod hipnotiziranih
- kataliz|j** (*tr, kem*) katalizirati, rastvarati; **~o** kataliza; ubrzanje kemijskih reakcija pod utjecajem katalizatora; **~anto** katalizator, tvar koja potiče kemijske reakcije; **~ilo** aparat za katalizaciju; **mem~o** autokataliza, samokataliza
- katalog|o** katalog, popis, lista; uređen popis čega po nekom redu; **~i** (*tr*) katalogizirati, upisivati u katalog
- katalp|o** (*bot*) katalpa (*Catalpa*) iz por. trubača
- katalun|o** (*etn*) Katalonac; (**K**)**~io**, (**K**)**~ujo** (*geog*) Katalonija, pokrajina i autonomni teritorij u sjeveroistočnoj Španjolskoj
- katamaran|o** (*pom, brod*) katamaran 1. (*pov*) splav u Polineziji; 2. dvotrupna splav na Indijskom oceanu, često s jarbolom i jedrom; 3. (*sport*) jedrilica s dva vitka trupa povezana platformom; 4. brod s dva paralelna trupa povezana platformama, velike poprečne stabilnosti i različite namjene
- kataplasm|o** (*med*) kataplazma, vruć kašast oblog
- katapodi|o** (*bot*) ljuljolika (*Catapodium loliaceum*) iz por. trava
- katapult|o** katapult 1. (*voj, pov*) ratni stroj za bacanje kamenja; 2. (*pom*) mehanička naprava za uzlijetanje zrakoplova s broda koji nema palube za uzlijetanje; 3. mehanizam koji automatski odvaja kozmonauta od svemirskog broda; 4. pračka; **~i** (*tr*) katapultirati, izbaciti katapultom
- katari|o** (*med*) katar; upala sluznice praćena obilnim lučenjem sluzi; **~a** katarni; **~ema** koji naginje upalama sluznice; **fojno~o** peludna groznica
- katarakt|o**¹ (*med*) katarakta, siva mrena na oku
- katarakt|o**² (*geol*) katarakta, prag u riječnom koritu preko kojega voda pada u slapovima
- katarrant|o** (*bot*) sobni zimzelen (*Catharanthus*) iz por. zimzelenki; **roza ~o** ružičasti zimzelen (*C. roseus*) služi za ekstrakciju antikancerogenih alkaloida
- katari|o** (*bot*) prava mačja metvica (*Nepeta cataria*) iz por. usnača, služi u medicini
- katars|o*** katarza, pročišćenje, oslobođenje duše od zastrane
- katart|o** (*orn*) strvinar (*Cathartes*) velika američka ptica grabljivica; **~edoj** porodica kondora (*Cathartidae*)
- katastr|o** katastar, gruntovnica; evidencija zemljišta i zemljišnih parcela na kojoj se zasnivaju zemljišne knjige i određuju porezi; **~i** (*tr*) upisati u katastar; **~ejo** zemljišni ured, gruntovnica
- katastrof|o** katastrofa, iznenadna nesreća, propast, slom, uništenje, nesretni događaj s kobnim posljedicama; **~a** katastrofalan
- katatoni|o** (*med*) katatonija, skup psihomotornih poremećaja
- cateču|o** (*bot*) katehu 1. osušeni biljni ekstrakt drva katehu-akacije, upotrebljava se kao bojilo za pamuk ili kao štavilo; 2. sjemenke areka-palme s listovima betelovog papra pripremljene za žvakanje
- katedr|o** katedrala 1. (*kat*) biskupska stolica; 2. povišeno mjesto za predavača; 3. radno mjesto redovitog sveučilišnog profesora; 4. znanstvena disciplina kao nastavni predmet na fakultetu ili više srodnih disciplina pod vodstvom jednog redovito
- tog profesora; **~a** katedarski; **el~e** autoritativno, s autoritetom ovlaštenog predavača
- katedral|o** (*kat*) katedrala, stolna crkva, stolnica
- kategori|o** kategorija 1. klasa, grupa, razred, vrsta; red istovrsnih pojmova ili predmeta; 2. ljudi ili pojave izdvojeni prema nekom zajedničkom obilježju ili odlici; 3. (*sport*) težinska skupina u boričkim sportovima i dizanju utega; 4. (*šah*) početna titula u nizu šahovskih naslova; **~a** 1. kategorijski; 2. kategoričan, izričit, bezuvjetan, odlučan
- katehism|o**, **katekism|o** katekizam 1. (*teol*) izlaganje kršćanskog učenja prilagođeno usvajanju prvih znanja; 2. kršćanski vjeronaučni priručnik, katehizis; 3. (*prem*) najkraći popis znanja o nekoj znanosti ili umjetnosti
- katehist|o**, **katekist|o** vjeroučitelj, kateheta
- katehiz|j**, **katekiz|j** (*tr*) katekizirati, poučavati vjeronauk; **~anto**, **~isto** = KATEKISTO
- katehumen|o**, **katekumen|o** (*kat*) katekumen, odrasli pripravnik za krštenje
- katekol|o** (*kem*) katekol, glavni sastojak mnogih trestlovina
- kateno|o** lanac, okovi, verige; **~i** (*tr*) 1. okovati, staviti komu okove; 2. sputati, sapeti, zakočiti; **~ado** okivanje, sputavanje; **~ižo** okovanost, sputanost; **al~i** prikovati; **en~igi** sputati, vezati; **mal~i**, **sen~igi** skinuti okove, osloboditi okova; **man~o** okovi za ruke; **pieđ~o** negve, okovi za noge
- kateneri|o** (*želj*) katenerij; kod električnih željeznica sustav kad električna kontaktna žica visi na određenoj udaljenosti od tla
- katet|o** (*mat*) kateta, stranica koja s drugom stranicom tvori pravi kut u pravokutnom trokutu
- kateter|o** (*biol, med*) kateter; tanka kovinska, gumeana ili plastična cijev koja se uvodi u šuplje tjelesne organe radi pražnjenja, ispiranja ili pretrage; **~i** (*tr*) kateterizirati, upotrijebiti kateter
- katetometr|o** (*geod*) katetometar, instrument za prosredno mjerenje visinske razlike dviju točaka
- katgut|o** (*med*) katgut, nit od ovčjih crijeva za šivanje tkiva kod operacija
- katiz|o** (*teks*) katizacija, apretura koja učvršćuje i daje sjaj tkaninama; **~i** (*tr*) katizirati, dati apreturni sjaj tkanini; **mal~i** ukloniti apreturu
- katjon|o** (*fiz, kem*) kation, pozitivno nabijeni ion
- katle|o** (*bot*) katleja (*Cattleya*) iz por. kaćuna
- katoblep|o** (*mit*) katoblepa, mitska životinja, vrsta zmije ili gmaza s posebnim položajem glave prema dolje
- katod|o** (*el*) katoda, negativno nabijena elektroda; *usp.* **anodo**; **~oradij** katodne zrake; **~oradiado** katodno zračenje; **kontrañ~o** protukatoda
- katokal|o** (*ent*) crvena lenta (*Catocala*), vrsta noćnog leptira
- katolik|o** katolik; **~a** katolički; **~aro** katolici; **~eco** katoličanstvo; **~ismo** katolicizam; **anglo~o** = ANGLIKANO; **grek~o** grkokatolik; **malnov~o** starokatolik; **rom~o** rimokatolik
- katoptrik|o** (*fiz*) katoptrika, dio optike koji proučava reflektiranu svjetlost
- katren|o*** (*knjiž*) katren, kitica od četiri stiha
- katun|o** (*teks*) katun, cic, gusta pamučna tkanina; *usp.* **indieno**, **kaliko**, **kretono**, **nankeno**, **perkalo**
- kauboj|o*** (*eng. cow boy*) kauboj, kravar, govedar = VAKERO, BOVISTO

kaūci|o (*prav*) kaucija, jamčevina, polog što ga pozajmljenik daje pozajmitelju radi naplate možebitne štete; **~i** (*tr*) kaucirati, položiti jamčevinu
kaūč|o* kauč, široka počivaljka s niskim naslonom
kaūčuk|o kaučuk, prirodna ili sintetična masa koja služi u proizvodnji gume; **~a** kaučukov
kaūkalid|o (*bot*) podlanica, pernatka (*Caucalis*) iz por. štitarki
kaūlerp|o (*bot*) kaulerpa (*Caulerpa*) rod morskih zelenih algi iz por. *Caulerpaceae*; **taksusfolia ~o** tisolisna kaulerpa (*C. taxifolia*)
kaūpoks|o = BOVA POKSO
kaūr|i (*ntr*) čučati, čučnuti se; **~e** čučeci, čučke, čučke; **~iği** čučnuti se, zguriti se, skvrčiti se, skupiti se
kaūri|o¹ (*bot*) novozelandski kauri, kopal-drvo (*Agathis australis*) iz por. *Araucariaceae*
kaūri|o² (*zoo*) kauri (*Cypraea moneta*) morski puž isarane kućice = MONCIPREO
kaūsalgi|o (*med*) kauzalgiija; snažna žareća bol nakon ozljede osjetnih i simpatičkih živaca = TERMOALGIA
kaūstik|a kaustičan, jedak, peckav, koji izjeda, peče; **~o** (*kem*) kaustika, kemijska tvar koja izjeda metalne i druge površine; **~eco** kaustičnost; **~izi** kausticirati, nagrizati, izjedati
kaūter|o kauterij, žrilo, izjedalo, žigalo; sredstvo ili sprava za spaljivanje rana; **~i** (*tr*) kauterizirati, spaliti tkivo, žigosati životinju usijanim metalom; **~ado** kauterizacija, spaljivanje rane, žigosanje životinje
kaūteriz|i (*tr*) 1. = KAŪTERI; 2. = KAŪSTIKIZI; **~iği** kauteriziranje
kaūz|o uzrok, razlog, povod, motiv; **~a** uzročan; **~e de** zbog, radi; **~i** (*tr*) uzrokovati, prouzročiti, prouzrokovati; **~eco** uzročnost, razložnost; **sen~a** bezrazložan; **cel~o** svrhovitost, svrsishodnost
kaūzal|a* kauzalan, uzročan
kav|o šupljina, rupa, jama, duplja; **~a** šupalj, udubljen, prazan; **~i** (*ntr*) biti šupalj; **~eto** jamica, rupica; **~igi** izdupsti, izdubiti; **~iği** udubiti se, ulupiti se; **~iği** udubljenje, uleknuce; **el~igi** izvaditi iz jame, šupljine; **el~igo** (*med*) čišćenje, struganje oštećenog tkiva; **el~atoro** ekskavator, jaružalo, bager; **en~iği** udupsti se, ulupiti se; **aksel~o** pazuh; **bel~eto** rupica na tijelu (npr. na obrazu); **fos~o** jarak; **man~o** dlan; **okul~o** očna duplja; **rad~o** udubina u tlu od kotača; **urso~o** medvjeda jama u zoološkom vrtu
kava|o (*bot*) kava-kava (*Piper methysticum*, *Piper excelsum*) iz por. bibera; iz korijena se dobivaju opojna sredstva
kavaleri|o (*voj*) kavalarija, konjaništvo, konjica
kavalir|o kavalir. 1. (*pov*) konjanik, vitez; 2. uglađen muškarac, gospodin; 3. pratitelj dama na zabavama i plesovima; 4. obožavatelj žena, udvarač; **~a** kavalirski; **~afo** kavalirština; **~eco** kavalirstvo; **kruc~o** križar; **templo~o** templar, pripadnik katoličkog viteškog reda osnovanog 1119 g.
kavalkad|o kavalkada, paradni konjanički mimohod
kavatn|o (*glazb*) kavatina, u operi kraća lirska popijevka jednostavne strukture
kavern|o 1. (*med, vet*) kaverna, šupljina nastala raspadom tkiva zbog bolesti; 2. pećina, špilja; zemu-

nica, podzemna jama; **~a** pećinski, špiljski; **~eto** = ANFRAKTO; **~ulo** = TROGLODITO; **~homo** špiljski pračovjek; **~oloğa** koji živi u špilji (o životinji)
kavi|o (*zoo*) zamorac (*Cavia*) iz por. južnoameričkih glodavaca
kaviar|o (*kul*) kavijar, očišćena i osoljena riblja ikra, obično od morune, kečige i jesetre; *usp.* **botargo**
kaz|o 1. (*gram*) padež, oblik deklinacije kojim se označuju odnosi i funkcije imenskih riječi u rečenici; 2. (*prav*) slučaj, zasebna činjenica (lat. *casus*)
Kazah|o (*etn*) Kazah; **~io**, **~ujo** (*geog*) Kazahstan, država u središnjoj Aziji
kazak|o (*odj*) kazak 1. polukaftan sličan kozačkoj košulji; 2. duga ženska bluza
kaze|o (*kul*) gruševina, ugrušak mlijeka, mekani sir; **~igafo**, **~iganto** sirilo, sirište; **~iği** zgrušati se, zgrudati se, usiriti se; **~ino** (*kem*) kazein, bjelančevina iz grupe fosfoproteida
kazemat|o kazamat 1. (*pov*) prostorija u utvrdama zaštićena od topovske vatre, služi za smještaj bolesnika, streljiva i posade; 2. (*pom*) oklopljena prostorija ispod gornje palube bojnih brodova u kojoj su postolja teških topovskih oružja; 3. tamnica, sinonim za teško i nepravedno robljanje
kazern|o (*voj*) vojarna, kasarna, vojna zgrada; **en~igi** smjestiti u vojarnu
kazin|o kazino, kasino, dvorana za različite oblike društvene zabave, najčešće kockarnica
kazu|o (*kršč*) moralna sumnja, dvoumica, kolebanje; **~isto** kazuist, stručnjak u kazuistici; **~istiko** kazuistika 1. razmatranje pojedinih primjera sudskih rasprava s gledišta kako ih treba rješavati po normama prava; 2. (*pren*) dokazivanje lažnih ili sumnjivih teza, izvrtnje u sporu s pomoću doskočica i sofizama
kazuar|o = KASUARO
kazuaren|o (*bot*) kazuarina (*Casuarina*) iz por. kazuarinovki
kazubl|o (*kat*) kazula, misnica, gornja odjeća svećenika bez rukava koju misnik stavlja kod bogoslužja
k.c. kratica za "kaj ceteraj" (i ostali)
K.D. kratica za "kompakta disko"
k-do kratica za "kamarado" (drug)
ke (*gram*) da; zavisni i namjerni veznik; **por** ~ da bi, kako bi, ne bi li
ke|o (*orn*) kea (*Nestor notabilis*) novozelandska papiga s dugim kljunom
kebab|o (*kul*) čevap, pljeskavica; mljeveno meso oblikovano u plošku i pečeno na žaru; **~eto** čevapčić; mljeveno meso oblikovano u valjčice i pečeno na žaru; **turn~oj** ražnjići, komadići mesa nabodeni na štapiće i pečeni na žaru
kebrač|o (*bot*) kebračo (šp. guebracho) naziv za više vrsta tvrdog drva iz Južne Amerike; **blanka ~o** bijeli kebračo (*Aspidosperma guebracho blanco*); **ruğa ~o** crveni kebračo (*Schinopsis lorentzii* i *S. balanse*)
kecal|o 1. (*orn*) = KVECALO; 2. (*novč*) guatemalska novčana jedinica, 100 centavosa
keč|o (*pom, brod*) keč (eng. ketch), obalna brodica s dva jarbola
keču|o (*etn*) kečua (Quechua) indijansko pleme u području Anda, osnivači kraljevstva Inka
kečup|o (*kul*) kečap, slatkokiselni umak od rajčica

kediv|o (*pov*) kediv, naziv egipatskog vladara od 1867. do 1914. dok je Egipat bio nominalno pod Turskom

kefir|o (*kul*) kefir, kiselo mlijeko pripremljeno prema kavkaskim tradicionalnim receptima

kegl|o (*sport*) čunj, kegla, drvo što ga ruše kuglači; ~**aro** čunjevi; ~**ado** kuglanje

kežeri|o (*kul*) kežeri, rižoto od ribe, vrsta indijskog jela (kedgeree)

keir|o (*bot*) žuti šeboj (*Cheiranthus cheiri*) iz por. krstašica

kejl|o 1. (*teh*) klin, zakovica, zakivak, nitna, štift, metalna spojka; 2. (*pren*) poštapalica = ŠTOPVORTO; **algustiga ~o** uskladivač; ~**i** (*tr*) zakovati, zanitati, spojiti zakovicom; ~**ažo**, ~**itažo** spojka; **štop~o** drveni čep na prednjem gornjem dijelu bačve

kek|i* (*ntr*) kreketati, štekati

keks|o (*kul*) keks, sitno suho dugotrajno čajno pecivo

kel|o (*grad*) podrum 1. podzemna prostorija u kući; 2. vinara, konoba, krčma, taverna, pivnica; ~**isto** podrumar; **en~igi** spremiti u podrum; **šip~o** = HOLDO; **tombo~o** podzemna grobnica; **vin~o** vinski podrum

kelat|o (*kem*) kelator, složen heterociklički spoj s metalom

kelidoni|o (*bot*) rosopas (*Chelidonium*) iz por. makova = VERUKHERBO

kelikeri|o* (*bot*) kelikerija (*Koellikeria erinoides*) iz por. ramondija

keleri|o* (*bot*) smilica (*Koeleria*) iz por. trava

kelk|o (*gram*) neki, koji, pokoji, poneki; neodređeni brojni pridjev; ~**aj**, ~**e da** nekoliko; ~**iu** poneki; ~**oble** višestruko, nekolikostruko; ~**foje** nekoliko puta

kelner|o konobar, kelner, ugostiteljski poslužitelj; **čef~o** natkonobar

keloid|o (*med*) keloid, izraslina vezivnog tkiva na koži

keloni|o (*zoo*) želva, golema želva (*Chelonia mydas*) v. **testudo**; ~**edoj** porodica morskovodnica (*Cheloniidae*)

kelt|o (*etn*) kelt, pripadnik izumrlog europskog naroda; ~**a** keltski; **antaü~a** predkeltski

kelvin|o (*fiz*) kelvin, jedinica termodinamičke temperature; simb. K

kemi|o kemija; znanost o sastavu, građi i svojstvima tvari, o međusobnom djelovanju kojim se tvari pretvaraju jedna u drugu i nastaju nove tvari; ~**a** kemijski; ~**ažo** kemikalija; ~**isto** kemičar; **bio~o** biokemija; **elektro~o** elektrokemija; **foto~o** fotokemija; **histo~o** histokemija; **kosmo~o** kemija svemira; **sun~o** kemija Sunca

ken|o 1. drvo bogato smolom; 2. luč (od borovine)

kend|o* (*sport*) kendo, japanski borilački sport

Kenj|o (*geog*) Kenija, država u Istočnoj Africi; ~**ano** Kenijac

kenomel|o (*bot*) dunjica (*Chaenomeles*) iz por. ruža; **Japania ~o** japanska dunjica (*C. japonica*) = FLORCIDONIO

kenopodi|o (*bot*) loboda, prudnik (*Chenopodium*) iz por. loboda = ANSERPIEDO; **Perua ~o** = KVINOO; **frag~o** v. **blito**

kenotron|o (*fiz*) kenotron, elektronska cijev

kenozoik|o (*geol*) kenozoik, posljednja era u geološkom razvoju Zemlje

ket|o (*teh*) uska strana daske ili ploče, nasuprot širokoj

kentaür|o = CENTAŪRO

kep|o vojnička ili đačka kapa sa širokim štitnikom

kepr|o (*teks*) keper, vrsta guste pamučne tkanine; v. **tolo, sateno**

ker|o (*igr*) srce, herc (Herz) jedna od četiri boje u igraćim kartama

keramik|o* = CERAMIKO

kerat|o kerato-; kao prvi dio riječi označuje ono što se odnosi na rog, rožnato; ~**ino** (*fiziol*) keratin, bjelančevina, sastojak vanjskog sloja kože, dlake, noktiju, rogova, papaka, perja, rožina; ~**ito** (*med*) keratitis, upala očne rožnice = KORNEITO; ~**ozo** keratoza, orožnjenje koje se javlja na koži kao posljedica djelovanja mnogih uzroka; ~**olizo** keratoliza

keri|o* (*bot*) kerija (*Kerria*) iz por. ruža; **Japania ~a** japanska kerija (*K. japonica*)

kerigm|o kerigma 1. (*pov*) kod starih Grka obavijest koju je javno izvikivao glasnik; 2. (*kršč*) propovijed koja navještava da je Isus spasitelj; ~**a** kerigmatički, vjerovjesnički

kerkedul|o (*orn*) patka pupčanica (*Anas querquedula*) vrsta divlje patke močvarice = MARČANASO

kermes|o kermes 1. proštenje, pučka zabava uz crkveni god; 2. (*ent*) hrastov crvac, mediteranski kukac (*Kermes ilicis*), živi na česmini, mediteranskom hrastu

kern|o jezgra, bit; 1. (*bot*) A. koštica, tvrdi endokarp nekih mesnatih plodova (kajsija, trešnja); B. jezgra, središnji dio ploda jabuke; 2. (*anat*) srž; 3. (*fiz*) jezgra, nukleus; ~**a** bitan, glavni, temeljni; ~**eca** čvrst, sočan, jezgrovit; ~**eto** (*bot*) koštica; **sen~igi** ukloniti košticu iz voća; **atom~o** (*fiz*) atomska jezgra; **krajon~o** grafit u olovci; **sem~o** unutrašnji dio sjemena; **šraüb~o** centralni cilindrični dio vijka

kerner|o* (*bot*) kršika (*Kerneria saxatilis*) iz por. krstašica

kerofil|o* (*bot*) kraljica, krbuljica (*Chaerophyllum*) iz por. štitarki

kerosen|o (*kem*) kerozin, pročišćeni petrolej, gorivo za mlazne motore

kerub|o kerubin 1. (*bibl*) biće u obliku vola s krilima i čovječjom glavom; 2. anđeo iz drugog od devet anđeoskih zborova; 3. (*pren*) nježno, nedužno dijete

kest|o sanduk, kovčeg, škrinja; ~**eto** sandučić, kovčez, škrinjica; škrabica; **el~igi** izvaditi iz sanduka; **abel~o** košnica; **almaz~o** sandučić za milodare; **cigar~o** sandučić za cigare; **fiš~o** sanduk s rupama za držanje riba u vodi ili u moru; **flor~o** tegla za cvijeće; **forno~o** pećnica; **horlog~o** kutija zidnog sata; **kiras~o** okovana metalna škrinja za dragocjenosti; **lat~o** sanduk od letvica za transport voća i povrća; **leter~o** sandučić za pisma; **mon~o** kasa, blagajna; **monro~o** izložbena kutija sa staklom; **pošt~o** poštanski sandučić; **skelet~o** sanduk od letvica s razmacima; **son~o** zvučna kutija, glazbena kutijica; **šranko~o** sanduk za odjeću; **tip~o** tipografski sanduk za slaganje tipova slova; **tir~o** ladica

kestrel|o* TURFALKO

ket|o (*zoo*) čekinja, oštra kratka svinjska dlaka

keten|oj (*kem*) keteni, nezasićeni, vrlo reaktivni organski spojevi
keton|o (*kem*) keton, organski spoj koji u molekuli sadržava karbonil-skupinu vezanu za dva alkila; **tio~o** = TIONO; ~**a fendigo** ketonska dioba
ketoz|o (*med*) ketoza, nakupljanje ketonskih tijela u organizmu kod šećerne bolesti
ki|o (*gram*) što; upitna i odnosna zamjenica; ~**o ajn** bilo što, što god; ~**a kakav**; ~**a ajn** bilo kakav, kakav god
kial (*gram*) zašto, zbog čega; ~**o** uzrok, razlog
kiam (*gram*) kada, u koje vrijeme; ~**ajn** bilo kada, kad god, u bilo koje vrijeme
kiang|o (*zoo*) kiang (*Equus kiang*) veliki divlji magarac
kiant|o (*kul*) kianti (tal. chianti) vrsta kvalitetnog talijanskog crnog vina
kiasm|o kijazam 1. (*knjiž*) prevrtanje redoslijeda ili značenja riječi; 2. (*anat*) križanje pojedinih dijelova organa
kibernetik|o = CIBERNETIKO
kibic|o kibic, radoznao promatrač tuđe igre kartanja ili šaha
kibl|o (*isl*) kibla, strana svijeta na kojoj se nalazi Čaba u Meki i prema kojoj se okreću muslimani pri klanjanju
kibuc|o kibuc, naseljenička samoupravna zadruga u Izraelu
kič|o kič, djelo s umjetničkim pretenzijama bez umjetničke vrijednosti
kidnap|o (*tr*) kidnapirati, silom odvesti, oti radi ucjene
kidus|o* (*hebr*) kiduš, obred blagoslivljanja vina kod Židova
kie (*gram*) gdje, na kojem mjestu; upitna i odnosna zamjenica; ~ **ajn** bilo gdje, gdje god
kiel (*gram*) kako, na koji način; upitna i odnosna zamjenica; ~ **ajn** bilo kako, kako god; ~ **eble plej** čim više, što je moguće više; ~ **longe** kako dugo; ~**a**, ~**e** naglašeniji oblici od kiel; ~**o** način; **mal~** suprotno od, protivno, u protivnom
kies (*gram*) čiji; upitna i odnosna zamjenica
ki|k|o* (*ntr*) ritati se, bacati se, ritnuti, šutnuti; udarati nogom ili kopitom; *usp.* **kalcitri**, **šuti**
kiker|o (*bot*) slanetak, naut, slani grah (*Cicer arietinum*) iz por. leptirnjača
kikerik|o (*zoo*) kukurijekanje, glasanje pijetla = KOKERIKO; ~**i** (*ntr*) kukurijekati
kil|o (*pom, brod*) kolumba, hrptenica; glavna greda koja veže kljun lađe s krmom; **antaũ~o** prednja kolumba = STEVENO; **post~o** stražnja kolumba; **bilga ~o** najdonja, kaljužna kolumba
kiliasm|o = MILENISMO
kilo| kilo-; prefiks na početku složenice označuje tisuću (~gramo, ~vato)
kilogram|o (*fiz*) kilogram, osnovna jedinica mase, simb. kg
kilometr|o (*fiz*) kilometar, jedinica duljine, 1000 m., simb. km
kilopod|oj (*ent*) strige (*Chilopoda*), kukci uzdušnjaci iz razreda stonoga
kilovolt|o (*fiz*) kilovolt, jedinica električnog napona, potencijala ili elektromotorne sile = 1000 volti
ki|son|o (*pom, brod*) pasmo, uzdužni jak nosač u si-

metrali broda s jednostrukim dnom, iznad rebrenica ili među njima
kilt|o (*odj*) kilt, muška plisirana suknja škotskih brđana, dio škotske narodne nošnje
kimo = CUMO
kimer|o = ĦIMERO
kimerig|o* (*geol*) kimeridž, naziv za jedan dio gornje jure u Zapadnoj Europi
kimon|o (*odj*) kimono, japanska duga haljina sa širokim rukavima i širokim pojasom
Kimr|o (*etn*) Velšanin; ~**io**, ~**ujo** Wales, južni sastavni dio Velike Britanije
kin|o (*film*) filmska umjetnost, umjetnost kinematografije; ~**ejo** kino, kinematograf, dvorana u kojoj se prikazuju filmovi; ~**oskopo** kinemaskop, filmska vrpca za čije se snimanje koristi anamorfska optika; **parko~ejo** ljetno kino; ~**klubo** kinoklub; ~**oteko** kinoteka, zbirka filmova
kinaz|o (*fiziol, kem*) kinaza, enzim koji ima važnu ulogu u energetsom metabolizmu
kinematik|o (*fiz*) kinematika, grana mehanike koja proučava gibanje tijela neovisno od uzroka gibanja
kinematograf|o (*film*) kinematograf, uređaj kojim se snima film te prikazuje na platnu; ~**a** kinematografski; ~**i** (*tr*) snimati = FILMI; ~**io** kinematografija; proizvodnja, promet i prikazivanje filmova; ~**ia** kinematografski
kinere|o* (*orn*) pliska, pastirica (*Motacilla*) rod ptica pjevica iz reda vrapčarki
kineromicet|o, **kineromikot|o*** (*bot*) panjevčica (*Kühneromyces mutabilis*) gljiva lističarka, raste na panju
kinestez|o (*biol, psih*) kinestezija, osjet gibanja koji nas obavještava o položaju i kretanjama pojedinih dijelova tijela
kinet|a (*fiz*) kinetički, koji se odnosi na gibanje; ~**a energio** kinetička energija; ~**iko** kinetika; dio mehanike koji proučava tijela u pokretu, a obuhvaća dinamiku i kinematiku
kinez|o (*med*) kineza, kretanje, gibanje, okretanje, vrtanja; ~**oterapio** kineziterapija, primjena tjelesnih vježbi i kretanja u svrhu liječenja; ~**oterapeũto** kineziterapeut; ~**opatio** putna bolest
kinhidron|o (*kem*) kinhidron, kombinacija kinona i hidrokinona
kinin|o (*kem, farm*) kinin, najvažniji alkaloid iz kore kininovca, služi kao lijek protiv malarije; ~**a** kininov; ~**ismo** kininizam, trovanje kininom
kinkon|o (*bot*) kininovac (*Cinchona*) iz por. bročeva; kora sadrži kinin i druge alkaloide; ~**ino** (*farm, kem*) kinkonin, ekstrakt iz kininovca, po djelovanju sličan kininu
kinolin|o (*kem*) kinolin, heterociklički spoj s kondenziranim prstenovima, dušikova baza; dobiva se destilacijom katrana kamenog ugljena
kinon|o (*kem*) kinon, nezasićeni ciklički diketon
kiom (*gram*) koliko, upitni prilog; ~ **ajn** bilo koliko, koliko god; **ne tiom** ~ ne toliko koliko; ~**a** koliki; ~**o** količina; ~**as** koliko je sati?; ~**foje** koliko puta; ~**ope** po koliko, u kojem broju
kionant|o* (*bot*) peruškac (*Chionanthus*) iz por. maslina

kiosk|o kiosk 1. paviljon ili sjenica u vrtu; 2. kućica za prodavanje neke robe na ulici
kip|o* hrpa, gomila = ŠUTMASO; ~i (tr) gomilati, zgrtati
kiper|o* kiper, samoistovarivač; teretno vozilo s uređajem za samoiskrcavanje
kipr|o (kul) rasplućuša; razrezana, posoljena i dimljena riba (najčešće haringa)
kipu|o* kipu; uzlano pismo, peruansko pismo, kečuansko pismo koje se sastojalo od čvorova i raznobojnih vrpca
kir|o (kul) kiraso (fr. curacao) vrsta likera od ljusaka gorkih naranača
kiral|a (fiz) kiralan, nesimetričan sa svojom zrcalnom slikom; ~eco kiralnost
kiras|o oklop; *usp.* **blendažo**, **karapaco**; ~a oklopni; ~i (tr) oklopiti, staviti oklop; ~ulo kirasir, oklopnik; **brusto~o** prsni oklop; **maš~o** žičani, lančani oklop; **skvam~o** oklop od metalnih pločica; ~šipo oklopnjača, oklopni brod
kirgiz|o (etrn) Kirgiz; (K)~io, (K)~ujo, (K)~lando (geog) Kirgizija, Kirgistan, država u srednjoj Aziji
kiril|a* ćirilski; ~a **skribo** ćirilica, ćirilsko pismo
kirk|o¹ (kršč) crkva; *usp.* **kapelo**, **templo**, **prežejo**, **moskeo**, **pagodo**, **sinagogo**
kirk|o² (orn) eja močvarica (*Circus*) ptica močvarica = CIRKUO
kirl|i (tr) miješati, mutiti, okrećući tuči; ~o vir, vrtlog; ~a vrtložni; ~ado okretanje, miješanje; ~iği vrtjeti se, okretati se, obrtati se, rotirati; ~iğo vrtanja, rotacija; ~ilo miješalica, aparat za miješanje; ~ovento vihor, vijavica
kirmes|o kermes, crvena tinktura dobivena od hrastovog crvca
kirmesit|o (*min, farm*) mineralni kermes
kiromanci|o hiramantija: praznovjerve da se iz crta ruke na dlanu može pogoditi sudbina čovjeka; ~isto, ~ano hiramant
kironekt|o (zoo) vodeni oposum (*Chironectes*) rod američkih bobolčara
kiropraktik|o (*med*) kiropraktika; tehnika liječenja izravnim fizičkim dodirnom prstima i dopunskim sredstvima; ~isto kiropraktičar
kiropter|o = HIROPTERO
kirš|o (kul) višnjevača, liker od višanja
kirurg|o (*med*) kirurg, liječnik ili veterinar koji obavlja operacije na ljudskom ili životinjskom tijelu; ~io kirurgija; ~ia kirurški
kis|i (tr) ljubiti, poljubiti, cjelivati, dati poljubac; ~o poljubac, cjelov, pusa; ~adi dugo ili opetovano cjelivati; ~ema koji se voli ljubiti; ~eto mali poljubac, pusica; ~inda ljubak; **inter~i** ljubiti se, cjelivati se međusobno
kist|o (*med*) cista, tumor u obliku mjehura ispunjenog sukrvicom ili gnojem; ~iğo formiranje ciste
kiš|o (kul) slana torta
kitel|o (*odj*) kuta, radni ogrtač, košuljac; **trud~o** luđačka košulja
kiti|o (*orn*) troprsti galeb (*Rissa tridactyla*), vrsta galeba prepoznatljivog po pomanjkanju zadnjeg prsta na nozi = TRIFINGRA MEVO
kitin|o (*kem*) hitin, polimer glukozamina = ĦITINO
kiton|o (*odj, pov*) hiton, grčka tunika = ĦITONO
kiu (*gram*) tko; upitna i odnosna zamjenica koja se

odnosi na osobe; ~j koji; ~n koga; ~ajn bilo tko, tko god
kiv|o (*bot*) kivi, plod kineske aktinidije; ~ujo, ~ar**busto** kineska aktinidija (*Actinidia chinensis*, sin. *A. deliciosa*) = ĆINIA AKTINIDIO
kivi|o (*orn*) kivikalac, smeđi kivi (*Apteryx australis*), novozelandska ptica
klab|o 1. topuz, buzdovan; 2. palica za golf; *usp.* **frapilego**, **bastonego**; ~i (tr) jako udariti, zamahnuti
klač|i (*ntr*) ogovarati, klevetati, tračati; ~o kleveta, ogovaranje, trač; ~istino, ~ulino ogovaračica, klevetnica, tračerica; **kafo~o** trač uz kavu
klad|o (*zoo*) *cladus*, skupina srodnih organizama
kladodi|o (*bot*) kladodij, plosnato proširen izdanak, često sličan listu
kladoni|o (*bot*) sobov lišaj (*Cladonia rangiferina*) glavna hrana sobovima u sjevernim tundrama
kladrast|o* (*bot*) žuto drvo (*Cladrastis*) iz por. leptirnjača
klaft|o (*pov*) hvat, sežanj; stara dužinska i prostorna mjera = 1,95m
klak|i (*ntr*) klepetati, cvokotati, pljeskati; ~ilo čegrtaljka, škrebetaljka, zvečka; ~ileto kastanjete
klakson|o (*teh*) klakson, automobilska truba
klam|i (*ntr*) aklamirati, klicati, bučno odobravati
klamid|o (*odj, pov*) hlamida, muška gornja haljina, ratna i putna kabanica u starih grka
klamidi|oj (*bakt*) klamidije (*Chlamydia*) rod bakterija, intracelularni paraziti; uzročnici mnogih infektivnih oboljenja
klamidospor|o* (*bot*) hlamidospora, nespolna spora gljive; nastaje razdvajanjem micelija na pojedine stanice
klamidosperm|oj = GNETOPSIDOJ
klan|o klan 1. rodovska zajednica; *usp.* **tribo**, **gento**; 2. skupina ljudi povezanih međusobnim interesima; *usp.* **kliko**, **sekto**, **koterio**
klangul|o (*orn*) patka ledara (*Clangula hyemalis*) = GLACIANASO
klap|o zaklopac, poklopac, ventil, jezičac, zalistak; ~ego vratnica, krilo dvokrilnih vrata ili prozora; **du~a** dvokrilni; **unu~a** jednokrilni; **fenestro~o** krilo prozora; **kor~o** (*anat*) srčani zalistak; **tablo~o** produžetak stola
klar|a jasan, bistar, vedar, proziran, svjetao, čist; ~e jasno, bistro; ~eco jasnoća, bistrina, vedrina, razumljivost; ~igi razjasniti, pojasniti, razbistriti, razvedriti; ~iga objašnjajući; ~igebla objašnjiv; ~igo objašnjenje, tumačenje; ~iğisto tumač; ~iği razjasniti se, razvedriti se; **mal~a** mutan, nejasan; **mal~ažo** nejasnoća; **mal~eco**, **ne~eco** nejasnost, nerazumljivost, nepozirnost; **mal~igi** zamutiti, pomutiti; **ne~a** nejasan, nerazumljiv; **ne~ažo** nejasnoća; **ne~eco** nejasnost, nerazumljivost; **ne~igebla** nerazjašnjev, neobjašnjev, neshvatljiv; **lun~o** mjesečina; **signo~igisto** = AŦGURISTO; **signif~igi** protumačiti; **stel~a** vedar, zvjezdani, obasut zvijezdama
klaret|o (*kul*) klaret, vrsta svijetlocrvenog francuskog vina = BORDOZVINO
klarion|o (*glazb, pov*) klarion, truba iz koje se izvijaju vrlo visoki tonovi, nekoć instrument u vojnoj glazbi
klarnet|o (*glazb*) klarinet, drveno puhače glazbalo,

punog, svijetlog i sjajnog tona s jednostrukim jezičcem i sustavom poklopaca

klaroskur|o (*lik*) svijetlo-tamno (tal. *chiaroscuro*); međusobni odnos svjetla i sjene, svijetlih i tamnih dijelova u slici

klas|o klasa 1. stalež; društveni sloj koji ima isti položaj u društvenoj podjeli rada; 2. razred; godište nastave ili skupina jednog nastavnika; 3. (*biol*) razred, sistematska jedinica u taksonomiji; obuhvaća više srodnih redova; 4. (*trans*) razred, određeni dio prostora za putnike; ~**a** klasni, razredni; ~**i** (*tr*) klasificirati, grupirati, urediti, svrstati, ocijeniti; ~**ado** klasificiranje, klasifikacija; **dua~a** drugorazredan; **sam~ano** suučenic, kolega, drug, polaznik istog razreda; **sub~o** podrazred, taksonomska kategorija između reda i razreda; **unua~a** prvorazredan = UNUARANGA; **alt~a** 1. koji pripada visokoj, višoj klasi; 2. visokokvalitetan

klasifik|i (*tr*) klasificirati 1. svrstati, razvrstati; 2. (*bot, zoo*) raspoređivati, razvrstati biljke ili životinje po skupinama; 3. rasporediti stvari po njihovim namjenama; ~**o** klasifikacija; ~**ado** klasificiranje; ~**ejo** (*želj*) ranžirna postaja

klasik|a klasičan 1. uzoran, tipičan, prvorazredan; 2. nesuvremen, nemoderan, kojemu je vrijeme već prošlo; 3. klasični, koji se odnosi na klasiku (jezike, kulturu, umjetnost); ~**o** klasika; ~**ažo** djelo klasične vrijednosti; ~**eco** klasičnost; ~**ismo** klasicizam; ~**ulo** klasik, klasičar; **nov~a, post~a, pseüdo~a**

klast|o (*min*) klast; odlomljeni komad stijene, kristala ili fosila; ~**a** klastični, slomljeni, razbijeni; ~**a štono** klastična stijena koja se sastoji od čestica nastalih mehaničkim razaranjem starijih stijena

klatr|o (*bot*) vještičino srce (*Clathrus*) nejestiva sa-profitna gljiva iz por. *Clathraceae*

klaun|o klaun, lakrdijaš, komedijaš, cirkuski zabavljač; ~**i** (*ntr*) ponašati se kao klaun; ~**ažo** lakrdija, klaunerija

klaüstr|o = KLOSTRO

klaüstrofobi|o (*med, psih*) klaüstrofobija, strah od zatvorenih prostorija

klaüz|o (*prav, trg*) klaüzula, uvjet, ograničenje, datak, posebna ograda u ugovoru

klav|o 1. (*glazb*) tipka, dirka; drvena poluga na glazbalima s klavijaturom, kojom svirač pokreće mehaniku stvaranja tona; 2. (*teh, inf*) malo dugme kojim se aktivira tipkovnica, kompjuter i razni aparati; ~**i** (*tr*) 1. tipkati, svirati na tipkama; 2. birati telefonski broj; ~**aro** klavijatura, tastatura; **makro~o, režim~o**

klavari|o (*bot*) capica, žuta griva (*Clavaria*) rod jestivih gljiva iz por. griva

klavicen|o, klavicimbal|o* (*glazb*) klavičembalo, klavsen, klavesen; instrument s tipkama oblika trapeza ili trokuta, preteča klavira

klaviceps|o (*bot*) ražena glavica (*Claviceps purpura*) iz por. glavica

klavikl|o (*anat*) ključna kost

klavikord|o (*glazb*) klavikord, žičani instrument s tipkama, preteča glasovira, najstariji tip glazbala te vrste

kle|o (*glazb*) glazbeni ključ, znak pred notama

klef|o = KLEO

klejer|o* (*bot*) japanska klejera (*Cleyera japonica*) iz por. čajevki

klejstogam|a (*bot*) klejstogaman, koji se opraušuje peludom vlastitog cvijeta; ~**eco** klejstogamija, samooprašivanje

klem|o (*teh*) stezaljka, spona, spoj, zglob, zavrtnaj za stezanje

klemat|o, klematid|o = KLEMATITO

klematit|o (*bot*) pavitina (*Clematis*) iz por. žabnjaka

klementin|o (*bot*) klementina, odlika mandarine

kleom|o (*bot*) kleoma (*Cleome*) iz por. kaparovki

klepsidr|o klepsidra, vodeni ili pješćani sat

kleptomani|o (*psih*) kleptomanija, bolesni nagon za krađom; ~**ulo** kleptoman

kler|a učen, naobražen, školovan; ~**eco** učenost, naobrazba, školovanost; ~**igi** obrazovati, izobraziti, školovati; ~**iği** obrazovati se, školovati se; ~**igado** obrazovanje, naobrazba; ~**ulo** znanstvenik, učen čovjek; **mal~a** neuk, neizobražen, neškolan; **sen~a** koji nema obrazovanja

klerik|o klerik, sjemeništarac, bogoslov, student bogoslovije; ~**aro** kler; ~**eco** klerikalizam

klerikal|a (*vjer*) klerikalni, klerički; ~**ismo** klerikalizam

klerodendr|o (*bot*) kobnjak (*Clerodendrum*) iz por. sporiševki

kletr|o* (*bot*) jošika (*Clethra*) iz por. jošikovki

klev|o* (*teh*) francuski ključ = ŠRAUBŠLOILO, RENCİLO

kleveit|o (*min*) kleveit, uranijeva smolasta ruda, sa-drži helij

Kli|o (*mit*) Klio, muza povijesti

klijent|o klijent 1. (*pov*) u starom Rimu osoba iz plebejskog staleža koja je ovisila o patronu; podanik, šticičnik; 2. kupac, mušterija, stalni posjetilac; osoba s kojom je neka organizacija u poslovnom odnosu; ~**aro** klijentela, ukupnost klijenata

klif|o (*geog*) klisura, hrid, hridina, strma morska stijena

klik|o 1. (*teh*) zapinjača, zaprezača, grebenica, zaustavljački kotač; 2. klika, organizirana skupina vezana zajedničkim nečasnim probitkom; ~**i** (*ntr*) kuckati, škljocati, zveketati; ~**bruo, ~otinto** kuckanje, škljocanje, zveket; ~**ažo** zupčana dizalica; **el~i, el~iği, en~iği**

klimaks|o klimaks 1. (*knjiž*) stilska figura koja se sastoji u gradiranju sve ekspresivnijih elemenata; 2. vrhunac dramske radnje; 3. vrhunac nekog događaja; 4. (*bot*) završni i optimalni stadij prirodnog razvoja biljnog svijeta; 5. (*med*) klimakterij; **mal~o** najniža točka

klimakter|o (*med*) klimakterij, menopauza, doba kad kod žene uslijed starenja prestaje menstruacija

klimat|o klima 1. (*geog*) atmosferske značajke nekoga kraja Zemljine površine u dugom razdoblju; 2. (*pren*) ozračje neke okoline; ~**a** klimatski; ~**izi** klimatizirati; ~**izilo** klimatizacija; ~**olog** klimatolog; ~**ologio** klimatologija, znanost koja na temelju meteoroloških podataka proučava klimu; ~**oterapio** (*med*) klimatoterapija, klimatsko liječenje; **al~igi** aklimatizirati, prilagoditi klimi; **al~iği** aklimatizirati se, prilagoditi se klimi; **bio~ologio** bioklimatologija; **mezo~o** (*met*) mezoklima, klima koja se odnosi na prirodna područja ograničenih dimenzija; **mikro~o** mikroklima, ukupnost

klimatskih okolnosti u nekom ambijentu u konkretnoj situaciji

klin|j (*tr*) nagnuti, nakriviti, ukositi, prignuti, prikloniti; **sin** ~i nakloniti se, nagnuti se, prikloniti se; ~a nagnut, kos; ~o 1. naklon, naginjanje; 2. (*fiz*) nagib; ~eco nagnutost, nakrivljenost; ~i*gi* nagnuti se, prignuti se, pokloniti se; ~i*go* naklon, nagnutost; ~ometro klinometar, sprava za mjerenje nagiba; **al**~i nasloniti, priviti; **al**~i*gi* nasloniti se, priviti se; **de**~i otkloniti, odvratiti; **de**~i*gi* skrenuti, odstupiti, zastraniti; **de**~i*go* 1. (*fiz*) otklon; 2. odstupanje; 3. (*gram*) deklinacija; **dis**~i razmaknuti; **for**~i odmaknuti, ukloniti; **for**~i*gi* jako se nagnuti zastraniti, udaljiti; **retro**~i okrenuti u suprotnom smjeru; **sende**~i*ge* bez skretanja; **sin**~o naklon = RIVERENCO; **sub**~i*go* = INKLINACIO; **ador**~i*gi* pokloniti se, klanjati se u znak poštovanja, obožavanja

klinč|o* (*sport*) klinč, međusobna boksačka blokada, koja boksača onemogućuje u davanju udaraca

king|o sječivo, oštrica, oštar rub oruđa ili oružja; **skrap**~o rašpa

klinik|o klinika, bolnica koja je i mjesto sveučilišne prakse i medicinskog znanstveno-istraživačkog rada; ~a klinički; ~isto kliničar, liječnik znanstvenik zaposlen na klinici

klinko 1. kvaka (na vratima); 2. zasun, zasovnica, zapor, kračun

klinker|o klinker, obojena otporna keramika od vatrostalne gline za fasade i kanale

klip|o kopča, klipsa, broš koji se posebnim mehanizmom pričvršćuje na željeno mjesto umjesto igle; **paper**~o spojnica za papir

kliper|o kliper 1. (*pom, pov*) lagan i brz teretni jedrenjak s krmenim jedrima; 2. (*zrak*) veliki zrakoplov koji obavlja putnički i poštanski promet preko oceana

klistir|o (*med*) klistir, klizma, uljev; ulijevanje veće količine tekućine u debelo crijevo radi pražnjenja ili uz određene dodatke radi liječenja ili umjetnog hranjenja; ~i (*tr*) klistirati; ~ilo irigator, naprava za klistiranje

klistron|o (*fiz*) klistron; elektronska cijev za proizvodnju vrlo visokih frekvencija

kliš|j (*tr*) kliširati, izrađivati klišeje; ~o kliše 1. (*tisk*) negativ ili crtež prenesen na metalnu ploču kojom se tiska; 2. obrazac, kalup; 3. (*pren*) otrcani izraz

klitocib|o (*bot*) martinčica, lijevka (*Clitocybe*) gljiva stapčara iz por. kružoliski

klitor|o (*anat*) klitoris, dražica, sikilj; dio ženskog spolovila, organ spolnog nadražaja

klitorij|o (*bot*) klitorija (*Clitoria*) iz por. leptirnjača

kliv|j (*tr, min, teh*) cijepati, kalati rudu u smjeru položaja kristala; ~o kalanje, cijepanje

kloak|o kloaka 1. podzemni kanal za odvod nečistoće i otpadnih voda; 2. (*anat*) nečisnica, završni dio crijeva nekih riba, svih vodozemaca gmazova i ptica, u koji se slijeva sadržaj crijeva, mokraćna i spolni produkti; ~a koji se odnosi na kloaku; ~isto radnik na odvodnoj kanalizaciji; ~uloj (*zoo*) red najprimitivnijih australijskih sisavaca (*Monotremata*)

kloasm|o* (*med*) kloazma, žučkastosmede pjege na licu nosećih žena

klon|j (*tr, biol*) klonirati; proizvoditi potomstvo bespolnim razmnožavanjem; ~(ad)o kloniranje; ~afo, ~ano, ~ulo klon, plod kloniranja

klonus|o (*med*) klonus; grčevito trzanje i opuštanje mišića, pri čemu se te faze ritmički izmjenjuju

klopod|j (*ntr*) nastojati, truditi se, zalagati se; ~o nastojanje, zalaganje, trud; ~a zahtjevan; ~ema poduzetan, zalagački; ~i*gi* poticati na zalaganje

klor|o (*kem*) klor; halogeni element, nadražljiv otrovni plin neugodna mirisa, simb. Cl; ~ato klorat, sol kloratne kiseline; ~emio (*med*) kloremija, prisutnost klora u krvi; ~ido klorid, sol klorovodične kiseline; ~ito klorit, sol kloritne kiseline; **di**~ido, **sen**~idi*go*

kloral|o (*kem*) kloral, bezbojna žitka tekućina zagušljiva mirisa

kloramfenikol|o (*farm*) kloramfenikol, antibiotik, djelotvoran protiv tifusa

klorel|o (*bot*) klorela (*Chlorella*) rod slatkovodnih zelenih algi

klorit|oj (*min*) kloriti, zeleni mješanci magnezijeva alumosilikata, kristalni sastojak kloritnih škriljevac

klorofic|oj (*bot*) zelene alge (*Chlorophyceae*) razred jednostaničnih, često mikroskopskih algi

klorofil|o (*bot*) klorofil, lisno zelenilo; pigment zelene boje, značajna tvar kod fotosinteze; ~azo klorofilaza, enzim koji rastvara klorofil; **plant**~o biljno zelenilo

klorofit|oj (*bot*) zelene alge (*Chlorophyta*) skupina steljnjaka

kloroform|o (*kem, med*) kloroform, triklorometan; hlapljiva otrovna tekućina koja služi kao otapalo, a prije i kao sredstvo za narkozu i anestetik

kloroplast|oj (*bot*) kloroplasti, mala plazmatska tjelešca u stanicama zelenih biljaka; nosioci klorofila, karotena i ksantofila

kloropren|o (*kem*) kloropren, osnova nekih vrsta plastike

kloroz|o kloroza 1. (*med*) vrsta slabokrvnosti uzrokovana nedostatkom željeza u hrani; 2. (*bot*) pomanjkanje biljnog zelenila zbog nedostatka željeza, magnezija ili dušika u tlu

klostr|o (*grad*) klaustar 1. četverokutno unutrašnje dvorište samostana okruženo arkadnim trijemom, s bunarom ili cisternom u sredini; 2. samostan s klaustrom, kloštar; ~a samostanski; **en**~i*gi* stupiti u samostan

klostridi|o (*bakt*) klostridija (*Clostridium*) rod bakterija iz reda eubakterija, kojima pojedine vrste uzrokuju teška trovanja; botulizam i tetanus

kloš|o zvono, staklena posuda za pokrivanje jela ili biljaka; ~eto (*bot*) zvonce; ~floro (*bot*) zvončika, zvončić = KAMPANULO

klot|o (*teks*) klot, glot, čvrsta gusta pamučna tkanina izrađena u petoveznom atlasu

klozet|o klozet, zahod, nužnik, toalet = NECESEJO

klub|o klub, zatvoreno društvo po određenoj pripadnosti; ~a klupski; ~ano član kluba; ~ejo klupske prostorije; **flugo**~o klub civilnih pilota; **kino**~o kino-klub; **nokto**~o noćni klub, bar; **radio**~o klub radioamatera; **sport**~o sportski klub

kluč|j (*tr, meh*) spojiti, uključiti, ušaltati, povezati

motor s drugim djelovima; ~**ado** spajanje, ukapčanje, uključivanje; ~**ilo** sklopka, uključnik, prekidač električne struje; **mal~i** iskopčati, isključiti; **tra~i** mijenjati brzinu u vozilima
klud|j* (*tr*) zatvoriti; **el~i** isključiti, eliminirati; **kun~i** uključiti, uvrstiti
kluk|j (*ntr*) 1. kokodakati, oglašavati se kao kokoš; 2. klokotati (kao potok); ~**i** = GLUGLI
klup|o* otvarač za limenke
klupe|o (*ih*) sleđ, haringa (*Clupes*) iz por. sleđeva; ~**edoj** porodica sleđeva (*Clupeidae*); ~**oformaj** sleđovke, red riba koštunjača u koji spadaju porodice sleđeva i lososa
klus|o 1. (*pom, brod*) otvor u prednjem dijelu broda kroz koji prolaze kablovi i sidreni lanac; 2. (*geog*) ponor, otvor u zemlji
kluz|o vodena ustava; ~**i** (*tr*) pustiti brod da prođe preko brane; ~**isto** osoba koja otvara i zatvara vrata na brani; ~**očambro** dio brane između dvojih vrata; ~**ofundo** cementirano dno na brani; ~**opordo** brana 1. pregrada za akumuliranje tekućih voda za hidrocentrale; 2. (*pom*) pregrada kojom se brodovi na plovnom putu mogu podignuti ili spustiti na drugu razinu; **inter~ejo** dio kanala između dvije brane
kluzi|o (*bot*) kluzija (*Clusia*) iz por. kluzija; ~**acoj** porodica kluzija (*Clusiaceae*)
knab|o dječak, dečko, muško dijete od svršetka djetinjstva do početka mladenaštva; ~**a** dječak; ~**aćoj** dječurlija; ~**aĝo** doba dječastva; ~**aĝo** djetinjarija; ~**eco** dječastvo; ~**ego** veliki dječak, momak; ~**eto** dječčić; ~**ino** djevojčica; **lerno~o** šegrt, naučnik
knal|j (*ntr*) praskati, pucketati; ~**o** prasak, pucketanje; **kontraü~o** = SONALTERNO
knap|o (*pov*) štitonoša, paž = VARLETO
knar|j (*ntr*) škripati, čegrtati, škrebetati; ~**o** škripa, škriput, škripanje; ~**ilo** škripalica, škrebetaljka, čegrtaljka; *usp.* **grinci, kraki**
knauti|o (*bot*) prženica (*Knautia*) iz por. češljugovina
kned|j (*tr*) mijesiti, gnječiti; ~**ado** miješanje, gnječenje; ~**ujo** načve, posuda za miješanje; ~**mašino** miješalica, stroj za miješanje
knedl|o* (*kul*) okruglica, valjušak; knedl od krumpira i brašna
knedlik|o (*kul*) valjušak od kruha namočenog u mlijeku, sa začinom, kao prilog masnom jelu
knel|o (*kul*) faširani šnicl, ćufta; ploška od mljevenog mesa s jajem, komadićima kruha i začinima, pržena na ulju ili pirjana u umaku
knid|o (*zoo*) žarnica, knida; organ žarnjaka ispunjen otrovom za omamljivanje plijena; ~**uloj** (*zoo*) žarnjaci, meduze (*Cnidaria*), koljeno beskolutičavaca sa žarnicama
knidi|o* (*bot*) ošak (*Cnidium silaifolium*) iz por. štitarke
knik|o (*bot*) čakalj (*Cnicus benedictus*) iz por. glavčika = BENITA KARDO
knik|j (*ntr*) nakloniti se, napraviti kniks, duboki naklon s poluprignutim koljenom; ~**o** 1. kniks, poklečak, savijanje u jednom koljenu; naklon kojim ženska osoba pozdravlja člana vladarske kuće; 2. (*teh*) iskrivljenje potpornja zbog opterećenja

knokaüt|o (*sport*) nokaut, udarac od kojega boksač padne na pod i ostaje ležati dulje od 10 sekundi, čime gubi borbu; ~**i** (*tr*) nokautirati, udarcem oboriti protivnika u boksu
knót|o (*pom, nav*) čvor i morska milja, mjera za brzinu koja odgovara broju prevaljenih nautičkih milja u jednom satu
knut|o (*pov*) knut, kožni bič s olovnim kuglicama ili bodljama na kraju, kojim se bičevalo u carskoj Rusiji
ko| (*gram*) ko-, Kom-, Kon-; kao prvi dio riječi označuje: zajedno, skupa u odnosu sa
koadjutor|o (*kat*) koadjutor; pomoćni biskup predodređen za biskupova nasljednika
koagul|j (*tr*) zgrušati, usiriti, stisnuti, koagulirati; ~**aĝo** ugrušak, grudica zgrušane tvari; ~**iĝi** zgrušati se, zgusnuti se, usiriti se; **anti~anto** antikoagulans, sredstvo protiv zgrušavanja krvi; **sango~aĝo** (*med*) krvni ugrušak, tromb
koaks|o koks, tvrdo gorivo, proizvod suhe destilacije ugljena; ~**igejo** koksara, tvornica koksa
koal|o (*zoo*) koala (*Phascolarctos cinereus*) australski sisavac tobolčar
koalici|o koalicija 1. politički ili vojni savez; 2. udruživanje političkih stranaka radi održavanja na vlasti; ~**a** koalicijski; ~**i** (*ntr*) koalirati, osnovati koaliciju
koan|o (*anat*) hoana, parni otvori između nosne šupljine i ždrijela
kob|o* (*novč*) kobo, nigerijska novčana jedinica
kobaj|o (*zoo*) domaći zamorac (*Cavia porcellus*) rod glodavaca iz por. morskih prasenaca; ~**edoj** zamorci (*Caviidae*)
kobalt|o (*kem*) kobalt, feromagnetična kovina, simb. Co
kobe|o (*bot*) kobeja (*Cobaea*) drvenasta penjačica iz por. jurnica
kobitid|o (*ih*) brkica (*Cobitis*) riječna riba iz reda šaranki; ~**edoj** porodica brkica (*Cobitidae*)
kobl|o* (*pom*) čamac za lov na haringe
kobold|o (*mit*) gnom, demon iz njemačke mitologije; **pres~o** štamparska greška; **min~o, ter~o**
kobr|o (*zoo*) kobra, naočarka; zajedničko ime za otrovne zmije iz por. naja; **Hindia ~o** indijska kobra (*Naja naja*); **Egipcia ~o** egipatska kobra (*Naja haje*); **krač~o** crnovrata kobra (*Naja nigricollis*)
kobresi|o* (*bot*) hrvatska elina (*Kobresia myosuroides*) iz por. šiljeva
koč|o (*ent*) crvac, štitasta uš (*Coccus*) rod insekata polukrilaca (*Hemiptera*); ~**edoj** porodica crvaca (*Coccidae*)
košenil|o košenila, crvena boja koja se dobiva iz košenilske uši
kočer|o 1. kočijaš, fijakerist; 2. (**K**)~**o** (*astr*) Kočijaš, zvijezde na sjevernom nebu
kod|o (*prav*) kod 1. signal, šifra, ključ; sustav ugovorenih znakova za uspostavljanje komunikacija; 2. (*inf*) programske naredbe, znakovnik; 3. knjiga za kodiranje i dekodiranje; **gena ~o** (*biol*) genetički kod, zabilježeni niz aminokiselina u sintezi bjelančevina; ~**i** (*tr*) kodirati, šifrirati, određivati, primjenjivati kod; ~**iĝi** kodificirati, uzakonjivati, sastavljati zbornik zakona; **mal~iĝi** dekodirati, dešifrirati kodirani tekst; ~**ono** (*biol*) kodon, jedini-

- ca genetičke informacije, karakteristična skupina nukleotida DNK ili m-RNK; ~**vorto** šifra; **pošt~o** sustav poštanskih brojeva
- kodak|o** (*foto*) kodak, vrsta foto-aparata; ~**i** (*tr*) snimati kodakom
- kodein|o** (*kem, farm*) kodein, metilmorfin; derivat opijuma koji se koristi u medicini
- kodeks|o** kodeks 1. (*pov*) u antičkom Rimu skup drvenih pločica na kojima se pišu znakovi; 2. (*pov*) najstariji oblik knjige, zbirka rukopisa; 3. (*pov*) dvije ili više povštenih tablica spojenih vrpcom; 4. (*prav*) zbirka statuta, pravila itd; 5. skup načela kojima se određuje ponašanje u nekom području društvenih odnosa; 6. (*pom*) sustav znakova u pomorstvu, signalna zastava s odsječnim krajem
- kodicil|o** (*prav*) kodicil; akt posljednje volje, ali bez određivanja nasljednika; v. **testamento**
- koeficient|o** koeficijent 1. (*mat*) broj kojim se množi varijabla u nekoj funkciji ili nepoznanica u jednadžbi; 2. (*fiz*) veličina koja povezuje dvije različite veličine i dovodi ih u računsku vezu
- koegzistenc|o*** koegzistencija = KUNEKZISTO
- koendu|o** (*zoo*) dikobraz drvolažac (*Coendu*) južnoamerički sisavac iz reda glodavaca
- koenzim|o** (*biol*) koenzim, aktivni dio enzima = KUNENZIMO
- kofe|o** (*bot*) kavovac, kava (*Coffea*) iz por. broćeva, služi za proizvodnju kavinih zrna; **Arabia ~o** pravi kavovac (*C. arabica*); **fortika ~o** kongoanski kavovac (*C. canephora*, sin. *C. robusta*); **Liberia ~o** liberijski kavovac (*C. liberica*); ~**ino** (*kem*) kofein = KAFEINO
- kofer|o** = LAVSONIO
- koferdam|o** (*pom*) koferdam, na brodovima uzak prazan međuprostor; razdvojen nepropusnim pregradama, ne dopušta tekućem i drugom teretu da prođe u susjedni prostor
- kofr|o** kofer 1. kovčeg, sanduk, škrinja za putovanje; 2. prtljažnik, spremište za prtljagu u putničkim vozilima = VALIZUJO
- kogn|i** (*tr, fil*) spoznati, kognoscirati, spoznajno istražiti(va)ti; ~**o** spoznaja; ~**a** spoznajni, kognitivni; ~**ado** spoznavanje
- kognat|o** (*prav*) kognat, krvni rođak ženskog podrijetla
- kohen|o** (*hebr*) židovski svećenik
- koher|i** (*ntr, fiz*) povezivati se, prijanjati; ~**a** koherentan, dosljedan, suvisao; povezan, suglasan; ~**o**, ~**eco** kohezija, koherentnost, međusobna povezanost; ~**emo** (*fiz*) molekularna privlačnost; ~**ilo** (*fiz*) koherer, u bežičnoj telegrafiji detektor, prijamnik koji je prvi upotrebljen za hvatanje elektromagnetskih valova; **ne~a**, **sen~a** nekoherentan, nepovezan, nedosljedan
- kohi|o*** (*bot*) metlica, ljetni čempres (*Kochia scoparia*) iz por. loboda
- kohob|i** (*tr*) produkte destilacije staviti u destilator više puta zaredom v. **rektifi**
- kohort|o** kohorta 1. (*voj, pov*) u starorimskom pješastvu, taktička jedinica koja broji četiri do šest stotina vojnika; 2. (*pren*) čvrsto povezana skupina ljudi
- koiks|o*** (*bot*) jobove suze (*Coix lacryma jobi*) iz por. trava
- koincid|i** (*ntr*) koincidirati, poklapati se, podudarati se, istodobno se zbivati; ~**o** koincidencija, podudarnost, istodobnost, slučajnost; ~**eco** koincidenost; ~**igi** uskladiti podudarnost
- koit|i** (*ntr*) koitirati, spolno općiti; ~**o** spolni čin, snošaj, koitus
- kojl|o** (*anat*) kolon, debelo crijevo; ~**ito** (*med*) kolitis, upala sluznice debelog crijeva; ~**ektomio** operativno odstranjenje dijela ili čitavog debelog crijeva; ~**ostomio** operativno spajanje dijelova kolona; **entero~ito** upala sluznica tankog i debelog crijeva; ~**obacilo** bacil koji se normalno nalazi u kolonu
- kojn|o** klin, zatik; duguljast zaoštren komad željeza ili drva za kalanje i spajanje dijelova, pričvršćivanje ili vješanje; ~**i** (*tr*) učvrstiti, imobilizirati klinom; ~**umi** (*tr*) zakvačiti, zavraviti; ~**oforma** klinast; ~**odento** = KANINO; ~**oskribo** klinasto pismo
- kojon|o** (*anat*) testis, sjemenik, jaje, mudo; muška spolna žlijezda; ~**ujo** mošnja, mošnice, skrotum; kožna vrećica u kojoj se nalazi testis
- kojot|o** (*zoo*) kojot (*Canis latrans*) zvijer iz por. pasa = PRERILUPO
- kojpo|o** (*zoo*) barska nutrija (*Myocastor coypus*) vrsta južnoameričkog sisavca koji živi u močvarnim krajevima = MIOKASTORO
- kok|o** 1. (*orn*) pijetao, kokot, divlja kokoš (*Gallus gallus*); 2. (*bakt*) kok, patogena bakterija koja se javlja u paru, nizu ili nakupinama; ~**a** kokošji; ~**afo** kokošje meso; ~**ejo** kokošinjac, kokošarnik; ~**eto** kokotić, pjetlić; ~**ido** pile, ~**idafo** piletina; ~**ideto** pilić; ~**ino** kokoš, koka; ~**inejo** = KOKEJO; ~**isto** kokošar; **vir~o** pijetao, kokot; **akvo~o**, **marčo~o** = GALINOLO; **batal~o** pijetao uvježban za borbu pijetlova; **vent~o** vjetrokaz na krovu ili na dimnjaku = VENTOFLAGO
- koka|o** (*bot*) koka (*Erythroxylum coca*) iz porodice kokovki; listovi sadrže kokain; ~**ino** (*kem*) kokain, alkaloid iz lišća koke, najstariji lokalni anestetik, koristi se kao droga; ~**ismo** (*med*) kokainizam, trovanje kokainom; ~**inizo** kokainizacija, terapijska upotreba kokaina; ~**omanio** kokainomanija
- kokac|oj** (*bakt*) kuglaste bakterije, koki
- kokakola|o** (*kul*) coca cola, bezalkoholno piće od različitih biljnih ekstrakata sa dodatkom manje količine kofeina
- kokard|o** (*pov*) kokarda 1. (*pov*) okrugli metalni znak na službenoj kapi; 2. mašna, ukrasni čvor
- kokcidi|oj** (*zoo*) štitarci, kokcidiije (*Coccidia*) red truskovaca, žive kao nametnici u crijevima, jetrima i bubrezima domaćih životinja; ~**ozo** kokcidi- oza, krvavi proljev kod goveda
- kokcig|o** (*anat*) trtica, zadnji slabinski pršljen
- kokcinel|o** (*ent*) božja ovčica, buba mara (*Coccinella*) kukac kornjaš crvene boje sa sedam točkica = DIBESTETO, MARIBESTO, MARISKARABO
- kokerik|o** kukurikanje, kukurijekanje; ~**i** (*ntr*) kukurikati, kukurijekati, glasati se kao pijetao
- koket|a** koketan, gizdav, kicoški, koji je izazovnog ponašanja; ~**i** (*ntr*) koketirati, očijukati; ~**ado** koketiranje, očijukanje; ~**eco** koketnost; ~**ulino** koketa, kaćiperka, namiguša
- kold|o** (*bot*) kokulus (*Cocculus*) iz por. *Menispermaceae*

koke|o (*anat*) pužnica (*cochlea*), dio unutarnjeg uha; ~**a** pužnički

kokleari|o (*bot*) žličnjak (*Cochlearia*) iz por. krstašica; **oficina** ~**o**, **skorbuta** ~**o** ljekoviti žličnjak (*C. officinalis*) djeluje protiv skorbuti

kokluš|o (*med*) hripavac, veliki kašalj, magareći kašalj; akutna zarazna bolest, obično u dječjoj dobi, s povišenom temperaturom i grčevitim kašljem; ~**oida** koji je sličan hripavcu

kokolit|oj (*biol*) kokolitineje (*Coccolithus*) rod morskih jednostaničnih algi iz skupine krizofita, tijelo im je pokriveno vapnenim ljuskicama

kokolob|o (*bot*) kokoloba (*Coccoloba*) iz por. dvornika; **uva** ~**o** grozdasta kokoloba jestivih plodova, drvo služi u proizvodnji pokućstva

kokon|o kokon, vanjska čahura 1. hermetički omotač oko nečega; 2. (*biol*) kukuljica od paučinastih niti što ih izlučuju gusjenice nekih leptira; ~**o de silka raupo** zapredak svilene bube; ~**ejo** uzgajalište svilene bube

kokos|o (*bot*) kokos, kokosov orah, plod kokosove palme; ~**ujo**, ~**arbo** kokosova palma (*Cocos nucifera*) iz por. palmi; ~**butero** kokosov maslac; ~**nuksa** kokosov orah; ~**palamo** kokosova palma; ~**suko** kokosov sok, kokosovo mlijeko

kokotraust|o (*orn*) batokljun (*Coccythraustes*) ptica pjevica iz por. zeba

kokr|i (*tr*) učiniti preljub, nabiti rogove, prevariti bračnog druga; ~**ito** prevareni muž ili žena, rognja; ~**iteco** preljub

koks|o (*anat*) kuk, područje zgloba između zdjelice i bedrene kosti; ~**ito** upala kuka; ~**algio** kukobolja; ~**osto** = ILLAKO; ~**opatio** koksopatija

koktel|o koktel 1. (*kul*) vrsta rashlađenog groga gorkog ukusa, mješavina vrsta pića sa sokovima; 2. domjenak, mala zabava s podvorbom pića i lakih jela

kol|o (*anat*) vrat, dio tijela koji povezuje glavu s trupom; ~**eto** vratiti, mali vrat; ~**umo** ovratnik, kragna, kolar; **čirkaũ~o** 1. ogrlica = KOLIERO; 2. ular, uzde, vodice, oglav, oglavnik, povodac; ~**čeno** ogrlica, lančić = ČIRKAŪKOLO, KOLIERO; ~**rompa** vratoloman; **gĩs~e** do grla; **botel~o** grlić boce; **larg~a** koji je širokog grla; **mar~o** morski tjesnac; **mont~o** brdski klanac; **post~o** (*anat*) šija; **ter~o** = ISTMO

kola|o (*bot*) kola (*Cola*) rod drveća iz tropske Afrike, kojemu sjemenke sadržavaju kofein i teobromin, a osušene služe u medicini i za pripremu bezalkoholnih napitaka; ~**nuksa** kola-orah

kolaborator|o* kolaborant, kolaborator = KUNLABORANTO

kolagen|o (*biol, kem*) kolagen, bjelančevina koja čini trećinu svih bjelančevina u organizmima sisavaca; glavni je sastavni dio kože, vezivnog tkiva, zuba i kostiju; ~**ozo** kolagenoza, bolest vezivnog tkiva

kolagog|o* (*biol*) kolagog, kolekinetik; sredstvo koje potiče izlučivanje žuči u dvanaestnik

kolangit|o (*med*) kolangitis, angiokolitis; upala žučnih kanala u jetrima

kolaps|o kolaps 1. (*med*) kratkotrajan gubitak svijesti zbog poremećene regulacije krvnog tlaka; 2. (*pren*) prestanak funkcije

kolargol|o (*farm*) kolargol, koloidno srebro koje se nekoć rabilo kao antiseptik

kolateral|a kolateralan, pokrajnji, pobočni, sporedni, popratni, usputni, koji stoji po strani; ~**oj** (*anat*) kolateralni ogranci (arterije ili vene)

kolatitud|o (*astr*) kolatituda, kutna udaljenost od zenita ili pola

kolazion|i* (*ntr*) užinati; ~**o** užina, manji obrok između dva glavna obroka

kolb|o (*voj*) usadnik, potkov, kundak; drveni ili metalni dio puške ili samokresa = PAFILKAPO

kolbas|o (*kul*) kobasica; nadjev u crijevu od sjeckana ili mljevena mesa obogaćen dodatcima i začinima; *usp.* **cervelaso**, **mortadelo**, **salamo**; ~**ažo** pripremljena smjesa za kobasice; ~**isto** kobasičar; **blank~o** hrenovka, kobasica od bijelog pilećeg mesa; **mar~o** = HOLOTURIO; **sandvič~o** par kobasica u sendviču; **sango~o** krvavica; **trip~o** kulen = ANDUJO

kolčik|o (*bot*) mrazovac (*Colchicum*) iz por. ljiljana; **autuna** ~**o** jesenski mrazovac (*C. autumnale*), sjemenke sadrže kolhicin; ~**ino** (*kem, farm*) kolhicin, otrovan alkaloid iz sjemena i gomolja mrazovca

kolđa* hladan, studen, mrzli = MALVARMA

kole|o (*kem, med*) kole-, koleo- prvi dio riječi u složenicama znači: žuč, žučni; ~**ata acido** žučna kiselina; ~**cisto** žučni mjehur = GALA VEZIKO; ~**cistito** upala žučnog mjehura; ~**emio** (*med*) koleremija, žutica, povećanje bilirubina u krvi

koleagog|a (*med*) koleagogen; koji omogućuje izlučivanje žuči

coledok|o (*anat*) kanal jetre (*ductus choleodocus*)

koleg|o kolega, drug, suradnik, suučenič; drug po zanimanju ili učenju; ~**a** kolegijalan, drugarski; ~**aro** kolege, kolegij; ~**eco** kolegijalnost

kolegi|o kolegij 1. zbor osoba slična ranga na zajedničkom poslu; 2. nastavni predmet na fakultetu; 3. u Francuskoj srednja, a u Velikoj Britaniji viša škola internatskog tipa; 4. koledž, u SAD viša srednja ili visoka škola

kolekt|i (*tr*) 1. skupiti, sakupiti, sabrati, nabrati; *usp.* **arigi**, **kunigi**, **rikolti**; 2. pribaviti, sastaviti, spojiti; *usp.* **akiri**; ~**o** kolekcija, zbirka, skup; ~**a** skupni, zbirni; ~**ado** sakupljanje; ~**anto** sakupljač, skupljač, kolekcionar; ~**iđi** sakupiti se; ~**iđo** skup, sastanak, sastajanje; ~**isto** inkasator, ubirač novca; ~**ujo** kolektor, posuda u koju se nešto skuplja; **mon~o** akcija skupljanja novca; **jar~o** godište; svi brojevi novina ili časopisa objavljeni u jednoj godini; **šir~i** ubirati, brati, trgati plodine; **re~i**, **sun~ilo**

kolektiv|a kolektivan, skupni, zajednički; ~**o** kolektiv 1. skupina ljudi okupljena na zajedničkom poslu; 2. radna organizacija, radna zajednica ili jedinica; ~**ismo** kolektivizam

kolektor|o (*teh*) kolektor 1. cilindar dinamo-stroja za pretvaranje izmjenične struje u istosmjernu; 2. glavna cijev za odvođenje gradske nečistoće

kolelitiaz|o (*med*) kolelitijaza, žučni kamenac; tvrda tvorevina što nastaje u žučnom mjehuru ili u žučnim kanalima jetre

kolemi|o = KOLEEMIO

kolenkim|o (*bot*) kolenhim, mehaničko staniče zeljastih biljaka

koleopter|oj (*ent*) tvrdokrilci, kornjaši; red kukaca (*Coleoptera*)

koleoptil|o (*bot*) koleoptila, rukavac na prvom listu iznad supke u klice kod trava

koleoriz|o (*bot*) koleoriza, rukavac na vegetativnom vršku korijena u mlade klice kod trava

koler|i 1. (*tr*) srditi, ljutiti nekoga; 2. (*ntr*) srditi se, ljutiti se; ~**a** ljut, ljutit, srdit, gnjevan; ~**e** ljutito, srdito, gnjevno; bijesno; ~**o** ljutina, ljutnja, srdžba, gnjev, bijes; ~**egi** bjesnjeti, jako se ljutiti; ~**ema** gnjevan, lako razljutljiv; ~**eta** malo ljut, srdit; ~**igi** razljutiti, rasrditi nekoga; ~**igemo** razljućenost, sklonost ljutnji; **ek~i** razljutiti se, rasrditi se; **post~o** gnjev, jar; **sen~e** bez ljutnje, bez srdžbe

kolera|o = **ĀOLERO**

kolerik|a (*med*) koleričan, naprasit, žučljiv, razdražljiv, prgav, nagle čudi; ~**ulo** kolerik, čovjek koji je sklon naglom i brzom uzbuđivanju

kolesterin|o = **KOLESTEROLO**

kolesterol|o (*fiziol*) kolesterol, holesterol, sterol u organizmu čovjeka važan za stvaranje nekih hormona i vitamina D; ~**emio** kolesterolemija, prisutnost nenormalne količine kolesterola u krvi

koleti|o* (*bot*) trnka (*Colletia*) iz por. krkavina

kolhoz|o (*pov*) kolhoz, kolektivno gospodarstvo u bivšem SSSR-u

kolibacil|o = **KOLJOBACILO**

kolibi|o (*bot*) korjenovka (*Collybia*), rod gljiva klobučarki iz por. *Marasmiaceae*

kolibr|oj (*orn*) kolibri, kolibrići (*Trochilidae*), porodica vrlo malenih ptica iz tropske Amerike = **MUŠBIRDOJ**

kolier|o ukrasna ogrlica, niza, niska = **KOLČENO**, **ĀIRKAŪKOLO**

kolik|o (*med*) kolika, trbobja, srdobja, proljev; bolni grčevi u trbuhu, posljedica upale, otrovanja, kamenaca i sl.

kolik|o (*anat*) kolikulus, izbočenje, brežuljak, humčić

kolimat|i (*tr, fiz*) naciljati, uperiti, usmjeriti pravolinijski; ~**ilo** kolimator 1. (*opt*) optički aparat sa sabinom lećom i malim otvorom u fokusu; 2. (*voj, teh*) optička nišana sprava na lakim protuavionskim topovima ili mitraljezima velikog kalibra

kolimb|o (*orn*) = **GAVIO**

kolin|o* (*biol*) kolin, jedan od vitamina B-kompleksa

kolin|o^{2*} brdašce, brežulčić = **ETA MONTETO**, **HILO***

koliri|o (*farm*) kapljice za oči = **OKULAKVO**

kolit|o = **KOJLITO**

kolizi|i (*ntr*) kolidirati 1. kositi se, biti u proturječju, dolaziti u suprotnost; 2. sudariti se, sraziti se, udariti jedno o drugo; *usp.* **karamboli**; ~**o** kolizija 1. proturječje, prepreka, suprotnost, nepodudarnost; 2. sudar, sraz, sukob; ~**fuginto** vozač koji je pobjegao s mjesta sudara

kolkotar|o (*kem, teh*) kolkotar, željezni peroksid

kolkvici|o* (*bot*) grozdan, kolkvicija (*Kolkwitzia*) iz por. kozokrvina

kolob|o (*zoo*) gverezna (*Colobus*) vrsta afričkog majmuna s dugom svilenkastom dlakom

kolobom|o (*med*) kolobom, prirodni rascjep nekih dijelova oka

kolocint|o (*bot*) kolokvintina (*Citrullus colocynthis*) iz por. bundeva

kolodi|o (*kem*) kolodij, rastopina dinitroceluloze u

smjesi alkohola i etera; upotrebljava se u fotografiji i medicini; ~**a lano** = **CELULOZA ACETATO**

kolofon|o¹ (*kem, teh*) kolofonij, smola za mazanje gudala

kolofon|o² (*tisk, pov*) kolofon, impresum; ukupnost podataka o knjizi, novinama (mjesto objavljivanja, izdavač, godina izdanja)

koloid|o (*kem, fiz*) koloid, tvar koja ne kristalizira; ~**a** koloidni; ~**a ero** čestica koloida

kolokazi|o (*bot*) kolokazija (*Colocasia*) iz por. kozlaca; **manğebla ~o** jestiva kolokazija (*C. esculenta*)

kolokint|o = **KOLOCINTO**

kolokv|o kolokvij 1. stručni razgovor i razmjena mišljenja; 2. usmeni ispit iz dijela gradiva sveučilišnog kolegija, koji se polaže tijekom slušanja

kolomb|o (*orn*) golub (*Columba*) ptica iz por. golubova; ~**a** golubinja, golublji; ~**edo** porodica golubova (*Columbidae*); ~**ejo** golubarnik; ~**eto** mali golub; ~**ido** golubić; ~**ino** golubica; ~**umi** gukati, gugukati; ~**oformaj** golubovke, red ptica u koje spadaju golubovi (*Columbiformes*); ~**okolora** koji ima boju između sive i ljubičaste; **vir~o** golub mužjak; **dom~o** domaći golub (*C. livia domestica*); **kurier~o**, **leter~o** golub pismoša

Kolombi|o (*geog*) Kolumbija, država u Južnoj Americi; ~**ano** Kolumbijac

kolon|o kolona 1. (*grad*) potporni ili ukrasni stup; 2. povorka ljudi u hodanju, red ljudi, životinja, vozila, plovila i sl. koji se kreću jedan iza drugoga; 3. (*tisk*) stupac; 4. kolon, kolonist; ~**aro** stupovlje, kolonada; ~**ego** veliki debeli stup; ~**ejo** arkada, galerija sa stupovima; ~**eto** mali stup, stupić; **inter~o** raspon između dva stupa; **afiš~o** oglasni stup; **pun~o** stup srama; **voj~eto** kolobran

kolonel|o (*voj*) brigadir; **sub~o** pukovnik

koloni|o kolonija 1. skup građana neke države u osvojenoj zemlji; 2. skup useljenika jedne narodnosti u nekoj zemlji; 3. zajednica naseljena na određenom mjestu s posebnim ciljem; 4. naselje, gradska četvrt sa stanovima za ljude određenog zanimanja; 5. samoupravno područje pod suverenitetom strane države; 6. (*biol*) zajednica istovrsnih mikroorganizama vezanih zajedno; ~**a** kolonijalan; ~**i** (*tr*) kolonizirati, naseliti, naseljavati; ~**ado** kolonizacija; ~**ano** kolonist, naseljenik, član kolonije; ~**iği** postati kolonijom; ~**ismo** kolonijalizam; ~**isto** kolonizator; **re~i** ponovno naseliti

kolonja akvo kolonjska voda, kozmetički miris 'Kölnisch Wasser'

kolor|o boja; *usp.* **farbo**, **tembro**; ~**a** obojen, u boji; ~**i** (*tr*) bojiti, obojiti; ~**igi** obojiti, oličiti, ofarbat; ~**igilo** boja za bojanje; ~**igisto** ličilac, soboslikar; ~**isto** kolorist, slikar u čijem izražavanju boje imaju istaknutu važnost; ~**konserva** boja otporna na svjetlo; ~**riča** bogat bojama; **du~a** dvobojan; **mult~a**, **plur~a** višebojan; **sen~a** bezbojan; **trans~i** promijeniti boju, prebojiti, prebojati; **tri~a** trobojan; **tri~o** trobojnik; **tri~eto** (*bot*) trobojna mačuhica (*Viola tricolor*) = **TRIKOLORA PENSEO**; **ali~iği** promijeniti boju; **bel~a** koji je lijepih boja; **divers~a**, **miks~a** raznobojan; **son~o** boja zvuka; **šang~a** koji je promjenljivih boja

koloratur|o (*glazb*) koloratura, pjevanje s mnogo ukrasa, brzih pasaža i trilera, koji se izvode obično na jednom slogu teksta

kolorit|o* kolorit 1. (*lik*) međusobni odnos boja na slici; prevladavanje općeg tona u odnosu boja i tona na slici; 2. uočljiva vanjska odlika nečega

kolos|o kolos 1. (*lik*) kip u nadnaravnoj veličini; predmet izvanredno velikih razmjera; 2. div, orijaš, gorostas; osoba natprosječne tjelesne ili duševne veličine; ~a kolosalan, ogroman, divovski, izvanredan; *usp.* **mamuta**, **giganta**, **elefanta**

kolostr|o (*fiziol*) kolostrum, prvo majčino mlijeko

kolport|j (*tr*) raznositi, torbariti, (po)kućariti, prodavati novine na ulici; ~isto kolporter, pokućarac, prodavač po ulicama i po kućama

kolt|o* (*voj*) kolt, vrsta američkog cilindričnog revolvera

koltr|o (*teh*) lemeš, raonik; željezni dio rala koji reže zemlju pri oranju

kolubr|o (*zoo*) poljarica, guž (*Coluber*); rod zmija iz por. guževa; ~edoj porodica guževa (*Colubridae*)

kolumbari|o kolumbarij, mjesto za čuvanje urni s pepelom mrtvaca poslije spaljivanja

kolumel|o (*bot*) stupić, stupac, stup; sterilno staničje u središnjem dijelu tobolca u mahovina

kolumn|o kolumna 1. (*tisk*) rubrika, novinski stupac ili stupac u knjizi; 2. stalna novinska rubrika jednog novinara; 3. (*anat*) vertikalno postavljena anatomska struktura ili jedan njezin dio; ~isto kolumnist, rubričar, pisac kolumne

kolur|oj (*astr*) koluri, dva satna kruga na nebeskoj sferi

kolute|o (*bot*) pucalina (*Colutea*) rod otrovnih sredozemnih grmova ukrasnih plodova iz por. leptirnjača

kolutori|o (*farm*) grgljača, tekućina za ispiranje grla

koluzi|o koluzija, tajni dogovor dviju ili više osoba radi postizanja nelegalnog cilja

kolz|o (*bot*) uljna repica (*Brassica napus oleifera*) iz por. krstašica = OLEONAPO

kom|o zarez; interpunkcijski znak kojim se u pisanju odvajaju riječi u rečenici; **decimala** ~o (*mat*) decimalni zarez; **punkto**~o točka-zarez; **sub**~o podzarez; znak ispod nekih slova u francuskom, latvijskom i rumunjskom jeziku

koma|o (*glazb*) koma; u akustici neznatna razlika u visini između dva približno jednaka tona; *v.* **harmono**

Komanč|oj* Komanči, jedno od indijanskih plemena u Sjevernoj Americi

komand|j (*tr*) komandirati, zapovijedati, naređivati, upravljati, voditi; ~o komanda, zapovijed, naredba; ~a komandni, zapovjedni; ~anto (*voj*) komandant, zapovjednik; ~ejo komandantura, zapovjedništvo sjedište zapovjedništva; **al**~i komandirati, izdati zapovijed; **čef**~anto glavni zapovjednik

komandit|o (*trg*) komanditno društvo; javno trgovačko društvo u kojem se udružuju najmanje dvije osobe, od kojih najmanje jedna odgovara cjelokupnom imovinom; ~i (*tr*) komanditirati, uložiti novac u komanditno društvo kao komanditor

komandor|o komandor 1. (*pov*) jedan od najviših stupnjeva viteških redova 2. jedan od viših stupnjeva u hijerarhiji masonskih loža; 3. u nekim zemljama zvanje predsjednika jaht-kluba

komasaci|o (*agr*) komasacija; okupljanje zemljišnih posjeda svih vlasnika na jednom području radi veće efikasnosti poljoprivredne proizvodnje

komat|o (*med*) koma, mrtvilo, obamrlost; duboka dugotrajna nesvjestica, potpuni gubitak svijesti zbog oštećenja mozga; ~a komatozan; ~ogena komatogen, koji dovodi do kome

komatul|o (*zoo*) komatula (*Comatula*) vrsta morske zvijezde

komb|j (*tr*) 1. češljati, češljem uređivati kosu; 2. grebenati, gargašati, grebenom obrađivati predivo; ~i **sin**, ~i*gi* češljati se; ~ado 1. češljanje; 2. grebenjanje; ~ilo češalj; gargača; ~isto frizer; ~itajo, ~lano češljana vuna; **el**~i iščešljati; **mal**~i rascčešljati; **re**~i ponovno počesljati; **retro**~i začesljati kosu prema natrag; **tekso**~ilo češalj za tkanje; **Venus**~ilo = SKANDIKO

kombajn|o (*teh*) kombajn, stroj za više mehaniziranih radnji u poljoprivredi i rudarstvu

kombe|o 1. (*geog*) strma dolina na obronku brijega; 2. (*brod*) paluba kaštela

kombin|j (*tr*) kombinirati, slagati, sastavljati, smišljati, provoditi, obavljati, tražiti kombinaciju; ~o kombinacija, zamisao, plan; ~ado kombiniranje; ~a*jo* kombinacija 1. (*mat, kern*) kombinacija, spoj; *usp.* **kompona*jo***, **kunmeta*jo***, **miksa*jo***, **solva*jo***; 2. šifra, kombinacija šifre; **lineara** ~a*jo* (*mat*) linearna kombinacija zadanog skupa vektora; ~i*gi* ukombinirati se; ~ilo kombinator; **mal**~i dekomponirati, razgraditi, rastaviti, razdvojiti

kombinaci|o = KOMBINAJO

kombinat|o (*ek*) kombinat, spoj poljoprivrednih i industrijskih poduzeća raznih proizvodnih grana u kome jedna poduzeća proizvode sirovine, a druga ih prerađuju; *usp.* **kartelo**

kombinatorik|o (*mat*) kombinatorika, matematička disciplina računanja s kombinacijama

kombine|o (*odj*) kombine 1. ženska potkošulja s tankim naramenicama; 2. kombinezon, radno odijelo, široke hlače s naramenicama ili s rukavicama; 3. posebno dizajnirano odijelo za specijalne namjene (avijatičarsko, ronilačko)

kombret|o (*bot*) kombretum (*Combretum*) iz por. *Combretaceae*

kombu|o (*bot*) prstasta laminarija (*Laminaria digitata*) vrsta smeđe alge, služi za ljudsku ishranu

komedi|o komedija 1. (*kaz*) dramsko djelo šaljiva sadržaja; 2. smiješan, zabavan događaj; ~a komedijanski; ~i (*tr*) 1. igrati komediju; 2. komedijati, lakrdijašiti, zbijati šale; ~isto glumac u komediji, ~anto komedijaš; ~verkisto pisac komedija, komediograf

komedon|o (*anat*) komedon, sujedica, bubuljica, miteser, bjelkast čep na koži u izvodnom kanalu žlijezde lojnice

komelin|o (*bot*) komelina (*Commelina*) iz por. pu-zavaca

komenc|j (*tr*) početi, započeti, otpočeti, pokrenuti; ~a početni, prvi; ~e na početku, najprije, prvotno; ~o početak; ~a*jo* (*bibl*) = PRIMICO; ~i*gi* početi se, pojaviti se, nastati, biti započeo, pokrenut; **re**~i*gi*, **vort**~o, **monat**~o

koment|j (*tr*) komentirati 1. izraziti svoje mišljenje o nečemu; 2. raditi kao komentator; ~o komentar, tumačenje, primjedba

komentari|i (*tr*) 1. tumačiti, protumačiti, objasniti; 2. komentirati = KOMENTI; ~o komentar 1. tu-

mačenje, objašnjenje nekog teksta; 2. novinarski analitički izvještaj o nekom djelu ili događaju; 3. mišljenje s kritičkim napomenama; 4. knjiga o povijesnim događajima; **~isto** komentator, kritičar

komerc|i (*ntr*) trgovati, poslovati, prodavati, preprodavati; *v. negoci*; **~o** trgovina, kupnja i prodaja robe; **~a** trgovinski, trgovački; **~afo** roba, trgovački artikl; **~ejo** trgovina, dućan, prodavaonica; **~isto** trgovac; **~odomo** trgovačka kuća; **for~i** rasprodati; **brut~isto** trgovac stokom; **kaš~isto** krijumčar, švercer

komet|o (*astr*) komet, zvijezda repatica

komfort|o komfor, udobnost, opskrbljenost svim potrebštinama; **~a** komforan, udoban; **~e** komforno, udobno; **mal~a**, **sen~a** nekomforan, neudoban

komifor|o (*bot*) mirovka, mira-drvo (*Commiphora*) iz por. tamjanovki; daje miru, gumu i balzame

komik|a komičan, smiješan, šaljiv; **~o** komika 1. ono što pobuđuje smijeh; 2. smiješna strana neke pojave; **~eco** komičnost, smiješnost; **~isto** komičar; **~ulo** čovjek koji je prirodno smiješan

komiks|o strip, priča u crtežima

Kominform|o (*pov*) Kominform, komunistički informbiro

komintern|o (*pov*) kominterna, komunistička internacionala, međunarodni savez komunističkih partija cijeloga svijeta

komisar|o komesar 1. povjerenik, službena osoba s posebnim ovlastima; 2. (*voj, pov*) politički vođa u komunističkim armijama; **~ejo** komesarijat; **kontrol~o** kontrolni komesar, vrhovni nadzornik

komisariat|o komesarijat, povjereništvo = KOMISAREJO

KOMISI|I (*tr*) zadužiti, opunomoćiti, ovlastiti, odrediti, povjeriti izvršenje čega; **~e** u ime, po nalogu; **~o** komisija, zaduženje, ovlaštenje, nalog, punomoć, posredništvo; **~isto** komisionar, posrednik; **~ito**, **~ulo** opunomoćenik, ovlaštena osoba

komision|o komisija, povjerenstvo, povjereništvo; radno tijelo od više osoba, posebno izabrano da obavi neki posao; **sub~o** potkomisija

komisur|o (*anat*) komisura 1. poprečna spojna vlakna koja povezuju suprotno postavljene dijelove organa; 2. točka gdje se sastaju dva srodna dijela (**lipa ~o**, **palpebra ~o**); 3. (*bot*) točka spajanja dijelova plodnice

komitat|o komitet 1. odbor, vijeće; organ koji djeluje u ime neke zajednice; 2. rukovodeći partijski organ u komunističkim organizacijama; **~ano** odbornik, vijećnik; **cerbum~o** trust mozgov; **kontrol~o** nadzorni odbor; **plenum~o** izvršni odbor; **strik~o** štrajkaški odbor

komiz|o trgovački pomoćnik; **migra~o**, **vojağa ~o** trgovački putnik

komoci|o komocija 1. (*knjiž*) potres, poremećaj, uzbuđenje; 2. (*med*) stanje uzrokovano fizičkom traumom, potres, osobito potres mozga; **~i** (*tr*) zahvatiti komocijom

komod|o komoda, niski ormar s dubokim ladicama

komodor|o (*pom*) komodor, zapovjednik eskadre

kompakt|a kompaktn 1. koji je čvrsto povezan, zbijen, gust, sažet; 2. koji je potpun, zaokružen, cjelovit, jedinstven; **~a disko** (*inf*) kompaktni

disk; laserski zapis zvuka ili informacije u obliku tanke okrugle plastične ploče; **~o** 1. (*tisk*) svezak; 2. građevinski element; **~igi** učiniti kompaktnim; **mal~a** nekompaktan, rastresit, sipak

kompan|o drug, sudrug, prijatelj, kompanjon, ortak

kompani|o kompanija 1. maleno društvo, družba, družina, skup; 2. trgovačko ili industrijsko društvo; 3. (*voj, pov*) četa; **~ano** kompanjon, partner, pratilac, kolega

kompar|i (*tr*) usporediti, srazniti, komparirati; **~o** komparacija, usporedba, uspoređivanje; **~a** komparativan, usporedni; **~ado** kompariranje, uspoređivanje; **~ilo** (*fiz, teh*) komparator, uspoređivač, sraznivač, sprava za mjerenje vrlo finih razlika u dužini; **ne~ebla**, **sen~a** neusporediv; **ne~eble**, **sen~e** neusporedivo

komparaci|o komparacija 1. usporedba; 2. (*gram*) stupnjevanje pridjeva

komparativ|o (*gram*) komparativ, drugi stupanj komparacije pridjeva

kompas|o (*fiz*) kompas, busola, sprava koja pokazuje i kojom se određuje strana svijeta; **~o de deklinacio** kompas deklinacije; **~o de inklinacio** kompas inklinacije; **magneta ~o** magnetski kompas; **tangentna ~o** tangentni kompas; **~ujo** kutija za kompas

kompat|i (*tr*) sažaljevati, suosjećati s nekim; *usp. bedaūri, domađi, indulgi, simpatii, kondolenci*; **~o** sažaljenje, sućut, samilost, saučesće; **~a** sažaljiv, samilostan; **~ema** sklon sažaljenju, samilosti; **~igi** izazvati samilost; **~inda** jadan, bijedan, koji pobuđuje samilost; **sen~a** nemilosrdan, nemilostiv, neumoljiv

kompatibil|a* kompatibilan, primjeran, spojiv, uskladiv, dopustiv; **~eco** kompatibilnost, primjerenost, uskladivost, dopustivost

kompendi|o kompendij, priručnik koji sažeto izlaže neko područje ljudskog znanja

kompens|i (*tr*) kompenzirati, nadoknaditi, nadomjestiti, izravnati, odštetiti; **~o** odšteta, naknada, kompenzacija; **~a** odštetni, kompenzacijski; **~e** u zamjenu za, zauzvrat; **~ilo** (*fiz*) kompenzator, uređaj koji nešto izjednačuje; **retro~igi** tražiti kompenzaciju od nekoga; **fad~ilo** (*telkom*) regulator jačine zvuka; **fazo~ilo** (*el*) fazni kompenzator

kompensator|o* = KOMPENSILO

kompetent|a kompetentan, mjerodavan, ovlašten, sposoban; **~(ec)o** kompetencija, kompetentnost, mjerodavnost; **~ulo** kompetentna, mjerodavna, odgovorna, ovlaštena osoba; **ne~a** nekompetentan, nemjerodavan, neovlašten

kompil|i (*tr*) kompilirati, sastavljati kompilaciju, pisati neizvorni tekst preuzimajući dijelove napisanih tekstova; **~(ad)o** kompilacija, kompiliranje; **~afo** kompilacija, kompilirani tekst

kompiler|o (*inf*) kompilator, kompjuterski program za prevodjenje naredbi iz programskih jezika u strojni kôd

kompleks|a kompleksan, složen, zamršen, zapleten; **~o** 1. kompleks, sklop, splet, skup, sve što tvori cjelinu; 2. (*psih*) sklop jednostavno potenciranih predodžbi, osjećaja, nagona; 3. (*agr*) zemljište određene veličine u jednom komadu; 4. (*mat*) skup pravaca ovisnih o tri parametra; **~numero**

(*mat*) matematički skup; ~**eco** kompleksnost; *usp.* **malsimpleco**
kompleksi|o (*zast*) kompleksija 1. put, ten, boja lica; 2. izgled, narav, ćud
komplement|o komplement 1. dopuna, dodatak kojim se što kompletira; 2. (*ling*) dodatak, riječ ili skupina riječi koja upotpunjuje značenje subjekta ili predikata; 3. (*mat*) dodatak koji od oštrog kuta čini pravi kut; **akcesora ~o**, **cirkonstanca ~o**, **ne-rekta ~o**, **objekta ~o**, **rekta ~o**; ~**a** komplementarni, dopunski
komplet|a kompletan, potpun, cio, sav; ~**o** komplet 1. garnitura, cjelina, potpuni broj, potpuna serija; 2. (*odj*) haljina i kaput ili suknja i kaput od iste tkanine; ~**eco** kompletnost, upotpunjenost; ~**igi** kompletirati, upotpuniti; ~**igo** kompletiranje, upotpunjavanje; **ne~a** nekompletan
kompletiv|a (*gram*) kompletivan, koji ima funkciju subjekta, predikativa ili objekta odnosnog predikata
kompletori|o (*kat*) kompletorij, posljednji dio brevijara; moli se prije spavanja
komplez|o usluga, uslužnost, susretljivost, ~**a** uslužan, susretljiv, ljubazan; ~**i** (*ntr*) učiniti uslugu, biti susretljiv, uslužan; ~**ema** susretljiv, sklon uslugama
komplić|o (*prav*) sukrivac, suučesnik, ortak (u zločinu, nedopuštenom činu); ~**eco** suučesništvo
komplik|j (*tr*) komplicirati, zamrsiti, zaplesti, otežati; učiniti što zapletenim, teškim; ~**a** kompliciran, zamršen, zapleten; ~**o** (*inf*) komplikacija kod kompjuterskih operacija; ~**ažo** komplikacija 1. zaplet, poteškoća; 2. (*med*) pogoršanje bolesti ili nova bolest koja se javlja uz postojeću; ~**eco** kompliciranost; ~**ita** kompliciran
kompliment|o kompliment, pohvala, laska, udvorost; ~**i** (*tr*) komplimentirati, davati komplimente; ~**a** komplimentan, pohvalan; ~**ema** laskav, udvoran
komplot|o komplot, zavjera, urota, tajni sporazum; *usp.* **konspiro**; ~**i** (*ntr*) urotiti se, spremati urotu, spletkariti, intrigirati
kompon|j (*tr, glazb*) komponirati 1. skladati, uglazbiti; sastavljati glazbeno djelo; 2. složiti, slagati; ~**ado** komponiranje, skladanje; ~**ažo** kompozicija, skladba; ~**anto** 1. komponenta, sastojak, sastavnica, sastavni dio; 2. (*mat, fiz*) svaki pojedini dio na koji se može rastaviti neko vektorsko ili opće tenzorsko sredstvo; ~**isto** kompozitor, skladatelj; **mal~i** (*kem*) rastvoriti, otapati; **mal~anto** (*ekol*) razgrađivač; **biomal~ado** (*ekol*) biološka razgradnja; **biomal~ebla** biološki nerazgradiv; **trans~i** = TRANSPONI
kompost|j (*tr, tisk*) slagati slova za tisak; ~**ado** slaganje teksta za tisak; ~**ažo** slog, tekst od tiskarskih slova i znakova složen za tisak; ~**ilo** slagачi stroj; ~**areo** dimenzija tiskanog dijela jedne stranice; ~**framo** okvir za slaganje, škvadra; ~**isto** slagar; **dis~i** rastaviti slog; **foto~i** slagati slog fototehnikom; **foto~ilo** fotoslagarski stroj; **foto~isto** fotoslagar
kompošt|o (*agr*) kompost, gnoj mješanac; organsko gnojivo dobiveno od biljnih i kuhinjskih ostataka; ~**i** (*tr*) gnojiti kompostom; ~**igi** praviti kompost
kompot|o (*kul*) kompot, jušno jelo od kuhanog voća s dodatkom sladora; *usp.* **jeleo**, **kačo**, **konfitažo**

kompozici|o (*glazb*) kompozicija, skladba, glazbeno djelo
kompozit|a kompozitan, koji se sastoji od dvaju ili više materijala; 1. (*grad, pov*) koji stavlja jonske volute iznad korinjskih akanata; 2. (*bot*) sastavljen, složen (sastavljeni list, glavičasti cvat)
kompozit|oj (*bot*) = ASTERACOJ
komprador|o* (*španj*) komprador, kupac, nabavljač, poslovni posrednik
kompren|j (*tr*) razumjeti, shvatiti, pojmiti; ~(**ad**) razumijevanje, shvaćanje, poimanje, potpuno poznavanje; ~**ebla** razumljiv, pojmljiv, shvatljiv; ~**eble** razumljivo, naravno, jasno, dakako, dabome; ~**ebleco** razumljivost, pojmljivost, shvatljivost; ~**ema** sklon razumijevanju, susretljiv; ~**eti** naslutiti; ~**igi** učiniti razumljivim, shvatljivim; ~**igi** razumjeti se, postati razumljiv; ~**igadi** razumijevati se; ~**ilo**, ~**igilo** sredstvo koje pomaže razumijevanju; ~**povo** sposobnost razumijevanja; **duon~i** napola razumjeti; **inter~(ig)o** sporazum, međusobno sporazumijevanje; **mal~o**, **mis~o** nesporazum; **ne~o**, **ne~ado** nerazumijevanje; **ne~ebla** nerazumljiv, neshvatljiv, nepojmljiv; **sub~i** podrazumijevati
kompres|o (*med*) oblog, zavoj; **seka**, **malvarma**, **varma**, **kuraca ~o**
kompresor|o (*teh*) kompresor; stroj za stlačivanje, zbijanje (zraka, plinova i sl.)
kompromis|o kompromis, nagodba, dogovor sklopljen uz ustupke strana u dogovoru; ~**i** (*tr*) zaključiti kompromisan sporazum; ~**a** kompromisan
kompromit|j (*tr*) kompromitirati, osramotiti, obrukati; ~**a** kompromitantan, koji kvari nečiji dobar glas; ~(**ad**) kompromitacija, sramoćenje, brukanje; ~**igi** kompromitirati se, osramotiti se, obrukati se; ~**igo** kompromitiranost, osramoćenost, obrukanost
kompt|j* (*tr*) brojati, računati, obračunavati = KALKULI
kompuls|j (*tr*) prisiliti, primorati, natjerati na izvršenje nekog postupka ili zadaće; ~**a** prisilan, prinudan, obvezatan; ~**opago** globa, svota koja se plaća na učinjeni prekršaj
kompulsi|o (*pat*) kompulzija, neurotično ponašanje koje se očituje u nezadrživoj potrebi da se ponavlja neka riječ, kretnja ili gesta
kompund|a (*teh*) složen, sastavljen, kombiniran od dva ili više dijelova, sustava, funkcija
komput|j (*tr, inf*) 1. zbrajati podatke, računati pomoću računala; 2. obračunati, procijeniti; ~**a** računski; ~**o** računanje, zbrajanje podataka; ~**ado** komputiranje, primjena komputora; ~**ebla** komputabilan, koji se može odrediti algoritmom; ~**iko** informatika, kompjutorska znanost, teorijska znanost o ustroju kompjutora i njihovoj primjeni; = INFORMADIKO; ~**ikisto** kompjutorist, kompjutoraš; stručnjak u informatici; ~**ilo** kompjutor, računalo; ~**ilo de Geiger** Gajgerov brojač; ~**ilo de interparolažoj** (*tel*) aparat u telefonskoj centrali koji obračunava razgovore pretplatnika; **laütempa ~ilo** (*el*) brojilo za potrošak električne energije; **tempodistanca ~ilo** telefonski kompjutor koji obračunava razgovore po zonama ili udaljenostima; ~**atoro** komputator, automatska buši-

lica karata; **konsum~ilo** (*el*) aparat za potrošnju električne energije; **antaupaga konsum~ilo** (*el*) električni aparat koji radi i obračunava potrošnju struje na temelju ubačenog novca; **~opreta** pripremljen za komputaciju

komputor|o = KOMPUTILO

Komsomol|o (*pov*) Komsomol, kratica za bivši Savez komunističke omladine

komtang|o (*kul*) komtang, korejska juha od govedih kosti nogu ili glave s kožom bez drugih dodataka

komun|a zajednički, opći, skupni; **~e** skupa, zajedno, grupno, opće; **~o** ono što je zajedničko; **~afo** zajednička stvar, posjed; zajedništvo; **~eco** zajedništvo, općenitost; **~igi** udružiti, učiniti zajedničkim; **~ismo** komunizam; **~isto** komunist; **~umo** općina, zajednica; **~uma** općinski, komunalni; **~umajof** komunalije, općinski troškovi, općinski poslovi; **~umisto** (*pov*) komunar, sudionik Pariške komune; **ne~a** nezajednički, osobni, privatni

komuni|i (*tr, kat*) pričestiti, dati pričest; **~o** pričest, primanje sakramenta euharistije; **~igi** pričestiti se

komunik|i (*tr*) komunicirati 1. objaviti, priopćiti, saopćiti; 2. prometovati, saobraćati, općiti; **~a** komunikacijski, prometni, obavještajni; **~o** komunikacija 1. objava, priopćenje, saopćenje, službena obavijest; 2. obraćanje; **~ado** komuniciranje, objavljivanje, priopćavanje, obraćanje; **~afo** komunikacija, objava, općenje, ono što je objavljeno; **~ebla** objavljujiv, priopćiv; **~ejo** mjesto odakle se komunicira; **~ema** komunikativan, pristupačan, otvoren, razgovorljiv, dostupan; **~igi** ophoditi se, obraćati se; **~igo** komunikacija, veza, odnos; **~ilo** sredstvo masovne komunikacije, medij; **ek~igi** stupiti u kontakt, uspostaviti vezu; **inter~i** međusobno komunicirati; **inter~igi** uspostaviti međusobnu vezu; **sen~iga** izoliran, izdvojen; **mult~ila** koji se služi mnogim komunikacijskim sredstvima; **radio~ado** radiokomunikacije; **tele~o** televizijska obavijest; **amas~iloj** masovne komunikacije, sredstva javnog informiranja

komunikaci|o* = KOMUNIKO, KOMUNIKIĀO

komut|i (*tr*) komutirati 1. (*el*) prespojiti, izmijeniti smjer električne struje; *usp.* **konekti**; 2. (*želj*) skrenuti na drugi kolosijek; *usp.* **enreliġi, flankiġi**; 3. izmjenjivati, razmjenjivati premještati; **~(ad)o** komutacija 1. (*el, fiz*) proces pretvaranja izmjenične struje u istosmjernu; 2. (*želj*) skretanje tračnica; 3. (*ling*) zamjena jednog elementa drugim ili zamjena mjesta među njima; 4. (*prav*) zamjena jedne kazne drugom; 5. (*mat*) neovisnost rezultata o redosljedu elemenata koji su upotrijebljeni u operaciji; **~a** komutativni; **~ebla** komutatibilan, izmjenjiv, premjestiv; **~ilo** komutator 1. naprava za izmjenu električne struje u zatvorenom električnom krugu; 2. kolektor; **~isto** 1. stručnjak za komutacije; 2. (*želj*) skretničar = TRAKFORKISTO; **rel~ilo** skretnica; **~nadlo** (*želj*) = NADLORELO; **~vojo** (*želj*) = INTERRELOJ

komutator|o = KOMUTILO

kon|i (*tr*) znati, poznati, poznavati, umjeti, shvaćati, razumjeti; **ne~i** ne znati, ne poznavati, ne umjeti, ne shvaćati; **~o** znanje, umijeće, shvaćanje; **~ado** poznavanje, prepoznavanje, umij enje; **~anto** poznavalac, poznavatelj, stručnjak; **~ato** znanac,

poznanik (*opaska*: netočna je uporaba oblika 'konatulo'); **~ateco** poznanstvo; **~atiġi** upoznati se; **~ebla** poznatljiv, prepoznatljiv; **~igi** učiniti poznatim; ; **~igi** postati poznat; **dis~igi** razglasiti, oglasiti, objaviti; pronijeti glas, vijest, famu; **dis~igilo** razglas; **ek~i** upoznati; **inter~atiġi** međusobno se upoznati; **mem~o, sin~o** samopoznavanje, poznavanje samoga sebe; **ne~ado** neznanje, nepoznavanje; **ne~ata** nepoznat; **ne~ato** neznanac, nepoznata osoba; **ne~ebla** kojeg nije moguće poznati, upoznati; **nere~ebla** neprepoznatljiv; **re~i** 1. prepoznati; 2. priznati; **re~o** 1. prepoznavanje; 2. priznanje, društveno uvažavanje; **re~ebla** prepoznatljiv; **re~igi** učiniti prepoznatljivim

konced|i (*tr*) koncedirati, dopustiti, ustupiti, priznati, odobriti; **~o** koncesija, ustupak, dopuštenje za korištenje prirodnih izvora, iskorištavanje objekata i sl.; **~a** koncesivni, dopusni

koncentr|i (*tr*) koncentrirati 1. okupiti na nekom mjestu, fokusirati; 2. usredotočiti (misli, pozornost); 3. (*kem*) zgusnuti, zgušćivati otopinu; **~igi** koncentrirati se, usredotočiti se, usmjeriti se, pribriati se; **~iteco** koncentriranost, koncentracija; 1. zgušćivanje; 2. usredotočenje; **~ejo** koncentracioni logor; **bio~igo** biokoncentracija; **mal~i** 1. razrijediti; 2. smanjiti koncentraciju; **sin~ado** pribranstvo, prisebnost, sabranost

koncentr|a koncentričan = SAMCENTRA

koncentrat|o* koncentrat 1. vrsta hrane za stoku i perad; 2. povećana koncentracija neke tvari u smjesi; 3. (*kem*) konačni iskoristivi proizvod oplemenjivanja minerala

koncept|i* (*tr*) oploditi = KONCIPI

koncept|o 1. koncepcija, pojam, predodžba, zamisao; 2. koncept, nacrt, skica kakva teksta ili crteža; 3. koncept, skup bilježaka koje služe kao podsjetnik; **~i** (*tr*) koncipirati, zamisliti, sastaviti koncept čega (ugovora, izvješća); **~ado** koncipiranje, skiciranje

koncern|i (*tr*) odnositi se, ticati se, imati veze, biti u vezi; **~a** odnosni, dotični, onaj o kojemu se radi; **~e** u pogledu, u odnosu na, što se tiče, glede; **~ato** dotičnik, odnosna osoba

koncert|o (*glazb*) koncert 1. javna izvedba glazbenog djela pred publikom; 2. skladba redovito skladana u tri stavka, slično sonatnom ciklusu, za jedan ili više solističkih glazbala i orkestar; **~a** koncertni; **~i** (*ntr*) koncertirati, održavati koncert; **~afo** koncertna skladba; **~ejo** koncertna dvorana, zgrada

koncesi|o koncesija 1. (*prav, fin*) ugovor kojim jedna država prepušta na određeni rok drugoj državi, poduzeću ili pojedincu iskorištavanje prirodnih bogatstava, izgradnju infrastrukture i sl.; 2. (*trg*) ustupak, dopuštenje, ovlaštenje, povlastica; **~i** (*tr*) koncesionirati, dati koncesiju, odobriti korištenje, eksploataciju

koncili|o (*kat*) koncil, najviši crkveni sabor, koji svojim odlukama obvezuje cijelu crkvu

konciliaci|o* 1. pomirenje; 2. (*prav*) pokušaj suca da izmiri protivničke strane

koncip|i (*tr*) oploditi, začeti dijete; **~ado** oplodnja, začecje, zatrudnjenje; **~igo, ~iteco** oplodnja, oplodjenost, trudnoća; **anti~a, kontra~a** kontracepcijski, kontraceptivni

konciz|a koncizan, sažet, jezgrovit, zbijen, kratak; ~**eco** konciznost, jezgrovitost, sažetost
končert|o (*glazb*) končerto, sonata za orkestar sa solističkim dionicama
končertin|o (*glazb*) končertino, koncertna glazba manjeg opsega od koncerta
kondamn|i (*tr*) osuditi, izreći presudu = VERDIKTI; ~**o** osuda, presuda; ~**inda** koji zaslužuje osudu; ~**ito** osuđenik; **mal~i** razriješiti, osloboditi kazne
kondens|i (*tr, kem, fiz*) kondenzirati, zgusnuti, zbiti, sažeti; ~(**ad**)**o** kondenzacija 1. zgušćivanje, zbijanje; 2. (*kem*) reakcija spajanja atoma ili spojeva uz stvaranje novog spoja veće kompleksnosti i često veće molekularne mase; 3. (*fiz*) pretvaranje pare ili plinova u tekućine ili čvrste tvari; pretvaranje vodene pare ili plinova u tekućinu; ~**ažo** kondenzat, kondenzirana tvar; ~**ilo** kondenzator 1. (*el*) sprava za skupljanje električnog naboja; 2. (*fiz, opt*) leća koja skuplja zrake i usmjeruje ih na predmet koji treba osvijetliti
kondensator|o kondenzator 1. = KONDENSILO; 2. = KONDENSORO
kondensor|o (*fiz*) = KONDENSILO 2.
kondicional|o (*gram*) kondicional, pogodbeni glagolski način
kondič|o 1. stanje, situacija; 2. uvjet; ~**a** uvjetan; ~**e** ke pod uvjetom da; ~**i** (*tr*) uvjetovati, postaviti uvjet; ~**aro** uvjeti, stanje, situacija; **sen~a** bezuvjetan
kondil|o (*anat*) zglavak, koštano izbočenje na bedrenjači i nadlaktičnoj kosti; dio kosti koji nosi zglobovu plohu
kondilom|o (*med*) kondilom, guka, kvržica, bradavičasta izraslina virusnog podrijetla
kondiment|o (*kul*) začim, mirodija; ~**i** (*tr*) začiniti, dodati začim jelu; ~**ujo** garnitura posudica za začim
konditor|o* konditor, slastičar
kondol|i* = KONDOLENCI
kondolenc|i (*tr*) kondolirati, izraziti sućut, saučesće; ~**o** saučesće, sućut, sažaljenje, kondolencija; ~**a** sućutan, suosjećajan
kondom|o kondom, prezervativ, kuton; gumena navlaka za muško spolovilo
kondor|o (*orn*) kondor (*Vultur gryphus*) velika ptica strvinar iz por. američkih strvinara
kondotier|o kondotjer 1. (*pov*) vodja najamnih družina (vojske) u 14. -16. st. u Italiji; 2. (*pren*) plaćenik, pustolov, avanturist, čovjek spreman boriti se za bilo što, samo ako je dobro plaćen
kondr|o (*anat*) hrskavica (u složenicama); ~**ito** upala hrskavice; ~**omo** hondrom, tumor hrskavičnog tkiva; ~**ektomio** operativno odstranjenje hondroma; ~**ologio** hondrologija
kondrin|o (*kem*) hondrin, tvrda rožnata tvar, dobivena kuhanjem hrskavice s vodom
kondroste|oj (*iht*) štitonoše (*Chondrostei*), nadred riba
konduk|i (*tr*) voditi, sprovoditi, predvoditi, pratiti, upravljati, provoditi; ~**a** vodeći; ~(**ad**)**o** vođenje, praćenje, upravljanje; ~**anto** vodič; ~**ilo** 1. sprovodnik; 2. volan, upravljač automobila; 3. svaka cijev koja služi za dovod ili odvod; ~**iloj** vođice, uzde; ~**isto** vozač, konduker; **al~i** dovesti, pri-

vesti; **de~i** skrenuti, odvratiti; **el~i** izvesti, iznijeti, ispratiti; **en~i** uvesti, unijeti, ugoditi; ~**o** uvod; **for~i** odvesti, odvoditi; **kun~i** voditi sa sobom; **re~i** vratiti, vraćati, voditi natrag; **reen~i** ponovno uvesti, unijeti; **tele~i** daljinski upravljati; **tele~ilo** daljinski upravljač; **tra~i** provesti; **trans~i** prevesti preko; **akvo~ilo** vodovod; **gas~ilo** plinovod
kondukt|i (*tr, fiz, el*) konducirati, provesti, provoditi (npr. u fizici toplinu s tijela na tijelo); ~**a** konduktivnan, provodan; ~**o** kondukcija, vodljivost, prijelaz topline s tijela na tijelo pri njihovom neposrednom dodiru; ~**ažo** vod; ~**anco** (*fiz*) konduktancija, sprovodljivost, električna vodljivost; ~**anto** konduktor, vodič, provodnik električne struje; **duon~anto** poluvodič; ~**ilo** (*el*) vodič, konduktor; **šnur~ilo** električni kabel; **plilongiga šnur~ilo** produžni kabel; ~**iva** provodni, sprovodni; ~**ivo** konduktivnost, vodljivost, provodnost; **foto~iva** fotokonduktivan, fotoprovodan, provodljiv ovisno o osvijetljenju
konduktor|o konduker, pratilac prometnih sredstava koji pregledava, odnosno prodaje vozne karte
kondut|i (*ntr*) ponašati se, vladati se, ophoditi se, držati se; ~**o** ponašanje, vladanje, ophođenje; **bon~a** pristojan, uljudan, koji je lijepog ponašanja; *usp.* **gentila, deca**; **bon~o** pristojnost, lijepo ponašanje
koneks|a vezan, povezan, spojen, zajednički; ~**e** u svezi s, u odnosu na
konekt|i (*tr, el*) uključiti, ukopčati, spojiti, povezati sa sprovodnicima; ~**o** veza, spoj, priključak; ~**ilo** priključak, priključnica, konektor; **mal~i** isključiti; **mal~ilo** prekidač, isključivač; **mis~o** kratki spoj; **tra~i** prespojiti; **ter~o** uzemljenje
konektiv|o (*biol*) konektiv; dio tkiva u biljnom ili životinjskom organizmu, koji povezuje druge dijelove = KUNIGA HISTO
konstabl|o (*voj, pov*) konstabl, u Srednjem vijeku vrhovni vojni zapovjednik
konfeder|i (*tr*) = KONFEDERACII
konfederaci|o (*prav*) konfederacija, savez suverenih država; ~**a** konfederativan; ~**i** (*tr*) konfederirati, uključiti u konfederaciju
konfekci|o konfekcija 1. industrijska serijska proizvodnja odjeće po standardnim modelima i veličinama; 2. odjeća tako napravljena; 3. trgovina tom odjećom; ~**a** konfekcijski; ~**i** (*tr*) proizvoditi konfekcijsku odjeću
konfer|i* (*ntr*) konferirati, raspravljati, vijećati, savjetovati se
konferenc|o (*prav*) konferencija; vijećanje, razmjena mišljenja većeg broja ljudi s predviđenim dnevnim redom; **gazetara ~o** konferencija za tisak; **kulmin ~o** sastanak na vrhu, samit, konferencija najviših predstavnika država
konferv|o* (*bot*) žabokrečina, slatkovodna zelena alga
konfes|i (*tr*) 1. priznati, potvrditi istinitost; 2. ispovjediti, ispovijedati; ~**o** 1. priznanje; 2. ispovijed; ~**ejo** ispovjedaonica; ~**doni** ispovjediti se; ~**preni** ispovjediti nekoga; **for~i** odreći se; **mal~i** poreći, opozvati; **est~i** priznati kao svoje, za svojega
konfesi|o (*vjer*) konfesija, vjeroispovijed, vjera, religija

konfesor|o* (*vjer*) ispovjednik = KONFESPRENANTO
konfet|oj konfeti 1. uvijeni bomboni ili sitni tvrdi slatkiši, kojima se nabacuje u vrijeme karnevala; 2. korijandoli, sitni kružići od papira, kojima se posipa na većim zabavama

konfid|ji (*tr*) povjeriti, osloniti se na koga, uzdati se, nadati se; ~**a** povjerljiv, pouzdan; ~**o** povjerenje, pouzdanje; ~**e** povjerljivo; ~**aj** povjerljiva stvar; ~**anto** konfident 1. pouzdanik, osoba povjerenja; 2. uhoda, špijun; ~**ema** koji se rado povjerava; ~**iga** koji ulijeva povjerenje; **mal**~**i** sumnjati, ulijevati nepovjerenje; **mal**~**o** nepovjerenje; **sen**~**a** nepouzdan

konfident|o konfidencija, povjerljivost, povjerljiv odnos; ~**a** povjerljiv, tajni; ~**e** povjerljivo, tajno; ~**i** (*tr*) povjeriti se; ~**ema** prislan, komunikativan, iskren, intiman; ~**ulo** osoba od povjerenja

konfidencij|o = KONFIDENCIO

konfigur|ji* (*tr*) oblikovati, uobličiti; ~**o** = KONFIGURACIO

konfiguraci|o* (*geog*) konfiguracija 1. vanjski obris, oblicje; 2. oblik nastao rasporedom pojedinosti u kakvoj cjelini

konfirm|ji (*tr*) 1. potvrditi, potkrijepiti, posvjedočiti; 2. odobriti, ratificirati, sankcionirati; 3 (*kat*) krizmati, podjeljivati sakrament potvrde; ~**o** 1. potvrda, potvrđivanje; 2. (*prav*) ratifikacija; 3. (*kat*) krizma; **mal**~**i** (*tr*) poreći, pobiti, osporiti

konfirmaci|o (*kat*) krizma = KONFIRMO 3; ~**i** (*tr*) = KONFIRMI 3.

konfisk|ji (*tr*) konfiscirati, zaplijeniti, kazniti oduzimanjem imovine; ~**o** konfiskacija, zapljena, oduzimanje imovine bez naknade

konfit|ji (*tr, kul*) konfitirati, ukuhati voće sa šećerom; ~**aj** konfitura, pekmez, marmelada, džem, slatko; ~**ejo** slastičarnica, prodavaonica ušećerenog voća

konflagraci|o konflagracija 1. požar; 2. izgaranje tijela u vatri; 3. (*pren*) prevrat, sukob većih razmjera između država, raznih načina mišljenja i sl.

konflikt|o (*soc*) konflikt, sukob, spor, prepirka, raspra; ~**i** (*ntr*) biti u konfliktu, sukobljavati se; **ek**~**i** doći u sukob; **labor**~**o** radni spor

konform|a konforman, odgovarajući, podesan, primjeren, podudaran, sličan; ~**e** **al** u skladu sa, u odnosu na; ~**i** (*ntr*) biti u skladu sa; ~**eco** konformacija, prilagodba, usklađenost, suglasje; ~**igi**, **al**~**igi** uskladiti, prilagoditi, podesiti, usuglasiti; (**al**)~**igi** **sin**, (**al**)~**igi** prilagoditi se, uskladiti se, usuglasiti se; ~**ismo** konformizam, oportunitizam, prilagodljivost; **inter**~**igi** usuglasiti jedno s drugim; **ne**~**a** neprimjeren, nepodesan; **ne**~**eco** nepodesnost, nesuglasnost, neusklađenost

konfront|ji (*tr, prav*) konfrontirati, suočiti, sučeliti, suprotstaviti

konfuceanizm|o konfucijanizam, filozofsko učenje koje se pripisuje Konfuciju

konfuz|ji (*tr*) zbuniti, smesti, poremetiti, pobrkati; ~**o** konfuzija, zbrka, pometnja, smušenost, smetenost, zbunjenost; ~**a** konfuzan, nejasan, nesređen, zbrkan, smušen; ~**e** konfuzno, zbrkano, nejasno; ~**aj** zbrka, kaos; ~**egi** potpuno poremetiti, napraviti kaos; ~**igi** zbuniti se, smesti se; ~**ita** konfuzan, zbunjen, smeten; **inter**~**i** pobrkati jedno s drugim; **mal**~**i** razjasniti, raščistiti; **ne**~**ebla** ne-

poremeljiv, koji se ne može pobrkati; **sen**~**a** bez mogućnosti zabune; ~**paroli** lupetati, blebetati, brbljati, nesuvislo govoriti

Kong|o (*geog*) Kongo; **Respubliko** ~**o** Republika Kongo, država u Africi; **Demokratia Respubliko** ~**o** Demokratska Republika Kongo; država u Africi; ~**oano** (*etr*) Kongoanac

kongel|ji (*tr*) smrznuti, zamrznuti, slediti na temperaturi od -30°C; ~**uj** zamrzivač, hladnjak za duboko smrzavanje namirnica = FROSTIGILO

kongeni|a* kongenijalan, srodan po duhu, talentu, geniju

kongest|ji (*tr, med*) nakupljati, nagomilavati, uzrokovati navalu krvi; ~**o** kongestija, navala krvi, nakupljanje krvi u nekom dijelu tijela

konglomer|ji (*tr*) konglomerirati, nagomilati, nakupiti; ~**aj** konglomerat 1. (*fiz*) nakupina ili smjesa raznovrsnih elemenata; 2. (*min*) valutičnjak, sedimentna stijena koja se sastoji od povezanih obluka; ~**igi** nagomilati se, nakupiti se

konglomerat|o konglomerat = KONGLOMERAJO

Kongol|o = KONGO

kongr|o (*iht*) ugor, gruj, grunj (*Conger*) rod morskih zmijolikih riba bez ljuski = MARANGILO

kongreg|ji* (*tr*) 1. skupiti, skupljati, sabrati, udružiti; 2. skupiti (u) stado

kongregaci|o (*kat*) kongregacija 1. A. skup ili okupljanje ljudi radi neke vjerske svrhe; B. udruženje više samostana istog reda; C. vijeće koje upravlja određenim poslovima Katoličke crkve; 2. udruženje slično duhovnom redu, ali s jedinstavnim zavjetima; 3. vijeće za upravljanje pojedinim resorima pri Svetoj stolici

kongres|o kongres 1. sabor, zbor, skup stručnjaka, umjetnika, političara (poglavito međunarodni) na kojem se raspravlja o odabranim temama; 2. skup izaslanika država na kojem se rješavaju međunarodni problemi; 3. u SAD i nekim drugim američkim državama zakonodavno tijelo parlamenta; ~**a** kongresni; ~**ano** kongresist; **anta**~**o** predkongres; **post**~**o** poslijekongresno putovanje s programom

kongru|ji (*ntr*) podudarati se, poklopiti se, slagati se, sricati se, usklađivati se; ~**a** suglasan, sukladan, podesan; ~**a numero** (*mat*) kongruentni broj, broj čija je razlika djeljiva s trećim brojem; ~**o** kongruencija 1. podudarnost, sukladnost, skladnost, istovjetnost podudaranje i u obliku i u veličini; 2. (*gram*) sročnost, slaganje rečeničnih dijelova

kongruenc|o* = KONGRUO

koni|o (*bot*) velika kukuta (*Conium*) iz por. štitarki; *usp. cikuto, etuzo; makula* ~**o** pjegava kukuta (*C. maculatum*) vrlo otrovna biljka; ~**ino** (*kem*) koniin, alkaloid kukute

konidi|o (*bot*) konidija, vrsta truske ili spore za nespolno razmnožavanje kod nekih gljiva ili plijesni

konidiofor|o (*bot*) konidiofor, obična ili posebna vrsta hifa koja nosi konidije

konifer|oj (*bot*) crnogorica, četinari, četinjače; podrazred golosjemenjača; *usp. pingloarboj, pingloarbedoj*

konik|o (*mat*) konus, konika, čunjosječnica, presjek čunja, stošca; ~**a** konusni, čunjast; ~**oido** konusoida

konioz|o (*med*) konioza, bolest koju uzrokuje prašina

koniv|i* (*tr*) previdjeti, prešutjeti, gledati nekom kroz prste, namjerno ne vidjeti, zatvarati oči pred nečim; **~o** konivencija, prešućivanje, obzirnost, obazrivost, gledanje kroz prste, prešutan sporazum; **~a** koniventan, obziran, obazriv

koniz|o (*bot*) hudoljetnica (*Conyza*) iz por. glavočika; **Kanada ~o** kanadska hudoljetnica (*C. canadensis*)

konjak|o (*kul*) konjak, žestoko piće, destilat vina

konjekt|i (*tr*) slutiti, naslućivati, pretpostavljati, nagađati; **~o** slutnja, nagađanje, nejasan predosjećaj nečega, unutarnji glas; **~ažo** predmet slutnje, pretpostavka; **~ebla** predosjetljiv, naslućujući

konjug|i (*tr, gram*) konjugirati, sprežati, mijenjati glagol po licima i vremenima; **~(ad)o** konjugacija, konjugiranje, sprežanje glagola; **~ažo** konjugacija, rezultat konjugiranja

konjugaci|i (*tr, gram*) = KONJUGI; **~o** konjugacija

konjunkci|o konjunkcija 1. (*gram*) veznik; **subordiga ~o** zavisni veznik; 2. podudarnost, istodobno zbivanje dvaju događaja, procesa i sl.; 3. (*astr*) položaj Sunca, Mjeseca ili planeta od kojih po dva imaju istu ekliptičnu dužinu; konjunkcija Mjeseca i Sunca je mladač

konjunktiv|o¹ (*anat*) konjunktiva, spojna opna, očna spojnica; tanka i prozirna sluznica koja povezuje rub rožnice s rubom vjeđe; **~ito** konjunktivitis, upala očne spojnice

konjunktiv|o² (*gram*) konjunktiv, glagolski način subjektivnog prikazivanja kojim se izražava želja, mogućnost, zapovijed ili neka zamisao onoga koji govori (u nekim indoeuropskim jezicima)

konjunktur|o (*ekon*) konjunktura, tržišne prilike, stanje u cijenama i potražnji robe, novca i vrijednosnih papira

konk|o školjka 1. (*zoo*) dvodijelna mineralna ljuštura bilo kojeg školjkaša; 2. (*anat*) dio organa koji podsjeca na školjku (usna školjka) 3. (*grad*) zahodska školjka; **~ažo** prazna školjka; **~ego** velika školjka (npr. vodoskoka); **~ulo** (*zoo*) školjkaš (*Mollusca*), organizam iz koljena mekušaca ovijen plaštem koji izlučuje i oblikuje vapnenaš oklop; **~ohava** (*min*) kamen sa fosilnim školjkama; **~ologio** znanost o školjkama; **bor~oj** = FALADEDO; **fando~o** kalup za lijevanje blokova; **mon~o** = MONCIPREO; **perlo~o** školjka bisernica = PINKTADO

konkav|a konkavan, udubljen, ulegnut; **~ažo** udubljenje, ulegnuće; **~eco** konkavnost, udubljenost, ulegnutost

konker|i (*tr*) osvojiti, osvajati, zauzeti, zadobiti, pridobiti; **~o** osvajanje, osvojenje, zauzeće, tekovina, stečevina; **ne~ebla** neosvojiv

konklav|o (*kat*) konklava, zbor kardinala koji bira papu; **~ejo** zatvorena prostorija u kojoj se bira papa

konklud|i (*tr*) zaključiti 1. dovršiti, završiti; 2. ugovoriti, utvrditi, sklopiti, uglaviti, pogoditi; **~o** zaključak, odluka; 2. sažetak, rezime, rezultat; **~e** zaključno; **~iga** koji omogućuje donošenje zaključka

konkoid|o (*mat*) pužnica, krivulja

konkord|o sloga, složnost, jedinstvo, jednostavnost; **~i** (*ntr*) biti složan; slagati se; **~igi** uskladiti, po-

miriti, izmiriti, uspostaviti slogu; **mal~o** nesloga; *usp. diskordo*

konkordanc|o konkordancija, slaganje, podudaranje, suglasje, harmonija

konkordat|o konkordat 1. sporazum, suglasnost, dogovor; 2. sporazum između Svete Stolice ili Katoličke crkve i države, kojim se uređuju međusobni odnosi

konkreći|o konkrecija 1. (*min*) skupljanje čestica u cjelinu; 2. grudasta masa nakupljena oko neke središnje točke, gvačja, gromada

konkrement|oj konkrementi 1. (*min*) srasli, slijepljeni, otvrdnuti dijelovi neke tvari; 2. (*med*) naziv za kamence (bubrežne, mokraćne, žučne); *usp. kalkuluso, gruzo, sablo*

konkret|a konkretan, stvaran, jasan, određen, neprijeporan; **~ažo** stvarnost, zbilja, ono što je konkretno; **~eco** konkretnost; **~igi** konkretizirati, opredmetiti, materijalizirati

konkub|o suložnik, priležnik, nevjenčani muž; **~ino** konkubina, suložnica; priležnica, nevjenčana žena; *usp. kromedz(in)o*; **~eco** konkubinac

konkur|i (*ntr*) konkurirati, natjecati se, nadmetati se, takmičiti se; **~a** konkurentan, natjecateljski, suparnički; **~(ad)o** konkuriranje, natjecanje, nadmetanje, takmičenje; **~anto** natjecatelj, takmičar, konkurent; **~emo** sklonost natjecanju; **ne~ebla** nenadmetljiv; **prez~i** konkurirati u cijeni

konkurenc|o konkurencija, natjecanje, nadmetanje, suparništvo na nekom polju; **~i** (*ntr*) konkurirati nekomu, nadmetati se sa; **~ulo** konkurent, suparnik, rival

konkurs|o konkurs, natječaj; postupak izbora među više kandidata; **~a** konkursni, natječajni; **~i** (*ntr*) sudjelovati u konkursu, natječaju

konkurz|o* stečaj, bankrot

konkvistador|o* (*pov*) konkvistador, španjolski osvajač Srednje i dijela Južne Amerike u 16. st.

konoid|o (*mat*) konoid, nepravilan čunj, krnji stožac, kupa, tzv. "pačunj"

konosament|o (*pom, trg*) konosman, teretnica, teretni list u pomorskom prijevozu = ŠARĀGATESTO

konot|i* (*tr*) konotirati; izvesti, izvoditi, dobivati konotacijom

konotaci|o (*ling*) konotacija, suznačenje, suznačaj; skup svih asocijacija povezanih s nekom riječi i njezinim značenjima

konringi|o* (*bot*) istočnjačka guščarica (*Conringia orientalis*) iz por. krstašica

konsci|i (*tr*) shvaćati, biti svjestan nečega; **~o** svijest, spoznaja vlastitog bića, sposobnost rasuđivanja; **~a** svjestan; **~e** svjesno; **~igi** učiniti da netko shvati; **ek~i** shvatiti, postati svjestan; **mem~o** samosvijest; **mem~a** samosvjestan; **ne~a** nesvjestan; **re~igi** osvijestiti se, doći svijesti; **sen~a** nespvjestan, koji nije pri svijesti; **sen~eco** nespvjestnost; **sen~igi** onesvijestiti se; **sub~o** podsvijest; **klas~o** društvena svijest

konscienc|o savjest 1. sposobnost razlikovanja dobra i zla prema etičkim načelima; 2. osjećaj odgovornosti za vlastite postupke, osjećaj dužnosti; **~a** savjestan; **~eco** savjesnost; **sen~a** nesavjestan; **~dubo** sumnja savjesti = KAZUO

konsekr|i (*tr, vjer*) konsekrirati, posvetiti (svećenika, crkvu i sl.); **~(ad)o** konsekracija, posvećenje

konsekvenc|o konsekvencija 1. posljedica; 2. dosljednost; 3. (*fil*) zaključak koji logično proistječe iz jedne ili više pretpostavki; **~a** konsekventan, dosljedan, postojan, ustrajan; **~e** konsekventno, dosljedno; **ne~a** nekonekventan, nedosljedan; **ne~(ec)o**, **sen~(ec)o** nekonekventnost, nedosljednost

konsent|i (*ntr*) složiti se, suglasiti se, pristati, privoljeti; **~o** pristanak, privola, suglasnost, slaganje, odobrenje; **~ado** pristajanje, slaganje, odobravanje; **~a** suglasan, koji se slaže; **~e** suglasno; **~ebla** usuglasiv, uskladiv; **~ema** privoljiv, koji je sklon suglasnosti; **~igi** privoljeti nekoga; **~igi** složiti se, suglasiti se, privoljeti; **~ite** dogovoreno!; **inter~i** sporazumjeti se; **inter~o** sporazum, dogovor; **mal~i** ne slagati se, ne pristajati; **mal~o** neslaganje, nesuglasje, razložnost, raskorak, razilaženje

konserv|i (*tr*) sačuvati, čuvati, održati, pohraniti, spremi; **~(ad)o** čuvanje, održavanje, spremanje, pohrana, pohranjivanje; **~ažo** 1. ono što je sačuvano; 2. konzerva, ukuhane namirnice u limenci; **~ejo** 1. spremište, smočnica; 2. rezervat; **~ema** = KONSERVATIVA; **~igi** sačuvati se, održati se; **~isto** konzervator, stručnjak za očuvanje i obnovu umjetnina; **mem~o** samoodržanje; **gras~i** (*kul*) konzervirati u masti; **medi~ado** (*ekol*) čuvanje okoliša

konservativ|a konzervativan, staromodan, zastario, zaostao, nenapredan; **~ismo** konzervativizam, ustrajanje uz tradicionalno mišljenje, protivljenje reformama; **~ulo** konzervativac

konservatori|o (*glazb*) konzervatorij, viša glazbena škola

konsider|i (*tr*) razmatrati, uvažavati, uzimati u obzir, cijeniti, smatrati koga za što; **~o** razmatranje, razlog, uvažavanje, poštovanje; **~e** s obzirom na; **~ado** tretiranje, duže razmatranje, razmišljanje; **~eco** obzir, obzirnost; **~ema** obziran, obziriv; **re~i** ponovno razmotriti; **sen~a** bezobziran; **sen~e** bez obzira na

konsign|i (*tr*) 1. dostaviti, izručiti, predati (robu); 2. povjeriti, dati u pohranu, na čuvanje; 3. (*trg*) poslati robu poslovnom partneru; 4. (*voj*) zabraniti izlaz; **~ažo** konsignirana, poslana roba

konsignaci|o* konsignacija 1. dostava, izručenje; 2. davanje u pohranu; 3. prodaja robe preko posrednika

konsill|i (*tr*) savjetovati, davati savjet; **~o** savjet, uputa, preporuka; **~ano** vijećnik, član savjeta; **~anto** savjetnik, savjetodavac; **~antaro** vijeće, savjetodavno tijelo; = KONSILIO; **~ebla** kojeg se može savjetovati; **~igi** savjetovati se; **~igo** savjetovanje, konzilij, savjetodavni sastanak; **~ilo** (*inf*) savjetodavni program; **~inda** preporučljiv; **~isto** stručni savjetnik; **inter~igi** dogovarati se, međusobno se savjetovati; **mal~i** odvratiti, odgovoriti od, ne savjetovati; **sen~a** neodlučan, kolebljiv

konsilij|o konzilij 1. vijećanje, sastanak, savjetovanje o nekom važnom pitanju; 2. vijeće, odbor, savjetodavno tijelo = KONSILANTARO; **~ano** vijećnik, odbornik; **entrepren~o** upravni odbor, upravno vijeće poduzeća; **kontrol~o** nadzorni odbor, kontrolno vijeće

konsist|i (*ntr*) sastojati se od nečega, osnivati se na

čemu; **~o** sastav, građa, struktura; **~ažo** sastavni dio, sastojak, element, članak, spoj; **~igi** sačinjavati, činiti; **divers~a**, **miks~a** raznovrstan, različit, koji je raznog sastava

konsistenc|o= KOHER(EC)O

konsistorij|o konzistorij 1. (*kat*) plenarno zasjedanje kardinalnog zbora; 2. kod protestanata vrhovna duhovna uprava

konskripc|i konskripcija 1. popis, upisivanje; 2. (*voj*) regrutiranje, regrutacija

konskript|o (*voj*) novak, regrut

konsol|i (*tr*) tješiti, utješiti, poduprijeti; **~i** **sin** tješiti se; **~a** utješan; **~o** utjeha, olakšanje; **~igi** tješiti se, utješiti se; **~ebla** utješiv, utješljiv; **ne~ebla** neutješiv, neutješan; **sen~a** bezutješan, neutješan

konsolid|o¹ (*bot*) kokotič (*Consolida*) iz por. žabnjaka

konsolid|o² konsolidacija, uređenje, sređivanje, učvršćivanje

konsome|o (*kul*) konsome, krepka goveda juha

konson|i^{*} (*ntr*) slagati se, pristajati, biti usklađen

konsonanc|o konsonanca 1. (*glazb*) blagozvučje, harmonija, skladno suzvučje koje u slušatelju pobuđuje ugodan dojam; 2. (*knjiž*) rima s različitim naglašenim samoglasnicima; podudaranje samo krajnjih suglasnika

konsonant|o (*gram*) suglasnik, zatvornik, konsonant; *usp.* **sonanto**, **plosivo frikativo**

konzorci|o (*trg, prav*) konzorcij, udruga trgovačkih društava i banaka radi zajedničkog financiranja većeg pothvata

konspir|i (*ntr*) zavjeriti se, urotiti se, spletkariti; **~o** zavjera, urota, spletk

konstabl|o konstabl, stražar, redar, policajac u Britaniji; *usp.* **policano**

konstant|a konstantan, stalan, neprekidan, postojan; *usp.* **daūra**, **kontinua**; **~e** stalno, trajno, neprekidno; **~o** (*mat, fiz*) konstanta, nepromjenjiva karakteristična veličina; **suna ~o** (*astr*) sunčeva konstanta; **tempa ~o** (*fiz*) vremenska konstanta; **~eco** konstantnost, neprekidnost, trajnost, postojanost; **ne~a** promjenjiv, nestalan, nepostojan; **~igilo** (*el*) osigurač; **gravito~o** gravitacijska konstanta; **indukto~o** indukcijska konstanta

konstantan|o (*kem*) konstantan; legura bakra, nikla i nešto mangana, služi za izradu električnih otpornika

konstat|i (*tr*) konstatirati, ustanoviti, utvrditi, odrediti, dokazati, zaključiti; **~o** konstatacija, tvrdnja, zaključak, ustanovljenje, dokaz; utvrđena činjenica

konstelaci|o (*astr*) konstelacija 1. međusobni položaj nebeskih tijela; 2. zvijezde, samostalna skupina zvijezda stajačica u trajnom rasporedu na nebu

konstern|i (*tr*) zaprepastiti, zapanjiti, preneraziti, zgranuti, dotuči; **~a** zapanjujući, zaprepašujuć; **~o** konsternacija, zaprepaštenje, zgranutost, preneraženost; **~igi** zaprepastiti se, zapanjiti se, zgranuti se, preneraziti se; **~igo** zaprepaštenje; **ne~ebla** nezaprepastiv

konstip|i (*tr, med*) začepiti, uzrokovati zatvor, tvrdu stolicu; **~o** konstipacija, opstipacija, zatvorenost, začepjenost stolice; **~a** konstipacijski, koji uzrokuje konstipaciju; **~igi** zatvoriti se, imati tvrdu stolicu

konstitu|i (*tr*) konstituirati, ustanoviti, utemeljiti, osnovati; ~**ići** konstituirati se, formirati se, osnovati se, utemeljiti se; ~**igo** konstituiranje, formiranje, utemeljenje, ustanovljenje

konstituci|o konstitucija 1. (*prav*) ustav, najviši zakon u državi, kojim se određuje ustroj državne vlasti; 2. (*fiziol*) prirodni ustroj tijela izražen u vanjskom obliku tijela, građi organa i tkiva, načinu reagiranja i djelovanja organa, sklonosti prema bolestima; 3. (*kem*) broj atoma i njihov raspored u molekulama; ~**a** konstitucijski; ~**anto** osnivač, utemeljitelj; **kontraü~a** protuustavni; ~**rompo** nepoštivanje ustava

konstrikt|o* (*med*) stezanje, grčenje

konstrikt|i (*tr, biol*) konstringirati, stezati, zatezati, sužavati, ograničiti; v. **maldilati, malvastigi**

konstriktor|o* konstriktor 1. (*anat*) mišić stezač; 2. (*zoo*) šarena boa (*Boa constrictor*); rod najvećih neotrovnih tropskih zmija iz por. kržljonoški

konstru|i (*tr*) graditi, sagraditi, izgraditi, napraviti, složiti, načiniti, konstruirati; ~**o** konstrukcija, izgradnja, izradba; ~**ado** gradnja, građenje, sastavljanje, konstruiranje; ~**afo** zgrada, građevina, sastav; ~**ejo** gradilište; ~**igi** dati sagraditi; ~**ići** graditi se, podizati se, sastavljati se, sklapati se; ~**isto** graditelj, građevinar; ~**arto** arhitektura, graditeljstvo; **mal~i** srušiti, razrušiti; **re~i** ponovno izgraditi; ~**briko** građevinska opeka; ~**entrepreništvo** građevinski poduzetnik; ~**plano** građevinski nacrt; **sub~afo** temelj zgrade, podgradnja; **super~afo** nadgradnja; **masiv~o** čvrsta, masivna gradnja; gotov, pripremljen materijal ili elementi za montažnu gradnju

konstrukci|i (*tr, teh*) projektirati, isplanirati, sastavljati, slagati; ~**afo**, ~**ejo**, ~**isto**

konsubstanci|a (*kat*) konspustancijalan, istovjetan = SAMSUBSTANCA

konsul|o konzul 1. (*pov*) u starom Rimu naziv za dvojicu najviših državnih službenika biranih na godinu dana; 2. (*pov*) naslov trojice najviših predstavnika ovršne vlasti u Francuskoj 1899.-1904.; 3. službeni dužnosnik jedne države u drugoj državi s diplomatskim imunitetom; ~**ejo** konzulat, zgrada konzularnog predstavnništva

konsult|i (*tr*) konzultirati, pitati za savjet; ~(**ad**) konzultacija, konzultiranje, savjetovanje; ~**ejo** savjetovaliste, ordinacija; ~**iga** savjetodavan; ~**ići** savjetovati se

konsum|i (*tr*) konzumirati, trošiti, potrošiti, pojesti, popiti; ~(**ad**) konzumacija, potrošnja; ~**anto** konzument, potrošač, kupac; ~**ići** konzumirati se, istrošiti se, iscrpsti se; **for~i** potrošiti, iscrpsti do kraja; **for~iği** sasvim se istrošiti, sasvim dotrajati; **ne~ebla** neutrošiv, neistrošiv

kont|o (*fin*) konto, račun na kojem se iskazuje stanje i promjene novčanih tokova; ~**adi** voditi knjigovodstvo; ~**isto** knjigovodja = LIBROTENISTO; ~**ulo** komitent, osoba koja ima račun kod nekoga; ~**eltiro** izvadak iz računa; ~**inspektoro** financijski inspektor

kontađ|i (*tr, med*) zaraziti; prenijeti, prenositi bolest; ~**o** zaraza, infekcija; ~**a** zarazan, prijenosan, priljepčiv; ~**afo** uzročnik zaraze

kontakt|o kontakt, veza, spoj, dodir, doticaj; ~**i** (*tr*)

kontaktirati, održavati vezu, biti u dodiru, saobraćati; ~**afo** ~**ilo** (*el*) kontaktor, veza dvaju provodnika električne struje; ~**igi** uspostaviti vezu; ~**ići** stupiti u vezu; **mal~igi** isključiti kontakt; **mis~o** krivi spoj; **tele~i** telekomunicirati; **fuš~o** (*el*) kratki spoj; **ter~o** (*el*) uzemljenje

kontaktor|o = KONTAKTILO

kontamin|i* (*tr, ekol*) kontaminirati, zaraziti, zatrovati, ozračiti (biološkim, kemijskim ili radioaktivnim sredstvima)

kontaminaci|o* (*ekol*) kontaminacija, onečišćenje, zatrovanje

kontanta (*fin*) gotovinski; koji se plaća u gotovu, gotovinom; ~**afo** gotovina, gotov novac

konte|o = GUBERNIO

kontekst|o* (*ling*) kontekst, govorna ili tekstovna cjelina koja točno određuje smisao pojedine riječi

kontempl|i (*tr*) razmišljati, razmatrati, duboko ponirati mislima u nešto; ~**ado** kontemplacija, razmatranje, duboko razmišljanje; *usp.* **absorbiđo, koncentriđo**

kontempt|i* (*tr*) prezirati

kontener|o kontejner 1. veća konstrukcija za skupljanje otpadaka; 2. (*trg*) prenosiva zatvorena naprava za prijevoz nekih tereta; ~**izi** kontejnizirati, spremati u kontejnere

kontent|a zadovoljan, komu je želja ispunjena; ~**eco** zadovoljstvo; ~**igi** zadovoljiti; ~**igo** zadovoljenje, zadovoljština; ~**igi sin**, ~**iği** zadovoljiti se; ~**iğema** koji je lako zadovoljiv; ~**ulo** zadovoljnik, zadovoljena osoba; **mal~a**, **ne~a** nezadovoljan; **mem~a** samozadovoljan

kontest|i (*tr*) pobijati, poricati, osporavati; ~(**ad**) pobijanje, poricanje, osporavanje; ~**ebla** poreciv, osporiv, pobitan; **ne~ebla** neporeciv, neosporiv, nepobitan, neoboriv

kontinent|o (*geog*) kontinent, velika kopnena masa okružena oceanom; ~**a** kontinentalan, kontinent-ski

kontingenc|a (*fil*) moguć, slučajan, eventualan, neočekivan, nepredvidiv

kontingent|o kontingent 1. (*trg*) određena količina robe ili vrijednosti koja se može uvesti ili izvesti u određenom razdoblju; 2. (*ekon*) određena količina robe koja se isporučuje korisniku; 3. (*voj*) postrojbe izdvojene iz sastava glavnih snaga i upućene na posebnu zadaću; ~**i** (*tr*) isporučiti kontingent; ~**igi** odrediti kontingent

kontinu|a kontinuiran, trajan, stalan, neprekidan, neprestan; 2. (*fiz*) neprekidan, neizmjeničan (struja); ~**i** (*ntr*) trajati, ne prestajati nastavljati se; *usp.* **daüri**; ~(**ađ**)o kontinuitet, neprekinuta veza, neprekinuto trajanje; ~**eco** kontinuitet, neprekidnost, trajnost, postojanost; ~**igi** nastaviti, produžiti; *usp.* **daürigi**

kontoid|o (*fon*) = NEVOKOIDO

kontor|o ured, kancelarija, poslovnica, pisarnica; ~**isto** činovnik, kancelarijski službenik

kontra| kao prvi dio riječi znači aktivnu protudjelatnost onomu što je izrečeno u drugom dijelu; protu-, protiv, nasuprot, prema

kontraband|o kontrabanda, krijumčarenje; ~**i** (*tr*) krijumčariti; ~**afo** krijumčarena roba; ~**isto** kontrabandist, krijumčar

kontrabas|o (*glazb*) kontrabas 1. veliko, najdublje gudačko glazbalo; 2. najdublji muški glas

kontracepci|o* (*med*) kontracepcija, postupak kojim se sprečava začeće

koncept|i*(tr) obaviti kontracepciju, spriječiti začeće

kontracip|a* kontracepcijski, kontraceptivni

kontradikci|o kontradikcija, proturječje, protivnost, opreka, oprečje = kontrađuro

kontradanc|o (*glazb*) = KVADRILLO

kontradmiral|o (*pom, voj*) kontraadmiral, najniži admiralski čin u ratnim mornaricama = SUBADMIRALO

kontrafagot|o (*glazb*) kontrafagot, drveno puhaće glazbalo koje zvuči oktavu dublje od normalnog fagota

kontrah|i (*tr, biol*) kontrahirati, stezati, stegnuti, grčiti, zgrčiti; **~iĝo** kontrakcija, stezanje, skupljanje, grčenje

kontrakt|i (*ntr, prav*) ugovoriti, ugovarati, sklapati ugovor; **~o** ugovor; **~a** ugovorni; **~anto** ugovornik, ugovorna strana; **labor~o** radni ugovor

kontraktur|o (*med*) kontrakcija, ukočenost, zgrčenoost zgloba

kontralt|o (*glazb*) kontraalt 1. najdublji ženski glas; 2. pjevačica s takvim glasom

kontramark|o kontramarka 1. sporedni vodeni znak na papiru, koji se pojavljuje uz glavni znak; 2. priznanica koja se izdaje umjesto karte kao znak prava na nešto

kontrapost|o kontrapost 1. kontrapozicija, suprotnost, protivnost, opiranje; 2. (*lik*) usklađena ravnoteža između dva istodobna pokreta figure usmjerenih u protivnim pravcima

kontrapozici|o* kontrapozicija, protustav, suprotstavljanje, opiranje, antiteza, protuprijedlog

kontrapunkt|o (*glazb*) kontrapunkt, protuteža; 1. višeglasno skladanje utemeljeno na suzvučju dviju ili više melodijskih linija; 2. dio glazbene teorije koji proučava tu tehniku

kontrast|o kontrast, opreka, suprotnost, protivnost, oprečnost; **~e al**, **~e kun** suprotno, nasuprot; **~i** (*ntr*) kontrastirati, oštro se razlikovati, isticati se, odudarati, odskakati; **~iĝi** suprotstaviti, usporediti kao opreku, istaknuti suprotnost

kontraú (*prijedl*) protiv, naprotiv, nasuprot; **~a** protivan, suprotan; **~e** naprotiv, protivno; **~i** (*tr*) protiviti se, biti protivan; **~aĝo** suprotnost, oprečnost, protivština; **~eco** protivnost, suprotnost; **~iĝi** suprotstaviti se; **~ulo** protivnik

kontraversi|o* kontroverzija, nesuglasica, rasprava, prepirka, svađa, spor

kontre|o (*glazb*) kantri (eng. country) tradicionalni sjevernoamerički glazbeni žanr

kontribu|i (*ntr*) doprinijeti, doprinositi, priložiti, prilagati, sudjelovati u čemu; **~(aĝ) o** doprinos, prilog, ulog, udio; **~anto** sudionik, suradnik

kontribuci|o kontribucija 1. porez, namet; 2. ratna odšteta

kontrici|o (*kat*) kontricij, kajanje zbog počinjenog grijeha iz iskrene ljubavi prema Bogu

kontrol|i (*tr*) kontrolirati, pregledavati, nadgledati, nadzirati, provjeriti, preispitati; **~a** kontrolni; **~o** kontrola, pregled, nadzor, provjera ispravnosti ili

pravilnosti; **~ebla** provjerljiv, koji se može provjeriti; **~ilo** 1. svako sredstvo za nadzor; 2. nadzorni aparat; **~isto** kontrolor; **sen~a** nekontroliran, koji je bez nadzora; **tra~i** prekontrolirati, pregledati; **opini~o** kontrola/istraživanje mišljenja; **~ komitato** nadzorni odbor

kontrovers|o* kontroverzija, = KONTRAŪVERSIO, KONTRAVERSIO*

kontumac|o kontumacija 1. ogluha, neposlušnost, prkos; 2. (*prav*) izricanje presude u odsutnosti tuženika (koji se oglušio na sudski poziv)

kontur|o kontura, obris, ocrt, osjenak, skica nekog predmeta; **~i** (*tr*) ocrtavati, skicirati

kontuz|i (*tr, med*) kontundirati, zgnječiti, nagnječiti, smrskati, nabiti, ozlijediti; **~o** kontuzija, nagnječenje, zgnječenoost, ozljeda **~aĝo** kontuzija, modrica, uboj, naboj, hematoma

konukl|o (*teks*) vreteno = ŠPINBASTONETO

konulari|o (*pal*) konularija (*Conularia*) rod metazoa; **~uloj** konularije (*Conularida*), podred metazoa koji su živjeli u paleozoiku

konur|o (*orn*) konurus (*Conurus*) mala papiga iz Južne i Centralne Amerike

konus|o konus 1. (*mat*) čunj, stožac; 2. (*bot*) češer, ženski rasplodni organ četinjača; **~a** konusan, stožast, čunjast; **ber~o** (*bot*) smrekinja, borovica; **hakita ~o** (*mat*) krnji stožac; **pin~o** (*bot*) češer; **paraleltrunkita ~o** (*mat*) jednostraničan stožac; **rotacia ~o** (*mat*) uspravni kružni stožac

konval|o (*bot*) đurđica, đurđevak (*Convallaria*) iz por. ljiljana = MAJFLORO; **~amarino** (*kem*) konvalamarin, glukozid iz cvjetova đurđice

konvalesk|o (*med*) konvalescencija, oporavak, oporavljanje od bolesti; **~i** (*ntr*) oporavljati se; **~anto** konvalescent

konvekci|o konvekcija 1. (*met*) vertikalno kretanje toplog zraka; 2. (*teh*) prijenos energije strujanjem čestica plinova ili tekućina (npr. u radijatorima centralnog grijanja)

konveks|a (*mat, fiz*) konveksan, izbočen, ispupčen; **~eco** konveksnost; **du~a** dvokonveksni; **konkav~a** konkavno-konveksni; koji je s jedne strane konkavan, a s druge konveksan; **voj~o** nagib ceste radi otjecanja vode; **plat~a** (*fiz*) koji je s jedne strane izbočen, a s druge ravan

konvekt|i (*ntr, fiz*) pronositi, prenositi gibanjem, nositi sa sobom; **~o** (*fiz*) = KONVEKCIO

konven|i (*ntr*) biti prikladan, podesan; priličiti se, podudarati se, dolikovati, pristajati, odgovarati; **~a** prikladan, doličan, podesan, odgovarajući; **~e** prikladno, podesno, pogodno, dolično, zgodno, na odgovarajući način; **~(ec)o** prikladnost, doličnost, pogodnost; **inter~i** (*teh*) poklapati se, biti u skladu sa; **inter~a** usklađen, podudaran; **mal~a**, **ne~a** neprikladan, nepodesan, neodgovarajući; **mal~aĝo** neprikladnost, nepriličnost, nedoličnost

konvenci|o konvencija, sporazum, ugovor 1. nepisano, uobičajeno pravilo ponašanja; 2. skup pravila kojima se uređuje neka aktivnost ili ponašanje; 3. višestrani međunarodni ugovor kojim se kodificira neko područje međunarodnog prava

konvent|o konvent 1. sastanak, skupština, zbor; 2. naziv zakonodavnih organa, koji su se sastajali u različitim zemljama radi sastavljanja ili promjene ustava

konverg|i (*ntr*) konvergirati 1. (*fiz*) međusobno se približavati, stjecati se u jednoj točki; 2. usmjeriti djelatnost u jednom smjeru, težiti prema istom cilju; ~**a** konvergentan, sukladan, sličan; ~**eco** konvergentnost, konvergencija, međusobno približavanje, sličnost svojstava, podudarnost; ~**igi** djelovati tako da se stvari podudaraju

konvers|i (*ntr*) = KONVERSACII

konversaci|o razgovor, konverzacija; ~**i** (*ntr*) razgovarati; ~**a** konverzacijski, razgovorni

konvers|o* konverzija 1. obrat; 2. (*fil*) logički postupak, koji se sastoji u zamjeni subjekta i predikata; 3. (*vjer*) promjena vjeroispovijedi ili doktrine; 4. (*fin*) promjena jedne valute u drugu; 5. (*ling*) preobrazba; 6. (*prav*) pretvorba ništetnog pravnog posla u drugi kojemu su ispunjene pretpostavke valjanosti; 7. (*brod*) pregradnja broda radi promjene njegove namjene

konvert|i (*tr*) konvertirati 1. (*vjer*) prijeći iz jedne vjere ili doktrine u drugu; 2. (*fin*) zamijeniti jednu valutu drugom; 3. (*fin*) pretvoriti više zajmova u jedan, koji je povoljniji; 4. (*inf*) prenijeti kompjutorski zapis iz jednog programa u drugi; 5. (*kem, fiz*) promijeniti oblik ili svojstvo neke tvari; ~(**ad**) konverzija = KONVERSIJO; ~**ebila** konvertibilan, promjenjiv; ~**īgi** prijeći s jedne kršćanske vjere u drugu, prekrstiti se; ~**ilo** = KONVERTORO; ~**ito** konvertit, obraćenik; **bio~i** razgraditi, pretvoriti organske tvari u jednu ili više njih pomoću mikroorganizama

konvertor|o konverter 1. (*el*) adaptor koji omogućuje primanje frekvencija za koje televizor nije bio konstruiran; 2. mjenjač napona istosmjerne ili frekvencije izmjenične struje; 3. (*kem, teh*) čelična posuda obložena vatrostalnim materijalom u kojoj se sirovo željezo prerađuje u čelik; ~**a kompleto** (*el, teh*) sklop konvertera od dva ili više strojeva za izmjenu frekvencije električne struje

konvikt|i (*prav*) dokazati nečiju krivnju; ~**o** dokaz nečije krivnje; ~**aj montrajoj** dokazni materijal

konvink|i (*tr*) uvjeriti; ~**o** uvjerenje, shvaćanje, stajalište, gledište; ~**a** uvjeravajući; ~**ebila** uvjerljiv; ~**īgi** uvjeriti se; ~**igo**, ~**iteco** uvjerenost; **ne~ebila** neuvjerljiv

konvoj|o konvoj 1. (*pom*) brodopratnja, eskortaža; brodovlje koje plovi zajedno pod jedinstvenim zapovjedništvom uz zaštitu ratnih brodova i zrakoplova; 2. skup vozila koji se organizirano kreće zajedno; ~**i** (*tr*) pratiti trgovačke ili putničke brodove

konvoluci|o* konvolucija 1. okretanje oko središta, zavoji; 2. (*med*) uvijanje crijeva ili mozga

konvolvul|o (*bot*) slak (*Convolvulus*) iz por. slakova; ~**acoj** porodica slakova (*Convolvulaceae*)

konvulsi|o (*med*) konvulzija, produljeno nehotično grčevito stezanje skupine mišića ili cijeloga tijela; ~**a** grčevit, zgrčen, iskrivljen; ~**e** grčevito; ~**i** (*ntr*) grčiti se, trgati, potresti, iskriviti

konzern|o (*trg*) koncern, oblik monopolističkog udruživanja trgovačkih društava različitih gospodarskih grana sa zajedničkim upravljanjem; *usp.* **kartelo**, **trusto**

konzol|o konzola 1. (*grad*) potporanj, greda koja strši izvan zida, a služi kao potporanj za balkon,

svod, kip i sl.; 2. mali rokoko stolić učvršćen uza zid

kooper|a kooperativan, zadružni; ~**i** (*ntr, ekon*) kooperirati, surađivati, pomagati; ~**ado** kooperacija, udruživanje, suradnja; ~**anto** suradnik, zadrugar, član udruge

kooperativ|o zadruga, udruga, kolektivna organizacija, društvo za obavljanje ili poduzimanje raznih djelatnosti; **konsum~o** potrošačka zadruga; ~**ismo** kooperativizam, zadrugarstvo

koopt|i (*tr, prav*) kooptirati, uključiti nekoga u sastav nečega izravno bez izborne procedure; ~**ado** kooptacija, kooptiranje, dopunsko primanje u članstvo nekog tijela

koordin|i* (*tr*) koordinirati, međusobno uskladiti, usklađivati; ~**o** koordinacija, sukladnost, usuglašavanje, usklađivanje

koordinat|o koordinata 1. (*mat*) veličina kojom se određuje položaj neke točke u ravнинi ili u prostoru; 2. smjernica, uputa; 3. (*geog*) geografska dužina i širina; 4. (*astr*) veličina koja određuje položaj nebeskih tijela na nebu; ~**aro**, ~**sistemo** (*mat*) koordinatni sustav; **orta** ~**sistemo** prostorni koordinatni sustav

kopaifer|o (*bot*) kopaifera (*Copaifera*) iz por. leptirnjača, od koje se dobiva kopaiva-balzam i tvrdo drvo

kopaiv|o (*farm*) kopaiva, balzam-smola koja se dobiva iz tropskog drva; ~**arbo** (*bot*) kopaiva (*Copaiba*, sin. *Copaifera*) iz por. *Caesalpiniceae*

kopal|o (*kem*) kopal, zajednički naziv za niz smola sličnih jantaru; **Amerika ~o**, **Brazila ~o** američki kopal, brazilski kopal, dobiva se od *Hymenaea cubaril*; **duonmalmola ~o** polutvrđi kopal; **fosilia ~o** fosilni kopal; **kaüria ~o** kaurski kopal (*Agathis australis*); **Konga ~o** fosilni ili polufosilni kopal od vrsta *Copaifera* i *Guibourtia*; **Madagaskara ~o** madagaskarski kopal; **Manila ~o** manilski kopal; **malmola ~o** tvrdi kopal; ~**ujo**, ~**arbo** (*bot*) svaka vrsta drveta od kojeg se dobiva kopal

kope|o* automobil sa dva sjedala

kopek|o (*novč*) kopječka, ruski sitni novac, stoti dio rublja

kopepod|oj (*zoo*) veslonošci (*Copepoda*) podrazred vrlo sitnih rakova

kopi|i (*tr*) kopirati 1. izraditi, izrađivati kopiju; 2. imitirati, oponašati nekoga; 3. (*fov*) izraditi pozitivnu sliku iz negativa; 4. (*inf*) umnožiti informaciju i ponoviti je u drugoj datoteci, memorijalnoj lokaciji ili na različitom mediju (iz kompjutera na disku, CD ili obratno); ~**o** kopija, preslika; ~**a** kopirni; ~**ado** kopiranje, imitiranje, oponašanje; ~**isto** kopist, službenik koji pravi kopije; **mis~i** pogriješiti kod kopiranja; **re~i** prekopirati; **tra~i** precrtati na paus-papiru; **foto~i** fotokopirati; **foto~ilo** aparat za fotokopiranje; **prem~i** kopirati pritisivačem; **sav~o** (*inf*) rezervna kopija; **štel~i** plagirati; **tele~i** = FAKSI; **tele~o** = FAKSO; **tele~ilo** teleprinter

kopl|o (*pjes*) 1. kitica s dva stiha; 2. španjolska ljubavna popijevka, često improvizirana; 3. = KUPIJO

kopr|o (*bot*) kopra, sušena jezgra kokosovog oraha iz koje se dobiva ulje

kopren|o (*bot*) gnojištarka (*Coprinus*) rod gljiva lističarki iz por. gnojištarki; **hara ~o** velika gnojištarka (*C. comatus*); jestiva gljiva

kopris|o (*ent*) kopris (*Copris*), vrsta kukca balegara
koprofagi|o (*med*) koprofagija, bolesno stanje sklonosti jedenju izmeta
koprolali|o (*med*) koprolalija, bolesna sklonost izgovaranju nepristojnih riječi
koprolit|o (*geol*) koprolit, okamenjena izmetina pretpotopnih životinja
kops|o (*agr*) šuma panjača koja se povremeno obrezuje (svakih 10 do 15 godina)
kopt|o kopt, kršćanski potomak starih egipćana; ~a koptski
kopul|o 1. (*ntr*) pariti se, spolno općiti; 3. (*agr*) cijepiti voćke; ~**ado** 1. (*fiziol*) kopulacija, spolni odnos, koitus, parenje, spajanje; 2. (*agr*) spajanje, vrsta cijepjenja, kojim se na podlozi i plemci učine jednako dugi i široki rezovi, koji se spoje i povezuju
kopul|o (*gram*) kopula, spona; riječ koja u rečenici povezuje subjekt i predikat
kopulacio = KOPULADO
kopulativ|o (*gram*) kopulativ, predikativni padež u nekim jezicima
kor|o 1. (*anat*) srce, mišićni šuplji organ koji se nalazi u prsima i koji je glavni organ u optoku krvi; 2. (*bot*) srž, srčika, jezgra, jedrac, unutarnji sloj drveta; ~**a** 1. srčani; 2. srdačan, usrdan, zdušan; ~**eco** srdačnost, usrdnost, zdušnost; **antaū~a** predsrčani; **el~e** srdačno, iskreno; **sen~a** bezdušan; nemilosrdan; **tut~e** iz sveg srca, svim srcem; **bon~a** dobroćudan, dobrodušan; **favor~a** susretljiv; **lepor~o** kukavica, plašljivac; = MALKURAĀULO, KOVARDO; **mol~a** koji je mekog srca; **plen~a** zdušan, usrdan; ~**premo** tjeskoba; ~**tuši** ganuti, dirnuti
koraci|o (*orn*) zlatovrana (*Coracias garrulus*) rod lijepih šarenih ptica; ~**edo** porodica zlatovrana (*Coraciidae*); ~**formaj** red smrdovrana (*Coraciiformes*)
korak|o (*orn*) gavran (*Corvus corax*), najveća vrapčarka
korak|o (*pom, brod*) čamac od pletena šiblja presvučen kožom i dr. (u Irskoj i Walesu)
koral|o (*zoo*) koralj, razred morskih životinja iz koljena žarnjaka, koje se razmnožavaju pupanjem i žive u golemim kolonijama prirasli za podlogu; ~**a** koraljni; ~**uloj** koralji (*Anthozoa*) = KORALO; **ok~uloj**, **ses~uloj**; **stel~o** madreperla, sedef = MADREPORO
koralin|o (*bot*) koralina (*Corallina*) rod crvenih morskih algi
koraloriz|o (*bot*) koraljuša (*Corallorrhiza*) iz por. kaćuna
koram* pred, ispred, u nečijoj nazočnosti; *usp. antaū, čeeeste*
Koran|o (*isl*) Kuran, sveta knjiga Islama
korazi|o (*geol*) korazija, proces struganja i glačanja stijena (u pustinjskim krajevima) pod utjecajem vjetra, pijeska i kamena
korb|o košara, koš, korpa, kotarica; ~**afo** pleteni predmet od pruća; ~**eto** košarica; **abel~o** košnica starog tipa; **bazar~o** košarica za nabavke; **dekant~o** košara za nagnute boce s vinom; **dorso~o** sepet, koš od šiblja koji se kod berbe nosi na leđima; **lit~o** košara za bebu; **manġaj~o** košara za hranu; **paper~o** koš za papir; **rul~o** kolica u samoposluzi

korbel|o (*građ*) doksat, erker; izbočena prigradnja na fasadi ili na rubu kuće, s prozorima sa svih strana
kord|o 1. (*glazb*) žica, struna na glazbalu; 2. (*anat*) tetiva, čvrsto vezivno tkivo kojim su mišići pričvršćeni za kosti; 3. (*mat*) tetiva, pravocrtna spojnica dviju točaka krivulje; ~**a** 1. žičani 2. koji se odnosi na tetivu; ~**ito** (*med*) korditis, upala glasnice; **unu~a** jednožični; **voč~oj** (*anat*) glasnice
kordelier|o kordeljer 1. (*kat*) franjevac opasan užetom; 2. (*pov*) pripadnik jedne radikalne skupine u doba francuske revolucije
kordit|o (*voj*) kordit, bezdimni barut
kordom|o* (*med*) kordom, benigni ili maligni tumor kralježnice
kordon|o kordon 1. traka A. (*pov*) ornamentima izvezena traka koja opasuje heraldički znak, osobito kod crkvenih dostojanstvenika; B. počasna traka koja se nosi kao odlikovanje; C. traka koja se nosi kao znak viteškog reda; 2. A. (*voj*) niz vojnih jedinica ili straža koje sprečavaju prolaz na nekim mjestima i zaštićuju zaposjednuti teritorij; B. policijske jedinice koje blokiraju prolaz ili pristup nekim mjestima, obično zbog sigurnosti; 3. (*građ*) izbočina na kamenim zgradama, atula od niza kamenih ploča; 4. (*anat*) = FUNIKLO
kordov|o (*novč*) kordova, novčana jedinica u Nikaragvi
korduroj|o (*teks*) kord, rebrasta baršunasta, odnosno pamučna tkanina za sportska i radna odijela
kore|o¹ (*med*) horeja, tarantizam, živčana bolest trzanja udova, glave i lica
kore|o² (*etn*) **Korejac**; **Norda (K)~io**, (**K)~ujo** (*geog*) Sjeverna Koreja; **Suda (K)~io**, (**K)~ujo** (*geog*) Južna Koreja; države u jugoistočnoj Aziji
kore|o^{3*} (*bot*) koreja (*Correa*) iz por. rutvica
koregidor|o koregidor, španjolski gradonačelnik
koregon|o (*iht*) jezerski cisko (*Coregonus*) vrsta lososa
koregraf|o koreograf, osoba koja plesna djela postavlja na scenu; ~**io** koreografija, režija plesa
korekt|i (*tr*) ispraviti, popraviti; ~**o** ispravak, popravak, korekcija, korektura; ~**a** korektan, ispravan, točan, besprijekoran; 2. popravni; ~**eco** korektnost, ispravnost; ~**iġi** popraviti se; ~**isto** korektor, ispravljač; **mal~afo** neispravnost, netočnost; **mis~i** pogrešno ispraviti; **ne~ita** neispravljen, nekorigiran; **sur~i** napisati točan oblik uz netočni izraz
korektur|o (*tisk*) korektura, otisak sloga na kojem se ispravlja = PRESPROVAĀO
korelaci|o korelacija, međusobni odnos, međuovisnost, suodnos dva korelata
korelativ|a korelativan, međuovisan, suodnosan; ~**o** (*gram*) korelativ, riječ u rečenici koja stoji u suodnosu s drugom riječi; ~**eco** međuovisnost = INTERRESPONDECO
koerops|o (*bot*) djevojačko oko (*Coreopsis*) iz por. glavočika
korespond|i (*ntr*) dopisivati se, podudarati se, biti u vezi, odgovarati; ~(**ad**) dopisivanje, veza, suglasnost; ~**a** odgovarajući, odnosni, dopisni; ~**afo** korespondencija, pisma, sva poštanska otprema; ~**anto** korespondent, dopisnik; ~**isto** korespondent, službenik koji vodi poslovno dopisivanje

kori|o (*anat*) korion, vanjska ovojnica embrija preko koje zametak prima hranjive tvari iz majčine krvi
koriambo|o* (*knjiž*) horijamb, vrsta antikle pjesničke stope sastavljene od horeja (troheja i jamba)
korian|o (*bot*) korijandar (*Coriandrum*) iz por. štitarki
korijari|o (*bot*) korijarija (*Coriaria*) iz por. trijeslovki; služi za dobivanje štavila
koribant|o (*vjer*) koribant, jedan od pratilaca i svećenika frigijske božice Kibebe
korid|o* korida, borba s bikovima u areni = TOREADO
koridal|o (*bot*) šupaljka (*Corydalis*) iz por. makova; **marborda** ~o bijela šupaljka (*C. acaulis*) endemična biljka primorja
koridor|o koridor 1. (*građ*) hodnik, trijem, uski prolaz; 2. uska pruga zemlje koja, prolazeći kroz tuđe državno područje, veže državu s morem ili s drugim državom; **aer**~o zračni koridor
korife|o korifej 1. (*pov*) vođa kora u grčkoj antičkoj drami; 2. prvak, vođa, čelnik; istaknuti znanstvenik, umjetnik ili znamenita osoba
korifen|o (*iht*) lampuga (*Coryphaena*) vrsta morske ribe iz por. skuša
korigiolo|o (*bot*) obalna krajanka (*Corrigiola litoralis*) iz por. klinčića
koriks|o (*ent*) stjenica veslačica (*Corixa punctata*), velika stjenica veslačica
koril|o (*bot*) lijeska (*Corylus*) iz por. breza; **Amerika** ~o američka lijeska (*C. americana*); **avel**~o obična lijeska (*C. avellana*); **Činia** ~o kineska lijeska (*C. chinensis*); **maksimuma** ~o makedonska, istarska, lambertova lijeska (*C. maxima*); **Turkia** ~o medvjeda lijeska, divolijeska (*C. colurna*)
korimb|o (*bot*) gronja (*corymbus*) suvrst jednostavna grozdasta cvata
korint|oj* groždice, suvice, rozine, korinte, sitno sušeno grčko grožđe
korintik|a (*građ*) korintski; ~a **stilo** korintski stil, jedan od stilova u klasičnoj grčkoj arhitekturi, kojemu je karakteristika kapitel ukrašen akantovim lišćem
korinefor|o (*bot*) sivkasta gladica, srebrna trava (*Corynephorus canescens*) iz por. trava; raste u živom pijesku
korisperm|o* (*bot*) stjeničnica (*Corispermum*) iz por. lobodnjača
koriz|o (*med, vet*) koriza, zarazna bolest (obično goveda) koju uzrokuje virus herpes; **perioda spasma** ~o peludna groznica = FOJNOKATARO
kork|o 1. (*bot*) pluto, vanjski zaštitni dio biljne kore građen od mrtvih stanica ispunjenih zrakom, osobito razvijen u hrasta plutnjaka; 2. čep od pluta; ~a pluten; ~i (*tr*) začepiti čepom od pluta; **mal-**i odčepiti, izvaditi čep; ~**tirilo** vadičep
korm|o kormus 1. (*bot*) stablo, tijelo viših biljaka građeno od korijena, stabljike i listova; 2. (*zoo*) kolonija organizama tjelesno povezanih u životnu cjelinu (praživotinje, spužve, plaštenjaci); ~**fitoj** kormofiti, stablašice, biljke na najvišem stupnju razvoja = EMBRIOFITOJ
kormoran|o (*orn*) kormoran, vranac (*Phalacrocorax*) rod ptica veslonoški iz por. vranaca; ~**edo**j porodica vranaca (*Phalacrocoracidae*)

korn|o rog 1. (*zoo*) roznata šuplja izraslina na prednjoj strani glave nekih sisavaca; 2. (*zoo*) ticalo puža; 3. naprava od volovskog roga za davanje zvučnih signala; 4. (*glazb*) limeno puhače glazbalo u obliku višestruko kružne zavinate cijevi; 5. ono što je oblikom slično rogu; ~a rožni; ~i (*ntr*) 1. svirati u rog; 2. opskrbiti rogovljem; ~**aro** rogovlje; ~**eca** koji je poput roga; ~**eto** rožič; ~**iği** okoštati se, otvrdnuti kao rog; ~**ulo** rogonja, prevareni muž; = KOKRITO; ~**ohava**, ~**oport**a rogat, koji ima rogove; ~**obati** udarati rogovima (o biku, jelenu); **unu**~**ulo** jednorog; **du**~**a** dvorogi; **abundo**~**o** rog obilja; **auto**~**o** automobilska truba = HUPO, KLAKSONO; **čas**~**o** lovački rog; **lamen**~**uloj** (*ent*) listotalci (*Lamelllicornoidea*); **long**~**uloj** (*ent*) = CERAMBIKEDOJ; **nebul**~**o** vrsta brodske sirene; **paper**~**eto** tuljac, tuljak, šiljasta papirnata vrećica; **saks**~**o** (*glazb*) sakshorn, saxhorn, limeni puhači instrument; **šu**~**o** žlica za obuvanje cipela
korne|o (*anat*) rožnica, rožnjača (u oku); ~**ito** (*med*) upala rožnice = KERATITO
korned|o¹ (*kat*) kornet, kod nekih opatica pokrivalo za glavu s dva roga
korned|o² (*voj, pov*) kornet, prvi časnički čin u kojici ruske carske vojske, u visini natporučnika
kornemuz|o (*glazb*) francuske gajde = SAKŠALMO
kornet|o kornet 1. (*glazb*) limeno puhače glazbalo slično trubljji; 2. tuljac od lista skrućenog tijesta u kome se poslužuje sladoled
kornic|o (*građ*) atula, karniž, komiš, pervaz, horizontalni istaknuti završni dio zida, valovito uzljebljenje fasade u obliku slova S; ~**a** **stango** zastornica, karniša, prečaga iznad prozora za vješanje zastora
kornik|o (*orn*) sivocrna vrana (*Corvus cornix*) ptica iz por. vrana; **nigra** ~o crna vrana (*C. corone*); **griza** ~o siva vrana (*C. cornix*)
kornus|o (*bot*) drijen, dren, drenak (*Cornus*) iz por. drenova; **sango**~**o**, **ruğsela** ~o svib, svibovina (*C. sanguinea*); ~**frukto** drenjina, jestivi plod nekih vrsta; ~**acoj** drijenovi, biljna porodica dvosupnica (*Cornaceae*)
korod|ji (*tr*) korodirati 1. (*kem*) glodati, rastakati; 2. (*teh*) hrđati, nagrizati površinu metala djelovanjem kemijskih i elektrokemijskih procesa, 3. (*geol*) mijenjati se djelovanjem kemijskih procesa (o rudama); 4. (*pat*) nagrizati, izjedati tkivo; ~**o** korozija, hrđanje, razaranje čvrstog materijala djelovanjem kiselina, lužina i drugih korozivnih tvari; ~**afo** koroziv, sredstvo koje uzrokuje hrđu; ~**imu**na nehrđajući, otporan na hrđu
koroid|o (*anat*) žilnica, (očna) sudovnica, sudovnjača; ~**ito** (*med*) koroiditis, upala žilnice; **iriso**~**ito** upala žilnice i šarenice oka
koroll|o (*bot*) cvjetni vjenčić; **krom**~**o** krunica, pavjenčić (sunovrat); ~**ofolio** = PETALO
korolari|o korolar 1. (*mat*) neposredna posljedica teorema, tvrdnja čiji se dokaz lako izvodi iz teorema; 2. prirodna posljedica ili rezultat
koron|o (*astr*) korona 1. svjetlosni višebojni vijenac oko Sunca i Mjeseca; 2. višebojni vijenac oko Sunca vidljiv tijekom Sunčeve pomrčine, kolut
koronari|a (*anat*) koronarni, koji opskrbljuje srce krvlju; ~**aj** **arterioj** koronarne arterije, žile koje

- srčani mišić opskrbljuje krvlju; ~**ito** (*med*) upala koronarnih arterija
- koronel|o** (*zoo*) smukulja (*Coronella*), rod neotrov-
nih zmija
- koroner|o*** mrtvozornik, koroner; liječnik koji služ-
beno utvrđuje smrt i uzrok smrti
- koronil|o** (*bot*) grašar (*Coronilla*) iz por. leptirnjača;
u primorju raste grmoliki grašar, samonikli grm
žutih cvjetova (*C. emeroides*)
- koronop|o*** (*bot*) puzava odra (*Coronopus procum-
bens*) iz por. krstašica
- koronul|o** (*bot*) = KROMKOROLO
- koroz|o** koroza, vegetabilna bjelokost koja se dobiva
od tvrdog endosperma sjemena centralnoamerič-
ke palme *Phytelephas macrocarpa*; rabi se za izra-
du dugmadi
- corp|o** tijelo, čovječji, životinjski ili biljni organizam;
~**a** tjelesni; ~**eto** tjelešce; ~**igi** utjeloviti, oblikova-
ti; ~**igī** utjeloviti se, oblikovati se; **anti~o** antitije-
lo; **el~igi** izbaciti iz tijela; **en~igi** utjeloviti; **en~igī**
utjeloviti se; **sen~a** bestjelesan; ~**ogardisto** tjele-
sni čuvar
- korporaci|o** (*trg*) korporacija, dioničko društvo
- korporal|o** (*kat*) korporal, tjelesnik, komad bijelog
platna za potrebe obreda euharistije
- korpulent|a** korpulentan, krupan, pretio, podebeo
(čovjek); ~**eco** korpulentnost, debljina, pozamaš-
nost tijela
- korpus|o**¹ (*voj*) korpus, zbor, vojna jedinica od više
divizija ili brigada
- korpus|o**² (*ling*) korpus, skup djela, znanstvenih do-
kumenata
- korpuskl|o** korpuskula 1. sitna čestica; 2. (*fiz*) ele-
mentarna čestica od koje je građena materija (i
sve čestice u atomskoj jezgri); 3. (*anat*) tjelešce,
posebna krvna stanica; **anti~o** antičestica = PAR-
TIKLO
- kors|o** korzo, šetaliste, promenada
- korsa|o** (*odf*) korzet, steznik, mider; dio ženskog
donjeg rublja koji oblikuje struk
- korsak|o** (*zoo*) pješčana lisica (*Vulpes corsac*) zvijer
iz por. pasa = STEPVULPO
- korsar|o** (*pov*) gusar, pirat, kaper, morski razbojnik;
usp. **kapero**, **pirato**, **filibustro**; ~**šipo** gusarski
brod
- korset|o** (*odf*) korzet, mider, steznik sa šipkama od
kitove kosti; *usp.* **ĵartelzono**
- kort|o** dvorište, ograđeni prostor ispred ili iza kuće;
~**a** dvorišni; ~**ego** dvor, dom vladara ili istaknute
obitelji; ~**ega** dvorski; ~**egano** dvoranin; ~**egestro**
= ĆAMBELANO; ~**isto** = PORDISTO; ~**umo** sud,
sudište; **antaū~o** predvorje; **birdo~o** peradnjak;
~**obirdoj** perad
- kortaderi|o*** (*bot*) pampas trava (*Cortaderia selloa-
na*) iz por. trava
- korteks|o** (*anat*) korteks (*cortex cerebri*), kora veli-
kog mozga
- kortez|a** korteški, trubadurski, udvarajući
- kortik|o** 1. (*anat*) koža, površinski sloj organa; 2.
(*bot*) kora, vanjski dio stabljike i korijena drvena-
stih biljaka
- kortinari|o** (*bot*) koprenka (*Cortinarius*) rod gljiva
klobučarki iz por. koprenjača; većinom su otrovne
- kortizol|o** (*fiziol*) kortizol, glikokortikoidni hormon
- kore nadbubrežne žlijezde, povećava se pri stresu
= HIDROKORTIZONO
- kortizon|o** (*fiziol*) kortizon, kortikosteroid, steroid-
ni hormon nadbubrežne žlijezde; **hidro~o** = KOR-
TIZOLO; ~**terapijo** terapija kortizonom
- korund|o** (*min*) korund, mineral velike tvrdoće,
skupocijeni dragi kamen
- korupci|o*** = KORUPT(AD)O
- korupt|i** (*tr*) korumpirati, potkupiti, podmititi,
iskvariti, pokvariti; *usp.* **subačeti**; ~**(ad)o** korupci-
ja, potkupljivanje, podmićivanje; ~**ebla** potkupljiv,
podmitljiv; **ne~ebla** nepotkupljiv, nepodmitljiv;
~**ilo** mito, sredstvo korupcije
- korus|o** = ĦORO
- korv|o** (*orn*) vrana, gavran (*Corvus corax*) najveća
ptica iz por. vrana; ~**edoj** porodica vrana (*Corvi-
dae*); **granda ~o** gavran = KORAKO; **griza ~o** =
GRIZA KORNIKO; **nigra ~o** NIGRA KORNIKO; ~**eto** =
MONEDO; **mar~o** = KORMORANO; **kampo~o** =
FRUGILEGO; **mont~o** PIROKORAKO
- korvet|o** (*pom*) korveta 1. teretni brod na vesla i
jedra iz 15. st.; 2. jednojarbolni, dvojjarbolni i tro-
jarbolni ratni jedrenjak sa 30 do 32 topa; 3. (*pom*,
voj) eskortni ratni brod između patrolnog broda
i fregate, s protuzrakoplovnim i protupodmornič-
kim naoružanjem te raketama brod-brod
- korvin|o*** (*iht*) koraf, kavala (*Umbrina cirrosa*) mor-
ska riba iz por. sjenki = UMBRO
- kos|o** = GUŠO
- kosekant|o*** (*mat*) kosekans; omjer hipotenuze i
katete koja je kutu nasuprot; jedna od trigonome-
trijskih funkcija
- kosinus|o*** (*mat*) kosinus; omjer hipotenuze i katete
koja je uz kut; jedna od trigonometrijskih funkcija
- kosm|o** (*astr*) svemir, kozmos, univerzum; ~**a** sve-
mirski, kozmički; ~**ologjo** kozmolog; ~**ologio** koz-
mologija, znanost o postanku, naravi i svrsi svijeta
kao cjeline; ~**ošipo** svemirski brod; **makro~o** ma-
krokozmos, univerzum, čitava priroda; **mikro~o**
mikrokozmos, mikrokozam, svijet u malom
- kosmetik|o** kozmetika, njega tijela i održavanje lje-
pote; ~**afo** kozmetika, sredstva za uljepšavanje i
njegu tijela
- kosmodrom|o** kozmodrom, uzletišta za svemirske
letjelice
- kosmogoni|o** kozmogonija, znanost o podrijetlu
svjetova, osobito o podrijetlu Sunčeva sustava
- kosmograf|o** kozmograf; ~**io** kozmografija, opisiva-
nje čitavog sastava svijeta, svemirskih tijela i poja-
va koje se zbivaju u njima
- kosmologio** kozmologija, prirodoznanstveno uče-
nje o zakonima koji vladaju svemirom
- kosmonaut|o** (*astr*) kozmonaut, astronaut, astropi-
lot, letač na planete; ~**iko** kozmonautika, astronau-
tika; ukupnost znanja i tehnologija konstruiranja
i upravljanja svemirskim brodovima
- kosmopolit|o** kozmopolit, čovjek koji cijeli svijet
smatra svojom domovinom; ~**a** kozmopolitiski;
~**ismo** kozmopolitizam
- kosmoram|o** kozmorama; slika cijeloga svijeta
- kosmos|o** (*bot*) kozmeja, ukrasna košarica (*Cosmos*)
iz por. glavočika
- kost|i** (*tr*) koštati, stajati, imati cijenu, vrijediti u
novcu; ~**o** cijena, trošak; ~**a** skup, vrijedan; ~**e de**

na trošak, uz cijenu, uz poteškoće; **malmulte~a** jeftin; **multe~a** skup; **sen~a** besplatan; **sendo~oj** troškovi otpreme

Kostarik|o (*geog*) Kostarika, država u Srednjoj Americi; **~ano** Kostarikanac

kostum|o (*odj*) kostim 1. suknja i sako sašiveni od iste tkanine; 2. (*kaz*) glumačko odijelo; 3. odjevni predmet ili komplet za određenu svrhu; **bal~o** plesno odijelo; **ban~o** kupaći kostim; **tajlora ~o** kostim ili odijelo šiveno po mjeri

koš|o (*pom*) hajmica (za dizanje jedara)

košer|a (*hebr*) košer, čist, prihvatljiv, prikladan; **~o** košer, jelo dopušteno i priređeno prema židovskim ritualnim propisima

košmar|o košmar, mora, strava, užas; ružan san s teškim priviđenjima = **INKUBSONĜO**

kot|o blato, glib, kal; zemlja natopljena vodom; **~a** blatan; biti blatan; **~ejo** kaljuža, baruština; **~igi** blatiti, kaljati; **~isto** čistač ulica = **STRATBALAISTO**; **en~iĝi** upasti u blato, zaglibiti; **sen~igi** očititi od blata

kotangent|o (*mat*) kotangens, omjer katete uz kut

koteri|o koterija, klika, povezan krug ljudi koji štite svoje interese; mafijaški krug

kotiledon|o (*bot*) kotiledon, supka, klični listić; **du~(ul)oj** dvosupnice (*Dicotyledones*) razred kritosjemenjača; **unu~(ul)oj** jednosupnice (*Monocotyledones*) razred kritosjemenjača

kotiljon|o (*glazb*) kotiljon, dvoranski društveni ples iz 18. st.

kotin|o* (*bot*) rujevina (*Cotinus coggygria*) iz por. vonjača

kotiz|i (*ntr*) prinositi; plaćati članarinu, doprinos; **~o** članarina, prinos, doprinos; **~ado** prinos, doprinos, podmirivanje, davanje doprinosa, plaćanje članarine

kotlet|o (*kul*) kotlet, komad mesa s rebrima

koton|o (*teks*) pamuk, pamučika, vlakno pamuka koje se prerađuje u tekstilne proizvode; **~a** pamučni; **~aĝo** pamučno platno, pamučna odjeća; **~eca** koji je poput pamuka; **~ujo** (*bot*) pamuk (*Gossypium*) prediva biljka iz por. sljezova kojoj se vlakna nalaze na sjemenu; **fulmo~o** nitroceluloza, celulozni nitrat; bijela, lako zapaljiva vlaknasta masa; **puriga ~o** pamučna vlakna za čišćenje prljavih predmeta

kotoneastr|o* (*bot*) dunjarica (*Cotoneaster*) iz por. ruža

kotom|o (*kaz, pov*) cipela glumca u antičkim tragedijama s vrlo visokom potpeticom

koturn|o (*orn*) prepelica (*Coturnix*) najmanja ptica iz por. kokoški koja živi u žitu i travi; **~o štonregiona** jarebica kamenjarka

kov|i (*tr*) 1. leći jaja, sjediti na jajima; 2. (*pren*) smišljati, pripremati; **~ado** leženje, sjedenje na jajima; **~ejo** mjesto za leženje jaja; **~ilo** inkubator; **duon~ita ovo** mućak, neoplođeno jaje; **el~iĝi** izleći se

kovalent|a (*fiz, kem*) kovalentan; **~o** kovalencija, valencija u kojoj je jedna jedinica valencije jednaka zajedničkom paru elektrona

kovard|a kukavički, plašljiv, bojažljiv; **~o** kukavica, strašljivac, plašljivac, neodlučna osoba; *usp.* **malkuraĝulo, timemulo, leporkoro**

kovert|o koverta, omotnica

kovr|i (*tr*) pokriti, prekriti, prikriti, zastrti; (*fin*) podmiriti; **~(ad)o** pokrivanje, prekrivanje, zastiranje; **~aĝo** pokrov, pokrivalo, **~iĝi** pokriti se; **~ilo** 1. pokrivač, prekrivač; 2. poklopac; 3. korice knjige; **~ita** pokriven; **~umo** složiv pokrov na vozilima; **ĉirkaũ~i** oviti, omotati; **mal~i** otkriti, pronaći, odati; **mal~o** otkriće, otkrivanje, pronalazak; **mal~ita** otkriven; **mal~aĝo** otkriće, izum, pronalazak; **sen~a** nepokriven; **super~ilo** gornji, dnevni pokrivač kreveta; **dom~isto** krovopokrivač; **fenestro~ilo** = **FENESTRUMO**, šutro; **ĵet~i** bacanjem prekriti; **klin~i** (*građ*) prekriti pločama tako da gornja ploča djelomično pokriva donju ploču = **IMBRIKI**; **libro~ilo** ovoj za knjigu; **lit~ilo** deka, pokrivač za krevet; **nub~aĝo** oblačni sloj; **šut~i** nasuti; **tabul~i** popoditi, popločati, oplatiti, pokriti daskama/pločama, obložiti oplatom; **volve~i** = **ĈIRKAŬKOVRI**

koz|o slučaj, zгода, događaj, stvar, pitanje (kao tema misli/tvrdnje)

kozak|o (*pov*) kozak, pripadnik vojnih formacija naoružanih seljaka u carskoj Rusiji

kozimaz|o* (*kem*) kozimaza, enzim iz sastava zimate, koji daje kisik

krab|o (*zoo*) rakovica, rakovnica (*Brachyura*) morski rak s 10 nogu iz reda kratkorepaca

krabl|i (*ntr*) laziti, plaziti, puzati, gmizati; **~ejo** ogradica za bebe koje uče hodati

krabr|o (*ent*) ljuti stršljen (*Vespa crabro*) kukac opnokrilac iz por. osa

kráč|i (*ntr*) pljunuti, pljuvati; izbacivati iz usta slinu, pljuvačku; *usp.* **sputi**; **~(ad)o** pljuvanje; **~aĝo** pljuvačka, ispljuvak; **~eti** nehotice pljuvcati; **~ujo** pljuvačnica; **el~i** ispljunuti; **tus~i** iskašljati = **EKSPEKTORI**

krad|o rešetka 1. mrežasta struktura od usporednih prečaka; 2. jedna od elektroda elektronske cijevi; **ekrana ~o** rešetka ekrana; **~a** rešetkast; **~i** (*tr*) postaviti rešetke, ograditi; **~aĝo** žičana rešetka obično uokvirena; **ĉirkaũ~i** ograditi rešetkom; **de~i** odvojiti rešetkom; **rosto~o**, **~rostilo** gradele, roštilj; **vapor~o** = **VAPORKUIRILO**; **fajro~o**, **puš~o**, **šraub~o**

krajon|o olovka, pisaljka; **~i** (*tr*) pisati ili crtati olovkom; **glob~o** kemijska olovka; **ĉuk~o**, **puš~o**, **šraub~o**

krak|i (*ntr*) škripati, pucketati, šuštati, šušcati; **~o** škripa, šuštanje, pucketanje; **~adi** dugo ili opetovano škripati; **~eti** pucketati; **~igi** uzrokovati škripu, šuštanje; **lang~i** mljackati (jezikom); **en~isto** (*fam*) bespravni uljez u prazni stan

kraken|o (*kul*) kreker, perec, malo suho slankasto pecivo

kraks|o (*orn*) hoko (*Crax*) velika ptica iz por. guana iz tropske Amerike

kral|o koral, obor, tor, branjevina, ograđen prostor za stoku

kramb|o (*bot*) šulac (*Crambe*) iz por. krstašica; **Hispania ~o** španjolski šulac (*C. hispanica*); **mara ~o** morsko zelje, primorski šulac (*C. maritima*) služi kao povrće

kramf|o (*med*) grč, refleksno stezanje mišića, obično uz popratnu bol; *usp.* **konvulsio, spasma**

kramp|o 1. kuka, pritegača, spona; 2. kramp, trnokop, pijuk, budak; 3. (*gram*) zagrada; 4. (*bot*) preobraženi dio biljnih organa pomoću kojeg se biljke penjačice pričvrste za podlogu; ~i (*tr*) pričvrstiti čvrsto pritegnuti; **inter~e** u zagradi; **šraub~o** stezaljka

kran|o (*teh*) slavina, pipa; **el~i** (*tr*) uzimati tekućinu iz slavine; **dren~o**, **gaugo~o**, **pinč~o**, **trivoja~o**

krangon|o (*zoo*) pjeskorovna kozica (*Crangon*) vrsta malih priobalnih račića koji kod kuhanja postaju sivi

krani|o (*anat*) lubanja; koštani dio glave koji obavija mozak; ~a lubanjski; ~**ologio** kranilogija; proučavanje oblika ljudske i majmunske lubanje u razvoju vrste ili prema rasnim tipovima i podtipovima; ~**ometrijo** kranimetrija, istraživanje lubanje mjerenjem i utvrđivanjem karakterističnih crta pojedinih ljudi ili rasa na temelju toga; **sen~uloj** (*zoo*) akranije, bezlubanjski, najprimitivniji razred kralježnjaka bez lubanje; **larđ~ulo** = BRAKICEFALO; **mez~ulo** = MEZOCEFALO; **post~o** zatiljak

krank|o (*teh*) ručica, ručka, držak (za pokretanje čega); *usp.* **akso**, **šafto**

krasul|o (*bot*) tustika (*Crassula*) iz por. tustika

kraš|i (*ntr*, *zrak*) srušiti se, strmoglaviti se; ~**o** 1. (*zrak*) pad zrakoplova; 2. (*fin*) kriza na burzi; ~**indromio** (*med*) teško nagnječenje tkiva

kratag|o (*bot*) glog (*Crataegus*) iz por. ruža

krater|o krater 1. (*geol*) grotno, ždrijelo, ljevkastih vulkanski otvor kroz koji izbija para, lava i pepeo; 2. (*lik*, *pov*) posuda posebnog oblika u običajima i pravilima stare grčke keramike; 3. rupa koja nastaje eksplozijom bombe; 4. (*pren*) velika rupa

kraterel|o (*bot*) trubača (*Craterellus*) rod gljiva klobučarki iz por. prutnjača; **kornpieda ~o** crna trubača (*C. cornucopioides*), jestiva gljiva

~**kratilo** -kracija; kao drugi dio riječi znači vladavinu neke snage u društvu ili nekom društvenom sloju (monokratijo, burokratijo)

kraton|o (*geol*) kraton, veliko stabilno područje Zemljine kore, najčešće unutar kontinenta, građeno od prekambrijskih kristalinih stijena

kraul|o (*sport*) kraul, najbrži način plivanja

kraun|o kraun, vrsta slabo disperzivnog stakla

kraval|o* kraval, vreva, gungula, metež = RUMORO, DISPUTBRUEGO; ~i (*ntr*) napraviti kraval

kravat|o (*odj*) kravata, viseći ukras koji se veže ispod ovratnika košulje

kraz|o krazia 1. (*ling*) sažimanje dvije riječi u jednu tako da prvoj otpada posljednji ili drugoj prvi slog; 2. (*fiziol*) miješanje sokova u tijelu

kre|i (*tr*) stvoriti, stvarati, proizvesti, iznalaziti, izmisliti, utemeljiti; ~(**ad**) stvaranje, osnivanje, utemeljenje; ~**a** stvaralački; ~**ažo** tvorevina; ~**ema** stvaralački, pronalazački, sklon stvaralaštvu; ~**igi** stvoriti se, biti tvoren, postati, nastati; ~**into** stvoritelj, stvaralac, tvorac, izumitelj; ~**itajo** stvor, stvaranje; **re~i** oživjeti, ponovno stvoriti

kreatin|o (*fiziol*) kreatin; spoj koji se sintetizira u gušterači, jetrima i bubregu, a troši u mišićima

kred|i (*tr*) vjerovati, uzdati se u, misliti, držati; ~**o** vjera; ~**ado** vjerovanje; ~**anto** vjernik; ~**antaro** vjernici, pastva; ~**ebla** vjerojatan, vjerovatan; ~**eble** vjerojatno, možda; ~**ebleco** vjerojatnost,

možebitnost, eventualnost; ~**ema** lakovjeran, lakomislen; ~**igi** uvjeriti nekoga; ~**inda** vjerodostojan; **mal~i** ne vjerovati, sumnjati; **ne~ado** nevjerovanje; **ne~anto** nevjernik; **ne~ebla** nevjerovatan; **sen~e** nepovjerljivo; **ne~inda** nepouzdan, nevjerodostojan; **liber~a** slobodouman

kredenc|o kredenc, kuhinjski ili blagovaonički ormar za posude i jedaći pribor

kredit|o (*fin*) kredit, potraživanje, zajam, poček; ~i (*tr*) kreditirati, dati komu zajam, dati na poček, uknjižiti u korist; ~**e** na kredit; ~**igi** zagaranirati, zajamčiti, dati jamstvo; **dis~igi**, **mal~igi**, **sen~igi** diskreditirati, osramotiti, oduzeti kome dobar glas; **mis~o** nepovjerenje, loš glas

kreditor|o (*fin*) kreditor, zajmodavac, vjerovnik

krejcer|o (*pov*) krajcar, krajcer, stoti dio nekadašnje austro-ugarske forinte

kreko|o 1. = KREKSO; 2. (*geog*) mali zaljev koji služi kao prirodna luka

kreks|o (*orn*) kosac (*Crex crex*), ptica kreštalica

krem|o krema 1. (*kul*) vrhnje, skorup, nadjev za torte i kolače; 2. pasta za njegu kože; 3. (*pren*) najbolji dio društva, otmjeni sloj; ~**ažo** jelo s kremom; ~**kolora** krem, bijeložučkast; ~**ometro** sprava za mjerenje količine vrhnja u mlijeku; **sen~igi** odvrhnjiti, izdvojiti masnoću iz mlijeka; **acid~o** kiselo vrhnje; **buter~o** krema od maslaca

kremaci|o kremacija, pogrebni običaj spaljivanja mrtvacu; ~i (*tr*) kremirati, spaliti mrtvacu u krematoriju; ~**ejo** krematorij, zgrada s pećima za spaljivanje i opepeljivanje leševa

kremaljer|o* 1. smičak, patentni zatvarač; 2. zupčanik, zupčana kuka; ~**fervojo** zupčana željeznica

krematori|o = KREMACIJE

kremlo|o (*građ*) kremlj, gradska tvrđava u starim ruskim gradovima

kren|o (*bot*) hren (*Armoracia rusticana*) biljka ljuta okusa iz por. krstašica; služi kao začim

krenel|o (*građ*) krenelira 1. zupčasti urez; 2. puškarnica na tvrđavama; *usp.* **murdentio**; ~i (*tr*) nazupčati, nazubiti, obzidati kruništem, puškarnicama; ~**a** 1. zupčast, narovašen; 2. (*bot*) narovašen; ~**aro** niz puškarnica na vrhu tornja; ~**eta** (*bot*) sitno nazubljen

krenilabr|o* (*bot*) lumbrak, smokvica (*Crenilabrus pavo*) iz por. usnača

kreodont|oj (*pal*) = PRARABOBESTOJ (*Creodonta*)

kreol|o kreol, potomak europskih doseljenika romanskog podrijetla u Americi

kreozot|o (*kem*) kreozot, uljasta tekućina, smjesa fenola dobivena destilacijom katrana kamenog ugljena; ~i (*tr*) natopiti drvo kreozotom radi očuvanja

krep|o (*teks*) krep, namreškana vunena ili svilena tkanina; **čina ~o** kineska krep-svila; ~**a** namreškan, naboran; ~**papero** krep-papir

krepid|o (*bot*) dimak (*Crepis*) iz por. glavočika; **sankta ~o** sveti dimak (*C. sancta*)

krepi|i (*ntr*) 1. prskati, prštati, pucketati, šuštati; 2. hroptati, hrcati, krčati

krepusk|o 1. (*met*) vrijeme postupnog slabljenja ili jačanja sunčane svjetlosti, A. sumrak, suton, sumračje; B. osvit, svanuće, praskozorje; 2. (*pren*) početak propasti, nestanka; ~**a** polumračan, tmu-

- ran, turoban; ~i (*ntr*) biti polumračno; ~**ići** 1. svi-tati, daniti se; 2. smrkavati se, mračiti se; **el~ići** 1. svanuti, osvanuti, razdaniti se; 2. sinuti, shvatiti, pojaviti se, nastati
- kres|o** (*bot*) kreša; zajednički naziv mnogih vrsta krestašica, čiji se listovi pripremaju za salatu ili služe za garniranje; ~**ejo** krešište; **akvo~o** potočarka = OFICINA NASTURIO; **ĝardena~o** kreš-salata grbi-ca = KULTIVA LEPIDIO; **herbej~o** livadna režuha = HERBEJA KARDAMINO; **vintro~o** obična barica, proljetna barica = ORDINARA BARBAREO, PRIN-TEMPA BARBAREO
- krescent|o** figura koja ima oblik polumjeseca, polukruga
- krescenti|o** (*bot*) krešencija (*Crescentia*) iz por. trubača
- kreščend|o** (*glazb*) krešendo (tal. crescendo) polagani uspon, postepeno pojačavanje
- kresk|i** (*ntr*) rasti 1. (*bot*) razvijati se, bujati; 2. postajati veći, stasati, množiti se; ~**o** rast, porast; ~**ado** rasteње, narastanje, povećanje, množenje, bujanje; ~**ajo** biljka, bilina, raslina; ~**ajaro** raslinje, rastinje, flora; ~**anta** rastući; ~**ejo** mjesto gdje nešto raste; ~**igi** uzgajati; **al~ado** porast; **čirkau~i** obrasti, obrastati; **dis~i** razgranati se; **el~i** izrasti, niknuti, nicati; **el~adi** izrastati, nicati; **el~ajo** (*med*) izraslina, tumor; *usp.* **polipo**, **veruko**; **kun~(i)ći** srasti; **mal~i** opadati, jenjavati; **mal~anta** opadajući; **mis~i** loše, krivo rasti; **super~i**, **tro ~i** nadrastati, nadrastati; **super~anta** (*mat*) = ADVENTIVA; **alt~a** stasit, naočit, koji je visokog stasa; **plekto~ajo** isprepletano raslinje; **plen~a** odrastao; **plen~ulo** odrasla osoba = ADOLTO; **volv~ajo** = ČIRO
- kresp|o** (*kul*) palačinka = PATKUKO
- krest|o** kresta 1. (*orn*) kresta, krijesta, mesnata crvena izraslina na glavi pijetla; 2. (*orn*) kukma, čuba, čuperak od perja na glavi nekih ptica; 3. greben, stršeći duguljasti obris nekog vrha (planine, vala, kacige); **sen~igi** ukloniti krestu
- krestomati|o** krestomatija, zbirka odabranih djela; *usp.* **antologio**
- kret|o** kreda 1. (*min*) zemljasti kalcijev karbonat, sedimentna stijena nastala od fosilnih vapnenastih ljuštura krednjaka; 2. pisaljka za školsku ploču; ~i (*tr*) pisati kredom; **polur~o** prašak od krede za poli(ti)ranje
- kretace|o** (*geol*) kreda, treći period mezozoika, nazvan po vapnenačkom sedimentu kreda
- kreten|o** kreten 1. (*med*) osoba koja boluje od kretenizma; 2. (*pren*) glupan, budala; ~**ismo** kretenizam, tjelesna i duševna zaostalost, koja je posljedica nefunkcioniranja štitnjače i hipotireoze
- kreton|o** (*teks*) kreton, jaka čvrsta apretirana pamučna tkanina; *usp.* **indieno**
- krev|i** (*ntr*) puknuti, prsnuti, rasprsnuti se, raspući se, razbiti se, odlomiti se, skršiti se; *usp.* **rompići**, **fendići**, **eksplođi**, **splitići**, **kraki**; ~**o** puknuće, prsnuće; ~**ado** raspucanje, odlamanje, razbijanje ~**ajo** raspuklina, pukotina, rascjep, procjep; ~**igi** učiniti da nešto pukne
- krezol|o** (*kem*) krezol, metifenol, proizvod suhe destilacije katrana, ugljena ili drva; dezinfekcijsko sredstvo
- kri|i** (*ntr*) vikati, viknuti, galamiti, bučiti, bukati; ~**o** vika, povik, krik, vrisak; ~**aći** drečati; ~**ado** vikanje, galamljenje; ~**egi** derati se, urlati, urlikati; ~**ema** cmizdrav, sklon vikanju; ~**eti** drečati, kriješati; ~**isto** izvikača; **ek~i** uzviknuti, poviknuti; **el~i** izvik(iv)ati; **post~i** vikati za nekim; **pri~i** reklamirati neku stvar izvikivanjem; **batal~o**, **milit~o** ratni povik; **ĝoj~i** klicati = JUBILI; **koko~i** kukurijekati; **plor~i** jecati, ridati; *usp.* **ĝemi**
- krib|o** = KRIPO
- kribr|i** (*tr*) prosijati, prosijavati, sijati, rešetati, puštati kroz rešet; ~(**ad**)**o** prosijavanje, rešetanje; ~**ajo** ono što je prosijano; ~**ilo** sito, rešet; ~**ileto** cjedilo, cjediljka
- krić|i** (*ntr*) skvičati, kriješati, oglašavati se kao jastreb ili druge ptice krestalice
- kriř|o** (*orn*) čaporak, kandža, nokat ptice grabljivice
- krik|o** krik 1. (*teh*) dizalica, sprava na zavrtnj i zupce za dizanje teških tereta; 2. (*pom*) zapor kojim se krati jedro
- kriket|o** (*sport*) kriket, engleska sportska igra na travnjaku
- krikoid|o** (*anat*) krikoid (*cartilago cricoides*)
- kril|o** (*zoo*) kril, planktonski rak hladnih mora
- krim|o** zločin, kazneno djelo; ~**a** zločinski, zločinački; ~i (*ntr*) izvršiti, počiniti zločin; ~**eco** zločinstvo; ~**ego** teški zločin; ~**eto** prijestup, delikt; ~**ulo** zločinac; **kun~ulo** sukrivac, sudionik u zločinu; **sen~a** nevin, nedužan; **milit~o** ratni zločin
- kriminal|a** (*prav*) kriminalan, zločinački, kažnjiv; ~**igi** kriminalizirati, učiniti da nešto dobije obilježje kriminala; ~**isto** kriminalist
- krin|o** struna 1. dlaka konjske grive ili repa; 2. (*glazb*) struna na gudaču gudačkih glazbala
- kring|o** (*kul*) perec, malo suho pecivo bez šećera; *usp.* **krakeno**, **breco**
- krinoid|oj** (*zoo*) stapčari, morski ljiljani (*Crinoidea*) razred morskih bodljikaša koji žive pričvršćeni za podlogu
- krinolin|o** (*odj, pov*) krinolina, široka i duga zvonasta ženska suknja, raširena obručen od žice, kosti ili bambusa, iz doba rokokoa
- krinum|o** (*bot*) afrički ljiljan (*Crinum*) iz por. sunovrata
- kriofoř|o** (*fiz*) kriofoř, sprava za pravljenje umjetnog leda
- kriolit|o** (*min*) kriolit, natrijev fluoroaluminat, upotrebljava se pri proizvodnji aluminija
- kriometri|o** (*fiz*) kriometrija, mjerenje temperature smrzavanja rastopina
- krioniz|i*** (*tr*) smrznuti, zamrznuti
- krioskopi|o** (*kem, fiz*) krioskopija, metoda određivanja molekularne težine otopljenih tvari nakon sniženja temperature stvrdnjavanja otapala
- kriostat|o** (*fiz*) kriostat, aparat za hlađenje tvari do vrlo niskih temperatura
- krioterapi|o** krioterapija, lokalno liječenje hladnoćom
- krip|o** jasje, jaslje; 1. posebno izrađen otvoren sanduk za hranjenje stoke; 2. (*kat*) prikaz Isusovog rođenja sa štalicom i figurama
- kripl|a** sakat, kljast, kljakav, hrom, šepav; ~**ajo** osakaćenje; ~**eco** sakatost; ~**igi** osakatiti; ~**ići** osakatiti se, postati sakat; ~**ulo** bogalj, osoba s tjelesnim nedostatkom

krips|o*(*bot*) bodljasta trnica (*Crypsis aculeata*) iz por. trava

kript|o krupta 1. podzemna grobnica; 2. (*anat*) udubljenje sluznice; ~a kriptičan, kriptički; ~a**jo** šifrirani tekst, tajno pismo; **el~igi** dešifrirati, dekodirati, odgonetnuti tajno pismo

kripto| kripto-; kao prvi dio riječi znači, skriven, nepoznat, tajan

kriptant|o (*bot*) kriptantus (*Cryptanthus*) iz por. ananasovki

kriptogam|oj (*bot*) kriptogamne biljke, tajnocvjetke (*Cryptogamae*) biljke bez cvijeta, bez sjemena (alge, gljive, mahovina, papratnjače)

kriptografi|o kriptografija, šifriranje, tajno pismo, tajnopis

kriptogram|o (*bot*) kriptograma (*Cryptogramma*) rod paprati iz por. vlasaka; **krispa** ~o kovrčava kriptograma (*C. crispa*)

kriptologi|o kriptologija, znanost o odgonetavanju tajnih pisama

kriptomeri|o (*bot*) kriptomerija (*Cryptomeria*) iz por. taksodijevki; **Japania** ~o japanska kriptomerija (*C. japonica*)

kripton|o (*kem*) kripton, element iz skupine plemenitih plinova, simb. Kr

kriptonim|o kriptonim, ime autora prikriveno u obliku pseudonima, anagrama, prijevoda i sl.

kris|o kris, malajski bodež s oštricom šiljasta oblika

krism|o (*kat*) krizma 1. posvećeno maslinovo ulje s dodatkom balzama, koje se upotrebljava kod sakramenta krizme; 2. sakrament potvrde u Vjeri, Sveta krizma

krisol|o (*teh*) vatrostalna posuda za taljenje = FANDVAZO

krisp|o 1. (*odj, pov*) žabo, plisirani jednostruki ili dvostruki ovratnik koji su žene i muškarci nosili u 16. i 17. st.; *usp. j̄aboto, krepo, rušo*; 2. (*anat*) trbušna maramica; ~a kovrčav, kudrav, nabran, naboran; ~**igi** ruditi, kovrčati, nabrati, naborati; ~**igi** naborati se

Krist|o (*bibl*) Krist, Isus Krist, prema kršćanskom učenju Sin Božji; (**k**)~ano kršćanin; ~anaro kršćani, kršćanstvo; ~anigi pokrstiti; ~anismo kršćanstvo; **kontra**~ana protukršćanski; **pra**~anismo praktičanstvo; **sen**~anigi istrijebiti kršćanstvo iz neke zemlje

kristal|o 1. (*min*) kristal, ledac, tijelo u čvrstom stanju s pravilno raspoređenim atomima i molekulama; 2. kristalno staklo; **likva** ~o tekući kristal; ~a kristalni; ~**igi** kristalizirati; ~**igi** kristalizirati se; **el~igi** iskristalizirati se; **et~a, mikro~a** sitnozrni, sitnokristalni; **ne~a** (*fiz, kem, min*) nekristalni, koji nema kristalnu strukturu; **re~igi** prekrystalizirati; **pseudo~o** (*min, kem*) umjetni kristal

kristalin|o (*anat*) kristalin, prirodna leća u oku; ~a kristalinski; ~a **skleroza** skleroza kristalina

kristalografi|o kristalografija, znanost o kristalima i njihovom oblikovanju

kristaloid|o (*fiz, kem*) kristaloid, topljena tvar koja kristalizacijom opet postaje kristal

kristiani|o (*sport*) kristijanija, skijaški zamah nogama radi usporenja ili promjene smjera

Krišn|o (*hind*) Krišna, inkarnacija Višne, jednog od najštovanijih božjih otjelotvorenja u hinduizmu

krit|a (*znan*) krizni, granični, kritični

kriteri|o kriterij, mjerilo, vrijednosno načelo u prosudbi

kriticizm|o = KRITIKISMO

kritik|ji (*tr*) kritizirati 1. ocijeniti, ocjenjivati, prosuđivati; 2. prigovarati, kuditi; ~o kritika 1. prosudba, ocjena, analiza; 2. prijekor, prigovor; ~a kritičan, kritički; ~e kritično, kritički; ~a**do** kritiziranje, prosuđivanje; ~a**nto** kritikant, kritizer; ~e**bla** podložan kritici; ~e**ma** kritikantski, koji rado kritizira; ~i**smo** kriticizam; ~i**sto** kritičar, kritik, onaj koji ocjenjuje, procjenjuje, analizira, pisac kritika; **mem**~o samokritika; **sen**~a beskritičan, nekritičan; **literatur**~o književna kritika

kritm|o (*bot*) motrika, petrovac, ščulac (*Crithmum*) iz por. štitarki

kriz|o kriza 1. prijelomna faza, prolazno teško stanje; 2. (*med, vet*) nagli preokret u toku bolesti; ~a krizni; ~a **ažo** klimakterij; ~e**co** krizno stanje; ~**igi** postati krizan; ~o**kaze** u slučaju krize; **mon**~o financijska kriza

krizalid|o (*ent*) kukuljica, zapredak, svileni ovoj koji ispredaju gusjenice dudova svilca i zakukulje se; *usp. kokono*

krizantem|o (*bot*) krizantema (*Chrysanthemum*) iz por. glavočika; **gardena** ~o vrtna krizantema (*Dendranthema x grandiflora*)

krizoberil|o* (*min*) krizoberil, aleksandrit; žuti ili zeleni skupocjeni dragi kamen

krizofil|o* (*bot*) zvjezdasta jabuka (*Chrysophyllum cainito*) iz por. gutaperkovki; plod okrugao, u presjeku zvjezdast, ukusan i sočan

krizokal|o (*teh*) krizokal; slitina bakra, cinka, kositra i olova koja slični zlatu

krizolit|o (*min*) krizolit, vrsta dragog kamena

krizomel|o (*ent*) zlatica, zlatna buba (*Chrysomela*) = ORSKARABO

krizop|o (*ent*) ušenjkar (*Chrysopa*); ~e**doj** ušenjkar (*Chrysopidae*)

krizopogon|o* (*bot*) kršin, brkaš, rdobrada (*Chrysopogon gryllus*), štiti tlo od erozije

krizopraz|o (*min*) krizopraz, vrsta kalcedona

Kroat|o (*etn*) Hrvat; (**K**)~io, (**K**)~ujo (*geog*) Hrvatska, država u Srednjoj Europi; ~a hrvatski

croč|ji (*tr*) kvačiti, okačiti, zakvačiti, objesiti, pričvrstiti, čvrsto držati; ~(**ad**)o kvačenje, pričvršćivanje; ~**igi** zakvačiti se, pričvrstiti se, uhvatiti se za; ~**ilo** kuka, kvačica, štipaljka; **al~igi** prikvačiti se, priključiti se; **de~i, mal~i** otkvačiti, odvojiti

cročet|ji (*tr*) kačkati, kukičati; ~a**jo** kačkani predmet; ~**ilo** kačkalica, kukica

krokant|o (*kul*) krokant, slatkiš od pržena šećera i badema

kroked|o (*kul*) krocket, valjušak, okruglica; prženi uštipak, obično od krumpira i mljevenog mesa

krocket|o (*sport*) krocket, igra u kojoj igrači udarajući drvenim palicama provlače drvene kugle kroz niz okvira

krokiz|ji (*tr*) skicirati, napraviti kroki; ~o kroki (fr. croquis) skica, nacrt

krokodil|o (*zoo*) krokodil (*Crocodylus*) veliki tropski gmaz prilagođen životu u vodi; ~a krokodilski; ~i (*ntr*) govoriti nacionalnim jezikom među esperantistima; ~e**to** kvačica za rublje; ~**uloj** (*zoo*) red krokodila (*Crocodylia*)

krokus|o (*bot*) šafran, podlesak (*Crocus*) iz por. perunika

krom osim, izuzev; ~a = PLIA; ~e osim toga; ~virino prilježnica, konkubina; ~folio umetnuti, dodatni list

krom|o = KROMIO

kromanjonan|o (*antr*) kromanjonac, pripadnik kromanjonske rase

kromat|a 1. (*fiz*) kromatičan, u boji, obojen, koloriran, koloristički; 2. (*glazb*) kromatski, koji se odnosi na kromatizam

kromatid|o (*biol*) kromatid, sastavni dio kromosoma

kromatin|o (*kem, biol*) kromatin, dio stanične jezgre koji za vrijeme mitoze ulazi u sastav kromosoma

kromatografi|o kromatografija, skup metoda za razdvajanje tvari iz smjese

kromi|o (*kem*) krom, blistavi bijeli krhki metal, primjenjuje se za zaštitne prevlake protiv hrđe, simb. Cr; ~i (*tr*) kromirati, prevući kromom; ~ato kromat, sol kromne kiseline; ~oflavo olovni kromat; ~oklorido kromklorid

kromist|oj (*bot*) protisti (*Chromista*) carstvo eukariota, jednostavne biljke sa ili bez klorofila

kromit|o (*min*) kromit, kromov željezni oksid

kromleh|o (*prapov*) kromleh, megalit koji se sastoji od više menhira raspoređenih u jedan ili više krugova

kromofor|a (*kem*) = KOLORPORTANTA

kromografi|o kromografija, kromofotografija, fotografiranje u boji

kromolitografi|o (*lik*) kromolitografija, višebojni tisak u litografskoj tehnici

kromoplast|oj (*biol, bot*) kromoplasti, kromatofori koji daju žutu i crvenu boju mnogim žutim i crvenim cvjetovima

kromosfer|o (*astr*) kromosfera, vanjski sloj Sunčeve atmosfere crvene boje, vidljiv za vrijeme sutona

kromosom|o (*biol*) kromosom, nitasta tvorba u staničnoj jezgri, koja je nositelj nasljednih osobina; homologaj ~oj slični, podudarni kromosomi

kromotipi|o (*tisk*) kromotipija, štampanje višebojnih slika polutonom

kron|o kruna 1. ukrašeno i optočeno pokrivalo za glavu od zlata; 2. (*etn*) takav ukras ili vijenac sa simboličkim značenjem; 3. (*bot*) krošnja, gornji dio stabla koji tvore bočni ogranci zajedno s granama; 4. dio zuba nasuprot korijenu; 5. ono što je gornji dio nečega ili što nešto pokriva; 6. osnovna novčana jedinica u nekim europskim zemljama; ~i (*tr*) kruniti, okruniti; ~ado krunidba; ~afo zubna kruna; ~eto mala kruna; ~iği okruniti se; sen~iği skinuti krunu; oduzeti krunu nekome ili nečemu; glor~o = NIMBO, AUREOLO

Kron|o (*mit*) Kron, najmlađi titan, sin Urana i Geje, otac Zeusov

kronik|o kronika 1. ljetopis, opis društvenih zbivanja stvarnim redosljedom; 2. književno djelo pisano u obliku ljetopisa; 3. dnevne vijesti u javnim glasilima; ~i (*tr*) pisati kroniku (u kronici); ~isto ljetopisac, kroničar

kronik|a (*med*) kroničan, dugotrajan, stalan

kronograf|o kronograf, naprava koja mjeri i bilježi vremenske razmake

kronologi|o kronologija 1. znanost o mjeranju vremena i utvrđivanju pojedinih događaja; 2. redosljed zbivanja, vremenski slijed; ~a kronološki

kronometr|o kronometar 1. (*nav*) prenosiv točan astronomski sat u posebnoj kutiji s utezima; pokazuje srednje griničko vrijeme; 2. osobito točan džepni, ručni sat; ~i (*tr*) mjeriti kronometrom; ~io kronometrija, dio fizike koji se bavi mjerenjem vremena; ~a kronometrijski; ~isto kronometričar, stručnjak za mjerenje rekorda, radnog vremena i sl.

kronostratigrafi|o (*min*) kronostratigrafija, stratigrafija starosti slojeva i njihovih vremenskih odnosa

krop|o (*biol, vet*) voljka, guša, prošireni dio ptičjeg želuca; ~štopi (*tr*) šopati, toвити (npr. guske)

kros|o* 1. raskrižje, križanje putova = (*voj*) KRUCIĞO; 2. krstarenje = KROZADO; ~i (*tr*) prijeći preko ulice; ~ejo zebra, mjesto prijelaza ulice

krospterig|oj (*iht*) resoperke (*Crossopterygii*) red riba

krotal|o (*zoo*) čegrtuša (*Crotalus*) rod sjevernoameričkih otrovnih zmija iz por. ljutica = SONSERPENTO

krotalari|o (*bot*) krotalarija (*Crotalaria*) iz por. leptirnjača; **junka** ~o janupa, istočnoindijska konoplja (*C. juncea*), služi za izradbu vreća, užadi, mreža i sl.

kroton|o (*bot*) kroton (*Croton*) iz por. mlječika; iz sjemena vrste *C. tiglium* dobiva se ulje koje služi kao laksativ; ~ato (*kem*) krotonat, sol krotonske kiseline

kroz|i (*ntr, naut*) krstariti 1. ploviti morem radi sporta i rekreacije; 2. patrolirati, izvidati morem po zadanim rutama; ~ado krstarenje; ~isto (*pom, voj*) krstaš, ratni borbeni brod slabijeg oklopa; **batal~isto** (*pom, voj*) krstarica, veliki i brzi ratni brod; ~šipo = KROZISTO

krozofor|o (*bot*) krozofora (*Chrozophora*) iz por. mlječika; **tinktura** ~o bojadisarska krozofora (*C. tinctoria*), sjeme služi za bojanje prehrambenih proizvoda

kruc|o križ 1. (*vjer*) raspelo, kršćanski simbol u obliku krakova, koji se sijeku pod pravim kutom; 2. znak, ili predmet u obliku križa; ~a križni; ~e križno, ukriz; ~i (*tr*) 1. križati, prekrižiti; 2. presijecati, precrtati, poništiti; ~ado križanje, presijecanje, precrtavanje; ~afo križanac, hibrid, mješanac; ~iği 1. križati se; presijecati se; 2. (*kršč*) prekrižiti se, križati se, napraviti na sebi rukom znak križa; ~iğo križanje, raskršće; ~iğejo mjesto križanja, raskršće, raskrižje; (**K**)~isto križar, sudionik u križarskom ratu; ~umi raspeti, razapeti na križ; ~um(**ad**) razapinjanje na križ; **de~iğo** skidanje s križa; **inter~iğo** isprepletanje; ~fenestro (*građ, pov*) križ od kamena koji dijeli klasični prozor na četiri dijela; **hoko~o** kukasti križ, svastika; **krur~e** prekriženih nogu; **ogivo~iğo** (*građ, pov*) način križanja dvije ili tri ogive u gotici; **tref~iğo** (*prom*) raskrižje, križopuće, raskrižje na autoputu; **turn~iğo** pokretni križ na prolazima koji propušta samo po jednu osobu; **voj~iğo** raskrsnica putova

krucifer|oj (*bot*) krstašice (*Brassicaceae*), porodica zeljastih dvosupnica = BRASIKACOJ

krucifiks|o (*kršč*) raspelo, raspeće, propelo, križ s kipom raspetoga Krista
kruč|o vrč, krčag; **akvo~o** vrč za vodu; **bier~o** vrč ili čaša s ručkom za pivo; **te~o** čajnik
krud|a 1. sirov, prijesan, nekuhan; 2. grub, krut, surov, brutalan; ~**afo** 1. sirovina, poluproizvod; 2. sirova hrana, nekuhano povrće; ~**eco** sirovost, grubost, oporost; ~**ulo** grubijan, prostak; **mal~a** fin, nježan, profinjen, plemenit, istančan
krulj|a okrutan, surov, nečovječan, nemilosrdan, neumoljiv; ~**e** grubo, okrutno; ~**afo** zlodjelo, nedjelo, okrutan postupak; ~**eco** okrutnost, sirovost; ~**ulo** okrutnik; okrutan, tvrd čovjek
krumkorn|o* (*glazb*) krumhorn 1. (*pov*) drveno puhače glazbalo s dvostrukim jezičcem; 2. jedan od orguljskih registara
kruoer|o (*biol*) hemin, grudica zgrušane krvi = SANGOKOAGULAFO
krup|o (*med*) krup, vratobolja, gušobolja; naglo upalno suženje prohodnosti grkljana u manjeg djeteta
krupier|o krupje, namještenik u kasinu koji upravlja igrom
krur|o (*anat*) 1. potkoljenica; noga od koljena do članka; 2. (*anat, vet*) cijeli donji ud kod kralježnjaka; ~**a** potkoljenični; ~**afo** (*kul*) koljenica, teleća i svinjska potkoljenica; ~**ingo** (*pov*) dio oklopa koji je pokrivač potkoljenicu; ~**umo** nogavica; **inter~igi** staviti među noge, zajašiti; **unu~a** jednonog, jednonožni; **kurba~a** krivonog, krivonožni; ~**kruce** prekrizanih nogu
krust|o 1. kora, korica, ljuska; 2. (*med*) krasta, posušena rana; ~(**ec**)**a** hrskav, ljuskav, koji ima koru; ~**eto** (*kul*) tost, pržena kriška kruha; ~**igi** skorjeti se, skorigati se; ~**igo** (*kem*) stvrdnuće, skrućenje; ~**uloj** (*zoo*) rakovi kornjaši (*Crustacea*) = KRUSTACOJ; **en~i** (*tr*) inkrustirati = INKRUSTI; **kaldron~o** vapneni talog na loncima; **pan~o** korica od kruha; **Ter~o** Zemljina kora
krustac|oj = KRUSTULOJ
krut|a strm, nagnut, kos; ~**afo** strmina, kosina; ~**eco** strmovitost; **inter~ejo** klanac = KANJONO
kruzejr|o (*pov, novč*) kruzeiro (cruiseiro) nekadašnja brazilska novčana jedinica (100 centavosa)
ksantal|o* (*kem*) ksantal, metalna legura koja se naziva i aluminijska bronca
ksantelasm|o (*med*) ksantelazma, žuta mrlja ili čvorić ma vjeđama
ksanti|o (*bot*) dikica, mali čičak (*Xanthium*) iz por. glavočika
ksantied|oj* (*zoo*) magaretari (*Xanthidae*) porodica rakova sa šesterokutnim oklopom
ksantin|o ksantin 1. (*biol*) enzim sličan kofeinu; nalazi se u krvi, mišićima, mokraći i jetrima sisavaca; 2. (*kem*) žuta boja što se dobiva od broča
ksantofil|o (*kem, bot*) ksantofil, žuta biljna boja iz skupine karotenoida koja prevladava u požužtelom lišću
ksantom|o (*med*) ksantom, žučkasti dobroćudni tumor od lipoidnih stanica, ponajviše na gornjoj vjeđi oka; ~**ozo** ksantomoz, oboljelost od ksantoma
ksantoprotein|o (*kem*) ksantoprotein, žuti protein koji nastaje od običnog proteina djelovanjem dušične kiseline

ksantosom|o (*bot*) ksantosoma (*Xantosoma*) iz por. kozlaca
ksatri|o (*hind, pov*) ksatrija, pripadnik druge klase Hindusa (knezovi i ratničko plemstvo) u srednjovjekovnoj Indiji
ksenartr|oj (*zoo*) krezubice (*Xenarthra*) red sisavaca sa sitnim zubima bez cakline, u koju spadaju ljenivac, pasanac, mravojed
kseno| kseno-; kao prvi dio riječi označuje da se drugi dio riječi odnosi na ono što je tuđe, strano
ksenofob|o ksenofob, osoba koja mrzi strance i stranu kulturu; ~**io** ksenofobija
ksenon|o (*kem*) ksenon, kemijski element, simb. Xe
kserantem|o* (*bot*) nevenka (*Xeranthemum*) iz por. glavočika
kseroderm|o (*med*) kseroderma, opasna kožna bolest pri kojoj se stvaraju pjegice i bradavice, upale i karcinomi
kserofit|o (*bot*) kserofit, biljka suhog staništa s tvrdim kožastim ili sasvim reduciranim listovima
kseroftalmi|o (*med*) kseroftalmija, sušenje očnih spojnice i rožnice
kserografi|o (*tisk*) kserografija, fotografski postupak koji izbjegava uporabu tekućina pri razvijanju slika
kserokom|o* (*bot*) podstavka (*Xerocomus subtommentosus*) jestiva gljiva
ksestobi|o (*ent*) samrtnički kuckar (*Xestobium*), kukac iz reda tvrdokrilaca
ksi ksi; četrnaesto slovo grčkog alfabeta
ksifi|o (*iht*) iglun, jaglun, sabljan (*Xiphias*), morska riba = SPADFIŠO
ksifozur|oj (*zoo*) bodljikaši, (*Xiphosura*) red uglavnim izumrlih morskih člankonožaca, ubrajaju se u paučnjake
ksil|o ksilo; kao prvi dio riječi znači da se na drvo odnosi ono što je u drugom dijelu
ksilem|o (*bot*) ksilem, provodni dio biljke kroz koji hranjive tvari prelaze preko korijena iz tla u listove, stabljike i ostale dijelove biljke
ksilen|o (*kem*) ksilen, dimetilbenzen, zapaljiva tekućina; služi kao otapalo za bojila
ksilofon|o (*glazb*) ksilofon, udaraljke sastavljene od 34 do 42 ugođena drvena štapića različite veličine o koje se udara s dva batića
ksilograf|o ksilograf; ~**i** (*tr*) urezivati crteže u drvo; ~**afo** drvorez, ksilografija; ~**io** ksilografija, izrada i umnožavanje slika ili crteža pomoću drvenih ploča; ~**isto** drvorezbar, drvorezac
ksiloste|o (*bot*) crvena kozokrvina, crveno pasje grožđe, obični kozilac (*Lonicera xylostium*) europski ili azijski grm
k.t.p., ktp kratica za **kaj tiel plu** = i tako dalje
ku|o q; naziv šesnaestog slova latinske abecede
kub|o kocka 1. (*geom*) kubus, tijelo omeđeno sa šest kvadrata; 2. predmet u obliku kocke; 3. (*mat*) kub, treća potencija; 4. kubik, kubični metar, jedinica za mjerenje obujma; ~**igi** (*mat*) kubirati, izračunati treću potenciju nekog broja; ~**ismo** kubizam, smjer u likovnoj umjetnosti; ~**isto** kubist; ~**oido** (*anat*) kockasta kost na stopalu; **jet~o** kocka za društvene igre na kojoj je svaki od kvadrata obilježen različitim brojem točkica od 1 do 6
Kub|o (*geog*) Kuba, otok i država u Karipskom moru; ~**ano** Kubanac

kubeb|o (*bot*) kuba (Piper cubeba) iz por. paprovki
kubut|o (*anat*) lakat, zglob između nadlaktice i
podlaktice; ~a lakatni; ~i (*ntr*) laktati se, probijati
se laktovima; ~ulo laktaš, karijerist

kudr|i (*tr*) šiti, šivati; ~o 1. šivanje; 2. šav, rub dva-
ju dijelova tkanine ušiven koncem; ~ado šivanje;
~afo sašiven komad odjeće; ~ejo krojačnica, šiva-
onica; ~ero prošav, štep, jedan ubod iglom i kon-
cem; ~ilo igla; ~ilego šilo = ALENO; ~isto kro-
jač; ~istino krojačica; ~oarto umjetnost šivanja;
~omašino šivači stroj; al~i prišiti, zašiti; duon~i
heftati, ovlaš sastaviti radi probe; en~iligi uvući
konac u ušicu igle; kun~i spojiti šivanjem, mal~i
rašiti, rasparati sašiveno; re~i ponovno sašiti;
sen~a bešavni, koji je bez šava; drat~ilo žičana
spajalica; pret~ita konfekcijski, serijski proizve-
den

kudu|o* (*zoo*) veliki kudu (*Strepsiceros kudu*) afrička
antilopa spiralno uvijenih rogova = TRAGELOFO

kuf|o poculica 1. škuflja, kapa za sasvim malu djecu
koja štiti tjeme; 2. vrsta ženske bogato izvezene i
ukrašene kape; 3. (*bot*) A. organ mahovine sli-
čan kapi, pokriva sporogonij; B. korjenova kapa;
Ruĝ~ulineto Crvenkapica

kufe|o (*bot*) kufeja, gladenac (*Cuphea*) iz por. grbica

kugl|o kugla 1. (*geom*) geometrijsko tijelo potpuno
okruglog oblika u svim dimenzijama; 2. metak,
tane, zrno (vatrenog oružja); ~ego veliki topovski
metak; ~eto kuglica; ~etafo mali metak za lov;
sen~e bez naboja

kuir|i (*tr*) kuhati; ~(ad)o kuhanje; ~afo kuhano jelo;
~ejo kuhinja; ~eja kuhinjski; ~eti kuhati na lagan-
noj vatri; ~iĝi kuhati se; ~ilo kuhalo; ~isto kuhar;
~arto kulinarsvo; ~forno štednjak; ĉef~isto glav-
ni kuhar; bol~i kuhati u kipućoj vodi; vapor~i ku-
hati na pari; vapor~ilo kuhalo na paru = VAPOR-
KRADO

kuk|o (*kul*) slastica, slatkiš; ~afo kolač, slastica od
finog tijesta s kremom ili kakvim drugim nadje-
vom; ~ejo slastičarn(ica); ~isto slastičar, kola-
čar; frit~o uštipak, fritula = BENJETO; kron~o
nabujak, alzaški kolač; miel~o medenjak; pat~o
palačinka = KRESPO; plat~o pogačica, lepinja;
plet~o pletenica, štruca; pot~o kuglof; riz~o ko-
lač od riže; rul~afo savijača, štrudel = STRUDELO;
savoj~o, spongo~o biskvit; spic~o kolač sa zač-
nima, obično s cimetom; tavol~o kolač s nekoliko
slojeva (tijesta i kreme)

kukol|o (*orn*) kukavica (*Cuculus*), šumska ptica
koja svoja jaja odlaže u gnijezda manjih pjevica i
hrani se gusjenicama mnogih štetnika; ~formaj
kukavke, red uglavnom tropskih ptica koje paraziti-
tiraju u gnijezdima

kuku|i (*ntr*) kukati, glasati se s ku-ku

kukubal|o* (*bot*) bobičasta gušavica (*Cucubalus*
baccifer) iz por. karanfila; raste uz potoke i rijeke

kukum|o (*bot*) krastavac, ugorak (*Cucumis sativus*)
iz por. bundeva; ~eto mali krastavac (koji se kiseli
u octu)

kukumis|o (*bot*) krastavac, dinja (*Cucumis*) iz por.
bundeva

kukurb|o (*bot*) tikva, bundeva, buča (*Cucurbita*,
sin. *Melopepo*) iz por. bundeva; ~acoj porodica
bundeva (*Cucurbitaceae*); ~eto, Italia ~o tikvica;

maksimuma ~o bundeva pečenica (*C. maxima*)
= POTIRONO; **moska ~o** bundeva šećerka (*C.*
moschata); **botel~o**, **kalabas~o** vodenjača = LA-
GENARIO; **citron~o**, **glob~o** kultivar vrtno bun-
deve s mesom boje limuna; **ĉap~o** patison, kul-
tivar vrtno bundeve; **maron~o** kultivar divovske
bundeva, mali plodovi ciglasto-crvene kore i na-
rančastog mesa okusa kestena; **turban~o** kultivar
bundeva pečenice čiji plodovi imaju oblik turbana

kul|o (*ent*) komarac (*Culex*) rod kukaca dvokrilaca
iz por. komaraca kojih ženke rilcem buše kožu i
sišu krv ljudi i životinja; ~edoj porodica komara-
ca (*Culicidae*)

kulak|o (*pov*) kulak, naziv za bogatog seljaka čiji po-
sjed prelazi zemljišni maksimum

kulan|o = ONAGRO

kulas|o (*voj*) 1. sanduk na pušci; zadnjak topa; 2.
(*teh*) gornji dio eksplozivnog motora, glava cilindra

kuler|o žlica, pribor za jedenje tekuće i žitke hrane;
~i (*tr*) jesti žlicom; ~ego zaimača, kutljača, var-
jača, grabilica; ~eto žličica; **kuir~o** kuhača; žlica,
obično drvena, za miješanje kod kuhanja

kuli|o kuli, najamni radnik u Aziji, koji obavlja naj-
teže poslove

kulinar|a kulinarski, kuhinjski

kulis|o kulisa 1. (*kaz*) sastavni dio inscenacije na po-
zornici, koji dočarava željene objekte i pokućstvo;
2. (*pren*) ono što netko čini da prikrije prave činje-
nice

kulm|o (*bot*) 1. vlat (*culmus*) jednogodišnja ili vi-
šegodišnja zeljasta stabljika trave; 2. = KULMINO;
sen~igi očistiti, otrgnuti vlati

kulmin|o kulmin 1. vrhunac, vrh, sljeme, najviša
točka; 2. kulminacija, vrhunac napetosti u nekom
događaju; 3. (*astr*) prolaz nesekog tijela kroz me-
ridijan; ~a kulminacijski; ~i (*ntr*) kulminirati, biti
na vrhuncu razvoja, dosegnuti najvišu točku

kulminaci|o = KULMINO

kulomb|o (*fiz*) kulon, jedinica električnog naboja

kulot|o (*odj*) 1. (*pov*) hlače nekadašnjih europskih
plemića do ispod koljena; 2. kratke hlače do kolje-
na; **sen~ulo** (*pov*) revolucionar građanin u Fran-
cuskoj revoluciji; **jup~o** suknja-hlače; **led~o** kož-
nate hlače Bavaraca i Tirolaca; **sport~o** = ŠORTO

kulp|a kriv, koji snosi krivnju za što; ~i (*ntr*) biti kriv,
snositi krivnju; ~o krivnja, krivica; ~igi okriviti,
optužiti; ~iĝi skriviti, uzrokovati nedjelje; ~ulo
krivac; kun~ulo sukrivac; sen~a nedužan, nevin;
sen~igi 1. osloboditi krivnje; 2. oprostiti; sen~iĝi
ispričati se; sen~iĝo isprika; sinmem~igo samo-
optužba; sia~e svojom krivnjom

kult|o kult 1. poštovanje ili obožavanje koga ili čega
uz obred; 2. javni ili organizirani izraz pobožnosti
(misa, hodočašće); 3. (*razg*) pretjerano ili vrlo izra-
ženo poštovanje prema kome ili čemu; ~a kultni;
~i (*tr*) održavati kult, iskazivati počast, obožavati

kultiv|i (*tr*) kultivirati, uzgajati, gajiti biljke, obrađi-
vati zemlju; ~(ad)o kultiviranje, uzgajanje čega;
obrađivanje zemlje; ~afo poljoprivredna kultura;
~ebla uzgojiv, obradiv; ~ejo uzgajalište, rasadnik;
~isto uzgajivač, uzgojitelj; ; ~atoro kultivator =
ERPMAŠINO; **arbo~o** uzgajanje stabala; **arbar~o**
šumarstvo; **flor~o** hortikultura, uzgoj cvijeća;
flor~ejo cvjetnjak; **forsto~o** šumarstvo = ARBAR-

KULTIVO; **frukto~o** voćarstvo; **vinber~isto** vinogradar; **plur~o** uzgoj više raznih vrsta biljaka na istom zemljištu; **ter~o** zemljoradnja, obrada zemlje; **unu~o** uzgoj samo jedne vrste zeleni
kultivar|o (*agr*) kultivar; odlika, rasa, varijetet = KULTIVIFORMO, KULTIVVARIO
kultur|i (*tr*) 1. uzgajati (biljke, stoku, pčele, školjke); 2. njegovati širiti, razvijati, odgajati; 3. gajiti, primjenjivati; **~o** kultura 1. povijesno stvaralaštvo naroda koje obuhvaća način života i rada, običaja, religiju, materijalna dobra, te jezik i znanstveno, filozofsko i umjetničko blago; 2. odgoj i obrazovanje pojedinca; 3. (*biol*) uzgoj bakterija i mikroorganizama u posebno održavanim uvjetima; 4. (*agr*) biljke uzgajane uz pomoć agrotehničkih mjera; usjev ili nasad jedne vrste ili odlike bilja = KULTIVAJO; **~a** kulturni; **~ado** kultiviranje, održavanje kulture; **sen~a** nekulturan; **sen~ejo** neobrađeno zemljište = NAVALO; **agro~o** agrikulturna, poljogospodarstvo, poljodjelstvo; **akvo~o** vodno gospodarstvo, vodoprivreda; **arbar~o** = ARBARKULTIVO; **garden~o** hortikulturna, vrtlarstvo; **motor~o** obrada zemlje strojevima; **ter~o** zemljoradnja; **ter~isto** zemljoradnik
kulvert|o (*pov*) poprečni podzemni (vodo)vod ispod ceste, kanala i sl.; **tub~o** cijevovod
kumar|o (*bot*) staro ime za dipteriks = DIPTERIKO; **~ato** (*kem*) kumarat, sol kumaratne kiseline; **~ino** (*kem*) kumarin; otrovan, mirisan, prirodni organski spoj iz skupine laktona, nalazi se u mnogim biljkama, a rabi se u parfumeriji i duhanskoj industriji
kumen|o (*kem*) = IZOPROPILBENZENO
kumin|o (*bot*) kumin, srodnik kima (*Cuminum*) rod začinskih biljaka iz por. štitarki; **oficina ~o** ljekoviti kumin (*C. cyminum*) uzgajana mediteranska biljka čiji plodovi sadrže eterično ulje
kumis|o kumis, kobilje kiselo mlijeko
kumul|i (*tr, prav*) kumulirati 1. gomilati, nakupljati; 2. obavljati istodobno više dužnosti
kumul|o* 1. hrpa, gomila; 2. brijeg, brežuljak
kumulonimbus|o (*met*) kumulonimbus; gust taman oblak na visini od 0,4 do 16 km, redovito donosi pljusak, pojačan vjetar, često i grmljavinu, a ponekad i tuču
kumulus|o (*met*) kumulus, gomilast oblak ravne podnice, često prva faza razvoja kumulonimbusa, može dati samo kratkotrajnu slabu oborinu
kun (*gram*) s, sa; **~e** skupa; **~e** ~ skupa s, zajedno; **~a** zajednički = KOMUNA; **~ažo** sklop, skup složenih stvari; **~(ec)o** zajedništvo; **~igi** skupiti, sakupiti, sastaviti, složiti, spojiti, svezati, sjediniti; **~igo** spajanje, slaganje, sastavljanje; **~igažo** spoj, skup; **sur~igi** pokriti jedno drugim; **~iži** spojiti se, sastaviti se, vezati se, ujediniti se; **~ižo** veza, spoj, spajanje; **~ulo** drug; **~ulino** drugarica, družica, druga; **či~e** ovdje, skupa s ovim, priloženo; **mal~e** odvojeno, rastavljeno; **ne~igebla** nespojiv, nesaustavljiv; **seks~iži** spolno općiti, jebati se
kund|o* (*anat*) vulva, stidnica, vanjski spolni organ žene
kuneiform|a* = KOJNOFORMA; **~a skribo** klinasto pismo = KOJNOSKRIBO
kungfu|o (*sport*) kung-fu, kineski borilački sport, srodan karateu

kunik|o (*zoo*) divlji kunić (*Oryctolagus cuniculus*) dvojezubac iz por. zečeva; **~ažo** (*kul*) jelo od kunića; **~ejo** kunićak, nastamba za kuniće
kup|o kupica, staklena čašica za puštanje krvi iz tijela ili za unošenje alergena
kupe|o (*želj*) kupe, odjeljak u željezničkom vagonu s više sjedala;
kupel|i (*tr*) kupelirati 1. čistiti zlato ili srebro; 2. izlučiti srebro iz olova; **~ado** kupelacija, kupeliranje; **~ujo** posuda za kupeliranje
Kupid|o, Kupidon|o (*mit*) Kupidon, u starorimskoj mitologiji bog ljubavi, želje i žudnje
kupl|i (*tr*) kupirati 1. (*teh*) spojiti, vezati, zakvačiti; 2. (*el*) ukopčati, kontaktirati, uključiti, priključiti; *usp.* **kontakti, komuti, munti**; 3. (*zoo*) pariti životinje za reprodukciju; **~(ad)o** kupiranje 1. (*teh*) povezivanje, spajanje (dva stroja ili dva dijela stroja radi zajedničkog funkcioniranja); 2. parenje životinja; 3. (*el*) uključenje, priključenje; **~ilo** (*želj*) kvačilo, spojka, kuplung; **junt~ado** (*el, teh*) spajanje metalnih dijelova zrakoplova
kupled|o* **kuplet|o*** kuplet, šaljiva ili satirična pjesma u rimama s refrenom, koja se izvodi uz muzičku pratnju u kabareima
kupoks|o = KAÛPOKSO
kupol|o (*grad*) kupola, kube; svod ili krov polukuglasta ili polukugli sličnog oblika
kupon|o kupon 1. odrezak ulaznice ili vrijednosnice; 2. listić za nagradnu igru; 3. (*ek, fin*) dio dužničkog vrijednosnog papira na temelju kojeg se periodično isplaćuju kamate; **respond~o** međunarodni poštanski kupon u vrijednosti poštanske marke za inozemstvo
kupr|o (*kem*) bakar, smeđecrveni metal, simb. Cu; **~a** bakren; **~i, ~izi** prevući bakrom; **~ažo** predmet od bakra; **~ero** bakrenjak, bakreni novčić; **flava ~o** mjed, mesing; **~ogravuražo** (*lik*) bakropis
kupres|o (*bot*) čempres, čepriš (*Cupressus*) iz por. čempresa
kuprit|o (*min*) kuprit, bakreni oksid
kupul|o (*bot*) lambara, kupula (*cupula*), drvena-sta ili kožasta čaškasta izraslina koja obavlja cijeli plod ili samo njegov donji dio (žir, bukvia)
kupulifer|oj (*bot*) = FAGACO
kur|i (*ntr*) trčati, teći, brzo prolaziti; **~o** trk, trka; **~ado** trčanje; **~anta** 1. trčeći, jureći; 2. tekući, aktualni; 3. redovan, uobičajen; **~egi** juriti, brzo trčati; **~ejo** trkalište, pista; **~igi** nagnati u trk; **~isto** teklić, glasnik, vjesnik, skoroteča; **~umo** (*sport*) trke, trčanje, natjecanje u trčanju; **etap~umo** etapno trčanje; **tempo~umo** vremensko natjecanje; **al~i** dotrčati, pritrčati; **dis~i** rastrčati se; **ek~i** potrčati, zatrčati se; **el~i** istrčati; **en~i** utrčati; **for~i** pobjeći; **kun~i** trčati zajedno s nekim; **laū~i** trčati pokraj; **post~i** trčati za nekim, slijediti nekoga; **preter~i** pretrčati, trčati pokraj nekoga ili nečega; **tra~i** potrčati; **trans~i** pretrčati preko; **glit~i** klizati se; **stafet~ado** štafeto trčanje; **vet~i** utrkvati se; **vet~o** utrka, utrkvanje
kurac|i (*tr*) liječiti; *usp.* **flegi, varti, sanigi**; **~i sin** liječiti se; **~(ad)o** liječenje; **~ato** pacijent; **~ejo** liječilo; **~ilo** lijek; **~isto** liječnik; **~istaro** liječnički zbor, kolegij; **~servo** zdravstvena služba; **ne~ebla** neizlječiv; **besto~isto** veterinar; **fuš~isto** nadriječnik

kuraca|o (*kul*) kiraso, liker od kore naranče sa šećerom i alkoholom

kuraĝ|a hrabar, srčan, odvažan, smion; ~**e** hrabro, srčano, odvažno, smiono; ~**o** hrabrost, odvažnost, srčanost, smionost; ~**i** (*tr*) imati hrabrost, biti odvažiti se; ~**igi** hrabriti, ohrabriti; ~**iĝi** odvažiti se, ohrabriti se; ~**ulo** hrabar, smion čovjek; **mal~a** neodvažan, neodlučan; **ne~a**, **sen~a** plašljiv; **re~igi** ohrabriti, osokoliti; **sen~igi** obeshrabriti

kurar|o kurare; smeđa otrovna i gorka masa dobivena iz kore lijane, kojom amazonski indijanci mažu vrhove strelica

kuratel|o = KURATORECO

kurator|o kurator 1. skrbnik, tutor, staratelj; 2. osoba s određenom praktičnom funkcijom; 3. kustos muzeja ili galerije; ~**eco** kuratela, tutorstvo, skrbništvo, starateljstvo

kurb|a svinut, savijen, iskrivljen, kriv; ~**o** krivina; ~**aĵo** ono što je svinuto, nagnuto; ~**eco** svinutost, savijenost, nagnutost; ~**igi** svinuti, savinuti, nakriviti; ~**iĝi** svinuti se, nakriviti se, nagnuti se, pognuti se; ~**iĝo** zavoj, okuka, vijuga; ~**iĝadi** savijati se, nagnjati se; ~**iĝema** savitljiv, gibak, krivudav; **sen~igi** izravnati; ~**ilo** = ~OŠABLONO

Kurban|o (*isl*) Kurban, islamska žrtvena svetkovina o kojoj se kolje blago na spomen žrtve Abrahamove

kurd|o (*etrn*) kurd; **(K)~io**, **(K)~ujo** Kurdistan, kraj u zapadnoj Aziji u porječju gornjeg Tigrisa

kurent|o (*fiz*) električna struja; **alterna ~o** izmjenična struja; **kirlo~o** kružna struja

kuret|o (*med*) kireta; kirurški instrument za otklanjanje mrtvog tkiva iz tjelesnih šupljina; ~**i** (*tr*) kiretirati, obavljati kiretažu; ~**ado** kiretaža

kurfe|o* redarstveni sat

kurgan|o* kurgan, vrsta grobnog humka čunjastog oblika u zapadnoj Aziji

kuri|o¹ kurija 1. (*pov*) rodovski savez po najstarijoj podjeli rimskog stanovništva; 2. (*pov*) zgrada u kojoj je zasjedao rimski senat; 3. plemićki dvorac; 4. kuća kanonika i prebendara; 5. papin dvor u Rimu

kuri|o² (*fiz*) kiri, stara jedinica radioaktivnog zračenja; ~**umo** (*kem*) kurij, kirij, radioaktivni kemijski element iz grupe aktinoida, simb Cm; ~**terapio** (*med*) = RADIUMTERAPIO

kuri|o^{3*} (*kul*) kari (*curry*) = KAREO

kurier|o 1. kurir, glasnik, glasonoša, dostavljač; 2. (*šah*) lovac u šahu; ~**a** kurirski; ~**šipo** brod za dostavu pošte

kurioz|a čudan, čudnovat, neobičan, rijedak; ~**aĵo** kuriozitet, rijetkost

kurkuli|o (*ent*) pipa (*Curculio*) vrsta sićušnog štetnog kukca iz reda tvrdokrilaca s rilcem za grizeње

kurkum|o (*bot*) kurkuma (*Curcuma*) iz por. đumbira

kurl|o = NUMENIO

kurm|o (*bot*) kruškoliki plod obične oskоруše; ~**ujo** obična oskоруša (*Sorbus*) iz por. ruža = DOMA SORBUSO

kuroši|o kuroši, topla pacifička struja

kurs|o kurs 1. tečaj, oblik ubranog školovanja; 2. (*naut*) smjer plovidbe ili leta; 3. dnevna cijena deviza = KURZO; ~**i** (*ntr*) držati kurs; ~**adi** ploviti po voznom redu; ~**ano** tečajac, kursist; **el~igi** skrenuti sa smjera plovidbe ili leta; **en~igi** 1. uhodati,

teći redovitim tokom; 2. (*bank*) staviti u optičaj novi novac ili novčanice; **re~iĝi** 1. vratiti se na svoj kurs; 2. = RIKURI

kursiv|o (*tisk*) kurziv, tiskarska slova položena koso nadesno; ~**igi** uporabiti kurziv u dijelu teksta

kursor|o (*inf*) kursor, pokazivač, znak, obično okomita crta, koji na ekranu monitora označava mjesto gdje će slijedeći znak biti upisan, zamijenjen, brisan i sl.

kurt|a kratak = MALLONGA; ~**aj ondoj** kratki valovi; **ultra~aj ondoj** ultrakratki valovi; ~**igo** skraćenje, pokrata

kurtaĝ|o (*trg*) kurtaža, mešetarina, posrednička tarifa, provizija; usp. MAKLERO

kurten|o zastor, zavjesa; ~**i** (*tr*) staviti zavjese, ukrašiti zavjesama; **fer~o** željezni zastor; **flank~o** bočni zastor, koji visi sa strane prozora; **lat~o** zastor od metalnih ili plastičnih pločica; **rul~o** roleta, rolo, kapak od valovitog lima

kurtin|o (*građ, voj*) kurtina, dio tvrđavne ograde između dvije kule ili uporišta

kurtizan|o* kurtizana 1. (*pov*) dvorska dama, milosnica vladara ili feudalnog gospodara; 2. žena lakog ponašanja, bludnica

kuruk|o (*orn*) grmuša, čavrljika (*Sylvia curruca*) vrsta male ptice iz por. grmuša

kurv|o* krivina = VOJKURBO

kurvimetr|o (*teh*) kurvimetar, krivuljar, instrument za mjerenje dužine krivulja na kartama

kurz|o (*bank*) kurs, tečaj, dnevna cijena deviza, vrijednosnih papira i valuta na burzama; **eksterborisa ~o**, **neoficiala ~o** neslužbeni tečaj; **oficiala ~o** službeni tečaj; **sen~a** koji je izvan tečaja; ~**altiĝo** porast tečaja; ~**ofalo** pad tečaja; ~**okvoto** tečajni iznos

kus|o (*bot*) abesinska hagenija (*Hagenia abyssinica*) iz por. ruža, služi u medicini

kusen|o jastuk, uzglavak; ~**ego** perina, veliki jastuk na kojem se leži; ~**eto** jastučić; ~**tego** jastučnica; **aer~o** napuhač, zračni jastuk; **kap~o** mali jastuk za glavu; **pinglo~eto** jastučić za igle i pribadače

kusinet|o (*teh*) blazinica, posteljica ležaja

kuskus|o (*kul*) kus-kus, arapsko jelo od prosa i janječeg ragua

kuskut|o (*bot*) vilina kosa, predence (*Cuscuta*) iz por. vilinih kosa, bez listova i klorofila

kuspl|i (*tr*) saviti, preklopiti, zavrnuti, zasukati; ~**e** svinuto, zavrnuti, preklopljeno, unatrag; ~**(ad)o** savijanje, sukanje, preklapanje; 2. (*geom*) stjecište; 3. (*građ*) vrh, šiljak u gotskom stilu

kuspid|o (*anat*) zalistak, srčani zalistak (*cusps*)

kustard|o (*kul*) kustard, krema od zaslađenih jaja i mlijeka

kus|i (*ntr*) ležati, počivati; ~**a** ležeći, položen; ~**ado** ležanje, počivanje; ~**eĵo** ležaj; ~**ema** sklon ležanju, izležavanju; ~**igi** polegnuti, položiti; staviti u postelju; ~**iĝi** leći se, legnuti se, počati spavati; ~**ujo** (*geol*) ležište, geološki sloj; **duon~a** poluležeći; **ge~i** spavati s osobom drugog spola; **inter~i** nalaziti se između dvije suprotne strane ili situacije; **kun~anto** suspavač; **sub~i** 1. ležati ispod; 2. podleći čemu, biti podvrgnut; **tombo~i** ležati u grobu; ~**breto** prična = TABULLITO

kut|o kuta (*odj, pov*) odjeća koju su srednjevjekovni

vitezovi stavljali iznad oklopa; **maš~o** prsluk od isprepletene čelične žice

kutikl|o kutikula 1. (*bot*) tanka kožica na listovima i stabljici zelenih biljaka; 2. (*zoo*) vanjski zaštitni hitinski pokrivač tijela mnogih beskralježnjaka; 3. (*anat*) pokožica, epiderma, najgornji dio kože; 4. (*anat*) pocaklina, sloj na zubnoj caklini

kutim|j (*tr*) običavati, imati običaj; ~o običaj, navika, navada; *usp.* **moro**, **tradicio**; ~a običajni, uobičajeni; ~e obično, po običaju; ~igi naviknuti, prilagoditi nekoga ili nešto; ~i*gi*, **al~i*gi*** prilagoditi se, naviknuti se; **al~i*go*** navika, prilagodba, prilagođavanje; **de~i*gi*** odviknuti nekoga ili nešto; **de~i*gi*** odviknuti se; **mal~i** nemati običaj; **eks~a** nekada uobičajen; **ekster~a** rijedak, neobičajen; **kontraū~a** suprotan običaju; **ne~a** neobičan, neobičajen

kutin|o (*bot, kem*) kutin, kemijski otporna tvar koju sadrži kutikula biljaka

kutireakci|o (*med*) kutireakcija, kožna reakcija nakon cijepljenja

kutr|o (*pom, brod*) kuter, manji brod s jednim jarbolom

kuv|o kada, kaca, badanj, veća otvorena posuda za tekućinu; **ban~o** kada, vana (za kupanje); ~ego cisterna; ~eto labor, prenosiva posuda za umivanje

kuz|o bratić, rođak; ~ino sestrična, rođakinja, rođica

kva! kvak! onomatopeja glasanja žaba

kvadr|o (*geom*) kvadar, geometrijsko tijelo omeđeno pravokutnicima

kvadrant|o kvadrant 1. (*geom*) četvrtina kruga; 2. (*astr*) instrument za mjerenje kutova; 3. (*nav*) četvrti dio kružnice obzora

kvadrat|o kvadrat 1. (*geom*) četverokutnik, paralelogram s međusobno okomitim stranicama jednake dužine; 2. druga potencija; ~a kvadratni, četvrtast, četverokutan; ~i (*tr*) crtati kvadrate; ~igi (*mat*) kvadrirati, dizati broj na kvadrat

kvadratur|o (*geom*) kvadratura, broj kvadratnih jedinica neke površine

kvadriiceps|o (*anat*) kvadriiceps, četveroglavi mišić na prednjoj strani bedra

kvadrig|o (*pov*) kvadriga, četveropreg pred kolima na dva kotača

kvadril|o (*glazb*) kvadrila, četvorka, francuski društveni ples iz 18./19. st.

kvadrilion|o (*mat*) kvadrilijun, tisuću puta tisuću trilijuna

kvadrirem|o (*pom, pov*) kvadrirema, ratni brod stare gradnje sa 4 reda veslača

kvak|i (*ntr*) kreketati, glasati se kao žaba

kvaker|o (*vjer*) kveker, član protestantske sljedbe u Britaniji i SAD

kvalifik|i (*tr*) kvalificirati 1. ocijeniti, odrediti sposobnost, podobnost, svrstati u određenu kategoriju; 2. osposobiti; ~a kvalificiran, sposoban, osposobljen za neki posao; ~o kvalifikacija sposobnost, osposobljenost

kvalit|o kvaliteta, kakvoća, svojstvo, vrsnost, osobina; ~a kvalitetan, vrstan, valjan, vrijedan; **alt~a** visokokvalitetan; **son~o** zvučnost (glazbe, glasa)

kvankam iako, makar, premda, mada; suprotni veznik

kvant|o kvantiteta, količina, kolikoća; ~e količinski; ~eco kvantitativnost; **eldon~o** tiraža, naklada, broj tiskanih primjeraka nekog izdanja; **morbo~o** broj oboljelih; **morto~o** mortalitet, broj umrlih; **nasko~o** natalitet, broj rođenih; **pluvo~o** količina oborina; ~izanto kvantifikator

kvantum|o (*fiz*) kvant, najmanja moguća količina fizikalne veličine; **gama~o** foton koji emanira iz radioaktivne tvari; **lum~o** = FOTONO; ~teorio kvantna teorija

kvanz|o* (*novč*) angolska novčana jedinica

kvar četiri, broj 4; ~a četvrti; ~e četvrto; ~o četvoro, četvorica, četiri stvari; ~iliono milijun trilijuna; ~obla četverostruk; ~oble četverostruko; ~obli*gi* učeterostručiti; ~ono 1. četvrtina; 2. (*glazb*) četvrtinka; ~onigi raščetvoriti, podijeliti na četiri dijela; ~opo četvorica, skupina od četiri; ~teto (*glazb*) kvartet; **tri~ona** tročetvrtinski

kvaranten|o karantena 1. privremena izolacija bolesnih radi spriječavanja širenja zaraze; 2. (*sport*) izoliran boravak sportaša prije važnog susreta; ~i biti u karanteni; ~igi staviti u karantenu

kvarc|o (*min*) kvarc, kremen, bjelutak, silicijev dioksid, sastojak većine stijena Zemljine kore; **vitroida** ~o staklasti kremen; **fum~o** sivi kremen; ~a kvarcni, kremen

kvarcit|o (*min*) kvarcit, kremenovac; kamen od čvrsto povezanih zrnaca kremen

kvark|o (*fiz*) kvark (quark); elementarna čestica koja ne postoji sama, ali izgrađuje hadrone

kvart|o 1. (*glazb*) kvarta, interval između prvog i četvrtog tona dijatonske ljestvice; 2. (*tisk*) kvart, četvrtina arka (četiri lista) 3. (*bibl*) kvart, format knjige 30-35 cm

kvartal|o kvart, četvrt, dio grada koji čini zasebnu cjelinu

kvartan|o (*med*) kvartana, četvrtača, groznica što se vraća svaki četvrti dan

kvarteron|o kvarteron, dijete rođeno od bijelca i mulatkinje ili obratno, t.j. s jednom četvrtinom crnačke krvi

kvartet|o (*glazb*) kvartet 1. glazbeno djelo za 4 glasa ili 4 glazbala; 2. glazbeni ansambl sastavljen od 4 instrumentalista ili 4 pjevača

kvartir|o (*voj*) kvartir, vojnički logor, nastamba = KANTONMENTO; **čef~o** glavni stan; ~mastro (*voj, pov*) konačar, u nekadašnjoj austrijskoj vojsci časnik koji se brinuo za osiguranje prenoćišta i ishrane

kvas|o (*kul*) kvas, rusko piće slično pivu

kvasi|o (*bot*) kvasija, gorko drvo (*Quassia*) rod južnoameričkih tropskih listopadnih drveća; **amara** ~o gorka kvasija (*Q. amara*)

kvast|o resa, rojta, kita; *usp.* **franđo**

kvaternar|o (*geol*) kvartar, najmlađe razdoblje u razvoju Zemlje (diluvij i aluvij) s prvim tragovima čovjeka

kvazar|oj (*astr*) kvazari, vrlo udaljeni svemirski objekti, sto puta sjajniji od bilo koje galaktike

kvazaū (*gram*) kao da, poput, skoro; ~a tobožnji, prividan

kvecal|o (*orn*) dugorepi kecal (*Pharomachrus mocinno*) srednjeamerička crveno-zelena ptica, smatra se simbolom slobode i nalazi se u grbu Republike Guatemale

kveč|o (*bot*) odlika duguljaste ljubičaste šljive (franc. quetsche)
kver|ji (*ntr*) gukati, glasati se glasom gu (grlica, golub)
kverel|ji (*ntr*) svađati se, prepirati se; ~o svađa, prepirka; ~ema svadljiv
kverk|o (*bot*) hrast, dub (*Quercus*) iz por. bukava; **blanka** ~o, **lanuga** ~o hrast međunac (*Q. pubescens*); **daimia** ~o, **denta** ~o japanski carski hrast (*Q. dentata*, sin. *Q. daimio*); **kirmesa** ~o hrast oštrika, hermesovac (*Q. coccifera*); **pedunkla** ~o hrast lužnjak (*Q. robur*, sin. *Q. pedunculata*); **petra** ~o, **sesila** ~o hrast kitnjak (*Q. petraea*, sin. *Q. sessiliflora*); **ruğa** ~o crveni hrast (*Q. rubra*); **verda** ~o, **ileks** ~o hrast crnika, česmina, česvina (*Q. ilex*); **korko** ~o hrast plutnjak (*Q. suuer*); ~aro hrastik, hrastova šuma; ~ido mladi hrast
kvest|ji (*ntr*) sakupljati milodare; ~o sakupljanje milodara, prošnja; ~isto sakupljač milodara, milostinje
kvestor|o kvestor 1. (*pov*) u starom Rimu predstojnik ureda za upravljanje državnom imovinom; 2. blagajnik na sveučilištu; 3. u nekim zemljama predstojnik policije; ~eco kvestura, čin i funkcija kvestora; ~ejo kvestura, sjedište kvestora
kvestur|o 1. = KVESTORECO; 2. = KVESTOREJO
kvi|a (*zoo*) koji je u privremenom stanju mirovanja
kviet|a miran, tih, nečujan, spokojan; ~e mirno, tiho, nečujno; ~(ec)o mir, mirnoća, tišina, spokoj; ~igi smiriti, umiriti; ~iga umirujući; ~igažo umirujuće sredstvo; ~igisto krotitelj; ~iği smiriti se, umiriti se; mal~a nemiran, nestašan; ne~igebla neumirljiv
kvik|o (*bot*) puzava pirika (*Elytrigia repens*, sin. *Agropyron repens*) iz por. trava = ORDINARA ELI-TRIGIO

kvik|ji = KVIVITI

kvin pet, broj 5; ~a peti; ~e peto; ~o petoro, petorica; ~obla peterostruk; ~oble peterostruko; ~foje pet puta; ~ono petina; ~opo petoro, skup od pet; ~dek pedeset; ~cent petsto; dek~ petnaest

Kvinkagesim|o* (*kat*) zadnja nedjelja prije korizme
kvino|o (*bot*) peruanska loboda (*Chenopodium quinoa*), listovi se jedu kao povrće, a sjemenke kao žitarice

kvint|o (*glazb*) kvinta, interval između prvog i petog tona dijatonske ljestvice

kvintal|o kvintal, metrička centa

kvintet|o (*glazb*) kvintet

kvintilion|o kvintilijun, peta potencija milijuna

kvisling|o* kvisling, izdajnik, pomagač okupatora

kvit|a kvit, izjednačen, izravnat; ~e izravnato, izjednačeno, podmireno; ~igi izjednačiti, podmiriti račun; ~iği odužiti se, razdužiti se

kvitanc|i (*tr*) potvrditi primitak novca; ~o namira, priznanica, potvrda

kvivit! onomatopeja ptičjeg pjeva

kviz|o kviz, natjecanje u znanju iz određenog područja

kvocient|o (*mat*) kvocijent, količnik, rezultat dobiven dijeljenjem

kvodlibet|o kvodlibet 1. termin koji označuje temu za diskusiju po slobodnom izboru; 2. (*glazb*) vrsta potpurija sastavljenog od ulomaka poznatih kompozicija

kvorum|o (*prav*) kvorum, kvalificirana većina na nekom skupu

kvot|o kvota 1. razmjernan dio; 2. utvrđena količina robe koja se može proizvesti, uvesti ili izvesti; 3. mjera ograničenja međunarodne trgovine; ~igo kvotacija, određivanje kvote

L

l; šesnaesto slovo esperantske i šesnaesto slovo hrvatske abecede ~o naziv slova l

la 1. (*gram*) određeni član koji se stavlja ispred imenica kad se radi o već spominjanoj ili poznatoj osobi ili stvari; 2. (*glazb*) la; šesti glas u solmizaciji

lab|o 1. = ABOMASO; 2. membrana želuca sisavaca koja izlučuje zgrušani enzim

labar|o labar 1. (*pov*) zastava rimskog cara Konstantina Velikoga s likom i grčkim početnim slovima Isusa Krista; 2. (*kat*) crkvena zastava za nošenje u procesijama

label|o (*bot*) medna usna, proširen cvjetni listić u cvijetu kačuna

laberdan|o usoljeni bakalar

labferment|o = ČIMOZINO

labi|o (*bot*) usna (*labium*), latica cvjetnog vjenčića kod biljaka iz por. usnača

labial|o (*fon*) labijal, usneni suglasnik; ~a usneni

labiat|oj (*bot*) = LAMIACOJ

labil|a labilan, labav, nestabilan, nepostojan, nestaložen, kolebljiv; ~(**ec**)o labilnost, labavost, nestabilnost, kolebljivost

labiodental|o (*fon*) labiodental, zubnousnenik, glas koji pri izgovoru tvori zatvor gornjim zubima i donjom usnom

labirint|o labirint 1. (*građ, pov*) građevina sa zamršenim i isprepletenim hodnicima iz kojih se teško nalazio izlaz; 2. (*anat*) unutrašnje uho u kojem je osjet sluha i ravnoteže; 3. zamršen i nerješiv problem; 4. splet iskrižanih cesta ili putova u kojem se teško nalazi smjer kretanja

labor|ji (*ntr*) raditi, činiti; ~o rad, radnja, posao; ~a radni; ~ado radnja, izrađivanje, obrađivanje, dugotrajni rad; ~afo proizvod, izradak, izrađevina; ~anto radnik, zaposlenik; ~ejo radion(ica), radni prostor, laboratorij; ~ema radin, radišan, marljiv, vrijedan; ~estro poslovoda; ~igi uposliti, zaposliti; ~ilo alat, oruđe, sredstvo za rad; ~isto radnik, fizički radnik; ~ista radnički; ~istaro radništvo; ~ulo uposlenik, zaposlenik, namještenik; ~loko radno mjesto; ~dauro radno vrijeme; ~donanto poslodavac; ~nekapablo nesposobnost za rad; ~perejo burza rada; el~ado izradba; el~afo proizvod; kun~i surađivati; kun~o suradnja; kun~ado surađivanje; mal~ema lijen; mal~ulo neradnik, lijenčina, dangutiba; man~o ručni rad, rukotvorina; per~i zaraditi; per~o zarada; plus~o prekovremeni rad; pri~i obraditi; pri~ado obrada; pri~iteco obrađenost; sen~a nezaposlen, besposlen; dokon; sen~eco nezaposlenost; sen~ulo

nezaposlenik, čovjek bez zaposlenja; čen~i raditi na tekućoj vrpici; **fabrik~isto** tvornički radnik; **gast~isto** radnik u stranoj zemlji; **hejm~o** kućni rad, domaća radinost; **man~o** 1. ručni rad; 2. fizički rad; **man~isto** fizički radnik; **pun~o** robija, kazna zatvora s prisilnim radom; **švit~o** iscrpljujući rad; **tag~isto** dnevničar, nadničar; **temp~i** raditi na određeno vrijeme; **voj~isto** cestar, radnik na izgradnji putova

laboratori|o laboratorij; prostorija za znanstveno-istraživačke pokuse, za nadziranje tehnološkog procesa, za izradu kompliciranih preparata i sl.; ~a laboratorijski

labr|o (*iht*) vrana, merula (*Labrus*) morska riba iz nadreda tvrdoperki

labradorit|o* (*min*) labradorit; kristalasti zrnast, crn ili siv kamen sastavljen uglavnom od kamena labradora

labrak|o (*iht*) lubin, brancin, smuđut (*Dicentrarchus labrax*) morska riba koštunjača iz por. lubina

labrusk|o (*bot*) lisičja loza (*Vitis labrusca*) iz por. lozica

laburist|o laburist, pristaša laburističke stranke u Britaniji

laburn|o (*bot*) zanovijet, negnjil (*Laburnum*) iz por. leptirnjača = ORPLUVO

lac|a umoran, iznemogao, iscrpljen; ~(**ec**)o umor, umornost, iznemoglost, iscrpljenost; ~igi zamoriti, učiniti umornim; ~iga zamoran; ~igi umoriti se, zamoriti se; **ne~igebila** neumorljiv; **sen~a** neumoran; **sen~e** neumorno

lacert|o (*zoo*) gušterica (*Lacerta*) gmaz pokriven rožnatim ljuskama; ~edoj gušterice, porodica sredozemnih guštera (*Lacertidae*); ~uloj gušteri (*Lacertilia*) u koje spadaju sljepić, leguan i dr.

lač|o uzica, vezica, oputa, pertla, špigeta, žniranac; ~i (*tr*) vezati uzicom, vezati cipele; ~truo rupa, obično učvršćena kolutičem, kroz koju se provlači uzica; ~šuoj cipele s vezicama

lad|o lim, pleh, tanka lisnata ploča kovine; ~afoj limarije, predmeti od lima; ~aĵisto prodavač limenih proizvoda; ~isto limar; **en~igi** konzervirati u limenki; **el~igilo** otvarač za limenke; **fer~o** nekositreni lim; **gut~o** nadstrešni lim; **ondo~o** valoviti lim; ~bendo okov od željeznog lima za učvršćenje drvenih sanduka; ~botelo limena čutura; ~skato~lo limenka

ladan|o (*bot*) aromatska guma dobivena iz listova i stabljike smolastog bušina; služi u parfumeriji; ~arbusto smolasti bušin, kretska bušina

ladin|a* = ROMANČA

laf|o (*geol*) lava, rastaljena mineralna tvar ili magma, koja iz Zemljine unutrašnjosti vulkanom prodire na površinu

lag|o (*geog*) jezero, udubina na kopnu ispunjena vodom; ~a jezerski; ~eto jezerce, malo jezero

lagenari|o (*bot*) vodenjača (*Lagenaria*) iz por. bundeva; = KALABASKUKURBO; **akvo~o** tikvica vodenica (*L. siceraria*) od čijih se osušenih plodova izrađuju ukrasni predmeti

lagerstremi|o* (*bot*) lagerstremija (*Lagerstroemia*) iz por. vrbica

lagoftalm|o (*med*) oko s prekratkom gornjom vjeđom; ~eco lagoftalmus, nemogućnost potpunog zatvaranja vjeđa

lagop|(od)o (*orn*) snježnica (*Lagopus*) ptica iz reda kokoški; **alpa ~o** alpska snježnica (*L. mutus*); **ordinara ~o** sjeverna snježnica (*L. lagopus lagopus*); **skota ~o** škotska snježnica (*L. lagopus scoticus*)

lagostom|o (*zoo*) viskača (*Lagostomus*) rod glodavaca

lagotrik|o (*zoo*) sivi vunasti majmun (*Lagotrix*), rod američkih sisavaca iz podreda majmuna

lagr|o (*teh*) lager, kuglični ležaj, ležaj osovine; **glit~o**, **glob~o**, **nadlo~o**, **pieđ~o**, **rul~o**

lagri|o (*ent*) lagrija (*Lagria*) vrsta malog kukca iz reda tvrdokrilaca

lagun|o (*geog*) laguna, plitak dio mora odijeljen od pučine pješćanim sprudom ili koraljnim grebenima

lagur|o* (*bot*) baršunka, zečji repić (*Lagurus*) iz por. trava

laik|o laik 1. svjetovnjak, čovjek koji nije svećenik; 2. redovnik koji nije svećenik; 2. nestručnjak; ~a laički; nestručan; ~eco laikat

lak|o lak, pokost, premaz kojim se prevlače predmeti radi zaštite ili sjaja; ~i (*tr*) lakirati; ~ažo lakirano pokućstvo; **špruc~ado** lakiranje prskanjem; **ungo~o** lak za nokte

lakari|o (*bot*) lakovka (*Laccaria*) gljiva klobučarka iz por. kružolisnjača; **laka ~o** obična lakovka (*L. laccata*) jestiva gljiva

lake|o lakaj 1. sluga u odori; 2. udvorica, poslušnik, slugan; ~i (*tr*) raditi kao ili poput lakaja

lakmus|o (*kem*) lakmus, modra boja koja služi kao kemijski indikator; ~papero lakmusov papir

lakon|o (*ent, pov*) lakonac, spartanac; ~a lakonski, lakoničan, kratak u izrazu; ~eco lakonstvo, lakonizam; (L)~io, (L)~ujo (*geog*) Lakonija, pokrajina u Grčkoj

lakrimal|o (*anat*) suzna vrećica

laks|o (*med*) proljev, dijareja, poremećaj u crijevnom pražnjenju u obliku tekuće i učestale stolice; ~igi potaknuti pražnjenje crijeva ~iga koji potiče pražnjenje crijeva; ~igilo laksativ, purgativ, sredstvo za čišćenje crijeva

lakt|o mlijeko 1. (*fiziol*) izlučevina mliječnih žlijezda žena i ženki sisavaca; 2. (*bot*) biljni mliječni sok; 3. sredstvo za čišćenje i njegu kože; ~a mliječni; ~i (*ntr*) lučiti, izlučivati mlijeko; ~ažo mliječni proizvod; ~ato (*kem*) laktat, sol mliječne kiseline; ~azo (*kem*) laktaza, enzim koji laktazu cijepa na glukozu i galaktozu; ~eca koji je poput mlijeka; ~ejo mljekara, mljekarnica; ~isto mljekar; ~ozo laktoza, mliječni šećer; ~umo (*zoo, bot*) mliječ;

~oacido mliječna kiselina; **buter~o** obrano mlijeko; **kafo~o** bijela kava, kava s mlijekom; **kalko~o** vapneno mlijeko za krečenje; **lad~o** konzervirano mlijeko u limenci; **mam~o** majčino mlijeko; **soj~o** mlijeko od soje; ~oalbumino (*kem*) mliječna bjelančevina; ~odensometro laktodenzimetar, uređaj za mjerenje gustoće mlijeka; ~okremo skorup, vrhnje; ~odento mliječnjak, mliječni zub; ~ovojo (*astr*) Mliječna staza

laktaci|o* (*fiziol*) laktacija, lučenje mlijeka u mliječnim žlijezdama sisavaca

laktari|o (*bot*) mliječnica, sirovatka (*Lactarius*) rod gljiva klobučarki iz por. *Russulaceae*; **karotsuka ~o** rujnica, brinavka (*L. deliciosus*); jestiva gljiva; **sangosuka ~o** krvna mliječnica, vrsovica (*L. sanguifluus*) jestiva gljiva = LAKTOFUNGO; **pipra ~o** paprenjača (*L. piperatus*)

laktoflavin|o (*kem*) laktoflavin, vitamin B₂

laktan|o (*kem*) skupni naziv za unutarnje cikličke estere hidroksi-karboksilnih kiselina

laktuk|o (*bot*) ločika, zelena salata (*Lactuca*) iz por. glavočika; **kultiva ~o** vrtna salata, vrtna ločika (*L. sativa*); **mar~o** morska salata (*Ulva*) = ULVO

laktukari|o (*farm*) laktukarij, opojna i smirujuća droga koja se dobiva od ločike

lakun|o lakuna 1. (*anat*) šupljina u tkivu; 2. (*tisk*) praznina u tekstu

lam|a 1. hrom, šepav; 2. nepotpun, neispravan; ~e hromo, šepavo; ~i (*ntr*) 1. hramati, šepati; 2. loše funkcionirati; ~igi osakatiti; ~ulo šepavac, šepav, hrom čovjek

lam|o (*zoo*) ljama (*Lama*) južnoamerička deva, koja se koristi za mlijeko, meso, vunu i nošenje tereta; *usp. alpako, gvanako, vikuno*

lama|o (*bud*) lama, budistički svećenik u Tibetu i Mongoliji; ~ejo samostan u kojemu žive lame; ~ismo lamaizam; **čef~o** = DALAI LAMAO

lambad|o (*glazb*) lambada, vrsta brazilskog plesa

lambd|o, **lambda** jedanaesto slovo grčkog alfabeta

lambel|o (*grad*) lambela, pravokutna izbočina koja uokviruje gornje ukrase iznad otvora

lamblji|o (*zoo*) giardija, bičaš, praživotinja crijevni nametnik = GIARDIO; ~ozo (*med*) lambljijaza, upala crijevnih stjenki koju izazivaju giardije

lambrekin|o lambreken 1. kitama ukrašena zavjesa na gornjem dijelu baldahina, prozora, vrata i dr; 2. (*grad*) rezbareni drveni ili cinčani ukras na strehama iznad kućnih vrata

lamel|o (*bot*) lamela 1. sitni listić ispod klobuka u nekih viših gljiva; 2. središnji dio stanične stijenke

lamelibrank|oj* (*zoo*) školjke; *usp. klapkonkoj*

lamen|o lamela 1. (*grad*) limeni ili plastični listić; 2. montažno staklo; 3. nožić za brijanje; ~aro lampetrija; ~igi lamelirati; ~igebla koji se može lamelirati, rezati u listiće; **ligno~o** furnir, šperploča

lament|ji (*ntr*) jadikovati, kukati, naricati, tužiti se; ~(ad)o kukanje, jadikovanje, naricanje, lamentacija; ~inda jadan, kukavan, žalostiv

lami|o (*bot*) medić, mrtva kopriva (*Lamium*) iz por. usnača; **blanka~o** bijela mrtva kopriva (*L. album*); ~acoj usnače (*Lamiaceae*)

laminari|o (*bot*) laminarija (*Laminaria*) rod morskih smeđih algi iz por. laminarija; **fingr(iforma) ~o** prstasta laminarija (*L. digitata*) jestiva alga

laminat|i (*tr*) valjati, istanjivati kovine, kovati u tanke listiće; **~ejo** valjaonica ; **~ilo** valjak, valjački stan; **~ilaro** skup valjaka kod serijske proizvodnje

lamm|o (*zoo*) psina atlantska (*Lamna*) rod jestivih morskih pasa sjevernog Atlantika i Pacifika, dužine do 6 m.

lamp|o lampa, svjetiljka; **~eto** lampica; **~ingo** kontaktno ležište za svjetiljku; **~lume** uz svjetlo svjetiljke; **dormo~o** noćna svjetiljka; **gas~o** plinska svjetiljka, **kontrol~o** kontrolna lampa; **lut~o** lampa za zavarivanje; letlampa; **minista ~o** rudarska svjetiljka; **neon~o** neonska svjetiljka; **olea ~o** uljanica; **petrol~o** petrolejka; **poš~o** džepna svjetiljka; **sekur~o** sigurnosna svjetiljka; **signal~o** signalna svjetiljka

lampion|o lampion, svjetiljka obložena obojenim staklom ili papirom radi stvaranja svečanog ugođaja

lampir|o (*ent*) krijesnica, svjetlica (*Lampyrus*) kukac iz reda kornjaša s organima za svijetljenje na zatku ženke; *usp.* **luciolo**; **nokt~o** ivanjska krijesnica (*L. noctiluca*)

lamprant|o* (*bot*) lamprantus (*Lampranthus*) iz por. čupavica

lamprid|o (*ihit*) nevjesta, pisanica (*Lampris guttatus*) morska riba iz por. nevjestki

lan|o vuna, ovčja dlaka; **~a** vuneni; **~afo** vuneni odjevni predmet; **~eca** vunasti; **sen~igi** ošišati vunu s ovce; **kard~o** grebenasta vuna; **komb~o** češljana vuna; **merino~o** vuna od merino-ovce; **šaf~o** ovčja vuna; **tut~a** koji je od čiste vune; **vitro~o** staklena vuna

lanc|o koplje, sulica, dugo i zašiljeno oružje za borbu ili lov; **~eto** lanceta, šiljat nožić s dva oštra brida koji se koristi u laboratorijske svrhe; **~isto** kopljanik; **~oforma** kopljast; **jet~o** (*sport*) koplje za bacanje u atletici

lancin|i (*ntr*, med) trgati, probadati, osjećati bolove slične probadanju; **~ado** probadanje; **~a** probadajući; što probada, žiga

lanč|i (*tr*) lansirati 1. izbaciti leteće ili ploveće tijelo iz ležišta; 2. pronicati, pustiti u javnost ili u promet; **~(ad)o** lansiranje

land|o zemlja, država, predio, kraj; **~a** zemljišni, zemaljski; **~ano** stanovnik, žitelj, građanin; **~ido** starosjedilac, domorodac; **ali~a** inozeman, stran; **ali~ano** stranac, inozemac; **ekster~o** inozemstvo; **ekster~ano** = ALILANDANO; **en~a** tuzemni, domaći; zemaljski; **kun~ano**, **sam~ano** zemljak, kompatriot, onaj koji je iz istoga kraja; **nenies ~o** ničija zemlja; **tut~a** koji se odnosi na cijelu zemlju; **evolu~o** zemlja u razvoju; **fremd~o** tuđina, strana zemlja; **hejm~o** domovina

landaü|o (*pov*) landauer, fijaker sa sklopivim krovom

lang|o (*anat*) jezik; pokretljiv mišić u usnoj šupljini čovjeka i životinja, organ za okus i uzimanje hrane; u čovjeka jedan od organa govora; **~a** jezikov; **~eto** jezičac, jezičak, mali jezik; **akra~a** jezičav, brbljav; **serur~o** (*teh*) jezik na bravi za zaključavanje; **ter~o** (*geog*) rt, izbočina kopna u more

langust|o (*zoo*) prug, jastog (*Palinurus elephas*) = PALINURO

langvor|o tromost, inercija, mlitavost, klonulost,

malaksalost; **~a** mlitav, trom, sustao, malaksao, iznemogao; **~i** (*ntr*) malaksati, iznemoći, venuti, slabjeti

lani|o (*orn*) svračak (*Lanius*) ptica iz istoimene porodice

laniari|o (*kinol*) ovčar, ovčarski pas (*Canis familiaris lanarius*)

lanolin|o (*kem*) lanolin, masna tvar koja se dobiva od ovčje vune

lant|a spor, polagan; = MALRAPIDA; **~e** sporo, polagano; **~i** (*ntr*) biti spor

lantan|o (*kem*) lantan, element iz grupe rijetkih ruda, simb. La; **~idoj** lantanidi; 14 kemijskih elemenata gotovo jednakih svojstava koji u periodičkom sustavu dolaze iza lantana

lantern|o lanterna 1. fenjer, feral, svjetiljka zasjenjena staklenim kućištem; 2. svjetionik; **magia ~o** čarobna svjetiljka; **~ego** = LANTERNO 2; **~isto** svjetioničar

lanug|o 1. pahuljice, paperje, malje; 2. (*bot*) malje (*lanugo*), mekane i kratke dlačice koje prekrivaju neki biljni organ; **~afo** jastuk od pahuljica = PLUMONO

Laos|o (*geog*) Laos, država u jugoistočnoj Aziji; **~ano** (*etn*) Laošanin

lap|o (*bot*) repuh, čičak (*Arctium lappa*) iz por. glavčika = ARKTIO

lapar|o (*anat*) laparo-; kao prvi dio riječi označuje trbušnu šupljinu; **~oskopia** laparoskopija, medicinski pregled trbušne šupljine pomoću laparoscopa; **~ektomia** laparotomija, trbušni rez

lapidar|a lapidaran 1. urezan u kamen; 2. sažet, jezgrovit, zbijen, koncizan; **~io** lapidarij; muzej ili dio muzeja u kojem su kameni spomenici

lapiez|o (*geol*) lapijeza; kanalčić stvoren u kamenu djelovanjem protjecanja vode

lapil|oj (*geol*) lapili; orašasti komadi skrućene lave što ih vulkani izbacuju u nekim fazama svoje aktivnosti

lapis|o (*kem*) lapis; srebrov nitrat u čeliku štapića, služi za uklanjanje bradavica i drugih izraslina na koži = INFERA ŠTONO

lapon|o (*etn*) laponac; (**L**)~**io**, (**L**)~**ujo**, **Laplando** (*geog*) Laponija, područje na sjeveru Europe

lapsan|o (*bot*) ognjičina, škrbinka, vlaška salata (*Lapsana*) iz por. glavčika

lapul|o* (*bot*) čičkovac (*Lappula echinata*) iz por. oštrolista

lar|o¹ (*orn*) morski galeb, martin (*Larus*); rod ptica plivačica koje žive uz morsku obalu hraneći se pretežno ribom; **~edoj** porodica galebova (*Laridae*) = MEVOJ

Lar|oj² (*mit*) lari, kućni duhovi, čuvari ognjišta kod starih Rimljana

lar|o³ (*novč*) laree, maldivska novčana jedinica

lard|o slanina, špek; posoljen, nadimljen i osušen mastan svinjski potkožni sloj; **~ero** čvarak = GRIVO

larg|e largo 1. (*pom*) uz vjetar (o brodu); 2. (*glazb*) oznaka za vrlo polagan tempo

larg|a 1. širok, prostran; 2. (*pren*) obilan, izdašan, velikodušan; **~e** širom, široko, u širinu; prostrano, obilno; **~o** širina; **~afo** širina nekog predmeta; **~eco** širina, širokost, raširenost; **~igi** raširiti, pro-

širiti; **dis~igi** razastrijeti; **laü~e** po širini; **mal~a** uzak, neširok; **pli~igi** proširiti; **fingro~o**, **man~o**
larici|o (*bot*) kalabrijski crni bor, korzički crni bor (*Pinus nigra* sbsp. *laricio*)
larik|o (*bot*) ariš (*Larix*) iz por. borova; **Amerika~o** kanadski ariš (*L. laricina*); **Činia~o** kineski ariš (*L. potaninii*); **Europa~o** europski ariš, macesen (*L. decidua*); **Himalaja~o** himalajski ariš (*L. griffithiana*); **Japania~o** japanski ariš (*L. kaempferi*)
laring|o (*anat*) grlo, grkljan; **~a** grleni; **~ito** (*med*) laringitis, upala grla; **~olog** laringolog; **~ologio** (*med*) laringologija, grana medicine koja proučava i liječi bolesti grla i grkljana; **~oskopio** laringoskopijski pregled grla zrcalom za grlo; **~otomio** laringektomija, operacija grkljana
larm|o (*fiziol*) suza, tekućina koju luče suzne žlijezde; **~a** suzni; **~i** (*ntr*) suziti, plakati, prolijevati suze; **~iga** koji izaziva suzenje; **~osto** = LAKRIMALO; **~osako** suzna vrećica = DAKRIOCIŠTO
larv|o (*zoo*) ličinka, larva, početni stadij u razvoju nižih životinja (gusjenica u leptira, punoglavac u žaba)
las|i (*tr*) pustiti, ostaviti; **~(ad)o** ostavljanje, puštanje; **~adi** ostavljati, puštati; **~itažo** ono što je ostavljeno; **al~i** pustiti k sebi, dopustiti pristup; **de~i** otpustiti, odvezati, osloboditi; **el~i** ispuštiti, propustiti; **el~o** ispušt, ispuštanje, propust; **el~ilo** ispuštač; **el~tubo** ispušt, ispuh, ispušna cijev; **en~i** uvesti, pustiti unutra; **for~i** napustiti; **for~ita** napušten; **for~iteco** napuštenost; **nefor~ebla** nenapušten; **netra~a** nepopuštan; **post~i** ostaviti za sobom, ostaviti u nasljedstvo; **post~ažo** ostavina, ostavština; **preter~i** propustiti, izostaviti, izgubiti priliku; **tra~i** cijediti, procijediti, pustiti kroz nešto; **tra~(ant)a**, **tra~(iv)a** propustan, propustljiv; **flank~i** odložiti u stranu; **fumel~ilo** uređaj za odvođenje dima; **liber~i** osloboditi; **sangel~o** ispuštanje krvi
lasanj|oj (*kul*) lazanje, široki rezanci
lasciv|a lascivan, puten, bludan, razvratan; *usp.* **malčasta**, **voluptema**, **sensama**
laser|o (*fiz*, *teh*) laser; uređaj za stvaranje ili pojačavanje svjetlosnih valova koji snopu svjetlosti daje učinkovitu snagu
laserpiti|o* (*bot*) gladac (*Laserpitium siler*) iz por. štitarki
last|a zadnji, posljednji, konačni, minuli, prošli; **~e** na kraju, konačno; **~ažo** zadnja stvar, posljednji ostatak; **antaü~a** predzadnji
lasteks|o (*teks*) lasteks, rastezljiva tkanina protkana gumenim nitima
lat|o letva, letvica, tanki uski i dugački komad drveta; **~i** (*tr*) opremiti letvama; **~ažo** predmet ili uređaj od letava; **~kurteno** roleta, prozorski zastor od pomičnih letvica
lateks|o (*bot*) = LAKTOSUKO
latent|a (*med*) latentan, prikriiven, pritajen
later|o (*geom*) stranica (trokuta); **~a** lateralan, bočni, pokrajnji, pobočni; **du~a** bilateralan; **plur~a** višestran
lateral|o (*fon*) lateral, bočnik; lateralni, bočni suglasnik
laterit|o (*min*) laterit; crveno tlo tropskih i subtropskih krajeva, vrlo bogato željezom i glinicom

latifundi|o latifundija, vlastelinstvo; veliki zemljišni posjed u privatnom vlasništvu
latimeri|o (*iht*) latimerija (*Latimeria chalumnae*) morska riba resoperka
latin|o latinski jezik; **~a** latinski; **~ažo** tekst ili govor na latinskom; **~eco** 1. latinština, latinitet; 2. latinski jezik i književnost; 3. starorimska kultura i civilizacija; **~ida** koji potječe od latinskih jezika (~idaj lingvoj); **~igi** latinizirati; **~ismo** latinizam; **~isto** latinist; **nov~a** novolatinski jezik
latin|oj (*etn*, *pov*) latini 1. indoeuropsko stanovništvo u antičkom Laciju; 2. građani Rimskog carstva koji su govorili latinskim jezikom; **(L)~ujo** Lacij
latir|o (*bot*) graholika, kukavičica (*Lathyrus*) iz por. leptirnjača; **aroma~o**, **bonodora~o** mirisna graholika (*L. odoratus*); **kultiva~o** jari grah, grahor (*L. sativus*) krmna biljka
latis|o (*teh*) 1. rešetka, ograda, plot; 2. struktura krovnih letava; **~masto** dalekovodni stup
latisim|o (*anat*) ledni mišić, najširi u čovječjem tijelu
latitud|o latituda 1. geografska širina; 2. (*astr*) koordinata širine
latre|o (*bot*) potajnica (*Lathraea*) iz por. strupnikovica
latrin|o latrina, zahod, nužnik (obično sasvim jednostavan, izvan kuće)
latron|o razbojnik = KRIMEMULO, RABISTO
latun|o (*kem*) mesing, žuti mjed; slitina bakra i cinka; **~ažo** proizvod od mjedi
latv|o (*etn*) Latvijac; **(L)~io**, **(L)~ujo** (*geog*) Latvija, Letonija; država na Baltičkom moru
laü (*gram*) prema, po; usporedni prijedlog; **~a** odgovarajući, sukladan; **~e** u skladu sa; **~igi** uskladiti = ADAPTI; **~large** po širini; **~longe** po dužini; **~tio** prema tome; **~vorte** doslovno
laüb|o sjenica, mali vrtni paviljon; otvorena mala vrtna kolibica od granja s penjačicama; **vit~o**, **vinber~o** odrina, brajda
laüdi|i (*tr*) hvaliti, pohvaliti, izreći pohvalu, odati priznanje; **~o** pohvala, hvala, hvaljenje, javno odobravanje; **~inda** hvalevrijedan; **mal~i** kudit, prigovarati, kritizirati; **mal~o** prigovor, prijekor, kuđenje; **maten~o** (*kat*) jutrenja, jutrnjica, jutarnja misa; **mem~o** samohvala, hvaljenje samog sebe; **~kanto** hvalospjev
laüdan|o (*farm*) laudanum, otopina opijuma u alkoholu; sredstvo za smirenje i protiv bolova
laüntenis|o (*sport*) = tenis na travi = GAZONTENISO
laür|o 1. (*bot*) lovor, lovorika, javorika (*Laurus*) iz por. lovora; 2. (*pren*) lovorika, slava, priznanje; **Acora~o** azorski lovor (*L. azorica*); **nobla~o** prvi lovor, lovorika plemenita (*L. nobilis*); **čeriz~o** lovor-višnja, zeleniče (*Prunus laurocerasus*)
Laürazi|o (*geol*) Laurazija, hipotetski kontinent na južnoj hemisferi koji je u paleozoiku obuhvaćao Sjevernu Ameriku, Europu i Aziju (bez Indije) i postupno se razdvajao u sadašnje kontinente prije 65 do 225 mil. godina
laüreat|o laureat, nagrađeni umjetnik, znanstvenik ili pobjednik
laürenci|o (*kem*) laurencij, transuranijski element, simb. Lr
laüs|o (*ent*) uš, beskrilni kukac nametnik koji siše

krv ljudima i životinjama; **foli~o**, **plant~o** lisna uš (*Aphis*) = AFIDO; **hom~o** = PEDIKO; **lit~o** stjenica (*Cimes lectularius*) = CIMO; **pub~o** stidna uš (*Pt-hirus*) = FTIRO; **vin~o** vinska uš, trsna uš, filoksera (*Phylloxera*) = FILOKSERO

laüt|a glasan, čujan; zvučan; ~e glasno; ~ega bučan; ~igi učiniti glasnim; **mal~a** tih; **mal~e** tiho; **mal~igi** utišati, stišati; **mal~igi** stišati se, postati tih

lav|i (*tr*) prati, oprati, isprati, umiti, umivati; ~(**ad**)o pranje, umivanje; ~e**jo** praonica, mjesto za pranje; ~**isto** perač; ~**istino** pralja, peračica; ~**ujo** labor, umivaonik; ~**umi** (*lik*) lavirati = TUČI; ~**mašino** perilica, stroj za pranje; ~**tabulo** daska za pranje rublja; **el~i**, **for~i** isprati, splahnuti; **tra~i** proprati; **frot~i** i ribati, prati trljajući četkom; **or~isto** ispirać zлата; **teler~ilo**, **vaz~ilo**, **vaz~mašino** perilica za suđe

lavab|o lavabo, umivaonik (obično ugrađen u zidu)

lavandul|o (*bot*) = LAVENDO

lavang|o lavina, usov, bujica

lavend|o (*bot*) lavanda, lavandula, despik, despić, trna (*Lavandula*) iz por. usnača; **intera** ~o hibridna lavanda (*L. x intermedia*); **larĝfolia** ~o širokolisna lavanda, despik (*L. latifolia*); **mallarĝfolia** ~o, **vera** ~o prava lavanda, lavanda, mirisni despik (*L. angustifolia* sin. *L. vera*); služi u medicini i u parfumeriji; ~a **esenco** lavandin ekstrakt; ~**blua** lavandnoplav

lavater|o (*bot*) tirinška stola, lavatera, bijeloružičasti sljez (*Lavatera thuringiaca*) iz por. sljezova

lavsoni|o (*bot*) hena, kana, kna (*Lawsonia*) iz por. vrbica = HENA ARBUSTO

laz|o laso, uže za lovljenje krupnih životinja, s omčom na jednom kraju = KAPTOŠNURO; ~i (*tr*) loviti lasom

lazaret|o lazaret 1. (*med, pov*) lazaret, karantena; 2. (*voj*) poljska bolnica i previjalište

lazaron|o lazaron, odrpanac, ljenčina i prosjak u južnoj Italiji

lazur|o azur, modrina, nebesko plavetnilo; ~a azuran, lazuran; ~**štono** = LAZURITO

lazurit|o (*min*) lazurit, poludragi mineral tamnomodre boje sa zelenkastim i ljubičastim tonovima

le|o¹ (*pom*) zavjetrina, strana broda koja je zaštićena od vjetra; ~e = MALLOFE

le|o² (*novč*) leu, osnovna rumunjska i moldavska novčana jedinica

leceburg|a (*ling*) leceburški, jezik kojim se govori u Luksemburgu

lecide|o (*bot*) srezulja (*Lecidea*) rod lišaja iz por. srezulja

lecin|o^{*} (*bot*) turčin (*Leccinum aurantiacum*) jestiva gljiva

lecion|o lekcija 1. zadaća, zadatak; 2. predavanje, pouka; 3. savjet, ukor; ~**aro** serija predavanja

lecidid|o (*bot*) krčagonosac (*Lecythis*) iz por. parorahovki; daje građevno drvo i jestive sjemenke

lecitin|o (*kem*) lecitin, lipid u kojem ima fosfora

led|o koža (preradena za odjeću i obuću); ~a kožni, kožnati; ~**aĵo** predmet od kože; ~**aĵisto** kožar; ~**imitaĵo** imitacija kože; **art~o** umjetna koža; **bov~o** goveda koža; **bril~o** sjajna koža za cipele; **sveda** ~o nježna kozja koža preradena za rukavice, cipele i sl.

Leda (*mit*) Leda, ljubavnica Zeusa, majka Kastora i Poluksa, Helene i Klitemestre

ledum|o^{*} (*bot*) bagulja (*Ludum*) iz por. vrijesova

leersi|o^{*} (*bot*) tajnica (*Leersia oryzoides*) iz por. trava

left|a^{*} lijevi = MALDEKSTRA

leg|i (*tr*) čitati, štiti; ~(**ad**)o čitanje; ~**adi** čitati često ili dugo; ~**aĵo** štivo, tekst; ~**anto** čitatelj, čitalac; ~**ebla** čitak, čitljiv; ~**ilo** (*teh, inf*) čitalo, čitač; ~**inda** čitanja vrijedan; ~**isto** čitač, spiker; **antaū~i** čitati pred publikom; **mis~i** nepravilno čitati; **ne~ebla** nečitljiv; **ne~oscia** nepismen, koji ne zna čitati; **re~i** ponovno pročitati; **tra~i** pročitati; **flug~i** čitati letimice; **laüt~i** čitati naglas; **voč~i** izgovarati ono što se čita; **tekst~ilo** (*inf*) skener

legac|o (*prav*) legat, zapis, oporučna raspoložba u korist osobe koja nije nasljednik; ~i (*tr*) napraviti legat

legaci|o legacija 1. poslanstvo, izaslanstvo, diplomatska misija; 2. legat

legal|a^{*} legalan, zakonit, pravovaljan; ~**eco** legalnost, zakonitost; ~**igi** = LEGALIZI; ~**igo** = LEGALIZO

legaliz|i (*tr*) legalizirati, ozakoniti, ovjeriti; ~o legalizacija, ozakonjenje, ovjerenje

legat|o (*kat, pov*) legat, papin izaslanik

legend|o legenda 1. predaja o životu neke osobe ili o nekom događaju; 2. izmišljaj, maštom obogaćen povijesni događaj; ~a legendaran

legi|o legija 1. (*voj, pov*) vojna jedinica rimske vojske; 2. veća vojna jedinica izvan sastava redovne vojske; 3. mnoštvo; ~**ano** legionar

legionel|o (*bakt*) legionela (*Legionella*) aerobna bakterija uzročnik teškog oboljenja pluća; ~**ozo** legioneloza, legionarska bolest

legitim|i (*tr*) legitimirati 1. dokazati identitet nekim dokumentom; potvrditi pravo ili zahtjev nekim dokumentom; 2. ozakoniti, ovjeriti, potvrditi, priznati; ~(**ad**)o legitimiranje; ~**aĵo**, ~**ilo** legitimacija, osobna karta = IDENTIGILO

legitimaci|o = LEGITIMAJOJ

legom|o (*agr*) povrće, zelen; ~**ejo**, ~**ĝardeno** povrtnjak; ~**vendisto** prodavač povrća

legum|o (*bot*) mahuna (legumen), suhi plod pucavac = GUŠO, KOSO; ~**ino** (*bot, kem*) legumin, glavna bjelančevina u plodu mahunastih biljaka

leguminoz|oj = FABACOJ

leguzi|o (*bot*) zrcalica (*Legousia*) iz por. zvončića; **venusspegula** ~o venerina zrcalica (*L. speculum-veneris*)

leg|o (*prav*) zakon, propis; *usp.* **dekreto**, **ordono**, **edikto**; ~a zakonski; ~**aro** zakonik, kodeks, zbir zakona; ~**eco** zakonitost; ~**igi** ozakoniti; ~**isto** (*pov*) legist; ~**doni**, ~**fari** donijeti, proglasiti zakon; ~**oforta** pravomoćan, pravovaljan; ~**oscien-co** pravo = JURO, JUROSCIENCO; **ekster~a** nezakonit, vanbračan; **ekster~ulo** bezakonik, čovjek izvan zakona; **kontraū~a** protuzakonit; **laū~a** zakonski, legalan; **ne~a** nezakonski, vanzakonski; **milit~o** ratni zakon

leĝer|a ležeran 1. lagan, lak; 2. opušten, neusiljen; 3. površan, nemaran

lejšmani|oj (*biol*) lišmenije (*Leishmania*) grupa pa-

- razita na bijelim krvnim zrcima, bičaši koji uzrokuju lišmenijazu; ~**azo** lišmenijaza, epidemijska "crna bolest" u tropskim krajevima, slična malariji
- lek|j** (*tr*) lizati, oblizivati; ulizivati se; dodvoravati se; ~**ado** lizanje; ~**ažo** lizalica, slatkiš na štapiću; **for~i** oblizati; **pič~i** (*fam*) lizati ženski spolni organ = FRANDZI
- lekanor|o** (*bot*) lekanora, mana (*Lecanora*) rod jestivih gomoljastih lišaja
- lekant|o** (*bot*) obična ivančica = ORDINARA LEŪKANTO; ~**eto** tratinčica = PLURJARA BELISO
- leki|o** lekcija, predavanje, poduka, obučavanje; ~**i** (*tr*) držati predavanje, davati kome lekcije
- leksem|o** (*ling*) leksem, riječ kao strukturni element u jeziku, najmanja značenjska jedinica
- leksik|o** leksik, dijalekta; sve riječi nekog jezika ili narječja; ~**ologo** leksikolog; ~**ologio** leksikologija, jezikoslovna znanost koja proučava lekseme, njihove kombinacije, povijest i funkciju u određenom sociokulturnom sustavu
- leksikograf|o** leksikograf; ~**io** leksikografija, sastavljanje rječnika i leksikona
- leksikon|o** leksikon, knjiga s abecedno poredanim i sažeto protumačenim izborom iz općih ili stručnih enciklopedijskih pojmova i biografija ~**a** leksikonski
- lekt|o** (*pov*) vrsta počivaljke na kojoj se poluležalo tijekom jela
- lektin|o** (*kem*) lektin, biljni protein
- lektor|o** lektor 1. nastavnik praktičar na visokim školama; 2. jezično-stilski dotjerivač rukopisa za objavljivanje; 3. (*kaz*) stručnjak koji se brine za jezik i akcente u kazalištu; 4. (*kat*) onaj koji u crkvi tijekom bogoslužja čita odlomke iz Svetog pisma; ~**i** (*tr*) lektorirati, dotjerivati rukopis
- lektur|o*** (*ling*) lektura 1. jezičnostilsko ispravljanje i uređivanje tekstova; 2. lektira, štivo
- lem|o**¹ lema 1. (*mat*) postavka; 2. (*fil*) premisa u filozofiji; 3. (*leks*) natuknica; riječ u abecednom nizu, koja se obrađuje u rječniku
- lem|o**² (*bot*) obuvenac, donji cvjetni zalistak u cvijetu trava
- lem|o**³ (*zoo*) leming (*Lemmus*) rod malih sisavaca iz reda glodavaca, por. voluharica, živi u sjevernoj Europi i Aziji
- leming|o** = LEMO 3
- lemn|o** (*bot*) vodena leća (*Lemna*) iz istoimene porodice
- lemnisk|o** (*anat*) lemniskus; skupina vlakana, osobito bijelih živčanih vlakana u mozgu
- lemniskat|o** (*mat*) lemniskata, vrsta zatvorene križulje slične položenoj osmici
- lempir|o*** (*novč*) lempira, novčana jedinica u Hondurasu (100 centavosa)
- lemur|o** (*zoo*) lemur, maki (*Lemur*) rod polumajmuna velike glave i očiju; *usp.* **galago**, **loriso**, **tarsio**
- len|o*** traka ceste odijeljena crtovnom oznakom
- lens|o** (*opt*) leća, prozirno stakleno tijelo od dviju konkavnih ili konveksnih ploha; povećava ono što se gleda; ~**aro** (*fov*) objektiv; ~**ometro** aparat za mjerenje dioptrijske jakosti naočala; **kontakt~o** kontaktna leća; **okul~o** (*anat*) prirodna leća, dio oka kroz koji se projicira vidna slika = KRISTALINO
- lent|o** (*bot*) leća, sočivica (*Lens*) iz por. leptirnjača
- lentibulari|o** = URTIKULARIO
- lenticel|o** (*bot*) lenticela, pjega, mali lećasti otvor na kori drveća
- lentisk|o** (*bot*) balzamna tršlja, mrtvika, tršalj, mastika (*Pistacia lentiscus*) iz por. vonjača = MASTIKARBO
- lentug|o** pjega, mrlja, obojena točka na koži, obično na licu; v. **efelido**, **nevuso**
- leon|o** lav 1. (*zoo*) (*Panthera leo*); 2. (**L**)~**o** (*astr*) Lav, A. zviježđe zodijska; B. peti po redu znak u zodijsku; ~**a** lavlji; **mar~o** morski lav
- leontod|o** (*bot*) maslačak (*Taraxacum officinale*) iz por. glavočika
- leontodon|o** (*bot*) lavlji zub (*Leontodon*) iz por. glavočika
- leontopod|o** (*bot*) runolist (*Leontopodium*) iz por. glavočika; **alpa** ~**o** planinski runolist (*L. alpinum*) = EDELVEJSO
- leonur|o*** (*bot*) obična srčenica (*Leonurus cardiaca*) iz por. usnača
- leopard|o** (*zoo*) leopard (*Panthera pardus*) zvijer iz por. mačaka = PANTERO; **mar~o** morski leopard (*Hydrurga leptonyx*); **neğ~o** sniježni leopard (*Uncia uncia*) = UNCIO; **čas~o** = GEPARDO
- lepad|o** (*zoo*) lupar obični (*Lepas*) morski rak koji se hvata za stijene ili čamce
- lepidi|o** (*bot*) grbica (*Lepidium*) iz por. krstašica
- lepidodendr|o** (*geol*) lepidodendron (*Lepidodendron*) rod fosilnih paprati iz doba karbona
- lepidopter|oj** (*ent*) leptiri lepidopteri, red leptira = PAPILOJ
- lepidosaūr|oj** (*zoo*) lepidosauri, nadred gmazova
- lepiot|o** (*bot*) suncobranka (*Lepiota*) rod gljiva klobučarki iz por. pečurki; **granda** ~**o** sunčanica (*Macrolepiota procera*) jestiva gljiva
- lepism|o** (*ent*) šećerni četinaš (*Lepisma*)
- lepist|o** (*bot*) kružoliska (*Lepista*) rod gljiva klobučarki iz por. kružoliski; **nuda** ~**o** modrikača (*L. nuda*) jestiva gljiva
- lepor|o** (*zoo*) zec (*Lepus*) okretan i brz glodavac iz por. zečeva; **Patagonia** ~**o** = DOLIKOTO; ~**ažo** (*kul*) zečevina, meso i jelo od zeca; ~**edo** porodica zečeva (*Leporidae*); ~**uloj** red glodavaca u koje spadaju zec i kunić; **for~i** (*ntr*) pobjeći kao zec; ~**hundo** (*kinol*) hrt, pas zečar; ~**lipo** (*med*) zečja usna, hrnjavost
- lepr|o** (*med*) lepra, leproza, guba, zarazna bolest kože i perifernih živaca; ~**ulo** gubavac; ~**ulejo** leprozorij, bolnica za gubavce
- lept|o**¹ (*ent*) ličinka grinje (*Leptus*), tekut u gnijezdima miševa; 2. (*novč*) lepton, stoti dio drahme
- leptinotars|o** (*ent*) krumpirova zlatica (*Leptinotarsa*)
- leptocefal|o** (*zoo*) leptocefalus, ličinka jegulje (*Leptocephalus*)
- lepton|o** (*fiz*) lepton, elementarna čestica na koju ne djeluje jaka sila
- leptospir|o** (*bakt*) leptospira (*Leptospira*) bakterija, vrsta spirohete nametnik na životinjama i ljudima; ~**ozo** leptospiroza, bolest uzrokovana leptirosirom
- leptur|o*** 1. (*ent*) strizibuba (*Leptura*); **makulita** ~**o** pjegava cvjetna strizibuba (*L. maculata*); 2. (*bot*) tankorepić, biljak (*Lepturus*)

lern|i (*tr*) učiti, stjecati, usvajati znanje; ~(**ad**)**o** učenje, nauk; ~**ajfo** ono što se uči; ~**anto** učenik; ~**ejo** škola; učilište, ~**eja** školski; ~**ejestro** ravnatelj škole; ~**ema** sklon učenju, marljiv, vrijedan; ~**igi** podučavati = INSTRUI; ~**ofako** nastavni predmet; ~**oknabo** šegrt, naučnik; ~**otempo**, ~**ojaroj** godine studija, učenja, naukovanja; **el~i** izučiti, naučiti; **kun~anto** suučenic, školski drug; **mem~into** samouk; **post~eja** izvanškolski; **tra~i** proučiti; **fak~ejo**, stručna škola; **meti~anto** učenik u privredi, naučnik, šegrt = LERNOKNABO; **mez~ejo** srednja škola; **stir~ejo** vozačka škola; **varto~ejo** vrtić, mala škola

lert|a spretna, okretan, vješt, umješan, snalažljiv; ~**e** spretno, vješto; ~**ajfo** vještina; ~**eco** spretnost, okretnost, umješnost; ~**igi** izvježbati se, postati spretna, vješt; ~**ulo** spretna, vješt čovjek, snalažljivac; **mal~a** nesprenan, nevješt; **mal~ulo** nesprenjaković

lesiv|o 1. (*pov*) lužina, lukšija, cijed; voda za pranje u kojoj je kuhan pepeo; 2. industrijski prašak ili tekućina za pranje rublja; ~**i** (*tr*) prati lužinom ili praškom za pranje; ~**ejo** praonica rublja; ~**mašino** perilica, stroj za pranje rublja; **vaz~o** sredstvo za pranje suda

Lesot|o (*geog*) Lesoto, država u jugoistočnoj Africi; ~**ano** (*etn*) Lesotanac

lestr|o = RABMEVO

letal|a letalan, smrtonosni, smrtni

letargi|o letargija 1. (*pat*) stanje jake pospanosti; 2. mrtvilo, tromost, bezvoljnost

leter|o pismo, list; omotnica u kojoj je papir s tekstom koji se šalje drugome; ~**a** listovni; ~**e** pismeno, putem pisma; ~**eto** pisamce; ~**isto** listonoša, pismoša, poštar; ~**kesto** sandučić za pisma, poštanski sanduk; ~**skatolo** sandučić za pisma u privatnim kućama i stambenim zgradama; **aviz~o** aviza, avizo, obavijest o otpremi, prispjebu robe ili novca; **čen~o** lančano pismo; **dedič~o** posveta, pismo sa posvetom; **frajto~o** teretni list, teretnica; **kredit~o** kreditno pismo; **sekur~o** dozvola, propusnica = PASPERMESO

leton|o (*etn*) = latvo

letr|oj* osnovni studij klasične naobrazbe

leūcin|o (*kem*) leucin, aminoizokapronska kiselina, sastavni dio mnogih bjelančevina

leūcisk|o (*iht*) bjelica (*Leuciscus*), slatkovodna riba

leūcit|o* (*min*) leucit, kalijev aluminosilikat bijele do sive boje

leūg|o* morska milja, stara dužinska mjera (oko 4 km)

leūkant|o (*bot*) ivančica, margareta (*Leucanthemum*) iz por. glavčika; **ordinara ~o** obična ivančica, livadna ivančica (*L. vulgare*) = LEKANTO

leūkemi|o (*med*) leukemija, bjelokrvnost, leukoza; zloćudna bolest krvotvornog sustava koju karakterizira bujanje promijenjenih leukocita i nezrelih bijelih stanica

leūko| (*kem*) leuko-; kao prvi dio riječi znači, bijel, svjetao, bezbojan

leūkocit|oj (*biol*) leukociti, bijela krvna tjelešca; ~**ozo** (*med*) leukocitoza, umnožavanje leukocita u krvi

leūkoderma|o* (*med*) leukodermija, pojava bijelih mrlja na koži, npr. kod psorijaze, luesa i sl.

leūkoj|o (*bot*) drijemovac (*Leucojum*) iz por. sunovrata

leūkom|o (*med*) leukom, zamućenje rožnice, neprozirna mutnoća rožnice

leūkopeni|o* (*med*) leukopenija, znatno smanjenje broja leukocita u krvi

leūkoplast|o (*farm*) leukoplast, flaster, cinkov bijeli melem

leūkopoez|o (*med*) leukopoeza, formiranje leukocita u organizmu = LEŪKOCITPOEZO

leūkore|o (*med*) leukoreja, bjelotok, bijelo pranje; bijeli iscjedak kod žena

leūkot|o* (*bot*) leukotoja (*Leucothoë*) iz por. vrijesova

leūkoz|o = LEŪKEMIO

leūs|o (*min*) les, prapor; stijena nastala taloženjem prašine i sitnog pijeska

leūtenant|o (*voj*) poručnik, časnički čin niži od natporučnika; **sub~o**, **vic~o** potporučnik; **čef~o** natporučnik

lev|i (*tr*) dignuti, podignuti, dizati, uspraviti; **sin** ~**i** dignuti se, dići se; ~(**ad**)**o** dizanje, podizanje; ~**atoro** 1. = ELEVATORO; 2. (*anat*) mišić podizač;

~**ebla** koji se može podignuti; ~**eti** pridignuti; ~**igi** dignuti se, ustati; ~**igo** dizanje, ustajanje, ustanak;

~**ilo** (*fiz, teh*) dizalica, dizač, poluga; ~**aparato**, ~**mašino** dizalica, naprava za dizanje; *usp.* **lifto**,

elevatoro, **gruo**; **de~i** pridignuti; **ek~i** podignuti, početi dizati; **for~i** ukloniti dižući; **mal~i** spustiti;

mal~o spuštanje; **mal~igo** pad, padanje; **pri~i** rasporemiti, pospremiti (npr. stol poslije jela); **re~i** ponovno dignuti; **re~igi** ponovno se dignuti, ponovno ustati, uskrsnuti; **čar~ilo** dizalica za kola;

rad~ilo dizalica kod izmjene kotača automobila; **kurten~igo** (*kaz*) dizanje zastora u kazalištu;

rok~ilo željezna poluga za dizanje kamenih blokova; **salt~igi** ustati skokom; **sun~igo** izlaz sunca; **šaržo~ilo** teretna dizalica; **šraūb~ilo** aparat na navoj za dizanje teškog tereta; *v.* **kriko**

lev|o (*novč*) lev, bugarska novčana jedinica (100 stotinki)

levanten|o levantinac, čovjek s Levanta, istočnog dijela Sredozemlja

levid|o (*vjer*) levit 1. (*hebr*) svećenik iz Levijeva plemena koji je služio u jeruzalemskom hramu; 2. (*kat*) svećenik, u katoličkoj liturgiji đakon i subđakon

levirat|o levirat; dužnost muževa brata da se oženi njegovom udovicom (kod nekih naroda na Istoku)

levistik|o (*bot*) ljupčac, miloduh, selen (*Levisticum*) iz por. štitarki; *usp.* **celerio**

levitaci|o (*psih*) levitacija; halucinatorni doživljaj održavanja u zraku bez oslonca

Levjatan|o (*mit*) levijatan 1. strašna i golema biblijska morska neman; 2. zvijer, zloduh uopće

levkoj|o (*bot*) = MATIOLO

levrel|o (*kinol*) hrt, pasmina lovačkog psa = LEPORHUNDO

levuloz|o (*kem*) levuloza, voćni šećer = FRUKTOZO

levur|o* = GISTO

lez|o 1. (*med*) ozljeda, povreda; 2. šteta, škoda, kvar; ~**i** (*tr*) ozlijediti, povrijediti; oštetiti, naškoditi

li (*gram*) on; osobna zamjenica muškog roda; ~**a** njegov; ~**aj** njegovi; ~**n** njega, ga

li|o li; kineska mjera za dužinu – 576 m.
lian|o (*bot*) lijana, penjačica, povijaša, biljka duge tanke stabljike koja se penje uz podlogu pomoću kvačica, vitica, bodlji, trnja
lias|o (*geol*) lijas, razdoblje u razvoju Zemlje; najstarije doba donje jure
liatris|o* (*bot*) smrljak (*Liatris*) iz por. glavočika
Liban|o (*geog*) Libanon, država u Aziji na obali Sredozemnog mora; ~**ano** libanonac
libanot|o* (*bot*) zdravinjak (*Libanotis*) iz por. štitarki
libel|o (*ent*) vilino vretence (*Libellula*) veliki kukac sa 4 duga prozirna krila = ODONATO
liber|a slobodan, nesputan, neovisan, neobvezan; ~**e** slobodno, neovisno; ~(**ec**)o sloboda, nezavisnost, neovisnost; ~**igi** osloboditi; ~**iĝi** osloboditi se; ~**iĝo** oslobođenje; **de~iĝi** odvojiti se; **el~igi** pustiti na slobodu; **for~igi** razriješiti, otpustiti; **mal~a** neslobodan, sputan, zarobljen; **mal~eco** sputanost, zarobljenost, zarobljeništvo; **mal~ejo** zatvor, uze, tamnica, kaznionica; **mal~igi** uhititi, zatvoriti; **mal~ulo** zatvorenik, kažnjenik, uznik, uhićenik; **tro~eco** raspuštenost, raspojasanost; **dev~a** oslobođen dužnosti; **pek~igi** odriješiti od grijeha = ABSOLVI; **pens~eco** slobodoumlje; **pres~eco** sloboda štampe; ~**pensulo** slobodoumlnik, slobodni mislilac; ~**tempo** praznik, ferije, slobodno vrijeme
liberal|a liberalan, slobodarski; ~**eco** liberalizam, slobodoumlje
Liberi|o (*geog*) Liberija, država na zapadnoj obali Afrike; ~**ano** (*etn*) Liberijac
libertin|o libertin 1. (*pov*) slobodnjak, oslobođeni rob u antičkom Rimu; 2. (*pov*) slobodnjak u hrvatsko-ugarskoj državi; 3. čovjek slobodnog života, razvrtnik; ~**ismo** libertinizam, razuzdanost
Libi|o (*geog*) Libija, država u sjevernoj Africi na obali Sredozemnog mora; ~**ano** Libijac
libid|o (*fiziol*) libido, spolni nagon, spolna žudnja, požuda, pohota
libr|o knjiga; ~**a** knjiški, koji se odnosi na knjigu; ~**ačo** knjižurina, loše napisana knjiga; ~**aro** knjige, zbirka knjiga, biblioteka; ~**ejo** knjižara; ~**eto** knjižica, mala knjiga; ~**isto** knjižar; ~**ujo** torba za knjige, školska torba; ~**oapogilo** podupirač za knjige na polici; ~**okovrilo** ovitak knjige; ~**opruntejo** posudionica knjiga, knjižnica; ~**otendado** knjigovodstvo; ~**ovendado** prodaja knjiga; **adres~o** adresar; **evangeli~o** (*kat*) evanđelistar; **gvid~o** vodič; **jar~o** godišnjak; **kas~o** blagajnička knjiga; **lego~o** čitanka; **lerno~o** udžbenik; **log~o** (*pom*) plovidbeni dnevnik; **man~o** priručnik; **memor~o** spomenica, zbornik, knjiga izdana u spomen na nekoga ili nešto; **mendo~o** knjiga narudžaba; **mes~o** (*kat*) misal; **not~o** notes, bilježnica; **poš~o** džepna knjiga; **preĝo~o** molitvenik; **šuldo~o** knjiga dugovanja; **tag~o** dnevnik; **telefon~o** telefonski imenik
libred|o, **libret|o** (*knjiž*, *glazb*) libreto, tekst napisan za glazbeno-scensko izvođenje; ~**isto** libretist, pisac libreta
lic|i (*ntr*) dolikovati se, priličiti se, pristojati se, smjeti, biti dopušteno; ~**a** doličan, prikladan, dostojan, dopušten

lice|o¹ licej, gimnazija u nekim zapadnoeuropskim zemljama
lice|o² 1. (*pov*) Licej (grč. Lýkeion), škola u staroj Ateni u kojoj je predavao Aristotel; 2. aristotelovo učenje i filozofija
licen|o (*ent*) obični plavac (*Lycaena*) rod malih plavih leptira
licenc|o (*prav*) licenca, licencija; 1. (*knjiž*) iznimno odstupanje od gramatičkih ili pjesničkih pravila; 2. (*prav*, *ek*) pravni posao kojim se ustupa iskorištavanje izuma, žiga, uzorka ili modela; **usp. patento**, **koncesio**; **poezia ~o** (*licentia poetica*) pjesnička sloboda; ~**i** (*tr*) licencirati, odobriti licencu, dopustiti korištenje
licenci|o (*teol*) licencijat, akademski stupanj teoloških studija; odgovara stupnju magisterija; ~**ulo** naziv za svršenog sveučilištarca u nekim zemljama
lici|o¹ (*bot*) vučac, kustovnica (*Lycium*) iz por. pomoćnica; **ordinara ~o** obična kustovnica, obični vučac (*L. barbarum*); **Ĉinia ~o** kineski vučac (*L. chinensis*)
lici|o² (*bot*) liči, plod kineskog ličija; ~**ujo**, ~**arbo** kineski liči, (*Litchi chinensis*) iz por. sapunjavki
lid|o (*glazb*) lid, njemačka pučka pjesma, popijevka
lidar|o (*telkom*) lidar, radar koji emitira jake impulse svjetlosti koji se odbijaju od čestica u atmosferi
lien|o (*anat*) slezena, organ kralježnjaka smješten u lijevom dijelu trbušne šupljine; ~**ito** upala slezene; ~**ektomio** operativno uklanjanje dijela ili cijele slezene
lienteri|o (*med*) lijenterija, proljev s izlučivanjem ne potpuno probavljene hrane
lift|o lift, dizalo, dizalica; uređaj za okomiti prijevoz – dizanje i spuštanje – osoba ili tereta u visokim zgradama; ~**isto** poslužitelj u dizalu; **plad~o** malo dizalo za dostavu hrane; **štopar~o** = ESKALATOR
lig|i (*tr*) vezati, povezati, spojiti; ~**o** 1. veza, sveza, spoj, odnos; 2. savez, liga, unija; 3. (*fiz*) kontakt; 4. (*kem*) spoj; ~**ado** vezanje, povezivanje, spajanje; ~**aĝo** zavežljaj, ono što je vezano, spojeno; ~**ano** član saveza; ~**ato** (*biol*) molekula koja se može vezati uz drugu molekulu; ~**azo** enzim koji može vezati dvije molekule; ~**iĝi** vezati se, povezati se, spojiti se; ~**ilo** 1. vezivo, veza, stvar koja povezuje; 2. (*kem*, *građ*) vezivo, tvar koja povezuje nepovezane čestice neke mješavine u cjelinu; ~**iteco** povezanost; **al~i** privezati, spojiti; **ĉirkaũ~i** oviti, omotati; **dis~i** odvezati, razvezati; **inter~i** međusobno povezati; **inter~iteco** međusobna povezanost; **kun~i** sastaviti, spojiti jedno s drugim; **mal~i** razvezati, odriješiti; **re~i** ponovno spojiti; **sen~a** nevezan, nepovezan, nespojen; **brid~ilo** metalna spojnica; **har~o** pletenica kose; **ĵur~i** vezati zakletvom, zakletki nekoga; **štrump~ilo** podvezica = ŠTRUMPTENILO
ligament|o ligament 1. (*anat*) tetiva, duguljasta tvorba od gusta veziva koja povezuje i učvršćuje kosti u zglobu ili pojedine organe; 2. sveza, veza
ligatur|o ligatura, spojnica; 1. (*med*) A. podvezivanje neke anatomske strukture, osobito krvne žile; B. tvar kojom se ona podvezuje (konac, svila i sl.); C. vezanje zuba uz drugi zub; 2. (*graf*) spajanje dva-

- ju ili više slova u jedno; dvojno slovo (npr. oe); 3. (*glazb*) lúk kojim se povezuju dvije note iste visine u jedno trajanje; ~i (*tr*) spojiti ligaturom
- lige|o** (*bot*) prutovača (*Lygeum spartum*) iz por. trava
- lign|o** drvo 1. odsječeno stablo ili komad stabla; 2. obrađena drvena građa ili drveni predmet; ~a drven, drveni, drvni; ~a**o** drvenina, obrađeni predmet od drva; ~a**isto** stolar; ~e**ca** drvenast; ~e**jo** drvarnica, drvenara, skladište drvne građe; ~e**ro** trun drveta; ~e**to** mali komad drveta; ~e**ino** (*kem*) lignin, organska tvar u biljnim stanicama; ~e**isto** trgovac drvom; ~e**izi** (*tr*) opremiti drvenom; ~e**okarbo** drveni ugljen; ~e**olato** furnir; ~e**otegi** presvući drvenim pločama; **brul~o** gorivo drvo; **čarpent~o**, **konstru~o**, **seg~o** građevno drvo, stolarija; **flos~o** naplavljeno drvlje
- lignit|o** (*min*) lignit, drveni ugljen
- ligroin|o*** (*kem*) ligroin, slabo hlapeći destilat nafte, otapalo za masti i smole
- ligul|o** (*bot*) ligula, jezičac; obuhvaća stabljiku trava; razvija se na mjestu gdje rukavac lista prelazi u lisnu plojku
- ligur|oj** (*pov*, *etr*) Liguri, predindoeuropski narod naseljen na jugu Francuske i sjeveru Italije; (**L**)~**io** (*geog*) Ligurija, pokrajina u zapadnoj Italiji
- liguri|o** (*min*) ligurij, vrsta dragog kamena
- ligust|o*** (*bot*) crna kopriiva (*Ligusticum*) iz por. štitarke
- ligustr|o** (*bot*) kalina, zimolez (*Ligustrum*) iz por. maslina; **Japania ~o** japanska kalina (*L. japonicum*); **ordinara ~o** obična kalina, kustovnik (*L. vulgare*) ukrasna biljka za žive ograde
- ligustik|o*** (*bot*) koprenjak (*Ligusticum*) iz por. štitarke
- lihen|o** (*med*) lihen, lišaj, dugotrajna kožna bolest s čvoričima i svrbežom
- Lihtenštejn|o** (*geog*) Lihtenštajn, neovisna kneževina u srednjoj Europi; ~**ano** Lihtenštajnac
- lik|i** (*ntr*) 1. curiti, propuštati tekućinu; 2. (*el*) odvoditi struju; ~**o** curak, oštećeno mjesto koje propušta tekućinu; ~**ado** propuštanje, curenje; ~**imuna** nepropustan; **tra~iği** procuriti, curnuti; **fulm~ejo** gromobran, odvod struje
- likantrop|o*** (*psih*) likantrop, vukodlak; ~**io** likantropija; psihičko stanje pri kojem bolesnik umišlja da se pretvorio u vuka
- liken|o** (*bot*) lišaj; ~**oj** lišajji (*Lichenes*) niže biljke kojima je tijelo sastavljeno od hifa gljiva i stanica algi
- likid|a*** (*fin*) likvidan, koji primicima pokriva izdatke
- liknid|o** (*bot*) = SILENO
- likoperd|o** (*bot*) puhara (*Lycoperdon*) rod gljiva stapčara okruglastih plodišta = POLVOFUNGO
- likopersik|o** (*bot*) rajčica, paradajz, pomidor (*Lycopersicon*) iz por. pomoćnica; **manğebla ~o** jestiva rajčica (*L. esculentum*)
- likop|o*** (*bot*) vučja noga (*Lycopus europaeus*) iz por. usnača
- likopodi|o** (*bot*) crvotočina obična (*Lycopodium*) iz por. crvotočina; ~**acoj** porodica crvotočina, prečice (*Lycopodiaceae*); ~**opsidoj** razred crvotočina, papratnjače (*Lycopodiatae*)
- liktor|o** (*pov*) liktor, osoba koja je pratila nekoga od
- viših službenika starorimske republike noseći svežanj prutova
- likv|o** tekućina, likvor; **Bordoza ~o** (*agr*) bordoška juha, otopina modre galice i vapna za prskanje vinove loze; **cerbospina ~o** (*anat*) cerebrosposinalni likvor, tekućina koja dijeli mozak i kralježničnu moždinu od moždanih ovojnica; **interčela ~o** (*anat*) međustanični likvor; ~**a** tekući, fluentan, fluidan; ~**eco** tekuće stanje; ~**igi** otopiti, učiniti tekućim ~**iği** rastopiti se, postati tekuć;
- likvesk|i** (*ntr*, *fiz*, *kem*) likvefakirati, postati tekuć zbog upijanja pare iz zraka
- likvid|i** (*tr*) likvidirati 1. prekinuti, ukinuti; 2. uništiti, ubiti; 3. (*fin*) obračunati, obračunavati; ~(**ad**) likvidacija 1. poništenje; 2. uništenje, smaknuće; 3. obračun, obračunavanje; ~**anto**, ~**isto** likvidator, službenik financijskog odjela koji likvidira račune
- likvid|o** (*fon*) likvida, tekući suglasnik (l, lj, r)
- likvidambar|o** (*bot*) likvidambar, storač (*Liquidambar*) iz por. ambarovki; **orienta ~o** orijentalni likvidambar (*L. orientalis*); **storaka ~o** američki likvidambar (*L. styraciflua*) služi za dobivanje stira-balzama
- likvor|o** (*kul*) liker, slatko alkoholno piće; **absinta ~o** pelinkovac
- lil|a** lila, svijetlo-ljubičast
- lilak|o** (*bot*) obični jorgovan; v. SIRINGO
- lilij|o** (*bot*) ljiljan, krin, lijer (*Lilium*) iz por. ljiljana; ~**a** nježno bijel (poput ljiljana); ~**acoj** ljiljani (*Liliaceae*) porodica biljaka jednosupnica s podzemnom stabljikom (lukovica, gomolj, podanak); ~**opsidoj** ljiljanke (*Liliopsidae*), razred kritosjemenjača; **akvo~o** = NIMFEO, NUFARO; **mar~o** = MARA PANKRATIO; **tag~o** = HEMEROKALIDO
- liliput|a** liliputanski, patuljast, pigmejski, koji je vrlo malog rasta; ~**ano** liliputanac
- lim|o** granica 1. međa, crta koja razdvaja dvije zemaljske cjeline; 2. zamišljena crta ili mjera koja razdvaja nešto; ~**a** granični; ~i (*tr*) graničiti; ~**igi** ograničiti, ograditi; ~**iga** ograničavajući; ~**ig(ad)** ograničenje, ograničavanje; ~**iği** ograničiti se; ~**tempo** rok, ograničeno vrijeme; **apud~a** pogranični; **čirkaū~i** ograditi; **dis~i** razgraničiti; **sam~a** istograničan, koji ima istu granicu; **sen~a** bezgraničan; **trans~iği** prijeći granicu, prijeći preko granice; **ağo~o** granica starosti; **akvodis~o** (*geog*) razvod, razdvajanje tijekom vode; **altitud~o** (*zrak*) visinska granica; **ced~o** (*teh*) granica rezistencije; **elastec~o** (*teh*) granica elasticiteta; **kurent~igilo** ograničavač struje; **land~o** državna granica; **temp~o** vremenski rok; **temp~a** vremenski ograničen
- lima|o** (*zoo*) lima, pilača (*Lima*), rod školjkastih mekušaca
- limak|o** (*zoo*) golač, balavac (*Limax*), puž bez kućice; ~**i** (*ntr*) biti spor kao puž
- limand|o** (*ihf*) zlatni jezik (*Limanda*), vrsta plosnate morske ribe
- limb|o**¹ limb 1. (*teh*) rub s ucrtanom stupanjskom skalom, sprava za mjerenje kutova; 2. (*astr*) obod nebeskih tijela
- limb|o**² (*kat*) limb, mjesto gdje se nalaze duše onih koji su bez svoje krivnje isključeni iz raja – nekrštena djeca

lime|o (*bot*) kiselu limunu (*Citrus aurantiifolia*), malo drvo iz Azije s plodovima zelene kore
limes|o (*bot*) limeta (*Citrus limetta*), drvo s plodovima sličnih pravom limunu
limerik|o (*knjiž*) limerik, u irskoj književnosti, šalji-va pjesmica od pet stihova
limes|o limes 1. (*mat*) granična vrijednost; 2. (*pov*) granica Rimskog carstva; 3. općenito: granica, međa
limf|o limfa 1. (*anat*) bezbojna tjelesna tekućina koja struji limfnim žilama, a sadržava hranidbene, obrambene i otpadne tvari, te ima ulogu pri izmjeni tvari; 2. (*bot*) mezgra, vodenasti sok u biljkama; ~**a** limfni; ~**oida** limfoidan, koji izgleda kao limfa
limfangit|o (*med*) limfangitis, upala limfnih žila = LIMFANGIITO
limfat|a (*med*) limfatičan, koji se odnosi na limfu; ~**ismo** limfatizam; ~**ulo** limfatičan čovjek; blijed, kao nadut, s otečenim limfnim čvorovima i sklon upalama
limfocit|o (*fiziol*) limfocit, vrsta leukocita važnih u imunološkoj obrani organizma
limfopoez|o* (*med*) limfopoeza, formiranje bijelih tjelesaca i limfocita u limfoidnim organima
limit|o* (*trg*) limit, veličina ili vrijednost koja se ne smije prekoračiti
limne|o (*zoo*) obični barnjak (*Limnaea*), vrsta puževa s čunjastom rožnatom školjkom
limon|o (*bot*) pravi limun, citriona (*Citrus limon*), iz por. rutvica
limonad|o (*kul*) limunada, napitak od limuna
limoni|o (*bot*) mrižica travulja (*Limonium*) iz por. vranjemila
limonit|o (*min*) limonit, rudača smeđe boje, željezov oksid-hidroksid
limosel|o (*bot*) voduška (*Limosella aquatica*) iz por. strupnikovica
limoz|o (*orn*) muljača (*Limosa*) ptica iz por. ćurlina s nadolje zavnutim kljunom
limul|o (*zoo*) američki bodljaš (*Limulus polyphemus*) morski člankonožac iz skupine beskralježnjaka
limuzin|o limuzina, natkriveno osobno vozilo
lin|o (*bot*) lan (*Linum usitatissimum*); ~**acoj** (*Lina-ceae*) porodica lanova; ~**ažo** laneno platno; ~**oleo** laneno ulje; ~**oleata acido** (*kem*) masna kiselina lanenog ulja; ~**semo** sjeme lana; ~**astero~o** (*bot*) zvjezdolan (*Asterolinon*) iz por. jaglaca
linalol|o (*kem*) linalol, terpentinski alkohol, sastojak mnogih eteričnih ulja
linari|o (*bot*) lanilist (*Linaria*) iz por. strupnikovica; ~**alpa ~o** planinski lanilist (*L. alpina*)
linč|j (*tr*) linčovati, smaknuti odlukom svjetine bez prethodnog sudskog postupka; ~(**ad**)o linč, linčovanje, sud gomile
lind|a ljubak, dražestan, mio, nježan
linderni|o (*bot*) trožilni ljubor (*Lindernia pyxidaria*) iz por. zijevalica
line|o 1. dužinska mjera 1/12 cola ili 2,256 mm; 2. (*pom*) tanki čvrsti konop; 3. (*el*) električna linija; ~**dudrata ~o** dvožična linija; ~**granddistanca ~o** telefonska daljinska linija; ~**plurstacia ~o** linija za veći broj pretplatnika; ~**kondukto ~aro** linijska

mreža; ~**kontakto~o** transmisijska linija; ~**transsen-da ~o** razvodna stanica
linear|a linearni 1. (*mat*) koji se odnosi na liniju, pravac; 2. jednolik, ravnomjeran, koji se povećava u istoj mjeri
lingam|o (*vjer*) linga, lingam, falusni simbol indijskog boga Šive
lingv|o jezik, govor; *usp.* ~**žargonu, slango, dialektu**; ~**a** jezični; ~**ažo** narječje, karakteristični govor; ~**iko, ~istiko** lingvistika, jezikoslovlje, znanost o jeziku; ~**isto** lingvist, jezikoslovac; ~**inter~istiko** interlingvistika; ~**meta~o** konvencionalni jezik; ~**du~a** dvojezični; ~**du~eco, du~ismo** dvojezičnost; ~**font~o** izvorni jezik; ~**fremd~o** strani jezik; ~**gesto~o** znakovni jezik; ~**help~o** pomoćni jezik; ~**kaš~o** tajni jezik; ~**mašin~o** kompjutorski jezik; ~**mond~o** svjetski jezik; ~**plan~o** planski jezik, umjetni jezik; ~**pont~o** posrednički jezik, jezik kao most; ~**plur~a** višejezični; ~**program~o** (*inf*) programski jezik; ~**psiko~istiko** psiholingvistika; ~**signo~o** znakovno pismo; ~**unu~a** jednojezični
lini|o crta, linija, redak, pravac; ~**a** linijski, crtovni; ~**e** linearno, po crti; ~**i** (*tr*) linirati, iscrtavati, špartati; ~**aro** (*glazb*) notne crte, crtovlje; ~**igi** poredati; ~**ilo** ravnalo, redalica, lineal; ~**inter~o** razmak između crta; ~**prored** između redaka pisanog teksta; ~**aer~o** zračna linija; ~**lim~o** granična crta; ~**servir~o** (*sport*) servisna crta (u tenisu); ~**šarg~o** (*pom*) crta opterećenja broda; ~**tuš~o** (*sport*) dodirna crta
liniment|o (*farm*) liniment, ljekovito sredstvo za utrljavanje u kožu
link|o (*zoo*) europski ris (*Felis lynx*) zvijer iz porodice mačaka
linkrust|o* linkrust, materijal načinjen od kartona i specijalne smole sličan linoleumu; služi za oblaganje zidova
linoid|o (*bot*) sulanak (*Radiola linoides*) iz por. lanova
linoleum|o* linoleum, vrsta industrijske plastične oplate za podove
linotip|o (*tisk*) linotip 1. stroj koji lijeva čitave redove slogova; 2. otisak linoreza
lintel|o (*građ*) nadboj, nadvoj; kamena, betonska, željezna ili drvena greda nad prozorom ili vratima
liofil|o* (*bot*) kostanjevčica (*Lyophyllum fumosum*) jestiva gljiva
liofiliz|j (*tr, biol, teh*) liofilizirati, sušiti materijale smrzavanjem
lip|o 1. (*anat*) usna, usnica; vanjski pokretni mišić koji otvara i zatvara usta; 2. (*bot*) usna, donji i gornji dio vjenčića dvousnatih cvjetova; ~**a** usneni; ~**i** (*tr*) dodirnuti usnicama; ~**eto** usnica, mala usna; ~**ego** velika, debela usna; ~**lepor~o** zečja usnica, hrnjavost, urođeni defekt gornje usnice
lip|o 2. (*kem*) kratica za 'lipido' u složenicama; ~**azo** (*kem*) lipaza, enzim koji ubrzava razgradnju masti; ~**olizo** (*kem, biol*) lipoliza, razgradnja neutralnih masti u masnom tkivu na masne kiseline i glicerol; ~**omo** (*pat*) lipom, dobroćudni tumor masnog tkiva; ~**oproteino** (*fiziol*) lipoprotein, složena bjelancevina s lipidnom komponentom
lipemi|o* (*med*) lipemija, povećanje masnoća u krvi
lipid|o (*kem*) lipid, organski spoj koji se topi u otapalima za masti

lipoid|o* (*kem*) lipoid, masti slična tvar, koja se ubraja u lipide

lipotimi|o (*med*) lipotimija, sinkopa, stanje nesvjestice uz disanje i cirkulaciju

lir|o¹ lira 1. (*glazb, pov*) starogrčko trzalačko glazbalo s rezonatorom od kornjačina oklopa; 2. srednjovjekovno gudače glazbalo, preteča violine; 3. (**L**~**o** (*astr*) Lira, najsjajnija zvijezda sjevernog neba

lir|o² (*novč, pov*) lira, nekadašnja talijanska novčana jedinica

lirik|o (*knjiž*) lirika, lirsko pjesništvo, lirski poezija; ~**a** lirski; ~**ismo** lirizam, lirski sadržaj književnog djela; ~**isto** lirik, liričar; ~**ulo** osoba sklona lirici

liriodendr|o (*bot*) tulipanovac, tulipa (*Liriodendron*) iz por. magnolija; **Činia** ~**o** kineski tulipanovac (*L. chinense*); **tulipa** ~**o**, **Virginia** ~**o** američki tulipanovac, lijerovac, tulipovac, žuta tulipa (*L. tulipifera*)

lirl|i (*ntr*) žuboriti

lis|o (*teks*) okomita nit kod tkanja tepiha

lisent|o* (*novč*) lisente, novčana jedinica Lesota, stoti dio lotija

lisol|o* (*kem*) lizol, otopina krezola za grubu dezinfekciju

lisp|i (*ntr*) šušljati, šuškatati, šušketati, krivo izgovarati piskave suglasnike

Lisp|o (*inf*) LISP, programski jezik iz 1950

list|o lista, popis; ~**i** (*tr*) praviti listu; ~**igi** popisivati; **dissendo**~**o** lista za odašiljanje pošiljaka; **manko**~**o** lista nedostalih predmeta; **prez**~**o** cjenik; **valor**~**o** (*bank*) tečajna lista; **vin**~**o** vinska lista; **en**~**igi** upisati, uvrstiti u popis

listel|o listel 1. (*građ*) uska rubna izbočina koja dijeli jače istaknute profile na vijencima ukrašenih fasada; 2. u numizmatici, uski obrub na medaljama i novcima

lister|o* (*bot*) jajoliki čopotac (*Listera ovata*) iz por. kaćuna

listeri|o (*bakt*) listerija (*Listeria*) rod kratkih štapičastih eubakterija

lit|o krevet, postelja, ležaj; ~**ažo** posteljina, krevetnina; ~**kovrilo** pokrivač, deka; ~**tuko** plahta, ponjava, čaršav, lancun; ~**vagono** spavača kola; **el**~**igi** ustati se, dignuti se iz kreveta; **en**~**igi** leći se, poći spavati; **du**~**a** dvokrevetni; **klap**~**o** sklopiva postelja; **pajlo**~**o** ležaj od slame, slamnjača; **pendo**~**o** viseći krevet = HAMAKO; **port**~**o** nosila, nosiljka, nosiva postelja; *v.* **portsego**, **palankeno**; **tabul**~**o** drveni ležaj; **tendo**~**o** šatorski krevet

litani|o litanija 1. (*kat*) vrsta naizmjenične duge molitve; 2. (*glazb*) monotona psalmodirajuća molitva zapadne Liturgije; 3. (*fig*) dugo, dosadno nabranje

litargir|o (*kem*) olovna gleda, spoj olova koji služi kao dodatak glazurama

liter|o slovo, grafem, grafički znak za glas u pismu; ~**e**, **laū**~**e** doslovno; ~**umi** sricati, slovcati, izgovarati slovo po slovo; **čef**~**o** veliko početno slovo = MAJUSKLO; **et**~**o** malo slovo = MINUSKLO; **trans**~**i** (*tr*) prevesti, prepjevati

literator|o = LITERATURISTO

literatur|o literatura 1. književnost; 2. pisana grada korištena u stručnom ili znanstvenom tekstu

o nekom problemu; ~**a** književni, literarni; ~**isto** književnik, pisac, literat; **bel**~**o** beletristika, lijepa književnost = BELETRO; ~**istorio** povijest književnosti

liti|o (*kem*) litij, element iz skupine alkalijskih kovina, simb. Li

litiaz|o (*med*) litijaza, bolest kamenaca, nastajanje kamenaca u organima

litin|o (*kem*) litin, hidroksid litija

litograf|i (*tr*) litografirati, tiskati litografijom; ~**o** litograf 1. crtač na kamenu; 2. stroj za litografiju; ~**io** litografija, kamenorez 1. tiskanje s ravne površine kamena vapnenca na koju je ucrtan crtež; 2. otisak tiskan tom tehnikom; ~**isto** litograf

litokarp|o (*bot*) kalifornijski čvrstac (*Lithocarpus densiflorus*) iz por. bukvī

litologi|o litologija, petrografija, znanost o nastanku i svojstvima kamenja

litopon|o (*kem, teh*) litopon; bijela boja, smjesa cinkova sulfida i barijeva sulfata; služi za pigmentiranje boja i lakova

litops|o (*bot*) živi kamen (*Lithops*) iz por. čupavica

litorel|o* (*bot*) močvarka (*Litorella uniflora*) iz por. trputaca

litorin|o (*zoo*) ogrc, nanar (*Littorina*) spiralni morski pužić; *usp.* **troko**

litorn|o (*orn*) drozd (*Turdus pilaris*) ptica pjeвица iz reda vrapčarki = GRIZA TURDO

litosfer|o (*geol*) litosfera, stjenovit Zemljin ovoj koji se sastoji od Zemljine kore i gornjeg dijela plašta

litoskop|o (*med*) litoskop, sprava za pregled i mjerenje kamenca u mjehuru

litosperm|o (*bot*) biserka, vrapčje sjeme (*Lithospermum*) iz por. boražinki

litot|o (*knjiž*) litota, stilska figura kojom se pravi izraz zamjenjuje slabijim

litotomi|o (*med*) litotomija, operativni zahvat u svrhu vađenja kamenaca

litotrici|o (*med*) litotripsija, drobljenje mokraćnih ili žučnih kamenaca

litov|o (*etrn*) Litvanac; (**L**)~**io**, (**L**)~**ujo** (*geog*) Litva država na obali Baltičkog mora; ~**a** litavski

litr|o litra, mjerna jedinica objuma za tekućine; **deci**~**o** decilitar; **deka**~**o** dekalitar, deset litara;

duon~**o** pola litre; **kvaron**~**o** četvrt litre = KVARTO

litrum|o (*bot*) vrbica (*Lythrum*) iz por. vrbica

liturgi|o (*kršč*) liturgija, misa, bogoslužje, služba božja; ~**a** liturgijski, misni

Litv|o (*geog, pov*) Litva, nekadašnje vojvodstvo koje je obuhvaćalo Litvu, Bjelorusiju i Ukrajinu; do 1795. ujedinjeno s Poljskom, poslije do 1915. neovisno; ~**ano** litvanac, stanovnik tadašnje Litve

liut|o (*glazb*) leut, lutnja, kordofonsko trzalačko glazbalo perzijskog podrijetla

liv|a lijevi = MALDEKSTRA

lived|o (*med*) bljedoća kože = LIVIDAŽO

liver|i (*tr*) isporučiti, izručiti, uručiti, dostaviti, predati; ~**(ad)** isporuka, dostava, predaja; ~**ažo** isporučena, dostavljena roba; ~**anto** isporučitelj, nabavljač; ~**tempo** rok isporuke

livi|o (*orn*) divlji golub (*Columba livia*) = ROKKOLOMBO

livid|a (*med*) bljedolik, modrikast, modar (o boji tena); ~**ažo** modrina kože uzrokovana hladnoćom

livre|o livreja, odora osobita kroja za dvorjane, vratare u hotelima; ~**ulo** lakaj, član posluge u livreji

liz|o (*biol*) liza 1. razgradnja, razrješenje; 2. (*pat*) kemijsko ili mehaničko uništenje stanica zbog ozljede i prsnuća njezine membrane; 3. (*med*) postupno slabljenje simptoma neke akutne bolesti; ~**i** (*tr*) razgraditi, osloboditi, otpustiti; povrijediti; ~**iği** razgraditi se, povrijediti se, raniti se; ~**osomo** (*biol*) lizosom, unutarstanična tvorba koja sadrži hidrolitičke enzime; **elektro~i** elektrolizirati, kemijski rastavljati tvari elektrolizom; **foto~i** razgrađivati svjetlo **hemo~o** (*biol*) hemoliza, raspadanje crvenih krvnih tjelešaca, pri čemu iz njih izlazi hemoglobin; **hemo~ino** (*biol*) hemolizin, tvar u krvnom serumu koja rastvara eritrocite

lizerg|o (*kem*) lizerg, radikal lizerginske kiseline; ~**ata acido** (*kem, med, psih*) lizerginska kiselina; ~**ata dietilamido** lizerginski dietilamid, proizvod dobiven hidrolizom alkaloida ražene gljivice; poznato halucigeno sredstvo LSD

lizimaki|o* (*bot*) protivak (*Lysimachia*) iz por. jaglacica

lizin|o (*fiziol*) lizin, antitijelo u krvnom serumu koje rastvara bakterije i na taj način neutralizira uzročnike bolesti u krvi

lizozim|o (*biol*) lizozim, baktericidna tvar u sekretu nosa, suzama, slini, koja djeluje razgrađujući staničnu stjenku bakterija

ljam|o (*zoo*) = LAMO

lob|o resica, režnjic 1. (*anat*) režanj, krilo unutrašnjeg organa koji se sastoji od dva ili više dijelova; ~**o de la orelo** ušna resica; 2. (*bot*) režanj (*lobus*) dio lisne plojke između dva ureza koji seže najviše do polovice plojke; **tri~uloj** (*pal*) trilobiti, tro-režnjaci, skupina izumrlih životinja iz paleozoika (*Trilobita*)

lobari|o (*bot*) lobarija (*Lobaria*) rod lišajeva iz istoimene porodice

lobeli|o (*bot*) lobelija (*Lobelia*) iz por. zvončica

lobulari|o* (*bot*) primorska češlika (*Lobularia maritima*) iz por. krstašica

lod|o (*pov*) stara engleska i njemačka mjera za dužinu (pola unce)

lodikl|o (*bot*) lodikula (*lodicula*), ljuščica u cvijetu trave

loes|o = LEŪSO

lof|i (*tr, pom*) usmjeriti brod prema vjetru; ~**o** strana plovila izložena vjetru; **mal~i** okrenuti brod od smjera od kuda puše vjetar; **mal~e** u zavjetrini

lofi|o (*iht*) grdobina, hudobina (*Lophius*), grabežljiva morska pridnena riba koštunjača goleme glave; ~**edoj** porodica grdobina (*Lophidae*)

lofir|o* (*bot*) bongosi, azobe (*Lophira procera*) tropsko stablo, daje građevno drvo; jezgra ploda sadrži jestivo ulje i ulje za proizvodnju sapuna

log|i (*tr*) mamiti, vabiti; ~(**ad**)o mamljenje, vabljenje; ~**afo**, ~**ilo** mamac, meka, vabilo; ~**iği** namamiti se, zagristi mamac; **al~a** privlačan, privlačiv; **al~i** privući, namamiti; ; **al~o** privlačnost; **de~i** zavesti, obmanuti; **el~i** izmamiti, izvući, isisati; **for~i** prevariti, zavesti, namamiti; **mal~i** uzrokovati odbojnost, nesklonost; **seksal~o** spolna privlačnost; **tromp~i** = FORLOGI

log|o log 1. (*pom*) brzinomjer, pravčica, sprava za

mjerenje brzine vožnje broda; 2. (*bibl*) jedinica mjere kapaciteta (oko 0,5 l.); ~**libro** brodski dnevnik

logan|o (*bot*) ~**bero** plod Loganove maline; ~**berujo** hibridna malina, Loganova malina (*Rubus loganobaccus*), grm s velikim plodovima iz por. ruža

logani|o (*bot*) loganija (*Logania*) iz istoimene porodice

logaritm|o (*mat*) logaritam, postupnik, broj kojim treba potencirati bazu *a* da se dobije broj *x*; **dekbaza ~o**, **ordinara ~o** obični logaritam, logaritam čija je baza 10; **natura ~o** prirodni logaritam; ~**a** logaritamski

logatom|o (*telkom*) logatom

~**logi|o** -logija; kao drugi dio riječi označuje neku znanost, učenje

logik|o logika 1. način mišljenja; 2. učenje o zakonitostima racionalnog mišljenja i metodama spoznaje istine; ~**a** logičan, jasan, očit; ~**eco** logičnost; ~**isto** logičar; **ne~a** nelogičan

logogrif|o logogrif, dodavaljka, ispuštaljka, miješaljka, vrsta zagonetke

loği|i (*ntr*) stanovati, prebivati, boraviti, živjeti u stanu; ~**a** stanični, stambeni; ~(**ad**)o stanovanje, prebivanje, boravak; ~**adejo** boravište = DOMICILO; ~**anto** stanovnik, stanar; ~**antaro** stanovništvo; ~**ateco** nastanjenost; ~**ebla** pogodan za stanovanje; ~**ejo** stan; ~**iği** smjestiti, nastaniti, dati nekome stan; ~**loko** mjesto stanovanja, prebivalište; **ek~i** nastaniti se; **en~iği** useliti se; **pri~i** nastavati, naseljavati, prebivati na nekom području; **trans~iği** preseliti se; **tro~ata** prenaseljen, prenasanjen; **amas~ejo** stan, prenočište za veći broj osoba; **kun~anto** sustanar; **somer~ejo** ljetni stan, ljetno stanište

loği|o loža 1. (*grad*) zgrada otvorena stupovima ili lukovima prema jednoj strani ili više strana; 2. (*kaz*) djelomično odijeljen prostor iz kojega prati predstavu nekoliko gledatelja; 5. (*pol*) organizacija slobodnih zidara, masonska loža

logistik|o logistika 1. (*fil*) matematička logika; 2. (*vof*) A. služba opskrbe vojnih jedinica; B. grana vojne znanosti koja se bavi pokretima trupa te transportom materijala i opskrbe; 3. (*ekon*) koordinacija rasporeda sredstava u prostoru i vremenu; koordinacija opskrbe

lojal|a lojalan, odan, vjeran; **mal~a** nelojalan, nevjeran, izdajnički; ~**eco** lojalnost, odanost

lojseleuri|o* (*bot*) puzavi odur (*Loiseleuria procumbens*) puzavi grm stjenovitih predjela iz por. vriješova

lojt|o (*iht*) manjić (*Lota lota*) slatkovodna riba iz por. bakalara

lok|o mjesto, ograničeni dio prostora; ~**a** mjesni, lokalni; ~**i** (*tr*) smjestiti, staviti, postaviti na odgovarajuće mjesto; ~**ado** stavljanje, smještanje; ~**eto** mještašce, malo mjesto; ~**iği** smjestiti se; ~**iği** (*med*) mjesto gdje je nastao patološki proces; ~**umi** locirati, utvrditi određeno mjesto; **de~i** ukloniti s mjesta; **dis~i** razmjestiti; **mis~i** staviti na krivo mjesto; **re~i** vratiti na prijašnje mjesto; **trans~i** premjestiti; **unu~a** jednosjed; **kruc~o** raskrižje; **mank~o** prazno mjesto; **servo~o** radno mjesto; **špar~i** uložiti novac na štednju

lokaci|o* lokacija, položaj, smještaj, mjesto na kojem je smješten neki objekt
lokal|o lokal, poslovna prostorija (osobito ugostiteljska)
lokaliz|i (*tr*) lokalizirati, ograničiti na određeno mjesto; **cerebra ~o** (*med*) moždana lokalizacija; **eho~i** (*teh, biol*) eholocirati; **eho~ilo** eholokalizator
lokativ|o (*gram*) lokativ, šesti padež u hrvatskom jeziku
lokaūt|o (*trg*) lokaut; zatvaranje pogona i tvornica koje vlasnik sprovodi kao odgovor na štrajk zaposlenih ili da ih prisili da odustanu od svojih zahtjeva
loki|o (*fiziol*) lohija, krvavi iscjedak poslije poroda, koji traje od dva tjedna do mjesec dana
lokomobil|o (*teh*) lokomobil, parni stroj koji se može premještati prema potrebi
lokomotiv|o (*želj*) lokomotiva, stroj za vuču vlaka po tračnicama
lokr|a (*glazb*) lokrijski
loksi|o (*orn*) krstokljun (*Loxia*), ptica pjevica iz por. zeba, u križ povinuta kljuuna, kojim izvlači sjemenke iz češera
loksodromi|o loksodroma 1. (*astr, geog*) linija koja siječe sve meridijane pod istim kutom; 2. (*pom*) linija na pomorskoj karti po kojoj vozi brod
lokuci|o lokucija 1. način izražavanja; 2. izričaj, sintagma
lokus|o lokus 1. svaka ideja iz koje govornik izvlači argumente za svoj slučaj; 2. (*mat*) jedna ili više crta od kojih svaka ima određenu funkciju; 3. (*fiziol*) mjesto na kromosomu koje zauzima određeni gen
lokust|o (*ent*) europska šaška (*Locusta*) rod skakavaca iz por. šaški
lokustel|o (*orn*) cvrčič (*Locustella*) ptica iz reda vrapčarki = GRILBIRDO
lol|o (*bot*) debelovlatni ljulj (*Lolium temulentum*) iz por. trava = NARKOTA LOLO
loli|o (*bot*) ljulj (*Lolium*) iz por. trava; **multjara ~o** višegodišnji ljulj (*L. perenne*); **narkota ~o** = LOLO
lolig|o (*zoo*) lignja, kalamar (*Loligo*) morski glavonožac iz por. lignja
lom|o (*agr*) plodno tlo koje se sastoji od pijeska, gline i humusa
lombard|i (*tr*) založiti, dati u zalog; **~ejo** zalagaonica; **~isto** zalagaoničar
long|a dug, dugačak; **~e** dugo; **tiel ~e dum, tiel ~e ĝis** sve dok, tako dugo dok; **~(ec)o** dužina, duljina; **~ega** vrlo dug; **~igi, pli~igi** produžiti, produjiti; **~iĝi** produžiti se; **lau~a** poprečan, uzdužan; **lau~e** poprijeko, uzduž; **mal~a** kratak; **mal~e** kratko; **mal~eco** kratkoća; **mal~igi** skratiti; **po~kratiti**; **ne~e** nedugo; **tro~a** predug, predugačak **de~e** odavno; **ondo~o** (*fiz*) valna dužina
longan|o (*bot*) longan (*Dimocarpus longan*) indijska vočka iz por. sapunjavki
longeron|o (*zrak*) longeron, svaki od glavnih uzdužnih dijelova trupa zrakoplova
longitud|o (*bot*) longituda 1. (*geog*) geografska dužina; 2. (*astr*) koordinata dužine
longŕ|o ular, oglav, povodac, oglavnik, oglavina; uže na kojem se vodi konj

lonicer|o (*bot*) kozokrvinna, kozilac, kozja krv (*Lonicera*) iz por. kozokrvinna
lontan|a dalek, udaljen; = MALPROKSIMA
lop|o (*zrak*) luping; let zrakoplova koji se izvodi u brzim okretima i naglim promjenama visine; **~i** (*ntr*) izvoditi luping
lorant|o (*bot*) ljepak, žuta imela (*Loranthus*) iz por. imela
lord|o lord, visoki plemićki naslov u Velikoj Britaniji; **~ino** = LADY
lordoz|o (*med*) lordoza, iskrivljenje kralježnice prema naprijed
lori|o (*orn*) lori (*Lorius*) australska papiga
lorik|o* (*iht*) lorikus (*Loricus*) ukusna koštunjava mediteranska riba
loris|o (*zoo*) lori (*Loris*) rod malih polumajmuna iz šuma južne Indije i Cejlona
lorn|o (*fiz, astr*) dalekozor, durbin; **du~eto** dvogled, binokl
loropilos|o* (*bot*) kozonoška (*Himanto glossum, Loroglossum hircinum*) iz por. kačuna
lot|i (*ntr*) ždrijebati, bacati kocku, izvlačiti brojeve u igri; **~o** ždrijeb; **~ado** ždrijebanje; **~umi** dati na aukciju
loteri|o lutrija 1. igra na sreću s numeriranim srećkama; 2. (*pren*) uspjeh koji ovisi o sreći; **~a** lutrijski
lotus|o (*bot*) lotos 1. smiljkita, svinjduša (*Lotus*) iz por. leptirnjača; 2. lotos, naziv za vrste nekih rodova vodenih biljaka; **Hindia ~o** indijski lotos (*Nelumbo nucifera*); **blanka Egiptia ~o** egipatski bijeli lotos (*Nymphaea lotus*) = LOTUSNIMFEO; **blua Egiptia ~o** afrički modri lotos (*Nymphaea coerulea*) = BLUA NIMFEO; **~arbusto** grmasta žižula (*Zizyphus lotus*)
loz|a labav, klimav, mlohav, nevezan, nesputan, širok, komotan
lozang|o (*mat*) 1. romb; 2. naziv za neke predmete oblika romba
lu|i (*tr*) unajmiti, uzeti u najam, zakupiti; **~o** najam, zakup; **~ado** unajmljivanje, iznajmljivanje; **~anto** zakupnik, unajmljivač; **~ebla** unajmiv, koji se može unajmiti; **~igi** dati u najam, iznajmiti; **~iganto** najmodavac; **vic~igi** dati u podnajam; **čambro~iganto** iznajmljivač soba
lubrik|i (*tr, teh*) podmazati, nanijeti mazivo na strojne površine radi sprječavanja trenja ili zaštite od hrdanja; **~o** podmazivanje; **~aĝo** mazivo za strojeve; **~ilo** lubrikator, naprava za podmazivanje
lucern|o 1. lucerna, svjetiljka uljanica, kandilo; 2. višeca lampa; 3. (*pren*) lumen, osoba velikog uma
lucid|a (*psih, med*) lucidan, bistar, pronicav, oštroman, dubokouman
luciol|o (*ent*) luciola (*Luciola*) vrsta svjetlećeg kukca
lud|i (*ntr*) 1. igrati se; 2. igrati neku igru ili sport; 2. (*tr*) svirati; 4. (*tr*) glumiti; **~o** igra, svirka, gluma; **~ado** igranje, sviranje; **elektronika ~o** elektronska igra; **~anto** igrač, svirač; **~ejo** igraonica, igraonica, igralište; **~ema** zaigran, sklon igri; **~ilo** igračka; **ek~i** zaigrati, početi igrati; **for~i** odigrati, proigrati, izgubiti u igri; **inter~o** interludij, međučin; **kun~anto** suigrač; **baskul~o** dječja igra njihanja na dasci; **blindo~o** skrivalica, dječja igra traženja (zavezanih očiju); **cerbum~o** igra

pogađanja; **dam~o** igra dame = DAMOJ; **film~i** glumiti u filmu; **globet~o** pikulanje, špekulanje, dječja igra pikulama, špekulama, staklenim kuglicama; **hazard~o** igra na sreću; **hop~o** = MARELO; **kaš~o** igra skrivača; **mien~o** = MIMIKO; **pilk~o** igra loptom; **polmo~o** odbojka; **prov~o** pokus, pokusni nastup; **tuš~o** igra lovice; **video~o** video-igra; **vort~o** igra riječima

ludvigi|o* (*bot*) mekčina (*Ludwigia palustris*) iz por. pupoljki

lues|o* (*med*) lues, sifilis, zarazna spolna bolest

luf|o (*bot*) lufa (*Luffa*) iz por. bundeva; mladi plodovi su jestivi; vlakno zrelih plodova služi kao biljna spužva i tekstilni materijal

lugr|o (*pom*) luger, loger, mali brzi priobalni jedrenjak s dva do tri jarbola

lug|o (*sport*) male sportske saonice; **~i** (*ntr*) sanjkati se

luidor|o (*pov*) lujdor, nekadašnji francuski novac od 20 zlatnih franaka

luk|o otvor 1. krovni ili brodski prozor; 2. (*pom*) otvor sa zaklopnim vratima na palubi broda; 3. odvodni otvor na ulici sa poklopcem ili rešetkom; **~eto** okance na ulaznim vratima; **lum~o** svjetlosni otvor

lukan|o (*ent*) jelenak, rogač (*Lucanus*) kornjaš strvinar = CERVOSKARABO; **~edoj** (*Lucanidae*) jelenci, porodica listotalaca

lukarn|o* (*grad*) lukarna, otvor na krovu u obliku izbočena prozora

luko|o* (*iht*) luc (*Euthynnus thunnina*) morska riba iz por. skušovki

lukr|i (*tr*) zaraditi, steći radom; **~o** zarada; **~a** unosan, isplativ, koji donosi zaradu

luks|o* luksus, raskoš, ono što je nebitno za život; **~a** luksuzan; **~ajo** luksuzni predmet; **ne~a** neluksuzan; **mal~a** skroman, priprost

luks|o* (*fiz*) luks, jedinica za mjerenje jakosti rasvjetle

luksaci|o (*med*) luksacija, iščašenje, uganuće; **~i** (*tr*) iščašiti, uganuti (zglob)

Luksemburgi|o (*geog*) Luksemburg, država u zapadnoj Europi; **~ano** luksemburžanin

lukt|i (*ntr*) 1. boriti se (bez oružja), nastojati, trsiti se, truditi se; 2. (*sport*) hrvati se; **~o** borba (tjelesna, bez oružja); 2. nastojanje; 3. (*sport*) hrvanje; **~ejo** ring, sportsko borilište; **~isto** igrač u borilačkim sportovima

lukul|a* sladokusan; **~o** sladokusac

lukum|o (*kul*) lokum, rahat-lokum, ratluk; turski slatkiš od brašna, lješnjaka, šećera i začina

lul|i (*tr*) njihati, ljuljati, zibati; **~(ad)** njihanje, ljuljanje, zibanje; **~iği** njihati se, ljuljati se; **~ilo** 1. kolijevka, zipka; 2. zavičaj; **~kanto** uspavanka; **en~igi** uspavati; **en~iği** uspavati se

lulobaj|o* = LULKANTO

lum|o 1. svjetlo; 2. sjaj, vidjelo; **~i** (*ntr*) svijetliti, sjati, sijati; **~a** svijetao, sjajan, bistar, jasan; **~e** svjetlo, sjajno, bistro; **~ado** svijetljenje, sijanje; **~ajo** sjaj svjetla; **~eco** svjetlost, vidljivost; **~eti** svjetlucati; **~eto** lagano svjetlo, svjetlucanje; **~igi** 1. osvijetliti, upaliti svjetlo; 2. obojiti u svjetlo; 3. razjasniti, razveseliti; **~iği** osvijetliti se, obasjati se; **~ilo** svjetiljka, lampa; *usp.* **lampo**, **kandelo**, **lanterno**, **lu-**

stro, **kandelabro torčo**, **lucerno**, **spoto**; **duon~o** polumrak; **ek~i** zasvijetliti, zasjati; **kontraü~e** prema svjetlu, nasuprot svjetla; **mal~a** mračan, neosvijetljen, taman; **mal~o** tama, mrak; **mal~eco** mračnost; **mal~igi** zamračiti; **post~oj** stražnja svjetla kod automobila; **pri~i** osvijetliti, obasjati; **pri~iteco** osvijetljenost, obasjanost, ozarenost; **sen~a** neosvijetljen, bez svjetla; **blinko~o**, **flagro~o** naizmjenično upozoravajuće svjetlo; **fulmo~o** bljesak, blic, fleš; **halt~o** crveno svjetlo kao znak zaustavljanja na raskršćima; **lamp~o** svjetlo svjetiljke; **lun~o** mjesočina; **nord~o** polarno svjetlo; **plank~o** (*kaz*) podno svjetlo; **reklam~oj** reklamna svjetla; **serč~ilo** pokretna tražea svjetiljka; **sun~o** sunčevo svjetlo; **tag~o** dnevno svjetlo; **trafik~oj** prometna svjetla; **verš~ilo** bacač svjetla (na piste i palube)

lumb|o (*anat*) slabine, križa, područje donjeg dijela kralježnice i križne kosti u čovjeka; **~ajo** (*kul*) križa zaklanih životinja; **~algio** lumbalgija, lumbago, križobolja

lumbag|o (*med*) = LUMBALGIO

lumbrik|o (*zoo*) kišna glista, gujavica (*Lumbricus terrestris*), glista koja se uzgaja radi proizvodnje gnoja glisnjaka

lumen|o (*fiz*) lumen, jedinica za mjerenje svjetlosnog toka

luminal|o (*farm*) luminal, feniletilbarbituralna kiselina, hipnotik za umirenje živaca i za dobar san

luminesk|i (*ntr*, *fiz*) svjetlucati; **~o** svjetlucanje, luminescencija, emisija hladne svjetlosti; **kristal~o** svjetlucanje kod kristalizacije nekih tvari

Lun|o (*astr*) Mjesec, Zemljin prirodni satelit, nebesko tijelo koje kruži oko Zemlje; **~a** mjesječev; **~arko** Mjesječev luk; **~monato**, **~dauro** jedno Mjesječevo razdoblje (28 dana, 12 sati, 41 minuta, 2 sekunde); **~jaro** Mjesječeva godina (354 dana); **~štano** (*min*) ruda mjesječev kamen, adular; **al~iği** alunirati, spustiti se na Mjesec; **duon~o** polumjesec; **kvaron~o** Mjesječeva četvrt; **nov~o** mladak, mladi Mjesec; **plen~o** uštap, puni Mjesec; **~eklipso** pomrčina Mjeseca

lunari|o (*bot*) mjesječnica, srebrenka (*Lunaria*) iz por. krstašica

lunat|o (*anat*) polumjesječasta kost (*os lunatum*), koščica u pešču ruke, karpusu

lunatik|o lunatik 1. mjesječar, čovjek koji hoda u snu; 2. zanesenjak, hirovit čovjek

lunč|o (eng. lunch) manji podnevni obrok; **~i** (*ntr*) uzimati takav obrok; **~ejo** kantina, servis u poduzeću gdje se servira brza i jeftina hrana

lund|o ponedjeljak, prvi dan u tjednu nakon nedjelje

lunet|o* (*grad*) luneta, polukružno okno nad vratima ili prozorom, obrubljeno kamenim okvirom

lup|o (*zoo*) vuk, kurjak (*Canis lupus*) zvijer iz porodice pasa; **~a** vučji; **~ino** vučica; **prerio~o** prerijski vuk, kojot (*Canis latrans*)

lupanar|o* javna kuća, bordel = BORDELO, PUBLIKULINEJO

lupe|o (*fiz*) lupa, povećalo, optička leća za povećanje slike = GRANDIGA VITRO

lupen|o (*bot*) vučika, lupina (*Lupinus*) koristi se za prehranu stoke

lupol|o (*bot*) hmelj (*Humulus lupulus*) iz por. dudo-
va; koristi se u pivarstvu i medicini

lupus|o (*med*) lupus, kronična tuberkulozna upala
kože

lus|i* (*tr*) iščašiti, uganuti = ELARTIKIGI

lustr|o luster, ukrasna viseća svjetiljka, obično sa
više krakova

lut|i (*tr*) zavarivati, lemiti, lotati, vareći spajati me-
talne dijelove u čvrstu konstrukciju; ~**afo** lem, ra-
staljeni kositar; ~**ilo** lemilo, lemilica; **al~i** zalemiti,
zavariti, zalotati; **hard~i** = BRAZI; ~**lampo** letlam-
pa, alat koji jakim plamenom omogućuje grijanje
lemila

lute|o (*anat*) žuto tijelo, žuti sloj na jajniku koji se
pojavljuje nakon ovulacije = FLAVA KORPO (*cor-
pus luteum*); ~**ino** (*kem*) lutein, žuta boja u lišću
biljaka i u žumanjku

luteci|o (*kem*) lutecij, rijetki metal iz skupine lanta-
noida, simb. Lu

luteran|o (*vjer*) luteran, protestant, sljedbenik Mar-
tina Luthera; ~**ismo** luteranizam, protestantizam

lutr|o (*zoo*) vidra (*Lutra*), zvijer iz por. kuna prilago-
đena životu u vodi; **mar~o** morska vidra (*Enhydra
lutris*) prilagođena životu u moru

lutreol|o (*zoo*) vodena vidrica, nerc (*Mustela lutreo-
la*) zvijer cijenjena krzna, nerc = EŪROPA VIZONO

luv|i (*ntr, pom*) krstariti, kositi, burdižati = BOARDI
luzern|o (*bot*) obična lucerna, meteljika, vija (*Medi-
cago sativa*) iz por. leptirnjača

luzitan|o 1. (*pov*) luzitanac, pripadnik iberskog na-
roda naseljenog u antičko doba u zapadnom dijelu
Pirenejskog poluotoka; 2. sinonimni naziv za por-
tugalca; **L~io** Luzitanija, zemlja u kojoj su živjeli
luzitanci; Portugal

luzul|o (*bot*) bekica (*Luzula*) iz por. sitova

M

m | m; sedamnaesto slovo esperantske i osamnaesto slovo hrvatske abecede; ~o naziv slova m

ma* ali = SED, TAMEN

maat|o (*pom*) mornarički časnik

mac|o (*kul*) maces 1. beskvasni kruh što ga Židovi jedu u vrijeme Pashe; 2. oblata, oblatna, oblada; tvrdo pečeno, tanko hrustavo tijesto za kolače = OBLATO

macedon|o = MAKEDONO

macer|i (*tr*) macerirati 1. (*kem*) smekšati, oslabiti, ocijediti, mekšati namakanjem; 2. (*vjer*) trapiti se, mučiti se; ~(**ad**)o maceracija 1. (*med*) gnjiligriz, proces smekšavanja i rastapanja tkiva; 2. (*kem*) izlučivanje tekućinom čvrste tvari iz neke smjese ili prirodne tvorevine; 3. natapanje različitog materijala radi omekšavanja

macis|o (*bot*) arilus, mesnati omotač sjemena oraškovca, služi kao začim i daje aromu

macutak|o (*bot*) matsutake (*Tricholoma matsutake*) japanska aromatska jestiva gljiva klobučarka

mač|i (*tr*) žvakati, sitniti hranu zubima; ~**ado** žvakanje; ~**ilo** aparat za drobljenje krute hrane; **re~i** preživati, prežvakavati, dugo žvakati; **re~uloj** (*zoo*) preživači, sisavci iz reda parnoprstaša s posebno građenim želucem za preživanje hrane; **krak~i** hrskati, krčkati, krcati; **tabak~i** (*ntr*) žvakati duhan; **paper~ažo** = MULDOKARTONO

mač|o (*sport*) utakmica, meč = MATČO

mačet|o mačeta, teški nož široke oštrice za sječenje šećerne trske i šikare u zemljama Latinske Amerike

Madagaskar|o (*geog*) Madagaskar, otok i država uz jugoistočnu obalu Afrike; ~**ano** (*etn*) Madegas, Malgašanin

madal|a* plitak = MALPROFUNDA

madam|o* gospođa, dama, madam

madapolan|o* (*teks*) madapolan, fini bijeli perkal od bijelog pamuka

majejr|o (*kul*) madera, slatko jako vino s otoka Madeire

madi|o (*bot*) madija (*Madia*) iz por. glavočika; **kultiva** ~o usjevna madija (*M. sativa*) jednogodišnja krmna i industrijska biljka za dobivanje ulja

madjar|o = HUNGARO

Madon|o Madona 1. Majka Božja, Gospa; 2. slika ili kip Majke Božje

madras|o (*teks*) madras 1. prirodno bojana pamučna pređa koja se rukom tka; 2. tkanina od takve pređe

madrepor|o (*zoo*) (*Madrepora*) rupičasti koralj = STELKORALO

madrigal|o madrigal 1. (*knjiž*) ljubavna ili kraća liriska pjesma; 2. (*glazb*) višeglasna vokalna kompozicija

maduk|o (*bot*) maduka (*Madhuca*, sin. *Bassia*) iz por. gutaperkovki; **butera** ~o maslačna maduka (*M. butyracea*) = BUTERARBO; od sjemenki se dobiva maduka-maslac; **longfolia** ~o dugolisna maduka (*M. longifolia*), sjeme služi za dobivanje ulja

madz|o toljaga, topuz, buzdovan, kijača, gvozdenjak

maen|o* (*iht*) tragalj, modrak (*Spicara maena*) morska riba izrazito modre boje

mafi|o mafija 1. tajna zločinačka organizacija; 2. (*pren*) klika, klan

mag|o mag 1. (*vjer, pov*) pripadnik perzijske svećeničke kaste; 2. vrač, čarobnjak; **la Tri M~oj** (*bibl*) Tri Kralja koja su se došla pokloniti Isusu

magazen|o 1. skladište, spremište, magazin; 2. prodavaonica, dućan, veletrgovina, robna kuća; 3. (*vof*) spremnik, šaržer, metalni nosilac više metaka za brzometno oružje; 4. (*foto*) spremnik, magazin za filmski ili fotografski aparat; **en~igi** uskladištiti, staviti u spremnik; **čen~o** = ČENBUTIKO

magazin|o časopis, magazin, ilustrirani tjednik ili mjesečnik

magdalen|o (*geol, prapov*) magdalenien, posljednje razdoblje mlađeg paleolitika, vremenski situirano između solitrena i srednjeg kamenog doba

magi|o magija 1. čarobnjaštvo, bakanje, vraćanje, gatanje; sazivanje nadnaravnih sila; 2. (*pren*) čarolija; ~**a** magičan; 1. nadnaravan; 2. čaroban, privlačan, neodoljiv; ~**ado** magijanje, vraćanje; ~**ažo** vradžbina, čini; ~**isto** 1. čarobnjak, magičar; 2. vrač, žrec

magistr|o magistar 1. naslov onoga koji je stekao prvi znanstveni stupanj; 2. ljekarnik, apotekar

magistral|o* magistrala, glavna prometnica; ~**a** magistralan, ključan, bitan, glavni, izvrstan, majstorski

magistrat|o magistrat 1. gradsko poglavarstvo; 2. gradska vijećnica; ~**ano** član gradskog poglavarstva; ~**ejo** sjedište magistrata, gradska vijećnica

magm|o (*geol*) magma, lava, užarena žitka masa u utrobi zemlje, kad se erupcijom vulkana izlije nad površinu; ~**a** magmatski, magmeni; ~**ižo** nastajanje magme

magnali|o (*kem*) magnalij, legura magnezija i aluminijska

magnat|o magnat 1. (*pov*) velikaš, pripadnik visokog plemstva u Hrvatskoj, Ugarskoj i Poljskoj; 2. krupni kapitalist

magnet|o magnet 1. (*fiz*) tijelo koje ima svojstvo da

privlači željezo ili čelik, a odbija dijamagnetike; ima sjeverni i južni pol; 2. (*pren*) onaj koji privlači pozornost; ~**a** magnetski, magnetni; magnetičan; ~**ado** magnetiziranje; ~**ebleco** (*fiz*) magnetičnost; ~**ismo** magnetizam; ~**igi** magnetizirati; **mal~i**, **sen~igi** demagnetizirati, smanjiti ili ukloniti magnetizaciju; **para~ismo** paramagnetizam, pojava paramagnetskog djelovanja; **elektro~o** (*fiz, el*) elektromagnet, svitak oko željeza ili čelika kroz kojega prolazi električna struja, pri čemu se stvara magnetno polje; **elektro~ismo** (*fiz, el*) elektromagnetizam, pojam koji obuhvaća električne i magnetne pojave; **fero~ismo** (*fiz*) feromagnetizam, pojava snažnog magnetiziranja pojedinih materija, željeza, nikla, kobalta i njihovih legura; **kampo~o** (*fiz*) magnetno polje, polje magnetnih sila koje nastaje oko polova magneta = INDUKTANTO; **tero~ismo** magnetizam Zemlje

magnetit|o (*min*) magnetit, magnetovac, magnetna željezna rudača s magnetskim svojstvima

magnetofon|o (*teh*) magnetofon, sprava za elektro-magnetsko snimanje i reprodukciju zvuka

magneton|o (*fiz*) magneton, fundamentalna konstanta, magnetni moment elektrona

magnetosfer|o (*astr*) magnetosfera, prostor oko planeta u kojemu djeluju silnice njegova magnetskog polja

magnetoskop|o (*film*) magnetoskop, uređaj za snimanje slike sa zvukom na magnetnu vrpcu i njihovu reprodukciju

magneton|o (*el*) magnetron, u radiotehnici elektronska cijev s magnetskim poljem koje je okomito na putanju elektrona; služi za stvaranje titraja vrlo visoke frekvencije

magnez|o (*kem, farm*) magnezijski oksid

magnezij|o (*kem*) magnezij 1. kemijski element, simb. Mg; 2. zemnoalkalijska kovina srebrnastobijele boje

magnezit|o (*min*) magnezit, magnezijev karbonat

magnifikat|o* (*kat*) magnifikat; evanđeoski kantik, pjeva se ili moli svaki dan na večernjicama

magnitud|o magnituda 1. (*geog*) mjera za energiju potresa oslobođenu u obliku elastičnih valova mjerena stupnjevima Richterove ljestvice; 2. (*astr*) mjera sjaja zvijezda; 3. (*mat*) veličina broja bez obzira na predznak; apsolutna vrijednost

magnoli|o (*bot*) magnolija (*Magnolia*) iz por. magnolija; ~**ofitoj** kritosjemenjače (*Magnoliophyta*) = ANGIOSPERMOJ; ~**opsidoj** dvosupnice (*Magnoliopsida*) razred kritosjemenjača = DUKOTILEDONJ

magot|o (*zoo*) bezrepi magot (*Macaca sylvanus*) sjevernoafrički majmun iz roda makakija; veća skupina udomačena u Gibraltaru

magr|a 1. mršav, suh; 2. slab, oskudan = MALGRASA

Magreb|o (*geog*) Magreb, arapski naziv sjevernog dijela Afrike od Tunisa do Maroka

major|i (*ntr, fin*) prezaložiti, preuložiti

maha| maha-; sanskrtki prefiks sa značenjem: veliki

Mahabharat|o (*knjiž*) Mahabharata, najveći staroindijski junački ep, nastajao od 10. do 4. st. pr. K.; sadrži 215.000 stihova

mahagon|o mahagonij 1. drvo crvenosmeđe boje, upotrebljava se kao furnir za pokućstvo; 2. (*bot*)

zapadnoindijski pravi mahagonij (*Swietenia mahagoni*) tropsko stablo s Kube

mahajan|o (*fil, vjer*) mahajana, pravac u kasnom budizmu

mahaleb|o* (*bot*) rašeljka (*Prunus mahaleb*) iz por. ruža; služi kao podloga za cijepljenje trešnje i višnje

maharađ|o (*pov*) maharadža; indijski kneževski naslov

Mahatm|o (*ind*) mahatma (velika duša), titula koja se u Indiji daje značajnoj i uglednoj osobi

Mahomet|o (*isl, vjer*) Muhamed, osnivač Islama = MOHAMEDO; ~**ano** musliman, muhamedanac

mahoni|o (*bot*) mahonija (*Mahonia*) iz por. žutika

mahut|o mahut, vodič slona na čijoj glavi obično jaše

mañ|o (*fiz*) mah, jedinica brzine, odgovara brzini zvuka

mahinaci|o makinacija, spletko, smicalica

maiz|o (*bot*) kukuruz (*Zea mays*) iz por. trava; **krev~o**, **puf~o** kukuruzne pahuljice; ~**stoplajo** kukuruzovina

maj|o svibanj, maj; peti mjesec u godini po Gregorijanskom kalendaru; ~**a** majski; ~**floro** (*bot*) đurđica = KONVALO; ~**skarabo** (*ent*) gundelj, hrušt = MELOLONTO

maja|o Maja, Maya; pripadnik starog indijanskog naroda u Srednjoj Americi

majant|o*, **majantem|o*** (*bot*) dvolisni pocjep, sjenčica (*Maianthemum bifolium*) iz por. ljiljana

majest|a veličanstven, uzvišen, dostojanstven, majestetičan; ~**o** 1. Veličanstvo, kraljevski naslov; 2. veličanstvenost, uzvišenost, dostojanstvo

majolik|o (*kem, građ*) majolika, pečena i pocaklena glina, vrsta keramike

majonez|o (*kul*) majoneza, hladni tučeni umak od žumanjka i ulja začinjeno gorčicom i limunom

major|o (*voj*) bojničar, major; prvi čin višeg časnika kopnene vojske i zrakoplovstva

majoran|o (*bot*) mažuran (*Origanum majorana*) začinska biljka iz por. usnača

majorat|o (*prav*) majorat, nasljedni red u feudalnom pravu po kojem nasljedstvo pripada rođaku najbližeg srodstva

majordom|o majordom 1. (*pov*) predstojnik kraljevskog dvora; 2. upravitelj kuće, imanja

majoritat|o (*prav*) majoritet, većina, veći dio, veći broj (kod glasovanja, odluka i sl.)

majstr|o majstor, stručnjak; ~**a** majstorski, stručan; ~**i** 1. (*ntr*) biti stručnjak u nekom poslu; 2. (*tr*) vladati čime, ovladavati, ovladati; ~**ajo** majstorija, majstorluk, majstorski izvedeno djelo ili postupak; ~**eco** majstorstvo; ~**iği** postati majstor; ~**ino** majstorica; ~**overko** majstorsko djelo, vrhunsko djelo; **pri~i** ovladati nečim

majusk|o majuskuća, veliko slovo (štampano ili pisano)

major|o (*glazb*) dur (ljestvica); jedan od dva glavna tonska roda

makabr|a mrtvački, makabrističan, koji slični ili podsjeća na mrtvaca

makadam|o (*građ*) makadam, način gradnje ceste s pomoću pijeska, šljunka, kamena i vezivnog sredstva; ~**i** (*tr*) makadamizirati, graditi cestu nasipavanjem mrvljenog materijala

makak|o (*zoo*) makaki (*Macaca*) rod uskonosnih majmuna
makaon|o (*ent*) lastin rep (*Machaon*), vrsta leptira
makaron|o (*kul*) makaron, minjon, vrsta kolača od tučenih bjelanjaka sa šećerom i bademima
makaroni|oj (*kul*) makaroni, suho tijesto cjevasta oblika
makedon|o (*etn*) Makedonac; (M)~io, (M)~ujo (*geog*) Makedonija, država na Balkanu; ~iano stanovnik Makedonije
makeri|o (*bot*) makerija (*Machaerium*) iz por. leptirnjača
maket|o maketa, prostorni model, umanjeni predložak
makis|o (*bot*) makija, zimzelena šikara Mediterana
makler|i (*ntr, trg*) mešetariti, posredovati uz proviziju; ~ajo mešetarina; provizija na mešetarske usluge; ~isto mešetar, agent, posrednik u sklapanju poslova
makoli|o (*kul*) makolija, lagano korejsko nedestilirano alkoholno piće od riže
makram|o makrame, macramé, umijeće čvoranja, tehnika prepletanja i stvaranja čvorova u dekorativne svrhe, podrijetlom iz Arabije
makrel|o* (*iht*) lokarda, lancarda, grancat plavica (*Scomber colias*) morska plava riba iz por. skušovki
makro| makro-; kao prvi dio složenice znači: velik, dugačak, velikih razmjera
makrobiotik|o makrobiotika, metoda za unapređivanje kvalitete života putem uravnotežene zdrave prehrane
makrocefal|o (*zoo*) glavata ulješura (*Physeter macrocephalus*) vrsta kita
makrofag|oj (*biol*) makrofagi, velike fagocitne stanice, primarni nosioci nespecifične imunosti
makrokosm|o makrokozmos, svemir, svijet
makrolid|o (*farm*) makrolid, antibiotik, dobiva se od različitih vrsta gljivice *Streptomyces* polusintezom ili sintezom
makrolepiot|o* (*bot*) sunčanica (*Macrolepiota procera*) jestiva gljiva klobučarka
makromolekul|oj (*kem*) makromolekule, velike molekule sa svojstvima koloida
makron|oj* (*kul*) makroni, kolačići od mljevenih badema ili lješnjaka
makrop|o (*zoo*) klokan (*Macropus*) rod velikih tobolčara; ~edoj porodica klokana (*Macropodidae*)
makrops|o* (*zoo*) žutokrug (*Vipera ursinii macrops*) vrsta otrovne zmije
makroskop|a makroskopski, koji se može vidjeti golim okom bez mikroskopa
maksil|o (*anat*) gornja čeljust, vilica, desni; ~a čeljustni, vilični
maksim|o maksima, sentenca, sažeta mudra misao; *usp. aforismo, sentenco, devizo, proverbs, moto*
maksimum|o maksimum 1. najveća količina, veličina, mjera, gornja granica; 2. (*mat*) najveća vrijednost, obično u skupu vrijednosti koje poprima neka funkcija; ~a maksimalan; ~e maksimalno, u najvećoj mjeri; **šarĝo~o** (*pom*) nosivost prevoženog materijala
maksvel|o (*fiz*) maksvel, stara jedinica magnetnog toka

makul|o mrlja, pjega, ljaga; ~a mrljav, prljav, zamazan, nečist; ~i (*tr*) zamrljati, zaprljati, zamazati, zamastiti; ~eto mrljica, pjegica; ~ismo (*lik*) tašizam, poentilizam; **sen~a** neokaljan, čist, bez mrlje, bez ljage; **sen~igi** očistiti mrlje; **foli~ozo** (*bot*) pjegavost, gljivična bolest lišća; **sun~oj** (*astr*) Sunčeve pjege
makulatur|o (*tisk*) makulatura 1. loše otisnuti i nepotrebni primjerci; 2. preostali, neprodani primjerci novina i časopisa, remitenda
makumb|o (*vjer*) makumba, obredna ceremonija brazilskih crnaca
makzel|o (*anat*) čeljust, vilica, lična kost sa zubnim pretincima u koje su usađeni zubi; **sen~uloj** (*zoo*) beščeljusti (*Agnatha*), riboliki kralježnjaci; nemaju izgrađene čeljusti
mal| (*gram*) prefiks koji označuje suprotnost onome što je označeno u korijenu riječi (~longa, ~šlosi, ~lumo); ~o suprotnost, oprečnost; ~a suprotan, oprečan, protivan; ~e naprotiv, suprotno
malad|o* boljetica, stalna laka bolest; ~i (*ntr*) bolovati
malagas|o (*etn*) Malgašanin, domorodački stanovnik Madagaskara; ~a malgaški; (M)~a **Respublika** Malgaška republika; v. **Madagaskaro**
malaj|o (*etn*) Malajac; ~a malajski
Malajzi|o (*geog*) Malezija, država u jugoistočnoj Aziji; ~ano Malezijac
malakit|o (*min*) malahit, mineral svijetlozelene boje; ~a **verdaĝo** jako organsko zeleno bojilo
malakopterig|oj* (*iht*) ribe mekoperke
malakostrak|oj (*zoo*) viši raci (*Malacostraca*) podrazred rakova
malari|o (*med*) malarija, močvarna groznica koju uzrokuje parazit plazmodij, a prenosi je komarac anofeles
Malavi|o (*geog*) Malavi, država u jugoistočnoj Africi; ~a malavijski
Maldiv|oj (*geog*) Maldivi, Maledivi; država i otočje u Indijskom oceanu; ~a maldivski
male|o 1. drveni čekić, bat, malj; 2. (*iht*) morski jaram, bat (*Malleus*); 3. (*anat*) maleus, jedna od tri sitne kosti unutarnjeg uha koja ima oblik čekića; 4. (*med, vet*) sakagija, infekcija konja koju uzrokuje bacil *Pseudomonas mallei*; rijetko se prenosi na čovjeka; ~i (*tr*) istući, izravnati maljem; ~opilko (*sport*) polo
maleol|o (*anat*) skočni zglobov, članak, zglavak, gležanj (na nozi)
maler|o* maler (fr. malheur), nezgoda, udes, nesreća = AKCIDENTO
malgaš|o = MALAGASO
malgrau| (*gram*) usprkos, unatoč; ~ **ke** premda, usprkos što
Mali|o (*geog*) Mali, država u sjeverozapadnoj Africi; ~ano (*etn*) Malijac
malic|a zloban, pakostan, zlorad, maliciozan; ~o zloba, pakost, zloradost; ~aĝo zlobno djelo, spletko, podvala; ~ulo zlobnik, prkosnik
malign|a (*med*) maligni, zloćudni, opaki, pogubni
malmi|o (*geol*) malm, gornja jura, razdoblje geološke prošlosti
malkolmi|o* (*bot*) ljubovka, (Malcolmia) iz por. krstašica

malop|o*(*bot*) malovica (*Malope malacoides*) iz por. sljezova
malstrom|o (*met*) malštrom, morska pijavica, jak vodeni vrtlog
malt|o slad, naklijali ječam za proizvodnju piva; ~**azo** (*kem*) maltaza, enzim koji pretvara ječam u slad; ~**ejo** sladara, tvornica slada; ~**i** (*tr*) dodati slada u nešto; ~**igi** pretvoriti u slad; ~**ozo** (*kem*) maltoza, šećer koji se dobiva od škroba pomoću slada; **gren~ozafo** = AMEO
Malt|o (*geog*) Malta, otok i država u Sredozemnom moru; ~**a** malteški
maltus(an)ism|o maltuzijanizam, teorija engleskog ekonomista Malthusa o ograničavanju nataliteta
malus|o (*bot*) jabuka (*Malus*) rod šumskog drveća i voćaka iz por. ruža; **doma ~o** pitoma jabuka (*M. domestica*); **sovağa ~o** divlja jabuka, šumska jabuka (*M. sylvestris*)
malv|o (*bot*) sljez (*Malva*) iz por. sljezova; **sovağa ~o** crni sljez, šumski sljez, veliki sljez (*M. sylvestris*), koristi se u ljekarništву; **moska ~o** mošusni sljez (*M. moschata*)
malvazi|o malvazija, odlika vinove loze i bijelog istarskog vina
malversaci|o (*prav*) malverzacija, pronevjera, utaja, zlouporaba, zlouporaba službenog položaja
mam|o (*anat*) 1. dojka, sisa, organ ženskog tijela koji nakon poroda izlučuje mlijeko za hranjenje dojenčeta; 2. (*zoo*) vime; ~**uloj** sisavci; ~**algio** (*med*) bol u dojci; ~**ektomio** (*med*) mastektomija, operacija kojom se odstranjuje dojka; **de~igi** odbiti dojenče od sisanja; ~**frato** brat po mlijeku; ~**mezuro** gornji obujam tijela u visini dojki; ~**nutri**, ~**sučigi** dojiti; ~**pinto** bradavica dojke = CICO; ~**suči** sisati; ~**zono** grudnjak
mamb|o (*glazb*) mambo, ples latinoameričko-kubanskog podrijetla
mamilar|o* (*bot*) bradavičasti kaktus (*Mammillaria*) iz por. kaktusa
mamluk|o mamluk 1. (*pov*) pripadnik tjelesne garde vladara; 2. (*pren*) odani sluga koji sluša bez pogovora
mamifer|oj (*zoo*) sisavci = MAMULOJ
Mamon|o Mamon 1. (*bibl*) sotona, princip zla, stvoritelj materijalnog svijeta; 2. (*mit*) u semitskoj mitologiji, personifikacija bogatstva, pohlepe
mamut|o (*pal*) mamut, izumrla vrsta slonova iz pleistocena (*Mammuthus primigenius*); ~**a** mamutski, golem
man|o (*anat*) ruka, šaka (od ručnog zgloba do vrhova prstiju); ~**a** ručni; ~**ego** ručeta, velika ruka; ~**eto** ručica, mala ruka; ~**ilo** kvaka, ručka kojom se otvaraju vrata = KLINKO; ~**umo** orukvica, manšeta; ~**umi**, ~**uzi** rukovati nečim, baratati; ~**artiko** ručni zglob; ~**flegi** manikirati = MANIKURI; ~**plato** dlan = POLMO; ~**kateno** lisice, lisičine; ~**largo** pedalj; ~**premo** stisak ruke u znak pozdrava; ~**radiko** ručni zglob = MANARTIKO; ~**en~e** rukom u ruku, držeći se za ruke; **ambaü~e** objeručke, objema rukama; **če~e** pri ruci; **čirkaü~o** narukvica = BRACELETO; **en~e** u ruci; **en~igi** uručiti, dati u ruke; **kvar~a** četveroručni; **dekstra~a** desnoruk; **maldekstra~a** lijevoruk; **maldekstra~ulo** lijevoruka osoba; = MALDEKSTRULO; **plen~o** pregršt,

rukovet; **propra~a** vlastoručan; **propra~e** vlastoručno
mana|o¹ mana 1. (*bibl*) hrana koja je padala s neba da bi se nahranili Židovi u Sinajskoj pustinji; 2. (*farm*) osušeni sok crnog jasena
mana|o² mana (*mit*), u melanezijskom i polinezijskom vjerovanju nadnaravna sila i magična moć što je posjeduju duhovi mrtvaca
manađer|o menadžer, ravnatelj, impresario, agent
manat|o (*zoo*) konjski lamantin (*Trichechus manatus*) sisavac biljojed iz reda sirena
mancinel|o (*bot*) mancinela, jabučasta hipomana (*Hippomane mancinella*) iz por. mlječika
mančur|o (*etn*) Mandžur, Mandžurac; (M)~**io**, (M)~**ujo** (*geog*) Mandžurija, regija u sjeveroistočnoj Kini
mandaren|o (*pov*) mandarin, europski naziv za najviše carske kineske činovnike
mandarin|o (*bot*) plod mandarine; ~**ujo**, ~**arbo** mandarina, mandarinka (*Citrus reticulata*) iz por. rutvica = RETA CITRUSO
mandat|o mandat, punomoć, ovlaštenje komu da može zastupati koga, raditi što u čije ime; 2. (*prav*, *pov*) isprava administrativnog karaktera koju viša vlast upućuje nižoj, a sadržava naredbu koju treba primijeniti; **pošt~o** poštanska uputnica
mandibl|o (*anat*) mandibula, donja čeljust, jedina pokretna kost glave; sudjeluje pri govoru, žvakanju i mimici
mandol|o (*glazb*, *pov*) mandola, pandura, lutnja sa 3 žice
mandolin|o (*glazb*) mandolina; žičano glazbalo kruškasta oblika s četiri para žica
mandorl|o (*kat*) mandorla, aureola koja u obliku badema okružuje lik Krista ili Bogorodice
mandragor|o (*bot*) mandragora (*Mandragora*) iz por. pomoćnica; **aütuna~o** jesenska mandragora (*M. autumnalis*) otrovna biljka; **oficina ~o** bunovina (*M. officinarum*) otrovna biljka
mandren|o (*teh*) 1. podloga na koju tokar namješta svoj rad; 2. cilindrična šipka, valjak, kalup za oblikovanje obrađivanog predmeta; 3. (*med*) čvrsta vodilica koja se stavi u mekanu cijev da spriječi savijanje
mandril|o (*zoo*) mandril (*Papio sphinx*) sisavac iz podreda pravih majmuna
maneg|o manež 1. vještina kročenja i dresiranja konja; 2. jahaonica, konjaničko vježbalište
maneken|o maneken 1. osoba koja pokazuje i reklamira novu modnu odjeću; 2. krojačka lutka; 3. drvena lutka pokretnih udova, koja slikarima služi za skiciranje različitih položaja tijela
manes|oj (*vjer*) duše pokojnika, duhovi otaca (kod starih Rimljana)
mang|o (*bot*) mango, jestivi plod mangovca; ~**ujo**, ~**oarbo** indijski mangovac (*Mangifera indica*) tropska voćka iz por. vonjača = HINDIA MANGIFERO
mangan|o (*kem*) mangan, kem. element, simb. Mn; metal sivkaste boje s crvenim preljevom
mangifer|o (*bot*) mangovac (*Mangifera*) iz por. vonjača, **Hindia ~o** indijski mangovac (*M. indica*)
mangl|o (*bot*) korjenjak (*Rhizophora mangle*) aromatsko drvo, služi za dobivanje smole

mangold|o* (*bot*) mangold, odlika blitve
mangostan|o (*bot*) mangostana (*Garcinia mangostana*) iz por. pljuskavica, v. **gumigutarbo**
mangrov|o (*bot*) mangrove, zajednica drvenastih biljaka, koja u tropskom i subtropskom području obrasta ušća rijeka, laguna i zaštićenih uvala
manĝ|i (*tr*) jesti, hraniti se; ~**o** jelo, obrok; ~**ado** jedenje, hranjenje; ~**aĝo** jelo, hrana, ono što se jede; ~**ebla** jestiv; ~**egi** žderati, prežderavati se; ~**ejo** blagovaonica, jedaća soba; ~**eti** prigrusti, prezalogajiti; ~**eto** mali obrok, međuobrok; ~**igi** hraniti nekoga; ~**ilaro** jedaći pribor; ~**ujo** zdjela za jelo; ~**meto** serviranje jela; ~**meti** servirati jelo; **al~aĝo** prilog jelu; **ĉef~aĝo** glavno jelo; **ĉio~anta** koji sve jede = ĆIOVORA; **ĉirkaŭ~i** glodati, oglodati; **for~i** pojesti; **kun~anto** onaj koji s nekim zajedno jede; **mal~i** (*fam*) obavljati velik nuždu, srati; **post~a** koji je poslije jela; **sub~aĝo** hrana nedovoljne hranjivosti; **tra~i** pregristi; izgristi; **abel~ulo** = MEROPO; **hom~ulo** ljudožder = KANIBALO; **krak~ejo** zalogajnica, bistro, bife; **lad~o** konzerva, hrana konzervirana u limenci; **maten~i** doručkovati; **maten~o** doručak; **tag~i** objedovati, ručati; **tag~o** objed, ručak; **vesper~i** večerati; **vesper~o** večera; **sat~i** najesti se; **ungo~ema** koji grize nokte
mani|o manija, bolesno duševno stanje maniĉno depresivnih prilaza usredotočenih na jednu ideju; **eroto~o**, **etero~o**, **megalo~o**, **mito~o**, **tokso~o**
manier|o način, postupak, metoda, manira; ~**oj** ponašanje, ophođenje, vladanje, postupanje; ~**a** načinski; na način; **tia~e** na taj način; ~**ismo** manirizam 1. umjetnički stil u drugoj polovici 16. st.; 2. pretjerano služenje nekim stilskim sredstvom u umjetnosti; ~**isto** manirist; **bon~a** ugladen, pristojan, koji se lijepo ponaša; **dir~o** način izražavanja; **malbel~a** neugladen, nepristojan, koji je lošeg ponašanja; **uz~o** način upotrebe; **vid~o** gledište, stanovište; **viv~o** način života, životni stil; **tranĉ~o**, **tond~o** kraj, način krojenja ili šivanja
manifest|o manifest, proglaš; objava vrhovne vlasti, pokreta, umjetničke skupine, udruge i sl.; ~**i** (*tr*) manifestirati 1. održati manifestaciju; 2. očitovati raspoloženje, mišljenje; ~**ado** manifestacija, manifestiranje; ~**igŝi** manifestirati se, očitovati se; **ŝip~o** (*pom*) brodski manifest, isprava koja prati kontingent robe od ukrcavanja do iskrcavanja sa svim potrebnim podacima; carinska isprava
manifestaci|o manifestacija 1. javni čin ili proces manifestiranja; 2. simptom, znak, iskaz; 3. događaj, priredba; ~**i** (*ntr*) održavati manifestaciju
manihot|o (*bot*) manihot (*Manihot*) iz por. mljeĉika; uzgaja se zbog jestivog gomoljastog korijenja
manik|o (*odj*) rukav, dio odjeće koji pokriva ruku; **duon~o** kratki rukav; **sen~a** koji je bez rukava
manikur|i (*tr*) manikirati, njegovati ruke i nokte; ~**o** manikura; ~**isto** maniker; ~**istino** manikerka
manilkar|o (*bot*) manilkara (*Manilkara*) iz por. gutaperkovki
maniok|o (*bot*) manioka, kasava, jestivi manihot (*Manihot esculenta*), daje manioka brašno, kasava škrob i zrnatu kašu tapioka nalik na sago; **dolĉa~o** slatki manihot s manjim gomoljima bez cijanidne kiseline; **amara~o** gorki manihot, s velikim otrovnim gomoljima koji sadrže cijanidnu kiselinu

manipl|o* (*kat*) manipul, naruĉnik, rubac; dio katoliĉke sveĉeniĉke misne odjeće, nosi se na lijevoj podlaktici
manipul|i (*tr*) manipulirati, rukovati, baratati, postupati s neĉim; ~**o** manipulacija, postupak, tretman; ~**ado** manipuliranje, rukovanje, tretiranje, postupanje, baratanje; ~**ilo** (*telkom*) manipulator
manis|o (*zoo*) ljuskavac (*Manis*), rod afriĉkih i južnoazijskih sisavaca bez zubi pokrivenih rožnatim ljuskama; ~**uloj** (*Pholidota*), red sisavaca u koji spada manis
Manitu|o (*vjer*) Manitu, vrhovni bog sjevernoameriĉkih indijanaca
manĝ|i (*ntr*) nedostajati, manjkati, faliti, nemati; **ne~i** dostajati, imati u obilju; ~**o** 1. nedostatak, manjak, nestašica, oskudica, praznina; 2. mana, greška; ~**a** manjkav, nedovoljan, nedostatan; ~**anto** onaj koji nije prisutan, nenazoĉnik; ~**igi** propustiti nešto; ~**ohava** = MANKA; ~**oloko** prazno mjesto; **sen~a** 1. potpun, cjelovit; 2. bez greške; **seninter~a** neprekidan, trajan; **konscio~o**, **memor~o**, **mas~o**, **nutro~o**, **profit~o**, **tavol~o**
manometr|o manometar, tlakomjer, sprava za mjerenje pritiska zraka, pare ili plina; **sfigmo~o** sfigmomanometar, sprava za mjerenje krvnog tlaka
manovr|i (*ntr*) manevrirati 1. (*voj*) izvoditi manevar; 2. (*pren*) djelovati okolišavajući, izvlaĉiti se; ~**o** manevar 1. (*voj*) pokret vojnih postrojbi, vjeŝbe vojnih jedinica; 2. (*pom*) pokret plovila pri pristajanju u luku i isplavljanju iz nje; 3. postupak kojim se prikriveno nastoji postići neki cilj; lukavstvo; smicalica, varka; ~**isto** manevrist
mansard|o (*građ*) mansarda 1. vrsta krova s gotovo okomitim ĉeonim dijelom i blago kosim pokrovnim dijelom; krov na prijelom; 2. stan u potkrovlju
mant|o (*ent*) bogomoljka (*Mantis*); ~**edoj** porodica bogomoljki (*Mantidae*); **ordinara~o** obiĉna bogomoljka (*M. religiosa*)
mantel|o (*odj*) ogrtaĉ, kabanica, mantil, mantel, mantl; **ban~o** kupaĉi ogrtaĉ; **pluv~o** kišna kabanica
mantil|o (*odj*) mantilja, velika ĉipkasta marama kojom španjolske ŝene pokrivaju glavu i ramena
mantis|o (*mat*) mantisa, dio logaritma iza decimalnog zareza
mantr|o (*vjer*) mantra, obredni sveti vedski tekst, pripisuje mu se posebna magiĉna moć
manufaktur|o manufaktura 1. (*ek, pov*) veće poduzeće temeljeno na ruĉnom radu i podjeli rada, preteĉa industrijske proizvodnje; 2. proizvodi tekstilne industrije; ~**i** (*tr*) proizvoditi manufakturom
manuskript|o manuskript, rukopis, rukom ili strojem pisan sastavak znanstvenog, umjetniĉkog ili drugog sadrŝaja; ~**e** u manuskriptu
maoism|o (*pol*) maoizam, kineski model komunistiĉke vlasti
maori|o (*etrn*) Maor, domorodac s Novog Zelanda
map|o mapa 1. zemljovid, geografska karta; 2. (*lik*) zbirka radova koja ĉini cjelinu po temi, formatu (mapa crteŝa, grafika); 3. korice za spise ili papir; ~**ado** kartiranje, obiljeŝavanje; ~**aro** zbirka karata, atlas; ~**isto** kartograf, crtaĉ karata; **mar~o** pomorska mapa; **mond~o** karta svijeta; **veter~o** prognoستيĉka karta

maprod|o* (*inf*) akronim za: mastruma programaro por diskosistemo

mar|o (*geog*) more; velika površina slane vode na dijelovima Zemljine kore, povezana u svjetsko more; ~**a** morski; ~**isto** pomorac, mornar; ~**istaro** mornarica; ~**elena** koji podnaša putovanje morem; ~**meze** na pučini, nasred mora; ~**tauga** plovčan, plovidben; **apud~a**, **če~a** obalni, primorski; **en~igo** porinuće; **en~igi** porinuti; **en~ižo** ušće rijeke u more; **sub~a** podmorski; **trans~a** prekomorski; ~**bordo** morska obala; ~**čevaleto** (zoo) morski konjić = HIPOKAMPO; ~**kalmo**, ~**kvieto** utiha, bonaca; ~**kolbaso** (zoo) trp, pistelj = HOLOTURIO; ~**kolo** morski tjesnac, moreuz; ~**malsano** morska bolest; ~**veturi** ploviti morem = NAVIGI

marabu|o (*orn*) marabu (*Leptoptilos crumeniferus*) dvije azijske i jedna afrička vrsta velikih ptica srodnih rodama

marabut|o marabut 1. (*isl*) u islamu sveti čovjek, pustinjač; 2. (*građ*) u sjeverozapadnoj Africi nadgrobna građevina jajastog oblika

marak|o* (*glazb*) maraka, indijansko glazbalo od suhe tikve u koju se stavljaju zrna kukuruza

marant|o (*bot*) maranta (*Maranta*) iz por. maranti

maraskin|o (*kul*) maraskino, liker od višnje maraske

marasm|o (*med*) marazam 1. opća iscrpljenost tijela; oronulost, iznemoglost od starosti ili od trajne bolesti; 2. ustajalost, stagnacija, atmosfera opće apatije

marasmi|o (*bot*) čamavka (*Marasmius*) rod gljiva lističarki iz. por. čamavki; **odora ~o** vilin klinčac, mirisna čamavka (*M. oreades*) jestiva gljiva

maraton|o (*sport*) maraton, najduža atletska disciplina u trčanju na 42,195 km; ~**a** maratonski

maraved|oj (*novč*, *pov*) maravedi, stari portugalski kovani novac

marcipan|o (*kul*) marcipan, kolač od mljevenih badema, šećera i brašna

marč|o močvara, tlo natopljeno stajaćom vodom i obraslo posebnom vegetacijom; ~**a** močvarni; ~**ejo** močvarno područje; ~**eto** bara, lokva, mlaka; **en~iži** upasti u močvaru; **sal~o** slana močvara = SALLAGUNO

marčand|i (*ntr*) cjenkati se, pogađati se oko cijene; ~(**ad**) cjenkanje, pogađanje; ~**ažo** povoljna kupovina, jeftino kupljena roba nakon cjenkanja

mard|o utorak, drugi dan u tjednu između ponedjeljka i srijede; **Karnavala ~o** Pokladni utorak

marel|o marelja, dječja igra guranja pločice iz jednog polja u drugi skačući na jednoj nozi

mareng|o* (*teks*) marengo, vrsta tkanine od češljanog ili grebenog prediva

margarin|o margarin, biljni maslac

marĝen|o 1. margina (*tisk*) prirubak, ivica; bjelina između teksta i ruba papira; 2. periferija, rub društva, događaja; 3. veličina koja je dopuštena, granica; ~**a** marginalni, rubni, sporedni, nebitni; ~**aj notoj** marginalije, bilješke ispisane na marginama

mariag|o* (*igr*) marijaš, vrsta kartaške igre

marihuan|o marihuana, kanabis, hašiš, droga od osušenih vrhova indijske konoplje

marimb|o (*glazb*) marimba, vrsta američke udaraljke srodne ksilofonu s rezonatorima od tikvice ili drvenih cijevi

marin|i (*tr*, *kul*) marinirati, staviti namirnice u marinadu; ~**ado** mariniranje; ~**ažo** marinada 1. mješavina vinskog octa, ulja, soli i začina za postizanje posebne arome kod konzerviranja mesa ili ribe 2. marinirano jelo

marionet|o marioneta, lutka koja se pokreće na različite načine i s kojom se igra u kazalištu lutaka; *v.*

pulčino

mark|o marka 1. poštanska ili taksena marka; 2. oznaka podrijetla proizvoda, tipa, tvornice itd; 3. znak, oznaka, biljeg, otisak; 4. novčana jedinica u nekim zemljama; ~**i** (*tr*) markirati, obilježiti, označiti; ~**ilo** aparat za markiranje; ~**ohava** koji ima oznaku garancije kvalitete; **akvo~o** vodeni žig; **brul~i** žigosati; utisnuti žig, stigmatizirati; **glu~o** naljepnica; **gvid~o** markacija, oznaka pravca kretanja; **pošt~o** poštanska marka; **telefon~o** telefonski žeton ili kartica

markanti|o* (*bot*) mahovina zdenčarka (*Marchantia polymorpha*) vrsta mahovina jetrenjarki iz istoimene porodice

marketr|i (*tr*) inkrustirati drvo skupocjenim detaljima drva, kosti, metala i sl.

markez|o (*građ*) nadstrešnica, zaklon krovnog oblika iznad vrata ili prozora; **tol~o** tenda, platnjeni krov za zaštitu od sunca i kiše

markgraf|o (*pov*) markgrof, u srednjem vijeku feudalac na čelu marke (grofovije)

marki|o (*pov*) krajina, pogranična pokrajina

markiz|o markiz, plemićki naslov između grofovskog i vojvodskog; ~**ino** markiza

markot|o (*agr*) grebenica, položnica, povaljenica 1. izdanak vočke ili vinove loze, koji se ukopava u zemlju da se ukorijeni; 2. ukorijenjeni izdanak biljke; ~**i** (*tr*) razmnožiti grebenicama

marksism|o (*pol*) marksizam, komunistička doktrina Karla Marxa

marksist|o marksist, sljedbenik marksizma

markt|o* tržnica: sajam, vašar, dernek; **super~o** robna kuća = ČIOVENDEJO

marmelad|o (*kul*) marmelada, gusto ukuhano voće sa šećerom

marmit|o kuhinjski lonac sa dvije ručke i poklopcem; **prem~o** ekspres-lonac, lonac za kuhanje pod tlakom

marmor|o (*min*) mramor, zrnasto-kristalični vapnenac s primjesama, koji se može polirati i rabiti kao ukrasni kamen; ~**a** mramorni; ~(**um**) **i** (*tr*) marmo(rizi)rati 1. obložiti mramorom; 2. dati nečemu izgled mramora; **M~a Maro** (*geog*) Mramorno more; ~**ejo** radionica gdje se obrađuje mramor

marmot|o (*zoo*) svizac (*Marmota*), glodavac iz roda svizaca

marmoz|o (*zoo*) mišoliki oposum (*Marmosa*), red malih sisavaca iz reda tobolčara vrlo sličan mišu

marn|o (*geol*) lapor, laporac, tupina; ~**i** (*tr*) laporirati, dodati lapora u zemlju radi poboljšanja kvalitete tla; ~**ado** laporiranje tla; ~**štano** okamenjeni lapor

marod|i (*tr*) marodirati, potkradati, krasti male stvari; ~**isto** maroder, kradljivac

maroken|o maroken, safijan 1. crno obojena glatka kozja koža štavljena biljnim ekstraktima, koristi se za izradu finijih odjevnih predmeta; 2. (*teks*) vrsta

- svilene tkanine; ~i (tr) obraditi kožu na marokanski način
- maron|o** (bot) maron, marun, plod pitomog kestena
- maronit|oj** (kršč) maroniti, krščani istočnog obreda, uglavnom rašireni u Siriji i Libanonu
- marot|o** hobi, omiljela razbibriga, posao kojim se netko bavi iz zadovoljstva = HOBIO, ŠATOKUPO, AMATA ČEVALETO
- Mars|o** Mars 1. (mit) A. staroitalski bog proleća; B. starorimski bog rata; 2. (astr) crveni planet, četvrti planet Sunčeva sustava; ~ano Marsijanac, Marsovac
- Marseljez|o** Marseljeza, francuska državna himna
- maršili|o*** (bot) *raznorotka* (*Marsilia quadrifolia*) iz por. raznorotki
- marsupi|o** (zoo) tobolac (*marsupium*), trbušni džep kod ženki tobolčara; ~uloj tobolčari (*Marsupialia*) red primitivnih sisavaca kojima se mladunčad razvija bez posteljice, a ženka ih nakon okoćenja, nosi u tobolcu na truhu
- marš|i** (ntr) hodati, ići, kretati se; ~o 1. hod, hodanje; 2. koračnica, marš; ~ado hodanje, marširanje; el~i izmarširati, istupiti; en~i umarširati, prodrijeti, upasti; preter~i proći marširajući; funebra ~o posmrtna koračnica
- maršal|o** (voj) maršal, vojskovođa, najviši čin u nekim vojskama
- Mart|o** ožujak, mart, treći mjesec u godini po Gregorijanskom kalendaru
- martagon|o** (bot) zlatan, zlatnoglav, šumski ljiljan, bukov krin (*Lilium martagon*) iz por. ljiljana
- martel|o** čekić 1. kladivac, mlat; ručno oruđe za ukucavanje čavala i mnoga druga udaranja; 2. (teh) dio uređaja koji ima ulogu čekića; 3. (anat) jedna od tri slušne koščiće u srednjem uhu; ~i (tr) čekićati, udarati čekićem; ~ado čekićanje, udaranje čekićem; ~bato udarac čekićem; ~ego teški čekić, malj, bat, mlat; ~beko, ~faco, ~kapo dijelovi čekića; ~mašino čekičar, stroj koji obavlja ulogu čekića; akvo~a vodoudarni; frid~i kovati metal na hladno
- martes|o** (zoo) kuna (*Martes*) rod sisavaca iz por. kuna
- martingal|o** martingal 1. (sport) poduzdak; u konjičkom sportu poseban dio jahaće opreme; nose ga konji koji pri preskakanju prepona suviše zabacuju glavu; 2. (pom) okomita motka na jedrilici
- martini|o** (kul) martini, koktel pripremljen od džina i vermuta, pomiješan s ledom i ukrašen maslinom i limunom
- martir|o** mučenik, stradalac, stradalnik, martir; ~eco mučeništvo, stradalništvo, martirij; ~iĝo mučenje, trpljenje; ~igi mučiti, zlostavljati
- marubi|o** (bot) tetrljan, marulja (*Marrubium*) iz por. usnača; ordinara ~o obični tetrljan, obična marulja, macina trava (*M. vulgare*) ljekovita zelen
- mas|o** masa, mnoštvo, gomila; ~a masen, koji se odnosi na masu; krita ~o (fiz) kritična masa; specifa ~o (fiz) specifična masa; al~igi (el) pridružiti masi, spojiti na masu; kontraũ~o protuteža; unu~a homogen, u jednom komadu; aer~o (met) zračna masa; atom~o (fiz, kem) atomska težina; molekul~o molekularna masa
- masaĝ|o** (med) masaža, masiranje, trljanje; ~i (tr) masirati, trljati; ~isto maser, trljač
- masakr|i** (tr) masakrirati, poklati, provesti pokolj; ~o masakr, pokolj, krvoproliće
- maser|o** (fiz) maser; kratica za mikrovalno pojačanje stimuliranom emisijom zračenja; sakupljač radiovalova koristan za uspješno djelovanje lasera
- maseter|o** (anat) maseter, glavni mišić čeljusti
- masiv|a** masivan, glomazan, krupan, gromadan; ~o gromada, masiv
- mask|o** maska, krabulja, krinka, obrazina; subakva ~o podvodna maska; ~i (tr) maskirati, prikriti, izmijeniti izgled; duon~o polumaska; sen~e bez maske, nepokriveno, otvoreno; sen~igi raskrinkati, demaskirati, skinuti masku nekome; vest~i prerušiti se
- maskaret|o** (geog) maskaret, visoka plima pri ušću rijeke
- maskerad|o** maškarada, maskarada, krabuljni ples, ples s maskama
- maskl|o** muško, mužjak; ~a muški
- maskot|o*** maskota, predmet za koji se vjeruje da donosi sreću
- maskul|a***, **maskulin|a*** = MASKLA
- masohizm|o** mazohizam, spolna nastranost kada čovjek spolno uživa samo ako trpi boli i zlostavljanja od svoga partnera
- masohist|o** mazohist
- mason|i** (tr) zidati, graditi; ~aĝo gradnja, građevina; ~isto zidar; plen~i izgraditi
- masor|o** (bibl) masora, kritička redakcija i interpretacija starozavjetne Biblije u težnji za utvrđivanjem točne i konačne verzije; ~isto masoret
- mast|o** jarbol, katarka, stijeg; ~aro jarbovlje, svi jarboli jednog broda; ~isto član posade koji se brine o manevriranju jedrima; ~izi oskrbiviti jarbolima; du~, tri~, kvar~ulo brod s dva, tri, četiri jarbola; sen~igi skinuti jarbole s broda; čef~o glavni jarbol; front~o prednji, čeonni jarbol; kargo~o dizalica = LEVBUMO; kruc~o, križni jarbol; post~o stražnji jarbol; latis~o dalekovodni stup; top~o vršni jarbol dvodijelnog jarbola
- mastab|o*** (građ, pov) mastaba, staroegipatska grobnica visokih državnih službenika, građena od opeke ili kamena u obliku četverostrane krnje piramide
- mastik|o** mastiks, smola balzama mediteranskog drveta balzamne tršlje; ~i (tr) zalijepiti, zatvoriti rupu mastiksom; ~arbo (bot) = LENTISKO
- mastodont|o** (pal) mastodont (*Mastodon*) izumrla životinja iz miocena i pliocena, slična slonu
- mastoid|o** (anat) mastoid, sisasta izraslina na sljepoočnoj kosti lubanje; ~ito mastoiditis, upala mastoida
- mastr|o** 1. gospodar, gazda, domaćin; 2. voditelj, upravitelj, ravnatelj; ~a vodeći, gospodareći, zapovjednički; ~i (tr) voditi, upravljati, gospodariti; ~ado vođenje, upravljanje, gospodarenje; ~aĝo gospodarstvo; ~eco vodstvo, upravljanje, predvođenje; ~ema sklon zapovijedanju; ~ino gospodarića, gazdarica, voditeljica; ~umi gospodariti, voditi gospodarstvo; ~uma gospodarski, gospodarstveni; ~uma sistemo, ~ilo (inf) upravljački sustav u informatici; ~umistino povremena kućna pomoćnica; ~umado vođenje kućanstva; ~umaĝo kućni, kućanski posao; ge~oj domaćini; mem~ado

samoupravljanje; **sen~a** koji je bez gospodara, vlasnika; **sub~o** poslovođa, predradnik, zamjenik upravitelja; **čēn~(um)ado** lančano obavljanje poslova; **feūd~o** feudalni vlasnik; **hotel~o** hotelijer; **kvartir~o** (*voj, pov*) kvartirmajstor, konačar, u nekadašnjoj austrijskoj vojsci oficir koji se brinuo za smještaj i ishranu; **špin~o** majstor predioničar

masturb|j (tr) masturbirati, nadraživati spolne organe radi postizanja orgazma bez snošaja; **~(ad)o** masturbacija, masturbiranje; **sin~(ad)o**, **mem~(ad)o** samozadovoljavanje, onanija

maš|o 1. očica, petlja (kod pletenja); jedna rupa u mreži; 2. kovinsko ojačanje oko jedara, šatora i pokrivača, kroz koje prolaze vezice; 3. zamka; **~aro** mreža, skup povezanih aparata, stanica ili skupina; **dis~igi** rasplesti što je prije upleteno; **nedis~iĝa**, **nedis~igebla** nerasplesiv, koji ne pušta očice; **~kiras** (*pov*) sredovječna žičana košulja

mašin|o stroj, mašina, aparat; **~a** strojni, mašinski; **~e** strojno, mašinski; **~aro** postrojenje, aparatura; **~ejo** strojarica; **~estro** strojovođa; **ekscit~o** pomoćni generator; **milit~o** ratni stroj; **vapor~o** parni stroj; **~pafilo** (*voj*) strojnica, mitraljez

mat|o¹ rogožina, hasura, prostirka od rogožine

mat|o² (*šah*) mat, gubitnički položaj kralja u šahu, kad igrač ne može napraviti potez da izađe iz šaha; **~i** (*ntr*) biti u mat poziciji; **~igi** matirati, pobijediti matom; **šak~o** šah-mat

matador|o matador, borac s bikovima koji zadaje biku završni udarac

matč|o (*sport*) utakmica, meč

mate|o (*bot*) maté-čajevac, južnoamerički čajevac, paragvajska božikovina (*Ilex paraguayensis*), zim-zelena drvo iz por. božikovina, služi za pripremu paragvajskog čaja; **~trinki**, **~sorbi** (*tr*) piti maté-čaj

matematik|o matematika, znanost koja se bavi apstraktnim i kvantitavnim odnosima između čistih veličina (brojeva) i prostornim (geometrijskim) oblicima i pojmovnim tvorevinama i njihovim simbolima; **~a** matematički, matematski; **~isto** matematičar

maten|o jutro, prijepodne; **~a** jutarnji; **~e** ujutro, jutrom; **~iĝo** svitanje, zora = AURORO; **fru~e** rano ujutro, zorom

materi|o materija, tvar, građa, podatci; **~a** materijalan, tvaran, fizički; **~eco** materijalnost, tvarnost; **~iĝo** (*fiz*) materijalizacija, materijaliziranje; **~igi** materijalizirati; **anti~o** antimaterija, protutvar; **ne~a** nematerijalan, netvaran

material|o materija 1. građa, gradivo, tvorivo; 2. pribor, oprema; 3. isprave, dokumenti; 4. tkanina; **~a** materijalan, **~e** materijalno; **~ismo** materijalizam; **~isto** materijalist; **bio~o** (*med*) biomaterija; **krud~o** sirovina, poluproizvod; **teks~o** tekstil, sirovina za tkanje

matine|o matineja, prijepodnevna kazališna ili koncertna priredba

matiol|o (*bot*) šeboj, ljubičina (*Matthiola*) iz por. krstašica; **blankhara ~o** levkoja, ljetni šeboj (*M. incana*) = LEVKOJO

matolin|o* (*kem*) matolin, tekućina za retuširanje klišeja

matrac|o madrac, štramac, uložak za krevet, strujnača; *usp.* **dormsako**, **somiero**, **mato**, **tatamo**

matras|o (*kem*) retorta, stakleni sud s dugim grlom

matriark|a matrijarhalan; **~eco** matrijarhat 1. (*soc*) sustav društvenih odnosa koji se zasniva na ključnom položaju žene u društvu, odnosno vladavini žena; 2. prvenstvo pri nasljeđivanju i društvenom položaju zadobiveno po ženskoj lozi

matric|o matrica 1. kalup koji kod kovanja, prešanja, prosijecanja i izvlačenja oblikuje predmet; 2. (*tisk*) kalup od mjedi za izlivanje slova; 3. (*fot*) papir, folija, ploča s kojih se negativ teksta ili slike može reproducirati

matrikari|o (*bot*) kamilica (*Matricaria*) iz por. glavčika

matrikul|o matrikula 1. matična knjiga 2. (*pom*) osobna iskaznica pomoraca, pomorska iskaznica, moreplovnic; **~i**, **en~igi** (*tr*) matrikulirati, upisati u matičnu knjigu

matrimoni|o* matrimonij, brak, bračno stanje, supružništvo; **~a** matrimonijalan, bračni, supružnički

matron|o matrona 1. (*pov*) udana ugledna žena u starih Rimljana; 2. postarija gospođa

matros|o (*pom*) mornar, obični radnik na palubi

matur|a zreo 1. (*bot*) zreli (plod); 2. tjelesno, duševno ili spolno odrastao; 3. iskusan; 4. istražen, dospio na naplatu ili obradu; **~i** (*ntr*) zreti, biti zreo; **~eco** zrelost, zreloća, zrešina; **~iĝi** sazreti, sazoreti, dozreti, dozrijevati; **~iĝo** zrenje, sazrijevanje, dozrijevanje; **~ulo** zreo čovjek, odrastao čovjek = ADOLTO, PLEN-KRESKULO; **ne~a** nezreo; **fru~a** rano sazrio; **seks~a** spolno zreo; **tro~a** prezreo; **~ekzameno** ispit zrelosti, matura

matural|o* = MATUREKZAMENO

matutin|o (*kat*) zornica, jutarnjica, matutina, misa koja se služi u zoru

maūr|oj (*etr*) Mauri, muslimanska plemena na zapadu Afrike, u Maroku, Alžiru, Tunisu, nekoć i u Španjolskoj; **~a** maurski

Maūrici|o (*geog*) Mauricijus, otočna država u zapadnom dijelu Indijskog oceana; **~a** maurucijski

Maūritani|o (*geog*) Mauretaniya, država u sjeverozapadnoj Africi na Atlantskom oceanu; **~ano** (*ent*) Mauretanac

maūzer|o* (*voj*) mauzer, vojnička puška

maūzole|o (*građ*) mauzolej, grobnica u obliku zgrade

mav|a loš = MALBONA

mazam|o (*zoo*) mazama (*Mazama*), rod američkih sisavaca iz reda parnoprstaša, porodice jelena, s jednostavnim rogovima = LANCO CERVO

mazurk|o (*glazb*) mazurka, poljski narodni ples živa ritma

mazut|o (*kem*) mazut, teško loživo ulje visoke viskoznosti i gustoće, ostatak destilacije nafte, služi kao gorivo ili za daljnju preradu u lakše naftne proizvode

meandr|o meandar 1. (*geog*) vijugav riječni tok sličan slovu S; 2. vijugav ili izlomljen ornament na antičkoj arhitekturi i keramici

meat|o (*anat*) kanal, cijev, otvor

mebl|o svaki pojedini komad namještaja; **~aro** namještaj, pokućstvo; **~i** meblirati, namjestiti stan, opremiti pokućtvom; **~isto** stolar, izrađivač pokućstva; **sen~igi** iznijeti namještaj iz prostorija; **leter~o** pisaći stol; **teler~o** vitrina, kredenc

mecenat|o mecena, dobrotvor koji novčano pomaže umjetnike; **~eco** mecenatstvo, mecenat
meč|o fitilj, stijenj, stijenjak, žižak; **~ažo** = TINDRO; **~ujo** fitiljača, uljanica
med|o (*kul*) medovina, medica; neprovreli ili provreli napitak od meda s dodatkom mirodija, katkada i kvasca
medal|o medalja, odličje, orden; **~i** (tr) dodijeliti medalju nekome
medaljon|o medaljon 1. nakit različitog oblika koji se nosi o vratu; 2. okrugla oslikana površina ili re-ljef
medi|o medij, okolina, djelokrug, sredina (u kojoj se čovjek kreće); **viv~o** životna sredina
mediaci|o (*prav*) medijacija, posredovanje trećega u sporu između dviju stranaka
median|o (*mat*) medijana 1. težišnica, dužina koja spaja vrh trokuta s polovištem suprotne stranice; 2. jedna od brojevniha karakteristika razdiobe vjerojatnosti
mediant|o (*glazb*) medijanta, treći stupanj dijatonske dur i mol ljestvice; **sub~o** šesti stupanj ljestvice
mediastin|o (*anat*) sredoprsje, medijastinum, prostor u prsnoj šupljini između plućnih krila u kojem su smješteni srce, aorta, dušnik, jednjak, prsna žlijezda; **~ito** (*med*) mediastinitis, upala sredoprsja
mediat|o medij, sredstvo masovne komunikacije
medicin|o medicina, znanost koja poučava i struka koja liječi bolesti čovjeka i životinja; **~a** medicinski; **~isto** liječnik, stručnjak u medicini; **~ažo** lijek, medikament; **alternativa ~o** alternativna medicina; **jur~o**, **sociala ~o**
medikag|o (*bot*) vija, dunjica (*Medicago*) iz por. leptirnjača; **arbusta ~o** drvenasta vija (*M. arborea*); **kultiva ~o** lucerna (*M. sativa*) = LUZERNO; **lupola ~o** hmeljasta vija (*M. lupulina*)
medikament|o lijek, ljekarija, medikament; *usp.* KURACILO, MEDICINA|O
mediokr|a* osrednji, prosječni; **~ulo** mediokritet, čovjek osrednjih ili ograničenih umnih sposobnosti
medit|i (*ntr*) meditirati, razmišljati, razmatrati, snovati, umovati; **~o** razmišljanje, razmatranje, meditacija; **~ado** dugo razmišljanje; **~ema** sklon razmišljanju; **pri~i** razmotriti, raspraviti, pretesti, proučiti, ispitati
Mediterane|o (*geog*) Mediteran, Sredozemlje, Sredozemno more; **~a** mediteranski, sredozemni
medium|o medij, posrednik u spiritističkim seansama i hipnozi
medol|o 1. (*anat*) koštana srž, moždina; 2. (*bot*) srčika, medula A. rahlo staniče u središtu stabljike; B. mekši dio ploda (npr. rogača); **~ito** (*med*) upala koštane srži; **~ektomio** (*med*) operativno odstranjenje sržnog dijela (npr. nadbubrežne žlijezde); **osto~ito** (*med*) upala kosti i koštane srži
Meduz|o (*mit*) Meduza, jedina smrtna od triju sestara Gorgona; namjesto kose imala je zmije otrovnice, te bi pretvarala u kamen svakoga tko bi je pogledao
meduz|oj (*zoo*) meduze, pelagički žarnjaci (*Cnidaria*) zvonolika ili klobučasta oblika od želatinozne tvari s lovkama i žarnicama, koji slobodno plivaju morem; **brul~o** = CIANEO; **grand~oj** (*Scyphozoa*)

razred velikih žarnjaka; **vitro~o** = AURELIO
mefit|o 1. (*zoo*) skunks (*Mephitis*), američki smrdljivac, zvijer iz por. kuna, brani se smrdljivom izlučinom iz analnih žlijezda; 2. krzno skunksa sjajne crne boje s bijelim prugama
mega| mega-; 1. kao prvi dio složenice označuje nešto veliko, silno, golemo; 2. (*fiz*) milijun puta veće od značenja osnovne riječi
megafon|o (*teh*) megafon, zvučnik
megalit|o (*grad*) megalit, veliki kameni blok koji je u prapovijesti služio kao nadgrobni spomenik; *usp.* **menhiro**, **kromleho**, **dolmeno**; **~a** megalitski
megalo| (*med*) megalo-; prefiks koji označuje patološku prevolumenizaciju nekih organa
megalomani|o megalomanija, pretjerivanje u željama i planovima, precjenjivanje vlastite vrijednosti; **~ulo** megaloman
megalop|o* (*iht*) tarpon (*Megalops atlanticus*), morska riba
megalopol|o megalopolis, veoma veliki grad; velika urbanizirana cjelina od nekoliko susjednih gradskih naselja
megalosaur|o (*pal*) megalosaur, veliki pretpotopni gušter iz skupine dinosaura
megateri|o (*pal*) megaterij (*Megatherium*) vrsta velikog sisavca, iz miocena-pliocena, kojega su fosilni ostaci nađeni u Argentini
Meger|o 1. (*mit*) Megera, jedna od triju Erinija, 2. (*pren*) zla, svadljiva žena
megom|o (*el*) megaom, milijun oma; **~metro** megaometar, sprava za mjerenje velikih električnih otpora
mehar|o (*zoo*) mehar, dromedar (*Camelus dromedarius*) jednogrba deva za brza putovanja = KURDROMEDARO; **~isto** meharist, jahač mehare
meĥanik|o = MEKANIKO
meĥanizm|o = MEKANISMO
meĥanist|o = MEKANIKISTO
meĥaniz|i (*tr*) mehanizirati, uvesti mehanizaciju u rad
meĥanograf|o mehanograf; **~io** mehanografija, ukupnost tehnika i tehnologija temeljenih na mehaničkim pomagalicama za prikupljanje, obradu i distribuciju podataka
mejbom|a majbomski; **~aj glandoj** (*anat*) lojne žlijezde na rubovima vjeđa; **~ito** (*med*) upala lojnih žlijezda
mej|l|o milja; 1. naziv mnogih starih jedinica duljine; 2. anglosaksonska milja = 1609 m; **mar~o** nautička milja, 1852 m; koristi se u pomorskom i zračnom prometu; **~oštono** miljokaz, rubni kamen uz cestu koji označuje duljinu u miljama
mejoz|o (*biol*) mejoza, diobeni proces kojim nastaju spolne stanice u biljaka, životinja i ljudi
mek|i (*ntr*) meketati, oglašavati se kao koza = KAPROBLEKI
mekanik|o mehanika 1. grana fizike koja proučava tijela u gibanju i u mirovanju; 2. (*teh*) strojarstvo; **aplikata ~o** primijenjena mehanika; **~a** mehanički; **~ismo** mehanizam; **~isto** mehaničar; **čiel~o** (*astr*) planetna mehanika; **kvantum~o** (*fiz*) kvantna mehanika; **tele~o** daljinska mehanika
mekanizm|o mehanizam 1. mehanički aparat, stroj, mašina; 2. A. unutarnji sklop stroja, uređaja ili

sprave; B. (*inf*) dio kompjuterskog programa zadužen za rukovanje i upravljanje podacima; 3. sustav interaktivnih dijelova (funkcioniranje mozga); 4. sredstvo ili proces po kojem se nešto događa ili razvija; 5. (*fil*) teorija koja sve pojave u prirodi tumači kretanjem atoma

mekoni|o (*fiziol*) mekonij, crnozelenkasta izlučina iz crijeva novorođenčeta

Meksik|o Meksiko, **~io** (*geog*) Meksiko, država na jugu Sjeverne Amerike; **~ano** (*etn*) Meksikanac; **~urbo** grad Meksiko

mel|o (*zoo*) jazavac (*Meles meles*), sisavac iz por. kuna koji danju i zimi živi u jazbini; **~hundo** (*kinol*) pas jazavčar

melaleuk|o (*bot*) melaleuka (*Melaleuca*) iz por. mirtoVKi; neke služe u medicini; **kajeputa** **~o** kajeput-drvo (*M. leucadendra*); **kvinripa** **~o** peterožilna melaleuka (*M. quinquenervia*)

melampir|o (*bot*) urodica (*Melampyrum*) iz por. strupnikovica; **agra** **~o** poljska urodica (*M. arvense*)

melan|o kratica od **melanino** u složenicama; **~ismo** (*med*) melanizam, prekomjerni razvitak tamnog pigmenta; **~emio** (*med*) malenemija, prisutnost melanina u krvi; **~omo** (*med*) melanom, tamnosmeđi ili crni maligni tumor koji sadržava melanin

melandri|o* (*bot*) golesak (*Melandrium*) iz por. karanfila

Melanezi|o (*geog*) Melanezija, naziv za otočne skupine u jugozapadnom dijelu Tihog oceana; **~ano** (*etn*) Melanezijac

melanin|o(*biol*) melanin, tamni pigment čovjeka i životinja

melanit|o* (*min*) melanit, crni granit

melankoli|o melankolija 1. (*med, psih*) duševna bolest koja se očituje u potištenosti, bezvoljnosti, usporenosti i sklonosti samoubojstvu; 2. sjeta, potištenost, snuđenost, tuga; **~a** melankoličan, sjetan, potišten; **~ulo** melankolik, melankoličar

melanoleuk|o* (*bot*) gustoliska obična (*Melancoleuca melancoleuca*), jestiva gljiva klobučarka

melanur|o* (*iht*) ušata, crnorep, ukljata, očada (*Oblata melanura*), morska riba koštunjača iz por. ljuskavki

melas|o (*kem*) melasa, sirup preostao pri proizvodnji šećera, koji se upotrebljava kao stočna hrana ili za proizvodnju alkohola

melasm|o*(*med*) melazma, hiperpigmentacija, najčešće na čelu, obrazima i sljepoočicama kod djevojaka i žena

meldu|o (*bot*) medljika, prava pepelnica; gljivična bolest s pepeljastom prevlakom na lišću ili drugim dijelovima biljke uzrokovana gljivicama iz por. *Erysiphaceae*

melb|o (*kul*) melba, slastica od voća u sirupu sa sladoledom od vanilije i pireom od malina ili tućenim vrhnjem

meleagr|o (*orn*) puran, tuka(c) (*Meleagris gallopavo*), ptica iz por. kokoški, gole glave i vrata ispunjenog crvenim bradavicama; **~afo** puretina, meso i jelo od purana

meleagren|o (*zoo*) = PINKTADO, PERLKONKO

melen|o (*med, vet*) melena, stolica crne boje, obično zbog krvarenja iz probavnog sustava

meli|o (*bot*) očenašica, melija (*Melia*) iz por. melija; u primorskim krajevima po parkovima uzgaja se vrsta *M. azedarach*

meliget|o* (*ent*) repičin sjajnik (*Melighetes aenus*) štetnik repičinih pupoljaka

melik|o* (*bot*) jednocvjetni mekuš (*Melica uniflora*) iz por. trava

melilot|o (*bot*) kokotac (*Melilotus*) iz por. leptirnjača; **oficina** **~o** žuti kokotac (*M. officinalis*) uzgaja se zbog sadržaja kumarina i za proizvodnju zelenog sira; **blanka** **~o** bijeli kokotac, ždraljovina, bijela ždraljika

melinit|o (*kem*) melinit, snažno eksplozivno sredstvo

melis|o (*bot*) matičnjak, maternjak, melisa (*Melissa*) iz por. usnača; **oficina** **~o**, **citrona** **~o** ljekoviti matičnjak, pčelinja trava (*M. officinalis*) služi u medicini kao umirujuće sredstvo

melit|o* (*bot*) medenika, pčelinjak (*Melittis melissophyllum*) iz por. usnača

melitokokoz|o (*med*) melitikokoza, malteška groznica

melk|i (*tr*) musti 1. istiskivati mlijeko iz vimena; 2. iskorištavati nekoga izvlačeći korist; **~ado** mužnja, muzenje; **~bovino** krava muzara; **~mašino** aparat za mužnju

melo|o (*ent*) obična kokica (*Meloe*), rod zdepastih kornjaša modroljubičaste boje; **~edoj** prištilci

melodi|o melodija, napjev; **~a** melodijski, melodičan, melodiozan, blagozvučan; **~eco** melodičnost, melodioznost

melodram|o melodrama 1. (*glazb, pov*) scensko djelo u kojem je tekst popraćen glazbom; 2. (*kaz, film*) djelo prevelike osjećajnosti i patetike sa sretnim završetkom

melolont|o (*ent*) hrušt, gundelj (*Melolontha*) rod kukaca iz reda tvrdokrilaca = MAJSKARABO; **solstica** **~o** (*M. solstitialis*) = SOLSTICA SKARABO

meloman|o meloman, pasionirani ljubitelj glazbe

melon|o (*bot*) dinja, pipun; (*Cucumis melo*) iz por. bundeva sa sočnim slatkim plodovima, obično žuta mesa; **akvo** **~o** lubenica (*Citrulus lanatus*)

melongen|o (*bot*) patlidžan (*Solanum melongena*) jednogodišnja biljka iz por. pomoćnica s ljubičastomodrim jestivim plodovima

melope|o (*glazb*) melopeja 1. skup melodija; 2. recitativ; 3. znanost o oblikovanju melodija

melopep|o (*bot*) 1.= KUKURBO; 2. = PEPONO; 3. = ČAPKUKURBO

melospoerm|o* (*bot*) prugavka (*Melospoerium peloponnesiacum*) iz por. štitarki

melopsitak|o (*orn*) tigrica (*Melopsittacus*) rod malih kućnih papigica

Melpomen|o (*mit*) Melpomena, muza tragedije

mem osobno, lično, glavom, sâm; **li** ~ on osobno; **sin** - sebe samog; **~a** osoban, svoj; **~o** osobnost; **~amo** samoljublje; **~mastrado** samoupravljanje; **~mortigo** samoubojstvo; **~stara** samostalan, neovisan

membr|o 1. (*anat*) ud, ekstremitet (ruka, noga, kri-lo); 2. (*anat*) svaki pokretni dio tijela (jezik, prsti, penis); 3. član; pripadnik neke zajednice, obitelji, društva; 4. dio neke cjeline; **~aro** članstvo, članovi; **~eco** članstvo, pripadnost članstvu; **~iği** učlaniti

se; **dis~igi** rasčlaniti, razdijeliti, odvojiti; **dis~iği** razdvojiti se, odvojiti se

membran|o membrana 1. (*biol*) tanka elastična struktura; 2. tanka, gipka tvorba, koja prenosi ili izvodi titraje; 3. (*fiz*) opna, jednolika elastična ploha; 4. (*građ, teh*) polupropusna barijera koja razdvaja dvije faze, kapljevine ili plinove, a omogućuje prijelaz nekih njihovih komponenata

memor|i (*tr*) pamtiti, zapamtiti, sjetiti se, sjećati se, memorirati; **~o** memorija 1. pamćenje, sjećanje, uspomena; 2. (*inf*) sklop za pohranu podataka u računalu; **~e** po sjećanju; **~e al** u spomen na; **~ado** pamćenje, memoriranje; **~afo** uspomena, suvenir; **~afoj** uspomene, podsjećanja, memoari; **~ebla** pamtiv, koji se lako pamti; **~igi** podsjetiti; **~igo** podsjećanje; **~igafo** ono što podsjeća; **~inda** spomena vrijedan; **el~e** po sjećanju, napamet = PARKERE; **ne~ebla** nezapamtiv; **re~i** sjetiti se; **re~o** uspomena, sjećanje, spominjanje; **re~igi** podsjetiti, pobuditi sjećanje; **~tago** spomendan

memorand|o memorandum 1. (*pol*) dokument o kakvom pitanju priložen uz diplomatsku notu; 2. izvještaj, podsjetnik, kratka pismena obavijest 3. službeni listovni papir sa zaglavljenjem

memorial|o* memorijal, priredba nekome u spomen

memuar|oj memoari, književno djelo u kojem se iznose sjećanja na ljude i događaje

men* = MALPLI

menad|o (vjer) menada, bijesna bakhantkinja

menađeri|o zvjerinjak, menadžerija = BESTEJO

menci|i (*tr*) spomenuti, pripomenuti, primijetiti; **~o** napomena, primjedba, spominjanje; **~inda** spomena vrijedan

mend|i (*tr*) naručiti; **~o** narudžba; **~ado** potražnja; **~ilo** narudžbenica; **~olibro** knjiga narudžbi; **antaũ~i** predbilježiti, rezervirati; **mal~i** otkazati, stornirati narudžbu

mendelism|o (*bot*) mendelizam, teorija o naslijeđu kod biljaka

mendelevi|o (*kem*) mendelevij, transuranijski element, simb. Md

menestrel|o (*glazb, pov*) menestrel 1. srednjovjekovni profesionalni glazbenik, obično na dvorovima; 2. kasnije, svi narodni svirači

menhi|o* (*bot*) mašanka (*Moenchia*) biljka iz por. klinčića

menhir|o (*građ, prapov*) menhir, predhistorijski megalitički grubo klesan kameni blok, obično u simboličkom sklopu

meniant|o (*bot*) trolistica, grčica, gorki trolist (*Meryanthes*) iz por. trolistica; list sadrži gorke glikozide, služi u medicini; **~acoj** porodica trolistica (*Meryanthaceae*)

mening|oj (*anat*) meninge, moždane ovojnice; **~ito** meningitis, upala moždanih ovojnica

meningokok|o (*bakt*) meningokok; aerobni nepokretni, gama-negativni kok; uzročnik meningitisa

menisk|o menisk 1. (*anat*) srpasta polukružna hrskavica u zglobu koljena; 2. (*fiz*) skupni naziv za konkavno-konveksne leće

menisperm|o (*bot*) menispermum (*Menispermum*) iz istoimene porodice

menonit|oj (*vjer*) menoniti; vjerska sekta, dio antibaptističkog pokreta

menopaũz|o (*fiziol*) menopauza, prestanak menstruacije kod žena u klimakteriju

menoragi|o* (*fiziol*) menoragija, prejako krvarenje kod menstruacije

mens|o razum, um, pamet, duh; **~a** umni; **~ostato** stanje duha

mensog|i (*ntr*) lagati, govoriti neistinu; **~o** laž, neistina; **~a** lažan; **~ado** laganje; **~ema** lažljiv; **~ulo** lažljivac

menstru|o (*fiziol*) menstruacija, mjesečnica, periodično krvarenje iz maternice spolno zrelih ženskih osoba

ment|o (*bot*) menta, metvica (*Mentha*) iz por. usnača; **akvo~o** vodena metvica, vodena nana (*M. aquatica*); **longfolia ~o** dugolisna metvica, konjski bosiljak (*M. longfolia*), ljekovita biljka; **kat~o** mačja metvica (*Nepeta cataria*); **~olo** (*kem, farm*) mentol, sekundarni terpentinski alkohol, osvežavajuća i ljekovita tvar od eteričnog ulja metvice; **~ano** (*kem*) mentan; tekućina, baza raznih prirodnih proizvoda (mentol, terpen)

mentagr|o* (*anat*) mentagra, podbradak, podvoljak

mental|a* mentalni, misaoni, umni, duševni = MENSA; **~o** mentalitet

menten|i* (*tr*) održavati; **~anco** održavanje

menton|o (*anat*) brada, donji zaobljeni dio lica ispod usnog otvora; **sub~o** podbradak, podvoljak = MENTAGRO

mentor|o mentor, nastavnik, voditelj, odgojitelj

menu|o meni, jelovnik, popis jela u restoranu

menuet|o (*glazb*) menuet, umjereno brzi tročetvrtinski ples francuskog podrijetla iz 17. st.

menur|o (*orn*) lirašica (*Menura*), rod većih australskih ptica iz reda vrapčarki, s lijepim repnim perjem u obliku lire = LIRVOSTULO

menuver|o koža sibirske vjeverice

mer|o (*kem*) mer, osnovna sastavna jedinica unutar jedne makromolekule; **di~o** dvomer, molekula koja se sastoji od dva mera; **mono~o** monomer, mala molekula; **oligo~o** oligomer, molekula koja se sastoji od nekoliko mera; **poli~o** polimer, velika molekula koja se sastoji od više monomera; **poli~eco** polimerija; **poli~igi** polimerizirati; **malpoli~igi** rastaviti makromolekule u monomere; **homopoli~o** homopolimer, polimer koji se sastoji od jednovrsnih mera; **heteropoli~o** heteropolimer; polimer koji se sastoji od viševrsnih mera; **elasto** (**poli**) **~o** elasto (poli)mer, polimer koji ima elastična svojstva

merbromin|o (*farm*) merbromin; crvena boja, anti-septik koji se upotrebljava umjesto jedne tinkture

mercer|o galanterija, pozamenterija; pribor za krojenje, šivanje, pletenje; **~ejo** mercerija, galanterija, trgovina galanterijom; **~isto** galanter, pozamenter

merceriz|i (*tr, teks*) mercerizirati, obraditi pamuk ili pređu hladnom natrijskom lužinom da dobije svileni sjaj

merd|o (*fam*) izmet, izmetina, govno, drek, fekalije; = FEKAJO, EKSKREMENTO; **~i** (*ntr*) obavljati veliku nuždu, sрати, kakati; **~ulo** posranac, seronja

meretric|o meretrica 1. (*pov*) rimska bludnica; 2. javna žena, drolja; **~i** (*ntr*) baviti se tim poslom

mergi| (*tr*) uroniti, umočiti, staviti u kakvu tekućinu; **~ado** uranjanje, umakanje, močenje; **~igi** uroniti,

zaroniti; **mal~i** izvaditi iz vode; **mal~iği**, **el~iği** izroniti, izaći iz vode; **~oklošo** ronilačko zvono
mergul|o (*orn*) ronac (*Mergus merganser*) ptica močvarica iz reda gušćarica, porodica pataka = URIO
merğ|o (*orn*) ronac (*Mergus*), rod ptica gušćarica, vještih ronilaca koji se hrane ribama; *usp.* **kolimbo**
merğ|i* (*ntr*) zaroniti = MERGIĞI; **el~i** izroniti = ELMERGIĞI, MALMERGIĞI
meridian|o (*geog*) meridijan, podnevnik; zamišljena linija koja dijeli Zemlju prolazeći kroz oba pola; **~a** meridijanski
merin|o (*agr*) merino (*Ovis aries hispanica*), pasmina sivilorunih ovaca
mering|o (*kul*) poljubac, puslica, slatkiš od bjelanjaka i šećera; **~i** (*tr*) premazati smjesom bjelanjaka i šećera
meristem|o (*bot*) meristem, biljno tvorno tkivo koje dijeljenjem stvara nove stanice
merit|i (*tr*) zaslužiti, zavrijediti, biti dostojan; **~o** zasluga, zaslužnost, vrijednost, valjanost; **~a** zaslužan, dostojan; **~e**, **laū** **~o** zaslugom, prema zasluži; **~año** zaslužnost, ono što je zasluženo; **mal~o** nezaslužnost; **sen~a** nezaslužan, nedostojan
meriz|o (*bot*) plod trešnje; **~arbo** divlja ili kultivirana trešnja (*Cerasus avium*)
merkantilizm|o (*trg*) merkantilizam, ekonomska politika koja je podržavala interese trgovačkog kapitala epohe koja je prethodila industrijskom kapitalu
merkaptan|o (*kem*) merkaptan, sumporovodična tekućina s jakim neugodnim mirisom; nastaje gnijiljenjem bjelančevina u kojima ima sumpora
merkat|o (*trg*) tržište; ponuda i potražnja roba, usluga i zajmova; **~ado** trgovina, trgovanje; **~iko** marketing, ukupnost postupaka i organizacije rada na propagandi, reklami i osvajanju tržišta ili javnog mišljenja; **~konforma** koji je u skladu sa zahtjevima tržišta; **sur~igi** dati na tržište, ponuditi, pustiti u prodaju; **~analizo** analiza tržišta; **~esploro** istraživanje tržišta
merkred|o srijeda, treći dan u tjednu između utorka i četvrtka; **Cindro~o** (*kat*) Pepelnica, Čista srijeda, prvi dan korizme
Merkur|o Merkur 1. (*mit*) starorimski bog trgovine; 2. (*astr*) planet najbliži Suncu
merkural|o (*bot*) resulja (*Mercurialis*) iz por. mlječka; **unuvara** **~o** prosinac, jednogodišnja resulja (*M. annua*) korov neugodna mirisa; **plurjara** **~o** lažna resulja (*M. perennis*), otrovna zelen
merl|o (*orn*) kos (*Turdus merula*) crna ptica pjevica iz por. drozdova
merlang|o (*iht*) ugotica, veliki pišmolj (*Gadus merlangus*) riba koštunjača iz por. bakalara
merlen|o (*pom*) merlin, mrlin, konop do 10 mm promjera, premazan katranom, za vezivanje brodova
merluč|o (*iht*) oslić, merluc (*Merluccius*) iz por. tovariki
merop|o (*orn*) pčelarica (*Merops*) rod ptica iz reda smrdovrana, koje se hrane kukcima = ABELMANĞULO; **~edoj** pčelarice (*Meropidae*) porodica ptica
merul|o (*iht*) vrana, lenac (*Labrus merula*), morska riba iz por. usnača = LABRO, UMBRINO

meruli|o (*bot*) merulija (*Merulius*) rod gljiva stapčara žilavog plodišta; **trema** **~o** drhtava merulija (*M. tremellosus*)
mes|o (*kršč*) misa, služba božja, bogoslužje; **~a** misni; **~libro** misal
mesağ|o poruka, obavijest; **~anto** (*biol*) makromolekula (DNK i RNK), nositelj i prenositelj nasljednih podataka; **~isto** kurir, dostavljač, teklič, glasonoša, skoroteča; = KURIERO; **ret~o** (*inf*) poruka preko interneta; **~kolombo** golub listonoša
mesenter|o (*anat*) mezenterij, opornjak, nabor potrbušnice, spaja crijeva s trbušnom stijenkom
Mesij|o (*bibl*) Mesija, obećani spasitelj svijeta
Mesidor|o (*pov*) Mesidor, deseti mjesec francuskog revolucionarnog kalendara
meskalin|o (*psih, kem*) meskalin, alkaloid iz pejtla, meksičkog kaktusa, koji se rabi kao opojna droga
mesmerizm|o mesmerizam, liječenje magnetizmom
meso| mez-; prefiks za nazive nabora potrbušnice; **~o** nabor potrbušnice, trbušne opne; **~entero** = MESENTERO
mespil|o (*bot*) mušmula, plod obične nešpule; **~ujo**, **~arbo** nešpula, mušmula (*Mespilus*) iz por. ruža; jezgričava voćka s jestivim okruglastim ili kruškolikim plodovima; **Germania** **~o** njemačka nešpula (*M. germanica*)
mestiz|o mestik, mješanac, križanac (između bijelih i indijanskih roditelja)
met|i (*tr*) staviti, postaviti, metnuti, položiti; **~(ad)o** stavljanje, postavljanje, polaganje; **al~i** dodati, do-metnuti; **antaū~i** 1. staviti ispred koga, servirati nekome; 2. predložiti, podastrijeti, podnijeti komu; **apud~i** priložiti; **de~i** skinuti; **de~(ad)o** skidanje; **dis~i** razmjestiti; **dis~i** prikazati, uvući; **el~(ad)o** izlaganje, isturiti, prikazati, predstaviti; **el~(ad)o** izlaganje, prikazivanje, predstavljanje; **el~año** prikaz; izložak, eksponat; **el~ejo** izlog, izložbeni prostor; **en~i** umetnuti; **for~i** ukloniti, odgoditi; **inter~i** uložiti, uvrstiti, umiješati, uvući; **kontraū~i** suprotstaviti; **kun~i** sastaviti, skupiti; **kun~o** sastav, sklop; **kun~ado** sastavljanje, spajanje; **~año** sastavak, spoj; **kun~ita** sastavljen, spojen; **pri~i** pripremiti, postaviti stol za jelo i sl.; **re~i** vratiti na mjesto; **sub~i** podmetnuti, podložiti, podstaviti; **sub~i** **sin, sub~iği** pokoriti se, podvrgnuti se, popustiti, podčiniti se; **sub~igi** pokoriti nekoga; **super~i** staviti iznad nečega; **sur~i** 1. staviti na, položiti na; 2. obući (odjeću, obuću); **tra~i** provući = TREDI; **trans~i** prebaciti, premjestiti, preokrenuti; **manğo~o** serviranje jela; **ordo~i** urediti, pospremiti, staviti u red
met| met-, meta-; kao prvi dio riječi znači: sa, uz, među, za, po, iz
metabol|o (*biol*) metabolizam, izmjena tvari, skup kemijskih procesa u organizmu, obuhvaća izgradnju i razgradnju organskih spojeva unutar stanica
metacentr|o (*fiz*) metacentar, idealna točka definirana u odnosu prema središtu gravitacije i središtu uzgona; prema njoj se određuje ravnoteža plovecih objekata
metadon|o (*farm*) metadon, sintetički narkotik i analgetik, koji se primjenjuje pri rehabilitaciji ovisnika o heroínu

metafaz|o (*biol*) metafaza, druga faza mitoze
metafizik|o metafizika, grana filozofije koja se bavi prvim načelima ili počelima, o smislu i bitku i prapočecima bitka i istraživanja cjelokupne stvarnosti izvanjskog svijeta; ~**isto** metafizičar
metafoni|o (*ling*) metafonija, preglas; promjena samoglasnika pod utjecajem glasa ispred ili iza njega
metafor|o (*knjiž*) metafora, slikovito ili preneseno značenje
metagenez|o metageneza, pravilna izmjena spolne i nespodne generacije u načinu razmnožavanja kod nekih biljaka i životinja
metakarp|o (*anat*) metakarpus, sredopešće, zapešće, dio kostura šake
metal|o (*kem*) metal, kovina; **alkala** ~**o** alkalijska kovina; **peza** ~**o** teški metal; **malpeza** ~**o** laki metal; ~**a** metalni; ~**i**, ~**izi** metalizirati, prevući tankim slojem metala; ~**igi** pretvoriti u metal; ~**dona** koji daje metal; ~**ne**~**o** nemetal; **du**~**ismo** bimetalizam; novčani sustav koji se temelji na zlatu i srebru i prema njima određuje međusobnu vrijednost; **unu**~**ismo** novčani sustav koji se temelji na normiranoj vrijednosti jedne dragocjene kovine; **pres**~**o** tiskarska kovina; slitina kositra, olova i antimona za lijevanje slova
metaldehid|o (*kem*) metaldehid, polimer acetaldehida
metalografi|o metalografija, znanost o metalima
metalooid|o metaloid, nemetal
metalurgi|o metalurgija, talioničarstvo, znanost o industrijskoj proizvodnji i upotrebi kovina i slitina
metameri|o (*zoo*) metamerija, podijeljenost tijela nekih životinja u veći ili manji broj dijelova, segmenata ili metamera, koji se nižu jedan za drugim, a najizraženija je u člankonožaca i kolutičavaca
metamorf|a (*min*) metamorfan, promjenjiv, koji mijenja oblik; ~**igi** metamorfizirati, preobličiti se, transformirati se, preobratiti se, promijeniti oblik; ~**ismo** metamorfizam, preobrazba
metamorfoz|o metamorfoza, preobrazba, pretvorba; 1. (*zoo*) niz promjena koje nastaju nakon zametnog razvoja u mnogih skupina beskralježnjaka i nekih nižih kralježnjaka; 2. (*bot*) promjene u filogenetskoj evoluciji korijena, stabljike ili lista radi prilagodbe specijalnim funkcijama; 3. (*geol*) mineraloška i strukturna promjena stijena u dubljim dijelovima Zemljine kore; prelazak jednih minerala u druge pri izmijenjenim okolnostima; ~**i** (*tr*) metamorfizirati, preobličiti, preobraziti; **sen**~**a** nemetamorfan
metan|o* (*kem*) metan; zapaljiv eksplozivni plin bez boje i mirisa, koji nastaje u močvarama i rudnicima gnjiljenjem organskih tvari
metanol|o* (*kem*) metanol, metilni alkohol, otrovna tekućina koja se dobiva suhom destilacijom drva i sintezom vodika i ugljikova monoksida, a služi kao otapalo, antifriz i sirovina u kemijskoj industriji
metastaz|o (*med, vet*) metastaza, razvitak novog zloćudnog tumora krvnim ili limfnim putem na nekom drugom mjestu organizma; ~**i** (*tr*) metastazirati, širiti se u obliku metastaze
metatars|o (*anat*) metatarza, donožje, sredostople, dio koštane osnove stopala

metatez|o (*ling*) metateza, premještanje glasova i glasovnih skupina u riječi
metazo|o (*zoo*) metazoa, mnogostanična životinja; ~**oj** metazoe, mnogostaničnici
mete|o (*met*) meteo, atmosferski fenomen ili element koji se odnosi na klimu i vrijeme (vjetar, vlaga, oblaci); ~**ologo** meteorolog; ~**ologio** meteorologija, znanost o atmosferskim, fizičkim i kemijskim zakonima i klimatskim prilikama
metempsikoz|o (*vjer*) metempsihoza, učenje o seljenju duše nakon smrti iz jednog tijela u drugo
metencefal|o (*anat*) metenkefalon, romboični mozak, dio živčanog sustava koji obuhvaća moždani most i mali mozak; srednji je dio romboičnog mozga
meteor|o (*astr*) meteor, malo tijelo koje se giba u Sunčevu sustavu i pri ulasku u Zemljinu atmosferu ostavlja svjetleći trag
meteorit|o (*astr, min*) meteorit, meteor koji dopiše do Zemljine površine
meteoroid|o (*astr*) meteoroid, nebesko tijelo koje se kreće u prostoru
meteorolog|o meteorolog = METEOLOGO; ~**io** meteorologija = METEOLOGIO
meteorism|o (*fiziol*) meteorizam, nadutost trbuha
meti|o obrt, zanat; izučena proizvodna, obrađivačka ili uslužna djelatnost; ~**a** obrtnički, zanatski; ~**ej** obrtnička radionica; ~**isto** obrtnik, zanatlija; ~**lernanto** šegrt, naučnik
metikal|o* (*novč*) metikal, mozambička novčana jedinica
metil|o* (*kem*) metil, jednovalentni radikal ugljikovodika, ostatak metana
metionin|o (*fiziol*) metionin, prirodna aminokiselina, sastavni dio bjelancevina; sadrži sumpor, neophodni sastojak ljudske hrane
metod|o metoda, postupak, način obavljanja praktičnog ili umnog rada; ~**a** metodičan, metodički; ~**iko** metodika, dio pedagogije koji proučava metode nastave; ~**ikisto** metodičar; ~**ologio** metodologija, znanost o metodama znanstvenog istraživanja
metonimi|o (*knjiž*) metonimija, stilska figura koja omogućuje da se jedan pojam zamijeni drugim bliskim pojmom
metop|o (*građ, pov*) metopa, kvadratni mramorni reljef između triglifa na frizu dorskog hrama iznad arhitrave
metr|o¹ metar 1. (*fiz*) osnovna jedinica duljine; 2. naprava za mjerenje duljine; 3. (*knjiž*) u poeziji ritmička mjera; ~**a** metrički; ~**iko** (*knjiž*) metrika, ritmička struktura vezanog stiha; **centi**~**o** centimetar; **deci**~**o** decimetar; **kilo**~**o** kilometar; **kilo**~**ilo** aparat koji bilježi prevaljenu kilometražu; **kvadrat**~**o** četvorni metar; **kub**~**o** kubični metar; **mikro**~**o** mikrometar, milijunti dio metra; **mili**~**o** milimetar
~**metr|o**² -metro; kao zadnji dio složenice označuje mjerilo; **alto**~**o** altimetar, visinomjer; **amper**~**o** ampermetar; ~**io** metrija, metoda znanstvenog mjerenja; ~**ologio** metrologija, znanost o mjerama
metrik|o metrika 1. (*mat*) mjernost; 2. (*knjiž*) ritmička struktura vezanog stiha; 3. (*glazb*) dio teo-

rije glazbe koja se bavi ritmičkim strukturiranjem tonova u metričke cjeline

metrit|o (*med*) = UTERITO

metro|o (*prom*) metro, gradska podzemna željeznica

metroksil|o (*bot*) sago-palma (*Metroxylon*) iz por. palmi; **sagua~o** prava sago-palma (*M. sagu*)

metronom|o (*glazb*) metronom, sprava za mjerenje glazbenog tempa

metropol|o metropola 1. država prema svojim kolonijama; 2. glavni grad u zemlji

metropolit|o (*kršč*) metropolit, nadbiskup; biskup koji upravlja biskupijom glavnoga grada, a istodobno je po časti nadređen biskupima te pokrajine

metropoliten|o = METROO

metroragi|o* metroragija, krvarenje iz maternice izvan vremena menstruacije

meūm|o* (*bot*) mirisavi štrbac (*Meum athamanticum*) iz por. štitarki

mev|o (*orn*) galeb (*Larus*) ptica plivačica koja se hrani ribama; **trifingra ~o** troprsnik galeb (*Rissa tridactyla*) = KITIO: **rab~o** pomornik, grabljivi galeb (*Stercorarius*) = STERKORARIO; **rid~o** galeb kričavac (*L. ridibundus*)

mez|o sredina, središte, centar; **~a** srednji, središnji; **~e** srednje, u sredini; **~e de** sred, usred; **~epoko** srednji vijek; **~nombro** prosječni broj; **~ulo** (*sport*) centar, središnji napadni igrač; **~umo** prosjek; **~ume** prosječno; **nokto~o** ponoć; **tag~o** podne

mezalianc|o mezalijansa, brak s osobom niže klase

mezanin|o mezanin, polukat

mezembriant|o (*bot*) ledeno cvijeće, sriješ (*Mesembryanthemum crystallinum*) iz por. čupavica; mladi listovi služe za jelo

mezenkim|o (*anat*) mezenhim, spojno tkivo zame-taka kod višestaničnih organizama u ranim stadijima njihova razvitka

mezenter|o = MESOENTERO

mezere|o (*bot*) obični likovac (*Daphne mezereum*) iz por. vrebinki; raste u bukovim šumama

mezocefal|o (*anat*) = MEZKRANIULO

mezoderm|o (*anat*) mezoderm, srednji zametkovolistić iz kojega se razvija vezivno tkivo, kosti, hrskavica, mišići i drugi organi

mezokarp|o (*bot*) mezokarp, središnji dio usplođa ili perikarpa

mezolitik|o (*geol*) mezolitik, srednje kameno doba koje dijeli staro kameno doba od mlađeg kamenog doba

mezomer|o (*kem*) mezomer, svaka od dvije ili više različitih oblika molekule, brzo prelaze jedna u drugu; **~io** mezomerija, rezonancija između dviju ili više raspodjela valentnih elektrona u molekuli ili ionu

mezon|o (*fiz*) subatomska čestica

mezopaūz|o* (*met*) mezopauza, gornja granica mezofere u kojoj se pojavljuje polarna svjetlost

Mezopotami|o (*pov*) Mezopotamija, nizina u jugoistočnoj Aziji između rijeka Eufrata i Tigrisa

mezosaūr|oj (*pal*) mezosauri, (*Mesosauria*), red manjih morskih gmazova iz karbona i perma

mezosfer|o (*geol*) mezosfera, sloj Zemljine atmosfere iznad stratosfere do mezopauze, na visini od 50 do 80 km

mezosopran|o (*glazb*) mezosopran, srednji ženski glas između soprana i alta

mezostik|o (*knjiž*) mezostih, pjesma u kojoj slova svakog stiha redom čitana daju neko ime ili riječ; *usp.* **akrostiko**, **telestiko**

meztotint|o (*lik*) mezzotinto 1. vrsta bakropisa s mekanim i nijansiranim tonalitetima sjena; 2. u slikarstvu polutonovi ili tonovi koji nastaju prijelazom iz jedne glavne boje u drugu

mezozo|oj (*zoo*) mezozi; životinjski parazitski organizmi građeni od nekoliko stanica u kojima postoji podjela rada, ali ne postoje tkiva niti višestanični organi

mezozoik|o (*geol*) mezozoik, treća era u geološkoj prošlosti Zemlje, koja je trajala oko 160.000.000 godina

mezur|j (*tr*) mjeriti, izmjeriti, odmjeriti; **~o** mjera; **~ado** mjerenje; **~afo** detaljni nacrt plana neke izgradnje sa svim mjerama; **~ebla** izmjeriv, izmjerljiv; **~iği** izmjeriti se, biti izmjeren; **~ilo** vaga; **~isto** mjernik, geometar, geodet; **~bendo**, **~rubando** krojački metar, traka za uzimanje mjere; **~flakono**, **~glaslo** posuda za mjerenje tekućine; **al~i** uzeti mjeru (u svrhu šivanja); **čirkau~o** mjera obujma; **du~ila** dvomjerski, dvokriterijski; **laū~e** po mjeri; **ne~ebla** neizmjerljiv; neizmjeriv; **sen~e** bez mjere; **super~a** prekomjeran, prevelik; **mikro~ilo** sprava za precizno mjerenje; **angul~ilo** kutomjer; **brusto~o**, **mam~o** gornji obujam (preko prsiju); **egal~a** jednakomjeran; **egal~e** u jednakoj mjeri; **gren~o** = BUŠELO; **kokso~o**, **pug~o** obujam bokova; **okul~e** odo-ka, procijenjeno bez mjerenja, prostim okom; **paš~i** mjeriti koracima; **plen~e** u punoj mjeri; **statur~ilo** aparat za mjerenje visine stasa; **šov~ilo** (*teh*) rehnšiber (Rechenschieber), mehaničko računalo, omogućuje množenje, logaritmiranje i druge računске operacije; **tali~o** obujam struka; **ter~i** mjeriti površinu zemlje

mi¹ ja; osobna zamjenica za prvo lice jednine; **~a** moj; **~aj** moji; **~n** mene; **~afo** ono što je moje

mi² (*glazb*) mi; treća nota u solmizaciji

mi|o (*med, biol*) mio- u složenicama kao prvi dio riječi označuje ono što se odnosi na mišić; **~omo** (*med*) miom, tumor mišića; **~opatio** miopatija, bolest mišića; **~algio** (*med*) mialgija, bolovi u mišićima

miasm|o (*pat*) mijaza, kužno isparivanje bakterija u zraku

miaū|j (*ntr*) mijaukati, oglašavati se kao mačka; **~o** mijauk, mijaukanje

micel|o (*kem, fiz*) micela, molekula kao najmanja strukturalna jedinica; primarna čestica disperzne faze u nekim koloidnim otopinama

miceli|o (*bot*) micelij, gljivača (*mycelium*), vegetativno tijelo gljiva, sastavljeno od tankih niti hifa

micet|o (*bot*) miko-; kao prvi dio riječi u složenicama označuje ono što se odnosi na gljive; **~ologio** mikologija, botanička disciplina koja se bavi istraživanjem gljiva; **~ozo** (*med*) mikoza, bolest uzrokovana gljivicama; **eū~oj** eumicete, prave gljive

midriaz|o (*med*) midrijaza, proširenje zjenice

midšipan|o (*voj*) (eng. midshipman) čin između pomorskog kadeta i potporučnika britanske ratne mornarice

midz|i (*tr*)=BUŠKOITI, KACOSUČI

miel|o med, pčelinji proizvod; ~**a** meden; **flor~o** cvjetni nektar; ~**kuko** (*kul*) medenjak; ~**monato** medeni mjesec; ~**roso** (*agr*) medna rosa, snijet, bolest žita

mien|o izraz lica, crte lica, izgled; ~**i** (*ntr*) izgledati, davati dojam; ~**ludo** mimika; **grav~a** ozbiljan; **rigid~a** strogog izgleda

migal|o = AVIKULARIO

migdal|o (*bot*) plod badema, koštunica; **amara ~o** plod badema s gorkom sjemenkom; **dolča -o** plod badema sa slatkom sjemenkom; ~**a** bademov; ~**ino** (*kem*) migdalin; ~**ujo**, ~**arbo** badem, bajam, mendula (*Amygdalus sativa*) iz por. ruža; **amara ~ujo**, **amara ~arbo** gorki badem (*Prunus dulcis*, var. *amara*); **dolča~ujo**, **dolča ~arbo** slatki badem (*P. dulcis*, var. *dulcis*); **ter~o** jestivi šilj; v. **cipero**

migmatit|o (*min*) migmatit; stijena nastala djelovanjem magme na sedimente ili eruptivne stijene

migr|i (*ntr*) seliti se, skitati se, lutati; putovati od mjesta do mjesta; ~**a** migracijski, skitalački, lutajući; ~**ado** seljenje, selidba, lutanje, migracija; ~**anto** lotalica, skitnica; ~**emo** lotalaštvo, skitnja; **ek~i** odlutati, odskitati se; **el~i** iseliti se; **el~ado** iseljenje, emigracija; **en~i** imigrirati, useliti se; **en~(ad)o** imigracija, useljenje; **for~i** odseliti se; **trans~i** preseliti se; **trans~(ad)o** preseljenje

migren|o (*med*) migrena, jaka glavobolja, obično polovice glave, uz mučninu i smetnju sluha i vida

mijoz|o (*med*) mijoza, parazitiranje ličinaka različitih kukaca u tijelu čovjeka i životinja

mikad|o mikado, naziv japanskih careva

mikobakteri|o (*bakt*) mikobakterija, ravni ili zavnuti aerobni bacil; za medicinu najzanimljiviji je onaj koji izaziva tuberkulozu, gubu;

mikologi|o (*bot*) mikologija, grana botanike koja se bavi proučavanjem gljiva = MICETOLOGIO, FUNGOLOGIO

mikoplasm|oj (*bot*) mikoplazme (*Mycoplasma*) primitivni mikroorganizmi različitih oblika, paraziti u goveda, koza i čovjeka

mikoriz|o (*bot*) mikoriza, simbioza gljiva i korijena viših biljaka

~**mikot|** (*bot*) sufiks za određivanje imena odjeljaka gljivljeg carstva

~**mikoten|** (*bot*) sufiks za određivanje imena pododjeljaka gljivljeg carstva

mikoz|o (*med*) = FUNGOZO

mikro| mikro-; u fizičkim jedinicama označuje mjeru milijun puta manju od osnovne mjere; ~**skopo** mikroskop

mikrob|o (*biol*) mikrob, mikroorganizam; ~**a** mikropski; ~**ologio** mikrobiologija; ~**detrua** = mikrobicida; ~**icido** (*med*) mikrobicid, tvar koja uništava mikrobe; **anti~a** protumikrobni

mikrobiot|o (*bot*) sibirski steljica (*Microbiota decussata*) polegnuti grm iz por. čempresa

mikrocefal|o* (*pat*) mikrocefalus, onaj koji ima abnormalno smanjeni obujam glave, što onemogućuje normalan razvoj mozga

mikrofilm|o mikrofilm, filmska vrpca za snimanje dokumenata u umanjenoj veličini; ~**i** (*tr*) snimiti mikrofilmom

mikrofon|o (*fiz*) mikrofon, uređaj za pretvaranje trajanja zvuka u elektromagnetsku energiju i obratno

mikrokanal|o (*glazb*) mikrokanal, mikrobrzda na gramofonskoj ploči

mikrokok|o (*bakt*) mikrokok, bakterija u obliku zrnca; *usp.* **diptokoko**, **stafilokoko**, **streptokoko**

mikrokosm|o mikrokosmos 1. (*fil*) čovjek kao svijet u malom prema svemiru; 2. (*fiz*) svijet molekula, atoma i subatomske čestice; nevidljiv ljudskom oku, a često i mikroskopima

mikrolit|o mikrolit 1. (*min*) sitni kristal vidljiv samo pod mikroskopom; 2. minijaturno oruđe čovjeka iz kamenog doba

mikromeri|o* (*bot*) bresina, vrisič (*Micromeria*) iz por. usnača

mikrometr|o mikrometar 1. sprava za točno mjerenje razdaljina i kutova; 2. milijunti dio metra

Mikronezi|o (*geog*) Mikronezija, otočne skupine i država u zapadnom dijelu Tihog oceana; ~**ano** Mikronežanin

mikroond|o (*el*) kratki val (između 1 m i 1 mm)

mikropil|o mikropila 1. (*bot*) kličnica (*micropyle*), mali otvor na sjemenom zametku biljaka kroz koji ulazi pelud; 2. (*zoo*) otvor na jajnim opnama nekih životinja (školjki, kukaca); služi za disanje, hranjenje i oplodivanje

mikroprocesor|o (*inf*) mikroprocesor, logički sklop koji obavlja operacije, a djeluje zajedno s ostalim dijelovima računala, kao što su memorija i ulazno-izlazne jedinice

mikroskop|o mikroskop, sitnozor; optičko sredstvo za uvećavanje vrlo sitnih predmeta; ~**a** mikroskopski; ~**io** mikroskopija; **ultra~o** mikroskop kojim se mogu vidjeti stvari nevidljive običnim mikroskopom

mikrospor|o mikrospora 1. (*bot*) sitna spora iz koje nastaje muški gametofit kod nespolnog razmnožavanja paprati; 2. (*med*) parazitna gljivica, uzročnik mnogih bolesti; ~**ozo** mikrosporija, zarazna gljivična infekcija kože, vlasišta, stopala i ponekad noktiju

mikrot|o (*zoo*) voluharica (*Microtus*), sisavac iz reda glodavaca, porodice voluharica; **agra ~o**, **kampa ~o**, **neğa ~o**

mikrotom|o (*biol*) mikrotom, sprava za rezanje vrlo tankih slojeva tkiva

miks|i (*tr*) 1. miješati, izmiješati; 2. brkati, ne razlikovati, zamjenjivati; **sin ~i** miješati se, upletati se; ~**a** miješan; ~**(ad)o** miješanje; ~**afo** mješavina, smjesa; ~**ebla** koji se može izmiješati s nečim; ~**iği** izmiješati se; ~**ilo** miješalica, mikser; ~**ita** izmiješan; **al~i** dodati u mješavinu; **al~afo** dodatak mješavini; **dis~i** razmiješati; **en~i sin**, **en~iği** umiješati se; uplitati se; **en~iği** uplitanje, upletanje, umiješanost; **inter~i** pomiješati, zamijeniti jedno s drugim, ispremiješati; **inter~iği** izmiješati se, uplesti se; **kun~itafo** aditiv, dodatak hrani; **mal~i** razdvojiti ono što je izmiješano; **sen~a** koji je bez dodataka; **bat~i** (*kul*) tuči miješajući; **beton~ilo** betonska miješalica; **pisto~i** sitniti miješajući; **ras~i** miješati rase; **vin~afo** mješavina vina; vino od raznih vrsta grožđa

miksedem|o (*med*) miksedem, hipotireoza, bolest zbog nedovoljne funkcije žlijezde štitnjače, praćena sniženjem bazalnog metabolizma

miksini|o (*zoo*) sljepulja (*Myxine*) rod primitiv-

nih morskih kralježnjaka bez čeljusti i bez očiju; ~**oformaj** red sljepulja (*Myxiniiformes*)

miksom|o (*med*) miksom, benigni mezenhimni tumor

niksomatoz|o (*agr, zoo*) miksomatoza, zarazna virusna bolest zečeva i kunića

miksomicet|oj (*bot*) miksomicete (*Myxomycetes*) razred gljiva sluznjača

miksomikot|oj (*bot*) sluznjače (*Myxomycota*), gljive koje pripadaju carstvu protozoa

mikst|a miješan, pomiješan, izmiješan = MIKSKON-SISTA

mikstur|o mikstura 1. mješavina, smjesa; 2. (*farm*) tekući lijek od mješavine nekoliko tvari

mil| tisuća, tisuću, broj 1000; ~**a** tisućiti; ~**o** tisuća; ~**oble** tisućustruko, tisuću puta; ~**ono** tisućina, tisućinka; ~**ope** u skupini od tisuću; **el~o**, **pro~o** promil, tisućiti dio nečega; **jar~o** tisućljeće, milenij; **jar~a** tisućljetni, milenijski

mild|a blag, nježan, krotak; ~**e** blago, nježno, lagano; ~**eco** blagost; ~**igi** ublažiti; **mal~a** grub

mile|o (*bot*) proso (*Panicum miliaceum*) sitnozrna žitarica iz por. trava; ~**ego** obični sirak = DUKOLORA SORGO; **bird~o** klipasti muhar = ITALIA SETARIO

mileni|o tisućljeće, milenij = JARMILO; ~**a** tisućljetni, milenijski

milepor|o* (*zoo*) milepor, vrsta sadrenog koralja koji se razvija u kolonijama u toplim morima

mili| mili-; u složenicama označuje tisućiti dio neke jedinice za mjerenje (~**baro**, ~**metro**)

mili|o (*bot*) prosulja (*Milium*); **sterna ~o** šumska prosulja (*M. effusum*) biljka iz por. trava

miliari|o (*med*) milijarija, osip u obliku sitnih čvorica na izvodima žlijezda znojnice; ~**a akuta tuberkulozo** granuloma

miliard|o milijarda, tisuću milijuna, 1.000.000.000; ~**ulo** milijarder

milic|o, **milici|o** milicija 1. dobrovoljačka građanska ili stranačka vojska u prilikama u kojima ne postoji organizirana državna vojska; 2. (*pov*) redarstvo, policija u socijalističkim državama

miligram|o miligram, 1/1000 grama, tisućiti dio grama

milimetr|o milimetar, 1/1000 metra, tisućiti dio metra

milion|o milijun, 1.000.000; ~**ulo** milijunaš, milijunar, milioner

milit|i (*ntr*) ratovati, vojevati, boriti se; ~**o** rat, vojna; ~**a** ratni; ~**añoj** ratna djela; ~**ema** ratoboran; ~**estro** vojskovođa; ~**ismo** militarizam; ~**isto** ratnik, vojnik; ~**istaro** vojska, armija; ~**mašino** ratni stroj; ~**difekto** ratna šteta; ~**kaptito** ratni zarobljenik; **al~i** osvojiti; **defend~o** obrambeni rat; **kruc~o** (*pov*) križarski rat; **mond~o** svjetski rat; **per~i** izvojevati, izvojtiti, postići borbom; **popolliberiga~o** narodno-oslobodilački rat

militarizam|o militarizam, državni sustav u kojem gospodari vojska; **anti~o**, **kontra~o** antimilitarizam

milonit|oj* (*geol*) miloniti, zdrobljene ili potpuno izmrvljene stijene nastale u razdoblju pokretanja većih kompleksa kamenih masa

milrejs|o* (*pov*) milreis, zlatni portugalski novac od sto reisa

milv|o (*orn*) lunja (*Milvus*), ptica grabljivica iz por. jastrebova; **ruğa ~o** lunja crvenkasta (*M. milvus*); **nigra ~o** lunja crnkasta (*M. migrans*)

mim|o (*kaz*) mimičar, pantomimičar; ~**i** (*tr*) izvoditi mimiku; ~**iko** mimika, izražavanje osjećaja i misli pokretima mišića lica i drugim dijelovima tijela, pantomima

mimeograf|o (*teh*) mimeograf, aparat za umnožavanje spisa

mimetism|o (*zoo*) mimikrija, prilagođavanje nekih životinja bojom i izgledom svojoj prirodnoj sredini

mimoz|o (*bot*) mimoza (*Mimosa*) iz por. leptirnjača; **sentema ~o** osjetljiva mimoza, sramežljivica (*M. pudica*)

mimul|o (*bot*) glumčica, glumarica (*Mimulus*) iz por. strupnikovica

min|o¹ mina 1. rov, prokop ispod zemlje, podzemna galerija, hodnik u rudniku; 2. lagum, eksplozivno sredstvo za razaranje; ~**a** 1. rudnički; 2. minski; ~**i** (*tr*) 1. minirati; 2. iskopavati rudu; ~**año** ruda; ~**ejo** rudnik; ~**isto** 1. rudar; 2. miner; **kontra~a** protuminski; **sen~igi** razminirati; **sub~i** podminirati; **tra~i** probiti, ograditi minama; **flos~o** ploveća mina; **šton~ejo** kamenolom

min|o² (*novč, pov*) stari grčki novac od 100 drahmi

minac|i (*tr*) prijetiti; ~**o** prijetnja, opasnost; ~**a** prijeteci

minaret|o (*građ, isl*) minaret, poligonalni ili cilindrični toranj uz džamiju s galerijom iz koje mujezin glasno poziva vjernike na molitvu

minc|a tanak, vitak, sitan stasom = MALDIKA

mineral|o mineral, ruda; ~**a** mineralni, rudni; ~**igi** mineralizirati, dodati nečemu mineralne tvari; **sen~igado** (*med*) nenormalni gubitak mineralnih tvari u organizmu

mineralog|o mineralog; ~**io** mineralogija, znanost koja proučava minerale

minestron|o (*kul*) minestrone, gusta juha od povrća s grahoricama i tjesteninom

mini| mini; prefiks sa značenjem: mali, minimalan; ~**jupo** mini suknja

mini|o (*kem*) minij, crveni olovni pigment koji se dodaje uljenoj boji za bojenje željeza radi zaštite od hrđe

minijatur|o minijatura 1. (*lik*) slika ili ukrasni crtež slova u starim rukopisima; 2. (*lik*) slika sitnog formata; 3. (*glazb*) kratka skladba; 4. (*pren*) sitna stvar; ~**a** minijaturni, sitni; ~**i** (*tr*) slikati minijature; minijaturizirati, svoditi na sitne dijelove ili jedinice; ~**isto** minijaturist, crtač minijatura

minimum|o minimum 1. najmanja količina, veličina, vrijednost; 2. donja granica; ~**a** minimalan; ~**e** minimalno; najmanje; ~**iganto** (*mat*) minimalizator

ministeri|o ministarstvo 1. tijelo koje upravlja jednim područjem državne uprave s ministrom na čelu; 2. zgrada ministarstva

ministr|o ministar, član vlade na čelu jedne grane državne uprave; ~**aro** vlada, svi ministri jedne vlade; ~**ejo** zgrada ministarstva; **čef~o** ministar predsjednik, premijer; **sub~o** doministar, zamjenik ministra

ministrant|o* (*kat*) ministrant, dječak koji posluhuje svećenika kod mise

minjon|a* umiljat, ljubak, ljepušast; ~**o** miljenik, ljubimac
Mino|o (*mit*) Minos, kralj na Kreti, otac Arijadnin; ~**a** minoski; ~**a kulturo** minoska kultura; ~**taūr|o** (*mit*) minotaur, biće iz grčke mitologije s tijelom čovjeka i glavom bika, koje je proždiralno ljude
minor|a minoran, manji, slabiji, neznatniji; ~**o** (*glazb*) mol, jedan od dva glavna tonska roda
minoritat|o minoritet 1. manjina (nacionalna); 2. nedoraslost, malodobnost
minstrel|o (*pov*) minstrel, putujući pjesnik, srednjovjekovni svirač = MENESTRELO
minuend|o* (*mat*) minuend, umanjenik
minus| (*mat*) minus, manje, predznak negativnog broja; znak odbijanja; ~**o** manjak, nedostatak, deficit
minusk|o malo slovo, minuskula
minut|o (*fiz*) minuta, jedna od jedinica mjerenja vremena (1/60 sata); ~**a** minutni; ~**e** na minutu, nakratko; ~**atoro** minutator, aparat za uspostavljanje električnog kontakta na jednu ili više minuta
miocen|o (*geol*) miocen, geološka formacija, četvrti dio tercijara
miogal|o (*zoo*) pirinejski desmano (*Myogale*), sisavac iz por. krtica
miokardi|o (*anat*) miokard, srčani mišić; ~**ito** (*med*) miokarditis, upala srčanog mišića
miop|a (*med*) kratkovidan, koji ne vidi u daljinu; ~**eco** kratkovidnost; **mal~a** dalekovidan; = HIPERMETROPA
miologi|o (*med*) miologija, znanost o mišićima
miopati|o (*med*) miopatija, bolest mišića
mioz|o (*med*) mioza, suženje zjenice
miozin|o (*biol*) miozin, kontraktilna proteinska molekula, funkcionalni dio mišićnih stanica
miozot|o (*bot*) potočnica, nezaboravak (*Myosotis*) iz porodice oštrolista s više kultiviranih vrsta
mir|i (*ntr*) čuditi se, biti u čudu, iznenaditi se; ~**o** čudo, čuđenje; ~**a** začuđujući; ~**e** čudno, začuđujuće; ~**ažo** čudesnost, divota; ~**egi** jako se čuditi, diviti se, iznenaditi se; ~**iga** začuđujući; ~**igi** začuditi, oduševiti nekoga; ~**inda** čudesan; ~**inde** čudesno, divno
mirabel|o (*bot*) šljiva mirabela (*Prunus domestica* ssp. *syriaca*), voćka s okruglim žutim plodovima iz por. ruža
mirabil|o (*bot*) noćurak (*Mirabilis*) iz por. noćuraka; ~**o šajnalapo** peruanski noćurak (*M. jalapa*)
mirador|o* (*građ*) mirador 1. nadogradnja na krovu kuće, koja služi kao promatračnica; 2. balkon ili lođa zatvorena prozorima u gornjem dijelu kuće
mirađ|o fatamorgana, miraž 1. optička pojava u pustinji, kojom vrlo daleki predmeti postaju vidljivi zbog odraza u zraku; 2. (*pren*) iluzija, varljiva pri-kaza
mirakl|o čudo, nadnaravna pojava; ~**a** čudesan, nadnaravan; ~**e** čudom, čudesno; ~**isto** čudotvorac
mirh|o (*bot*) mira, mirha; crvenosmeđa aromatična smola dobivena od mirovke (*Commiphora abyssinica*); služi za kađenje i za balzamiranje
miria| mirija- (*zast*) prefiks u nazivu decimalne jedinice; značio je deset tisuća
miriad|o mirijada, bezbroj; veliko, nebrojeno mnoštvo

miriapod|oj (*ent*) stonoge, strige, dvojenoge (*Myriapoda*), razred člankonožaca s tijelom od mnogo jednakih kolutića sa po jednim ili dva para nogu na svakome
mirikari|o (*bot*) alpski metlikovac, njemačka tamarika (*Myricaria germanica*) iz por. metlikovki
mirid|o (*bot*) čehulja, mirišljiva čehulja, kromač (*Myrrhis odorata*) iz por. štitarki
mirik|o (*bot*) mirika (*Myrica*) iz por. mirovki; **vaksa** ~**o** voskonosna mirika (*M. cerifera*)
mirin|o* (*kul*) slatki sake, japansko piće
miring|o (*anat*) bubnjić, bubna opna; tanka opna na dnu zvukovoda, koja zvučne valove prenosi na slušne koščiće; ~**ito** (*med*) miringitis, upala bubnjića; ~**otomio** miringotomija, operativno odstranjenje bubnjića
miristik|o (*bot*) mušklatni orah, mušklatnjak (*Myristica*) iz por. mušklatnjaka; **aroma** ~**o**, **bonodora** ~**o** mirisni oraškovac (*M. fragrans*); sjemenke služe kao začini i u medicini
mirliton|o (*glazb*) mirliton, dječje membranofonsko glazbalo nazalna zvuka, koje se sastoji od cijevi u koju se s jedne strane pjeva, a druga je strana zatvorena membranom
mirmekodi|o* (*bot*) mrvilji gomolj (*Myrmecodia echinata*) iz por. bročeva
mirmekofag|o (*zoo*) mravojed (*Myrmecophaga tridactyla*) južnoamerički sisavac iz reda krezubica; ~**edo** porodica mravojeda (*Myrmecophagidae*)
mirmekofit|oj* (*bot*) mirmekofiti, biljke u čijim su se šupljim organima nastanili mravi koji zaštićuju te biljke od drugih kukaca
mirmeleon|o (*zoo*) mravolovac (*Myrmeleon formicarius*), vrsta mravojeda
mirobalan|o (*bot*) mirobalan, plod odgaline (*Terminalia chebula*), služi u medicini i za štavljenje
miroksil|o (*bot*) balzamno drvo (*Myroxylon*) iz por. leptirnjača
mirt|o (*bot*) mirta, mrča (*Myrtus*) rod drveta i grmova iz por. mirti; **ordinara** ~**o** obična mirta, mrtala, sitnolisna mrča (*M. communis*); ~**aco** porodica mirti (*Myrtaceae*)
mirtel|o (*bot*) obična borovnica (*Vaccinium myrtillus*) iz por. vriješova; ~**bero** bobna, plod borovnice
mis| prefiks koji označuje da je nešto neispravno, pogrešno, loše; ~**kompreno** nesporazum; ~**trafi** promašiti; ~**a** pogrešan, kriv; ~**o**, ~**ažo** promašaj, pogrešna stvar
misal|o (*kat*) misal, misna knjiga, knjiga bogoslužja
misgurn|o (*iht*) čikov, piškora (*Misgurnus fossilis*) riječna jestiva riba
mishant|o, **miskant|o** (*bot*) miskantus (*Miscanthus*) iz por. trava
misij|o misija 1. poslanje, zadaća, uloga koja je nekome povjerena; 2. poslanstvo ili izaslanstvo države u drugoj zemlji; 3. (*vjer*) misionarska organizacija u nekoj zemlji druge vjere; ~**a** misijski; ~**ejo** nastamba, zgrada za misionare; ~**isto** misionar; ~**ulo** član misije
misid|o* (*zoo*) obični rašljonožac (*Mysis oculata*) vrsta raka
misil|o (*vaj*) projektil, dalekometna raketa
miso|o (*kul*) miso, azijsko fermentirano tijesto, dobiveno od zrna soje, morske soli i integralnog zrna riže ili neke druge žitarice; služi se na razne načine

mister|o misterij 1. (*kršć*) A. tajanstvena svetost, tajna; B. dublji smisao nečega; C. obred; D. otajstvo, vjersko naučavanje; 2. tajna, zagonetka, nešto nepoznatljivo; 3. (*knjiž, kaz, pov*) srednjovjekovna drama s vjerskim sadržajem, vrsta crkvenog prikazanja; ~**a** misteriozan; ~**e** misteriozno

misteri|o = MISTERO 3

mistifik|i (*tr*) mistificirati 1. obmanuti, prevariti, navoditi svjesno na neistinite zaključke; 2. činiti nejasnim, tajanstvenim; ~**o** mistifikacija, prevara, obmana, opsjena

mistik|a mističan, tajnovit, tajanstven, zagonetan; ~**o** mistika; 1. (*kat*) ezoterička disciplina u teologiji koja raspravlja o najvišim oblicima duhovnog života; 2. (*vjer*) vjerovanje u opstojnost skrivenih, nadnaravnih sila; 3. tajanstvena, neshvatljiva pojava; ~**a**jo mističnost; ~**emo** sklonost mistici; ~**ismo** misticizam; ~**ulo** mistik, mističar

mistral|o (*met*) mistral, maestral; žestok svjež, suh vjetar, koji puše prema moru sa sjevera ili sjeverozapada

mišmaš|o* zbrka, kaos

mit|o mit 1. (*pov*) priča iz narodne tradicije o nadnaravnim bićima, precima ili junacima; 2. stvarna ili izmišljena priča koja se obraća svijesti naroda uključujući njegove kulturne obrasce; 3. glas o komu ili čemu; ono što se priča s preveličavnjem; ~**a** mitski; ~**igi** napraviti iz nečega mit; **sen~igi** skinuti mit s nečega; ~**ologio** mitologija, skup mitova i legendi; ~**ologia** mitološki; ~**omano** mitomanija, bolesna sklonost izmišljanju različitih doživljaja

miting|o (*pol*) miting, zbor, skup, sastanak

mitokondri|o (*biol*) mitohondrij; stanična organela nitasta ili zrnata oblika, specijalizirana za proizvodnju energije potrebne za odvijanje metaboličkih procesa u stanici

mitoz|o (*biol*) mitoz; proces diobe stanica; **anti~a** antimitozom, protumitozan

mitr|o (*kat*) mitra, biskupska kapa; ~**i** (*tr*) dati neko me pravo da nosi mitru

Mitra|o (*vjer*) božanstvo sunca kod Brahmana; ~**ismo** mitraizam, kult boga Mitre; ~**ejo** mitrej, svetište boga Mitre

mitraj|o (*pov*) granata, masa krhotina i gelera, kojima su se nekoć punili topovi

mitral|o (*voj*) strojica, mitraljez, automatska puška = MAŠINPAFILO; ~**eto** mitraljeta, mali mitraljez, šmajser

mitrofor|o*(*bot*) hibridni smrčak, zvonasti smrčak (*Mitrophora hybrida*), jestiva gljiva klobučarka

mitul|o (*zoo*) dagnja (*Mytilus edulis*) jestivi morski školjkaš; ~**ejo** bazen za uzgajanje dagnji

mizantrop|o mizantrop, čovjekomrzac; ~**eco** mizantropija, mržnja prema svim ljudima

mizer|o bijeda, nevolja, jad, oskudica, siromaštvo, mizerija; ~**a** bijedan, jadan, ubog; ~**i** (*ntr*) živjeti u bijedi; ~**ulo** bijednik, jadnik, siromah, sirotan

mizerikord|o milosrđe, sažaljenje, sućut

mizogin|o mizogin, ženomrzac, čovjek koji mrzi žene; ~**eco** mizoginija

mjel|o (*anat*) kičmena moždina; ~**a** moždinski; ~**ino** mijelin, bijela tvar živaca, mijelinska ovojnica živaca; ~**ito** (*med*) mijelitis, upala kičmene

moždine; ~**opatio** (*med*) oboljenje kičmene moždine; ~**encefalo** (*anat*) mijelencefalon, produžena moždina, dio živčanog sustava

mks, M.K.S. (*fiz*) MKS-sustav, praktični elektromagnetski sustav, čije su glavne jedinice: metar, kilogram, sekunda

mksa, M.K.S.A. (*fiz*) MKSA-sustav (metar-kilogram-sekunda-ampere), koji se u novije vrijeme rabi u elektrotehnici

mnemonik|o (*psih*) mnemonika, skup pravila i načina kojima se omogućava pamćenje što je moguće većeg broja podataka na temelju asocijacije

mnemotehnik|o = MNEMONIKO

Mnemozin|o (*mit*) Mnemozina, muza pamćenja, sa Zeusom roditeljica muza

mni|o* (*bot*) prutika, zvjezdica (Mnium), rod mahovina listarica

mo|o* mo, japanska mjera za dužinu

Moab|o (*bibl*) Moab, mitski praotac Moabljana; ~**idoj** Maobljani, pleme koje je nastavalo istočnu obalu Mrtvog mora

mobil|o mobil 1. pokretna snaga, pokretač, pobuda; 2. (*lik*) u konstrukciji apstraktnih skulptura nefiksirani pokretni dijelovi načinjeni od različita materijala; 3. ukras ili igračka od nekoliko figura koji vise na žici ili vrpici; pokreću se strujanjem zraka

mobiliz|i (*tr*) mobilizirati 1. (*voj*) provesti mobilizaciju; 2. pokrenuti, potaknuti, poticati; ~(**ad**)o mobilizacija, pokretanje, poticanje; **mal~i** demobilizirati, razvojačiti

mocarel|o (*kul*) mocarela (tal. mozzarella), vrsta bijelog mekanog talijanskog sira

moci|o mocija 1. prijedlog na nekom skupu, skupštini; 2. kretanje, gibanje; 3. (*gram*) mehanizam jezika kojim riječ mijenja rod promjenom ili tvorbom za razliku od iste svrhe koja se postiže različitim riječima

mod|o 1. moda, način postupanja ili stil, posebno pri odijevanju, svojstven određenom razdoblju, društvu ili skupini; 2. (*gram*) glagolski oblik, način; 3. (*stat*) oblik statističkog obilježja s najvećom frekvencijom; ~**a** modni, pomodni; ~**afoj** pomodarije, modni predmeti; ~**istino** modistica, kitničarka; **eks~a** zastario, koji je izvan mode; **eks~i**gi, **el~i**gi zastarjeti, izaći iz mode; **laū~a** moderan, pomodan; suvremen; **u~o** (*gram*) zapovjedni način, imperativ; **us~o** (*gram*) pogodbeni način, kondicional

modal|o 1. (*fil*) oblik, vid, aspekt; 2. uvjetovanost, stupanj ispravnosti ili sigurnosti; 3. (*gram*) konjugacijski oblik koji poprima glagol; 4. (*glazb*) modalitet, skupni naziv za karakteristična harmonijska i melodijska obilježja napjeva koji se temelje na starocrkvenim oblicima; ~**a** modalni; ~**eco** modalnost, modalitet, način na koji se nešto zbiva ili obavlja

model|o model 1. obrazac, uzorak, kalup; 2. osoba koja pozira kao model; 3. (*grad*) maketa, umanjeni predložak za neki objekt, stroj, brod i sl.; 4. ono što služi kao uzor; ~**a** modelni; ~**i** (*lik*) modelirati, lijevati model; ~**igi** uskladiti, prilagoditi; ~**ilo** kalup, šablona; ~**isto** modelar, oblikovatelj; **et~o** mini-model, umanjeni model; ~**folio**, ~**papero** krojni arak, modni kroj za krojenje odjeće

modem|o (*inf*) modem, elektronički uređaj koji pretvara kompjutorsku informaciju u oblik koji

- se šalje telefonskom vezom; omogućava slanje informacija s jednog kompjutera na drugi na velike udaljenosti
- moder|a** umjeren, suzdržan, podnošljiv; ~**e** umjeren, s mjerom; ~(**ec**)**o** umjerenost; ~**igi** primjeriti, učiniti umjerenim; uskladiti; ~**igaj****o** (*fiz*) moderator, usporivač, sredstvo za nadzor rada nuklearnog reaktora; sredstvo koje ublažuje neki proces; **mal~a** neumjeren
- moderat|o** (*glazb*) moderato, odrednica za umjereni brz tempo, između allegrea i andantea
- moderator|o** (*fiz*) = MODERIGAJO
- modern|a** moderan, pomodan, suvremen; ~**eco** modernost, suvremenost; ~**igi** modernizirati, osuvremeniti, učiniti modernim; ~**ismo** modernizam
- modest|a** skroman, čedan, jednostavan, nerazmetljiv; ~**i** (*ntr*) biti skroman; ~**eco** skromnost; čednost, nerazmetljivost; **mal~a** neskroman, prezahtjevan
- modif|i** (*tr*) modificirati, prilagoditi, preinačiti, preurediti, preurediti; ~(**ad**)**o** modifikacija, prilagodba, preinaka; ~**afo** rezultat ili proces modificiranja
- modilon|o** (*grad*) podupirač, podloga pod krovnim vijencem
- modl|i** (*tr*) modelirati, oblikovati, uobličiti; ~**ado** modeliranje, oblikovanje; ~**ilo** modl, kalup za modeliranje; **re~i** premodelirati
- modlur|o** (*grad*) modlura, ukras na zgradama ili namještaju u obliku vrpčastih izbočina; ~**mašino** stroj za pravljenje modlura
- modul|i** (*tr*) modulariti 1. (*glazb*) mijenjati tonalitet glasa; dizati i spuštati glas; 2. (*fiz*) mijenjati učestalost valnih titraja; ~**ado** modulacija, modularanje; ~**ilo** modulator, regulator, prilagođivač, usklađivač
- modul|o** modul 1. utvrđena osnovna veličina, apsolutna vrijednost, norma; 2. (*mat*) apsolutni iznos kompleksnog broja; 3. (*grad*) jedinica mjere kojom se određuju odnosi između pojedinih dijelova građevine, razmak osi stupova skeletne konstrukcije; 4. promjer kovanog novca; 5. (*teh*) samostalni dio stroja ili uređaja koji zajedno s drugim dijelovima obavlja višu funkciju od zbroja funkcija pojedinih dijelova; 6. (*fiz*) karakteristična mjera nekog svojstva; 7. (*inf*) A. u programiranju, zbirka rutina i informacijskih ustroja za izvođenje određene zadaće ili primjenu određenog apstraktnog tipa podataka; B. cjelina koja čini računalnu komponentu; 8. (*astr*) dio svemirskog broda za spuštanje i uzlijetanje sa svemirskih tijela, ili njegov nosač
- modus|o*** modus, način, oblik, vrsta
- Mogol|o** Mogul, naslov vladara iz roda Timurova, koji su od 1526. vladali u srednjoj Indiji; ~**a** mogulski
- mohajr|o** (*teks*) moher 1. angorska vuna, vuna od runa angorske koze; 2. fina tkanina od te vune
- mohamedan|o** = ISLAMANO
- mohikan|o** (*etn*) Mohikanac, pripadnik istrijebljenog indijanskog plemena Sjeverne Amerike
- mok|i** (*tr*) rugati se, izrugivati se, podsmjehivati se; ~**a** podrugljiv, posprdan; ~**o** poruga, pogrda, sprdnja; ~**ado** ruganje, izrugivanje; ~**ema** sklon ruganju; ~**eti** zadirkivati, bockati, peckati riječima; ~**inda** koji zaslužuje da bude ismijan
- moka|o** moka, vrsta sitnozrne arapske kave
- mokasen|o** (*odf*) mokasin, kožnata bogato izvezena obuća sjevernoameričkih indijanaca bez pete
- moks|o** (*med*) 1. čep od vate, suhog bilja ili sl., kao sredstvo koje se izgaranjem na koži upotrebljava protiv kostobolje; 2. kauterizacija, spaljivanje kože pomoću takvog čepa
- mol|a** mek, mekan; ~**ača** ljigav; ~**afo** mekani dio neke tvari; ~**eco** mekoća; ~**igi** smekšati, omekšati; ~**igi** smekšati se, postati mekan; ~**igo** omekšanje; **mal~a** tvrd, krut; **mal~eco** tvrdoća; **mal~igo** stvrdnjivanje; **pan~o** mekani dio kruha bez kore; ~**anaso** (*orn*) gavka (*Somateria mollissima*) = SOMATERIO
- mol|o** (*fiz, kem*) mol, jedinica količinske tvari = GRAMMOLEKULO
- mola|o** (*iht*) veliki bucanj (*Mola mola*), morska riba izdužena oblika iz por. bucnjevki; ~**edoj** porodica bucnjevki (*Molidae*)
- molar|o** (*anat*) molar, zub kutnjak; **antaü~o, pre~o** pretkutnjak
- molas|o** (*min*) molasa, klasična sedimentna stijena; nastaje u završnoj fazi orogeneze razaranjem novoizdignutog gorja
- Moldav|o** (*etn*) Moldavac; (**M**)~**io, (M)**~**ujo** (*geog*) Moldavija, država u jugoistočnoj Europi
- moldavik|o** (*bot*) zmajeva glava moldavska (*Dracocephalum moldavica*) iz por. usnača; v. **drakocefalo**
- mole|o** (*pom*) pristanište, molo, mul, gat; dio lučke obale uz koju pristaju brodovi
- molekul|o** (*fiz, kem*) molekula, najmanja čestica tvari kemijskog elementa ili spoja; ~**a** molekularan, molekulski; **gram~o** = MOLO; **makro~o** makromolekula, vrlo velika molekula
- moleskin|o*** (*teks*) moleskin, vrlo jaka pamučna tkanina, služi za podstavu ili džepovinu
- molest|i** (*tr*) gnjaviti, tlačiti, kinjiti, mučiti, uznemiravati, zlostavljati
- moli|o** (*bot*) peruanski ljutovonj (*Schinus molle*) čiji plodovi služe umjesto papra i u medicini
- molibden|o** (*kem*) molibden, srebrnastobijeli metal, simb. Mo
- molini|o** (*bot*) beskoljenka, masnica (*Molinia*) iz por. trava
- Moloh|o** (*bibl*) Moloh, kanaansko božanstvo kojem su roditelji žrtvovali svoju djecu = MOLEH
- molok|o** (*zoo*) moloh (*Moloch horridus*), australski gušter s tijelom pokrivenim bodljama
- molos|o*** molos 1. (*knjiž*) stopa u klasičnoj metrici od tri duga sloga; 2. (*kinol*) vrsta velikog psa čuvara
- molusk|o** (*zoo*) mekušac (*Mollusca*); ~**oj** mekušci, koljeno životinja meka tijela bez zglobova i člana obavijeno plaštom, koji u većine mekušaca izlučuje ljušturu (školjkaši, puževi, glavonošci); **ink~oj** glavonošci = CEFALOPODOJ
- molv|o** (*iht*) manjić morski (*Molva*), rijetka riba u Jadranu iz por. bakalara s oštrim zubima
- momant|o** (*fiz*) moment, momenat; umnožak neke veličine i mjere udaljenosti od neke za nju značajne točke (statički -, - tromosti); **spin~o** angularni moment; u kružnom gibanju moment analogan linearnoj količini gibanja; **tordo~o** momenat torzije, fizikalna veličina definirana u odnosu na neku os

moment|o moment, trenutak, čas, časak; ~a trenut, momentalan; ~e trenutno, na trenutak, momentalno; **čiu~e** svakog trena; **last~e** u zadnji trenutak; **sam~e** u isti trenutak, istodobno

memordik|o (*bot*) balsaminka (*Momordica*) iz por. bundeva

mon|o novac, sredstvo plaćanja; ~a novčani; ~**ero** novčić, jedan komad kovanog novca; ~**igi** unovčiti; ~**erigi** usitniti, promijeniti u sitno (novac, novčanicu); ~**ujo** novčarka, novčanik; ~**dona** unosan, probitačan, koji se isplati; ~**falsisto** krivotvoritelj novca; ~**farejo** kovnica, tiskara novca; ~**krizo** novčana kriza; ~**pareco** paritet; ~**sistemo** novčarski sustav; ~**unuo** novčana jedinica; **sen~a** koji je potpuno bez novaca, švorc; **kas~o** gotovina, gotov novac, novac u blagajni, keš; **metal~o** metalni novac; **paper~o** papirnati novac, banknote; **poš~o** džeparac; **pun~o** globa, svota koja se plaća za učinjeni prekršaj; **sen~eco** neimaština, oskudica, besparica; **šmir~o** mito; **špar~ujo** štedna kasica, kasica-prasica; škrinjica u koju djeca ulažu sitan novac; **trink~o** napojnica

monad|o (*fil*) monada; jednostavna nedjeljiva jedinica koja tvori svemir

monah|o (*vjer*) redovnik, samostanac, monah, kaluder; ~a redovnički, samostanski; ~**ejo** samostan, manastir; ~**ejesto** poglavar samostana, opat; ~**ino** opatica, časna sestra; ~**inejo** samostan za opatice; **eks~iği** napustiti redovničku službu, skinuti mantiju; **almoz~o** redovnik prosjak

Monak|o (*geog*) Monako, kneževina na Azurnoj obali; ~a monaški

monard|o (*bot*) monarda, indijanska koprija, metvulja (*Monarda*) iz por. usnaća

monarh|o, **monark|o** monarh, kralj, car, nasljedni vladar; ~a monarhijski; ~**io** monarhija; ~**ismo** monarhizam; ~**isto** monarhist

monaster|o* 1. (*pravosl*) manastir, zgrada s crkvom u kojoj žive kaluderi ili kaluderice; 2. samostan

monat|o mjesec, dvanaesti dio kalendarske godine, razdoblje od 30 dana; ~a mjesečni; ~**afo** mjesečnica, menstruacija; ~**fino** kraj mjeseca; ~**komenco** početak mjeseca; **čiu~a** svakomjesečni; **du~a** dvomjesečni; **duon~a** polumjesečni; **lun~o** Mjesečev mjesec; vrijeme za koje Mjesec jednom obiđe oko Zemlje; **miel~o** medeni mjesec

monazit|o (*min*) monazit, pješčani mineral

mond|o svijet 1. Zemlja i sve što na njoj postoji; 2. svemir, kozmos, univerzum; 3. ljudski rod, čovječanstvo; 4. mnoštvo ljudi, narod; 5. ljudi u vlastitom krugu, javno mnijenje, javnost; 6. (*vjer*) građanski život nasuprot duhovnomu; 7. postojanje, prebivalište; 8. posebna skupina bića u prirodi (životinjski, biljni svijet); ~a svjetski, svjetovni; ~**afoj** svjetske stvari; ~**umo** visoko društvo; **duon~o** polusvijet, ljudi s dna društva; **pra~o** prasnijet, primitivni svijet; **trans~a** zagrobni (svijet, život); **alt~a**, **grand~a** = MONDUMA; **tut~a** svesvjetski

moned|o (*orn*) čavka, zlogodnjača (*Corvus monedula*), ptica iz por vrana = KORVETO

monel|o (*teh*) monel, vrlo otporna legura bakra i nikla

monem|o = MORFEMO

mong|o* (*novč*) mong; mongolska novčana jedinica

Mongol|o (*etn*) Mongol; ~**io**, ~**ujo** (*geog*) Mongoli-

ja, država u središnjoj Aziji; ~**ismo** (*med*) mongolizam; prirodna tjelesna i duševna zaostalost zbog pogreške u broju kromosoma, označena malenom glavom, kosim položajem očiju kao u Mongola, dugim tankim jezikom i kratkim šakama

monili|o (*bot*) monilija (*Monilia*), rod gljivica uzročnika bolesti biljaka; trulež plodova, palež cvjetova

monism|o (*fil*) monizam, učenje po kojem se sve može izvesti iz jednog jedinstvenog izvornog načela

monitor|o monitor 1. učenik koji služi kao pomoćni učitelj; 2. (*vof*) nizak oklopni ratni brod za operacije na plitkom obalnom moru i na rijekama; 3. (*fiz*) mjerni uređaj za nadzor nekog procesa koji neprekidno bilježi fizikalne veličine; 4. (*elektron*) kontrolni TV-prijemnik; ~i (*tr*) monitorirati 1. nadgledati neki proces i informirati i upozoravati viši organ o razvoju događaja; 2. pratiti razne podatke na monitoru

mono| mono-; kao prvi dio složenice znači: jedno, jedino (~kotiledono, ~klorbenzeno)

monodelf|o (*zoo*) štakor-klokan (*Monodelphis*) rod malih južnoameričkih sisavaca iz reda tobolčara

monodon|o* = NARVALO

monodont|o* (*zoo*) ogrc, nanar (*Monodonta turbinata*) mali morski puž iz por. zvrkova

monodor|o (*bot*) kalabar (*Monodora*) iz por. anona

monodram|o (*knjiž*, *kaz*) monodrama, drama s jednim licem

monofizit|o (*vjer*) monofizit; pristaša ranokršćanskog učenja, da Krist ima samo jednu, i to božansku narav

monoftong|o (*fon*) jednoglasnik, monoftong; ~**iğo** monoftongizacija, slijevanje dvaju samoglasnika u jedan

monogami|o monogamija, jednobračnost, jednoženstvo

monogenez|o monogeneza 1. (*biol*, *antrop*) učenje o jedinstvenom podrijetlu svih ljudi, o pratipu svih rasa; 2. (*ling*) učenje da svi jezici vuku podrijetlo iz zajedničkog prajezika

monografi|o monografija, znanstveno djelo u kojem se obrađuje jedna tema ili jedna osoba

monogram|o monogram 1. skraćena, šifra, znak; 2. početna slova imena i prezimena izrađena u posebno stiliziranom obliku; 3. (*prav*, *pov*) grafički znak izdavača, vlasnika ili autora

monoik|a (*bot*) jednodoman; odlika biljne vrste koja na istoj jedinki sadrži jednospolne muške i ženske cvjetove

monokl|o (*opt*) monokl, optičko povećalo za jedno oko koje se stavlja u očnu udubinu umjesto naočala

monoklin|a monoklinski 1. (*min*) koji pripada monoklinskom sustavu (kristal); 2. (*bot*) dvospolan, hermafroditski; koji ima prašnike i tučkove u istom cvijetu

monokord|a monokordan, jednožičan; ~**o** (*glazb*) monokord, glazbalo s jednom žicom

monokotiledonj (*bot*) monokotiledone, jednosupnice; velika skupina biljaka kojima klice imaju samo jednu supku

monokromat|a (*fiz*) jednobojan, jednofrekventan, koji ima samo jednu boju; ~**io** (*biol*) monokro-

mija, jednobojnost, pojava da jedno tijelo (biljka, životinja) ima samo jednu boju; ~**igilo** monokromator, aparat za dobivanje monokromatske svjetlosti

monokul|a jednook = UNUOKULA

monolatri|o (*vjer*) monolatrija, pojava da se između više predmeta obožavanja, neposredno štuje samo jedan

monolit|o (*grad*) monolit; spomenik, stup, obelisk ili dekorativni element isklesan iz jednog kamenog bloka; 2. kamena gromada; ~**a** monolitan, cjelovit, čvrsto povezan

monolog|o monolog 1. (*kaz*) govor jedne osobe, ponajviše u drami, upravljen sebi ili gledaocima; 2. govor nasamo sa samim sobom; ~**i** (*ntr*) govoriti sâm sa sobom

monom|o (*mat*) monom, jednočlani algebarski izraz

monomani|o (*med*) monomanija; fiksna ideja, bolesna sklonost prema jednoj stvari

monomer|o (*kem*) monomer, jednostavna molekula

monometalizm|o monometalizam; vrijednosni sustav valute novca od samo jedne kovine

monomorfi|o monomorfijska, jednoobličnost

monoplan|o (*zrak*) monoplan, jednoplošnjak, zrakoplov jednokrila

monopol|o monopol 1. isključivo pravo bavljenja nekim poslom; 2. (*ek*) položaj trgovačkog društva koji mu omogućuje da vlada jednim tržištem; ~**igi** monopolizirati, podvrći monopolu, prisvojiti si neko pravo

monorel|o (*želj*) jednotračna željeznica = UNURELA RELVOJO

monosakarid|o (*kem*) monosaharid; najjednostavniji šećer, koji se ne može razložiti na manje šećerne jedinice

monosilab|a (*gram*) monosilabičan, jednosložan, koji ima samo jedan slog

monosom|a = UNUSOMA

monoteizm|o (*vjer*) monoteizam, jednobojstvo, vjerovanje u postojanje samo jednog boga

monoteist|o monoteist, jednobojac, pristaša monoteizma

monotip|o (*tisk*) monotip 1. uređaj za pojedinačno lijevanje i slaganje slova; 2. otisak dobiven na monotipu

monoton|a monoton 1. (*glazb*) jednozvučan; 2. jednoličan, dosadan; ~**eco** monotonija, jednoličnost, dosada

monotrem|oj (*zoo*) = KLOAKULOJ

monotrop|o* (*bot*) bezlistac (*Monotropa*) iz por. kruščica; biljka pokrivena žučkastim ili smečkastim ljuskama

monovalent|a monovalentan, jednovalentan, jednovrijedan

monoz|o* (*kem*) monoza, monosaharid

monsinjor|o monsinjor 1. (*pov*) naslov francuskih kraljeva; 2. kasnije: knezova, papa, kardinala, biskupa i drugih crkvenih prelata

monster|o (*bot*) monstera (*Monstera*) iz por. kozlaca

monstr|o monstrum 1. nakaza, rugoba, grdoba, čudovište; 2. neman, strašilo; ~**a** monstruozan, nakazan, rugoban, čudovištan, jeziv, grozan, nečovječan; ~**eco** monstruoznost, nakaznost, jezovitost

monstranc|o (*kat*) monstranca, pokaznica, svetotaj-

stvo; zlatna posuda u kojoj se drži posvećena hostija = HOSTIMONTRILO

mont|o planina, gora (iznad 500 m visine); ~**a** planinski, gorski; ~**ano** gorštak, planinac; ~**aro** gorje, planinski masiv; ~**eto** 1. brdo (do 500 m); 2. brijeg (do 300 m); 3. brežuljak (do 200 m); ~**igi** uzdizati se (kao planina); **al~e** uzbrdo; **inter~o** klanac, uzak, dubok i izdužen usjek između planina; **trans~ano** zagorac; **Erc~aro** (*geog*) Rudogorje; **glaci~o** ledenjak; **Rok~aro** (*geog*) Stjenjak (Rocky Mountains); **tombo~o** grobni humak = TUMULO; **Venus~o**, **puba ~o** (*anat*) venerin brežuljak

Montenegr|o (*geog*) Crna Gora, država na Balkanu; ~**ano** Crnogorac

montikol|o (*orn*) škrapar, crvenorepi stjenjak (*Monticola saxatilis*), ptica pjevica

montr|i (*tr*) pokazati, iskazati, usmjeriti, uputiti; **sin~i**, ~**igi** pokazati se; ~**a** pokazni; ~**o** pokazivanje, izlaganje; ~**adi** pokazivati; ~**ilo** 1. pokazivač; 2. kazaljka na satu; **al~i** pokazati, ukazati na; **el~i** izložiti; **el~ado** izlaganje; **el~igi** pokazati se, izložiti se; **el~igema** koji se voli pokazivati, izlagati; **hor~ilo** kazaljka na satu; **hosti~ilo** (*kat*) monstranca; **kompas~ilo** magnetska igla; **vent~ilo** pločica ili sprava koja pokazuje smjer vjetera; **voj~ilo** putokaz

monument|o spomenik 1. (*lik*) skulptura u spomen na velike ljude ili znamenite događaje; 2. materijalni ili kulturni ostaci iz prošlih vremena; ~**a** 1. spomenički; 2. monumentalan, velik, veličanstven

moped|o (*teh*) moped, vrsta laganog motocikla

mops|o (*kinol*) mops, kudrov, pasmina malih kućnih patuljastih pasa iz Kine

mor|o običaj, navada, navika; ustaljen način života; **pri~a** običajni

mora|o¹ (*ling*) mora, kratki slog, dio dvotonskog akcenta

mora|o² mora, vrsta društvene igre; pokazivanje stanovitog broja prstiju između dva igrača

moral|o moral, čudoređe, ukupnost nepisanih društvenih normi koje određuju kako se ponašati u skladu s općeprihvaćenim pojmom časti; ~**a** moralan, čudoredan; ~**e** moralno; ~**ajo** moralna pouka; ~**eco** moralnost, čudorednost; ~**igi** moralizirati; ~**ismo** moralizam; ~**isto** moralist; ~**instruo** moralno učenje; **mal~a** nemoralan, nečudoredan; **sen~igi** demoralizirati, obeshrabriti

moratori|o moratorij 1. (*prav*) zakonom određena odgoda ispunjenja obveze; 2. (*ek*) obustava plaćanja dugova u određenom razdoblju

morb|o (*med*) bolest, oboljenje; ~**a** morbidan, bolestan; ~**okvanto** morbiditet, postotak oboljenja u nekom kraju; ~**ulo** bolesnik

morbid|a 1. morbidan, koji je abnormalno sklon sumornim raspoloženjima; 2. morbidast, koji je živ i ujedno podatan, nježan

morbil|o (*med*) ospice, male boginje, dobarac; zarazna virusna dječja bolest praćena osipom i visokom temperaturom

mord|i gristi, ugristi, ujesti; ~**o** griz, ugriz, ujed; ~**a**, ~**anta** grizni, ujedni; koji grize, ujeda; ~**anto** (*kem*) sredstvo za izjedanje, nagrizanje; ~**eti** grickati; ~**ovundo** ugrizna rana; **čirkaũ~i** glodati, oglodati; **de~i** odgristi; **el~i** progristi; **for~i** izgristi; **acid~i** nagrizati kiselinom

moren|oj (*geol, geog*) morene, nataloženi kameni ulomci nastali djelovanjem ledenjaka
Morfe|o (*mit*) Morfej, grčki bog sna
morfem|o (*ling*) morfem, najmanji dio riječi koji ima neko leksičko ili gramatičko značenje
morfi|o (*ling*) morfija, osnovni pojam u teoriji o kategorijama
morfin|o (*farm*) morfij, alkaloid opijuma, snažni analgetik, opojna droga; **~ismo** morfinizam, ovisnost o morfiju; **de~izo** demorfinizacija, odvikavanje od morfija; **dietil~o** heroin
morfogenez|o (*fiziol*) morfogeneza, stvaranje oblika, tvorba oblika
morfolo|o (*biol*) morfologija, znanost koja proučava oblik i građu životinjskih i biljnih organizama
morganat|a (*prav*) morganatski, neravnopravan; koji se odnosi na brak između osoba koje ne pripadaju istom društvenom staležu
morgau|o sutra, sutradan, slijedećeg dana; **~a** sutrašnji; **~o** sutrašnjica, sutrašnji dan; **post~** prekосуtra
morhel|o, morkel|o (*bot*) smrčak (*Morchella*), rod gljiva mješinariki iz por. smrčaka, jestive gljive; **hela** **~o** svijetli smrčak (*M. esculenta*)
morikandi|o* (*bot*) repuša (*Moricandia arvensis*) iz por. krstašica
mormon|o (*vjer*) mormon, član vjerske sekte u SAD koja dopušta mnogoženstvo
morn|a turoban, sjetan, nujan, snužden
mororut|o* (*bot*) zidna slezonica (*Asplenium ruta muraria*) iz por. slezonica
moroz|a mrzovoljan, zlovoljan, čangrizav, jadljiv, čudljiv, čemeran, ozlojeđen, neraspoložen = MALGAJHUMORA
mors|a (*telkom*) morseov; **~a alfabeto** morseova abeceda; **~i** (*tr*) davati znakove morseovim pismom
mort|i (*ntr*) umrijeti 1. preminuti, prestati živjeti; 2. (*zoo*) uginuti; 3. (*bot*) uvenuti, osušiti se; 4. (*med*) zamrijeti, umrtviti se, izgubiti pokretljivost; **~o** 1. smrt; 2. uginuće, propast, nestanak; **~a** mrtav, neživ; **~e** mrtvo, smrtno; **~ado** umiranje, ugibanje, pomor; **~eco** smrtnost; **~ema** smrtni; **~(em)ulo** smrtnik; **~igi** usmrtiti, ubiti; **~igo** ubojstvo, umorstvo; **~iği** poginuti, uginuti; **~inda** smrtni, koji služi smrti; **~intažo** ono što je mrtvo (leš, lešina, mrcina, mrtvo tijelo); **~intejo** 1. mrtvačnica; 2. groblje; **~ideva** smrtni = MORTEMA, MORTONTA; **ek~i** odmah, naglo umrijeti; **for~i** odumrijeti; **ğis~a** doživotan; **mem~igo, sin~igo** samoubojstvo; **post~a** posmrtni, zagrobni; **pro~a** mrtvački; **sen~a** besmrtni; **sen~eco** besmrtnost; **sen~igi** učiniti besmrtnim; **trans~a** zagrobni; **frost~i** smrznuti se; **paf~igi** strijeljati; **pik~igi** ubiti nožem, mačem; **šton~igi** kamenovati
mortadel|o (*kul*) mortadela, debela svinjska ili teleća salama
mortal|o smrtnik = MORT(EM)ULO, MORTONTO; **~a** smrtni = MORTIDEVA, MORTEMA
morter|o (*građ*) žbuka, malter, mort
morte|o (*teh*) utor, urez, zarez, žlijeb; **~i** urezati, napraviti urez; **~ilo** utorno dubilo, bušilica; **~omašino** strojna bušilica za utore
moru|o (*iht*) bakalar (*Gadus morhua*) sjevernoa-

tlantska riba koštunjača iz por. bakalara; *usp. merlango, eglefino*
moru|o (*biol*) morula, rani embrijski stadij, kompaktna skupina embrijskih stanica nastala brazdanjem
morus|o (*bot*) dudinja, plod murve; **~ujo, ~arbo** murva, dud (Morus) iz por. dudova, koje se uzgaja radi slatkih jestivih plodova i lišća za ishranu dudova svilca; **blanka** **~o** bijela murva (*M. alba*); **nigra** **~o** crna murva (*M. nigra*); **aüstrala** **~o** australska murva (*M. australis*); **ruğa** **~o** crvena murva (*M. rubra*)
mov|o (*med, vet*) slinavka, bolest stoke = MALEO
mosk|o (*kem, fiziol*) mošus, tvar jaka mirisa koju luče posebne žlijezde moškavaca; rabi se za proizvodnju parfema; **~a** mošusni; **~ulo** (*zoo*) pravi muškatnjak (*Moschus moschiferus*)
moskat|o, moskatel|o (*agr*) muškat, odlika vinove loze mirisava grožđa i vina
moske|o (*isl*) džamija, mošeja, islamska bogomolja s minaretom
moskit|o (*ent*) mosquito, komarac tropskih krajeva; **malaria** **~o** anofeles
moslem|o* musliman = ISLAMANO, MUZULMANO
most|o (*kul*) mošt, mast, šira, neprovrela sok od grožđa
mošt|o opća počasna titula, obično uz dodatak funkcije ili atributa (reğa **~o**, lorda **~o**, sinjorina **~o**); **~i** (*ntr*) udostojati se, udostojati se = DEĞNI; **~ulo** uglednik, dostojanstvenik, visokodostojnik; **~ači** praviti se važan
mot|o moto, geslo, lozinka; sažeta misao istaknuta na početku književnog djela; nagovještava osnovni smisao djela
motacil|o (*orn*) pastirica (*Motacilla*), rod ptica pjevica iz reda vrapčarki; **~edoj** porodica ptica pastirica (*Motacillidae*)
mote|o (*ent*) moljac (*Tinea*) leptir iz por. moljaca; **dom~o** kućni moljac; **lum~o** svjetlosni moljac = PIRALO
motel|o motel, hotel uz prometnice za motorizirane putnike
motet|o (*glazb*) motet, crkvena višeglasna vokalna kompozicija bez instrumentalne pratnje
motiv|o motiv 1. (*psih*) pobuda, poticaj, razlog; 2. (*knjiž*) najuža tematska jedinica koja povezuje radnju književnog djela; 3. (*glazb*) najmanji smisleni dio fraze; 4. (*lik*) tema, sadržaj; **~i** (*tr*) motivirati, potaknuti, obrazložiti; **~ado** motivacija 1. skup pobuda; 2. obrazloženje motiva; **sen~a** bezrazložan, neosnovan, nemotiviran
motor|o motor 1. stroj za pokretanje s unutarnjim izgaranjem; 2. motocikl; motorni čamac; 3. (*pren*) pokretač, pokretačka sila; **~a** motorni; **~isto** motorist 1. vozač motora; 2. mehaničar koji održava motore; **~izi** motorizirati; **dizel~o** dizel-motor; **gas~o** plinski motor; **relajs~o** relejni motor; **vent~o** motor na vjeter
mov|i (*tr*) pokrenuti, pokretati, micati, gibati; **sin** **~i** maknuti se, pokrenuti se; **~o** pomak, pokret, kretanje; **~a** pokretački; **~ado** pokret, kretanje, gibanje, micanje; **~ebla** pokretljiv; **~ebleco** pokretljivost; **~eco** pokretnost, pomičnost; **~eto** mali pomak; **~iği** micati se, kretati se; **~iğo** pomicanje, pokreta-

nje; ~**iĝadi** često ili neprestano se kretati; ~(iĝ)**ema** pokretljiv; ~**ilo** pokretač; ~**ilaro** pokretački mehanizam; ~**komenca** startni; ~**oplena** uzgiban, uskovitlan; **dis~i** razmaknuti; **ek~i** pokrenuti; **el~iĝi** izmaknuti se; izvući se; **for~i** ukloniti; **for~iĝi** ukloniti se, izmaknuti se, izbjeći što; **mem~a** samopokretljiv, automatski; **ne~ebla** nepokretljiv; **sen~igi** zakočiti; **sen~a** nepokretan; **ne~eblajo** (*prav*) nekretina; **facil~a** lako pokretljiv; **kap~o** pokret glavom; **lant~a** spor, teško pokretan; **liber~a** slobodan, koji se slobodno kreće; **pas~o** (*sport*) dodavanje lopte; **propra~a** samoinicijativan; **štel~e** krišom, kriomice; **turno~i** (*kul*) miješati hranu = KIRLI

moviment|o (*glazb*) takt, ritam, glazbena mjera

mozaik|o mozaik 1. (*lik*) ukras ili slika od malih različito obojenih, tijesno zbijenih pločica neke tvrde tvari; 2. (*agr*) virusna bolest bilja koja uzrokuje pjege na listu ili uzduž žila

Mozambik|o (*geog*) Mozambik, država u jugoistočnoj Africi; ~**ano** (*etrn*) Mozambičanin

Mozarab|oj (*pov*) Mozarapi, poarabljeni španjolski kršćani u doba maurske vladavine nad Španjolskom

mozasaūr|o (*pal*) mozasaur (*Mosasaurus*), rod dugih morskih gmazova iz krede

mu mu, dvanaesto slovo grčkog alfabeta

mu|o mu, kineska prostorna mjera, odgovara 1, 15 ha.

muar|i (*tr*) moarirati, posebnim postupkom dati tkanini ili papiru površinski efekt u obliku rebrastih šara; ~**o** (*teks*) moare, tkanina izrađena moariranjem

mucid|a pljesniv, memljiv; *usp.* **šima**

mucilag|o (*bot*) sluz, organska tvar koju stvaraju ili luče stanice; 2. (*farm*) gusta rastopina nekih ljepila u vodi; ~**a** sluzav

mud|o (*zoo*) promjena, mijenjanje kože i kožnih tvari (kosa, oklop, rogovi); *v.* **metamorfozo**; ~**i** (*ntr*) transformirati se, okoštaviti se; **inter~o** vrijeme između dviju transformacija kože

mudehar|o (*pov*) mudejar, musliman koji je živio u španjolskoj Kastilji pod kršćanskim vladarima odupirući se asimilaciji

muell|i (*tr*) mljeti, sitniti mljevenjem; ~**ado** meljava, mljevenje; ~**ejo** mlin; ~**ilo** mlinac; ~**isto** mlinar; ~**dento** = MOLARO; ~**rado** mlinski kotač; **akvo~ilo** vodenica; **bat~ilo**, **glob~ilo** drobilica, stroj za drobljenje; **kaf~ilo** mlinac za kavu; **tret~ilo** gnječilica; **vent~ilo** vjetrenjača

muestr|o mustra, uzorak, obrazac, model

muezin|o (*isl*) muzejin, hodža koji s minareta poziva vjernike na molitvu

muf|o (*odj*) muf, kolčak, dio ženske odjeće od krzna ili vatirane tkanine s otvorima na dvije strane za grijanje šaka; **kablo~o** (*el*) štitnik za spojeve na kablovima

muf|o (*teh*) mufola, posuda od netopivog materijala koja se zatvorena stavlja u posebne peći i služi za žarenje, spaljivanje ili taljenje različitih materijala; ~**i** (*tr*) mufolirati, sušiti pomoću mufole

muf|on|o (*zoo*) muflon (*Ovis musimon*), divlja kratkorepa ovca povijenih rogova u mužjaka

mufti|o (*isl*) muftija, muslimanski vjerski poglavar u jednom području

mug|o (*bot*) planinski bor, klekovina, krivulj (*Pinus mugo*), malo drvo ili grm

mug|i* (*tr*) zaskočiti, preduhitriti

muget|o (*med*) kandidijaza, upala na sluznicama usta, vagine i probavnog sustava, koju uzrokuje gljivica kandida = KANDIDOZO

mugil|o (*iht*) cipal, skočac, glavaš (*Mugil cephalus*), morska riba iz por. cipala; ~**edoj** porodica cipala (*Mugilidae*)

muĝ|i (*ntr*) 1. mukati, glasati se kao govedo; 2. šumiti, hučiti, hujati, tutnjiti; ~**o** šum, huk, tutanj; ~**ado** mukanje, šumljenje, šuštanje, hukanje, tutnjanje

muĝik|o (*pov*) mužik, nekadašnji ruski seljak kao socijalni tip

muk|o (*fiziol*) sluz, slina; ~**ata acido** (*kem*) sluzna organska kiselina; ~**oproteido** (*kem*) mukoproteid, skupina proteina koji se nalazi u sluzi; **čel~o** protoplazma; **naz~ulo** balavac, šmrkavac

mukor|o (*bot*) plijesan (*Mucor*) rod gljiva iz por. pljesni; žive na biljkama i životinjama pretežno sa-profititski

mukoz|o (*anat*) sluznica; ~**a** sluzav, balav

mukr|o (*bot*) oštar šiljak (*mucro*); vrh lista, latica ili lapova

mul|o (*zoo*) mula (*Equus mullus*), neplodni križanac između magarca i kobile

mula|o (*isl*) mula, islamski svećenik, učenjak

mulat|o mulat, mješanac kojemu je jedan roditelj crne, a drugi bijele rase

mulč|o (*agr*) stelja, malč; organski materijal za pokrivanje tla (slama, treset, folija)

muld|i (*tr*) lijevati, liti, izliti, oblikovati predmet lijevanjem rastaljene kovine u kalup; ~**ado** lijevanje; ~**aĝo** odljev, odljevak, lijev; ~**ilo** kalup; **el~igi** izvaditi odljevak iz kalupa

muleta|o (*sport*) muleta; u borbi s bikovima crveni ogrtač kojim toreadori i matadori mame bika

mulmuslin|o* (*teks*) gaza, rahla pamučna tkanina koja može upijati i zadržavati tekućinu; rabi se u kirurgiji

mult|a mnogi, mnogobrojan; ~**e** mnogo; ~**e da** veliki broj nekoga ili nečega; ~**o** mnoštvo, gomila, masa; ~**ego** veliko mnoštvo; ~**igi** množiti umnožiti; ~**iĝi** množiti se; ~**obla** mnogostruk, višestruk; ~**obligi** umnožiti, razmnožiti; ~**obligilo** multiplikator, umnoživač, razmnoživač; ~**ope** masovno, u velikoj skupini; **mal~a** malobrojan, u maloj količini; **mal~e** malo; **mal~o** mala količina ili broj; **mal~igi** smanjiti; **mal~iĝi** smanjiti se; **malpli~o** manjina; **plej~o** maksimum; **plejmal~o** minimum; **pli~o** većina; **pli~igi** povećati brojno; **tro~igo** gomilanje; **homo~o** mnoštvo, masa ljudi

multetuberul|oj* (*pal*) multituberkulata; najstariji, neveliki poznati sisavci; živjeli su od trijasa do paleocena

multipl|a* mnogostruk, mnogovrstan, složen

multipleksor|o (*inf*) multipleksor 1. hardverski sklop za biranje jednog izlaza iz više ulaza; 2. uređaj za prenošenje različitih tokova podataka zajedničkom komunikacijskom linijom (u oba smjera)

multiplik|o (*mat*) množenje, množenje, multiplikacija; temeljna računaska operacija označena znakom ×; ~**a** množni, množinski; ~**i** (*tr*) množiti, umnažati, umnožavati, multiplicirati; = MULTO-

BLIGI; ~**anto** množitelj, multiplikator, broj kojim se množi; ~**ato** množenik, multiplikand; broj koji se množi drugim brojem

multiprocesor|o (*inf*) multiprocesor, sustav obrade podataka

mumeo = UMEO

mumi|o mumija, mrtvo tijelo koje se balzamiranjem čuva od raspadanja; ~**igi** mumificirati, balzamirati truplo oblikujući mumiju

mumps|o (*med*) mumps, zaušnjaci; upala zaušne slinovne žlijezde

mung|o¹ (*bot*) zeleničić, mungo-grah (*Vigna radiata*, *sin. V. mungo*), sjemenke služe kao povrće

mung|o² = mungoto

mung|i (*tr*) čistiiti nekome nos = NAZPURIGI

mungot|o (*zoo*) mungos, faraonski miš, ihneumon (*Mungos*, *sin. Herpestes ichneumon*); zvijer iz por. cibetki; istrebljivač zmija otrovnica

munici|o (*voj*) municija, streljivo; ~**ejo** arsenal, skladište municije

municip|o (*pov*) municipij, grad s vlastitom samoupravom

munt|i (*tr*) montirati, namjestiti, umetnuti; ~**ado** montiranje; ~**afo** montaža, montirana stvar; ~**isto** monter, montažer; **mal~i** rastaviti, razmontirati; **re~ado** remont, ponovna montaža, obnavljanje

muntjak|o* (*zoo*) muntjak (*Muntjak*), južnoazijski jelen

muon|o (*fiz*) muon, mezon s 20-220 puta većom masom od elektronske

mur|o (*grad*) zid, okomita zidana pregrada; ~**a** zidni; ~**ego** veliki zid, zidina; ~**eto** zidić, mali zid; **ćirkaū~igi** obzidati, ograditi zidom; **inter~o** međuzide, prostor između zidova; **apog~o** potporni zid; **fak~o** (*pom*) hermetički zatvoriva pregrada za osiguranje broda; **ring~o** prstenasti zid oko vrtova, dvorišta, parkova i sl.; **son~o** zvučni zid

murb|o (*kul*) prhko tijesto, tijesto s maslacem za kolače

murd|i (*tr*) umoriti, počiniti umorstvo; ~**o** umorstvo, ubojstvo; ~**into** ubojica, ubijač; ~**isto** profesionalni ubojica

mureks|o (*zoo*) bodljivi volak (*Murex*), vrsta većeg morskog puža

muren|o (*iht*) murina (*Muraena helena*), zmijolika jestiva morska riba iz por. murinki

murmur|i (*tr*) 1. žuboriti, šuštati; 2. mrmljati, gundati; ~**o** žubor, šum, žagor, žamor, mrmor; ~**ado** 1. žuborenje, šuštanje; 2. mrmljanje, gundanje; ~**eti** lagano žuboriti, šumjeti, mrmljati

mus|o (*zoo*) miš (*Mus*), rod malih glodavaca iz istoimene porodice; ~**edoj** porodica miševa (*Muridae*); **kampo~o** poljski miš; ~**kaptulo** mišolovka

musak|o (*kul*) musaka, zapečeno jelo: složenac od isjeckana mesa, krumpira, patlidžana, tikvica i dr.

muscikap|o (*orn*) muharica (*Muscikcapa*) ptica iz reda vrapčarki koja jede muhe = MUŠKAPTULO

musk|oj (*bot*) mahovine (*Musci*) razred biljaka iz odjeljka briofita; **hepat~oj** mahovine jetrenjarke

muskar|o* (*bot*) preslička (*Muscari*) iz por. ljljana

muskarden|o (*zoo*) puh orašar (*Muscardinus avellannarius*), vrsta malog puha koji živi u živicama

muskardin|o muskarin, smrtonosna bolest svilene bube uzrokovana muskardin-gljivicom

muskat|o (*bot*) muškatni oraščić, sjemenka muškatnjaka; *usp. miristiko*; ~**ujo**, ~**arbo** muškatnjak, muškatni orah (*Myristica fragrans*); sjemenke služe kao začini i lijek; ~**vino** = MOSKATA VINO

musked|o (*voj, pov*) mušketa, starinska vojnička puška, koja djeluje uz pomoć fitilja; ~**isto** mušketer

musketeter|o (*poj, pov*) mušketer, pripadnik elitne jahačke regimente u Francuskoj u 17. st.

muskol|o (*anat*) mišić, elastično tkivo koje omogućava pokrete tijela; ~**a** mišićni; ~**aro** mišićje; muskulatura; **intra~a** unutarmišićni; **sen~a** bezmišićni, bezsadržajni; **dik~a**, **fort~a** mišićav, muskulozan

muskoloz|o (*anat*) muskulozna, mišićni sloj stijenke šupljih organa (npr. jednjaka, želuca, crijeva)

muskovit|o (*min*) muskovit, kalijev alumosilikat bijele boje, izolacijsko sredstvo u elektrotehnici

musl|o (*zoo*) dvoljušturac, dvodijelna školjka (dagnja, prstac) (*Bivalvia*) = DUVALVULO

musli|o (*kul*) müsli; kaša od žitarica, grožđica, voća, meda, mlijeka

muslim|o* = MUZULMANO

muslin|o (*teks*) muslin, fina lagana i mekana tiskana tkanina za ljetnu odjeću

muson|o (*met*) monsun; stalan vjetar jednog smjera u jednoj i suprotnog u drugoj godišnjoj sezoni

mustač|o* brkovi = LIPHARO

mustang|o (*zoo*) mustang (*Mustang*) divlji indijanski prirejski konj

mustard|o (*kul*) gorušica, gorčica, muštarda, slačica, senf; vrsta umaka

mustel|o (*zoo*) mrki tvor (*Mustela*, *Martes*), grabežljiva životinja iz por. kuna, skupocjena krzna; ~**edoj** porodica kuna (*Mustelidae*)

musteri|o (*geol, prapov*) musterijen; razdoblje srednjeg paleolitika koje se povezuje s pojavom neandertalca

muš|o (*ent*) muha (*Musca*), kukac dvokrilac iz podreda kratkotalaca; **banan~o** bananska mušica = DROZOFILO; **vinagro~o** vinska mušica = DROZOFILEDO

mušelkalk|o* (*geol*) mušelkalk, srednje geološko razdoblje trijasa

mut|a nijem, mutav; ~**eco** nijemost, nijemoća; ~**igi** učiniti nijemim, omutaviti; ~**igi** postati nijem, onijemiti, omutaviti, zanjemiti; ~**ulo** nijemak, mutavac; **surd~ulo** gluhonijema osoba; **surde~a** gluhonijem

mutaci|o mutacija 1. (*biol*) promjena u nasljednim svojstvima organizma; 2. (*fiziol*) promjena glasa koja nastaje u doba puberteta; 3. (*ling*) prijelaz; ~**i** (*ntr*) mutirati; ~**into**, ~**ulo** mutant, organizam koji je pretrpio promjenu u genima; **trans~o** (*kem*) transmutacija, premutiranje, pretvaranje jednog kemijskog elementa u drugi; **trans~i** (*kem*) transmutirati se, pretvoriti se u drugi element; ~**igi**, **trans~igi** (*kem*) pretvoriti u drugi element

mutil|i (*tr*)- osakatiti, okrnjiti

mutual|a (*prav*) uzajaman, obostran, međusoban; ~**ismo** mutualizam, sustav solidarnosti

muza|o¹ (*mit*) muza, svaka od devet grčkih zaštitnica umjetnosti i znanosti (Klio, Talija, Melpomena, Kaliopa, Terpsihora, Euterpa, Erato, Uranija, Polihimnija) ~**ido** = POETO

muz|o² (*bot*) banana (*Musa*) iz por. banana; uzgajaju se radi jestivih plodova ili vlakana

muze|o muzej; ustanova u kojoj se sabiru, čuvaju, proučavaju i izlažu zbirke umjetnina, povijesnih ili tehničkih predmeta i sl.

muzel|o (*zoo, anat*) gubica, njuška; prednji dio glave u životinja koje mnogo njuše; **~ingo** brnjica, nagubac; navlaka na gubici ili njuški

muzik|o glazba, muzika; umjetnost izražavana tonovima, glasovima i šumovima; **~a** glazbeni, muzič-

ki; **~ažo** glazbeno djelo; **~ema** glazben, muzikalan; koji voli glazbu; **~igi** uglazbiti, skladati; **~ilo** glazbalo, glazbeni instrument; **~isto** glazbenik, muzičar; **čambro~o** komorna glazba; **danc~o** plesna glazba; **pop~o** popularna glazba; **pređe~o** crkvena glazba; **scen~o** scenska glazba; **svingo~o** specijalni način sviranja jazz

muzikal|o (*kaz*) mjuzikl, opereta

muzulman|o musliman = ISLAMANO

N

n n; osamnaesto slovo esperantske i devetnaesto slovo hrvatske abecede; **~o** naziv slova n
~n (*gram*) nastavak za akuzativ i za oznaku smjera
nab|o 1. (*teh*) glavčina; srednji dio kotača u koji su uglavljeni paoci = AKSINGO; 2. (*zrak*) = ŠAFTINGO
nabab|o nabob 1. (*pov*) indijski guverner, potkralj; 2. bogataš, gavan
nacel|o (*zrak*) 1. košara balona; 2. gondola zrakoplova; užji trup zrakoplova u kojem je osoblje i motor
naci|o narod, nacija; **~a** narodni, nacionalni; **~ano** podanik, pripadnik odnosnog naroda; **~eco** narodnost; **~igi** nacionalizirati, podržavati; **~igado** nacionalizacija, podržavljenje; **~ismo** nacionalizam; **~isto** nacionalist; **~lingva** koji je na domaćem jeziku; **inter~a** međunarodni; **Inter~o** Internacionalna; **inter~igi** internacionalizirati; **inter~ismo** internacionalizam; **inter~isto** internacionalist, međunarodnjak; **~ulo** (*sport*) sportaš koji sudjeluje na međunarodnim utakmicama; **mal~igi** denacionalizirati, reprivatizirati; **sam~ano** zemljak, pripadnik istog naroda; **sen~a** koji je bez narodnosti; **sen~eca** koji nema narodnosni značaj, beznarodnosni; **sen~igi** oduzeti nekome narodnost; **sen~ismo**, **sen~isto**, **sen~ulo**
nacionalism|o = NACIISMO
nadir|o (*astr*) nadir, najniža točka na prividnoj nebeskoj polutki naprotiv zenitu
nadl|o igla 1. (*teh*) šipčica od kovine s oštrim vrhom za različite namjene (pletača, magnetna, gramofonska, udarna igla); 2. tanka kovinska cijev u obliku igle (injekcijska igla); 3. kirurška igla; 4. tanki oštri kristali (ledene igle); *usp.* **pinglo**, **pinto**, **pikilo**, **kudrilo**, **montrilo**, **gravurilo**, **grifelo**
naft|o (*kem*) nafta, sirovo zemno ulje, služi u proizvodnji drugih derivata; **~dukto** naftovod; **~ilo** naftil, jednovalentna skupina iz naftalina; **~olo** naftol, derivat naftalina, međuprodukt u sintezi organskih bojila
naftalen|o, **naftalin|o** (*kem*) naftalen, naftalin; aromatski ugljikovodik koji tvori tanke lističaste kristale bijele boje i karakterističnog jakog mirisa; široka primjena u industriji i za zaštitu od moljaca
naften|o (*kem*) naften, organski spoj, po svojstvima sličan parafinu
nađli (*ntr*) plivati; kretati se, održavati se na površini vode; **~a** plivači; **~ado** plivanje; **~arto** umjetnost ili način plivanja; **~ejo** plivalište, bazen; **~ilo** (*zoo*) peraja; **~anto** plivač; **~isto** plivač koji se plivanjem bavi kao sportom ili zanimanjem; **al~i** doplivati; **el~i** isplivati; **for~i** otplivati; **sub~i** roniti, zaroniti;

ti; **supren~i** izroniti, isplivati; **sur~i** ploviti; **tra~i**, **trans~i** preplivati
Nahum|o (*bibl*) Nahum, sedmi od malih proroka
nahuatl|o* (*ling*) nahuatl, uto-asteški jezik skupine domorodačkih plemena u Meksiku
naiv|a naivan, neiskusni, bezazlen, prostodušan; **~e** naivno; **~eco** naivnost; **~ega** lakovjeran; **~isto** = NOVPRIMITIVULO; **~ulo** naivac, naivčina; **~a arto** naiva, naivna umjetnost
naj|o (*zoo*) naja, kobra, naočarka (*Naja*), rod smrtonosnih zmija iz por. guja
najad|o¹ (*mit*) najada, nimfa slatkovodnih voda
najad|o² (*bot*) podvodnica (*Najas*) iz por. podvodnica; **~adoj** porodica podvodnica (*Najadaceae*)
najbar|o susjed, osoba koja živi blizu nekoga drugoga; **~a** susjedni; susjedski; **~e** u susjedstvu; **~e de** blizu; **~ajo** susjedstvo; **~eco** susjedništvo; **~ino** susjeda
najl|o čavao, metalni klinac; **~i** (*tr*) zabiti, zabijati čavle; **~eto** čavlič; **~izi** okovati čavlima; **~otirilo** klješta za vađenje čavala; **al~i** prikovati čavlima; **mal~i** izvaditi čavle; **desegno~o**, **pik~o** crtači čavlič, puntina = PREMPINGLO; **ligno~o** klin
najr|o* (*novč*) nairo, nigerijska novčana jedinica
najtingal|o (*orn*) slavuj (*Luscinia megarhynchos*, *L. luscinia*), smeđe sivkasta mala ptica pjeвица iz por. drozdova
nam* jer = ĆAR
nam|i* (*tr*) pozdraviti na hinduski način sklapanjem dlanova
Namibi|o (*geog*) Namibija, država u zapadnoj Africi; **~ano** Namibijac
nan|o 1. patuljak, čovjek neprirodno niska rasta; 2. ono što je vrlo maleno; **blanka ~o** (*astr*) bijeli patuljak, tip zvijezde velike gustoće i malog volumena te visoke površinske temperature; **~a** patuljast; **~eco**, **~ismo** nanizam, pojava patuljastog rasta pri inače normalno razvijenim duševnim i spolnim osobinama
nandu|o (*orn*) nandu (*Nandus*) rod velikih ptica iz por. nanduovki, sličnih noju = REAO
nanken|o (*teks*) nanking, tanka pamučna tkanina, obično žute boje, služi za jastuke i perine
nano| nano-; kao prvi dio riječi u složenicama označuje sasvim malu količinu, a u fizičkim mjerama jednu milijardinu navedene jedinice
naos|o (*građ*, *pov*) naos, brod; u antičkom graditeljstvu glavni dio hrama u kojemu je svetište
nap|o (*bot*) vrzina repica (*Brassica napus*), zeljasta biljka, uzgaja se za krmu ili radi sjemena bogatog

uljem; **brasik~o** podzemna koraba, broskva (*B. napus* var. *napobrassica*); **oleo~o** vrzina ili kupusna uljana repica (*B. napus*, var. *oleifera*)

napalm|o (*kem, voj*) napalm, zapaljiva smjesa benzina i natrijeva palminata

napel|o (*bot*) modri jedić (*Aconitum napellus*), služi u medicini

Narajan|o (*vjer*) Narajana, u hinduizmu praotac ljudi i stvoritelj svijeta

narak|o (*vjer*) pakao u brahmanizmu, hinduizmu i budizmu

narcis|o¹ (*bot*) sunovrat, narcisa (*Narcissus*) iz por. sunovrata; **poeta ~o** bijeli sunovrat (*N. poeticus*)

Narcis|o² (*mit*) Narcis, grčki ljepotan koji je umro od zaljubljenosti u svoju sliku u potoku; **~ismo** narcizam, samoljublje, samodopadnost; **~oida** narcisoidan, samoljubiv, sebeljubiv, samodopadan

nard|o (*bot*) 1. nard, mirisna tvar dobivena iz podanka himalajske trajnice *Nardostachys*; 2. smiljka, tvrdača (*Nardus stricta*) iz por. trava

nardostaki|o (*bot*) velikocvjetni nardostahis (*Nardostachys grandiflora*) iz por. odoljena, važan za dobivanje narda

nargile|o nargila, istočnjačka naprava (staklena posuda) za pušenje posebne vrste duhana, u kojoj dim prolazi kroz dugu krivudavu cijev uronjenu u vodu i tako se hladi

narkoanaliz|o (*psih*) narkoanaliza, ispitivanje neke osobe dok je pod utjecajem narkotika

narkolepsi|o (*pat*) narkolepsija, poremećaj koji se očituje u prolaznim napadajima spavanja, koji mogu trajati od nekoliko minuta do nekoliko sati

narkot|i (*tr*) narkotizirati, uspavati narkotikom; **~a** narkotičan, omamljiv, uspavljiv; **~afo** narkotik, opojna tvar; **~eco** narkoza; **~ižo** narkotizacija; **~ino** = NOSKAPINO; **~ismo** narkotizam; **~isto** narkoman

narkotik|a = NARKOTA

narkoz|o (*med, vet*) narkoza; stanje duboke nesvijesti izazvano kemijskim sredstvima radi kirurškog tretmana

narteks|o (*građ*) narteks, unutrašnji trijem kod bazilika

narval|o (*zoo*) narval, kljovan (*Monodon monoceros*) kit zuban sjevernih mora iz por. narvala

nas|o vrša, koš; ribarska košara od pruća ili žice za hvatanje ribe

nask|i (*tr*) 1. roditi, poroditi se; 2. stvoriti, napraviti, proizvesti, **~a** rodni; **~o** porod, porođaj; **~ado** rađanje; **~antino** rodilja, porodilja; **~ema** plodan, koji mnogo i brzo rađa; **~igi** oploditi, generirati; **~iži** roditi se; **~ižo** rođenje; **~ita** rođen; **~ito** potomak, onaj koji je rođen; **~itaro** potomstvo; **~olando**, **~ižlando** domovina, rodni kraj; **~oloko** mjesto rođenja; **~ižtago** rodendan; **~ipova** oplodiv; koji može roditi; **de~a**, **de~iža** rodni, od rođenja; **du~ito** blizanac; **kun~ita** urođen, od rođenja; **mis~i** pobaciti, abortirati = ABORTI; **re~iži** preporoditi se; **tri~oj** trojci, troje djece rođene u istom porodu; **unue~a** prvorodiljski; **unue~ita** prvorodeni; **fru~ito** prerano rođeno dijete; **mort~ito** mrtvorodenče; **nov~ito** novorođenče; **Krist~o** Božić; **ovo~a** koji leže jaja

nasturci|o = NASTURTIO

nasturti|o (*bot*) potočarka (*Nasturtium*) rod slatkovodnih zeleni iz por. krstašica; **oficina ~o** ljekovita potočarka, drezga, vodena kreša, krstovnik (*N. officinale*) = AKVOKRESO

natalitat|o natalitet, rodnost, broj rođene djece u određenom razdoblju = NASKOKVANTO

natr|o (*kem*) lužina, soda, natrijev oksid

natri|o (*kem*) natrij, kemijski element iz skupine lužina, simb. Na

natrik|o (*zoo*) bjelouška (*Natrix natrix*), neotrovna vodena zmija

natur|o 1. priroda; 2. narav, ćud; 3. vrsta, biće; **~a** prirodan, naravan; **~e** naravno; **~afo** prirodno dobro, sirovina; **~eco** prirodnost; **~igi** naturalizirati, udomačiti; **~ismo** (*fil, umj*) naturalizam; **~isto** naturalist; **~esplori** istraživati prirodu; **~kolora** prirodne boje, neobojen; **de~e** prirodno, od rođenja; **de~igi**, **sen~igi** denaturalizirati, promijeniti svojstvo neke stvari dodajući tvari koje ga čine nepogodnim za korištenje; **kontra~a** neprirodan, protuprirodan; **la~a** prirodan, urođen, odgovarajući; **re~igi** (*biol, kem*) renaturalizirati, vratiti nečemu prirodna svojstva; **super~a** nadnaravan, natprirodan

naturalism|o naturalizam 1. (*fil*) filozofska koncepcija prema kojoj je priroda osnova i bit svega; 2. (*umj*) pravac u umjetnosti u drugoj polovici 19. st.; nadovezuje se na realizam, kojemu je blizak

naturaliz|i (*tr*) naturalizirati 1. dati državljanstvo strancu; 2. udomačiti (biljke, životinje, ideje)

na~l devet, broj 9; **~a** deveti; **~e** deveto po redu; **~o** devetero, devetoro; **~oble** deveterostruko, umnoženo s devet; **~ono** devetina; **~cent** devetsto; **~dek** devedeset; **dek~** devetnaest

na~kor|o* (*ent*) vodena stjenica (*Naucoris cimicoides*) iz istoimene porodice; **~edoj** porodica vodenih stjenica (*Naucoridae*)

na~krat|o (*iht*) = PILOTFIŠO

na~l|o (*bot*) peterožilna melaleuka (*Melaleuca quinquenervis*) = GOMENOLARBO

na~n|o = na~to,

na~pli|o (*ent*) nauplij, ličinka nekih vrsta rakova, koja je tek napustila jaje (s tri para nogu i jednim okom)

Na~sika|o (*mit*) Nausikaja, kći feačkog kralja Alkinoja

na~t|o (*glazb*) interval između devet tonova u diatonskoj ljestvici

na~t|i* (*ntr, pom*) ploviti = NAVIGI

na~tik|o (*pom*) nautika, znanost o plovidbi i upravljanju brodovima; **~a** nautički

na~til|o (*zoo*) indijska lađica (*Nautilus*)

na~z|i (*tr*) ogaditi, smučiti, osjećati odvratnost prema komu ili čemu; **~o** gađenje, odvratnost, osjećaj mučnine; **~a** gadan, odvratan, ogavan, oduran, gnjusnan

nav|o (*građ*) brod, lađa; uzdužni dio crkve namijenjen vjernicima

naved|o, **navet|o** (*teh*) čunak, lađica; dio šivaćeg stroja s vitlicem

navig|i (*ntr, pom*) ploviti, navigati (obično na dugim prugama); **~a** plovni, plovidbeni, navigacioni; **~ado** plovidba, moreplovstvo, navigacija; **~ebila** plovčan, plovčanica; **~ebleco** plovnost;

- ~**ejo** 1. komandantura, zapovjedništvo broda; 2. komandni most; ~**isto** navigator; ~**halto** navigacijska postaja
- navigaci|o** = NAVIGADO
- navikl|o*** navikula 1. malo plovilo, ladica; 2. (*kat*) posudica za tamjan u obliku ladice
- navikular|o** (*anat*) navikular, čunjasta skafoidna kost stopala
- naz|o** 1. (*anat*) nos, organ za njuh u čovjeka i životinja, njuška, gubica; 2. dio naprave ili posude koja nalikuje na nos (kljun lađe, nos čajnika, opanka, zrakoplova); ~**a** nosni; ~**ego** nosina, veliki nos; ~**umo** cvikeri, naočale sa štipaljka; ~**lobo** (*anat*) nosna resica; ~**kataro** (*med*) hunjavica, kihavica; ~**osto** nosna kost; ~**muko** bale, šmrkalj; ~**truo** nosnica, nozdrva, nosna šupljina; ~**tuko** maramica, rupčić; **aglo~a** koji je orlovskog nosa; **dik~ulo**, **plat~ulo**
- nazal|o** nazal 1. (*anat*) parna nosna kost; 2. (*ling*) nosnik, nosni glas; ~**igi** nazirati, izgovarati kroz nos
- nazi|o** (*pov*) nacist; ~**a** nacistički; ~**ismo** nacionalsocijalizam
- nazir|o*** (*vjer*) nazirejac, kod drevnih Židova onaj koji se izdvojio i posvetio Bogu, doživotno ili na neko vrijeme
- nazu|o** (*zoo*) nosati rakun (*Nasua*), rod američkih sisavaca iz podreda grabežljivaca s dugačkim repom
- ne** ne; negacija koja u rečenici stoji neposredno ispred riječi koja se niječe; ~**a** niječan, negativan; ~**e** niječno; ~**i** 1. (*ntr*) reći ne; 2. (*tr*) nijekati, zanijekati, poreći; ~**ado** nijekanje, poricanje, negiranje; ~**adebla**, ~**igebla** poreciv, koji se može poreći; **ne~igebla** neporeciv; **for~i** odreći se, zanijekati; **kap~i** nijekati glavom, odrično micati glavom
- nebul|o** (*met*) magla, sloj zraka u kojem je voda prisutna u obliku sitnih kapljica ili kristalića leda; ~**a** maglovit, mutan, zbrkan; ~**afo** zamućenost (tekucine); ~**i** (*tr*) zamagliti, prekriti maglom; ~**as** magla je, maglovito je; ~**eco** zamagljenost; ~**ego** gusta magla; ~**eto** maglica, omaglica; ~**igi** zamagliti, zamutiti; **fum~o** smog, magla pomiješana s dimom i ispušnim plinovima; **glaci~o** ledena magla; **pluv~o** gusta sitna kišica
- nebuloz|o** nebuloza 1. (*astr*) maglina, svemirska maglica; 2. (*met*) nebulosus, vrsta stratusnog oblaka nejasna maglovita izgleda; 3. maglovita, nejasna predodžba
- neces|a** potreban, nužan, nuždan; ~**o** potreba, nužda, oskudica, neimaština; ~**as** potrebno je; treba; ~**afo** potrepština; ~**eco** potrebnost, potrebitost, nužnost; ~**ejo** nužnik, zahod; ~**ujo** neser, priručna kutija za potrepštine; **ne~a**, **sen~a** nepotreban, bespotreban
- necesab|o*** zahodska školjka
- Nederland|o** (*geog*) Nizozemska, zemlja u zapadnoj Europi na Sjevernom moru; ~**ano** Nizozemac
- nef|i*** (*ntr*) biti zabranjen, nedoličan = MALLICI; ~**a** zabranjen, nedoličan
- nefometr|o** (*met*) nefometar, sprava za mjerenje količine oblaka
- nefoskop|o** (*met*) nefoskop, sprava za promatranje i mjerenje brzine i smjera oblaka
- nefr|o** (*anat*) bubreg (osobito u složenicama); ~**a** bubrežni; ~**ito** (*med*) nefritis, upala bubrega; ~**ozo** (*med*) nefroza, bubrežna bolest degenerativne naravi; ~**ektomio** nefrektomija, kirurško odstranjenje bubrega; ~**opatio** nefropatija, opći naziv za sve bubrežne bolesti
- nefrit|o** (*min*) nefrit, kalcijev magnezijev silikat zelene boje; tzv. bubrežni kamen
- nefrolepid|o** (*bot*) nefrolepis (*Nephrolepis*), rod tropskih paprati iz por. nefrolepisa
- nefrolit|o*** (*med*) nefrolit, bubrežni kamenac
- neg|i** (*tr*) negirati, povrci, opovrgnuti, odbiti = NEI; ~**ebla** poreciv, opovrgljiv; **ne~ebla** neporeciv, nepovrgljiv, neoboriv
- negaci|o** 1. (*gram*) negacija, riječ za odricanje; ne; 2. nijekanje, poricanje
- negativ|a** negativan, niječan, odrican; ~**o** negativ 1. (*fov*) razvijena i fiksirana slika na fotografskoj ploči ili filmu na kojoj su tamna i svjetla mjesta raspoređena obratno rasporedu u prirodi; 2. (*lik*) otisak nekog predmeta u gipsu, plastici i sl. radi reprodukcije; ~**ismo** negativizam; ~**isto** negativist; **elektro~a** (*kem*) elektro-negativan
- neglekt|i** (*tr*) zanemariti, zapustiti; ~**o** nemar, nehaj, nehat; ~**ado** zanemarivanje, zapuštanje; ~**ema** nemanan, nehajan, nepažljiv
- neglig|o** (*odj*) kućna haljina, haljetak, negliže
- negoc|o** trgovina, trgovanje, poslovanje; ~**a** trgovački, poslovni; ~**i** (*ntr*) trgovati, poslovati; ~**isto** trgovac, poslovni čovjek; **grand~isto** veletrgovac
- negr|o** (*antr*) crnac, pripadnik rasne skupine crnaca; ~**oida** negroidan, koji je crnačkog izgleda, koji ima srodne značajke s crncima
- Negus|o** (*pov*) Negus, kralj, titula etiopskih kraljeva
- neğ|o** (*met*) snijeg, oborina u obliku bijelih pahuljica od ledenih kristalića; ~**a** snježan; ~**i** (*ntr*) sniježiti; ~**as** sniježi, pada snijeg; ~**ero** snježna pahuljica; **N~ulino** Snjeguljica; ~**duno** snježni zapuh; ~**plugilo** ralica; ~**borulo** (*bot*) visibaba = GALANTO; **pluv~o** susnježica
- nek...nek** ni...niti, niti...niti
- nekrofil|o** nekrofilija 1. spolno općenje u prisutnosti leša ili s lešom; 2. sklonost prema svemu što je mrtvo, trulo
- nekrofobi|o** nekrofobija, strah od mrtvaca
- nekrofor|o** (*ent*) grobar (*Necrophorus*), rod kornjaša iz por. strvinara
- nekrolog|o** nekrolog 1. posmrtni govor; 2. objavljen članak o istaknutom pokojniku
- nekromanci|o** nekromancija, spiritizam, pozivanje duša umrlih
- nekropol|o** nekropola 1. (*pov*) pretpovijesno i antičko groblje; 2. podzemna grobnica
- nekropsi|o** nekropsija, mrtvozorništvo, postupak kojim mrtvozornik utvrđuje smrt
- nekroz|o** nekroza 1. (*med*) konačna, nepovratna smrt stanica, skupina stanica, dijelova tkiva ili čitava organa u još živom organizmu; 2. (*bot*) izumiranje stanica ili tkiva, često uzrokovano napadom bakterija ili gljivica; ~**i** (*tr*) uzrokovati nekrozu
- nekt|a*** sljedeći = SEKVA, SEKVONTA
- nektar|o** nektar 1. (*mit*) napitak grčkih bogova; 2. (*bot, agr*) slatki sok kojega izlučuju biljke, a skupljaju kukci = FLORMIELO; ~**ujo**, ~**glando** nektarij = NEKTARIO

nektari|o (*bot*) nektarij, medenik, posebna žlijezda u cvijetu, ili na drugim dijelovima biljke, koja izlučuje nektar

nektarin|o (*agr*) nektarina, sorta breskve s glatkom kožom plodova

nektion|o (*ekol*) nektion, pelagijal, sva morska bića koja se u vodi kreću vlastitom snagom, za razliku od planktona koji je nošen gibanjem vode; ~**a** nektionski, pelagičan, pelagijalan; ~**ano**, ~**ulo** pelagijal, pelagična životinja ili biljka

nelg|e nedavno = ANTAŪNELONGE; ~**a** nedavni, doskorašnji

nelumb|o (*bot*) lotos (*Nelumbo*), rod vodenih biljaka iz por. lopoča; **Amerika ~o**, **flava ~o** žuti lotos (*N. lutea*); **Hindia ~o**, **nuksa ~o** indijski sveti lotos (*N. nucifera*) služi u istočnjačkoj kuhinji

nemakil|o* (*iht*) položara (*Nemachilus barbatulus*), slatkovodna riba iz por. šarana

nemathelmint|oj (*zoo*) oblenjaci, koljeno parazitskih cilindričnih beskolutičavaca

nematod|oj (*zoo*) nematode, oblici (*Nematoda*), razred crvolikih beskolutičavaca, štetnici korijena i stabljika biljaka

nemert|oj (*zoo*) vrpčari (*Nemerta*), skupina plosnatih crva

Nemez|o (*mit*) Nemesis, grčka božica osvete

neni|o ništa; ~**a** nikakav; ~**ažo** bezvrijednost, ništavnost; ~**eco** ništetnost, ništavnost; ~**igi** uništiti, razoriti, iskorijeniti, upropastiti, srušiti; ~**igo** uništenje, razaranje, rušenje; ~**igi** uništiti se, upropastiti se, iskorijeniti se, razoriti se

nenial nizašto, ni zbog čega, bez razloga

neniam nikada

nenie nigdje; nikuda, nikamo

neniel nikako, ni na koji način

nenies ničiji

neniom nikoliko, nimalo, ništa, ni u najmanjoj mjeri; ~**a** nikoliki

neniu nitko, nikoji

neo| neo; kao prvi dio složenice označuje: novo

neodim|o (*kem*) neodimij, element iz skupine rijetkih ruda, simb Nd

neofit|o neofit 1. preobraćenik, obraćenik, onaj koji je prešao na neku vjeru; 2. novi sljedbenik neke ideologije

neofobi|o (*psih*) neofobija, bolesni strah od novog i nepoznatog

neofron|o (*orn*) crkavica (*Neophron percnopterus*), ptica grabljivica slična koraksu = KADAVROGRIFO

neogen|o (*geol*) neogen, neocen; drugo razdoblje kenozoika, mlađi odsjek tercijara, dijeli se na miocen i pliocen

neolit|o, **neolitik|o** (*geol*) neolitik, mlađe kameno doba, razdoblje nakon paleolitika; ~**a** neolitski

neolog|o (*ling*) neologist, onaj koji tvori ili proučava nove riječi; ~**ismo** neologizam, kovanica, novotvorenica, novostvorena riječ; ~**ismemo** sklonost uporabi neologizama; ~**ismemulo** osoba koja se služi neologizmima

neon|o (*kem*) neon, plemeniti plin, sastojak zraka, simb. Ne

neoplasm|o (*med*) neoplazma, tumor, izraslina, novotvorina u tjelesnom tkivu

neoplazi|o (*med*) neoplazija, rast tumora, rast i stvaranje novog tkiva

neopren|o (*kem*) neopren, sintetički kaučuk dobiven polimerizacijom klorbutadiena; odlikuje se velikom otpornošću na ulja, svjetlo i toplinu

neoten|a (*biol*) neotenijski; ~**eco** neotenijska, sposobnost živog bića da se razmnožava prije nego što postigne spolnu zrelost (npr. čovječja ribica)

neoti|o (*bot*) kokoška (*Neottia*) rod saprofitskih biljaka bez klorofila iz por. kačuna; **nest~o** šumska kokoška (*N. nidus-avis*) = NESTORKIDEO

nep|o unuk, sinov ili kćerin sin; ~**ino** unuka; **ge~oj** unučad, unuci i unuke; **pra~o** praunuk

nepa|o (*ent*) vodena štipalica (*Nepa*), rod krilatih kukaca = AKVOSKORPIO

Nepal|o (*geog*) Nepal, država u Aziji; ~**ano** Nepalac

nepent|o 1. (*bot*) nepenta, vrčonoša (*Nepenthes*) iz por. vrčonoša; mesožderna biljka; 2. (*mit*) kod starih Grka čarobni napitak koji donosi zaborav

neper|o (*fiz*) neper, jedinica za mjerenje električnih i akustičkih titraja

nepet|o (*bot*) mačja metvica (*Nepeta*) iz por. usnača

nepr|e svakako, na svaki način, bezuvjetno, neumitno, neminovno; ~**a** bitan, neophodan, neumitan, neminovan, temeljni, osnovni; ~**i** (*ntr*) biti bitan, bezuvjetan, neophodan

nept|o* (*zoo*) neptis (*Nephtys*) crv mnogokolutičavac, mnogočetinaš

Neptun|o Neptun 1. (*mit*) rimski bog mora; 2. (*astr*) osmi planet u Sunčevu sustavu

neptuni|o (*kem*) neptunij, radioaktivni transuranski element, simb. Np

Nere|o¹ (*mit*) Nerej, bog Egejskog mora; ~**idinoj** nerejide, 50 kćeri boga Nereja, koje su plesom razveseljavale mornare

nere|o*, **nereid|o** (*zoo*) krpasti mnogočetinaš (*Nereis*) morski priobalni grabežljivac

neri|o (*bot*) oleandar, liander (*Nerium*) iz por. zimzelena = OLEANDRO

neritik|o (*geog, geol*) neritik, životna sredina u moru, koja se odnosi na plitko more do 200 m dubine; ~**a** neritički

neroli|o (*farm*) nerolij; esenc iz narančinog cvijeta koji se rabi za parfeme; v. **oranžoflora akvo**

nerv|o (*anat*) živac; vlakno od više omotanih neurita koji su sastavni dio živčanog sustava; ~**oj** živci; **cerbaj ~oj**, **encefalaj ~oj**, **kranijaj ~oj**, **mjelaj ~oj**, **spinaj ~oj**, **trigemina ~o**, **troklea ~o**; ~**a** živčani; ~**aro** živčani sustav, svi živci odnosnog anatomskog područja; ~**ologio** (*med*) neurologija

nervoz|a nervozan 1. živčan, razdražljiv; 2. nemiran, uznemiren, uzrujan ~**eco** nervoza, živčanost, razdražljivost, živčana napetost; ~**igi** nervirati, uzrujati, živcirati

nervur|o nervura 1. (*građ*) izbočeni okrugli pleter na gotskim svodovima 2. (*tisk*) izbočina na hrptu knjige; 3. (*bot*) nervatura, lisna rebra, neizbočene žilice na lišću; 4. (*ent*) nervatura, žilica krila kukca; živčano tkivo; 5. (*pom*) rebra broda

Nes(s)|o (*mit*) Nes, centaur kojeg je ubio Heraklo kada mu je ovaj htio obljubiti ženu Dejaniru

nest|o gnijezdo; nastamba koju ptice grade za polaganje jaja; ~**i** (*ntr*) gnijezditi se, savijati gnijezdo; ~**ado** gniježđenje; ~**igi**, **ek~i**, **en~igi** ugnijezditi se; **gvat~o** (*pom*) osmatračnica na vrhu jarbola; **ter~o** životinjska jazbina u zemlji; **vent~o** (*bot*) = FEFASKO

net|a čist, uredan, uljudan, pristao; ~**o** čistopis; ~**igi** prepisati u čistopis; **mal~o** koncept, rukopis s ispravicima
net|e, nett|e neto; bez ambalaže, otpadaka, odbitaka, troškova; ~**o** neto težina, cijena, prihod
neüm|o (*glazb*) neuma; srednjovjekovni znak za bilježenje melodijske linije, prvenstveno gregorijanskog korala
neür|o (*med, psih*) neuro-; na početku složenice označuje odnos riječi prema živčanom sustavu; ~**ito** (*med*) neuritis, zajednički naziv za upalna ili degenerativna oštećenja živaca; ~**ologo** neurolog; ~**ologio** neurologija, grana medicine koja se bavi bolestima živčanog sustava; ~**omo** neurom, živčanik, izraslina od živčanog tkiva; ~**ono** (*biol*) neuron, živčana stanica; ~**ozo** neuroza, neurastenija; ~**algio** neuralgija, učestala teško podnošljiva bol živaca; ~**astenio** neurastenija, rastrojenost živčanog sustava uslijed iscrpljenosti ili pretrpjelih teških bolesti; ~**opatio** neuropatija, bolest živaca; ~**tomio** neurotomija, kirurško presijecanje živaca; **poli~ito** polineuritis, upalno oštećenje većeg broja perifernih živaca; **psiko~ozo** psihoneuroza, blaži oblik psihičkih poremećaja; **trofi~ozo** trofoneuroza, poremećaj u opskrbi nekih dijelova tijela hranjivim tvarima uslijed oboljenja živaca koji upravljaju tom opskrbom
neürolept|a neuroleptičan, psihostimulativan, umirujući; ~**(aj)o** (*farm*) neuroleptik; lijek za smirivanje živaca
neüropat|o neuropat, živčani bolesnik
neüropter|oj (*ent*) mrežokрилаši (*Neuroptera*), podred kukaca u koji spada mravolovac
neürospor|o (*bot*) neurospora (*Neurospora*), rod gljiva mješinarki iz por. *Sordariaceae*; koriste se u genetskim i fiziološkim istraživanjima
neürul|o (*biol*) modularna ploča, tvori osnovu centralnog živčanog sustava zametka
neüton|o (*fiz*) njuton, jedinica sile
neütr|a 1. neutralan; 2. (*gram*) srednjeg roda, u hrvatskom i nekim drugim jezicima; 3. (*kem*) koji ne daje ni baznu ni kiselu reakciju; 4. (*el*) koji nije ni pozitivan ni negativan; ~**eco** neutralnost; ~**igi** neutralizirati
neütral|a neutralan, nepristran, neopredijeljen, neodređen; ~**eco** neutralnost, nepristranost, neopredijeljenost; ~**igi** neutralizirati, učiniti neutralnim; ~**igo** neutralizacija; ~**ismo** neutralizam; ~**ulo** neutralac, neutralna osoba
neütrin|o (*fiz*) neutrino, lepton; elementarna čestica bez električnog naboja; **anti~o** antineutrino, antičestica neutrinu
neütron|o (*fiz*) neutron, čestica bez električnog naboja koja zajedno s protonom čini atomsku jezgru; **anti~o** antineutron, antičestica neutronu
nev|o nećak, sinovac; sestrin ili bratov sin; ~**ino** nećakinja, sinovica; **bo~o** nećak po tazbini; **bo~ino** nećakinja po tazbini
nevaj|o (*geog, geol*) smet, namet; veliki nanos snijega; brdo pokriveno snijegom
nevus|o (*med*) nevus, madež, znamenka na koži, nasljedna mana kože; **pigmenta ~o, vaskula ~o**
ni¹ (*gram*) mi, osobna zamjenica za prvo lice množine; ~**a** naš; ~**aj** naši; ~**ajn** (akuz.) naše; ~**n** nas

ni² ni, trinaesto slovo grčkog alfabeta
Nibelung|oj (*mit*) Nibelunzi, sjevernogermansko pleme patuljaka, koje je prema germanskoj mitologiji posjedovalo golemo podzemno blago
nič|o (*grad*) niša, udubina u zidu; **fenestro~o** = EM-BRAZURO
nid|o* gnijezdo = NESTO
niel|o nijelo, niello; u zlatarstvu tehnika ukrašavanja metalnih, posebno srebrnih predmeta, tamnim, gotovo crnim ornamentalnim motivima postupkom koji je sličan emajliranju, poznatim već u starijim civilizacijama; ~**ajo** predmet izrađen nijelo-tehnikom; ~**i** (*tr*) ukrašavati nijelo-tehnikom
nif|o kratica za: neidentigita fluganta objekto = NLO, nepoznati leteći objekt
nife|o* nife (Ni-Fe), geološka kratica za središnju jezgru Zemlje, za koju se pretpostavlja da se sastoji od nikla i željeza
nigel|o (*bot*) crnjika (*Nigella*) iz por. žabnjaka
nigr|a crn, taman, mračan; (**N**)~**a maro** (*geog*) Crno more; ~**a borso** crna burza; ~**e** crno; ~**o** crno, crnilo, crnoča, crnina, ono što je crno; ~**ajo** crni dio nečega, crna odjeća, crnina; ~**eco** crnoča, svojstvo onoga što je crno; ~**eta** crnkast; ~**igi** crniti, ocrniti; ~**igi** pocrniti, postati crn; ~**ulo** crnac = NEGRO; ~**umi** zamračiti, potamniti; **fulgo~o, fum~o** čada, gar; **karbo~a** crn kao ugljen
Nigeri|o, Niđer-lando (*geog*) Nigerija, država u Zapadnoj Africi na obali Gvinejskog zaljeva; ~**ano** Nigerijac
nihil|o* ništa, ništavilo, ništavnost
nihilizam|o nihilizam, potpuno nijekanje svih društvenih normi
nihilist|o nihilist
Nikaragv|o (*geog*) Nikaragva, država u Srednjoj Americi; ~**ano** Nikaragvanac
nikel|o (*kem*) nikel 1. kem. element, simb. Ni; 2. bijeli tvrdi feromagnetični metal; ~**i** (*tr*) niklati, prevući niklom; ~**ado** niklanje
nikelin|o (*teh*) nikelin, slitina bakra, nikla i cinka
nikotian|o (*bot*) duhan (*Nicotiana*) iz por. pomoćnica
nikotin|o (*kem*) nikotin, otrovna svjetlosmeđa tvar koju sadržava duhan
nikrom|o (*teh*) nikrom, slitina nikla i kroma
niks|o (*mit*) vodenjak, vilenjak iz germanske mitologije; ~**ino** vila brodarica, jezerkinja, rusalka, undina
niktag|o (*bot*) = MIRABILO
nikte|o (*orn*) = NEĀOSTRIGO
niktit|o (*zoo*) migavica, treća vjeda ptica i gmazova; ~**a** žmirkav, koji trepće očima
nilon|o (*kem*) najlon, vrsta poliamidnih smola, koje služi u proizvodnji sintetičkih vlakana
nimb|o nimbus 1. (*met*) tamnosivi niski oblačni sloj; 2. aureola, svetokrug, sjajni krug oko glave Krista ili svetaca
nimbostratus|o (*met*) nimbostratus, gust tamnosivi niski oblačni sloj koji daje oborine u obliku kiše ili snijega
nimbus|o (*met*) nimbus, tamni kišni oblak
nimf|o nimfa 1. (*mit*) polubožica drveća, gora, izvora i rijeka; 2. (*zoo*) lutka, kukuljica; 3. (*anat*) stidna usna; ~**omanio** nimfomanija, bolesna, prekomjerna spolna požuda u žene ili ženke

nimfe|o (*bot*) lopoč (*Nymphaea*), rod vodenih biljaka iz por. lopoča; **blanka** ~o bijeli lopoč (**N. alba**); **blua** ~o plavi egipatski lotos (*N. nouchali*, var. *caerulea*); **lotus**~o bijeli egipatski lotos (*N. lotus*)

nimfoid|o* (*bot*) plavun (*Nymphoides*), rod vodenih zeleni iz por. trolistica

niob|o¹(*kem*) niobij 1. kem. element, simb. Nb; 2. metal sive boje srodan tantalu, rabi se u metalurgiji

Niob|o² (*mit*) Nioba, kći Tantala, rodila sedam kćeri i sedam sinova koje je pobio Apolon, a nju Zeus pretvorio u stijenu koja vječno plače

nipl|o (*teh*) spojka, spojnik cijevi; v. **junto**

Nipon|o = JAPANIO; ~**ano** = JAPANIO

nirvan|o (*sanskrt*) nirvana, konačno oslobođenje od neprekidnog kruga rađanja i smrti

nis|o* (*bot*) rujnolist (*Nyssa*) iz por. rujnolistovki

nisan|o* nisan, sedmi mjesec židovskog vjerskog kalendara

nistagm|o (*med*) nistagmus, nehotično treperenje očiju kod nekih bolesti i podražaja

nit|o (*teh*) zakov, zakovica, nitna, metalna spojka; ~i (*tr*) zakovati, zانيتati, pričvrstiti kovanjem; ~**mašino** aparat za zakivanje

nitel|o (*bot*) parožina (*Nitella*) rod slatkovodnih zelenih algi

nit|o (*kem*) u složenicama kratica od nitrogeno = dušik; ~**ato** nitrat, sol dušične kiseline; ~**ido** nitrid, spoj metala s dušikom; ~**ito** sol dušičaste kiseline

nitri|o (*kem*) nitril, organski cijanid

nitro| nitro-; kao prvi dio složenice znači dušik, da je to što slijedi u vezi s dušikom (~**benzeno**, ~**glicerino**)

nitrobakter|o (*bakt*) nitratna bakterija (*Nitrobacter*), eubakterija koja oksidira nitrit u nitrat

nitrogen|o (*kem*) dušik, azot, nitrogen; kemijski element, simb. N

nitroglicer|o (*kem*) nitroglicerin; ester glicerola i dušične kiseline, otrovna tekućina, jako rasprskavajuće sredstvo

nitrozomonad|o (*bakt*) nitritna bakterija (*Nitrosomonas*) štapičasta eubakterija

nivel|o nivo, razina, stupanj, norma; ~i (*tr*) nivelirati, poravnati, izjednačiti; ~**ado** niveliranje, poravnavanje; ~**ilo** razulja, libela, ravnjača, nivelir; ~**igi** iznivelirati, izravnati, postaviti u istu razinu; **al~igi** izravnati, iznivelirati s nečim; **sam~e kun** u istoj razini s; **akvo~ilo** libela, razulja; **alt~a** koji je na visokom stupnju; **mar~o** razina mora

nivometr|o nivometar, sprava za mjerenje debljine napadalog snijega

Nivoz|o (*pov*) nivoz, nivose; četvrti mjesec francuskog republikanskog kalendara, od 21/23 prosinca do 20/22 siječnja

niz|o (*orn*) kobac (*Accipiter nisus*), mala ptica grabljivica iz por. jastrebova

~**nj** (*gram*) sufiks za žensko ime od milja, odgovara hrvatskom -ica [**panjo** = mam(ic)a; **onjo** = tet(ic)a]

no|o (*umj*) no; tradicionalna herojska japanska kratka drama s plesom i pjevanjem

nobel|o plemić, aristokrat, pripadnik plemstva; ~a plemićki; ~**aro** plemstvo, aristokracija; ~**eco** plemenitaštvo; ~**igi** nobilizirati, proglasiti plemićem,

dodijeliti plemićki naslov; ~**ino** plemkinja; **ne~o** neplemić

Nobel-premio nobelova nagrada; nagrada iz zaklade švedskog industrijalca A. Nobela za izvanredna dostignuća na polju znanosti, književnosti i borbe za mir

nobelij|o (*kem*) nobelij, sintetski radioaktivni element iz skupine aktinida, simb. No

no|a plemenit, pošten, častan, čovjekoljubiv, uzvišen; ~a **metalo** plemenita kovina; ~e plemenito, časno; ~**eco** plemenitost; ~**igi** oplemeniti; **mal~a** nečastan, nepošten, prost, surov; **mal~ulo** nepoštenjak; prost, surov čovjek

noc|i (*tr*) štetiti, škoditi = MALUTILI; ~a štetan, škodljiv; ~**ivo** štetnost, škodljivost; **ne~ivo** neškodljivost; **medi~ažo** zagađenje sredine = MEDIMALUTILAŽO

noci|o (*fil*) pojam, osnovno znanje o čemu; **krom~o** konotacija, skup svih atributa koji se smatraju bitnim za značenje nekog pojma

noč|o (*teh*) zarez, urez, zubčanik; ~i (*tr*) zarezati, urezati, usjeci rez u što; ~**bastono** (*etn, pov*) rovaš; štap na kome su se urezivanjem crtica bilježili bitni podaci za pamćenje; ~**očeno** komoštre, verige nad ognjištem o kojima visi kotao čija se visina može regulirati

nod|o čvor, uzao 1. (*pom*) oplet na kraju konopa, vrsta uzla na broskoj užadi; 2. (*bot*) kvrga, tvrdo mjesto na drvetu na kojem je nastao izbojak; 3. (*anat*) kvrga, tvrda izbočena ozljeda na koštanom dijelu tijela; 4. stjecište putova, čvorište, raskrižje; 5. (*nav*) čvor, mjera za brzinu koja odgovara broju prevaljenih nautičkih milja u jednom satu; 6. (*mat*) mjesto presjeka dviju ili više krivulja ili pravaca; 7. (*fiz*) kod stojnih valova koji nastaju na žici, membrani ili dijelu točke, crte i plohe koje ne titraju; 8. (*astr*) sjecište staze planeta ili satelita s ekliptikom; 9. (*anat*) nakupine limfnog tkiva; 10. (*med*) patološka tvorba kod specifičnih upala i tumora; ~a čvorišni, čvorni, bitni, glavni; ~i (*tr*) zauzlati, napraviti čvor, vezati uzlom; ~**eto** čvorić, 1. mali uzao; 2. (*med*) anatomski ili patološki čvorić; ~**ohava**, ~**oplena** čvorast, uzlav, kvrgav; **el~ižo** (*kaz*) rasplet u drami; **limfo~o** (*anat*) limfni čvor

noetik|o (*fil*) noetika, spoznajna teorija

nok|oj (*kul*) njoki, valjušci, žličnjaci (od krumpira, brašna, jaja i vode, servirani s umakom, obično uz pašticađu)

nokaūt|i (*tr*) nokautirati = KNOKAŪTI

nokt|o noć, vrijeme između zalaska i izlaska Sunca; ~a noćni; ~e noću, po noći; ~i (*ntr*) noćiti, prenoćiti; ~**ižas** noći se, pada noć; ~**ulo** noćnik, noćni tip; ~**omezo** ponoć; **ču~e** svake noći; **tra~i** prenoćiti; **tra~ejo** prenoćište; **tag~o** dan i noć (u trajanju od 24 sata) = DIURNO; **tag~a** cjelodnevni

noctiluk|o* (*ent*) ivanjska krijesnica (*Lampyrus noctiluca*), kukac iz reda kornjaša s organima za svjetljenje na zatku ženke = LAMPIRO

noctu|o (*orn*) čuk (*Athene noctua*), manja noćna ptica grabljivica iz por. sova

nocturn|o (*glazb*) noćturno; kompozicija sanjarskog, melankoličnog karaktera

nom|o ime 1. naziv; 2. dobar glas, renome; ~a imenski, imenični; ~e imenom, naime; ~e **de** u ime;

~i (*tr*) zvati, nazvati, imenovati, dati ime; ~ači zvati pogrdnim imenom; ~anto (*mat*) nazivnik = DENOMINATORO; ~aro imenik, imenar, popis imena; ~iği zvati se, imati ime; ~umi imenovati, nominirati; postaviti na dužnost, položaj; al~o nadimak; al~i dati nekome nadimak; antaü~o osobno ime; du~a dvoimen, koji ima dva imena; familia ~o prezime; persona ~o = ANTAÜNOMO; krom~o (*pov*) drugo ili treće osobno ime; nadimak; for~i određi se nekoga ili nečega; laü~e po imenu, imenom; ne~ebla neimenovan, kojeg se ne može imenovati, spomenuti; sam~a istoimen; sen~a bezimen; ali~e drugim imenom; bapto~o krsno ime; gento~o (*pov*) plemensko ime; kaš~o = PSEÜDONIMO; lok~o ime mjesta, toponim; mok~o pogrdno ime; patro~o ime oca, patronim, prezime izvedeno po imenu oca

nomad|oj nomadi 1. (*geog*) pleme ili narod koji nema stalnog boravišta, već se seli iz jednog kraja u drugi; 2. stočari koji se u sezoni ispaše sele sa stokom tražeći bolju pašu; 3. (*pren*) lugalice, skitnice, ljudi koji putuju od mjesta do mjesta; ~i (*ntr*) živjeti kao nomad

nomark|o (*pov*) nomarh; kotarski, civilni ili vojni poglavar u starome Egiptu, upravitelj nome; ~io noma, upravna jedinica u starom Egiptu

nombr|o (*mat*) broj (svaki pojedini, koji određuje količinu); ~a brojni, brojevnji; ~i (*tr*) brojiti, brojati; ~ado brojenje, brojanje, nabranje; ~ebla brojiv, izbrojiv; ~ilo brojilo, brojač = KALKULILO, ~ono razlomak; el~i izbrojiti; ~onomo, ~ovorto brojka; du~a dvobrojan, dvoznamenkast; mult~a mnogobrojan; multe~o (*gram*) množina, plural; ne~ebla neizbrojiv; sen~a bezbrojan; super~a prekobrojan; unu~o (*gram, zast*) jednina, singular; atom~o (*fiz, kem*) atomski broj; kvantum~o (*fiz*) kvantni broj; mez~o, mezo~o prosjek, prosječni broj; plen~a koji je u punom broju, punobrojan

nomenklatur|o nomenklatura, nazivlje, terminologija, sveukupnost naziva neke struke

nomes|o = NOMARKIO

nomial|o (*mat*) nomijal, sufiks koji označuje algebarsku potenciju

nominaci|o nominacija 1. imenovanje; 2. prijedlog u užu izbor za neke nagrade ili priznanja

nominal|a nominalni 1. nazivni, koji postoji samo po imenu, a ne i u stvarnosti; 2. koji se odnosi na nominalu; ~o (*ek*) nominala, vrijednost koja je upisana na vrijednosnom papiru

nominativ|o (*gram*) nominativ, prvi padež

nomografi|o* nomografija 1. pisanje zakona; 2. (*mat*) znanost o mogućnostima i znakovima za grafičko računanje

non|o (*kat*) nona, dio časoslova koji se moli oko tri sata popodne; N~oj (*pov*) None; kod starih Rimljana, deveti dan prije Ida, t.j. peti dan u mjesecu, odnosno sedmi dan u ožujku, svibnju, srpnju i listopadu

nona| (*kem*) nona-; prefiks koji pokazuje da se tvar sastoji od devet atoma, molekula, funkcija i sl.

none|o* (*bot*) srdovica (*Nonea pulla*) iz por. oštrolista

noni|o* nonij, pomična ljestvica za mjerenje desetinki jedinica na mjernim instrumentima

nonius|o* (*zoo*) nonijus, plemeniti konj vrlo jaka kostura

nopal|o (*bot*) opuncija, nopaleja = OPUNTIO

nord|o (*geog*) sjever, točka na obzoru najbliža sjevernom nebeskom polu; ~a sjeverni; ~e sjeverno; ~ano sjevernjak, nordijac; (N)~a maro Sjeverno more; ~vento (*met*) sjeverac, bura, sjeverni vjetar

noren|a (*ling*) norenski; koji se odnosi na jezik i književnost skandinavskih naroda, od srednjeg vijeka do 1360., kada se zajednički jezik podijelio na norveški, švedski i danski = PRANORDIA

nori|o¹ (*teh*) dolap, kolotur, čekrk, vitao; kotač s beskonačnim lancem za crpljenje vode iz bunara

nori|o² (*bot*) nježna porfira (*Porphyra tenera*), crvena morska alga krpastog oblika, rabi se za jelo

norit|o* (*geol*) norit, dubinska eruptivna stijena sastavljena uglavnom od bazičnih plagioklasa i rompskih piroksena

norm|o norma, pravilo, propis, standard; ~a normativan, normiran; ~aro norme, normativi; ~ig(ad)i normirati; ~ig(ad)o normiranje, određivanje norme; ~umi, unu~igi odrediti jedinstvenu normu; laü~igi uskladiti s normom; ne~a nepropisan; sam~igi ujednačiti normu

normal|a normalan, uobičajen, redovit, prirodan, naravan; ~o 1. redovito stanje; 2. (*mat*) okomica, vertikalna, normala; ~eco normalnost; ~igi normalizirati, vratiti u normalno stanje; ne~a nenormalan, nepravilan, neuobičajen, nezdrav; para~a parnormalan, neobjašnjev prirodni putem

Normand|o (*etn*) Normandanin; ~io, ~ujo (*geog*) Normandija, pokrajina u zapadnoj Francuskoj

Norn|oj (*mit*) Norne, tri božice sudbine u skandinavskoj mitologiji (Urda, Naranda i Skulda)

norveg|o (*etn*) Norvežanin; (N)~io, (N)~ujo (*geog*) Norveška, kraljevina u zapadnom dijelu Skandinavije

noskapin|o (*kem*) noskapin, jedan od sastojaka opijuma, djelotvoran protiv kašlja . .

nostalg|o nostalgija 1. čežnja za napuštenim zavičajem = HEJMVEO; 2. tuga za nečim minulim

nostok|o (*bot*) nostok (*Nostoc*), rod modrozelenih algi, koje rastu u vlažnim rižinim poljima

not|i (*tr*) notirati, zabilježiti, zapisati, zapamtiti; ~o nota 1. bilješka, zapis, napomena; 2. (*prav, pol*) službena predstava jedne države drugoj državi; 3. (*glazb*) glazbeni znak; 4. ocjena rada u školi; 5. obilježje, karakteristika; ~aro kvalifikacija, ocjene (škole, ispita); ~eto notica; ~inda zapažen, istaknut; vrijedan spomena; duon~o (*glazb*) polovinka; kvaron~o (*glazb*) četvrtinka; okon~o (*glazb*) osminka; pri~i primijetiti, komentirati, osvrnuti se na; memor~oj memorandum; podsjetnik; pied~o podrubak, napomena, opaska; bilješka ispod teksta koja objašnjava nešto u svezi s izloženim tekstom

notaci|o notacija, bilježenje, označivanje; sustav odgovarajućih znakova kojima se prikazuju određeni pojmovi (muzički, kemijski i sl.)

notakant|o (*ih*) notakantus (*Notacanthus*), rod morskih riba dugačkog tijela i šiljasta repa

notari|o notar, bilježnik, javni bilježnik; ~a bilježnički; ~ejo notarijat, ured javnog bilježnika

notic|o notica 1. kratka novinska vijest; 2. kratka bilješka, zapis

notofag|o (*bot*) pabukva (*Nothofagus*) iz por. bukvi
notonekt|o (*ent*) nauznačarka (*Notonecta*), kukac polukrilaš koji pliva leđno; **blua ~o** plava nauznačarka (*N. glauca*); **~edoj** porodica nauznačarki (*Notonectidae*)

notor|a* notoran 1. općepoznat, potpun, očit; 2. ozloglašen

Notos|o 1. (*mit*) Not, Notos, u grčkom mitu bog južnog vjetra, sin Astreja i Zore; 2. južni vjetar, južnjak kod Grka

noumen|o (*fil*) noumenon, ono što se ne može spoznati osjetilima; stvar po sebi

nov|a nov 1. netrošen, nerabljen, neoštećen; koji još nije bio u uporabi; 2. koji je drukčiji od prethodnog ili postojećega; 3. početni, neiskusni, neprilagođeni; 4. suvremen, današnji; **~e** novo, nanovo, na nov način; **~o** novo, novina, ono što je novo; **~afo** novost, novina, vijest; **~eco** novost, svojstvo onoga što je novo; **~ega** najnoviji; **~igi** obnoviti, učiniti novim; **~ismo** novitet; **~ulo** novajlija, novak; **de~e** iznova, opet; **en~afo** novotarija; **mal~a** star, istrošen, upotrijebljen, nekadašnji; **mal~afo** starija, antikvitet, starotija; **mal~eco** starost, svojstvo onoga što nije novo; **re~igi** obnoviti; **ret~afoj** (*inf*) vijesti na mreži, na internetu

nova|o (*astr*) nova, naziv za zvijezdu koja naglo povećava sjaj; **super~o** zadnji stadij zvijezde kad ona eksplodira i baca dio tvari u međuzvjezdani prostor

noval|o (*agr*) ugar; nezasijano i nezasadeno tlo ostavljeno tijekom vremena na odmoru radi obnove plodnosti; **~i** (*ntr*) odmarati se, počivati (o tlu)

novel|o (*knjiž*) novela, kratka sažeta prozna vrsta epsko-lirske strukture; **~isto** novelist, pisac novela

Novembr|o studeni, novembar, jedanaesti mjesec u godini, između listopada i prosinca

novial|o (*ling*) novial, međunarodni jezik O. Jespersena iz god. 1928.

novic|o novic 1. (*kat*) iskušenik, redovnički kandidat; 2. novajlija, novak, poletarac; **~ado** novicijant 1. (*kat*) vrijeme pripravnštva za redovničko zvanje; 2. vrijeme novštva, naukovanja, šegrtovanja; **~ejo** novicijant, nastamba za redovničke pripravnike; **~ino** novica, pripravnica za redovnice

novokain|o (*farm*) novokain, kristalni prašak bez boje i mirisa, sredstvo protiv bolova

Nov-Zelando (*geog*) Novi Zeland, država u jugozapadnom tijelu Tihog oceana; **~ano** (*etn*) Novozelčanin

nu!¹ no! dakle, uzvik poticajnog karaktera

nu!² nu; trinaesto slovo grčkog alfabeta

nuanc|o nijansa, preljev, prijelaz, prelijevanje boje; neznatna razlika, neosjetno mijenjanje tona, načina, izraza; **~i** (*tr*) nijansirati

nub|o oblak 1. (*met*) zgasnuta para i vodene kapljice koje lebde nagonilane u atmosferi, ishodište oborina; 2. svaka masa čestica koja se kreće zrakom ili lebdi u zraku; 3. ono što slično na oblak; **~a** oblačan; **~ego** veliki crni oblak, oblačina; **~eto** oblačić, mali oblak; **~igi** naoblačiti se; **~okovrita** prekriven oblacima; **plen~a** sasvim oblačan; **sen~a** vedar, bez oblaka

nubil|a* nubiljan, dorastao, zreo, sposoban za brak

nucifrag|o (*orn*) kreja (*Nucifraga*) ptica iz por. vrana = NUKSROMPULO

nud|a gol 1. nag, neodjeven; 2. otvoren, neprikriven; **~e** golo; **~i** (*ntr*) biti gol; **~o** (*lik*) golo tijelo, akt; **~afo** golotinja, golo tijelo ili dio tijela; **~eco** 1. golotinja, goloća, nagost; 2. oskudica, bijeda, neimaština; **~igi** ogoliti, razgoliti, obnažiti; **~igi** ogoliti se, razgoliti se, obnažiti se; **~ismo** nudizam; **~isto** nudist; **~ulo** 1. golač, gola osoba; 2. golač, goljo, puki siromah; **~rivela** razotkrivajući, razodjevajući, striptizni; **duon~a** polugol; **ekscit~igo** striptiz

nudel|oj (*kul*) rezanci, tjestenina u obliku uskih tankih traka

nufar|o (*bot*) lokvanj (*Nuphar*) rod vodenih biljaka iz por. lopoča; **flava ~o** žuti lokvanj (*N. luteum*); **Japania ~o** japanski lokvanj (*N. japonica*); **multsepala ~o** mnogolapni lokvanj (*N. polysepala*)

nugat|o (*kul*) nugat, slastica od oraha umiješanih u smjesu rastopljena šećera, mase s vanilijom i tučenih bjelanjaka

nuk|o (*anat*) zatiljak, potiljak, šija; stražnji mišićav dio vrata; **~artrozo** artroza zatiljka; **~doloro** = TORTIKOLO

nukle|o nukleus 1. središte, srž, jezgra, bit; 2. (*biol*) stanična jezgra u protoplazmi; 3. (*fiz*) atomska jezgra; **~a** nukleinski; **~(o)acido**, **~(at)a acido** nukleinska kiselina; **~uloj** (*biol*) eukarioti; **~oproteino** (*kem*) nukleoprotein, spoj iz skupine ko-njugiranih proteina; **~osomo** = KROMATINERO; **deoksiribo~a acido** (*biol*) deoksiribonukleinska kiselina, DNA, DNK; **termo~a** termonuklearni; **ribo~(at)a acido** ribonukleinska kiselina, RNA, RNK; **sen~uloj** (*biol*) prokarioti; organizmi (bakterije, neke alge) bez formirane jezgre; u citoplazmi imaju njezine ekvivalente

nukleol|o (*biol*) jezgrica, sferno tjelešće unutar jezgre

nukleon|o (*fiz*) nukleon, sastavni djelić atoma s masom 1836 puta većom od elektronske; **~iko** (*fiz*) nukleonika, dio fizike koji se bavi proučavanjem atomske jezgre

nuks|o (*bot*) orah; suhi drvenasti plod nepucavac, kožasta ili drvenasta rasploda s jestivim sjemenom; **Brazila ~o** plod brazilskog paraoraha; **v. bertoletio**; **akaju ~o** kažujev orah, pravi plod kažuja; **arek~o** betelov orah; **v. areko**; **kola~o** kola-orah; **v. kola**; **ter~o** zemni orah; **v. arakido**

nukul|o (*bot*) oraščić, suhi plod drvenasta usploda (konoplja, lipa)

nul| (*mat*) nul, nula; cijeli broj sa svojstvom neutralnog elementa za operaciju zbrajanja; broj 0; **~o** nula, ničica, naziv broja 0; **~a** nulti, negativan, ništetan; **~eco** ništetnost, ništavost; **~ejo** (*fiz*) nulšte; **~igi** poništiti; **~igo** poništenje; **ne~igebila** neponištv

nultrum|o* (*novč*) ngultrum, butanska novčana jedinica

numen|o (*vjer, pov*) numen, naziv kojim su stari Rimljani imenovali nedokučivu volju i moć bogova; **~a** numinozan, božanski

numeni|o (*orn*) pozviždač (*Numenius*), rod većih ptica iz por. čurlina

numer|o broj, brojka kojom se označuje jedna stvar

jedna za drugom (npr. kućni broj); ~i (*tr*) numerirati, označiti brojem; ~anto, ~ilo numerator, sprava za brojenje; **telefon~o** telefonski broj
numeral|o (*gram*) broj, vrsta riječi u gramatici; **baza ~o** glavni broj; **orda ~o** redni broj
numerator|o = NUMERANTO
numid|o (*orn*) biserka, perlinka, morska kokoš (*Numida*), rod ptica iz reda kokoški
numismat|o numizmatičar; ~iko numizmatika, znanost koja proučava stari kovani novac, medalje i sl.
numulit|o (*zoo, geol*) numulit (*Nummulites*), rod fosilnih krednjaka iz tercijarnih mora
nun sad, sada, ovog trenutka; ~a sadašnji; ~(**ec**)o, ~**tempo** sadašnjost; sadašnje vrijeme; ~**tempa** sadašnji, suvremen; **gis~a** dosadašnji
nunatak|o (*geog*) šiljasti, štršeci vrh planine pokriven ledenjakom
nunci|o nuncij, diplomatski poslanik Vatikana u rangu veleposlanika; ~e**jo** nuncijatura
nupt|o vjenčanje, svadba, obred vjenčanja; ~a svadbeni, vjenčani

nur samo, jedino, vrlo malo; ~a jedini; **unu ~a** jedan jedini
nutaci|o nutacija 1. (*astr*) kolebanje Zemljine rotacijske osi oko procesijskog kruga tijekom 26.000 godina; 2. (*mat*) zakretanje aplikate koordinatnog sustava; 3. (*biol*) autonomna gibanja bilja prema svjetlosti; 4. (*med*) patološko kimanje glavom
nuton|o = NEŪTONO
nutr|i (*tr*) hraniti; davati, osiguravati, proizvoditi hranu; ~a hranjiv; ~(**ad**)o hranjenje, prehranjivanje; ~a**žo** hrana; ~**adisto** nutricionist, stručnjak za pitanja prehrane; ~**antino** hraniteljica ~**ižo** hranjenje, jedenje, uzimanje hrane; ~**istino** dojilja; **sub~i** pothraniti, nedovoljno hraniti; **super~i** nathraniti, previše hraniti; **bek~i** 1. hraniti kljunom; 2. kljukati, šopati, hraniti guranjem hrane u ždrijelo; **mam~i** dojiti; **sin~ado** = nutrižo; **špar~ažo** dijeta za mršavljenje; **štop~i** kljukati, šopati, toвити; **štop~ado** tov, tovljenje, šopanje

o o; devetnaesto slovo esperantske i dvadeset i prvo slovo hrvatske abecede

~o (*gram*) nastavak za imenice u jednini, koji se može izostaviti kod prve riječi u složenicama ili u poeziji na kraju riječi obilježiti apostrofom; **~oj** (*gram*) nastavak za imenice u množini; **~ojn** (*gram*) nastavak za imenice u akuzativu u množini; **o~vorto** imenica, supstantiv

oarist|o (*knjiž*) razgovorni oblik ljubavne pjesme

oaz|o oaza 1. (*geog*) područje s vodom i vegetacijom u pustinji; 2. (*pren*) mjesto, pojava ili događaj koji predstavlja ugodan izuzetak

Obadija (*hebr*) Obadja, četvrti od malih proroka

obdukc|o* (*med, vet*) obdukcija, autopsija, razudba; otvaranje leša radi utvrđivanja uzroka smrti ili znanstvenog ispitivanja; **~i** (*tr*) obducirati, obaviti obdukciju

obe|i (*tr*) slušati, poslušati, pokoriti se, prihvatiti nečiji savjet; **~o** posluš, poslušnost, pokornost; **~ado** slušanje, pokoravanje; **~ema** poslušan, pokoran; **~igi** pokoriti nekoga; **mal~i** ne poslušati, suprotstaviti se; **mal~ebla** nepokoriv, kojeg se ne može pokoriti; **ne~ema** neposlušan

obedienc|o* poslušnost, pokornost, ovisnost, obediencija

obelisk|o (*građ*) obelisk; visok, uzak, vitak monolitni kameni stup kvadratnog presjeka, koji se prema vrhu sužava i završava malom četverostranom piramidom

obelus|o obelos, u kritici antičkog teksta oznaka spornih mjesta

Oberon|o (*mit*) Oberon, vilinski kralj

obez|a pretio, gojazan, predebeo; **~eco** pretilost, gojaznost, ugojenost

obi|o (*odj*) obi, širok ukrasni pojas japanskog kimona

objekt|o objekt 1. predmet, stvar; 2. svrha, cilj, zadatak; 3. (*gram*) riječ u rečenici na koju prelazi ili na koju se odnosi glagolska radnja; **~a** 1. predmetni; 2. (*gram*) objektni, koji se odnosi na objekt; **art~o** umjetnina, umjetnički predmet; **cel~o** meta, cilj; **šerc~o** predmet šale; **pruv~o** dokazni materijal

objektiv|o objektiv, dio optičkog aparata okrenut prema promatranom predmetu; sastoji se od jedne ili od nekoliko leća; **~a** 1. koji se odnosi na objektiv; 2. objektivan, predmetan, stvaran, istinski; 3. nepristran, neutralan, pravičan, bez predrasuda; **~eco** objektivnost, nepristranost, neutralnost, pravičnost

objet|i (*tr*) prigovoriti, predbaciti, zamjeriti

~obl| (*gram*) -struk; sufiks koji služi za množenje,

umnožavanje: **du~a** dvostruk; **kvar~a** četverostruk; **mult~a** mnogostruk; **plur~a** višestruk; **unu~a** jednostruk; **~o** umnožak, rezultat množenja; **~eco** umnoženost; **~igi** umnožiti; **~igi** umnožiti se, razmnožiti se; **mult~igilo** aparat za umnožavanje; **du~afo** duplikat, kopija

oblat|o (*kul*) oblata, oblatna, tvrdo pečeno tanko hrustavo tijesto za kolače

obligaci|o obligacija 1. obveza, čin vezivanja moralnim, društvenim ili pravnim obvezama; 2. (*prav*) obvezujuća snaga zakona, ugovora, obećanja ili osjećaja dužnosti; 3. (*fin, ek*) vrijednosni papir, obveznica, zadužnica, priznanica (obično za fiksnim iznosom); **~a** obligacijski, obligatan, obligatoran, obvezan, obvezatan; **~i** (*tr*) obvezati; **~i sin** obvezati se, jamčiti, garantirati

oblikv|a kos, kriv, nagnut, uvijen; **~e** koso, ukoso, ukrivo, uvijeno; vijugavo; **~i** (*ntr*) vijugati; biti kos, nagnut, kriv; **~eco** ukošenost, uvijenost, vijugavost

obliter|j* (*tr*) poništiti poštansku ili taksenu marku pečatom

obliteraci|o* obliteracija 1. poništenje marke pečatom; 2. zaboravljanje, brisanje iz pamćenja; 3. (*med*) začepljenost krvne žile, izvodnog kanala, cjevastog organa

oblong|a duguljast, izdužen

obnubil|i* (*tr*) 1. naoblačiti, zamračiti; 2. (*med*) pomračiti svijest; **~acio** obnubilacija 1. (*met*) oblačnost, naoblaka, naoblačenje, pomračenje; 2. (*med*) pomračenje svijesti

obol|o obol 1. stari grčki novac; 2. stari sitni francuski novac; 3. darak, prinos, prilog, doprinos, sitan novčani prilog

obscen|a opscen, bestidan, besraman, bludan, spolno nečist

obsed|i (*tr*) 1. opsjedati, spopadati, salijetati, mučiti; 2. (*med*) biti bolesno opsjednut nekom idejom; **~o** opsjesija, spopadanje, salijetanje; **~ato** opsjednuta osoba

observ|i (*tr*) 1. motriti, promatrati, utvrđivati pojavu; 2. držati pod nadzorom, uzimati u obzir, poštivati pravila; paziti na; **~(ad)o** motrenje, promatranje, kontroliranje, poštivanje pravila; **~anto** promatrač; **~ejo** promatračnica, opservatorij; **~isto** (*pom*) pomorac promatrač; **~igi** dati nadgledati, kontrolirati; **mal~i** nepoštivati, ne držati se pravila; **kaš~i** uhoditi, špijunirati, tajno pratiti; *usp.* **spioni, gvati**

observatori|o (*astr, met*) opservatorij, znanstvena

- ustanova u kojoj se obavljaju astronomska, meteorološka, seizmička i druga znanstvena promatranja = OBSERVEJO
- obsidian|o** (*min*) opsidijan, vrsta vulkanskog kameina koji ima izgled stakla za boce; *usp.* **pumiko**
- obskur|a** mračan, taman, skrovit, nejasan, nepoznat, skriven; **~o** mrak, tama, pomrčina, nejasnoća; **~anto**, **~isto** mračnjak, nazadnjak, natražnjak; **~eco** nejasnost, nerazgovjetnost, nerazumljivost, prikriivenost; **~(ant)ismo** mračnjaštvo, natražnjaštvo, zaglupljenost; **klar~o** (*lik*) svijetlo-tamno (*chiaroscuro*); međusobni odnos svijetlih i tamnih dijelova slike, svjetla i sjene
- obstakl|o** zapreka, prepreka, smetnja, teškoća
- obstetri|k|o** (*med*) opstetricija, porodiljstvo, primaljstvo; grana medicine koja proučava trudnoće i porođaje; **~a** porodiljski
- obstin|a** uporan, tvrdokoran, tvrdoglav, svojeglav, nepokolebljiv, nepopustljiv; **~i** (*ntr*) biti uporan, insistirati, tvrdoglaviti se; **~(ec)o** upornost, tvrdokornost, tvrdoglavost, nepopustljivost
- obstrukci|o** opstrukcija 1. ometanje, sprečavanje normalnog rada; 2. (*pol*) vrsta prosvjeda, borba pomoću raznih sredstava; 3. (*pat*) djelomična začepjenost krvne ili limfne žile ili šupljeg organa; **~i** (*tr*) opstruirati, ometati, namjerno blokirati nečiji rad; **mal~i** ukloniti smetnje
- obten|i** (*tr*) dobiti, steći, postići; **~o** postignuće, postizanje
- obtur|i** (*tr*) hermetički zatvoriti, začepiti, zabrtviti; **~ilo**, **~atoro** zaklopac foto-aparata
- obtuz|a** 1. mukao, potmuo, prigušen, pritajen; 2. (*geom*) tupi (kut); **~ilo** prigušivač = DAMPILO; **trans~a** = KONKAVA
- obus|o** (*voj*) granata, artiljerijsko tane ili bomba punjena eksplozivnom tvari; **~ingo** patrona, čahura s nabojem i metkom; **kuglo~oj** okrugle kugle koje se raspršuju kod eksplozije
- ocean|o** (*geog*) ocean, jedinstvena i neprekidna međukontinentna morska voda na Zemlji; **~a** oceanski; (**O**)**~idinoj** morske nimfe; **~ografio** oceanografija, grana oceanologije koja se bavi istraživanjima i opisivanjem svjetskih mora; **~ologio** oceanolog; **~ologio** oceanologija, grana hidrologije koja sveobuhvatno proučava oceane i mora; **trans~a** prekooceanski
- Oceani|o** (*geog*) Oceanija, velike otočne skupine u središnjem i jugozapadnom dijelu Tihog oceana (Polinezija, Mikronezija, Melanezija i Novi Zeland)
- ocel|o** (*ent*) 1. oko kukca; 2. mrlja na krilima kukaca i na perju ptica
- ocelot|o** (*zoo*) ocelot, ozelot (*Felis pardalis*) južnoamerička zvijer iz por. mačaka slična tigru
- ocim|o** (*bot*) bosiljak, murtila (*Ocimum*) iz por. usnača
- ocitocin|o** (*fiziol*) ocitocin, hormon kojega izlučuje hipofiza
- očj|o** ujo, ujko, striček, barba; ime od milja za strica
- od|o** (*knjiž*) oda, hvalospjev; pjesma uzvišena sadržaja, obično nekeome posvećena
- odalisk|o** (*pov*) odaliska, bijela robinja u turskom haremu
- odekolon|o*** kolonjska voda (franc. eau de Cologne), kozmetički miris 'Kolnisch Wasser', koncentrat mirisnih ulja otopljenih u alkoholu
- odeon|o*** (*građ, pov*) odeon; u antičko doba, natkrivena zgrada za glazbene priredbe
- Odin|o** (*mit*) Odin, germanski otac bogova
- Odise|o** (*mit, beletr*) Odisej, mitski kralj Itake, protagonist Odiseje; **~ado** Odiseja, Homerov ep o pustolovinama Odiseja
- odometr|o** 1. pedometar, sprava za mjerenje učinjenih koraka; 2. taksimetar, automatsko brojiilo provaljenog puta na vozilima
- odonat|oj** (*ent*) vretenca (*Odonata*) kukci s četiri skoro jednaka krila = LIBELOJ
- odontit|o*** (*bot*) crnica (*Odontites*) iz por. strupnikovica
- odontoid|o** (*anat*) zupčasta apofiza = DENTOFORMA APOFIZO
- odontologi|o** (*med*) odontologija, grana medicine koja se bavi proučavanjem građe, funkcije i bolesti zubi
- odontometr|o*** odontometar, mjera za zupce na poštanskim markama
- odor|i** (*ntr*) mirisati, odavati miris; **~o** miris, aroma; **~a** mirisan, mirisav; **sen~a** bezmirisni; **sen~igi** ukloniti miris; **agrabl~a** koji je ugodnog mirisa; **bon~i** lijepo, ugodno mirisati; **bon~o** miomiris; **malbon~i** smrdjeti, zaudarati, vonjati; **malbon~a** smrdljiv, smradan *usp.* **fetora**, **stinka**; **malbon~o** smrad, vonj
- oer|o** (*novč*) oer (öre, øre, eyrir), skandinavska novčana jedinica, stoti dio krune
- oestr|o** (*fiziol*) estrus, skup promjena u ženki sisavaca povezanih s razdobljem parenja; **~a ciklo** estrusni ciklus, ciklus spolne aktivnosti kod ženki sisavaca; **~iga** estruoazan, strastven, raspljiv
- oestradiol|o** (*fiziol*) estradiol, glavni ženski spolni hormon iz skupine estrogena
- oestrogen|o** (*fiziol*) estrogen, ženski spolni hormon steroidne građe, koji potiče rast i razvoj ženskih spolnih organa, dojki i kostiju
- oestron|o** (*fiziol*) estron; ženski spolni hormon iz skupine estrogena, koji pobuđuje strast
- ofend|i** (*tr*) uvrijediti, vrijeđati, povrijediti; **~o** uvreda; **~a** uvredljiv; **~igi** uvrijediti se
- ofensiv|o** (*voj*) ofenziva, navala, najezda, vojni pohod, napad velikih razmjera; **~a** ofenzivan, navalni, napadački
- ofer|i** (*tr*) 1. žrtvovati, odreći se, odricati se; 2. (*vjer*) prinijeti žrtvu; **~o** žrtva; **~ado** žrtvovanje, prinosenje žrtve; **~ajo** žrtva, ono što se žrtvuje; **~ema** požrtvovan; **for~i** odreći se nečega; **sin~o** požrtvovnost; **buč~o** krvna žrtva; **mes~o** misna žrtva; **mon~o** novčani prilog; **vot~o** zavjetna žrtva
- ofert|i** (*tr, trg*) nuditi, ponuditi na prodaju; **~o** trgovačka ponuda; **~o kaj mendo** ponuda i potražnja; (Primjedba: oferti se ne rabi u smislu pogostiti, ponuditi gostu. Tu vrijedi, **proponi**, **gastigi**, **servi**, **priservi** ili neologizam **ofri**)
- ofertori|o** (*kat*) ofertorij, uvodna molitva kod mise
- ofic|o** služba, zvanje, namještenje, dužnost; **~a** služben; **~i** služiti, službovati, obnašati dužnost; **~ejo** ured, kancelarija, biro; **~isto** službenik, činovnik, namještenik, administrativac; **~istaro** uredsko osoblje, namještenici, službenici; **en~igi** uzeti u

- službu, namjestiti; **en~iği** namjestiti se, dobiti službu; **sen~a** nezaposlen; **dung~ejo** ured za zapošljavanje; **pošt~ejo** poštanski ured; **vet~ejo** kladionica
- ofici|o*** 1. služba; 2. (*kat*) obred, služba (božja) = DISERVO; ~**anto** oficijant, svećenik koji provodi službu božju
- oficial|a** služben, oficijelan; ~**e** službeno; ~**eco** službenost; ~**igi** ozakoniti; ~**ulo** službenik; **duon~a** poluslužben
- oficin|o** oficina, laboratorij u ljekarnama za pripremanje lijekova; ~**a** priređen, gotov, laboratorijski obrađen
- oficial|a** = OFICINA
- oficir|o** (*voj*) časnik, oficir; **sub~o** dočasnik, podoficir
- ofiklejd|o** (*glazb*) ofikleida, vrsta puhačkog glazbala od mjedi, zmijolikog oblika i dubokog basovskog glasa
- ofioglos|o*** (*bot*) jednolist (*Ophioglossum*) iz por. jednolista
- ofiu|o** (*zoo*) zmijača (*Ophiura*), morski bodljikaš iz razreda zmijača; ~**oidoj** zmijače, razred morskih bodljikaša s pet krakova koji su odvojeni od tjelesne ploče
- ofri|i*** (*tr*), nuditi, ponuditi, poslužiti gosta
- ofri|o** (*bot*) kokica (*Ophris*) iz por. kačuna; **abela ~o** kokica pčelica (*O. apifera*); **aranae ~o**, **vespa ~o** kokica paučica (*O. sphogodes*); **burda ~o** kokica svilenica (*O. bombyliflora*); **insekta ~o**, **muša ~o** kokica mušica (*O. insectifera*)
- ofset|o** (*tisk*) ofset, otisak u bojama gumenim valjkom, koji preuzima boju od tiskarske forme i prenosi je na papir
- oft|e** često, više puta; ~**a** čest, česti, uobičajen; ~**eco** učestalost, čestoća, frekvencija; ~**igi** učestati; **mal~a** rijedak; **mal~e** rijetko; **mal~afo** rijetkost, raritet; **plej~e** najčešće
- oftalm|o** (*anat*) oko; kao prvi dio složenice označuje ono što je u svezi s okom; ~**a** očni; ~**ito** oftalmitis, upala oka; ~**ologo** oftalmolog, okulista = OKULISTO, OKULKURACISTO; ~**ologio** oftalmologija, grana medicine koja se bavi proučavanjem i liječenjem bolesti očiju; ~**oskopio** oftalmoskop, očno zrcalo, sprava koja služi za pregled očne pozadine; ~**oskopio** oftalmoskopija, metoda pregleda očne pozadine
- ogiv|o** (*grad*) ogiva, šiljasti luk u gotskom stilu
- ogr|o** (*mit*) vukodlak, djecožder, u bajkama gorostas koji jede djecu
- oho!** oho!; uzvik koji izražava iznenađenje
- ~oid**, **-oid** 1. sufiks u značenju: poput, kao (koroida = srcolik); 2. sufiks koji označuje skupine životinja
- ~oidel|** -oide; sufiks koji označuje potporodice biljaka
- ojdemi|o** (*orn*)=MERGANASO, MARANASO
- ojdi|o** (*bot*) oidium (*Oidium*), rod parazitskih mikroskopskih gljivica uzročnika pepelnice
- ojstr|o** (*ent*) štrk (*Oestrus*) kukac dvokrilac čija ličinka živi na konju kao nametnik; ~**edoj** štrkovi (*Oestridae*), porodica štrkova
- ok** osam, broj 8; ~**a** osmi; ~**e** osmo; ~**o** osmorica, skup ili skupina od osam; ~**foje** osam puta; ~**obla** osmerostruk; ~**oble** osam puta; ~**ono** 1. osmina;
2. (*glazb*) osminka; ~**opo** osmorica; ~**cent** osamsto; ~**dek** osamdeset; **dek~** osamnaest
- oka|o*** oka, zastarjela mjera za težinu i tekućinu (1,282 kg, 1,5 l)
- okapi|o** (*zoo*) okapi (*Okapia johnstoni*), parnoprstiš iz por. žirafa, kraćeg vrata; noge i butovi išarani su crnim i bijelim prugama
- okarin|o** (*glazb*) okarina, malo puhaće glazbalo od pečene gline
- okaz|j** (*ntr*) dogoditi se, desiti se, zbiti se; ~**o** događaj, zгода, prigoda, slučaj; ~**a** slučajni, prigodni; ~**e** slučajno, u slučaju, prigodom; ~**afo** događaj, dogodovština; ~**ejo** mjesto događaja; ~**igi** upriličiti, pripremiti, organizirati; **čia~e** na svaki način, u bilo kojem slučaju; **čiu~e** u svakom slučaju; **sam~e** istom prigodom, istodobno; **inter~afo** epizoda, sporedan događaj; **laū~e** prema situaciji, u slučaju; **bon~e** srećom, sretnim slučajem, sticajem prilika; **lim~e** u krajnjem slučaju
- okazi|o*** zгода, prigoda, šansa, okazion
- okcident|o** zapad, strana svijeta na kojoj Sunce zapada; ~**a** zapadni; ~**e** zapadno, na zapadu; ~**en** prema zapadu, u smjeru zapada
- okcidental|o** (*ling*) Okcidental, projekt međunarodnog jezika E. de Wahla
- okcipit|o**, **okcipital|o** (*anat*) zatiljak = POSTKRANIO; ~**osto** zatiljna kost
- okcitan|a** (*ling*) okcitanski, južnofrancuski jezik
- oklokрати|o*** oklokracija, vladavina gomile
- oklud|i*** (*tr*) začepiti, zapušiti, zatvoriti; ~**igi** začepiti se, zatvoriti se, zapušiti se
- okluzi|o** okluzija 1. začepljenje; 2. (*fiz, kem*) pojava da čvrsto tijelo u sebi sadrži uklopljenu čvrstu tvar, tekućinu ili plin; 3. (*met*) atmosferska fronta kod koje je topao zrak u visini, a hladni se spušta prema tlu; 4. (*fon*) artikulacijski zatvor pri izgovoru nekih glasova; 5. (*med*) A. zatvaranje oka zavojem zbog ozljeda; B. način liječenja ambliopije
- okr|o** (*min*) oker; zemna vrsta željeznog oksida u žutim, smeđim i crvenim tonovima, koja služi u slikarstvu i bojarstvu
- okrom|o** (*bot*) ohroma (*Ochroma pyramidale*) iz por. svilenjevki, čije je drvo balsa ili balzovina vrlo mekano i mnogo lakše od pluta
- oks|o** (*zoo*) vol, uskopljeno muško govedo
- oksalat|o** (*kem*) oksalat, sol ili ester oksalne kiseline
- oksalid|o** (*bot*) cecelj, zečja kiselica (*Oxalis*) iz por. ceceljki
- oksi|o** oksi-; kao prvi dio složenice označuje ono što je u vezi s kisikom (met~o, per~o, per~somo)
- oksid|o** (*kem*) oksid, spoj s kisikom; ~**i** (*tr*) oksidirati, izgarati, hrđati; ~**ado** oksidacija, oksidiranje, izgaranje; ~**azo** (*biol*) oksidaza, enzim, sastavni dio biljke ili životinjske stanice; ostvaruje oksidaciju tijekom metabolizma ili katabolizma; **anti~anto**, **kontraū~ilo** antioksidans, antioksidator; **ne~ebila** neoksidirajući, nehrđajući; **di~o** dioksid; **hidr~o** hidroksid; **mono~o** monoksid; **per~o** peroksid, oksid s više kiseline nego drugi oksidi; **per~azo** peroksidaza, enzim koji se nalazi u biljkama, mlijeku i leukocitima; **sen~i** dezoksidirati, ukloniti hrđu
- oksidendr|o*** (*bot*) stablasti kiseljak (*Oxydendrum arboreum*) iz por. vriješova

oksigen|o (*kem*) kisik, oksigen; 1. kem. element, simb O; 2. plin bez boje, mirisa i okusa, najrasprostranjeniji na Zemlji, sastojak zraka, vode i stijena
oksikok|o (*bot*) mahovnica, kljukva (*Vaccinium oxycoccus*, *Oxycoccus palustris*), močvarna biljka s crvenim bobama iz por. vrijesova; *usp.* **mirtelo**
oksim|o (*kem*) oksim, organski dušikov spoj s atomskom skupinom
oksimor|o (*knjiž*) oksimoron, stilska figura koja u sebi objedinjuje dva proturječna pojma (npr. mudra budala)
oksiri|o* (*bot*) ruđevica (*Oxyria digyna*) iz por. dvornika
oksitocin|o* (*fiziol*) oksitocin, hormon stražnjeg režnja hipofize; stimulira kontrakciju maternice tijekom poroda i omogućuje lučenje mlijeka u mliječne žlijezde
oksiton|o (*gram*) oksitona, oštro naglašen posljednji slog u riječi
oksiur|o (*zoo*) bijela glistica (*Oxyuris vermicularis*), crijevni parazit; ~**azo** enterobioza, oksiiurijaza, nametnička bolest u crijevima izazvana glisticom
oksoni|o (*kem*) oksonij, četverovalentni kisik
okt|o* (*glazb*) okta, interval između osam tonova u dijatonskoj ljestvici
okta|, okto| okta- okto-; kao prvi dio riječi u složenicama označava ono što je u vezi s brojem osam (-edro)
oktaedr|o (*mat*) oktaedar, poliedar omeđen s osam istostraničnih trokuta
oktan|o (*kem*) oktan, izomerni zasićeni ugljikovodik, bezbojna zapaljiva tekućina, sastojak nafte i benzina
oktant|o (*mat*) oktant 1. osmina kruga ili kugle; 2. sprava za mjerenje kutova
oktav|o 1. (*glazb*) oktava, interval između prvog i osmog stupnja dijatonske ljestvice; 2. (*fiz*) oktava, razmak frekvencija koje se odnose dva prema jedan; 3. (*tisk*) oktav, osmina štampanog arka; 4. (*bi-bliotek*) oktav, knjiga s visinom korica 20-25 cm; **duon~o** poluoctav
oktet|o (*glazb*) oktet 1. A. kompozicija za osam solističkih glazbala ili glasova; B. zbor od osam svirača ili pjevača
Oktoobr|o listopad, oktobar, deseti mjesec po Gregorijanskom kalendaru, između rujna i studenog
oktogonal|o oktagon 1. (*mat*) osmerokut, ploha s osam kutova; 2. (*grad*) osmerokutna građevina, trg ili prostor
oktopod|o (*zoo*) hobotnica, oktopod (*Octopus*) glavonožac s osam krakova; puzi po kamenitu morskom dnu
okul|o (*anat*) oko, organ vida; ~**a** očni; ~**i** (*tr*) 1. gledati; 2. (*bot*) okulirati; usađivati plemku na podlogu biljke; ~**adi**, ~**umi** očijukat, namigivati; ~**eto** okce, okašće; ~**isto**, ~**kuracisto** okulist, oftalmolog; ~**bulbo**, ~**globo** očna jabučica; ~**fundo** pozadina oka; ~**lenso** (*anat*) leća, dio oka kroz koji se projicira vidna slika = KRISTALINO; **sen~a** bezok, koji nema oči; **unu~a** jednook; **unu~eca** jednoočan; **agla~a** oštrook, orlovskog oka; **bov~o** mali okrugli prozor na brodovima; **kat~o** (*min*) mačje oko, vrsta kvarca; **malic~a** zlook; **migdal~a** koji ima izdužene oči (kao badem); **nud~e** golim

okom; **talp~a** vrlo kratkovidan; ~**frapi** (*tr*) upasti u oči; ~**haroj** trepavice; ~**mezure** odoka, otprilike; ~**signo** mig, znak okom; ~**vitroj** očale, naočale
okulari|o (*opt*) okular, leća optičkog instrumenta, staklo kroz koje se gleda
okult|a okultan, tajanstven, skrovit, mističan, natprirodan = MISTIKA, SEKRETA; ~**ismo** okultizam, opći naziv za magiju, astrologiju, spiritizam
okup|i (*tr*) zauzeti, zauzimati, zaposjesti, osvojiti, okupirati; **sin** ~, ~**iği** baviti se, zanimati se nečim; ~**o** zanimanje, zvanje, posao, zauzeće, zaposlenost, zapremanje prostora; ~**ado** okupacija; ~**anto** posjednik, posjedovatelj; vlasnik; ~**ateco** okupiranost, zauzetost; ~**iği** zanimanje, bavljenje, zaoкупljenost; ~**into** osvajač, okupator; **ek~i** zauzeti, zaposjesti, zaposjednuti; **sen~a** nezaposlen; **šat~o** hobi, neobavezan posao iz zadovoljstva i zabave
okupac|o* preokupacija, zanimanje
okupaci|o (*prav*) okupacija, zauzeće tuđeg teritorija; ~**i** (*tr*) okupirati = OKUPI
okupator|o* okupator, osvajač = OKUPINTO
okzal|o (*bot*) kiselica, kiseljak, kiseljača (*Rumex acetosa*) iz por. dvornika; **ğardena ~o** vrtna kiselica (*R. acetosa*, var. *hortensis*), rabi se kao špinat; ~**ata acido** (*kem*) oksalna kiselina, najjednostavnija dvobazična organska kiselina, nalazi se u mnogim biljkama
ol¹ (*gram*) nego, od; rabi se samo kod uspoređivanja uz komparativ; **antañ** ~ prije nego; **pli** ~ više nego ~**ol²** -ol; kao sufiks u složenicama označava 1. prisutnost masti u kemijskim spojevima (karbaz~o, tiaz~o); 2. često označuje aromatične etere, alkohole i fenole (anis~o, etan~o)
old|a star; ~**iği** ostariti; ~**ulo** starac; ~**ulino** starica
ola-podrid|o* (*kul*) ola podrida (olla podrida), španjolsko jelo od raznih vrsta kuhana mesa, šunke i povrća
ole|o¹ ulje, masna tekućina dobivena od bilja; ~**a** uljni; ~**afoj** ulja, uljni proizvodi koji se rabe u industriji; ~**ata acido** uljna kiselina; ~**eco** uljevitost; ~**ino** (*kem*) olein, ester glicerola i oleinske kiseline; tekući dio neke masti; ~**osomo** (*bot*) organela bogata lipidima, nalazi se u biljnim stanicama (sjeменke i plodovi); ~**ujo** posuda za ulje; **balen~o**, **fiš~o**, **moru~o** riblja ulja; **dizel~o**, **gas~o** gazolin = GASOJLO; **kamfor~o** kamforovo ulje; **kreozot~o** (*kem*) kreozot, smjesa fenola dobivena destilacijom katrana kamenog ugljena; rabi se za impregnaciju željezničkih pragova; **lin~o** laneno ulje; **lin~umo** linoleum, industrijska plastična oplata za podove i zidove; **manğ~o** jestivo ulje; **migdal~o** bademovo ulje; **oliv~o** maslinovo ulje; **palm~o** palmino ulje; **parafin~o** parafinsko ulje; **sankt~o** sveto ulje, pomast; **sankt~i** (*tr, kat*) obaviti obred pomazanja pred smrt; **sankt~ado** (*kat*) pomast, pomazanje; **peza ~o** mazut; **šton~o** petrolej
ole|o² (*bot*) maslina, uljika, rod vazdazelenih drveta i grmova iz por. maslina; ~**acoj** porodica maslina (*Oleaceae*)
oleandr|o (*bot*) 1. oleandar (*Nerium oleander*), mediteranski grm = NERIO; 2. oleandra (*Oleandra*), rod tropskih paprati iz por. *Oleandraceae*
oleastr|o (*bot*) obična dafina, uskolisna dafina, usko-

lisna maslinica (*Eleagnus augustifolia*) = BOHEMIA OLIVARBO, RUSIA OLIVARBO
olefin|o (*kem*) = ALKENO
oleum|o (*kem*) oleum, otopina sumpornog trioksida u sumpornoj kiselini
olfakt|o (*fiziol*) njuh = FLARSENSO; ~a njušni
oliban|o (*bot*) tamjan, kad, mirisna smola nekih grmova iz reda *Boswellia*; kad se pali daje ugodan miris; ~arbo tamjanovo drvo, zimzeleni grm iz por. tamjanovki
olig|, olig|o olig-, oligo-; kao prvi dio riječi u složenicama označuje ono što se odnosi na maleno, neznačajno, kratko
oligarh|o, oligark|o oligarh; ~io oligarhija, autoritativna vlast političkog vrha
oligocen|o (*geol*) oligocen, treća epoha tercijara
oligoelement|o (*fiziol*) oligoelement, kemijski element koji se u živim organizmima nalazi u tragovima, a bitan je za vitalne funkcije
oligošet|oj, oligoket|oj (*zoo*) maločetinaši (*Oligochaeta*), red kolutičavaca
oligoklaz|o (*min*) oligoklas, mineral iz skupine plagioklasa bijele boje
oligopol|o (*trg*) oligopol, monopol nekolicine; trgovina u kojoj nekoliko prodavača posluje s velikim brojem kupaca
oligoterapij|o (*med*) oligoterapija, terapija oligoelementima
oliguri|o* (*med*) oligurija, izlučivanje manjih količina mokraće nego što je to normalno
olim* nekoć, nekada, negda, pred mnogo vremena = IAM
olimpi|a (*sport*) olimpijski; ~ano olimpijac
olimpijad|o (*pov*) olimpijada; u antičkoj Grčkoj razdoblje od četiri godine između dviju uzastopnih olimpijskih igara, prema kojem se računalo vrijeme
Olimpik|oj Olimpijske igre
oliv|o (*bot*) maslina, plod pitome masline; ~arbo, ~ujo pitoma maslina (*Olea europaea*, ssp *europaea*) vazdazeleno mediteransko drvo s jestivim plodovima iz kojih se dobiva maslinovo ulje; **Bohemia** ~arbo, **Rusia** ~o = OLEASTRO; **sovađa** ~arbo divlja maslina, mastrinka (*O. europaea* ssp *sylvestris*); ~eca maslinast; ~oleo maslinovo ulje; **Monto** ~arba (*geog*) Maslinova gora
olivenit|o (*min*) olivenit, mineral pravilnih rombova
olivin|o (*min*) olivin, magnezijev željezni silikat, mineral različitih boja, od zelenkaste do gotovo crne
olivinit|o (*min*) olivinit, mineral čiji je glavni sastav olivin, ali i piroksen ili rogovača
~olog| -olog; sufiks koji označuje specijalista u nekoj struci; ~io -ologija, sufiks koji označuje određenu granu znanosti
olograf|a* (*prav*) olografan, vlastoručan, svojeručan, pisan svojom rukom
om|o (*el*) om, jedinica za mjerenje otpora; **mega~o** megaom, milijun oma; ~ometro omometar, sprava za mjerenje električnog otpora
~om| (*med*) -om; sufiks koji označuje benigni ili maligni tumor određenog tkiva; (ost~o, hepat~o)
omađ|o 1. (*pov*) podanička dužnost vazala prema svom gospodararu; 2. počast, iskaz časti, duboko poštovanje; ~e al u spomen, u čast; ~i (ntr) posvetiti, iskazati počast

Oman|o (*geog*) Oman, država u jugoistočnome dijelu Arapskog poluotoka; ~ano Omanac
omar|o (*zoo*) hlap, rarog (*Homarus*) veliki jestivi desetonožni rak s velikih kliještama; živi u Jadranu, smatra se kulinarskim specijalitetom; *usp.* **linguisto, paguro, palinuro**
omas|o (*zoo*) knjižavac, listavac; treći predželudac u preživača građen od mnogih međusobno zbijenih služničko mišićnih listova nalik na knjigu = FALDOSTOMAKO
omatidi|o (*ent*) omatidij, jednostavno oko; sastavni dio složenih mrežastih očiju kukaca = OKULERO
ombr|o 1. sjena, zasjenak, hlad; 2. tama, mrak, tamna boja; 3. mrlja, ljaga; ~a sjenovit, taman; ~i (*tr*) sjeniti, zasjenjivati; ~ejo osoj, sjenovito mjesto, mjesto u sjeni; ~umi (*tr*) sjenčati, osjeniti; **duon~o** polusjena; **duon~umi** poluosjenčati; **sen~a** nezasjenjen, nepomučen; koji je bez sjene, bez hlada
ombrel|o kišobran, ambrela, lumbrela; **pluv~o** kišobran; **sun~o** suncobran
omeg|o, omega omega; zadnje slovo grčkog alfabeta
omen|o omen, slutnja, kob; dobar ili loš predznak = AŪGURO
oment|o (*anat*) omentum, trbušna maramica = EPIPLOO
omer|o (*bibl*) mjera za žito (oko 3,5 lit.)
omfalod|o* (*bot*) mišje uho (*Omphalodes*) iz por. oštrolista
omikra omikron, petnaesto slovo grčkog alfabeta
omlet|o (*kul*) omlet, kajgana, jelo od jaja, prženih često s dodacima
omnibus|o omnibus 1. (*pov*) zatvorena putnička kola s konjskom zapregom u gradskom prometu, konjski tramvaj; 2. autobus u gradskom prijevozu
ompir|o* arbitražni sudac, izabrani sudac, športski sudac
~on|¹ (*gram*) diobeni sufiks; ~o 1. dio, jedinka; 2. (*mat*) razlomak; ~igi dijeliti, podijeliti; **du~o** polovina; **tri~o** trećina, **dek~o** desetina;
~on² -on; sufiks u imenima subatomske čestice (neutr~o) i kemijskoj nomenklaturi (propan~o) te imenicama koje su nastale iz latinskih i grčkih pridjeva (odeono)
onagr|o¹ (*zoo*) onager (*Equus onager*), divlji magarac u zemljama jugozapadne Azije
onagr|o² (*bot*) = ENOTERO
onan|i (*ntr*) onanirati, masturbirati, zadovoljavati se spolno sam sa sobom; ~ismo onanizam, samoblud, masturbacija
oncid|i (*bot*) oncidij (*Oncidium*) iz por. kačuna
ond|o val 1. kratkotrajna vodena uzvisina uzrokovana vjetrom; 2. (*fiz*) titranje čestica nekog fizikalnog medija ili polja; 3. (*pren*) nabujao nadolazak neke pojave (turistički, plimni); ~a valni, talasni; ~(**ad**)i valjati se, bibati se, gibati se; ~ego golemi val; *usp.* **cunamo**; ~eroj morske kapljice nanošene valovima; ~igi (*fiz*) valjati, uzgibati; ~igilo (*el, fiz*) aparat za izmjenu kontinuiteta struje; ~iĝ(**ad**)i valjati se, ljuljati se, gibati se; ~umi praviti valove, nabirati, kovrčati, ondulirati (kosu); ~umita valovit, kovrčav, onduliran; ~umado kovrčanje, onduliranje, ondulacija; ~oforma valovit; ~ometro = FREKVENCOMETRO; **dis~o** brazda u moru koju brod ostavlja za sobom; **sur~igo** radio ili televizijski

prijenos; **mikro~o** (*fiz*) kratki val; **radio~o**, **elektromagneta** ~o radio-val, elektromagnetski val; **šok~o** udarni val; **švel~o** morski val bez pjene
ondatr|o (*zoo*) ondatra (*Ondatra zibethicus*), biza-
 mski štakor, vrsta sjevernoameričkog glodavca iz
 por. voluharica, cijenjenog zbog krzna
ondin|o* (*mit*) undina, vodena vila, vila vodarica,
 rusalka
onglet|o onklet, dodatna papirnata traka u knjizi
oni| (*gram*) bezlična zamjenica sa značenjem: ljudi,
 netko, neki, se (~ laboras, ~ venas, ~ amas = radi
 se, dolazi se, ljubi se) ~a nečiji
oni|o (*kem*) anion = ANJONO
oniks|o (*min*) oniks, vrsta poludragog kamena s cr-
 nim i bijelim prugama; **jasp~o**, **sard~o**
onisk|o (*zoo*) obična babura (*Oniscus*), rak jednako-
 nožac iz por. babura
onj|o tetica, teta; ime od milja za tetku (**onkline**)
onk|o (*med*) tumor, uglavnom maligni; ~**ogena**
 kancerogen, koji uzrokuje tumor; ~**olog** onko-
 log; ~**ologio** (*med*) onkologija, interdisciplinarna
 znanost koja se bavi istraživanjem nastanka, dija-
 gnostikom i liječenjem tumora
onk|o stric, ujak 1. brat od oca ili od majke; 2. muž
 od tetke; ~**ino** tetka, strina, ujna; **pra~o** prastric,
 praujak; **pra~ino** pratetka, prastrina, praujna;
ge~oj stric i strina, ujak i ujna
onkocer|o (*zoo*) oblič, onkocerka (*Onchocerca*) kož-
 ni parazit na čovjeku u zapadnoj Africi i južnoj
 Americi, koju prenose majmuni; ~**ozo** (*med*) onko-
 cerkoza, parazitsko oboljenje koje uzrokuje oblič
onobrik|o (*bot*) grahorka (*Onobrychis*) iz por. leptir-
 njača; **kultiva ~o**, **vicifolia ~o** esparzeta, sjetvena
 grahorka (*O. vicifolia*); krmna biljka
onomastik|o onomastika, imenoslovlje, znanost o
 značenju i tvorbi imena
onomatologi|o* onomatologija, znanost o tvorbi i
 značenju osobnih imena
onomatope|o (*ling*) onomatopeja; riječ ili izraz ko-
 jim se oponašaju prirodni zvukovi te ljudski i živo-
 tinjski glasovi
ononid|o (*bot*) zečji trn (*Ononis*) iz por. leptirnjača;
rampa ~o bodljikavi zečji trn, gladiš, gladušac (*O.*
spinosa); ljekovita zelen
onopord|o (*bot*) kravačac, bodljača (*Onopordon*) iz
 por. glavočika = AZENKARDO
onozm|o* (*bot*) oštrika (*Onosma*) iz por. boražinki
 ~**ont|** (*gram*) nastavak za particip aktivni budućeg
 vremena; **est~a** budući, **est~e** ubuduće; **Sav~o**
 Mesija, Spasitelj
ontogenez|o (*biol*) ontogeneza, razvoj pojedinog
 životinjskog ili biljnog organizma od zametka do
 pune zrelosti = INDIVIDUGENEZO
ontologi|o (*fil*) ontologija, učenje o bitku i o njego-
 vim općim, osnovnim i konstitutivnim odredbama
oogoni|o* (*bot*) oogonij, ženski rasplodni organ u
 alga u kojem se razvijaju jajne stanice
oolit|o (*min*) oolit, ikrovac, vapnenac od zrnaca slič-
 nih ikri
oologi|o (*orn*) oologija, znanstveni studij o ptičjim
 jajima
oomikot|oj (*bot*) oomikote (*Oomycota*), odjeljak
 bezklorofilnih kromista; žive na kopnu i u vodi;
 neke su biljni paraziti

oosfer|o (*bot*) jajna stanica, ženska gameta nekih bi-
 ljaka (alge)
oospor|o (*bot*) trajna zigota kod oomikota
 ~**op|** (*gram*) sufiks za formiranje skupnih broje-
 va; ~a grupni, skupni; ~e skupno; **du~e** udvo-
 je; **kvin~o** petoro, petorica; **unu~e** pojedinač-
 no; **kiom~e** koliko u skupini, uolikoj skupini;
unu~ulo pojedinac
opak|a 1. (*teh*) neproziran, neprovidan, nepropustan
 na svjetlost; ~a mračan, taman; 2. (*pren*) turoban,
 žalostan, tužan, sjetan
opal|o (*min*) opal; amorfni mineral kremične kisel-
 ine, dragi kamen; ~**eca**, ~**eska** koji je poput opala;
 ~**eski** (*ntr*, *fiz*) opalescirati, prelijevati se, bljeskati
 se, blistati se, bliještati
opank|o* (*odj*) opanak, kožnata obuća bez peta, koju
 se privezuje remenjem ili oputom
opci|o opcija, pravo slobodnog izbora
oper|o opera 1. (*glazb*) glazbenoscensko djelo u
 kojem se uz pratnju orkestra sve uloge pjevaju; 2.
 (*kaz*) umjetnički ansambl kazališta koji izvodi ope-
 re; 3. (*grad*) reprezentativna zgrada za održavanje
 opernih i filharmonijskih predstava; ~a operni;
 ~**ejo** zgrada opere; ~**eto** opereta, veselo glazbe-
 noscensko djelo u kojemu se neke uloge govore
operac|o (*voj*) vojna operacija, vojni manevri, djelo-
 vanje vojnih trupa u svrhu obrane ili napada
operaci|o operacija 1. (*med*, *vet*) kirurški zahvat na
 bolesnom tkivu i organima tijela radi sprečavanja
 širenja bolesti ili uklanjanja uzroka; 2. (*teh*) postu-
 pak u proizvodnom procesu; 3. (*mat*) povezi-
 vanje veličina po određenim pravilima; 4. (*inf*) rad
 komputera koji je rezultat jedne naredne; 5. pro-
 vođenje financijskog, trgovačkog, kreditnog itd.
 postupka; ~a operativni, operacijski; ~i (*tr*, *med*)
 operirati, obaviti kirurški zahvat; ~**ejo** operacijska
 dvorana; **post~a** postoperativan, koji se zbiva po-
 slije operacije
operator|o operator 1. (*mat*) simbolom označe-
 no pravilo za računanje ili pridruživanje dviju ili
 više matematičkih veličina; 2. (*inf*) stručnjak koji
 upravlja kompjutorom, ubacuje program i nadzire
 funkciju aparata
operkul|o 1. (*zoo*) poklopac (*operculum*) kod nekih
 kukaca, saća pčela, školjaka; 2. (*bot*) poklopac na
 tobolcu mahovina i na askusima u gljiva mješinar-
 ki
operon|o (*biol*) operon, jedinstvo gena-operatora i
 strukturnih gena kojima on upravlja; pod kontro-
 lom je fizioloških stanja u staničnoj plazmi
opi|o (*farm*) opijum, osušeni sok zarezanih plodova
 maka; sadržava alkaloide, sirovinu za kodein, mor-
 fin i heroin; opojno sredstvo; ~**omanio** opiomani-
 ja, pretjerana sklonost uživanju opijata; ~**opapavo**
 (*bot*) vrtni mak (*Papaver somniferum*) iz por. ma-
 kova; zrele sjemenke su jective, a od zelenih ma-
 kovih glavica dobiva se opijum
opidum|o (*voj*, *pov*) opidum, visoka vojna utvrda
 okružena bedemima i jarcima
opilion|o (*ent*) lažipauk (*Opilio*), rod člankonožaca
 iz reda lažipauka
opini|i (*tr*) smatrati, mnijeti, misliti, cijeniti, suditi,
 imati mišljenje; ~o mišljenje, mnijenje, shvaćanje;
 ~**osondo** ispitivanje mišljenja; **popol~o**, **publika**

~o javno mišljenje; **sam~i** slagati se, biti suglasan, imati isto mišljenje

oplismen|o* (*bot*) ravnobradić (*Oplismenus*) iz por. trava

oplopanak|o* (*bot*) američki iglavac (*Oplopanax horridus*) iz por. bršljana

opon|i (*tr*) oponirati, protiviti se, proturječiti, opirati se, protusloviti, suprotstaviti se; ~(**ad**) protivljenje, suprotstavljanje, oponiranje; ~**anto** oponent, protivnik; **sen~e** bez prigovora; *usp.* **kontraústari, opozicii, objeti**

opopanak|o* (*bot*) hironska korenica (*Opopanax chironium*) iz por. štitarki

oportun|a povoljan, pogodan, prikladan, podesan, zadovoljavajući, svrsishodan; *usp.* **favora**; ~**e** povoljno, zgodno, prikladno, podesno; ~**o** prigoda, prilika; ~**ažo** povoljna prilika, pogodna okolnost; ~**eco** prikladnost, povoljnost, svrsishodnost; ~**ismo** oportunistam; ~**isto** oportunist, konformist, popustljivac; **mal~a** nepovoljan, neprikladan, nepodesan; **mal~i** (*tr*) remetiti, ometati, narušavati; **mal~ažo** nezgoda, neprilika; **mal~eco** nezgodnost, neprikladnost, nepodesnost

oposum|o (*zoo*) oposum, američka naboruša (*Didelphis*) tobolčar iz por. štakoraša = DIDELO

opoterapi|o (*med*) opoterapija, liječenje preparatima životinjskih organa ili sekreta

opoz|a* suprotan

opozici|o opozicija 1. opreka, protivnost, suprotnost; 2. (pol) oporba, oporbena nevladajuća stranka; 3. (*fil*) odnos između dvaju logički nespojivih pojmova; 4. (*astr*) položaj dvaju nebeskih tijela kojima se duljine u ekliptičnom koordinatnom sustavu razlikuju za 180°; 5. (*ling*) suprotnost jezičnih pojava; ~**a** opozicijski, oporbni, oprečan; ~**i** (*ntr*) protiviti se, biti u opoziciji; ~**ulo** oporbenjak, opozicionar

opres|i (*tr*) tlačiti, ugnjetavati, zatirati, pritiskivati; ~**o** opresija, tlaka, tlačenje, ugnjetavanje, zatiranje, podjarmljivanje

opresi|o (*med*) opresija, tjeskoba, potištenost, osjećaj nespokojstva, nemoći ili utučenosti

~**opsid|** (*bot*) ~opsid; sufiks koji služi za dobivanje imena razreda mahovina i paprati

opt|o opto-; kao prvi dio riječi označava ono što je u vezi s vidom; vidni; ~**ometro** optometar, sprava za mjerenje vida i određivanje jačine stakala za naočale; ~**ometri** optometrija, provjeravanje vidnih sposobnosti, mjerenje vida

optativ|o (*gram*) optativ, kondicional; glagolski oblik koji izražava želju

optik|o (*fiz*) optika, znanost o svjetlu; ~**a** optički; ~**isto** optičar 1. optički stručnjak; 2. obrtnik koji izrađuje optičke naprave

optimat|o (*pov*) optimat, odličnik, aristokrat u starom Rimu

optimism|o optimizam, nazor na svijet koji sadržava vjeru u dobro i sretnu budućnost

optimum|o (*ek*) optimum, najbolji rezultat koji se može ostvariti s raspoloživim sredstvima prema određenim kriterijima i prilikama; ~**a** optimalan, najpovoljniji

opul|o (*bot*) obična bekovina, crvena hudika (*Viburnum opulus*) iz por. hudikovki

opunti|o (*bot*) opuncija (*Opuntia*, *sin.* *Cactus*) iz por. kaktusa = NOPALO; ~**a hinda figo** indijska smokva (*O. ficus indica*)

opus|o opus 1. sva djela nekog autora gledana kao cjelina; 2. (*glazb*) naziv kojim kompozitori obilježavaju djela redom kako su nastajala

or|o zlato 1. (*kem*) plemenita kovina sjajnožute boje, simb. Au; 2. zlatni nakit, zlatnina; 3. mjerilo vrijednosti (banaka i zemalja); ~**a** zlatni; ~**i** (*tr*) pozlatiti, prelići zlatom; ~**ažo** zlatnina, zlatni nakit; ~**ajisto** zlatar; ~**eca** zlatast, koji je poput zlata; ~**ejo** nalazište zlata; ~**igi** pozlatiti, dati čemu zlatni sjaj; ~**igii** pozlatiti se, dobiti boju zlata; ~**odona**, ~**ohava** zlatonosan, koji sadrži, daje zlato; ~**kolora** zlatobojan; koji je zlatne boje; **re~i** ponovno pozlatiti; **sen~igi** skinuti pozlatu; **rand~ita** obrubljen zlatom; ~**umi** prevući zlatom

oraci|o oracija, besjeda, govor obično posvećen pokojniku

orakol|o orakul 1. prorok, proročište; 2. proricanje, proročanstvo; ~**i** (*ntr*) proricati, predvidjeti, pretkazati

orangutan|o (*zoo*) orangutan (*Pongo pygmaeus*), uskonosni čovjekoliki majmun biljožder, dugih prednjih udova

orang|o (*bot*) naranča, plod kineske naranče; ~**ujo**, ~**arbo** kineska naranča (*Citrus chinensis*) iz por. rutvica; **amara ~o**, **maldolča ~o** = BIGARADO; ~**a** narančin, narančast; ~**ejo** nasad naranči

oranžeri|o (*teh*) oranžerija, staklenik, zimski vrt u kojemu se uzgajaju agrumi i ostalo južno raslinstvo

orator|o orator, govornik; ~**a** govornički; ~**i** (*ntr*) držati govor; ~**ažo** govor, razlaganje, predavanje

oratori|o¹ (*glazb*) oratorij; veće vokalno-instrumentalno glazbeno djelo

oratori|o² (*vjer*) oratorij, soba za molitvu, kapelica

orb|o* (*astr*) putanja, staza kojom planet kruži oko Sunca

orbikul|o (*anat*) orbikula, naziv usnih i očnih kružnih mišića

orbit|o orbita 1. (*anat*) oćnica, oćna šupljina; 2. (*astr*) staza kojom se kreće planet ili satelit po zatvorenoj krivulji; 3. (*fiz*) krug, kružnica; 4. područje neke znanosti; ~**a** orbitni, orbitalni; ~**alo** orbitala 1. krivulja kretanja oko nećega; 2. (*fiz*) valna funkcija elektrona u atomu ili molekuli; ~**i** (*ntr*) orbitirati 1. oblijetati, letjeti orbitom oko Zemlje ili nekog drugog nebeskog tijela; 2. letjeti na istoj visini iznad piste čekajući dopuštenje za slijetanje

orcin|o (*zoo*) orka, sabljasta pliskavica (*Orcinus orca*), morska neman, dupin iz por. morskih sisavaca, podreda zubatih kitova

ord|o red 1. skupina poredana u nizu jedno iza drugoga; 2. raspored u vremenu, redosljed; 3. uređenje, poredak, uređeno stanje; 4. vrijednosni položaj koga ili ćega; 5. (*vjer*) namjenska crkvena zajednica s određenim pravilima i zavjetima; 6. (*biol*) sistematska kategorija između porodice i razreda; 7. (*mat*) zbroj od beskonačno mnogo pribrojnika, progresija; ~**a** redni; ~**e** u redu, redom; ~**i** (*tr*) rediti, urediti; ~**ema** uredan; ~**em(eco)** urednost; ~**igi** urediti, namjestiti, pospremiti; ~**igo** uređivanje, spremanje, pospremanje; ~**arangii**, ~**ofari**,

~**ometi** pospremiti, složiti, napraviti red, staviti u red; **ekster~a** izvanredan, poseban, neredovit; **kun~i**, **kun~igi** uskladiti, usuglasiti; **kun~igilo** (*gram*) koordinator; **laū~e** redom, po pravilu, primjereno, kako se dolikuje; **mal~o** nered, zbrka; kaos; **mal~ema** neuređan; **mal~igi** unerediti, iznerediti, napraviti nered; **re~igi** staviti u prijašnje stanje; **sen~a** bez reda, neuređan; **sub~o** (*zoo*, *bot*) podred; **sub~igi** podrediti, podčiniti, podvrgnuti; **sub~igilo** (*gram*) podmet, subjekt; **super~o** (*zoo*, *bot*) nadred; **bon~a** pravilan, odgovarajući, zadovoljavajući; **bon~e** u redu, pravilno, propisno; **rang~o** rang-lista; **tag~o** dnevni red; **vort~o** poredak riječi u rečenici, redosljed riječi

ordal|o* ordal 1. (*pov*) božji sud; 2. (*pren*) teško iskušnje, muka

orden|o orden 1. odlikovanje, odličje; 2. (*kat*) crkveni red; ~i (*tr*) odlikovati ordenom; **almaz~oj** (*kat*) projski crkveni redovi

ordin|o (*kat*) svaki od svećeničkih redova; ~i (*tr*) zarediti, posvetiti za obavljanje službe božje; ~**ado** posvećenje, sakrament posvećenja

ordinaci|o = ORDINADO

ordinal|a* redni (broj) = ORDA

ordinar|a običan, jednostavan, svakidašnji; ~**e** obično; ~**eco** običnost, svakidašnjost; ~**afo** obična, redovita stvar, svakidašnjica; ~**ulo** običan čovjek; **ekster~a** izvanredan, izvrstan, iznimno dobar; **ekster~e** izvanredno, iznimno

ordinat|o (*mat*) ordinata; u koordinatnom sustavu udaljenost neke točke od apscisne osi

ordon|i (*tr*) zapovjediti, narediti, naložiti; ~**o** zapovijed, nalog, naredba; ~**a** zapovjedni; ~**ema** zapovjednički, zapovijedajući; ~**itafo** naredba, izdana zapovijed; **kontraū~o** protunaredba

ordovici|o (*geol*) ordovicij, drugi period paleozoika

ordr|o* (*trg*) poslovni nalog, trgovačka narudžba

ore|o (*med*) višak ili nekontrolirano lučenje tjelesne tekućine

oread|o (*mit*) oreada, gorska nimfa, vila planinkinja

orel|o (*anat*) uho, organ sluha; ~**a** ušni; ~**umo** 1. pokrov za uši; 2. telefonska slušalica; ~**hava** koji ima uši; **sen~a** bezušan, koji nema ušiju; **long~a** dugouh; **urs~o** (*bot*) = aürikuma

orf|o siročće, sirotan; ~**a** sirotanski, bez roditelja; ~**eco** sirotanstvo, stanje bez roditelja; ~**ejo** sirotište; ~**igi** postati siročće, ostati bez roditelja

Orest|o (*mit*) Orest, sin Agamemnonov, koji je ubio svoju majku Klitemnestru

Orfe|o (*mit*) Orfej, grčki pjevač i svirač koji je svoju ženu Euridiku, našavši je i pogledavši je prije negoli je smio, morao opet prepuštiti carstvu sjena

organ|o organ 1. (*anat*) dio organizma s određenom građom i posebnom funkcijom; 2. pojedinac ili ustanova koji obavljaju javne službe; 3. glasilo, novine ili periodično izdanje neke stranke, staleža; ~**a** organski; **čef~o** (*inf*) procesor, računska i kontrolna jedinica u kompjutoru koja interpretira i izvodi instrukcije; **ne~a** neorganski; **sens~o** osjetilo, čulo

organdi|o (*teks*) organdi, vrsta fine pamučne tkanine, slične muslinu

organik|a (*kem*) organski; ~**aj kombinafoj** organski spojevi, spojevi koji sadržavaju ugljik s izuzetkom

ugljkovih oksida, karbonata i stijena u kojima se nalazi ugljik; **ne~a** anorganski

organism|o (*biol*) organizam, živo biće; **mikro~o** mikroorganizam, mikrob

organiz|i (*tr*) organizirati, prirediti, upriličiti, pripremiti; ~**o** organizacija; ~**ado** organiziranje; ~**afo** organizacija, ustanova, institucija; ~**anto** organizator, priređivač; ~**igi** organizirati se; ~**isto** stručni organizator; ~**ita** organiziran; **mal~i** raspustiti organizaciju; **re~i** reorganizirati

organizaci|o = ORGANIZO, ORGANIZAO

organogeni|o* (*biol*) organogeneza, faza u embrionalnom razvoju višestaničnih organizama

organologi|o, **organografi|o** (*biol*) organologija, organografija; znanstveno proučavanje strukture i organizacije organa

orgasm|o (*fiziol*) orgazam, vrhunac spolnog uzbuđenja

orgen|o (*glazb*) orgulje; veliko glazbalo koje stvara zvuk pritiskom tipke na klavijaturi i strujanjem zgusnutog zraka iz mijeha u sviralu; ~**isto** orguljaš

orgi|o orgije, razuzdana zabava, raskalašeno veselje više ljudi obično povezano sa spolnom aktivnošću; ~**a** orgijski; ~**i** (*ntr*) orgijati, sudjelovati u orgijama

orgojl|o oholost, gordost; ~**a** ohol, gord, umišljen u svoju vrijednost

oriel|o (*grad*) altana, doksat, erker; vrsta izbočenog prozora, uglavnom na najvišem katu = KORBEL-FENESTRO

orient|o (*geog*) istok, strana svijeta na kojoj izlazi Sunce; ~**a** istočni; ~**e** istočno, na istoku; ~**i** (*tr*) 1. usmjeriti prema istoku; 2. orijentirati, usmjeriti; **sin** ~**i**, ~**igi** orijentirati se, usmjeriti se; ~**ado** orijentacija, orijentiranje; ~**ano** istočnjak, čovjek s istoka; ~**ebla** usmjerljiv; **Proksima** ~**o** Bliski Istok

orientalism|o orijentalizam 1. (*ling*) orijentalna riječ u neorijentalnom jeziku; 2. orijentalni element u neorijentalnoj kulturi

orientalist|o orijentalist, stručnjak u orijentalistici; ~**iko** orijentalistika, znanstveno proučavanje duhovne i materijalne kulture Orijenta

orific|o (*anat*) ulazni ili izlazni otvor

oriflam|o 1. (*pov*) zastava francuskih kraljeva od 12. do 15. st.; 2. zastava koja se nosi u procesijama

organ|o (*bot*) mrvinac (*Origanum*) iz por. usnača; služi u medicini i kao začim; **ordinara** ~**o** obični mrvinac, origano (*O. vulgare*) začinska i ljekovita biljka; **diktamn~o**, **Kreta** ~**o** kretska mrvinac (*O. dictamnus*)

origin|o podrijetlo, porijeklo, postanak, začetak, početak; ~**a** prvobitni, iskonski, početni; ~**e** početno, u svom početku; ~**i** (*ntr*) potjecati, vući podrijetlo

original|o original 1. izvornik, izvorni primjerak; 2. izvorno djelo; ~**a** originalan, izvorni, osebujan, jedinstven; ~**eco** originalnost, osobitost, jedinstvenost; ~**ulo** čudak, osobenjak

oriks|o* (*zoo*) afrička oriksa (*Tragelaphus orix*), puštinjska antilopa s ravnim rogovima

orikterop(od)oj (*zoo*) kapski termitojed (*Orycteropus afer*), afrički sisavac duge glave i ušiju, sličan svinji; hrani se termitima

oriol|o (*orn*) zlatna vuga (*Oriolus oriolus*), ptica selica iz por.vuga

Orion|o (*astr*) Orion, Kosci; zvijezde na nebeskom ekvatoru, južno od zvijezda Bika i Blizanaca

oriz|o (*bot*) riža (*Oryza*) iz por. trava; **kultiva ~o** usjevna riža (*O. sativa*)
ork|o (*zoo*) = ORCINO
Ork|o (*mit*) Ork, rimski bog smrti i podzemlja
orkestr|o (*glazb*) orkestar 1. (*pov*) u starogrčkim kazalištu mjesto između scene i gledališta, na kojem su se nalazili zbor, svirači i plesači; 2. (*kaz*) prostor ispod razine pozornice, između proscenija i gledališta namijenjen sviračima; 3. veći ili manji sastav istih ili raznorodnih svirača; ~**a** orkestralni; ~**i** (*tr*) orkestrirati; izvesti, prirediti glazbeno djelo za orkestar; ~**ado** orkestracija, orkestriranje
orkestrion|o (*glazb*) orkestrion, mehaničko glazbalo s jakim sviralama koje imitiraju sviranje čitavog orkestra
orkid|o (*bot*) kaćun (*Orchida*) iz por. kaćuna; 2. (*anat*) orhis, testis; ~**acoj** porodica kaćuna (*Orchidaceae*); ~**ito** orhitis, upala testisa; ~**ektomio** orhitomija, kirurško uklanjanje testisa
orkide|o (*bot*) = ORKIDACO; **nest~o** = NESTONEOTIO
orl|o (*odj*) porub, obrub, rub; porubljeni rub odjevnog predmeta; ~**i** (*tr*) porubiti, obrubiti
orlaj|o* (*bot*) moračina (*Orlaya*) iz por. štitarki
orloj|o* mehanički javni sat u tornjevima
orlon|o (*kem, teks*) orlon, vrsta poliakrilnog vlakna i od njega proizveden tekstil
orlop|o (*pom*) najdonja paluba četveropalubnog broda
orn|o (*bot*) crni jasen (*Fraxinus ornus*) iz por. maslina
ornam|i (*tr*) ukrasiti, uresiti, okititi, nakititi; ~(**ad**) ukras, ukrašivanje, ukrašavanje, kićenje; ~**ajo** ukras, ures, nakit; ~**iği** ukrasiti se, okititi se; ~**isto** ukrašivač, dekorater; **sen~a** koji je bez ukrasa, jednostavan; **dent~o** (*grad*) zupčani ukras; **kap~o** ukras za glavu; **laüb~o** pletel, ornament spleten od jednotračnog ili višetračnog pruta
ornat|o ornat 1. (*kat*) svečano ruho za bogoslužje; 2. tradicionalna odora sudaca i akademskih dostojanstvenika
ornitiski|oj (*pal*) ornitiski, red fosilnih biljoždera dinosaura koji obuhvaća mnoge gmazove iz mezozoika
ornito|o ornito-; kao prvi dio riječi znači ono što se odnosi na ptice
ornitogal|o (*bot*) ptičje mlijeko (*Ornithogalum*) iz por. ljiljana
ornitolog|o ornitolog; ~**io** ornitologija, znanost koja se bavi proučavanjem ptica
ornitop(od)|o (*bot*) ptičja noga (*Ornithopus*) iz por. leptirnjača; **kultiva ~o** crvenkasta ptičja noga (*O. sativus*), krmna biljka
ornitomanci|o* ornitomancija, proricanje budućnosti po letu i pjevu ptica
ornitorink|o (*zoo*) čudnovati kljunaš (*Ornithorhynchus anatinus*) australski sisavac koji leže jaja i ima samo jedan vanjski otvor, kloaku
ornitoz|o* (*med*) zarazna bolest koju prenose ptice, osobito golubovi = PSITAKOZO
orobank|o (*bot*) vodnjača, volovod (*Orobancha*) iz por. volovotki; **hedera ~o** bršljanov volovod (*O. hederaceae*)
orogenez|o (*geol*) orogeneza, proces nastanka ulan-

čanog gorja praćen vulkanizmom i metamorfizmom
orografi|o (*geog*) orografija, znanstveno opisivanje planina
oronti|o (*bot*) orontij (*Orontium aquaticum*) iz por. kozlaca
orsted|o (*fiz*) oersted, jedinica jakosti magnetskog polja
ort|o (*geom*) pravi kut; ~**a** pravokutan; ~**i** (*ntr*) biti pravokutan; ~**anto** težišna crta; ~**ilo** sprava za crtanje kutova; **prisma ~ilo** kutomjer
ortikon|o (*elteh*) ortikon, elektronska cijev za snimanje; njime se optičke slike pretvaraju u elektronski signal
orto|o orto-; kao prvi dio složenice označuje ispravnost, pravilnost
ortodoks|a ortodoksan, pravoslavan, pravovjeran; ~**eco** ortodoksnost, pravoslavljje; ~**ulo** pravoslavac, pravovjernik; **mal~a** neortodoksan
ortofoni|o ortofonija, pravilno izgovaranje, pravilan zvuk glasa
ortodrom|o* (*geog*) ortodroma, najkraća linija između dvije točke na Zemlji
ortognat|a (*anat*) ortognatski, čije su čeljusti i zubi u njima uspravni
ortogon|a ortogonalan, pravokutan
ortografi|o ortografija, pravopis, skup propisa o pisanju nekim jezikom; ~**a** ortografski, pravopisni
ortogram|o (*geom*) pravi kut, ortogram = ORTAGULO
ortoklaz|o (*min*) ortoklas, vrsta gline koja, ovisno o primjesama, poprima različite boje
ortokromat|a (*fov*) ortokromatski, u fotografiji naziv za sposobnost ploče da točno prima boje spektra i da ih točno prenosi; ~**ismo** ortokromatizam
ortopedi|o (*med*) ortopedija, medicinska znanost koja proučava, sprječava i liječi bolesti i deformitete organa za kretanje; ~**a** ortopedski; ~**isto** ortoped, stručnjak u ortopediji
ortopter|oj (*ent*) ravnokrilci (*Orthoptera*); red kukaca ravnog pokrivanja koji se glasaju zrikanjem (konjici, zrikavci, čegrtasi)
ortoptik|o* (*med*) ortoptika, konzervativno liječenje strabizma
ortoz|o*¹ (*med*) ortoza, pomagalo kod oštećenja funkcije lokomotornog sustava, ortopedski aparat
ortoz|o*² (*min*) ortoza, vrsta glinenca, feldspata
~os| (*gram*) gramatički nastavak za buduće vrijeme, futur; ~**a** budući; ~**tempo** buduće vrijeme, futur
osced|i (*ntr*) zijevati, zijati, zjapiti; ~**o** zijev, zijevanje
oscil|i (*ntr, fiz*) oscilirati, titrati, ljuljati se, njihati se, kolebati se; ~**o** titraj, njihaj; ~**ado** oscilacija, osciliranje, titranje, njihanje, kolebanje, promjena razine; ~**ilo** oscilator; ~**ografo** (*fiz*) oscilograf, sprava za bilježenje vremenskog toka izmjeničnih struja; ~**ogramo** oscilogram, grafički crtež dobiven na oscilografu; ~**oskopo** (*fiz*) osciloskop, uređaj za motrenje i mjerenje brzopromjenjivih električnih pojava
oscilator|o* oscilator 1. (*fiz*) uređaj u kojem se energija periodično pretvara iz jednog oblika u drugi; 2. (*el*) elektronički sklop za proizvodnju neprigušenih električnih titraja
Oset|o (*etrn*) Oset, Iron, stanovnik Osetije; ~**io**, ~**ujo**

- (*geog*) Osetija, povijesno područje u srednjem dijelu Kavkaza; danas podijeljeno na Sjevernu Osetiju u sastavu Ruske Federacije i Južnu Osetiju u sastavu Gruzije
- Osk|oj*** (*etn*) Oski, Osci, stari italski narod
- oskul|i** (*tr, mat*) dodirivati, priljubljivati; ~**o** oskulacija, dodir dviju krivulja ili dviju površina u više točaka
- osmant|o*** (*bot*) pabožika, osmant (*Osmanthus*) iz por. maslina
- osmi|o** osmij 1. kem. element, simb. Os; 2. kovina nalik na platinu, vrlo tvrda i krhka; ~**ato** osmat, sol osmatske kiseline
- osmozo|o** (*fiz, kem*) osmoza; sposobnost miješanja tekućina kroz tanku kožicu; ~**a** osmotski, osmatički; **en~o**, **endo~o** endosmoza, proces prodiranja otopljenih tvari iz vanjskog tkiva u stanicu; ~**ometro** osmometer, sprava za mjerenje osmotskog tlaka
- osmund|o** (*bot*) pujanik (*Osmunda*) iz istoimene porodice; **reĝa** ~**o** kraljevski pujanik (*O. regalis*) = REĜFILIKO
- ost|o** (*anat*) kost, tvrdi dio tijela od kojeg se sastoji kostur; ~**a** koštan; ~**aro** kosti, kostur, skelet; ~**eca** koštunjav; ~**ejo** kosturnica, osarij; ~**ero** komadić slomljene kosti; ~**eto** kočica, mala kost; ~**iĝi** okoštati se; ~**ito** (*med*) otitis, upala kosti; ~**algio** ostealgija, kostobolja; ~**ektomio** (*med*) ostektomija, operativno odstranjenje kosti; ~**ogena** osteogen, koji stvara kosti; ~**egenezo** osteogeneza, okoštavanje; ~**ino** (*kem*) ostein, kolageni materijal, glavni sastavni dio kosti; ~**ologio** osteologija, dio anatomije koji se bavi proučavanjem građe i oblika kostiju; ~**omo** osteom, tumor koštanog tkiva; ~**opatio** (*med*) osteopatija, bol u kostima; ~**otomio** osteotomija, kirurško presijecanje kosti; **ĝis~ulo** osoba koja je do srži odana nečemu; **balen~o** kitova kost, us = BARTO; **elefant~o** slonova kost = EBURO; **fiš~o** riblja kost; **lud~oj** špekule, kličeri, franje; **šlosil~o** (*anat*) ključna kost = KLAVIKLO; **vang~o** jagodična kost = ZIGOMO
- ostaĝ|o** (*prav*) talac, čovjek koji svojim životom jamči za nekoga ili nešto; ~**i** (ntr) biti talac
- ostein|o** = OSTINO
- ostent|i*** (*tr*) demonstrirati, javno prikazivati, javno nastupati; ~**a** javan, očit, izazovan, provokativan
- ostentaci|o*** demonstriranje, razmetanje, bahatost, hvalisanje; ~**e** demonstrativno, namjerno, hotimice, navlas
- osteomjelij|o** (*med*) osteomijelitis, upala koštane srži, gnojna upala kosti = OSTEOMEDOLITO
- osteoglossiform|aj** (*iht*) kostojezičnjače (*Osteoglossiformes*) red tropskih slatkovodnih riba koštunjača
- osteopat|o** (*med*) kiropraktičar; ~**io** osteopatija, kiropraktika, tehnika liječenja neposrednim zahvatima rukom, masažom i dopunskim sredstvima
- ostiol|o** (*bot*) 1. mali otvor kroz koji izlaze spore; 2. otvor na vrhu cvata smokve kroz koji u plod prodiere mušica za oprašivanje
- ostomi|o** (*biol*) ostomija, stvaranje trajnog ili povremenog otvora u nekom organu
- ostr|o** (*zoo*) oštriga, kamenica (*Ostrea*), jestiva morska školjka; ~**ejo** uzgajalište ili nalazište oštriga
- ostracism|o** (*prav, pov*) ostracizam, u staroj Grčkoj, izgon iz grada ljudi za koje se sumnjalo da bi se mogli gradu nametnuti kao tirani
- ostrak|o** (*pov*) ostrakon, pločica, glineni crijep na kojemu se pisalo imena nepoćudnih osoba osuđenih na progonstvo i kojom se glasalo za progonstvo
- ostrakod|oj** (*zoo*) ljuskari (*Ostracoda*), podrazred vrlo malih rakova koji žive u slanoj i slatkoj vodi
- ostrakoderm|oj** (*pal*) ostrakodermi (*Ostracodermi*), skupina fosilnih riba
- ostri|o*** (*bot*) crnograb (*Ostrya*) iz por. breza
- ostrogot|oj** (*pov, etn*) Ostrogoti, germanski narod, koji je u petom stoljeću osvojio Italiju
- ~**ot|** (*gram*) nastavak glagolskog participa pasivnog za buduće vrijeme (**far~aĝo** – stvar koju se namjerava napraviti)
- ot|o** (*med*) oto-; kao prvi dio složenice označuje ono što je u svezi s uhom; ušni; ~**ito** (*med*) otitis, upala uha; ~**algio** (*med*) otalgija, uhobolja; ~**ologio** otologija, znanost o bolestima uha; ~**oskopo** otoskop, instrument sa zrcalom za pregled srednjeg uha; ~**oskopio** otoskopija, pregled vanjskog i srednjeg uha pomoću otoskopa; ~**orinolaringologio** otorinolaringologija, grana medicine koja proučava i liječi bolesti uha, nosa i grla
- otari|o** (*zoo*) morski lav (*Otaria*), morski sisavac iz podreda perajara = ORELFOKO
- otid|o** (*orn*) potrk, droplja (*Otis*), rod velikih stepskih dugonogih ptice iz por. potrka; ~**edoj** potrčci (*Otariidae*), porodica stepskih ptica vivčarica; **granda** ~**o** potrk veliki, droplja velika (*O. tarda*)
- otolit|oj** (*anat*) otoliti, kristali kalcijeva karbonata kojih je više u polukružnim usnim kanalčićima i sastavni su dio organa za ravnotežu
- otoman|o**¹ otoman, počivaljka, istočnjački divan s jastukom, bez naslona
- otoman|o**² (*etn*) Otoman, Osman, Osmanlija, Turčin; ~**a** otomanski; ~**a imperio** (*pov*) Otomansko carstvo, jedan od naziva za nekadašnju Tursku
- otus|o** (*orn*) mala ušara (*Otus*), ptica iz por. sova s perjanicom iznad uha; usp. STRIGO
- ov|o** (*biol*) jaje 1. ženska spolna stanica u višestaničnih životinja i čovjeka od koje se oplodnjom muškim sjemenom iste vrste razvija novi organizam; 2. (*anat*) muška spolna žlijezda kod sisavaca, sjemenik; 3. (*kul*) proizvod peradi, nekih vrsta ptica i životinja, koji služi za ljudsku prehranu; ~**aĝo** (*kul*) jelo pripremljeno od jaja; *usp.* **omleto**; ~**ingo** posudica za serviranje jaja; ~**oforma**, ~**oida** jajolik, jajast; ~**oido** (*farm*) medicinski preparat, okrugli ili jajolik, koji se stavlja u vaginu ili u debelo crijevo; *v.* **supozitorio**; ~**umi** (*ntr*) nesti, nositi jaja; ~**oblanko** bjelanjak; ~**oflavo** žumanjak, žutanjak, žumance; ~**ogenezo** oogeneza, proces razvitka ženske spolne stanice u jajniku životinje i čovjeka; ~**oneĝo** (*kul*) tučeni bjelanjak, snijeg; **el~iĝi** snijeti; **el~iĝi** izleći se, izaći iz jaja; **čur~o** (*anat*) sjemenik, mudo, testis, jaje; **fiš~oj**, **fiš~aro** ikra, mrijest; **šaum~aĝo** (*kul*) omlet s mlijekom
- ovaci|o** ovacija, klicanje, oduševljeno i burno odozbravanje; ~**i** (*tr*) aklamirati, javno i bučno iskazivati počast
- oval|a** ovalan, jajolik, jajast; ~**o** oval, jajolik oblik; ~**iĝi** učiniti ovalnim

ovari|o 1. (*anat*) jajnik, ovarij, rasplodni organ u ženskih sisavaca koji proizvodi jajne stanice; 2. (*bot*) plodnica; ~**ito** ovaritis, upala jajnika; ~**ekto-mio** ovarijektomija, vađenje jajnika

overall|o* (*adj*) overol (overall), široko zaštitno odijelo u jednom komadu, koje se nosi na radu iznad obične odjeće; kombinezon

ovi|o (*zoo*) ovca (*Ovis*) rod sisavaca iz podreda parnoprstaša

ovibov|o (*zoo*) mošusno govedo (*Ovibos moschatus*), arktički sisavac iz podreda parnoprstaša, duge dlake i mošusnog mirisa; v. **bizono**, **bubalo**

ovipar|a* oviparan, koji se leže iz jaja

ovocit|o (*biol*) oocit, neoplođena jajna stanica

ovol|o 1. (*zoo*) jaje, jajašce, ženska spolna stanica; 2. (*bot*) sjemeni zametak (*ovulum*); ~**a** zametni; ~**ado**, ~**ofalo** ovulacija 1. nošenje, leženje jaja; 2. izlučivanje sazrelih jaja iz jajnika

ovotid|o (*biol*) ootida, nezrela ženska spolna stanica

ovr|i (*tr*) otvoriti = MALFERMI

~**oz**|-oz međunarodni sufiks koji označuje 1. (*med*) određenu bolest; 2. (*bot*) oboljenje izraženo u korijenu riječi; 3. (*kem*) naziv oksida soli, šećera; 4. sufiks za oznaku obilja (šton~a, frukt~a)

oz|o (*kem*) u složenicama označuje monosaharid

~**ozan**| (*kem*) sufiks koji označuje polusaharide

ozazon|o (*kem*) ozazon, kombinacija oza s dvije molekule fenilhidrazina

ozen|o (*med*) ozena, kronična upala nosa s probadanjem sluznice, pa i nosnih kostiju

Oziris|o (*mit*) Oziris, egipatski bog podzemnog svijeta i sudac mrtvim dušama, muž i brat Izide

oziris|o* (*bot*) metlica, metla, (*Osyris*) iz por. sandalovki

ozokerit|o (*min*) ozokerit, zemni vosak

ozon|o (*kem*) ozon, plin karakteristična ugodna mirisa, alotropska modifikacija kisika s trima atomima u molekuli; **stratosfera** ~**o**, stratosferski ozon; **troposfera** ~**o** troposferski ozon; ~**igi** ozonirati, pretvoriti kisik u ozon; ~(**iz**)i ozonizirati, snabdjeti ozonom; ~(**iz**)ilo ozonizator, uređaj za proizvodnju ozona i za dodavanje ozona zraku u prostorijama; ~**ometro** ozonometar, sprava za mjerenje količine ozona u atmosferi ili u plinu; ~**otavolo** (*met*) ozonski sloj u stratosferi bogat ozonom; ~**oterapio** ozonoterapija, terapija upotrebom mješavine kisika i ozona; ~**aj truoj** ozonske rupe, oštećenja u ozonskom sloju zbog djelovanja nekih plinova, radi čega dolazi do pojačanog prodiranja Sunčevih UV zraka do površine Zemlje

P

p p; dvadeseto slovo esperantske i dvadeset i drugo slovo hrvatske abecede; **~o** naziv slova p

pa! pa!, ba!; uzvik koji izražava nezadovoljstvo, neslaganje

pac|o mir 1. stanje bez rata; 2. spokoj, ravnoteža, javni red: **~a** miran, tih, spokojan; **~e** mirno, s mirom, spokojno; **~i** (*ntr*) mirovati; **~ema** miroljubiv; **~igi** umiriti, smiriti; **~iga** umirujući, mirotvoran; **~iği** umiriti se, smiriti se; **~iğö** smirenje, izmirenje; **~ismo** pacifizam; **~isto** pacifist; **~ulo** miroljubiva osoba; **inter~o** primirje; **inter~igi** pomiriti, uspostaviti mir među suprotstavljenim stranama; **mal~o** sukob, spor, nemir, neprijateljstvo; **mal~i** (*ntr*)sporiti se, sukobljavati se, svadati se; **mal~ema** svadljiv, sukobljiv; **mal~igi** posvaditi nekoga, izazvati sukob; **~iği** posvaditi se, sukobiti se; **re~iği** izmiriti se, pomiriti se; **~konferenco** mirovna konferencija; **~kontrakto** mirovni sporazum

pacien|o strpljenje, strpljivost; **~a** strpljiv; **~e** strpljivo; **~i** (*ntr*) biti strpljiv; strpjeti se, podnijeti, podnašati; **mal~a** nestrpljiv, **mal~iği** izgubiti strpljenje, uznemiriti se; **sen~o** nemir, nestrpljenje

pacient|o pacijent, bolesnik

Pacifik|o (*geog*) Pacifik, Tihi Ocean; ocean između Amerike, Azije i Oceanije

pacifism|o pacifizam, mirotvorstvo

pacifist|o pacifist, mirotvorac

pačini|o (*med*) epitetna riječ za jajolika tjelešca u tkivu usmine, naročito mnogobrojna u prstima

pačj|o tata, tatica; ime od milja za oca (*patro*)

pačul|o (*bot*) pačuli (*Pogostemon cablin*, *sin. P. patchouli*) iz por. usnača

pad|o staza, puteljak, uski put = VOJETO

padel|o padela 1. prečka vodenice; 2. lopatica vesla, turbine; 3. (*zrak*) krilo propelera; **~i** (*ntr*) 1. veslati jednim veslom; 2. uzburkati vodu kretanjem ili zapljuskivanjem; 3. gacati po vodi

padus|o (*bot*) trpika, sremza (*Prunus padus*) iz por. ruža = grapolčereziju

paelj|o (*kul*) paelja, tradicionalno španjolsko jelo od riže s dodacima mesa, plodova mora i povrća

paf|i (*tr*) pucati, (o)paliti iz oružja; **~o** hitac, pucanj; **~ado** pucanje, pucnjava; **~afo** metak, tane, zrno; **~ejo** streljana, strelšte; **~ilego** top = KANONO; **~isto** strijelac; **de~i** odstrijeliti (npr. pticu); **for~i** upucati, uništiti, raspršiti pucnjavom; **mis~o** promašaj; **preter~i** promašiti pucnjem; **tra~i** prostrijeliti; **~linio** pravac hitca; **~tabulo** ciljna tabla, ploča; **~truo** = EMBRAZURO; **ark~i** ciljati lukom i

strijelom; **mort~i** ustrijeliti; **mašin~ilo** strojnica, automatska puška; **salut~o** salva, počasna paljba **pañopedil|o*** (*bot*) venusova papučica (*Paphiopedilum*) iz por. kačuna

pag|i (*tr*) platiti, isplatiti; **~o** uplata, isplata, namira, podmirenje; **~ado** plaćanje; **~anto** platilac, platac, platiša; **~ato** onaj kojemu se plaća, koji prima uplatu; **~enda** plativ; **~igi** naplatiti; **~ilo** uplatnica; **~ipova** solventan, plativno sposoban; **~atesto** namira, priznanica; **~dato** rok plaćanja; **al~o** doplata, nadoplata; **antaũ~i** pretplatiti, predumjeti, platiti unaprijed; **antaũ~o** pretplata, predum; **de~o** odbitak, porez, namet; **ek~o** akontacija = PARTOPAGO; **ne~itafo** neplaćeni, dugujući iznos; **post~(ant)e** pouzećem, plativo prilikom isporuke; **re~i** vratiti plaćeni iznos; **re~o** povrat uplate; **retro~i** vratiti uplatu ili višak uplate; **sen~a** besplatno; **abon~o** pretplata; **dok~o** pristanišna, lučka taksa; **hor~o** satnica, plaća po satu; **kompulso~o** obveza plaćanja, obvezatno plaćanje; **kosto~o** plaćanje troškova; **labor~o** nadnica, zarada; **limde~o** carina = DOGANO; **monat~o** mjesečna plaća; **parto~o** akontacija, plaćanje u ratama; **porto~o** plaćanje dostave, dostavnina; **štat~e** na državni račun; **poštre~e** pouzećem

pagaj|o (*pom*) pagaja, kratko filipinsko veslo s jednom ili dvije lopatice koje se ne naslanjaju na čamac; **~i** (*ntr*) veslati takvim veslom u kanuu ili kajaku

pagan|o (*kršč*) poganin, neznabožac, bezbožnik, nevjernik, nekršteno čeljade; **~a** poganski, neznaboški, nevjernički; **~ismo** poganstvo, bezbožništvo

pagel|o (*ih*) arbun, rumenas (*Pagellus*) rod morskih riba iz por. ljuskavki crvenosmede boje

pagin|i* paginirati, prelamati, označivati stranice brojevima = PAĀIGI

pagod|o (*građ, vjer*) pagoda, budistički hram

pagon|o* (*vof*) naramenica, epoleta, časnički znak na ramenima

pagr|o* (*ih*) pagar, parag (*Pagrus vulgaris*) morska riba iz por. ljuskavki, slična zabacu

pagur|o (*zoo*) gumburak, rak samac, iskra (*Pagurus*) vrsta desetonožnog raka koji živi u praznim školjkama

pağ|o stranica 1. stranica lista ili knjige; 2. dio djela ili zbivanja; **~igi**, **en~igi** (*tisk*) paginirati, prelamati = PAGINI

paği|o 1. (*pov*) paž, štitonoša; mladi plemić koji je služio u vladara pripremajući se za viteza; 2. igrača karta, dečko, fant, žandar

pañiderm|oj, **pakiderm|oj** (*zoo*) debelokošci, sisavci zadebljale kože = DIKHAÚTULOJ
pahlavi|o* (*pov*) pahlavi, nekadašnji iranski jezik
pajac|o pajac, klaun, cirkuski zabavljač; ~**afo** lakrdija, cirkusarija
pajen|o (*bot*) pajena (*Payena*) iz por. gutaperkovki
pajl|o slama, osušene stabljike i listovi žitarica; ~**a** slamnat; ~**afo** stelja, nastor (od slame); ~**ero** slamka; ~**obudo** slamara, slamnata koliba; ~**olito** slamarica, slamnjača; ~**oštopy** (*tr*) napuniti slamom
Pajno|o (*mit*) Pan, grčki bog šuma, pašnjaka i pastira
pajnt~o = PINDO
pajr|o (*pov*) per (fr. pair, eng. peer), titula pripadnika plemstva određenog ranga
pak|o paket, omot, upakirana pošiljka u kartonu; ~**i** (*tr*) pakirati, slagati u paket ili u kovčeg; ~**ado** pakiranje; ~**afo** prtljaga; ~**eto** paketić; ~**ilo** (*inf*) paket podataka; ~**isto** paker, čovjek koji pakira robu; ~**umo** pakovina, ambalaža, pakung; **en~i** upakirati; zapakirati; **el~i** ispakirati, raspakirati; **kun~i** zajedno spakirati razne predmete; **ne~ite**, **sen~e** nepakirano
paka|o* (*sport*) pak, hokejska pločica
pakbot|o*, **akebot|o*** (*pom*) putnički i poštanski brod = KURIERŠIPO
pakis|o* paša, pasiše (za divljač)
Pakistan|o (*geog*) Pakistan, država u južnoj Aziji; ~**ano** (*etn*) Pakistanac
paksil|o (*bot*) uvijača (*Paxillus*), rod gljiva klobučarki; **ordinara** ~**o** obična uvijača (*P. involutus*), otrovna gljiva
pakt|o pakt 1. dobrovoljni sporazum o odnosima među političkim strankama; 2. (*prav*) međunarodni ugovor kojim se određuje neki zajednički odnos ili savezništvo; *usp.* **konvencio**, **traktato**
pal|a bljed; ~**(ec)** bljedoća, bljedilo; ~**eca** bljedolik, bljedunjav; ~**igi** izbljedjeti, učiniti bljedim; ~**igi** bljedjeti, probljedjeti
palac|o (*građ*) palača, dvorac, velika ili raskošna zgrada
paladi|o¹ (*mit*) paladij 1. drveni kip božice Atene obučen u skupocijenu odjeću; 2. (*pov*) u antičkoj Ateni naziv za sudište efeta; 3. zaštita, okrilje, utičište, jamstvo
paladi|o² (*kem*) paladij 1. kem element, simb. Pd; 2. srebrnastosi platinski metal
paladin|o paladin 1. (*pov*) jedan od 12 legendarnih vitezova iz pratnje Karla Velikoga; 2. heroj, junak, onaj koji prednjači u viteštvu
palafit|o palafit 1. drveni stup zabijen u dno jezera ili močvare kao podloga za gradnju nastambe; 2. sojenica, nastamba na vodi koja počiva na drvenim stupovima
palakvi|o (*bot*) gutaperkovac (*Palaquium*) iz por. gutaperkovki
palanken|o palankin, tetrivan, lagana natkrivena nosiljka u Indiji i Kini
Palas (*mit*) Palas, pridjevnik božice Atene
palat|o (*anat*) nepce, pregrada koja dijeli nosnu od usne šupljine; ~**a** nepčani; ~**ito** (*med*) palatitis, upala nepca; ~**osto** nepčana kost
palatal|o (*ling*) palatal, nepčanik, nepčani suglasnik (koji se tvori na nepcu u ustima); ~**igo** palatalizacija, prelaženje nenepčanog suglasnika u nepčani

palatin|o (*pov*) palatin, kraljevski namjesnik u Mađarskoj do 1848.
palavr|o palavra 1. podvala, varka, prijevara izvedena pomoću lažnih riječi ili privida; 2. laž, svjesno izrečena neistina ili obmana; ~**i** (*ntr*) čavrljati, laškati, ulagivati se, voditi duge i besmislene razgovore
pale|o (*bot*) palava (*Palaua dissecta*) iz por. sljezova
paled|o paleta, drvena, metalna ili plastična podloška za slaganje i prijevoz tereta, služi za lakši ukrcaj i iskrcaj tereta; ~**izi** paletizirati, složiti robu na paletu
paleo| paleo-; kao prvi dio složenice označuje da se riječ odnosi na davnu prošlost; star, drevan, zastario
paleocen|o (*geol*) paleocen; prva, najstarija epoha tercijara
paleogen|o (*geol*) paleogen; prvi period kenozojske ere ili najdonji period tercijara; obuhvaća paleocen, eocen i oligocen
paleograf|o paleograf; ~**io** paleografija, pomoćna povijesna znanost koja se bavi proučavanjem postanka i razvoja pisma
paleolitik|o (*geol*) paleolit, paleolitik, starije kameno doba, razdoblje u kojem se razvio čovjek sa svojom najstarijom kulturom kamenoga doba
paleontolog|o paleontolog; ~**io** paleontologija, znanost o biološkim okaminama iskopenim iz zemlje
paleozoja (*geol*) paleozojski, koji se odnosi na paleozoik
paleozoik|o (*geol*) paleozoik, najstarija skupna formacija u geološkom razvoju zemlje za koju je karakteristično intenzivno stvaranje planina; dijeli se na: kambrij, silur, devon, karbon i perm
Palestin|o (*geog*) Palestina, 1. (*pov*) pokrajina na istočnoj obali Sredozemnog mora s obiju strana rijeke Jordana; 2. područje između istočne obale Sredozemnog mora i rijeke Jordana; ~**a** palestinski; ~**ano** (*etn*) Palestinac
palestr|o (*građ*) palestra, antičko vježbalište i sportsko borilište, prvenstveno za šakanje i hrvanje
paletr|o paleta 1. (*lik*) pločica na kojoj slikar miješa boje; 2. (*pren*) izražajno umjetničko sredstvo; 3. ton, boja, nijansa, kolorit
pali|o (*pov*) pali, stari indijski jezik
paliat|i* (*tr*) prikriti, zabašuriti; 2. (*med*) ublažiti, smanjiti bol
paliativ|o palijativ 1. (*farm*) lijek koji ublažuje boli ne uklanjajući njihove uzroke; 2. (*pren*) polovično sredstvo, privremena mjera; ~**a** palijativan, ublažujući; polovičan, privremen
palimpsest|o (*pov*) palimpsest, rukopis na pergamentu ili papirusu s kojega je ostrugan prvotni tekst
palindrom|o palindrom, igra riječi u kojoj se čitanjem jedne riječi ili čitave rečenice obrnutim redom dobiva isto značenje kao i pravilnim čitanjem
palinodi|o palinoda, palinodija 1. (*knjiž*) pjesma kojom se opoziva, poriče nešto što je rečeno u ranijoj pjesmi; 2. promjena mišljenja ili gledišta, poricanje, opozivanje
palinur|o (*zoo*) jastog, prug (*Palinurus*); rod velikih rakova desetonožaca velika repa, koji živi na

- obraslom hridinastom morskom dnu, vrlo ukusna mesa; *usp.* **omaro**
- palis|o** kolac, duži komad drveta zašiljen s jedne strane radi zabijanja u zemlju; ~**aro** kolje, ograda od kolja, palisada; ~**eto** kolčić, prlj, prljak; ~**umi** (*tr*) nabiti nekoga na kolac; **allig~o** kolac u vodi za privezivanje čamaca
- palisandr|o** (*bot*) palisandar, drvo nekih vrsta dalbergovaca (*Dalbergia*), rabi se za namještaj, intarzije, glazbala i sl.
- palium|o** palij 1. (*pov*) grčko-rimska bijela kabanica, ogrtač; 2. (*kat*) vrpca s križem, koju nose oko vrata papa i biskupi; 3. (*zoo*) plašt u mekušaca
- paljur|o*** (*bot*) prava drača, diraka, Kristova drača (*Paliurus spina-christi*), bodljikavi listopadni grm iz por. krkavina
- palm|o** (*bot*) palma = AREKACO; ~**oj** palme, palmovke, porodica drvolikih jednosupnica; ~**obrančo** palma grana; ~**ajo**, ~**ofolio** palmin list; ~**odimančo**, ~**ofesto** (*kat*) Cvjetnica, nedjelja prije Uskrsa; **kokos~o** kokosova palma (*Cocos nucifera*); **oleo~o** uljevita palma (*Elaeis guineensis*); ~**ošoso** jestivi vršni izbojak nekih palmi; **sagu~o** sagupalma; **suker~o** šećerna palma; mnoge se vrste iz porodice palmi uzgajaju radi proizvodnje šećera
- palmat|a** ručni, rukom napravljen
- palpi|j** (*tr*) pipati 1. pipnuti, doticati prstima radi upoznavanja i ispitivanja; 2. (*pren*) polako ispitivati, istraživati; ~**e** pipajući: ~(**ad**)o 1. pipanje; 2. (*med*) palpacija, opipavanje, dijagnostička metoda pregleda bolesnika rukom i vršcima prstiju; ~**ebla** opipljiv; ~**ilo** (*zoo*) ticalo, pipak, antena, osjetilo mirisa i opipa; **pri~i** opipavati, pipajući istraživati
- palpebr|o** (*anat*) vjeđa, očni kapak; ~**ito** (*med*) upala očnog kapka; ~**umi** (*ntr*) 1. žmiriti, žmirkati, treptati, trepnuti; 2. migati, namigivati
- palpit|j*** 1. (*med*) kucati, udarati, lupati (o srcu); 2. drhtati od zadovoljstva; 3. buktjeti mržnjom, zavišću
- palpitaci|o** palpitacija 1. (*med*) kucanje, udaranje, lupanje srca; 2. drhtanje, treperenje, uzbuđenost
- palt|o** (*odj*) ogrtač, kaput
- paludism|o** (*med*) malarija
- palumb|o** (*orn*) golub grivnjaš (*Columba palumbus*) = RINGOKOLOMBO
- palumbari|o*** (*orn*) sokol kraguljčić (*Falco columbarius*), ptica grabljivica
- palustr|o*** zidarska žlica, mistrija = TRULO
- pamflet|o** (*knjiž*) pamflet, manji spis ili knjižica uvredljiva sadržaja; ~**isto** pamfletist, pisac pamfleta
- pamp|o** (*agr, geog*) pampa, južnoamerička široka travnata ravnica; *usp.* **prerio, stepo**
- pampelmus|o** (*bot*) velika naranča, grejpfrut (grapefruit) plod; ~**ujo**, ~**arbo** grejpfrut, velika naranča, agrum (*Citrus maxima*) iz por. rutvica; dobiva se križanjem naranče i limuna
- pan|** pan-; kao prvi dio složenice označuje ono što se odnosi na sve, svakoga (~amerika, ~slavismo)
- pan|o** kruh, uskislo pečeno tijesto; ~**ejo** 1. pekarna; 2. prodavaonica kruha; ~**ero** mrvica kruha; ~**isto** pekar, prodavač kruha; ~**umi** panirati, pohati, namirnice umočene u brašno, jaje i mrvice pržiti u vrućem ulju; ~**bulo** glava kruha, hljeb; ~**bu-**
- leto** žemlja, okruglo malo pecivo; ~**kačo** kaša od kruha u mlijeku; ~**krusto** korica kruha; ~**molo** pulpa, mekani dio kruha; ~**peco** komad kruha; ~**rostafo** tost, prženi kruh; ~**trančo** kriška kruha; **baston~o** dugački uski kruh, francuski kruh, baget (baguette); **buter~o** kruh s maslacem; **krak~o** kreker, suho hrskavo pecivo; **soldat~o** komis, vojnički kruh; **šmir~o** sendvič
- Pan|o** = PAJNO
- panace|o** panaceja, svelijek, sredstvo koje navodno liječi sve bolesti
- panak|o** (*bot*) panaka (*Panax*) rod ljekovitih zeleni iz por. bršljana
- Panam|o** (*geog*) Panama, država u Srednjoj Americi; ~**ano** (*etn*) Panamac
- panarici|o** (*med*) panaricij, kukac, gnojna upala vrška prsta = PARONIHIJO
- panatene|oj*** (*pov*) panateneje, starogrčka svetkovina u čast božice Atene održavana svake četvrte godine
- pand|o** (*zoo*) panda (*Airulus fungens*), himalajska životinja slična medvjedu; jedna vrsta iz por. medvjeda, a druga iz por. rakuna
- pandal|o** (*zoo*) norveška kozica (*Pandalus*), vrsta deseteronožnih rakova iz podrazreda malokostraka; ~**edoj** porodica kozica (*Pandalidae*)
- pandan|o** (*bot*) pandanus (*Pandanus*) zavojite palme sa zračnim korijenjem
- pandar|o*** svodnik, makro
- pandekt|o*** (*prav*) pandekta 1. (*pov*) naziv za drugi dio kodificiranog prava u doba cara Justinijana; sadrži propise starog rimskog prava; 2. (*pov*) u srednjem vijeku naziv za rimsko pravo
- pandemi|o*** (*med*) pandemija, epidemija velikih razmjera koja zahvaća više zemalja, pa i čitav svijet
- pandemoni|o** (*mit*) pandemonij, mjesto gdje borave demoni; područje potpune pokvarenosti
- pan Dion|o** (*orn*) bukoč, orao ribar (*Pandion haliaetus*), ptica grabljivica iz por. sokolovki = FIŠAGLO
- Pandora** (*mit*) Pandora, u grčkoj mitologiji prva žena na zemlji; kad je otvorila posudu koju joj je darovao Zeus, iz nje su izišla sva zla, a ostala je samo varava nada
- pandur|o*** pandur 1. naoružani gradski ili seoski stražar; 2. (*pren*) nasilni provoditelj režimske politike
- pane|o** 1. (*pom*) privremeno zaustavljanje broda manevriranjem jedrima; 2. (*teh*) kvar na motoru; ~**i** (*ntr*) stati, zaustaviti se zbog kvara; **sen~igi**, **des~i** popraviti kvar, osposobiti motor
- panegir|o** panegirik, hvalospjev, slavopojka; govor ili članak u kome se iznose vrline i zasluge javne osobe; ~**a** panegiričan, hvalospjevan
- panel|o** panel, pano 1. drvena oplata zida, stropa, pokućstva; 2. ploča s upravljačima ispred vozača; 3. (*pom*) pokretna daska na podu; 4. uokvirena ploha, pano; ~**i** (*tr*) obložiti pločama; **reklam~o** reklamni pano
- Pange|o** (*geol*) Pangea; hipotetično cjelovito kopno iz paleozoika, razlomljeno u nekoliko dijelova osnova je današnjih kontinenata
- panic|o** (*bot*) proso (*Panicum*) iz por. trava; **milia** ~**o** pravo proso (*P. miliaceum*) = MILEO

panik|o panika, užas, izbezumljenost, bezglavost, zaprepaštenje; ~i (*tr*) paničariti, praviti paniku

panikl|o panikula 1. (*anat*) panikulum, potkožno masno tkivo; 2. (*bot*) metlica (*panicula*); suvrst sastavljena grozdasta cvata, uspravne glavne osi, dok su bočne mlohavice; ~ito (*med*) upala potkožnog tkiva

panj|o mama, mamica, majčica; naziv od milja za majku

pankrac|o (*sport, pov*) pankratija, u staroj Grčkoj kombinacija hrvanja i šakanja, dio Olimpijskih igara

pankraci|o = PANKRATIO

pankrati|o (*bot*) žilj (*Panocratium*) iz por. sunovrata; **mara** ~o primorski žilj (*P. maritimum*) = MARLILO

pankreat|o (*anat*) gušterača, pankreas; žlijezda u trbušnoj šupljini priključena probavnom sustavu, s unutarnjim i vanjskim lučenjem; ~a gušteračni, pankreasni; ~ito (*med*) pankreatitis, upala gušterače; ~ino (*fiziol, kem*) pankreatin, ekstrakt soka gušterače; ~ektomio operativno uklanjanje dijela ili cijele gušterače

pankromat|a pankromatski, koji djeluje na sve boje

Panoni|o (*pov, geog*) Panonija, rimska provincija, sada područje podijeljeno između Hrvatske, Srbije i Mađarske

panopli|o panoplja 1. (*pov*) potpuna sprema teško naoružana pješaka u staroj Grčkoj; 2. cjelokupna viteška oprema; 3. zbirka oružja poredana po zidu

panoptik|o panoptikum 1. muzej voštanih figura i različitih znamenitosti 2. zgrada (npr. zatvor) iz čijeg se centra može nadzirati cijela unutrašnjost

panoram|o panorama 1. vidik, krajolik, lik kraja koji se nadaleko prostire; 2. slika smještena na unutarnjem zidu okruge odozdo osvjetljene zgrade, koja gledatelju daje iluziju stvarnog oblika; 3. slika koja se gleda kroz povećalo tako da se predmeti vide u prirodnoj veličini; 4. (*voj*) optički kutomjerni instrument, dio nišanske sprave artiljerijskih oružja; 5. cjelovit prikaz neke pojave; ~a panoramski; ~ado panoramiranje

panorp|o (*ent*) obična kljunarica (*Panorpa communis*) kukac iz istoimene porodice

panz|i (*tr, med*) poviti, previti; ranu zaviti, obložiti zavojem; ~año zavoj, povoj, sve što je potrebno za previjanje rane (antiseptik, gaza, vata)

panslavism|o panslavizam, zalaganje za povezivanje svih Slavena

pantalon|o (*odj*) hlače, dio odjeće od pojasa do cipela s nogavicama; ~eto hlačice = KULOTO, ŠORTO; ~fendo razrez, rastrži, šlic na hlačama; **golf~o, plağ~o, ski~o**

panteism|o (*vjer*) panteizam, religiozno-filozofsko učenje prema kojemu je bog sve što postoji

panteon|o panteon 1. (*pov*) u antici hram svih bogova; 2. mauzolej u kojem se čuvaju ostaci značajnih osoba; 3. skup božanstava u mnogobožnim religijama

panter|o (*zoo*) pantera, leopard (*Panthera pardus*) zvijer iz por. mačaka

pantofl|o papuče, lagana meka obuća; ~i (*ntr*) hodati u papučama

pantograf|o pantograf 1. (*geod*) sprava za mehaničko uvećavanje ili umanjanje slika, crteža ili pla-

nova; 2. (*el, želj*) uređaj za prijenos struje na električnim lokomotivama

pantomim|o (*kaz*) pantomima, predstava u kojoj se pantomimičari izražavaju isključivo mimikom; ~isto pantomimičar = MIMO

pantoten|a (*kem*) pantotenski, sa svih strana; ~a **acido** pantotenska kiselina, aktivni sastojak iz skupine B-vitamina

pantun|o (*pjes*) pantun; pjesma sa 4 ili više kitica po 4 stiha s izmjeničnom rimom, koja se ponavlja početkom slijedeće kitice

panus|o (*med*) panus, kronična upala površinskih slojeva rožnice

pap|o (*kat*) papa, Sveti Otac, rimski biskup i vrhovni poglavar katoličke crkve; ~a papinski; ~eco papinstvo; **anti~o, kontraü~o** protupapa, samozvani papa

papag|o (*orn*) papiga (*Psittaci*), tropska ptica živo obojena perja, jako zavinuta kljuna; neke vrste mogu oponašati ljudski govor; ~oj papige, papagaji, por. papiga u koji spadaju are i kakađui (*Psittacidae*); ~uloj = PSITAKOFORMAJ BIRDOJ; **griza~o** = PSITAKO; ~eto papigica, mala vrsta papige koja se obično drži u krletkama; ~(um)i (*ntr*) ponavljati kao papiga; **mar~o** = FRATERKULO, MARPAPAGO

papaj|o (*bot*) papaja (Carica papaya), tropska voćka sočnih okruglastih jestivih plodova muškata mirisa iz por. papaja = MELONARBO; ~bero, ~frukto plod papaje, ~ino (*kem*) papain, rastvor koji se dobiva iz mlječnog soka papaje

papaü|o (*bot*) asimina (*Asimina triloba*) iz por. anona; veliki žuti plodovi oblika boce su jestivi

papav|o (*bot*) mak (*Papaver*) iz por. makova; ~acoj porodica makova (*Papaveraceae*); ~eto mak turčinak, poljski mak = GRENROZO; ~ino (*kem*) papaverin, alkaloid izokinolinske strukture, koji se nalazi u opijumu, a proizvodi se sintetski; anti-spazmolitik; **opio~o** bijeli mak (*P. somniferum*) s jestivim sjemenkama, od kojih se dobiva opijum

papaver|o = PAPAVALO; ~ino = PAPAVALINO

paper|o papir 1. materijal na kojem se piše, tiska, crta i sl. načinjen većinom od drvene celulozne mase ili mase od pamučnih krpa; 2. ~oj isprave, dokumenti, vrijednosnice; ~a papirnat, papirni; ~ačo bezvrijedni papir; ~eto papirić, listić; ~isto proizvođač ili prodavač papira; ~ujo aktovka, torba ili fascikl za spise i dokumente; ~trancilo nož za rezanje papira; **barit~o** baritni papir, rabi se u fotografiji i tiskarstvu; **bril~o** sjajni papir, glanc-papir; **desegno~o** crtači papir; **filtro~o** porozni papir za filtriranje; **impres~o** fotografski papir; **friz~etoj** papiloti, papirići za kovčanje kose; **incens~o** papir za kađenje; **karbo~o** karbon-papir; **klozet~o** toaletni papir; **kopi~o** papir za kopije; **mon~o** novčanica, banknota; **mon~ujo** novčarka za papirnatu novac; **muš~o** muholovka; **paüs~o** paus-papir; **sablo~o** papir s pijeskom za politiranje; **silko~o** svileni papir, fini vrlo tanki papir; **stampo~o** štampani papir, tiskanica; **tapet~o** tapeta, papir za tapeciranje; **tualet~o** toaletni papir, tanki papir za brisanje šminke; **valor~o** vrijednosnica, vrijednosni papir; **sorb~o** bugaćica, upijač, papir za upijanje tinte

papiament|o (*ling*) papiamento, papiamentu, krolski jezik nastao na temelju španjolskoga, koji se govori na otocima Antila

papil|o (*anat*) papila, bradavičasta izbočina na površini nekog organa; osjetilna kvržica na jeziku; ~**omo** (*med*) papilom, dobroćudni tumor kože i sluznice, slični na cvjetaču; ~**omozo** (*med*) papilomatoza, istodobna pojava brojnih papiloma

papili|o (*ent*) leptir (*Lepidoptera*), kukac s dva para krila; ~**umi** (*tr*) oblijetati, obilaziti, dodvoravati se, očijukati, koketirati; ~**oforma** leptirast; **hirundvosta** ~**o** lastin rep (*Papilio machaon*) = MAKEONO, HIRUNDOVOSTULO; **nokt~o** noćni leptir; **tag~o** dnevni leptir; *usp.* **papiliono, pierido**

papilion|o (*ent*) lastin rep (*Papilio machaon*) veliki danji leptir iz por. lastinrepci = HIRUNDOVOSTA PAPILIO, MAKEONO; ~**edoj** lastinrepci (*Papilionidae*), porodica dnevnih leptira

papilot|o papilota, papilotna, papirić za kovčanje kose = FRIZPAPERETO

papir|o papiro-; skraćena za papiruso u složenicama; ~**ologo** papirolog ~**ologio** papirologija 1. pomoćna povijesna znanost koja se bavi proučavanjem sastava, podrijetla, starosti, izrade i vrsta papira; 2. (*razg*) nepotrebne formalnosti oko papira i dokumenata; birokratiziranje

papirus|o papirus 1. (*bot*) tropska biljka iz por. šiljeva (*Cyperus papyrus*); 2. (*pov*) staroegipatski materijal za pisanje izrađen od papirusove srčike; 3. rukopisi i crteži na takvom materijalu

paprik|o (*bot*) paprika 1. (*Capsicum annuum*) iz por. pomoćnica; 2. crvena paprika, suha paprika u prahu = RUĀ PIPRO; **brulgusta** ~**o** ljuta paprika; **dolĉgusta** ~**o** slatka paprika; ~**i** (*tr*) začiniti paprikom

papu|o (*etn*) Papuanac; (**P**)~**o** Nov~**Gvineo** (*geog*) Papua Nova Gvineja, država u zapadnome dijelu Tihoga Oceana

papul|o (*med*) prištić, bubuljica, promjena na koži izdignuta iznad površine, obično crvena

par|o par 1. dva jednaka predmeta koja čine cjelinu; 2. dvoje, muškarac i žena povezani zajedništvom; 3. zajednica mužjaka i ženke; ~**a** 1. parni, koji čini par; 2. (*mat*) djeliv sa dva; ~**a nombro** parni broj; ~**e** parno, u paru, udvoje; ~**eco** parnost, dvojnost; ~**igi** spariti; ~**igisto** 1. čovjek koji se bavi parenjem životinja; 2. svodnik, makro; ~**igi** pariti se (u spolni par radi oplodnje) = SEKSKUNIĀI; ~**ulo** vršnjak, vrsnik, nečiji par, osoba koja čini par s nekim; **mal~a** neparan, neparni; koji je bez para; **ne~a** (*mat*) neparni; **mon~eco** paritet valuta

para|o para-; kao prvi dio složenice označuje da je nešto čemu nalik, da se javlja pokraj čega regularnog

para|o* (*novĉ*) para, stoti dio jugoslavenskog dinara

parabol|o parabola 1. A. usporedba; B. priča s alegoričnom poukom; 2. (*mat*) A. krivulja koja nastaje presijecanjem stošca; B. krivulja kojoj su sve točke jednako udaljene od fokusa i od direktrice

paracentez|o (*med*) paracenteza; postupak bušenja opne i probijanja u neku od tjelesnih šupljina, kako bi se omogućilo istjecanje sekreta ili aspirirao sadržaj, obično u dijagnostičke svrhe

parad|i (*ntr*) paradirati 1. sudjelovati u paradi, pra-

viti paradu; 2. isticati se, kočoperiti se, napadno se ponašati; ~**o** 1. parada, mimohod, svečana smotra; 2. paradiranje, samoisticanje; ~**a** paradni

paradigm|o paradigma 1. primjerak, uzorak; 2. skup pravila i metoda koji karakteriziraju neku znanost ili disciplinu; 3. (*ling*) uzorni primjerni oblik u fleksiji

paradiz|o raj 1. (*kršč*) blaženo stanje ili mjesto u kojem borave duše pravednika nakon smrti; 2. (*pren*) ugodno boravište, sreća, blaženstvo; ~**a** rajski; *usp.* **edeno, elizeo**; ~**birdo** (*orn*) = PARADIZEO

paradize|o (*orn*) rajska ptica (*Paradisea*); šarena ptica iz reda vrapčarki = PARADIZBIRDO

paradoks|o paradoks 1. misao, sud koji po nečemu izgleda proturječan opće usvojenom; 2. zaključak koji prividno ili u stvarnosti proturječi ispravnom zaključivanju; ~**a** paradoksalan

parados|o (*voj*) parados, nasip rova koji štiti vojnike s leđa

paraf|o paraf, skraćeni potpis na ispravi ili ugovoru; ~**i** (*tr*) parafirati, staviti paraf

parafazi|o (*med*) parafazija, poremećaj govora pri kojemu oboljela osoba zamjenjuje pojedine riječi ili glasove u govoru

parafin|o parafin 1. (*kem*) masna tvar slična vosku; dobiva se preradom nafte i mrkog ugljena, koristi se za izradu svijeća, maziva itd.; 2. opći naziv za zasićene hidrokarbide

parafiz|o (*bot*) parafiza, sterilna nit u gljiva mješnarki i stapčara, služi kao zaštita od eventualnih povreda

parafraz|o parafraza 1. prepričavanje drugim riječima; 2. (*knjiž*) prerada tuđeg djela, slobodan prijevod djela; ~**i** (*tr*) parafrazirati, prepričati, izreći drugim riječima

paragraf|o paragraf 1. odlomak, novi stavak teksta koji ima samostalno značenje; 2. znak kojim se obilježava takav odlomak (&)

Paragvaj|o (*geog*) Paragvaj, država u središnjem dijelu Južne Amerike; ~**ano** (*etn*) Paragvajac; ~**rive-ro** rijeka Paragvaj

Paraklet|o paraklet (*kat*) Kristov naziv za Sv. Duha kao tješitelja apostola

parakor|o (*kem*) parahor, mjera za molekularni volumen (P); primjenjuje se za utvrđivanje strukture mnogih spojeva

paralaks|o paralaksa 1. (*fiz*) prividna promjena položaja promatranog predmeta uzrokovana promjenom položaja promatrača; 2. (*astr*) kut pod kojim se s nekog nebeskog tijela vidi polumjer Zemlje ili polumjer njezine staze oko Sunca

paraldehid|o (*kem*) paraldehid, trimetiltrioksan, ciklički trimer acetaldehida; bezbojna tekućina ugodnog mirisa; hipnotik

paralel|a paralelan, usporedan; ~**e** paralelno, usporedno; ~**o** paralela 1. usporedba, poredba, analogija; 2. (*mat*) usporednica, pravac ili krivulja čije su sve točke jednako udaljene od zadanog pravca, odnosno krivulje; 3. (*geog*) zamišljena crta na Zemaljskoj kugli kojoj su sve točke jednako udaljene od Ekvatora; ~**aĵo** (*fiz*) otpornik sa paralelnim krugom; ~**eco** paralelnost; ~**igi** usporediti; ~**ismo** paralelizam; **anti~aj, kontra~aj** paralelni, ali u suprotnom pravcu

paralele|oj* (*geog*) paraleleje, krugovi jednake geografske širine

paralelepiped|o (*mat*) paralelepiped, paralelopiped; tijelo kojem su po dvije strane dijelovi paralelnih ravnina, a bridovi dijelovi po četiri paralelna pravca

paralelogram|o (*mat*) paralelogram, kvadrat, pravokutnik; lik u ravnini kojemu su paralelne dvije nasuprotne strane

Paralipomen|oj = KRONIKOJ

paraliz|i (*tr*) paralizirati 1. onesposobiti, obesnažiti, prekinuti nečiju djelatnost; 2. (*med*) izazvati uzetost, dovesti u stanje paralize; ~**o** (*med*) paraliza, uzetost, kljenut; gubitak ili oštećenje motoričke funkcije uslijed oštećenja živaca ili bolesti mišića; 2. kolaps, raspad, prestanak rada nekog sustava, gubitak sposobnosti za djelovanje; **infana ~o** dječja paraliza, poliomijelitis; **tremiga ~o** Parkinsonova bolest; ~**iga** paralizirajući, koji paralizira; ~**igi** postati paraliziran, biti zahvaćen paralizom; ~**ulo** paraličar, paralitik

paralogism|o (*fil*) paralogizam; pogrešan zaključak izveden iz krivih ili nepotpunih pretpostavki

paramagnet|a (*fiz*) paramagnetski, koji slabo privlači neke tvari; ~**ismo** paramagnetizam, pojava da magnetska polja slabo privlače neke tvari

parameci|o (*zoo*) trepetljikaš, paramecij (*Paramecium*), rod jednostaničnih praživotinja s jako diferenciranim staničnim tijelom; živi u stajaćim vodama bogatim rastvorenim organskim tvarima

parametr|o parametar 1. (*mat*) veličina, obično realna varijabla, čije vrijednosti služe za razlikovanje elemenata nekog skupa točaka, funkcija, jednadžbi ili drugih matematičkih objekata; 2. općenito, prva ili uzorna veličina prema kojoj se odmjerava, koja je mjerilo

paranoj|o (*med*) paranoja, manija proganjanja; duševna bolest pri kojoj bolesnik umišlja da ga svi progone; ~**ulo** paranoik

parantrop|o = AUSTRALOPITEKO

parapet|o parapet 1. (*grad*) puna ograda, naslon, rukohvat od drvenih ili kamenih ploča uzduž balkona, terase, mosta, stubišta; 2. (*voj*) prsobran, zaklon

paraplegi|o (*med*) paraplegija, potpuna oduzetost obiju nogu ili ruku; ~**ulo** paraplegičar

parapsikologi|o parapsihologija; psihologija koja se bavi znanstveno neistraženim pojavama telepatije, hipnoze, sugestije, spiritizma i sl. = METAPSIKIO

parasimpat|o (*anat*) parasimpatikus, dio vegetativnog živčanog sustava; aktiviranje ima suprotne učinke od aktiviranja simpatikusa

paraš|o (*hebr*) paraša; podjela Biblije na 54 ulomka u skladu s tjednim čitanjem Biblije u sinagogama tijekom godine

parašut|o padobran, svileno ili najlonsko izbočeno okruglo krilo, koje se otvara nakon iskakanja iz zrakoplova radi usporavanja pada na zemlju; ~**a** padobranski; ~**isto** padobranac

parataks|o (*ling*) parataksa; slobodno nizanje rečenica jedne za drugom bez stroge sintaktičke zavisnosti

paratif|o (*med*) paratifus, trbušni tifus s blažom kliničkom slikom uzrokovan salmonelom

paratiroid|o (*anat*) paratiroidna žlijezda

paravent|o* paravan, zaslon, vjetrobran; papirnati ili platnjeni, pokretni ili stalni, često preklopivi zaslon

parazit|o parazit, nametnik 1. (*biol*) živo biće koje stalno ili povremeno treba energiju ili tvari drugih živih bića, pa živi na takvom nositelju ili u njemu; 2. gotovan, muktaš, osoba koja živi na tuđi račun; ~**a** parazitni, nametnički; ~**i** (*ntr*) parazitirati, živjeti nametnički; ~**ismo** parazitizam; ~**ozo** (*med, vet*) parazitoza, bolesno stanje uzrokovano velikim brojem parazita na organu nositelja ili u njemu; ~**icido** parazitocid, sredstvo za suzbijanje parazita; ~**ologio** (*biol*) parazitologija, znanost koja proučava parazite i parazitizam; **duon~o** poluparazit

Parc|o 1. (*mit*) Parka, svaka od tri rimske božice sudbine; 2. utjelovljenje smrti

parcel|o parcela 1. samostalna zemljišna čestica; 2. komad zemlje kao dio veće cjeline označen i omeđen brazdama; 3. (*agr, grad*) zemljišna čestica upisana u zemljišnim knjigama; ~**igi** parcelirati, podijeliti zemljište na parcele; ~**isto** posjednik parcele; **re~igado** komasacija

parcial|a parcijalan, djelomičan, nepotpun

parcimona|a* škrt = AVARA, TRO ŠPAREMA

pardal|o* (*zoo*) ozelot, ocelot (*Panthera pardus*), zvijer iz por. mačaka

pardon|i (*tr*) oprostiti, ne osuditi, ne zamjeriti, ispričati; ~**o** oprost, milost, pomilovanje, isprička; ~**ebla** oprostiv; ~**ema** koji rado oprašta; ~**igi** učiniti da netko oprost; ~**igi** biti oprostjen; ~**peti** moliti oprost, ispričati se

pare|o (*odj*) pare, pareo; 1. komad pamučnog platna koje urođenici Tahitija i susjednih otoka nose omotano oko tijela; popularna ženska odjeća za plaže

paregorik|a (*med*) umirujući, ublažujući; ~**a** **eliksiro** (*farm*) umirujući preparat protiv crijevnih bolova

parenc|o rođak, srodnik; ~**a** srodan, rodbinski, koji je u rodu s kim; ~**aro** rodbina; ~**eco** rodbinstvo, srodstvo, srodnost; ~**igi** sroditi se, postati rod; **bo~oj** tazbina, rođaci iz obitelji bračnog druga

parenkim|o parenhim (*anat*) žljezdovina, bitni sastojak žlijezde; 2. (*bot, zoo*) biljno ili životinjsko stanično tkivo bez osobita oblika, nalazi se u svim organima; **palisa ~o** (*bot*) palisadni, asimilacijski parenhim

parentez|o parenteza 1. zagrada; 2. (*ling*) umetnuta riječ ili rečenica

parez|o (*med*) pareza, utruće, omlitavljenje, neosjetljivost dijelova tijela, djelomična uzetost

parfe|o (*kul*) parfe, sladoled sa šlagom i voćem

parfum|o parfem, miomiris, mirisava vodica; ~**i** (*tr*) parfimirati, nanijeti parfem na tijelo ili odjeću

parget|o parket 1. oblanjane drvene daščice za oblaganje podova; 2. pod od takvih daščica; 3. podno gledalište u kazalištu ili kinu; ~**ero** svaka pojedina daščica parketa

parheli|o* (*met*) parhel(ij), pasunce, odraz sunca na oblacima

pari|o parija 1. pripadnik najniže kaste u Indiji; 2. (*pren*) čovjek koji nema društvenih prava, koji je na dnu društva

pariet|o 1. unutrašnja strana cilindra, vaze, cijevi ili sličnih predmeta; 2. (*anat*) ovojnica šupljine ne-

kog organa (npr. lubanje, želuca) ~**osto** = PARIETALO; **inter~osto** = INTERPARIETALO

parietal|o* (*anat*) tjemenača, tjemena kost = PARIETOSTO; **inter~o** međuparijetala = INTERPARIETOSTO

parietari|o (*bot*) crkvina, štirenica (*Parietaria*) iz por. kopriva; **oficina ~o** ljekovita crkvina (*P. officinalis*), služi u medicini

paris|o (*bot*) petrov križ, krstovka (*Paris*) iz por. trolistica; **kvarfolia ~o** četverolistni petrov križ (*P. quadrifolia*)

park|o park 1. perivoj, uređeno zemljište s nasadima, stazama, klupama, vodoskocima itd; 2. sva vozila nekog poduzeća; privremeno parkiralište; ~(**ad**)**i**, ~**umi** parkirati, smjestiti vozilo u parkiralište; ~**adejo**, ~**ejo**, ~**umejo** parkiralište; **natur~o** park prirode

parker|e napamet, naizust, bez čitanje predloška; ~**igi** upamtiti, zapamtiti od riječi do riječi

parkinson|a (*med*) parkinsonov; ~**a malsano** Parkinsonova bolest, degenerativna bolest centralnog živčanog sustava; glavni simptom drhtanje

parlament|o parlament, sabor, narodna skupština; državno zastupničko tijelo s ustavotvornom i zakonodavnom vlašću; ~**a** parlamentarni; ~**ano** sabornik, član parlamenta; ~**ejo** zgrada parlamenta, sabora; **sabornica**; ~**ismo** parlamentarizam, politički sustav u kojem zakonodavna vlast pripada parlamentu

parlamentari|o (*voj*) parlamentar, pregovarač; osoba opunomoćena od jedne ratujuće strane za vođenje pregovora s drugom

parmeli|o (*bot*) parmeliya (*Parmelia*), rod lisnatih lišaja iz por. parmeliya

parmezan|o (*kul*) parmezan, talijanski polumasi tvrdi sir

Parnas|o (*geog, mit*) Parnas, grčka gora na kojoj je živio Apolon, bog umjetnosti s muzama; 2. (*pren*) skup književnika u jednom narodu; ~**ano** parnasovac; ~**ismo** parnasijanizam

parnasi|o* (*bot*) močvarna talija (*Parnasia palustris*) iz por. kamenika

parodi|o¹ (*knjiž*) parodija, šaljiva ili satirična preoblika književnog djela, koja uz zadržavanje izvorne forme i intonacije sadržava drugačiju poruku od izvornika; ~**a** parodijski; ~**i** (*tr*) parodirati, izvađati parodiju

parodi|o² (*bot*) parodija (*Parodia*) iz por. kaktusa

paroh|o, **parok|o** (*kršć*) paroh, župnik, svećenik na čelu župe, parohije; ~**a** župni; ~**ano** župljanin; ~**ejo** župa, parohija; ~**estro** = paroho; ~**estrejo** župni dvor

paroksism|o paroksizam 1. vrhunac nekog uzbuđenja; 2. (*med*) A. iznenadan žestok napadaj; B. naglo pogoršanje simptoma; ~**a** paroksistički

paroksiton|o (*ling*) paroksitonon, oštar naglasak na pretposljednem slogu

parol|i 1. (*ntr*) izgovarati, zboriti; 2. (*tr*) govoriti, kazivati; ~**o** 1. govor; 2. izgovor, izražavanje; 3. narječje; 4. zadana riječ; ~**a** govorni, usmeni; ~**e** govorno, usmeno; ~**ači** govoriti loše ili besmisleno; ~**adi** dugo ili stalno govoriti; držati govor; ~**ado** 1. govorenje, kazivanje, pripovijedanje; 2. govor, predavanje; ~**anto** govornik, predavač; ~**arto** re-

torika, vještina govorništa; ~**figuro** jezična figura; ~**ema** brbljav, govorljiv, pričljiv; **al~i** osloviti nekoga; **antaü~o** predgovor, proslav; **čirkaü~o** okolišanje; **čirkaü~i** okolišati; **ek~i** progovoriti, početi govoriti; **el~i** izgovoriti; **fuš~i** loše govoriti, loše se izražavati; **inter~i** razgovarati; **inter~(ad)** razgovor, razgovaranje; **kontraü~i** (*ntr*) proturječiti, protusloviti, protiviti se, suprotstavljati se; **kontraü~o** proturječje, protuslovlje, kontradikcija; **kontraü~a** proturječan, protuslovan, kontradiktoran; **mis~o** pogreška u govoru; **post~o** pogovor, epilog; **pri~i** razmatrati, tretirati, dogovarati nešto; **pro~i** (*tr*) zagovarati; **pro~anto** zagovornik; **sen~a** bezglasan; **sen~i** bezglasno, bez glasa, bez riječi; **aüd~ilo** slušalica (telefonska); **laüt~ilo** razglas, mikrofon; **naz~i** govoriti kroz nos; **pik~o** bockanje, zadirkivanje; **švel~o** hvalisanje, nadimanje; **ventro~isto** trbuhozborac

paronihi|o (*med*) paronihija, akutna upala na rubovima noktiju

paroniki|o (*bot*) hrskavica (*Paronychia*), iz por. karanfila

paronim|o (*gram*) paronim; riječ glasovno slična nekoj drugoj riječi, ali različita po postanku, značenju i sl.

paronomazi|o (*knjiž*) paronomazija, retorička figura u kojoj se nižu riječi istog ili sličnog korijena

parotid|o (*anat*) parotida, zaušna žlijezda; velika parna žlijezda slinovnica u dubini između uha i donje čeljusti; ~**ito** (*med*) zaušnjaci, podušnjaci, mumps, upala parotide = MUMPSO

parsek|o (*astr*) parsek, parsek, mjera za daljinu udaljenosti objekta čija je godišnja paralaksa jedna lučna sekunda

Parsi|oj Parsi, etnička skupina u Indiji; ~**a** parsijski; ~**ismo** parsizam

part|o dio, komad, čestica; *usp.* **ono**, **porcio**; ~**a** djelomičan; ~**e** djelomično, djelomice, dijelom; ~**afo** odlomak; ~**eto** djelić; ~**igi** dijeliti, podijeliti, razdijeliti; ~**igo** podjela, razdioba; ~**opreni** sudjelovati, učestvovati; ~**opreno**, ~**oprenado** sudjelovanje, učestvovanje; ~**oprenigi** učiniti da netko sudjeluje; **dis~igi** rastaviti, razdvojiti, razmontirati; **plej~e** većinom, većim dijelom; **plej~o** većina; **dorso~o** naslon sjedalice; **gardo~o** trajanje stražarenja, čuvanja; **kapo~o** uzglavlje kreveta; **pied~o** podnožje kreveta, dio kreveta gdje leže noge; **tempo~igo** (*inf*) tempiranje informacija u kompjuteru; **ter~o** kopno, kontinent

part|oj (*pov, etn*) Parti, turanski nomadi naseljeni u Perziji u starom vijeku gdje su imali snažnu državu i razvili veliku kulturu

partenium|o* (*bot*) meksički gumijevac (*Parthenium argentatum*) iz por. glavočika, izlučuje cimetnu kiselinu

partenocis|o (*bot*) lozika (Parthenocissus) iz por. loza; **kvinfolia ~o** peterolisna lozika, divlja loza (*P. quinquefolia*)

partenogenez|o (*biol*) partenogeneza, način razmnožavanja biljnih i životinjskih vrsta pri kojem se ženska spolna stanica razvija bez prethodne oplodnje

parter|o parter 1. (*kaz*) parket, dio kazališnog ili kinematografskog gledališta u razini pozornice; 2.

- (hort) dio parkovne površine oblikovan travnjakom i cvjetnjakom; 3. (sport) tlo na kojemu vježbaju gimnastičari
- partij|o** partija 1. (pol) stranka, politička stranka; 2. (sport) društvena igra od početka do svršetka igranja; 3. ženik ili udavača s dobrim uvjetima za brak; ~a partijski, stranački; ~ano partijac, član partije; ~aniži učlaniti se u partiju; ~estro čelnik, vođa partije; ~du~a dvopartijski; ~ekster~a izvanpartijski; ~sam~ano član iste stranke; ~sen~a nepartijski, nestranački; ~unu~a jednopartijski, jednostranački; ~Labor~o radnička stranka
- particip|o** (gram) particip, glagolski pridjev
- partikl|o** partikula, čestica; **anti~o** antičestica
- partikul|o** (gram) partikula, čestica, riječ; naziv za neke nepromjenjive, obično kratke riječi (npr.: ajn, ja, kiel, nu, ču)
- partikular|a** partikularan 1. djelomičan; 2. poseban, istaknut; ~ažo istaknuta pojedinost
- partitiv|a** (gram) partitivan, dijelni; ~a **prepozicija** partitivni prijedlog (op. da je partitivni prijedlog koji se upotrebljava umjesto de uz partitivni genitiv)
- partitur|o** (glazb) partitura, skup dionica kompozicije (zborna partitura, orkestralna partitura)
- partizan|o** (voj) partizan, gerilac, pripadnik neredovite vojske, koja se bori protiv neprijatelja na okupiranom području
- partner|o** partner 1. suvlasnik, suradnik, kompanjon; 2. suigrač; 3. drug, prijatelj, ljubavnik
- paru|o** (orn) sjenica (Parus), ptica pjevica iz roda vrapčarki; ~edoj porodica sjenica (Paridae)
- paruzi|o** (kršč) paruzija, u Bibliji ponovni dolazak Isusa Krista na zemlju
- parvenu|o** parveni, skorojević, skorostek, arivist, snob
- pas|i** (ntr) 1. proći, prijeći, prolaziti; 2. isteći, minuti; 3. idući proputovati, prolazeći prevaliti; 4. položiti ispit, pohađajući završiti razred; 5. (pren) upoznati, iskusiti; ~o prolaz, istek; ~ado prolazanje; ~ažo događaj, ono što je prošlo; ~anta prolazan; ~anto, **preter~anto** prolaznik; ~ejo prolaz, prijelaz; **traknivala** ~ejo prijelaz pruge; ~ema brzoprolazan; ~igi provesti, voditi nekoga, dodati nešto nekome; ~inta prošli, minuli; ~intažo prošli događaj; ~inteco prošlost; ~intjara prošlogodišnji; ~umi 1. provesti se; 2. tumarati, lunjati, skitati se; **for~i** 1. proći, minuti, otići i nestati; 2. preminuti, umrijeti; **preter~i** 1. proći pored nekoga ili nečega; ; **sub~ejo** pothodnik; **super~ejo** nathodnik, nadvožnjak; **tra~i** proći kroz; provesti, doživjeti; **tra~ejo** prolaz; **trans~i** prijeći preko, nadicati, nadilaziti, premašiti; **kruc~i** (tr) križati se; **mont~ejo** prijevoji, gorsko sedlo; **tempo~igo** provod, razonoda
- pasag|o*** pasaž 1. prolaz, prijelaz, prelazak; 2. natkrivena ulica, prolaz ispod kuće iz ulice u ulicu; 3. odlomak, stavak, pasus u knjizi, u muzičkom djelu
- passađer|o** putnik (u brodu, vlaku, autobusu, zrakoplovu); **kaš~o** slijepi putnik; ~trajno putnički vlak
- pasakal|o*** (glazb) pasakalja (pasacalle), ulična glazba u zemljama Južne Amerike; svira se poput koračnice ili brzog plesa, ili se pjeva kao razuzdana serenada
- pasament|o** vrpca, traka, resa, obrub, uzica (obično isprepletana kao ukras na odjeći)
- pasat|o** (met) pasat; stalan umjeren vjetar koji puše između tropa i ekvatora = ALIZEO
- pase|o** prošlost = PASINTECO, PASINTAJO
- paser|o** (orn) vrabac (Passer), ptica iz por. vrabaca; ~oformaj vrapčarke (Passeriformes); red ptica u koje spadaju lastavica, drozd, svraka, gavran; **dom~o** domaći vrabac (P. domesticus); **mont~o** planinski vrabac (P. montanus); **neğ~o** snježni vrabac (Montifringilla nivalis)
- pasij|o** strast, žudnja, pohota, požuda, nagon; ~a strastven, nagonski; ~e strasno, strastveno; ~igi pobuditi strast; ~iži postati strastven, zanositi se; **sen~a** koji je bez strasti
- pasiflor|o** (bot) pasiflora, Kristovo cviče, muka Kristova (Passiflora) iz istoimene porodice
- Pasion|o** (kat) Pasija, Muka Isusova 1. (knjiž) pasijska igra; 2. (glazb) oratorij na temu muke i smrti Kristove
- pasiv|a** pasivan, nedjelatan, ravnodušan, bezvoljan, neotporan; 2. (gram) pasivni; ~o 1. (gram) pasiv, trpni glagolski oblik; 2. (ek) pasiva, dugovi, gubici; ~ažo (fin) svaka stavka pasive; ~eco pasivnost, neaktivnost, nerad; ~igi pasivizirati, učiniti pasivnim, nedjelatnim
- Pask|o** (kršč) Uskrs, kršćanski blagdan kojim se slavi dan Kristova uskrsnuća; ~a **Insulo** (geog) Uskršnji otok, u Pacifiku
- paskal|o** (fiz) paskal, jedinica tlaka
- paskvil|o** (knjiž) pamflet
- pasodobl|o*** pasodoble 1. južnoamerički ples, izvodi se u tri razna ritma; 2. (sport) jedan od obveznih natjecateljskih plesova u umjetničkom klizanju i koturaljkanju
- paspal|o*** (bot) divlji troskot (Paspalum) iz por. trava
- paspartu|o** paspartu 1. (lik) podloga od kartona koja obrubljuje grafike ili slike; 2. ključ koji otvara više brava; 3. slobodna ulaznica za bilo koje mjesto; 4. slobodna putovnica za neku državu
- pasport|o** putovnica, putna isprava, pasoš
- past|o** (kul) 1. tijesto; brašno s vodom i kvascem za posebne vrste tijesta; 2. pasta (za čišćenje, mazanje); ~ažo tjestenina; ~ujo načve = KNEDUJO; ~platigilo valjak za tijesto, razvijač, valjalo; **dento~o** pasta za zube
- pasteč|o** (kul) pašteta; smjesa od usitnjena mesa, jetara ili ribe sa začинима (obično u kutijama ili u tubama)
- pastel|o** (farm) pastila, sitna plosnata tableta u ljevakarništvu
- pastern|o** putica, dno konjske noge iznad kopita koji odgovara kopitnoj kosti trećeg prsta
- pasteüriz|i** (tr) pasterizirati, sterilizirati hranu za grijavanjem do određene temperature i naglim hlađenjem
- pastič|o** pastiš 1. loše imitirano umjetničko djelo; 2. krivotvorina, patvorina, lažno izdanje
- pastinak|o** (bot) pastinak (Pastinaca) iz por. štitarki; **Kultiva** ~o sjetveni pastinak (P. sativa ssp. sativa), začinska ljekovita biljka; **sovağa** ~o divlji pastinak (P. sativa, ssp. sylvestris)
- pastis|o** (kul) mastika, mistra; alkoholno piće od mastiksa; pije se kao aperitiv ili s dodatkom vode

pastor|o pastor 1. (*vjer*) protestantski svećenik; 2. (*orn*) ružičasti čvorak (*Sturnus roseus*), iz por. vrapčarki

pastoral|o (*knjiž, kaz, glazb*) pastoral, dramsko ili glazbeno djelo koje prikazuje idiličan život pastira
pastr|o (*vjer*) svećenik, prezbiter, službenik koji obavlja službu božju: *usp. sacerdote, monaho, bonzo, bramano, imamo, pastoro, kleriko, ordinio*; ~a svećenički; ~i (*ntr*) biti svećenik, obavljati svećeničku službu; ~aro svećenstvo, kler; ~eco svećeništvo; ~iği zaređiti se za svećenika; ~ino svećenica; **čef~o** 1. glavni svećenik; 2. = ČEFPONTIFIKO; **eks~iği** raspopiti se, svući se, napustiti svećeničku službu; **kapel~o** kapelan

paš|i (*ntr*) hodati, koračati; ~o korak, koračaj, iskorak, jedan pokret nogom pri hodanju; ~ado hodanje, koračanje; ~ego veliki korak; ~eti koracati, hodati malim koracima; ~osigno trag koraka; ~ošanği promijeniti korak; ~oteni držati korak, ići ukorak s nekim; **al~i** pristupiti nekome, prihvatiti se nečega; **antaũ~i** prethoditi, ići naprijed, ispred; **antaũen~i** napredovati, ići naprijed; **antaũ(en)~o** pomak naprijed, napredak; **ek~i** zakoračiti, krenuti, početi; **el~i** istupiti, istupati; **en~i** ući; **mis~o** pogrešan korak; **preter~i** proći pokraj nekoga; **retro~i** zakoračiti unatrag, nazadovati; **sur~i** stati na nešto, nagaziti; **trans~i** prijeći preko nečega, prekoračiti; **anser~i** ići jedan za drugim; **danco~o** plesni korak

paša|o (*isl, pov*) paša; naziv civilnih i vojnih dostojanstvenika u Turskom carstvu

pašalik|o* (*pov*) pašaluk, najveća upravna teritorijalna jedinica u Turskom carstvu

pašt|i (*tr*) napasati, pasti, čuvati blago na paši; ~ataro 1. stado, krdo stoke; 2. (*kat*) pastva; ~ejo pašnjak, pašiste; ~iği napasati se, pasti; ~isto pastir; ~ista pastirski

paštel|o (*lik*) pastel 1. suha slikarska boja u obliku mekanih štapića; 2. A. tehnika slikanja s pomoću pastelnih štapića; B. slika u takvoj tehnici; ~a pastelni

pat|o 1. tava, tiganj; posuda s dugom drškom koja služi za prženje jela; 2. (*šah*) pat, neodlučni završetak igre, kada igrač na potezu ne može povući nijednu figuru; ~kuko (*kul*) palačinka = KRESPO

patat|o = BATATO

patel|o¹ (*anat*) patela, čašica, iver (*patella*), kost s prednje strane koljenog zgloba, koja pomaže djelovanju četveroglavog bedrenog mišića

patel|o² (*zoo*) priljepak, obični priljepak, lupar; vrsta morskog plasnogatog mekušca iz razreda puževa

paten|o 1. (*kršč*) patena, plitica za hostiju; 2. klizaljka

patent|o patent, isprava koja potvrđuje isključivo pravo izumitelja na primjenu njegova izuma; *usp. koncesio, licenco*; ~ajfo patent, patentno pravo; ~iği patentirati; prihvatiti, zatražiti, dobiti patent

patern|o* uzorak, obrazac, model, šablona

paternalism|o paternalizam, blagonaklonost; pokroviteljski odnos prema podčinjenima u obavljanju vlasti

~pati|o -patija; kao drugi dio složenice označuje bolest (**neũro~o, osto~o**)

patienc|o (*bot*) vrtna kiselica, pitomi štavelj, pitomo zelje (*Rumex patientia*) iz por. dvornika

patin|o (*kem, min*) patina, vrsta oksidacije, sloj starine na tvarima i predmetima

patn|o (*građ*) krovna greda, potporanj krovišta

patogen|a patogen, zarazan, koji uzrokuje bolest

patogenez|o (*med*) patogeneza, postanak i razvoj neke bolesti

patognomoni|a (*med*) patognomičan, koji je karakterističan za neku bolest (držanje tijela, hod, kretanje)

patolog|o (*med*) patolog; ~io patologija, znanost o bolesnim procesima i stanjima u organizmu; poznavanje bolesti; ~ia patološki; **fito~io, plant~io** (*bot*) fitopatologija, znanost koja proučava biljne bolesti; **psiko~io** (*med*) psihopatologija, grana psihologije koja proučava nenormalne psihičke pojave

patos|o patos, žar, jako oduševljenje; *usp. bombašto, emfazo, vervo*

patr|o otac 1. muški roditelj svojoj djeci; 2. opći naziv za svećenika redovnika; 3. (*pren*) tvorac nečega, začetnik, osnivač; **P~onia** (*kat*) Očenaš; ~a očinski, očev; ~i biti otac; ~eco očinstvo; ~io, ~ujo domovina; ~ino majka; ~ina majčinski; ~ini biti majka, brinuti se kao majka; ~ineco majčinstvo; ~ologio (*teol*) patrologija; **bo~o** tast, svekar; **bo~ino** punica, svekrva; **boge~o** 1. tast i punica, svekar i svekrva; 2. tast i punica po tzbini, svekar i svekrva po tzbini; **ge~oj** roditelji; **duon~o** očuh; **duon~ino** mačeha; **pra~o** praotac, predak; **pra~oj** preci pređi; **sam~a** koji ima istog oca; **sam~ina** majka koji ima istu majku; **sam~iano, sam~ujano** zemljak, rođijak, kompartiot, onaj koji je iz istoga kraja; **sen~a** koji nema oca; **bapto~o** krsni kum; **Di~ino** Majka Božja; **gento~o** otac, osnivač plemena; **sol~ino** samohrana majka

patriark|o (*bibl*) patrijarh 1. praotac židovskog naroda; 2. (*vjer*) biskup jedne od velikih apostolskih stolica; 3. (*pravosl*) poglavar autokefalne pravoslavne crkve; 4. (*kat*) počasni naslov nekih katoličkih metropolita; ~a patrijarhalan; ~eco patrijarhalnost

patric|o patrica 1. čelični kalup prema kome se liju matrice; 2. (*tisk*) ispušeni pečat, žig za reljefni tisak; 3. spiralno svrdlo; ~i (*tr*) utisnuti žig

patrici|o patricij, u antičkom Rimu plemić po rođenju; ~a patricijski

patrimoni|o* patrimonij, baština, očevina, nasljedstvo od oca

patriot|o patriot, rodoljub, domoljub; ~a patriotski, rodoljubni, domoljubni; ~ismo patriotizam, rodoljublje, domoljublje

patristik|o = PATROLOGIO

patrol|o patrola, izvidnica, ophodnja; ~i (*ntr*) patrolirati, biti u ophodnji

patron|o patron 1. (*pov*) u antičkom Rimu patricij koji štiti svoje klijente i libertine; 2. (*vjer*) svetac koji se slavi kao zaštitnik; 3. (*razg*) pokrovitelj, zaštitnik; ~a pokroviteljski, zaštitnički; ~i (*tr*) štiti, biti zaštitnik; ~ado štćenje; ~eco pokroviteljstvo, patronat

paūlan|o (*kat*) pavlin, pripadnik reda posvećenog sv. Pavlu, pustinjaku iz Tebe

paūlini|o (*bot*) paulinija (*Paullinia*) iz por. sapunjavki

paūlovni|o (*bot*) paulovnja (*Paulownia*) iz por. trubača
paūper|a* siromašan, ubog, bijedan; ~o pauper, siromah, ubogar, bijednik, jadnik
paūperism|o pauperizam, siromaštvo, siromaština, oskudica, bijeda
paūs|i (*tr*) kopirati, precrtati na pauspapiru; ~afo kopija, reprodukcija na pauspapiru; ~papero pauspapir
paūšal|e* paušalno, određeno pogodbom na temelju približne vrijednosti
paūt|i (*ntr*) mrštiti se, mrgoditi se; ~ulo mrgud
paūz|o pauza, odmor, predah, stanka, prekid; ~i (*ntr*) pauzirati, predahnuti, odmoriti se; sen~e bez predaha, neprekidno; labor~o radni odmor; milit~o (*voj*) primirje; *usp.* interpaco, batalhalto, armistico
pav|o (*orn*) paun (*Pavo*), rod velikih domaćih šarenih ptica iz reda kokoški, kojih mužjak ima osobito lijep lepezast rep; ~i (*ntr*) šepiriti se, kočoperiti se kao paun
pavan|o (*glazb, pov*) pavana, stari polagani dvorski ples
pavez|o (*pom*) zaštitni rubnjak broda
pavian|o (*zoo*) pavijan (*Papio*), rod snažnih majmuna iz por. zamoraca s crvenom stražnjicom i glavom sličnoj psećoj
pavilon|o (*građ*) paviljon 1. natkrivena laka građevina u vrtovima ili parkovima; 2. prostorija u kojoj su smješteni izložbeni predmeti na izložbama; prostorija ili odjeljenje za specijalne namjene
pavim|o pločnik, nogostup, trotoar; ~i (*tr*) popločiti, asfaltirati; ~ero pločica ili kamen za popločavanje
pazigraf|o pazigrafija, sustav univerzalnog pisma, čiji znakovi izražavaju ideje, a ne riječi
pazilali|o* pazilalija, sustav međunarodnog grafičkog pisma
pean|o pean 1. (*glazb, pov*) starogrčka svečana zborna pjesma zahvalnica slična himni; 2. (*voj*) vojnička pobjednička pjesma
pec|o dio, komad, odlomak, odrezak; ~eto komadić; ~etigi komadati, dijeliti u komadiće; dis~igi raskomadati, iskomadati; divers~a koji se sastoji od raznih komada; po~e po komadu; unu~a koji je u jednom komadu; vic~o zamjenski dio; angul~o kutni dio; pan~o kriška kruha; rond~o okrugli komad (salame i sl.); ter~o parcela
pecaj|o (*bot*) = PEKINA BRASKO
peč|o 1. katran, smola; 2. peh, nezgoda, neprilika; ~i (*tr*) premazati smolom; ter~o asfalto
pečblend|o (*kem*) uranski smolinac, najvažnija i najbogatija uranska ruda
pedagog|o pedagog; ~io pedagogija, ukupnost znanja o metodama, sredstvima itd. odgoja i obrazovanja; ~ia pedagoški
pedal|o (*teh*) pedala, papučica, poluga koja pritiskom noge pokreće pogonski mehanizam; ~i (*ntr*) pritisnuti pedalu; brems~o kočnica, bremza; gas~o papučica za pokretanje; kluč~o papučica za spojku
pedali|o (*bot*) pedalijski (*Pedaliium murex*) iz por. pedalijski; mošusna je mirisa, služi u medicini
pedant|o pedant, sitničavac, cjepidlaka; čovjek koji gleda na sitnice; ~a pedantan, sitničav; ~eco pedantnost, sitničavost

pedel|o poslužitelj, podvornik (u crkvama, školama, na sudu)
pederast|o peder, homoseksualac; ~io pederastija, spolna sklonost muškarca prema muškarcima
pediatr|o (*med*) pedijatar; ~io pedijatrija, grana medicine koja se bavi dječjim bolestima i njihovim liječenjem
pedicel|o (*bot*) = PEDUNKLETO
pedigre|o* pedigre, rodovnik; 1. dokument s podacima o podrijetlu i odabiru životinja (pasa, konja i drugih); 2. informacije o podrijetlu, naobrazbi, karijeri neke osobe
pedik|o (*ent*) uš (*Pediculus*), beskrilni kukac nametnik koji siše krv ljudima i životinjama; ~a ušljiv; ~ovo gnjida; bird~o tekut; sen~igi očistiti od ušiju
pedikular|o (*bot*) ušljivac, ušljivica, krvošnica (*Pedicularis*), rod iz por. strupnikovki
pedikur|i (*tr*) pedikirati, njegovati stopala i nokte; ~isto pediker; ~o pedikura
pediment|o* (*geol*) pediment, blaga kosina planinskog podnožja
pedolog|o (*geol, agr*) pedolog; ~io pedologija, tloznanstvo, istraživanje podataka i razvitka tla
pedometr|o pedometar, korakomjer, aparat za mjerenje koraka, pješice prevaljenog puta
pedunkl|o (*bot*) stapka 1. cvjetna stapka na kojoj stoji cvijet; 2. držak koji nosi reproduktivne organe gljiva i lišaja; ~eto stapčica, mali ogranak drugog reda na cvatnoj osi
peg|o (*orn*) djetlić (*Picus*) ptica iz por. djetlića; ~edoj porodica djetlića (*Picidae*); bunt~o veliki djetlić (*Dendrocopos*); ~oido tukavica (*Picoides*)
Pegaz|o Pegaz 1. (*mit*) Zeusov krilati konj; 2. (*astr*) zvijezde na sjevernom nebu; 3. (*pren*) simbol pjesničkog nadahnuća
pegmatit|o (*min*) pegmatit, gruba zrnasta vrsta rude u obliku žila, potječe iz novije faze razvoja Zemljine kore
pejorativ|a pejorativan, pogrdan, posprdan; ~o pejorativ, pogrdnica, riječ pogrdna ili posprdna značenja
pejotl|o (*bot*) pejotl (*Lophophora williamsii*), meksički kaktus iz kojeg se dobiva halucinogena droga meskalin
pejzaž|o pejzaž, krajolik, krajobraz; 2. (*lik*) slika koja predstavlja krajolik; ~isto pejzažist, slikar pejzaža
pek|i (*ntr*) grijehiti 1. (*vjer*) činiti grijeh; 2. činiti nešto krivo, praviti pogrešku; ~o 1. (*vjer*) grijeh; 2. prekršaj; ~a grešan; ~ado grijeseenje; ~anto, ~into, ~ulo grešnik; ~igi navesti na grijeh; ne~iva koji ne može grijehiti; pra~o istočni grijeh; pro~a žrtveni; koji ili kojeg se žrtvuje; sen~a bezgrešan, nedužan; sen~igi odriješiti od grijeha = PEKLIBERIGI
pekan|o (*bot*) pekan-orah, plod slatke karije; ~arbo, ~ujo slatka karija; v. karjo
pekari|o (*zoo*) pekari (*Tayassu pecari*), vrsta divlje svinje
pekl|i (*tr*) marinirati, pacati, praviti marinadu; namakati u rasolu, salamuri; ~afo (*kul*) marinada, jelo od pržene ribe u umaku od ulja, octa, luka i začina; ~akvo rasol, salamura
~peksi| (*med*) -peksi; u složenicama znanstveni sufix koji znači učvršćivanje (*npr.* nefro~o)

pekt|o (*kem*) pekt, radikal biljnih želatinoznih tvari; ~a čvrst, otvrdnut; ~ino pektin, želatinozna tvar u zreloom voću

pekten|o (*zoo*) češljača (*Pecten*), vrsta mekušca lepezaste školjke; **Jakoba** ~o jakobova kapica, kape-santa (*P. jacobaeus*)

pektine|o (*anat*) pektineus (*M. pectineus*), jedan od bedrenih mišića

pektoral|o (*anat*) pektoral, naziv za dva prsna mišića, velikog i malog (*M. pectoralis major* k *minor*)

pel|i (*tr*) 1. tjerati, goniti; 2. proganjati, siliti, prisiljavati, navoditi, nagovarati; 3. izazivati kakvu fiziološku reakciju (tjerati na kašalj, proljev); ~adi stalno tjerati; ~ado tjeranje, gonjenje; al~i dotjerati, dovesti, dognati; dis~i rastjerati; dis~itarno iseljeničtvo, dijaspora; el~i istjerati, izagnati; el~o izgon; for~i prognati; for~(ad)o progona, proganjanje; re~i potjerati natrag; sin~ado samoprishlavanje, gonjenje samog sebe; tra~i tjerati kroz; čas~o hajka; čas~antoj goniči u lovu, hajkaši, hajkači; lace~i tjerati do iznemoglosti; muš~ilo naprava za tjeranje muha; kamel~isto gonič deva; trud~i tjerati nekoga na nešto

pelad|o (*med*) čelavljenje, bolest opadanja kose

pelag|o (*zoo*) pelagijal, ukupnost biljaka i životinja, koje plivaju u vodi i nisu vezane za dno; ~a pelagičan, pelagijalan, koji živi na otvorenom moru

pelagr|o (*med*) pelagra, bolest uzrokovana nedostatkom vitamina B

pelargon|o (*bot*) pelargonija, geranija, iglica, muškati, žeravac (*Pelargonium*) iz por. iglica

pelasg|oj (*etn, pov*) Pelazgi, skupni naziv za predgrčko, možda i predindoeuropsko stanovništvo Grčke i dijela Balkana

pele|o* (*bot*) peleja, pelepaprat (*Pellaea*) iz por. *Sinopteridaceae*

pelel|o* (pale ale), englesko svijetlo pivo

pelerin|o (*odf*) pelerina, prostrani ogrtač bez rukava s prorezima za ruke i s kukuljicom

peletierin|o (*farm*) alkaloid od kore šipka, koristi se protiv trakavice

pelikan|o (*orn*) pelikan, nesit (*Pelecanus*), rod velikih bijelih ptica velika kljuna ispod kojeg je smještena rastezljiva vrećica za spremanje hrane; ~birdoj, ~oformaj red veslonoški (*Pelecaniformes*)

pelmel|o zbrka, nered, kaos = MIKSKONFUZO; ~a zbrkan, konfuzan

pelot|o pelota 1. vrlo tvrda loptica; 2. (*sport*) stara baskijska narodna igra odbijanja lopte rukom

pelt|o krzno, prerađena životinjska koža s dlakama; ~a krznen; ~afo odjevni predmet od krzna; ~čapo krznena kapa, šubara; ~isto krznar

pelv|o zdjela 1. plitica, patena; 2. (*anat*) zdjelica, dio tijela omeđen donjim dijelom prednjega trbušnog zida te križnom kosti i zdjelničnim kostima; ~a zdjelični; ~eto zdjelica; ~ometrio (*med*) pelvometrija, mjerenje zdjelice, osobito u poroditeljstvu; lav~o umivaonik, lavor; lit~o bolesnička noćna posuda

pemfig|o (*med*) pemfigus, kronična bolest s gnojnim mjehurićima

pemikan|o (*kul, etn*) pemikan, osušeno kosano meso, spljoštena konzervirana hrana na način sjevernoameričkih indijanaca

pen|i (*ntr*) nastojati, truditi se, trsiti se, zalagati se; ~o trud, muka, napor, teškoća, tegoba; ~a mučan, trudan; ~e jedva, s mukom, mučno; ~adi mučiti se, nastojati, truditi se; ~ado nastojanje, zalaganje, mučenje; ~egi jako se truditi; ~ema požrtvovan, predan; ~iga naporan; ~inda vrijedan truda; pri~i potruditi se oko nečega; mal~e bez muke, bez truda; sen~e lagano, bez ikakvog truda

penal|o penal 1. (*sport*) kazneni udarac, u nogometu jedanaesterac; 2. globa, ugovorena odšteta

penat|oj (*mit*) Penati, starorimski kućni bogovi; sve-tište im je ognjište u atriju

penc|o (*novč*) peni (eng. penny), sitan novac u Velikoj Britaniji i nekim drugim zemljama

pend|i (*ntr*) visjeti; biti zakvačen, obješen; ~ado višenje; ~afo, al~afo privjesak, ono što visi; ~igi objesiti; ~igilo vješalica; ~igi biti obješen; ~umi objesiti nekoga; sin~umi objesiti se; ~umilo vješala; al~igi prikvačiti, objesiti na; de~i ovisiti, biti ovisan o nekome; de~a ovisan; de~afo sve ono što pripada nečemu; de~eco ovisnost, zavisnost; el~i visjeti iz; el~afo vanjska viseća ploča iznad vrata poduzeća ili trgovine; mal~igi skinuti ono što je obješeno; sende~a neovisan, nezavisan; sende~eco neovisnost, nezavisnost; super~i visjeti iznad; flug~i lebdjeti; ~seruro lokot, katanac

pendentiv|o (*grad*) pandantiv, kutni sferični trokut koji omogućuje postavljanje kupole na četvornu osnovicu

pendol|o 1. klatno, njihalo, šetalica na zidnoj uri; 2. (*igr*) ljuljačka, njihaljka; ~horlofo ura njihalica; ~a njišući; ~i (*ntr*) njihati se, ljuljati se; sekundo~o (*fiz*) klatno kojega vrijeme traje točno sekundu

pendrek|o* pendrek, policijska palica; ~i (*tr*) tući pendrekom

pen|o (*zoo*) velika kozica (*Penaeus*) vrsta većih škampa, jestivih morskih rakova iz dubokih mora; ~edoj porodica kozica (*Peneidae*)

Penelop|o (*knjž*) Penelopa, vjerna žena kralja Odisseja

penep|an|o (*geol*) penep|en, blago valovita površina zemlje, nastala riječnom erozijom i denudacijom za relativnog tektonskog mirovanja i nepromjenjivih klimatskih uvjeta

penetr|i (*ntr*) prodrijeti 1. proći kroz nešto silom; 2. probiti se, prokrciti si put; 3. shvatiti bit čega, proniknuti u nešto; ~(ad)o prodor, prodiranje, pronicavost; ~ebla probojan, prodoran, kroz koji se može prodrijeti; ~ema prodoran, poduzetan, pronicav; ~igi udubiti se, biti zahvaćen; ~iveco (*fiz*) probojnost; el~i izviriti, proviriti; en~o uvid u što; ne~ebla neprobjan; duon~ebla poluprobjan; inter~i prodirati jedno u drugo; tra~i prodrijeti kroz, potpuno prodrijeti

penicil|o (*bot*) zelena plijesan (*Penicillium*), rod saprofitskih gljiva iz por. *Trichocomaceae*; uzrokuju plave ili zelene naslage na kruhu, siru, limunu; iz nekih je izoliran penicilin; ~ino (*farm*) penicilin, antibiotik dobiven od zelene plijesni, a koji je lijek protiv mnogih zaraznih bolesti; ~inazo (*kem*) bakterijski enzim razgrađuje penicilin; ~inoterapija terapija penicilinom

penicili|o = PENICILO

penik|o 1. kist; 2. slikarska četkica; 3. (*lik*) slikarski stil; ~i (*ntr*) slikati kistom, premazivati kistom;

~eto mali kist, četkica; ~forma koji je u obliku kista; **raz~o** briačka četkica; **tuč~o** kist za tuš

penis|o (*anat*) penis, udo, muški spolni organ; ~**ingo** kondom, prezervativ ~**ito** (*med*) upala penisa

penitenc|o* (*kat*) kajanje, pokajanje, ispaštanje, pokora

pens|j (*ntr*) misliti 1. razmišljati rasuđivati; 2. smatrati, držati za; 3. namjeravati, kaniti; ~**o** misao, mišljenje, zamisao; ~**ado** razmišljanje; ~**ema** zamišljen, sklon razmišljanju; ~**iga** zabrinjavajući; ~**ulo**, ~**isto** mislilac; **antaũ~i** predvidjeti, planirati, unaprijed odrediti; **ek~i** pomisliti; **el~i** izmisliti, pronaći; **el~into** izumitelj, pronalazač; **en~a** zamišljen; **krom~o** primisao, skrivena misao; **ne~ebla** nezamisliv, nevjerovatan; **pri~i** promisliti; **pri~ado** promišljanje; **pri~ema** sklon promišljanju; **senpri~a** nepromišljen, lakovjeran; *usp. vanta, frivolna; kaš~o* = KROMPENSO; **liber~a** slobodouman; **liber~ulo** slobodoumnik; **profund~a** dubokouman; **trud~o** opsesija, opsjednutost, misao koja se nameće = obsedo

pense|o (*bot*) mačuhica (*Viola tricolor*); **ĝardena ~o** vrtna mačuhica (*V. x wittrockiana*) = VIOLEGO; **trikolora ~o** divlja mačuhica, trobojna ljubica, gospina ljubica, dikino oko (*V. tricolor*), služi u medicini = TRIKOLORETO

pensi|o penzija, mirovina, mjesečni dohodak umirovljenika; ~**i** (*tr*) plaćati penziju, penzionirati; ~**igĩ** umiroviti se, penzionirati se, ići u mirovinu; ~**ulo**, ~**ito** umirovljenik, penzioner = EMERITO

pension|o penzion, ugostiteljski objekt koji pruža konačište i prehranu; (*op.* ne odnosi se na pružanje ugostiteljske usluge)

pensionat|o internat, odgojni zavod zatvorenog tipa = INTERNULEJO

pent|j (*ntr*) kajati se, ispaštati, žaliti zbog čega; ~**o** kajanje, pokora, ispaštanje; ~**igi** učiniti da netko ispašta; ~**ofari** okajavati, činiti pokoru

penta| penta-; kao prvi dio složenice označuje ono što je povezano s brojem pet (npr. pentaedro)

pentandr|o* (*bot*) prašljika (*Salix pentandra*) iz por. vrba

pentagon|o (*mat*) peterokut, pentagon

pentagram|o pentagram, peterokutni lik, petokraka zvijezda

pentakord|o (*glazb*) pentakord 1. instrument sa 5 žica; 2. suzvuk od pet tonova

pentametr|o (*knjiž*) pentametar, stih od pet stopa

pentatlon|o (*sport*) pentatlon, petoboj, najvažnija disciplina antičkih olimpijskih igara

pentatom|o (*ent*) štitasta stjenica (*Pentatoma*), rod nametnika na žitaricama; **malbonodora ~o** smrdibuba (*Pentatoma baccharum*)

Pentekost|o (*kat*) Duhovi, blagdan koji se slavi pedeseti dan po Uskrsu

pentod|o (*el*) pentoda, elektronka s pet elektroda

pentotal|o (*farm*) pentotal, općeanestetička droga

pentr|j slikati 1. bojati, bojiti; 2. (*pren*) opisivati; ~**a** slikarski, slikovni; ~**ado** slikanje; ~**afo** slika, umjetničko djelo izrađeno u bojama na ravnoj podlozi; ~**ejo** slikarski atelier, slikarska radionica; ~**inda** slikovit; ~**isto** slikar; ~**oarto** slikarstvo; **pri~i** oslikati; **mar~afo** marina, morski pejzaž; **oleo~afo** uljena slika (obično na platnu)

peon|o 1. peon, nadničar u Latinskoj Americi; 2. (*šah*) pijun, pješak u šahu

peoni|o (*bot*) božur, peonija (*Paeonia*) iz por. božurovki; **oficina ~o** ljekoviti božur (*P. officinalis*)

pepl|j (*ntr*) cvrkutati, cvrčati, pijukati; ~(**ad**) cvrkut, cvrkutanje, cvrčanje, pijukanje

peperomi|o* (*bot*) peperomija, biberovac, paprovac (*Peperomia*) iz por. biberovki

pepl|o (*odj, pov*) peplos, ženska haljina u starih Grka i Rimljana, koja se kopčala kopčom na ramenu

peplis|o (*bot*) pilićnjak, skutnik, bardulja, bijela bardulja (*Peplis*) iz por. vrbica

peplom|o poplun, prošiven debeo zimski pokrivač punjen vunom, perjem ili vatom = PLUMONO

pepon|o (*bot*) 1. vrtna bundeva, vrtna tikva (*Cucurbita pepo*), uzgaja se radi jestivih plodova; 2. plod vrtno bundeve

peponed|o (*bot*) plod mnogih vrsta iz por. bundeva

pepsin|o (*biol*) pepsin, ferment želučanog soka koji razgrađuje bjelančevine na peptone i time pomaže probavi

peptid|o (*kem*) peptid, spoj dviju ili više aminokiselina; ~**azo** peptidaza, enzim koji rastvara peptide

pepton|oj (*fiziol*) peptoni, tvari koje sadrže dušik; osnova su bjelančevina iz kojih nastaju kod probave

per¹ (*gram*) s, pomoću, preko, po; prijedlog koji označuje sredstvo za obavljanje određene svrhe (lavi ~ sapa = prati sapunom); ~**a** posredni pomoćni; ~**e**, ~**e de** s pomoću, posredstvom; ~**i** (*ntr* i *tr*) posredovati; ~**ado** posredovanje; ~**anto** posrednik; ~**isto** posrednik (kojemu je to zvanje); **sen~a** neposredan, izravan; **sen~e** neposredno; **labor~ejo** zavod za zapošljavanje; ~**forto** nasilje; ~**forti** (*tr*) silovati; ~**laboro** zarada; ~**labori** zaraditi

per² (*kem*) per-; prefiks koji pokazuje visok stupanj oksidacije (-oksid)

percept|j (*tr*) shvaćati, poimati, zamjećivati, opažati, primati utiske; ~**o** percepcija, opažaj, zor; ~**ado** shvaćanje, poimanje; ~**ebla** shvatljiv perceptivan; pojmljiv; **ne~ebla** neshvatljiv, nepojmljiv; **mond~o** pogled na svijet

perč|o (*iht*) bodljikavi grgeč (*Gymnocephalus cernua*), slatkododna riba koštunjača

perd|j (*tr*) gubiti, izgubiti, upropastiti, pokvariti; ~**o** gubitak; ~**igi** prouzrokovati gubitak; ~**igĩ** izgubiti se; ~**ita** izgubljen; **dis~i** rasuti, rasipati

perdrik|o (*orn*) jarebica, trčka (*Perdrix*), rod ptica iz por. fazana, nalik na domaću kokoš; **rok~o** jarebica kamenjarka (*Alectoris graeca*)

perel|j (*ntr*) poginuti, izginuti, nestati; ~**o** propast, pogibija, smak; ~**igi** pogubiti, smaknuti, ubiti, lišiti života; ~**iga** poguban; **for~i** izginuti; **šip~o** potonuće broda

peremptor|a* peremptoran, presudan, odlučan, nepobitan, konačan, bezuvjetan, neodgodiv

peren|o* (*bot*) trajnica, perena, biljka koja se množi bez osobite njege; ~**i** (*ntr*) održati se više godina

perestrojk|o (*pov*) perestrojka, promjene i reforme ekonomskog i političkog sustava SSSR-a provedene za vrijeme predsjednika Gorbačova

perfekt|a savršen, besprijekoran, perfektan; ~**e** savršeno, perfektno; ~**o** (*gram*) perfekt, prošlo svršeno

glagolsko vrijeme; ~**a**o savršena stvar, ~**eco** savršenost, savršenstvo, besprijekornost; ~**igi** usavršiti; ~**īgi** usavršiti se; **ne~a** nesavršen, neperfektni
perfid|i (*tr*) izdati, iznevjeriti, odati, prevariti; ~(**aj**)o izdaja, prijevara; nevjera, podmuklost; ~**a** izdajnički; ~**ulo** izdajnik, **štat~ulo** neprijatelj države
perfor|i (*tr*) perforirati, probušiti, probiti, provrtjeti, prodrijeti; ~**ado** (*med*) perforacija
performanc|o* predstava, performansa, izvedba dramskog ili glazbenog djela
perfuz|i (*tr, med*) perfuzirati, prostrujati; umjetno prostrujati krv ili tekućinu u glavnu arteriju organa; ~**ado** perfuzija, infuzija, prostrujavanje; ~**ilo** aparat za perfuziju/infuziju
pergamen|o pergament; 1. kozja, ovčja ili teleća koža, koja služi za pisanje, uvezivanje knjiga i izradu bubnjeva; 2. (*pov*) stari spis napisan na takvu materijalu; 3. vrsta kožastog papira, čvrsta i neprozirna; ~**i** (*tr*) pergamentirati, dati izgled pergamenta
pergol|o pergola 1. brajda, odrina, sjenica sastavljena od niza stupova spojenih prečkama, obrasla lozom ili penjačicom; 2. (*pov*) u starokršćanskoj romaničkoj arhitekturi, pregrada podignuta nad prezbiterijem
periant|o (*bot*) perijant, ocvijeće, cvjetni ovoj
periastr|o* (*astr*) periarster, točka staze nekog objekta koja je najudaljenija od središnje zvijezde
pericikl|o (*bot*) pericikal, vanjski sloj stanica središnjeg valjka u korijenu i stabla
periderm|o (*bot*) periderma, sekundarno tkivo drvenastih biljaka
peridi|o (*bot*) peridija, plašt plodišta u gljiva mješnarki i stapčara
peridot|o (*min*) peridot, olivin, zelenkastožuti dragi kamen, vrsta krizolita; v. **krizolito**, **olivino**
peridotit|oj (*min*) peridotiti, skupina bazičnih dubinskih stijena tamne boje, sastavljena od olivina s piroksenom ili amfibolom
periferi|o periferija 1. (*mat*) obodnica, zatvorena krivulja koja omeđuje dio površine; 2. predgrađe, rubni dio grada; ~**a** periferni, periferni
perifraz|o (*ling*) perifriza, parafraza, opisno izražavanje
perige|o (*astr*) perigej, najudaljenija točka staze tijela koje se giba oko Zemlje
perigin|a (*bot*) periginski, obrasli cvijet čija je plodnica položena u blago udubljenom cvjetištu
periglaci|a (*min*) periglacialan, klimatski hladan; koji se nalazi na rubu kontinentalnog ledenog pokrivača
perigon|o* (*bot*) perigon, ocvijeće sastavljeno od listića jednakih po obliku i boji
periheli|o (*astr*) perihel, točka staze planeta najudaljenija od Sunca; v. **asfelio**, **apsido**
perikal|o* (*med*) perikal, kronična upala stopala uzrokovana gljivicom madurapiedo
perikardi|o (*anat*) perikard, osrčje; ~**ito** perikarditis, upala osrčja
perikarp|o (*bot*) perikarp, usplode, omotač oko ploda
perikop|o perikopa 1. (*kat*) ulomak svetog pisma za čitanje pri bogoslužju; 2. (knjiž) pjesničko djelo u metrički nejednakim kiticama; 3. ulomak rečenice uopće

perikrani|o* (*anat*) perikranij, opna lubanje, pokosnica oko lubanje
perilj|o (*bot*) perila (*Perilla*) iz por. usnača; **duonli-gna ~o** poludrvenasta perila (*P. frutescens*), služi kao začim
perimetr|o (*mat*) perimetar, opseg, obujam, obod; ~**io** perimetrija, metoda ispitivanja vidnog polja
perine|o (*anat*) perinej, medica, našva, spona između genitalija i čmara
period|o period 1. doba, razdoblje, odsječak vremena; 2. epoha, faza u razvoju, razdoblje koje je po nečemu karakteristično; 3. (*fiz*) vrijeme potrebno nekom oscilirajućem sustavu da izvrši jedan titraj; 4. (*ling*) niz od nekoliko smislom povezanih rečenica koje skladno slijede jedna za drugom i tvore stanovitu cjelinu; ~**a** periodičan, povremen, koji se ponavlja u određenim vremenskim razmacima; ~**a**o periodika, publikacija koja izlazi povremeno; ~**eco** periodičnost, povremenost; **ne~a**, **mal~a** neperiodičan, neredovit; **lum~o** trajanje dana; **mallum~o** trajanje noći
periostr|o (*anat*) periostr, pokosnica, zglobovna opna
peripat|o* (*zoo*) peripat, crvonožac (*Peripatus*), prijelazni oblik između kolutičavca i člankonošca
peripeti|o peripetija 1. neočekivan zaplet, obrat, iznenadna komplikacija; 2. (*knjiž*) preokret, rasplet dramske radnje
peripl|o (*pom*) periplus, brodarenje, brođenje, oplovljivanje, plovidba uz obalu neke zemlje i opis te plovidbe (u antičkoj geografiji)
periplokh|o* (*bot*) grčka luštrika, bokva (*Periploca graeca*) iz por. svilenica
periskop|o (*fiz*) periskop, optičko sredstvo za motrenje iz zaklona, koje je dio opreme podmornica
perisperm|o (*bot*) perisperm, hranjivo rezervno staničje u sjemenu
peristalt|o (*fiziol*) peristaltika, o volji neovisno stezanje i širenje želuca i crijeva, kojim se hrana pomiče kroz probavni sustav; ~**a** peristaltički
peristil|o (*grad*) peristil 1. (*pov*) unutrašnje dvorište antičke palače okruženo stupovljem; 2. predvorje, trijem sa stupovima
periteci|o (*bot*) peritecija, plodište gljive mješinarke kuglasta oblika
peritone|o (*anat*) peritoneum, potrbušnica, trbušna opna; ~**ito** peritonitis, upala potrbušnice
perk|o (*iht*) grgeč, ostruš, bandar (*Perca*), rod zlatnozelenkastih slatkovodnih riba koštunjača; ~**edo** porodica grgeča (*Percidae*); ~**oformaj** grgečke, red riba tvrdoperki (*Perciformes*)
perkal|o (*teks*) perkal, vrsta tankog gustog platna
perkelt|o* (*kul*) perkelt, govedi paprikaš
perkol|i (*tr*) perkolirati, procijediti, filtrirati; ~(**ad**)o perkolacija, cijedenje, filtriranje; ~**īgi** perkolirati se, filtrirati se; ~**ilo**, ~**atoro** perkulator, aparat za filtriranje
perkut|i (*tr*) kuckati, lupkati 1. udarati, tući po čemu; 2. (*med*) pregledavati kucanjem po tijelu; ~**o** (*med*) perkusija; ~**ilo** 1. (*med*) perkutator, liječnički instrument za perkusiju; 2. (*voj*) dio puške koji udara o kapsl
perl|o biser, perla 1. okrugla organska sedefasta tvorovina u ljušturi školjaka bisernica; 2. (*pren*) uzorna osoba ili stvar; ~**a** biserni; ~**i** (*ntr*) djelovati kao

- biser; ~očasi, ~ofiši tražiti i loviti u moru školjke bisemice
- perlamot|o** (*zoo*) sedef, perlmuter; unutrašnji sloj ljušture nekih školjaka i puževa, koji se prelijeva u duginim bojama i služi za izradu nakita; ~a sedefast
- perleč|o** (*med*) žvale, ranica na rubu usnica
- perlit|o** (*min*) perlit, eutektoidna mješavina ferita i cementita, strukturirana u legurama željeza i ugljika
- perlon|o** (*teks*) perlon, sintetično plastično vlakno i tkanina od njega
- permafrost|o*** (*geol*) permafrost, trajno zamrznuto tlo što nastaje kad je temperatuta tijekom više godina ispod ništice
- permaloj|o** (*teh, kem*) slitina nikla i željeza, koja ima veliku propusnost za magnetske sile
- permanent|a** permanentan, neprekidan, stalan, trajan; *usp.* **konstanta**
- permeabl|a** propustan, propustljiv, promočiv, permeabilan; *usp.* **tralasiva**; ~o propusnost; **absoluta** ~o (*fiz*) apsolutna propusnost; **relativa** ~o relativna propusnost; ~eco (*biol*) propustljivost; **ne~a** nepropustan, nepropustljiv, nepromočiv, nepermeabilan
- permeanc|o** (*fiz*) permeancija, propuštanje magnetnih silnica, vodljivost magnetnog kruga, recipročna vrijednost magnetnog polja
- permes|i** (*tr*) dopustiti, dozvoliti, odobriti; ~o dopuštenje, dozvola, odobrenje; ~ebla dopustiv, dozvoljiv, prihvatljiv; **for~i** odobriti odlazak, odmor, dopust; **for~o** dopust, godišnji odmor; *usp.* **ferio**, **libertempo**; **mal~i** zabraniti, ne dopustiti; **mal~o** zabrana; **pas~o** propusnica
- permi|o** (*geol*) perm, geološka formacija, posljednje razdoblje paleozoika
- permitiv|o** (*fiz*) permitivnost, fizikalna veličina, svojstvo dielektričnih tvari definirana omjerom električne indukcije u dielektriku i jakosti električnog polja koja djeluje na dielektrik
- permut|i** (*tr*) permutirati, pretvoriti, zamijeniti, izmijeniti, premjestiti; mijenjati oblik ili redosljed; ~a pretvorben, izmjenjiv; ~(**ad**)o permutacija, pretvorba, zamjena, izmjena, premještaj; ~ebla permutabilan, zamjenjiv, pretvorljiv
- perni|o** (*med*) ozeblina = FROSTINFLAMO, FROSTOŠVELO, FROSTABSCESO
- pernicioz|a** perniciozan, štetan, poguban, pogibljivan, ubitačan, koji je krajnje opasan, koji uzrokuje štetu
- peroksid|o** (*kem*) peroksid, oksid s više kiselina nego drugi oksidi
- peron|o** peron 1. (*grad*) vanjsko stubište koje vodi do glavnog ulaza u zgradu; 2. platforma na kolodvoru koja omogućuje pristup vlaku ili autobusu; *usp.* **kajo**
- perone|o** fibula, kopča = FIBULO
- peronospor|o** (*biol*) peronospora, (*Peronospora*), parazitska gljivica koja izaziva plamenjaču, bolest vinove loze i drugih viših biljaka
- perpendikl|o** perpendikulara 1. (*mat*) normala, okomica; 2. visak, uteg na niti, pomagalo za određivanje okomitog položaja; 3. (*pom*) zamišljen okomiti pravac na pramcu i krmi broda, koji omeđuje duljinu broda, okomica; ~a okomit
- perpendikular|a** = PERPENDIKLA
- perpetu|a*** neprekidan, beskonačan, stalan, vječan; **v. daūra, konstanta**
- perpleks|a** zapanjen, zaprepašten, zabezeknut, smeten, neodlučan; ~eco zapanjenost, zaprepaštenost, smetenost; ~igi zapanjiti, zaprepaštiti, smesti; *usp.* **konfuzi, konsterni, embarasi**
- Pers|o** (*etrn*) Perzijanac, Iranac; ~io, ~ujo (*geog, pov*) Perzija, do 1955 službeni naziv za Iran; ~a **Golfo** (*geog*) Perzijski zaljev
- perse|o** (*bot*) avokado (*Persea*) iz por. lovora; **Amerika** ~o američki avokado (*P americana*) = AVOKADUJO; uzgaja se radi jestivih plodova
- Perse|o** 1. (*mit*) Perzej, starogrčki junak; 2. (*astr*) zvijezde na sjevernom nebu; ~idoj (*astr*) perseidi, vrsta meteora koji kao da izviru iz zvijezda Perzej
- persekut|i** (*tr*) progoniti, proganjati, uznemiriti, uznemiravati; ~(**ad**)o progon, proganjanje; ~anto progonitelj, progonilac; ~igo progonstvo; ~isto (*prav*) javni tužitelj
- persien|o** žaluzine, rebrenice, rolete; pokretni rebraški kapci na prozorima za reguliranje svjetla i propuštanje zraka (duklapa ~o, markezforma ~o, levebla ~o) = LATŠUTRO
- persik|o** (*bot*) plod breskve; ~ujo, ~arbo breskva (*Prunus persica*), voćka iz por. ruža; **v. brunjono, nektarino**
- persikari|o** (*bot*) dvornik (*Persicaria*) iz por. dvornika; **makula** ~o pjegasti dvornik (*P maculosa*)
- persimon|o** (*bot*) persimon, virginijski dragun; voćka s velikim narančastim plodovima; **Japania** ~o japanska kaki jabuka (*Diospyros kaki*) = KAKINOKO; ~bero kaki, plod japanske smokve
- persist|i** (*ntr*) ustrajati, inzistirati, ne popuštati, ostati postojan; *usp.* **obstini, insisti**; ~(**ad**)o ustrajnost, nepopustljivost; ~a ustrajan, postojan, nepopustljiv; ~eco ustrajnost, nepopustljivost
- person|o** persona, osoba, biće; ~a osoban, vlastit, privat, intiman; ~e osobno, lično; ~afoj personalije, osobne stvari, osobni podaci; ~aro osoblje, personal; ~eco osobnost, ličnost; ~igi personificirati, utjeloviti; *usp.* **enkorpigi**; **krom~o** treća osoba; **sen~a** bezličan
- personal|o** 1. osobna zamjenica; = PERSONPRONOMO; 2. personal = PERSONARO
- perspektiv|o** perspektiva 1. točka gledišta, gledište, stanovište, stajalište; 2. izgledi za budućnost; 3. (*lik*) slika ili crtež nečeg promatranog iz daljine; pogled u daljinu koji se pruža s nekog mjesta; 4. (*mat*) dio deskriptivne geometrije u kojem se obrađuju metode prikazivanja prostornih objekata s pomoću središnje projekcije; ~e perspektivno, u perspektivi; **sen~a** bezizgledan, besperspektivan
- perspir|i*** (*ntr*) znojiti se, isparivati se, hlapiti; ~(**ad**)o znoj, znojenje, isparivanje, perspiracija
- persvad|i** (*tr*) nagovoriti, privoljeti, navesti na; ~(**ad**)o nagovor, nagovaranje, uvjeravanje
- perturb|i** (*tr*) 1. ometati, remetiti, narušavati; 2. zbuniti, uznemiriti, uzrujati; ~o perturbacija 1. smetnja, uznemirenje, zbrka, nered; 2. (*med*) poremećaj funkcija u organizmu; 3. (*astr*) poremećaj u gibanju planeta pod utjecajem sila drugih nebeskih tijela; 4. (*fiz*) prekid regularnosti prirodnih fenomena; 4. (*radiofon*) prekid radio-prijenosa

zbog vanjskih fenomena; ~**ografo** (*el*) aparat za mjerenje poremećaja; ~**iĝi** imati smetnje; **sen~iĝi** ukloniti smetnje; **glut~o** smetnje kod gutanja; **stomak~o** želučane smetnje

Peru|o (*geog*) Peru, država u Južnoj Americi na obali Tihog oceana; ~**ano** (*etn*) Peruanac

peruk|o vlasulja, perika, umjetna kosa

pervers|a perversan, nastran, izopačen, spolno razvratan; ~**eco** perversnost, nastranost; ~**iĝi** izopačiti

perversi|o (*med*) perverzija, nastranost; ~**ulo** pervertiti, spolno nastran čovjek

pes|i (*tr*) vagati 1. mjeriti težinu; 2. (*pren*) procjenjivati, prosuđivati; ~(**ad**)**o** vaganje, mjerenje, odmjeravanje; ~**adejo** mjesto vaganja stoke; ~**ilo** vaga 1. kućna vaga; 2. (**P**)~**ilo** (*astr*) zvijezde u zodiaku između Škorpiona i Djevice; ~**iltaso** plitica vage; **ne~ebla** nemjeriv, neizmjeriv; **pri~i** odvagnuti, odmjeriti

pes|o (*novč*) peso, osnovna novčana jedinica u nekim južnoameričkim zemljama; ~**eto** (*pov*) peseta, bivša španjolska novčana jedinica

pesari|o (*med*) pesar, gumeni uložak za podizanje spuštene maternice; služi i za sprečavanje začeca

pešev|o* (*novč*) pesewa, ganska novčana jedinica, stotinu cedija

pesim|a* najgori = **PLEJ MALBONA**

pesimism|o pesimizam 1. mračno raspoloženje, sklonost očekivanju zla u svim događajima; 2. (*fil*) nazor koji poriče vrijednosti života i tvrdi da je svijet u biti zao

pesimist|o pesimist, osoba koja u životu vidi samo loše strane

pesk|i* (*ntr*) pecati, udičariti, loviti ribu udicom = **HOKFIŠI, FIŠKAPTI**

pest|o (*med, vet*) kuga, zarazna bolest uzrokovana različitim virusima; ~**a**, ~**odona** kužan, kužni; ~**icido** (*agr*) pesticid, kemijsko sredstvo za zaštitu bilja, kojim se uništavaju štetočine i nametnici; ~**ulo** bolesnik od kuge

pestiči|o (*med*) purpura, točkasto krvarenje na koži

pet|i (*tr*) moliti, zamoliti, obraćati se molbom; ~**o** molba, zamolba; ~**adi** moljakati, stalno moliti; ~**egi** proklinjati; **el~i** izmoliti, isprostiti; **for~i sin** moliti za dopust; **neel~ebla** neizmolviv; **pro~i** intervenirati, zalagati se za; **tro** ~**ema** nasrtljiv, nasilan, dosadan; **almaz~i** prositi, prosjačiti; **help~i** zvati upomoć; **ĵur~i** zaklinjati nekoga; **pardon~i** ispričati se; **plor~i** moliti plačući; **trud~i** iznuditi, izvabiti, izmamiti silom

peta| peta-; dekadski prefiks (simbol P); kao prvi dio riječi znači 10¹⁵ puta jedinica koja je drugi dio te riječi

petal|o (*bot*) latica, cvjetni listić = **KOROLFOLIO**; ~**aro** cvjetni vjenčić; ~**eca** latičast; **kuniĝ~o** sulatičan cvijet; **liber~o** prostolatičan cvijet; **liber~uloj** biljke prostolatičnice = **GAMOPETALOJ**; ~**uloj** biljke sulatičnice; **sen~uloj** biljke bezlatičnice = **APETALOJ**

petard|o petarda, bombica, prskalica; rasprskavajuće sredstvo od kartona i baruta; *usp.* **raketo, fajraĵo**

petazit|o* (*bot*) lopuh (*Petasites*) iz por. glavočika; **ruĝa ~o** obični lopuh, crveni lopuh (*P. hybridus*); **blanka ~o** bijeli lopuh, lepuh, repuh (*P. albus*)

peteri|o* (*bot*) dalmatinska žutiljka, tilovina (*Petteria ramentacea*) iz por. leptirnjača, endem submediteranskih šuma i šikara

petici|o peticija 1. molba, traženje, zahtjev; 2. skupni zahtjev građana upućen vlasti ili javnosti; ~i (*tr*) uputiti peticiju

petikot|o* (*odj*) petikot, podsuknja, donja suknja, dio ženskog rublja

petiol|o (*bot*) peteljka lista, drška koja nosi plojku lista; ~**eto** peteljčica liske

petit|o (*tisk*) petit, tipografsko pismo od 8 točaka

petol|i (*ntr*) biti zaigran, nestašan, neobuzdan, objestan; djetinjariti, djetinjiti; ~**o** nestašluk, nepodopština; ~**a**, ~**ema** nestašan, zaigran, neobuzdan; ~**ado** neobuzdanost, nestašnost, zaigranost; ~**aĵo** = **PETOLO**; ~**ulo** nestaško, deran, vragolan, fakin

petr|o (*min*) kamen; ~**iĝi** okameniti; ~**iĝi** okameniti se, skameniti se; ~**iĝo** okamina, okamenjivanje; ~**ografio** (*geol*) petrografija; proučavanje stijena, njihova mineralnog i kemijskog sastava, strukture i oblika; ~**ologio** petrologija, znanost o stijenama

petrefakt|o* petrefakt, fosil, okamina, okamenjena životinja ili biljka

petrel|o (*orn*) burnica, strakuša, zovoj (*Procellaria*), oceanska ptica iz reda cjevonosnica

petrogli|o (*građ, lik, pov*) petrogli, slika na kamenu, obično u špiljama iz kamenoga doba ili u nekih primitivnih zajednica

petrol|o (*kem*) petrolej, naftni derivat; *usp.* **benzino, mazuto, gasojlo, oleo; dizel~o** dizel gorivo = **GASOJLO**

petromiz|o (*iht*) zmijuljica, paklara riječna (*Petromyzon fluviatilis*), riječna riba

petrosel|o (*bot*) peršin (*Petroselinum*) iz por. štitarki, služi kao začim; **krispa ~o** peršin listaš (*P. crispum*); **radik~o** peršin korjenaš (*P. crispum ssp. tuberosum*); ~i (*tr*) začiniti sjeckanim peršinom

petroselin|o v. **selino**

petuni|o (*bot*) petunija (*Petunia*) iz por. pomoćnica

peucedan|o* (*bot*) pukovica, smudnjak, siljevina (*Peucedanum*) iz por. štitarki

pez|i (*ntr*) težiti, biti težak, imati određenu težinu; ~**o** težina 1. (*fiz*) sila kojom gravitacijsko polje djeluje na masu; 2. količina te sile izražena u odgovarajućim jedinicama; 3. napor, teškoća, stanje koje se teško podnosi; 4. (*pren*) težak osjećaj, muka, mučnina; ~**a** težak; ~**e** teško; ~**aĵo** teret, teška stvar, opterećenje; ~**eco** težina, teškoća; ~**iĝi** otežati, opteretiti; ~**ilo** uteg; ~**ocentro** (*fiz*) težiste, stjecište; ~**oforto** sila teža = **GRAVITO**; **specifa ~o** specifična težina; **kontra~o** protuteža; **laū~e** prema težini; **mal~a** lagan, lak; **mal~e** lagano, lako; **mal~iĝi** olakšati; **multe~a** jako težak; **pli~o** višak težine, suvišak; **super~i** (*tr*) prevagnuti, nadvladati, nadjačati; **atom~o** atomska težina; **egal~o** ravnoteža, ujednačenost; *usp.* **ekvilibro; gram~o** (*fiz*) gram-težina; **kargo~o** (*pom*) kargo težina, nosivost broda; **muš~o** (*boks*) muha kategorija (do 52,8 kg težine); **plum~o** (*boks*) perolaka kategorija (do 58,1 kg težine)

peziz|o (*bot*) zdjeličarka (*Peziza*), rod gljiva mješnarki iz por. zdjeličarki

pfenig|o (*novč, pov*) pfenig, nekadašnji stoti dio nje-mačke marke

pi pi; 1. šesnaesto slovo grčkog alfabeta; 2. (*mat*) Ludolfov broj (približna vrijednost 3,141592653)

pi|a pobožan, nabožan, bogoljuban; ~e pobožno; ~(**ec**)o pobožnost, bogoljublje; ~**ajo** čin pobožnosti; ~**iği** postati pobožan; ~**ulo** pobožnik, vjernik; **mal~a** bezbožan, nezabožan; **mal~(ec)**o nezna- boštvo, bezbožništvo; **mal~ulo** bezbožnik, nezna- božac

piamatr|o (*anat*) pia mater, mekana ovojnica hrpte- njače

pian|o (*glazb*) glasovir, pijano, klavir; ~**isto** klavirist, glasovirač, pijanist; **elektronika ~o**, **koncert~o**, **star~o**, **tablo~o**, **vost~o**

pianin|o (*glazb*) pijanino, klavir kraće gradnje; žice su postavljene okomito

pianol|o (*glazb*) pijanola, glazbalo oblikom slično klaviru, mehaničkim putem sam svira određene kompozicije; mehanički klavir, sličan fonoli

piastr|o (*novč, pov*) pijaster, nekadašnji srebrni no- vac u nekim zemljama različite vrijednosti

pic|o (*kul*) pica (pizza), jelo od tanka valjana okrugla tijesta s nadjevima od rajčice, sira, šunke, gljiva i dr.; ~**ejo** picerija

pice|o (*bot*) smreka, smrča, omorika (*Picea*) iz por. borova; **blanka ~o**, **glauka ~o** sura smreka, bije- la smreka, kanadska smreka (*P. glauca*); **Jeza ~o** Yeddo-smreka, ajanska smrča (*P. jezoensis*); **ordi- nara ~o** obična smreka, omorika, smrča (*P. abies*); **orienta ~o** kavkaska smreka, orijentalna smreka, pančićeva smreka, pančićeva omorika (*P. orienta- lis*); **abio~o** = ORDINARA PICEO

picikat|o (*glazb*) picikato (pizzicato), trzanje žice prstom

pič|o¹ (*anat*) stidnica, vulva, pizda, pička, ženski spolni organ

pič|o² (*glazb*) visina tona = TONALTO

pieđ|o 1. (*anat*) noga, stopalo, najdonji dio noge na kojem se oslanja o tlo; 2. donji dio kakva pred- meta, namještaja u obliku kraka na kojem pred- met stoji; 3. (knjiž) stopa, dio stiha; ~a nožni; ~e nožno, nogom; ~**ego** nožurina, velika noga; ~**eto** nožica, mala noga; ~**ingo** 1. stremen na sedlu; 2. (*anat*) stremen, jedna od tri slušne košćice u srednjem uhu; 3. (*teh*) sličan dio stroja; **dek~uloj** (*zoo*) desetonošci, red rakova; **du~a** dvonog, dvonožan; **du~ulo** dvonožac; **kvar~e** četvero- noške; **kvar~ulo** (*zoo*) četveronožac; **pseüdo~o** panoga, lažna nožica = PSEUDOPODO; **sen~a** be- znožan, koji je bez nogu; **tri~o** tronožac; **tri~a** tronožni; **nud~a** bosonog; **palmo~a**, **rem~a** koji ima sraštene prste; **plat~a** koji ima ravna stopala; **rapid~a** brzonog; **sek~a** koji je suhih nogu; ~**ar- tiko** nožni zglob; ~**iri** pješačiti; ~**pinte** na vršcima prstiju; ~**vesto** obuća

pieđestal|o pijedestal, postolje, podnožje stupa ili spomenika; *usp.* **soklo**, **postamento**

pieđo (*anat*) = PJELO

pieđid|o, **pieđis|o** (*ent*) leptir bijelac (*Pieris*); **brasik~o** kupusov bijelac (*P. brassicae*) = BRASIK- PAPILO

pieđot|o (*kaz*) pijerot, komedijaš; *usp.* **arlekeno**, **ko- lombino**

pieđat|o pijetet, duboko poštovanje prema komu ili čemu

pieđism|o (*vjer*) pijetizam 1. pijetet; 2. vjerska stru- ja među protestantima 17. i 18. st. uperena protiv prosvjetiteljske filozofije

pieđ|o (*fiz*) jedinica pritiska, tlaka; ~**oelektro** piezo- električna, piezoelektrični efekt; ~**ometro** piezo- metar, sprava za mjerenje tlaka

pieđo¹ (*orn*) svraka (*Pica pica*), dugorepa ptica vrapčarka iz por. vrana, kreštava glasa, crnobijela perja; **blua ~o** plava svraka (*Cyanopica cyanus*) s plavim krilima i repom; **mar~o** ostrigar, vrsta he- matopoda; ~a svračji

pieđo² (*tisk*) = CICERO

pieđme|o pigmejac 1. (*antrop*) pripadnik afričkog na- roda patuljasta rasta; 2. patuljak, čovjek sitna rasta

pieđarg|o^{*} (*orn*) orao ribar, bjelorepi štekavac, ptica grabljivica iz reda sokolovki = HALIAETO

pieđment|o pigment 1. (*fiziol*) tvar što je u tkivima sintetiziraju živa bića i koja tkivima daje boju; 2. mineralna tvar koja služi kao sredstvo za bojanje; ~i (*tr*) pigmentirati, obojiti pigmentom

pieđr|a lijen, neradin, dokon; ~(**ec**)o lijenost; ~**ulo** li- jenčina, neradnik, ljenguz

pieđin|o (*ling*) pidžin, prostorno raspršeni pojedno- stavljeni i osnovnoj komunikaciji prilagođeni je- zici (engleski, španjolski) pomiješani s domaćim jezicima

pieđam|o (*odj*) pidžama, lagana dvodijelna odjeća za spavanje

pieđi (*tr*) bosti, ubosti, pikati 1. bušiti, probadati; 2. budući napadati rogovima ili žalcima (volovi, pče- le); 3. (*pren*) bockati, dražiti; ~**o** 1. ubod; 2. (*kart*) pik, boja igraće karte; ~a 1. bodljiv, bodljikav; 2. bockav, zajedljiv; ~**ado** pikanje, bodenje, uba- danje; ~**anta** (*kul*) pikantan, rezak, ljut, začinjen žestokim začinicima; ~**ema** pikantan, zajedljiv, pec- kav, škakljiv, golicav, lascivan; ~**etado** (*med*) osje- čaj peckanja, probadanje u nekim organima; ~**iği** ubosti se; ~**ilo** 1. (*bot*) bodlja, trn; 2. (*zoo*) žaoka, žalac; 3. sredstvo za probadanje (igla, pribadača, šilo); ~i ključati, uzimati hranu kljunom; **al~i** na- bosti, zabiti, pribiti na; **el~i** izbiti; **en~i** zabosti, zabiti u; **tra~i** probosti, probiti; **tra~iği** probosti se, probiti se; **tra~ilo** ražanj = ROSTOSTANGO; **bek~i** ključati; **korno~i** ubosti rogom; **dento~ilo** čačkalica za zube; **glavo~i** ubosti mačem; ~**basto- no** planinarski štap, cepin; ~**fosilo** pijuk, budak, trnokop, kramp = PİOČO

pieđador|o pikador, sudionik borbe s bikovima, koji jaše na konju zaštićenom oklopom, zabija garro- chu u grbinu bika i time ga razjaruje

pieđaresk|a pikarski, pustolovni; ~a **romano** (*knjiž*) pikarski roman, španjolski roman (16.-18. st.) s avanturističkim sadržajem u kojem je glavni lik litalica, pustolov, probisvijet

pieđo¹ (*vof*) piket 1. predstraža, pokretna patrola izvidnica; 2. patrolni brod, patrolni avion

pieđo² (*geol*) piket 1. točka nekog kraja kojoj se vi- sina određuje kod geodetskog snimanja; 2. kolčić, motkica za premjeravanje zemljišta

pieđo³ (*kar*) vrsta kartaške igre s 32 karte i 2 igra- ča

pieđoj (*kul*) pikli, razno povrće spremljeno u octu

pieđnidi|o (*bot*) piknidi, sporangija gljiva u kojoj se stvaraju piknospore

piknik|o piknik, skupni izlet u prirodu s ručkom ili zakuskom; ~i (*ntr*) piknikovati, ići na piknik
piknometr|o (*fiz*) piknometar, staklena boca za određivanje specifične težine tekućina
piknomon|o (*bot*) šikalina (*Picnomon acama*) iz por. glavočika
piko| piko-; dekadski prefiks; kao prvi dio riječi znači 10¹² dio jedinice koja je drugi dio te riječi (~fardo)
pikrat|o (*kem*) pikrat, sol pikrinske kiseline
pikrin|o (*kem*) pikrin 1. gorka tvar iz biljke *Digitalis purpurea*; 2. derivat pikrinske kiseline; ~a pikrinski
piksidi|o (*bot*) piksidij, suvrst tobolca koji se otvara odvajanjem poklopca
piktogram|o (*graf*) piktogram, slika predmeta kao grafički znak
piktur|o (*lik*) slikarstvo, piktura = PENTROARTO; ~a slikarski, pikturalan
pil|o (*el*) električna baterija; ~aro baterija; **atom~o** reaktor; **seka ~o**, **galvana ~o** suha baterija
pilaf|o (*kul*) pilaf, pirjana riža s pilećim ili ovčjim mesom
pilastr|o (*građ*) pilastar, dekorativni pravokutni stup na zidu
pilčard|o (*iht*) srdela, sardela (*Sardina pilchardus*), plava jestiva morska riba iz por. sledeva; v. **sardelo**
pile|o (*anat*) portalna vena uz donji rub jetre
pilgrim|i (*ntr*) hodočastiti, pohoditi kakvo svetište; ~(**ad**) hodočašće, pokloničko putovanje do nekog mjesta iz vjerskih pobuda; ~anto, ~ulo hodočasnici
pilier|o (*građ*) stup, pilon, stup na kojemu visi ili počiva most
pilk|o lopta, elastično kuglasto tijelo od gume ili plastike napunjeno zrakom za razne sportske igre; **akvo~o** vaterpolo; **bazo~o** bejzbol; **flug~o**, **ret~o** odbojka; **korbo~o** košarka; **maleo~o** polo; **man~o** rukomet; **pied~o** nogomet = FUTBALO
pilokarp|o (*bot*) pilokarp (*Pilocarpus*) iz por. rutvica; ~ino pilokarpin, alkaloid iz listova pilokarpa, služi u liječenju glaukoma
pilol|o (*farm*) pilula, pastila, lijek u obliku kuglice, tablete ili dražeje; **antikoncipa ~o**, **morgaua ~o** pilula protiv začeća
pilon|oj (*građ*) piloni 1. (*pov*) u staroegipatskoj arhitekturi, monumentalne kule piramidalnog oblika, koje stoje na ulazu u hram; 2. masivni potporni stupovi na kojima stoji konstrukcija kupole, svoda, mosta; *usp.* **masto**
pilor|o (*anat*) pilorus, vratarnik (*pylorus*), donji otvor želuca
pilori|o (*pov*) stup srama (za koji su se vezivali zločinci) = KOLONO DE MALHONORO
pilot|o pilot 1. (*zrak*) osoba kvalificirana za upravljanje letjelicom; 2. (*pom*) peljar, voditelj lučke ispostave; ~i (*tr*) pilotirati 1. upravljati letjelicom, zrakoplovom; 2. peljati brod u luku; ~ado pilotiranje; ~ejo pilotska kabina
pilozel|o (*bot*) dlakava runjika (*Hieracium pilosella*), služi u medicini
pilulari|o* (*bot*) loptarka (*Pilularia*) iz por. *Marsileaaceae*

piment|o (*bot*) pimentovac (*Pimenta*) iz por. mirtovk; **dioika ~o** dvodomni pimentovac (*P. dioica*), drvo od kojega se dobiva piment; ~i (*tr*) začiniti pimentom
pimp|a nakinduren; pretjerano i neukusno nakićen
pimpinell|o (*bot*) bedrenika, pimpinela (*Pimpinella*) iz por. štitarki
pin|o¹ (*bot*) bor (*Pinus*) iz por. borova; **arbara ~o** obični bor, bijeli bor (*P. sylvestris*); **činia ~o**, **tabula ~o** kineski bor (*P. tabuliformis* sin. *P. sinensis*); **Halepa ~o** alepski bor, bijeli bor (*P. halepensis*); **hoka ~o** kukasti bor (*P. uncinata*); **Hunnana ~o** junanski bor (*P. yunnanensis*); **Koreia ~o** korejski bor (*P. koraiensis*); **Korsika ~o** korzički bor (*P. nigra* sbsp. *laricio*) = LARICIO; **nigra ~o** crni bor, bor lučika (*P. nigra*); **ordinara ~o**, **ruğa ~o** = ARBARA PINO; **Siberia ~o** sibirski bor, sibirska limba (*P. sibirica*); **Vejmuta ~o** vajmutov bor, američki borovac (*P. strobus*) **suker~o** šećerni bor, golemi bor (*P. lambertiana*); ~acoj borovi (*Pinaceae*), porodica crnogoričnih smolavih drveća i grmova: ~aro, ~ejo borik, borova šuma: ~eno (*kem*) pinen, terpentinski ugljikovodik, glavni sastojak terpentinskog ulja; ~ofitoj pinofiti (*Pinophyta*), pododjeljak sjemenjača; ~opsidoj pinopsidi (*Pinopsidae*), razred golosjemenjača; ~frukto češer, šišarka = STROBILO
pin|o² pin; osobni identifikacijski broj na kreditnim karticama, iskaznicama i sl.
pin|a|o (*zoo*) periska, lostura, ljuštura (*Pinna nobilis*) veliki morski školjkaš u obliku lepeze
pinakl|o (*građ*) pinakl, tornjić, kupolica; ukras na krovu s piramidalnim ili koničnim završetkom
pinakotek|o (*lik*) pinakoteka, galerija slika
pinas|o (*pom*) skalet, pinasa; široki bočni čamac na ratnom brodu s više od 14 vesala
pinastr|o (*bot*) primorski bor (*Pinus pinaster*); služi u proizvodnji papira i u medicini
pinat|a perjast = PLUMECA, PLUME KUNMETA
pinč|i (*tr*) 1. štipati, štipnuti; 2. brstiti, zubima otkidati i jesti mladice (o kozama); 3. (*glazb*) svirati prstima na gudačem glazbalu; ~ado štipanje, brštenje; ~afo prstohvat, prstovet; količina sipke tvari koja se hvata s dva ili tri prsta; ~ilo 1. hvataljka, štipaljka, pinceta; 2. štipaljka kod rakova kornjaša; **tuk~ilo** štipaljka, štipalica za vješanje rublja = KROKODILETO
pind|o pinta, stara mjera za tekućinu (0,47 lit.)
pineal|a (*anat*) pinealni; ~o pinealka, epifiza mozga; žlijezda smještena iza treće moždane komore (*corpus pineale*)
pingl|o 1. pribadača, čioda; 2. ukrasna igla, kopča; *usp.* **agrafo**, **bročo**, **klipo**; 3. (*bot*) četina, igličasti list u četinjača; ~ego drvena ili metalna šipka oko koje se namata konop; ~ujo kutija za pribadače; ~oarbo četinar, crnogorica, crnogorično drvo; ~okuseneto jastučić za pribadače; **al~i** pričvrstiti pribadačom; **čapel~o** igla za šešir; **dent~o** čačkalica; **friz~o** igla za friziranje; **har~o** ukosnica, dvokraka igla za kosu; **perkut~o** pokretni dio perkusijskog aparata koji udara u kapslu; **prem~o** crtači čavlič, puntina
ping-pong|o* (*sport*) ping-pong, stolni tenis
pingven|o (*orn*) pingvin (*Spheniscus*), rod morskih

ptica iz por. pingvina; ~oj red ptica pingvinki (SPHENISCIFORMES)

pingvikul|o (*bot*) tustica (*Pinguicula*) iz por. *Lentibulariaceae*

pinj|o (*bot*) kišobranasti bor, pinijska, pinj, pitomi bor (*Pinus pinea*), mediteransko drvo s jestivim sjemenkama; ~**kerno** pinjol

pinikol|o (*orn*) rujnica (*Pinicola*), rod malih sjevernih ptica iz por. zeba

pinjin|o (*ling*) latinska abeceda za transkripciju kineskih ideograma

pinjon|o pinjon 1. (*građ*) šiljasti zabat = GABLO 2. (*teh*) zupčasti kotačić koji se uzubljuje u veći zupčasti kotač

pink|a* ružičast, rumen, roza

pinktad|o (*zoo*) bisernica (*Pinctada*, sin. *Meleagrina*), rod velikih morskih mekušaca iz reda dvoljušturaca koji proizvode bisere; žive u Indijskom i Tihom oceanu = PERLONKO

pint|o vrh, vršak, šiljak, vrhunac; ~a šiljast; ~i (*ntr*) stršiti, izbijati iznad, isticati se; ~**igi** 1. šiljiti, zašiljiti, napraviti šiljak; 2. napeti, načuliti uši; ~**ingo** kapica, navlaka za šljak; ~**umo** vrh napetosti; ~**arko** (*građ*) ogiva, vrh luka u gotici; ~**horo** špica, vrijeme najgušćeg prometa; **du~a** dvokrak, dvovršni; **tri~a** trokrak, trovršni; **multe~a** višekrak, koji ima više vrhova; **sen~a** tup, koji nema vrha; **sen~igi** otupiti, učiniti tupim; **akra~a** šiljast, oštrog vrha; **mam~o** (*anat*) bradavica dojke; **pan~o** okrajak kruha; **pied~e** na vrhovima prstiju; **ter~o** rt, dio kopna koji se pruža u more = PROMONTORO; **tur~o** vrh tornja crkve = SPAJRO

pio|o (*med*) pio-; u složenicama sufiks koji osnažuje: gnoj, gnojenje ~**emio** pijemija, gnojna infekcija u krvi; ~**gena**, ~**oreo**

pioč|o pijuk, budak, trnokop, kramp; željezno oruđe nasadeno na držalo, s jedne strane šiljato, a s druge plosnato, koje služi za kopanje u tvrdom i stjevnitom tlu; **pik~o** pijuk s dva ili tri šiljka; **plug~o** polupijuk, kopača, štihlača

pion|o (*fiz*) pion, subatomska čestica (mezon s 260-280 puta većom masom od elektronske); **nul~o**, **plus~o**, **minus~o**

pionir|o pionir 1. onaj koji je prvi došao (u neistražen ili nenaseljen kraj); 2. onaj koji je prvi prokrio put u kakvoj novoj djelatnosti, istraživačkom području; 3. (*voj*) vojnik inženjerske jedinice koji gradi putove, mostove i sl.; inženjerac; 4. najmlađa uzrasna kategorija sportaša; ~a pionirski; ~**aro** (*voj*) inženjerija; **jun~o** pionir (u socijalizmu)

piore|o, **pioore|o** (*med*) pioreja; curenje, istjecanje gnoja

pip|o lula, naprava za pušenje rezanog duhana; **akvo~o** nargila; **pac~o** lula mira; **stumpo~o** lula s kratkim drškom

pipelin|o naftovod, dovodna cijev za petrolej, naftu i dr. = OLEODUKTO

pipe|o* cijev, tuba

piper|o (*bot*) papar (*Piper*), rod penjačica koje daju bijeli i crni papar; **ebriiga ~o** kava-kava (*P. methysticum*) v. **kavao**; **nigra ~o** crni papar (*P. nigrum*); ~**acoj** paprovke (*Piperaceae*)

pipet|o (*kem*) pipeta, kapaljka, staklena cijev za doziranje tekućine; **mikro~o** mikropipeta

pipi|o (*orn*) trepteljka (*Anthus*), rod malih ptica iz por. pastirica

pipistrel|o (*zoo*) patuljasti šišmiš (*Pipistrellus*), najmanja vrsta šišmiša

pir|o (*kul*) papar, osušeni plod crnog papra, mljeven ili u zrnu, služi kao začim; **blanka ~o** bijeli papar, osušeni plod crnog papra sa skinutom crnom ljuskom; **Kajena ~o** osušeni, ev. samljeveni plod čili-paprike; **nigra~o** crni papar, osušeni plod crnog papra; **ruža~o** suha mljevena paprika; **nigra~ujo** = NIGRA PIPERO; **kavao~ujo** = KAVAO; **šajn~ujo** = MOLIO

pips|o (*vet*) pipa, kika, pepita, bolest na jeziku ptica

piptopor|o (*bot*) brezina guba (*Piptoporus betulinus*), ljekovita gljiva

pir|o (*bot*) kruška, plod kruške; ~**ujo**, ~**arbo** pitoma kruška, voćka iz por. ruža; ~**forma** kruškolik; **ter~o** topinambur = TUBERA HELIANTO

pirakant|o (*bot*) glogovac, pirakanta (*Pyracanta*) iz por. ruža

piral|o (*ent*) pirala, groždani leptirić, leptirić resičar = LUMMOTEO

piramid|o 1. (*građ*) piramida, monumentalna kamena grobnica egipatskih faraona, četverokutna tlocrta, ukošenih trokutnih strana i šiljata vrha; 2. (*mat*) geometrijsko tijelo kojemu je osnovica višekutnik, a pobočne strane trokuti ili trapezi spojeni u vrhu; ~a piramidalan

piramidon|o (*kem, farm*) piramidon, sredstvo za snižavanje temperature i za ublažavanje boli

piranj|o (*iht*) piranja, piraja, piranha (*Serrasalmus piraya*), grabežljiva riba iz tropskih južnoameričkih i afričkih rijeka = SERASALMO

pirat|o pirat, gusar, morski razbojnik; ~a piratski, gusarski; ~**ado** gusarenje; ~i (*ntr*) gusariti

pireks|o pireks, specijalno vatrostalno staklo

pirenomicet|oj (*bot*) pirenomiceti (*Pyrenomycetes*), po staroj klasifikaciji razred gljiva mješinariki

piretr|o 1. (*kem*) insekticid dobiven od sušenih i mljevenih gljivica buhača; 2. (*bot*) buhač (*Pyrethrum*), biljka iz por. glavočika

pirgeometr|o (*met*) pirgeometar, instrument za mjerenje dugovalnog zemljinog ili atmosferskog zračenja na horizontalnu površinu

pirheliometr|o (*met*) pirheliometar, instrument za mjerenje intenziteta zračenja koje donose izravne sunčeve zrake pri okomitu padu na podlogu

piridin|o (*kem*) piridin, šesteročlani heterociklički aromatski ugljikovodik s dušikom kao heteroatomom

piridoksin|o (*kem*) piridoksin, vrsta vitamina B₆, kristalna tvar koja se nalazi u žitaricama, mesnim proizvodima i u kvascu

pirik|o (*knjiž*) pirih, pjesnička stopa od dva kratka nenaglašena sloga

pirimidin|o (*kem*) pirimidin; kristalična slaba heterociklična baza, šesteročlani prsten s dva dušikova atoma u molekuli

pirit|o (*min*) pirit, sjajnožuti željezni disulfid, služi za proizvodnju sumporne kiseline

piro| piro-; kao prvi dio složenice označuje vezu s vatrom (~mano)

pirofor|a zapaljiv; ~o piroforni metal, tijelo zapaljivo u zraku ili u dodiru s plinom

pirog|o¹ piroga, čamac izduben u jednom komadu drveta; upotrebljavaju ga domorodci u različitim krajevima svijeta

pirog|o² (*kul*) pirog, piroška; uštipak punjen sirom, džemom, mljevenim mesom ili ribom

piroksen|o (*min*) piroksen, mineral istog sastava kao rogovača, ali različitog kristalnog oblika

pirol|o¹ (*orn*) zimovka, čicurin (*Pyrrhula*), mala ptica iz por. zeba

pirol|o² (*bot*) krušćica (*Pyrola*) iz por. krušćica; plodovi i listovi su jestivi

pirol|o³ (*kem*) pirol, peteročlani heterociklički spoj s dušikom u prstenu; ~**izi** rastvoriti tvar suhom toplinom, pirolizirati; ~**izo** piroliza

piroluzit|o (*min*) piroluzit, smeđe-crni manganov dioksid

piromagnet|o (*fiz*) piromagnet; ~**ismo** piromagnetizam

pirometr|o (*fiz*) pirometar, aparat u termodinamici za mjerenje visokih temperatura

pirotehnik|o pirotehnika 1. proučavanje svojstava i načina proizvodnje smjesa koje pri sagorijevanju stvaraju dimne, osvijetljavajuće i zapaljive efekte; 2. umijeće primjene tih sredstava, odnosno pravljenje vatrometa i sl.; ~**isto** pirotehničar

piroz|o (*med*) žgaravica, gorušica, osjećaj žarenja u jednjaku

piruet|o pirueta 1. u baletu i umjetničkom klizanju, kružni okret oko sebe na jednoj nozi ili na prstima; 2. okret konja na stražnjim nogama u jahanju; ~**i** (*ntr*) praviti piruetu

pirul|o (*orn*) = PIROLO 1

pirus|o (*bot*) kruška (*Pyrus*) iz por. ruža; **ordinara** ~**o** pitoma kruška, domaća kruška (*P. communis*) = PIRARBO, PIRUJO

pis|i (*ntr*) mokriti, urinirati, ispuštati mokraću, pišati, piškiti; ~**ažo** mokraćna, urin, pišalina, pišoka; ~**ejo** nužnikov, zahod; ~**poto** noćna posuda, urinar = NOKTOVAZO; **lit~ado** mokrenje u krevetu = ENUREZO

piscin|o* bazen, ribnjak, ribogojilište

pist|i (*tr*) drobiti, mrviti, sitniti; stući, stucati, samljati u prah; ~**ado** sitnjenje, drobljenje, mrvljenje, tucanje; ~**ažo** ono što je smrvljeno; ~**ilo** tucalo, tučak; ~**ujo** stupa, mužar, avan; ~**omašino** drobilica; ~**omiksi** miješati drobeći; **dis~i** zgnječiti, satrti, uništiti

pistaci|o (*bot*) tršlja, pistacija, smrdelj (*Pistacia*) iz por. vonjača; **Atlasa** ~**o** atlantska tršlja (*P. atlantica*); **Činia** ~**o** kineska tršlja (*P. chinensis*); **vera** ~**o** prava tršlja, prava pistacija, smrljika (*P. vera*) = PISTAKARBO

pistak|o (*bot*) 1. sirijski orah, pistač, pistacijski badem, plod prave tršlje; 2. jestiva sjemenka pistacije; ~**ujo**, ~**arbo** prava tršlja = PISTACIO

pisti|o* (*bot*) vodena salata (*Pistia stratiotes*) iz por. kozlaca, akvarijska biljka

pistil|o (*bot*) tučak, peštic, ženski rasplodni organ

pistol|o pištolj 1. malo vatreno oružje kratke cijevi za pucanje iz blizine, kojim su redovito naoružani časnici i policajci; 2. sličan aparat za prskanje boje

pišt|o (*teh*) stap, klip, cilindrično tijelo koje se giba u cilindrima stapskih strojeva

pištolo|o (*pov*) pistola, stari dukat, zlatni novac različitih vrijednosti, kuje se u 16. i 17. st.

pit|a sitan, malen = ETA

pitang|o (*bot*) pitanga (*Eugenia pitanga*) 2. jedno-cvjetna eugenija (*E. uniflora*) 3. plod pitange

pitč|o (*glazb*) visina, jakost glasa; apsolutna zvučna visina tona, skale, glasa; ~**normo** norma visine glasa

piteci|o (*zoo*) bjeloloci saki (*Pithecia*), vrsta američkog majmuna

pitekantrop|o (*pal*) pitekantrop, fosilni pračovjek nađen u slojevima srednjeg pleistocena na Javi

pitiat|o (*sport, pov*) pitijada, igre i natjecanja slična olimpijskim; održavane su u čast Apolona u Delfima od 586 pr.n.e. do kraja 4. st.

pitiat|a (*med*) liječen sugestijom, uvjeravanjem; ~**ismo** liječenje uvjeravanjem

pitiriaz|o (*med*) pitirijaza, kožna bolest karakterizirana promjenama (sitno ljuštenje, pojačano perutanje)

piton|o (*zoo*) piton (*Python*), rod golemih neotrovnih tropskih zmija iz por. kržljonoški

pitoresk|a pitoreskan, slikovit, živopisan, šarolik

pituit|o (*med*) sluz, sluzavi iscjedak

pituitarij|o (*anat*) hipofiza, pituitarna žlijezda; **hiper~ismo** prevelika funkcija hipofize; **hipo~ismo** nedovoljna funkcija hipofize

pituitrin|o* pituitrin, ekstrakt hipofize koji sadrži više hormona

pivot|o pivot 1. (*teh*) stožer, klin, zaglavnik; 2. osnovica, temelj, osnova, ono na čemu što počiva; 3. (*voj*) krionik, krilnik, onaj koji je na čelu čete; ~**a** stožerni, osnovni, bitni; ~**i** (*ntr*) pivotirati, okretati se oko stajne noge na kojoj počiva težina tijela; ~**ingo** ležaj za klin

piz|o (*bot*) 1. grašak (*Pisum*) iz por. leptirnjača; 2. sjemenka graška; **bonodora** ~**o** mirisna graholika v. latiro; **gardena** ~**o**, **kultiva** ~**o** vrtni grašak (*P. sativum*); **kampa** ~**o** poljski grašak (*P. arvense*); **ter~o** = VOANDZEO

pizang|o (*bot*) pizang-banana (*Musa x sapientum*), plodovi se jedu sirovi

pjas|o (*novč*) pjasa, stoti dio kjata, novčane jedinice u Burmi

pjel|o (*anat*) bubrežna zdjelica (*pelvis renalis*); ~**ito** pijelitis, jednostrana upala bubrežne nakapnice

plac|o trg, javna površina, slobodan gradski prostor okružen zgradama; ~**eto** mali trg, poljana; **vendo~o** tržnica

placab|o (*med*) placebo, nedjelotvorna tvar ili pripravak koji se daje pacijentu kako bi se zadovoljila njegova želja za lijekom ili se primjenjuje u kontroliranim studijama zbog procjene djelotvornosti nekoga lijeka

placent|o 1. (*anat*) placenta, posteljica, košuljica; 2. (*bot*) sjemenik, izbočina plodnice u cvijetu kritosjemenjača na kojoj su sjemeni zametci; ~**uloj** (*zoo*) placentalija (*Placentalia*), podrazred sisavaca čiji je embrij vezan za majčinu maternicu; **sen~uloj** (*zoo*) besplacentalija (*Aplacentalia*), podrazred sisavaca čiji embrij nije vezan za majčinu maternicu

plač|i (*ntr*) dopadati se, sviđati se, privlačiti; ~**a** dopadljiv, zgodan, privlačan; ~**o** dopadljivost, privlačnost; ~**ema**, ~**ivola** koketan, koji se želi dopasti; **laũ~e** po volji, po želji; **mal~a** neprivačan,

- nesimpatičan; **mal~o** nesimpatija, neprivačnost, nesklonost, zaziranje, averzija; **dio~a** bogougodan; **foto~a** fotogeničan
- plad|o** 1. pladanj, plitica, taca, plitka zdjela za serviranje jela; 2. jelo u takvoj posudi; 3. pojedino jelo u obroku; **~eto** podložak za čašu ili šalicu = SUBTASO
- plafon|o** plafon 1. strop, svod; 2. (*pren*) najviša točka, najviši domet, doseg, vrhunac; 3. određena granica nečega (cijene, plaće, kredita) **~i** (*tr*) plafonirati, 1. postaviti strop; 2. dostići vrhunac
- plag|o** pošast 1. epidemija, došlica, rednja, zarazna bolest koja se naglo širi, velika nesreća koja se širi; **~i** (*tr*) poharati, uništiti kazniti pošasću
- plagal|o** (*glazb, pov*) plagal, srednjovjekovna staro-crkvena ljestvica koja počinje kvartu niže od autentične
- plagiat|i** (*tr*) plagirati, ukrasti kome autorstvo; **~o** plagijat, krađa autorstva; objavljivanje tuđeg djela pod svojim imenom ili uključivanje u svoje djelo bitnih dijelova tuđeg djela; **~isto** plagijator
- plagioklaz|oj**(*min*) plagioklasi; bijeli ili bezbojni metali iz skupine glinenaca, sastojci magmatskih stijena; *usp.* **albito**, **anortito**, **ortoklazo**
- plagiostom|oj** (*iht*) plagiostomi, prečnouste (*Plagiostomi*), ribe iz reda landovine
- plag|o** plaža, žal, pjesčana ili šljunčana obala = STRANDO
- plak|i** (*tr*) plakirati, obložiti, prevući (tankim slojem kovine); **~afo** kovina obložena zlatom ili srebrom, plakirana ploča; **plur~oj** (*zoo*) mnogoljušturaši (*Polyplacophora*), školjke obložene s više slojeva taloga; **sen~uloj** (*zoo*) bezljušturaši (*Aplacophora*), školjke bez ikavog taloga; **unu~uloj** (*zoo*) jednoljušturaši (*Monoplacophora*), školjke s jednim slojem kreača; **kruco~i** inkrustirati, utisnuti listiće skupocjenog drva na obično drvo; **kruco~afo** intarzija, inkrustacija; **fotografa ~o** fotografska ploča
- plaked|o*** plaketa, ploča s reljefom koja se dodjeljuje za zasluge, obično u povodu nekog događaja; **memor~o** spomenica, spomen-plaketa
- plan|o** plan 1. zamisao, namjera, nakana, cilj; 2. utvrđeni tijek kakve djelatnosti; 3. (*grad*) popis i redosljed djelatnosti vezanih uz neku građu; 4. (*film*) standardizirani izbor orijentacijskih udaljenosti kamere od onih pojava u filmskom prizoru koji su u središtu pozornosti u danome trenutku promatranja; **~i** (*tr*) planirati, praviti plan; **~a** planski; **~ado** planiranje; **~izi** usmjeravati, djelovati po planu; **~izado** plansko djelovanje, usmjeravanje; **antaũ~o** prednacrt; **laũ~e** po planu, planski; **sen~e** neplanski, bez plana; **hor~o** satnica, raspored rada ili nastave; **konstru~o** plan izgradnje; **urbo~ismo** urbanizam, planska izgradnja grada; **voj~o** plan putovanja = ITINERO
- planc|o*** daska, štica, kovinska ili drvena ploča za urezivanje
- pland|o** (*anat*) taban, donja strana stopala kojom čovjek gaji po tlu; **~uloj** tapkari, bića koja hodaju na tabanima; **~umo** poplat na cipeli; **al~afo** uložak za cipelu; **re~umi** (*tr*) pođoniti, staviti đon na cipelu
- plane|o** (*zrak*) planer, krilni dio zrakoplova čija je funkcija proizvesti dizanje ili lebdjenje; **čef~o** glavna nosiva površina letjelice
- planed|o** (*astr*) planet, nebesko tijelo koje se kreće oko Sunca i od njega prima svjetlost i toplinu; **~eto** asteroid; **~a** planetni
- planetari|o** (*astr*) planetarij 1. sprava koja prikazuje kretanje planeta oko Sunca; 2. građevina s kupolom u kojoj se pomoću mehanizma prikazuje izgled i kretanje nebeskih tijela; 3. zvezdarnica, opservatorij
- planimetr|o** (*mat*) planimetar, sprava za određivanje površine ograđene nekom zadanom krivuljom; **~io** planimetrija, dio geometrije u kojemu se izučavaju likovi položeni u ravnini
- planisfer|o** planisfera, geografska karta cijeloga svijeta; predočenje zemaljske kugle u ravnini
- plank|o** 1. pod, parket; 2. tlo, dno; **~i** (*tr*) popoditi, staviti pod; **argil~o** zemljani pod
- plankton|o** (*biol*) plankton, sitni biljni i životinjski organizmi koji slobodno lebde u moru nošeni strujama i valovima
- plant|o** (*bot*) biljka; **~oj** biljke, zelen; **medicina ~o**, **saniga ~o** ljekovita biljka; **~i** (*tr*) saditi, posaditi, zasaditi; **~ado** sadnja, sađenje; **~afo**, **~itafo** sadnica, rasad, presadnica; **~aro** zasad, sad; **~ejo** rasadnik; **plantaža**; **~ido** mlada biljka, mladica; **~isto** saditelj, sadilac; **~ologio** botanika, fitologija; **en~i** usaditi; **mal~i** iščupati, izvaditi iz zemlje; **pri~i** zasaditi; **trans~i** presaditi; **angio~oj**, **vaskul~oj** vaskularne biljke; **brančõ~i** utaknuti = STIKI; **čambro~o** sobna biljka; **flor~oj**, **frukto~oj** = ANGIOSPERMOJ; **grimpo~o** penjačica, **germo~o** klijanac; **kormo~oj** kormofiti, skupina biljaka s korijenom, stabljikom i listom; **kultiv~o** kultivirana biljka; **kurac~o** ljekovita biljka; **nutro~o** jestiva biljka; **ovari~oj** = ANGIOSPERMOJ; **rozet~o** rozetasta biljka; **sal~o** slanjača; **sek~o** kserofit; **trakeo~oj** sjemenjače i papratnjače = VASKULPLANTOJ; **volvo~oj** povijuše; **~anatomio** biljna anatomija; **~geografio** biljna geografija; **~fiziologio** biljna fiziologija; **~patologio** biljna patologija
- plantag|o** (*bot*) trputac (*Plantago*) iz por. trputaca; mnoge su korovi, neke služe u medicini, a neke za hranu pticama; **granda ~o** veliki trputac, bokvica (*P. major*), ljekovita zelen
- plantol|o*** (*bot*) klica, biljni zametak
- planul|o*** (*zoo*) planula, ličinka spužava i žarnjaka; tjelesni zid sastoji se od dva sloja stanica; pliva pomoću trepetljika
- planum|o** planum 1. (*anat*) površina, strana, ravan (npr. neke kosti); 2. (*grad*) poravnana i uređena površina za polaganje tračnica ili za izgradnju ceste
- plas|i** (*tr*) plasirati, investirati, uložiti, ulagati novac = INVESTI
- plasm|o** plazma 1. (*anat, fiziol*) tekući dio krvi bez krvnih stanica, koji zaostaje nakon uklanjanja krvnih stanica iz krvi; 2. (*fiz*) visokim temperaturom izoliran plin koji je dobar vodič elektriciteta; **~ogamio** (*biol*) plazmogamija, singamija, spajanje dva gameta u procesu oplodnje; **čel~o** citoplazma; **ekto~o** (*biol*) ektoplazma, gusti homogen i proziran izvanjski sloj citoplazme (npr. kod ame-

be); **endo~o** (*biol*) endoplazma, unutarnji sloj citoplazme u živoj stanici; **nukleo~o** nukleoplazma; **proto~o** protoplazma, cjelokupni sadržaj stanice, uključujući i jezgru; osnovna živa tvar

plasmaferez|o (*med*) plasmafereza, postupak kojim se iz organizma oduzima krvna plazma, kako bi se odstranile otrovne tvari ili antitijela i izbjegle patološke reakcije

plasmid|oj (*biol*) plazmidi; manje molekule DNK, koje se nalaze u citoplazmi bakterija i izvankromosomska su nasljedna tvar; plazmageni

plasmoid|o (*bot*) plazmodij, samopokretna citoplazma s više jezgri kod miksomikota i nekih algi

plasmodesm|o (*bot*) plazmodesmije, citoplazmat-ske niti koje prolaze kroz staničnu stjenku

plasmoid|o (*zoo*) plazmodij (*Plasmodium*), rod praživa nametnika na eritrocitima nekih sisavaca i čovjeka, koji uzrokuje malariju, a prenosi ih komarac iz roda anofelesa

plasmopar|o (*bot*) plamenjača (*Plasmopara*), rod nametničkih gljiva iz reda peronospora; **vita ~o** plamenjača vinove loze (*P. viticola*)

plast|o (*teh*) plastika, sintetika, plastična masa; tvorevina od organskih tvari, s različitim primjesama, koje zamjenjuju prirodne materijale; **~a** plastičan; **~eco** plastičnost, sintetičnost; **~igi** plastificirati, pretvoriti u plastiku; **~ilo**, **~igafo** plastifikator, tvar za plastificiranje; **~izi** prevući plastikom; **vitro~o** umjetno staklo

plast|o (*med*) plastična operacija, kirurški zahvat kojim se nadomješta izgubljeno tkivo ili se uklanjaju estetski nedostaci

plastid|o (*biol*, *bot*) plastid, tjelešce u citoplazmi biljnih stanica, nositelj boje; **~aro** skup svih plastida; **amel~o** plastid bogat škrobom; **klorofil~o** zeleni plastid = KLOORPLASTO; **karoten~o** žuti i crveni plastid

plastik|o (*lik*) plastika, kiparstvo, skulptura; **~a** plastičan, likovni; **~aj artoj** likovne umjetnosti; **galvano~o** (*teh*) galvanoplastika, izrada otisaka u kovini pomoću elektrolize

plastr|o (*farm*) 1. melem; 2. flaster, ljepljivi ovoj za rane; *usp.* **kataplasmo**, **sparadrappo**

plat|a ravan, gladak, plosnat, prignječen; *usp.* **e-bena**, **glata**; **~o** ploča, tabla, tablica, list, ravnina, ravan; **~afo** ravan, zaravan, ravnjak, platforma; **~eco** ravnina; **~eto** pločica; **~igi** ravnati, izravnati, izgladiti; **~umo** (*zrak*) prizemljivanje; **aglomer~o**, **ligner~o** iverica, prešana daska; **cifer~o** brojčanik na uri, brojliku; **fajro~o** ploča na štednjaku; **fermo~o** zaklopac, poklopac; **kuir~o** ploča za kuhanje; **licenc~o** registarska tablica (na automobilu); **man~o** (*anat*) dlan = POLMO; **kiras~o**, **nom~o**, **staci~o**, **turno~o**

platale|o (*orn*) žličarka (*Platalea*), rod velikih ptica močvarica iz por. ibisa, žličasta kljuna

platan|o (*bot*) platan, platan (*Platanus*) iz por. platana; **acerfolia ~o**, **hibrida ~o** hibridna platana, javorolisna platana, srčasti platan (*P. x acerifolia*, *sin. P. hybrida*); **okcidenta ~o** američka platana, maljavi platan (*P. occidentalis*); **orienta ~o** azijska platana, istočna platana (*P. orientalis*)

platanter|o* (*bot*) vimenjak (*Platanthera bifolia*) iz por. kačuna

platband|o (*agr*) ivičnjak, rubnjak

platič|o (*ling*) platdojč (Platdeutsch) 1. jezik Donje ili Sjeverne Njemačke, odnosno skup dijalekata, koji se govore u toj regiji; 2. čovjek koji govori tim jezikom

platen|o (*kem*) platina 1. kem. element, simb. Pt; 2. sivkastobijeli vrlo gusti plemeniti metal; **~ato** platinat, sol platinske kiseline; (**heksa**)**klor~ato** (heksa)klorplatinit, sol kloroplatinske kiseline

plates|o (*iht*) iverak, pasara, zlatopjeg (*Pleuronectes platessa*), morska riba iz por. iveraka

platform|o platforma 1. visoravan, zaravanak; 2. podij, povišena vodoravna površina; 3. ulazni vaujski prostor u željezničkom vagonu ili tramvaju; 4. polazna točka, osnova kakvog programa; 5. (*teh*) pokretno ili nepokretno postrojenje s ravnom i otvorenom palubom za istraživanje ili iskorištavanje podmorja; 6. (*pom*) djelomična paluba unutar broskog trupa ispod najdonje potpune palube; 7. (*građ*) trajna ili privremena ravnina izgrađena ili postavljena za smještaj građevinskih strojeva, vozila, baraka, radionica

platiceri|o (*bot*) jelenska paprat, (*Platyserium*) rod paprati iz por. osladi

platin|o (*tisk*) platina; gornja metalna ravna ploča u tiskarskom stroju kojom se papir pritišće na slog ili gravuru; *usp.* **slabo**

platism|o (*anat*) platizma (*M. platisma*), tanki široki mišić u gornjem dijelu prednje strane prsišta

platon|a platonski, duhovni, nespolan; **~eca** = PLATONA; **~ismo** platonizam

plau pljus; onomatopeja za zapljuskivanje

plaud|ji (*ntr*) zapljuskivati, pljuscati, bučkati, oplakivati (o vodi); **~(ant)a** zapljuskujući; **~(ad)o** zapljuskivanje, oplakivanje, bučkanje; **~igi** zapljusnuti, nadoći; **~igi** praćakati se u vodi

plazi|o (*biol*, *med*) -plazija; kao drugi dio složenice znači: oblikovanje, tvorba (hiper~o, neo~o)

pleb|o 1. (*pov*) plebejci, u starom Rimu najniži i najbrojniji sloj naroda; 2. puk, pučanstvo; **~ano** pučanin, plebejac; *usp.* **proleto**

plebiscit|o (*prav*) plebiscit, neposredno odlučivanje stanovništva općim glasovanjem o nekom državnom pitanju; *usp.* **referendumo**

pled|ji (*ntr*) pledirati, braniti, zastupati na sudu, zagovarati, zalagati se za nešto; **~(ad)o** pledoaje 1. obrambeni govor ili tekst; 2. (*prav*) završni govor tužitelja ili branitelja nakon zaključivanja glavne rasprave

~plegi|o (*med*) -plegija; kao drugi dio složenice znači: udarac, udaren, udarni; **hemi~o** hemiplegija, potpuna kljenut jedne polovice tijela; **para~o** paraplegija, potpuna oduzetost obiju nogu ili ruku

pleistocen|o (*geol*) pleistocen; prvo, najduže razdoblje kvartara, vrijeme paleolitika

plej 1. (*gram*) naj-; prilog za oznaku superlativa; 2. **~(e)** najviše moguće, glavno, naročito, najčešće; *usp.* **precipe**, **čefe**; **mal~** najmanje; **~parte** uglavnom, većinom, ponajviše

Plejad|o plejada 1. (*pov*) skupina od 7 grčkih pjesnika; 2. (*pov*) pjesnička škola u Francuskoj u 16. st.; **~oj** (*mit*) Plejade, sedam Atlantovih kćeri koje je Zeus pretvorio u zvijezde; 3. (*astr*) zvjezdani skup Vlačići

plejd|o 1. karirani vuneni pokrivač; 2. škotski vuneni karirani šal

plekant|o (*glazb*) v. **čanto**

pleks|o (*anat*) živčani splet

plekt|i (*tr*) plesti, isprepletati, savijati, motati; ~o splet, pletivo; ~**ado** pletenje, isprepletanje; ~**afo** pletivo, upleteni predmet; **čirkau~i** oplesti; **en~i** uplesti; **inter~i** ispreplesti **inter~o** splet, isprepletenost; **inter~iği** umiješati se, ispremiješati se, ispreplesti se; **kun~i** sastaviti spletom; **mal~i** rasplesti, rastaviti; **tra~i** proplesti, uvrstiti; **har~afo** pletenica kose, kečka

plektr|o (*glazb*) trzalica, pločica od čvrstog elastičnog materijala kojom se trzaju žice trzalačkih glazbala; ~i (*ntr*) trzati trzalicom

plektrant|o (*bot*) ostružnjak (*Plectranthus*) iz por. usnača

plen|a 1. pun, potpun, ispunjen, popunjen; 2. sav, cio, čitav; ~e potpuno, sasvim posve; ~o 1. potpuni sastav, komplet; 2. kvorum; ~i (*ntr*) biti pun; ~**eco** punina, punoća; ~**ega** prepun, dupkom pun; ~**igi** napuniti, popuniti; ~**ig(ad)o** punjenje; ~**iği** napuniti se; ~**umi** (*tr*) ispuniti, obaviti, provesti; ~**um(ad)o** obavljanje, provođanje; ~**umiği** ispuniti se, obaviti se; **antaü~umi** unaprijed provesti, obaviti; **mal~a** prazan; **mal~e** prazno; **mal~o** praznina, nedostatak, manjak; **mal~afo** prazno mjesto, praznina; **mal~igi** isprazniti; **mal~umi** ne obaviti, ne ispuniti (zadatak, obećanje); **re~igi** ponovno napuniti; **plen~a** prepun, pun puncat; **fumo~a** zadimljen; ~**ağa** punoljetan; ~**kreska** odrastao; ~**kunsido** plenum; ~**mano** pregršt; ~**povo** punomoć, ovlaštenje; ~**umkomitato** izvršni odbor; ~**silento** muk, tajac

plend|i (*ntr*) žaliti se, tužiti se, jaditi se, jadikovati, negodovati; ~o tužba, žalba, prigovor, prijekor; ~a prijekoran, tužbeni, žaleći; ~**ado** jadikovanje, negodovanje; ~**inda** vrijeđan prigovora, prijekora, žalbe, tužbe

pleokroism|o (*min, fiz*) pleohroizam, pojava da neki kristali različito apsorbiraju različite boje svjetlosti

pleonasm|o pleonazam 1. (*ling*) sadržajno i stilski nepotrebno navođenje istoznačnih riječi; 2. (*knjiž*) gomilanje istoznačnica i bliskoznačnica radi postizanja izražajnosti

plesiosaur|oj* (*pal*) plesiosauroi (*Plesiosaurus*), rod izumrlih morskih gmazova iz jure i krede

plet|o poslužavnik, pladanj na kome se nosi jelo ili piće na stol; **bak~o** tepsija, plitka posuda za pečenje

pletor|o pletora 1. (*med*) nezdrava punokrvnost zbog prisutnosti prevelikog broja crvenih krvnih zrnaca u krvi; 2. nezdravo preobilje, zasićenost, pretek

pleür|o (*anat*) pleura, plućna opna, tanka opna koja se sastoji od poplućnice i porebrice; ~**ito** pleuritis, upala porebrice

pleüronekt|o (*iht*) iverak (*Pleuronectes*), rod morskih riba iz por. plosnavki

pleürot|o (*bot*) pleurotus (*Pleurotus*), rod gljiva klobučarki iz istoimene porodice; **ostrá** ~o bukovača (*P. ostreatus*); **erिंगia** ~o kotrljanov pleurotus (*P. eryngii*), raste na podanku kotrljana

pleziosaur|o (*pal*) plesiosaur (*Plesiosaurus*), fosilni reptil, veslogmaz, morska životinja vrlo male

glave, duga vrata, dug do 1,3 m.; živio u trijasu do krede

plezur|o ugodna, užitak, zadovoljstvo, zabava, razonoda, veselje; *usp.* **distro**, **ğuo**; ~a ugodan, prijatan, zabavan, radostan, veseo; ~**igi** obradovati, razveseliti nekoga; ~**iği** obradovati se, razveseliti se, razonoditi se; **mal~o** neugoda, neugodnost, neprijatnost; *usp.* **malagrablafo**

plij| više; ~ **ol** više od, više nego; čestica koja se upotrebljava za izricanje komparativ pridjeva (~ bona ol, ~simile ol) ~ **kaj** ~ više i više; ~ **aü** **mal~** više manje; ~ **ol unu** više od jednog, više njih; ~**e** osim toga; ~**igi** povećati; ~**igita** povećan, uvećan; ~**iği** povećati se; ~**igito** porast, povećanje; **mal~** manje; **ma~igita** umanjen, smanjen; ~**multo** većina; **mal~multo** manjina

plik|o (*med*) koltun, gnojna kožna bolest na glavi; kosa se sljepljuje u debeo okruglasti grumen

plik|i* (*tr*) opletati, spletati, isplesti = PLEKTI, VOLVI

plint|o (*grad*) plinta 1. (*pov*) u antičkom graditeljstvu kamena ploča na kojoj stoji baza stupa ili pilastra; 2. izbočina od kamena ili cigle na donjem dijelu zida; **planko~o** uska letva koja pokriva pukotinu između drvenog poda i zida

pliocen|o (*geol*) pliocen; posljednja, najmlađa epoha tercijara

plis|i (*tr*) plisirati, ušivati i uglačati tkaninu u pravilne guste nabore; ~**afo** plise, tako nabrana tkanina

ploce|o (*orn*) pletilja (*Ploceus*) ptica iz reda vrabaca koja gradi viseće gnijezdo = TEKSBIRO; ~**edoj** pletilje (*Ploceidae*)

ploid|o (*biol*) broj istorodnih serija pojedinih vrsta kromosoma jednog nukleusa; **du~a**, **du~eco**, **du~ulo**, **plur~a**, **tri~a**, **unu~a**

plomb|o plomba 1. sigurnosni pečat od olova; 2. (*med*) čvrsta masa od cementa, amalgama ili porculana, kojom se puni šupljina oštećenog zuba; ~i (*tr*) plombirati, ispuniti plombom; ~**ado** plombiranje

plong|i (*ntr*) zaroniti, skočiti u vodu radi plivanja; 2. (zrak) pikirati, spuštati se zrakoplovom gađajući cilj

plongon|o* (*orn*) plijenor (*Gavia*), ptica ronilica dalekog sjevera = GAVIO

plor|i (*ntr*) plakati 1. roniti suze; 2. žaliti se, tužiti se; ~o plač; ~**ado** plakanje; ~**egi** jecati, glasno plakati; ~**ema** plačljiv; ~**eti** lagano plakati, stenjati; **ek~i** zaplakati; **pri~i** (*tr*) oplakivati nekoga ili nešto, žaliti

plisiv|o* (*ling*) ploziv, grleni glas (k, g, p, b, t, d)

plot|o (*iht*) žutovoljka, žutoperka (*Rutilus rutilus*) slatkododna riba iz por. šarana; v. **rutelo**

ploton|o (*vof*) četa, vod

ploziv|o = PLOSIVO

plu dalje, više, još; **kaj tiel** ~ i tako dalje; ~**a** daljnji, sljedeći; idući; ~**e** dalje; ~**en** dalje, naprijed (u smjeru); ~**afo** nastavak, dodatak; ~**igi** nastaviti; *usp.* **daürigi**, **kontinuigi**

plug|i (*tr*) orati, plužiti; ~(**ad**)o oranje, pluženje; ~**ebla** pogodan za oranje; ~**ejo**, ~**kampo** oranica, njiva; ~**ilo** plug; ~**ileto** lopatica; **el~i** izorati; **tra~i** preorati; **neğ~ilo** ralica

pluk|i (*tr*) brati, trgati (voće, cvijeće), zobati; 2. (*glazb*) trzati, titrati (žicama); ~(**ad**)o branje, trga-

nje, zobanje; **pri~i** (*pren*) operušati, oguliti, isisati nekoga; **pik~i** ključati

plum|o pero 1. roznata izraslina na ptičjoj koži; 2. naprava kojom se piše ili crta; **~a** pernat, perni; **~i** (*tr*) okititi perjem; **~afo** perjanica, predmet od perja; **~ero** svaka dlačica pera; **~eto** perce; **~iği** dobiti perje; **~ingo** držalo za pero; **~ujo** pernica, kutija za pera i olovke; **sen~igi** očerupati, operušiti; **fonto~o** nalivpero; **skribo~o**, **tubo~o** flomaster; **~peza** (*sport*) perolaka kategorija u boksu; **~šango** mitarenje, mijenjanje perja kod ptica

plumb|o (*kem*) olovo 1. kem. element, simb. Pb; 2. teška mekana, lako topljiva, srebrnastobijela do siva kovina; koristi se u slitinama; **~a** olovan, olovni; **~afo** predmet od olova; **~ato** (*kem*) sol olovne kiseline; **~ero** komadić olova; **~ismo** (*med*) plumbizam, trovanje olovom ili olovnom kiselinom; **~erco** (*min*) = KARBONIDO; **~ogriza** olovnosiv; **~oblanko** olovno bjelilo; **sen~a** bezolovni; **sond~o** (*teh*) olovnica, olovni privjesak (na povrazu i sl.)

plumbag|o¹ (*teh*) grafit, materijal za olovke, elektrode, suho mazivo

plumbag|o² (*bot*) vranjemil, olovnica (*Plumbago*) iz por. vranjemila

plumon|o perina, tuhica, zimski pokrivač punjen perjem

plump|a zdepast, nezgrapnan, nespretan, glomazan; *usp.* **malgracia**

plumul|o*perce, pahuljica

plur|aj mnogi, više njih; **~eco** mnoštvo, množina; **~ismo** pluralizam; **~foje** više puta; **~obla** višestruk; **~senca** višeznačan; **~silaba vorto** višesložna riječ

plural|o (*gram*) plural, množina; gramatička kategorija koja označuje mnoštvo

plus| plus, više (+); **~o** višak, pretičak; **naskiğ~o** prirast nataliteta

pluskvamperfekt|o (*gram*) pluskvamperfekt, prošlo svršeno vrijeme kojemu se radnja zbila prije neke druge prošle radnje

pluš|o (*teks*) pliš, tkanina slična baršunu s malim kratkim i gustim površinskim dlačicama

plute|o (*bot*) krovnjača (*Pluteus*), rod gljiva klobučarki iz istoimene porodice; većinom rastu na drveću

plutokrat|o plutokrat, bogataš koji ima političku vlast; **~io** plutokracija; politička vlast bogatih

Pluton|o Pluton 1. (*mit*) grčki bog podzemlja; 2. (*astr*) deveti planet Sunčeva sustava, najudaljeniji od Sunca

pluton|oj (*min*) plutoniti, dubinske eruptivne stijene nastale kristalizacijom magme u dubljim dijelovima litosfere; intruzivne stijene; **~ismo** plutonizam, učenje da je Zemlja nastala djelovanjem podzemnih užarenih masa, a ne djelovanjem vode, kako uče neke druge teorije

plutoni|o (*kem*) plutonij, 1. transuranski radioaktivni element, simb. Pu; 2. srebrnobijeli metal, nastaje u nuklearnom reaktoru djelovanjem neutrona; služi kao nuklearno gorivo i kao eksploziv u nuklearnim bombama

plutonit|oj = PLUTONIJ

pluv|o (*met*) kiša, dažd; **~a** kišni; **acida ~o** kisela kiša; **~i** (*ntr*) kišiti; **~ego** pljusak; **~ero** kap kiše; **~eto** kišica; **~ujo** nakapnica, čatrnja, cisterna = CISTERNO; **~imuna** neprokišljiv, nepromočiv, nepropustiv; **~kvanto** količina oborine; **~metro** (*met*) pluviometar, kišomjer; **~ombrelo** kišobran; **pri~i** natopiti kišom; **nebul~o** rosica, vrlo sitna kišica; **neğo~o** susnježica, lapavica; **or~o** (*bot*) = LABURNO

pluvi|o (*orn*) zlatar (*Charadrius, Pluvialis*), ptica močvarica; v. **haradrio**; **or~o** troprsti zlatar (*P. apricaria*)

pluvial|o* pluvijal 1. (*kat*) liturgijsko odijelo kod večernjice, procesije i blagoslova, slično ogrtaču; 2. kabanica za zaštitu od kiše

pluviometr|o = PLUVOMETRO

Pluvioz|o (*pov*) pluvioz (pluviose) peti mjesec francuskog revolucionarnog kalendara 20. 1. - 19. 2.

pne|o, **pneü|o** = PNEŪMATIKO

pneümat|a (*fiz*) pneumatični, zračni, koji je ispušten zrakom; koji djeluje s pomoću zraka

pneümatik|o 1. (*fiz*) pneumatika, dio mehanike koji proučava plinove; 2. pneumatik, zračnica; elastični gumeni uložak u kotaču koji se puni komprimiranim zrakom; **~a** pneumatski; **vic~o** rezervna zračnica

pneümo| pneumo- u složenicama označuje odnos prema plućima, disanju ili djelovanju s pomoću zgusnutog zraka

pneümokok|o (*med*) pneumokok; ovalna bakterija, uzročnik upale pluća, srednjeg uha, moždanih ovojnica, sepse

pneümon|o (*anat*) pluća, organ za disanje smješten u prsnoj koži = PULMO; **~ito** (*med*) pneumonija, upala pluća; **~ektomio** (*med*) pneumektomija, djelomično ili potpuno uklanjanje plućnog tkiva; **~okoniozo** (*med*) pneumokonioza, bolest koja nastaje udisanjem rudne ili kamene prašine i njezinim taloženjem u plućima; **~opatio** (*med*) pneumopatija, opći naziv za plućne bolesti

pneümoni|o = PNEŪMONITO

po (*gram*) po; prijedlog koji se odnosi na jednaku brojnu razdiobu (~ tri pomoju = po tri jabuke); **~pece** po komadu; **~persono** po osobi (*Opaska*: uz prijedlog **po** ne rabi se nastavak akuzativa)

po|o (*bot*) vlasnjača (*Poa*) iz por. trava; mnoge se nalaze u livadnim zajednicama; **~acoj** trave (*Poaceae*), porodica zeljastih jednosupnica, rjeđe odrvenjelih

pob|o (*pom*) krma, stražnji dio plovila = POŪPO

poci|o (*farm*) sirup, ljekoviti napitak koji se pije po jednu žlicu

poč|i (*tr, kul*) poširati; pripremati jelo koje se lako raspada stavljanjem u uzavrelu vodu, koja se zatim grije na malom plamenu

podagr|o (*med*) podagra, uložci, giht; upala zglobova s nakupljanjem mokraćne kiseline u organizmu; **~ulo** bolesnik od podagre

podestat|o* gradonačelnik, predsjednik općine

podij|o (*grad*) podij 1. postolje, podnožje, pijedestal; 2. govornica, pozornica, platforma, uzdignuta površina, mjesto za posebne namjene

podicip|o (*orn*) gnjurac mali, plinorac (*Podiceps*), rod ptica ronilica

podokarp|o (*bot*) tisulja, podokarp (*Podocarpus*) iz por. tisuljevki; služi za tesanje i izradu pokućstva

podosperm|o* (*bot*) politovac (*Podospermum*) iz por. glavočika

podzol|o (*geol*) pepeljuša, podzol, tlo vlažne i svježeg klime, siromašno rudnim sastojcima

poefag|o (*zoo*) jak (*Bos grunniens*), tibetansko divlje govedo = GRUNTBOVO

poem|o (*knjiž*) 1. pjesma, kraće lirsko književno djelo u stihovima; 2. poema, spjev, lirsko epski spjev; ~**aro** knjiga pjesama, pjesmarica

poent|o bod, poen; jedinica kojom se mjeri uspjeh do određenog broja jedinica; ~**aro** broj bodova; **el-i** (*tr*) poentirati, dobiti poene

poet|o pjesnik, poeta, stihotvorac; ~**a** pjesnički; ~**iko** poetika, teorija pjesništva; ~**ino** pjesnikinja

poez|o (*med*) poeza, formiranje, sinteza različitih tvari u organizmu; ~**ino** (*biol*) hormon koji stimulira razvoj pojedinih krvnih tjelešca; **eritrocito~o**, **hemato~o**, **leukocito~o**, **limfo~o**, **medol~o**

poezi|o (*knjiž*) poezija, pjesništvo; ~**a** pjesnički; ~**ažo** pjesma = POEMO; ~**eco** poetičnost; **sen~a** nepjesnički, prozni

pogostemon|o (*bot*) pogostemon (*Pogostemon*) iz por. usnača

pogrom|o (*pol*) pogrom, pokolj, rasno ili nacionalno istrebljenje

pojkiloterma|a (*fiziol*) poikiloterma, koji je promjenljive tjelesne temperature, prilagodljiv toplini okoline = MALVARMSANGA

pojll|o* dlaka, dlačica (koja obično pojedinačno raste negdje na tijelu)

pojn|o (*anat*) ručni zglob

pok|a = MALMULTA

pokal|o pokal, pehar, kup, vrč; **mezur~o** kuhinjski vrč za mjerenje; **spor~o** (*bot*) = ECIO

poker|o (*igr*) poker, vrsta hazardne kartaške igre

poks|o (*vet*) kravlje boginje, vrsta boginja u krava i konja

pol|i (*tr, mat*) polirati, odrediti neku veličinu koristeći njezine vrijednosti u drugim točkama; **inter~i** interpolirati 1. umetnuti, umetati; 2. približno ili točno odrediti neku veličinu na temelju djelomičnog poznavanja vrijednosti koje prima u bliskom području; **ekster~i** eksterpolirati

Pol|o (*etn*) Poljak; ~**io**, ~**ujo**, ~**lando** (*geog*) Poljska, zemlja u istočnoj Europi

polajr|o (*mat*) polara; u projektivnoj geometriji skup točaka određenih svojstava prema nekoj čunjosječnici

polar|a (*fiz*) polarni 1. koji ima dvije suprotne strane; 2. koji se odnosi na pol; ~**igi** polarizirati

polarimetr|o (*fiz*) polarimetar, aparat za mjerenje kuta pod kojim se zakreće ravnina polarizacije svjetlosti, primjenjuje se u kemijskoj analizi optički aktivnih spojeva; ~**io** polarimetrija

polariz|i (*tr, fiz*) polarizirati 1. stvarati polarizaciju; 2. okupljati oko dva suprotna stajališta; ~**o** polarizacija 1. (*fiz*) uspostavljanje specijalnog odnosa smjera širenja i ravnine titranja valnog zračenja 2. (*fiz*) koncentracija čestica na suprotnim polovima; 3. (*pren*) okupljanje oko oprečnih težnji ili ideja; ~**ilo** (*fiz*) polarizator, naprava za polarizaciju svjetla

polarograf|o (*fiz, kem*) polarograf, aparat za elektrokemijsku analizu za određivanje malih količina iona ili organskih tvari

polaroid|o (*foto*) polaroid, fotografski aparat, koji nakon snimanja za nekoliko sekundi izbacuje gotovu fotografiju

polaron|o (*fiz*) polaron, jedinica koja se sastoji od elektrona koji se kreće kroz ionski kristal i polarizacijskog toka kojeg stvara

polder|o (*agr*) polder, isušeno i pretežno obrađeno zemljište ispod razine susjednog mora ili jezera

poleks|o 1. (*anat*) palac na ruci = DIKFINGRO; 2. (*zoo*) odgovarajući prst prednjih nogu sisavaca

polemik|o polemika, prepirka, javni spor; pismena ili usmena javna rasprava vođena isključivim stajalištima i nesnošljivim stilom; ~**a** polemičan; ~**i** (*ntr*) polemizirati, voditi polemiku; ~**isto** polemičar

polemolog|o polemolog; ~**io** polemologija, znanstveno istraživanje rata kao društvenog fenomena, njegovih uzroka i posljedica

polemoni|o (*bot*) jurnica (*Polemonium*) iz por. jurnica; **rampa ~o** polegnuta jurnica (*P. reptans*)

polen|o (*bot*) pelud, polen, cvjetni prah, žuta sitna zrnca u peludnicama cvjetnih prašnika; ~**ado** opravljanje; ~**ero** polenovo zrnce; ~**ujo**, ~**sako** peludnica, polenovnica

polent|o (*kul*) palenta, pura, žganci; kaša od kukuruznog brašna skušana u vodi; *usp.* **porižo**

poli|o poli-; u složenicama kao prvi dio riječi označuje mnoštvo i učestalost; ~**eno** organska kombinacija s više dvostrukih spojeva

poliandri|o poliandrija, mnogomuštvo, brak jedne žene s više muškaraca

poliant|o (*bot*) poliant, tuberoza (*Polianthes*) iz por. agava; **tubera ~o** mirisna tuberoza (*P. tuberosa*) s gomoljastim podankom; služi u proizvodnji parfema

polic|o policija, redarstvo; ~**a** policijski, redarstveni; ~**ano**, ~**isto** redarstvenik, policajac; ~**ejo** zgrada policije; ~**estro** upravnik, šef policije; ~**oficisto** policijski činovnik; **kaš~isto** detektiv, policijski agent, pripadnik tajne policije

poliedr|o (*mat*) poliedar, višeplošnik; geometrijsko tijelo omeđeno jednakim pravilnim višekutnicima

polietilen|o (*kem*) polietilen, polimer etilena, termoplastična masa vrlo rasprostranjene uporabe

polifag|o* (*zoo*) polifag, svežder, svejed, životinja koja se hrani svime

polifoni|o (*glazb*) polifonija, višeglasje, istodobno zvučanje dviju ili više neovisnih melodijskih linija; ~**a** polifoničan, polifonijski, višeglasan, mnogo-zvučan

poligal|o (*bot*) krestušac, gomalica, vražji stric (*Pol-ygala* iz por. krestušaca

poligami|o poligamija, mnogoženstvo, brak između jednog muškarca i viša žena; ~**a** (*bot*) poligaman, raznospolan; odnosi se na biljne vrste koje na istoj jedinki imaju i dvospolne i jednospolne cvjetove; ~**ulo** mnogoženja, muškarac koji ima više žena

poligini|o poliginija, brak muškarca s više žena istodobno

poliglot|o poliglot, osoba koja govori više jezika

poligon|o poligon 1. (*bot*) A. heljda = FAGOPIRO; B. dvornik (*Polygonum*) iz por. dvornika; 2. (*mat*)

mnogokut, višekutnik; 3. (*voj*) vojno vježbalište; 4. prostor za praktičnu obuku vozača

poligonat|o (*bot*) salamunov pečat, pokosnica (*Polygonatum*) iz por. đurđica; **hibrida** ~o, **oficina** ~o obična pokosnica (*P. hybridum*, *P. odoratum*, *P. officinalis*) s jestivim i ljekovitim podankom; **multiflora** ~o mnogocvjetna pokosnica, zaliž, salamunov pečat (*P. multiflorum*)

poligrafi|o (*tisk*) poligrafija, grafička industrija koja obuhvaća sve oblike tiskarske produkcije

polihet|oj, **poliket|oj** (*zoo*) poliheti, mnogočetinaši, najjednostavniji kolutičavci

polihistor|o* polihistor, znanstvenik koji poznaje mnoga područja znanosti

poliklinik|o (*med*) poliklinika, bolnica u kojoj se bolesnici ambulantno pregledavaju i liječe

polikromi|o polikromija, mnogobojnost, višebojnost, raznobojnost, šarolikost

polimer|oj (*kem*) polimeri, tvari koje se sastoje od makromolekula; ~io polimerija 1. (*kem*) pojava kad se tvari jednake sastavom razlikuju molekularnom težinom; 2. (*biol*) genetička pojava pri kojoj više gena kontrolira jedno svojstvo; **alt~o** polimer koji se sastoji od više jedinica

polimorf|a (*kem*, *min*) polimorfan, mnogočlan, koji se pojavljuje ili jest u raznim oblicima; ~eco, ~ismo polimorfija, polimorfizam = PLURFORMESCO, PLURFORMISMO

Polinezi|o (*geog*) Polinezija, otočje u središnjem dijelu Tihog oceana; ~ano (*etrn*) Polinežanin

polinoma|o (*mat*) polinom, zbroj više od dvaju članova s pozitivnim ili negativnim predznakom; ~a polinomski

polinukle|a (*anat*) čija stanica ima više jezgara

polio| (*med*) polio-; kao prefiks u složenicama znači: siv, bjelkast; ~omjelito poliomijselitis, dječja paraliza, zarazna upala sive tvari kičmene moždine

polip|o polip 1. (*zoo*) jedan od dvaju oblika u kojem se javljaju žarnjaci; 2. (*med*) dobroćudni tumor na sluznici; ~ozo polipoza

poliplektr|o (*orn*) poliplektron (*Polyplectron*), azijska ptica slična fazanu = PAVOFAZANO

polipodi|o (*bot*) oslad (*Polypodium*) iz por. osladi; neke služe u medicini; **dolča** ~o obična oslad, slatka paprat, sladić, slatka bujad (*P. vulgare*)

polipor|o (*bot*) rupičavka (*Polyporus*), rod gljiva klobučarki iz por. rupičavki = POROFUNGO

polipter|o (*iht*) mnogoperka (*Polypterus*), slatkovodna riba tropskih afričkih rijeka

poliptik|o (*lik*) poliptih, slika sastavljena od više dijelova s različitim prizorima, od kojih se glavni nalazi na središnjoj ploči

polis|o polica, potvrda o osiguranju koju izdaje osiguravajuće društvo; **krom~o** dopunska polica, dodatak polici

polisilab|a* polisilabičan, mnogosložan, višesložan, koji ima više slogova

polisindet|o (*ling*) polisindet, polisindeton; učestalo ponavljanje istog veznika u rečenici

polistik|o (*bot*) papratnjača (*Polystichum*) iz por. *Dryopteridaceae*; **doma** ~o bodljikava papratnjača (*P. aculeatum*)

politeizm|o politeizam, mnogoboštvo, vjera koja štuje više bogova

politeist|o politeist, mnogobožac

politeknik|o politehnika, visoka tehnička škola podijeljena na odjele po pojedinim tehničkim strukama

politik|o politika 1. globalno upravljanje ljudskom zajednicom; 2. praktični poslovi u organizaciji države i njezinih tijela; 3. sadržaj, načela i metode vođenja državnih poslova; ~a politički; ~isto političar, državnik; ~ulo političar, onaj koji se bavi politikom; ~ologio politolog; ~ologio politologija, znanost o političkim pojavama i postupcima; izučavanje politike kao znanosti

politolog|o = POLITIKOLOGO; ~io = POLITIKOLOGIO

politrik|o (*bot*) vlasak, busenjača (*Polytrichum*), rod lisnatih mahovina iz por. vlasaka

politur|ji (*tr*) politirati, polirati, nanositi polituru na drvo; ~o politura, pokost na drvenim proizvodima radi zaštite ili sjaja

poliuri|o* (*med*) poliurija, preobilno mokrenje

polj|o (*geol*) polje, ravna udubina između brda

polk|o (*glazb*) polka, živahan slavenski narodni ples u dvočetvrtinskom taktu

polm|o (*anat*) dlan (*palma manus*), unutrašnja strana šake bez prstiju = MANPLATO; ~oludo (*sport*) odbojka

pol|o (*sport*) polo, igra u kojoj jahači dugim štapovima udaraju malu lopticu od bambusa nastojeći je ubaciti u protivnička vrata = MALEOPILKO

polonez|o (*glazb*) poloneza, poljski narodni ples u tročetvrtinskom taktu umjerena tempa

poloni|o (*kem*) polonij, radioaktivni kem. element, simb. Po

polp|o (*zoo*) morski osmokraki grabežljivi glavonožac koji puzi po morskom dnu (hobotnica, sipa)

poltron|o poltron, laskavac, ulizica, udvorica, dodvorica, pripuz

polu|ji (*tr*) zagaditi, onečistiti životnu sredinu; ~(ad)o polucija, zagađenje, onečišćenje = MALPURIG(AD)O; ~eco zagađenost, onečišćenost

poluci|o polucija 1. (*med*) ničim izazvan izljev sperme tijekom spavanja, obično noću; prirodna pojava u dječaka i mladića; 2. = POLU(AD)O

Poluks|o (*mit*) Poluks, jedan od Dioskura

polur|o politura, glazura (dobivena trljanjem); ~i (*tr*) polirati, glačati, brušenjem činiti glatkim i sjajnim; ~ilo sredstvo za poliranje

polus|o (*astr*, *geog*) pol, krajnja točka zamišljene rotacijske osi nebeskih tijela; 2. (*mat*) višeznačan pojam koji se odnosi na neke točke posebnih svojstava; 3. (*fiz*) točka ili više točaka na magnetu u kojima je koncentriran najveći dio magnetskog toka; 4. (*el*) jedan od suprotno nabijenih izvora električne energije među kojima vlada napon; 5. (*razg*) suprotna točka čega; ~a polarni; ~eco polarnost; **du~a** dvopolni, bipolarni

polv|o prašina, prah; **interstela** ~o (*astr*) međuzvezdana prašina; ~a prašan, prašnjav, prašinst; ~eco prašnjavost; ~ero sitna čestica prašine; ~eto sitna prašina; ~igi zdrobiti, pretvoriti u prašinu; ~iği pretvoriti se u prašinu; ~ujo dubrovnik, škovacera, lopatica za smeće; ~metro polvimetar, sprava za mjerenje prašine u zraku; **sen~igi** isprašiti, otrestiti prašinu; ~sućilo usisavač za prašinu

pom|o (*bot*) jabuka, plod jabuke; ~**arbo**, ~**ujo** vrsta vočke iz roda *Malus*, koja se uzgaja radi jestivih plodova; **gorĝa** ~**o** (*anat*) adamova jabučica, istaknuta izbočina na prednjem dijelu muškog vrata; ~**a** jabučni; ~**ata acido** (*kem*) jabučna kiselina; ~**eto** jabučica; 1. mala jabuka; 2. (*anat*) očna jabučica, istaknuti dio lica ispod oka; ~**oideoj** = MALUSOIDEOJ; **Adam**~**o** = GORĜA ~**o**; ~**ologo** pomolog, stručnjak za voće i voćarstvo; ~**ologijo** pomologija, znanost o uzgajanju voća; **dorn**~**o** plod kušnjaka; **dorn**~**ujo** kušnjak; **suker**~**o** plod ljuskave anone; **ter**~**o** krumpir (*Solanum tuberosum*) iz por. pomoćnica, čiji gomolj služi za hranu i krmivo; *v.* **solano**; **dolĉa ter**~**o** = BATATO

pomad|o (*kozmi*) pomada, krema, mirisna mast za njegu tijela; ~**i** (*tr*) namazati pomadom

pomel|o 1. (*teh*) jabuka na balčaku mača; 2. zaobljeno ispućenje na prednjem dijelu sedla

pomerhundo (*kinol*) špic; vrsta i pasmina pasa

pomfrit|oj (*kul*) pomfrit, krumpir izrezan na prutiće ili listiće i pržen u ulju

pomp|o pompa, raskoš, pretjeran vanjski sjaj; ~**a** pompozan, raskošan, veleban, svečan; ~**i** biti pompozan, djelovati raskošno

ponard|o bodež; kratko hladno oružje s dvije do tri oštrice; ~**i** (*tr*) ubosti bodežom; ~**ego** (*zast*) koplje

poncir|o* (*bot*) trolistavi poncir, trolisni limun (*Ponciras trifoliata*) iz por. rutvica; služi kao podloga za cijepljenje agruma

ponĉ|o (*odj*) ponĉo, ogrtač satkan u jednom komadu s otvorom za glavu u sredini

pond|i (*tr*) uravnotežiti, uspostaviti ravnotežu, paritet

ponj|o (*zoo*) poni, rasa patuljastog konja visine do 1,4 m s dugim dlakama

ponĝe|o (*teks*) vrsta fine japanske tkanine od vune i svile

poni|o = PONEO

pont|o most 1. (*građ*) građevina ili objekt koji služi za prelaženje ljudi i tereta preko rijeke, morskog tjesnaca, provalije itd; 2. posebna naprava preko koje se silazi s broda na kopno i ulazi s kopna na brod; 3. (*med, stom*) vrsta zubne proteze koja povezuje neizvađene zube u čeljusti; 4. (*pren*) prijelaz, spona, veza; ~**ado** prijenos, posredovanje; ~**eto** mostić; **super**~**i**, **trans**~**i** (*tr*) premostiti; **transporta** ~**o** transportni viseći most; **aer**~**o** zračni most; **baskul**~**o** pokretni most; **flos**~**o** pontonski most; **fosto**~**o** most na drvenim stupovima; **lev**~**o** most koji se može dizati; **moviĝ**~**o** pokretni most; **pendo**~**o** viseći most; **rul**~**o** rotirajući most; **šnur**~**o** primitivni most od konopa i dasaka; **val**~**o** vijadukt = VIADUKTO

pontederi|o (*bot*) pontederija (*Pontederia*), rod vodenih zeleni iz istoimene porodice

pontifik|o (*pov*) pontifeks, veliki svećenik u starom Rimu, član patricijskog svećeničkog kolegija; ~**a** pontifikalan; **ĉef**~**o** 1. (*pov*) vrhovni svećenik u starom Rimu; 2. danas titula pape

ponton|o ponton 1. natkriven pomoćni plovni objekt plosnata četverokutnog dna čvrste konstrukcije za lučke potrebe; 2. plovilo ravnog dna koje služi kao nosač privremenog mosta; 3. radna platforma u brodogradilištu; ~**a** pontonski

pop|o (*vjer*) pop, svećenik

popart|o pop-art, popularna umjetnost

popl|o (*bot*) topola (*Populus*) iz por. vrba; **blanka** ~**o** bijela topola (*P. alba*); **balzama** ~**o** balzamna topola (*P. balsamifera*); **nigra** ~**o** crna topola, jagnjed, janj (*P. nigra*), jablan, kultivar crne topole (*P. nigra italica*)

poplin|o (*teks*) popelin, čvrsta tkanina fino satkana od pamuka, umjetne svile ili vune

poplit|o (*anat*) poplit, stražnji dio koljena

pop-muziko pop-glazba, popularna glazba

popol|o narod, nacija, puk, svjetina; ~**a** narodni, nacionalni; ~**i** (*tr*) naseliti, napučiti; ~**aĉo** rulja, gomila, svjetina, razuzdano mnoštvo ljudi; ~**eto** mali narod, pleme; **sen**~**igi** zatrti, istrijebiti, iskorijeniti stanovništvo

populaci|o populacija 1. stanovništvo, pućanstvo, žiteljstvo, ljudstvo; 2. ljudi, bilje i životinje u prirodi kao predmet genetičkih istraživanja

popular|a popularan, pućki, narodni, opće poznat, omiljen u narodu; ~**eco** popularnost, omiljenost, raširenost u narodu; ~**igi** popularizirati, učiniti pristupačnim; **ne**~**a** nepopularan, neomiljen

popuri|o* potpuri (fr. pot-pourri) 1. muzičko ili književno djelo sastavljeno od ulomaka raznih djela; 2. konzervirana mirisna mješavina ružinih latica

por (*gram*) za; ~ **ke** da bi, kako bi [*Opaska*: iza **por ke** uvijek slijedi glagol u imperativu (npr. por ke mi havu)]; ~**ĉiama** vječan; ~**tempa** privremen

por|o pora 1. (*anat*) sitni otvor znojnih žlijezda na koži; 2. šupljina između čestica tvari; ~**a** porozan, rupičast, šupljikav, propustljiv; ~**eco** poroznost, šupljikavost, propustljivost; ~**oplenigilo** sredstvo za zatvaranje pora

porcelan|o porculan 1. mineralna masa od finih vrsta gline s raznim primjesama; 2. posude od takve mase, najfinija vrsta keramike; ~**a** porculanski; ~**aĝo** predmet od porculana

porci|o porcija, obrok, dio, ĉest; ~**umi** (*tr*) porcijaišiti, ograničiti broke, raspodijeliti po porcijama

porĉ|o (*građ*) natkriveni trijem pred ulazom u kuću; *usp.* **alero**, **markezo**, **portiko**

porđ|o vrata; konstrukcija koja se otvara i zatvara; ~**a** vratni, koji se odnosi na vrata; ~**ego** veža, kapija, dveri, portun, haustor; glavna ulazna vrata u zgradu; ~**eto** vratašca, mala vrata; ~**isto** vatar; ~**ferme** zatvoreno, iza zatvorenih vratiju; **antaŭ**~**o** = PORĈO; **ĉef**~**o** = PORDEGO; **fenestro**~**o** prozor; **ferdek**~**o** palubna vrata; **klap**~**o** horizontalna pomična vrata na podu ili na stropu; **latis**~**o** vrata od metalnih pločica; **strat**~**o** ulična vrata, vrata koja iz kuće vode izravno na ulicu; **šov**~**o** vrata koja se guraju po vodilici paralelno sa zidom

porj|o (*bot*) poriluk, pras, praz (*Allium ampeloprasum* var. *porrum*, sin *A. porrum*) iz por. ljiljana

porfir|o porfir 1. (*min*) grimizni kamen, vulkanska površinska ruda s krupnim kristalima; 2. purpur, grimiz; ~**a** porfirni

porfiri|o (*orn*) sultanka (*Porphyrio porphyrio*), vrsta mediteranske ptice crvenog kljuna i nogu = SULTANKOKO

porfirin|oj (*biol*) porfirini, spojevi aktivne jezgre molekula klorofila biljaka, hemoglobina krvi, citokroma i određenih enzima

porfur|o (*bot*) porfira (*Porphyra*), rod morskih crvenih algi iz por. *Bangiaceae*

poriĝ|o (*kul*) zobena kaša, poridž = AVENKAČO

pork|o (*zoo*) svinja, prasac, krmak (*Sus scrofa domesticus*), domaća životinja iz por. svinja; ~a svinjski; ~aĝo 1. svinjetina, svježe svinjsko meso; 2. prerađeni proizvodi od svinjetine; ~aĝisto prodavač svinjskog mesa i svinjskih preradevina; ~ejo svinjac, kotac; ~ido svinjče, prase; ~isto svinjar; vir~o krmak, prasac, nerast; mar~o = FOCENO; suč~ido odojak

porn|o porno, pornografija; ~a pornografski; ~i (*ntr*) imati karakteristike pornografije; ~aĝo pornografsko djelo (slika, film i sl.); ~isto = PORNOGRAFO

pornograf|o pornograf, osoba koja piše pornografske tekstove, snima i prodaje pornografske filmove i slike; ~io pornografija, opisivanje ili prikazivanje pornografskih objekata ili scena; ~ia pornografski

port|i (*tr*) nositi 1. donositi, prenositi, odnositi; 2. imati na sebi, nositi odjeću; 3. oblačiti, odijevati, obuvati, stavljati na sebe; 4. držati, podupirati; 5. (*transp*) imati nosivost; 6. vući u elementarnom gibanju (dijete, jaja, lišće, kišu); **sin** ~i nositi se; ~(**ad**) nošenje; ~aĝo ono što se nosi; ~anco (*fiz, zrak*) potisak, sila koja potiče gibanje tijela = PORTOFORTO, LEVORTO; ~anto nositelj, nosilac; nosač, obnašatelj; ~ebla nosiv; ~iĝi biti nošen, nositi se; ~ilo nosila, nosač, držač, podupirač; ~isto nosač, transportni radnik; ~afišo, ~panelo transparent; **al**~i donijeti, donositi; **dis**~i raznositi; **el**~i iznijeti, iznositi; **eks**~i izvoziti (iz zemlje); **en**~i unijeti, unositi; **for**~i odnijeti, odnositi; **kun**~i ponijeti, uzeti sa sobom; **neel**~ebla neizdrživ, nepodnošljiv; **re**~i vratiti, odnijeti natrag; **sub**~i podupirati, podržavati, podnositi; **sur**~i = PORT 2; **trael**~i izdržati do kraja; **trans**~i prenijeti, prenašati, prevoziti; **trans**~o transport, prijevoz, prijenos; **trans**~ilaro prijevozna sredstva; **daten**~ilo (*inf*) kompjutorska disketa; **leter**~isto listonoša, pismoša, poštar

portal|o (*građ*) portal, glavni ulaz u crkvu ili javnu zgradu, obično bogato ukrašen reljefima, skulpturama i stupovima

portepe|o portepe, uprtač, remen za mač

porter|o (*kul*) porter, vrsta crnog teškog engleskog piva

portik|o (*građ*) portik, predvorje, trijem, natkrivena galerija sa stupovima priljubljenima uz zgradu

portret|o portret 1. slika, prikaz osobe s njezinim fizičkim obilježjima i psihičkim izrazom; 2. (*knjiž*) opis književnog lika; ~i (*tr*) portretirati, naslikati portret; ~isto portretist, slikar portreta; **mem**~o autportret

portolan|o (*pom, pov*) portulan, višebojna pomorska karta crtana rukom na pergamenu ili koži, opremljena uputama za plovidbu, podacima o obalama i lukama; 2. lučki pilot, peljar

Portugal|o (*etn*) Portugalac; ~io, ~ujo (*geog*) Portugal, država u jugozapadnoj Europi na Pirinejskom poluotoku

portulak|o (*bot*) tušanj, tušt, tušč, portulak (*Portulaca*) iz por. tušteva; **grandflora** ~o, **ornama** ~o prkos (*P. grandiflora*); **legoma** ~o tust, tušac, tušč (*Poleracea*), jestiva povrtna biljka

posed|i (*tr*) posjedovati, imati, imati u posjedu, raspolagati nečim; ~o posjed, posjedovanje; ~a 1. posjednički; 2. (*gram*) posvojni; ~aĝo imetak, vlasništvo, dobro; ~anto vlasnik, posjednik, gospodar; ~iĝi dati u posjed; ~rajto pravo vlasništva = PROPRIETO; **ek**~i dobiti u vlasništvo; zaposjesti, zaokupiti; **kun**~anto suvlasnik; **sen**~iĝi razbaštiniti, lišiti posjeda

posesiv|o (*gram*) posesiv, posvojna zamjenica ili pridjev

post iza, nakon, poslije, sa stražnje strane; **de** ~ od tada, nakon, nakon toga; ~a kasniji, slijedeći; ~e poslije, kasnije, zatim, onda; ~o vrijeme ili prostor poslije, iza nečega; ~aĝo 1. stražnji dio, stražnja strana; 2. (*anat*) stražnjica = GLUTEO, PUGO, SIDVANGO; ~eulo potomak; ~eularo potomstvo; ~iĝi zaostati, zakasniti; ~umo = KULASO; **iom** ~ **iom** malo po malo, ~morgaŭ prekosutra; ~restaĝo ostatak, zaostatak; ~signo trag; ~sopiro nostalgija, tuga za nečim minulim

postament|o postament, postolje, podnožje; *v.* **piedestalo**

posten|o 1. (*voj*) stražarsko mjesto, straža; 2. služba, namještenje, visoki položaj u službi; ~i (*ntr*) 1. stražariti, biti na straži; 2. obavljati, obnašati neku službu, dužnost, čast; ~iĝi namjestiti, dati određen položaj, dužnost

posthum|a* posthuman, postuman, posmrtn = POSTMORTA

postić|o imitacija, nadomjestak, patvorina

postiljon|o postiljon 1. kočijaš poštanskih kola; 2. jahač na jednom od upregnutih prednjih konja raskošne kočije

postpozici|o postpozicija 1. (*gram*) riječ koja slijedi iza imenice ili zamjenice na koju se odnosi; 2. zapostavljanje, podređivanje

postul|i (*tr*) zahtijevati, tražiti, iskati; ~o zahtjev, traženje, iskanje; ~ado zahtijevanje; ~ateco potražnja; ~ema zahtjevan, koji ima velike zahtjeve; **de**~i tražiti svoj dio; **kontraŭ**~o protuzahtjev; **ne**~ema nezahitjevan, skroman; **re**~i tražiti natrag

postulat|o (*prav*) postulat, aksiom, zahtjev; pretpostavka koja je sama po sebi tako očita da je ne treba dokazivati

poš|o džep, vrećica na odjeći koja služi za nošenje priručnih predmeta; ~a džepni; **el**~iĝi izvaditi iz džepa; **en**~iĝi staviti u džep; ~besto (*zoo*) tobolčar = MARSUPIULO; ~mono džeparac; ~tuko rupčić, maramica; **pasto**~etoj (*kul*) jastučići od tijesta punjeni nadjevom

pošt|o pošta 1. ustanova za prijenos poštanskih pošiljaka i usluga; 2. poštanska zgrada; 3. predmeti koji se šalju ili primaju poštom; 4. otprema ili doprema pošiljaka; ~a poštanski; ~aĝo poštanska pošiljka; ~fako poštanski pretinac; ~isto poštar, listonoša, pismoša; **en**~iĝi poslati poštom pošiljku ili pismo; ~kesto poštanski sandučić = LETERKESTO; ~marko poštanska marka; ~officejo poštanski ured; ~repago pouzecom, plaćanje vrijednosti poštanske pošiljke prilikom primitka; **aer**~e zračnom poštom, avionom; **ret**~o sustav odašiljanja obavijesti preko mreže; **voč**~o sustav obavijesti preko telefonske mreže

pot|o lonac, sud, posuda (obično za kuhanje); *usp.*

kaserolo, **kaldrono**, **marmito**; ~**ažo** posuda od gline; ~**aro** posude; ~**isto** izrađivač posuda od gline; **en~igi** staviti u lonac; **akvo~o** posuda za vodu; **flor~o** lonac za cvijeće, tegla, pitar, saksija; **kuir~o** lonac za kuhanje = MARMITO; **miks~o** (*kul*) miješano jelo od raznih sastojaka; **pis~o** noćna posuda, vrčina; = NOKTOVAZO; **plen~o** puni lonac; **ter~o** lonac od gline; **viando~o** lonac za meso

potag|o (*kul*) potaž (fr, potage), francuska juha s mnogo zelenja

potamoget|o* (*bot*) mrijesnjak (*Potamogeton*), rod vodenih zeleni iz por. mrijesnjača; mrijesnjak, vodenjača, bobur, vodeni kupus (*P. natans*); ~**acoj** mrijesnjače (*Potamogetonaceae*)

potas|o (*kem*) pepeljača, pepeljiga, potaša; kalijev karbonat koji se rabi u proizvodnji kalijeva stakla i lakih sapuna; **kaüstika ~o** kalijev hidroksid

potenc|o sila, moć, sposobnost, snaga, mogućnost; ~**oj** sile, moći; ~**a** moćan, silan; ~**e** moćno; ~**i** (*tr*) 1. vladati, gospodariti, imati moć nad; 2. (*mat*) izračunati potenciju; ~**iği** postati moćan, osiliti se; ~**ulo** moćnik, silnik; **Plej~a**, **Plej~ulo** (*vjer*) Sve-moćni Bog; **sen~a** nemoćan, koji nema nikakve moći; **sen~igi** onesposobiti, oduzeti moć nekome

potencijal|o 1. potencijal, sposobnost, stupanj snage; energija koju netko ili nešto ima u sebi; 2. (*fiz*) mjera za jakost nekog polja; ~**a** potencijalan; **magneta ~o**, **termodinamika ~o**, **transmembrana ~o**, **vektora ~o**, **norma ~o**, **elektrokemia ~o**, **ag~o**, **ripoz~o**

potenciometr|o (*fiz*) potenciometar, naprava za mjerenje električne pogonske sile, jakosti električne struje ili otpora

potentil|o (*bot*) petoprst, petolist (*Potentilla*) iz por. ruža; **arbusta ~o** grmasti petoprst (*P. fruticosa*); **ansera ~o** steža, petoprst, guščarski petoprst (*P. anserina*); **rekta ~o** petoprst srčenjaka (*P. erecta*); podanak sadrži eterično ulje

potern|o (*grad*) mala tajna podzemna vrata tvrđave

potiron|o (*bot*) divovska bundeva (*Cucurbita maxima*)

poüp|o (*pom*) krma broda = POBO

pov|i (*tr*) moći, smjeti, imati mogućnost, snagu; ~**o** moć 1. mogućnost, sposobnost; 2. vlast, utjecaj; 3. (*fiz*) sila, snaga; 4. (*mašin*) kapacitet; ~**ado** mogućnost; ~**umo** kapacitet; **Čio~a** Svemogućći, Svemoćan = PLEJPOTENCA; **sen~a** nemoćan; **sen~igi** onemogućiti; **super~i** nadjačati, nadmašiti; **ačet~o** kupovna moć; **čeval~o** (*fiz*) konjska snaga; **evolui~o** razvojna mogućnost; **imagi~o** moć predodžbe; **južo~o** = JURISDIKCIJO; **plen~o** punomoć; **porto~o** nosivost; **sci~o** znanje

povra jadan, bijedan, ubog, siromašan

poz|i (*ntr*) pozirati 1. postaviti se u određeni položaj radi slikanja ili snimanja; 2. držati se, ponašati se namješteno; ~**o** poza, stav, držanje i položaj tijela; ~**isto** model, osoba koja pozira nekome

pozici|o pozicija 1. položaj, mjesto; 2. gledište, stanište; ~**a** pozicijski; **šlosil~o** ključna pozicija, važan položaj

Pozidon|o (*mit*) Posejdon, Posidon, starogrčki bog mora

pozidoni|o (*bot*) oceanski porost (*Posidonia*) iz por. mrijesnjača

pozitiv|a pozitivan 1. potvrđan, valjan, ispravan, istinit, dobar; povoljan; 2. stvaran, činjeničan, iskustven, osjetilan; 3. (*met*) koji je iznad nule; 4. (*ek*) koji nema gubitka; ~**o** pozitiv 1. (*fot*) fotografska slika kopirana s negativa; 2. (*gram*) prvi stupanj komparacije pridjeva; 3. (*glazb*) manje kućne, komorne ili crkvene orgulje, obično s 3-7 registara i bez pedala; ~**ismo** pozitivizam; ~**isto** pozitivist

pozitron|o (*fiz*) pozitron, elementarna čestica pozitivnog elektriciteta, antičestica elektrona

pozolan|o (*min*) pozolan, crvenkasti vulkanski pepeo koji se u Italiji i Francuskoj rabi u proizvodnji cementa

pra| pra-; prefiks koji označuje nešto davno, prastaro; ~**a** davni, prapovijesni, primitivan; ~**homo** pračovjek; ~**ulo** predak

pragmat|a (*fil*) pragmatičan, praktičan, svrhovit, svrsishodan, utilitaran; ~**ismo** pragmatizam, učenje koje tvrdi da je istina uglavnom istovjetna korisnoj, svrhovitoj, pragmatičnoj praksi

prah|o (*pom*) vrsta malajskog čamca

prajm|o (*voj*) kapsla, detonator, mali metalni cilindar ili kapica napunjena eksplozivom; rabi se u bojnim patronama; ~**i** (*tr*) staviti kapslu

praktit|o (*ling*) prakrit; jedan od staroindijskih dijalekata, pučki jezik za razliku od sanskrtā

praktik|o praksa, primjena, iskustvo; ~**a** praktičan; ~**e** praktično; ~**i** (*tr*) prakticirati, primjenjivati, provoditi; ~**ado** prakticiranje, primjenjivanje, provođenje, uvježbavanje, uporaba; ~**eco** praktičnost; ~**emo** sklonost praksi; ~**isto** praktičar; **ne~a** nepraktičan

pralin|o (*kul*) pralina, čokoladni bombon punjen kremom od prženih badema i šećera

pram|o (*pom*) trajekt, brodarica, feribot; brod za prijevoz vozila, robe i putnika; ~**i** (*tr*) prevažati trajektom

pranc|i (*ntr*) ritati se (o konjima); *usp.* **baūmi**

pranz|i* (*tr*) užinati; ~**o** užina, manji međuobrok

prasi|o* (*bot*) slanovitac (*Prasium maius*)

prat|o (*agr*) manji pašnjak, livada, sjenokoša na gospodarstvu

prav|a onaj koji ima pravo; *usp.* **ğusta**, **korekta**; ~**e** s pravom, pravilno, ispravno, kako treba, točno, za služno; ~**o** pravo, moralno ili pravno opravdanje za nešto; ~**i** (*ntr*) imati pravo, biti u pravu; ~**eco** ispravnost, pravilnost, istinitost; ~**igi** opravdati, dokazati ispravnost; ~**iği** dokazati se opravdanim, ispravnim; **mal~a** onaj koji nema pravo; **mal~i** (*ntr*) nemati pravo, ne biti u pravu; **sen~a** bezrazložan, neosnovan

prazem|o* (*min*) prazem, tamnozeleni ahat

prazeodim|o (*kem*) prazeodimij 1. kem. element, simb. Pr; 2. metal žučkaste boje, jedna od rijetkih rudača

pre| pre-; kao prefiks u složenicama označuje: pre, pred, prije (prekambrio, prekancera, prerafaela)

preamb|o* preambula, uvod, uvodni dio pravnih propisa

prebend|o (*kat*) prebenda, nadarbina, crkveno imanje koje uživa viši katolički svećenik i prihod od takvog imanja

precedenc|o presedan 1. (*prav*) sudbena odluka koja služi kao uzor pri odlučivanju o sličnim pred-

- metima; 2. društveni događaj po kome se mogu reproducirati drugi događaji; **sen~a** koji je bez presedana
- precedent|o** presedan = PRECEDENCO
- precept|o** (*vjer*) precept, zapovijed, propis, naredba, nalog
- preceptor|o*** preceptor, instruktor, učitelj, podučavatelj, odgajatelj
- precesi|o** precesija 1. (*mat*) kut između osi apscise i pravca koji povezuje ishodište koordinatnog sustava i neku zadanu točku; 2. (*fiz*) gibanje osi tijela koje rotira; 3. (*astr*) gibanje osi rotirajućeg tijela pod utjecajem vanjske sile
- precioz|a** preciozan 1. dragocjen, skupocjen, neprocjenjiv; 2. (*pren*) drag, mio; 3. izvještačen, usiljen, neprirodan, afektiran, pretjeran, umišljen
- precip|e** naročito, osobito, poglavito, posebno, ponajviše; **~a** naročit, osobit, istaknut, poseban
- precipit|i** (*tr, kem*) lučiti, izlučivati, taložiti; **~afo** (*kem*) izlučevina, talog; **~ig|i** izlučiti se, izdvojiti se, (na)taložiti se
- preciz|a** precizan, točan, određen, jasan, izravan, opredijeljen; **~e** precizno, točno, upravo tako, ispravno, određeno; **~eco** preciznost, točnost, pravilnost, jasnoća; **~ema** sklon preciznosti, pedantan; **~igi** precizirati, točno odrediti, jasno utvrditi; **mal~a** neprecizan, netočan, nejasan, neodređen; *usp. svaga*
- pred|o** plijen, ulov (vojni, lovački); **~i** (*tr*) uloviti, uhititi, ugrabiti oteći; **~ado** grabež, otimačina, pljenidba; **~anto** iskorištavač, eksploatar
- predel|o** (*lik, crkv*) predela, drveni ili kameni horizontalni pojas u podnožju oltara, na kojem su slikarski ili plastično prikazane biblijske teme ili scene iz života sveca kojem je oltar posvećen
- predestin|o*** predestinacija, predodređenje, predodredba
- predik|i** (*tr, vjer*) propovijedati, držati propovijed, naviještati; **~o** propovijed, predika; **P~anto** (*bibl*) Propovjednik, starozavjetna biblijska knjiga iz 3. st.; **~isto** propovjednik
- predikat|o** predikat 1. (*gram*) prirok, jedan od dva glavna dijela rečenice koji subjekt stavlja u različiti djelatni kontekst – radnju, stanje, svojstvo; 2. (*fil*) ono što se u logičkom sudu izriče o predmetu
- predikativ|o** (*gram*) predikativ, epitet
- predikt|o** (*gram*) predikt, glagolski oblik koji označuje da će radnja participia (**ont** ili **ot**) započeti nakon svršetka radnje pomoćnog glagola
- predilekci|o*** predilekcija 1. osobita naklonost, unprijed povoljno mišljenje; *usp. prefero*; 2. (*med*) osobita prikladnost, izloženost, sklonost, predodređenost, predispozicija za neku bolest
- predispozici|i** (*tr, med*) predisponirati, učiniti sklonim; **~o** predispozicija, prirodna sklonost, predodređenost, naginjanje čemu, osjetljivost na
- prefac|o** 1. predgovor = ANTAŪPAROLO; 2. (*kat*) prefacija, predslavlje, dio mise, molitva prije pratorbe koju svećenik izgovara naglas ili pjeva
- prefekt|o** prefekt 1. (*pov*) u starom Rimu naziv za mnoge upravne i vojne visoke dužnosti; 2. najviši upravni činovnik u francuskom departmanu; 3. zapovjednik gradske policije u nekim zemljama; 4. (*kat*) odgajatelj u konviktu; **~ejo** prefektura, zgrada u kojoj službuje prefekt; **~ujo** prefektura, područje kojim upravlja prefekt; **sub~o** podprefekt, okružni načelnik
- prefer|i** (*tr*) preferirati, više voljeti, više cijeniti, povlaštavati, davati prednost; **~a** miliji, draži; **~e** radije, rađe; **~o** sklonost, naklonost, prednost, pretpostavljanje, osobita pažnja; **~inda** ono što bi se radije htjelo; **~indeco** povlaštenost, prednost; *usp. avantažo, favoro, profito*
- prefiks|o** (*gram*) prefiks, predmetak; afiks koji se dodaje sprijeda korijenu ili osnovi riječi te se stapa s njime u jedinstvenu cjelinu; **~a** prefiksni; **~oido** prefiksoid, svaki morfem koji može obavljati funkciju prefiksa
- preg|i** (*tr, teh*) utisnuti, utiskivati; **~ado** utiskivanje
- pregnant|a*** pregnantan, sažet, zgusnut, jezgrovit, sadržajan, smislen
- preg|i** (al) moliti se Bogu; **~o** molitva; **~a** molitveni; **~ado** moljenje; **~ejo** crkva, hram, bogomolja; **~libro** molitvenik; **~rado** molitveni kotač; **čef~ejo** prvostolnica, katedrala; **tablo~o** molitva kod stola prije ili poslije jela
- prejudici|o*** preudicij 1. preduvjerjenje, pretpostavka, predrasuda; 2. (*prav*) presedan, sudski zaključak na koji se stranke pozivaju u kasnijim slučajevima; **~i** (*tr*) preudicirati, unprijed odrediti, učiniti nešto što će biti obvezno za budućnost
- preker|a*** nestalan, nesiguran, labav, privremen; **~e** nestalno, nesigurno; **~eco** nestalnost, nesigurnost
- prekognic|o*** prekognicija, mogućnost predviđanja budućih događaja
- prekursor|o*** preteča, prethodnik, prekurzor; *usp. antaūrinto, avangardulo*
- prelat|o** (kršč) prelat, crkveni dostojanstvenik
- preleg|i** (*tr*) predavati, izlagati, tumačiti, držati predavanje; **~o** predavanje
- prelud|o** 1. (*glazb*) preludij, instrumentalni stavak slobodnoga improvizacijskog značaja, koji stoji kao uvod u veće složeno djelo ili kao samostalna skladba; 2. (*pren*) uvod, navještaj
- prem|i** (*tr*) 1. tiskati, pritiskati, stisnuti, gnječiti, tlačiti; 2. mučiti, tištati, zadavati brigu; **~o** 1. pritisak; 2. (*fiz*) tlak, sila koja djeluje na jedinicu površine; **~a** težak; koji tišti, pritišće; *usp. peza, sufoka*; **~ado** tiskanje, pritiskivanje, gnječenje, tlačenje; **~egi** tlačiti, ugnjetavati; **~ilo** preša, tijaesak; **al~i** pritisnuti, priljubiti; **al~ig|i** stisnuti se uz, priljubiti se uz, na; **čirkaū~i** obujmiti, zagrliti; **dis~i** 1. zdrobiti, zgnječiti; 2. uništiti, smlaviti; **ek~o** nagli pritisak; **el~i** istisnuti, iscijediti; **el~o** iscjedak, istisak; **el~ilo** aparat za cijedenje 1. sokovnik; 2. centrifuga; **en~i** utisnuti, ugarati; **for~i** potpuno istisnuti, ukloniti tiskanjem; **kun~i** zbiti, natiskati, stlačiti, nagurati jedno uz drugo; **kun~ilo** kompresor, stroj za stlačivanje; **sub~i** 1. potisnuti; 2. potlačiti, podjarmiti; **super~ejo** (*met*) anticiklon; **tra~i** protisnuti, progurati; **buton~a** koji radi pritiskom na dugme; **citron~ilo** aparat za cijedenje limuna; **kor~a** tjeskoban, ispunjen tjeskobom; **man~o** stisak ruke, rukovanje; **paper~ilo** pritiskivač za papir; **pieđ~i** gaziti, ugaziti, zgaziti; **tordel~i** žmikati, tiještiti, gnječeci cijediti; **vin~ilo** tijaesak, preša za vino
- premi|o** premija 1. glavni zgoditak u nekoj igri; 2.

novčana nagrada; 3. premija osiguranja; ~i (tr) dodijeliti premiju, nagraditi premijom

premier|o 1. (kaz) premijera, praizvedba, prva izvedba umjetničkog djela; 2. premijer, predsjednik vlade, ministar predsjednik

premis|o premisa, sud iz kojega se izvodi zaključak; ~i (tr) pretpostaviti, uvjetovati, postaviti preduvjet

premium|o premija osiguranja

premolar|o (anat) premolar, mali kutnjak, zub smješten iza ocnjaka

pren|i (tr) uzeti, uzimati, primati, prihvatiti; ~o zahvat; ~ado uzimanje, primanje, prihvaćanje; ~ilo 1. klijesta; 2. pinceta; ~ipova koji se može uzeti, prihvatiti; al~i preuzeti, usvojiti; čirkaũ~i obujmiti, zagrliti; de~i skinuti, oduzeti, odbiti; ek~i prihvatiti, uzeti brzo ili naglo; el~i izvaditi, izvući; en~i prihvatiti, uzeti u sebe, k sebi; for~i oduzeti, oteti, lišiti koga čega; kun~i ponijeti, povesti sobom; re~i ponovno uzeti, uzeti natrag; trans~i preuzeti; akvo~ejo crpilište, vodovod, slavina, pumpa; asekur~into osiguranik; fajro~ilo mašice, mulete, metalne hvataljke za žar; labor~anto zaposlenik; parto~i sudjelovati, prisustvovati, učestvovati; posed~i zaposjesti, zaposjednuti, osvojiti; prunte~i posuditi, uzeti na posudbu; venko~i osvojiti pobjedom

prenantes|o (bot) gorčika (*Prenanthes*) iz por. glavčika; **purpura** ~o crna gorčika (*P. purpurea*)

prepar|i (tr) pripremiti, prirediti, pripraviti, spremati, zgotoviti; ~o priprema, priprema, pripremanje, spremanje, priređivanje; ~a pripremni; ~afo pripravak, preparat, proizvod; ~iği pripremiti se; sen~a nepripravan, nespreman; sen~e bez pripreme, nepripravno

prepost|o (kat) prepozit, prepošt 1. svećenik koji je na čelu stolnoga ili zbornog kaptola; 2. prior, samostanski poglavar nekih redova; ~ejo sjedište prepošta

prepozici|o (gram) prijedlog, prepozicija (do, na, kod, uz, pokraj)

prepozitiv|o (gram) prepozitiv

prepucij|o (anat) prepucij, pretkožica, naglawnik, kožna kapica na vrhu muškog spolovila; ~ulo neobrezanik

preri|o (geog) prerija, suhi travnjak stepskog karaktera u Sjevernoj Americi; ~olupo (zoo) prerijski vuk, kojot

Prerial|o (pov) prerijal, deveti mjesec francuskog republikanskog kalendara (20/21. svibnja do 18. lipnja)

prerogativ|o (prav) prerogativ, posebno pravo ili ovlaštenje nekog državnog organa ili osobe na visokom položaju

pres|i (tr) tiskati, štampati, biti u tisku, tiskom proizvoditi; ~o tisak, štampa; ~a tiskarski, štamparski; ~ado tiskanje, štampanje; ~afo tiskanica, svaka tiskana stvar; ~ejo tiskara, štamparija; ~igi dati tiskati, štampati; ~ilo 1. (inf) printer, štampač; uređaj koji ispisuje informacije poslone iz kompjutera; 2. pisač, dio telegrafa koji bilježi poruke; ~isto tiskar, štampar; ~arto tiskarstvo, štamparstvo; ~mašino tiskarski stroj; de~i otisnuti; de~o otisak; en~i uvrstiti u odnosno izdanje; mis~i pogrešno štampati; re~i ponovno izdati; re~o pretisak; plat~o ofset

presbiop|a (med) prezbiopan, dalekovidan; ~io starovidnost, dalekovidnost koja se javlja u starijoj životnoj dobi

presbit|o (zoo) vitki majmun (*Presbytis*), indijski majmun koji se smatra svetim

presbiter|o presbiter 1. (kršč) protestantski dekan; upravnik vjerskog okruga; 2. (kat) prostor iza glavnog oltara u katoličkim crkvama određen za svećenike koji su nazočni bogoslužju

presbiterian|o presbiterijanac; ~ismo presbiterijanizam, protestantska reformirana vjeroispovijed na čelu sa zborom presbitera bez biskupa

preskaũ skoro 1. zamalo, umalo; 2. ubrzo, uskoro

preskrib|i (tr) 1. propisati, odrediti, narediti, zapovjediti; 2. (med) propisati lijek, terapiju; ~o propis 1. naredba, odredba, zapovijed; 2. (med) recept za uporabu lijekova, terapije i sl.

preskript|o (prav) zastarjelost zbog vremenskog isteka; ~iği zastarjeti, postati nevažan; akir~o dospjelost = UZUKAPO

prest|o (glazb) presto, glazbena oznaka za vrlo brzi, živi tempo; ~e brzo, živo

prestdigit|i (ntr) izvoditi trikove i čarolije pred gledateljima; ~isto iluzionist, mađioničar, opsjenar

prestiğ|o prestiž, autoritet, nadmoć zbog visoka ugleda; *usp. šatateco, aũtoritato, kredito*

presuriz|i (tr, zrak) uskladiti tlak, normalizirati unutrašnji tlak zraka tijekom leta na velikim visinama

pret|a spreman, pripravan, gotov, opremljen, odlučan; ~e gotovo, spremno, pripremljeno; ~eco spremnost, pripravnost; ~igi pripremiti, pripraviti, spremati, zgotoviti; ~igado priprema, pripremanje, spremanje, opremanje

pretekst|o izgovor, isprika, izlika; ~i (tr) izgovarati se, ispričati se, izvlačiti se, izmotavati se; ~e tobože, navodno, s izlikom, kao da

pretend|i (tr) pretendirati, zahtijevati, isticati svoje pravo na nešto, težiti za nečim visokim; ~o pretenzija, zahtjev, častoljubiva želja, uobraženost; ~a zahtjevan, pretenciozan; kontraũ~o (prav) protuzahhtjev; ~anto pretendent, natjecatelj, pro-sac; sen~a nezahtjevan, nepretenciozan

preter 1. mimo, pokraj, pored; 2. (pren) nasuprot, unatoč, protivno; ~a usputan, sporedan, uzgredan; ~e, ~pase usput, uzgred, mimogred, u prolazu; ~fluge letimice; ~lasi propustiti; ~vidi previdjeti, ne vidjeti

preterit|o (gram) preterit, imperfekt, prošlo trajno vrijeme

pretor|o (pov) pretor, visoki sudbeni službenik u starom Rimu; ~a pretorski; ~ano pretorijanac, pripadnik careve tjelesne straže u starom Rimu; ~eco pretura, služba pretora; ~ejo pretorija, sudnica

pretori|o = PRETOREJO

prevarik|i* (tr) zlorabiti vlast, prekršiti dužnost, propustiti

prevent|i (tr, med) prevenirati, predusresti, spriječiti, preteći, odvratiti (neku bolest); ~a preventivan, zaštitni; ~o preventiva, prevencija, mjere koje se poduzimaju radi sprečavanja neželjenih pojava i širenja bolesti; ~ilo preventiv, sredstvo za prevenciju

preventori|o (med) zavod za preventivnu medicinu

prez|o cijena, tržišna vrijednost robe ili usluge; ~**aro** cjenik, cjenovnik; ~**oinda**, ~**inda** koji ima povoljnu cijenu; **čia~e** pod svaku cijenu, u svakom slučaju; **sen~a** neprocjenjiv, neizmjereno vrijedan; **alta~a** skupocjen, skup; **fiksa ~o** čvrsta nepromjenjiva cijena; **frajto~o** prevoznina, trošak prijevoza robe; **gasto~o**, **pension~o** cijena boravka s uslugama u hotelu ili pansionu; **vetur~o** cijena putne karte
prezenc|o (*gram*) prezent, sadašnje glagolsko vrijeme
prezent|i (*tr*) predstaviti, iznijeti, iznositi, predložiti, prikazati, predočiti; ~**o** prikaz, predstava, prijedlog, podnesak; ~**ado** predstavljanje, prikazivanje, predlaganje; ~**iği** predstaviti se, prikazati se; **mis~i** krivo prikazati; **re~i** predstaviti, predstavljati, zastupati; **re~anto** predstavnik, zastupnik
prezerv|i (*tr*) očuvati, sačuvati, zaštititi, konzervirati = KONSERVI
prezid|i (*ntr*) predsjedati nekom sastanku; ~**ado** predsjedanje; ~**anto** predsjednik, predsjedatelj; ~**antaro** predsjedništvo; ~**anteco** predsjednička čast i dužnost; **vic~anto** potpredsjednik, dopredsjednik
prezident|o predsjednik republike; ~**edzino** supruga predsjednika republike; ~**ejo** predsjednička palača, sjedište predsjednika republike
prezidi|o (*pov*) prezidij, predsjedništvo s predsjednikom na čelu u boljševičkom sustavu državne vlasti
pri (*gram*) o, oko, za; ~**e** o tome; ~**a** odnosan, koji se odnosi na to; ~**kanti** opjevati; ~**paroli** raspraviti, razmatrati što; ~**planti** zasijati (vrt, polje); ~**plori** oplakati, oplakivati; ~**serči** pretražiti; ~**skribi** opisati; ~**šteli** okraštati, pokraštati
Priam|o (*knjiž*) Prijam, posljednji trojanski kralj
Priap|o (*mit*) Prijap, starogrčki bog plodnosti, muške spolne moći i tjelesne ljubavi; zaštitnik stada, vinograda i vrtova
prikl|i (*agr*) rasaditi, presaditi mladu biljku; ~**ado** presađivanje
prim|o 1. (*mat*) prosti broj (djeljiv samo s 1 ili samim sobom); 2. (*sport*) prima, početni položaj u mačevanju
primadon|o (*kaz*) primadona, prvakinja u operi, opereti ili drami
primar|a primarni 1. glavni, bitni, prvi; 2. iskonski, prvotni, urođeni, početni
primas|o (*kat*) primas, naslov prvog nadbiskupa u državi ili narodu
primat|oj (*zoo*) primati, majmuni, red najrazvijenije životinjske skupine
primaver|o proljeće = PRINTEMPO
primic|oj primicije 1. prva žrtva bogovima kod primitivnih plemena; 2. prvine, prvi plodovi, prvi pokušaji; 3. (*kat*) prva svečana misa svećenika
primitiv|a primitivan 1. prvobitan; 2. prost, prost; *usp.* **prakruda**, **unuatempa**; ~**ulo** 1. primitivac; 2. (*lik*, *pov*) slikar predrenesansnog doba; **nov~ulo** slikar naivac
primol|o (*bot*) jaglac, jagorčika (*Primula*) iz por. jaglaca; **alpa ~o** planinski jaglac (*P. auricula*); **alta ~o** blijedožuti jaglac (*P. elatior*); **Činia ~o** kineski jaglac (*P. sinensis*); **Japania ~o** japanski jaglac (*P. japonica*); **obkonusa ~o** obični sobni jaglac (*P.*

obconica); **oficina ~o**, **primtempa ~o** proljetni jaglac (*P. veris*, *sin. P. officinalis*); **ordinara ~o**, **sentiga ~o** obični jaglac (*P. vulgaris*)
primordi|o (*bot*) primordij, lisni zametak, rani nediferencirani organ biljke; **sema ~o**, **sem~o** v. **ovolo** 2.
primordi|a* prvobitan, praiskonski, prapočetan, praosnovan, najvažniji, najhitniji, najosnovniji
primus|o primus, malo kuhalo na špirit (po imenu tvorničke marke)
prinč|o princ 1. carević, kraljević, knežević, knez, prijestolonasljednik; 2. naslov muškog člana vladarske obitelji; ~**a** prinčev, prinčevski; ~**ino** prinčeva; ~**ujo**, ~**olando** kneževina; ~**oedzo** kneginjin muž; ~**edzino** prinčeva žena; **kron~o** prijestolonasljednik = TRONHEREDANTO
princip|o princip, načelo; ~**a** principijelan, načelan; ~**e** principijelno, u principu, načelno
print|i (*tr*) 1. štampati, tiskati; 2. kopirati sliku ili tekst; 3. (*inf*) printati, ispisivati printerom; ~**o** (*inf*) print, tekst koji je ispisan iz kompjuterskog štampača; ~**ilo** (*inf*) kompjuterski pisac, printer
printemp|o proljeće, godišnje doba između zime i ljeta = PRIMAVERO; ~**a** proljetni; ~**e** u proljeće, proljetos
prion|o (*biol*, *vet*) prion; hipotetska zarazna proteinska čestica, slična virusima, ali bez genetskih komponenti; uzročnik ovčje bolesti grebež i kravljeg ludila
prior|o prior 1. (*kat*) poglavar samostana nekih redova; 2. (*pov*) gradski poglavar u srednjovjekovnim talijanskim komunama; ~**ino** priorica; ~**eco** priorat, priorova čast
prioritat|o prioritet, prvenstvo, prednost; ~**a** prioritetan, prvenstven; ~**i** (*ntr*) imati prioritet, prednost
prism|o (*mat*, *fiz*) prizma, bridnjak, geometrijsko tijelo omeđeno s dva paralelna sukladna višekutnika kao bazama i pobočjem od paralelograma; 2. (*fiz*) prozirno tijelo prizmatična oblika, služi za razlaganje svjetlosti u boje spektra; ~**oido** prizmatoid, tijelo slično prizmi bez obzira na njegovu veličinu
prist|o (*iht*) pilan (*Pristis*), morska riba hrskavičnjaka = SEGILFIŠO
privat|a privatn, osobni, kućni, domaći, intiman, povjerljiv; neslužben, ~**e** privatno, osobno, neslužbeno; ~**eco** privatnost; ~**ulo** privatnik; ~**igi** privatizirati
privilegi|o privilegij 1. povlastica, isključivo pravo koje uživa osoba, društvena skupina ili klasa; 2. (*pov*) srednjovjekovni dokument kojim viša vlast pojedincu ili gradu dodjeljuje određene povlastice; ~**a** privilegiran, povlašten; ~**i** (*tr*) privilegirati, povlastiti, dati povlasticu; ~**ulo** povlaštenik, povlaštena osoba
prizon|o zatvor, tamnica, uze, kaznionica; *usp.* **arestejo**, **karcero**, **malliberejo**; ~**a** zatvorski, tamnički; ~**ulo** zatvorenik, utamničeni; **en~igi** zatvoriti, utamničiti, lišiti slobode
pro zbog, radi, poradi; ~**tio** zbog toga, radi toga; ~**parolanto** zagovornik, zagovarač, zagovaratelj; ~**peka kapro** žrtveno janje
probabl|a vjerojatan, moguć; ~**e** vjerojatno, moguće, jamačno, zacijelo, po svoj prilici; ~**o** (*mat*)

vjerojatnost, omjer broja povoljnih i svih mogućih slučajeva; **~eco** vjerojatnost, mogućnost, izgled, šansa; **~odeno** (*stat*) vjerojatna gustoća; **~okal-kulo** (*mat*) račun vjerojatnosti

probit|o* poštenje, čestitost, pravičnost; **~a** čestit, pošten, čistoga obraza

problem|o problem, teško pitanje; neprilika, zamršena stvar, pitanje koje treba riješiti, sklop neriješenih odnosa; **~a** problematičan; **~eco** problematičnost

proced|i (*ntr*) postupati, djelovati po nekom postupku; **~o** postupak, način rada, metoda stvaranja

procedur|o procedura, postupak; utvrđen, propisan ili tradicijom uglavljen niz postupaka u radu i obavljanju poslova; **~i** (*ntr*) postupati po proceduri; **~isto** osoba, zadužena za proceduru

procelari|o (*orn*) zovoj, strakoš (*Procellaria pelagica*), mala morska ptica slična lastavici; **~edoj** porodica zovoja (*Procellariidae*); **~oformaj** red ptica cjevonosnica (*Procellariiformes*) = VENTBIRDOJ

procent|o (*fin*) postotak, procent 1. stoti dio neke količine ili broja, označuje se znakom %; 2. kamata, naplata za iskorištavanje tuđeg kapitala; *usp.* **elcento**, **pocento**, **interezo**; **~ego** lihvarska kamata = UZURO; **~egisto** lihvar = UZURISTO

proces|o proces 1. (*prav*) sudska rasprava, parnica, spor; 2. razvoj, tijek međusobno povezanih pojava ili zbivanja; 3. (*med*) razvoj bolesti; **~i** (*ntr*) 1. procesirati, raditi po određenom procesu; 2. (*inf*) procesirati, obaviti postupak na kompjuteru kako bi se dobio neki rezultat; 3. (*prav*) procesuirati, voditi proces protiv nekoga

procesij|o procesija 1. povorka, ophodnja; 2. (*kat*) svečana vjerska povorka; **~a** procesijski

procesor|o (*inf*) procesor 1. elektronički sklop koji obavlja složenu obradu podataka; 2. dio kompjutera koji povezuje podatke pohranjene u memoriji i programske instrukcije (koje dobiva od softvera) kako bi obavio neku operaciju; **mikro~o** mikroprocesor, sklop koji obavlja operacije, a djeluje zajedno s ostalim dijelovima računala, kao što su memorija i ulazno-izlazne jedinice

procez|o proces, ukupnost postupaka koji se provode da se dobije određen rezultat; **~ilo** (*inf*) procesor = PROCESORO

procion|o (*zoo*) rakun (*Procyon lotor*), sjevernoamerički krznaš iz por. rakuna = LAVURSO; **~edoj** porodica rakuna (*Procyonidae*) iz podreda psolikih zvijeri

prod|o (*pjes, pov*) 1. avanturist, rasipnik, rastrošnik; 2. čudovište, neman, strašilo, biće koje djeluje zastrašujuće; **~afo** prodigij; izvanredna, izuzetna, čudesna stvar ili biće

prodig|i (*tr*) rasipati, ne čuvati, ne štedjeti, obilno dijeliti; *usp.* **disipi**; **~emulo** rasipnik, rastrošnik = PRODO

prodrom|o (*med*) prodrom, predznak, prvi simptom neke bolesti

produkt|i (*tr*) proizvoditi, proizvesti, stvarati, producirati; **~o** proizvod, produkt, rezultat, plod; **~ado** proizvodnja, produkcija, stvaranje; **~afo** proizvod, proizvedena roba; **~anto** proizvođač, producent, tvorac; **~ejo** proizvodna radionica, manufaktura, tvornica; **~ema** plodan, rodan;

~iği 1. proizvesti se; 2. (*bot, zoo*) oploditi se; **~iloj**, **~orimedoj** sredstva za proizvodnju; **~isto** proizvođač, producent; **~iva** produktivan, plodan; **~iv(ec)o** produktivnost, proizvodnost; **krom~o** nusproizvod, sporedni proizvod; **kun~ado** koprodukcija, zajednička proizvodnja; **re~i** reproducirati 1. preraditi, umnažati, kopirati; 2. (*biol*) razmnažati, rasplodivati; 3. (*bot*) uzgajati, proizvoditi, razmnožavati; **re~(ad)o** reproduciranje, razmnažanje, umnožavanje, presađivanje; **re~anto** (*zoo*) mužjak koji se uzgaja za oplodnju; **re~iği** 1. (*zoo*) umnažati se; 2. (*bot*) obnavljati vrstu stvarajući potomstvo; **sub~ado** proizvodnja ispod određene norme; **super~ado** superproizvodnja, proizvodnja iznad zadane norme ili potrebe; **ter~afoj** plodovi, proizvodi zemljoradnje

produktor|o proizvođač, producent; **film~o** filmski producent, onaj koji organizira i financira filmsku proizvodnju; **teatro~o** kazališni producent, organizator postavljanja kazališne predstave

produ|o (*mat*) umnožak, produkt, rezultat dobiven množenjem; **kartezia ~o**, **interna ~o**, **logika ~o**, **skalara ~o**, **tensora ~o**

profan|o 1. svjetovnjak, laik, nevjernik, neposvećenik; 2. nestručnjak, nevježa; **~a** profan 1. neposvećen, svjetovan, koji nije svet; 2. običan, prost, vulgaran; **~i** (*tr*) profanirati 1. oskrvrnuti, obeščastiti; 2. (*pren*) obezvrijediti, banalizirati; **~ado** profanacija, oskrvrnuće, obeščaćenje; **~anto** profanator, oskrvrnitelj

profaz|o (*zoo*) profaza, prva faza mitoze

profesij|o profesija, zvanje, struka, služba, stalno zanimanje kojim čovjek zarađuje novac za životne potrebe; **~a** profesionalan, stručan **~i** (*ntr*) baviti se svojom strukom; **~isto**, **~ulo** profesionalac, stručnjak

profesor|o profesor 1. visoki stupanj sveučilišnog nastavnika; 2. nastavnik s fakultetskom naobrazbom u srednjoj školi; **~a** profesorski; **~eco** profesura 1. profesorsko zvanje, služba; 2. sveučilišna katedra

profet|o profet 1. prorok; 2. proricatelj, nagađatelj; **~a** proročki; **~i** (*ntr*) prorokovati, proricati, nagovještavati; **~ino** proročica; **~afo** proročanstvo, proroštvo; **~ismo** proricateljstvo, profetizam

profil|o profil 1. strana lica, glave; 2. (*teh*) proizvod od kovine određenog presjeka; 3. (*građ*) uzdužni ili poprečni presjek građevine ili pojedinog njezinog elementa; 4. (*pren*) skup karakterističnih crta; **~a** profilni; **~i** (*tr*) profilirati, ocrtati, dati obris nečega, napraviti profil koga ili čega, oblikovati; **~iği** profilirati se, oblikovati se; **duon~o** poluprofil; **geologia ~o** geološki profil; **linia ~o** (*fiz*) linearni profil; **lim~o** (*želj*) ograničeni profil tračnice

profilaks|o* profilaksa, zaštita, preventiva; zaštitne mjere za sprečavanje bolesti ili njezinih posljedica

profilakt|i (*tr*) spriječiti, odvratiti, predusresti = PREVENTI; **~iko** profilaksa = PROFILAKSO

profit|i (*tr*) profitirati, okoristiti se, zaraditi, ušćariti; **~o** profit, prihod, dobit, zarada, korist, čar; **~a** profitabilan, unosan, koristan, koristonosan; **~e** unosno, korisno, profitabilno; **~ema** koristoljubiv; **~igi** omogućiti nekome dobit, korist od čega; **~ilo** sredstvo za stjecanje koristi; **~odona** unosan,

isplativ, dobitan, koristan; **mal~o** gubitak, manjak; deficit; **mal~a** neunosan, deficitaran; **ne~ema** nekoristoljubiv, kojemu nije stalo do zarade; **sen~e** bez zarade, bez dobiti; **super~o** izvanredna zarada

profund|a dubok; (*pren*) silan, težak, intenzivan, ~(**ec**)o dubina; ~**ağa** koji je u poodmaklim godinama; ~**ažo** dubina, udubljenje, određena dubina; ~**egažo** ponor, bezdan, jaz, velika dubina; ~**igi** učiniti dubokim, izdupsti; ~**pensa** dubokouman, dubokomislen, misaon; **en~iği** udubiti se, zadubiti se; **mal~a** plitak, nedubok; **mal~ažo** pličina; **mal~eco** plitkost, površnost; **plej~o** najveća dubina, samo dno nečega

progesteron|o (*fiziol*) progesteron, ženski spolni hormon jajnika i posteljice

progimnazi|o* niža gimnazija

prognat|o (*anat*) prognat, čovjek u kojega su čeljusti jače izbočene naprijed i zubi u njima koso usade-ni; ~**eco** prognatija, izbočenost čeljusti u odnosu na kosti lica

prognostik|o = PROGNOZISTIKO

prognoz|o prognoza, predviđanje, proricanje, pretkazivanje; **medicina ~o** liječnička prognoza; **veter~o** vremenska prognoza; ~**i** (*tr*) prognozirati, procijeniti, prosuditi, proreći buduća zbivanja na temelju poznatih pokazatelja; ~**istiko** progno-stika, znanost o prognozi

program|o program, raspored, određen plan; ~**a** programski, programatski; ~**i** (*tr*) programirati 1. odrediti program nekom radnom procesu; 2. (*inf*) dati računalu upute za provedbu postupka prema zadanom modelu sadržaja; ~**ado** programiranje; ~**aro** svi programi koji se rabe u kompjutorskom sustavu; ~**ero** dio, jedna točka programa; ~**isto** programer; **cel~o** (*inf*) objektni program, ciljni program, program dobiven prevođenjem iz izvornog programa; **daten~o** (*inf*) program za korištenje i upravljanje bazama podataka; **font~o** (*inf*) izvorni program; **il~o** (*inf*) programski alat = ILAŽO; **servo~o** (*inf*) pomoćni program, uslužni program; **skrib~o** program za pisanje i obradu teksta; **sub~o** (*inf*) potprogram; **matematika ~ado** matematičko programiranje

progres|i (*ntr*) napredovati, ići naprijed; ~**o** napredak, poboljšanje, progresija; ~**adi** stalno, redovito napredovati; ~**ado** napredovanje, razvoj; ~**ema** napredan; ~**igi** unaprijediti, unapređivati, promicati, uzdizati; ~**io** (*mat*) progresija, niz brojeva ili veličina koje se povećavaju po određenom pravilu; **mal~i** nazadovati = REGRESI

progresiv|a (*prav, fiz*) progresivan, postupan, koji se redovito postepeno povećava

prohib|j (*tr*) zabraniti = *malpermesi*

prohibici|o (*prav*) zabrana, prohibicija, sprečavanje

projekci|o projekcija 1. (*mat*) geometrijska slika predmeta prenesena na određenu krivulju ili plohu međusobno paralelnim zrakama ili zrakama koje konvergiraju u jednu točku; 2. (*fiz*) optičko preslikavanje slike predmeta na zaslone; 3. (*film*) metoda snimanja glumaca u studiju kombinirana s projiciranim filmskim zaledem snimljenim na bilo kojem drugom mjestu; ~**i** (*tr*) projicirati 1. (*mat*) odrediti projekciju nekog matematičkog lika; 2. (*film*) prikazivati filmsku ili neku drugu sli-

ku na ekranu; ~**ado** projiciranje; ~**ažo** projekcija, ono što se projicira; ~**ilo**, ~**atoro** projektor, aparat za projekciju slika ili filmova

projekt|o projekt, plan, nacrt, osnova; ~**i** (*tr*) projektirati, planirati, napraviti, praviti projekt, nacrt, plan; **kontra~o** protuprojekt

projektiv|a* projekcijski; ~**a transformo** projekcijska transformacija; ~**a geometrio** projekcijska geometrija

projektor|o* = PROJEKCILO, PROJEKIATORO

prokain|o* (*farm*) prokain, vrlo djelotvoran lokalni anestetik

prokariot|oj (*biol*) prokarioti, organizmi bez uobličene jezgre, koji u citoplazmi imaju njezine ekvivalente – bakterije i modrozelenne alge = SEN-NUKLEULOJ

prokavi|o (*zoo*) pećinar (*Procavia*), mali sisavac iz reda pećinara

proklam|j (*tr*) proklamirati, proglašiti, objaviti; ~**o** proklamacija, proglas, objava; ~**ado** proklamiranje, proglašavanje, objavljivanje

proklitik|o (*ling*) proklitika, prislonjenica, nenaglašena riječ koja se naslanja na naglašenu riječ ispred koje stoji = PROKLIZAŽO

prokliz|o (*ling*) prokliza, stapanje jedne riječi s drugom u rečenici; ~**ažo** proklitika, prislonjenica = PROKLITIKO

proklor|o (*bakt*) prokloron (*Prochloron*), rod proklorofita koji žive u simbiozi s mješćnicama; ~**ofitoj** proklorofiti (*Prochlorophyta*), skupine zelenih prokariota koji žive u simbiozi s planktonom

prokonsul|o prokonzul 1. (*pov*) bivši konzul koji je postao upravitelj ili vojni zapovjednik u jednoj od provincija u staroj rimskoj državi; 2. (*pov*) za Francuske revolucije predstavnik građanske vlasti pri zapovjedništvima vojnih jedinica; 3. (*zoo*) afrički prokonzul (*Proconsul africanus*), predak čovjekolikih majmuna

prokrast|j (*tr*) odgoditi, pomaknuti rok; ~**o** odgoda; ~**ado** odgađanje; ~**ebla** odgodiv; ~**ema** kolebljiv, sklon odgađanjima; **sen~e** bez odgode, neodgodivo; **ne~ebla** neodgodiv

proksim|a bliz, blizak, nedalek, skorašnji; ~**e** blizu, nedaleko; ~(**ec**)o blizina, bliskost; ~**igi** približiti; ~**iği** približiti se; ~**ulo** bližnji, srodnik; ~**uma** približan; **al~iği** približiti k; **al~iği** približiti se k; **inter~iği** zbližiti se; **mal~a** dalek, **mal~e** daleko; **mal~(ec)**o daljina, udaljenost; **mal~iği** udaljiti se; **P~a oriento** Bliski istok

prokur|o (*prav, trg*) prokura, ovlast, opunomoćenje, pravo zastupanja; *usp* **mandato**; ~**isto** prokurist, poslovoda koji je ovlašten da zastupa tvrtku ili banku

prokurator|o prokurator 1. (*pov*) upravitelj, visoki državni službenik u starom Rimu; 2. opunomoćenik, zastupnik, posrednik

prokuro|o (*prav*) prokuro, javni tužitelj u sudbenoj raspravi; **general~o** državni tužitelj

prolaktin|o (*biol*) prolaktin, hormon koji potiče rad mliječnih žlijezda u dojka

prolamin|o (*kem*) prolamin, grupa proteina koja se pojavljuje u pšenici, ječmu itd.

prolan|o (*biol*) prolan, hormon koji izlučuje placenta; ~**emio** prolanemija, nazočnost prolana u krvi

prolaps|o (*med*) prolaps, izvrnuće sluznice ili organa (npr. uterus, rektuma i sl.) = PTOZO

prolegomen|o prolegomena, predgovor, uvod; prethodna napomena nekom književnom djelu, uvodno izlaganje temeljnih pretpostavki nekog učenja

proleps|o (*ling*) prolepsa, u konstruiranju rečenice povlačenje rečeničnog dijela naprijed, gdje mu inače nije mjesto

prolet|o proleter, najamni radnik koji živi od prodaje svoje radne snage ~a proleterski; ~aro proletarijat; ~arigi proletarizirati

proletari|o = PROLETO

prolifer|i (*ntr*) proliferirati 1. (*biol*) umnažati se (o stanicama ili tkivu); 2. (*bot*) tjerati izbojke ili ogrance, tjerati cvjetne pupove iz cvijeta; 3. (*bot*) razmnožavati se nespolno pomoću vriježa, bulbila; ~ado nicanje, klijanje, bujanje, umnažanje; ~ema koji lako niče ili buja

prolin|o (*kem*) prolin; aminokiselina, proizvod prolamina hidrolizom

prolog|o prolog 1. (*knjiž*) predgovor, proslav, uvodni dio književnog ili scenskog djela; 2. (*kaz*) predigra, monolog glumca na početku predstave koji uvodi u dramu

Prolog|o (*inf*) prolog, vrsta programskog jezika

prolong|i* (*tr*) prolongirati, odgoditi, otegnuti, produžiti, odložiti; ~ado odlaganje, otezanje, produživanje

prom|o* (*inf*) prom, akronim od engleskog "programmable reading only memory" = memorija programirana samo za čitanje

promis|i (*ntr*) šetati se; ~(**ad**)o šetnja, šetanje; ~ejo šetaliste, promenada

promes|i (*tr*) obećati, obreći, navijestiti, navješćivati; ~o obećanje; ~ado obećavanje; ~(**it**)a obećan; ~plena, mult~a pun obećanja; jur~o, sankt~o zavjet, zakletva, prisega; *usp.* voto

Promete|o (*mit*) Prometej, Titan koji je ukrao bogovima vatru s Olimpa i predao je ljudima

prometi|o (*kem*) prometij = ILLINIO

promil|o promil, tisućiti dio nečega

prominenc|o prominencija 1. (*anat*) izbočenje, ispupčenje (*prominentia*); 2. (*astr*) protuberanca, hladnja i gusta tvorevina u Sunčevoj koroni; 3. (*razg, iron*) lažna veličina, tobože važna i istaknuta osoba

prominent|a prominentan, istaknut, ugledan

promisku|i* (*ntr*) općiti s više osoba; ~ado promiskuitet

promoci|i (*tr*) promovirati, promaknuti, dodijeliti nekome viši stupanj (akademski, znanstveni); ~o promocija, promaknuće, svečano proglašenje i dodjela akademskih i znanstvenih naslova; ~vica **tabelo** redoslijed promaknuća

promontor|o (*geog*) povišok, uzdignut rt; visoka izbočina kopna ili otoka u vodenu površinu = KABO, TERLANGO; 2. (*anat*) promontorij, prirodno ispupčenje na nekom dijelu tijela

promotor|o promotor 1. onaj koji obavlja promociju; 2. unapređivač, začetnik, pokretač; 3. organizator neke priredbe, onaj koji promiče neku ideju

promov|i* (*tr*) = PROMOCII

prompt|a promptan, spreman, pripravan, žustar, hitar, naga; ~i (*ntr*) biti brz, hitar, pripreman; ~(**ec**)o žustrina, hitrina, hitnja, spremnost

promulg|i (*tr, prav*) objaviti, obznaniti, oglasiti, dati na znanje javnosti; ~o promulgacija, objava, obznanjena, proglašenje zakona, državnih akata

pron|i (*tr*) okrenuti ruku (podlakticu) tako da dlan gleda prema dolje; leći potrbuške licem prema zemlji; ~(**ad**)o takav okretaj i položaj ruke ili tijela; ~atoro (*anat*) uvrtač, mišić koji uvrće podlakticu

pronel|o (*orn*) sivi popić (*Prunella*), mala ptica slična vrapcu

pronom|o (*gram*) zamjenica; **demanda** ~o upitna zamjenica; **montra** ~o pokazna zamjenica; **nea** ~o niječna zamjenica; **nedifina** ~o neodređena zamjenica; **persona** ~o osobna zamjenica; **pose-da** ~o posvojna zamjenica; **rilata** ~o odnosna zamjenica

prononc|i (*tr*) izgovoriti, izgovarati, izreći; ~o izgovor, način izgovaranja glasova, riječi i rečenica; ~ači loše izgovarati; ~ado izgovaranje; ~ebla izgovorljiv, koji se može izgovoriti; **mis~i** pogrešno izgovarati, fuflati; *usp.* blezi, kartavi, lispi, balbuti

prompt|a* = PROMPTA

prop| (*kem*) prop-; prefiks koji označuje trokarbonski niz u nazivima ugljikovodika (propano, pepeno)

propag|i (*tr*) 1. (*fiz, telkom*) širiti, prenositi, prenašati; 2. (*med*) prenašati, raznašati (bakterije, epidemiju); ~ado prenošenje, raznašanje, širenje; ~ažo (*inf*) uvjetno besplatni program; ~ero 1. (*biol*) nespolni dio organizma iz kojeg nastaje novi kompletni organizam; 2. (*bot*) vegetativni dio biljke iz kojega prirodnim putem nastaje nova biljka; ~iği širiti se, prenašati se, razmnožati se; ~iğö širenje, rasprostranjivanje

propagand|o propaganda, promidžba, promicanje, oblik slanja poruka javnosti; ~i (*tr*) propagirati, promicati, reklamirati; ~ilo sredstvo propagande; ~isto propagandist, osoba koja se bavi propagandom

propan|o (*kem*) propan, bezbojan zemni plin koji u smjesi s butanom služi kao gorivo za kućanstvo, pogonsko gorivo za motorna vozila i kao petrokemikalija

proparoksiton|o (*ling*) proparoksitona, riječ čiji se kratki naglasak nalazi na trećem slogu od kraja

propedeütik|o propedeutika, prednaobrazba, temeljna naobrazba u struci

propeler|o* (*teh*) propeler, elisa, vijak, dio motora koji vrtnjom snagom pogonskog uređaja pretvara u vučnu silu

propen|o (*kem*) propen, nezasićeni plinski hidrokarbit

propil|o (*kem*) propil, jednovalentni radikal izveden iz propana

propile|o (*građ*) propileje, prijelazni trijem, monumentalno predvorje

propionat|o (*kem*) propionat, sol ili ester propionatne kiseline

propolis|o propolis, ljekovita smolasto-voskasta tvar koju pčele skupljaju s pupova drveća

propon|i (*tr*) predložiti, ponuditi; ~o prijedlog, ponuda; ~ado predlaganje; **kontraũ~o** protuprijedlog; **pli~i** nadmetati se, nuditi više (u trgovini, na dražbama i sl.)

proporcij|o proporcija 1. razmjer; omjer; 2. (*mat*) omjer; međusobni odnos dviju veličina; ~**a** proporcionalan, razmjernan, pravilan, odgovarajući; ~**e** proporcionalno, razmjerno, odgovarajuće; **mis~a** neproporcionalan, nerazmjernan; **mez~o** (*mat*) srednji omjer dviju drugih veličina

propozicij|o propozicija 1. (*gram*) složena rečenica; 2. (*fil, mat*) pretpostavka, premisa; 3. u logici uvjet ili skup uvjeta; ~**osintakso** rečenična sintaksa; **čef~o** glavna rečenica; **sub~o** sporedna rečenica

proprij|a vlastit, svoj; ~**e** zapravo, ustvari, doista, u pravom smislu; ~**afo** vlasništvo, svojina; ~**eco** svojstvenost, vlastitost; ~**igi** svojatati, prisvajati; ~**ulo** vlasnik, posjednik; **al~igi** prisvojiti; **mal~a** tuđ, stran; = ALIES; **radik~a** (*agr*) koji se odnosi na drvenastu biljku koja raste iz vlastitog korijena

propriet|o priprijetet 1. (*prav*) vlasništvo imovine, posjedovanje; 2. imanje, dobro, zemljište s nekretninama na njemu, obično u smislu vlasništva nad njima; 3. osobina, odlika, svojstvo koje pripada nekom čovjeku; ~**i** (*tr*) uživati pravo vlasništva; ~**afo** predmet prava korištenja, autorsko pravo; ~**ulo** korisnik, vlasnik prava korištenja; **eks~igi** oduzeti nekome pravo korištenja

propriocept|a (*fiziol*) proprioceptivan, koji nastaje od podražaja unutar samoga tijela, odnosno određenog organa; ~**ilo** proprioceptor, receptor smješten u mišićima, zglobovima i tetivama; posreduje u održavanju ravnoteže tijela

propuls|i (*tr, fiz*) propulzirati, pokretati, tjerati naprijed; ~**o** propulzija, pogonska sila potrebna za pokretanje nekog tijela; ~**ilo** (*teh*) propulzor, sredstvo, naprava ili uređaj koji preuzima snagu pogonskog stroja, vjetra ili čovjeka i pretvara je u porivnu silu

proscenij|o (*kaz*) proscenij, prednji dio pozornice između zastora i orkestra ili publike

prosektor|o (*med*) prosektor, onaj koji radi u prosekuri, pomoćnik profesora anatomije; 2. u bolnicama, anatom-patolog koji secira lešine; ~**ejo** prosekura 1. ustanova u kojoj se seciraju lešine; 2. prostorija za seciranje

proskrib|i (*tr*) proskribirati 1. javno osuditi; 2. izopćiti, prognati, protjerati bez sudske odluke; ~**o** proskripcija, izopćenje, izgon, progonstvo (uz zapljenu imovine)

proskripcij|o = PROSKRIBO

prospekt|o prospekt, promidžbena brošura ili letak s podacima o robi ili uslugama koje se nude

prospektiv|o prospektiva, znanost o uzrocima i mogućnostima budućeg razvoja; ~**a** prospektivan 1. koji predviđa što će biti u budućnosti; 2. predviđiv, budući, koji se očekuje, kojemu se nada

prospektor|o prospektor; u rudarstvu naziv za istraživača na terenu, onaj koji istražuje ili traga; ~**i** (*tr*) istraživati tlo radi nalaza rudnog blaga; ~**ado** istraživanje tla, istraživanje tržišta

prosper|i (*ntr*) prosperirati, napredovati, razvijati se, uspijevati; ~**o** napredak, razvoj, boljitak, blagostanje; ~**a** napredan; **mal~i** nazadovati, ne uspijevati; **mal~a** zaostao, nazadan, nerazvijen

prostaglandin|o (*kem, biol*) prostaglandin, derivat arahidonske kiseline što se stvara u različitim tkivima i ima jako fiziološko djelovanje

prostat|o (*anat*) prostata, muška žlijezda smještena ispod mokraćnog mjehura, obavija početni dio mokraćne cijevi; ~**ito** (*med*) prostatitis, upala prostate; ~**ektomio** (*med*) prostatektomija, djelomično ili potpuno kirurško uklanjanje prostate

prostaz|o (*građ, pov*) prostaza; prema dvorištu otvorena prostorija; karakterističan dio antičke grčke kuće, odgovara pronaosu kod hrama

prostet|o (*kem*) prostet, neproteinska tvar

prostez|o (*ling*) prosteza, dodatak slova na početku riječi (npr. skadro – eskadro)

prostituj|i (*tr*) prostituirati 1. svoditi, navoditi na prostituciju; 2. (*pren*) srozati se nemoralnim, neprofesionalnim radom; ~**sin**, ~**iği** prostituirati se, baviti se prostitucijom; ~**o** prostitucija, zadovoljavanje tuđih spolnih želja za novac kao zanimanje ili djelatnost; ~**ado** prostituiranje; ~**ejo** bordel, javna kuća; ~**isto** svodnik; ~**it(in)o** prostitutka, javna žena, uličarka, kurva =PUTINO

prostitucij|o = PROSTITU(AD)O

prostraci|o (*med*) prostracija 1. iscrpljenost, klonulost, malaksalost, omlohavljenost, potpuni gubitak snage, krajnja iznemoglost; 2. izmorenost, potištenost, slabost, bespomoćnost

prot|o prot-, proto-; kao prvi dio složenice znači: prvi, prvo, glavno, naj

protagonist|o protagonist 1. (*kaz, pov*) glumac u antičkoj drami koji igra glavnu ulogu; 2. (*knjiž, kaz, film*) glavni junak u književnom, kazališnom ili filmskom djelu; 3. začetnik, pokretač = KORIFEO

protaktinij|o (*kem*) protaktinij, radioaktivni element, simb. Pa

protal|o (*bot*) protalij, gametofit paprati

protamin|o (*kem*) protamin, podgrupa proteina

protaz|o protaza 1. (*gram*) u složenoj rečenici, zavisna rečenica koja stoji pred glavnom; 2. (*kaz*) uvodni dio drame

prote|o¹ (*bot*) proteja (*Protea*) iz por. proteja

prote|o² (*iht*) čovječja ribica (*Proteus anguinus*)

Prote|o³ (*mit*) Protej, starogrčko morsko božanstvo koje se moglo pretvoriti u bilo koje drugo biće; ~**a** mnogoobličan, mnogostran

proteid|o = PROTEINO

protein|oj (*biol*) proteini, bjelančevine, organski spojevi velikih molekula, sastavljeni od amino-kiselina, neophodni za postanak i opstanak živih organizama (sadrže ugljik, sumpor, kisik, dušik i vodik); ~**azo** (*fiziol*) proteaza, enzim koji u organizmu razlaže bjelančevine na aminokiseline; ~**olizo** (*fiziol*) proteoliza, cijepanje bjelančevina u organizmu; **gliko~o**, **glucido~o** (*biol*) složeni protein koji sadrži glukoznu skupinu; **lipo~o**, **lipid~o** (*fiziol*) lipoprotein, složena bjelančevina s lipidnim sastojcima; **nukleo~oj** (*biol, kem*) nukleoproteini, bjelančevine sastavljene od nukleinskih kiselina i jednostavnih bazičnih proteina; najvažniji su sastojci biljnog i životinjskog tkiva; **sklero~o** (*biol*) skleroprotein, protein netopiv u vodi; potporni sugradivni element kostiju, hrskavice, kose, kože, noktiju

protekt|i (*tr*) štiti, zaštićivati, braniti, zakriliti, podupirati, pomagati; ~**o** zaštita, obrana, okrilje, zaklon, pokroviteljstvo, protekcija; ~**ado** štićenje, pomaganje, podupiranje; ~**a** zaštitnički, pokrovi-

teljski; ~**anto** zaštitnik, pokrovitelj; ~**ato** štíćenik; ~**ema** koji je sklon štíćenju, pomaganju; ~**ismo** protekcionizam; **medi~ado** zaštita prirode
protektorat|o protektorat 1. zaštita, pokroviteljstvo; 2. teritorij nad kojim protektorska država ima vlast i jurisdikciju, ali ne i puni suverenitet; 3. (*prav*) pokroviteljstvo jače države nad slabijom, koje obično podrazumijeva i politički utjecaj
proterozoik|o (*geol*) proterozoik, u razvoju Zemlje mladi odsjek pretkambrija; pojava algi, spužava, meduza, koralja
protest|i (*ntr*) protestirati, iskazivati protest, prosvjedovati, opirati se, protiviti se; *usp.* **kontesti**; ~**o** protest 1. prosvjed; 2. (*fin*) službeni postupak kojim se utvrđuje da dospjela mjenica nije plaćena; ~**anto** prosvjednik
Protestant|o (*vjer*) protestant, sljedbenik protestantizma; ~**a** protestantski; ~**ismo** protestantizam, skupni naziv za kršćanske crkve odvojene od Katoličke crkve u doba reformacije
protezo|o (*med*) proteza, pomagalo koje služi kao funkcionalni i estetski nadomjestak za oštećeni ili izgubljeni organ ljudskog tijela
protid|oj (*biol, kem*) protidi, opći naziv za organske dušične tvari: aminokiseline, peptide, proteine, proteide
protist|oj* protisti, suvremena živa bića na najnižem stupnju razvoja (virusi, bakterije, amebe, bičaši i dr.), svi jednostanični organizmi, biljke i životinje
protokol|o zapisnik, protokol; ~**i** (*tr*) protokolirati, upisati u zapisnik; ~**anto**, ~**isto** zapisničar
proton|o (*fiz*) proton, elektropozitivni dio jezgre atoma
protonem|o (*bot*) prokličnica, klica u mahovina nastala iz spore
protonotari|o* protonotar, prvi bilježnik
protoplasm|o* (*bot, zoo*) protoplazma, osnovna živa tvar stanice organizma koja se sastoji od citoplazme i jezgre, plastida i dr.
protopter|o (*iht*) riba dvodihalica prilagođena životu na kopnu i u vodi; prijelazni oblik između riba i kopnenih životinja
prototip|o prototip, original, pralik, prauzor, prvotni oblik
prototrof|a (*biol*) koja za rast i množenje ne treba organske tvari
protozo|o (*biol*) protozoa, praživotinja, mikroskopski jednostanični organizam kod kojega stanica obavlja sve životne funkcije, stanovnik je vode ili vlažne zemlje, živi slobodno u prirodi, zatim kao komenzal i parazit; ~**ozo** (*med*) zarazna bolest koju uzrokuju protozoe
protrud|a (*anat*) ispupčen, izbočen; ~**eco** (*med*) protruzija, ispupčenost, izbočenost (npr. očne jabučice)
protuberanc|o protuberancija 1. (*anat*) izbočina, izraslina, kvrga, grba; prstenasto ispupčenje; 2. (*astr*) prominencija, vrsta erupcije na površini Sunca
prov|i (*tr*) probati, kušati, pokušati, iskušati, ispitati, izvesti pokus; ~**o** proba, pokus, pokušaj, provjera, opit; ~**a** probni, pokusni; ~**ado** probanje, kušanje, ispitivanje; ~**afo** pokušaj; ~**ilo** pokusno sredstvo;

ek~o prvi pokušaj; **el~i** isprobati, ispitati, iskušati; istražiti; **el~(ad)o** ispitivanje, istraživanje, isprobavanje, provjeravanje; **el~ita** provjeren, isproban, iskušan, ispitan; **kontraü~o** kontrolni pokus; **sur~i** isprobati odjeću na sebi; **diven~o** pokušaj pogađanja; **pres~afo** pokusni otisak, korektura
provenc|a (*geog*) provansalski
proverb|o poslovice, sažeta izreka u obliku tvrdnje ili savjeta; ~**a** poslovičan; ~**aro** zbirka poslovice
proviant|o provijant, namirnice, popudbina, hrana potrebna za život; ~**i** (*tr*) namiriti, opskrbiti namirnicama; ~**ado** opskrba, kupovanje i doprema namirnica; ~**administracio** ured za opskrbu
providenc|o providencija, predviđanje, oprez, briga; osobina onoga koji je brižljiv; 2. (*vjer*) providnost, Božja zaštita i vodstvo
provinc|o provincija 1. (*pov*) u Rimskom carstvu područje izvan Italije pod upravom predstavnika središnje vlasti; 2. (*kat*) župa, područje crkvenog reda; 3. pokrajina, veće upravno-teritorijalno područje s više ili manje samoupravnim statusom; 4. unutrašnjost, područje udaljeno od središta; ~**a** provincijski, provincijalni; ~**ano** provincijalac; ~**estro** župan; upravnik, poglavar provincije; ~**ismo** provincijalizam
provincial|o (*kat*) provincijal, poglavar redovničke provincije
provincialism|o = PROVINCISMO
proviz|i (*tr*) snabdjeti, opskrbiti, opremiti; *usp.* garni, prizorgi, ekipi; **sin** ~**i**, ~**iği** snabdjeti se, opskrbiti se, opremiti se, ekipirati se; ~**o** zaliha, opskrba; ~**ado** snabdijevanje, opskrbljivanje, opremanje, ekipiranje; ~**ejo** spremište, ostava, smočnica; **sen~a** koji je bez zalihe
provizi|o (*trg*) provizija, postotak za posrednički posao
provizor|a provizoran, privremen, prolazan; ~**e** provizorno, privremeno
provok|i (*tr*) provocirati, izazvati, izazivati, potaknuti, pobuditi, razdražiti; ~**o** provokacija, izazov; ~**a** izazovan; ~**ado** provociranje, izazivanje; ~**ema** provokativan, sklon izazivanju; ~**isto** provokator
provos|o tamničar, ključar u tamnici
provost|o (*pov*) poglavar, zapovjednik, prepošt
proz|o (*knjiž*) proza, literatura pisana nevezanim govorom; ~**a** prozni; ~**e** prozno, u prozi; ~**afo** književno djelo pisano u prozi; ~**isto** prozaik
prozel|i* (*tr, vjer*) preobratiti
prozelit|o (*vjer*) prozelit, obraćenik, čovjek koji se obratio na novu vjeru
prozenkim|o* (*bot*) prozenhim, otvrdjela i odebljala stanična opna u nekih biljaka
prozodi|o prozodija 1. (*knjiž*) pjesnička disciplina koja proučava akcentne odnose i broj slogova u stihu; 2. (*ling*) fonološka disciplina koja proučava količinu, naglaske, tonove i intonaciju
prozopopej|o (*knjiž*) prozopopeja, govorna figura u kojoj pjesnici nežive pojave prikazuju kao žive
pru! prrr!; uzvik za zaustavljanje konja ili magarca
pru|o (*pom*) pramac, prova, prednji dio broda; ~**a** pramčani
prud|a čedan, neporočan, pretjerano stidljiv; ~**eco** čednost; ~**ul(in)o** čedna, neporočna osoba (koja hini preveliku čednost); **mal~a** nečedan, poro-

čan, koji je pun poroka; **mal~i** (*ntr*) ponašati se nečedno

prudent|a razuman, razborit, smotren, oprezan; *usp.* **sağa**, **kompetenta**, **racia**; ~o razum, razbor; ~**igi** urazumiti, opametiti nekoga; ~**igi** urazumiti se, opametiti se; **mal~o** nerazumnost, nerazboritost; **ne~a** nerazuman, nerazborit; **sen~a** koji nema razuma

pruf|a* neprobojan, nepromočiv

prunj|o (*met*) mraz, inje, slana; *usp.* **glatiso**, **grajlo**; ~**umo** (*bot*) mašak, voštani ili fino kristalni sloj na površini biljke

prun|o (*bot*) šljiva, plod šljive; ~**ujo**, ~**arbo** obična prunika, šljiva; *v.* **prunuso**

prunel|o (*bot*) trnjina, prunela, plod crnotrne prunike; ~**ujo**, ~**arbo** crnotrna prunika; *v.* **prunuso**

prunt|i (*tr*) posuditi, pozajmiti; ~**e** na posudbu, na zajam; ~o posudba, zajam; **al~i**, ~**edoni** dati na posudbu, posuditi nekome; **de~i**, ~**epreni** uzeti na posudbu, posuditi od nekoga; **garanti~isto** zalagaoničar; **libro~ejo** knjižnica, posudionica knjiga

prunus|o (*bot*) prunika, trešnja (*Prunus*) iz por. ruža; **Armenia ~o** kajsijina prunika, kajsija (*P. armeniaca*); **birda ~o** trešnjina prunika, divlja trešnja, ptičarica (*P. avium*); **dolča ~o**, **migdal~o** bademna prunika, badem, bajam, mandula (*P. dulcis*); **doma ~o** obična prunika, šljiva (*P. domestica*); **dorna ~o** crnotrna prunika, crni trn, divlja šljiva, grmulja, trnina (*P. spinosa*); **persik~o**, **Persia ~o**, **persiko** breskvina prunika, breskva (*P. persica*); **čeriz~o** višnjina prunika, višnja (*P. cerasus*); **mirobalan~o** mirobanalina prunika, mirobalana, šljivovišnja (*P. cerasifera*)

prurig|o (*med*) prurigo, svrab, svrbež, svrbuljica, skupina akutnih i kroničnih kožnih bolesti, kojima je osnovni simptom svrbež

prurit|o (*med*) pruritus, svrbež, subjektivni neugodni osjećaj na koži ili sluznici koji izaziva želju za češanjem

Prus|o (*etrn*) Prus; ~a pruski; ~**io**, ~**ujo** (*geog*) Prusija, Pruska, pokrajina u Njemačkoj

pruv|i (*tr*) dokazati, posvjedočiti dokazima, potvrditi istinitost; ~o dokaz; ~a dokazni; ~**objekto** dokazni materijal; **sen~e** bez dokaza

psalm|o psalam 1. (*bibl*) starozavjetna lirska pjesma u kojoj drugi redak parafrazira prvi; 2. (*glazb*) uglazbljene molitvene pjesme, himne, tužaljke, zahvalnice kršćana na biblijske tekstove psalama; ~**aro** zbirka psalama; ~**isto** pisac psalama, psaltir

psalteri|o psaltir 1. (*glazb*) srednjovjekovno žičano glazbalo tipa citre; 2. (*glazb, pov*) antička vrsta harfe; 3. knjiga psalama

psamit|o (*min*) psamit, zajednički naziv za sve vrste kamena pješčenjaka

psati|o* (*bot*) nježna slabunjavka (*Psathyrella hydrophila*), ljekovita gljiva

pseüdo| pseudo-; kao prvi dio riječi u složenicama znači: lažno, nazovi, nadri-(~grafio, ~klasiko); ~**ofrukto** = ŠAJNFRUKTO

pseüdocug|o (*bot*) duglazija, pačuga (*Pseudotsuga taxifolia*) iz por. borova, upotrebljava se za gradnju dokova, brana i mostova, za jarbole, željezničke pragove i sl.

pseüdomorf|a (*min*) pseudomorfan, koji ima oblik jednog, a kemijski sastav i strukturu drugog minerala

pseüdonim|o pseudonim, izmišljeno ime kojim neki umjetnici potpisuju svoja djela skrivajući svoj identitet; ~**e** pod pseudonimom

pseüdopod|o (*biol*) pseudopodij, lažna nožica

psi psi (Ψ ψ) dvadeset i treće slovo grčkog alfabeta, izgovara se ps

psidi|o (*bot*) guava (*Psidium*) iz por. mirti, uzgaja se zbog jestivih plodova

psik|o (*psih*) psiha, duh, duša, duševni život čovjeka; ~a psihički, duševni; ~**ologio** psiholog; ~**ologio** psihologija, znanost koja proučava psihička svojstva, psihofiziološke procese, čitav duševni život; ~**ologia** psihološki; ~**ozo** psihoza 1. teška duševna bolest koje bolesnik nije svjestan; 2. uzrujanost, duševno stanje rastrojenosti i uznemirenosti; ~**opatio** psihopatija, prirodni poremećaj duševnog stanja, odstupanje od normalnosti u očitovanjima karaktera, temperamenta, raspoloženja i općih reagiranja na utjecaje i povode; ~**opatiulo** psihopat; **meta~a** metapsihički, koji se odnosi na psihičke fenomene znanstveno neobjašnjive; **para~ologio** parapsihologija, područje izvan medicinsko-psihološke stvarnosti koje nije znanstveno provjerljivo (hiromantija, proricanje, spiriritizam, okultizam, astrologija, telepatija, vidovitost, bioenergija); **amas~ologio** znanost o ponašanju masa

psikedel|a (*psih*) psihodeličan, halucinogen, koji izaziva halucinantna stanja

psikiatr|o (*med*) psihijatar; ~**io** psihijatrija, znanstvena disciplina, koja se bavi proučavanjem, liječenjem i sprečavanjem psihičkih abnormalnosti i duševnih bolesti; ~**ia** psihijatrijski

psikod|o* (*ent*) papatac, nevid, leptirašica (*Psychoda compar*), vrsta malih komaraca čije ženke sišu krv

psikometr|o (*met*) psihrometar, sprava za mjerenje vlage u zraku

psil|o žongler koji dresira zmije

psilofit|oj (*geol, bot*) psilofiti, najstarije i najprimitivnije fosilne kopnene biljke, potječu s kraja silura (*Psilophytales*)

psilot|o (*bot*) psilotum (*Psilotum*), rod paprati iz istoimene porodice; ~**opsidoj** psilotopside (*Psilotopsida*), razred paprati

psilur|o (*bot*) šćetinac (*Psilurus aristatus*), biljka iz por. trava

psitak|o (*orn*) žako, siva papiga (*Psittacus erithacus*), papiga iz istoimene porodice; ~**edoj** porodica papiga (*Psittacidae*); ~**oformaj** red papigašica (*Psitaciformes*); ~**ozo** (*med*) psitakoza, papagajska bolest od koje mogu oboljeti i ljudi

psor|o (*med*) psora, termin koji obuhvaća sva samotrovanja organizma

psorale|o* (*bot*) djeteljnjak (*Psoralea bituminosa*), iz por. leptirnjača; služi u pučkom ljekarništvu

psoriaz|o (*med*) psorijaza, nezarazna bolest kože označena crvenkastim žarištima prekrivenima srebrnastobijelim ljuskicama

pšent|o (*pov*) kapa faraona s dvije krune Gornjeg i Donjeg Egipta

Ptah|o* (*vjer*) Ptah, staroegipatski bog, stvoritelj svijeta

ptarmik|o (*bot*) močvarni stolisnik (*Achillea ptarmica*), djeluje nadražujuće i izaziva kihanje

pteranodont|o (*pal*) pteranodon, rod izumrlih velikih letećih gmazova (*Pterosauris*) iz gornje krede, krilogmazovi

pterid|o (*bot*) pteris (*Pteris*) iz por. pterisa; ~**ofitoj** papratnjače (*Pteridophyta*), odjeljak vaskularnih biljaka

pteridi|o (*bot*) bujad, velika paprat, gorska paprat (*Pteridium aquilinum*), kozmopolitska paprat = AGLOFILIKO

ptero| pter-, ptero-; kao prvi ili drugi dio složenice pokazuje na vezu s krilima, letenjem (~daktilo, heko~)

pterodaktil|o (*pal*) pterodaktil (*Pterodactylus*), jedan od roda pterosaura, obilježava prijelaz od gmazova prema pticama

ptero-karp|o (*bot*) pterokarp (*Pterocarpus*) iz por. leptirnjača; **oficina** ~o ljekoviti pterokarp (*P. officinalis*); **Hindia** ~o indijski pterokarp (*P. indica*), služi u proizvodnji pokućstva

pterocefal|o* (*bot*) perasta peroglavka (*Pterocephalus plumosus*), biljka iz por. češljuginina

pterop(od)|o (*zoo*) letipis (*Pteropus*), veliki šišmiš koji se hrani voćem

pteropod|oj* (*zoo*) pteropodi, letipsi krilonošci, red pelagičkih morskih puževa sa stopalom poput krila prilagođenim za plivanje

pterosaur|oj (*geol, zoo*) pterosauri, (*Pterosauria*) red fosilnih gmazova jurskih i kredinih morskih naslaga, sa sletnom opnom između prstiju prednjih nogu

ptialaz|o, ptialin|o (*kem*) ptijalaza, ptijalin, enzim pljuvačke koji rastvara škrob

ptikot|o* (*bot*) mirod (*Ptychotis ammoides*) iz por. štitarki

ptilonorink|o (*orn*) plava vrtlarica (*Ptilonorhynchus violaceus*), mala australska ptica iz reda vrapčarki = ĞARDENISTO

ptomain|o (*kem*) ptomain, otrovni spoj koji nastaje truljenjem bjelančevina

ptoz|o (*med*) ptoza; spuštenost nekog organa zbog popuštanja ligamenata ili mlohavosti muskulature; **utero~o** (*med*) spuštenost maternice

pu! fuj!; uzvik zbog osjećaja odvratnosti ili smrada

puaz|o (*fiz*) jedinica viskoziteta u CGS-sustavu

pub|o (*anat*) venerin brežuljak; ~**a osto** (*anat*) stidna kost = PUBIO

puber|a (*fiziol*) odrastao, spolno zreo, koji je u pubertetu; *usp.* **adoleskanta**; ~**eco** pubertet, razvojna dob dječaka i djevojčica od pojave prvih sekundarnih spolnih obilježja do potpune spolne zrelosti; **ne~a** još neodrastao, spolno nezreo

pubi|o (*anat*) stidna kost (*os pubis*) = PUBOSTO

publici|i (*tr*) publicirati, objaviti, objelodaniti, razglasiti, obznaniti; ~**ažo** publikacija; ~**isto** publicist

publik|o publika; 1. javnost, općinstvo; 2. gledatelj, slušatelj, čitatelji; ~**a** javan; ~**e** javno; ~**ažo** publikacija; ~**eco** publicitet, javnost, otvorenost izlaganja; ~**igi** 1. objaviti, obznaniti; 2. tiskati, izdati u tiskanom obliku = PUBLICI; ~**igo** izdanje, objava, objavljivanje; ~**ulino** = AMORISTINO; ~**utila** općekoristan; **mal~e** tajno, intimno, bez nazočnosti drugih

puč|a kičast, načičkan, nakinduren; pretjerano, neukusno nakičen

puč|o puč, državni udar, organizirani vojni prevrat

puđel|o (*kinol*) puđel, vrsta malog kućnog psa kudrave dlake

puđend|o (*anat*) dio tijela koji se proteže od vanjskog spolnog organa do čmara

puđing|o (*kul*) puđing, kuhana ili pečena slastica od brašna, jaja, maslaca i mlijeka

puđli|i (*tr*) puđlirati, pročistiti željezo; ~**ado** puđljanje, pročišćavanje željeza i drugih metala taljenjem u pečima

puđor|o stid(ljivost), sram(ežljivost) u odnosu na seks; *usp.* **časteco**; ~**a** spolno stidljiv, sramežljiv; **sen~a** bestidan, besraman; **mal~o** razvrat, razbludnost; **sen~eco** bestidnost, besramnost

puđr|o puđer, kozmetički prašak; ~**i** (*tr*) puđrati, napuđrati; ~**ilo** jastučić za puđranje, pufna, kvastna; ~**ujo** puđrijera, puđer-doza

puđu|o (*zoo*) puđu (Pudu), patuljasti čileanski preživač iz por. jelena

puđerper|a (*med*) porodiljski, babinji; ~**eco** puerperij, babinje

puert|o* luka, pristanište = HAVENO

puř! puř!; onomatopeja pada

puř|o pufna 1. loptasta kičanka od kratkih, obično vunenih niti; 2. ukras na tkanini izrađen u obliku polulopte koja se izdiže nad površinu, reljefni okrugli ukras; 3. jastučić za puđranje; ~**a** pufast, napuhan, ispućen, izdignut; ~**igi** nabrati, napuhati, proširiti; ~**igo** napuhati se, proširiti se; *usp.* **šveli**

puřin|o (*orn*) zovoj (*Puffinus*), morska ptica s dugačkim krilima iz reda cjevonoski

puř|o (*anat*) stražnjica, zadnjica, guzica, dupe, rit; stražnji dio tijela na kojemu se sjedi = GLUTEO, POSTAJO, SIDVANGO

puřn|o (*anat*) šaka, pest, pesnica; ~**i** (*ntr*) šakati se, boksati, udarati šakama; ~**igi** stisnuti šaku

puřcini|i (*bot*) hrđa, pikac (*Puccinia*), kozmopolitski rod parazitskih gljiva iz reda *Uredales*; **gren~o** žitni pikac (*P. graminis*)

puř|o (*ent*) buha (*Pulex*), rod kukaca nametnika iz reda buha; **akvo~o** = DAFNIO; **mar~o** = TALITRO; **sablo~o** = ĆIKO

puř|o* (*novč*) afganistanska novčana jedinica

pula|o (*novč*) pula, bocvanska novčana jedinica

puřard|o (*kul*) puřard, primjerak šopane peradi pripremljene za tržište

puřčinel|o (*kaz*) puřčanela, grbavac, prevrtljivac, kreštavi grbavac duga nosa; tradicionalni lik napuljske pučke komedije

puřli|o kotač (drveni ili metalni s izdubljenim vanjskim rubom na koji dolazi remen za okretanje)

puřlikari|o* (*bot*) businjak, buhača (*Pulicaria*) iz por. glavočika; raste na vlažnim travnjacima

puřk|o, puřkv|o pulkva, meksička rakija od agave; *v.* **tekilo**

puř|o (*trg*) pul, veća interesna skupina organizacija ili poduzeća koja surađuje na različitim projektima

puřm|o (*anat*) pluća, organ za disanje u ljudskom i životinjskom tijelu smješten u prsnom košu; ~**a** plućni; ~**ažo** (*kul*) jelo pripremljeno od pluć(ic)a;

~ito upala pluća = pneūmonio; **plen~e** punim plućima; **štal~o** aparat koji omogućuje umjetno disanje pacijenta = SPIRKESONO

pulman|o (*želj*) pulman, luksuzni, vrlo komforni salonski vagon

pulmonari|o (*bot*) plućnjak (*Pulmonaria*) iz por. oštrolista; **oficina ~o** ljekoviti plućnjak, medunica, lisac (*P. officinalis*); **angustifolia ~o** uskolisni plućnjak (*P. angustifolia*), mladi listovi služe kao povrće

pulover|o (*odj*) vuneni pleteni odjevni predmet koji se odijeva preko glave

pulp|o pulpa 1. (*bot*) libovina, mesnati dio voćnih plodova (šljiva, breskva); 2. (*anat*) zubna srž, meko tkivo koje ispunjava unutrašnjost zuba; ~**igi** odvojiti mesni dio ploda; ~**ito** pulpitis, akutna ili kronična upala zubne pulpe

puls|o puls 1. (*fiziol*) bilo, pulsiranje arterije usklađeno s kucanjem srca; 2. (*glazb*) takt; ~**i** (*ntr*) pulsirati, kucati, ritmički otkucavati; ~**bato** otkucaj pulsa; **čef~o** (*glazb*) prvi udarac takta koji je uvijek jak

pulsatil|o (*bot*) sasa (*Pulsatilla*) iz por. žabnjaka; **monta ~o** gorska sasa (*P. montana*); **ordinara ~o** obična sasa, ljubičasta sasa (*P. vulgaris*); **pratensa ~o** livadna sasa (*P. pratensis*); **ruđa ~o** crvena sasa (*P. rubra*)

pultace|a (*med*) gnjio, nekrotičan, gangrenozan

pulul|i (*ntr, med*) razmnožavati se velikom brzinom

pulv|o barut, puščani prah; ~**ejo** barutana; ~**ujo** patrona, čahura; ~**opafilo** puška na barut; ~**oturo** barutnica, barutni toranj

pulvor|o prašak, usitnjene čestice krute tvari namijenjene posebnoj svrsi; ~**a** prašinst; ~**igi** vrlo fino usitniti; ~**igilo** sprava za usitnjavanje; stupa, mužar, avan; **lav~o** prašak za pranje; **bak~o** prašak za pecivo

pum! bum!; onomatopeja pada

pum|o (*zoo*) puma, kuguar (*Felis concolor*), šumska zvijer iz por. mačaka iz Sjeverne i Južne Amerike

pumik|o (*min*) plavučac, plavac; lagan šupljikav kamen vulkanskog podrijetla; ~**i** (*tr*) polirati s takvim kamenom

pumili|o (*bot*) patuljasti bor (*Pinus mugo* ssp. *pumilio*)

pump|i (*tr*) pumpati 1. pumpom utiskivati zrak u nepropusno zatvoren prostor; 2. sisati, crpsti tekućinu ili plin; ~**ado** pumpanje; ~**ilo** pumpa, sisaljka, crpka; ~**isto** osoba koja radi na pumpi; **el~i** ispumpati, iscrpsti; **aer~ilo** zračna pumpa; v. **kompresoro**; **akvo~ilo** crpka za vodu; **benzin~ilo** benzinska pumpa; **puš~ilo**, **suč~ilo**

pumpernikl|o (*kul*) pumpernikl, integralni crni kruh

pun|i (*tr*) kazniti 1. odmjeriti kaznu onomu koji je nešto skrivio; 2. naplatiti globu, oglobiti; 3. osuditi, izreći osudu; ~**o** kazna; ~**a** kazneni; ~**igi** biti kažnjen; **sen~a** nekažnjen; ~**domo** kaznionica; ~**fajro** lomača; ~**laboro** robija, ~**šipo** galija = GALERO; **galer~o** kazna veslanja na galiji; **karcer~o** zatvorska kazna; **mon~o** novčana kazna; **mort~o** smrtna kazna

punc|a živo crven; *usp.* **ruđa**, **skarlata**

punč|o (*kul*) punč, toplo alkoholno piće sa šećerom, vodom, limunom i raznim dodacima

pund|o (*novč*) funta, novčana jedinica nekih zemalja (Britanija, Egipat)

punik|o (*bot*) mogranj, šipak (*Punica*), rod grmova iz por. mogranjevki; **granat~o** pitomi mogranj, zrnati mogranj, zrnati šipak, nar, granat (*P. granatum*)

Punik|a Punski, koji se odnosi na Kartagu

punkci|i (*tr, med*) punktirati, izvaditi medicinskom iglom iz tijela bolesni sadržaj radi ispitivanja ili liječenja; ~**o** punkcija, punktiranje; *usp.* **punkturo**

punkt|o točka 1. (*gram*) znak interpunkcije (.); 2. pjega, piknja, mala mrlja; 3. (*mat*) geometrijski element bez dimenzija; 4. (*tisk*) jedinica mjere za tipove slova; 5. stupanj, razina, mjesto, odredište, položaj; 6. (*prav*) alineja, dio stavke pravnog akta; 7. (*fiz*) zamišljena točka kojom se u nekim razmatranjima može zamijeniti tijelo; 8. (*geod*) točka od koje se mjere kutovi i tvori triangulacijski vlak; ~**i** (*tr*) staviti točke, punktirati; **du~o** dvotočka, dvotočje; **tri~o** tri točkice; **sub~o** podtočka (ispod slova); **super~o** točka iznad slova; **decimala ~o** decimalna točka; **ekflama ~o** žarišna točka; **bol~o** vrelište; **cel~o** meta; cilj; **deir~o** polazište, polazna točka; **dolor~o** bolna točka; **frosto~o** ledište, točka smrzavanja; **kresko~o** (*bot*) = MERISTEMO; **kresto~o** najviša točka balističke parabole; **malbon~o** loša točka nekoga ili nečega; **morto~o** (*mašin*) mrtva točka; **nul~o** početna, polazna točka; **star~o** stanovište, stajalište, gledište; **tempo~o** određena vremenska točka; **turno~o** prekretnica; **tuš~o** dodirna točka; **vid~o** gledište, mišljenje, stajalište, motrište

punktur|o (*med*) punktura, punkcija, terapija ubadanjem igle u tkivo; **nadlo~o** akupunktura; **radio~o** punktura iglama koje sadrže radioaktivne elemente; **akvo~o**, **elektro~o**

punt|o čipka, mrežasta ukrasna rukotvorina nastala vezanjem, pletenjem ili kačkanjem s pomoću raznovrsnih niti; ~**a** čipkast, šupljikav; ~**istino** čipkarića

puntili|o tvrdoglavost, prkos; ~**ema** tvrdoglav, prkosan, jogunast, lako uvredljiv

pup|o 1. lutka, dječja igračka; 2. (*ent*) kukuljica; metamorfoza, preobrazba kukca; ~**isto** lutkar; ~**teatro** kazalište lutaka; **gant~o** marioneta

pupil|o (*anat*) pupila, zjenica oka; rastezljiv okrugao otvor u oku kroz koji svjetlost prodire u unutrašnjost oka

pupitr|o pulpit, pult, stalak, štionik, naslon za note

pur|a čist 1. uredan, koji nije prljav; 2. koji nije ispušan (papir, ček); 3. jasan, očit; 4. pošten, častan, neiskvaren; 5. koji nema primjesa drugih stvari ili svojstava, nepatvoren; 6. nepristran, objektivn; ~**eco** čistoća; ~**ema** uredan; ~**igi** čistiti; ~**ig(ad)** o čišćenje; ~**igi** čistiti se, biti očišćen; ~**igo** očišćenje; ~**ismo** purizam, čistunstvo; ~**isto** purist, čistunac; ~**ulo** čistunac, puritanac; **el~igi** iščistiti, raščistiti; **mal~a** prljav, nečist, zamazan; **mal~ajo** prljavština, nečist, nečistoća; **mal~eco** prljavost, nečistoća, zamazanost; **mal~igi** zaprljati, onečistiti, zamazati; ~**igi** zaprljati se, zamazati se; **mal~ulo** prljavac, zamazanac; **bot~igisto** čistač cipela; **bril~a** sjajan, glancast; **frot~igi** trljati, ribati; **grund~igo** temeljito kemijsko čišćenje;

- kloak~iga** koje čisti otpadnu vodu; **medimal~igo** onečišćenje životne sredine; **naz~igi** čistiti, brisati nos; **sek~igado** suho pranje, suho kemijsko čišćenje; **strat~igisto** smetlar, pometač ulica; **šu~igisto** čistač cipela
- pure|o** (*kul*) pire, kaša (npr. od krumpira); **~i** (*tr*) zgnječiti i protisnuti skuhanu namirnicu
- purgatori|o** (*vjer*) čistište, mjesto gdje duše nakon smrti ispaštaju zbog grijeha prije ulaska u raj
- purin|o** (*biol, kem*) purin, spoj iz skupine organskih baza; sastavni je dio nukleinskih kiselina
- puritan|o** puritanac, čistunac; čovjek s pretjerano strogim moralnim zahtjevima i načelima; **~ismo** puritanizam 1. (*vjer, pov*) protestantsko-reformatorski pokret u 16. st. koji je želio očistiti anglikansku crkvu od katoličanstva; 2. čistunstvo
- purpur|o** purpur 1. skrlet, grimiz, crvenoljubičasta boja; 2. (*med*) = PURPUREO; **~a** purpuran; **~igi** dati nečemu purpurnu boju; **~ulo** kardinal
- purpura|o** (*med*) purpura 1. pelioza, krvna pjegavost; 2. krvni mrljavi izljevi u kožu ili sluznicu
- put|o** (*ntr*) prdnuti, prdjeti, pustiti vjetar = FURZI
- pus|o** (*med*) gnoj, gusta žučkasta tekućina, koja se stvara u čirevima; **~a** gnojan; **~i** (*ntr*) gnojiti se; **~ado** gnojenje
- pust|o*** pusta, prostrana ravna stepa u Mađarskoj
- pustul|o** (*med*) bubuljica, prišt, čvorić 1. (*med*) gnojanica, gnojni prištić na koži; 2. (*bot*) mjehurić, mjehurasta tvorba na stabljici nekih lišajeva; **~a** prištav, bubuljičav; **~ozo** (*med*) prištavost, bubuljičavost
- puš|i** (*tr*) gurati, turati, rivati; **sin ~i**, **~iĝ(ad)i** gurati se; **~o** potisak, udar, udarac, ubod (u rebra i sl.); **~a** potisni; **~ado** guranje, tiskanje, potiskivanje; **~egi** jako gurati, rivati; **al~iĝi** dogurati se; **antaüen~i** pogurati, ubrzati, pospješiti, gurnuti naprijed; **de~i** odgurnuti, ukloniti; **dis~i** razbiti, razjuriti; **ek~i** gurnuti, nasrnuti; **ek~o** nasrt, nalet, nagli potisak; **el~i** izgurati, izbiti; **en~i** ugurati; **for~i** odgurnuti, odbaciti; **inter~iĝi** gurati se, natiskivati se; **kun~iĝi** sudariti se; **re~i** odbiti, odbaciti natrag; **re~ado** potiskivanje; **sur~o** nalet, odron; **tra~i** progurati; **fal~iĝi** spotaknuti se, posrnuti; **sin~emo** laktaštvo; **vento~o** nalet vjetra
- puštu|o** (*ling*) pašto, paštu, jedan od dva službena jezika u Afganistanu
- put|o** bunar, zdenac, cisterna, nakapnica; **~a** bunarski; **~isto** čovjek koji buši bunare; **dren~o** crpilište; **šlim~o** kloaka, zatvoreno sabiralište prljave vode
- putin|o** prostitutka, kurva, javna žena, uličarka; *v.* **prostituiino, čiesulino, publikulino**; **~ejo** bordel, javna kuća
- putor|o** (*zoo*) tvor (*Mustela putorius*), mala zvijer iz por. kuna koja se lučenjem neugodna smrada brani od neprijatelja; **čas~o** = FURO
- putori|o** (*bot*) pogančina (*Putoria calabrica*) iz por. bročeva
- putr|i** (*ntr*) gnjiti, gnjiljeti, gnjiliti, trunuti, raspadati se; **~a** gnjio, truo, pokvaren; **~(ad)o** gnjiljenje, truljenje, raspadanje; **~aĝo** gnjilež, trulež; **~ema** pokvarljiv, sklon gnjiljenju, truljenju; **~igi** pustiti da nešto trune; **for~i** izgnjiliti, sagnjiti, istrunuti; **kontraü~a** koji sprečava gnjiljenje; **ne~ema** negnjiliv, nepokvarljiv
- puvaterapi|o** (*med*) PUVA-terapija, liječenje kožnih bolesti psoralenom i nakon toga izlaganjem ultraljubičastim zrakama
- puzl|o** zagonetka, problem

R

r r; dvadeset i prvo slovo esperantske i dvadeset i treće slovo hrvatske abecede; **~o** naziv slova r

rab|**i** (*tr*) otimati, pljačkati, robiti, harati, plijeniti; **~o** pljačka, otimačina, grabež; **~ado** pljačkanje, otimanje, haranje; **~afo**, **~akiro** plijen; **~ema** sklon pljački, otimačini; **~isto** pljačkaš, otimač; **dis~i** poharati i podijeliti plijen; **for~i** opljačkati, orobiti, ojeti; **pri~i** okrasti; **~obirdo** ptica grabljivica; **~obesto** grabežljiva zvijer

rabarb|o (*bot*) rabarbara (*Rheum x hybridum*) iz por. dvornika; lisne peteljke su jestive

rabat|o (*trg*) rabat, popust, odbitak od maloprodajne cijene što ga proizvođač odobrava trgovcu; **~i** (*tr*) odobriti rabat; **~e** s rabatom, s popustom; **sen~e** bez rabata

rabd|o viline rašlje, štap za traženje izvora vode ili ruda; **~isto** rašljar, rabdomant; **~ismo** rašljarstvo, rabdomantija, radiestezija, otkrivanje podzemnih blaga s pomoću tzv. vilinih rašlja

rabdomanci|o = RABDISMO

raben|o (*hebr*) rabin, židovski vjerski učitelj, poglavar židovske općine; **čef~o** vrhovni rabin, duhovni poglavar u pojedinim zemljama

rabet|o (*teh*) otor, urez, žljebasta udubina u drvu u koju se uglavljuje drugi komad drvca; **~ilo**, **~rabotilo** uska blanja za utore

rabij|o (*med*) bjesnilo, bjesnoća, zarazna virusna, smrtonosna i neizlječiva bolest mnogih životinjskih vrsta, koja se na čovjeka prenosi ugrizom ili dodirom; **~a** bijesan; **~ulo** bolesnik obolio od bjesnila; **anti~a**, **kontra~a** (*lijek*) koji je protiv bjesnila

rabl|o (*građ*) 1. krš od starih srušenih kuća (kamenje, opeke i sl.); 2. grubi građevni materijal za zidove; neobrađen kamen, oštro kamenje, kamenje izjedeno od vode

rabot|**i** (*tr*) blanjati, strugati (drvo ili metal); **~ado** blanjanje, struganje; **~afo** blanjevina, blanjotina, strugotina; **~atoro** blanjalica, tokarilica, stroj za obradu drvca struganjem; **~ilo** blanja, stružnica, hobl, hoblčić; **~ilego** strug, tokarski stroj

racem|a (*kem*) racemican, grožđan; **~afoj** racemati, produkti procesa racemizacije optički neaktivne smjese desnog i lijevog izomera optički aktivnog kemijskog spoja; soli ili esteri grožđane kiseline; **~igo** racemizacija, pretvaranje optički aktivnog spoja u optički neaktivan oblik sve do racemične smjese

raci|o razum, razbor, um, pamet; **~a** racionalan, razuman, razborit, odmjeren, praktičan; **~e** raci-

onalno, razumno, razborito; **~eco** racionalnost, razboritost, umjerenost; **~igi** racionalizirati; normirati, štedljivo organizirati; **~ig(ad)o** racionalizacija, usavršavanje proizvodnog procesa uz smanjenje troškova; **~ismo** racionalizam; **mal~a**, **ne~a** neracionalan, nerazborit, neumjeren

racional|a 1. racionalan, logičan, štedljiv, umjeren; 2. (*mat*) nedjeljiv (broj koji ne sadrži vadenje korijenja); **~ismo** racionalizam = RACIISMO; **~isto** racionalist; **ne~a** neracionalan, iracionalan

rad|o kotač, kolo; **~a** koji se odnosi na kotač; **~aro** kotači, svi kotači jednog mehanizma; **~eto** kotačić, mali kotač; **~etaro** kotačići; **~umi** smaknuti na kotačima; **du~a** dvokotačni, koji je na dva kotača; **dent~o** zupčanik; **muel~o** mlinski kotač; **pel~o** pogonski kotač; **preğo~o** molitveni kotač; **stir~o** volan, kormilo; **vic~o** rezervni kotač

radar|o (*teh*) radar, elektronski uređaj za otkrivanje objekta, određivanje njegove udaljenosti i brzine te daljinsko upravljanje

radi|o¹ zraka, svijetli trak kojeg zrači izvor svjetlosti; 2. (*fiz*) uski pramen elektromagnetskih valova ili korpuskula koje se kreću u jednom smjeru; 3. (*mat*) dio pravca ograničen jednom točkom; 4. (*pom, navig*) podiok od 11,25° na vjetrulji; **~a** zrakast; **~i** (*tr, fiz*) zračiti, isijavati; ispuštati, širiti iz sebe zrake; **~adi** zračiti, ozračivati; **~ado** zračenje, ozračivanje; **infraruğa** **~ado** infracrveno zračenje; **kosma** **~ado** kozmičko zračenje; **nedependa** **~ado** neovisno zračenje; **fluoreska** **~ado** fluorescentno zračenje; **onda** **~ado** valno zračenje; **transruğa** **~ado**, **transviola** **~ado**, **ultraviola** **~ado** ultraljubičasto zračenje; **~eto** zračak, tračak, mala zraka; **~uloj** (*zoo*) zrakashi (*Radiolaria*); spadaju u praživotinje; **~metro** (*teh*) radiometar 1. instrument za mjerenje elektromagnetskog zračenja; 2. instrument koji energiju toplinskog zračenja pretvara u energiju kretanja; **~oskopio** (*med*) radioskopija, liječnički pregled pomoću rendgenskih zraka; **dis~i** isijavati, zračiti oko sebe; **el~i** isijavati iz sebe; **pri~i** obasjati, ozračiti; **sur~i** (*med*) zračiti, ozračivati x-zrakama; **alfa~o** (*fiz*) alfa-zrake; **beta~oj** (*fiz*) beta-zrake; **gama~oj** (*fiz*) gama-zrake; **x~oj** x-zrake, rendgenske zrake; **kanal~oj** kanalske zrake; **katod~oj** katodne zrake; **Rentgen~oj** x-zrake, iks-zrake, rendgenske zrake; **sun~oj** sunčeve zrake

radi|o² radio 1. radiostanica; 2. radio-aparat **~disendo**, **~elsendo** radio-emisija; **meteologia** **~disendo** meteorološka radio-emisija; **~ofotografio**

radiofotografija, prenašanje fotografije pomoću elektromagnetskih valova; ~**ogvidado** radio-upravljanje brodova ili zrakoplova pomoću radio-signala; ~**okanalno** radiokanal; telekomunikacioni sustav pomoću mreže frekvencija; ~**komunikado** radiokomunikacije; ~**osendilo** radioodašiljač; ~**osondilo** radiosonda, precizan meteorološki instrument za ispitivanje viših slojeva atmosfere; ~**otelegrafio** radiotelegrafija; ~**oteleskopo** radio-teleskop, uređaj za proučavanje kozmičkih valova u radioastronomiji; ~**oterapio** (*med*) radioterapija, liječenje radioaktivnim tvarima
radiaci|o radijacija 1. = RADIADO; 2. (*anat*) zrakasto širenje pojedinih živaca u mozgu
radial|a* radijalan 1. zrakast, koji je u obliku zraka; 2. (*fiz*) koji je usmjeren po polumjeru
radian|o (*mat*) radijan, kutna mjera
radiator|o (*el*) radijator, grijač, naprava centralnog grijanja za zagrijavanje prostorija
radiestez|o radiestezija; osjetljivost nekih osoba na zračenje, što im omogućava, uz pomoć viska ili vilinskih rašlja, otkrivanje izvora vode, ležišta rude pod zemljom i sl.; ~**isto** radiestezist, rašljar; usp. RABDISMO
radik|o korijen 1. (*bot*) organ viših biljaka koji ih učvršćuje u tlo i hrani; 2. (*anat*) A. dio organa ili dijela tijela koji je učvršćen u tkivu (~ dlake, zuba); B. donji dio pojedinih organa (jezika, živca); 3. (*mat*) rezultat korjenovanja; 4. (*ling*) nerastavljivi dio riječi koji nosi osnovno značenje temeljne riječi i svih izvedenih od nje; 6. (*pren*) izvoriste, početak; **kuba ~o** (*mat*) treći korijen; **kvadrata ~o** (*mat*) drugi korijen; ~**a** korijenski; ~**i** 1. (*ntr*) imati korijen; 2. (*tr, mat*) naći korijen određenog broja; ~**ajo** (*bot*) korijenje sa zemljom koja se zadržala kod izvadene biljke; ~**aro** korijenje, korjenov sustav; **fibreca ~aro** vlaknasto korijenje; ~**eto** korjenčić, korjenova dlačica; ~**ingo** = KOLEORIZO; ~**propra** necijepljena biljka koja raste iz vlastitog korijenja (divljaka, podloga); **ek~i** (*ntr*) ukorijeniti se, početi se ukorjenjivati u tlu; **el~igi** 1. (*bot*) izvaditi biljku s korijenjem; 2. iskorijeniti; **el~iği** biti izvađen; **en~igi** 1. (*bot*) učvrstiti sadnicu s korijenjem u zemlju; 2. ukorijeniti, uobičajiti; **en~iği** ukorijeniti se; **sen~a** beskorijenski; **fiks~etoj** adventivni korjenčići; **ğerm~o** korijenak klice; **klab~ozo** kupusna kila, bolest uzrokovana parazitom *Plasmodiophora brassicae*; **man~o** (*anat*) ručni zglob = MANARTIKO; **pivot~o** glavni korijen
radikal|o radikal 1. korijen riječi; 2. (*kem*) radikal molekule, atom ili skup atoma s neparnim brojem elektrona; 3. (*mat*) znak za vađenje korijenja; 4. (*pol*) radikal, pristaša korjenitih promjena; 5. osnova, temelj, korijen
radikal|a radikalan 1. korjenit, temeljni; 2. dosljedan, nepopustljiv, odlučan; koji podrazumijeva bitne, potpune mjere; ~**ismo** radikalizam, doktrina radikalne stranke; ~**ulo** radikal, pristaša radikalne stranke
radikl|o radikula 1. (*anat*) korijen živca leđne moždine; 2. v. **ğermradiko**; ~**a** radikularan, klični, početni; ~**ito** (*med*) radikulitis, upala radikule
radioaktiv|a (*fiz*) radioaktivan, koji zrači radijevu energiju; ~**eco** radioaktivnost

radioamator|o radioamater, osoba koja se neprofesionalno bavi radiotehnikom
radiofoni|o radiofonija 1. prenošenje zvukova radio valovima; 2. djelatnost koja se time bavi = RADIO-TELEFONIO
radiograf|i (*fiz, med*) radiografirati, fotografirati rendgenskim zrakama; ~**ajo** rendgenska snimka; ~**isto** radiolog, rendgenolog; ~**io** radiografija
radiogram|o radiogram, brzozjav predan putem radija
radiolari|oj (*zoo*) zrakaši (*Radiolaria*), jednostanične morske praživotinjinice sa skeletom od kremenata, često prekrasnih oblika
radiolarit|o (*min*) radiolarit, sedimentni silicijski kamen
radiolog|o (*med*) radiolog; ~**io** radiologija, rendgenologija, znanost o oblicima zračenja i njihovoj primjeni u medicini
radium|o (*kem*) radij 1. radioaktivni kemijski element, simb. Ra; 2. zemnoalkalijska srebrnastobijela kovina; ~**terapijo** radijska terapija; **alfa~aktiveco** alfaradijsko djelovanje; **beta~aktiveco** betaradijsko djelovanje; **gama~aktiveco** gamaradijsko djelovanje
radius|o radijus 1. (*geom*) polumjer; 2. (*anat*) palčana kost; **flug~o** (*zrak*) radijus letenja
radon|o (*kem*) radon 1. radioaktivni element, simb. Rn; 2. radioaktivni plemeniti plin
radopatin|i* (*ntr*) koturati se, klizati se na kotačima
radul|o* radula 1. (*iht*) raža tuponoska (*Raja radula*) raža tupe gubice, plosnata riba s morskog dna; 2. (*zoo*) trenica, nazubljeni dio usta u glavonožaca za hvatanje i usitnjavanje hrane
rafan|o (*bot*) rotkva (*Raphanus*) iz por. krstašica; **kultiva ~o** kultivirana rotkva (*R. sativus*); ~**eto** rotkvica ((*R. sativus* var. *sativus*) biljka sa zadebljanim korijenom; **grandia ~o** rotkva, povrtnica (*R. sativus*, var. *niger*); **Hindia ~o** zmijolika rotkva (*R. sativus* var. *mougrii*); **Japania ~o** japanska rotkva (*R. sativus* var. *acanthiformis*); **oleo~o** uljna rotkva (*R. sativus* var. *oleifera*)
rafanistr|o (*bot*) divlja rotkva (*Raphanus raphanistrum*) iz por. krstašica
rafe|o 1. (*anat*) medica, nasva, nabor koji prolazi po sredini mošnjeg; 2. (*anat*) nabor, pukotina na raznim organima; 3. (*bot*) sjemeni šav koji nastaje kada je sjemeni zametak priljubljen uz držak
rafi|o (*bot*) 1. rafija (*Raphia*) iz por. palmi; 2. elastično i otporno vlakno nekih vrsta rafije (*R. farinifera*), služi u pletarstvu i poljoprivredi
rafin|j (*tr*) rafinirati 1. (*kem, teh*) pročititi, pročišćavati, posebnim postupkom dovesti do željene čistoće; 2. (*pren*) profinititi, ugladiti, istančati; ~**ado** rafiniranje, pročišćavanje; ~**ajo** rafiniranost, istančanost, prepredenost, lukavstvo; ~**ejo** rafinerija; ~**ita** rafiniran; profinjen, fin; lukav, prepreden; ~**ozo** (*kem*) rafinoza, tri-saharid; hidrolizom kiselinama daje galaktozu, glukozu i fruktozu
raflezi|o (*bot*) raflezija (*Rafflesia*) iz por. raflezija
ragl|o* (*glazb*) raga, temeljni prastari ljestvični glazbeni model skladbe u indijskoj glazbenoj teoriji
ragadiol|o (*bot*) gorčik, zvjezdasti kosavac, pupavica (*Rhagadiolus stellatus*) iz por. glavočika
raglan|o (*odj*) raglan, gornja odjeća ukoso ušivenih rukava

ragnarok|o (*mit*) ragnarek; sudbina bogova, propast svijeta u skandinavskoj mitologiji

ragolet|o* (*bot*) trešnjarija (*Rhagoletis cerasi*), štetnik plodova trešnje

ragtim|o (*glazb*) regtajm (ragtime), američki klavirski stil oko god. 1900. u kome se neka pučka melodija izmjenjuje sa oštro sinkopiranim ritmom; preteča džeza

ragu|o (*kul*) ragu, jelo od više vrsta kosanog ili mljevenog i pirjanog mesa i povrća u obilnom umaku

rağ|o radža, maharadža; titula feudalnih knezova i domaćih vladara u Indiji; **~ino** maharani, radžina supruga

rağput|o radžput, pripadnik jedne od indijskih kasta koja se smatra potomkom ili članovima kšatrije

raj|o (*iht*) raža (*Raja*), rod plosnatih riba dugačkog repa sa morskog dna; **~oformaj** raže, red riba hrvkavičnjača u koje spada raža

rajd|i (*ntr*) jahati, jašiti, jezđiti; **~(ad)o** jahanje, jašenje; **~a** jahaći; jašuci, jašeći; **~anto** jahač; **~antaro** konjica, kavalerija **~ejo** jahalište, hipodrom; **~igi** uzjahati nekoga; **~isto** konjanik; **antañ~anto** predjahač; **ek~i** zajašiti, uzjašiti, zajahati; **post~i** slijediti nekoga na konju; **art~isto** umjetnik koji nastupa na dresiranim konjima; **pik~isto** pikador (u koridi)

rajon|o (*teks, kem*) 1. nit umjetne svile; 2. tkanina od tih niti

rajpli (*ntr, teh*) 1. zaribati se, uništiti se u nepodmazanom stanju trljanjem željeznih dijelova (o stroju); *usp.* **erodi**; 2. sljubiti se, prileći, spojiti se (o metalnim dijelovima) zbog pomanjkanja maziva

rajt|o pravo, ovlast; neograničeno uživanje i raspolaganje temeljnim ljudskim slobodama svojstvenim po prirodi ili stečenim po zakonima političke zajednice; *usp.* **juro, privilegio**; **~a** ispravan, pravilan, točan, koji ima pravo; **~e** pravilno, s punim pravom; **~i** (*tr*) imati pravo, ovlast; smjeti, moći; **~eco** ispravnost; **~igi** ovlastiti, opunomoćiti; **~igo** punomoć, ovlast; **~igilo** punomoć, dokument o ovlasti; **ne~a** neispravan, nepravilan; **sam~e** istim pravom; **sen~a** bespravan, koji nema nikakvo pravo; **sen~igi** obespraviti, oduzeti komu pravo na nešto; **ağtor~o** autorsko pravo; **balot~o** pravo glasa; izborno pravo; **egal~a** ravnopravan; **egal~eco** ravnopravnost; **kopio~o** pravo pretiska za novo izdanje; **pas~o** pravo prijelaza iz jednog područja u drugo; **plen~a** punopravan, punomoćan; **plen~igito** opunomoćenik; **strik~o** pravo na štrajk; **respond~o** pravo replike, odgovora; **traduk~o** pravo prijevoda (na neki drugi jezik); **veto~o** pravo veta; **vočdon~o** pravo glasa

raja|o = RAĀO

rak|o 1. ljestve s jaslama za sijeno; *usp.* **kripo**; 2. naprava s prečkama, policama ili klinovima za šešire, tanjure, alat, flaše, bicikle i sl.; 3. (*želj, bus*) mreža za prtljagu; 4. zupčanica, zupčasta šipka; 5. ljestve rastezače; **sekig~o, teler~o, toast~o**; **~i** (*tr*) 1. napuniti jasje krmom; 2. krmiti, hraniti konje; 3. staviti nešto na stalak, u mrežu

raked|o (*sport*) reket, ovalna mrežasta naprava s drškom kojom igrač udara loptu u tenisu, stolnom tenisu, badmintonu i dr.

raket|o (*voj*) raketa 1. letjelica na reaktivni pogon,

koja služi za stratosferske letove (svemirska ~); 2. projektil izbačen mlazom plinova nastalim izgaranjem goriva (balistička ~); 3. projektil za signalizaciju (signalna ~); **~i** (*ntr*) raketirati; **alarm~o** raketa za uzbunu; **lum~o** svjetlosna raketa

raki|o (*anat*) kralježak, jedna od kosti koje tvore kralježnicu; **~a likvo** ledna moždina; **~algio** (*med*) bol u kralježnici

rakit|o (*med*) rahitis, dječja bolest koja se za vrijeme rasta organizma očituje omekšavanjem i iskrivljenjem kostiju zbog pomanjkanja vitamina D; **~a** rahitičan; **~ismo** rahitičnost; **~odona, ~ogena** koji uzrokuje rahitis; **~ulo** rahitičar, bolesnik od rahitisa

rakled|o (*kul*) fondi, fondue 1. alpsko jelo od otopljenog sira, šunke, krumpira u koji se umaču komadići kruha; 2. jelo od komadića svježeg mesa koje svaki gost posebnom dugačkom vilicom umače u vrelo ulje u zajedničkoj zdjeli = BURGO-NJA FONDUO

rakont|i (*tr*) pričati, pripovijedati, kazivati; **~o** priča 1. pričanje, kazivanje; 2. (*knjiž*) kratka pripovijest, novela; 3. (*pren*) glasine, vijesti; neozbiljna stvar; *usp.* **famo, onidiroj**; **~isto** pripovjedač, narator; **bild~o** strip, priča u slikama; **fein~o** bajka, vilinska priča

raksi|o* rakija od riže = RIZBRANDO

rakurs|o* (*film*) rakurs, kut filmskog snimanja

ral|o (*orn*) kokošica (*Rallua*), rod malih ptica močvarica dugog kljuna i kratkih nogu; **~edoj** kokošice, porodica ptica močvarica; **akvo~o** vodena kokošica (*R. aquaticus*)

ralentand|o* (*glazb*) rallentando, usporavajući tempo izvođenja

rali|o (*sport*) reli, automobilska ili motociklistička utrka na duge staze

ralik|o (*pom*) porubnik 1. uže za pritezanje i učvršćivanje jedara; 2. obrub jedra kroz koji se povlači konop

ram|o¹ 1. (*voj, pov*) zašiljen kolac za razbijanje neprijateljskih brodova i utvrda; *usp.* **rostro, murrom-pilo**; 2. stroj za zabijanje u zemlju kolaca i kame-nja; **~i** 1. zabijati kolac; 2. nabijati kolnik; **man~ilo** ručna sprava za nabijanje kolnika

Ram|o² (*vjer*) Rama, utjelovljeno božanstvo u brahmanskoj mitologiji

ram|o³ (*inf*) RAM; akronim za engleski "Random Access Memory" = modifebla memoro – memorija koje se sadržaj može mijenjati

Ramadan|o (*isl*) Ramazan, deveti mjesec islamskog kalendara, mjesec velikog posta

Ramajan|o (*knjiž*) Ramajana, veliki staroindijski ep o pustolovinama kraljevića Rame

ramapitek|o (*pal*) ramapitek, fosilni antropoid iz grupe *Dryopithecinae*, vjerojatno prvi izravni čovjekov predak; živio prije 15 do 8 milijuna godina

ramari|o* (*bot*) griva (*Ramaria*), rod gljiva bez klobuka s trupom i granama u obliku koralja, žive u mikorizi ili kao saprofiti

rambutan|o (*bot*) rambutan (*Nephelium lappaceum*) drvo jestivih plodova iz por. sapunjavki

ramfast|o = TUKANO

rami|o (*bot*) ramija, azijska biljka

ramn|o (*bot*) krkavina, trušljika, žestika (*Rhamnus*) iz por. krkavina; ukrasna i ljekovita biljka

ramonč|o (*bot*) indijska flakurtija, tropska voćka; v. **flakurtio**

ramp|j (*bot*) 1. puzati, plaziti, gmizati; 2. penjati se, verati se; ~a 1. puzav, gmizav; 2. (*bot*) puzav, koji raste više-manje horizontalno; 3. spor, polagan; ~**ado** puzanje, gmizanje, veranje; ~**ajo** (*bot*) biljka povijuša, puzavica; ~**ulo** (*zoo*) gmaz, reptil; ~**uloj** gmazovi, reptili (*Reptilia*); **el~i** ispuzati, izaći puzeći, jedva se probiti; **en~i** upuzati, uvući se, uguirati se; **sur~i**, **supren~i** uzverati se, popeti se na; **volv~i** oviti se oko

ramp|o (*grad*) strm put za kola u unutrašnjosti zgrade ili dvoraca

ramur|o (*zoo*) jelenji razgranati rogovi, koji svake godine otpadaju i nanovo izrastu

ran|o (*zoo*) žaba (*Rana*), rod bezrepih vodozemaca iz por; žaba; v. **amfibio**, **batrako**, **bufo**, **hilo**, **salamandro**, **trito**; **verda** ~**eto** = HILO; ~a žablji; ~**edoj** porodica žaba (*Ranidae*); ~**ido** punoglavac; ~ **kvaki** kreketati

ranc|a ustajao, užegao, upaljen, pokvaren od stajanja na visokoj temperaturi

ranč|o (*agr*) ranč, farma, marof, majur, salaš, hacienda; 2. američka stočarska farma

rand|o¹ rub, obrub 1. okrajak, obod, brid, ivica; 2. kraj, krajnja točka nečega; *usp.* **bordo**, **limo**; ~a rubni, krajnji, sporedni; ~**ajo** obrub, bordura; *usp.* **bordero**, **flanžo**; ~**umo** vanjski obrub, okvir, ovoj, omotač; ~**egaligi** izravnati, obraditi rubove; ~**iri** ići uz rub; **akra~a** oštrorubni, koji ima oštri rub; **boat~o** rub, strana čamca; **dekstra~igi** (*tisk*) staviti rub na desnu stranu; **klin~o** kosi rub = BEVELO; **šip~o** = PAVEZO; **tranč~o** oštrica; **voj~o** rub, ivica puta; **vundo~o** kontura rane

rand|o² (*novč*) rand, južnoafrička novčana jedinica

random|e* naprečac, nepredviđeno, nepripremljeno, slučajno

rang|o rang, stupanj, stepen, čin, položaj, kategorija, vrsta; ~a koji se odnosi na rang; ~i (*ntr*) biti u određenom rang, zauzimati određeni položaj; ~**ulo** osoba na visokom položaju; **dua~a** drugorazredan; **sam~ulo** osoba istog (društvenog) položaja; **sen~ulo** (*voj*) običan vojnik bez čina; **unua~a** prvorazredan; **alt~a** koji je na visokom položaju; **last~a** koji je pri dnu, na zadnjem mjestu

rangifer|o (*zoo*) sjeverni jelen, irvas, sob (*Rangifer tarandus*), preživač iz potporodice pravih jelena; ~**ajo** sobovina, sobovo meso; *usp.* **alko**, **boaco**, **cervo**, **damao**, **karibuo**

ranđ|j (*tr*, *želj*) ranžirati, raspoređivati, razvrstavati, postavljati vlakove; prikapčati željezničke vagone

rankor|o ogorčenost, srdžba, gnjev; ~a, **plen~a** ogorčen, srdit, gnjevan

ranunkol|o (*bot*) žabnjak (*Ranunculus*) iz por. žabnjaka; **printempa** ~**o** ledinjak (*R. ficaria*); **acera** ~**o** žabnjak ljutić (*R. acer*); **Azia** ~**o** azijski žabnjak (*R. asiaticus*)

rap|o (*bot*) poljska vrzina (*Brassica rapa*); **brasik~o** = TIGOBRASIKO; **furaž~o** krmna repa (*B. rapa ssp. rapifera*); **gardena** ~**o** bijela repa (*B. rapa ssp. rapifera*); **oleo~o** ogrštica (*B. rapa ssp. oleifera*), krmna biljka, služi za dobivanje ulja

rapid|a brz, hitar, žustar, okretan; ~e brzo, hitro; ~i (*ntr*) žuriti se, hitati, brzati; *usp.* **urđiđi**, **hasti**; ~**o**

brzina 1. (*fiz*) A. pređeni put u jedinici vremena; B. (*nav*) prevaljeni put broda u jedinici vremena; 3. (*teh*) položaj u sustavu za pokretanje vozila; ~**eco** brzina, hitrina; ~**ega** hitar, jako brz; ~**ema** koji je sklon žurbi; ~**igi** ubrzati, pospješiti; ~**umo** mjera brzine u određenim vozilima; ~**ometro** instrument za mjerenje brzine; **mal~a** polagan, spor; **mal~e** polagano, sporo; **mal~i** (*ntr*) ne žuriti se, biti spor; **mal~eco** polaganost, sporost; **mal~ema** kojemu se ne žuri; **mal~igi** usporiti; **tri~a** trobrzinski, koji ima tri brzine; **ne~e** polagano, ne žureći se; **altiđ~o** (*zrak*) brzina dizanja; **flug~o** (*zrak*) brzina leta; **fulmo~a** strelovit, brz kao munja; **plen~e** punom brzinom

rapir|o rapir, mač dugih i tankih oštrica, na vrhu zašiljen

rapisk|o* (*bot*) poveska (*Rapistrum*) iz por. krstašica

rapontik|o* (*bot*) pontska rabarbara (*Rheum rha-ponticum*), služi u medicini

raport|j (*tr*) raportirati, izvještavati, podnositi izvješće; priopćavati, obavještavati; ~**o** 1. raport, izvješće, izvještaj, priopćenje; *usp.* **referajo**; 2. (*mat*) količnik, odnos; ~**ado** izvješćivanje, izvještavanje; ~**ajo** reportaža; ~**anto**, ~**isto** izvjestitelj, reporter; **kalkul~o** (*fin*) obračun, računski izvještaj

rapsođ|o (*pov*) rapsođ, putujući pjevač epskih pjesama u staroj Grčkoj

rapsođi|o rapsođija 1. (*pov*) u staroj Grčkoj epska pjesma ili dio epa koji izvode putujući pjevači, rapsođi; 2. (*glazb*) kompozicija slobodne strukture i naglašene emotivnosti

rap|j* zgrabiti, oti

rapunkol|o (*bot*) mrkvasta zvončika, repušica, repušac, repasti zvončić, zečica, plavka, sunčac (*Campanula rapunculus*)

rar|a rijedak, koji nije čest = MALOFTA; ~**ajo** rijetkost, rijetka stvar, iznimna pojava; ~**igi** prorijediti, učiniti rijetkim

ras|o; rasa 1. (*antrop*) povijesno nastao tip ljudi koji ima neke zajedničke fizičke osobine (bijela, crna, žuta rasa); 2. (*zoo*) pasmina, soj; istovrsne životinje koje imaju zajedničko podrijetlo i slične osobine; 3. (*biol*, *bot*) sorta, klasifikacijska jedinica niža od podvrste (*Subspecies*), viša od varijeteta (*varietas*); ~a rasni; ~**ismo** rasizam; ~**isto** rasist; **inter~a** međurasni; **miks~a** koji potječe od dvije različite rase; *usp.* **mestizo**, **mulato**; **pur~a** čistokrvan

rasl|o (*med*) hripanje, teško disanje koje proizvodi škripav šum; *usp.* **krepita**, **kaverna**, **seka**, **sibla**, **ronka** ~**o**; ~i (*ntr*) hripati; ~**ilo** čegrtaljka, škrebetaljka, zvečka

rasp|j (*tr*) strugati; 1. rezati, sitniti (na ribežu); 2. blanjati, turpijati, rašpati; ~a hrapav, promukao; ~**ajo** 1. (*kul*) ribanac (*sir*); 2. (*kul*) izribane, ostrugane namirnice; 3. blanjevina, strugotina; ~**ilo** 1. ribež, trenica; 2. rašpa, turpija, strugalica, blanja, strugalo, strugača

rast|j (*tr*) grabljati, grabljama uklanjati travu i kameenje, poravnavati iskopanu zemlju; ~**ado** grabljanje, sakupljanje; ~**ilo** grablje, alat sa zupcima za sakupljanje pokošene trave, sijena, gnoja i sl.; **for~i** izgrabljati, otkloniti grabljama

rastr|o motika, poljodjelski alat za kopanje zemlje; ~i, ~**umi** (*tr*) linirati, praviti linije; ~**umo** (*inf*) = BITBILDO; ~**umero** = BILDERO

rastral|o rastral, crtačka sprava za pravljenje notnih linija

raš|o (*med*) osip, upalna promjena kože ili sluznice

rašl|i* (*ntr*) revati, njakati (o magarcu)

rat|o (*zoo*) štakor (*Rattus*) rod glodavaca iz por. miševa; **nigra** ~o kućni sivi štakor (*R. rattus*); **bruna** ~o smeđi štakor selac (*R. norvegicus*); **mosko**~o ondatra

ratafi|o (*kul*) ratafija, voćni liker s okusom badema ili koštica od breskve, marelice ili trešanja

raticid|o raticid, sredstvo za tamanjenje štakora

ratifi|i (*tr, pov*) ratificirati, potvrditi, odobriti međunarodni ugovor; usp. **promulgi**; ~i ratifikacija, potvrđivanje, odobrenje međunarodnog ugovora

ratifik|i = RATIFI

ratl|i* (*ntr*) pucketati, praskati, prskati, krčati, škretbetati (o motoru); usp. **kraketadi**, **motorbrui**; ~o škripa, škripanje, buka motora

rauf|o jasle, lijesa, pregrada za jasje; usp. **rako**

rauk|a promukao, hrapav; ~i*gi* promuknuti

raund|o (*sport*) runda, dionica od 3 minute borbe u borilačkim sportovima

raup|o gusjenica 1. (*ent*) leptirova ličinka; 2. (*teh*) međusobno učvršćene ploče koje povezuju tenkove, traktorske, buldožerske i slične kotače; ~ero svaka od ploča koja tvori gusjenicu; **sen**~i*gi* očistiti raslinje od gusjenica; **silk**~o svilena buba

raut|o ruta, tok putovanja, putni plan; dionica puta

rauvolfi|o (*bot*) rauwolfija (*Rauwolfia*) iz por. zimzelen

rav|i (*tr*) oduševiti, zadiviti, ushititi, zanijeti; usp. **čarmi**, **delekti**; ~a zanosan, čaroban, divan; ~e divno, bajno, čarobno; ~o zanos, ushit, ekstaza; ~i*go*, ~iteco oduševljenost, zadivljenost, očaranost, ushićenost, zanesenost

ravenal|o (*bot*) ravenala (*Ravenala madagascariensis*), drvo iz por. *Strelitziaceae*; zove se i "drvo putnika", jer se pri dnu velikih listova nalazi vodenasta tekućina

ravin|o (*geol*) klanac, gudura, klisura, provalija, jaruga

raviol|oj (*kul*) ravijoli, vrsta tjestenine punjena nadjevom od mljevenoga mesa, sira, povrća i sl.

raz|i (*tr*) brijati, skidati dlaku s kože brijačim aparatom; ~ado brijanje; ~ilo britva, brijaći aparat; ~isto brijač = BARBIRO

razen|o = GAZONO

razi|o racija 1. u arapskim zemljama: pljačkaški pohod, upad, otimačina; 2. policijski ili vojni pregled radi hvatanja osumnjičenih osoba; ~i (*tr*) provoditi raciju 1. pljačkati, otimati; 2. obavljati policijski pregled

razion|o* porcija, provijant, vojničke namirnice za jedan dan

re| (*gram*) prefiks koji označuje ponavljanje postupka: ponovo, ponovno, iznova, opet, natrag, obratno; ~a ponovan, opetovani; ~e opet, još jedanput; ~en u smjeru natrag; ~iri vratiti se; ~eniri ponovno ući; ~agi reagirati; ~memoro uspomena, sjećanje

re (*glazb*) re, druga nota solmizacije

Re|o (*mit*) Ra, egipatski bog sunca

Rea (*mit*) Rea, kći Uranova i Gejina, žena Kronova, majka Zeusa i drugih bogova

rea|o (*orn*) nandu (*Rhea*), rod velikih ptica iz istoimene porodice; ~edoj porodica nandua (*Rheidae*); ~oformaj red nojevki iz južnoameričkih pampa

read|o (*bot*) mak turčinak (*Papaver rhoeas*), česti korov žitnih polja

reakci|o reakcija 1. protudjelovanje, uzvrat, odgovor na vanjsko djelovanje koje dira čovjeka; 2. (*fiziol, psih*) odgovor organizma na podražaj; 3. (*kem*) kemijska transformacija ili promjena, reverzibilna ili ireverzibilna interakcija molekula, atoma, iona ili radikala uz stvaranje jedne nove tvari ili više njih (bazična, kisela ~); 4. (*fiz*) protusila koja je uvijek posljedica djelovanja neke druge sile; 5. (*teh*) pokret bez posrednika (remena, kotača) ispuštom količine pokreta otraga; ~a reakcijski; ~anto (*kem*) reagens, reaktiv = REAGANTO; ~igi potaknuti, uzrokovati reakciju; ~ulo reakcionar, osoba koja se protivi političkim promjenama; **čen**~o lančana reakcija

reaktanc|o (*fiz*) reaktancija, dio ukupnog otpora strojnog kruga izmjenične struje koji dolazi od njegova kapaciteta i induktiviteta

reaktor|o (*teh*) reaktor, postrojenje ili uređaj u kojem se odvija neka reakcija; **nuklea** ~o nuklearni reaktor, atomski reaktor, uređaj za razbijanje teške atomske jezgre nuklearnih goriva i za dobivanje energije koja se pri tome razvija, ili za dobivanje radioaktivnih izotopa ili neutrona

real|a realan, stvaran, zbiljski, istinit, ostvarljiv, materijalan, trijezan, trezven; ~e realno, stvarno; ~o realnost, stvarnost, zbilja; ~a*jo* činjenica; ~eco stvarnost, istinitost; ~igi ostvariti, realizirati; ~i*gi* ostvariti se; ~ismo realizam; ~isto realist; **ne**~a nerealan, nestvaran, varljiv, iluzoran; **sen**~eco nestvarnost, nerealnost, varljivost, iluzornost; **sur**~ismo, **super**~ismo nadrealizam, surrealizam, pravac u likovnim umjetnostima i književnosti u prvoj polovici 20. st.; oslanja se na psihoanalizu; **sur**~isto nadrealist

real|o (*novč*) real 1. (*pov*) stari španjolski novac, 1/4 pesete; 2. srebrni novac u Portugalu, Meksiku i Brazilu

realgar|o (*min*) realgar, crveni arsenov sulfid

reamur|a (*fiz*) reamurski, po francuskom fizičaru Reamuru, koji je izumio toplomjer podijeljen na 80° između ledišta i vrelišta

reb|o (*agr*) trs, čokot, stabljika vinove loze

rebi|o* (*isl*) rebiul-ahir, četvrti mjesec muslimanske godine po Mjesečevu kalendaru

rebus|o rebus 1. zagonetka u kojoj se umjesto riječi nalaze slike, slova, brojevi i znakovi, a odgonetka je u njihovim kombinacijama; 2. (*pren*) zagonetna stvar, nejasnoća

recent|a* recentan, skorašnji, nedavni, koji se netom dogodio = JUSA; ~e nedavno, prije nekog vremena

recenz|i (*tr*) recenzirati, napisati recenziju; ~o recenzija, umjetnička kritika, pismena ocjena ili prikaz znanstvenog ili umjetničkog djela; ~isto recenzent, ocjenjivač, kritičar

recept|i (*tr, agr*) podrezati, obrezati vinograd ili voćke; ~ado podrezivanje, obrezivanje vinograda ili voćaka; ~ilo obrezivač, nož za podrezivanje

recept|o recept 1. uputa, naputak za pripremanje nečega; 2. pismeni nalog koji liječnik izdaje lje-

karniku da bolesniku pripremi i izda lijek; ~i (*tr*) izdati recept

receptakl|o receptakul 1. (*bot*) cvjetišće, cvjetna loža; 2. mjesto ugovorenoga sastanka, sastajalište

reces|o reces 1. vraćanje, povrat; 2. zaostatak u plaćanju; 3. poravnanje duga; 4. (*anat*) uleknuća, rupa, šupljina

recesij|o (*fin*) recesija, ekonomska kriza

recesiv|a (*biol*) recesivan, prikriven, koji se ne opaža

recidiv|o recidiv 1. (*med*) povrat, ponovna pojava iste bolesti; 2. (*prav*) ponovljeno kažnjivo djelo istog počinitelja; ~i (*ntr*) ponovno počiniti isto kažnjivo djelo; ~ulo recidivist

recipient|o* (*fiz*) recipijent, posuda koja služi za hvatanje proizvoda reakcije tekućina ili plinova

reciprok|a recipročan, uzajaman, međusoban; ~e recipročno, uzajamno, međusobno; ~i (*tr*) uzvratiti, odgovoriti na neki postupak istim postupkom; ~o (*mat*) recipročnost broja, vrijednost koja se dobiva kad se broj 1 podijeli tim brojem; ~eco reciprocitet, recipročnost, uzajamnost

recit|i (*tr*) recitirati, deklamirati; ~ado recitacija, recitiranje; ~afo recitacija, tekst koji se recitira

recital|o recital 1. javna priredba na kojoj se recitira poezija; 2. (*glazb*) koncertni nastup glazbenog umjetnika

recitativ|o (*glazb*) recitativ; u vokalno-instrumentalnoj glazbi način iznošenja teksta s izrazito naglašenim govornim ritmom i akcentuacijom i s tek minimalnim melodijskim pomacima

redakci|o redakcija 1. stručno osoblje koje priprema publikaciju za tisak; 2. uredništvo, ured u kojemu radi to osoblje; 3. pripremanje teksta za tisak, stručna obrada rukopisa ili suradničkih članaka; ~a redakcijski; ~ano urednik, član uredništva

redakt|i (*tr*) urediti, sastaviti, prirediti; 2. uređivati materijal za tisak; ~(ad)o redakcija, uređivanje, sastavljanje, redigiranje; ~ejo uredništvo, redakcija = REDAKCIO; ~isto urednik; ~istaro uredništvo, uredničko tijelo; čef~isto glavni urednik

redaktor|o (*tisk*) urednik = REDAKTISTO; ~i (*tr*) uređivati, raditi kao urednik

redempt|i (*tr, kat*) otkupiti, iskupiti grijehe = ELAČETI; ~o otkupljenje, spasenje = ELAČETO

Redemptor|o (*kat*) Isus kao otkupitelj, spasitelj, izbavitelj

redingot|o (*odj*) redingot, dugi gornji kaput, osobito putnički

redoks|o (*kem*) redoks-reakcija, kemijska reakcija pri kojoj je oksidacija jedne tvari vezana uz istodobnu redukciju druge

redukcij|i * = REDUKTI

redukt|i (*tr*) reducirati, smanjiti, ograničiti, pojednostavniti; ~o redukcija 1. pojednostavnjenje, uklanjanje nebitnih elemenata; 2. smanjenje troškova ili isporuke; 3. (*fil*) svodenje spoznaje na temeljno i opće; 4. (*ling*) slabljenje samoglasnika, ispadanje glasova u nekim položajima; 5. (*biol*) smanjivanje funkcije organa koje ovisi o promjeni životnih uvjeta organizma; 6. (*geod*) usklađivanje različitih izmjerenih veličina na neku određenu osnovu; 7. (*kem*) proces suprotan oksidaciji kojim se spoju oduzima kisik; ~a redukcijski; ~anto (*kem*) reduktor; ~ejo (*voj*) unutarnje utvrđenje,

oklopljeno mjesto na ratnom brodu za topove; ~iği biti reduciran, ograničen, ograničiti se

redund|a redundantan 1. preopširan, razvučen, suvišan; 2. koji se ponavlja radi sprečavanja nesporazuma; ~o redundancija 1. preopširno, razvučeno izlaganje, zališnost; 2. (*teh*) višak istovrsnih komponenti u nekom složenom sustavu bez kojih bi sustav mogao raditi, ali se funkcije umnožavaju zbog sigurnosti

redundanc|o = REDUNDO

redukt|o¹ (*voj, zast*) redukt, poljsko zemljano utvrđenje s nasipom i rovom

redukt|o² redukt, krabuljni ples

reel|o (*mat*) stvarni broj, pozitivan ili negativan broj ili nula

ref|o (*pom*) revak, dio jedra koji se smota kad je vjetar prejak, da se smanji njegova površina; ~i (*tr*) skupiti jedro; ~ilo konop za privezivanje revka; mal~i odvezati revak

refektori|o (*građ*) refektorij, velika zajednička blagovaonica u samostanima i sjemeništima

refer|i (*ntr*) referirati 1. podnijeti izvješće; 2. javno izlagati stručnu temu; ~afo referat, izvješće, izvještaj

referat|o = REFERAJO

referenc|o referenca 1. dokaz sposobnosti za neki posao; 2. (*ek*) ocjena platežne sposobnosti poduzeća, ustanove ili pojedinca; 3. pozivanje na, upućivanje, uputa; ~ilo posvjedočenje, preporuka; kruc~o upućivanje, pozivanje na druga mjesta u istoj knjizi

referendari|o (*pov*) referendarij, referent, državni službenik s raznim funkcijama u pojedinim zemljama

referendum|o (*prav*) referendum, oblik izravnog odlučivanja građana odgovorom da ili ne na postavljeno pitanje o bitnim odlukama države ili lokalne zajednice; *usp.* plebiscito

refleks|o refleks 1. (*fiziol*) nesvjesna reakcija organizma na podražaje koja nije upravljana voljom; 2. (*fiz*) odbljesak, odsjaj, odbijanje; 3. (*ling*) odraz nekog starijeg ili inojezičnog glasa u jeziku ili u njegovim pojedinim narječjima i govorima; kondičita ~o uvjetovani refleks; ~a refleksni, spontan, nehotačan

refleksiv|o (*gram*) refleksiv, povratni glagol; ~a refleksivan, povratni (glagol, zamjenica)

reflekt|i (*tr*) reflektirati 1. (*fiz*) odražavati, odsijevati, odsijavati, odbijati se (o svjetlosti, zvuku); 2. izraziti, prikazati; ~o refleksija 1. (*fiz*) odbijanje valova na granici dvaju sredstava; 2. potpuno reflektiranje svjetlosti pri velikom upadnom kutu; 3. (*pren*) promatranje, razmišljanje, rasuđivanje; ~ilo mali reflektor

reflektor|o (*fiz*) reflektor, svjetiljka s konkavnim ogledalom koja svjetlost usmjerava u obliku mlaza; nub~o (*met*) reflektor za oblake

reform|i (*tr*) reformirati, provesti reformu, preurediti, preinačiti, preustrojiti, reorganizirati; ~o reforma, preuređenje, preustroj, preobrazba, reorganizacija; ~a reformski; ~isto reformator

Reformaci|o (*kršč*) Reformacija, vjerski i socijalno-politički pokret u zapadnoeuropskim zemljama u 16. st. za povratak izvornom kršćanskom učenju

reformator|o = REFORMISTO

refrakt|j (*fiz*) prelamati zrake svjetla; ~o refrakcija, lom, promjena smjera valnog gibanja pri njegovu prolazu kroz materiju; **duobla** ~o dvostruka refrakcija; ~a refraktivan, otporan, tvrdokoran, tvrdoglav; ~eco refraktnost, sposobnost prelamanja svjetla; ~ilo refraktor, prelamač svjetla, ~ometro (*fiz, teh*) refraktometar, instrument za mjerenje indeksa loma, krutog ili tekućeg uzorka

refraktar|a (*kem*) refraktaran, otporan na visoke temperature = FAJRIMUNA

refraktor|o (*teh*) refraktor, teleskop koji ima konvergentnu leću kao objektiv

refren|o (*pjes*) refren, pripjev; stih ili dio stiha koji se ponavlja na određenim mjestima u pjesmi ili u skladbi = REKANTAJO

refut|j (*tr*) opovrgnuti, pobiti, oboriti, nijekati, odbiti protivne tvrdnje; *usp.* **kontesti, repuši**; ~o opovrgavanje, pobijanje, nijekanje protivne tvrdnje; **ne~ebla** nepobitan, neprijeporan, neoboriv, neupitan

reg|j 1. (*ntr*) vladati, upravljati, zapovijedati, nadzirati; 2. (*tr*) znati, vladati, voditi; 3. (*ntr, teh*) manipulirati, upravljati nekim strojem; ~ado vladanje, upravljanje, vođenje, zapovijedanje; ~anto vladar; ~ato podanik; *usp.* **civitano, regnano**; ~ebla pokoriv, kojim se može vladati; ~ejo upravna zgrada, ravnateljstvo, direkcija; ~ema sklon zapovijedanju, vladanju; ~isto državnik; ~istaro vlada, vlast, vladavina; **ek~i** zavladati; **mem~ado** samouprava, autonomija; **mem~anta** samoupravljajući, autonomni; **ne~ebla** nesavladiv, nepokoriv, neukrotiv; **sin~ado** samokontrola; **super~i** nadvladati, zadobiti prevlast, dominirati; **super~eco** nadmoć, prevlast, dominacija; **tele~i** daljinski upravljati; **trak~ejo** (*želj*) ranžirna stanica = RANĀEJO

regal|j (*tr*) častiti, počastiti, gostiti, pogostiti; ~(ad)o čašćenje, gošćenje; **sin~i** blagovati, častiti se; **for~i** grubo odgurnuti, otjerati

regalek|o (*iht*) pojas (*Regalecus glesne*), dubinska riba koštunjača iz por. pojasovki, duga do 6 m.

regatt|o (*pom, sport*) regata natjecanje u veslanju, jedrenju ili u vožnji motornim čamcima

rege|o (*glazb*) rege (reggae), vrsta suvremene glazbe nastale 60-ih god. na Jamajci; povezuje se uz rastafarianstvo

regener|j (*tr*) regenerirati, pomladiti, obnoviti; obnavljati tkivo ili dijelove organizma; ~ado regeneracija, regeneriranje, obnova, obnavljanje, pomladivanje, preporod; ~igi regenerirati se, preporoditi se, obnoviti se, pomladiti se; ~atoro regeneratori 1. obnovitelji, preporoditelji; 2. naprava za regeneraciju; 3. sredstvo za regeneraciju

regeneracio = REGENERADO

regent|o regent, privremeni vladar u monarhiji; obnašatelj vladarske dužnosti kad je budući vladar maloljetan

regi|o (*prav*) uprava, državna uprava, upravljanje, monopol

regiment|o (*voj*) pukovnija, regimenta; ~estro pukovnik = KOLONELO

region|o regija 1. (*geog*) predio, pokrajina, oblast, okrug, područje, kraj; 2. (*anat*) područje, mjesto, strana tijela; 3. područje djelatnosti; ~a regionalni,

pokrajinski, oblasni, područni, lokalni; ~estro poglavar određenog područja, župan; ~ismo regionalizam; **post~o** unutrašnjost zemlje, provincija

registr|j (*tr*) registrirati, popisati, uvesti u popis, zaprimiti, zabilježiti, uknjižiti, urudžbirati, protokolirati; **sin ~i** upisati se, uvesti se u registar; ~o registar, 1. popis, kazalo, indeks; 2. (*prav*) službena knjiga u kojoj se određene pravne činjenice upisuju tako da uživaju javno povjerenje (šip~o, meti~o); 3. (*glazb*) A. određeni niz tonova ljudskog glasa ili glazbala; B. naprava za mijenjanje visine, boje i jačine zvuka; 4. (*ling*) stupanj visine i snage glasa u ljudskom govoru; 5. evidencijska knjiga s odvojenim ili zajedničkim oznakama osoba, ustanova, mjesta, predmeta; 6. (*inf*) memorija za privremeno pohranjivanje podataka unutar komputera = DATENINGO; ~ado registracija, registriranje; ~ažo registrirani predmet; ~ejo registratura, urudžbeni ured; ~igi 1. dati upisati, uknjižiti; 2. poslati pismo ili poštansku pošiljku preporučeno; ~ilo regulator, automatski uređaj za registraciju; ~isto regulator, zapisivač, onaj koji sastavlja i vodi registar; **mem~o** automatski registar; **kas~ilo, son~ilo, sonbend~ilo, video~ilo, videobend~ilo**

reglament|j (*tr*) uskladiti s propisima, provesti naredbu; ~o reglement, regleman, propis, pravilo, naredba; ~ado reglementacija, zakonsko reguliranje određenih prava

regn|o vlada, vladavina, poredak 1. država, područje apsolutne vlasti koga ili čega; 2. biljno, životinjsko, mineralno carstvo; ~a vladin, državni; ~ano državljanin, podanik; ~estro državni poglavar; **inter~a** međunarodni, međudržavni; **sam~ano** zemljak, pripadnik iste države; **sub~o** (*biol*) podcarstvo (biljno, životinjsko); **super~a** koji kontrolira pojedine upravne jedinice

regol|o (*orn*) kraljić (*Regulus*), sitna ptica iz reda vrapčarica sa žutom mrljom na glavi

regolit|o (*min*) regolit, površinski sloj fragmenata stijena na Zemlji ili na Mjesecu

regres|j (*ntr*) nazadovati, zaostajati, opadati, pogoršavati se; ići natrag; ~o nazadovanje, opadanje, zaostajanje, pogoršanje; ~a regresivan, nazadan, natražnjački, zaostao; ~a **funkcio** (*stat*) regresijsko djelovanje; ~a **linio** regresijska crta

regul|o pravilo, propis, mjerilo; *usp.* **ležo, principo, kodo**; ~a pravilan, ispravan, redovit, točan, regularan; ~e redovito, pravilno, uredno, točno; ~i (*ntr*) biti ispravan, pravilan, regularan, točan; ~aro pravilnik; ~eco regularnost, pravilnost, redovitost, ispravnost; ~igi regulirati, urediti, uređivati, ugađati, dotjerivati; 2. (*fiz*) uskladiti brzinu i rad nekog aparata; ~ig(ad)o reguliranje, usklađivanje, sređivanje; ~(ig)ilo (*teh*) regulator, naprava koja automatski regulira djelovanje sustava; **ekster~a** = NENORMA; **laū~a** redovit, pravilan, ispravan; **mal~a, ne~a** nepravilan, neispravan, netočan; **mal~eco, ne~eco** neregularnost, nepravilnost, netočnost; **mal~igi** pokvariti, iskriviti; **retro~igo, nasko~igado, termo~igo, termo~igilo, varmo~igo**

regulaci|o * = REGUL(IG)ADO

regulator|o regulator 1. (*zast*) precizna ura; 2. = REGULILO

Regulus|o (*astr*) Regulus, sjajna zvijezda u zviježđu Lava

regurgit|o (*fiziol*) regurgitacija, povraćanje neprobavljene hrane; **~i** (*ntr*) povratiti hranu, izbljuvati, podignuti

reġ|o kralj; 1. nasljedni vladar u monarhiji; 2. monopolist u nekoj gospodarskoj grani; 3. glavna figura u šahu; 4. igrača karta sa slikom okrunjena muškarca; **~a** kraljevski; **~e** kraljevski, bogato, raskošno; **~i** (*ntr*) kraljevati, vladati kao kralj; **~ado** kraljevanje; **~eco** svojstvo, titula i rang kralja; **~ido** kraljević, princ; **~idino** kraljevna, princeza; **~ino** 1. kraljica; 2. (*ent*) matica, pčela i ženka drugih društvenih kukaca koja nosi jajašca za obnovu čitave zajednice; 3. dama u šahu i igračim kartama; **~inedzo** kraljičin suprug; **~ejo**, **~lando** kraljevstvo, kraljevina; **eks~iġi** abdicirati, odreći se kraljevanja; **inter~ado** međuvlade, interregnum; **vic~o** podkralj; **sun~o** kralj Sunce, nadimak francuskog kralja Luja XIV.

Reġeb|o* (*isl*) ređžep, sedmi mjesec islamske Mjesečeve godine

reġi|o* (*kaz, film*) režija = REĠISORADO

reġim|o režim 1. politički sustav, vladavina; 2. točno propisan red, ustaljen način života, ponašanja; 3. sustav pravila ili mjera potrebnih za ovaj ili onaj cilj; 4. skup svih promjena na nekom prirodnom vodotoku ili jezeru; 5. (*teh*) uvjet za funkcioniranje strojeva ili aparature; **brems~o** (*želj*) sustav kočenja

reġisor|o (*kaz, film*) režiser, redatelj, umjetnički voditelj; **~i** (*tr*) režirati, postavljati neko djelo na scenu; **help~o** pomoćni redatelj

rehabilit|j (*tr*) rehabilitirati 1. (*prav*) vratiti nekomu izgubljeni ugled i priznati mu izgubljena prava; 2. (*med*) pomoći pri ozdravljenju

reinkarnaci|o* - REENKARNIĠO

rejkardi|o* (*bot*) sredozemna bršaka, krasena (*Reichardia picroides*) iz por. glavočika; raste na kamenjarskim pašnjacima

rejs|o (*novč, pov*) reis, sitan novac u Portugalu i Brazilu

rejš|o* (*mat*) količnik

rek|o (*sport*) preča, vratilo, gimnastička sprava, vodoravna čelična poluga učvršćena na nogama i uzdignuta od tla

reklam|o reklama 1. djelatnost koja se brine o promidžbi proizvoda i usluga; 2. javni oglas promidžbenog sadržaja; **~a** reklamni, promidžbeni; **~i** (*tr*) reklamirati, objavljivati reklamom; **~ado** reklamiranje; **~aġo**, **~ilo** sredstvo reklamiranja; **~industrijo** reklamna industrija; **~lumoj** reklamna svjetla; **puf~o** pretjerana, napuhana reklama

reklamaci|j (*nrt*) reklamirati, uložiti prigovor, tražiti naknadu štete za lošu isporučenu robu ili uklanjanje mana u izvedbi; **~o** reklamacija, prigovor; potraživanje, zahtjev za naknadu štete

rekognosk|j (*ntr*) istraživati u različite svrhe, priznati ili potvrditi ispravnost nečega

rekomend|j (*tr*) preporučiti 1. dati povoljno mišljenje o nekomu ili nečemu; 2. savjetovati; 3. registri-rati, platiti na pošti posebnu isporuku pisma; **~o** preporuka, savjet; **~a** preporučeni; **~inda** vrijedan preporuke; **mal~i** odvratiti, odgovoriti nekoga od nečega

rekompenc|j (*tr*) uzvratiti, odgovoriti na nečiji postupak istim načinom; **~o** uzvrat, uzvratanje, naknada, odšteta, nagrada; **~a** uzvratni, odštetni nagradni; **~e** za uzvrat, u zamjenu za

rekord|o rekord 1. (*sport*) najviši uspjeh postignut u nekom sportskom natjecanju; 2. vrhunsko dostignuće; **~ulo** rekorder, prvak, as

rekrement|o 1. ostaci biljnog porijekla nakon ekstrakcije ili filtriranja: droždina, drop, kom, komina; 2. (*fiziol*) izmet, izmetina, ekskrement, inkret

rekрут|o (*voj*) regrut, ročnik, novak, muškarac koji počinje služiti vojni rok; **~ado** novačenje, regrutacija; **~iġi** regrutirati, novačiti; **~ekzameno** novački ispit (medicinski i društveni o vojnoj sposobnosti)

rekt|j a prav, izravan, ravan, neposredan, direktan; **~e** ravno, uspravno, neposredno, točno; **~o** ravna linija, crta, pravac; **~eco** uspravnost; **~iġi** izravnati, uspraviti; **~iġi** uspraviti se; **~ilo** ravnalo, lineal, lenjir; **mal~a** neravan, kriv, neuspravan; **ne~a** nezravan, posredan

rektif|j (*tr*) rektificirati 1. (*kem*) oslobađati tekućine ili pare od hlapljivih sastojaka ponovljenom destilacijom ili kondenzacijom; 2. (*el*) pretvoriti izmjeničnu struju u istosmjernu; 3. (*mat*) izračunati duljinu luka krivulje; 4. poboljšati, popraviti, ispraviti, ukloniti neispravnost ili nepotpunost; **~o** rektifikacija; popravak, ispravak, postupak kojim se što ispravlja; **~ilo** rektifikator, aparat za rektifikaciju

rektifiki - REKTIFI

rektor|o rektor 1. (*pov*) A. namjesnik provincije u Rimskom carstvu; B. gradski načelnik u srednjem vijeku; C. upravitelj škole; D. predstojnik isusovačkog kolegija; 2. predstojnik sveučilišta; **~ejo** rektorat

rektum|o (*anat*) rektum, dio debelog crijeva koje završava analnim otvorom; **~a** rektumski; **~ito** (*med*) rektumitis, upala rektuma; **~oskopo** rektoskop, aparat za rektoskopiju; **~oskopio** rektoskopija, pregled rektuma rektoskopom

rekupe|r|j (*tr*) rekupeirati 1. vratiti, namiriti, dobiti natrag; 2. (*teh*) A. iskoristiti korisne sastojke iz otpadnog materijala; B. iskoristiti energiju (npr. toplinsku), koja ostaje neiskorištena u osnovnom procesu; C. ponovno dobiti tvari koje se troše u tehnološkim procesima; **~o** 1. vraćanje, namirenje, ponovno zadobivanje; 2. oporavak; **~iġi** oporaviti se nakon bolesti ili slabosti

rekurs|o* (*prav*) recurs, rekurencija, žalba višestupanjskom sudu na presudu nižestupanjskog suda

rekursi|o (*inf*) rekurzija, sposobnost rutine u kompjutoru da poziva samu sebe

rekviem|o rekviem 1. (*kat*) misa zadušnica; 2. (*glazb*) skladba na tekst mise zadušnice

rekvizici|o (*prav*) rekvizicija 1. pravo države u ratu ili izvanrednom stanju da prisilno, uz zaplatu ili bez nje, privremeno oduzme imovinu privatnih osoba; 2. zapljena u ratu imovine neke neutralne države; **~i** (*tr*) rekvirirati, provoditi rekviziciju

rekvizit|o rekvizit 1. (*kaz*) predmet potreban za kazališnu, cirkusku i sl. predstavu kao element vizualnog dojma; 2. (*sport*) pojedinačni komad, par sportske opreme; 3. (*prav*) skup formalnih eleme-

nata u sastavu nekog ugovora; ~isto rekviziter, osoba zadužena za čuvanje i održavanje rekvizita

rekvizitor|o = REKVIZITISTO

rel|o (*želj*) tračnica, vodilica od valjanog čelika, presjeka prilagođenog namjeni, koja čini osnovni dio željezničkih i tramvajskih pruga; **el~iği** iskočiti iz tračnica; **unu~a** jednotračan; **apog~o** rukohvat, gornji dio ograde stubišta; **dent~o** nazupčana tračnica kod brdskih željeznica; **gard~o** naslon, ograda na mostovima, iznad provalija i sl.; **kontakt~o** kontaktor, spajач vodova električne struje; **larg~a** širokotračan; **mallarg~a** uskotračan; **man~o** = APOGRELO; ~**komutilo** skretница; ~**komutisto** skretničar; ~**vojo** kolosijek

relaj|o = RELAJSO

relajs|o relej 1. (*pov*) preprega, mjesto na kojem su se mijenjali poštanski konji; 2. (*el*) sklopnik, naprava koja obavlja priključke i prekide jake struje = KONTAKTORO, KONTAKTILO, KONEKTILO; 3. (*teh*) uređaj koji omogućuje emisiju na velike udaljenosti; **telefona ~o**, **diferencijala ~o**, ~**o kun movebla bobeno**, ~**ostacio**, ~**o bremso**, ~**odirektiloj**, ~**omotora**

relativ|a relativan 1. odnosni; 2. osrednji, nepotpun, ograničen; ~**e** relativno, odnosno; ~**eco** relativnost, relativitet; ~**ismo** relativizam

relegaci|o (*prav*) relegacija 1. isključenje, izgon, progonstvo, protjerivanje, odstranjenje, deportacija, egzil, konfinacija; 2. probiranje, odstranjivanje nekorisnih sastojaka neke mase (npr. loših zrna iz sirove kave); ~**i** (*tr*) relegirati, prognati, protjerati, odstraniti, isključiti

relief|o reljef 1. (*geog*) oblici Zemljine površine koji nastaju i neprekidno se mijenjaju djelovanjem unutrašnjih i vanjskih prirodnih sila; 2. umanjeni trodimenzionalni prikaz Zemljine površine, reljefna karta, reljefni model; 3. (*lik*) likovno djelo na kojemu se oblici prikazuju uzvisinama i udubinama na ravnoj površini; ~**a** reljefni; ~**e** reljefno; ~**igi** 1. (*lik*) napraviti reljef; 2. (*knjiž*) reljefno opisivati; **sen~a** ravan, gladak; **alt~o** visoki reljef; **bas~o** bas-reljef, niski reljef

religi|o vjera, religija; skup vjerovanja, obreda i moralnih načela kojima se izražava odnos čovjeka prema Bogu; ~**a** vjerski; ~**ano** vjernik; ~**eco** pobožnost, religioznost; ~**ulo** redovnik, pripadnik nekog reda ili kongregacije; **ali~ano**, **ali~ulo** inovjerc, inovjernik; **inter~a** međuvjerski, međureligijski; **mult~a** mnogovjerski; **ne~a** nevjernički, nereligijski, *usp.* **laika**, **profana**; **sam~ano** istovjerc, pripadnik iste vjere; **sen~a** koji ne pripada nijednoj vjeri; **sen~eco** bezvjerje, bezvjerstvo; **sen~ulo** bezvjerc; ~**usp. **ateisto**, **liberpensulo**, **agnostikulo****

relikv|o* relikvija = RELIKVO

relikv|o (*vjer*) relikvija 1. moći, ostatak svetačkog tijela, odjeće ili stvari; 2. osobito štovana i draga uspomena; ~**ujo** relikvijar, moćnik, spremnica za relikvije; ~**okesto** relikvijar u obliku sanduka, često umjetnički oblikovan

reliš|o (*kul*) vrsta pikantnog jela od raznog usitnjelog povrća; v. čatnio

reluktanc|o (*fiz, elteh*) reluktancija, magnetski otpor, analogan otporu električnih krugova

rem|j (*ntr*) veslati; ~**ado** veslanje; ~**ilo** veslo; ~**ilin-go** držač za veslo na rubu čamca; ~**isto** veslač; **post~ilo** krmeno veslo; = JULO; **vet~ado** veslačka regata, veslačko natjecanje

remanenc|o remanencija 1. (*fiz*) sposobnost zadržavanja nekog svojstva i nakon uklanjanja sile koja ga izaziva; 2. preostala količina ili sadržaj; *usp.* **postresto**

Rem|o (*mit*) Rem, jedan od dvaju legendarnih osnivača Rima

rembur|i (*tr*) napuniti, nabiti, tapecirati (slamom, vunom) jastuk, naslonjač; ~**ado** punjenje, tapeciranje; ~**afo** tapecirani predmet

remburs|o (*telkom*) pouzeće, plaćanje vrijednosti poštanske pošiljke prigodom primitka; ~**e** pouzećem = POŠTREPAGE

remi|o*, **remis|o*** (*šah*) remi, neodlučan svršetak šahovske partije

remit|o (*med*) remitencija, trenutačno ublažavanje neke bolesti ili boli; ~**a** popuštajući, ublažujući

remitenc|o* = REMITO

remiz|o (*građ*) remiza, spremište, hangar za vozila

remolad|o (*kul*) remulada, hladni papreni umak od ulja, gorušice, začina i zelenog povrća

remont|o remont 1. (*pov, voj*) popuna konjice novim konjima; 2. (*teh*) A. obnavljanje, ponovno sklapanje, ponovna montaža strojeva ili vozila nakon popravka; B. redovni pregled uz popravke i zamjenu neispravnih dijelova strojeva, vozila, uređaja i sl.

remor|o (*iht*) priljepuša, morska pijavica (*Echeneis remora*), morska tropska riba

remork|o (*pom*) remorker, tegljač 1. brod s jakim pogonskim strojem za vuču drugih brodova; 2. prikolica, kola koje vuče drugo vozilo; ~**ado** vuča, tegljenje; ~**i** (*tr*) tegliti, potezati, vući za sobom

remot|a* vrlo udaljen, zabačen, zabitan

rempar|o 1. (*građ*) bedem, zidine, zid utvrde; nasip, opkop; 2. zaštita, obrana, zapreka; ~**i** (*tr*) zaštititi, zakloniti opkopom, nasipom, zidom

ren|o (*anat*) bubreg, jedan od dva organa u trbušnoj šupljini kralježnjaka koji izlučuje mokraću; ~**a** bubrežni; **artefarita ~o** umjetni bubreg; ~**afo** (*kul*) jelo od bubrega; ~**ino** (*biol*) renin, enzim koji izlučuju bubrezi; **sur~a** nadbubrežni; **sur~a glando** nadbubrežna žlijezda

renč|i* (*teh*) odvijati, zavijati, okretati maticu ključem; ~**ilo** ključ za odvijanje matice, francuski ključ

rendevu|o randevu, rendez-vous, ugovoreni sastanak; ~**i** (*tr*) sastati se, dogovoriti sastanak; ~**ejo** mjesto sastanka, sastajalište

rendiment|o (*teh*) učinak, učinkovitost, iskoristivost (koju daje stroj prema utrošenoj snazi); **ekologia ~o**, **medio~o**

rened|o (*agr*) kanadska reneta, kanada, zimska sorta jabuke

renegat|o renegat, odrod, izrod, otpadnik od naroda ili domovine; ~**i** (*ntr*) izroditi se, odroditi se; ~**eco** otpadništvo

Renesanc|o Renesansa 1. (*pov*) razdoblje procvata u europskoj kulturi, znanosti i umjetnosti od 14. do 16. st. s osloncem i nadahnućem u klasičnoj grčko-rimskoj baštini i otklonom od srednjovjekovne

dogmatike; 2. preporod, obnova, ponovni procvat; ~a renesansni

renga|o* (*knjiž*) renga, japanski oblik haiku-poezije

reni|o (*kem*) renij 1. kemijski lement, simb. Re; 2. vrlo tvrda srebmastobijela kovina ograničene primjene

renit|i (*ntr*) 1. (*med*) odupirati se; 2. suprotstavljati se, protiviti se, ne popuštati, ostajati pri svome; ~a tvrd, tvrdoglav, uporan; ~eco upornost, tvrdoglavost

renk|o (*bot*) veliki zeleni ringlo (*Prunus domestica*), stolna sorta šljive iz por. ruža

renkont|i (*tr*) sresti, susresti; ~e ususret; ~o susret, nailazak; ~iği sresti se, susresti se; ~iğo susret, sastanak (dogovoreni); ~ebla koji se može sresti, naći; **inter~i** (*ntr*) = RENKONTIĞI

renom|o renome, ugled; *usp.* **famo**, **gloro**, **reputacio**; ~iği postati poznat, ugledan

renonc|i (*ntr*) odreći se, odustati, zahvaliti se, renonsirati (na časti i položaju); ~o odricanje, odustajanje, dragovoljno napuštanje

rent|o renta 1. (*ek*) redoviti dohodak na temelju naslijeđa ili vlasništva nad nekretninama; 2. (*prav*) oblik naknade štete koji se isplaćuje mjesečno; ~ulo rentijer, osoba koja prima rentu; ~umo kamate, postotak na rentu; *v.* **interozo**

rentabilitat|o rentabilnost, unosnost, probitačnost, isplativost

rentgen|o (*fiz*) rendgen, stara jedinica zračenja rendgenskih i gama-zraka; ~radioj rendgenske zrake, x-zrake; ~terapijo = RADIOTERAPIJO; ~ologio rendgenologija, radiologija

renvers|i (*tr*) 1. prevrnuti, preokrenuti, okrenuti na suprotnu stranu; 2. srušiti, oboriti, povaliti, prevratiti; 3. ispreturati, premetnuti, promijeniti; *usp.* **reversi**, **perturbi**, **konfuzegi**; ~o 1. obaranje, rušenje, prevrtanje, okretanje; 2. prevrat, propast, slom, pad; ~ema prevrtljiv, sklon prevrtanju, obaranju, rušilaštvu; **štat~o** državni prevrat, puč; ~iği prevrnuti se, biti oboren

reologi|o (*fiz*) reologija, znanost o strujanju tekućina i o deformacijama materije koje pritom nastaju

reostat|o (*elteh*) reostat, električni otpornik promjenjive vrijednosti; služi za regulaciju jakosti struje u električnim uređajima

rep|o (*glazb*) rep, rap, glazbeni žanr popularne crnačke glazbe

reparaci|o (*prav*) reparacija, poravnanje štete naknadom i drugim načinima; ~oj reparacije, ratna odšteta

repertuar|o (*kaz*) repertoar, djela programirana za izvođenje u jednoj sezoni

repetic|i|o* repeticija 1. opetovanje, ponavljanje, podučavanje; 2. (*glazb*) vježbanje; 3. pokus baleta, drame, opere; 4. (*film*) ponovna snimka istog kadra

repetitor|o repetitor, podučavatelj, instruktor

replik|o replika 1. kratak sažet odgovor na nečiji govor; 2. (*prav*) odgovor tužitelja na obranu tuženog; 3. (*kaz*) svaki pojedini tekstualni dio uloge kojim se odgovara na tekst suigrača; 4. (*lik*) kopija ili odjevnik izvornog djela; ~i (*tr*) replicirati, odgovoriti odvratiti, dati svoj protuodgovor; *usp.* **rebat**; ~ado replikacija, postupak izrade identične kopije nečega

reporter|o reporter, izvjestitelj, dopisnik = RAPORTISTO; ~ajo reportaža, novinarsko izvješće

represali|o (*prav*) represalija, 1. protumjera, odmazda; protupravna mjera kao odgovor na protupravni postupak druge države; 2. (*voj*) vojne mjere što ih jedna država poduzima protiv druge države ili stanovništva

reprezent|i (*tr*) predstavljati, zastupati, reprezentirati; ~a reprezentativan, uzoran; 2. predstavnički, zastupnički; ~ado predstavlanje zastupanje; ~anto predstavnik, zastupnik, delegat; ~ato predstavljatelj, zastupljenik; ~iveco reprezentativnost; ~iği delegirati nekoga kao predstavnika

repriz|o* (*kaz*) repriza 1. predstava nakon premijere; 2. svaka ponovna izvedba neke predstave

reprograf|i (*tr*) reprografirati, reproducirati dokument termičkim, električnim ili plinskim zračenjem; ~ado reprografija, reproduciranje dokumenata

reps|o (*teks*) rips, vrsta tkanine rebrastog tkanja

reptili|oj (*zoo*) gmazovi, reptili (*Reptilia*), razred kopnenih kralježnjaka

repudi|o (*prav*) repudijacija 1. jednostrano poništenje braka; 2. odricanje, odbijanje; 3. (*prav*) nepriznavanje državljanstva, nasljedstva i sl.; ~i (*tr*) otproviti, otjerati svoju ženu, jednostrano poništiti brak

reputaci|o reputacija, ugled, čast, dobar glas, dobro mišljenje

rescind|i* (*tr*) poništiti (valjanost nečega)

resekc|i|o* (*med*) resekcija, kirurški zahvat kojim se odstranjuje bolesni dio organizma

resentiment|o* (*psih*) resentiman 1. ponovno proživljavanje nekog ranijeg nelagodnog osjećaja; 2. bolno sjećanje na doživljenu neugodnost

residu|o* ostatak, otpadak, talog

reskript|o reskript 1. (*pov*) u starom Rimu pismeni odgovor cara na nejasna pravna pitanja; 2. pismena odluka pape o određenoj stvari; 3. (*pov*) edikt, otpis, u Hrvatskoj kraljeva pismena naredba zastupnicima Hrvatskog sabora

resoluci|o rezolucija 1. (*med*) nestanak upale bez gnojenja; 2. (*med*) slabljenje ili prestanak stezanja mišića kod anestezije, asfiksija, paralize i sl. 3. (*fiz*) zamjena jedne sile s dvije ili više njih istog kapaciteta; 4. (*pjes*) zamjena dugog sloga s dva kratka

resonanc|o rezonancija 1. (*fiz*) povećanje amplitude nekog titranja drugim titranjem slične frekvencije; 2. (*glazb*) pojačanje zvuka oscilatora s pomoću prikladnih tijela koja zajedno titraju; 3. (*pren*) odjek čega u javnosti; **nuklea ~o** nuklearna rezonancija; **magneta ~o** magnetska rezonancija

resonator|o rezonator 1. (*fiz*) sustav, naprava ili tijelo u kojemu dolazi do rezonancije, do pojačavanja treperenja određene frekvencije; 2. (*fon*) dio govornih organa, usna šupljina, gdje pojačavanjem određenih treperenja zvučnoga izvora glas dobiva svoju boju

respekt|o respekt, poštovanje, obzir, strah; ~i (*tr*) respektirati, poštovati, cijeniti, bojati se; ~a pun poštovanja, ponizan, smjeran, učtiv; ~e s poštovanjem, ponizno, smjerno; ~ego strahopoštovanje; ~inda cijenjen, poštovan; **mal~i** prezirati, omalovažavati; **mem~o** samopoštovanje; **ne~o** nepoštiivanje; **tro~a** udvoran, laskav

respektiv|a odnosni, dotični; **~e** odnosno, dotično (*Opaska*: ne rabi se u značenju 'ili')

respond|i (*tr*) odgovoriti 1. odvratiti, otpisati; 2. podudarati se, odgovarati čemu, slagati se, suglasiti se; **~o** odgovor; **~a** odgovarajući, dotični; **~ado** odgovaranje; **~eco** 1. podudarnost, sukladnost; 2. odgovornost = RESPONDO; **~eca** odgovoran; **~eci** (*pri*) odgovarati, biti odgovoran; **~ecigi** činiti nekoga odgovornim, okriviti; **~eculo** odgovorna osoba; **pri~i** odgovarati za nekoga, biti odgovoran za

respons|i (*ntr*) odgovarati, biti odgovoran, snositi krivnju = RESPONDECI

responsori|o (*glazb*) rezponzorij 1. (*kat*) naizmjenično pjevanje ili recitiranje liturgijskih tekstova između solista - svećenika i zbora - vjernika; 2. (*pov*) umjetnička višeglasna sakralna skladba zapadne kršćanske liturgije

respublik|o (*pol*) republika, oblik državnog poretka u kojem vlast drže izabrani predstavnici građana; **~a** republički; **~ano** 1. državljanin republike; 2. republikanac, pristaša republikanske stranke; **~estro** predsjednik republike = PREZIDENTO

rest|i (*ntr*) ostati, ostajati, preostati, zadržati se; **~a** ostali, preostali; **~o** ostatak; **~adi** ostajati, boraviti, bivati, prebivati, obitavati; **~ado** boravak, ostajanje, prebivanje, zadržavanje; **~(ad)ejo** boravište; **~ajo** ostatak, preostali dio; **~igi** zadržati, ostaviti; **post~i** zaostati, ostati za nekim ili nečim; **fand~ajo** troska, drozga, zgura, šljaka; **pošt~ante** posterestante, pismo ili pošiljka što ih adresat prezimima na pošti; **sankt~ajo** = RELIKVO

restaür|i (*tr*) restaurirati 1. (*lik*) obnoviti, popraviti umjetninu dajući joj prijašnji izgled; 2. ponovno uspostaviti, uspostavljati; **~ado** restauracija, restauriranje 1. popravak oštećene umjetnine, namještaja, zgrade; 2. (*pol*) ponovna uspostava nekadašnjeg poretka

restitu|i (*tr*) restituirati 1. obnoviti, vratiti u prijašnje stanje; 2. (*prav*) vratiti imovinu pravom vlasniku; 3. nadoknaditi gubitak, štetu, bolest ili ozljedu; **~ado** restitucija, vraćanje u prijašnje stanje

restoraci|o restauracija, restoran, gostionica višeg razreda

restrikt|i (*tr*) restringirati, ograničiti, skučiti, suziti, stegnuti; **~a** ograničen, skučen, sveden na određenu granicu; **~o** restrikcija, ograničenje, suženje, stezanje

resum|i (*tr*) rezimirati, sažeti, ukratko izložiti; **~o** rezime, sažetak; **~e** ukratko, sažeto; **~ado** rezimiranje, sažimanje

resurekci|o* resurekcija, uskrsnuće = RESUREKTO

resurekt|i (*ntr*, *kršč*) uskrsnuti, ustati se iz groba; **~o** resurekcija, 1. uskrsnuće, ustajanje iz mrtvih; 2. preporod, obnova, procvat poslije mirovanja ili nedjelovanja

resurs|o (*ekol*) resurs, sredstvo, izvor, vrelo; prirodne i proizvodne zalihe, te ljudska znanja i sposobnosti koje se mogu korisno upotrijebiti u proizvodnji

resus|o (*zoo*) makaki (*Macaca mulatta*, *sin. M. rhesus*), uskonosi majmun iz skupine zamoraca; **~faktoro** (*anat*, *med*) rezus-faktor, nasljedno obilježje crvenih krvnih tjelešaca, nazočnost posebnoga aglutinogena u krvi majmuna rezusa i većine ljudi

ret|o¹ mreža 1. naprava od različitih materijala ispletena na jednaka oka; 2. sustav povezanih linija prometnica ili vodova (električna, telefonska, željeznička, vodovodna mreža) 3. (*inf*) niz međusobno povezanih računalnih sustava; naziv za internet; 4. (*pren*) sustav međusobno povezanih jedinica (trgovačka, školska, policijska mreža); **~ajo** predmet od mreže; **en~iği** upasti u mrežu, uhvatiti se u mrežu; **Inter~o** (*inf*) Internet, globalni skup kompjutorskih mreža povezanih da se mogu slati podaci i pretvarati poruke; **bazar~o** ceke, zem-brij, mrežasta torba s ručkom za nošenje namir-nica; **drat~o** žičana mreža; **flam~o** mreža iznad plamenika plinskog kuhala; **jet~o** (*rib*) poponica, popovnica, vrsta ribarske ručne mreže s olovnim kuglicama; **har~o** mrežica za kosu; **nutro~o** prehrambena mreža; **skrap~o** = TROLO; **telefon~o** telefonska mreža; **tinus~o** tunara, tunolovka, mreža za lov na tune; **tren~o** potegača, ribarska mreža koja se vuče po dnu; = SEJNO

ret|o² (*etr*, *pov*) Ret, Retoroman; **~iromanča** retoromanski jezik u Švicarskoj, koji se sastoji od nekoliko narječja

retabl|o (*kat*, *lik*) retabl, stražnji okomiti dio oltara iznad menze sa slikama, kipovima, reljefima

retikul|o 1. ridikil, ženska ručna torbica; 2. (*anat*) mrežica, retikul, vezivno tkivo sastavljeno od mreže retikularnih stanica; 3. retikulum, strukturalna osnova citoplazme, nizovi membrana koji omeđuju kanaliće sa zrnima ribosoma; **~a** retikularni

retin|o (*anat*) retina, mrežnica, unutrašnja ovojnica oka; *v.* **koroido**, **skleroto**; **~a** koji se odnosi na retinu; **~alo** (*biol*, *kem*) retinol, reaktant u kemijskim procesima koji nastaje na štapićima očne retine, vitamin A; **~ito** retinitis, upala retine; **~opatio** retinopatija, bolest retine

retinakl|o 1. (*anat*) retinakul, široki ligament koji drži mišićna vlakna na karpusu i tarzusu (pešču i gležnju); 2. (*bot*) retinakul, pločica u cvijetu orhideja; izlučuje ljepljivu tvar kojom se peludna zrnca prihvaćaju za kukca opravišača

retor|o retor 1. (*pov*) u starih Grka govornik i učitelj govorničtva; 2. vješt, uzoran, glasovit govornik; **~iko** retorika, teorija govorničtva; **~ika** retorički

retort|o retorta 1. (*kem*) posuda u obliku kugle s dugim nadolje usmjerenim grlicem, služi pri destilaciji za kemijske pokuse; 2. posuda od metala ili vatrostalne keramike za proizvodnju cinka ili žive iz rude; 3. komora od vatrostalnog materijala za prerađivanje ugljena i proizvodnju koksa; **~a** retortni

retrat|i (*tr*, *fin*) povući položeni novac iz banke; **~o** retret, povratna mjenica, povlačenje vučene mjenice

retret|o retret 1. (*voj*) uzmak, povlačenje, napuštanje borbenog položaja; 2. (*voj*) trubni znak povlačenja; 3. povlačenje s javne funkcije

retro| (*gram*) prefiks koji označuje kretanje unatrag (~aktiva); **~a** retroaktivni, povratni; *usp.* **reira**, **re-turna**; **~ovidilo** retrovizor

retrokognic|o* retrokognicija, sposobnost spoznavanja minulih događaja

retrospektiv|o retrospektiva, osvrt na nekadašnje okolnosti i zbivanja; **~a** retrospektivan, koji daje pregledan prikaz nečega što je nastalo u prošlosti; **~a ekspozicio** retrospektivna izložba

retuš|i (*tr*) retuširati, 1. popraviti, obraditi, dotjerati postojeći crtež, sliku ili fotografiju; 2. preurediti, odstraniti ono što strši; ~o retuš, popravljanje; popravljeno mjesto na slici

reūm|o (*bot*) rabarbara (*Rheum*) iz por. dvornika; **hibrida** ~o hibridna rabarbara (*R. x hybridum*); **oficina** ~o ljekovita rabarbara (*R. officinalis*); **palmata** ~o dlanastolisna rabarbara (*R. palmatum*); **rabarbo** ~o obična rabarbara (*R. rhabarbarum*)

reūmat|o (*med*) reuma; ~a reumatičan; ~ismo reumatizam, različite kronične i akutne bolesti zglobova, kosti i mišića; *usp.* **artrito**, **artrozo**; ~oido reumatoid, prolazna ili povratna bolesna manifestacija na zglobovima; ~olog reumatolog; ~ologio reumatologija, proučavanje i liječenje reumatskih bolesti

rev|i (*ntr*) 1. sanjariti, snatriti, sanjati, maštati; 2. (*pren*) žudjeti, čeznuti, težiti za; ~a sanjarski; ~o san, sanjarija, težnja, žudnja, čežnja; ~ado sanjarenje, snatrenje, snivanje, maštanje, žuđenje, čeznuće; ~ema sklon sanjarenju; ~iga koji potiče na sanjarenje; ~ulo sanjar; **dis~igo**, **el~igo** razočaranje; **el~igi**, **sen~igi** razočarati nekoga; **for~i** prosanjati, provesti u snovima

revanč|o revanš 1. odmazda, osveta; 2. uzvrat, oduženje; 3. (*sport*) uzvratna utakmica ili šahovska partija

revelaci|o revelacija, otkrivanje, otkriće, odavanje, objavljenje (*božje*), javna objava; ~i (*tr*) revelirati 1. objaviti, objelodaniti, iznijeti u javnost; 2. otkriti, odati, prokazati

revendik|i (*tr*) potraživati, tražiti, zahtijevati natrag

reverend|o (*vjer*) 1. reverend, velečasni, prečasni; titula katoličkih svećenika i protestantskih pastora; 2. reverenda, mantija, dugačka svećenička haljina

revers|o naličje, unutarnja strana nekog predmeta (novca, medalje, odjeće i sl.) ~i (*tr*) preokrenuti, okrenuti unutarnju stranu prema van; ~ebila kojeg se može preokrenuti

reversi|o reverzija 1. (*prav*) slučaj ponovnog izvršenja nekog kaznenog djela nakon izdržane kazne; 2. (*bot*) virusna bolest kod ribizla

revizi|i (*tr*) 1. kontrolirati, pregledati, ispitati, preispitati; 2. revidirati, napraviti reviziju; 3. izmijeniti, izmjenjivati (zakon, mišljenje, politiku), uskladiti prema novoj situaciji; ~o revizija 1. pregled, ispitivanje stanja i ispravnosti financijskih izvješća poduzeća, ustanova i organizacija; 2. (*prav*) A. postupak preispitivanja i izmjene pravnog akta; B. izvanredni pravni lijek protiv pravomoćne sudske odluke, žalba višem sudu, ponovno razmatranje; 3. (*tisk*) pregled složenog teksta prije odobrenja za tisak; ~ismo revizionizam

revizor|o revizor, nadglednik, nadzornik, službenik koji pregledava poslovne knjige i bilance

revolt|o* revolt, pobuna, protivljenje, negodovanje, gnušanje

revoluci|o revolucija 1. korjenita promjena u političkim, društvenim i ekonomskim odnosima, izvedena nasilnim putem; 2. korjenit preobražaj, preokret na nekom polju života i rada; 3. (*astr*) kruženje nebeskog tijela oko drugog nebeskog tijela; ~a revolucijski, revolucionarni; ~isto, ~ulo revolucionar; ~ismo revolucionarnost, revolucionarni pokret

revolver|o revolver, pištolj, ručno vatreno oružje kratke cijevi s pomičnim kružnim bubnjem za više metaka

revu|o revija 1. predstavljanje, parada, smotra, mimohod; 2. književna smotra, časopis, zabavni magazin; 3. izvedba zabavnog sadržaja namijenjena širokoj publici; 4. (*glazb*, *kaz*) raskošno opremljena predstava zabavnog sadržaja, bez prave radnje, s govornim dijalozima, glazbom i plesom

revulsi|o (*med*) revulzija 1. izvlačenje, odvođenje i raspoređivanje sokova po tijelu; 2. puštanje krvi da bi se spriječila navala krvi na oboljeli organ

rezed|o (*bot*) rezeda, katanac (*Reseda*) iz por. rezeda; **flaveta** ~o žuti katanac (*R. luteola*); **aroma** ~o, **bonodora** ~o vrtni katanac, katinčica (*R. odorata*)

rezerpin|o (*farm*) reserpin, alkaloid biljke *Rauwolfia serpentina*; rabi se u medicini

rezerv|i (*tr*) rezervirati 1. sačuvati, pričuvati, spremati za poslije, pridržati, namijeniti; 2. predbilježiti, obaviti rezervaciju; ~o rezerva 1. pričuva, pridržaj, zaliha; 2. (*voj*, *sport*) dio vojnih obveznika ili igrača koji nije djelatna nego je spreman za možebitne potrebe; 3. (*prav*) pridržaj, izjava koja postavlja ograde po primjeni ili tumačenju pravnog akta; 4. (*pren*) obzir, oprez, suzdržanost, zadržanost, nepovjerljivost; ~a rezervni, pričuvni; ~e s rezervom, ograničeno; ~ado rezerviranje, rezervacija; ~afoj rezerva, zaliha, pričuva; ~ejo rezervat; 1. zakonom zaštićeno područje radi očuvanja njegova prirodnog stanja; 2. teritorij na kome su u izvornom načinu života zaštićeni ostaci neke etničke skupine; ~igemo rezerviranost, suzdržanost, nepristupačnost; ~isto (*voj*) rezervist, pričuvnik, pričuvni vojnik; ~istaro (*voj*) rezervisti; ~iteco rezerviranost; ~ujo spremnik, rezervoar; **sen~a** bezrezervan, bez ograničenja

rezid|i (*ntr*) prebivati, stolovati, stanovati na mjestu obavljanja službe; ~a (*inf*) stalni kompjutorski program koji ostaje u glavnoj memoriji; ~ejo rezidencija, sjedište, boravište

rezidenc|o* = REZIDEJO

rezident|o rezident 1. diplomatski predstavnik, rangom niži od poslanika; 2. građanin neke zemlje koji stalno živi u drugoj državi; 3. tajni opunomoćenik obavještajne službe neke strane države koji djeluje u nekom području druge države

rezidu|o reziduum 1. ostatak; 2. (*med*) trajna posljedica neke bolesti ili ozljede; 3. (*sociol*) ukupnost osnovnih manifestacija čovjekove djelatnosti; 3. (*kem*) otpadak, talog, ostatak od isparivanja ili sagorijevanja

reznig|i (*tr*) rezignirati 1. (*pov*) odstupiti s visokog položaja, dati ostavku, povući se, odreći se; 2. prepustiti se, predati se; ~o odustanak, ostavka, odreka

reznigaci|o rezignacija, ravnodušnost, bezvoljnost, prestanak pružanja otpora onomu što je neizbježno; ~e rezignirano; ~i (*ntr*) rezignirati, prepustiti se rezignaciji, pomiriti se s nepovoljnim prilikama

rezin|o smola 1. (*bot*) biljni ljepljivi proizvod koji luče mnoge vrste drveća, posebno četinari; 2. (*kem*) umjetna visokomolekularna tvar proizvedena polimerizacijom, služi za proizvodnju plastičnih masa

rezist|i (*al* ili *tr*) 1. odupirati se, opirati se, protiviti se, ne popuštati; 2. ustrajati, odolijevati, ne podleći; 3. (*fiz, teh*) biti otporan na; ~**o** otpor, otpornost, izdržljivost, čvrstoća; ~**ado** otpor, opiranje, protivljenje; ~**anco** (*fiz, elteh*) rezistencija, električni otpor; ~**ilo** (*el*) otpornik, uređaj za povećanje otpora u električnom strujnom krugu; **paralela ~ilo** paralelni otpornik; = **ŠUNTO**; **variigebla ~ilo** reostat; ~**iv(ec)o** rezistentnost, otpornost, **ne~ebla** neodolijevajući; **sen~a** neotporan; **akvo~a** nepromočiv, vodootporan; **fajro~a** otporan na vatru; **flekso~a** otporan na savijanje; **infekto~a** otporan na infekcije = **IMUNA**; **lum~a** otporan na svjetlo; **medikament~a** (*med*) otporan na lijekove

rezoluci|o rezolucija, sažeta odluka ili zahtjev općeg značenja donesen na nekom zboru, kongresu, saboru

rezolut|a rezolutan, odlučan, odrješit, odvažan, smion

rezon|i (*ntr*) rezonirati, prosuđivati, rasuđivati, umovati, razmišljati; ~(**ad**)**o** rezoniranje, prosuđivanje, rasuđivanje, umovanje, mudrovanje; ~**ema** koji je sklon razmišljanju, rezoniranju

rezorcinol|o (*kem*) rezorcinol, dioksibenzen, aromatični alkohol; rabi se za proizvodnju boja i lakova

rezult|i (*ntr*) rezultirati, proisteći, proizlaziti; ~**o** rezultat, posljedak, posljedica; posljednji učinak nekog djelovanja; ~**anto** (*fiz*) rezultanta, sila nastala djelovanjem drugih sila, čija se veličina dobiva zbrajanjem komponenta; ~**igi** dati rezultat, uzrokovati, prouzročiti; **sen~a** uzaludan, bez učinka, koji nema rezultata

rezultat|o = **REZULTO**

ri|o* *ri*, japanska milja; kopnena 3927 m; morska 1852 m

rial|o* (*novč*) rial, novčana jedinica u više arapskih zemalja

rib|o (*bot*) ribiz, ribizla, ogrozd (*Ribes*), grm iz por. ogrozdovki; uzgaja se zbog jestivih plodova; **dorna ~o** bodljikasti ribiz, ogrozd (*R. uva-crispa*); **nigra ~o** crni ribiz (*R. nigrum*); **ruža ~o** obični ribiz, crveni ribiz (*R. rubrum*); ~**ozo** (*biol, kem*) riboza, monosaharid iz skupine pentoza, sastavni dio ribonukleinske kiseline; ~**obero** boba, plod ribiza; ~**osomoj** (*biol*) ribosomi, sitna zrnca u citoplazmi i staničnoj jezgri biljnih i životinjskih stanica na kojima se izgrađuju bjelančevine; **plur~osomo**, **poli~osomo**

ribek|o (*glazb, pov*) rebek, u srednjem vijeku mala violina u obliku polukruške s dvije ili tri žice

ribell|i (*ntr*) buniti se, pobuniti se, suprotstaviti se, protiviti se; ~**o** buna, pobuna, ustanak; *usp.* **revolucio**, **rezistado**; ~**a** ustanički, pobunjenički; ~**anto**, ~**ulo** pobunjenik, buntovnik, ustanik; ~**ema** buntovan, koji je sklon pobuni; ~**igi** potaknuti na pobunu

ricel|i (*tr*) zatajivati, prikrivati, svjesno skrivati ukradene stvari; ~(**ad**)**o** prikrivanje, skrivanje ukradenih stvari

ricev|i (*tr*) primiti, uzeti, preuzeti, prihvatiti, dobiti; 2. primajući dočekati, dovesti; ~**o** primitak, prihvat; ~**ado** primanje, preuzimanje, prihvaćanje, dobivanje; ~**anto** primatelj, primalac; ~**ebla** koji

se može dobiti; ~**ema** (*med*) sklon dobivanju raznih bolesti; ~**ilo**, **radio~ilo** (*tel, radio*) radio-prijemnik; **send~ilo** (*tel, el*) primopredajnik; ~**ujo** (*kem*) posuda u koju se izlijeva destilat

ricin|o (*bot*) obični ricinus, skočac (*Ricinus communis*) iz por. mlječika, služi u ljekarništvu; ~**ino** (*kem*) ricinin, heterociklična otrovna tvar iz sjemena ricinusa

rič|a bogat, obilan, plodan, unosan, rodan; ~**e** bogato; ~**ažo** materijalno bogatstvo; ~(**ec**)**o** bogatstvo, obilje; ~**ega** jako bogat, prebog; ~**igi** obogatiti, učiniti nekoga bogatim; ~**iği** obogatiti se, postati bogat; ~**ulo** bogataš; **mal~a** siromašan, ubog; **mal~e** siromašno, jadno, bijedno; **mal~eco** siromaštvo; **mal~igi** učiniti siromašnim, osiromašiti nekoga; **mal~iği** osiromašiti, postati siromašan; **mal~ulo** siromah, ubogar, jadnik, bijednik; **ne~a** nebog; **mal~ulejo** ubožnica; **nov~ulo** skorojević, skorostek, arivist

rič~rač onomatopeja parajuće tkanine

rid|i (*ntr*) smijati se; ~**o** smijeh; ~**ači** ceriti se, kesiti se; ~**ado** smijanje; ~**eti** smiješiti se; ~**eto** smiješak, osmijeh; ~**egi** glasno se smijati; ~**igi** nasmijavati, nasmijati nekoga; ~**inda** smiješan; ~**indigi** ismijati, učiniti nekoga smiješnim, narugati se nekome; ~**muskolo** = **RIZORIO**; **ek~i** nasmijati se; **ek~eti** nasmiješiti se; **sub~i** podsmijehivati se; **sub~o** podsmijeh; **pri~i** ismijati, ismjehivati; **mok~i** izrugivati se

riel|o* (*novč*) riel, kambodžanska novčana jedinica

rif|o (*geog*) hrid, greben, osamljena stijena iznad razine mora; ~**a** grebenast, hridovit; **koral~o** koraljni greben

rifl|i* (*tr*) 1. grebenati, češljati vunu; 2. runiti kukuruz

rift|o (*geog*) napuklina, pukotina, rupa, otvor; ~**i** (*ntr*) puknuti, napuknuti, raskoliti se

rifuğ|i (*ntr*) skloniti se, pribjeći, pribjegnuti, naći utočište; ~**o** utočište, zaštita, azil; ~**ejo** utočište, pribježište, sklonište; ~**into** izbjeglica; *usp.* **delo-kito**, **deportito**; **mont~ejo** planinarski dom

rifuz|i (*tr*) odbiti, odbaciti, uskratiti, ne prihvatiti; ~**o** odbijanje, odbacivanje, uskrata; ~**a** odbijajući; **for~i** ne priznati, ne prihvatiti, odbaciti, odreći se

rig|i (*tr, pom*) opremiti, snabdjeti brod ili jarbol svim potrepnostima; ~**o** uređenje jarbola, jedara, konopa za brod ili čamac; ~**ilaro** potpuna oprema za brod, jedrilicu, čamac; **mal~i** skinuti jedra s jedrilice

rigard|i (*tr*) gledati, motriti, promatrati; ~**o** pogled; ~**ači** buljiti, piljiti; ~**adi** dugo gledati, promatrati; ~**ejo** vidikovac; ~**ema** radoznao, znatiželjan; ~**ado** gledanje; ~**anto** gledatelj, promatrač; ~**ilo** (*teh, geod*) otvor za promatranje, istraživanje, ciljanje; ~**ulo** voajer, potajni promatrač tuđe intime; **čirkaū~i** okretati se, osvrtni se, gledati oko sebe; **ek~i** pogledati, zapaziti, početi gledati; **el~i** izviriti, gledati iz, gledati prema van; **en~i** poviriti, zaviriti u, pogledati unutra; **inter~i** izmjenjivati poglede; gledati jedan drugoga; **pri~i** pregledavati, razgledavati; **re~i** ponovno (po)gledati; **retro~i** osvrnuti se, gledati unatrag; **sub~i** podmuklo pogledavati, gledati ispod; **super~i** nadzirati; **tra~i** pregledati, pregledavati; **esplor~i** istraživati; **flank~o** pogled sa strane; **flug~e** letimice, letimičnim pogledom; **kaš~i** gle-

dati krišom; **mond~o** svjetonazor, pogled na svijet; **supren~i** gledati uvis

rigid|a 1. ukočen, krut, nesavitljiv; 2. usiljen, neprirodan, nepopustljiv; ~e kruto, ukočeno, nepopustljivo; ~(**ec**)**o** 1. ukočenost; 2. (*fiz*) krutost, čvrstina; ~**iği** ukrotiti se, ukočiti se; **mal~a** savitljiv, mekan, podatan; *usp.* **fleksebla**, **supla**

rigl|i (*tr*) zakračunati, zasunati, zareziti, zarigliati, zakrenuti rigl; 2. (*želj*) zakrenuti željezničku traku; ~**ado** kračunanje, riglanje, zakretanje (kračuna, zasuna, reze); ~**ilo** kračun, zasun, reza, rigl; **mal~i** otkračunati, skinuti zasun, kračun, rezu, rigl

rigor|a 1. rigorozan, strog, neumoljiv, nepopustljiv; 2. (*mat*) apsolutno točan; ~(**ec**)**o** rigoroznost, rigor, strogost, ukočenost

rijet|o (*kul*) dinstano jelo od svinjetine ili piletime

rik|o* rika, životinjski krik

rikan|i (*ntr*) kesiti se, ceriti se, smijati se pokazujući zube; ~**o** kešenje, cerekanje

rikeci|oj (*bakt*) rikacije, skupina bakterijskih mikroorganizama koji su uzročnici nekih zaraznih bolesti; ~**ozo** rikecioza, zarazna bolest izazvana rikacijama

rikiš|o rikša, laka dvokolica za prijevoz putnika na azijskom istoku koju vuče čovjek

rikolt|i (*tr*) žeti, brati, pobirati, ubirati plodove; *usp.* **falči**, **kolekti**, **pluki**; ~**o** žetva, berba, branje; ~**ado** branje, ubiranje, pobiranje, sakupljanje ljetine; ~**afo** ljetina, prinos, urod; ~**ilo** srp; ~**isto** berač, žetelac; ~**mašino** kosilica, kombajn; **post~i** pabirčiti, paljetkovati, pobirati nakon žetve = **SPIKUMI**; **vinber~o** jematva, berba grožđa

rikord|o (*inf*) = **DATENOP**

rikur|i (*mat*, *inf*) vraćati se, pozivati se na sebe; ~**o** rekurzija, sposobnost rutine u kompjutoru da poziva samu sebe; ~**a** povratni, rekurzivan

ril|o* ril, reel, vrsta škotskog plesa

rilaks|o (*fiz*) popuštanje, olabavljenje, slabljenje; ~**a** relaksirajući; ~**i** (*tr*, *med*) primjenjivati relaksaciju na pacijentu; ~**ado** relaksacija, oporavljanje, rasonoda; ~**iği** relaksirati se, opuštati se

rilat|i (*ntr*) odnositi se, ticati se, biti u vezi, imati veze; ~**o** odnos, veza, relacija; ~**o de ekvivalento** odnos ekvivalencije; **refleksiva ~o** (*mat*) povratni odnos; **nefleksiva ~o** nepovratni odnos; **sime- tria ~o** simetrički odnos; **malsimetrija ~o** nesimetrični odnos; **transitiva ~o** prijelazni odnos; **maltransitiva ~o** neprelazni odnos; **lineara ~o** linearni odnos; ~**a** odnosan; ~**e** odnosno; u odnosu na; **ek~i**, ~**iği** uspostaviti odnos, kontaktirati; **inter~oj** međusobni odnosi

rilativ|o (*gram*) relativ, riječ koja zamjenjuje, koja se odnosi na neku drugu riječ; ~**a** relativan, odnosni (odnosna zamjenica, pridjev, prilog)

rileg|i (*tr*) relegirati, izgnati, prognati, protjerati, odstraniti, isključiti = **RELEGACII**

rim|o (*knjiž*) rima, slik, srok; ~**i** (*tr*) rimovati; ~**iği** rimovati se; ~**oido** rimoid, rima sa sličnim ali ne istim suglasnikom; **sen~a** bez rime, nerimovan

rimark|i (*tr*) 1. opaziti, spaziti; 2. primijetiti, staviti opasku; ~**o** primjedba, opaska; ~**ebla** primjetan, primjetljiv; ~**iği** upozoriti, skrenuti pozornost na, učiniti da se nešto primijeti; ~**ilo** znak za opasku; ~**inda** znatan, istaknut, vidljiv, primjetljiv, koji se

ističe; **ne~ate** neprimjetno; **ne~eble** neprimjetljivo; **ne~ite** neprimijećeno

rimed|o sredstvo; ~**oj** sredstva, kapital; **antaũ~o** = preventiv, predobrana; **čia~e** svim sredstvima; **kontraũ~o** protusredstvo; **mon~oj** novčana sredstva; **produktu~oj** proizvodna, obrtna sredstva; **sen~e** bez sredstava; **viv~oj** sredstva za život, životne potreštine

rimen|o remen, opasač, kaiš, kožni pojas; **kap~o** ular, oglav za konja; **raz~o** remen za oštrenje britve; ~**i** (*tr*) opasati se, staviti remen

rimes|o (*bank*) rimesa, mjenica na tuzemnu valutu; *usp.* **kambio**, **trato**

rimors|o grizoduše, kakanje, griznja savjesti = **KONSCIENCIPROČO**; ~**i** (*ntr*) kajati se, osjećati griznju savjesti

rin|o (*med*) rino-, kao prvi dio složenice označuje ono što se odnosi na nos; ~**ito** rinitis, upala nosa; ~**ologio** rinologija, znanost o bolestima nosa; ~**oplastio** rinoplastika, operativni zahvat u svrhu ispravljanja oblika nosa; ~**oskopio** rinoskopija, fizičalna metoda pretrage nosa

rinant|o (*bot*) zvečac (*Rhinanthus*) iz por. strupnikovki; mnogi su korovi u žitaricama

ring|o prsten, kolut, karika, alka; ~**a** prstenast, koji je u obliku prstena; ~**i** (*tr*) okružiti, obaviti poput prstena; ~**ego** obruč (na bačvi i sl.); ~**eto** prstenčić, prstenak, mali prsten; ~**iği** dati nečemu oblik prstena; ~**iği** zaokružiti se kao prsten; ~**izi** snabdjeti prstenjem, kolutima, karikama, obručima; ~**ujo** kutija za prstenje; ~**umi** prstenovati; **blu~o** podočnjak; **brak~o** narukvica; **hul~o** obruč kojeg se vrti oko struka; **jar~o** (*bot*) god, godišnji prsten debela, njegov godišnji znak rasta; **kol~o** ogrlica = **KOLIERO**, **KOLČENO**; **konekto~o** (*elteh*) spojni prsten; **orel~o** naušnica; **sigel~o** pečatnjak, prsten u koji je urezan pečat; **star~o** dječja hodalice; **suk~o** = **JARRINGO**; **šnur~o** štrop, grljak, omča na konopu za privezivanje; **šov~o** prsten zatvarača na remenu, torbi i sl.

ringit|o* (*novč*) ringit, osnovna novčana jedinica u Maleziji

rinhocefal|oj, **rinkocefal|oj** (*zoo*) premosnici (*Rhynchocephalia*), red gmazova od kojih samo jedna vrsta (sfenodont) danas živi na Novom Zelandu

rinkospor|o (*bot*) šiljkica (*Rhynchospora*), biljka iz por. šiljeva

rinocer|o (*zoo*) nosorog (*Rhinoceros*), rod sisavaca iz reda neparnoprstaša s jednim ili dva roga na nosnim ili čeonim kostima; ~**edoj** porodica nosoroga (*Rhinocerotidae*)

riolit|o (*min*) riolit, liparit, vrsta vulkanskog kamena

rip|o (*anat*) rebro, plosnata zavinuta kost koja spaja kralježnicu s prsnom kosti; 2. (*bot*) lisna žila; 3. poprečna savijena greda u konstrukciji broda, čamca, dio kobilice, svoda i sl.; 4. planinska kosa, greben, prest, rebar; ~**a** rebrast; ~**afo** (*kul*) životinjska rebra pripremljena za jelo, rebrica

ripar|i (*tr*) popraviti, ukloniti kvar, ispraviti; ~(**ad**)**o** popravak, uklanjanje kvara, doradba, krpanje, ispravak; ~**ejo** popravlaonica, radionica za popravke; ~**isto** popravlač; **ne~ebla** nepopravljiv

ripari|o* (*orn*) bregunica čadavica, lasta bregunica (*Riparia riparia*)

ripet|i (*tr*) ponoviti, opetovati; **sin~i** ponoviti se, vratiti se; ~**(ad)o** ponavljanje, opetovanje; ~**a** ponovni; ~**adi** često ili stalno ponavljati; ~**iği** ponoviti se; ~**ilo** (*teh*) repertitor, instrument koji dobiva signale i odašilje ih u TV-mrežu na određenom području; dio odašiljača; **kun~ado** grupno ponavljanje lekcije; **prov~oj** pokusne vježbe, probe, pokusno ponavljanje

riport|i (*tr*) raportirati = RAPORTI; ~**isto** = RAPORTISTO, REPORTERO

ripost|i (*ntr*) replicirati, dati repliku, odgovoriti na nečije izlaganje

ripoz|i (*ntr*) odmoriti se, odmarati se, počivati, mirovati; ~**o** odmor, odmaranje, počivanje; ~**ejo** odmaralište, počivalište; ~**iği** pustiti, dati nekome ili nečemu da se odmara; **sen~e** neumorno, bez odmora; ~**domo** = RIPOZEJO

riproč|i (*tr, iun*) prigovoriti, prigovarati, predbacivati, prekorigiti, spočitavati, zamjerati; ~**o** prigovor, prijekor, prosvjed, pritužba; *usp. kritiki, kulpiği, skoldi*; ~**a** prijekoran; **mem~o** samoprijekor; **ne~ebla, sen~a** besprijekoran

riserč|o* znanstveno istraživanje = ESPLOR(AD)O

risk|i (*tr*) riskirati, staviti na kocku, izložiti opasnosti; ~**o** rizik, pogibao, opasnost, nedaća; ~**a** rizičan, opasan, pogibeljan; ~**ema** riskantan; **čiu~a** (*osig*) sa svim rizicima; **sen~a** nerizičan; **tro ~ema** preriskantan

risling|o rizling 1. (*agr*) graševina, sorta bijelog grožđa; 2. (*kul*) vino od takvog grožđa

rism|o rizma, stara mjera za papir, 1000 araka, 1/10 bale

risol|o (*kul*) rizol, na ulju prženi jastučić od tijesta punjen mesom ili ribom

risort|o opruga, pokretač, gibanj, feder; ~**a** snabdjeven oprugama; ~**eco** gibljivost, elastičnost; **kluč~o** (*teh*) opružna sklopka; **spiral~o** spiralna opruga

rist|o* (*anat*) rist, gornji dio stopala, splet grana na nozi

ristorn|o (*fin*) ristorno 1. iznos koji banka uzima kao pokriće rizika; 2. dio dobiti koji se isplaćuje članovima ili klijentima na kraju obračunskog razdoblja; 3. svaki povrat novca klijentima; ~**i** (*tr*) obračunati ristorno

rit|o obred, ceremonija; ~**a** obredni; ~**aro** ritual, ceremonijal, skup vjerskih obreda

ritardant|e* (*glazb*) ritardando, postupno usporavanje, oznaka za otezanje u tempu

ritm|o ritam 1. pravilno ponavljanje istih pojava u prirodi i ljudskom tijelu; 2. (*knjiž*) pravilno izmjenjivanje dugih i kratkih ili naglašenih i nenaglašenih slogova; 3. (*glazb*) uzastopno ponavljanje skupina dvaju ili više zvukova, različitih po jačini i trajanju, ~**a** ritmičan, ritmički; ~**i** (*tr*) davati ritam; **mis~o** aritmija; 1. (*med*) nepravilno kucanje srca; 2. (*glazb*) nesklad tonova

ritmenblus|o (*glazb*) ritm and bluz (rhythm and blues), popularna plesna glazba američkih crnaca

riton|o* (*pov*) riton, antička posuda za piće u obliku izvrnutog roga s plastično izvedenom životinjskom glavom kao ukrasom donjeg dijela

ritornel|o ritornel 1. (*glazb*) mala talijanska pučka pipijevka; 2. (*knjiž*) strofa od tri stiha u kojoj se

rimuju prvi i treći stih; 3. (*knjiž*) pripjev, refren, cjelovit kraći odlomak koji se ponavlja u pjesmi ili u skladbi

ritual|o* ritual 1. skup vjerskih obreda = RITARO; 2. (*kat*) liturgijska knjiga za sakramente i sakramentale; 3. ceremonija

rival|o rival, suparnik, takmac; ~**i** (*ntr*) natjecati se, nadmetati se; takmičiti se; ~**eco** rivalstvo, suparništvo

rivalt|o (*kaz*) proscenij, prednji dio pozornice između zastora i orkestra ili publike

rivel|i (*tr*) otkriti, objaviti, odati; *v. revelaciji*; 2. (*fov*) razviti fotografsku ploču ili film; ~**(ad)o** 1. otkrivanje; 2. (*kem*) razvijanje; ~**anto, ~ilo** (*kem*) razvijač

river|o (*geog*) rijeka, veći prirodni vodotok; ~**a** riječni; ~**eto** rječica, potok; ~**ujo** korito rijeke; ~**branč**o ogranak rijeke; **flank~o** pritoka; **kaš~eto** rijeka ponornica

riverenc|o (*zast*) reverans, reverencija, dubok naklon pun poštovanja; ~**i** (*tr*) duboko se nakloniti

rivier|o rivijera, turistički obalni pojas uz more

rivolu|o revolucija 1. (*mat, teh*) obrtaj, okret od 360° oko svoje osi 2. (*astr*) okret kojim se planet vraća na prvotnu poziciju; ~**a** okretajni; ~**metro** instrument za mjerenje rotacije stroja

rivulari|o (*bakt*) rivularija (*Rivularia*), rod cijanobakterija ili modrozelenih algi

riz|o (*bot*) riža, tropska jednogodišnja močvarna zelen; *v. orizo*; ~**ažo** (*kul*) rižot, rižoto, jelo od riže s mesom, povrćem ili ribom; ~**ejo** rižište, rižino polje; ~**ero, ~grajno** zrno riže

rizobi|o (*bakt*) rizobium (*Rhizobium*), rod gramnegativnih aerobnih bakterija

rizofor|o (*bot*) rizofora (*Rhizophora*) iz por. rizofora

rizokarp|o (*bot*) rizokarp (*Rhizocarpon*), rod korastih lišajeva iz por. rizokarpa

rizom|o (*bot*) rizom, podanak, vrsta podzemne stabljike

rizomorf|o (*bot*) vrpčasta nakupina hifa gljive slična korijenu biljaka

rizopod|oj (*zoo*) korjenonošci (*Rhizopoda*), razred vrlo sitnih praživotinja

rizori|o¹ (*anat*) = RIDMUSKOLO

rizori|o² (*orn*) gugutka, kumra (*Streptopelia decacotta*), ptica slična grlici

rizostom|o (*zoo*) morska pluća (*Rhizostoma pulmo*) morska meduza

rizot|o = RIZAJO

RNA (*biol, kem*) RNK, ribonukleinska kiselina

ro ro; sedamnaesto slovo grčkog alfabeta

ro|o (*bot*) = SUMAKO

rob|o (*odj*) haljina, oprava; laki ženski vanjski odjevni predmet u jednom komadu sa ili bez rukava;

čambra ~o, negliğa ~o kućna haljina; **sub~o** kombine, kombinezon, žensko donje rublje; **trot~o** haljina za ulicu; **tualet~o** ogrtač kod češljanja

robai|o, robaj|o (*knjiž*) robaja, rubajja, pjesma od četiri stiha u perzijskoj poeziji

robb|o (*kul*) 1. gusti sok, sirup; 2. pekmez

robini|o (*bot*) bagrem (*Robinia*) iz por. leptirnjača; **šajnakacia ~o, pseüdoakacia ~o** obični bagrem, akacija, bijela drača (*R. pseudoacacia*)

robot|o robot 1. automatski elektronički radni sklop u obliku čovjeka; 2. (*pren*) slijepo poslušna provo-

ditelj naredbi; ~i raditi kao robot, tegliti; ~**iko** robotika, izradba i ispitivanje rada robota u radnim i proizvodnim procesima
rob|r|o (*igr*) u bridžu, svaka partija koja se igra s istim suigračem
robur|o (*bot*) hrast lužnjak, dub, gorun (*Quercus robur*) = PEDUNKLA KVERKO
robusta* robustan 1. krupan, jak, mišićav, snažan, čvrst, nezgrapnan, nerazmjernan; 2. (*pren*) sirov, surov, neotesan, grub
rod|o (*pom*) sidrište, mjesto za sidrenje brodova; **el~iği** biti vjetrom otrgnut sa sidrišta
rod|i (*tr*) 1. glodati 2. nagrizati = RONGI
rode|o¹ rodeo 1. natjecanje u kaubojskim vještinama u Sjevernoj i Južnoj Americi; 2. (*pren*) izrazito brza vožnja motornim vozilima
rode|o² (*bot*) japanska rodeja (*Rohdea japonica*) iz por. đurđica
rodent|oj* (*zoo*) glodavci = RONGULOJ
rodi|o (*kem*) rodij 1. kem. element, simb. Rh; 2. sjaj-nobijela tvrda kovina, rabi se kao katalizator
rodl|i* (*ntr*) sanjkati se
rododendr|o (*bot*) sleč, pjenišnik, rododendron (*Rhododendron*) iz por. vrijesova; **Karolina ~o** karolinški sleč (*R. carolinianum*); **cilia ~o** azijski sleč (*R. ciliatum*); **hirta ~o** dlakavi sleč, čekinjasti sleč (*R. hirsutum*); **Kamčatka ~o** kamčatski sleč (*R. camtschaticum*); **rustkolora ~o** rđasti sleč, rđasti alpski sleč (*R. ferrugineum*)
rodofit|oj (*bot*) crvene alge (*Rhodophyta*), skupina crvenih algi
rodopsin|o (*biol, kem*) rodopsin, vidni purpur; fotosenzitivni pigment u štapićima mrežnice potreban za osjet neobojena svjetla
roj|o (*geog*) potok = RIVERETO; ~**eto** potočić; ~**adi** (*ntr*) teći, izljevati se po zemlji
rojalism|o rojalizam, doktrina sklona monarhističkom uređenju
rojalist|o rojalist, pristaša rojalizma
rok|o¹ stijena, litica, hrid, hridina; ~**a** stjenovit; ~**ajfo** kamena gomila; ~**eca** stjenovit, kamenit; ~**speco** vrsta kamena; **sen~iği** ukloniti stijene, očistiti od kamenja; **sur~a** koji je na stijeni, hridi
rok|o² (*glazb*) rok, rock; termin koji objedinjuje sve žanrove popularne glazbe druge pol. 20. st.; **metal~o, pez~o** agresivni i bučni stil roka
rokcel|o (*bot*) rokcela (*Roccella*), rod grmastih lišajeva iz por. rokcela; služe u dobivanju lakmusa
rokenrol|o (*glazb*) rokenrol, rock and roll; stil zabavne glazbe nastao u Americi u 1952. na bazi džeza
rokfort|o (*kul*) rokfor (roquefort); francuski meki ovčji sir sa zelenim gljivicama plijesni
rokok|o (*lik*) rokoko, smjer u umjetnosti druge polovine 18. st; ukrasni oblici, meke boje, kićenost
roku|o (*kem*) crvena boja koja se dobiva ekstrakcijom iz sjemenki orešana; upotrebljava se u prehrambenoj industriji; ~**arbo** = BIKSO
rol|o 1. uloga; 2. zadatak, dužnost; ~**i** glumiti, igrati neku ulogu, obavljati određenu dužnost, zadatak; ~**ulo** glumac u određenoj ulozi; **čef~ulo** glumac koji igra glavnu ulogu
Rom|o Rim, glavni grad nekadašnjeg Rimskog carstva, danas glavni grad Italije; ~**ano** rimlja-

nin; ~**ana** starorimski, romanski; ~**io** Rimsko carstvo; ~**iano** žitelj Rimskog carstva, rimljanin; ~**anigi** romanizirati; ~**anismo** romanizam, rimska civilizacija i svjetonazor; ~**anisto** romanist, stručnjak za romanske jezike
ROM* (*inf*) ROM, akronim engleskog 'read only memory' = nur legebla memoro – memorija samo za čitanje; memorija u kojoj se jednom upisani podaci više ne mogu mijenjati, već samo iščitavati
roma|o (*etn*) Rom, Ciganin
roman|o roman 1. (*knjiž*) dulji prozni pripovjedački oblik u kojem se prikazuju složeni procesi života; 2. (*pren*) uzbudljiv, zanimljiv splet događaja; ~**a** romanski, koji se odnosi na roman; ~**eca, ~eska** romaneskan, koji je poput romana; ~**isto** romanopisac
romanc|o romanca 1. (*knjiž*) sentimentalna lirskoepska pjesma; 2. (*glazb*) mala vokalna ili instrumentalna skladba lirskog karaktera, raspjevane melodike; nježna ljubavna pjesma; ~**aro** zbirka romanci
Romanč|o (*etn*) Romanč, pripadnik retoromanskog naroda u Švicarskoj; ~**a, reti~a** retoromanski (jezik)
Romand|o (*etn*) Romand, Švicarac francuskog jezičnog područja; ~**a** švicarski dijalekt francuskog jezika
romanik|a romanički, koji se odnosi na romaniku; ~**o** romanika 1. (*ling*) prvotni francuski jezik, od 10. do 15. st. od kojeg je nastao današnji francuski; 2. (*grad, lik*) stil u europskoj likovnoj umjetnosti od 10. do 13. st. s polukružnim lukom, bačvastim svodom i kockastim kapitelom u arhitekturi, te shematiziranim oblicima u kiparstvu i slikarstvu
romantik|a romantičan, koji je u duhu romantike; ~**o, ~ismo** (*knjiž, lik, glazb*) romantika, romantizam; europski umjetnički pokret, nastao potkraj 18. st. utemeljen na antiklasicizmu, individualizmu, isticanju osjećajnoga i potiskivanju racionalnog, kulta prirode, istočnjačke kulture i narodnih umjetnosti; ~**isto, ~ulo** romantik, romantičar
romantism|o = ROMANTIKISMO
romb|o¹ (*geom*) romb, kosokutni paralelogram jednakih stranica; ~**oido** paralelogram, kosi četverokut jednakih nasuprotnih stranica; ~**oida** romboidan, koji je sličan rombu
romb|o² **rombo~fišo** (*iht*) rombo, oblič (*Scophthalmus rhombus*), riba plosnatica iz por. plosnavki
romboedr|o (*geom*) romboedar, geometrijsko tijelo omeđeno sa šest rombova
romp|i (*tr*) razbiti, slomiti, prelomiti, polomiti, skrhati, prebiti, razrušiti, raskinuti, prekinuti; ~**o** prekid, raskid, obustava; ~**ado** rušenje, lomljenje, razbijanje; ~**ajfo, ~itažo** krhotina, odlomljeni dio; ~**ebla** lomljiv, koji se može slomiti; ~**iği** slomiti se, razbiti se, prekinuti se; ~**a, ~ema** krhak, lako lomljiv, osjetljiv na lom; ~**ita** slomljen, razbijen, skrhan; **de~i** odlomiti; **dis~i** razlomiti, raskidati, raskinuti, rasprsnuti; **dis~iği** razlomiti se, rasprsnuti se, raskomadati se; **el~iği** izbiti van; **en~i** obiti, provaliti, upasti razbijajući; **inter~i** prekinuti; **inter~o** prekid; **inter~ilo** (*el*) prekidač; **meminter~ilo** (*el*) automatski prekidač; **ne~ebla** nelomljiv; **ne~iğema** nepolomljiv; **seninter~a**

neprekidan; **tra~i** probiti; **cirkvit~ilo** (*el, teh*) prekidač strujnog kruga; **facil~a** lako lomljiv = ROMPIGEMA; **glaci~ilo** ledolamac; **ikon~isto** = IKONOKLASTO; **jur~i** prekršiti zakletvu; **kap~a** zabrinjavajući; **kol~a** vratoloman; **konstituci~o** prekršaj ustava; **kontinu~o** prekid kontinuiteta; **mar~iĝo** lom valova, nevera; **mur~ilo** katapult, ratni stroj za bacanje kamenja; **nuks~ilo** sprava za razbijanje oraha; **ond~ilo** lukobran; **rand~i** otkrnuti, oštetiti rub; **strik~anto** štrajkolomac; **šip~i** doživjeti brodolom; **nasukati se**; **šip~iĝo** brodolom; **šip~aĝo** olupina, podrtina; **šton~ilo** stroj za razbijanje kamenja; **tordo~i** izvinuti, iskrenuti

rombule|o* (*bot*) dugovača (*Romulea*) iz por. perunika

rond|o krug, kolo; ~**a** okrugao, obao; ~**e** okruglo, u krug; ~**aĝo** oblina; ~**eco** okruglost; ~**eto** 1. kružić, mali krug; 2. društvo, društvance; ~**igi** okružiti, zaokružiti; ~**iri** obilaziti, cirkulirati; *usp. giri, rundi, cirkuli; duon~o* polukrug; **lum~o** krug svjetla; **flu~o** = CIRKVITO; **rad~o** vanjski dio kotača; *usp. nabo, ringo*

rondaŭ|o (*knjiž*) rondo (rondeau), pjesma od 13 stihova s dvije rime i obveznim ponavljanjem prvih riječi poslije druge i treće strofe; shema: aabba – aabx – aabbx

rondel|o rondel 1. (*knjiž*) pjesma francuskog porijekla određenog oblika sa 13 stihova i dvije rime, te obveznim ponavljanjem prva dva stiha na kraju druge strofe i prvog na kraju treće; 2. (*glazb*) kompozicija u kojoj se glavni motiv često ponavlja

ronĝ|i (*tr*) 1. glodati, oglabiti, gristi, nagrizati; 2. (*pren*) žvakati, zubati, izjedati, podgrizati; ~**uloj** (*zoo*) glodavci (*Rodentia*)

ronk|i (*ntr*) hrkati, disati u snu uz hrapav šum; ~(**ad**) hrcanje

ronron|i (*ntr*) prestiti (o mački); *usp. špini, zumi*

ror|i (*ntr*) rikati, zavijati (o lavu, tigru); *v. bleki*

rorat|o* (*kat*) zornica, rana misa

rorkval|o = BALENOPTERO

ros|o (*met*) rosa, vodene kapljice nastale za vedrih noći kondenzacijom vodene pare na vodoravnoj površini; ~**as** rosi, pada rosa; ~**ero** kap rose; ~**umo** rosa, vlažni sloj na hladnim površinama; ~**ometro** rosometar, aparat za mjerenje količine rose; ~**opunkto** (*fiz*) rosište, kapljište, temperatura kondenzacije; **sun~o** = DROZERO

rosin|oj (*kul*) rozine, grožđice, suvice, cvebe, suho grožđe = SEKVINBEROJ, KORINTOJ

rosmar|o (*zoo*) morž (*Odobenus rosmarus*) morski sisavac iz istoimene porodice iz podreda perajara

rosmaren|o (*bot*) ružmarin, pravi ružmarin (*Rosmarinus officinalis*), grm iz por. usnača; aromatski igličasti listovi služe kao začim, za dobivanje eteričnog ulja i u medicini

rosoli|o* (*kul*) rosolija, rožoljo, liker od ružinih listica

rost|i (*tr, kul*) pržiti 1. A. pripremati hranu na masti ili na ulju; B. peći na ražnju, na gradelama; 2. na suho pržiti sjemenke (kavu, ječam); 3. jako grijati, paliti, žeci; *usp. baki, friti*; ~**ado** prženje, pečenje; ~**aĝo** pečenka; ~**ejo** pečenjarnica; ~**iĝi** pržiti se, ispržiti se; ~**ilo** roštilj, aparat za prženje; **sub~i** zapeci, zapržiti; **acid~aĝo** pečenka od mariniranog mesa; **krad~ilo** roštilj, gradele, željezna rešetka za

pečenje ribe ili mesa; **pan~aĝo** pekač, toster, naprava za prženje prepečenja; **pik~ilo** ražanj

rostbef|o (*kul*) rostbif (roastbeef), govede meso napola isprženo

rostr|o (*zoo*) surla, rilo, njuška, produžetak nosa nekih životinja u obliku trube; 2. (*bot*) = BEKO; 3. (*brod*) kljun na starinskim ratnim brodovima; ~**uloj** (*zoo*) rilaši (*Proboscideae*)

Rostr|oj Rostra, govornica u starom Rimu nakićena kljunovima zarobljenih brodova

rot|o 1. (*voj*) četa, vod; 2. grupa, skupina, 3. čopor, stado; ~**estro** (*voj*) vodnik, četovođa

rota rota, sedamnaesto slovo grčkog alfabeta

rotaci|i (*ntr*) rotirati, vrtjeti se, okretati se oko svoje osi; *usp. giri, turniĝi, ruliĝi*; ~**a** rotacijski, rotacioni; ~**o** rotacija, vrtnja, okretanje; ~**uloj** (*ent*) kolnjaci (*Rotifera*), najmanje mnogostanične životinje

rotang|o (*bot*) trskovača, rotang-palma (*Calamus rotang*), služi za izradbu košara i pokućstva

rotarian|o rotarijanac, član Rotari-kluba sastavljenog od predstavnika struka u pojedinim mjestima

rotator|o rotator 1. rotirajući predmet; 2. (*teh*) aparat za umnažanje kopija; 3. (*anat*) mišić obrtač, okretač

rotenon|o (*kem*) rotenon, vrsta insekticida

rotond|o (*građ*) rotonda 1. kružna ili polukružna građevina s kupolom; 2. kružna dvorana

rotor|o rotor 1. pokretni dio stroja čvrsto spojen s osovinom; 2. pokretni dio turbine, kompresora, sisaljke, hidromotora i sl.; 3. (*pom*) visok okomit valjak što se okreće oko svoje osi i služi umjesto jedra

rover|o rover, izviđač, skaut stariji od 17 god.

rovers|o (*odj*) rever 1. zavrtak; posuvraćeni, preokrenuti prsni dio ovratnika na kaputu; 2. sličan suvrtak na čizmama

roz|o (*bot*) ruža (*Rosa*) iz por. ruža; **akvo~o** = NIMFEO; **Alpa ~o** alpska ruža, popularni naziv za dvije vrste rododendrona; **cinama ~o** majska ruža (*R. majalis*); **Ĉinia ~o** kineska ruža (*R. chinensis*); **Damaska ~o** damašćanska hibridna ruža, (*R. x damascena*); **Kristnaska ~o** kukurijek božičnjak = NIGRA HALEBORO; **moska ~o** mošusna ruža (*R. moschata*); **penda ~o** alpska ruža, šumska ruža (*R. pendulina*); **porcelana ~o** porculanska ruža (*Etingera elatior*) = ALTA ETLINGERO; ~**a** ružin, ružičast; ~**a esenco** ružino ulje; ~**acoj** porodica ruža (*Rosaceae*); ~**ejo** ružičnjak, nasad ruža; ~**eto** ružica, mala ruža; 2. rozeta A. ukrasni motiv u obliku rascvjetane ruže; B. (*građ*) velik okrugao prozor s raznolikim ukrasima nalik na ružu, prozorska ruža; C. vrsta brušenog dragog kamena; D. kokarda, metalni znak ranga ili ordena; ~**iĝi** zacrvljenjeti se, zarumeniti se; ~**ujo** grm ruže; ~**kolora** ružičast; **hundo~o** pasja ruža, divlja ruža (*R. canina*); **musko~o** mahovinasta ruža (*R. centifolia* var. *muscosa*); **špruc~o** štrcaljka; **vent~o** ruža vjetrova

rozalinin|o (*kem*) rozalinin, derivat anilina, vrsta bojila za tekstil

rozari|o rozarij 1. (*vjer*) krunica, brojanica, čislo; 2. dugi niz intimno povezanih stvari; **trapreĝi ~on** izmoliti krunicu

roze|a* roza = ROZKOLORA

rozeol|o (*med*) rozeola, sitnopjegasti crveni osip
ru|ji (*tr*) namakati lan u vodu da se očisti od drugih tvari
ruan|a crvenkastosiv; *usp.* **beja**, **piga**; ~o (*zoo*) sivalj, čilaš, žerav, konj sa šarenim pjegama
Ruand|o (*geog*) Ruanda, država u ekvatorskoj Africi; ~ano (*ent*) Ruandanin
rub|o otpad, građevinski otpad, hrpa zemlje i šljunka, krhotine; ~a otpadni, nekorisni; ~afo smeće, otpad; ~ejo smetište; ~ujo posuda za smeće; **fer~o** staro željezo
ruband|o vrpca, traka 1. trak tkanine koji služi za podvezivanje; 2. odličje, trofej u obliku vrpce; 3. A. dio naprave za zvučno ili filmsko snimanje; B. vrpca kao podloga za strojno pisanje; ~eto vrpčica, mala vrpca; **čapel~o** vrpca za šešir; **eğ~o** obrubna vrpca; **izol~o** ljepljiva vrpca za izolaciju električnih žica; **kartoč~o** redenik, remen s džepovima za streljački naboj; **mezur~o** krojački metar, vrpca za uzimanje mjera; **štrumpo~o** = KRURZONO
rubašk|o* (*odj*) rubaška, rubačka, rubača, muška košulja bez ovratnika, bogato nabrana na prsima
rubekol|o (*orn*) crvenčač (*Erithacus rubecula*), mala ptica pjevica iz por. drozdova
ruben|o (*min*) rubin, dragi kamen, korund crvene boje
rubeol|o (*med*) rubeola, crljenac, virusna bolest s crvenim osipom, koji se najčešće preboli u djetinjstvu
rubetr|o (*orn*) smeđeglavi balić (*Saxicola rubetra*), ptica pjevica iz por. drozdova, koja boravi po kamenitim mjestima u gorju
rubij|o (*bot*) broč (*Rubia*) iz por. bročeva; **tinktura** ~o bojadisarski broč (*R. tinctorum*); iz podanka se dobiva crvena boja alizarin
rubidij|o (*kem*) rubidij 1. kemijski element, simb. Rb; 2. srebrnasta mekana kovina iz skupine alkalijskih kovina
rubl|o (*novč*) rubalj, ruska novčana jedinica od 100 kopjejk
rubrik|o rubrika 1. (*pov*) početna slova, natpisi, poglavlja tiskana crvenim slovima; 2. (*tisk*) odjeljak, stranica u novinama i časopisima u kojima se stalno prate zbivanja istog područja; 3. (*adm*) razdjel u tiskanici za upis podataka; 4. (*crkv*) dio teksta u liturgijskim knjigama tiskan crvenom bojom
rubus|o (*bot*) kupina, malina (*Rubus*) iz por. ruža; **arbusta** ~o obična kupina, crna kupina, kupinjača, crna jagoda (*R. fruticosus*), trnovit grm; **Ida** ~o malina (*R. idaeus*) = FRAMBUJO; ~bero boba, plod crne kupine
rudbekij|o (*bot*) pupavica (*Rudbeckia*) iz por. glavčika
rudiment|o rudiment 1. početni stadij, prvo iskustvo, prvi pokušaj; 2. (*anat*) zakržljao ostatak organa koji je izgubio svoju funkciju; 3. (*pren*) ostatak nečega što je prestalo postojati; ~a 1. početni, osnovni, prvobitni; 2. nerazvijen, neoblikovan, zakržljao, grub
rudr|o (*pom*) kormilo, krmilo, naprava za upravljanje brodom; ~i (*tr*) kormilariti; ~isto kormilar; ~orado kormilarsko kolo; ~ostango upravljačka poluga uređaja za kormilarenje
ruf|a¹ crvenožit, jako žut (o kosi)

ruf|o² (*brod*) = FERDEKDOMO
rufian|o* rufijan, svodnik, nitkov, lupež, hulja, pokvarenjak
rugbe|o (*sport*) ragbi, rugby; rukometno-nogometna igra jajolikom loptom
rugin|o (*med*) specijalni kirurški nož kojim se pokosnica odvaja od kosti; odvajач periosta
ruğ|a crven, rumen, rujan; (**R**)~a **Maro** Crveno more; ~o crvena boja; ~afo crvenilo, ono što je crveno; ~eta crvenkast; ~igi zacrveniti, činiti crvenim; ~igilo ruž za usne = RUĴO; ~iği pocrvenjeti, zacrvenjeti se; ~ulo crvenokožac; ~umi šminovati ružem; **infra~a**, **trans~a** infracrven; **flav~a** = RUFa; **maten~o** zora = AURORO; **sango~a** = SANGOKOLORA
ruin|o ruina, razvalina, ruševina; ~a ruševan, ruiniran; ~igi ruinirati 1. razoriti, razvaliti, oštetiti, pretvoriti u ruševinu; 2. upropastiti, uništiti, pokvariti; ~ig(**ad**)o razaranje, uništavanje; ~igema rušilački; ~iği ruinirati se, uništiti se, upropastiti se; ~iğo propast, slom, uništenje
ruj|o ruž, crvenilo za usne = RUĴIGILO
ruk!, ho ruk! ruk!, ho ruk!; uzvik za zajednički napor pri guranju
rukt|i (*ntr*) podrignuti se, podrigivati se, spontano istisnuti iz želuca plinove kroz usta; ~(**ad**)o podrigivanje
rukul|i (*ntr*) gukati = KVERI, KOLOMBUMI
rul|o 1. valjak, kotur, kolut; 2.rola, bala; 3. jaki nalet vjetrova na obalu = HULO; ~i (*tr*) kotrljati, koturati, valjati, uvijati, rotati; ~ado kotrljanje, koturanje, valjanje, uvijanje, rolanje; ~afo 1. ono što je uvijeno, savijeno; 2. (*kul*) savijača, rolada; ~igi učiniti da se nešto kotrlja, valja; ~iği kotrljati se, koturati se, valjati se, uvijati se; ~iğado kotrljanje, koturanje, valjanje; ~ilo kotačić, mali kotur, valjak; ~umi zaviti, uviti, omotati, smotati; **al~iği** dokotrljati se; **de~iği** otkotrljati se, odvaljati se, odroniti se; **ek~iği** zakotrljati se; **el~iği** iskotrljati se; **for~iği** otkotrljati se, nestati kotrljanjem; **kun~i** vitlati, kovitlati; **kun~(ad)** o (*inf*) istodobno odvijanje više kompjutorskih programa istim metodama; **preter~iği** prokotrljati se; **trans~iği** prekotrljati se; **draš~o** mlatilo; **fal~iği** pasti kotrljajući se; **glad~i** = KALANDRI; **foli~ozo** (*agr*) uvijesnost lista, virusna bolest krumpira; **plen~iği** (*zrak*) kompletni okretaj zrakoplova oko svoje osi; **printempo~afo** (*kul*) istočnoazijska savijača punjena povrćem i mesom; **skrib~afo** svitak pisanog teksta; **šose~ilo** = RULPREMADORO; **tekso~o** tkalački kotur; ~kurteno kapak od lima ili rogozine; ~levilo vitao, vitlo; ~štuparo pokretne stuba
rudal|o rolada 1. (*glazb*) trk, brz melodijski ukras; 2. (*kul*) rolat A. savijača, nadjeveni kolač; B. savijeno nadjeveno meso ili riba
rulet|o rulet, ruleta 1. okrugla pokretna ploča s izmjenično poredanim crnim i crvenim pregradama s brojevima; 2. hazardna igra na takvoj ploči
rum|o rum, alkoholno piće koje se dobiva destilacijom melase šećerne trske
Ruman|o (*etn*) Rumunji; ~io, ~ujo (*geog*) Rumunjska, zemlja u jugoistočnoj Europi
rumb|o¹ (*geog*) rumb, loksodroma, linija na Zemaljskoj kugli koja presijeca sve meridijane pod istim kutom

rumb|o² rumba (*glazb*) glazba i ples živog tempa podrijetlom s Kube, ali afričkih korijena
rumeks|o (*bot*) kiselica (*Rumex*) iz por. dvornika; neke vrste upotrebljavaju se kao povrće
rumen|o (*anat, zoo*) burag, prvi veći dio četverodijelnog predželuca preživača
rumor|o žagor, žamor, graja
rumstek|o (*kul*) ramstek, goveđi odrezak od stražnjeg dijela trupa
run|oj rune 1. staro germansko znakovno pismo s promjenjivim znakovima u uporabi; 2. stare narodne epske pjesme Karelaca i Finaca
runcinat|a (*bot*) perasto rascijepljen (list)
rund|o runda 1. (*sport*) A. dionica boksačkog meča, nakon koje slijedi jednodominutni odmor = RAUNDO; B. u atletici, motociklizmu i sl. jedan obilazak kružne staze; 2. (*žarg*) krug (u izbornoj aktivnosti, šetnji, narudžbi pića i sl.)
rung|o prečka, prečaga, poprečna šipka ili dužica na stolcima, stolovima, ljestvama i sl.; *usp.* **stego**
rupi|o¹ (*novč*) rupija, novčana jedinica u Indiji, Pakistanu i Burmi
rupi|o² (*med*) kožna bolest
rupt|i* prekinuti; *usp.* **rompi**, **interrompi**, **česigi**
rur|o = KAMPARO; ~**a** seljački
Rus|o (*etn*) Rus; ~**io**, ~**ujo**, ~**lando** (*geog*) Rusija, Ruska Federacija, europsko-azijska država; **blank~o** Bjelorus
rus|o* (*bot*) ruj (*Rhus*) iz por. rujeva
rusk|o (*bot*) veprina, veprinac, zalist (*Ruscus*) iz por. veprinovki; **oficina** ~**o** oštrolišna veprina, koštika (*R. aculeatus*) služi u medicini
rust|o hrđa, rđa 1. (*kem*) prevlaka na željezu koja nastaje djelovanjem kisika, vodene pare i soli; 2. (*bot*) nametnička biljna gljivica iz reda *Uredina-*

les; 3. (*bot*) biljna bolest koju izaziva ta gljivica, na listovima i stabljikama nastaju pjege s naslagama spora; ~**a** hrđav, zarda; ~**i** (*ntr*) hrđati, prekrivati se hrdom; ~**afo** talog hrde; ~**igti** zahrdati; ~**oimu-na**, ~**orezista** otporan na hrđanje; **sen~igi** ukloniti hrđu s nečega; **pokal~o** (*bot*) stadij razvoja acidija kod rđa
rustik|a rustičan, rustikalan, seljački, seoski; ~**o** (*građ*) rustika, zid od neklesana kamena s vanjske strane; ~**eco** rustičnost
rusul|o (*bot*) krasnica (*Russula*), rod gljiva klobučarki iz por. krasnica; mnoge su jestive
ruš|o (*odj*) riš, rub, obrub, nabrana traka na ženskim haljinama
rut|o (*bot*) ruta, rutvica (*Ruta*) iz por. rutvica; koristi se u pučkoj medicini; **gardena** ~**o** vrtna rutvica, petoprstica (*R. graveolens*); **kapro~o** = OFICINA GALGO; **muro~o** zidna slezenica (*Asplenium ruta-muraria*)
rutel|o (*iht*) rutela (*Rutilus*), rod slatkovodnih riba
Ruten|o (*etn*) Rusin, pripadnik rusinskog naroda
ruteni|o (*kem*) rutenij 1. kemijski element, simb. Ru; 2. srebrnastobijela, vrlo tvrda kovina slična platini
rutil|o (*min*) rutil, vrsta dragog kamena crvenkaste boje; titanski oksid, koristi se za dobivanje titana i bijele boje
rutin|o rutina, vještina, spretnost, izvježbanost, vičnost; ~**a** rutinski; ~**ulo** rutiner, čovjek koji se pri država rutine
ruz|a lukav, prepreden, podmukao; ~**i** (*ntr*) biti lukav, lukavo djelovati; ~**afo** lukavština; ~**(ec)o** lukavstvo, prepredenost, podmuklost; ~**ulo** lukavac, prepredenjak; **sen~a** prostodušan, naivan; **super~i** (*tr*) nadmudriti

S

s s; dvadeset i drugo slovo esperantske i dvadeset i četvrto slovo hrvatske abecede; ~o naziv slova s

sabadil|o* (*bot*) sabadilja (*Sabadilla officinalis*), otrovna biljka iz por. ljiljana; prah od sjemenki služi kao insekticid

sabat|o subota, šesti dan u tjednu između petka i nedjelje

sabek|o (*glazb, pov*) sabek, trokutasti žičani instrument starih hebreja

sabelik|o (*bot*) kelj (*Brassica oleracea var. sabellica*) = KRISPA BRASIKO, SAVOJBRASIKO

saben|o (*etn, pov*) Sabinjanin; indoeuroski prastanovnik srednje Italije, kojeg su Rimljani podvrgli svojoj vlasti ratovima ili ženidbama

sabin|o (*bot*) glušak, smrič, planinska borovica, planinska somina, smrdljiva borovica, varinac (*Juni-perus sabina*), mediteranski grm iz por. čempresa

sabir|o* (*ling, pov*) sabir, komunikacijski jezik sredozemnih luka; mješavina arapskog, francuskog, talijanskog, grčkog i drugih jezika

sabl|o (*min*) pijesak 1. jednoliko sitno zrnje nastalo prirodnim drobljenjem stijena; 2. (*med*) sitni kamenci u organu; ~a pješčan, pjeskovit; ~afo sprud, prud, pješčani nanos; ~ejo pješčara; ~ero zrno pijeska; ~ujo 1. pješčana ura; 2. pješčanik; ~obano pješčane kupke; ~okolora koji je boje pijeska; ~opetro, ~oštono (*geol*) pješčenjak, sedimentna stijena nastala sljepljivanjem zaobljenih zrnaca kremenata mineralnim cementom; ~oštormo pješčana oluja; flu~o tekući pijesak; sur~iği iskraciti se na pijesak

sabord|o* (*pom*) prozorčić sa strane broda, obično okrugao

sabot|i (*tr*) sabotirati, ometati, sprečavati, namjerno blokirati rad; ~ado sabotiranje; ~afo sabotaža; ~ulo saboter

sabr|o sablja, hladno oružje s iskrivljenom oštricom i drškom, koje se u koricama pripasuje o lijevi bok; ~i (*tr*) udariti sabljom; ~ingo korice za sablju

sabur|o (*med*) 1. bijela sivkasta naslaga na jeziku; 2. nečistoća u želucu

sacer|o* (*ent*) kotrljan (*Scarabeus sacer*), kornjaš iz potporodice truležara

sacerdot|o (*kršč*) svećenik, duhovnik; ~a svećenički

sadhu|o (*vjer*) sadu, sadhu, asket, trapljenik, isposnik u Indiji

sadism|o sadizam, perverzija u kojoj se spolno zadovoljstvo postiže nanošenjem boli, zlostavljanjem i mučenjem spolnog partnera; 2. uživanje, naslađivanje tuđim mukama

sadist|o sadist; ~a sadistički

saduke|o (*pov*) saducej; pripadnik vjersko-političke stranke u posljednjem razdoblju židovske državne samostalnosti u vrijeme Isusova, konzervativne u tumačenju Mojsijevih zakona

safar|o* (*isl*) safer, drugi mjesec muslimanskog kalendara

safari|o* safari, organizirani posjet afričkim nacionalnim parkovima i istraživačko-lovačka ekspedicija

safen|o (*anat*) safena, vena od nožnih prstiju do bedra

safir|o (*min*) safir, dragi kamen korund, najčešće modre boje

safism|o sapfizam, lezbijska ljubav, nenormalna ljubav žene prema ženama

šafan|o 1. (*bot*) pravi šafan, vrtni šafan (*Crocus sativus*) iz por. perunika; 2. (*kul*) šafan, žuti začinski prah dobiven mljevenjem njuški tučka pravog šafana; ~a šafanov, šafanski; ~i (*tr*) začiniti šafanom

sag|o strijela 1. drvena šipka s metalnim šiljkom koja se kao metak primitivnog lovnog i ratnog oružja odapinje lukom; danas je u modernoj izradbi sportski rekvizit i vojno oružje za namjensku uporabu; 2. oznaka za smjer kretanja; 3. ono što oblikom podsjeća na strijelu; ~i (*ntr*) baciti se, bacati se kao strijela; ~eto strelica, strelčića; (**S**)~isto = SAGITARIO; ~ujo tuljac, torba za strijele; ~oforma (*bot*) streličast (list); al~i odapinjati, odapeti strijelu; fulmo~oj (*mit*) Jupiterove munjevite strijele

saga|o (*knjiž*) saga, skandinavska narodna pripovijetka o životu povijesnih likova i mitoloških bića

sagac|a pronicav, oštrouman, domišljat, bistar; ~e oštroumno, domišljato; ~eco bistrina, oštroumnost, pronicljivost, domišljatost

sagin|o* (*bot*) čvorika (*Sagina*) iz por. klinčića

sagital|a (*anat*) sagitalan, usporedno ravan sa srednjom osovinom

sagitari|o (*bot*) strelica (*Sagittaria*) iz por. žabočunski; akvarijska biljka; **sagfolia** ~o streličastolisna strelica, vragolić (*S. sagittifolia*)

Sagitari|o Strijelac 1. (*astr*) zvijezde na južnoj nebeskoj hemisferi (Sagittarius); 2. zodijački znak od 22. studenoga do 21. prosinca

sago|o (*kul*) škrob dobiven iz srčike sago-palme; ~arbo, ~palmo 1. (*bot*) sago-palma (*Metroxylon sagu*), služi za dobivanje škroba; 2. (*bot*) sago-palma (*Cycas circinalis*) iz koje se također dobiva škrob

saĝ|a pametan, mudar, uman, razuman, razborit; ~e pametno, mudro, razumno, razborito; ~o pamet, um, razum, razbor; ~i (*ntr*) biti pametan; ~eco mudrost, razumnost, razboritost; ~igi urazumiti, opametiti (nekoga); ~iĝi opametiti se; urazumiti se, postati pametan, mudar; ~ulo mudrac, umnik; ~umi mudrovati, pametovati; **mal~a** glup, bedast, blesav, budalast; **mal~e** glupo, bedasto; **mal~(ec)o** glupost, blesavost, bedastoća; **mal~aĝo** budalaština; **mal~igi** izluditi nekoga, učiniti glupim, bedastim; **mal~iĝi** zaglupjeti, poblesaviti; **mal~ulo** budala, glupan, bedak, bena

sahib|o sahib 1. (pov) 1. A. u početku islamske ekspanzije naziv za sve muslimane; B. kasnije, ugledan, bogat čovjek; 2. u Indiji počasna titula i naziv za bijelca

sajmiri|o (*zoo*) vjeveričji majmun (*Saimiri*), rod malih majmuna

sak|o vreća, torba, kesa; ~aĝo pokornička, isposnička haljina; ~eto vrećica; ~oforma koji ima oblik vreće; **du~o** dvanjke, bisage; **en~igi** staviti u vreću, torbu; **almoz~o** prosjачka torba; **čas~o** lovačka torba; **dormo~o** vreća za spavanje; **dorso~o** naprtnjača, ranac, telećak, tornistar, ruksak; **fel~o** miješ, mješina od kože ili ovce (obično za tekućinu); **kovril~o** navlaka za krevetni pokrivač, šlifer; **kusen~o** jastučnica, navlaka za jastuk; **lit~o** = DORMOSAKO; **man~eto** ženska ručna torbica; **sel~o** jahaća torba, torba za bicikle ili motocikle; **vojaĝ~o** putna torba; **pak~o**, **pošto~o**, **polen~o**, **spermo~o**, **spor~o**, **testik~o**

sakar|o¹ (*bot*) šećerna trska (*Saccharum*) iz por. trava; **oficina ~o** obična šećerna trska (*S. officinarum*)

sakar|o² sahar-; element grčkog podrijetla, u složenicama znači, šećer, slador; ~azo (*kem*) saharaza, enzim koji hidrolitički cijepa saharozu na glukozu i fruktozu; ~idoj (*kem*) šećeri, skupina u vodi topljivih ugljikohidrata; ~ozo saharoza, prirodni disaharid sastavljen od glukoze i fruktoze; šećer iz šećerne repe ili šećerne trske; ~ometro saharometar, sprava za mjerenje količine šećera u rastopinama; **di~ido**, **tri~ido**, **poli~ido**, **heteropoli~ido**, **homopoli~ido**, **mono~ido**, **mukopoli~ido**

sakarin|o (*kem*) saharin, benzosulfimid, umjetno sladilo bez kalorija, mnogo slađe od šećera

sake|o (*kul*) sake, japansko vino ili rakija od riže

sakr|o (*anat – os sacrum*) križa, područje donjeg dijela kralježnice i križne kosti u čovjeka; ~a križni, koji se odnosi na križa

sakr|i (*ntr*) psovati, proklinjati, kleti, huliti; ~aĝo psovka, kletva

sakral|a sakralan, svet, posvećen, pomazan, nepovredljiv; ~igi sakralizirati, posvetiti = SANKTIGI, KONSEKRI

sakrament|o (*kat*) sakrament, vidljiv obredni znak kojim se daje nevidljiva milost i unutrašnje posvećenje; ~a sakramentalni

sakrari|o* (*kat*) sakrarij 1. (*pov*) mjesto gdje su se u rano kršćansko doba čuvali sveti predmeti namijenjeni kultu; 2. danas slivnici u sakristiji ili u blizini oltara u kojih se slijeva voda nakon pranja posvećenog posuda

sakrilegij|o (*vjer*) sakrilegij, svetogrđe, bogohuljenje,

oskvrnuće, skvrnavljenje; ~a sakrilegijalan, sveto-grdan, bogohulan, bezbožan; ~i (*ntr*) oskvrnuti, okaljati, opoganiti, uprljati, profanirati

sakristi|o (*grad, crkv*) sakristija, oblaćionica, prostoriya uz crkvu ili unutar crkve u kojoj se drže stvari potrebne za bogoslužje; ~ano crkvenjak, sakristan, zvonar

saks|o (*etn*) Sas, Saksonac; ~a saski; (S)~io, (S)~ujo (*geog*) Saska, pokrajina u Njemačkoj

saksifrag|o (*bot*) kamenika (*Saxifraga*) iz por. kamenika

saksikol|o (*orn*) batić (*Saxicola*), ptica pjevica iz por. drozdova

saksofon|o (*glazb*) saksofon, puhaće limeno glazbalo široke konične cijevi svinute poput lule

sakur|o (*bot*) zajedničko ime za više vrsta prunika, vrste: *Prunus subhirtella*, higan-prunika, proljetna trešnja; *P. x yedoensis*, tokijska hibridna prunika

sal|o sol; natrijev klorid, slani bijeli mineral koji se dodaje hrani; ~a slan; ~i (*tr*) soliti, posoliti, začiniti solju; ~aĝo posoljene namirnice za konzerviranje; ~eco slanost, slanoća, salinitet; ~ejo solana; ~eta, ~gusta slankast; ~igi pretvoriti u sol; ~akvo rasol, salamura; **el~igi** izlučiti sol; **sen~a** neslan; **kuir~o** kuhinjska sol; **mar~o** morska sol; **rok~o**, **min~o** kamena sol; **odor~oj** mirisne soli

salajr|o (*ek*) plaća, stalna novčana naknada za rad u određenom vremenskom razdoblju; ~i (*tr*) davati plaću, plaćati za određeni rad; ~ulo službenik s redovitom plaćom; **krom~o** izvanredni dohodak, honorar; **super~o** doplatak, dodatak na plaću; **tag~o** dnevnic; **hor~o** satnica, plaća po satu rada

salam|o (*kul*) salama, suhomesnati proizvod od gusto nabijena nadjeva u crijevu

salamandr|o (*zoo*) daždevnjak, salamander (*Salamandra maculosa*), vodozemac iz roda daždevnjaka; ~edoj porodica daždevnjaka (*Salamandridae*)

salangan|o (*orn*) čiopica (*Callocalia*), južnoazijska ptica

salat|o (*kul*) salata, hladno jelo od povrća koje se jede kao prilog glavnom jelu ili kao desert; ~ujo salatara, zdjela za salatu; **frukto~o** voćna salata [*opaska*: ne brkati riječ salato s **laktuko** (zelena salata)]

sald|o (*fin*) saldo, razlika između zbroja prometa na dugovnoj i zbroja prometa na potražnoj strani računa; ~i (*tr*) saldirati, napraviti saldo; ~ado saldiranje

salik|o (*bot*) vrba (*Salix*), iz por. vrba; ~a vrbov; ~acoj vrbe (*Salicaceae*) porodica dvosupnica s dva roda: vrba i topola; ~aĝo predmet ispleten od vrbova pruća; ~ejo vrbik; ~(il)ato (*kem, farm*) salicil, salicilna kiselina; **Babilona ~o** žalosna vrba (*S. babylonica sin. S. pendula*); **blanka ~o** bijela vrba (*S. alba*); **herbeca ~o** sitna vrba, vrbica (*S. herba-cea*); **kapra ~o** vrba iva (*S. caprea*); **plor~o** = BABILONA ~o; **purpuršela ~o** vrba rakita (*S. purpurea*); **reta ~o** mrežatolisna vrba (*S. reticulata*)

salikar|o (*orn*) potočarka (*Salicaria*) vodena ptica

salikari|o (*bot*) purpurna vrbica (*Lythrum salicaria*)

biljka vlažnih livada iz roda vrbica

salikok|o (*zoo*) salikok, kozica, škamp, norveški rak, ime za sve male morske rakove

salikorni|o (*bot*) caklenjača (*Salicomia*) iz por. lo-bodnjača; **mola** ~o caklenjača, jednogodišnja omaga, šćulac (*S. europaea*), služi kao povrće

saliv|o (*fiziol*) pljuvačka, slina; ~a slinav; ~i (*ntr*) sliniti, izlučivati slinu; ~iga koji tjera na pljuvanje; ~umi (*ntr*) baliti, izlučivati previše pljuvačke; ~tuko opršnjak, siperak, bavarin

salm|o (*iht*) losos (*Salmo salar*), vrsta lososa s ružičastim mesom, koji žive u moru, a mriješte se u rijekama

salmis|o (*kul*) salmis, vrsta ragua od unaprijed kuhanih komada mesa

salmon|o (*iht*) pastrva (*Salmo*), rod riba iz por. pastrvki u koju spadaju losos i pastrva; ~edoj porodica pastrvki (*Salmonidae*); ~oformaj red pastrvki (*Salmoniformes*)

salmonel|o (*bakt*) salmonela, rod patogenih štapićastih bakterija koje uzrokuju crijevnu zarazu; ~ozo (*med, vet*) salmoneloza, crijevna zarazna bolest uzrokovana salmonelom

salon|o salon 1. gostinjska soba u stanovima; 2. dvorana, reprezentativna prostorija; 3. (*pom*) najveća prostorija na brodu; 4. reprezentativna izložba likovnih umjetnika; 5. naziv uglednih bogato uređenih uslužnih lokala (modni, frizerski, kozmetički salon); 6. kazališni salon; ~a salonski; **frizo**~o frizerski salon

salp|o (*iht*) salpa, šalpa (*Box salpa*) rod jestivih morskih riba koštunjača iz por. ljuskavki; ~uloj (*Thaliacea*) razred riba koštunjača u koji spada salpa; ~oreto salpara, mreža stajačica kojom se love salpe

salpetr|o (*kem*) salitra, dušična kiselina alkalijskih i zemnokalijskih kovina, služi kao umjetno gnojivo i za proizvodnju baruta; **Čilia** ~o čilska salitra

salping|o (*anat*) jajovod = UTERA TUBO; ~ito (*med*) salpingitis, upala jajovoda; **oto**~o (*anat*) Eustahijeva truba, ušna cijev koja spaja unutarnje uho sa ždrijelom

salsol|o (*bot*) solnjača (*Salsola*) iz por. loboda; **kalia**~o kalijeva solnjača, soljanka, caklinica, bodljikava solnjača (*S. kali*) jestiva biljka

salt|i (*ntr*) skočiti, skoknuti, skakati; ~o skok; ~a skakački; ~e u jednom skoku, skokom, hitro; ~adi skakati, poskakivati (stalno ili opetovano); ~ado skakanje; ~egi napraviti veliki skok; ~eti skakutati, poskakivati; ~igi činiti da netko ili nešto skače; ~otabulo odskočna daska; **al**~i doskočiti, doskakati; **de**~i odskočiti; **dis**~i razletjeti se, raspršiti se; **dis**~igi rastrgnuti; **ek**~i naglo skočiti, skoknuti; **el**~i iskočiti; **el**~ulo skorojević, skorotek, parveni; *usp.* **novričulo**, **parvenuo**; **en**~i uskočiti; **for**~i iskočiti, skokom nestati; **re**~i odskočiti, odskakivati; **re**~o odskok; **trans**~i preskočiti; **flanken**~i skočiti u stranu; **morto**~o smrtni skok, *salto mortale*, skok pri kojem se tijelo prevrće u zraku; **ondre**~o zapljuskivanje = SURFO; **šnur**~i skakati preko konopa (dječja igra); **long**~o skok u dalj; **stango**~o skok s motkom

saltier|o vrpca ili ukrasni lančić koji se nosi oko vrata i koji visi šiljasto na prsima

salubr|a (*med*) ljekovit, zdrav, blagotvoran, koji pogoduje zdravlju = SANIGA; ~eco salubritet, ljekovitost, blagotvornost; **publika** ~eco javno zdravstvo; ~igi učiniti zdravim (neko mjesto, kraj); **ne**~a nezdrav (u ekološkom smislu)

salut|i (*tr*) pozdraviti; ~a pozdravni; ~e u znak pozdrava; ~o pozdrav; ~adi pozdravljati; ~ado pozdravljanje; **kap**~i pozdraviti kimanjem glave; **klin**~i pozdraviti naklonom tijela; **man**~i rukovati se; ~on! zdravo!

salv|o (*voj*) salva, plotun, počasna paljba

salvarsan|o (*farm*) salvarsan, lijek protiv sifilisa

salvi|o (*bot*) kadulja, slavlulja, žalfija (*Salvia*) iz por. usnača; **oficina** ~o ljekovita kadulja, kuš, mirisava kadulja, žalfija (*S. officinalis*) služi u medicini i kao začim

salvini|o* (*bot*) nepačka, vodena paprat (*Salvinia*) iz istoimene porodice

sam|a isti, jednak; ~e isto, jednako; ~o ono što je isto, jednako; ~eco jednakost, istovjetnost; **mal**~a nejednak, različit, neistovjetan; **mal**~eco nejednakost, različitost, neistovjetnost; **tut**~a sasvim jednak; ~ağulo vršnjak; ~ideano istomišljenik; ~senca istoznačan, koji je istog značenja; ~tempulo suvremenik

samar|o (*bot*) perutka, krlati ili okriljeni suhi plod nepucavac; **du**~o dvokrilni plod javora

samari|o (*kem*) samarij 1. rijetki kemijski element iz skupine lantanoida simb. Sm; 2. sivobijeli metal, rabi se za specijalna stakla, kao katalizator, te u elektronici i keramici

samaritan|o* samaritanac, milosrdan čovjek koji pomaže ljudima u nevolji

samb|o (*glazb*) samba, brazilski pokladni narodni ples afričkog podrijetla

sambuk|o (*bot*) bazga, zova (*Sambucus*) iz por. bazgovki; **blua** ~o plava bazga (*S. caerulea*); **grapola** ~o, **ruğa** ~o crvena bazga, crvena zova, planinska bazga (*S. racemosa*); **herba** ~o zeljasta bazga, ab-dovina (*S. ebulus*) = EBULO; **nigra** ~o crna bazga, crna zova, zova (*S. nigra*); ~a bazgov

same|o = LAPONO

samg|o (*vjer*) šramanska budistička općina

samhit|o* zbirka veda, svetih knjiga brahmana pisanih sanskritom

Samo|o (*geog*) Samoa, država u istoimenoj otočnoj skupini u Tihom oceanu; ~ano (*etn*) Samoanac

samojed|o (*etn*) Samojed, pripadnik samojedskog naroda u Sibiru

samol|o (*bot*) opojan (*Samolus*) iz por. jaglaca; trajna obalna i vodena biljka

samovar|o samovar, ruski čajnik

samp|o* (*mit*) sampo, čudotvorni mlin iz finskih legendi

sampan|o (*brod*) sampan, kineski čamac s jednim veslom na krmi

sampl|o sampl, obrazac, uzorak, muštra, ogledni primjerak proizvoda

samum|o (*met*) samum, suh i vruć pustinjski vjetar koji nosi pijesak

samuraj|o (*pov*) samuraj, povlaštena kasta vitezova u feudalnom Japanu

san|a zdrav, čio, čil; ~o zdravlje; ~i (*ntr*) biti zdrav = BONFARTI; ~iga ljekovit = KURACA, SALUBRA; ~igi ozdraviti, činiti zdravim; ~iği ozdravjeti, postati zdrav; ~ulo zdrava osoba; ~stato zdravstveno stanje; **mal**~a bolestan; **mal**~o bolest; **mal**~i (*ntr*) bolovati, biti bolestan; **mal**~eca bolan; **mal**~ema boležljiv; **mal**~eto boljetica, lagano oboljenje;

mal~iga koji uzrokuje bolest; **mal~iği** razboljeti se, postati bolestan; **mal~ulo** bolesnik; **mal~ulino** bolesnica; **mal~ulejo** bolnica = HOSPITALO **nere~igebila** neizlječiv; **re~igi** izliječiti nekoga; **re~iği** ozdravjeti; **re~igilo** = MEDIKAMENTO; **dormomal~o** bolest spavanja; **flavmal~o** žutica = IKTERO; **gruzmal~o** bolest kamenaca u pojedinim organima = LITIAZO; **marmal~o** morska bolest; **mortmal~a** smrtno bolestan; **štonmal~o** = GRUZ-MALSANO, LITIAZO; **veturmal~o** putna bolest

sanatori|o (*med*) sanatorij, lječilište

sandal|o sandala, lagana ljetna obuća od jednostavna poplata i remenja

sandarak|o (*kem*) sandarak, biljna smola koja se dobiva iz ozlijeđene kore australske vrste čempresa *Callitris endlicheri*; služi za pripravljanje firnisa, kita, lakova, flastera i za kađenje

sandov|o (*zrak*) elastični kabel za lansiranje letjelice

sandr|o (*iht*) smud (*Stizostedion lucioperca*) veća riječna riba iz por. grgeča

sandvič|o (*kul*) sendvič, jelo od dva složena komada kruha s maslacem, šunkom, sirom i dr.; **~eto** isto jelo s jednim komadom kruha

sang|o (*fiziol*) krv, crvena tekućina koja kola krvnim žilama; **~a** krvni, krvav; **~i** (*ntr*) krvariti; **~ado** krvarenje; **~oglobeto** krvno zrnce; **~ogrupo** krvna grupa; **~okolora** koji je boje krvi; **~ovazo** = ANGIO; **~adulto** rodoskrvnuće, incest = INCESTO; **~avida**, **~soifa** krvoločan, krvožedan; **~kolbaso** (*kul*) krvavica; **malvar~a** hladnokrvan; **malvar~e** hladnokrvno; **pur~a** čistokrvan, rasni; **sam~a** istokrvan, koji je iste krvi; **var~a** toplokrvan; **varmeg~a** temperamentan, koji je vruće krvi

sangri|o (*kul*) sangrija, zasladoeno crno vino s dodatkom voća i mirisnih začina; španjolsko piće

sangvin|a sangviničan, razdražljiv, emocionalan, vatrean

sangvin|o (*lik*) sangvina, 1. crvena kreda za crtanje; 2. crtež takvom kredom

sangvisorb|o (*bot*) krvara, oskorušica (*Sanguisorba*, *sin. Poterium*) iz por. ruža; **oficina ~o** velika krvara (*S. officinalis*); **eta ~o** mala krvara (*S. minor*)

sanik|o (*bot*) milogled, zdravčica (*Sanicula*) iz por. štitarki; **Europa ~o** europski milogled (*S. europaea*); koristi se u pučkoj medicini

sanitaci|o* (*med*) zdravstvena služba, sanitarna služba = SANITARA SERVO

sanitar|a (*med*) sanitarni, zdravstveni; **~a servo** zdravstvena služba

sankci|o sankcija 1. odobrenje koje viša vlast daje na odluku niže vlasti; 2. (*prav*) A. potvrda pravnog akta; B. mjere koje se primjenjuju prema prekršitelju pravne odredbe; C. dio pravne odredbe koji određuje pravne posljedice njezine povrede; **~i** (*tr*) sankcionirati, zakonski potvrditi, ozakoniti

sankt|a svet, bezgrešan, koji je bez grijeha; **~ažo** svetinja; **~eco** svetost; **~eji** svetište; **~igi** posvetiti; **~ulo** svetac; **~figuro** = IKONO; **~oleo** sveto ulje; **~olei** (*tr*) pomazati, dati pomazanje; **~oleado** sveto pomazanje; **~oleito** pomazanik; **~promeso** zavjet = VOTO; **~restažo** relikvija, sveti ostaci; **mal ~igi** oskvrnuti = PROFANI; **mal~igo** oskvrnuće; **plej~a** presvet, sesvet; **re~igi** ponovno posvetiti (nešto oskvrnjeno)

Sankta Luci|o (*geog*) Sveta Lucija, otok i država u Malim Antilima

sankulot|o* (*pov*) sankilot (sans culotte), krajnji revolucionar, gorljiv rodoljub u doba Francuske revolucije

San Marino (*geog*) grad i država na obroncima Apennina u Europi

sanpaūli|o (*bot*) afrička ljubica, santpaulija (*Saint-paulia*) iz por. ramondija

sansevier|o (*bot*) sansevijerija (*Sansevieria*) iz por. zmajevaca

sanskrit|o (*ling*) sanskrt; klasični indoeuropski jezik indijske književnosti i današnji obredni brahmanški jezik, te jezik književnosti i znanosti kodificiran u IV. st.

santal|o (*bot*) sandal-drvo (*Santalum*) iz por. sandalovki; **blanka ~o** bijelo sandal-drvo, bijeli sandal (*S. album*), služi za izradbu manjih rezbarenih predmeta; **~ino** (*kem*) sandalin, bojilo koje se dobiva iz sandalovine

santolin|o (*bot*) svetolin, santolina (*Santolina*) iz por. glavčika; **etcipresa ~o** mirisni svetolin, santolina, svetolin bakuk (*S. chamaecyparissus*)

santonik|o* (*bot*) morski pelin, santonika (*Artemisia caerulescens*), ljekovita biljka s muljevitim obala Jadranskog mora

Sao Tome|o kaj Principe|o (*geog*) Sveti Toma i Principe, otočna država u Gvinejskom zaljevu pred zapadnom obalom Afrike

sap|o (*kem*) sapun, sredstvo za pranje; **~a** sapunski; **~i** (*tr*) prati sapunom; **~eca** sapunast; **~igi** praviti sapun; **~ujo** kutija za sapun; **~umi** sapunati, trljati vlažnim sapunom; **~arbo** (*bot*) = SAPINDO; **~flokoj**, **~šaum** sapunica; **~herbo** (*bot*) = SAPONARIO; **orienta ~herbo** (*bot*) = PANIKLA GIPSOFILO; **~štano** = STEATITO; **šaum~o** šampon, pjenasti sapun; **šmir~o** sapun za grubo pranje; **tualet~o** toaletni sapun; **~veziko** mjehur od sapunice

sape|o (*voj*) sapa 1. podzemni hodnik radi približavanja opkoljenoj tvrđavi ili neprijateljskim rovovima; 2. rov ispod zida s ciljem da ga se sruši; **~i** (*tr*) rovati, rovariti, potkopavati, rušiti; **~isto** saper, miner, kopač rovova, vojnik inženjerskih jedinica

sapek|o (*novč*) sapek; novčić male vrijednosti na Azijskom istoku

saper|o = SAPEISTO

sapf|a (*pjes*) sapfički, koji se odnosi na starogrčku pjesnikinju Sapho; **~a strofo** sapfička katica

sapind|o (*bot*) sapunjavac (*Sapindus*) iz por. sapunjavki; **~arbo** pravi sapunjavac (*S. saponaria*) čiji se osušeni plodovi često koriste kao sapun

saponari|o (*bot*) sapunjača, sapunika (*Saponaria*) iz por. karanfila; **ocimoida ~o** bosiljkolika sapunika (*S. ocymoides*); **oficina ~o** obična sapunika (*S. officinalis*) ljekovita vrsta

saponin|o (*kem*) saponin, glikozid koji s vodom daje pjenu

sapor|o okus, osjetilo kojim se doživljuje osjet hrane i pića; **~i** (*ntr*) imati okus = GUSTI

sapot|o (*bot*) 1. sapodila, sapodilja (*Manilkara zapota*) iz por. gutaperkovki; mliječni sok stabla služi kao sirovina u proizvodnji gume za žvakanje; 2. jestiva boba sapodilje; **~acoj** gutaperkovke (*Sapotaceae*)

sapr|o (*ekol*) gnjilež, trulež, trulina, neživa organska tvar; ~**a** gnjio, truo; ~**ofitoj** saprofiti 1. (*bot*) heterotrofne biljke (*gljive*), hrane se neživom organskom hranom; 2. (*bakt*) saprofitne bakterije; ~**ozoo** (*bakt*) saprozoa, protozoa koja živi u trulim organskim tvarima

sapropel|o (*min*) sapropel, talog od organizama u raspadanju koji se javlja na dnu voda stajačica

saraband|o (*glazb, pov*) sarabanda, polagani dostojanstveni patetični ples u trodobnoj mjeri iz 16.-17. st.

saracen|oj (*pov*) Saraceni 1. naziv za Arape u Španjolskoj; 2. u doba križarskih ratova naziv za muslimane uopće

saraceni|o (*bot*) saracenijska (*Sarracenia*) iz por. saracenijska

sarafan|o (*odj*) sarafan 1. (*etn*) dio ruske narodne nošnje; 2. gornji dio ženske odjeće bez rukava, s dubokim izrezom po uzoru na rusku narodnu nošnju

sarak|o (*bot*) saraka (*Saraca*) iz por. leptirnjača

sarcin|o (*bakt*) sarcina, rod kuglastih eubakterija

sard|o (*etn*) Sardinac, stanovnik otoka Sardinije; (**S**)~**io**, (**S**)~**ujo** (*geog*) Sardinija

sardan|o (*glazb*) sardana, katalonsko kolo, izvodi se uz pratnju ansambla narodnih instrumenata

sardel|o sardina, konzervirana sardela

sardin|o 1. sardina, konzervirana sardela; 2. sardela, srdjela, vrsta sitne morske plave ribe iz por. sleđeva = PILČARDO

Sardinij|o = SARDIO

sardon|a sardonijan, podrugljiv, zajedljiv, ciničan, zlorad; ~**a rido** sardonijan smijeh; ciničan, grčevit, gorak, usiljen smijeh (kao što ga izaziva "Sardonia herba", trava sa Sardinije)

sardoniks|o* (*min*) sardoniks, poludragi višebojni prugasti kamen

sargas|o (*bot*) sargaso (*Sargassum*), smeđa alga brojnog roda iz Sargaškog mora

sari|o (*etn*) sari, indijska ženska tradicionalna nacionalna odjeća: dugačak komad jarko obojene svile ili pamučne tkanine koji se omotava oko tijela, preko glave ili ramena

sark|i (*tr*) plijeviti, pljeti, guliti ili iskapati travu iz usjeva i nasada; ~**ilo** grablje; *usp.* **hojo**; ~**indafo** pljeva; **el~i** 1. isplijeviti 2. (*tisk*) ukloniti, odstraniti, ispraviti tiskarske pogreške

sarkasm|o sarkazam, zlobna poruga; zajedljiva, pakosna ironija; ~**a** sarkastičan, zajedljiv

sarkofag|o sarkofag, grob s poklopcem izduben u komadu kamena ili izrađen od druge građe, koji se ne zakapa u zemlju, već se u njega polaže leš ili lijes

sarkokarp|o* (*bot*) sarkokarp 1. mesnati mezokarp; 2. vrsta ploda slična jagodi

sarkom|o (*med*) sarkom, zloćudni tumor vezivnog tkiva, koji brzo raste i metastazira; ~**ozo** sarkomoz

sarkopoteri|o* (*bot*) trnovita oskorusica (*Sarcopoterium spinosum*) grm iz por. ruža

sarkopsil|oj (*ent*) sarkopsili (*Sarcopsylla*), vrsta tropskih kukaca koji odlažu jaja u kožu sisavaca i time stvaraju čireve = ČIKOJ

sarkopt|o (*ent*) šugarac, svrabac (*Sarcoptes*), nametnička grinja

sarm|o* (*kul*) sarma, jelo od mljevena mesa, riže i začina uvijeno u listove kiselog kupusa

sarmat|o (*pov*) Sarmat; (**S**)~**io**, (**S**)~**ujo** Sarmatija, zemlja koja je prije dolaska Slavena obuhvaćala istočnu Europu

sarment|o (*bot*) mladica, lozica; dugački izdanci pomoću kojih se biljke šire; *usp.* **rebo**

sarong|o (*odj*) sarong; polinezijaska odjeća slična suknji, dugačak komad tkanine obavijen oko tijela, povezan u struku ili iznad grudi; nose ga i žene i muškarci

sarotamn|o* (*bot*) zečja zanovijet, lakotnik, zečjak (*Cytisus scoparius*, *Sarothamnus*)

sarsaparil|o* (*bot*) ljekovita tetivika (*Smilax regelii*), služi u medicini

sartori|o (*anat*) sartorijus, krojački mišić (*Sartorius*), mišić na unutarnjem dijelu natkoljenice, kojim se noga prebacuje preko druge noge

sarusofon|o (*glazb*) sarusofon, limeni puhači instrument

sasafra|o (*bot*) sasafra (*Sassafras*) iz por. lovora; osušeni i mljeveni listovi služe kao začim; **blanketa** ~**o**, **oficina** ~**o** američki sasafra (*S. albidum*)

sat|a sit, nahranjen, zasićen; ~**e** sito; ~**i** (*ntr*) biti sit; ~**o** sitost; ~**igi** nasititi, nahraniti; ~**iği** nasititi se, najesti se, nahraniti se; **ğis~e** do sitosti; **mal~a** gladan; **mal~i** gladovati; **mal~o** glad; **mal~igi** izgledljivati nekoga; **mal~ego** velika glad, oskudica, nejedica; **mal~iği** ogladnjati; **mal~morti** umrijeti od gladi; **mal~striko** štrajk glađu; **ne~igebla** nezasićen; **super~iği** prejesti se

SAT SAT = SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA; ~**ano** član SAT-a

satana|o sotona, vrag, đavao, zloduh, zao duh; ~**a** sotonski, đavolski

satang|o* (*novč*) satang, tajlandska novčana jedinica

satelit|o (*astr*) satelit 1. nebesko tijelo koje pod utjecajem gravitacije kruži oko planeta; 2. tijelo lansirano sa Zemlje koje određenom putanjom kruži oko Zemlje bez vlastita pogona, opremljeno elektroničkim uređajima; **arta** ~**o** umjetni satelit; **natura** ~**o** prirodni satelit; ~**a** satelitski

satena|o (*teks*) saten, tkanina jakog sjaja; ~**a** satenski; ~**eto** satinet, pamučna vrlo gusta, glatka i sjajna tkanina atlasnog veza; rabi se za ženske ljetne haljine

sati|o (*pov*) sati, do 1829. indijski običaj po kome su živu ženu spaljivali s umrlim mužem

satir|o (*knjiž*) satira, vrsta literature koja bitno ismijava negativne pojave stvarnosti; ~**a** satiričan; ~**isto** satirik, satiričar

satiriaz|o (*med, psih*) satirijaza, bolesna prekomjerna spolna požuda u muškarca; *usp.* **nimfomanio**

satirus|o satir 1. (*mit*) pohotan grčki demon šuma, polja, livada i vinograda; dopol jarac, a odpol čovjek; 2. razbludan, pohotljiv čovjek; ~**a** satirski

satisfakci|o satisfakcija, zadovoljština

satrap|o satrap 1. (*pov*) perzijski carski namjesnik u pokrajini, upravitelj satrapije u staroj Perziji; 2. okrutan vladar, despot, tiranin; ~**io** satrapija, pokrajina kojom je upravljao satrap

satur|i (*tr*) saturirati, 1. prožeti, zasiti, potpuno ispuniti nečime; 2. (*kem*) zasiti neku rastopinu; ~**ado** saturiranje; ~**eco** saturacija, zasićenost,

podmirenost, popunjenost; ~**iĝi** zasititi se; ~**ilo** (*teh*) saturator, sprava za zasićivanje tekućine plinovima; ~**ita** zasićen; ~**punkto** točka zasićenosti; **super~i** presaturirati, prezasiti

sature|o (*bot*) vrtni čubar, čubrika (*Satureja*) iz por. usnača; **gardena ~o** čubar, vrisak, vrijesak, čubrika (*S. hortensis*); **monta ~o** primorski vrisak (*S. montana*)

Saturn|o Saturn 1. (*mit*) u starorimskoj mitologiji bog vremena i plodnosti; 2. (*astr*) drugi po veličini planet u Sunčevu sustavu; ~**a** saturnov, saturnski; ~**ismo** (*med*) saturnizam, otrovanje olovom

saturnali|oj (*pov*) saturnalije, u antičkom Rimu svetkove u čast boga Saturna praćene raskalašenim gozbama

saturni|o (*ent*) veliko noćno paunče (*Saturnia*), rod naših najvećih leptira iz por. *Saturniidae*; raskrsljen do 15 cm.

saūic|o (*kul*) umak, sos; polugusti dodatak jelu pripremljen od različitih sastojaka; ~**ujo** zdjela za umak; ~**aĵo** jelo u umaku

saūdad|o sjeta, nostalgija, potištenost

saūn|o sauna, finska parna kupelj

saūr|oj (*zoo, pal*) sauriji, skupno ime za izumrle, obično divovske gmazove; živjeli su u trijasi i kasnije; **fišo~o** ihtiosaur (*Ichtyosauria*), rod izumrlih morskih ribolikih gmazova iz mezozoika; **flug~oj** pterosauri (*Pterosauria*), red fosilnih gmazova jurskih i krednih morskih naslaga, sa sletnom opnom između prstiju prednjih nogu; **tirano~o** tiranosaur (*Tyranosaurus*), dinosaur iz kasnog razdoblja krede, najveći kopneni mesožder, dug oko 14 m.

saūriski|oj (*zoo, geol*) sauriskiji (*Saurischia*), red najvećih izumrlih dinosaura biljoždera i mesoždera s kukovljem guštera

saūrkraut|o (*kul*) kiseli kupus

saūsic|o* (*kul*) svježa kobasica

sav|i (*tr*) spasiti, izbaviti, sačuvati; **sin ~i** spasiti se; spas, izbavljenje od opasnosti, bolesti, nevolje; ~**a** spasonosan; ~**ado** spašavanje, izbavljanje; (**S**)~**anto** (*kršč*) Spasitelj, Mesija; ~**anto** spasitelj, spasilac; ~**ebla** izbavljiv, koji se može spasiti, očuvati; ~**iĝi** spasiti se, izbjeći opasnost; ~**iĝo** spasenje, iskupljenje; ~**ito** spašenik; ~**klapo** sigurnosni ventil; **antaū~i** predusresti, preduhitri ti; **for~i sin** spasiti se bijegom; **ne~ebla** neizbavljiv, nespasiv

savan|o (*geog*) savana, tropska travnjačka biljna zajednica pretežno kserofitskog karaktera; *usp.* **ste-po**

savarin|o (*kul*) savarin, biskvit s kremom ili voćem

sbir|o žbir, uhoda, doušnik, špijun

scen|o scena 1. (*kaz*) bina, pozornica, kazališni prostor s odgovarajućim dekoracijama na kojem se izvodi predstava; 2. kazalište, dramska umjetnost uopće; 3. dio radnje književnog djela, filma i sl.; 4. (*razg*) prizor, ono što se otkriva pogledu, što se prikazuje pred očima; 5. svađa, žučna, žestoka prepirka; ~**a** scenski; ~**aro** scenarij, plan, nacrt dramskog djela, filma, baleta; ~**aristo** scenarist, scenograf; ~**ejo** pozornica; **antaū~ejo** proscenij, prednji dio pozornice između zastora i orkestra ili publike; **en~iĝi**, **sur~iĝi** inscenirati, postaviti na scenu, napraviti inscenaciju; **en~iĝisto**, **sur~iĝisto** redatelj, režiser, umjetnički voditelj

scenograf|o* (*kaz*) scenograf, autor likovne opreme predstave

scend|i* (*ntr*) penjati se, uspinjati se; napredovati, ići naprijed

sceptr|o žezlo, bogato ukrašena palica od dragocjene drva, zlata ili srebra, kao znamen vlasti

sci|i (*tr*) znati, umjeti, poznavati, razumjeti; ~**o** znanje, poznavanje vještina, umijeće; ~**oj** znanja, znanost; ~**ado** opće znanje, poznavanje ~**aĵo** obavijest, informacija; ~**ema** znatiželjan, sklon znanju; ~**eti** naslućivati, pretpostavljati; ~**iĝi** obavijestiti; ~**igo** obavijest; ~**iĝi** saznati; ~**inda** interesantan, vrijedan spoznaje; ~**povi** umjeti, moći, ~**povo** umijeće; ~**voli** htjeti znati, biti znatiželjan; ~**vola** znatiželjan; ~**vol**(**em**)**o** znatiželja; **antaū~o** predznanje; **antaū~iĝi** najaviti, unaprijed obavijestiti; **antaū~igo** najava; **ĉio~a**, **ĉio~anta** sveznajući; **ek~i** saznati; **mal~o** neznanje; **multe~a** koji mnogo znađe; **ne~ado** neznanje, nepoznavanje, neupućenost; **ne~ulo** neznalica; **sen~a** neuk

sciadopiti|o* (*bot*) scijadopit, pršljenka (*Sciadopitys*) iz por. pršljenovki; **Japania ~o** japanska pršljenka (*S. verticillata*)

scienc|o znanost, nauka 1. ukupnost sredenih i uopćenih znanja koje uključuje promatranja, pokuse, istraživanja i objašnjavanje činjenica i pojava u pojedinim dijelovima čovjekova poznavanja prirode i društva; 2. pojedina znanstvena disciplina; ~**a** znanstveni, naučni; ~**isto**, ~**ulo** znanstvenik, učenjak; **pseūdo~o** nadriznanost, lažna znanost; **latin~a**, **lingvo~o**, **literatur~o**, **natur~oj**, **son~o**

scifozo|oj = GRANDMEDUZOJ

scil|o (*bot*) procjepak (*Scilla*) iz por. ljiljana

Scil|o (*mit*) Scila, jedna od dviju opasnih morskih nemani, koje su u Mesinskom tjesnacu vrebale na brodove i mornare

scilar|o* (*zoo*) zezavac, kuka (*Scylarides latus*, *Scylarus arctus*), jestivi dugorepi rak desetersonožac; u Jadranu s krutim i stisnutim oklopom

scink|o (*zoo*) rovaš (*Scincus*), rod pustinskih gmazova iz podreda guštera s debelim tijelom; živi u Sahari, zakapa se u pijesak

scintil|i (*ntr, fiz*) titirati, treperiti, svjetlucati, krijesiti se, sijati se; ~**o** iskrica, tračak svjetla; ~**ografio** (*med*) scintigrafija, metoda pretrage pojedinih organa u tijelu pomoću radioaktivnih indikatora; ~**ogramo** (*med*) scintigram, snimka koja pokazuje dvodimenzijski raspored snimaka u organu i tijelu; ~**oskanilo** (*med*) scintiskener, aparat koji se upotrebljava u scintigrafiji

scirp|o (*bot*) šašina, sitina (*Scirpus*) iz por. šiljeva; neke se koriste za pletenje košara; **lago~o** jezerska šašina (*S. lacustris*)

sciur|o (*zoo*) vjeverica (*Sciurus*), rod glodavaca iz por. vjeverica prilagoden životu na drveću; ~**edoj** porodica vjeverica (*Sciuridae*); **flug~o**, **ruĝ~o** leteća vjeverica (*Petaurista*, *Sciuropterus*)

se (*gram*) ako, ukoliko; pogodbeni veznik; ~ **ne** ako ne

seanc|o seansa 1. sjednica, zasjedanje, sastanak; 2. terapijski, psihijatrijski tretman i sl; 3. spiritistički sastanak; 4. (*inf*) vrijeme u koje kompjuter prima upute korisnika do pozdrava i odjave

seb|o loj, masno tkivo preživača; ~**a** lojni; ~**umo**

(*anat*) izlučina, sekret lojne žlijezde; ~**uma glan-do** lojna žlijezda; ~**kandelo** lojanica, lojna svijeća
sebast|o (*iht*) sebasto (*Sebastes*), morska riba velikih dubina koja oblikom sličići škrapini, bodeljki
secesi|o secesija 1. (*pol*) odcjepljenje, razdruživanje, razdvajanje; 2. (*lik, grad*) pokret u likovnoj umjetnosti i arhitekturi koji akademizmu suprotstavlja estetiku stiliziranih linija, plošnost i asimetričnost; ~**i** (*ntr*) odcijepiti se, provesti secesiju
sed (*gram*) ali, nego, već; suprotni veznik; *usp. ta-men, kontraūe, male, cetere, aliflanke*; ~**i** (*ntr*) suprotstavljati se, protiviti se; *usp. kontraūi, objeti*
sed|o (*bot*) žednjak, preljub (*Sedum*) iz por. tustika
seada|o* automobil sa četiri vrata
sedativ|o (*med*) sedativ, sredstvo za smirenje; ~**a** sedativni, umirujući
sedec|o (*tisk*) sedec 1. šesnaestina tiskarskog arka; 2. u bibliotekarstvu knjiga s visinom hrpta manjom od 20 cm
sediment|o sediment 1. (*geol*) naslaga, talog od kojeg nastaju neke stijene; 2. (*kem*) talog, tvar koja se sliježe na dno; ~**a** sedimentan, slojevit; ~**igi** sedimentirati, uzrokovati sedimentaciju; ~**igi** sedimentirati se, taložiti se; ~**igo** sedimentacija, taloženje
sedukt|i* (*tr*) zavesti, prevariti, obmanuti, navesti na zlo
sef|o* sef 1. metalna, obično čelična, blagajna u kojoj se čuvaju dragocjenosti; može biti u banci, kući, uzidan ili samostojeći; 2. odjel banke za dragocjenosti, obično na podrumskoj razini
sefard|oj sefardi, Židovi podrijetlom s Iberijskog poluotoka ili oni koji još uvijek žive u Španjolskoj i Portugalu
seg|i (*tr*) piliti, rezati pilom; ~**ado** piljenje; ~**afo** piljevina, pilovina, pilotina; ~**ejo** pilana, postrojenje za strojno piljenje; ~**ilo** pila; ~**isto** pilar; ~**boko** stalak za piljenje; ~**mašino** stroj za piljenje; ~**man~ilo** ručna pila; ~**bend~ilo, čen~ilo, klin~ilo, ronda~ilo**
segment|o segment 1. dio nečega, fragment; 2. (*mat*) isječak, odsječak; 3. (*anat*) dio tijela koji se pravilno niže jedan za drugim u smjeru glavne osi, osobito u člankonožaca i kolutičavaca, metamera; ~**i** (*tr*) segmentirati, podijeliti, učiniti da od cjeline nastanu segmenti; ~**a** segmentan; ~**eco** segmentacija; ~**igo** segmentiranje, dijeljenje, cijepanje, raščlanjivanje, brazdanje
segreg|i* (*tr*) segregirati, provesti segregaciju, odvojiti, odijeliti, razlučiti, rastaviti, razdružiti, odstraniti
segregaci|o segregacija, razdvajanje, odjeljivanje 1. razdvajanje stanovništva neke zemlje po podrijetlu, religiji ili rasi; 2. (*teh*) razdvajanje sastojaka neke slitine ili kovinske smjese; 3. (*grad*) odjeljivanje, razdvajanje, taloženje krupnijeg kamenog agregata u smjesama građevinskog materijala, koji time u različitim slojevima postaje nejednolike kakvoće
sego stolac, stolica, sjedalica; ~**eto** mali stolac, stoličica; ~**apog~o, brak~o** naslonjač, fotelja; ~**bebo~o** stolac za malu djecu; ~**eljet~o** izbacivi stolac (u zrakoplovu); ~**fald~o** sklopivi stolac; ~**fek~o** zahod-ska daska; ~**ferdek~o** sklopiva ležaljka od platna i

drveta, obično za sunčanje; ~**infan~o** dječji stolac (visoki, za uza stol); ~**krom~o** pomoćni stolac; ~**lul~o** stolac za ljuljanje; ~**rul~o** kolica za invalide; ~**klap~o, port~o, predik~o, puf~o, tol~o**
seism|o (*geol*) 1. potres, zemljotres = TERTREMO, SISMO; 2. kao prvi dio riječi u složenicama označuje ono što je u vezi sa potresom; ~**a** seizmički; ~**ografo** (*teh*) seizmograf, sprava za registriranje gibanja tla i potresa; ~**ogramo** seizmogram, grafički zapis neprekinutog bilježenja gibanja tla na seizmografu; ~**ologo** seizmolog; ~**ologio** seizmologija, znanost o potresima u Zemljinoj kori i pojavama vezanim uz potrese
Sejm|o* Sejm, donji dom poljskog parlamenta
sejn|o (*pom*) potegača, ribarska mreža; ~**i** (*tr*) loviti potegačom, potezati mrežu
Sejšel|oj (*geog*) Sejšeli, otočna država u zapadnom dijelu Indijskog oceana; ~**a** sejšelski
sek|a suh 1. koji je bez tekućine ili vlage; 2. usahnuo, uveo, mrtav; 3. dosadan, suhparan; ~**e** suho; ~**afo** ono što je suho; ~**eco** suhoća, suhost, suša; ~**ega** 1. presuh; 2. (*kul*) koje se odnosi na slatko desertno vino; ~**igi** osušiti; ~**iga** isušujući; ~**igejo** sušionica; ~**igilo** sušilo, isušivač; ~**igujo** laboratorijski aparat za sušenje; ~**igi** osušiti se; ~**duon~a** polusuh; ~**el~igi** isušiti; ~**har~igilo** sušilo za kosu; ~**mal~a** mokar, vlažan; ~**mal~eco** mokrina, vlažnost, vlaga; ~**mal~igi** smočiti, skvasiti, nakvasiti; ~**tramal~igi** pokisnuti, potpuno se smočiti, pokisnuti skroz naskroz; ~**velk~igi** uvenuti
sekal|o (*bot*) raž (*Secale*) iz por. trava; ~**cereala ~o** usjevna raž (*S. cereale*)
sekant|o (*mat*) sekans, trigonometrijska funkcija definirana u pravokutnom trokutu u ravnini kao omjer hipotenuze i katete uz kut; ~**ko~o** (*mat*) kossekans, trigonometrijska funkcija, omjer hipotenuze i katete nasuprot kutu
sekc|i (*tr*) 1. (*med*) secirati, pomno razrezati, rezati, rasparati, obaviti sekciju, autopsiju; 2. (*mat*) raščlaniti, raščlanjivati; ~**ado** seciranje; ~**afo** rez, urez, prorez; ~**anto** (*mat*) sekanta, pravac koji siječe krivulju ili površinu u najmanje dvije točke; ~**ilo** skalpel ili sličan kirurški nož; ~**de~i** odrezati, odstraniti neki organ potpuno ili djelomično; ~**dis~i** razrezati, secirati u svrhu ispitivanja; ~**inter~i** (*mat*) presijecati; ~**vivo ~o** (*anat*) vivisekcija, anatomska sekcija na živoj životinji radi bioloških ili medicinskih istraživanja
sekc|i **o** sekcija 1. odjel, odsjek; dio ustanove, organizacije, društva koji ima svoju posebnost; 2. (*geod*) područje ili dio zemljišne cjeline u kartografiji; 3. (*pom*) tehnološka cjelina brodskog trupa koji se spaja s drugim cjelinama u brodski trup; 4. dionica, dio prometnice; ~**estro** šef odjela
sekestr|i = SEKVESTRI
seki|o (*bot*) meksički krastavac (*Sechium*) iz por. bundeva
sekol|o* stoljeće, vrijeme od sto godina = JARCENTO
sekreci|o (*fiziol*) sekrecija, izlučivanje iz žlijezda; ~**i** (*tr*) lučiti, izlučivati sekret; ~**afo** sekret, izlučina; ~**ino** sekretin, probavni hormon dvanaesnika; ~**el~i** izlučiti; ~**lakto~o** izlučivanje mlijeka
sekret|o tajna, misterij, nepoznatljiva pojava; ~**a** tajni; ~**e** tajno; ~**i** (*ntr*) tajiti, skrivati, prešućivati;

~**ažo** predmet tajne; ~**eco** tajnovitost; ~**ema** tajnovit, sklon tajenju; ~**igi** skrivati, držati u tajnosti; **en~igi** uputiti u tajnu; **mal~igi** otkriti tajnu; **pri~i** tajiti, čuvati tajnu, prikrivati, zataškavati
sekretari|o tajnik, sekretar; ~**a** tajnički; ~**eco** funkcija tajnika; ~**ejo** tajništvo, sekretarijat, ured i mjesto tajništva; ~**ino** tajnica, sekretarica; **general**
 ~**o** glavni tajnik, generalni sekretar
sekretariat|o sekretarijat, tajništvo = SEKRETARIEJO
sekretin|o = SEKRECIINO
seks|o seks 1. spol, spolnost; 2. (*razg*) spolno općenje; ~**a** spolni, seksualni; ~**eco** spolnost, seksualnost; ~**ilo** spolni organ, spolovilo; *usp.* **peniso**, **ulvulo**, **kaco**, **pičo**, **lingamo**, **jonio**; ~**umi** (*ntr*) spolno općiti, seksati se, jebati se; *usp.* **amori**, **sekskuniği**, **koiti**, **kopuli**, **fiki**; ~**um(ad)o** spolno općenje, jebanje; ~**ologio** seksologija; **ali~a** koji je drugog spola; **ali~ema** koji je sklon suprotnom spolu; ~**ardo** spolna požuda; ~**atenco**, ~**perforto** silovanje; **ambaũ** ~**a**, **du~a** dvospolan; **ambaũ~ema** sklon obima spolovima; **in~a** koji je ženskog spola = FEMALA; **ne~a** koji nema spola; **sam~ema** homoseksualan, lezbijski, koji je spolno sklon osobama istoga spola; **sen~a** koji je bez seksa; **trans~emo** spolna sklonost suprotnom spolu; **unu~a** jednospolan; **unu~aj floroj** (*bot*) jednospolni cvjetovi
sekst|o seksta 1. (*glazb*) šesti stupanj dijatonske ljestvice; 2. (*glazb*) konsonantni interval između prvog i šestog stupnja dijatonske ljestvice; 3. (*kat*) jedna od dnevnih molitava u određeni sat; 4. (*sport*) jedna od pozicija u mačevanju
sekstant|o¹ (*astr*, *pom*) sekstant, ručni instrument za mjerenje visine nebeskih tijela radi orijentacije (obično na brodu)
Sekstant|o² (*astr*) Sekstant, ekvatorsko zvijezde, dijelom na sjevernom, a dijelom na južnom nebu
sektet|o (*glazb*) sektet, 1. komorni sastav od šest pjevača ili šest instrumentalista; 2. skladba za šest ravnopravnih dionica
sekt|o sekta 1. (*vjer*) sljedba, skupina ljudi koju ujedinijuju zajednička vjerska uvjerenja; 2. (*fil*) zatvorena filozofska škola; 3. (*pol*) politička ili ideološka skupina u stranci koja ima odmak od većinske ideologije i politike; ~**a** sektaški; ~**ano** sektaš; ~**ismo** sektaštvo
sektor|o sektor 1. područje, odsjek; 2. (*ek*) pojedini dio neke cjeline, grane ili djelatnosti prema ukupnom gospodarstvu; područje proizvodnje; 3. (*voj*) dio ratišta; 4. (*mat*) isječak kruga
sekular|a sekularan 1. svjetovni, necrkveni, laički, civilni; 2. stoljetni, stogodišnji; ~**igi** sekularizirati, posvjetovati, učiniti svjetovnim, sekularnim
sekulariz|i sekularizirati = SEKULARIZI
sekund|o sekunda 1. (*fiz*) A. najmanja jedinica vremena; B. (*mat*) najmanja jedinica za mjeru kutova; 2. (*glazb*) interval između prvog i drugog stupnja dijatonske ljestvice; 3. (*pren*) trenutak, časak, hip, tren
sekundant|o sekundant 1. svjedok jednoga od boraca u dvoboju; 2. A. (*sport*) savjetnik boksača u natjecanju; B. pomoćnik šahovskom majstoru na turniru
sekundar|a sekundaran, drugorazredan, sporedan, usputan; koji je drugi po vrijednosti, značenju

sekur|a siguran, zaštićen; ~**eco** sigurnost, zaštićenost; ~**igi** osigurati, zaštititi; ~**iga** sigurnosni; ~**igilo** osigurač
sekv|i (*tr*) slijediti 1. pratiti, ići za nekim, dolaziti iza čega; 2. proizlaziti, dolaziti, nastajati; ~**a** sljedeći idući, budući; ~**e** dakle, to jest; ~**o** posljedica, konzekvenca; ~**ado** praćenje; ~**ažo** 1. nastavak; 2. (*med*) posljedica; ~**anta** sljedeći; ~**anto** sljedbenik; ~**antaro** pratnja, svita; ~**igi** dati slijediti, pratiti; učiniti da nešto slijedi; ~**osigno** trag = SPURO; **inter~i sin** izmjenjivati se; **sen~a** bez posljedica, nevažan; **sin~o** slijed, redosljed; **sin~a** uzastopan, koji slijedi jedan za drugim; **čas~i** hajkati, tjerati divljač
sekvenc|o sekvenca, sekvencija 1. općenito ono što slijedi, slijed, po odlikama određen dio neke cjeline; 2. (*ling*) niz glasova ili jezičnih jedinica međusobno povezan stalnim redom; 3. (*kat*) u liturgiji jedan od pjevanih dijelova svečane mise; 4. (*glazb*) sljednica, višekratno uzastopno ponavljanje nekih motiva; 5. u filmskom jeziku izraz za nekoliko kadrova povezanih u zaokruženu cjelinu
sekvestr|i (*tr*, *prav*) sekvestirati, provesti sekvestraciju; ~**o** sekvestar, nalog za sekvestraciju; ~**ažo** sekvestrirana, oduzeta imovina; ~**ado** sekvestracija, privremeno oduzimanje prava nad imovinom osobi protiv koje se vodi parnica
sekvestr|o (*med*) sekvestar, odvojeni i ograničeni dio odumrlog organa; ~**ektomio** sekvestrektomija, operativno odstranjenje sekvestra
sekvioj|o (*bot*) dugovječna sekvoja, mamutovac (*Sequoia sempervirens*) iz por. taksodijevki; služi kao građevno drvo
sekviojadendr|o (*bot*) golemi mamutovac (*Sequoiadendron giganteum*) iz por. taksodijevki
sel|o sedlo 1. jahača naprava kojom se sedla jahača životinja; 2. slično sjedalo na biciklu, triciklu i poljoprivrednim vozilima; 3. (*geog*) prijevoj, sniženje na planinskom bilu ili najniže mjesto između dva planinska bila ili vrha; **turka** ~**o** (*anat*) tursko sedlo; ~**i** (*tr*) sedlati, osedlati, staviti sedlo na konja; ~**isto** sedlar; ~**oforma** (*med*) sedlast, koji je zaobljen kao sedlo; **el~igi** izbaciti iz sedla; **sen~igi** rasedlati, skinuti sedlo s konja; **šarģo** ~**o** sedlo za teret
selac|o* (*zoo*) selaš (*Selache*), vrsta golemog morskog psa
selaginel|o (*bot*) selagina (*Selaginella*), rod papratnjača iz por. selagina; **skvamfolia** ~**o** ljuskava selagina (*S. lepidophylla*) = JERIKOROZO
selak|o* = SELAČO
selakt|o surutka, sirutka, tekući ostatak od procijeđenog mlijeka nakon sirenja = LAKTOSERO
selekt|i (*tr*) selektirati, selekcionirati, odabrati, odabirati; 1. (*bot*, *zoo*) odabirati biljke ili životinje u svrhu poboljšanja vrste; 2. (*el*) izdvojiti valnu dužinu od susjednih; ~(**ad**) selekcija, izbor, odabir, odabiranje; **natura** ~(**ad**) prirodna selekcija; ~**iva** selektivan, koji se temelji na odabiru; ~**iveco** selektivnost, izbirljivost; ~**obredado** (*biol*) oplemenjivanje
selen|o (*kem*) selen, 1. kem. element, simb. Se; 2. polukovina srodna sumporu i teluriju, rabi se za fotoelektrične ćelije, u elektronici i kao poluvodič, u televizijskoj tehnici i dr.

Selen|o (*mit*) Selena, starogrčka božica Mjeseca i samo utjelovljenje Mjeseca

selin|o (*bot*) selenka (*Selinum*) iz por. štitarki; **petro~o** peršin (*Petroselinum*); **krispa petro~o**, **kultiva petro~o** peršin (*P. crispum*) = PTEROSELO; **grenkampa petro~o** usjevni peršin (*P. segetum*)

sem|o sjeme 1. (*bot*) zreli sjemeni zametak, koji ima ljusku, neprokljalu klicu i hranjivo tkivo; 2. (*fizi-ol*) sperma, izlučina muških spolnih žlijezda; **~i** (*tr*) sijati, jednolično posipati sjemenje na uzoranu zemlju; **~a** sjemenski; **~ado** sijanje; **~ero** sjemenka; **~itafo** posijano sjeme; **~otempo** doba sjetve; **dis~i** rasijati; **pri~i** zasijati; **lun~o** = MENISPERMO; **~bedo**, **~odona**, **~oriča**, **~ošelo**, **~tauga**

semafor|o semafor 1. uređaj za reguliranje prometa svjetlosnim signalima kod cestovnih i željezničkih prometnica; 2. (*pom, nav, pov*) signalni stup s dva kraka koji promjenljivim položajima očituje slova abecede ili dogovorene znakove; 3. (*teh*) elektronski ili mehanički uređaj za objavljivanje rezultata na stadionima; **~i** (*tr*) davati signale semaforom; 2. (*zrak*) signalizirati položaj rukama ili zastavicama

semajn|o tjedan, sedmica, kalendarsko razdoblje od sedam dana koje se periodički ponavlja; **~a** tjedni, sedmični; **~ofino** kraj tjedna, vikend; **duon~a** polutjedni, polusedmični; **buter~o** korizmeni tjedan

semantem|o (*ling*) semantem, leksem, jezična jedinica na razini semantike koja izražava značenje, a isključuje ostale gramatičke sadržaje = LEKSEMO

semantič|o (*ling*) semantika, lingvistička grana koja se bavi značenjima jezičnih izraza i promjenama u njihovim značenjima

semasiologi|o* (*ling*) semaziologija, dio leksikologije, koji se bavi proučavanjem značenja riječi

semekarp|o (*bot*) semekarp (*Semecarpus*) iz por. vonjača

semestr|o semestar, polugodište (na višim i visokim školama, fakultetima i akademijama, koje se posebno upisuje i testira); **~a** semestarski

semi| semi-; kao prvi dio složenice označuje, pola, polu-, napola

semid|o (*etrn*) Semit, pripadnik semitske skupine naroda (po jednom od trojice Noinih sinova)

seminari|o seminar 1. visokoškolske praktične nastavne vježbe; 2. (*vjer*) sjemenište, bogoslovija

semiologi|o semiologija 1. (*med*) dio medicine koji proučava znakove i simptome bolesti; = SIMPTOMATOLOGIO; 2. uopće znanost koja proučava ponašanje različitih znakova unutar društva

semiotik|o* semiotika, opća teorija o znakovima i simbolima

semol|o (*kul*) griz, krupica, krupno mljeveno brašno žitarica

semperviv|o (*bot*) čvarkuća, vazdaživ (*Sempervivum*) iz por. tustika s mesnatim i sočnim listovima, koji su složeni u debelu prizemnu rozetu

sempr|e* uvijek, stalno, neprestano = SENČESE, DAŪRE, ČIAM, KONSTANTE

sen| bez; prijedlog koji označuje manjak, izostanak nečega; **~eco** nedostatak, manjkavost, pomanjkanje; **~igi** lišiti nekoga nečega, ostaviti nekoga bez, oduzeti; **~iği** ostati bez, lišiti se; **~dube** nedvojbeno, nesumnjivo; **~iluziği** razočaranje; **~kulpigi**

ispričati, opravdati; **~labora** nezaposlen; **~lima** neograničen, bezgraničan; **~pera** neposredan; **~sencafo** besmislica, glupost; **~sperta** neiskusna; **~utila** nekoristan, beskoristan

sen|o (*novč*) sen, japanska novčana jedinica, stoti dio jena

senaj|o (*bot*) sena (*Senna*) 1. iz por. leptirnjača, služi u medicini; **Italia ~o** talijanska sena (*S. italica*), tropski grm čiji listovi služe kao laksativ; **okcidenta ~o** zapadna sena (*S. occidentalis*) čiji gorki listovi djeluju protiv groznice, a pržene sjemenke služe kao nadomjestak za kavu; **vera ~o** prava sena (*S. alexandrina, sin. Cassia sena*); 2. listovi ili mahune sene koji služe kao laksativ; **šajn~o** = KAVA KASIO

senat|o senat 1. (*pov*) najviše državno savjetodavno tijelo u staroj Rimskoj republici; 2. gornji dom parlamenta u nekim državama; 3. sudsko vijeće; 4. najviše samoupravno tijelo na nekim sveučilištima; **~a** senatorski; **~ano** senator; **~ejo** sjedište senata

senator|o* senator = SENATANO

senč|o smisao, značaj, obilježje; **~umo** (*mat*) pravac, smjer; **~oriča** značajan, punoznačan; **du~a** dvosmislen; **du~afo** dvoznačni izraz; **du~eco** dvosmislenost; **duba~a** dvojbena, nevjerodostojan; **kontraü~o** protuslovlje; **kontraü~a** protuslovan; **plur~a** višeznačan; **sen~a** besmislen, beznačajan; **sen~afo** glupost, besmislenost; **unu~a** jednoznačan; **unu~uma** (*prom*) jednosmjernan

send|ji (*tr*) slati, poslati, otpremiti; **~o** slanje, otprema; **~adi** pošiljati, otpremiti; **~ado** odašiljanje, otpremanje; **~afo** pošiljka; **~ilo** (*el, teh*) odašiljač; **~into** pošiljatelj, pošiljalac, otpremitelj; **~ito** poslanik, odaslanik; **~elspezoj**, **~kostoj** troškovi otpreme; **~ostacio** otpremna stanica; **al~i** naknadno, dodatno poslati; **dis~i** 1. razaslati; 2. emitirati; **dis~o** 1. razaslanje; 2. emitiranje; **dis~ilo** odašiljač, emiter; **el~i** odaslati; **for~i** otpremiti; **re~i** povratiti, vratiti natrag; **trans~i** prebaciti, poslati preko; **tele~i** emitirati televizijskim putem

seneci|o (*bot*) kostriš, dragušac (*Senecio*) iz por. glavočika; služi u medicini; **cinerari~o** primorski kostriš (*S. cinerari*)

Senegali|o (*geog*) Senegal, država u Africi; **~ano** (*etrn*) Senegalac

seneskal|o senešal 1. (*pov*) upravitelj kraljevskog dvora i imanja u srednjovjekovnoj Franačkoj; 2. (*pov*) u Francuskoj od 13. do 18. st. visoki kraljevski činovnik koji ima administrativne i sudske ovlasti

senil|a senilan, starački, koji zbog ateroskleroze gubi pamćenje; **~eco** senilnost, opća staračka ishlapjelost; **~iği** malaksanje, iznemoglost

senior|o* senior 1. (*pov*) u antičkom Rimu građanin između četrdeset i šest i šezdeset godina; 2. stariji muškarac u obitelji, poglavar; 3. (*sport*) natjecatelj, najčešće stariji od osamnaest godina; **~a** seniorski

senjor|o senjor, sinjor, gospodin 1. (*pov*) u feudalnom poretku zemaljski gospodar; 2. (*pov*) u Italiji oko 14. st. član magistrata; 3. gospodin; **~eco** senjorija, gospodstvo

senrju|o (*knjiž*) senrju, haiku-poezija šaljiva karakter

sens|o (*fiziol*) osjet, čulo, čutilo, jedno od pet urođenih mogućnosti čovjeka i životinje za uspostavljanje fizičkog odnosa s okolinom; ~**a** osjetilan, čulni; ~**afo** osjetilnost, senzualnost = SENSACO; ~**ebla** čulno osjetljiv; ~**ilo** osjetilo, organ osjeta; ~**iva** osjetljiv; ~**iveco** osjetljivost; ~**ama** puten, požudan, tjelesni = PLEZURAMA, VOLUPTAMA; ~**organo** = SENSILO; **hiper~iveco** preosjetljivost = HIPERESTEZO; **hipo~iveco** nedovoljna osjetljivost; **ne~iva** neosjetljiv, neosjetan; **aūd~o** sluh; **ekstero~o** vanjski osjet; **flar~o** njuh; **gusto~o** okus; **interno~o**, **viscero~o** unutarnji, interni osjet; **super~eca** nadnaravan, metafizički; **tuš~o** opip; **vid~o** vid

sensac|o 1. osjećaj, osjet, dojam, utisak; 2. zdrav razum, mudrost, pamet

sensaci|o senzacija 1. (*psih*) odraz u svijesti, osjećaj izazvan opažanjem ili spoznavanjem nečega; 2. veliko zanimanje ili zaprepaštenje; 3. događaj koji izaziva veliko zanimanje ili zaprepaštenje; ~**a** senzacionalan, uzbudljiv; ~**i** (*tr*) izazvati senzaciju

sensitiv|o (*bot*) osjetljiva mimozna, sramežljivica (*Mimosa pudica*); v. mimoso

sensor|a senzoran, čulan, osjetilan, osjetni; ~**o** (*fiz*) senzor, osjetilo

sensori|o (*fiziol*) senzorij, svjesnost, stanje svijesti

sensual|a senzualan 1. koji se odlikuje razvijenom sposobnošću primanja osjetilnih doživljaja; 2. čulan, puten, koji odaje čulnost, putenost; ~**ismo** senzualizam, senzizam

sent|i (*tr*) osjetiti, osjećati, čutjeti; **sin** ~**i** osjećati se, čutjeti se; ~**o** osjećaj, čuvstvo; ~**a** osjetilni; ~**ebla** osjetilan, koji se može osjetiti; ~**ema** osjetljiv, osjećajan; ~**em** (**ec**) osjetljivost, osjećajnost; ~**igi** učiniti da se nešto osjeti; ~**iva** (*astr*, *teh*) osjetljiv na vanjske okolnosti, podražaje; ~**iveco** (*fiz*) osjetljivost na promjene, djelovanja i događaje; ~**umo** = SENSO; **antaū~i** slutiti, predosjetiti, predosjećati; **antaū~o** predosjećaj; **ek~i** osjetiti, početi osjećati; **kun~o** suosjećanje, sućut; **ne~ebla** neosjetljiv; **ne~ema** neosjećajan; **sen~a** bezosjećajan; **tro** ~**ema** preosjetljiv; **flar~i** namirisati, omirisati; **prem~o** tjeskoba; **tiklo~ema** škakljiv; **veter~ema** osjetljiv na promjenu vremena

sentenc|o sentencija, mudra pouka, poslovice, gnomna, izreka moralnog sadržaja

sentiment|o osjećaj, čuvstvo, sentiment

sentimental|a sentimentaln 1. osjećajan; 2. pretjerano osjećajan, cendrav, sladunjav, srcedrapatelj; ~**eco** sentimentalnost, pretjerana podložnost osjećajima

sentinel|o (*voj*) stražar, vojnik na straži

sep sedam, broj 7; ~**a** sedmi; ~**e** sedmo; ~**o** sedmorica; ~**obla** sedmerostruk; ~**oble** sedmerostruko; ~**ono** sedmina; ~**opo** sedmoro; ~**cent** sedamsto; ~**dek** sedamdeset; ~**foje** sedam puta; ~**jara** sedmogodišnji; ~**teto** (*glazb*) septet 1. komorni sastav od sedam pjevača ili sedam instrumentalista; 2. skladba za sedam ravnopravnih dionica; **dek**~ sedamnaest

sepal|o (*bot*) lap, čaškin listić, zelenkasti listić ispod latice cvijeta; ~**aro** = KALIKO; ~**eca** lapast; **kuniĝ~a** koji je sraslih lapova; **liber~a** koji je slabodnih lapova

separ|i (*tr*) rastaviti, razdvojiti, odvojiti; ~**o** rastava 1. rastavljanje, razdvajanje, odvajanje; 2. razvod, rastava braka; *usp.* **eksedziĝo**, **divorco**; ~(**at**)**ismo** separatizam, pokret koji teži za odvajanjem; ~(**at**)**isto** separatist

separe|o separe, odjeljak u restauraciji za goste koji žele biti sami

sepi|o 1. (*zoo*) sipa (*Sepia*), jestivi morski glavonožac s osam kračih i dva dugačka kraka s prijanjaljkama; izbacuje crnilo u opasnosti; 2. (*lik*) sepija A. tamnosmeđa slikarska boja dobivena od crnila sipe; B. slikarska tehnika koja se koristi tom bojom; ~**afo** sepija, crtež tom bojom

sepiolit|o (*min*) stiva, morska pjena, sepiolit, vrsta fine gline = MARŠAŪMO

seps|a septičan, otrovan, zatrovan; ~**o** sepsa, trovanje krvi, opće zaraženje organizma zaraznim mikroorganizmima koji cirkuliraju pa krvi ~**afo** septična tvar, mikrob i sl.; ~**eco** septičnost, otrovnost; **anti~o**, **kontraū~o** antisepsa; **anti~i** tretirati antisepticima; **anti~a** antiseptički; **anti~afo** antiseptik

sept|o¹ (*glazb*) septima, sedmi stupanj dijatonske ljestvice

sept|o² 1. (*anat*) septum, pregrada koja dijeli dvije šupljine; 2. tanka pregrada ili zid između dviju prostorija, stvari, pokušstva; ~**i** (*tr*) pregraditi, odijeliti pregradnim zidom; **ikono~o** ikonostas

Septembr|o rujan, septembar, deveti mjesec u godini po Gregorijanskom kalendaru, između kolovoza i listopada

septim|o septima 1. (*glazb*) = SEPTO; 2. (*sport*) jedan od položaja u mačevanju

Septuagint|o Septuaginta, prijevod Svetog pisma s hebrejskog na grčki jezik iz 3. st. pr. Kr., kojeg su navodno prevela 72 učenjaka za 72 dana

sepult|i (*tr*) sahraniti, pokopati, ukopati; ~(**ad**)**o** pokop, ukop, sahrana; ~**ejo** grobnica, grob; ~**entrepreenisto** pogrebnik

ser|o (*fiziol*) serum, sukrvica, surutka krvi; tekući dio krvi ili drugih životinjskih fluida, koji nastaje nakon koagulacije; ~**umo** (*med*) serum, krvni serum životinje dobiven imunizacijom pa sadrži specifična protutijela i služi za cijepljenje ili liječenje nekih zaraznih bolesti; ~**ologio** serologija, znanost o biološkim svojstvima seruma; ~**odiagnozo** serodijagnostika, postupak utvrđivanja bolesti analizom serumske reakcije; ~**oterapio** seroterapija, liječenje serumima imuniziranih životinja; **lakto~o** = SELAKTO; ~**onegativa** seronegativan; ~**opozitiva** seropozitivan

seraf|o (*vjer*) serafin, anđeo iz najvišeg anđeoskog reda

seraj|o (*pov*) saraj, u Osmanlijskom carstvu, dvor sultana i velikaša

serak|o (*geol*, *min*) alpinistički izraz za gromadu u ledenjaku; nastaje pucanjem ili jednoličnim rastapanjem leda

seran|o (*iht*) pirka, pjerka, lukovac (*Serranus*) rod morskih riba

serasalm|o (*iht*) piranja, piraja (*Serrasalmus*); slatkovodna riba iz por. piranja = PIRANJO

serat|o (*anat*) seratus, nazupčani mišić na ledima

seratul|o (*bot*) pilica, srbac (*Serratula*) iz por. glavčika; **tinktura** ~**o** bojadisarska pilica (*S. tinctoria*)

serb|o (*etrn*) Srbin; **(S)~io**, **(S)~ujo** (*geog*) Srbija, država u južnoj Europi; **~iano** Srijanac

serĉ|i (*tr*) tražiti, tragati, iskati, istraživati; **~(ad)o** traženje, traganje, iskanje, istraživanje, potraga; **~anto** tragač, tragalac, istraživač; **~ateco** traženost; **~ilo** 1. (*teh*) tražilo; 2. (*inf*) program za otkrivanje grešaka; **ek~i** početi tražiti; **el~i** istražiti; **el~ado** istraživanje; **pri~i** pretražiti, ispitati; **re~i** ponovno tražiti; **tra~i** pretražiti, službeno pretraživati; **erar~ilo** (*inf*) program za otkrivanje grešaka = SERĈILO; **duoniga ~o**, **dupartiga ~o** (*inf*) binarno pretraživanje; **elĉerpa ~o** (*inf*) iscrpno, temeljno traženje

seren|a 1. vedar, jasan, bistar; 2. raspoložen, veseo, spokojan; **~eco** vedrina; **~igi** razvedriti, učiniti vedrim; **~iĝi** razvedriti se; **mal~a** tmuran, smrknut; **mal~igi** natmuriiti, smrknuti; **mal~iĝi** natmuriiti se, smrknuti se; naoblačiti se

serenad|o podoknica, serenada, pjesma koja se obično pjeva pod prozorom djevojke

serĝ|o (*teks*) serž, rebrasta tkanina za postavu muških kaputa

serĝent|o (*voj*) narednik, najviši od najnižih dočasnicih činova u vojsci R. H.; **ĉef~o** stožerni narednik

seri|o serija 1. niz istovjetnih predmeta jednog proizvođača i iste namjene; 2. (*film, tv*) film koji se sastoji od više dijelova prikazivanih zasebno; 3. (*pov*) gradivo unutar fonda ili zbirke vezano zajedničkim obilježjima; **~a** serijski; **~a kanalo** (*inf*) standardni ulazno-izlazni kanal za serijski prijenos podataka; **~a elsendo** (*inf*) serijski prijenos, prijenos podataka jednim kanalom, bit po bit

serial|o serijal, veći niz televizijskih i radio emisija; velika serija tekstova u nastavcima u novinama, časopisima itd.; = SERIO 2

sericin|o (*kem*) sericin, skleroprotein ili albumenoid, koji se nalazi u svili i u paučini

sericit|o (*min*) sericit, gusti sitno ljuskavi mineral srebrnastobijele boje, sastavni dio sedimenata i metamornih stijena

serif|o (*tisk*) serif, crtica koja završava slova (npr. T nasuprot T)

serigrifi|o* (*tisk*) serigrafija, sitotisak, svilotisak, grafička reprodukcijaska tehnika

serin|o¹ (*orn*) kanarinac (*Serinus*), rod malih ptica pjevica iz por. zeba; **Kanaria ~o** kanarska žutarica = KANARIO; **ordinara ~o** žutarica (*S. serinus*) = SOVAĜKANARIO; **ruĝfronta~o** malena žutarica (*S. pusillus*)

serin|o^{2*} (*kem*) serin, oksiaminopropionska kiselina, jedna od najjednostavnijih aminokiselina, sastavni dio mnogih bjelančevina

serioz|a seriozan 1. ozbiljan, odgovoran, pouzdan, siguran; 2. vrijedan, istinski, pravi, velik, znatan; 3. opasan, važan; **~e** ozbiljno; **~aĝo** ozbiljna, važna stvar; **~eco** ozbiljnost; **~i** (*ntr*) biti ozbiljan; **~iĝi** uozbiljiti se; **mal~a** neozbiljan; **mal~eco** neozbiljnost

sermon|o* = PREDIKO

seroz|o (*anat*) seroza; tanka, prozirna, sjajna, navlažena i skliska opna koja prekriva tjelesne šupljine i tamo ležeće organe, zatvara serozne šupljine, a razvija se iz celoma; **~aĝo** serozna ovojnica

serp|o (*agr*) srp; savijeni, zaobljeni nož s ručkom, kojim se žanje žito

serpent|o (*zoo*) zmija, gmaz izdužena obla tijela bez nogu; **~a** zmijski; **~oj** podred zmija (*Serpentes*); **~umi** vijugati, krivudati, teći krivudavo praveći zavoje lijevo-desno; **~oforma** zmijski; **koral~o** koraljna zmija (*Micrurus*) vrlo opasna zmija; **mar~oj** pomorčice, potporodica vrlo otrovnih morskih zmija (*Hydrophiidae*); **paper~o** papirnata traka koja se baca na zabavama, serpentina; **son~o** = KROTALO

serpentari|o¹ (*orn*) sekretar (*Sagittarius secretarius*) afrička ptica grabljivica koja tamani zmije

serpentari|o^{2*} serpentarij, odjel u zoološkom vrtu gdje obitavaju zmije

serpente|n|o (*min*) serpentin, magnezijev silikat, često zelene boje, bijele vlaknaste vrste; služi kao vatrostalni materijal; **~iĝo** serpentacija, pretvaranje željezno-magnezijskih minerala u serpentin zbog vlage; **~petro** serpentinski kamen, kamen koji se sasvim ili uglavnom sastoji od serpentina

serpigin|a (*med*) serpiginozni, koji se širi s mjesta na mjesto

serpil|o (*bot*) majčina dušica, poljski timijan (*Thymus serpyllum*) iz por. usnača

serpul|o (*bot*) serpula (*Serpula*), rod gljiva stapčara iz por. *Coniophoraceae*; **larma ~o** drvojetka (*S. lacrymans*), razarajuća gljiva drveta vlažnih kuća

serum|o (*biol, kem*) serum; v. **sero**

serur|o brava, ključanica, naprava za zatvaranje i zaključavanje vrata; **~isto** bravar; **~bušo** dio brave u koji ulazi jezik; **~lango** jezik brave, pomični dio brave kojim se zaključavaju vrata; **pend~o** lokot

serv|i (*tir ili ntr*) služiti 1. biti u službi; 2. (*tr*) posluživati, dvoriti; **~o** 1. služba, služenje; 2. posluga; 3. usluga; **~ado** služenje, službovanje; **~anto** poslužitelj, sluga, službujući, poslušnik; **~ema** uslužan, susretljiv; **~ilo** (*inf*) server 1. računalo koje opslužuje korisnike na lokalnoj mreži i nadzire pristup mreži i njenim resursima; 2. računalo ili program koji poslužuje klijente na internetu; poslužitelj; **~isto** sluga; **~istaro** služinčad, posluga, uslužno osoblje; **~istino** služavka, kućna pomoćnica; **~odauro** radni staž; **~oloko** radno mjesto; **~osoldato** (*voj*) posilni; **en~igi** uzeti u službu; **kontra~o**, **re~o** protuusluga; **mem~o** samoposluga; **mem~ejo** samoposluživanje, samoposluživaonica; **pri~i** poslužiti, podvoriti nekoga; **aũto~o**, **aũto~ejo** (*teh*) autoservis; **Di~o** (*vjer*) bogoslužje, misa, liturgija, služba božja; **kuraco~o** zdravstvena služba; **lerno~i** naukovati, šegrtovati; **libro~o** knjižnica, posudionica knjiga; **milit~i** služiti vojsci; **signal~o** signalna služba; **šip~i** služiti na brodu kao mornar ili pomoćnik; **nokto~o** noćna služba; **tag~o** dnevna služba

serval|o (*zoo*) serval (*Felis serval*), vrsta velike afričke mačke, slične gepardu

servic|o servis, garnitura šalica, tanjura, zdjela i ostalog pribora za posluživanje jela; **~ošranko** kredenc, ormar za jeđaći pribor

serviet|o* servijeta, ubrus, salveta = BUŠTUKO

servil|a servilan, udvornički, dodvornički, sluganski; koji je pretjerano uslužan

servir|o (*sport*) servis, početni udarac u tenisu, stol-

- nom tenisu i sl. *~i* (*ntr*) servirati, početnim udarcem ubaciti loptu u igru; *~anto* server, onaj koji servira; *~olinio* servisna crta
- servitud|o** (*prav, pov*) servitut, služnost; stvarno pravo koje svom titularu daje ovlaštenje da se služi tuđom stvari u određenom opsegu
- servut|o** (*pov*) tlaka, kuluk, kmetska obveza obavljanja različitih radova i prijevoza za vlastelina; *~a* kmetski, kulučki; *~eco* tlaka, kmetstvo; *~ulo* kmet, podređeni
- ses** šest, broj 6; *~a* šesti; *~e* šesto; *~o* šestorica, šestero; *~obla* šesterostruk; *~oble* šesterostruko; *~ono* šestina; *~opo* šestorica, skupina od šest; *~teto* (*glazb*) sekstet 1. komorni sastav od šest pjevača ili šest instrumentalista 2. skladba za šest ravnopravnih dionica; *~cent* šesto; *~dek* šezdeset; *~foje* šest puta; *~jara* šestogodišnji; **dek** ~šesnaest
- sesi|o** sesija, zasjedanje, sjednica
- sesil|a** (*bot*) sjedeći (npr. sjedeći list, list bez peteljke, sjedeći cvijet, cvijet bez stapke)
- seskvi|** seskvi-; kao prvi dio složenice znači jedan i pol
- sesleri|o** (*bot*) šašika (*Sesleria*) iz por. trava; **tenerfolia** *~o* uskolisna šašika (*S. tenuifolia*)
- sesol|o*** (*glazb*) sekstola, šest nota za njih četiri ili osam
- sesto|o** (*glazb*) seksta, šesti stupanj dijatonske ljestvice, interval između šest tonova
- sesterc|o** (*novč, pov*) sestercij, sitan novac u starom Rimu
- sestin|o** (*knjiž*) sestina 1. kitica od šest stihova; 2. pjesma od šest kitica
- Set|o** (*mit*) Set, egipatski bog podzemlja, smrti, zla i oružja
- setar|o*** (*glazb*) setar, indijski muzički instrument
- setari|o** (*bot*) muhar (*Setaria*) iz por. trava; **Italia** *~o* klipasti muhar (*S. italica*) = BIRDMILEO; jednogodišnja krmna biljka
- seter|o** (*kinol*) seter, rasa dugodlakih lovačkih pasa ptičara
- setl|i** (*ntr*) naseliti se, nastaniti se; *~ejo* naselje, naseobina, kolonija
- setlement|o*** naseobina, naselje, vrsta britanske kolonije
- sev|o** (*bot*) voda s otopljenim tvarima koja cirkulira kroz provodne žile biljke
- sever|a** strog, oštar, neumoljiv; *~e* strogo; *~(ec)o* strogost; **mal**~a blag, nestrog
- sevrug|o** (*iht*) pastruga (*Acipenser stellatus*), morska riba koštunjača iz reda jesetri; *usp.* **huzo**, **sterledo**, **sturgo**
- sezam|o** 1. (*bot*) sezam (*Sesamum*) iz por. *Pedaliaceae*; **Hindia** *~o* indijski sezam (*S. indicum*); 2. magična riječ, formula za pronalaženje rješenja; *~oido* (*anat*) sezamska kost, prekobrojna košćica na pešču šake
- sezel|o** (*bot*) devesilje (*Seseli*) iz por. štitarki; neke su hrvatske subendemske vrste
- sezono|o** sezona 1. godišnje doba, dio godine; 2. vrijeme koje najbolje odgovara za neku djelatnost; *~a* sezonski; **antañ**~*o* predsezona; **čef**~*o* glavna sezona; **ekster**~*a* izvansezonski; **inter**~*a* međusezonski; **post**~*o* postsezona
- sfacel|o** (*med*) sfacelus, vlažna gangrena, sloj odumrlag tkiva odvojen od ostalog tkiva
- sfagn|o** (*bot*) mah tresetar (*Sphagnum*), rod mahovine iz istoimene porodice
- sfalerit|o** (*min*) sfalerit, cinkov sulfid, crn i neproziran, glavna cinkova ruda
- sfeg|o** (*ent*) = RABVESPO
- sfenisk|o** (*zoo*) pingvin (*Spheniscus*), rod južnoameričkih pingvina; *~oformaj* pingvinke (*Sphenisciformes*)
- sfenodot|o** (*zoo*) pilasti premosnik (*Sphenodon punctatus*), jedini živeći gmaz iz reda gmazova premosnika na Novom Zelandu
- sfenoid|o** (*anat*) sfenoid, klinasta kost na prednjem dijelu baze lubanje
- sfer|o** sfera 1. (*mat*) kugla; 2. (*astr*) krug beskonačnog promjera na mjestu promatrača; 3. (*pren*) područje, djelokrug, sredina; *~a* sferni, sferičan; *~eco* sferičnost; *~oido* sferoid, tijelo poput kugle; *~ometro* sferometar 1. (*mat*) sprava za određivanje promjera kugle; 2. (*fiz*) u optici sprava za određivanje oblika leće; 3. (*teh*) sprava za točno mjerenje debljine malih predmeta; **duon**~*o* polukugla; hemisfera; **hemi**~*o* hemisfera 1. (*geog, astr*) polutka, polovica Zemaljske ili nebeske kugle određena ekvatorom ili meridijanom; 2. (*anat*) polutka velikog mozga; **hemi**~*a* hemisferski
- sfigm|o** (*med*) puls, bilo; *~ografo* sfigmograf, sprava za mjerenje pulsa; *~ografo* sfigmografija, snimanje pulsno vala potkožnih arterija; *~omanometro* sfigmomanometar, sprava za mjerenje krvnog tlaka
- sfig|o**¹ (*ent*) ljljak, sumračnik, sfinks (*Sphinx*), rod velikih noćnih leptira; *~edoj* porodica ljljaka sumračnika (*Sphingidae*)
- sfig|o**² (*kem*) sfingo-; kao prvi dio složenice označuje radikal sfingola; *~olo* sfingol, aminoalkohol; *~olipidoj* (*fiziol*) sfingolipidi, vrsta lipida, važni sastojci stanične membrane; *~omjelino* (*fiziol*) sfingomjelin, sastavni dio živčanog tkiva
- sfingozin|o** = SFINGOLO
- sfinks|o** sfinga 1. u starom Egiptu kamena figura ležećeg lava s čovječjom glavom; 2. (*mit*) kod starih Grka bajoslovno krilato biće, sprijeda djevojka, straga lav, koje je davilo i morilo ljude; 3. (*pren*) zagonetno biće, zagonetka uopće; *~a* zagonetan, tajnovit
- sfinkter |o** (*anat*) sfinkter (*sphincter*), mišić stezač, zatvarač (na mjehuru, na guznom crijevu)
- sforcand|o*** (*glazb*) sforzando, sforzato, pojačano, naglašeno
- sgrafit|o*** (*lik*) sgrafito, sgrafit, slika izgrebena u žbuki ili u gipsu
- si**¹ (*gram*) sebe, se; povratna zamjenica trećeg lica; *~a* svoj; *~ajo* svojina; *~ndefendo* samoobrana; *~n mem* sâm sebe
- si**² *si* (*glazb*) sedmi glas u solmizaciji
- sial|o** (*geol*) sial, površinski kontinentalni sloj Zemljine kore, građen pretežno od granita
- sial|o** (*med*) slina (kao prvi dio složenice); *~ogena* sijalogen, koji potiče slinu; *~oreo* sijaloreja, preobilna sekrecija sline
- Siam|o** (*geog, pov*) Sijam, staro ime Tajlanda; *~a* sijamski; *~a kato* sijamska mačka

sibaldi|o* (*bot*) polegnuti žutak (*Sibaldia procumbens*) iz por. ruža
sibarit|o sibarit, čovjek pretjerano sklon uživanjima; ~ismo sibaritizacija, mekoputnost, ljenčarenje, razvratnost, oblomovština
Sibil|o (*mit*) Sibila, u najranijoj starogrčkoj mitologiji proročica u hramu boga Apolona, od koga je dobila dar za proricanje sudbine; ~a sibijski, tajnovit, zagonetan
sibire|o* (*bot*) hrvatska sibireja (*Sibiraea croatica*) iz por. ruža
sibl|i (*ntr*) siktati, piskati, psikati, fjukati, zviždati; ~a siktav, piskutav; ~ado psika, psikanje, piskutanje, siktanje; ~eti = LISPI
sid|i (*ntr*) sjediti; ~(ad)o sjedenje; ~(ant)a sjedeći; 2. (*bot*) sjedeći (list, biljka) = SESILA; ~ejo sjedište; ~ema koji voli dugo sjediti; ~igi posjesti, učiniti da netko sjedne, smjestiti nekoga; ~iği sjesti se; ~ilo sjedalo; ~loko sjedeće mjesto; ~vango (*anat*) stražnjica = GLUTEO; al~i sjesti pokraj; du~a dvo-sjedni; ek~i sjesti se; kun~i zasjedati, prisustvovati sjednici; kun~o sjednica, zasjedanje, sastanak; re~iği ponovno sjesti (nakon ustajanja); sub~iço (*min*) taloženje; unu~a jednosjed; forno~isto, hejmo~ulo čovjek koji najradije sjedi u zapecku, ostaje kod kuće; kalkan~i sjediti na podu prekrivenih nogu; laborkun~o radna sjednica
sider|a (*astr*) siderični, zvjezdani, koji se odnosi na zvijezde
siderit|o (*min*) siderit, 1. željezni karbonat, važna željezna ruda; 2. meteorit sastavljen od željeza s niklom
sideroz|o* (*pat*) sideroza, odlaganje željeznih soli u tjelesnim tkivima
siderurgi|o siderurgija, metalurgija željeza
sieğ|i (*tr*) opsjedati, opsjednuti, opkoljavati; ~o opsada; ~a opsadni; ~ostato opsadno stanje; čirkaü~i opkoliti; ek~i započeti opsadu
sien|o sijena, smeđa rudna boja = SIENA TERO
sienit|o (*min*) sienit, egipatski granit
sier|o* (*geog*) gorski lanac, planinski lanac = MONTOČENO
siest|o siesta, sijesta; počinak i rani popodnevni mir ljudi i prirode u mediteranskim predjelima; ~i (*ntr*) odmarati se poslije ručka
sifilis|o (*med*) sifilis, lues, spolna zarazna bolest uzrokovana blijedom spirohetom; ~a sifilitičan
sifon|o sifon 1. cijev u obliku slova S koja sprečava prodiranje kanalskih plinova kroz izljeve; 2. naprava na posudi ili boci za točenje pića pod tlakom ugljikova dioksida; 3. (*bot*) cjevasti talus s više jezgri kod algi; 4. (*geol*) u speleologiji vodom potopljeni kanal u špiljama; ~a sifonski, talusni; ~ohava (*bot*) koji ima cjevasti talus; ~forma, termo~a
sigel|o pečat, štambilj, žig; 1. naprava s urezanim reljefnim znakom i nazivom pravne osobe koja njime pečati svoje isprave kao dokaz njihove vjerodostojnosti; 2. otisak pečatnog znaka na ispravi; 3. (*pren*) trag nečega, obilježje, žig nečega; ~a pečatni; ~i (*tr*) pečatiti, zapečatiti, udariti pečat, potvrditi; ~ilo, ~ringo pečatnjak; dis~i, mal~i raspečatiti, opečatiti; ~vakso pečatni vosak; salomon~o = POLIGONATO

sigilari|o (*pal*) sigilarija, okamenjena biljna vrsta iz karbonske formacije
sigl|o sigla, kratica u stenografiji kojom se zamjenjuje slog ili riječ
siglingi|o* (*bot*) trozupka (*Sieglingia decumbens*) iz por. trava
sigma sigma, osamnaesto slovo grčkog alfabeta
sigmoid|o (*anat*) sigmoid, sigma; zavinuti dio debelog crijeva koji spaja silazni krak i rektum
sign|o znak 1. znamen, biljeg, prepoznatljiva pojedinost koja navješćuje pojavu; 2. simbol, dogovorena grafička oznaka ili lik u pojedinim strukama; 3. dogovoreni vidni ili slušni signal; 4. amblem, grb, znamen, lik koji simbolizira neku zajednicu; 5. (*ling*) jezična jedinica = KARAKTRO; ~i (*tr*) označiti, obilježiti, markirati; ~ado označavanje, obilježavanje; ~aro znakovlje; ~ilo oznaka; označnica; ~umo pokazatelj; antaü~o predznak; krom~o popratni znak; plio~o (*mat*) više, plus, znak zbrajanja; malplio~o (*mat*) manje, minus, znak oduzimanja; post~o trag; super~o nadznak, kvačica, dijakritički znak koji se stavlja iznad nekih slova (‘, ‘, ‘, ‘); ču~o, demand~o upitnik; egaleco~o znak jednakosti (=); eskap~o (*inf*) prespojni znak; fingro~o znak prstom; gam~o (*glazb*) notni znak; integro~o (*mat*) znak integracije; kaj~o (*tisk*) znak povezivanja (&); kap~o znak glavom; kap~i kimnuti ili odmahnuti glavom; kri~o (*gram*) uskliknik; kruco~o (*vjer*) znak križa; kruco~i (*tr*) prekriziti, napraviti znak križa; lego~o pomoćna oznaka kod čitanja (traka, papir); lim~o međaš (kamen); man~o znak rukom; memor~o znak (pri)sjećanja; minus~o znak oduzimanja (-), minus; ondo~o = TILDO (~); paço~o oznaka stranice; pašo~o trag koraka; pied~o stopa, trag stope; prem~o otisak; pruvo~o dokazni znak, materijal; radik~o (*mat*) oznaka korijena u matematici; šultro~oj (*voj*) oznaka ranga na ramenima; venko~o znak pobjede, trofej; ver~o kriterij
signal|o signal; vidni, svjetlosni, zvučni ili radijski znak određenoga značenja; ~a signalni; ~i (*tr*) signalizirati, dati signal; ~ado signalizacija, signaliziranje; ~aro sustav signala, znakovlje; ~ejo stanica koja odašilje signale, signalna stanica; ~ilo (*želj, prom*) semafor ili slična naprava za upozoravajuće signale; ~isto signalist; ~izi (*tr*) opremiti, opskrbiti putove ili prijelaze signalima; avert~o signal upozorenja; lum~oj svjetlosni signali; vek~o znak trube za buđenje u vojarnama i sl.; vok~o optički ili akustički signal pozivanja
signatari|o* signatar, potpisnik, svjedok, jamac, onaj koji je stavio svoj potpis na neki dokument, koji se svojim potpisom obvezao na nešto
signatur|o signatura 1. oznaka knjiga, slika, zemljopisnih karata, planova ploča, filmova, magnetskih traka, arhivskih jedinica ili skupina jedinica, u knjižnicama, muzejima, galerijama, arhivima i sl.; 2. (*lik*) autorov potpis na likovnim djelima; 3. (*tisk*) redni broj arka u knjizi; 4. ljekarnička naljepnica na izdanom lijeku; ~i (*ntr*) staviti signaturu
signif|i (*tr*) značiti 1. izražavati, predstavljati; 2. utjecati, vrijediti, imati ulogu, moć, ugled, utjecaj; ~o značenje; ~a značajan; ~oplena koji ima veliku

važnost, znamenit, vrijedan; punovažan; **du~a** dvosmislen, dvoznačan; **multe~a** mnogoznačan, višeznačan; **sen~a** beznačajan, bezvrijedan; **unu~a** jednoznačan

signifik|i (*ntr*) označivati, imati određenu važnost, smisao; **~a** signifikantan, indikativan, značajan, važan; **~anco** signifikacija, smisao, značaj nečega, ukupnost vrijednosti i svrhe nečega

sih|oj, **sik|oj** sikhi, indijska monoteistička sljedba u kojoj se miješaju hinduizam, utjecaj islama i anti-kastinski pokret

sikari|o najamni ubojica

sikativ|o* sikativ, sušilo, tvar koja ubrzava sušenje

sikl|o sikal 1. (*pov*) stara jedinica mjere za težinu i novac kod Egipćana i Židova; 2. novi šekel, izraelska novčana jedinica

sikomor|o (*bot*) sikomora (*Ficus sycomorus*), vrsta afričke smokve, čije se otporno drvo koristilo u Egiptu za izradbu sarkofaga

sikoz|o (*pat*) sikoza, nametnička bolest kože, uzrokuje stvaranje izraslina sličnih bradavicama

sil|o (*agr*) silos, veće žitno, krmno ili sjemeno skladište opremljeno potrebnim uređajima; **en~igi** silažirati, staviti u silos

silab|o (*ling*) slog; glas ili skup glasova koji se u govoru i pismu osjećaju kao samostalne cjeline od kojih se sastoji riječ; **~a** slogovni; **~i** (*tr*) sricati, naglašavati slogove; **~aro** tabela slogova u određenom jeziku; **~iga** koji sâm može formirati slog

silan|o (*kem*) silan, kombinacija silicija i vodika

silen|o (*bot*) pušina (*Silene*) iz por. karanfila; **bera ~o** bobičasta pušina (*S. baccifera*); **kukolflora ~o** drijemnina (*S. floscuuli*); **ordinara ~o**, **švela ~o** naduta pušina (*S. vulgaris*)

Silen|o (*mit*) Silen, frigijski bog, pratitelj Dionizov, zaštitnik izbora

silent|i (*ntr*) šutjeti, mučati, ne govoriti ništa; **~o** šutnja, muk, mir; **~a** tih, miran, bezglasen; **~e** tiho, mirno; **~ado** šutnja, šućenje; **~ema** šutljiv, negovorljiv; **~igi** ušutkati, utišati; **~igilo** (*teh*) ušutkivač, utišavač zvuka; **~iği** utihnuti, ušutjeti, umuknuti, zamuknuti; **for~i** zatajiti, zataškati; **pri~i** prešutjeti; **duon~a** (*glazb*) polutih; **kvaron~a**, **plen~a**

sileps|o (*gram*) silepsa 1. nepodudaranje među sastavnim dijelovima rečenice; 2. stezanje dvaju slogova u jedan

silf|o (*mit*) silf, duh zraka, vilenjak; imaginarno demonsko biće u keltskoj i germanskoj mitologiji, koje navodno živi u zraku

sili|o* (*novč*) syli, gvinejska novčana jedinica

silib|o (*bot*) oslobod (*Silybum*) iz por. glavočika; **Maria ~o** obični oslobod, šarena badeljka, bijeli stričak, gospin trn (*S. marianum*), ljekovita biljka

silici|o (*kem*) silicij 1. kem. element, simb. Si; 2. metaloid velike tvrdoće, rabi se u metalurgiji, u elektrotehnici, za tranzistore, u keramici

silik|o 1. (*kem*) dioksid silicija; 2. (*min*) sileks, kremen, tvrda stijena

silikat|o (*kem*, *min*) silikat, sol silicijske kiseline; **~a acido** silicijska kiselina

silikon|o (*kem*) silikon, organski derivat silicija s vrlo različitim svojstvima (nepropustljivost, nevodljivost, nesagorljivost)

silikoz|o (*med*) silikoza, profesionalna plućna bolest koja nastaje udisanjem silikatne prašine

silikv|o (*bot*) komuška, suhi višesjemeni plod pucavac

silk|o svila 1. sjajno vlakno dobiveno odmatanjem čahura dudova svilca; 2. (*teks*) tkanina od toga vlakna; **~a** svilen; **~afoj** predmeti od svile; **~eca** svilenast; **~isto** svilar; **~raüpo** (*ent*) dudov svilac (*Bombyx mori*), leptir iz por. prelaca, čije se gusjenice hrane lišćem bijeloga duda, a začahuruju se u čahuru od svilenih vlakana; **art~o** umjetna svila; **flok~o** pahuljasta svila, vrsta tkanine od otpadaka svilarске industrije

silogism|o (*fil*) silogizam, oblik logičkoga deduktivnog zaključivanja u kojem se iz dva ili više sudova izvodi novi sud na temelju određenih pravila

silt|o (*min*) glib, blato, mulj; **~opetro** sedimentna čvrsta stijena od taloga blata

siluet|o silueta 1. (*lik*) jednoobojno, plošno, obrisno prikazan lik nečega; 2. obris, nejasan lik nečega što se razabire u tami ili magli; **~igi** nejasno se nazirati u tami, magli, daljini

silur|o (*iht*) som (*Silurus*) rod jestivih slatkovodnih grabežljivih riba iz por. somova; **~edoj** porodica somova (*Siluridae*); **~oformoj** red slatkovodnih riba u koje spada som

siluri|o (*geol*) silur, geološka formacija, treći dio paleozoika

silv|o* šuma, džungla

silvi|o (*orn*) grmuša, palčić (*Sylvia*), rod malih ptica pjevica; **gardena ~o** siva grmušaa; **~edoj** porodica ptica cvrkutuša (*Sylviidae*)

silvikultur|o šumarstvo, silvikultura = ARBARKULTIVO

silvin|o (*min*) silvin, kalijev klorid, dolazi u velikim količinama u ležištima kalijevih soli

silvinit|o* (*min*) silvinit, smjesa silvina i kuhinjske soli

sim|o sima 1. (*geol*) dublji sloj Zemljine kore koji ovijava Zemljinu jezgru; građen je od bazaltnih stijena t.j. od silicija i magnezija; 2. (*građ*) u antičkoj arhitekturi završni rub trijema, obično ukrašen ornamentima, služio kao žlijeb za sakupljanje kišnice

simarub|o (*bot*) = KVASIO

simbiont|o simbiont, biljka ili životinja što živi u simbiozi = SIMBIOZANTO, SIMBIOZULO

simbioz|o (*biol*) simbioza; trajna ili povremena zajednica dvaju organizama različitih vrsta od koje oba člana imaju koristi; **~a** simbiozan; **anto**, **~ulo** simbiont, biljka ili životinja što živi u simbiozi

simbol|o simbol 1. znak koji označuje neki pojam ili na njega podsjeća; 2. (*knjiž*, *lik*) nekonvencionalni, manje ili više prepoznatljiv lik u umjetničkom djelu koji u sebi nosi prenesenu misao; 3. pisano ili tiskano slovo ili znak koji predstavlja element, operaciju, količinu, kvalitetu u matematici, kemiji ili glazbi; **~a** simboličan; **~i** (*tr*) simbolizirati; **~aro** skup simbola, simbolika; **~igi** prikazivati, predstavljati simbolima; **~iko** simbolika, znanost pisanja ili slikanja u simbolima; **~ismo** simbolizam, pjesnički i umjetnički smjer potkraj 19. st; **operacio~o** (*inf*) simbol operacije koji se u programskom jeziku rabi za oznaku operacije;

vort~o (*inf*) simbol riječi u kompjutorskom programu

simbrank|o (*iht*) simbrankus (*Symbranchus*), rod južnoameričkih slatkodvodnih riba bez udova, sličnih jeguljama

simens|o (*fiz*) simens, jedinica električne vodljivosti

simetri|o simetrija, razmjernost, sukladnost, sklad, međusobna jednakost, podudarnost elemenata neke cjeline ili skupine u veličini ili obliku; 2. (*mat*) specijalni tip izometrije t.j. preslikavanja prostora ravnine na samu sebe u kojoj sve udaljenosti ostaju sačuvane; ~**a** simetričan; ~**eco** simetričnost; **ne~a** nesimetričan

simfalang|o (*zoo*) simfalangus (*Symphalangus syndactylus*), veliki majmun sličan gibbonu iz Malezije, samo jedne vrste

simfiandr|o* (*bot*) Hofmanova suprašnica (*Symphyantra hofmani*) iz por. zvončica

simfit|o (*bot*) gavez (*Symphytum*) iz por. oštrolista; **oficina ~o** crni gavez, veliki gavez, opašica (*S. officinale*) **raspa ~o** hrapavi gavez (*S. asperum*); **tubera ~o** bijeli gavez (*S. tuberosum*)

simfiz (*anat*) simfiza, spojište, vezivna hrskavica koja spaja istoimene kosti suprotnih strana

simfoni|o (*glazb*) simfonija, opsežna orkestralna skladba od više stavaka; ~**a** simfonijski

simforikarp|o* (*bot*) biserak (*Symphoricarpus*) iz por. kozokrvnica; **blanka ~o** bijeli biserak, grozdasti biserak (*S. albus*); **koralala ~o** koraljni biserak (*S. orbiculatus*)

simi|o (*zoo*) majmun, čovjekoliki sisavac iz reda primata; po veličini mozga najrazvijeniji predstavnik životinjskog svijeta; ~**uloj** = ANTROPOIDOJ; ~**a** majmunski; ~**eska** sličan majmunu; **duon~oj** polumajmuni (*Prosimii*); **blek~o** = ALUATO; **silk~o** = KALITRIKSO

simil|a sličan, nalik, srodan, istovjetan; ~**e** slično; ~**i** (*tr*) sličiti, nalikovati; ~**ajo** slična stvar; ~**eco** sličnost; ~**igi** poistovjetiti, poistovječivati; ~**iği** postati sličan; ~**ulo** čovjek sličan po izgledu; **mal~a** različit, raznolik, nejednak; **mal~eco** različitost, nejednakost

simoni|o (*kat*) simonija, prodavanje ili kupovanje duhovnih dobara, osobito crkvenih službi

simpat|o (*anat*) simpatikus, autonomni živčani sustav, dio vegetativnog živčanog sustava; ubrzava rad srca i sužuje krvne žile; ~**a** simpatički; ~**ekto-mio** (*med*) simpatetomija, kirurško presijecanje pojedinih niti simpatikusa radi liječenja nekih bolesti; **para~o** (*anat*) parasimpatikus, dio vegetativnog živčanog sustava; aktiviranje ima suprotne učinke od aktiviranja simpatikusa

simpati|o simpatija 1. naklonost, privlačnost, srodnost; 2. osoba prema kojoj netko osjeća naklonost; ~**a** simpatičan; ~**e** simpatično; ~**i** (*tr*) simpatizirati, osjećati sklonost prema nekome; **mal~o** antipatija

simpl|a jednostavan, neusiljen, nenametljiv, prirodan, običan, shvatljiv, spoznatljiv; ~**e** jednostavno; ~**eco** jednostavnost; ~**igi** pojednostavniti; ~**igo** pojednostavnjenje; ~**ulo** jednostavan čovjek; **mal~a** kompliciran, nejednostavan

simpodi|o* simpodija 1. (*pat*) sraslost nogu; 2. os biljnog tijela koja uključuje stablo i korijen

simpozi|o simpozij 1. (*pov*) gozba u starih Grka i

Rimljana; 2. stručni skup na kojem stručnjaci referiraju na zadanu temu

simptom|o simptom 1. (*med, vet*) promjena na tijelu koja se prepoznaje kao znak bolesti; 2. (*pren*) predznak, navještaj, najava nekog zbivanja; ~**a** simptomatičan, znakovit; ~**aro** sindrom, skup simptoma; ~**ologio** simptomatologija, znanost o simptomima bolesti

simul|i (*tr*) simulirati 1. (*med*) prenemagati se, pretvarati se, zavaravati; 2. (*inf*) oponašati neki proces kompjutorskim programom; ~**ado** simulacija, oponašanje; ~**anto** simulant, zabušant; ~**ilo** simulator, uređaj u kojem su stvoreni uvjeti kao u prirodi (elektronički, kibernetički)

simuli|o (*ent*) crna mušica (*Simulium*), mala mušica papučarica čije ženke bodu i sišu krv

simultan|a simultan, istodoban, paralelan; ~**ludo** (*šah*) simultanka

simun|o = SAMUMO

sin|o 1. (*pov*) prednji gornji dio odjeće, koji je pokriva prsa i koji je služio kao džep na starinskim haljinama; 2. prsa, grudi, njedra, naručje; 3. unutrašnjost, središnji dio nekoga (srce, utroba, krilo, okrilje)

sinagog|o (*hebr*) sinagoga, avra, židovski hram

sinalef|o (*fon*) sinalefa, spajanje dvaju dugih samoglasnika u jedan

sinantrop|o (*pal*) sinantrop, pekinški čovjek, fosilni ostaci pračovjeka nađeni južno od Pekinga s kamenim oruđem

sinap|o (*bot*) gorušica (*Sinapis*) iz por. krstašica; **blanka ~o** bijela gorušica, bijela slačica (*S. alba*); koristi se za pripremu senfa

sinaps|o (*anat*) sinapsa, mjesto kontakta između dviju živčanih stanica ili živčane i mišićne i žljezdane stanice

sinartr|o (*anat*) sinartroza, vrsta nepomična spoja među kostima

sincer|a iskren, prostodušan, otvoren; ~**e** iskreno; ~(**ec**) iskrenost

sinarundinari|o* (*bot*) kineska trstika (*Sinarundinaria muralae*) iz por. trava

sinciti|o (*biol*) sincicij, protoplazmatska masa s više jezgara, javlja se u biljaka i životinja

sindik|o sindik 1. pravni izabrani zastupnik; 2. stečajni upravitelj

sindik|o (*prav*) sindikat, udruga zaposlenika radi zaštite i promicanja njihovih prava i interesa; ~**a** sindikalni; ~**ano** član sindikata; ~**ismo** sindikalizam; ~**isto** sindikalist, član sindikalne partije; **labor~o** radnički sindikat

sindrom|o (*med*) sindrom, skup simptoma

sinedri|o (*hebr, pov*) sinedrij, židovsko veliko vijeće u Jeruzalemu

sinekdok|o (*knjiž*) sinegdoha, beletristička figura u kojoj užu pojam stoji umjesto širega

sineki|o* (*med*) sinehija, priraslica = ADHERAJO

sinekur|o sinekura, dobro plaćena laka državna služba, koja ne zahtjeva ozbiljan rad

sinerez|o (*fon*) sinereza, slijevanje dvaju samoglasnika ili dvaju slogova u jedan

sinergi|o sinergija 1. suradnja različitih činitelja ili organa u zajedničkom procesu; 2. (*fiziol*) suradnja nekoliko organa ili mišića u zajedničkoj funkciji;

3. (ek) komplementarnost aktivnosti čiji je učinak veći od zbroja dijelova; ~a sinergičan

Singapur|o (geog) Singapur, država, otok i grad uz krajni južni dio Malajskog poluotoka; ~ano (etn) Singapurac

singnat|o* (iht) šilo (*Syngnathus acus*), riba koštunjača iz por. šilogubaca iz tropskih i umjerenih mora

singular|o (gram) singular; jednina, gramatička kategorija koja označuje jediničnost čega ili ukupnost od više neindividualiziranih jedinica ili jedinica; ~a singularni

singulet|o (fiz) singuleta, pojedina linija spektra (nasuprot mnogostrukoj)

singult|i (ntr) štucati, proizvoditi neugodne zvukove nehotičnim grčevjem ošita i naglim zatvaranjem glasiljki; ~(ad)o štucanje, štucavica; **plor~i** jecati

sinhal|o (ling) sinhalski jezik, službeni jezik Šri Lanke

sinistr|o (prav) zajamčena osigurnina za nastalu štetu od elementarnih nepogoda; ~a 1. strašan, pogibeljan, opak; 2. koban, zlokoban, zloguk

sinjor|o gospodin; ~a gospodski; ~eto gospodičić; ~ido mladi gospodin, gospodski sin; ~ino gospoda; **ge~oj** gospođe i gospoda; **grand~o** velmoža, velikaš, magnat

sinjori|o* (pov) sinjorija, gospodstvo, gospoda

sink|i (ntr) tonuti, potonuti, uranjati, padati; ~(ad)o tonjenje, uranjanje

sinklinal|o (geol) sinklinala, korito, ulegnuti dio osnovnog strukturnog oblika nabranih slojeva Zemljine kore

sinkop|o sinkopa 1. (ling) ispadanje glasa ili slova u sredini riječi; 2. (glazb) prekid u pravilnom nizađu dijelova takta; 3. (med) nagli kratkotrajni gubitak svijesti; ~a sinkopski

sinkretizam|o (fil) sinkretizam, filozofski ili teološki sustav koji nastoji spojiti nekoliko različitih učenja; 2. (ling) formalno izjednačavanje dviju ili više gramatičkih oblika

sinkrociklotron|o (fiz) sinkrociklotron, akcelerator sličan ciklotronu, ali s izmjeničnim električnim poljem, koje se može prilagoditi kompenzaciji promjene mase čestica

sinkron|a sinkron, sinkron, sinkroničan; 1. istodoban, istovremen; 2. (tel) koji ima istu frekvenciju; ~eco sinkroničnost, sinkronija, istodobnost, istovremenost; ~igi sinkronizirati, sinkronizirati, uskladiti; ~igilo sinkronizator, sinkronizator, usklađivač; **mal~iği** izgubiti sinkroniju; **post~igi** dopuniti sinkroniju; ~oskopo sinkronoskop, dio uređaja za sinkronizaciju

sinkrotron|o (fiz) sinkrotron, kružni akcelerator elektrona

sinod|o (kat) sinod, crkveni sabor; ~a sinodni, sinodski

sinodik|a (astr) sinodičan, koji se odnosi na vidljiv položaj nekog nebeskog tijela prema Suncu; ~a monato sinodičan mjesec, vrijeme od jednog mladaka do drugoga

sinonim|o (ling) sinonim, istoznačnica, bliskoznačnica, riječ koja se razlikuje glasovnim sastavom od druge riječi, ali ima isto ili blisko značenje; ~a sinoniman, istoznačan; ~eco sinonimnost, istoznačnost; ~iko sinonimika, znanost o sinonimima

sinoptik|a sinoptički, koji se odnosi na istodobno, koji daje pregled svih dijelova složene cjeline; ~o (met) sinoptika, dio meteorologije, znanost o vremenu i predviđanju vremena

sinost|o (anat) sinostoza (*synostosis*), nepomični sloj između kostiju koje su spojene koštanim tkivom

sinovi|o (anat) sinovija; žučkasta, bistra, viskozna zglobna tekućina; smanjuje trenje zglobnih površina; ~a sinovijski; ~ito sinovitis, upala unutarnjeg sinovijskog sloja zglobne čahure

sintagm|o (gram) sintagma, spoj dviju ili više riječi u jednu sintaktičku cjelinu s jedinstvenim značenjem

sintaks|o (ling) sintaksa, dio gramatike koji proučava poredak, razmjestaj i međusobno povezivanje riječi i njihovih skupina u rečenici; ~a sintaktički; **fraz~o** sintaksa složene rečenice; **propozicio~o** sintaksa jednostavne rečenice; **vort~o** sintaksa riječi

sintetik|o* (kem) sintetika, plastika = PLASTO

sintez|o sinteza, spajanje, sastavljanje 1. postupak kojim se razlučene pojedinosti udružuju u jedinstvenu cjelinu; 2. (fil) A. u dijalektici spoj i rješenje dvaju oprečnih pojmova u trećem višem pojmu; B. misaona operacija suprotna analizi, kojom se udružuju pojmovi užeg opsega u logički šire pojmove ili sudove; 3. (kem) proces kojim jednostavne kemijske tvari postaju složenije; ~i (tr) sintetizirati, spojiti, sastaviti, sažeti; provesti sintezu; ~a sintetički; ~ilo, **muzik~ilo** (glazb) sintesajzer, synthesizer, sintetizator; elektronički glazbeni instrument s klavijaturom; **foto~o** (bot) fotosinteza, kemijski proces kojim se u listu zelene biljke uz pomoć sunčeva svjetla od jednostavnijih izgrađuju složene molekule; **kemio~o** (biol) kemijska sinteza, sinteza organskih iz mineralnih tvari pomoću bakterija koje koriste energiju toplinsko-kemijskih reakcija; **nukle~o** (fiz) nuklearna sinteza, spajanje atomskih jezgri; **parol~o** (inf) govorna sinteza, produkcija govora elektroničkim ili kompjutorskim sredstvima

sintoniz|i* (tr) sintonizirati, uskladiti = AGORDI

sintr|i (ntr, kem) cijediti se, kapati, izlučivati kapi; ~o (geol) siga

sinu|o vijuga, spirala, kružna krivulja; ~a krivudav; ~i (ntr) krivudati, vijugati

sinus|o' (mat) sinus, trigonometrijska funkcija definirana u pravokutnom trokutu u ravni kao omjer katete nasuprotne kutu i hipotenuze; **ko~o** kosinus, omjer hipotenuze i katete koja je uz kut, jedna od trigonometrijskih funkcija; ~oido sinusoida, krivulja koja pokazuje mijenjanje vrijednosti sinusa kuta

sinus|o² (anat) sinus, polukružno udubljenje ili prošireno mjesto u različitim dijelovima tijela; ~ito sinusitis, upala sinusa

sipaj|o (pov) sipah, indijska kolonijalna vojska od lokalnog stanovništva u bivšim posjedima Britanskog imperija

Sir|o oslovljavajući izraz za: 1. kraljevsko Veličanstvo; 2. gospodine, cijenjeni gospodine; 3. plemićki naslov

sirapt|o (orn) sadža (*Syrnhaptes*), rod srednjoazijskih ptica selica smeđaste boje, dugačkih do 39 cm = STEPKOKO

siren|o sirena 1. (*mit*) u starih Grka i Rimljana, morsk djevojka koja je čarobnim pjevanjem odvlačila mornare na mjesto odakle se više nisu vraćali; 2. (*teh*) naprava prodorna zvuka za zvučnu signalizaciju; 3. (*glazb*) akustična naprava za utvrđivanje broja titraja tona; 4. (*pren*) zavodnica; ~**oj** (*zoo*) sirene, morske krave; rod vodenih sisavaca biljoždera iz nadreda kopitara

Siri|o (*geog*) Sirija, država u jugozapadnoj Aziji; ~**ano** (*etn*) Sirijac

siring|o (*bot*) jorgovan (*Syringa*) iz por. maslina; **Ćinia ~o** ruenski hibridni jorgovan (*S. x chinensis*); **ordinara ~o** obični jorgovan, lilak, srčastoliski jorgovan (*S. vulgaris*); **Persia ~o** perzijski jorgovan (*S. persica*); ~**okolora** = LILA

siringo| (*med*) siringo-; prefiks koji ukazuje na formiranje patološkog kanala u organu; ~**omo** (*med*) siringom, dobroćudni tumor u žena na licu i vratu

sirinks|o siringa 1. (*glazb*) Panova svirala, pastirska frula; 2. (*građ*) u stijenu urezana galerija u egipatskim grobovima; 3. (*anat*) dio Eustahijeve tube, dio organa sluha; 4. (*med*) štrcaljka za injekcije; 5. (*orn*) organ za pjevanje u ptica

Sirius|o (*astr*) Sirijus, najsjajnija zvijezda na nebu; nalazi se u zvijezdu Velikoga Psa

sirni|o* (*orn*) šumska sova (*Strix*), noćna ptica grabljivica iz por. sova

sirok|o (*met*) široko, jugo, topao južni ili jugoistočni vjetar

sirop|o sirup 1. gusta voćna tekućina koja sadrži mnogo otopljenoga šećera; 2. (*farm*) pripravak od guste otopine šećera ili voćnog soka te odgovarajućeg lijeka u boci

sisal|o 1. (*bot*) sisal-konoplja (*Agave sisalana*) iz por. agava; 2. vlakno sisal-konoplje koje se koristi za užad

sisimbr|o (*bot*) oranj (*Sisymbrium*) biljka iz por. krstašica

sisim|o (*geol*) = SEISMO

sisop|o = SISTEMOPERATORO

sistem|o sustav, sistem; **decimala ~o** decimalni sustav; **imuna ~o** imunološki sustav; **mastruma ~o** gospodarski sustav; ~**a** sustavni, sistematski; ~**e** sustavno, sistematski; ~**eco** sustavnost, sistematičnost; ~**igi** sistemativirati, usustaviti, svrstati u sustav; **eko~o** eko-sustav, ekološki sustav; **blok~o** skupni sustav; **dren~o** (*agr*) drenažni sustav; **koordinat~o** (*mat*) koordinatni sustav; **kristal~o** način kristalizacije; **mon~o** novčani sustav, valutni sustav; **sun~o** (*astr*) Sunčev sustav; **valor~o** vrijednosni sustav

sistematik|o sistematika 1. znanost o klasifikaciji; 2. (*biol*) taksonomija, razvrstavanje biljaka i životinja prema sistematskim kategorijama: vrstama, razredima, porodicama

sistol|o (*fiziol*) sistola, stezanje srčanog mišića, kojim se krv izbacuje iz srca

sistr|o (*glazb*) sistrum, drvena udaraljka u obrednoj uporabi kod starih Egipćana, kasnije i kod drugih naroda, preteča trianglera

sit|o (*orn*) brgljez (*Sitta*), rod ptica iz por. brgljeza

sitac|o (*orn*) = PSITAKO

sitel|o vjedro, kabao, čabar, limena ili plastična posuda za vodu; *usp.* **kuvo**, **tino**, **kanistro**

situ|o položaj, smještaj; ~**i** (*ntr*) nalaziti se, ležati, biti smješten

situaci|o situacija, stanje, prilike u kojima se što zbiva, skup okolnosti u kojima se tko ili što nalazi

siu|o (*etn*) sijuks, pripadnik sjevernoameričkog indijanskog plemena

sium|o (*bot*) grešun, hrenak (*Sium*) iz por. štitarki

sivan|o* (*hebr*) deveti mjesec židovske godine

sivert|o (*fiz*) sivert, sievert, jedinica ekvivalentne doze ionizirajućeg zračenja, simb. Sv

sizar|o (*bot*) slatki grešun (*Sium sisarum*); gomolja-sto korijenje sadrži šećer

Sizif|o (*mit*) Sizif, praotac Eoljana, kažnjen od Hada da u podzemnom svijetu mora gurati golemi kamen na visoki brijeg, koji mu se s vrha stalno kotrljao natrag

sizigi|o¹ (*astr*) sizigija, naziv za Mjesečeve faze mladak i uštap, kad su Sunce, Mjesec i Zemlja u približno istom pravcu

sizigi|o² (*bot*) sizigij (*Syzygium*) iz por. mrčja; **aroma ~o** karanfilovac (*S. aromaticum*, *sin.* *Jambosa caryophyllus*) = KARIOFILARBO; *v.* **jamboso**

ska|o (*glazb*) ska, jamaičanska autohtona popularna plesna glazba promjenjiva ritma

skab|o (*bot*) krstavost, biljna bolest uzrokovana bakterijama i gljivicama; **terpom~o** obična krstavost; **celerio~o** krstavost celera; **pulvor~o** **de terpom** prašna krstavost gomolja krumpira; **pom~o** krstavost plodova jabuka; **pir~o** krstavost plodova krušaka

skabel|o stolčić, bančić, štokrl, niski stolac bez naslona; *v.* **tabure**

skaben|o skaben, općinski savjetnik; u nekim zemljama visoki gradski službenik

skabi|o (*med*) šuga, svrab, parazitna bolest izazvana ektoparazitom iz skupine grinja koji žive u koži i na koži; ~**a** šugav

skabioz|o (*bot*) udovičica (*Scabiosa*) iz por. češljugovina

skadr|o (*voj*) = ESKADRONO

skafald|o (*građ*) skela, lazilo, grušt, privremena pomoćna konstrukcija pri gradnji i popravku građevinskih objekata

skafandr|o skafandar, ronilačko ili astronomsko odijelo s opremom koja omogućava preživljavanje izvan čovjekove biološke sredine; ~**isto** ronilac, skafandrist

skafoid|o (*anat*) skafoid (*os scaphoideum*), čunjasta kost u pešću ruke

skafopod|oj (*zoo*) kaponošci (*Scaphopoda*), razred mekušaca čija školjka ima oblik malog slonovog zuba

skal|o skala, ljestvica 1. niz vrijednosti označenih na kakvom mjerilu; 2. (*glazb*) muzički tonovi porredani po visini; **grand~a** koji je velikih razmjera; **laū~a** koji je u skladu s određenim proporcijama

skalar|o (*fiz*) skalar, veličina koja je određena samo svojim numeričkim iznosom

skald|o 1. (*pov*) pjesnik na norveškom dvoru; 2. pjesnik u Norveškoj i na Islandu

skalen|o (*anat*) skalenus (*m. scalenus*), nejednaki raznostrani mišić na grudnom košu

skalp|o¹ skalp, koža s kosom zguljena s glave pobijeđenog neprijatelja, nekad trofej kod neciviliziranih naroda; ~**i** (*tr*) skalpirati, zguliti kožu s glave

skalpi^{i2*} (*ntr*) preprodavati ulaznice

skalpel^o (*med*) skalpel, kirurški nož; *v.* **sekcilo**, **bisturio**

skanⁱ (*tr*) skenirati 1. pretraživati neku površinu ili predmet uz pomoć zrake svjetla, elektrona i sl.; 2. (*inf*) A. provjeravati podatke s magnetne vrpce, iz datoteka i sl.; B. snimati sliku, fotografiju i sl. i transformirati ih u kompjutorski zapis; 3. (*med*) pregledavati pacijenta uz pomoć skenera; **~ilo** skener 1. (*med*) aparat koji ispituje tijelo, organ ili druge biološki aktivne tvari po slojevima različite dubine; 2. (*inf*) pretražnik A. program koji automatski pretražuje hardver ili softver; B. uređaj koji snima sliku, fotografiju i sl. i transformira ih u kompjutorski zapis

skandⁱ (*tr*) skandirati 1. čitati stihove naglašujući njihov ritam; 2. izgovarati ili izvikivati po slogovima; **~(ad)o** skandiranje

skandal^o skandal, sablazan, bruka; nepriličan, nedoličan, sramotan događaj koji pobuđuje opću osudu; **~a** skandalozan, sablažnjiv; **~i** (*tr*) skandalizirati, sablazniti, zgroziti; **~iği** skandalizirati se, sablazniti se, zgroziti se

skandi^o (*kem*) skandij 1. kemijski element, simb. Sc; 2. vrlo rijetki metal, lagan i sjajan, dodatak nekim legurama

skandik^o (*bot*) češljika (*Scandix*) iz por. štitarki; **venuskombil**^o venerin češalj, iglenjača (*S. pecten-veneris*)

skandinav^o skandinavac; (**S**)**~io**, (**S**)**~ujo** Skandinavija, poluotok na sjeveru Europe

skap^o (*bot*) batvo, bezlisna zeljasta stabljika koja završava cvijetom ili cvatom

skapol^o (*anat*) skapula, lopatica (*scapula*), široka plosnata trokutasta kost, smještena na gornjem lateralnom dijelu stražnje strane prsnog koša; **~a** lopatični; **~algio** bol u lopatici

skapulari^o (*kat*) skapular, sklopap, šklopap, naplećnik 1. haljina redovnika benediktinaca koja pokriva prsa i leđa do ispod koljena; 2. vrpcom vezana i prebačena preko ramena dva komada vunene tkanine na prsima i leđima nekih bratovština

skarab^o (*ent*) kotrljar, govnovalj = KOLEOPTERO; **cervo**^o jelenak, rogač (*Lucanus*); **maj**^o hrušt, gundelj (*Melolontha melolontha*); **mario**^o buba mara, božja ovčica (*Coccinella*) = MARIBESTO, KOKCINELO; **sterko**^o obični zujak (*Geotrupes stercorarius*); **terpom**^o = LEPTINOTARSO

skarabe^o skarabej 1. (*ent*) = STERKOSKARABO, GEOTRUPO; 2. staroegipatski pečatnjak i amulet u obliku kukca skarabeja

skarifikⁱ (*tr*) skarificirati 1. (*med*) zasjeći, bocnuti, činiti ureze u koži radi liječenja; 2. (*agr*) orati s tanjurastim plugom, okomito rezati tlo skarifikatorom; **~atoro** tanjurasti plug, skarifikator; ratilo za okomito rezanje zemlje noževima

skarlat^o grimiz, škret, purpur (boja); *v.* **karmezino**, **karmino**, **punco**; **~a** škretlan, grimizan, purpuran

skarlatino (*med*) skarlatina, šarlah, škret, crven, šarenica; zarazna dječja bolest

skarol^o (*bot*) eskariol, kultivar širokolisne endivije (*Cichorium endivia* var. *latifolium*) = LARĜFOLIA ENDIVIO

skarp^o (*odj*) šal, ešarpa; 1. ženski šal koji se nosi prebačen preko ramena i ruku; 2. A. lenta; B. službeni ili svečani časnički pojas

skat^o¹ (*igr*) skat, njemačka kartaška igra

skatⁱ^{2*} (*ntr*) klizati se; **~ado** klizanje; **~ilo** klizaljka **skatol**^o¹ kutija, četvrtasta šuplja naprava s poklopcem; **en~igi** staviti u kutiju; **kontakto**^o (*el, teh*) kontaktna kutija; **lad**^o limenka, **leter**^o poštanska kutija (pred kućom ili stanom); **manĝo**^o kutija za jelo, provijant-doza; **muzik**^o muzička kutija; **nigra** ^o crna kutija

skatol^o² (*kem*) skatol, spoj vrlo neugodna mirisa; nastaje truljenjem bjelancevina i nalazi se u izmjenama

skeč^o (*knjiž, kaz*) skeč, geg, kraća dramska igra, jednočinka; *v.* **gago**

skelet^o kostur, skelet 1. koštani sustav ljudskog ili životinjskog tijela; 2. okosnica, glavni dijelovi tvarne ili duhovne tvorevine; **~a** (*pren*) vrlo mršav, kost i koža; **čel**^o, **ekto**^o, **endo**^o

skeleton^o^{*} (*sport*) skeleton, niske saonice za jednog vozača koji leži potrbuške i upravlja nogama

skem^o shema 1. skica, nacrt, plan; 2. apstraktan prikaz u bitnim crtama; **~a** shematski; **flu**^o (*inf*) detaljan grafički prikaz svih putova mogućih u programiranju; **konekto**^o shema priključaka; **~igi** shematizirati, rasporediti po shemi

skedⁱ^{*} programirati, planirati

skeptik^a skeptičan, sumnjičav; **~eco** skeptičnost, sumnjičavost; **~ismo** skepticizam; **~ulo** skeptik, sumnjičavac

skerc^o (*glazb*) skerc, kratko glazbeno djelo u brzom tempu

skermⁱ (*ntr*) mačevati se, boriti se mačem ili sabljom; **~(ad)o** mačevanje; **~ejo** mačevalište; **~instruisto**, **~omajstro** lanist, učitelj mačevanja

sketⁱ (*ntr*) klizati se = GLITI, GLITKURI; **~ado** klizanje; **~ilo** klizaljke; **rul**^o kotaljka; *usp.* **skati**

ski^o (*sport*) skija, zavinita daska za skijanje po snijegu i vodi; **~i** (*ntr*) skijati se; **~ado** skijanje; **~ebla** koji je podesan za skijanje; **~bastono** skijaški štap; **akvo**^o skijanje na vodi

skili^o^{*} (*iht*) mačka mrkulja, morska mačka (*Scylium*)

skin^o (*bot*) ljutovonj (*Schinus*) iz por. vonjača

skink^o (*zoo*) = SCINKO

skip^o ekipa, tim, smjena, radna skupina; *usp.* **teamo**; **~estro** vođa ekipe; **tri**^o trosmjenski

skir^o (*med*) skirus (*scirrhus*), tvrdi maligni tumor

skirp^o = SCIRPO

skism^o šisma 1. raskol, rascjep, odcjepljenje, osobito crkveno; 2. krivovjerje; **~a** šizmatički, otpadnički, raskolnički; **~i** (*ntr*) rascijepiti se, odcijepiti se, odvojiti se; **~ulo** šizmatik, otpadnik

skist^o (*geol*) škrljevac, škrljac, kamen koji se sastoji od slojeva pločastih stijena; **~a** škrljevački

skistosom^o (*bakt*) metilj, parazit koji uzrokuje jetrenu bolest; **~ozo** (*med*) skistosomijaza, kronična upala raznih organa

skit^o (*etn*) Skiti, iranska nomadska plemena

skizⁱ (*tr*) skicirati 1. praviti skicu; 2. prikazati u glavnim crtama; **~o** skica, nacrt; **~eco** skiciranost; **~obloko** blok za skice

skizofit^o (*bakt*) stari naziv za bakterije u širem smislu

skizofreni|o (*med*) shizofrenija, duševna bolest koja se sastoji od gubitka racionalnog mišljenja i rasčjepa osobnosti; ~**ulo** shizofrenik, shizofreničar

skizoid|a shizoidan, rastrojen, koji je poput shizofreničara

skizomicet|oj bakterije, stari naziv za bakterije koje ne uključuju cijanobakterije

sklare|o (*bot*) muškata kadulja (*Salvia sclarea*), koristi se u parfumeriji

sklav|o (*pov*) rob 1. u robovlasničkom sustavu čovjek koji je radio kod robovlasnika i nije imao slobodu kretanja niti drugih građanskih prava; 2. potlačen čovjek, pokorna osoba; ~**a** robovski; ~**e** na robovski način; ~**i** (*ntr*) robovati, biti rob; ~**eco** ropstvo; ~**igi** zarobiti, porobiti; ~**ino** ropkinja; ~**ismo** robovlasnički sustav; ~**eks~o** libertin, slobodnjak, oslobođenik, rob pušten na slobodu; ~**ošipo** (*pov*) brod za prijevoz robova

skler|o¹ (*anat*) = SKLEROTO

skler|a sklerotičan; u složenicama označuje: usahnuo, otvrdnuo, suh, tvrd; ~**ozo** (*med*) skleroza, patološko otvrdnuće, ovapnjenje tkiva ili organa; ~**odermio** (*med*) sklerodermija, bolest koja se javlja kao otvrdnuće i atrofija kože; ~**oproteino** (*kem*) skleroprotein, potporni sugradivi element kostiju, hrskavice, kože, kose i noktiju; ~**atero~o**, **arterio|ozo** (*med*) ateroskleroza, arterioskleroza, bolest većih i velikih arterija kojima se u stjenkama talože masne tvari i tako im sužuju protočnost; ~**multobla~ozo**, ~**plat~ozo** multipla skleroza, vrlo teška organska bolest centralnog živčanog sustava nepoznata uzroka

sklerant|o (*bot*) treskavica (*Scleranthus*) iz por. karanfila

sklerenkim|o (*bot*) sklerenhim, mrtvo staniče s mehaničkom funkcijom

sklerop|o* (*bot*) tvrdulja (*Scleropoa*) iz por. trava

sklerot|o 1. (*anat*) sklera, bjeloočnica, vanjska svijetla opna oka ispod kapka; 2. (*bot*) sklerocij, mirujuć stadij mnogih gljiva; ~**ito** (*med*) skleritis, upala bjeloočnice

skol|o škola, doktrina, učenje, smjer; poseban pravac u znanosti i umjetnosti; ~**ano**, ~**estro**

skolast|o* skolastik, skolastičar = KLERULO

skolastik|o (*fil*) skolastika, srednjovjekovna filozofska struja, koja se temeljila na vjerskim dogmama; ~**a** skolastički

skold|i (*tr*) karati, koriti, grditi, kuditi, upućivati prijekor; ~**o** prijekor, grdnja, kar(anje); ~**a** prijekoran

skoleks|o (*zoo*) skoleks (*scolex*), prednji dio gliste, obuhvaća glavu i vrat

skoli|oj (*tisk*) marginalije, bilješke ispisane na marginama

skolim|o (*bot*) dragušica (*Scolymus*) iz por. glavočika; **Hispania ~o** španjolska dragušica (*S. hispanicus*)

skoliz|o (*med*) skolioza, postranična zavijenost kralježnice

skolit|o* (*ent*) potkornjak (*Scolytus*); ~**edoj** potkornjaci (*Ipsidae*) porodica kukaca kornjaša, štetnici pod korom drveta

skolop|o (*orn*) šljuka (*Scolopax*), rod močvarnih i šumskih ptica iz reda šljukarica; ~**edoj** porodica šljuka (*Scolopacidae*)

skolopendr|o (*ent*) striga (*Scolopendra*), vrsta člankonožaca iz razreda stonoga

skolopendri|o (*bot*) jelenak (*Asplenium scolopendrium*)

skolt|o izviđač, skaut; pripadnik omladinske izviđačke organizacije; ~**ado** izviđanje; ~**ino** izviđačica, skautkinja; ~**ismo** izviđaštvo, skautizam

skombr|o (*iht*) skuša, škombar, vrtn (*Scomber*) morska plava riba koštunjača iz por. skušovki; ~**edoj** porodica skušovke (*Scombridae*)

skon|o (*kul*) skon, škotski ječmeni kolačić, obično trokutast

~**skop|** -skop; kao drugi dio složenice označuje nešto što se odnosi na promatranje, gledanje; ~**io** -skopija

skop|o (*pom*) ispolac, palj, šešula = ŠKOPO

skopofili|o skopofilija, uživanje u gledanju pornografskih slika, scena, filmova ili svojih spolnih organa

skopolamin|o (*kem, farm*) skopolamin, lijek protiv morske bolesti i Parkinsonove bolesti

skorbut|o (*med*) skorbut, avitaminoza zbog nedostatka vitamina C; ~**a** skorbutni

skori|o 1. metalna pjena = metalšaumo; 2. troska, šljaka, drozga, zgura, otpad; ~**ejo** odlagalište metalnog otpada

skorpen|o (*iht*) škrpina, škarpina, bodeljka (*Scorpaena*), rod pridnenih grabežljivih riba koštunjača iz por. bodeljki

skorpi|o 1. (*zoo*) škorpion, štipavac, člankonožac s otrovnom bodljom na zatku; 2. (*astr*) Škorpion, zvijezde u Zodijaku; ~**uloj** štipavci, škorpion

skorpiur|o (*bot*) crveni mač (*Scorpiurus*) iz por. leptirnjača; mediteranska biljka

skorzoner|o (*bot*) crni korijen (*Scorzonera*) iz por. glavočika; **Hispania ~o** španjolski zmijak, (*S. hispanica*) uzgaja se kao povrće

skot|o (*etrn*) Škot; ~**a** škotski; (**S**)~**lando** (*geog*) Škotska, sastavni dio Velike Britanije

skoter|o (*prom*) skuter, vrsta motocikla = MOTOR-SKUTILO

skotom|o* (*med*) skotom, dio vidnog polja na kome se očituje potpuna ili djelomična sljepoća; 2. ispad vidnog polja u obliku otoka

skovel|o (*teh*) tvrda četkica za čišćenje unutarnjih dijelova cijevi, boca i sl; ~**i** (*tr*) čistiti takvom četkicom

skrap|i (*tr*) strugati, trljati, trti; *usp.* **grati**, **raspi**, **ra-boti**; ~**ado** 1. struganje; 2. (*med*) kiretaža; ~**ažo** strugotina, piljevina; ~**eti** lagano trljati; ~**ilo** strug, blanja; **de~i**, **for~i** ostrugati; **pri~i** postrugati;

~**mašino** 1. strugalica, tokarilica; 2. buldožer, bager; **čiel~anto**, **nub~ulo** neboder; **dento~uloj** (*zoo*) glodavci = RONĀULOJ; **kamen~isto** dimnjačar; **kot~ilo** strugač blata; **šu~ilo** metalna šipka za struganje blata s cipela

skren|o = EKRANO

skrib|i (*tr*) 1. pisati, zapisivati, bilježiti; 2. pišući sastavljati tekst, stvarati; ~**o** pismo, pisanje, način ili vrsta pisanja; ~**a** pismen; ~**e** pismeno; ~**ado** pisanje; ~**ažo** napisani tekst, ono što je napisano; ~**ejo** pisarnica, pisarna; ~**ilo** olovka, pisaljka; ~**ilaro** pišaći pribor; ~**isto** pisar; ~**arto** krasopis; ~**očambro** soba za pisanje, kabinet; ~**mašino** pišaći stroj; ~**ta-**

bulo ploča za pisanje; **~varoj** potrepštine za pisanje; **~subajo** podmetač za pisanje; **al~i** dopisati; **en~i** upisati; **en~o** upis; **en~iği** upisati se; **mis~o** pogreška u pisanju; **nepri~ebla** neopisiv; **post~o** pripis, postskriptum; **pri~i** opisati; **pri~o** opis; **re~i** ponovno napisati; prepisati; **sub~i** potpisati; **sub~o** potpis; **super~i** napisati iznad drugog teksta; **sur~o** natpis; **sur~eto** etiketa, naljepnica; **tele~ilo** teleprinter, dalekopisač; **trans~i** prepisati; **trans~o** prijepis; **trans~ado** prepisivanje; **bel~ado** krasopis, kaligrafija; **kojno~o** klinasto pismo; **man~i** pisati rukom; **man~o** rukopis; **mašin~i** tipkati, pisati na stroju = **TAJPI**; **pet~o** molba, peticija = **PETICIO**; **plen~i** ispuniti neku tiskanicu; **pun~o** školska kazna prepisivanja; **tombo~o** epitaf, natpis na grobu

skript|o* skripta 1. spis, ono što je napisano; 2. bilješke po nečijim predavanjima; 3. predavanja visokoškolskih profesora umnožena za potrebe studenata

skriptori|o* (pov) skriptorij, pisarnica; mjesto gdje su se rukom pisale i prepisivale knjige i spisi

skrofol|o (med) skrofula, otečene skrofulozne vratne limfne žlijezde

skrofulari|o (bot) strupnik (*Scrophularia*) iz por. strupnikovica

skrot|o (anat) skrotum, mošnja, kesa u kojoj su smješteni testisi = **TESTIKUJO**, **TESTIKSAKO**

skrupul|o skrupula 1. dvojba, sumnja, dvoumica, oklijevanje; 2. pretjerana savjesnost, prevelik osjećaj dužnosti ili moralnih obzira; **~a** obziran, skrupulozan; **sen~a** bezobziran, beskrupulozan

skrutini|o skrutinij, audicija, ispitivanje kandidata prije stupanja u neko zvanje

sku|i (tr) tresti, potresti, potresati, drmati; **sin ~i** tresti se; **~o** drhtaj, trzaj; **~ado** drhtanje, trzanje, trešnja; **~iği** tresti se; **de~i** otresti; **dis~i** rastresti, razdrmati; **ek~i** zatresti, početi tresti; **el~i** istresti; **for~i** sasvim otresti; **for~iği** otresti se, biti otresen; **ne~ebla** nepokolebljiv, postojan, koji se ne može uzdrmati; **sen~e** glatko, bez smetnji, bez uzbuđenja; **cerbo~o** (med) potres mozga; **frukto~o** trešnja voćaka kod ubiranja plodova; **ter~o** potres, zemljotres, trus

skual|o (met) oluja, naglo nevirijeme, često s pljuškom

skud|o (novč, pov) škuda, talir, stari mletački i dubrovački srebrni novac

skulpt|i (tr) klesati, isklesati, izrađivati skulpturu; *usp.* **eltranči**, **čizi**, **cizeli**, **modli**; **~ado** klesanje, kiparenje; **~afo** skulptura, kip; **~ilo** kiparsko dljeto; **~inda** vrijedan izvedbe kiparskog djela; **~isto** kipar, skulptor; **~oarto** kiparstvo, skulptura = **SKULPTURO**; **pri~i** napraviti skulpturu klesanjem ili modeliranjem

skulptur|o (lik) kiparstvo, skulptura = **SKULPTOARTO**; **~a** kiparski

skun|o (pom, brod, pov) škuna, sredozemni teretni jedrenjak s dva ili više jarbola; *v.* **goeleteo**

skunk|o skunks 1. (zoo) američki smrdljivac (*Mephitis mephitis*), zvijer iz por. kuna, brani se smrdljivom izlučevinom analnih žlijezda; 2. krzno skunksa sjajne crne boje s bijelim prugama

skurğ|o bič, knuto, korbač, jahači bič spleten od remenja; *v.* **knuto**; **~i** (tr) bičevati, šibati

skut|i (ntr) voziti se romobilom; **~ilo** romobil, dječje vozilo od daske, kreće se guranjem jednom nogom od tla

skutelari|o (bot) grozničnica (*Scutellaria*) iz por. usnača, neke služe u medicini

skval|o (zoo) kostelj (*Squalus*) rod malih morskih pasa

skvalen|o (kem) skvalen, aciklički triterpenski ugljikovodik iz ulja koje se dobiva od jetra kostelja; koristi se u farmaciji

skvam|o ljuska, krljušt, perut; **~a** ljuskav; **~afo** perut, prhut, ljuske (od ribe); **~uloj** (zoo) ljuskari; **de~iği**, **sen~iği** očistiti ljuske od ribe; **de~iği** oljuštiti se; **dis~iği** erozija

skvar|o skver, mali javni park, najčešće usred trga u većim gradovima

skvaš|o (sport) skvaš, tenisu slična igra u Britaniji i Americi

skvaten|o (iht) skvatina, sklat (*Squatina*) veća morska riba iz por. sklatovki

skvil|o (zoo) kozorepac (*Squilla mantis*), morski rak ustonožac

slab|o ploča, oplata 1. srednje debela metalna, kamena ili betonska ploča; 2. prva s debela otpiljena daska; **~i** (tr) 1. otesati deblo tako da se može ispiliti u daske; 2. praviti ploče za oplatu; obložiti oplatom

slalom|o (sport) slalom 1. alpska skijaška disciplina u kojoj skijaši moraju proći između štapova pobodenih u snijegu; 2. slična utrka kanuista; **~isto** slalomaš

slang|o slang, šatra, žargon; govorna varijanta unutar jednog jezika u kome značenje riječi odstupa od opće prihvaćene semantičke vrijednosti

slav|o Slaven, pripadnik skupine indoeuropskih naroda povezanih praslavenskim jezičnim izvorom; **~a** slavenski; **~ismo** slavizam; **~isto** slavist; **tut~ismo** sveslavenstvo, panslavizam

Slavoni|o (geog) Slavonija, područje istočne Hrvatske između Save i Drave, od zapadnih ogranaکا Papuka i Psunja na zapadu do granice sa zapadnim Srijemom

sled|o sanjke, saonice, saone; prijevozno sredstvo za spuštanje po snijegu = **GLITVETURILO**; **~eto** dječje sanjke; **~i** (ntr) voziti se sanjkama

slip|o kartica, cedulja, ceduljica; **~aro** kartoteka; **sur~iği** zapisati na karticu

slivovic|o (kul) šljivovica, jaka rakija od šljiva

slogan|o (ling) slogan, lozinka, krilatica, geslo, parola, deviza; promidžbena kratka izreka koja se lako pamti = **FRAPPRAZO**

slojd|o slojd, školski sustav nastave pomoću praktičnog ručnog rada

slovak|o (etn) Slovak; **~a** slovački; **(S)~io**, **(S)~ujo** (geog) Slovačka, zemlja u srednjoj Europi

sloven|o (etn) Slovenac; **~a** slovenski; **(S)~io**, **(S)~ujo** (geog) Slovenija, zemlja u srednjoj Europi

slugi|o (kinol) arapski pas zečar

slum|o slam, favela, sirotinjski dio grada, obično zapušten, prljav i zloglasan

slup|o (pom) slup, jedrilica s visokim jarbolom; najrašireniji tip sportske jedrilice u svijetu

smala|o* smala 1. sjedište arapskog poglavice; 2. (*fam*) mnogobrojna obitelj

smalt|o smalta, u fini prah samljeveno plavo obojeno kalijsko-kobaltno staklo; rabi se kao plava boja za pocakline; **~ino** (*min*) smaltin, kobaltov arsenid; važan za dobivanje kobalta

smerald|o (*min*) smaragd, berilijev alumosilikat; rijetka vrsta berila zelene boje koji se ubraja u drago kamenje; **marblua** **~o** akvamarin, jako tvrd modrozeleni beril; = AKVAMARINO; **orienta** **~o** istočni smaragd, vrsta zelenog korunda; **~a** smaragdni, zelen

smeš|o* (*sport*) smeč, oštar udarac po lopti u polje protivnika u odbojci i tenisu

smilak|o (*bot*) tetivika (*Smilax*) iz por. tetivika; oko 300 vrsta pretežito u tropima; **aspra** **~o** obična tetivika (*S. aspera*) mediteranska zimzelena povijača

smirg|o (*min*) smirak, šmirgl; običan korund smrvljen u prašinu i pomiješan s kvarcem i željezom; služi za čišćenje i glačanje kovina; **~a papero** smirkov papir, šmirgl-papir; **~i** (*tr*) glačati, polirati sa smirkom

smog |o* (*ekol*) smog, oblak magle izmiješane s dimom nad velikim industrijskim središtima

smoking|o (*odf*) smoking, muško svečano večernje odijelo od crnog sukna

smuc|a* prljav, nečist, zmazan, zamazan

smugl|i* (*tr*) krijumčariti, prokrijumčariti

smut|o (*bot*) snijet, biljna bolest uzrokovana gljivicama

snajper|o (*vof*) snajper, puška s optičkim uređajem za precizno daljinsko gađanje; **~isto** snajperist, strijelac koji gađa snajperom

snob|o snob, čovjek koji ponašanjem i odijevanjem oponaša visoko društvo kojemu ne pripada; **~a** snobovski; **~ismo** snobizam

snuf|i (*ntr*) 1. njušiti, šmrkati, šnjofati; udisati kroz nos uvlačeći miris, propuhivati nos uz svojstveni zvuk; 2. frknuti, frkati, zarzati (o konju)

sob| dolje, prema dolje = MALSUPREN; **~iği** spustiti se = MALSUPRENIĞI; **~iri** sići, silaziti = MALSUPRENIRI

soba|o* (*kul*) japanska tjestenina

sobr|a trijezan, trezven, razborit; **~eco** trijeznost, trezvenost; **~igi** otrijezniti; **~iği** otrijezniti se, rastrijezniti se; **~ulo** trezvenjak; **mal~a** pijan, neumjeren

sobranj|o (*pol*) sobranje 1. makedonska narodna skupština; 2. bugarski parlament

soci|o društvo, ljudska zajednica; **~a** društven, javni, socijalan; **~ano** pripadnik ljudskog društva; **~igo** uvađanje u društvo; **~ologo** sociolog; **~ologio** sociologija, znanost koja proučava ljudska društva te ponašanje pojedinih zajednica i skupina; **fito~ologio** fitosociologija, disciplina koja proučava biljne zajednice

social|a socijalan, društven; **~o** 1. socijalna politika; 2. siromaštvo, bijeda; **~ema** sklon, socijalnom društvu uređenju; **~igi** socijalizirati, podruštveniti; **~ismo** socijalizam, različite doktrine koje se temelje na prevladavanju privatnih imovinskih interesa i političkih sloboda u korist društva radi stvaranja jednakih ekonomskih i društvenih prilika za sve ljude; **~isto** socijalist; **naci~ismo** nacionalsocijalizam, ideologija Hitlerove nacionalsocijalističke stranke

societ|o društvo 1. privremena ili trajna skupina ljudi koja se zajedno druži; 2. udruga, udruženje, klub, savez; dobrovoljna profesionalna, poslovna, sportska, humanitarna skupina udružena radi zabave, promicanja staleskih interesa ili javnog djelovanja; *usp.* **asocio**, **klubo**; **~a** društveni; **~ano** član društva; **~ema** društven, druževan, druželjubitiv; **mal~ema** nedruštven, asocijalan

sod|o (*kem*) soda, natrijev karbonat; **kaustika** **~o** natrijev hidroksid; **bak~o** prašak za pecivo; **~akvo** soda-voda, voda za piće zasićena ugljičnim dioksidom

sodoku|o (*med*) sodoku, zarazna bolest u istočnoj Aziji, prenosi se uzgrizom štakora

sodomij|o (*med, psih*) sodomija 1. spolno općenje u rektumu; 2. spolno općenje muškarca i žene sa životinjama; **~i** (*tr*) tako spolno općiti; *usp.* **bugri**, **anuskoiti**, **pugfiki**; **~ano**, **~anto** sodomist

sof|o sofa, počivaljka, otoman, divan, kanape; dio namještaja za sjedenje i ležanje; **~olito** takva počivaljka prilagođena za spavanje

sofism|o (*fil*) sofizam, paralogizam, neistinit zaključak izveden na dvosmislenoj i formalnoj premisi

sofit|o (*građ*) sofit, donje lice izbočenog arhitektonskog elementa (balkona, luka)

sofor|o (*bot*) sofora (*Sophora*) iz por. leptirnjača; **Japania** **~o** japanska sofora (*S. japonica*), cvjetovi služe u medicini

sofrolog|o (*med*) sofrolog; **~io** sofrologija, terapijska primjena raznih psihosomatskih tehnika (sugestije, joge i sl.)

soft|a tih, blag, jedva čujan, lagan, mekan

softvar|o (*inf*) softver (*software*), programi i način uporabe elektroničkog računala, sve ono što u funkcioniranju kompjutera ovisi o čovjeku, za razliku od hardvera = PROGRAMARO

soif|i (*ntr*) žedati, žednjeti, osjećati žed; **~o** žed, žeda; **~ado** žedanje; **~a** žedan; **~igi** pobuditi žed, učiniti žednim; **sen~igafo** utažujuće piće, ono što utažuje žed; **mal~igi**, **sen~igi** utažiti žed; **sang~a** krvožedan, krvoločan

soj|o (*kul*) umak od soje; **~fabo** (*bot*) sjemenka soje; **~fabujo**, **~herbo** soja (*Glycine max*), mahunarka koja se uzgaja radi bjelanchevinastoga i uljevitoga zrna i zelene krme; **~olakto** sojino mlijeko; **~kazeo** = TOŪFUO

soj|o (*građ*) prag, vodoravna greda na dnu dovratnika

sok|o 1. (*agr*) lemeš, željezni dio rala koji reže brazdu pri oranju = PLUGILTRABO; 2. sokna, kratka čarapa

sok|o* (*odf*) dokoljenica; **~eto** sokna, kratka čarapa

sokl|o (*građ*) sokl, postament, podnožje građevine, ispupčeni dio koji služi kao osnovica zgrade; 2. općenito: podloga, postolja

sokur|i* (*tr*) pružiti prvu pomoć ranjeniku ili nevoljniku

sol, **so** (*glazb*) sol, peta nota u solmizaciji

sol|a sâm, osamljen, jedini; **~e** samo; **~i** (*ntr*) bit sâm, samovati; **~o** 1. jedna jedina stvar; 2. (*glazb*) skladba s jednom dionicom; samostalna dionica unutar veće glazbene cjeline; kraća komorna skladba za pjevača ili manji instrumentalni sastav; **~eco** samoća, osama, osamljenost; **~eca**

- osamljen, usamljen, samotan; ~**ece** osamljeno, samotno; ~**ecigi** osamiti; ~**ejo** mjesto na osami; ~**isto** solist, umjetnik koji nastupa samostalno; ~**ulo** samac; **ge~aj** sami udvoje; ~**a** sam samcat, jedan jedini
- sol|o** (*kem*) sol(ucija), otopina, rastopina, rastvor; **čel~o** citosol, kontinuirana tekuća faza citoplazme; ~**igi** otopiti, rastopiti, rastvoriti
- solan|o** (*bot*) pomoćnica (*Solanum*) iz por. pomoćnica; **nigra ~o** crna pomoćnica, paskvica, pasje zelje (*S. nigrum*), ljekovita biljka; **tubera ~o** krumpir (*S. tuberosum*)
- solariz|i*** (*tr*) solarizirati, osunčati, osvjetliti
- solanin|o*** (*kem*) solanin, otrovni alkaloid, nalazi se u plodovima, listovima i gomoljima nekih biljaka (krumpira)
- sold|o** (*novč, pov*) solad 1. kraljica, sitan novac, stoti dio austrijske forinte u Dalmaciji; 2. (*pov*) vojnička plaća; ~**ulo** najamni vojnik
- sold|i*** (*tr*) zavariti, zalemiti, zalotati
- soldanel|o** (*bot*) pastvica (*Soldanella*) iz por. jaglaca; **alpa ~o** planinska pasvica (*S. alpina*); **eta ~o** sitna pastvica (*S. pusilla*)
- soldat|o** (*vvoj*) vojnik 1. vojna osoba bez obzira na čin; 2. ročnik ili profesionalac bez čina koji služi vojsku; ~**a** vojnički; ~**aro** 1. vojska; 2. soldačija, soldateska; ~**ejo** vojarna, kasarna; ~**igi** povojničiti se, postati vojnik; **eks~o** razvojačeni vojnik, veteran; **dungo~o** plaćenik, najamni vojnik; **fajro~o** vatrogasac; **mar~o** marinac; **pied~o** pješak, pješadinac, vojnik koji služi u pješastvu; **servo~o** posilni, časnički sluga
- sole|o**¹ (*ih*) list (*Solea*), rod morskih riba koštunjača iz por. listova; ~**edoj** porodica listova (*Soleidae*)
- sole|o**² (*anat*) soleus, mišić u stražnjem dijelu potkoljenice
- solecism|o** (*ling*) solecizam 1. sintaktička nepravilnost rečenice; 2. odstupanje od standardnog idioma jednog jezika
- solen|a** 1. svečan; 2. sjajan, dostojanstven, veličanstven; ~**i** (*tr*) slaviti, svetkovati, proslavljati; ~**(a)** svečanost, proslava, slavlje; ~**ado** slavljenje; ~**eco** svečanost, svojstvo onoga što je svečano; ~**ejo** svečana dvorana
- solen|o** (*zoo*) cjevasti šljanak (*Solen*) vrsta morske duguljaste školjke
- solenoid|o** solenoid 1. (*anat*) svitak, organ cilindrične oblika iz kojega se razvija kralježnica; 2. (*fiz, mat*) vrsta uzlazne spirale kojoj je projekcija na baznu ravninu kružnica; 3. (*el*) zavojnica, svitak
- sofatar|o** (*geol, min*) solfatar; naslaga, ležište sumpora, izvor na vulkanskom terenu iz kojeg izlaze pretežno pare sumpora i sumpornih spojeva
- solfeđ|o** (*glazb*) solfeđo, solfeggio, vokalne vježbe za razvijanje sluha i stjecanje znanja u pjevanju po notama; ~**i** (*tr*) pjevati solfeđo, vježbati se u pjevanju solmizacije
- solicit|i*** (*tr*) sollicitirati 1. tražiti da se što dobije, nabavi; 2. (*prav*) obraćati se molbom, moliti, zahtijevati = ČIRKAŪPETI
- solicitor|o** (*prav*) sollicitator, odvjetnički pomoćnik bez juridičke naobrazbe
- solid|o** 1. (*fiz*) tijelo u krutom stanju; 2. (*mat*) trodimenzionalni geometrijski lik, ~**a** solidan 1. (*fiz*) krut, čvrst, tvrd; 2. jak, snažan, jedar; 3. pouzdan, stvaran, ozbiljan; ~**afo** = SOLIDO 1; ~**eco** solidnost, čvrstina; ~**igi** učiniti solidnim, učvrstiti, ukurutiti; ~**igi** učvrstiti se, ukurutiti se, postati solidan; **mal~a** nesolidan, neozbiljan
- solidag|o** (*bot*) zlatnica (*Solidago*) iz por. glavčika; **Europa ~o**, **orvergo~o** obična zlatnica, zlatni prut, zlatna grana (*S. virgaurea*); **Kanada ~o** kanadska zlatnica (*S. canadensis*)
- solidar|a** solidaran, složan, suglasan, sporazuman, jednodušan, uzajaman; ~**eco** solidarnost, suglasnost, jednodušnost
- solipsism|o** (*fil*) solipsizam, spoznajno teoretsko učenje po kojem postoji samo spoznajni subjekt, a sve drugo je njegov sadržaj
- soliter|o** soliter 1. dijamant brušen posebnim načinom; 2. (*grad*) neboder postavljen samostalno u okoliš; 3. (*igr*) igra za jednog igrača, pasijans
- soliv|o** (*grad*) 1. potkrovna greda; 2. (*brod*) svaka od poprečnih greda koje podržavaju palubu
- solstic|o** (*astr*) solsticij, suncostaj, najveća ili najmanja Sunčeva deklinacija prema Zemlji; **somera ~o** dugodnevnica; **vintra ~o** kratkodnevica; ~**a** solsticijski
- solutre|o** (*geol*) solitrejen, mlađa faza paleolitika; druga polovica posljednjeg ledenog doba; ljudi obitavaju u špiljama i služe se brižno izrađenim oruđem
- solvi|o** (*tr*) 1. (*kem*) otopiti, rastopiti, rastvoriti, razrijediti u tekućini; 2. riješiti, razriješiti, odgonetnuti, donijeti odluku o nečemu; ~**o** rješenje, rezultat, odluka, ishod; ~**ado** 1. (*kem*) otapanje; 2. rješavanje; ~**afo** otopina, rastvor; ~**anto** (*kem*) otapalo; ~**ant(um)i** (*tr, kem*) razrijediti; ~**ebla** otopiv, rastopiv, razrijediv; ~**igi** 1. (*kem*) otopiti se, rastaliti se; 2. riješiti se; ~**ilo** = SOLVANTO; **de~i** razlučiti, razdvojiti; **dis~i** ukloniti, raspršiti; **sen~e** bez rješanja, bez rezultata
- solvant|i** = SOLVANT(UM)I
- solvent|a** (*fin*) solventan, plaćevno sposoban; ~**eco** solventnost, sposobnost plaćanja obveza u rokovima njihova dospijea
- ~**som|** (*biol*) -som; kao drugi dio riječi označuje ono što se odnosi na tijelo (diktio~o, kromo~o)
- somal|o** (*novč*) somal, novčana jedinica Somalije
- Somali|o** (*geog*) Somalija, republika u istočnoj Africi; ~**ano** (*ent*) Somalac
- somat|o** (*biol*) somat~; kao prvi dio riječi označuje ono što se odnosi na tijelo; ~**a** tjelesni, fizički, somatičan, somatski; ~**ologio** (*med*) somatologija, znanost o ljudskom tijelu; **psiko~a** (*med*) psihosomatski
- somateri|o** (*orn*) = MOLANASO
- somatoskopi|o*** somatoskopija, metoda antropološkog opisivanja i karakteriziranja dijelova tijela
- sombr|a** tmuran, mračan, taman, turoban, sjetan
- sombrer|o*** sombrero, slamnati šešir vrlo široka oboda, kakav se nosi u nekim zemljama Amerike
- somer|o** (*astr, geog*) ljetno, godišnje doba između proljeća i jeseni; ~**a** ljetni; ~**e** ljeti, u ljetno doba; ~**umi** (*ntr*) ljetovati; ~**domo** ljetnikovac
- somier|o** madrac na opruge, federmadrac, šušta; žičani uložak za krevet koji ležaju daje elastičnost
- somm|o*** san, spavanje; *v. dormo, songô*

sommambul|o somnambul, mjesečar, lunatik; ~ismo somnambulizam, mjesečarstvo

somnol|o drijem, drijemež, drijemanje, stanje između sna i budnosti; ~i (*ntr*) drijemati; ~emo pospanost, sanjivost

son|i (*ntr*) zvučiti, odzvanjati, odjekivati, zvoniti; ~o zvuk, glas; ~ado zvučanje, zvonjenje, zvonjava; ~anta zvučan, zvonak; ~anto (*ling*) sonant, glas kojim pri izgovoru glasnice trepere; ~igi davati zvuk, zvoniti; **ek~i** zazvučati, zazvoniti; **re~i** odzvanjati, odjekivati razlijevati se; **re~o** odjek, odzvuk, odzvanjanje; **sen~a** bezvučan, bezglasan; **super~a** nadzvučan; **super~i** nadglasati; **ultra~o** ultrazvuk; **bel~a** milozvučan; **bon~eco** dobrozvučnost; **dento~o** dental, zubni suglasnik; **nazo~o** nazal, nazalni suglasnik; **palat~o** palatal, nepčani suglasnik; **parol~o** govorni zvuk; **trem~o** tremolo; **vel~o** velar; stražnjonepčani suglasnik

sonar|o (*teh*) sonar, uređaj za podvodno motrenje

sonat|o (*glazb*) sonata, ciklička skladba od tri do četiri stavka za jedan ili dva solistički tretirana glazbala

sond|i (*tr*) sondirati, ispitivati, istraživati s pomoću sonde; ~ado sondiranje, istraživanje; ~ilo sonda 1. (*pom*) vrsta dubinomjera; 2. uređaj za bušenje u dubokim slojevima zemlje; 3. letjelica za istraživanje atmosfere; 4. (*med*) tanak, cjevast instrument od gume, kovine ili plastike, različitih oblika i dimenzija, koji se uvodi u tjelesne šupljine i tkiva u dijagnostičke svrhe; **eh~o~ilo** ehosonder, zvučni dubinomjer; **ne~ebla** neistraživ; **opini~(ad)o** istraživanje mišljenja; **radio~ilo** (*met*) aparat za mjerenje tlaka zraka, temperature i vlage

sonet|o (*knjiž*) sonet, lirski pjesma u 14 stihova s dvije kvartine i dvije tercine povezane posebnim sustavom rimovanja

song|o* (*glazh*) song, popijevka lakšeg stila, glazbeno bliska džezu

song|o san, sanjanje; ~a sneni; ~i (*tr*) sanjati (u snu); ~interpretado tumačenje sna; **tra~i** prospavati, prespavati, prosanjati; **inkub~o**, **prem~o** mora, jezovit san

sonk|o (*bot*) zdepasti ostak, svinjak (*Sonchus*) iz por. glavočika; **oleraca ~o** svinjak ostak (*S. oleraceus*)

sonor|i (*ntr*) zvoniti, odzvanjati; ~o zvon, zvonjava; ~a zvonak, zvučan; ~ado zvonjenje; ~igi pozvoniti; ~ilo zvono; ~ileto zvonice, praporac; ~ilisto zvonar; **ek~i** zazvoniti, početi zvoniti; **el~i** rastrubiti, razglasiti; **alarm~ilo** alarm, sirena; **mort~ado** posmrtna zvonjava; **nokt~ilo** noćno zvonice; **pord~ilo** zvonice na ulaznim vratima; **tumulto~ado** zvonjava na uzbunu

sopir|i (*tr, pri*) čeznuti, žudjeti, jako težiti za nekim ili nečim; ~(**ad**)o čežnja, čežnuće, žudnja, hlepnja = SAŬDADO; ~a čežnutljiv; **hejm~o** nostalgija

sopor|o (*med*) sopor, dubok san, stanje koje prethodi komi

sopran|o (*glazb*) sopran, najviši ženski ili dječjački glas; ~ulo pjevač koji pjeva sopran

sor| (*pril*) uvis, u visinu = SUPREN; ~i (*ntr*) lebdjeti; ~ado uzdizanje, uzlijetanje (zrakoplova); ~iri dići se uvis, uzdignuti se = SUPRENIRI

sor|o (*bot*) sorus 1. nakupina sporangija kod papratnjača; 2. nakupina rasplodnih tijela u nižih gljiva

sorb|i (*tr*) srkati, usisavati, upijati; ~a koji upija; ~(**ad**)o upijanje, srkanje, usisavanje; ~anto upijač, tvar koja upija; ~eco usisavost, usrkljivost; ~igi učiniti da nešto upija; ~iği upiti se, usisati se; ~ilo upijač, usisač, aparat za usisivanje; **al~i** (*kem*) = ADSORBI; **en~i** usisati, upiti; **en~iği** stopiti se, upiti se; **ne~ema** neupijajući; **re~i** ponovno upiti; **ink~ilo** bugaćica, upijač za tintu; **sku~ilo** prigušivač, amortizer

sorbus|o (*bot*) mokinja, brekinja, jarebika, oskoruša (*Sorbus*) iz por. ruža; **adstringa ~o** brekinja, brekulja (*S. torminalis*); **birdokaptista ~o** jarebika, planinska oskoruša (*S. aucuparia*); **blanka ~o** obična mokinja, brašnava oskoruša (*S. aria*); **doma ~o** domaća oskoruša, obična oskoruša (*S. domestica*) = KURMUJO

sorč|i (*tr*) 1. čarati, vraćati, bajati; 2. očarati, opčiniti, zadiviti; ~o čar, čaranje, vraćanje, bajanje; ~a čaroban, prekrasan, čudotvoran, magičan; ~e čarobno; ~ado čaranje, vraćanje; ~afo čarolija, vradžbina, ~isto čarobnjak, vještac, mag, vrač, žrec; *usp.* **magiisto**, **divenisto**, **šamano**; ~istino vještica; ~arto čarobnjaštvo, magija; **de~i** ukloniti vradžbinu; **el~i** dočarati, prikazati magijom; **en~i** začarati, opčiniti; **en~iteco** začaranost, opčinjenost; **pri~ita** začaran; **rigard~i** začarati pogledom; **trans~i** vraćanjem pretvoriti u nešto drugo

sordid|a prljav, nečist, zamazan = MALPURA

sordin|o (*glazb*) sordina, prigušnica, glazbeni češalj, naprava za prigušivanje glazbenih instrumenata; ~e poluglasno, tiho; *usp.* **dampi**

sorg|o (*bot*) sirak, sijerak, dura (*Sorghum*) iz por. trava; **dukolora ~o**, **ordinara ~o** obični sirak (*S. bivolor*, *sin. S. vulgare*); **Halepa ~o** piramidalni sirak (*S. halepense*)

sorik|o (*zoo*) rovkica (*Sorex*), glodavac kukcožder iz por. rovki; ~edoj porodica rovki (*Soricidae*)

sorit|o (*fil*) sorit, silogizam izveden iz više premisa

soroban|o soroban, japanski abak

sororat|o* sororat, običaj da se udovac oženi sestrom svoje preminule žene

sorp|o (*bot*) plod oskoruše iz roda *Sorbus*; ~ujo, ~oarbo domaća oskoruša, jarebika; šumsko drvo iz por. ruža kojoj su plodovi jestivi kad zrenjem postanu nagnjili = DOMA SORBUSO

sor|o sudbina, usud, kob; *usp.* **destino**, **fatalo**, **fortuno**, **hazardo**; ~obato udarac sudbine; ~odiveni čitati, pogađati sudbinu

sortiment|o sortiment, asortiman, određeni tip proizvoda utvrđen standardima ili trgovinskim običajima

SOS SOS, hitan pomorski poziv za pomoć

sostenut|o* (*glazb*) sostenuto; glazbena oznaka za polagani tempo

sovag|a divlja 1. neprosvijeden, neciviliziran; 2. (*zoo*) nepripitomljen; 3. (*agr*) neoplemenjen, necijepljen, neobrađen, neiskrčen; 4. pust, nenaseljen, 5. grub, neotesan, neodgojen, neobuzdan; ~eco divljaštvo; ~ejo divljina, pustoš; ~ulo divljak; **mal~a** pitom, pripitomljen; **mal~igi** pripitomiti, ukrotiti

sovent|e* često = OFTE

sovet|o (*pov, pol*) sovjet, organ vlasti u bivšem Sovjetskom savezu; (**S**)~ujo, (**S**)~io Sovjetski savez, SSSR, bivši Savez Sovjetskih Socijalističkih Republika

sovhoz|o (*pov*) sovhoz, kratica za sovjetsko gospodarstvo

spac|o prostor; ~a prostorni; ~ohava, ~oplena prostran; **en~i** (*tr*) obuhvatiti; uključivati; **inter~o** razmak, rastojanje, međuprostor; **inter~igi** spacionirati, napraviti razmak; **ago~o** djelokrug, područje djelatnosti; **ter~o** zemljišna površina; **vivo~o** životni prostor

spacial|a međuplanetaran, koji se odnosi na svemirski prostor i svemirska putovanja

spad|o spada, kratak mač, vrsta bodeža; ~ofišo (*iht*) = KSIFIO

spadik|o (*bot*) klip, suvrst jednostavna grozdasta cvata (npr. kukuruza)

spag|o* uzica, tanko uže, špaga = ŠNURETO

spagat|o (*sport*) špaga, pokret u gimnastici, tijelo je na zemlji, a noge položene pod kutom od 180°

spaget|oj (*kul*) špageti, vrlo tanka duga tjestenina; *usp.* makaronioj, vermičelaj

spahi|o (*pov*) spahija 1. turski feudalni konjanik; 2. feudalni posjednik zemlje

spajr|o (*građ*) vrh zvonika crkve ili katedrale

spalier|o (*građ*) vrsta gimnastičke sprave sa širokim prečkama = RUNGOMURO

spalir|o (*voj*) špalir, dvored; dva reda vojnika okrenuta jedan prema drugome između kojih prolazi osoba kojoj se odaje počast; ~i (*tr*) formirati špalir

span|o (*pov*) pedalj 1. dužinska mjera, razmak između palca i kažiprsta; 2. (*građ*) raspon, razmak (između stupova mosta i sl.)

spaniel|o (*kinol*) španijel, prepeličar, lovački pas pičar

spar|o¹ 1. (*pom*) oblica, križ jarbola, krak dizala; 2. (*zrak*) potporanj za krila zrakoplova

spar|o² (*iht*) špar, kolorep, prstenac (*Diplodus annularis*), morska riba iz por. ljuskavki

sparadrap|o (*farm*) flaster, obliž, ljepljivi ovoj za rane

spargani|o (*bot*) ježinac (*Sparganium*) iz por. ježinaca

spark|o (*fiz*) iskra koja nastaje kod električnog kontakta; ~ado iskrenje; ~ilo svjećica eksplozivnog motora; **fru~ado**, **malfru~ado**

sparti|o (*bot*) žuka, žukva, brnistra (*Spartium*) iz por. mahunarki; medonosna biljka, sirovina za vlakna

spasm|o (*med*) grč, refleksno stezanje mišića, obično uz popratnu bol; ~a grčevit

spat|o¹ (*min*) lisnik, spat, kalavi kamen

spat|o² (*zoo*, *med*) oteklina u potkoljenici konja

spat|o³ (*bot*) tuljac, spata, veliki široki zalistak koji ovijava cvijet ili cvat

spatel|o (*lik*) lopatica, špatula, slikarska žličica za nanašanje boje na paletu = TRULETO

spatul|o (*orn*) patka žličarka ili šupljača (*Anas clypeata*) iz por. pataka = KULERANASO

spavin|o (*vet*) škripac, bramor, mrtva kost na konjskoj nozi, tumor kosti

spec|o vrsta; red, niz istorodnih stvari, pojava i pojmova; ~igi svrstati; **dis~igi** razvrstati; **čia~a** svakovrstan; **sam~a** istovrstan; **sia~a** svojevrstan; **sia~ulo** osoba svoje vrste; **tia~a** koji je takve vrste; **malbon~a** koje je loše vrste, loše kvalitete; **daten~o** (*irf*) vrsta pohranjenih podataka u kom-

pjutoru; **divers(a)~a** raznovrstan; **vorto~o** vrsta riječi

speci|o (*biol*) rod, vrsta; 1. kategorija istih predmeta i pojmova; 2. (*biol*) jedinica za klasifikaciju životinja i biljaka; 3. (*geol*) posebna određena vrsta minerala; **sub~o** podvrsta; **super~o** nadvrsta

special|a specijalan, poseban, naročit, osobit; ~e specijalno, posebno, osobito; ~o specijalizacija, specijalno područje (znanosti, rada); **ažo** specijalitet; ~eco specijalnost, osobitost, specijalizacija, specijaliziranost; ~iži specijalizirati se; ~isto specijalist, stručnjak

specif|i (*tr*) specificirati, odrediti, detaljno navesti, pobliže označiti; ~a specifičan određen, definiran; ~o specifikacija; ~ažo specifična stvar ili pojam; ~eco specifičnost

specimen|o uzorak, primjerak, obrazac, ogled, model; ~i (*tr*) odabrati uzorak

spegul|o zrcalo, ogledalo; ~i (*tr*) odraziti, odblesnuti, vjerno prikazati; ~iži zrcaliti se, reflektirati se; **retro~o** retrovizor; **tualet~o** toaletno zrcalo

spekt|i (*tr*) gledati, promatrati, motriti (neku priredbu ili događanje); ~ado gledanje, promatranje; ~ažo predstava, spektakl; ~anto gledatelj, promatrač; ~ema koji voli promatrati; ~inda vrijedan promatranja, nazočnosti spektaklu; **retro~i** gledati unatrag, osvrtni se; **retro~o** osvrtni (unatrag); **retro~a** retrospektivan; **retro~a ekspozicio** retrospektivna izložba

spektakl|o spektakl 1. (*kaz*, *film*) predstava brojnih izvođača, raskošnog dekora i kostima; 2. velika priredba, uzbudljiv prizor; ~ejo mjesto održavanja spektakla; ~oriča spektakularan, raskošan; **sol~o** solistički spektakl

spektator|o gledatelj, gledalac, promatrač = SPEKTANTO

spektr|o spektar 1. (*fiz*) A. niz veličina poredan u odnosu na promjene nekog svojstva; B. niz boja nastao raspršivanjem složenog svjetla; 2. (*pren*) obilje, raznolikost; ~a spektralan; ~oskopo spektroskop, uređaj za analizu spektra zračenja; ~oskopicio spektroskopija, grana fizike koja se bavi promatranjem, mjerenjem i tumačenjem spektra elektromagnetskog zračenja

spekul|i (*ntr*) spekulirati, duboko razmišljati, teoretizirati, umovati (posebno kod investicija i ulaganja novca); ~a spekulativan; ~ado spekulacija, spekuliranje; ~ažo predmet spekulacije; ~anto spekulant

spekulaci|o = SPEKULADO, SPEKULAJO

spekulari|o (*bot*) = LEGUZIO

spekulativ|a spekulativan, apstraktan, teoretski, koji se temelji samo na teoriji

spele|o (*geog*) špilja, spilja, pećina, prirodna podzemna jama; ~ologio speleolog; ~ologio speleologija, znanost o špiljama i prirodnim jamama

spelt|o (*bot*) pir, pljevičasta pšenica (*Triticum spelta*), koristi se za ishranu ljudi i u parfumeriji

spergul|o (*bot*) koljenika (*Spergula*), iz por. klinčića; **agra~o** poljska koljenika (*S. arvensis*)

spergulari|o (*bot*) koljeničica (*Spergularia*) iz por. karanfila

sperm|o (*biol*) sperma, sjeme; gusta i sluzava tekućina sa sadržajem zrelih spermija, koju pri orgazmu

izlučuju muške spolne žlijezde; ~**efjeti** ejakulirati; ~**icido** spermicid, sredstvo koje uništava spermatozoe; ~**ino** (*kem*) spermicin, poliamin srodan spermidinu

spermacet|o (*biol, kem*) vorvanj, spermacet; uljevita bjelkasta tvar iz lubanje ulješure; rabi se u medicini i parfumeriji

spermati|o (*bot*) spermacija 1. nepokretna muška spolna stanica (alge); 2. spore nekih gljiva; ~**ujo** spermogonij, organ u kojem nastaju spermacije

spermatid|o (*biol*) spermatida, predstadij spermija, sadrži polovičan broj kromosoma

spermatocit|o (*biol*) spermatocit, muška spolna stanica u razdoblju rasta i dozrijevanja

spermatofit|oj (*bot*) spermatofiti, sjemenjače, biljke koje stvaraju sjeme = FANEROGAMOJ, SEMPLANTOJ

spermatogenez|o (*biol*) spermatogeneza; postanak i sazrijevanje spermija

spermatogoni|o (*biol*) spermatogonija, muška spolna prastanica s diploidnim brojem kromosoma u embrijskoj osnovi testisa

spermatozo|o (*biol*) spermatozoid, spermij, zrela muška spolna stanica

spermogoni|o = SPERMATIJUO

spert|a iskusan, vješt; ~**e** iskusno, spretno, vješto; ~**i** (*tr*) iskusiti, doživjeti, proživjeti; ~**o** iskustvo, praksa; ~**eco** vještina, spretnost, okretnost, umješnost; ~**iği** postati vješt, uvježbati se; ~**ulo** vještak, iskusan čovjek; **laū~e** prema iskustvu, na temelju iskustva; **ne~a**, **sen~a**, **sen~a** neiskusna, nevješt

spes|o (*novč*) speso, predlagani esperantski novac za međusobno novčano obračunavanje; *usp.* **stelo**

spez|o (*novč*) novčani promet, optjecaj novca u primanju i izdavanju; ~**i** (*tr*) prebaciti novac s jednog računa na drugi; ~**imposto** porez na promet prihoda; ~**kapitalo** obrtna sredstva; **antaū~o** predujam; **el~i** potrošiti, izdati novac; **el~o** trošak, izdatak; **el~ema** rastrošan, rasipan; **el~iga** skup, koji zahtijeva veće izdatke; **en~i** inkasirati, naplatiti, zaraditi, zaslužiti; **en~o** uplata, prihod, primitak, dobitak, zarada; **en~aro** prihodi, ukupan prihod; **en~iga** unosan, probitačan, isplativ; **laboren~o** zarada, plaća, dohodak, primanje; **sendel~oj** troškovi otpreme

spic|o začín, mirodija; sastojci koji se stavljaju u jelo radi ukusa = KONDIMENTO; ~**a** začínski, mirodijski; ~**i** (*tr*) začíniti; ~**afo** začínjeno jelo ili piće; ~**isto** prodavač začína, mirodija

spik|o (*bot*) klas, grozdasti cvat žitarica i krmnih trava u kojih je glavna os produžena, a cvjetovi su sjedeći; *usp.* **spadiko**; ~**eto** klasić; ~**iği** formirati klasje; ~**umi** (*tr*) pabirčiti, paljetkovati; ~**umo** pabirak, paljetak, ostatak ploda u vinogradu i usjevu nakon berbe ili žetve

spikur|o* (*ih*) gira, girica (*Spicura smarís*) sitna morska riba iz roda manula

spil|i (*tr*) probušiti, prosvrdlati, napraviti u bačvi rupu za vranj; ~**ilo** vranj, svrdlo za vranj

spin|o¹ (*anat*) kralježnica, kičma, hrptenjača, savitljiva koštana struktura između glave i trtice sastavljena od većeg broja kralježaka; 2. hrbat, greben, grbina; 3. (*geog*) greben, usko i oštro sljeme brda; ~**a** kičmeni; **cerbo~a**, **cefalo~a**

spin|o² (*fiz*) spin, unutrašnja kutna količina gibanja elementarne čestice ili sustava čestica

spinac|o (*bot*) špinat (*Spinacia*) iz por. loboda; **legoma ~o** špinat (*S. oleracea*), kultivirana biljka uzgaja se radi lista; **frag~o** loboda (*Chenopodium virgatum*) = BLITO; **novzelanda ~o** novozelandski špinat (*Tetragonia tetragonoides*)

spinak|o (*pom, brod*) spinaker, pomoćno trokutasto jedro kod jedrenja u krmu

spindel|o vreteno, vretenac 1. (*teh*) na stroju za tkanje željezna šipka na koju se stavlja kalem; 2. dio tokarskog stroja

spinel|o (*min*) spinel, magnezijev aluminat, tipičan za kontaktnu metamorfozu; kad je u boji smatra se dragim kamenom

spinet|o (*glazb, pov*) spinet, instrument s tipkama građen na istom načelu kao čembalo

spion|o tajni agent, špijun, uhoda, doušnik; ~**i** (*tr*) špijunirati, uhoditi, tajno pratiti; *usp.* **gvati**; ~**ado** špijuniranje, uhođenje

spir|i (*ntr*) disati, dihati (udisati i izdisati); ~**o** dah, disaj, udisaj i izdisaj; ~**a** dišni; ~**ado** disanje; ~**afo** izdisaj; ~**egi** dahati, teško disati; ~**ohalto** zastoj daha; ~**omanko** pomanjkanje daha; ~**ometro** spirometar, sprava za mjerenje izdisaja zraka iz pluća; **ek~i** početi disati, uzdahnuti; **el~i** izdahnuti, ispuštiti udahnuti zrak; **el~o** izdah, izdisaj; **en~i** udahnuti; **en~o** udah, udisaj; **en~atoro** inhalator, aparat za inhalaciju; **ne~ebla** koji se ne može (u)disati; **sen~e** bez daha, bez predaha; **ve~i** jaukati, jauknuti

spiral|o spirala 1. (*mat*) zavojnica, krivulja koja obilazi oko fiksne točke beskonačno joj se približavajući ili udaljavajući se od nje; 2. (*teh*) tijelo koje je slično spirali; ~**a** spiralni; ~**i** (*ntr*) vijati se poput spirale; ~**afo** cijev u obliku spirale

spirant|o (*ling*) spirant, frikativ, strujni suglasnik koji se može produženo izgovarati

spirantes|o (*bot*) zasukica (*Spiranthes*) iz por. kaćuna

spire|o (*bot*) suručica (*Spiraea*) iz por. ruža

spiril|oj (*bakt*) spirili, aerobne nesavitljive bakterije, spiralno zavijene i s flagelama na dva kraja; izazivaju bolest sodoku nakon ugriza štakora; ~**ozo** (*med*) spiriloza, sodoka

spirit|o duh 1. (*vjer*) bestjelesno biće; 2. svijest, duša, duhovnost; 3. temeljno, misaono, spoznajno, moralno ili koje drugo svojstvo; 4. prikaza, sablast, priviđenje; ~**eco** duhovnost; ~**ismo** spiritizam, zazivanje duhova na spiritističkim seansama; ~**isto** spiritist; ~**čeesto**, ~**preteco** prisutnost duha, duhovitost; ~**foresto**, ~**omanko** odsutnost duha; **liber~a** slobodouman; **unu~eco** jednodušnost; **vasta~a** koji je širokog duha, koji je bogat znanjem

spiritual|a* spiritualan 1. oduhovljen, produhovljen, nadahnut, duhovni, duševni; 2. vjerski, crkveni

spiritualism|o (*fil*) spiritualizam, učenje po kojem postoji samo duh, a materija je tek njegova pojava

spirogir|o (*bot*) spirogira (*Spirogyra*), rod jednostaničnih zelenih alga iz por. *Zygnemataceae*

spiroket|o (*bakt*) spiroheta (*Spirochaeta*) rod nepatogenih vodenih eubakterija; ~**oj**, ~**aloj** spirohete (*Spirochaetales*) jednostanični mikroorganizmi između bakterija i praživotinja, spiralnog oblika;

kreću se pomoću unutarstaničnih tvorbi; neke su patogene; ~**ozo** spirohetoza, zarazna bolest peradi, uzročnik je *Borellia anserina*

spirulin|o (*bakt*) spirulina (*Spirulina*), morska ili slatkovodna pokretljiva cijanobakterija

spit|e (*pril*), usprkos, unatoč, pored toga; ~**i** (*tr*) prkositi, inatiti se; ~**o** prkos, inat, namjerna nepopustljivost; ~**ado** prkošenje, nepopuštanje; ~**ema** prkosan, inatljiv; **for~i** (*fam*) poslati dovraga

splanknik|o (*anat*) splahnikus, ime više živaca simpatičkog sustava u trbuhu

splanknologi|o (*med*) splahnologija, znanost o utrobi, o unutrašnjim organima

splas|ⁱ* (*tr*) špricati, pošpricati = ŠPRUCIGI, PLAŪDIGI

splen|o sjeta, mrzovolja, sumornost, potištenost; ~**a** sjetan, potišten, sumoran, neraspoložen

splend|a sjajan, divan, krasan, izvanredan, veličanstven; ~**i** (*ntr*) djelovati sjajno, prekrasno, veličanstveno; ~**o** blistavost, uzvišenost

splendor|^o* = SPLENDO

spleni|o (*anat*) splenij, naziv dvaju plosnatih mišića na potiljku (*M. splenius capitis, cervicis*)

splint|o (*med*) udlaga, pomagalo od čvrstog materijala koje služi u kirurgiji za imobilizaciju oboljelog dijela tijela, obično pri prijelomu; ~**i** (*tr*) imobilizirati

splis|i (*pom*) splesti, sastaviti krajeve dvaju konopa; 2. (*el*) spojiti električne žice ili kablove; 3. (*teh*) povezati, zglobiti, kanelirati (komad drva); ~(**ad**) spajanje, sastavljanje, zglabanje; ~**ajo** 1. upletak, isprepleteni krajevi dvaju konopa; 2. (*el*) spoj električne žice; 3. (*teh*) spoj dva drvena komada

split|o rhotina, okršak, otrgnuti i razbijeni komad nečega; ~**i** (*tr*) raskoliti, rascijepiti, raslojiti nešto; ~**eto** trun, iver, trijeska; ~**iği** raskoliti se, odcijepiti se, odlomiti se; **dis~iği** razbiti se, raskomadati se; **dis~ado** cjepkanje, usitnjavanje; **har~ado** cjepidlačenje

spok|o 1. (*teh*) žbica, prečka koja povezuje osovinu kotača s naplatkom; 2. (*pom*) palac kormila, prečka ljestava

sponde|o (*knjiž*) spondej, dvosložna stopa od dva duga sloga s naglaskom na prvom ili na drugom

spondilit|o (*med*) spondilitis, upala jednog ili više kralježaka

spondiloz|o (*med*) spondiloza, degenerativne promjene na kralježnici

spong|o spužva 1. (*zoo*) najniža mnogostanična životinja, živi u vodi pričvršćena za podlogu; 2. šupljikav kostur spužvi koji upija tekućinu te prerađen služi za čišćenje i brisanje; 3. proizvod sličan spužvi s istom namjenom; ~**i** (*tr*) brisati spužvom; ~**eca** spužvast; ~**uloj** (*zoo*) spužve (*Spongilaria, sin. Porifera*), koljeno sjedilačkih životinja s kosturnim elementima; **for~i** (*tr*) izbrisati iz sjećanja

sponsor|o sponzor, pokrovitelj; osoba ili organizacija koja materijalno pomaže određene priredbe ili akcije; ~**i** (*tr*) sponzorirati, novčano pomagati; ~**ado** sponzoriranje

spont|a, spontan|a = SPONTANEA

spontane|a spontan, neusiljen, prirodan, nehotičan, koji je nastao sâm po sebi; ~**eco** spontanost, neusiljenost

sponton|o (*voj*) sponton, vrsta kratkog koplja

spor|o spora 1. (*bot*) truska, nesporna rasplodna stanica alga, gljiva, mahovina i papratnjača; 2. (*bakt*) okrugao ili ovalan oblik nekih vrsta bakterija otporan na sušenje, visoku temperaturu i antibakterijska sredstva; **mejoza~o, seksa ~o** spora nastala nakon mejoze; **mitoza ~o, neseksa ~o** spora nastala bez mejoze; ~**aro** otrusina; ~**ujo** (*bot*) sporangij; ~**iği** formiranje spora; ~**ofito** (*bot*) sporofit, nesporna generacija biljaka koja stvara spore; ~**opolvo** prašnata otrusina mnogih gljiva stapčara; **asko~o** askospora nastala u askusu; **bazidio~o** bazidio-spora nastala u bazidiji; **makro~o** makrospora, velika spora iz koje se razvija ženski protalij; **mikro~o** mikrospora, mala spora iz koje nastaje muški gametofit; **somero~o** ljetna spora; **sporangio~o** endospora nastala u sporangiju; **vintro~o** trajna zimska spora; **zoo~o** zoospora, nesporna, pokretna spora

sporad|a sporadičan, usputan, neredovit, rijedak

sporan|^o* sporan, kožna torbica s prednje strane škotskog kilta ukrašena krznom

sporangij|o (*bot*) sporangij, nesporni rasplodni biljni organ u kojem nastaju spore (kod gljiva)

sporidi|^o* (*bot*) sporidij, bazidij spora gljiva iz por. snijeti

sporobol|^o* (*bot*) sijačica (*Sporobolus arenarius*) iz por. trava

sporogoni|o (*bot*) sporogon, sporofit mahovina

sporotrik|o (*bot*) sporotriks (*Sporotrix*) rod parazitskih gljivica

sporotrikum|o (*bot*) sporotrihum (*Sporotrichum*), rod gljiva iz nekadašnje skupine deuteromiceta

sporozo|oj (*biol*) truskovci (*Sporozoa*), praživotinje koje se razmnažaju sporama

sport|o sport, sustavne tjelesne vježbe u pojedinačnim sportskim disciplinama i igrama i sudjelovanje u njihovim natjecanjima; ~**a** sportski; ~**ejo** mjesto gdje se održavaju sportske igre (dvorane, igrališta, stadioni); ~**isto, ~ulo** sportaš

spot|o spot 1. (*kaz*) mali reflektor, svjetlost reflektora, svjetlosni krug na pozornici; 2. kratka reklamna emisija

spoz|^o* zaručnica, nevjesta, mlada, mladenka, špoža

spraj|i (*tr*) sprejati, raspršiti (npr. antiseptik na ranu) ~**o** sprej, raspršivač, rasprskivač

sprekeli|^o* (*bot*) jakobov ljljan (*Sprekelia formosissima*) iz por. sunovrata

sprint|o (*sport*) sprint, trka najvećom mogućom brzinom na kratke udaljenosti u trčanju, plivanju, biciklizmu, brzom klizanju; ~**i** (*ntr*) sprintati, utrkivati se u sprintu

sprit|a duhovit, domišljat, dosjetljiv; ~(**ec**) duhovitost, domišljatost, dosjetljivost; ~**ajo** dosjetka, šala, vic, duhovita izreka; ~**i** (*ntr*) i šaliti se, praviti viceve, biti duhovit; ~**ulo** šaljivac, šaljivčina; **mal~a** neduhovit, nedosjetljiv; **sen~a** dosadan, koji je bez duha

sprit|^o* (*pom, brod*) spriječ, soha (za jedra)

spron|o ostruga, mamuza 1. zupčasti metalni dodatak na peti čizme kojim se pri jahanju potiče konj pritiskom na kožu; 2. (*orn*) rožnata izraslina na stražnjem dijelu nogu nekih ptica; 3. (*bot*) cjevasti

- produžetak latice cvjetova nekih biljaka; 4. (*pren*) poticaj, stimulans; ~i (*tr*) potaknuti, stimulirati; podbosti konja
- spros|o** (*bot*) izdanak, pup, pupoljak = šoso; ~i (*ntr*) pupati, razvijati pupove
- sprot|o** (*iht*) papalina (*Sprattus sprattus*), sitna morska riba iz por. sledeva
- spul|o*** špula, kalem; svitak, zavojnica
- spur|o** trag 1. otisak, slijed; 2. predmet ili stanje koji potvrđuju ili svjedoče o nekom događaju; ~i (*tr*) tragati, slijediti, istraživati; ~aro tragovi; ~ilo (*inf*) tražilo = ERARSERČILO; **el~ado** istraživanje, ispitivanje; **re~ado** (*inf*) pretraživanje, iscrpno traženje; **sen~e** netragom, bez traga
- spurt|o** (*sport*) kod sportskih natjecanja povećanje brzine pod kraj trke; ~i (*tr*) napraviti veliki napor, upeti iz petnih žila, napregnuti sve snage
- sput|i** (*tr*) ispljunuti, iskašljati, izbaciti, izbacivati iz usta slinu, pljuvačku, krv; 2. rigati, bljuvati, izbacivati u većim količinama; ~ado iskašljavanje, izbacivanje, bljuvanje, riganje; ~ujo pljuvačnica; **el~afo** ispljuvak
- sputnik|o** sputnik, ruski naziv za umjetni satelit
- Srilank|o** (*geog*) Šri Lanka, država na istoimenom otoku u Indijskom oceanu; ~ano (*etr*) Šrilankanac
- stab|o** (*voj*) stožer, štab, vojno zapovjedništvo; ~estro stožernik; **čef~o** glavni stožer
- stabil|a** stabilan 1. (*fiz*) permanentan, koji nema vijek raspadanja; 2. (*kem*) koji se ne može lako kemijski promijeniti; 3. koji je pouzdan, postojan, stalan, čvrst; ~(**ec**)o stabilnost, postojanost, čvrstoća; ~igi stabilizirati, učvrstiti, ustaliti; ~igilo stabilizator; **mal~a** klimav, kolebljiv, nepouzdan; **ne~a** nestabilan, nestalan, nesiguran, nepouzdan
- stabl|o** 1. banak, tezga, pult, zanatlijski radni stol; 2. stalak, nogari; 3. štafelaj, slikarski stalak; ~eto mali stalak; **čen~o**, **desegno~o**, **torno~o**
- staci|o** postaja, stanica; ~domo kolodvor, željeznička ili autobusna postaja; ~estro šef stanice; **fin~o** zadnja stanica; **radio~o**, **sendo~o** radio stanica; **ranžo~o** (*želj*) ranžirna stanica; **serv~o** servisna stanica, servis; **taksi~o** taksi stanica; **vintro ~o** zimska stanica za skijaše
- stadi|o** stadij 1. (*pov*) antičko grčko trkalište; 2. (*pov*) starogrčka mjera za dužinu, oko 180 m; 3. faza, etapa, razdoblje, razvojni stupanj nekog procesa; 4. (*med*) faza u razvoju bolesti; **frua ~a** (*med*) koji je u početnoj fazi bolesti
- stadion|o** (*sport*) stadion, sportsko borilište s tribinama za gledatelje
- stafet|o** štafeta 1. (*pov*) poruka koju su glasnici prenosili jedan drugomu – pretežno jašući na konjima dok vijest ne bi stigla do odredišta; 2. (*sport*) momčadska utrka u atletici, plivanju ili nordijskom skijanju u kojoj se natjecatelji smjenjuju; ~kurado štafetno trčanje
- stafile|o*** (*bot*) klokoč, klokočika, pisano drvo (*Staphylea pinnata*), drvo s jestivim plodovima iz por. klokočika
- stafilokok|o** (*bakt*) stafilokok (*Staphylococcus*), rod patogenih bakterija iz por. koka koji uzrokuju trovanja i gnjiljenja; ~ozo (*med*) stafilokokozna, zarazna peradi
- stafilom|o** (*med*) stafilom, djelomična ispupčenost oka, posljedica upale ili ozljede
- stagn|i** (*ntr*) stagnirati, zaostajati, opadati, zaostajati u razvoju; ~ado stagnacija, stagniranje, zasto, nepostojanje napretka
- stagr|i*** (*ntr*) 1. posrtati; 2. oklijevati, kolebati se, dvoumiti se
- stağ|o** pripravnčki staž, pokusni rok (advokatskih pripravnika, mladih liječnika i sl.); ~i (*ntr*) stažirati, obavljati pripravnčku službu; ~isto stažist, vježbenik, pripravnik
- staj|o** 1. (*pom*) pripona, jaki konop ili čelično uže između jarbola i boka broda; 2. podupirač, potporanj, *v. stego*
- stak|o** (*agr*) 1. stog, plast; 2. hrpa, gomila; ~igi gomilati, slagati na stog, gomilu, hrpu
- stakat|e** (*glazb*) stakato, staccato; odsječeno, odijeljeno izvođenje tonova
- staki|o** (*bot*) čistac (*Stachys*) iz por. usnača; **oficina ~o** ljekoviti čistac, ranilist (*S. officinalis*); **tubera ~o** gomoljasti čistac (*S. affinis*, *sin. S. tuberifera*)
- stakis|o** = STAKIO
- stakt|o** (*bibl*) kod starih Židova miomiris za priređivanje tamjana
- stal|o** štala, staja, gospodarska zgrada u kojoj se drže i hrane domaće životinje; ~i (*ntr*) boraviti u štali, osobito zimi; ~fako pojedini odjeljak u štali; ~rako jaslje; **en~igi** staviti u štalu; **čeval~o** konjušnica; **porko~o** svinjac
- stalagmit|o** (*geol*) stalagmit, siga koja nastaje taloženjem tekućine na podu špilje i raste prema stropu
- stalaktit|o** (*geol*) stalaktit, siga koja nastaje od kapi tekućine na stropu špilje i raste prema dolje
- stalon|o** (*zoo*) ždrijebac, pastuh, spolno zreli mužjak konja ili zebre
- stam|o** (*bakt*) soj kolonije mikroba, npr. soj otporan na antibiotike
- stamen|o** (*bot*) prašnik, muški spolni organ biljke
- stamf|i** (*ntr*) toptati, ujednačeno lupati bučnim hodom, trčanjem, udaranjem o tlo
- stamin|o** (*teks*) etamin, tanka lagana tkanina za haljine ili zastore
- stamp|i** (*tr*) žigosati, pečatiti, obilježiti; ~o pečat, žig, oznaka, znak, biljeg; ~ado žigosanje, pečaćenje, obilježavanje; ~ilo pečat žig, naprava za pečaćenje; ~omašino aparat za pečaćenje; **brul~i** žigosati stoku; **dat~ilo** pečat za oznaku datuma
- stamped|o** stampero, naglo bježanje preplašene stoke uz zaglušnu buku; ~i (*ntr*) bježati u stamperu
- stan|o** (*kem*) kositar 1. kemijski element, simb. Sn; 2. srebrnastobijeli sjajni metal kojim se prekriva mjedeno posuđe; ~a kositren; ~i (*tr*) kositriti, oblagati kositrom; ~ado kositrenje; ~ato stanat, sol kositrene kiseline
- stanc|o**¹ (*knjiž*) stanca, kitica od osam jedanaestera-ca
- stanc|o**² (*građ*) stanca, ukrašena dvorana palače
- stand|o** štand, banak, prodajno ili izložbeno mjesto; *usp. budo, kiosko*
- standard|o** 1. barjak, zastava; 2. (*bot*) zastavica, gornja velika proširena latica u cvjetova leptirnjača; ~isto barjaktar
- standart|o*** standard, norma, mjerilo, parametar; ~izi (*tr*) standardizirati, provesti standardizaciju

stang|o motka, šipka, pritka, štanga; ~**eto** prut, šipkica; **apog~o** potporna šipka; **boben~o** vreteno, vratilo, spindl, spindle = SPINDELO; **dento~o** zupčanik; **fajro~o** žarač, ožeg; **flag~o** motka za zastavu; **hok~o** motka s kukom; **klučo~o** (*el*) sklopka; **kuplo~o** (*želj*) spojka, kvačilo; **lev~(eg)o** dizalica; **nočo~o** rovaš, raboš; **reg~o** upravljač; **rosto~o** ražanj; **rudro~o** kormilo; **pik~o**, **pisto~o**, **rapidum~o**, **spaco~o**, **sid~o**, **stir~o**, **šaržo~o**

staniol|o staniol, tanki listovi od kositra ili njegovih slitina koji služe za pakiranje hrane

staped|o (*anat*) stremen (*stapes*), košćica u srednjem uhu

stapelij|o (*bot*) stapelija (*Stapelia*) iz por. svilenica

stapl|o skladište, stovarište (prevozne robe); ~**i** (*tr*) uskladištiti, pohraniti; ~**ejo**, ~**ourbo** sajmište, pazarište, tržnica

star|i (*ntr*) stajati 1. biti na nogama; 2. ne kretati se, biti na jednom mjestu; 3. mirovati, biti izvan pogona (ura, stroj); 4. nalaziti se; ~**e** stojeći, na nogama; ~**(ad)o** stajanje; ~**ejo** mjesto za stajanje; ~**ema** stabilan, čvrsto stojeći; ~**igi** postaviti, metnuti nešto da stoji; ~**iği** ustati se, dignuti se, uspraviti se; ~**ilo** stalak; **ek~i** naglo se ustati, dignuti, uspraviti se; **el~i** isticati se, izdizati se, stršiti; **el~a** istaknut, stršeci; **el~igi** = ELSTARI; **el~ažo** izbočina; **el~eco** istaknutost; **kontraū~i** suprotstaviti se, usprotiviti se; **kontraū~o** suprotstavljanje, protivljenje; **mem~a** samostalan, neovisan; **mem~eco** samostalnost, neovisnost; **re~igi** obnoviti, nanovo postaviti, podignuti; **re~iği** obnoviti se, nanovo se uspostaviti; **super~i** izdizati se, stajati iznad; **gardo~i** stražariti; ~**punkto** stajalište, gledište

starost|o (*reg, pov*) starosta, poglavar, najčešće poglavar seoske općine

start|i (*ntr*) startati 1. početi, počinjati, kretati; 2. pokrenuti se (o motoru, kolima); ~**o** start, početak, (*sport*) početak utrke ili mjesto s kojega utrka počinje; ~**igi** pokrenuti; ~**igilo** starter, pokretač, anlaser, mehanizam koji stavlja u pogon stroj ili motor

stasimon|o* (*kaz, pov*) stasimon, stajaća pjesma grčkog kora u drami

stat|o stanje 1. opće prilike ili oblik u kojima se tko ili što nalazi; 2. jedno od tri prirodna načina postojanja tvari (tekuće, plinovito, kruto stanje); 3. imanje, stečevina; 4. (*gram*) glagolska kategorija koja izriče odnos radnje i vršitelja, odnosno objekta; (trpno stanje); ~**i** (*ntr*) biti u određenom stanju (bonstati = biti dobro); **antaū~o** predstanje, prijašnje stanje; **anim~o** duševno stanje; **bon~a** imućan, dobrostojeći, napredan; **bon~(ec)o** dobrobit, blagostanje, izobilje; **kvantum~o** (*fiz*) dinamičko stanje fizičkog sustava kvantne mehanike; **menso~o** umno stanje; **san~o** zdravstveno stanje; **siežo~o** opsadno stanje; **spirit~o** duhovno stanje; **malalt~a** niskog položaja

statik|o (*fiz*) statika, dio mehanike koji proučava ravnotežu djelujućih sila na neko tijelo; ~**a** statički; **aero~o** (*fiz*) aerostatika, dio mehanike koji proučava ravnotežu plinova

statist|o (*kaz*) statist, kompars, glumac koji igra ulogu bez teksta = FIGURANTO

statistik|o statistika 1. (*mat*) znanost o prikupljanju, obradi i prezentaciji brojanih podataka; 2. tabela po statističkim metodama; ~**a** statistički; ~**i** (*tr*) praviti statistiku; ~**isto** statističar

stativ|o stativ, stalak, rasklopiv i prenosiv stalak

stator|o (*el, teh*) stator, nepokretan elektromagnetski dio dinama ili električnog stroja, turbine i sl.

statu|o (*lik*) kip, statua, kiparsko djelo u liku čovjeka ili životinje; ~**eto** kipić, statueta, mala skulptura

statur|o stas, uzrast, rast; **alt~a** koji je visokog stasa; **malalt~a** koji je niskog; stasa; **mez~a** koji je srednjeg stasa

status|o (*prav*) status 1. pravni položaj fizičke ili pravne osobe u nekoj zajednici, iz kojega proizlazi određeni skup njezinih prava i obveza; 2. stvarni položaj u društvu

statut|o (*prav*) statut, propisnik; zbirka pravila i propisa o uređenju neke organizacije ili društva; ~**a** statutarni

staūd|o (*bot*) trajnica, zeljasta biljka koja živi više od dvije godine

staūl|i (*ntr, zrak*) pokvariti se, prestati funkcionirati, postajati nestabilan zbog gubitka brzine = panei; ~**a angulo** kut nestabilnosti

staz|o (*med*) staza, usporenje ili zaustavljanje normalnog protjecanja neke od tjelesnih tekućina; **bakterio~o** zaustavljanje množenja bakterija

stear|o (*kem*) stearo, životinjska mast (u složenicama); ~**ata acido** stearinska kiselina; ~**ino** stearin, glavni sastojak loja i drugih čvrstih masti; rabi se u proizvodnji svijeća

steat|o steato-, kao prvi dio riječi u složenicama označuje mast; ~**ozo** (*med*) steatoza, nakupljanje masti u stanicama; ~**oreo** steatoreja, masna stolica, indikativna za određene patološke promjene u organizmu; ~**opuga** (*anat*) koji ima nenormalne nakupine sala u stražnjicama

steatit|o (*min*) steatit, talk, milovka, gusta vrsta minerala, magnezijev hidroksid silikat

steb|i (*tr*) prošivati, šivati, štepati, proštepavati strojem; ~**o** prošav, jedan dvostruki ubod kroz spoj tkanine; ~**mašino** šivaći stroj; ~**ilo** igla za šivaći stroj; ~**istino** švelja koja šiva na stroju

steg|o (*teh*) steg, rasteg, rasponica; ~**i** (*tr*) rastegnuti, napeti (konop)

stegocefal|oj (*pal*) stegocefali (*Stegocephala*), najprimitivniji vodozemci iz devona i trijasa = LABIRINTODENTULOJ

stegosaūr|o (*zoo, pal*) stegosaur (*Stegosaurus*), rod gmazova, dinosaur iz gornje jure

stek|o (*kul*) stek, šnicl, odrezak mesa za pečenje; **file~o** goveđi odrezak

stekiometri|o (*kem*) stehiometrija, grana kemije koja proučava težinske i volumenske omjere u kojima se kemijski elementi spajaju u spojeve

stel|o zvijezda 1. (*astr*) plinovito svemirsko tijelo vrlo visoke temperature i velike mase s vlastitim izvorom energije; 2. zrakasti znak s određenim brojem krakova kao simbol, amblem, ukras; **neūtrona ~o**, **pulsanta ~o**, **varia ~o**; ~**a** zvjezdani; ~**aro** zvijezde, konstelacija; ~**eto** zvjezdica 1. mala zvijezda; 2. (*graf*) asterisk, grafički znak koji upućuje na objašnjenje na kraju teksta; 3. obilježje hotelske kategorije; ~**ita** 1. obasut zvijezdama; 2.

ukrašen zvijezdama; ~ul(in)o kazališna ili filmska zvijezda; ~luma zvjezdane, osvjetljen zvijezdama; ~plena osut zvijezdama; **čef~o** najsjajnija zvijezda u konstelaciji; **fal~o** meteor, zvijezda padalica; **kvazaž~o** kvazar, vrlo udaljeno nebesko tijelo slično zvijezdi; **mar~oj** morske zvijezde, asteroidi; **maten~o** zvijezda Danica, Venera; **or~o** (*bot*) = GAGEO; **vesper~o** zvijezda večernjica

stelari|o (*bot*) crijevac, mišjakinja (*Stellaria*) iz por. karanfila; **ordinara ~o** obični crijevac, ptičja trava (*S. media*)

stela|o stela 1. stećak, monolitni nadgrobni kamen s natpisom uspravno postavljen; 2. granični kamen, graničnik; 3. (*bot*) cilindar, središnji dio korijena i stabljike = CENTRA CILINDRO

sten|i = STENOGRAFI

stencil|o matrica koja služi za umnažanje originalnog teksta

steno|graf|i (*tr*) stenografirati, pisati brzopisom, stenografijom; ~ado stenografiranje; ~ažo stenogram, stenografirani tekst; ~io stenografija, brzopis, pismo s pojednostavljenim znakovima za slova, slogove i pojedine riječi; ~ia stenografski; ~isto stenograf, pisac stenografijom

stenokardi|o* (*med*) stenokardija, angina pectoris, bol u predjelu srca i prsne kosti

stenotafr|o* (*bot*) trava sv. Augustina (*Stenotaphrum secundatum*) iz por. trava

stenotip|o stenotip, stenografski stroj = STENOMAŠINO; ~i (*tr*) pisati stenogram stenotipom; ~io stenotipija; ~isto stenotipist, pisac stenotipom

steno|z|o (*med*) stenoza, suženje kanala i krvnih žila

step|o (*geog, bot*) stepa, pustopoljina, travnato tlo s niskim grmljem i trajnim zelenima u krajevima s malom godišnjom količinom oborina

ster|o kubik, kubični metar, jedinica mjere za ogrjevno drvo

steradian|o (*mat, fiz*) steradian, prostorni kut, jedinica mjere za kut

stereo| stereo-; kratica za stereofonija; ~skopo (*fiz*) stereoskop, optička sprava koja proizvodi osobit dojam plastičnosti dubine; ~skopio stereoskopija

stereofoni|o stereofonija 1. reprodukcija zvuka pri kojoj se stječe dojam o prostornom rasporedu njegovog izvora; 2. sustav trodimenzionalne reprodukcije zvuka

stereograf|i|o (*teh*) stereografija, istodobno snimanje objekta dvjema kamerama

stereokemi|o stereokemija, znanost o prostornom razmještanju atoma u molekulama i kristalima

stereometri|o (*mat*) stereometrija, trodimenzionalna geometrija

stereoplantigraf|i|o (*geod*) stereoplantigrafija, izrada karata sa stereografskih snimki

stereotip|o stereotip 1. (*tisk*) ploča od olovne slitine odličena s matrice koja preslika slog te služi za dotiskivanje i tiskanje drugih izdanja; 2. (*pren*) kliše, neizvoran postupak u zamisli, izvedbi, izradbi; ~a stereotipan, banalan, ukalupljen

stereotomi|o stereotomija, znanost o rezanju i obradi kamena u arhitekturi

steril|a sterilan 1. neplodan, jalov, nerodan; koji ne može oploditi, osjemeniti; 2. (*med*) koji nema ni-

kakvih bakterija, koji ne može uzrokovati zarazu; ~eco sterilnost, jalovost, neplodnost; ~igi (*med*) sterilizirati, uskopiti, ustrojiti, kastrirati, učiniti neplodnim; ~izi sterilizirati, uništiti bakterije i druge klice; ~izado sterilizacija; ~izatoro, ~izilo sterilizator, aparat za sterilizaciju

sterk|o gnoj, đubre, gnojivo; ~i (*tr*) gnojiti, đubriti; ~ado gnojidba, gnojenje, đubrenje; ~ažo gnojivo, đubrivo, smjesa za gnojenje; ~ejo gnojšte, gnojnica, smetlište, bunište, đubrište, đubrenica

sterkorari|o (*orn*) pomornik (*Stercorarius*) = RABMEVO

sterkuli|o (*bot*) sterkulija (*Sterculia*) iz istoimene porodice

sterled|o (*iht*) kečiga (*Acipenser ruthenus*), jestiva riječna riba zrakoperka iz por. jesetri, ukusna mesa i cijenjena kavijara od njezine ikre; *usp. acipensero, huzo, sevrugo, sturgo*

sterling|o sterling 1. standardna kakvoća srebra s barem 92,5% čistog srebra; 2. (*bank*) britanski novac od takvog srebra (funta sterlinga)

stern|i (*tr*) sterati, prostrijeti, opružiti, steručiti pokriti; **sin ~i**, ~igi ispružiti se, poleći se; ~ado steranje, prostiranje; ~ažo pokrov, ono što je prostrijeto; **dis~i** razastrijeti; **trak~ado** (*želj*) polaganje tračnica na željezničke ili tramvajske pruge

sternbergi|o (*bot*) žuta lužarka, lužanjka (*Sternbergia lutea*) iz por. ljiljana

sternorink|oj (*ent*) ušenci i crvci (*Sternorhyncha*), podred kukaca iz reda polukrilaca

sternum|o (*anat*) sternum, prsna kost

steroid|oj (*kem*) steroidi, hidroaromatski spojevi s više prstena u molekuli, koji dolaze u svim živim stanicama i imaju važnu fiziološku ulogu; **kortiko~oj** (*fiziol*) kortikosteroidi, grupa steroidnih hormona što ih luči nadbubrežna žlijezda (kortizol, kortizon i dr.)

sterol|o (*kem*) sterol, policiklički nezasićeni alkohol steroidne strukture, a dobiva se iz biljaka i životinja; **animal~o** životinjski sterol; **fito~o** **planto~o** fitosterol, sterol biljnog postanka; **kole~o** (*biol*) kolesterol, spoj u organizmu čovjeka važan za stvaranje nekih hormona i vitamina D; **kole~emio** (*biol, med*) kolesterolemija, vrlo povišena količina kolesterola u krvi

stertor|o hropac, teškoća u disanju, krkljanje prije smrti ili u teškoj bolesti; *usp. raslo*; ~i (*ntr*) hropati, hropati; ~ado hroptanje

stetoskop|o (*med*) stetoskop, slušalica za pregled srca i pluća; ~io stetoskopija, oslušivanje rada srca i pluća stetoskopom

stevard|o stjuard, domaćin u vlaku, brodu ili zrakoplovu koji se brine o potrebama putnika; ~ino stjuardesa

stevan|oj (*pom, brod*) statve, okomiti građevni dijelovi broda na krajevima kobilice

stibi|o* (*kem*) stibij, antimon 1. kemijski element, simb. Sb; 2. srebrnastobijeli krhki metal

stift|o (*teh*) klin, štift, 1. čavao bez glavice; 2. metalna osovina koje se pribija u drvo, metal i sl; **duobla ~o**, **fiksa ~o**, **akso~o**, **fendo~o**; ~i (*tr*) učvrstiti klinom; **mal~i** (*tr*) izvaditi klin, štift

stigm|o stigma 1. (*bot*) njuška, vršni prošireni dio tučka što prihvaća pelud; 2. (*ent*) dišni otvor kukaca

stigmat|o stigma, znamen 1. A. (*pov*) žig utisnut užarenim željezom na tijelo roba ili zločinca; B. znak sramote ili beščašća; 2. (*term*) neka upadljiva anatomsko ili fiziološka pojedinost; 3. (*fiz*) koji ima jednu točku kao fokus; ~**a** stigmatski; ~**izi** stigmatizirati 1. udariti žig; 2. žigosati, obilježiti pred javnošću negativnom značajkom

stik|j (*tr, bot*) zasaditi, utaknuti, uticati, staviti u zemlju mladu grančicu, stabljiku ili list; ~**ado** utiskivanje grančica, reznica ili listova; ~**ajo** utaknuta ili presađena grančica, reznica

stik|o* štap za hodanje

stil|o stil 1. ukupnost odlika koje čine prepoznatljivim neku vrstu umjetnosti; 2. način na koji je nešto napravljeno ili izvedeno, ukupnost tehničkih i estetskih obilježja kojim se međusobno razlikuju stvaralaštva pojedinaca, žanrova, vrsta, epoha; ~**a** stilski; ~**igi** stilizirati; ~**isto** stilist, umjetnik dobra stila; ~**istiko** stilistika, proučavanje prirode i oblika jezičnog izraza, posebno u književnosti; **sen~a** koji je bez ikakva stila, banalan; ~**figuro** stilska figura; **flam~o** (*građ*) flamboajant (fr. flamboyant), posljednja kitnjasta faza u razvoju gotičkog stila

stilb|o (*fiz*) stilb, jedinica za mjerenje osvijetljenja na nekoj površini

stilet|o stilet, kama, maleni bodež s trokutnom oštricom

stilit|o (*vjer*) stilit, asket pustinjač na kršćanskom istoku; za pokoru stalno živi na stupu

stilobat|o (*građ*) stilobat, u starogrčkoj arhitekturi ploha od kamenih blokova na kojoj izravno počivaju stupovi građevina

stilus|o (*bot*) stubić, tučkov vrat

stilz|oj 1. štake = IRILOJ; 2. (*orn*) duge noge ptica koje žive u močvarnim područjima; ~**obirdoj** ptice štakare; ~**iri** (*ntr*) ići na štakama

stim|j (*tr*) ugađati, usklađivati, uspoređivati, štimati
stimul|j (*tr*) stimulirati, poticati, bodriti, hrabriti, sokoliti, podstrekivati; ~**o** poticaj, stimulans; ~**ado** stimuliranje, poticanje, bodrenje; ~**ajo**, ~**anto** stimulans, poticajno sredstvo; ~**ilo** stimulator

stink|a smrdljiv, smradan; *usp.* **malbonodora**, **fiodora**, **fetora**; ~**i** (*ntr*) smrdjeti, širiti smrad, zaudarati

stip|o¹ (*bot*) kovilje (*Stipa*) iz por. trava

stip|o² (*bot*) 1. držak, stapka; 2. stručak, čapur, noška, dio gljive na kojemu stoji klobuk; 3. stabljak, stablina, nerazgranjeno stablo palmi i drvenastih paprati = STIPITO

stipendi|o stipendija, redovita novčana potpora za školovanje ili specijalizaciju; ~**i** (*tr*) stipendirati; ~**ulo** stipendist

stipit|o = STIPIO 3

stipul|o (*bot*) palistić, zalistak, lističasta tvorba uz podinu lista

stir|j (*tr, teh*) voziti, pokretati, upravljati nekim vozilom; ~**ejo** (*pom, brod*) kormilarnica; ~**ilo** upravljač, volan, kormilo; ~**ilaro** cijeli upravljački sklop; ~**isto** vozač, kormilar; ~**lernejo** vozačka škola; **mem~anta** samovozni, koji ima automatsko upravljanje; **ne~ebla** kojeg se ne može više voziti; **tele~ata** na daljinsko upravljanje, na teleupravljanje

stirak|o (*bot*) diviza, divuza (*Styrax*) iz por. divizov-

ki; **benzoa ~o** benzojeva diviza (*S. benzoin*) **Tonkina ~o** tonkinška diviza (*S. tonkinensis*), razrezivanjem kore daje benzojevu smolu; **oficina ~o** prava diviza (*S. officinalis*), daje mirisnu smolu
stiren|o (*kem*) stiren, feniletilen, nezasićeni aromatsko alifatni ugljikovodik, polazna sirovina za polistiren

stiv|i (*brod*) štivati, slagati teret u štivi na brodu; ~**o** štiva, potpalublje, tovarni prostor na brodu, brodsko spremište

stoik|a stoički 1. koji se odnosi na stoike, na stoički način; 2. postojan, strpljiv, samozatajan, prijegoran; ~**eco** stoičnost; ~**ismo** (*fil, pov*) stoicizam, atenska filozofska škola koju je osnovao Zenon; ~**isto** stoik, sljedbenik stoicizma; ~**ulo** stoik, ravnodušan, hladnokrvan čovjek

stok|o pričuva, zaliha, rezerva; ~**i** (*tr*) stokirati, uskladištiti, držati u pričuvi, na zalih; *usp.* **staplo**

stokast|o (*mat*) varijabla; ~**a** stokastički; ~**iko** (*stat*) stokastika, teorija vjerojatnosti i statistička teorija

stol|o stola 1. (*pov*) gornja haljina rimskih žena u antici, u bogatim naborima sezala je do poda; 2. (*kat*) epitrahilj, duguljast komad tkanine koju svećenik stavlja oko vrata kod službe božje; 3. ženski odjevni predmet koji se u svećanim prigodama prebacuje preko večernje haljine

stolon|o (*bot*) vriježa, puzava nadzemna stabljika

stom|o stoma 1. usta, ulaz, otvor; 2. (*bot*) puč, specijalizirani organ s otvorom u epidermi lista ili mladog izdanka

stomak|o (*anat*) želudac, stomak, prošireni dio probavnog trakta koji prima hranu i probavlja je; ~**a** želučani; ~**ajo** (*kul*) fileki, tripice, jelo od govedeg želuca; **en~igi** staviti u želudac, pojesti

stomat|o (*med*) stomato-; kao prvi dio riječi u složenicama označuje ono što se odnosi na usta; ~**ito** stomatitis, upala sluznice usne šupljine; ~**olog** stomatolog; ~**ologio** stomatologija, medicinska grana koja se bavi proučavanjem i liječenjem bolesti usne šupljine i organa koji se u njoj nalaze

stomi|o (*med*) stomija, operativno spajanje dva šuplja organa

stomp|o cilindrično savijen papir za osjenčavanje crteža; ~**i** (*tr*) osjenčati, šatirati, prikazati sjene na crtežu

stop|i zaustaviti, obustaviti; . ~! stani!, stop!; uzvik zaustavljanja; ~**veturi** putovati autostopom

stopl|o (*bot*) strn, strnika, prizemni ostatak stabljike požnjevenih ili pokošenih strnih žitarica; ~**ejo** strnište, zemljište nakon žetve strnih žitarica; **sen~igi** ukloniti strnje nakon žetve

stor|o (*inf*) memorija, pohrana podataka = MEMORILO

storak|o stiraks, vrsta smole po mirisu i uporabi slična ambri

stori|o* storija, priča, pripovijest, događaj; *usp.* **ra-konto**, **okazajo**

stornel|o (*knjiž*) stornel, talijanska pučka popijevka, obično u tercinama

stotink|o (*novč*) stotinka, bugarska novčana jedinica, stoti dio leva

stov|o peć, sobna željezna ili kalijeva peć na drva, ugljen, mazut ili plin; ~**ejo** dnevna soba grijana takvom peći

strab|i (*ntr*) 1. škiljiti, gledati koso, zrakasto, tako da se smjerovi gledanja sijeku ili razdvajaju na obje ili na jednu stranu; 2. gledati nekoga poprijeko; **~a** škiljav, razrok; **~ismo** strabizam, razrokost, škiljavnost; **~ulo** škiljavac, razroka osoba; **~ometro** strabizmometa, aparat za mjerenje strabizma

strad|o* cesta, autoput = ŠOSEO, AUTOVOJO

stramoni|o (*bot*) bijeli kužnjak (*Datura stramonium*) iz por. pomoćnica; koristi se u medicini za liječenje astme

strand|o plaža, žal, pješčana ili šljunčana obala = PLAČO, SABLOBORDO

strang|a čudan, čudnovat, neobičan; **~e** čudno, čudnovato; **~afo** čudna stvar, događaj; ono što je čudno; **~eco** čudnost, čudnovatost; **~ulo** čudak, osobenjaka

strangol|i (*tr*) (u)daviti, (u)gušiti nekoga; **~ado** davljenje, gušenje

stranguri|o (*med*) strangurija, teško i bolno mokrenje

stras|o štras, lažan nakit, drangulija, bezvrijedna imitacija zlata, dijamanata i sl.

strat|o ulica, gradska prometnica; **~a** ulični; **~eto** uličica, mala ulica; **~ulačo** uličar, huligan, skitnica, propalica; **~ulino** uličarka, ulična prostitutka; **čef~o** glavna ulica; **sak~o** slijepa ulica

strateg|o strateg 1. A. vojskovođa u antičkoj Grčkoj; B. u Bizantskom Carstvu od 7. st. vojni i civilni zapovjednik teme (temata); **~io** strategija, ratna vještina, znanost o vođenju rata; **~ia** strateški; **~isto** 1. stručnjak za vojnu strategiju; 2. čovjek koji planira dugoročno

stratigraf|o stratigraf; **~io** stratigrafija, znanost o geološkim naslagama

stratit|o (*bot*) rezac (*Stratiotes*) iz por. vodarki; **aloida ~o** alojasti rezac (*S. aloides*)

stratokumulus|o (*met*) stratokumulus, vrsta niskih oblaka u obliku sloja plosnatih gruda

stratosfer|o (*fiz, geofiz*) stratosfera, sloj atmosfere iznad troposfere

stratum|o (*min*) sloj, naslaga, svaki od pojedinih slojeva stijene ili taloga

stratus|o (*met*) stratus, niski oblak sive boje u obliku krpastog sloja iz kojega padaju rosulja ili zrnati snijeg

streb|i (*ntr*) težiti, stremiti, nastojati; *usp.* **aspiri, sopiri, peni, klopodi**; **~(ad)o** težnja, nastojanje, stremljenje

streč|i (*tr*) 1. napeti, nategnuti, zategnuti, napregnuti; 2. naviti uru ili sl.; **~a** napet, nategnut, čvrst; **~e** napeto; **~o** napor, trud; **~ado** napinjanje, naprezanje; **~eco** napetost, zategnutost, napregnutost; **~iği** napeti se, nategnuti se, napregnuti se; **~iğo** napetost, nategnutost; **~ilo** 1. napinjač, natega, zatega; **~ita** napet, zategnut, navijen; **~iteco** napetost, stanje napetosti; **~limo** granica napetosti; **mal~i** olabaviti, popustiti; **mal~a** labav, nenapet, nenategnut, opušten; **tro~i** prenapregnuti, prenapeti; **šu~ilo** kalup za cipele

strek|o crta 1. linija, potez; 2. razdjelnica, brazda; 3. (*ling*) znak za stanku, izdvajanje ili izostavljanje dijela riječi ili rečenice; **~i** (*tr*) napraviti, povući crtu; **~eto** crtica; **~ado** liniranje, iscrtavanje; **~afo** prikaz nečega u crtama; **~eti** crtati; **~eto** crtica;

~ilo sprava za pravljenje crta; **~umi** križati, crtati precrtavati; **el~i, for~i** prekrížiti, izbrisati napisano; **sub~i** podcrtati, podvući, naglasiti; **tra~i** precrtati, prekrížiti, poništiti (ček, ugovor); **halto~o, marko~o, mezur~o, ondo~o, segado~o, sono, takto~o, voj~o**

strelci|o (*bot*) strelcija (*Strelitzia*) iz por. strelcija

strepsipter|oj (*ent*) lepezari (*Strepsiptera*), red kukaca

streptokok|o (*bakt*) streptokok, rod bakterija u lancastim nakupinama; **~ozo** streptokokoza, zarazna bolest koju uzrokuju streptokoki

streptomicet|oj (*bakt*) streptomiceti (*Streptomyces*), rod eubakterija iz odjeljka aktinomiceta, od koje vrsta *Streptomyces griseus* luči streptomycin

streptomicin|o (*med, farm*) streptomycin, antibiotik kojim se liječi tuberkuloza i slične infekcije

streptopeli|o (*orn*) grlica, gugutka (*Streptopelia*), rod ptica iz por. golubova

streptopus|o* (*bot*) obuhvatni čepnjak (*Streptopus amplexifolius*) iz por. đurđica

stres|o (*med*) stres, skup tjelesnih i duševnih reakcija na tjelesni ili duševni udar; **~a** stresni; **~iği** izazvati stres; **~iği** doživjeti stres

stret|a uzak, neširok = MALLARĀ

stri|o 1. crta, pruga, brazda, trak; 2. (*grad*) žlijeb (na stupu), paralelna brazda u stijeni; **~a** prugast, išaran prugama; **~i** (*tr*) iscrtati, izbrazdati, napraviti pruge; **bild~o** strip, priča u slikama = BILDRAKONTO; **film~o** filmska vrpca; **post~o, tren~o** (*pom*) brazda koju za sobom ostavlja brod u vodi; **zebro~a** zebrast

strid|a kreštav, vrištav, škripav, koji probija uši; **~i** (*ntr*) kriješati vrištati, vriskati

strig|o (*orn*) sova (*Strix*) noćna ptica grabljivica iz por. sova; **~edoj** porodica sova (*Strigidae*); **~oformaj** red sovki (*Strigiformes*); **neğo~o** snježna sova (*Nyctea scandiaca*); **orel~o** sova utina (*Asio otus*); **tufo~o** čubasta sova; **tur~o** kukuvija drijemavica (*Tyto alba*)

strig|i (*tr*) timariti, češati, njegovati konja; **~ilo** češalo, češagija, četka za čišćenje konja i govoda

strik|o štrajk, kolektivna obustava rada; **~a** štrajkaški; **~i** (*ntr*) štrajkati, obustaviti rad; **~estraro** štrajkaški odbor; **~rompanto** štrajkolomac; **malsat~o** štrajk gladu

strikn|o (*bot*) strihninovac (*Strychnos*) iz por. loganovki; **Ignaca ~o** ignatov grah (*S. ignatii*); **toksa ~o** američki strihninovac (*S. toxifera*); **vomnuksa ~o** pravi strihninovac, cjelibuha, kučiba (*S. nuxvomica*); **~ino** (*kem*) strihnin, otrovan alkaloid dobiven iz biljaka pravog strihninovca

strikt|a striktan 1. strogo određen, dosljedan, izričit, točan; 2. (o odjeći) usko pripijen uz tijelo; **~e** striktno, strogo, izričito; **~afo** usko skrojen odjevni predmet pripijen uz tijelo; **~eco** striktnost, određenost, dosljednost; **mal~a** = LOZA

striktur|o* striktura, suženje nekog kanala u ljudskom tijelu

string|i (*tr*) 1. grčevito obaviti, stisnuti, stegnuti; 2. daviti, gušiti; **~(ad)o** stezanje, stiskanje, davljenje, gušenje;

striptiz|o striptiz, postupno svlačenje u plesu barske ili varijetetske striptizete; **~istino** striptizeta

strob|o (*bot*) Weymouthov bor, američki borovac (*Pinus strobus*) = VEJMUTA PINO

strobil|o (*bot*) češer, šišarka = KONUSO

stroboskop|o (*fiz*) stroboskop, sprava za utvrđivanje frekvencije titranja ili vrtnje, npr. motora u pokretu s pomoću svjetla; ~**io** stroboskopija, metoda promatranja pomoću stroboskopa

strof|o (*knjiž*) kitica, strofa; dva stiha ili skup stihova u pjesmi vezan ritmom i rimama u jednu ritmičku cjelinu

strofant|o (*bot*) strofant (*Strophantus*) iz por. zimzelena; sjemenke nekih vrsta sadrže kardiotonične glikozide i služe u medicini; ~**ino** (*kem*) strofantin, kardiotonični glikozid iz sjemenki strofanta

strofari|o (*bot*) slamnatica (*Stropharia*), rod jestivih gljiva

strom|o (*anat*) stroma, osnovno potporno tkivo parenhimnih organa kroz koje obično prolaze živci, krvne i limfne žile

stromatolit|oj (*min*) stromatoliti, vapnenačke sedimentne naslage plitkih voda s mikroskopski vidljivim fosilnim cijanobakterijama (modrozelenim algama)

stronci|o (*kem*) stroncij 1. kemijski element, simb. Sr; 2. srebrnasto-bijela mekana rastezljiva zemno-alkalijska kovina

stroncianit|o (*min*) kalcijev stroncijanit, emonit; stroncijev karbonat

strongil|o (*zoo*) strongil, parazitski oblik mnogokolutičavac iz reda strongilida (*Strongylida*)

strop|o* (*pom*) štrop, štrufa, konop koji drži vesla na čamcu ili brodu

strudel|o, **strudl|o** (*kul*) štrudl, štrudla, savijača, vrsta pite od savijena tankog tijesta s raznim nadjevima

struktur|o struktura, ustroj, sastav, građa, sklop; sustavna cjelina u kojoj dijelovi imaju posebnu ulogu u funkciji cjeline; ~**a** strukturni; ~**i** (*tr*) strukturirati, dati nečemu strukturu; **infra~o** infrastruktura, sve ono što je osnova ili temelj nekog objekta; ~**ismo** strukturalizam ; **daten~o** (*inf*) struktura podataka

strum|o (*med*) struma, guša, povećanje štitne žlijezde zbog pomanjkanja joda u organizmu ili zbog Basedovljeve bolesti; ~**ektomio** (*med*) strumektomija, operativno odstranjenje guše

strut|o (*orn*) noj (*Struthio*), rod ptica trkačica iz por. nojeva; ~**a** nojev; ~**e** nojevski; ~**oformaj** red nojevki (*Struthioniformes*)

stuc|i (*tr*, *hort*) potkresati, podsjeći, poštucati, odrezati vršne dijelove grana ili korijena

stud|i (*tr*) studirati 1. pohađati studij, školovati se na sveučilištu; 2. temeljito proučavati, istraživati; ~**o** studij; ~**ado** studiranje; ~**afo** studija, znanstvena rasprava ograničena na jednu temu; ~**ejo** studio, prostorija za rad studenata, studijski kabinet

student|o student, pohađatelj visoke škole ili fakulteta; ~**a** studentski

studi|o studio 1. umjetnička radionica, atelier; 2. prostorija u kojoj se snimaju ili izvode televizijske ili radijske emisije, te snimaju filmovi, ploče i kasete

stuf|i (*tr*, *kul*) pirjati, dinstati, kuhati u soku na laganjoj vatri; ~**afo** pirjano jelo (obično meso)

stuk|o (*građ*) žbukica, malter, mort; ~**i** (*tr*) žbukati, nanositi žbuku na zid; ~**ado** žbukanje; ~**afo** nanos žbuke

stukač|o potkazivač, doušnik; ~**i** (*tr*) potkazivati, odati, prijaviti; ~**ado** potkazivanje, odavanje

stult|a glup, bedast, budalast, blesav; ~**afo** glupost, bedastoća, budalaština; ~**eco** glupost, blesavost; ~**igi** zaglupiti nekoga; ~**ulo** budala, glupan, blesan, blesavac, bedak

stumbl|i (*ntr*) 1. spotaknuti se, posrnuti; 2. napraviti krivi korak u službi ili poslu; ~**o** 1. posrtaj, posrnuće; 2. (*pjes*) pjesnička licencija kojom se tri troheja mogu zamijeniti s dva amfibrika

stump|o 1. batrljak, ostatak okrajine ili organa nakon amputacije; 2. okrajak, ostatak nečeg odrezanog, načetog, istrošenog (stabla, kruha i sl.); 3. kupon ulaznice, obveznice, čeka; ~**eto** mali okrajak, ostatak nečega; ~**igi** okrhnuti, okrnjiti, okresati, načeti nešto; **cigared~o** opušak, čik

stup|o kućine, neobrađeno vlakno konoplje i lana; ~**afo** klupko takvih vlakana za začepljivanje i izolaciju

stupa|o (*vjer*) stupa, sakralna budistička kružna građevina

stupid|a stupidan, tupoglav, priglupe, budalast, umno ograničen

stupor|o stupor, stanje psihičke i motoričke ili samo psihičke zakočenosti, najčešće u duševnih bolesnika; ~**a** stuporozan; psihički ukočen, utrnuo; ~**iga** koji uzrokuje stupor, ukočenost

stupr|o (*prav*) oskvrnuće, obeščašćenje = SEKSPERFORTO; ~**i** (*tr*) silovati, oskvrnuti, obeščastiti, objubiti djevojku

sturg|o (*iht*) jesetra, prava jesetra, stirjun (*Acipenser sturio*), riba koštunjača iz reda štitonoša

sturm|i (*tr*, *voj*) nasrnuti, navaliti, jurnuti, napasti; ~**o** navala, nastraj, napad, juriš; ~**anto** vojnik jurinog odreda

sturn|o (*orn*) čvorak (*Sturnus*) rod ptica pjevica iz por. čvoraka; **ordinara** ~**o** obični čvorak (*S. vulgaris*); **nigra** ~**o** crni čvorak (*S. unicolor*); **roza** ~**o** pastor, ružičasti čvorak (*S. roseus*); ~**edoj** porodica čvoraka (*Sturnidae*)

su|o (*zoo*) vepar, divlja svinja (*Sus scrofa*) = APRO; ~**edoj** porodica divljih svinja (*Suidae*)

sub| (*prij*) ispod, pod, s donje strane nečega; ~**a** donji; ~**e** dolje, niže; ~**o** donji dio, podnožje; ~**afo** podloga, podstava, pozadina; ~**igi** podvrći, podvrgnuti, pokoriti, potlačiti; ~**igi** podvrgnuti se, pokoriti se; ~**igo** 1. podvrgnuće; 2. zalaz, uron, uronuće; ~**ulo** podanik; ~**auskulti** prislušivati; ~**fosi** potkopa(va)ti, podrivati; ~**iri** začii, zalaziti (o Suncu); ~**meti** podmetnuti; ~**ridi** podsmjehivati se, podrugivati se; ~**skribi** potpisati; ~**tegmento** potkrovlje, tavan; ~**teni** podržavati; ~**tera** podzemni **subaltern|a** podređen, podčinjen, podložan, drugorazedan; ~**ulo** podložnik, podanik

subdukci|o (*geol*) subdukcija, oblik podvlačenja litosfernih ploča jedna pod drugu

suber|o (*bot*) pluto, sekundarno kožno staničje; ~**ata acido** (*kem*) bikarboksilna masna kiselina; ~**ino** (*kem*, *bot*) suberin, organska tvar, sastavni dio stjenke plutastih stanica; ~**ozo** (*pat*) suberoza, profesionalna bolest osoba koje udišu pljesnivu prašinu hrasta plutnjaka

suberit|o suberit, umjetno pluto načinjeno od usitnjenog pravog pluta i ljepila

subit|a iznenađan, nenadan, neočekivan, nagao, naprasan; **~e** iznenađno, neočekivano, naglo; **~eco** iznenađnost, neočekivanost, naglost

subjekt|o subjekt 1. osoba koja je nositelj radnje, stanja ili događanja; 2. (*gram*) imenski dio rečenice u nominativu o kojem govori predikat, koji se sa subjektom slaže u licu i broju; 3. osoba, predmet, projekt o kojem se raspravlja; **~a** subjektivni

subjektiv|a subjektivan 1. osoban, privatn; 2. jednostran, pristran, koji nije objektivn; **~eco** subjektivnost, pristranost; **~ismo** subjektivizam, učenje po kojem je ljudska spoznaja subjektivna

subjunkcio (*gram*) zavisni veznik

subjunktiv|o (*gram*) konjunktiv, glagolski oblik u nekim jezicima

sublim|a¹ subliman, uzvišen, plemenit, veličanstven, divan; **~igi** sublimirati, produhoviti, oplemeniti

sublim|a² (*tr, kem*) sublimirati, pretvarati kruta tijela u plinovita; **~año** sublimat, sublimirana tvar; **~ado**, **~o** sublimacija; **~igi** pretvoriti se u paru

sublimat|o sublimat 1. = **SUBLIMA**ŃO; 2. (*kem*) jak živin otrov, živin diklorid

subliminal|a = **SUBSOJLA**

submarin|o* (*pom, brod*) podmornica, submarina, ratni brod osposobljen za kretanje po površini i ispod morske površine

subordini* (*tr*) subordinirati, podčiniti, podrediti, podvrgnuti; **~o** subordinacija, podčinjenost, podređenost, podvrgnutost

subret|o (*kaz*) subreta, sopranistica u opereti, komičnoj operi ili vodvilju

subsekvencij|a* kasniji, potonji, idući, drugi

subskripcij|i (*tr*) supskribirati, potpisati, obvezati se potpisom; 2. pretplatiti se, abonirati; **~o** pretplata, abonoman

substancij|o supstancija 1. (*fiz, kem*) tvar, materija; 2. (*kem*) pripravak određenog kemijskog sastava i određenih svojstava; **~a** bitni, tvorni; **~sam**~a koji je jednake tvari; **~trans**~igado (*kat*) pretvorba, preobrazba tvari

substantiv|o (*gram*) imenica, supstativ, riječ kojom se imenuje biće, stvar, pojam, radnja, stanje, svojstvo, pojava; **~a** imenični; **~igi** supstantivirati, stvoriti imenicu iz druge vrste riječi

substitu|ij (*tr*) supstituirati, zamijeniti, nadomjestiti; **~o** supstitucija, zamjena; **~ado** zamjenjivanje, nadomještanje; **~año** nadomjestak; *v. surogato*; **~ito** zamjenik

substrat|o supstrat 1. podloga, osnova, temelj, baza; 2. (*agr*) podloga na koju je biljka pričvršćena

subtil|a suptilan 1. tankočutan, osjetljiv, emotivan; 2. profinjen, nenametljiv; 3. pronicav, oštrouman; **~i** (*ntr*) djelovati suptilno; **~año** nijansa, mala razlika; **~eco** suptilnost, finoća, profinjenost

subtrahij (*tr, mat*) odbijati, oduzimati; **~o** suptrahcija, odbijanje, oduzimanje, računska operacija odbijanja; **~ato** suptrahend, umanjitelj, odbitnik; broj koji se oduzima

subute|o (*orn*) sokol lastavičar (*Falko subbuteo*) = **ALAÜDFALKO**

subvencij|o subvencija, oblik financijske potpore koju država daje za određene djelatnosti; **~i** (*tr*) subvencionirati, novčano podupirati

subvers|a* subverzivan, prevratnički; **~i** (*ntr*) izvesti prevrat; **~io** subverzija, potajno prevratničko djelovanje

sučij (*tr*) sisati 1. uvlačiti tekućinu u usta; 2. hraniti se mlijekom iz sise; 3. držati nešto u ustima i lizati; 4. (*teh*) usisavati, prazniti i čistiti nešto usisivačem; **~(ad)**o sisanje; **~igi** dojiti, hraniti dijete mlijekom iz sise; **~ilo** 1. dudu, cucla; 2. (*zoo*) sisalo; 3. (*teh*) sisaljka, crpka, naprava za usisavanje plina ili tekućina; **~botelo** bočica za dojenčad; **~infano** dojenče; **~porkido** sisanče, odojak; **ek**~i početi sisati; **el**~i isisati; **en**~i usisati; **fulmo**~ilo munjovod, gromobran; **mam**~i sisati majčino mlijeko; **mam**~igi dojiti = **MAMNUTRI**; **polvo**~ilo usisač, usisivač, aparat za usisavanje prašine; **sango**~anto krvopija, krvolok

sud|o jug 1. (*geog*) strana svijeta nasuprot sjeveru; 2. točka na horizontu najbliža južnom nebeskom polu; 3. (*astr*) točka od koje se mjeri azimut; **~a** južni; **~e** južno, na jugu; **~ano**, **~ulo**, **~landano** južnjak, čovjek s juga; **~vento** (*met*) južni vjetar, jugo, južnjak; **S~Afriko** (*geog*) Južnoafrička republika; **~afrikano** (*etn*) Južnoafrikanac

Sudan|o (*geog*) Sudan, država u sjeveroistočnoj Africi; **~ano** (*etn*) Sudanac

sued|o (*bot*) jurčica (*Suaeda*) iz por. loboda

suferij (*ntr*) trpjeti, patiti, mučiti se, podnositi; 2. stradati, nastradati; **~o** patnja, muka; **~ado** stradanje, trpljenje, podnašanje muke; **~ego** velika patnja; **~igi** nanašati bol, patnju drugome; **~iga** bolan; **~into** stradalnik, patnik; **~sen**~a bezbolan; **~tra**~i pretrpjeti, preboljeti

sufičij dovoljan, dostatan; **~e** dovoljno, dostatno, dosta; **~i** (*ntr*) dostajati, biti dovoljno; **~eco** dovoljnost, dostatnost, obilje; **~ege** obilno, više nego dovoljno; **~mal**~e nedovoljno, manjkavo; **~mem**~a samodovoljan; **~ne**~a nedovoljan, manjkav

sufiks|o (*gram*) sufiks, dočetak, dometak, nastavak koji se dodaje korijenu ili osnovi u tvorbi riječi; **~oido** sufiksoid, sufiksu sličan tvorbeni morfem; **~pseud**o~o pseudosufiks, međunarodni završetak riječi obično grčkog podrijetla, koji ima istu ulogu kao pravi sufiks

sufle|o (*kul*) sufle, nabujak, povarak, vrsta laganog kolača

suflorij (*kaz*) šaptač, sufler; osoba koja glumcima šapće tekst tijekom proba i predstava; **~i** (*tr*) suflirati, šaptati, došaptavati; **~ejo** šaptaonica, suflernica

sufokij (*tr*) daviti, gušiti, udaviti, ugušiti; 2. (*pren*) zatomiti, spriječiti, zaustaviti; **~a** zagušljiv; **~(ad)**o 1. gušenje, davljenje; 2. zatamljivanje, prigušivanje, sprečavanje; **~igi** ugušiti se, udaviti se; **~igo** osjećaj gušenja

sufragan|o (*kat*) sufragan, biskup podređen nadbiskupu

sufragetij|o (*pov*) sufražetkinja, u Engleskoj početkom 20. st. pristaša pokreta za žensko pravo glasa

sufuzij (*fiziol*) sufuzija, krvni podljevi, izljevi krvi ispod površine kože

sugestij (*tr*) sugerirati, nagovoriti, naputiti, savjetovati, utjecati na nečije odluke; **~o** sugestija, prijedlog, savjet, poticaj; **~a** sugestivan

sugestij|o (*psih*) sugestija 1. moć utjecaja jedne na

drugu osobu ili na samu sebe; 2. = SUGESTO; ~i (*tr*) sugerirati, usmjeravati nečije ponašanje služeći se metodom sugestije; ~**ebla** sugestivan; lako uplivan; **mem~o** autosugestija

suicid|o (*prav*) samoubojstvo, suicid; ~**a** samoubilački, suicidan

suit|o (*glazb*) suita, višestavčana kompozicija ciklične strukture, statičnija od sonate

su|jet|o* (*knjiž*) siže, fabula, glavna misao, osnovna tema nekoga djela = FABULO

suk|o sok 1. (*biol*) tekućina s hranjivim sastojcima u biljnom i životinjskom tkivu; 2. hranjiv napitak iscijeđen iz biljnih plodova; ~**a** sočan; ~**eco** sočnost; ~**oplana** pun soka, sočan; **sen~a** nesočan, koji je bez soka; **sen~igi** iscijediti sok; **sen~igi** isušiti se, ostati bez soka = ELSEKIĀI; **frukto~o** voćni sok; **kokos~o** kokosovo mlijeko; **kan~o** sok šećerne trske; **lakto~o** lateks, mliječni sok nekih biljaka, posebno onih od kojih se dobiva kaučuk

sukced|i (*tr*) slijediti 1. doći nakon čega, slijediti iza čega; 2. naslijediti koga; 3. potjecati, vući podrijetlo

sukcen|o (*min*) jantar, čilibar, fosilna smola crnogoričnog drveta iz tercijara, pretežno žute do smeđe i crvene boje; rabi se za izradbu ukrasnih predmeta; ~**a** jantarni, jantarski; ~**ato** sukcinat, sol i ester jantarne kiseline

sukces|i (*ntr*) uspjeti, ostvariti uspjeh, postignuti, postići; ~**o** uspjeh, dostignuće cilja, povoljan ishod nečega; ~**a** uspješan; **mal~i** ne uspjeti; **mal~igi** uzrokovati neuspjeh; **mal~o** neuspjeh, nepovoljan ishod; **sen~a** neuspješan

sukcesij|o (*ekol*) sukcesija, slijed, uzastopnost 1. (*prav*) prijenos ili prijelaz prava i obveza od dosadašnjeg nositelja na novog stjecatelja; 2. (*biol*) uzastopno smjenjivanje različitih životnih zajednica na istome staništu u procesu razvoja biocenoze

sukcis|o* (*bot*) livadni preskoč (*Succisa pratensis*) iz por. češljugovina

sukcisel|o* (*bot*) svinuta preskočica (*Succisella inflexa*) iz por. češljugovina

suker|o šećer 1. (*kem*) slador, saharoza, sladak kristalizirani organski spoj iz skupine ugljikohidrata, topiv u vodi; 2. industrijski proizvod od prerađene šećerne trske, šećerne repe ili voća, koji služi kao sladilo; ~**a** šećerni; 1. sladak, ugodan; 2. (*med*) dijabetički; ~**i** (*tr*) šećeriti, sladiti; ~**afo** slatkiš, bombon; ; ~**afo**je slastičarnica; ~**ujo** posuda za šećer; ~**umi** (*tr*) posuti šećerom; ~**peco** kocka šećera; **acer~o**, **bet~o**, **kan~o**, **palmo~o** šećer dobiven od tih biljaka

sukijak|o (*kul*) sukijaki, japansko jelo od govedine s povrćem, sojom i šećerom, koje se poslužuje vruće i tako uzima iz zdjele po želji

sukr|o* (*novč*) sukre, ekvadorska novčana jedinica

sukroz|o = SAHAROZO

sukub|o (*vjer*) sukub, ženski demon koji spolno opći s usnulim ljudima

sukulent|o (*bot*) mesnatca, sukulentna biljka iz skupine hemikserofitnih biljaka s mesnatim, sočnim stabljikama i listovima (kaktusi, agave, mlječičke)

sukur|i (*tr, med*) pružiti prvu pomoć; ~**o** prva pomoć; ~**ado** pružanje prve pomoći; ~**ejo** stanica hitne pomoći

sul|o (*orn*) bluna (*Sula*), rod velikih primorskih ptica = FREGATO

sulf|o (*kem*) sulf-; kao kratica u složenicama znači sumpor; ~**ato** sulfat, sol sumporne kiseline; ~**ito** sulfid, sol sumporaste kiseline; ~**ido** sulfid, spoj metala sa sumporom; ~**amidoj** solfonamidi, medicinski preparati slični streptocidima

sulfamid|o (*farm*) = SULFONAMIDO

sulfon|o (*kem*) sulfon, kemijski spoj koji sadrži sulfo-skupinu; ~**amido** sulfonamid, kemoterapijsko sredstvo koje djeluje na niz grampozitivnih i gramnegativnih bakterija

sulfur|o (*kem*) sumpor 1. kemijski element, simb. S; 2. nemetal žute boje, dobar izolator; pojavljuje se u nekoliko oblika, obično kao kristalna tvar koja gori plavim plamenom uz zagušujući miris; rabi se u industriji; ~**a** sumporni; ~**i** (*tr*) sumporiti, sumporavati, prašiti sumporom, raskuživati sumpornim dimom; ~**ado** sumporenje, sumporavanje; ~**ilo** sumporača, sprava s mijehom za sumporenje vinove loze; ~**dioksido** (*kem*) sumporni dioksid; ~**trioksido** (*kem*) sumporni trioksid

sulst|o brazda 1. udubljeni trag rala i pluga koji nastaje pri oranju; trag koji brod ostavlja za sobom u vodi; 2. nabor, bora (na čelu); 3. (*anat*) duboka brazda u nekim organima (*sulcus*); ~**i** (*tr*) nabrati, naborati, napraviti bore; ~**igi** naborati se; **tra~i** izbrazdati; **rad~o**, **voj~o** kolotečina, trag koji na mekanom putu ostavljaju kola

sulki|o (*sport*) lagana natjecateljska kola na dva kotača

sultan|o sultan, naslov nekih islamskih vladara; ~**ino** sultanija, sultanova majka, žena, kći

sultr|a* sparan, zaparan, zagušljiv = SUFOKA, AERPREMA

sum|o suma 1. (*mat*) zbroj, zbir; 2. iznos, svota; ~**e** ukupno, zajedno, skupa, svega; ~**igi** zbrojiti, zbrajati; ~**ebla** zbrojiv; ~**ilo**, ~**igilo** (*inf*) zbrajač; **re~i** (*tr*) rezimirati, sažeti, sažimati; **vendo~o** utržak, novac dobiven od prodaje

sumak|o (*bot*) ruj (*Rhus*) iz por. rujevki; **koriaria ~o** sumak, sumah, grozdasti ruj (*R. coriaria*); služi za štavljenje finih koža; **venena ~o** otrovni ruj (*R. toxicodendron*)

Sumer|o (*geog, pov*) Sumer, Šumer, prastara država u južnoj Mezopotamiji; ~**ano** (*etn*) Sumeranin

sumo|o* (*sport*) sumo, japansko tradicionalno hrvanje, nastalo prije 2000 godina

Sun|o (*astr*) Sunce, središnje nebesko tijelo Sunčeva sustava i Zemlji najbliža zvijezda; (**s**)~**o** sunčeva svjetlost i toplina; (**s**)~**a** Sunčev, sunčan; (**s**)~**as** sunce sije; (**s**)~**umi** sunčati, izlagati sunčevim zrakama; **sen~a** tmuran, oblačan, bez sunca; ~**eliro** izlaz sunca; ~**frapo** (*med*) sunčanica, sunčani udar; ~**floro** (*bot*) suncokret = HELIANTO; ~**ombrelo** suncobran; ~**subiro** zalaz sunca

sun|a (*isl*) suna, Muhamedovo učenje koje nije zapisano u Kuranu, nego se održalo predajom; ~**ismo** sunaizam; ~**isto** sunit

sund|o (*geog*) sund, morski tjesnac, kanal, uzak pojas mora između dva kopna

suom|o (*etn*) Finac; (**S**)~**io** (*geog*) Finska, država u sjevernoj Europi između Botničkog i Finskog zaljeva = FINNLANDO

sup|o (*kul*) juha, tekuće jelo dobiveno kuhanjem mesa, ribe, povrća u vodi uz razne začine; *usp.* **buljono**, **konsomeo**, **bujabeso**; ~**ujo** zdjela za juhu; **fiš~o** riblja juha; **krem~o** krem juha

supe|o svečana večera, večera kasno u noć (obično poslije kazališta ili zabave)

super (*prijed*) iznad, nad, ponad, povrh, poviše; prijedlog mjesta; ~**a** viši; ~**i** (*tr*) nadvisiti, nadmašiti, nadvladati, nadjačati; ~**afo** prednost; ~**eco** nadmoć, premoć, prevlast; ~**ega** vrhovni, najviši, *usp.* **eminenta**, **perfekta**, **sublima**, **suverena**; ~**emo** težnja za prevlašću; ~**ulo** pretpostavljeni, nadređeni, poglavar; **mal~a** niži; **mal~eco** podčinjenost, podložnost; **ne~ebla** nenadmašiv; ~**akvi** (*tr*) poplaviti; ~**bazaro**, ~**markto** supermarket, veletrgovina, veletržnica; ~**flua** suvišan; ~**forti** (*tr*) nadjačati; ~**homo** nadčovjek; ~**jaro** prestupna godina; ~**natura** nadnaravan, natprirodan; ~**regi** (*tr*) nadvladati, prevladati; ~**ruzi** nadmudriti; ~**šuti** (*tr, per*) obasuti, zasuti; ~**taksi** (*tr*) precijeniti; ~**tuto** (*odf*) kombinizon, jednodijelno radno odijelo

superb|a 1. uzvišen, veličanstven, divan; 2. ponosan, ohol, naduven

superlativ|o (*gram*) superlativ, treći stupanj komparacije pridjeva i priloga

supernova|o (*astr*) supernova, zvijezda koja zbog eksplozije naglo povećava sjaj

supermarkt|o = SUPERBAZARO

superstič|o praznovjerje, praznovjernost

supin|i 1. (*tr*) iskrenuti, preokrenuti, prevrnuti pokrenuti ruku prema van i dlan prema dolje; 2. ležati nauznak, poledice; ~(**ad**) (*anat*) supinacija, 1. okretanje ruke i dlana prema van; 2. ležanje nauznak; ~**anto** (*anat*) supinator, mišić okretač (rotator) podlaktične kosti

supin|o (*gram*) glagolski oblik u nekim jezicima (za složena vremena u švedskom)

supl|a 1. podatan, savitljiv, gibak; 2. povodljiv, popustljiv, poslušan; 3. ulagljiv, laskav; ~**eco** podatnost, podatljivost, podašnost; ~**igi** učiniti gipkim, savitljivim, podatnim (npr. cipele)

suplement|o suplement 1. dopuna, nadopuna, prilog, dodatak; 2. (*tisk*) dopunski svezak, naknadni dodatak; 3. (*mat*) sukut, jedan od dva kuta čiji je zbroj 180°; ~**a** suplementaran, dopunski, dodatan, naknadan

suplik|i* (*tr*) 1. preklinjati, zaklinjati; usrdno, pokorno moliti; 2. (*prav*) žaliti se; uložiti žalbu, priziv; ~**o** molba, zaklinjanje, preklinjanje

supoz|i (*tr*) pretpostaviti, pretpostavljati, predmnijevati, intuitirati što; *usp.* **konjekti**, **hipotezi**; ~**o** pretpostavka, predmjevanje, presumpcija, nagađanje; ~**e ke** pretpostavljajući da; ~**ebla** pretpostavljen, vjerojatan, moguć; ~**eble** vjerojatno, moguće

supozitori|o (*farm*) supozitorij, čepić; lijek koji se u obliku stožastog štapića uvodi u čmar ili u rodnicu; **vagina** ~**o** = OVIDO

supr|e (*pril*) gore, iznad, nad, ponad, navrh, poviše; ~**en** prema gore; ~**a** gornji; ~**o** vrh 1. (*geog*) uzvisina, sljeme, najviši dio; 2. vršak, šiljak, zašiljeni krajnji dio neke naprave; 3. najviša točka ili položaj, istaknuti viši dio; ~**afo** površina, vanjština; ~**afo** površan, netemeljit; ~**afo** površno; ~**igi** dignuti se, doći gore, izaći na površinu; **al~i** usmjere-

riti prema gore; **či** ~**e** gore, u gornjem dijelu teksta; **de** ~**e** odozgo, od gore (prema dolje); **gis** ~**e** do gore, do vrha; **mal~e** dolje, niže; **mal~a** donji; **mal~igi** spustiti; **plej** ~**a** najgornji, najviši; ~**engrimpi** penjati se; ~**enrigardi** gledati prema gore

suprem|o nadmoć, premoć, prevlast

suprematism|o (*lik*) suprematizam, pravac u likovnoj umjetnosti; oblik geometrijske apstrakcije

sur (*prij*) na, nad, po; prijedlog mjesta; ~**flugi** (*ntr*) sletjeti; ~**meti** (*tr*) odjenuti; ~**verši** prelići, polititi, zaliti

sur|o (*anat*) sura, mišić lista

sura|o (*isl*) sura, poglavlje u Kuranu

surd|a gluh, 1. koji ne čuje, nagluh, nečujan; 2. neosjetljiv, tup, ravnodušan; ~**eco** gluhoća; ~**igi** zaglušiti, učiniti gluhim; ~**igi** oglušiti, postati gluh; ~**ulo** gluha osoba; ~**mutulo** gluho-nijemi, gluho-nijema osoba; ~**emuta** gluho-nijem

surrealist|oj (*lik*) nadrealisti; *v.* **superrealistoj**

surf|o 1. oplakivanje, udaranje mora o obalu ili grebene; 2. pjena koja kod toga nastaje; ~**i** (*ntr*) 1. oplakivati obalu; 2. prelaziti preko prepreka dolje, gore; 3. surfati, daskati, daskariti, jahati na valovima; 4. (*inf*) pretraživati kompjutorske baze; ~**otabulo** daska za skijanje na vodi

surfac|o površina, vanjština, gornja, vanjska strana; ~**a** površinski, vanjski, izvanjski; **Fermio~o** (*mat*) Fermijeva ploština; ~**ampekso** = AREO

Surinam|o (*geog*) Surinam, država u Južnoj Americi na Atlantiku; ~**ano** (*etrn*) Surinamac

surmulet|o (*iht*) trilja šiljoglavka, kamenjarka (*Mullus surmuletus*) morska riba iz reda tvrdoperki

surogat|o surogat 1. nadomjestak, proizvod koji sličnim svojstvima može donekle zamijeniti drugi proizvod; 2. krivotvorina

surplis|o (*kat*) misnička košulja

surplus|o* (*trg, fin*) višak, preostatak

surpoūp|o* (*pom, brod*) kajuta na krmi

surpriz|i (*tr*) iznenaditi, zateći, začuditi; ~**o** iznenađenje, zatečenost; ~**a** iznenađujući, začuđujući; ~**e** iznenađno, začuđujuće; ~**igi** iznenaditi se

surtut|o (*odf*) širok ogrtač, gornji kaput; *usp.* **redingoto**, **mantelo**, **supertuto**; **bal~o** plesni ogrtač; **nokto~o** kućna haljina

susceptanc|o (*fiz*) susceptibilnost, svojstvo dielektrika

suspekt|i (*tr*) sumnjati, sumnjičiti, smatrati sumnjivim; ~**o** sumnja, sumnjičavost, dvojba; ~**a** sumnjiv, dvojben; ~**ema** sumnjičav; ~**igi** činiti sumnjivim; ~**inda** sumnjiv, dvojben, koji zaslužuje sumnju; **ne~ebla** kojeg se ne može sumnjičiti; **sen~e** nesumnjivo, nedvojbeno, bez sumnje, bez dvojbe

suspend|i (*tr, prav*) suspendirati 1. donijeti odluku o suspenziji; 2. privremeno odgoditi primjenu; ~**o** suspenzija 1. (*adm*) zabrana obavljanja službe zbog povrede radne dužnosti do završetka stegovnog postupka; 2. odgoda primjene

suspens|o suspens, suspense; napetost koja pret-hodi kulminaciji radnje u nekom romanu, filmu, drami i sl.

suspensi|o suspenzija 1. (*fiz, kem*) disperzija čvrste tvari u tekućini u kojoj nije topljiva; 2. (*teh*) ovjes, mehanizam za spoj kotača s osovinama vozila

- koji prigušuje udare; 3. A. privremeni prestanak neke pojave ili funkcije nekog vitalnog procesa; B. (*med*) metoda liječenja istezanjem određenog dijela tijela radi rasterećenja
- suspensori|o** (*med*) suspensorij, naprava koja podiže ili isteže neki dio tijela (npr. mošnjju)
- suspir|i** (*ntr*) uzdisati, uzdahnuti, ispustiti uzdah (u žaljenju, olakšanju); ~o uzdah, uzdisaj
- susur|i** (*ntr*) šuštati, šumiti, hučiti, žuboriti, romoniti; ~o šum, žubor, romon; ~ado šuštanje, šumljenje, žuborenje
- suši|o** (*kul*) suši, sushi; tradicionalno japansko jelo od svježe sirove ribe i morskih algi s rižom
- sutan|o** (*kat*) sutana, reverenda, mantija, talar; odjeća katoličkih svećenika, koja se nosi izvan bogoslužja
- sutr|o** (*hind*) sutra, zbirka aforizama koji se odnose na neke oblike ponašanja u životu
- sutur|o** 1. (*med*) A. fibrozni zglobovi lubanje; B. tvorivo za šivanje; C. šivanje rane; 2. (*bot*) šav, linija nastala sastavljanjem A. rubova jednog plodničkog lista; B. rubova dva plodnička lista; ~i (*tr*) šivati ranu; ~ero šav na rani
- suvenir|o*** suvenir, predmet koji se na putovanju kupuje za uspomenu
- suveren|o** suveren 1. apsolutni vladar, monarh; nositelj vrhovne, zakonodavne, provedbene i sudbene vlasti u državi; 2. (*pov*) nekadašnji engleski zlatni novac (20 šilinga); ~a suveren 1. vrhovni; 2. neovisan; 3. (*pren*) nadmoćan, siguran; ~eco suverenost, vrhovništvo, nadmoć
- suzeren|o** (*pov*) suzeren, feudalni gospodar prema svojim podanicima
- svag|a** nejasan, neodređen, blijed, mutan = MALPRE-CIZA, MALKLARA
- svahil|o** (*ling*) svahili, najznačajniji jezik istočnog dijela Crne Afrike, svrstava se u bantu-jezike
- svarm|o** 1. vreva, gužva, kretanje mnoštva; 2. (*ent*) roj, rojenje; ~i (*ntr*) 1. vrvjeti, tiskati se, komešati se; 2. obilovati, zadržavati se u velikoj mjeri; 3. rojiti se (o pčelama); ~ado vrvljenje, rojenje; ek~i navrijeti, nagrnuti, nahrupiti, navaliti; abel~o roj(enje) pčela
- Svarog|o*** (*mit*) Svarog, slavenski bog kovačkog umijeća
- svastik|o** svastika 1. (*sanskrt*) kukasti križ, arhetipski križ od četiri kuke okrenute prema vanjskim stranama; 2. (*pol*) amblem njemačkih nacionalsocijalista
- svat|i** (*tr*) snubiti, prositi, posredovati pri udaji ili ženidbi; ~ado snubljenje, prošnja, prosidba; ~anto prosac, snubok; ~iği (is)prošiti se, biti prošeni; ~isto snubitelj, snubok, posrednik pri prosidbi; ~agentejo prosidbena agencija
- Svaziland|o** (*geog*) Svazi, država u južnoj Africi
- Sved|o** (*etn*) Šved, Šveđanin; (S)~io, (S)~ujo, (S)~lando (*geog*) Švedska, država na istočnom dijelu Skandinavskog poluotoka
- svel|o*** talasanje, bibanje mora
- svelt|a** vitak, koji ima tanak struk; ~eco vitkost; ~iga ono što čini vitkim
- sven|i** (*ntr*) 1. onesvijestiti se, pasti u nesvijest; 2. nestati, raspršiti se; ~o 1. nesvijest, nesvijestica; 2. nestanak; ~igi onesvijestiti nekoga
- sveter|o** (*odj*) sviter, vunena pletena sportska majica s rukavima
- svič|i*** (*ntr*) cvrkatati
- sving|i** (*tr*) mahati, njihati, vitlati; ~o zamah, zalet, polet; ~ado mahanje, zamahivanje, njihanje, ljučljanje; ~iği njihati se; ~ilo 1. njihalo, njihaljka; 2. klatno na zidnoj uri = PENDOLO; ek~i zanjhati, zamahnuti, zavitlati; el~i istrgnuti njihanjem
- svis|o** (*etn*) Švicarac; (S)~io, (S)~ujo, (S)~lando (*geog*) Švicarska, država u srednjoj Europi
- sviteni|o** (*bot*) pravi mahagonij (*Swietenia*) iz por. mahagonijevki

š š; dvadeset i treće slovo esperantske i dvadeset i peto slovo hrvatske abecede; ~o naziv slova š

šaban|o* (*isl*) šaban, osmi mjesec muslimanske mjesečeve godine

šabat|o (*hebr*) sabat, sedmi dan u tjednu, kad je Židovima zabranjen svaki rad; traje od petka navečer do subote navečer

šablon|o šablona 1. (*teh*) kalup, uzorak, predložak, oblik po kome se izrađuju istooblični predmeti; 2. (*pren*) kliše, postupak koji se stalno ponavlja na isti način; ~a šablonski, stereotipan

šaduf|o šaduf, arapska ručno pokretana naprava za ispumpavanje vode

šaf|o (*zoo*) ovca (*Ovis aries*), udomaćeni mali preživač šupljorožac koji se uzgaja radi mesa, mlijeka, vune i krzna; (**Š**)~o (*astr*) Ovan, zvijezde u Zodijaku; ~a ovčji; ~a^o ovčetina; ~aro stado ovaca; ~ejo obor, tor za ovce; ~ido janje; ~ida^o janjetina; ~ino ženka ovce; ~isto ovčar, pastir ili vlasnik ovčjeg stada; ~femura^o (*kul*) ovčji but; ~idrosta^o (*kul*) pečena janjetina, janjetina na ražnju; vir~o ovan, mužjak ovce;

šaft|o (*teh*) transmisiona osočina, vreteno, vratilo; ~ingo držalo, motka, visoko deblo, rudo

šagrin|o šagren (chagrin), hrapava zrnasta koža konja, magarca, deve, morskog psa, koja se rabi za uvezivanje knjiga i za izradbu finih predmeta

šah|o (*pov*) šah, naslov perzijskog vladara

šajn|i (*ntr*) činiti se, izgledati; ~as izgleda, čini se; ~o izgled, vanjština, vanjski izgled; ~a tobožnji, navodni, prividan; ~e tobože, navodno, kao da, prividno; ~igi pretvarati se, prikazivati se drukčijim; ~ig(ad)o pretvaranje, pričinjanje, licemjerje; ~iga prijetvoran, dvoičan, licemjeran; ver~a vjerojatan, moguć; ver~e vjerojatno, moguće = PROBABLE

šak|o (*igr*) šah, igra na ploči podijeljenoj na 64 najmjenična crna i bijela polja sa po 16 crnih i bijelih figura sa svake suprotne strane; ~a šahovski; ~i (*ntr*) biti u šahu; ~igi dati, davati šah; ~ludo šahovska igra; ~tabulo šahovska ploča

šakal|o (*zoo*) čagalj, šakal (*Canis aureus*), zvijer iz por. pasa, veličinom između vuka i lisice

šakdo|o šakdo, japanska slitina od zlata i bakra, koja se rabi za izradbu umjetničkih predmeta

šakr|i (*tr*) torbariti, pokušariti, nelegalno prodavati; ~ado torbarenje, pokušarenje; ~isto torbar, pokušarac

šakšuk|o (*kul*) šakšuk, sjevernoafričko jelo od paprike, rajčice, luka i jaja

šakt|o šaht (njem. Schacht) 1. okno u rudniku; 2. okomit otvor s poklopcem na razini tla za prilaženje instalacijama; aer~o otvor za zrak na brodovima za zračenje unutrašnjosti broda; rub~o otvor za smeće na svakom katu višekatnica

šaktizm|o (*vjer*) šaktizam, štovanje vrhovne hinduske božice Šakti, posebno popularno u Bengalu i Assamu

šakuhač|o (*glazb*) šakuhači, japanska frula od bambusa na kojoj se svira solo i komorna glazba

šal|o šal, marama, veliki vuneni ili svileni ženski rubac; *usp.* skarpo; ~eto mali šal, mali rubac

šalm|o 1. (*glazb*) svirala, frula, dvojnice, diple; 2. slamka, cjevčica za ispijanje soka; 3. (*bot*) vlat, stabljika trave; Pajno~o Panova frula; sak~o (*glazb*) gajde, puhače glazbalo koje se sastoji od mješine s utaknutim dulcem, prebiraljkom i trubnjem

šalot|o (*bot*) ljutika, luk kozjak (*Allium ascalonicum*) luk kojega se lukovice konzerviraju u octu; 2. lukovica ljutike

šalt|i (*tr, el*) ukopčati, spojiti, ušaltati (električnu struju, telefon); ~(ad)o uključanje, uključivanje, ukapčanje, spajanje; ~ilo prekidač, uključnik, sklopka, iskopka, šalter; ~otabulo, ~opanelo ploča s prekidačima; el~i, mal~i isključiti, iskopčati; mem~ilo automatski prekidač

šalup|o (*pom, brod*) šalupa, specijalni čamac na velikom brodu kojim se uplovljava u ušća rijeka, približava obali i sl.)

šam|o irha, prerađena divokozina ili ovčja koža; ~igi staviti kožu da sliči divokozinoj

šaman|o (*vjer*) šaman, čarobnjak, mag, vrač u nekih primitivnih plemena; ~ismo šamanizam

šamisen|o (*glazb*) šamizen, trožično trzalačko glazbalo tipa gitare s drvenim rezonatorom u japanskoj klasičnoj glazbi

šamot|o šamot 1. zemlja porculanača; 2. vatrostalna glinena opeka za gradnju peći i ložišta

šampinjon|o = ČAMPINJONO

šampu|o šampon, tekući sapun za pranje i kupanje; ~i (*tr*) šamponirati, prati šamponom

šanaj|o (*glazb*) indijsko glazbalo, važno pri svadbama

šanc|o šansa, dobra prilika, vjerojatnost, mogućnost uspjeha; ~a moguć, vjerojatan; bon~e srećom; sen~a bezizgledan

šancel|i (*tr*) drmati, klimati, ljuljati; ~o drmanje, trešnja; ~igi 1. drmati se, posrtati, teturati; 2. kolebati se, ustezati se, dvoumiti se; ~ig(ad)o 1. teturanje; 2. kolebanje, ustezanje, dvoumljenje; ~igema klimav, kolebljiv; ne~ebla nepokolebljiv

šanel|o (*pom*) korito rijeke, matica, tjesnac
šanĝ|i (*tr*) mijenjati, promijeniti, izmijeniti, preobraziti; ~o promjena, izmjena, zamjena; ~a promjenjiv; ~ado mijenjanje, izmjenjivanje, zamjenjivanje; ~ebla promjenjiv, izmjenjiv, zamjenjiv; ~iĝi promijeniti se; ~isto promjena, promijenjenost; ~iĝema sklon promjenama, nepostojan, prevrtljiv, varljiv; ~ilo (*teh*) mjenjač, izmjenjivač; ~enda kojeg se mora promijeniti; ~inda kojeg bi bilo dobro promijeniti; ~isto mjenjač (novca u mjenjačnici); **inter~i** razmijeniti, obaviti razmjenu; **inter~o** razmjena, razmjenjivanje; **inter~a** razmjenski; **ne~ebla** nepromjenjiv; **sen~a** nepromijenjen; **deĵor~o** izmjena dežurstva; **mon~o** promjena, mijenjanje novca; **mon~ejo** mjenjačnica; **plum~o** (*orn*) mitarenje, mijenjanje perja u ptica
šankri|o (*med*) čankir (*Ulcus venereum*), tipična ograničena kožna promjena kod spolnih bolesti; **malmola ~o** tvrdi čankir, primarni simptom kod sifilisa; **mola ~o** meki čankir, akutna spolna bolest uzrokovana vrstom hemofilusa
šantung|o* (*teks*) šantung, tkanina od sirove kineske svile, po kineskoj pokrajini Shangdong
šaperon|o* šaperon, pratitelj mladića, pratiteljica mlade djevojke; **ruĝa ~o** Crvenkapica
šaptal(iz|i) (*tr*) šećeriti vinski mošt
šar|o* mešeš (kod pluga)
šarad|o šarada, spajaljka, zagonetka u kojoj je odgovor u spajanju poznatih riječi zagonetke
šarg|o naboj 1. streljivo, metak; 2. sredstvo kojim se nešto puni (film, baterija); 3. energija nabijena u nekom tijelu; ~i (*tr*) 1. nabiti pušku, napuniti streljivom; 2. napuniti fotoaparatus, baterijsku lampu, akumulator; 3. (*inf*) unijeti podatke u kompjutor; ~ado punjenje, nabijanje, ušnašenje materijala, podataka; ~iĝi napuniti se, biti napunjen; ~ilo šaržer, magazin; ~ujo spremnik, metalni nosač više metaka za brzometno oružje; ~ostango metalna šipka za guranje metaka; **mal~i** isprazniti streljivo; **mal~o** praznjene puške, streljiva; **mal~iĝi** isprazniti se, biti ispražnjen (baterija, akumulator); **re~i** ponovo napuniti; **sen~iĝi** izvaditi iz puške neuporabljene metke; **ses~a** koji ima šest metaka (revolver)
šarg|o teret 1. tovar, breme; 2. dužnost, briga, obaveza; ~i (*tr*) 1. (na)tovariti, (na)krcati; 2. naprtiti konja; 3. opteretiti, zadužiti; ~a trudan, bremenit, težak, tovarni; ~ado tovarenje, utovarivanje, krcaenje, prčenje, opterećivanje; ~ito opunomoćenik = KOMISIITO; ~isto utovarivač, prijevoznik; ~atoro stroj za utovar i istovar; ~okapablo kapacitet opterećenja; ~olinio (*brod*) granica uranjanja plovidla; ~omaksimimo granica opterećenja; **el~i** istovariti; **mal~i** oteretiti; **sen~iĝi** rasteretiti; **super~i** preopteretiti, previše natovariti; **super~o** višak tereta; **trans~i** pretovariti (iz jednog u drugi); **tro~i** preopteretiti, nagomilati; **afēr~ito** otpremnik poslova; **pago~o** pouzće, način otpremanja pošiljke po kojem se pošiljka plaća pri uručenju
šari|o (*isl*) islamski zakonik
šarif|o šarif, titula koju preuzimaju neke islamske dinastije (emiri u Meki i Maroku)
šark|o (*iht*) morski pas (*Carcharias*), grabežljiva riba hrskavičnjača iz reda *Selachii*; rada žive mlade
šartreus|o* šartrez, chartreuse 1. kartuzijanski sa-

mostan; 2. sklonište; 3. (*kul*) biljni liker, najprije pravljen u samostanu Grande Chartreuse u Francuskoj

šašlik|oj (*kul*) ražnjići, šišćevab, na žaru pečeni komadići mesa nabodeni na štapiće
šat|i (*tr*) voljeti, cijeniti, poštovati, imati sklonost prema nekome ili nečemu; ~o voljenje, cijenjenje, poštovanje; ~ateco omiljelost, obljubljenost, voljenost; ~egi jako voljeti, obožavati; ~inda ljubak, mio, drag; ~okupo hobi, omiljela zabava; **mal~i** prezirati; **mal~o** prezir, podcjenjivanje; **mal~a** preziran; **mal~inda** koji zaslužuje prezir; **mem~ema** samoljubiv; **mis~i**, **sub~i** podcjenjivati
šaum|o pjena; ~a pjenast; ~i (*ntr*) pjeniti se; ~ado pjenjenje; ~iĝi pjeniti, činiti pjenastim; ~aĵo slastica u obliku pjene; ~iĝilo aparat za pravljenje pjene ili kreme; **dis~iĝi** rasplinuti se, nestati kao pjena; **sen~iĝi** ukloniti pjenu; **mar~o** morska pjena; **metal~o** metalna pjena = SKORIO
šaur|o* (*met*) pljusak = EKPLUVEGO
šebat|o* (*hebr*) šebat, peti mjesec židovske godine
šed|o nadstrešnica, suša, štagalj, šupa, sjenik; *usp.* **alero**
šejk|o šeik 1. (*pov*) poglavar arapskog plemena; 2. vjerski i državni poglavar u nekim manjim arapskim državama
šekel|o (*novč*) novi šekel, novčana jedinica u Izraelu
šekl|o (*pom, brod*) škopac, potkovičasti čelični stremen kojim se spajaju dijelovi lanca
šel|o kora 1. (*bot*) A. tvrdi vanjski najgornji dio debla, grana i korijena drvenastih biljaka; B. ljuska, opna, kožica plodova ili sjemena *usp.* **perikarpo**, **gušo**, **haūto**; 2. kora jajeta; 3. tvrdi površinski sloj nekih prehrambenih proizvoda (sira, kruha); 4. vanjski dio broda, zrakoplova i sl.; ~aĵo oplata od ploča, dasaka i sl.; ~eto korica, tanka kora; **el~iĝi** izvaditi iz ljuske (grašak, puževu); **el~iĝi** izaći iz ljuske, jajeta; **en~e** u ljusci, s ljuskom; **sen~iĝi** oguliti ljusku, skinuti koru; **sen~iĝilo** nož za ljuštenje voća i povrća; **sen~iĝi** izgubiti ljusku, koru; **semo~o** ljuška sjemenke; **testud~o** oklop kornjače
šelak|o šelak, tvrda prirodna smola različitog istočnoindijskog drveća iz roda *Ficus*; rabi se za lakiranje namještaja, proizvodnju izolirajućih materijala, apreturu itd.
šelk|o (*odj*) naramenice, hlačnjaci, uprte, tirake, tregeri, hozentregeri; gumene trake preko ramena koje drže hlače ako čovjek ne nosi remen; **štrumpo~o** = ĴARTELO
šem|o (*bibl*) Sem, jedan od trojice Noinih sinova; ~ido semit
šenopraz|o (*bot*) drobnjak, vlasac (*Allium schoenoprasum*) iz porodice ljljanki, čiji cjevasti listovi služe kao začim
šeol|o (*hebr, mit*) Šeol, podzemno carstvo smrti u židovskoj mitologiji
šer|o (*geog*) otočić, hrid; *usp.* **rifo**
šerc|i (*ntr*) šaliti se 1. izvoditi, pričati šale; 2. (*pren*) govoriti ozbiljno misleći neozbiljno; ~o šala, pošalica, dosjetka, vic; ~a šaljiv; ~ema šaljiv, koji se voli šaliti; ~emulo šaljivac, šaljivčina; **sen~e** bez šale, ozbiljno
šere|o (*kul*) šeri 1. španjolsko vino-likier iz Andaluzije, nazvan po gradu Xerezu; 2. liker od trešnje

šerif|o šerif, najviši lokalni upravni, policijski i sudski činovnik u Britaniji, Irskoj i USA
šerp|o šerpa, stanovnik pokrajine Solo Khumbu na južnoj strani Mount Everesta, vodič i nosač tereta u alpinističkim ekspedicijama
ševal|o (*isl*) ševal, deseti mjesec muslimanske Mjesečeve godine
ševiot|o (*teks*) ševiot, tkanina od vune ševiotске овце
ši ona; osobna zamjenica za treće lice ženskog roda u jednini; ~a njezin, njen; ~aj njezini, njeni; ~n nju
šibolet|o šibolet 1. rečenica, formula, običaj i sl., koji odlikuju kakvu društvenu grupu ili naciju; 2. lozinka, parola, riječ koja se upotrebljava za raspoznavanje
šibu|o šibu, sok nezrele japanske jabuke, koji se u Japanu upotrebljava za premazivanje papira, mreža i sl.; v. **tanino**
šijaism|o (*vjer*) šijitizam, manjinska islamska sljedba koja priznaje samo Kuran, ali ne i predaju
šik|a šik, zgodan, pristao, dopadljiv, pomodan, otmjeren; ~o šik, dobar ukus, smisao za ukus
šil|o (*vjer*) dragovoljno prihvaćeno pravo budističkog morala
šild|o 1. štit, obrambeno oružje; 2. cimer, grb, drveni ili metalni znak postavljen obično pod pravim kutom na ugostiteljski objekt, dućan ili radionicu; **blazon~o** grb; **brust~o** žičani prsluk; **okul~o** (*bot*) pup s korom i nešto drveta, služi za okulaciju; ~oforma (*bot*) štitast (npr list dragoljuba)
šiling|o (*novč*, *pov*) šiling 1. nekadašnja britanska novčana jedinica, dvanaestina funte; 2. nekadašnja austrijska novčana jedinica (100 groša)
šim|o (*bot*) plijesan 1. skupina nižih gljiva, kojima miceliji rastu površinski na vlažnoj podlozi pretežno kao saprofiti, rjeđe kao paraziti; 2. gljivična bolest uzgajana bilja; **griza ~o** siva plijesan = **BOTRITO**; **verda ~o** zelena plijesan krušaka (*Penicillium digitatum*); ~a pljesniv; ~i (*ntr*) pljesniviti 1. trunuti, kvariti se, postajati pljesniv; 2. zaostajati, nazadovati; ~ažo sloj pljesni na površini biljaka; ~iği pustiti da nešto postane pljesniv; **anti~ažo**, **kontra~ažo** (*kem*) fungicid, sredstvo za suzbijanje plijesni; **folio~o** (*bot*) plamenjača; bolest uzrokovana gljivicama rodova *Peronospora*, *Phytophthora* ili *Plasmopara viticola*; **pan~o** 1. plijesan na kruhu; 2. siva ili crna plijesan roda *Mucor*; **penik~o** = *penicilo*; **plast~o** plijesan na sintetskim tvarima; **bruna plast~o** smeđa plijesan; **blanka plast~o** bijela plijesan; **verticil~o** = **VERTICILIO**; **vit~o** plamenjača vinove loze (*Plasmopara viticola*)
šind|o (*grad*) šindra; drvene daščice za pokrivanje krovova; čest krovni pokrov u tradicionalnoj seoskoj arhitekturi
šink|o (*kul*) šunka; dimljeni kuhani ili sušeni svinjski but; ~oopano sendvič sa šunkom
šinto|o (*vjer*) šintoizam; starojapanska vjera koja ispovijeda kult predaka i obožavanje japanskog cara; ~ano šintoist
šiokar|o (*kul*) predjel od soljene ikre, tripica, komadića ribe i sipe
šip|o 1. (*pom*, *brod*) brod; plovilo propisane konstrukcije, duže od 12 m, sposobno za plovidbu

prema svojoj namjeni; *usp.* **barko**, **boato**, **jahto**, **kanoto**, **kanuo**, **pramo**, **bargo**, **floso**; 2. svemirski brod = **SPACO~O**; ~a brodski; ~e brodom, na brodu; ~i 1. (*ntr*) voziti se brodom; 2. (*tr*) prevoziti brodom; ~ano član brodske posade, mornar; ~anaro posada broda; ~aro brodovlje, flota; ~estro kapetan broda; *usp.* **kapitano**, **admiralo**; ~eto brodić, čamac, barka, ~isto brodar; ~beko kljun broda; ~ekipisto prodavač brodske opreme; ~rompi (*ntr*) doživjeti brodolom; ~rompižo brodolom, havarija; ~rompažo olupina broda; ~servi (*ntr*) brodariti, služiti, raditi na brodu; **el~ejo** platforma za iskrcaj putnika; **el~igi** iskrcati, istovariti iz broda; ~igo iskrcaj, istovar iz broda; **el~iği** iskrcati se, izaći iz broda; ~ižo iskrcaj, izlazak iz broda; **en~igi** ukrcati, utovariti u brod; **en~igo** ukrcaj, utovar u brod; **en~iği** ukrcati se, ući u brod; **en~ižo** ukrcaj, ulazak u brod; **per~i** 1. (*tr*) prevoziti brodom; 2. (*ntr*) voziti se brodom; **per~e** brodom; **sur~e** na brodu; **trans~iği** prijeći iz broda u brod; **aer~o** dirigrirana letjelica; **aviadil~o** nosač zrakoplova; **balen~o** kitolovac; **batal~o** bojni brod, ratni brod; **bordo~o** obalni brod; **cisterno~o** brod cisterna; **drag~o** brod za vađenje mulja; **hospital~o** brod bolnica, brod hitne pomoći; **kaper~o** gusarski brod; **karbo~o**, **kargo~o** teretni brod; **komerc~o** trgovački brod; **kontener~o** brod za prijevoz kontejnera; **kosmo~o** svemirski brod; **krozo~o** krstarica; **batalkrozo~o** ratna krstarica; **helpa krozo~o** trgovački brod za hitnu pomoć naoružan kao krstarica; **kurier~o** poštanski brod; **lum~o** usidreni brod sa svjetionikom; **plezur~o** jahta, brod za razonodu, sport i turizam; **puš~o** teglenica, mauna; **rad~o** brod na kotočima za plovidbu rije-kama i jezerima; **sklavo~o** (*pov*) brod koji je prevezio robove iz Afrike; **spaco~o** svemirski brod; **submar~o** podmornica; **transport~o** transporter, brod za prijevoz trupa; **trejno~o** školski brod, brod za uvježbavanje nautičara; **tren~o** tegljač, remorker; **vapor~o** parobrod; **vel~o** jedrenjak, jedrilica

šir|i (*tr*) trgovati, kidati, lomiti, derati; 2. brati, ubirati plodove; ~(ad)o kidanje, trganje, lomljenje, branje; ~ažo poderotina; ~iği potrgati se, poderati se, pokidati se; **de~i** otkinuti, otrgnuti, odlomiti; **dis~i** raskidati, rastrgati, razderati; **dis~iği** razderati se, raskidati se, rastrgati se; **el~i** istrgnuti, istrgati; **el~iği** istrgnuti se; **for~i** silom otkinuti, istrgnuti; **for~iği** odlomiti se, otrgnuti se; **kor~a** bolan
širm|i (*tr*) štititi, čuvati, braniti; ~o zaštita, obrana, okrilje; ~a zaštitni, obrambeni; ~ado štićenje, zaštićivanje, branjenje, čuvanje; ~ejo zaklon, sklonište, skrovište, utočište; ~ilo štitnik, zaštitno sredstvo; ~ita zaštićen; **mal~i** izložiti opasnosti; **ne~ita** nezaštićen; **fajro~ilo** zaštitna pregrada na kaminu, peći, ognjištu; **fal~ilo** padobran; **fulmo~ilo** gromobran; **kol~ilo** (*kršč*) šira traka koju oko vrata nose svećenici, suci, advokati i dr.; **kot~ilo** blatobran na vozilima; **lamp~ilo** sjenilo, zaslon, abadžur, štit svjetiljke; **okul~ilo** štitnik za oči; **vent~ilo** vjetrobran
šišer|o* rulja, gomila, svjetina, razuzdano mnoštvo ljudi

šitak|o (*bot*) shii-take (*Lentinula edodes*) azijska jestiva gljiva lističarka; koristi se u farmaceutskoj industriji

Šiv|o, **Šiva|o** (*vjer*) Šiva, glavno hinduističko božanstvo, stvoritelj i razaratelj svijeta

škop|o (*pom*) ispolac, palj, šešula, plosnata otvorena posuda s drškom za izbacivanje vode iz čamca; **~i** (*tr*) izbacivati vodu ispolcem

škot|o (*pom*, *brod*) škota, zatega, uže ili koloturi kojim se zateže škotni rogalj jedra prema krmi

šlagr|o (*glazb*) šlager, zabavna pjesma

šlak|o* šljaka, troska, talog = SKORIO

šlaraf|o lijenčina, danguba, neradnik, besposličar

šlem|o (*igr*) dobitak svih uloga u vistu i bridžu

šlemil|o bezvoljnik, ravnodušnik, čovjek koji apatično podnosi sve

šlif|i (*tr*) 1. brusiti, oštiriti; 2. razjedati, izgrizati, izlizati = ERODI, TRIVI; **~štono** oblutak

šlim|o blato, mulj, glib, kal, kalj; **~a** blatan, blatnjav, kaljav; **~i** (*ntr*) taložiti mulj; **~ejo** baruština, kaljuža; **en~igi** pasti u blato; **sen~igi** očistiti od blata

šlos|i (*tr*) zaključati, zatvoriti ključem; **~(ad)o** zaključavanje; **~ilo** ključ 1. metalna naprava za otvaranje i zatvaranje ključanice; 2. naprava za pričvršćivanje, zavijanje i odvijanje vijaka, francuski ključ; 3. (*glazb*) glazbeni znak na početku crtovlja; 4. (*pren*) uputa za rješavanje nekog problema, sustav za čitanje šifriranog teksta; **~ila** ključni; **~ilaro** svi potrebni ključevi; **čef~ilo** univerzalni ključ, otpirač; **en~i** staviti pod ključ; **mal~i** otključati; **mal~(ad)o** otključavanje; **šraub~ilo** odvijač, ključ za otpuštanje i pritezanje vijaka = ŠRAUBTURNILO; **strečo~ilo** ključ za navijanje (ure, igračkaka)

šluz|i* (*tr*, *pom*, *brod*) prati brod sa šmrkom

šmalc|i (*ntr*) mljaskati, mljaskati, pucnuti usnama pri jelu ili pri pomisli na jelo; zvučno žvaknuti; **~(ad)o** mljaskanje

šmalc|o svinjska mast; **~i** (*tr*) začiniti svinjskom masti

šmink|o šminka, ličilo, sredstvo za uljepšavanje lica; **~i** (*tr*) šminkati; **~ado** šminkanje; **~isto** šminker

šmir|i (*tr*) mazati, podmazivati; **~(ad)o** mazanje, premazivanje, podmazivanje; **~afo** namaz, mazivo; **~ilo** mazalica, četka ili uređaj za mazanje; **~isto** 1. ličilac; podmazivač strojeva; 2. mazalo, loš slikar; **bel~afo** pomada za uljepšavanje

šmugl|i* (*tr*) krijumčariti, švercati = kontrabandi

šnorkel|o disalica, cijev za disanje kod ronjenja

šnaps|o 1. (*kul*) šnaps, komovica, rakija od fermentirane komine voća, biljaka ili žitarica; 2. šnaps, vrsta kartaške igre

šnur|o uže, konop, konopac; **umbilika ~o** (*anat*) pupčana vrpca; **~ado** vezivanje konopom; **~aro** užd, sva užad jednoga broda; **~ego** uže deblje od 4 mm za vuču, vezivanje i potezanje vozila i plovila; **~eto** uzica, konopčić; **~ero** svaka od pojedinih niti konopa; **~isto** užit; **~umi** (*tr*) 1. zauzlati, splesti u uže; 2. vezati cijele uzicom; **kun~i** vezati jedno s drugim; **sen~igi** odvezati; **brul~o** konop kod paljenja eksploziva; **kapto~o** laso; **lig~o** kraći konop za vezivanje; **pieđ~o** (*pom*) konop za penjanje po jarbolu; **salto~o** konop za preskakivanje (kod igre); **sav~o** uže za spašavanje; **selkig~o** konop za sušenje rublja

šofor|o šofer, vozač motornog vozila; **~i** (*tr*) šofirati, voziti, upravljati motornim vozilom

šogun|o (*pov*) šogun, nasljedni naslov vrhovnog zapovjednika japanske carske vojske 1192.-1868., koji mu je osiguravao svu vlast u Japanu

šoht|i (*tr*, *bibl*) zaklati prema židovskom obredu

šok|i (*tr*) šokirati, preneraziti, zapanjiti, užasnuti, zaprepastiti, sablazniti; **~o** šok 1. stanje velikog naglog straha, naglo uzbuđenje; potresenost, zaprepaštenje; 2. (*med*) poremećaj funkcije stanica i organa u tijelu zbog smanjenog protoka tekućine u cijelom organizmu 3. udar; **~a** šokantan, sablažnjiv, odvratn; **elektro~o** električni udar

šorbet|o (*kul*) šerbet, medovina

šort|o (*odfj*) kratke hlače (shorts); **ban~o** kupaće gaćice

šos|o (*bot*) izdanak, izbojak, zaperak, mladica; **~eto** kratki izdanak; **~i** (*ntr*) potjerati izdanke; **suk~o** izbojak koji tjera iz starih grana

šose|o cesta; **auto~o** autoput, automobilska cesta; **čar~o** kolni put; **~a** cestovni

šot|o¹ (*sport*) šut, jaki udarac loptom; **~i** (*ntr*) šutirati, jako udariti loptu

šot|o² (*geog*) šot, gorsko jezero ispunjeno muljem

šotr|o (*grad*) tucanik, šuta, šoder, mrvljeni kamen

šov|i (*tr*) gurati, turati, rivati, pomicati, odmicati, udaljivati; **~(ad)o** guranje, turanje, rivanje; **~ebla** pomičan; **~igi** gurati se, micati se, rivati se; **al~i** primaknuti; **de~i** odmaknuti, odgurnuti, odrinuti; **dis~i** razmaknuti, rasturiti; **el~i** izgurati, izvaditi, ispisati; **en~i** ugurati, uvući, uključiti; **for~i** odgurnuti, odmaknuti, ukloniti; **kun~i** skupiti, stisnuti skupa; **preter~igi** gurati se pokraj; **suk~i** podmetnuti, podgurnuti; **sur~i** navući; **tra~i** provući kroz; **trans~i** 1. prebaciti; 2. ekstradirati, vratiti emigranta natrag u njegovu zemlju; **trans~ado** ekstradicija

šovel|i (*tr*) 1. zgrtati, pregrtati, prevrtati zemlju ili sipki materijal; 2. izbacivati vodu iz čamca; **~ado** pregrtanje, prevrtanje, prebacivanje materijala lopatom; **~mašino** jaružalo, bager, buldožer, kopač; **for~i** odbaciti, odgurnuti lopatom; **polvo~ilo** dubrovnik, škovacera, lopatica za smeće

šovinism|o (*pol*) šovinizam, ideologija i politika koja nacionalne interese svoga naroda nastoji ostvariti niječući slobodu drugih naroda

špagat|o konop, uže, špaga, žnora = ŠNURO

špal|o špala 1. (*grad*) vodoravna letva ili daska koja spaja isto takve okomite dijelove okvira prozora ili vrata; 2. (*želj*) željeznički prag na kojemu leže tračnice

špar|i (*tr*) štedjeti, šparati; **~a** štedni; **~(ad)o** štednja, šparanje, čuvanje novca; **~afo** ušteda, uštedjevina; **~ema** štedljiv, šparan; **~igi** poštedjeti; **~emulo** štediša, čovjek koji štedi; **~kaso** 1. štedionica (banka) 2. kasica prasica, štedna kutija; **mal~i** rasipati, razbacivati = DISIPI; **mal~ado** rasipanje, razbacivanje; **mal~ema** rasipan, rastrošan; **mal~ulo** rasipnik, razmetnik, raspikuća; **tro~ema** škrt = AVARA; **energi~ado** štednja energije

špat|o 1. motika, kopača = FOSILO; 2. (*voj*) stražnji dio lafete koji se učvršćuje u zemlju; 3. (*pom*) svaki od pojedinih krakova sidra; **~i** (*tr*) kopati motikom

špic|o (*kinol*) špic (*Spitz*), vrsta psa šiljaste glave i zavinutog repa = POMERHUNDO

špik|o* (*bot*) širokolisni despić, lavanda, despik (*La-*

vandula spica), višegodišnja grmolika biljka iz por. usnača

špin|i (*tr*) presti 1. sukanjem niti vune, lana ili kono-plje praviti pređu; 2. (*ent*) izlučinom praviti niti (dudov svilac, pauk); ~**ado** pređenje; ~**afo** pređa; ~**ejo** predionica; ~**igi** isprestati se; ~**ilo** vreteno, preslica; ~**istino** prelja; ~**itafo** ispredena pređa; ~**bastono** tkalački štapić; = KONUKLO; ~**kunveno** sijelo, prelo, večernji sastanak u kući uz pređenje, pjesmu i priču; ~**mastro** predioničar; ~**mašino** 1. razboj, krosna, tkalački stan; 2. tkalački stroj; **rad~ilo** kolovrat, sprava za pređenje

špros|o (*građ*) prečаница, prečaga, svaka od profiliranih letvica koja drži i učvršćuje stakla na prozorima i vratima

špruc|i (*ntr*) štrcati, špricati, šikljati, brizgati; ~(**ad**) štrcanje, špricanje, šikljanje, brizganje; ~(**aj**)o šikljaj, brizgaj, mlaz; ~**igi** pošpricati, našpricati; ~**igilo** štrcaljka; **dis~i** izbijati u mlazu, rašpricati; **el~i** izbijati, šikljati; **en~igi** uštrcati, ubrizgati; **en~igilo** brizgalice, štrcaljka, šprica; **for~igi** ispratiti štrcanjem, šikljanjem; **for~igilo** ispirać; **re~i** štrcati u suprotnom smjeru; **sur~igi** pošpricati, poškropiti

špur|o 1. (*želj*) širina kolosijeka, razmak pruge; 2. (auto) razmak između kotača vozila

šraman|o (*vjer*) šraman, indijski asket izvan brahmanjske tradicije

šrank|o ormar, dio namještaja za odlaganje odjeće, rublja i sl.; **fum~o** stakleni ormar u laboratoriju gdje se usisavanjem zraka eksperimentira s plinovima; **konekto~o** (*el*) kontaktna ploča u telefonskoj centrali; **manđaj~o** muškadur, ormarić s rupicama ili mrežom za čuvanje hrane od muha; **medicin~o** ormarić s priborom za prvu pomoć; **mon~o** sef, trezor; **seki~o** ormar za sušenje, sušilo; **servico~o** kredenc, ormar za servise za jelo; **spegul~o** ormar za odjeću sa zrcalom

šrapnel|o (*voj*) šrapnel, granata napunjena željeznim ili olovnim kuglicama i eksplozivom

šraüb|o (*teh*) zavrtanj, vijak, šaraf; ~**a** vijčani; ~**i** (*tr*) zavrtati, stezati zavrtanj, šarafiti; ~**ado** zavrtanje; ~**igilo** odvijač, odvrtac; ~**ino** matica vijka; ~**ingo** vijčano grlo; **al~i** učvrstiti zavrtanj, zašarafiti, zavidati; **kontraü~ingo** ogrljak vijka; **mal~i** odvnuti, otpustiti, odviti, odšarafiti; odvidati; ~**šlosilo** ključ za vijke; ~**tenilo** škripac, procijep, naprava za učvršćenje predmeta da se ne pomiče pri njegovoj obradi

šrik|i (*ntr*) vriskati, vrištati, derati se

šrot|o šrot, prekrupa, jarma, opah, grubo samljeven kukuruz, ječam i sl.; = GRIJO, GRAJNAJO; ~**afo** jelo od prekrupe

šrump|i (*ntr*) stisnuti se, skupiti se, smanjiti se, smežurati se; oronuti, uvenuti; ~**ado** smežuravanje, skupljanje, smanjivanje, oronuće; ~**eco** smežuranost, oronulost, stisnutost; ~**igi** učiniti da se nešto stisne, smanji

šš! pst! uzvik za ušutkavanje

štal|o (*teh*) čelik, ocal, nado, željezo velike tvrdoće; dobiva se posebnim postupkom uz dodatak ugljika; ~**a** čelični; ~**ejo** čeličana; ~**i**, ~**izi** prevući čelikom; ~**igi** očeličiti; ~**varo** čelična roba; **mangan~o** (*teh*) manganski čelik, čelik pojačan dodatkom manganoksida

štanc|i (*tr*) štancati, utiskivati, umnažati utiskivanjem; ~**o** žig, rez, štanca, čelični kalup; ~**ilo** sprava za rezanje lima, kartona i sl. pritiskanjem ili udaranjem; **kuket~ilo** mali limeni kalup za rezanje tijesta za kolače

štat|o država, organizirana politička i pravna zajednica stanovnika na određenom teritoriju i pod zajedničkom upravom; ~**a** državni; ~**ano** državljani; ~**aneco** državljanstvo; ~**estro** državni poglavar; ~**igi** podržaviti, nacionalizirati; ~**ismo** etatizam; ~**isto** državnik; **de~igi** izdvojiti iz državne uprave; **mal~igi** isključiti iz državne uprave; **inter~a** međudržavni; **sen~ulo** apolit, apatrid, čovjek bez državljanstva

štel|i (*tr*) krasti, ukrasti, otimati, prisvajati, neovlašteno uzimati; ~**o** krađa, otimačina, grabež, pljačka; ~**e** kradom, kriomice, potajno; ~**ado** kradenje, otimanje, prisvajanje, pljačkanje; ~**afo** ukradena stvar; ~**ece** krišom, kradom, kriomice; ~**ema** kradljiv, sklon krađi; ~**eti** potkradati = MARODI; ~**isto** kradljivac, lopov, lupež, tat; **al~igi** prišuljati se, prikrađati se; **el~igi** išuljati se, krišom izaći; **en~igi** ušuljati se; **for~igi** odšuljati se, krišom nestati; **pri~i** okrađati, opljačkati; **infan~i** oti dijete, kidnapirati dijete; **pošo~isto** džepar, džepokradica, džeparoš

štep|o* šav, prošav, prošiv, štep, prošiveni spoj dvaju dijelova tkanine; ~**i** (*tr*) šivati na stroju, prošivati, štepati

štern|o (*orn*) čigra (*Sterna*), ptica vivčarica iz por. galebova; *usp.* **laro**, **medvo**

štim|i* (*ntr*) štimati 1. odgovarati, biti u skladu s nečim, biti točan; 2. (*tr*) usklađivati

štip|o panj 1. dio drveta koji ostaje ukorijenjen u zemlju nakon odsjecanja stabla; 2. klada, komad odsječena debla; 3. komad debla koji služi za cijepanje drva i sl.; ~**aro** lomača, velika vatra od drva i granja na kojoj se javno spaljivalo (ljude, knjige); ~**arumi** spaliti na lomači; ~**ejo** šupa za drva pokraj kuće; ~**eto** mala klada, mali komad drva; **brul~o** badnjak, upaljena klada koja se ne gasi (na Badnjak)

štof|o (*teks*) štof, tkanina, platno, sukno; *usp.* **drapo**; **sub~o** podstava, podloga za vanjsku odjeću; **sub~i** (*tr*) podstaviti odjeću; **triko~o** pletena tkanina, trikotaža

štok|o (*pom*) štok, željezna poprečna šipka kod sidra

šton|o kamen, stijena; 1. tvrda tvar mineralnog i kemijskog sastava koja se nalazi u unutrašnjem ili površinskom sloju Zemljine kore; 2. odlomak stijene različite veličine i oblika; 3. građevni materijal dobiven obradom kamena; 4. predmet isklesan ili obrađen u kamenu; ~**a** kameni; ~**ego** litica, golema stijena = ROKO; ~**eto** kamenčić; ~**igi** okameniti = PETRIGI; ~**igi** okameniti se, ukočiti se; ~**umi** kamenovati (nekoga); ~**hava** koji sadrži kamen; ~**plena** kamenit, koji je pun kamena; ~**hakisto** radnik u kamenolomu; ~**minejo** kamenolom; ~**rompilo** stroj za lomljenje kamena; ~**tajlisto** brusač dragog kamena; **sen~igi** očistiti od kamena; **sur~a** koji je na kamenu (natpis, ime); **unu~a** monolitan, koji je od jednog bloka kamena; ~**aero~o** aerolit; **angul~o** (*građ*) kutni kamen; **beton~o** bloketa, cementni blok za gradnju zidova; **fajro~o** kamen koji trenjem daje iskre; **fonto~o** fontana, vodovod za javnu upotrebu; **gal~o** žučni

kamenac = KALKULUSO; **guto~o** = SIGO, STALAKTITO, STALAGMITO; **juvel~o** dragi kamen, dragulj; **kalk~o** vapnenac; **konstru~o** građevni kamen; **lavo ~o** sudoper; **lim~o** graničnik, graničnjak, granični kamen; **lun~o** (*min*) mjesječev kamen, adular; **mark~o** marker, kamen za posebne oznake na putovima i cestama; **mejlo~o** miljokaz; kamen koji označuje milje, kilometražu; **muel~o** mlinski kamen; **plat~o** kamena ili betonska ploča; **rand~o** rubni kamen, rubnjak, rubnik **rul~o** oblutak, valutak, valutica; **sal~o** slani kamen = EVAPORITO; **sap~o** = STEATITO; **tombo~o** nadgrobni kamen; **turno~o** okretni kamen (za skretanje)

štop|i (*tr*) štopati 1. začepiti, zapušiti, zatisnuti; 2. zakrčiti, zapriječiti, zatvoriti prolaz; 3. potpuno ispuniti; 4. zakrpati, ispuniti rupe na čarapama i odjeći; **~ado** štopanje, začepljivanje, krpanje; **~ajo** materijal za štopanje; **~iği** začepiti se, zakrčiti se, zaštopati se; **~iğö** zakrčenje prometa; **~iğejo** krkljanac; **~ilo** čep 1. zatvarač za boce, bačve i sl.; 2. (*teh*) dio osovine koji se upire o blazinice ležaja; 3. (*el*) višepolni utikač; **~ilingo** (*teh*) blazinica ležaja; **~garnažo** traka ili materijal za hermetično zatvaranje vrata i prozora; **mal~i** odčepiti; **re~i** ponovno začepiti; **bušo~ilo** zapušać za usta; **cerbo~i** puniti glavu nečim, ispirati mozak; **krop~i** kljukati, šopati, hraniti gusku ili puru za klanje izravnim guranjem hrane u ždrijelo; **pajlo~i** puniti slamom; **tekso~i** štopati, fino krpati rupe na suknu

šstorm|o (*met*) oluja, nevrijeme, jak vjetar, obično popraćen oborinama i grmljavinom; **~a** olujni; **kirlo~o** vijavica, ciklona; **neğö~o** mećava, snježna vijavica; **sablo~o** pustinjska oluja

štreb|o = KONTRAŪAPOGILO

štrump|o (*odj*) čarapa, bječva, pleteni dio obuće koji obuva i štiti nogu; **genu~oj** dokoljenice; **kalson~oj** čarape s hlačicama, hulahupke; **longaj~oj** duge čarape; **~etoj** kratke čarape, sokne; **~oligilo**, **~rubando** podvezica = KRURZONO; **~ošelko** elastični nosač za čarape na stezniku, halter = ĴARTELO

štud|o (*teh*) 1. zatični vijak; 2. čavao široke plosnate glavice

štup|o (*grad*) stuba, stepenica; **~a**, **~arforma** stepenast; **~aro** stube, stepenice, stubište, stepenište; **~are** stepenasto; **~areto**, **~etaro** ljestve = ESKALO; **šnur~etaro** ljestve od konopa

šu|o cipela, postola, čvrsta obuća koja pokriva stopalo i eventualno gležanj, s čvrstim poplatom; **šnura ~o** cipela s vezicama; **~ačo** stare, poderane cipele; **~ajo** obuća; **~isto** obućar, cipelar, postolar; **~dorso** gornji dio cipele; **~plando** poplat, potplat, džon; **~fliki** podžoniti, potuplati, popraviti potplate; **duon~o** polucipela; **sen~a** bosonog, bos; **bal~o** plesna cipela; **glit~o** klizačka cipela; **lačo~o** cipela s vezicama; **ligno~o** drvena cipela, klompa; **rul~o** koturaljka; **šnur~o** špagerica; **venus~(et)o** (*bot*) gospina papučica, (*Cypripedium calceolus*) orhideja čiji donji listić ocvijetava ima oblik papuče

šudr|o (*poj*) šudra, najniža kasta stare Indije: sluge, nadničari

šuld|i (*tr*) dugovati, biti dužan, biti obavezan; **~o**

dug 1. ono što je uzeto ili dano na zajam; 2. moralna obveza, dužnost; **~a** dužan; **~anto** dužnik; **~ateco** zaduženost; **~igi** zadužiti (nekoga); **~igo** zaduženje; **~iği** zadužiti se; **~atesto** potvrda o zaduženju; **mal~igi**, **sen~igi** razdužiti, otpisati dugovanje; **štat~o** državni dug

šultr|o (*anat*) rame, gornji dio čovječjeg tijela između vrata i nadlaktice; **~a** rameni; **sur~igi** staviti na rame, naprtiti

šuner|o (*pom, brod*) škuna, malena dvo- ili trojarbolna jedrilica

šunjat|o (*vjer*) sunizam, sunitstvo, glavna i najbrojnija konzervativna i relativno tolerantna struja u Islamu, po kojemu su posljednja sveta riječ islama Kuran i Muhamed

šunt|o (*el*) odvodnik struje; **~i** (*tr*) prespojiti struju; **~ado** odvođenje, prespajanje struje

šus|i (*ntr, sport*) spuštati se skijama po najvećoj strmini bez usporavanja; **~(ad)o** spust

šuš|i (*ntr*) šištati, odavati piskutav šum (o nečem što izlazi pod pritiskom); **~o** šištanje

šut|i (*tr*) sipati, prosuti, istresti, istresati; **~(ad)o** sipanje, istresanje; **~ajo** šuta, istresak; **~iği** prosuti se, istresti se; **~iğema** sipak, koji se lako prosipa; **~ilo** sredstvo za sipanje, rasipavanje; **~loko** odlagalište, smetlište; **čirkau~i** razasipati unaokolo; **dis~i** rastresti, rasuti, razasuti; **el~i** isuti, istresti; **el~iği** istresti se; **for~i** otresti; **kun~i** nanijeti; **super~i** zasuti, obasuti, obasipati; **sur~i** nasuti; **motor~ilo** = BASKULKAMIONO

šutr|o žaluzine, rebrenice, šalufe, grilje, šalaporke; *usp.* ĴALUZIO; **lat~o** = PERSIENO

švabr|i (*tr*) prati, čistiti otarkom; **~ilo** otarak, vrsta metle za pranje na štapu; **~ileto** četkica s drškom za pranje posuda

švan|o (*anat*) Schwannova ovojnica, vanjska ovojnica živčanog vlakna

šveb|i (*ntr*) lebdjeti 1. održavati se u zraku bez vlastitog pogona; 2. (*zrak*) letjeti održavajući se na istom mjestu; 3. (*prom*) održavati se u ronjen na određenoj dubini mora (o podmornici); 4. titrati, lepršati, leljutati; 5. (*pren*) biti zanesen, lebdjeti u oblacima; **~(ad)o** lebdjenje; **al~i** dolepršati, dolebdjeti; **čirkau~i** oblijetati; **en~i** ulebdjeti, ulepršati; **preter~i**, **tra~i** prolebdjeti, proleljutati

švel|i (*ntr*) oteći, nateći, nabreknuti, nabubriti, nabujati, naduti se, napuhati se; **~a** natečen, napuhan, nadut; **~(ad)o** oticanje, naticanje, bubrenje, bujanje, napuhivanje; **~ajo** oteklina, edem; **~igi** napuhnuti, naduti; **~iği** oteknuti, početi oticati; **mal~i** splasnuti, smanjiti se, uvući se; **mal~a** splasnut, uvenut; *usp.* **molača**, **velka**; **frosto~o** (*med*) ozeblina, mrazotina, smrzotina, buganac = PERONIO

švindl|i (*tr*) švindlati, varati, dodvoravati se

švit|o (*fiziol*) znoj, pot, izlučevina žlijezda lojnica; **~a** znojan, potan; **~i** (*ntr*) znojiti se 1. izlučivati znoj, potiti se; 2. (*pren*) teško raditi, biti izvrgnut naporima; **~ado** znojenje, poćenje; **~egi** jako se znojiti; **~ejo** sauna, parna kupelj; **~iga** koji potiče znojenje; **el~i** izlučivati znoj, paru; **el~iği** isparavati se

T

t t; dvadeset i četvrto slovo esperantske i dvadeset i šesto slovo hrvatske abecede; **~o** naziv slova t

ta|o (*vjer*) tao, po taoizmu načelo ili zakon svemirskog poretka; **~oismo** taoizam, kvijetistički vjerski pokret usmjeren postizanju sklada s prirodom i dugovječnosti

tabak|o (*bot*) duhan (*Nicotiana tabacum*) biljka iz por. pomoćnica, širokih listova, kojoj se osušeni listovi priređuju za pušenje ili za šmrkanje i žvakanje; **~a** duhanski; **~ejo** duhanište, plantaža duhana; **~ismo** (*med*) tabakizam, akutno ili kronično trovanje duhanom; **~isto** prodavač duhana; **~ozo** (*med*) tabakoza, bolest koja nastaje kao posljedica udisanja duhanske prašine; **~ujo** tabakera, duhan-kesa; **~fabriko** tvornica duhana

taban|o (*ent*) obad (*Tabanus*), kukac dvokrilac kojega ženka siše krv stoci i ljudima; **~edoj** porodica obada (*Tabanidae*)

tabel|o 1. (*pov*) tabla, tablica, učenička priručna pločica od škriljevca na kojoj se pisalo pričvršćenom pisačkom; 2. tabela, tabelarni prikaz podataka; 3. popis, lista; **~aro** liste, tablice, popisi; **~eto** tablica, pločica; **~igi** prikazati tabelarno; **sur~igi** unijeti u popis, tabelu; **kalkul~o** računska tablica, cjenik, popis tarifa = **BAREMO**; **paf~o** meta, ciljna ploča

tabernakl|o tabernakul 1. (*bibl*) sveti šator u kojem se čuvao Zavjetni kovčeg tijekom lutanja Izraelaca pustinjom; mjesto Mojsijeva sastajanja s Bogom; 2. (*pov*) u antičkom Rimu, vojni šator, motrilište s kojega su auguri obavljali auspicije; 3. (*kat*) sveto-hranište, zatvoreni ormarić nad središtem oltara u kojem se čuva euharistija

tabet|o, **tabes|o** (*med*) tabes; propadanje, progresivna atrofija jednog dijela ili cijelog organizma; **dorso~o** (*tabes dorsalis*), bolest sušenja leđne moždine, posljedica sifilisa; **~a** tabetičan; **~ulo** tabetičar

tabi|o (*odf*) tabi; japanske nindža cipele za borbu i penjanje s posebno izdvojenim velikim prostorom za palac

tabl|o stol, dio namještaja koji se sastoji od široke daske na jednoj nozi ili na više njih; **~a** stolni; **~eto** stolić, mali stol; **če~e** za stolom, kod stola; **sur~o** sve potrepštine postavljenog stola za jelo; **sur~e** na stolu; **sur~igi** postaviti stol, metnuti na stol, servirati jelo; **klap~o** sklopivi stol; **kudro~o** stol za šivanje; **nokto~o** noćni stolić, ormarić; **skribo~o** pisaći stol; **šaltar~o** razvodna ploča; **tualet~o** toaletni stolić; **varto~o**, **vindo~o** stol za previjanje djece; **~otuko** stolnjak

tablojd|o (*farm*) tableta, pastila, ljekoviti pripravak u obliku okrugle pločice; *usp.* **pastelo**, **lozanĝo**

tabu|o tabu 1. (*vjer*) zabrana pojedinih postupaka, dodirivanja, gledanja ili spominjanja posvećenih osoba ili predmeta; 2. (*pren*) nepisani zakon ili pravilo, koji u nekoj zajednici zabranjuje da se nešto radi ili spominje; ono o čemu se ne smije govoriti; **~i** (*tr*) staviti tabu na nešto; **sen~igi** skinuti tabu s nečega

tabul|o 1. daska; 2. ploča, tabla; **~oj** pozornica, kazališne daske; **~ajo** (*pom*, *brod*) drvena oplata broda; **~ego** veća i deblja daska; **~eto** pločica, tablica; **afiš~o**, **avizo~o** oglasna ploča; **barel~o** dužica bačve = **DAŬBO**; **cel~o** ciljnik, meta; **desegno~o** crtača daska; **distribuo~o** razvodna ploča; distribucijska ploča; **driv~o** (*pom*, *brod*) kobilica broda; **glado~o** daska za glačanje; **hak~o**, **tranč~o** kuhinjska daska za rezanje i sjeckanje; **konekt~o** (*el*) kontaktna ploča, razvodna ploča; **lav~o** daska za ručno pranje rublja; **pas~o** 1. (*pom*) brodska daska za ukrcaj i iskrcaj; 2. brv, brvno; **rul~o** daska za koturanje; **salto~o** (*sport*) trambulin, trampolin, elastična daska koja pojačava odraz pri skoku; **skrib~o** pločica za pisanje; **son~o** (*glazb*) zvučna ploča žičanog glazbala; **surfo~o** daska za skijanje na vodi; **šak~o** šahovska ploča; **šalt~o** (*el*) ploča s prekidačima

taburet|o tabure (tabouret) podnožnik, bančić, niska sjedalica ili klupica bez naslona

tač|o (*sport*) 1. dodirna crta igrališta = **TUŠLINIO**; 2. u stolnom tenisu dodir loptice prije odskoka, u tenisu dodir mreže

tačment|o (*voj*) odred, postrojba s posebnom zadaćom; **~i** (*tr*) formirati odred

tadorn|o (*orn*) morska utva (Anas tadorna) ptica iz por. pataka

tael|o tael, kineska novčana jedinica i mjera za težinu

taft|o (*teks*) taft, sjajna šuštava tkanina od prirodne svile ili od sintetičkih vlakana

tag|o (*astr*) dan 1. vrijeme od 24 sata tijekom kojih se Zemlja jednom okrene oko svoje osi; 2. dio dana od Sunčeva izlaska do zalaska; **~a** dnevni; **~e** danju, po danu; **~iĝi** svanuti, granuti, razdati se; **~iĝo** svanuće, osvit, zora; **~daūra** cjelodnevni; **~mezo** podne; **~manĝi** ručati, objedovati; **~manĝo** ručak, objed; **antaũ~o** prethodni dan, jučerašnji dan, jučer = **HIERAŬO**; **antaũ~mezo** prije podne; **čiu~a** svakodnevni, svagdašnji; **čiu~eco** svakodnevnica, svagdašnjica; **laũ ~e** po

jednom danu (plaća) **post~mezo** poslije podne, popodne; **super~o** prijestupni dan (29. veljače u prijestupnoj godini); **unu~a** jednodnevni; **unu~a** prvodnevni; **bazar~o** sajmišni dan; **fasto~o** posni dan, dan posta; **festo~o** blagdan, svetkovina; **labor~o** radni dan; **maj~o** prvomajski dan; **long~a** (*bot*) dugodnevni; biljka dugog dana, koja cvate tijekom dugog svjetlosnog razdoblja; **mallong~a** (*bot*) kratkodnevni; biljka koja cvate tijekom kratkog svjetlosnog razdoblja; **naskiĝ~o**, **nasko~o** rođendan; **nom~o** imendan; **plen~o** cijeli dan; **ripoz~o** dan odmora

taget|o = TAGĒTO

taget|o (*bot*) kadifica, žutjelj (*Tagetes*) iz por. glavočika

Taĝik|o (*etn*) Tadžik; **~ujo**, **~io**, **~lando** (*geog*) Tadžikistan, država u srednjoj Aziji

Taj|o (*etn*) Taj (Thai), pripadnik velike skupine kinesko-tibetanskih naroda, nastanjenih u Tajlandu, južnoj Kini, Laosu, Vijetnamu, Burmi i sjeveroistočnoj Indiji; **~lando** (*geog*) Tajland, država u Indokini uz Sijamski zaljev; **~landano** (*etn*) Tajlandanin

tajd|o plima i oseka, periodično dizanje i spuštanje razine mora; **alta ~o** plima = FLUSO; **basa ~o**, **malalta ~o** oseka = MALFLUSO; **morta ~o** izvanredno niska oseka; **sizigia ~o** izvanredno visoka plima

tajfun|o (*met*) tajfun, ciklon, razorni vjetar na obalama i otočju jugoistočne i istočne Azije

tajg|o (*bot, geog, met*) tajga, tip crnogorične šume hladnih krajeva sjeverne Zemljine polutke, između tundre i stepa

tajkun|o* (*razg, pejor*) tajkun, novopečeni bogataš, financijski moćnik koji se obogatilo naglo bez novca i rada

tajl|i (*tr*) 1. krojiti, rezati; 2. klesati, dubiti, brusiti, davati oblik materijalu režući ga u komade; **~(ad)o** krojenje, rezanje, klesanje; **~isto** 1. krojač; 2. bruslač dijamanata; **brodo~i** vesti režući rupe raznih oblika; **šton~isto** 1. klesar; 2. bruslač dijamanata

tajlor|o krojač, obrtnik koji kroji i šije odjeću; **~a** krojački; **~i** (*tr*) krojiti i šivati odijela; *usp.* **tajli**, **fasoni**, **kudri**; **~ino** krojačica; **teatro~o** kazališni krojač

tajpl|i (*tr*) tipkati, pisati na stroju; **~ado** tipkanje, strojopis; **~aĝo** natipkani tekst; **~ilo** pisajući stroj = SKRIBMAŠINO; **~isto** tipkač, daktilograf; **~istino** tipkačica, daktilografinja; **el~ilo** (*inf*) štampač, printer; **tele~i** odašiljati teleprinterom; **tele~ilo** teleprinter, dalekopislač

tak|i¹ (*ntr, pom*) bardižati, u jedrenju manevrirati ploveći protiv vjetra; *usp.* **ĝiri**, **boardi**

tak|o² (*novč*) taka, osnovna novčana jedinica Bangladeša = 100 paisa

takel|o koloturnik, čekrck, vitlo

takeometr|o (*geodez*) takeometar, vrsta pojednostavnjenog teodolita za brzo skiciranje mapa i određivanje glavnih točaka i razina; **~io** takeometrija

taki| tahi-; sufiks grčkog podrijetla sa značenjem brz, brzo; **~grafo** (*teh*) tahigraf, uređaj koji bilježi brzinu kretanja vozila u određenim jedinicama vremena; **~kardio** (*med*) tahikardija, ubrzan rad

srca; **~pneo** (*med*) tahipneja; ubrzano i teško disanje; **~metro** tahimetar, brzinomjer

taks|i (*tr*) 1. cijeniti, uvažavati, poštivati; 2. procijeniti, ocijeniti, odrediti vrijednost; **~o** 1. cijena, procjena, tarifa; 2. taksa, pristojba; **~ado** 1. procjenjivanje, određivanje vrijednosti; 2. uvažavanje, poštovanje; 3. oporezivanje; **~aro** tarifni popis, cjenik; **~isto** procjenitelj; **~ilo** aparat za registraciju i obračun telefonskih komunikacija; **mis~i** pogrešno procijeniti; **ne~ebla** neprocjenjiv; **sen~a** besplatan; **sub~i** podcijeniti; **tro~i** precijeniti

taksi|o¹ taksi, automobil za prijevoz putnika u gradskom prometu uz naplatu; **~metro** taksimetar, tarifno brojiilo u taksiju

taksi|o² (*med*) taksija, tropizam, refleksni čin, osnovna reakcija bilo koje jedinice

taksodi|o (*bot*) taksodij (*Taxodium*), rod golosjemenjača iz por. taksodija

takson|o (*biol*) takson, oznaka za klasifikacijsku jedinicu u taksonomiji bez obzira na njezin stupanj, a odnosi se na formu, varijetet, podvrstu, vrstu, rod, porodicu

taksonom|o taksonom, stručnjak u taksonomiji; **~io** taksonomija, klasifikacija živih bića na temelju sličnosti i razlika njihovih morfoloških, biokemijskih, seroloških, kariotipskih i filogenetskih značajki

taksus|o (*bot*) tisa (*Taxus*) iz por. tisovki; **bera~o**, **ordinara~o** obična tisa, bobičasta tisa, europska tisa (*T. baccata*)

takt|o takt, ritam 1. jednaki vremenski razmaci u kojima se zbiva neka radnja; 2. (*glazb*) glazbena mjera; 3. mjera, ponašanje u društvu primjereno prilikama; **~a** taktini; po taktu, prema taktu; **~obastono** dirigentski štapić; **~ostreko** okomita crta za odvajanje takta; **unu~a**, **du~a**, **tri~a** jednotaktni, dvotaktni, trotaktni; **laũ~e** po taktu, u ritmu; **sen~a** bestaktan

taktik|o taktika 1. (*voj*) oblici i način djelovanja vojske u borbi; 2. proračunati način ponašanja u ostvarivanju kakva cilja; **~a** taktički; **~isto** taktičar

taktism|o = TROPISMO

tal|o¹ (*anat*) gležanj, zglob, skočna kost (*talus*)

tal|o² (*bot*) steljka, tijelo nižih biljnih organizama (gljive, lišajevi); **~ofitoj** steljnjače, talofiti (*Thallophyta*)

tal|o^{3*} (*novč*) tala, novčana jedinica u Samoi

talam|o talamus 1. (*anat*) siva kora u bazi mozga (*thalamus*); 2. (*bot*) ležište ploda

talant|o (*pov*) talent, talenat; starogrčka novčana jedinica i mjera za težinu

talar|o talar 1. (*pov*) plašt, ogrtač, duga svečana haljina u starom Rimu; 2. (*kat*) mantija, habit, sutana, reverenda, duga gornja svećenička haljina; 3. službena haljina dostojanstvenika i vladara

talent|o talent, nadarenost, darovitost; iznimna stvaralačka i intelektualna sposobnost na nekom području; **~a** talentiran, nadaren, darovit; **~ulo** talent; talentirana, darovita osoba

taler|o (*pov*) talir, stari europski srebrni novac

tali|o¹ 1. (*anat*) struk, pojas, pas; najuži dio čovječjeg trupa između prsa i bedara; 2. dio odjeće u struku; 3. (*pom, brod*) srednji dio broda, naročito ako je niži od pramca i krme; **ĝis~e** do struka

tali|o² (*kem*) talij 1. kemijski element, simb. Tl; 2. rijetki srebrnastosi metal, otrovan, rabi se za fotoelektrične ćelije
Tali|o³ (*mit*) Talija 1. muza komedije; 2. jedna od tri Gracije
taliktr|o (*bot*) kozlaćica, zelenćica (*Thalictrum*) iz por. žabnjaka
talisman|o talisman, amajlija, amulet, zapis, uroćice; *usp.* **amuleto**, **fetićo**
talitr|o (*zoo*) talitrus (*Talitrus*) priobalni skakajući kornjaš = MARPULO
talium|o = TALIO 2
talk|o (*min*) milovka, talk; lako kalavi mineral, mješanac magnezijeva i silicijeva oksida s vodom; **~i** (*tr*) premazati talkom
Talmud|o (*hebr*) Talmud, židovski vjerski zakonik
talon|o talon 1. dio obveznice ili ulaznice koji ostaje u bloku; 2. u igri kartama ostatak karata nakon dijeljenja
talp|o (*zoo*) krtica (*Talpa*) sisavac kukcožder koji živi i ruje pod površinom zemlje praveći krtičnjake; **~a** krtičji; **~edoj** porodica krtica (*Talpidae*); **~ejo** krtičnjak, krtičja nastamba; **~enoj** potporodica krtica (*Talpinae*)
talus|o 1. strmen, strmina, nagib puta, brda ili nasipa; 2. umjetni nasip; **~i** (*tr*) graditi nasip, nasipati kamenjem, praviti kosine uz putove i ceste
talveg|o (*geod*) talveg, spojnica toćaka na najdubljim dijelovima rijećnog korita; služi za definiranje plovidbenog puta i morfoloških svojstava vodotoka
tam|o (*bot*) bljušt, kuka (*Tamus*) iz por. bljušteva; **ordinara~o** obićni bljušt (*T. communis*)
tamandu|o (*zoo*) tamandua (*Tamandua*), mravojed iz Južne Amerike
tamarik|o (*bot*) tamaris, metlika (*Tamarix*) iz por. metlika s igličastim listovima; **manaa~o** vrsta metlike s jestivom smolom (*T. mannifera*)
tamarind|o (*bot*) tamarind, indijska datulja (*Tamarindus*) iz por. leptirnjaća; **Hindia~o** indijska datulja (*T. indica*)
tamarisk|o = TAMARIKO
tambal|o^{*} (*novć*) tambala, malavijska novćana jedinica
tambur|o bubanj 1. (*glazb*) glazbalo iz skupine udaraljki, u obliku šupljeg valjka zatvorena napetim kožama o koje se udara rukom, batom ili štapićem; 2. kalem, špula; 3. cilindar za tekućine; **~i** (*ntr*) bubnjati, svirati na bubnju, udarati u bubanj; **~ado** tamburanje, udaranje u bubanj; **~ego** najveći bubanj; **~isto** bubnjar; **~umo** (*grad*) tambur, cilindrićna konstrukcija kružnog ili poligonalnog tlocrta koja nosi kupolu; **brodo~o** naprava od dva drvena okvira između kojih se napinje tkanina za vezenje; **ćef~isto** glavni bubnjar vojne glazbe
tamburic|o^{*} (*glazb*) tamburica, malo žićano trzalaćko glazbalo
tamburin|o (*glazb*) tamburin, def, daire, baskijski bubanj; mali rućni bubanj s krućnim praporcima, na koji je nategnuta koža; **~i** (*tr*) svirati na tamburinu
tamen (*gram*) ipak, unatoć, usprkos; suprotni veznik
tampon|o (*med*) tampon, sredstvo kojim se zatvara rana, šupljina ili organ, prvenstveno radi zaustav-

ljanja krvarenja; **~i** (*tr*) tamponirati, zaustaviti krv tamponom; **~ado** tamponiranje, tamponaža
tamoj|o^{*} (*bot*) solnjaća, grmćica, caklenjaća (*Salsola kali*) iz por. lobodnjaća = SALSULO
tamtam|o(*glazb*) tam-tam 1. samozvućno glazbalo slično gongu; 2. (*etn*) A. afrićki bubanj; B. naćin udaranja u takav bubanj; **~i**(*tr*) glasati se tamtamom, bućno oglašavati; *usp.* **distrumpeti**
tamul|o (*etn*) Tamil, pripadnik dravićske jezićne skupine u jućnoj Indiji i na Šri Lanki; **~a** tamilski
tamuz|o^{*} (*hebr*) tamuz, deseti mjesec židovske godine
tan|i (*tr*) štaviti, strojiti; namakati kožu u posebnoj otopini da bi se konzervirala za proizvodnju koženatih predmeta; **~ado** štavljenje, strojenje; **~ejo** štavionica; **~anto**, **~ilo** štavilo; **~isto** kožar; **~aci-do** taninska kiselina
tan|o^{*} tan, japanska mjera za površinu, oko 10 ara
tanacet|o (*bot*) vratić, kaloper (*Tanacetum*) iz por. glavoćika; **ordinara~o** povratić, obićni vratić (*T. vulgare*) ljekovita zelen
tanagr|o = TANGARO
tandem|o tandem 1. kabriolet s dva konja upregnuta jedan za drugim; 2. bicikl za dvije osobe; **~e** u dvoje, u paru
tang|i (*ntr*, *pom*, *brod*) ljuljati se, zibati se, valjati se uzduć (o brodu); **~ado** zibanje, ljuljanje broda
tang|o (*glazb*) tango, argentinski ples u dvoćetvrtinskom taktu
tangar|o (*orn*) tangara, tanagra (*Tangara*, *sin.* *Tanagra*), ptica pjevica iz tropske Amerike
tangent|o (*mat*) tangenta, diralica, kosnica; pravac koji dodiruje krivulju u jednog toćki; **direkta~o** tangens, trigonometrijska funkcija definirana u pravokutnom trokutu u ravnini kao omjer nasuprotne i kutu prilećeće katete; **ko~o** kotangens, trigonometrijska funkcija; omjer između prilećeće i kutu nasuprotne katete u pravokutnom trokutu
tanć|i (*tr*) 1. (*mat*) imati funkciju tangente; 2. ticati, doticati, dodirivati, granićiti; **~anto** tangenta; **~a** tangentni
tanin|o (*kem*) tanin, treslovina, organski spoj dobioven iz kore i šišarki drveća; glavni sastojak većine biljnih štavila = VEGETAĆJA TANANTO
tank|o (*voj*) tenk, oklopno borbeno vozilo na gusjenicama; **~isto** tenkist; **kontraũ~a** protutenkovski
tanka|o (*knjić*) tanka, japanska lirski pjesma s 51 slogom u pet redaka
tankard|o tankard, vrsta vrća s poklopcem (npr. za pivo) = TRINKPOTO
tanke|i^{*} (*tr*) tankirati, ulijevati gorivo u rezervoar; **~o** tank, cisterna, rezervoar ili bazen za posebne tekućine; **~alo** tanker, brod ili vagon za prijevoz tekućina
tantal|o (*kem*) tantal 1. kemijski element, simb. Ta; 2. sjajna platinasta, tvrda kovina, vrlo otporna na koroziju; **~ato** tantalat, sol tantalove kiseline
Tantal|o (*mit*) Tantal, Zeusov sin osuđen na vjećne muke
tantiem|o (*fin*) tantijema 1. dio dobiti trgovaćkog društva kojim se nagrađuju ćlanovi odbora; 2. postotak što ga dobivaju autori za izvođenje i objavljivanje njihovih djela = AŪTORRAĆTOJ
tantr|o (*hind*, *bud*) tantra, tajna sveta knjiga mlađeg

hinduizma ili budizma; ~ismo tantrizam, sinkretističko vjersko učenje

Tanzani|o (*geog*) Tanzanija, država u istočnoj Africi na Indijskom oceanu ~ano (*etn*) Tanzanac, Tanzanijac

tap|i* (*tr, teh*) 1. izbušiti unutarnju lozu na vijku; 2. načeti, otvoriti

tapet|o tapeta, ukrasna i zaštitna prevlaka od papira, tkanine, kože, plastike za zidove i pokućstvo; ~i (*tr*) tapetirati, obložiti zidove tapetama; 2. tapetirati, obložiti pokućstvo tkaninom ili kožom; ~isto tapetar

tapiok|o (*kul*) tapioka, brašno ili krupica dobivena iz gomolja manioka

tapir|o (*zoo*) tapir (*Tapirus*), podred južnoameričkog i istočnoindijskog kopitara neparnoprstaša

tapiseri|o (*teks*) tapiserija, ručni rad velikih dimenzija izrađen od vune na tkalačkom stanu; služi kao zidna dekoracija

tapiš|o 1. tapiserija; 2. sag, ćilim, tepih, tapet, posebno tkana prostirka za sobni pod; ~i (*tr*) pokrivi sagom; ~eto mali sag, obično pred krevetom; ~isto ćilimar; **mur~o** zidni sag; **preğ~o** molitveni ćilim; **skrap~o** obrisač, strugalo za cipele; **vaks~o** linoleum za pod

tapsi|o (*bot*) tapsija (*Thapsia*) iz por štitarki

tar|o¹ tara, težina omota robe; **kun~a** bruto; **sen~a** neto

tar|o² (*bot*) taro (*Colocasia esculenta*); veliki gomolji služe za hranu = MANĖBLA KOLOKAZIO

taraksak|o (*bot*) maslačak, radić, žučanik, žutinic (*Taraxacum*) iz por. glavočika; **oficina~o** ljekoviti maslačak, radić (*T. officinale*); mladi listovi se jedu kao salata, korijen služi u medicini

tarantel|o (*glazb*) tarantela; južnotalijanski pučki ples, vrlo brz i živahan, podrijetlom iz grada Taranta

tarantul|o (*ent*) tarantula (*Lycosa tarentula*), grabežljivi pauk iz por. pauka vučjaka

tarbuš|o* (*etn*) tarpoš, ženska kapa okićena biserjem i dukatima

tard|a kasan = MALFRUA; ~e kasno; ~ulo natražnjak, nazadnjak, zaostao čovjek

tardigrad|oj (*ent*) tardigrade (*Tardigrada*) razred malih člankonožaca koji se brzo kreću u mulju i mahovini; *usp.* **araneoidoj**, **insektjoj**, **miriapodjoj**, **pratraheuljoj**

tarif|o tarifa, cjenik 1. popis poreznih stavaka ili cijena za različite isporuke i usluge, osobito javnopravne prirode; 2. pristojba, cijena usluge; ~aro popis tarifa; ~i(*tr*) odrediti tarifu

tarn|i* (*tr*) zastrijeti, zakukuljiti; ~ado zastiranje, zakukuljivanje

tarok|o (*igr*) tarok, vrsta kartaške igre za 3 osobe sa 78 karata

tars|o tarsus 1. (*anat*) zastoplje, nožni splet, sedam malih kostiju koje čine dio stopala između prstiju i gležnja; 2. (*zoo*) kosti na tom mjestu kod kralježnjaka; dugačka nožna kost kod ptica; ~algio (*med*) tarzalgiya, bol u gležnju

tarsi|o (*zoo*) zastopaljac (*Tarsius*) maleni polumajmun velikih očiju iz istoimene porodice, živi u jugoistočnoj Aziji

tartal|i* (*ntr*) mucati, tepati

tartan|o¹ tartana 1. (*pom, pov*) teretni, ribarski i ratni brod, vrsta jedrenjaka s latinskim jedrima, koja su se pri olujnom vjetru zamjenjivala križnima; 2. (*pom, pov*) povlačna ribarska mreža slična kočii

tartan|o² (*teks*) tartan 1. tradicionalno škotsko karirano sukno s karakterističnim uzorkom za svaki klan; 2. elastična sintetička masa za sportska igrališta, posebno za atletske staze i teniske terene

Tartar|o (*mit*) Tartar, bezdan vječne tame i njegov bog

tartr|o (*kem*) 1. vinski kamen; 2. zubni kamenac; ~ato tartarat, sol ili ester vinske kiseline

tartuf|o = TRUFO

tarz|o (*anat*) tarzus, hrskavična osnova očnih kapaka; ~ito (*med*) upala tarzusa

tas|o šalica, porculanska posudica iz koje se piju topli napitci; ~ego velika šalica; *usp.* **bovlo**; ~eto mala šalica; **sub~o** podložak za šalicu, tanjurić za šalicu; = PLADETO; **kaf~o** šalica za kavu; **teo~o** šalica za čaj; **pesil~o** plitica na vagi

task|o zadaća, zadatak 1. dužnost koja je nekomu zadana 2. (*inf*) program, popis operacija i naredbi; ~i (*tr*) zadužiti, zadati, narediti, dati zadatak

Tasmani|o (*geog*) otok i savezna država Australije

tatam|o tatami, strunjača, podloga za istočnjačke borilačke sportove

Tatar|o (*etn*) Tatar, Tatarin; ~a tatarski; ~io, ~ujo (*geog*) Tatarija, Tatarstan, republika u europskom dijelu Ruske Federacije

tatu|i (*tr*) tetovirati, ucrtati, ucrtavati trajne likove na živome tijelu uštrcavajući boju ispod kože; ~(ad)o tetoviranje; ~año tetovaža

tatu|o (*zoo*) vulgarni zajednički naziv za pasance u Južnoj Americi

taū tau, devetnaesto slovo grčkog alfabeta

taūg|i (*ntr*) odgovarati čemu, valjati, vrijediti, biti podoban za što; koristiti čemu; ~a valjan, podesan, podoban, prikladan, odgovarajući; ~e valjano, kako treba; ~(ec)o valjanost, prikladnost, podobnost; **ne~a** neprikladan, nepodoban, neodgovarajući; **sen~a** nevaljan, bezvrijedan; **sen~año** ništavnost, bezvrijednost; **sen~ulo** ništarija, nitkov, nevaljalac

taūon|o (*fiz*) taunon, najteži lepton

taūr|o(*zoo*) bik (*bos taurus*), spolno zreli mužjak goveda = VIRBOVO; 2. (T)~o (*astr*) zviježđe u zodiijaku; ~a bikovski; ~isto torero, toreador, borac s bikovima; ~batalo korida, borba s bikovima; ~gardisto čuvar bikova; *usp.* **vakero**, **gaučo**

taūtologi|o tautologija 1. definicija koja se kreće u krugu, cirkularna definicija; 2. ponavljanje iste misli ili ideje drugim riječima

taūtomer|o (*kem*) tautomer, izotop koji je stabilan u više oblika; ~io, ~ismo tautomerija, pojava istodobnog postojanja dvaju izomera različite prostorne strukture i kemijskih svojstava koji su u smjesi u stalnoj ravnoteži i nisu uvijek odvojni

taūz|i (*tr*) čupati 1. tresti, drmati, grubo postupiti; 2. kuštrati kosu; 3. grebenati kudjelju; ~(ad)o drmanje, čupanje, kuštranje, grebenanje; ~ilo greben, gargaše, alat za grebenanje kudjelje, vune i sl.; **dis~i** raščupati, raskuštrati, izgrednati

tavern|o taverna, primorska gostionica

tavol|o sloj 1. (*geol*) stjenovita masa nastala pri istim uvjetima sedimentacije; 2. naslaga, nakupina, tvar

koja pokriva površinu nečega ili se nalazi između dijelova ili predmeta (hrđa, pijesak); 3. tkivo koje tvori poseban dio u organizmu (masnoće); 4. staze, društvena skupina; ~**īgi** taložiti, stvarati talog; ~**īgi** taložiti se; ~**igo** taloženje, gomilanje; ~**diko** debljina sloja; **de~īgi** odvajati se, raslojavati se; **ozon~o** ozonski sloj; **sub~o**, **sur~o**, **turbid~o**

tazet|o (*bot*) zimski sunovrat (*Narcissus tazeta*), vrsta sunovrata

t.e. kratica za 'tio estas' = to jest

te|o 1. (*bot*) kineski čajevac (*Camellia sinensis*), vrsta kamelije, od čijih se listova priprema čaj; 2. čaj, topli napitak od čaja; ~**acoj** porodica čajeva (*Theaceae*); ~**ino** (*kem*) tein, purinski alkaloid, bitan sastavni dio čaja, istovjetan kofeinu; ~**ujo** posuda za čaj; ~**arbo** = ~**o** 1; ~**kručo** čajnik; ~**kunveno** sastanak uz čaj; ~**mašino** = SAMOVARO; ~**salono** čajana; ~**taso** šalica za čaj

team|o tim 1. (*sport*) momčad, sastav, postava, ekipa; 2. ekipa, skupina stručnjaka oko kakva projekta ili posla; = SKIPO; ~**a** timski, ekipni

teatr|o kazalište, teatar 1. zgrada kazališta; 2. ustanova koja priprema i izvodi za javnost dramske, operne i baletne predstave; ~**a** kazališni, teatarski; ~**afo** kazališno djelo, djelo pisano za kazališnu izvedbu; ~**ologio** teatrologija, proučavanje kazališne umjetnosti; ~**otajloro** kazališni krojač; **ombro~o** kazalište sjena; **pup~o** kazalište lutaka; **somer~o** ljetna pozornica; **filmo~o**, **kino~o**

teba|a (*farm, zast*) opijumski, koji se odnosi na opijum; ~**ismo** (*med*) tebaizam, trovanje opijumom; ~**ino** (*kem*) tebain, alkaloid opijuma bez narkotičnog djelovanja

tebe|o* (*novč*) tebe, (thebe), bocvanska novčana jedinica

tebet|o* tebeth, četvrti mjesec građanske, a deseti mjesec crkvene židovske godine

ted|i (*tr*) dosaditi, dojaditi, dodijati, dozlogrditi, gnjaviti; ~**o** dosada, gnjavaža; ~**a** dosadan, dugočasan; ~**adi** dosađivati, dodijavati, gnjaviti; ~**ado** dosađivanje, dodijavanje; ~**īgi** dosađivati se; ~**ulo** gnjavator

tedeum|o (*kat*) tedeum, služba božja zahvalnica kod katolika

tefigram|o (*met*) tefigram, termodinamički dijagram kojemu je na apscisi temperatura, a na ordinati logaritam potencijalne temperature; pogodan je za prognoziranje grmljavine

teflon|o (*kem, teh*) teflon, umjetna smola dobivena polimerizacijom tetrafluoretena; otporan je na kiseline, postojan na visokim temperaturama; rabi se kao podloga za posuđe i u kirurškoj medicini

teg|o navlaka, pokrivalo (za jastuke, poplune); ~**i** (*tr*) navući, prevući, prekriti, obložiti; ~**ado** navlačenje, oblaganje, prekrivanje; ~**afo** navlaka, pokrov, sloj; **mal~i** skinuti navlaku, oblog; **re~i** promijeiniti navlaku, gumu; **kusen~o** jastučnica; **ligno~i** obložiti drvom

tegenari|o (*ent*) kućni pauk (*Tegenaria*) = DOMARANEIO

tegment|o krov 1. (*grad*) konstrukcija koja pokriva zgradu ili građevinu; 2. gornji dio koji štiti (krov automobila, pokretni krov); ~**a** krovni; ~**i** (*tr*) staviti krov; ~**isto** krovopokrivač; **sen~a** koji je bez

krova; **sub~o** potkrovlje, tavan = MANSARDO; **šov~o** pomični krov (na automobilu)

tegol|o (*grad*) crijep, pločasta tanka opeka za pokrivanje krovova, zaobljena na jednom kraju ili utorena; ~**i** (*tr*) pokriti krov crijepom; ~**ejo** crepara, tvornica crijepa; ~**aranđaj** (*bot*) crijepasto poređani = SKVAMARANĀJ

tegment|o pokrov 1. (*anat*) pokrivalo (npr. koža, ljuska); 2. (*bot*) ovoj sjemenog zametka

tehnik|a = TEKNIKA

tein|o (*kem*) tein; v. **teo**

teism|o (*fil*) teizam; vjera u Boga koji je svijet stvorio, upravlja njime i nalazi se izvan njega, a ne u svijetu

teist|o teist, pristaša teizma

tek|o¹ aktovka, torba za spise, knjige i sl.

tek|o² 1. (*bot*) A. mješnica, tobolac u mahovina u kojem se formiraju spore gljiva; B. prašnik, peludnica u kojoj nastaju peludna zrnca; 2. (*zoo*) komora kod primitivnih životinja u koju se mogu povući u slučaju opasnosti; **ovo~o** (*zoo*) = SPERMOSAKO

~**tek|o** -teka; kao drugi dio složenice označuje ono što se odnosi na spremište (biblio~o, filmo~o, karto~o)

tekil|o (*kul*) tekila, srednjeameričko alkoholno piće od agave

tekneci|o (*kem*) tehnećij, umjetno dobiven radioaktivni element, simb. Tc

teknik|o tehnika 1. znanost o mogućnostima primjene svojstava tvari i prirodnih izvora energije u proizvodnji; 2. ukupnost postupaka i metoda koje se primjenjuju u nekoj grani proizvodnje; tehnička struka; ~**a** tehnički; ~**eco** svojstvo tehnike; ~**isto** tehničar; ~**ologio** tehnologija; ~**ologia** tehnološki; **bio~ologio** (*biol, teh*) biotehnologija; **elektro~o** elektrotehnika; **fito~o** (*agr*) fitotehnika, ukupnost procesa obrade tla i selekcije kultiviranih biljaka; **konstru~o** građevinska tehnika; **lum~o** tehnika rasvjete; **radio~o** radiotehnika; **son~isto** majstor za zvuk, ozvučenje; **zoo~o** zootehnika; uzgoj, iskorištavanje domaćih životinja i privikavanje na specifične životne prilike

teknikolor|o tehnikolor, film u boji

teknokrat|o tehokrat, tehnički birokrat; ~**io** tehnokracija, tehnička birokracija

teknologi|o tehnologija 1. primjena znanosti i inženjerstva u razvoju strojeva i njihove primjene u svrhu povećanja djelatnosti ljudskog rada; 2. znanost o načinima prerade sirovina u gotove proizvode; ~**a** tehnološki

teknopati|o (*med*) tehnoopatija, opći naziv za sve profesionalne bolesti

teks|i (*tr*) tkati 1. praviti tkaninu od niti ili pređe na razboju; 2. (*pren*) stvarati, slagati, izvoditi; ~**a** tkalački; ~**ado** tkanje; ~**afo** 1. tkanina; 2. tkivo; ~**ebla** podoban za tkanje, kojeg je moguće tkati; ~**ejo** tkaonica; ~**ilo** razboj, krosna, tkalački stan; ~**isto** tkalac; ~**uma** tekstilni, koji može služiti za proizvodnju tekstila; ~**umo** tkalaštvo, proizvodnja tekstila; ~**umafo** tkalački, tekstilni proizvod; ~**omašino** električni stroj za tkanje; ~**oarto** tkalačka umjetnost; ~**obazo** osnova = VARPO; ~**omateri** sirovina za tkanje; **en~i** utkati; **en~itafo** potka; **tra~i** protkati, umetnuti u tkanje

tekst|o tekst 1. originalne riječi autorove; 2. napisan ili otisnut članak uz slike, crteže, primjedbe i sl.; 3. riječi uz glazbeno djelo; 4. (*tisk*) razmjer tipografskog pisma od 20 točaka; ~a tekstovni; ~i (*ntr*) glasiti, biti oblikovan u tekstu; ~ilo, ~oprilaborilo, ~programo (*inf*) program za pisanje teksta = SKRIBPROGRAMO; **kun~o** kontekst, okolina jezične jedinice u kojem ona dobiva određeni smisao; **laū~e** doslovno, po tekstu; **sen~a** koji je bez teksta

tekstil|a = TEKSUMA

tekstur|o tekstura 1. (*teks*) tkanje, potka; 2. (*bot*) način na koji su biljna vlakanca poredana u drvu; 3. (*geol*) vanjska naznaka slojevitosti rudne naslage; 4. (*građ, teh*) vidljiv izgled strukturne površine ili presjeka nekog kompozitnog ili prirodnog materijala (drva, mramora)

tekton|o (*bot*) tik (*Tectona*) iz por. sporiševki; **granda ~o** pravi tik, tik-drvo (*T. grandis*), rabi se u brodogradnji, građevinarstvu i dr.; 2. tikovina, građevno drvo pravoga tika

tektonik|o tektonika 1. građa Zemljine kore; 2. grana geologije, znanost o strukturnom sklopu i građi Zemljine kore; ~a tektonski

tel|o tel, zemljani brežuljak nastao nagomilavanjem otpadaka ili novom građnjom uvijek na istom mjestu

telamon|o* telamon 1. kožni remen, pojas, trak; 2. (*građ*) arhitektonski stup u obliku muške figure kao potporan za balkon; *usp.* **kariatido**

tele| tele-; kao prvi dio složenice označuje ono što se odnosi na daljinu (~objektivno, ~tajpilo, ~vizio)

teledi|o* (*bot*) kolotoč (*Telekia speciosa*) iz por. glavočika

teleautograf|o* (*teh*) teleautograf, sprava koja prenosi pismo i slike na daljinu; ~i (*tr*) teleautografirati, odašiljati pismo i slike na daljinu

telefon|o telefon 1. sustav kojim se prenosi govor na daljinu; 2. primopredajni aparat za vođenje telefonskih razgovora; ~a telefonski; ~i (*tr*) telefonirati, razgovarati telefonom; ~a^o telefonska obavijest; ~io telefonija, tehnologija i proučavanje prijenosa električnih impulsa između udaljenih točaka; ~isto telefonist; ~karto telefonska kartica (za razgovore na telefonskom automatu); ~libro telefonska knjiga; ~numero telefonski broj; ~reto telefonska mreža; **disko~o** telefon s okretljivom pločom za biranje brojeva; **poš~o** džepni telefon, mobilni; **radio~io** radiotelefonija; **strat~o** ulični telefon

telefot|o telefotografija, fotografija prenesena na daljinu telefonskim vodovima ili bežičnim putem; ~ografi telefotografirati, fotografirati iz daljine

telegraf|o brzojav, telegraf; uređaj za prijenos znakova na velike udaljenosti; 2. ustanova za hitno prenošenje pismenih poruka na daljinu; 3. (*pom, brod*) strojni uređaj za daljinski prijenos podataka i zapovijedi između zapovjedničkog mosta i strojarne; ~a brzojavni, telegrafski; ~i (*tr*) brzojaviti, telegrafirati; ~a^o telegram, brzojavka; obavijest poslana brzojavom; ~io telegrafija; odašiljanje, prijam, prijenos i komutacija ugovorenih vizualnih znakova; **foto~io** fototelegrafija; **radio~io** radiotelegrafija

telegram|o brzojav, brzojavka, telegram = DEPEŠO

telekinez|o telekineza; pokretanje udaljenih pred-

meta bez posrednog djelovanja; navodna sposobnost spiritističkih medija

teleks|o teleks, teleprinter, dalekopisač; telegrafski pisaci stroj za primopredaju pisanih poruka; ~i (*tr*) otpremiti obavijest teleksom

telemark|o (*sport*) telemark; specifičan način doskoka u skijaškim skokovima i letovima

telematik|o (*teh, inf*) telematika, spoj telefona, kompjutera i televizije u jedinstveni sustav (mreže za obradu podataka, informacijske baze i sustavi za njihovo pretraživanje, elektronička pošta)

telemetr|o (*teh*) telemetar, optički daljinomjer s kratkom bazom; ~i (*tr*) mjeriti telemetrom; ~io telemetrija, mjerenje veličina na udaljenosti

telencefal|o (*anat*) telencefalon, najveći i najrazvijeniji dio mozga

teleologi|o (*fil*) teleologija, idealistička filozofija po kojoj je sve u prirodi uređeno svrsishodno i svaki razvoj ostvaruje ciljeve koji su unaprijed bili određeni

teleosteoj (*iht*) koštunjače (*Teleostei*) nadred riba koštunjača

telepati|o (*psih*) telepatija, vidovitost, prenošenje misli na drugu osobu bez vidljivog saobračajnog sredstva; ~a telepatiski

teler|o tanjur, stolna plitka posuda iz koje se jede; *usp.* **plado, pleto**; ~aro garnitura tanjura; ~bretaro kredenc, polica za tanjure; ~forma tanjurast, koji ima oblik tanjura; ~lavilo stroj za pranje posuđa; **akvo~o** = HIDROKOTILO

teleskop|o (*astr*) teleskop, dalekozor, optički uređaj za promatranje nebeskih tijela; ~a teleskopski

telestik|o (*knjiž*) telestih, zadnjelovka; pjesma kojoj krajnji glasovi čitani odozgo nadalje daju ime ili rečenicu vezanu uz sadržaj pjesme

teleūtopor|o = TELISPORO

televiđ|i (*tr*) gledati televiziju; ~o televizija; ~ilo televizor, televizijski aparat

televizi|o televizija 1. istodobni prijenos pokretnih, živih slika i popratnih zvukova posredstvom elektromagnetskih valova pomoću TV-kamere, uređaja TV postaje i televizora; 2. ustanova koja se bavi televizijskim prijenosom, te organizira i vodi televizijsku izvještajnu službu

telfer|o (*prom*) žičara, žičana željeznica, telefer, funikular; ~a teleferički; ~i (*tr*) voziti žičarom; *usp.*

kablotramo, funikularo

тели|o (*bot*) teletosporus u kojem nastaju teletospore; ~sporo teletospora, trajna spora; ~omice^o teliomyceti (*Teliomycetes*), razred gljiva stapčara, paraziti na biljkama

telegon|o* (*bot*) pasja ločika (*Thelygonum cynocambrem*), biljka iz por. ločika

telipterid|o* (*bot*) močvarna paprat (*Thelipteris*)

telkel|e (*trg*) bez garancije i prigovora, takvo kakvo jest (kod kupnje određene robe)

telofaz|o (*biol*) telofaza, četvrta faza mitoze

telope|o (*bot*) telopeja (*Telopea*) iz por. proteja

telugu|o (*ling*) telugu, teluški jezik, jedan od pet velikih dravidskih jezika kojim se govori u državi Andhra Pradesh u Indiji

telur|o (*kem*) telur 1. kemijski element, simb. Te; 2. polukovina srodna seleniju i sumporu, upotrebljava se za vulkanizaciju i u slitinama

teluri|o (*astr*) telurij, telurijum, sprava koja zorno prikazuje okretanje Zemlje oko Sunca i Mjeseca oko Zemlje

tem|o¹ tema, predmet, osnova, glavna misao razgovora, rada, knjige, umjetničkog djela, školske zadaće; ~a tematski; ~i (*ntr*) odnositi se na, raditi se o (određenoj temi, predmetu); ~aro tematika, predmet obrade; **ekster~a** izvan (određene) teme, bez veze (na temu)

tem|o² (*pov*) tema, temat; svaka od 29 teritorijalnih vojno-upravnih pokrajina u Bizantu

temat|o* (*gram*) temat; korijen riječi bez nastavaka i afiksa

tematik|o* = TEMARO

tembr|o (*glazb*) tembr (timbre), boja zvuka karakteristična za svaki glas ili glazbalo = SONKOLORO

temerar|a smion, srčan, odvažan, neustrašiv

temp|o vrijeme, doba, razdoblje, epoha; vremenski razmak; ~a vremenski; ~as vrijeme je za; ~eto časak, tren; ~umi tempirati, odrediti određeno vrijeme; ~umilo tempirnik, tempirač; sprava koja tempira određenu radnju; **al~igi** uskladiti s vremenom (uru, sastanak, predstavi); **antaũ~a** prijevremen; **antaũ~e** prijevremeno; **čiu~e** u svako doba; **dum~e** za vrijeme, tijekom; **de ~e de** od vremena kada; **for~igi** zastarjeti; **inter~o** međuvrijeme; **post~a** zakasnio, zakašniji; **por~a** privremen, provizoran; **pra~o** prapočetak, iskon; **sam~a** istovremen, istodoban; **sam~eco** istovremenost, istodobnost; **sam~ulo** istodobnik, suvremenik; **sen~a** bezvremenski, izvanvremenski; **sia~e** svojevremeno, svojedobno; **unua~a** prvovremeni; **ali~e** u drugo vrijeme, drugi put; **ġusta~a** pravovremen, pravodoban; **ġusta~e** pravovremeno, pravodobno; **is~o** (*gram*) prošlo vrijeme; **jar~o** sezona, određeno vrijeme u godini; **lasta~e** u zadnje vrijeme; **lerno~o** vrijeme studija, učenja; **liber~o** dopust, raspust, praznici, ferije; **lim~o** rok, ograničeno vrijeme; **liver~o** rok isporuke; **longa~e** dugo vremena; **nun~o** sadašnjost, sadašnjica; **nun~a** sadašnji; **nun~e** dandanas, u današnje vrijeme; **os~o** (*gram*) futur, buduće vrijeme; **prov~o** probni rok, staž; **real~a** (*inf*) pravovremen, pravodoban; **real~o** (*inf*) stvarno vrijeme; **spaco~o** (*fil*) prostorno vrijeme; **verbo~o** (*gram*) glagolsko vrijeme = TENSO

temper|o¹ (*lik*) tempera 1. slikarsko bojilo načinjeno od pigmenata i različitih, uglavnom prirodnih, ljepila; 2. tehnika slikanja tim bojama; 3. slika naslikana tehnikom tempera; ~i (*tr*) slikati temperom

temper|i² (*glazb*) uskladiti odnose među tonovima, intervalima

temperament|o (*psih*) temperament, ćud, narav, priroda; način emocionalnog reagiranja tipičan za pojedinca; ~a temperamentan

temperatur|o temperatura 1. (*fiz, met*) stupanj topline, veličina koja karakterizira toplotno stanje nekog tijela; 2. vrućica, ognjica, povišena tjelesna toplina, stupanj toplinskog stanja organizma; **absoluta~o** (*fiz*) apsolutna temperatura; termodinamički definirana temperatura mjerena od apsolutne nule; ~a temperaturni

tempest|o 1. (*met*) oluja, vihor, nevrijeme; 2. nemir, bjesnilo, uzburkanost; *usp.* **štormo**

tempi|o (*anat*) sljepoočnica, dio lubanje između uha i čeonke kosti; ~a sljepoočni; ~osto sljepoočna kost = TEMPORALO

templ|o hram 1. A. (*pov*) zgrada posvećena nekom božanstvu (Apolonov hram) B. bogomolja, crkva, zgrada u kojoj se obavlja služba božja; 2. (*pren*) osobito cijenjena ustanova neke duhovne djelatnosti (hram umjetnosti); ~ano (*kat, pov*) templar, božjak, hospitalac, pripadnik srednjovjekovnog viteškog reda, koji je bio osnovan za zaštitu hodočasnika na Kristov grob

temporal|o (*anat*) sljepoočna kost, kost sljepoočnice; ~a sljepoočni

temporal|a* 1. vremenski, povremen, prolazan; 2. svjetovan, zemaljski; ~aj **propozicij** vremenske rečenice

tempur|o (*kul*) tempuro, u Japanu riba, račići ili povrće prženi u tijestu

ten|ji (*tr*) držati 1. imati u rukama, držati rukom; 2. podupirati (stup, most); 3. čuvati, posjedovati (stoku, poslugu); 4. ne propuštati tekućinu; 5. smatrati, misliti; 6. držati do koga, cijeniti, poštovati; **sin~i** držati se; ~(**ad**) držanje; ~anto vlasnik, gospodar; ~ejo spremište, skladište, ostava; ~ema izdržljiv, otporan, žilav; ~igi držati se (nečega); ~igo držanje, stav; ~isto čuvar; ~ilo držak, drška, ručka; **al~igi** pridržavati se, držati se nečega; **antaũ~i** držati pred sobom; **sin de~i** uzdržati se, zadržati za sebe; suzdržati se, suspregnuti se, svladati se; **de~igemo** suzdržanost, suzdržljivost; **el~i** izdržati; **en~i** sadržavati; **en~o** sadržaj; **for~i** držati daleko od; **kune~i** držati skupa; **kun~igi** držati se skupa, biti kompaktni, ne rasipati se; **mal~i** ispustiti iz ruke; **neel~ebla** neizdrživ, nepodnošljiv; **nere~ebla** nezadrživ; **re~i** zadržati; **sin~o**, **sin~ado** držanje, ponašanje; **sinde~o** suzdržanost; **sinde~i** suzdržati se; **sub~i** podržati, poduprijeti, pomagati; **sub~o** podrška; **sub~ado** podržavanje; **sub~anto** pomagač, podupiratelj; **sub~ilo** potporanj, podupirač, uporište, oslonac; **bon~i** održavati u dobrom stanju; **fajrel~a** vatrostalan, otporan na vatru; **libro~ado** knjigovodstvo; **libro~anto**, **libro~isto** knjigovođa; **man~ilo** rukohvat, ručka, držak, drška; **marel~a** koji podnosi vožnju brodom; **memor~i** pamtiti, držati u pamćenju; **paš(o)~i** ići ukorak s nekim; **šraüb~ilo** (*teh*) škripac, mengela, procijep = VAJCO, PREMTENILO; **štrumpo~ilo** držač čarapa, halter = ĴARTELO; **vesto~ejo** garderoba; **viv~i** (*tr*) uzdržavati nekoga; **sin viv~i** uzdržavati se; **viv~o** sredstvo za uzdržavanje; **viv~ado** uzdržavanje

tenac|a 1. žilav, jak tvrd; 2. ljepljiv; 3. uporan, ustrajan, izdržljiv, tvrdoglav

tenajl|o klijesta 1. (*teh*) alat u obliku dviju ukrštenih poluga kojima se nešto vadi, siječe ili lomi; 2. (*zoo*) dio tijela rakova i nekih drugih životinja; ~eto pin-ceta, mala hvataljka

tenar|o (*anat*) tenar (*thenar*), izbočina na palčevoj strani dlana

tend|o šator 1. sklopiva nastamba od čvrste i nepromoćive tkanine za privremeno stanovanje na otvorenome; 2. nastamba nekih plemena; ~a šatorski; ~aro logor, kamp; ~umi (*ntr*) logorovati, kampirati; *usp.* **kampi**

tenden|o tetiva 1. (*anat*) čvrsto vezivno tkivo kojim su mišići pričvršćeni za kosti; 2. vez koji spaja krajeve luka s pomoću kojeg se odapinje strijela; **ahila** ~o, **kalkanea** ~o ahilova tetiva, ahilova peta, čvrsta tetiva na stražnjoj strani potkoljenice; ~**ito** (*med*) tendinitis, upala tetive i tetivno-mišićnog spoja; ~**otomio** (*med*) tenditomija, operativno uklanjanje tetive

tendenc|o tendencija, težnja, namjera 1. nastojanje da se nešto postigne; 2. misao koja se nameće kao teza u umjetničkom djelu; 3. smjer kojim se kreće razvitak neke pojave (politička tendencija); ~**a** tendenciozan, pristan, jednostran

tendr|o tender 1. (*želj*) pomoćni željeznički vagon priključen parnoj lokomotivi za prijevoz zalihe goriva i vode; 2. (*pom, brod*) pomoćni brod za dovoz hrane na veći brod

tenebr|o tmina, tama, mrak, tmuša, pomrčina, zamračenost (psihička i fizička); ~**a** taman, tmast, mračan, turoban, nejasan

tenebri|o (*ent*) brašnar, mlinar brašneni (*Tenebrio molitor*), kukac čije ličinke žive u brašnu

tener|a nježan, ljubak, umiljat, dražestan; ~**eco** nježnost, umiljatost, ljupkost, draž, dražest

tenesm|o (*med*) tenezam, dulje bolno tjeranje na stolicu ili mokrenje

teni|o (*zoo*) trakavica (*Taenia*), rod plošnjaka člankovita tijela koji parazitira u crijevima kralježnjaka, a njegove ličinke u mišićima, vezivu i tjelesnim šupljinama; ~**a** trakavični; ~**cido** tenicid, lijek protiv trakavice; ~**ozo** tenioza, oboljenje uzrokovano trakavicom

tenis|o (*sport*) tenis, igra u kojoj se teniska loptica reketom prebacuje u protivničko polje; ~**a** teniski; ~**i** (*ntr*) igrati tenis; ~**ejo** tenisko igralište; **gazon**~o tenis na travi; **tablo**~o stolni tenis, ping-pong, igra u kojoj se loptica prebacuje reketom preko mreže s jedne polovice stola na drugu

tenno|o teno, tenno, nebeski gospodar, suveren, službeni naslov japanskog cara

tenon|o (*teh*) klin, štift, čep od drva ili metala koji se stavlja u utor

tenor|o (*glazb*) tenor 1. najviši muški pjevački glas; 2. pjevač s tenorskim glasom; ~**ulo** = TENORO 2

tens|o (*gram*) glagolsko vrijeme

tensi|o tenzija, napetost 1. (*fiz, met*) pritisak, tlak; 2. (*el, teh*) napon, električni potencijal; 3. sila koja nastoji nešto ili nekoga napeti, rastegnuti; 4. neugodna, često neprijateljska napetost između dviju ili više osoba; **hiper**~o hipertenzija, visoki tlak; **hipo**~o hipotenzija, niski tlak; ~**metro** tlakomjer; **alt**~**a** (*el*) visokonaponski; **bas**~**a** (*el*) niskonaponski; **puš**~o pokretačka sila

tensio|o tenzor 1. (*anat*) naziv raznih napetih mišića; 2. (*mat, fiz*) složeni matematički objekt koji objedinjava i poopćuje svojstva vektora i linearnih funkcionala na vektorskom prostoru

tent|i (*tr*) napastovati, iskušavati, dovesti u iskušenje, navadati na zlo; ~**o** napast, iskušenje; ~**a** napastan, nametljiv, dosadan, neodoljiv; ~**anto** napasnik, gnjavator; ~**iĝo** napasnost

tentakl|o (*zoo*) ticalo, antena; osjetilo mirisa i opipa glavonožaca u obliku pokretljiva izdanka na glavi; ~**uloj** (*zoo*) podvrsta životinja s ticalima (*Tentaculata*)

tenu|a* tanahan, tanan, krhak, nježan, slab, slabušan; ~**eco** tananost, tankoća, finoća

tenur|o (*prav, pov*) posjed, leno; vrst prava ili uvjet, odnosno naslov na temelju kojeg se drži neki posjed; vrijeme trajanja, uživanje posjeda ili položaja; *usp.* **alodo, feūdo**

tenut|e* (*glazb*) tenuto, otegnuto, zadržavajući glas

teobrom|o (*bot*) kakaovac (*Theobroma*) iz por. kakaovki; sjemenke pravog kakaovca služe u proizvodnji čokolade; ~**ino** (*kem, farm*) teobromin, alkaloid u lišću i plodovima kakaovca

teodolit|o (*geod*) teodolit, optički instrument za mjerenje kutova, osobito pri triangulaciji na terenu

teofagi|o* (*vjer*) teofagija, u nekim religijama učenje da se bog nalazi u stanovitoj hrani i da osoba, koja tu hranu jede, prima u sebe boga; kod kršćana je to pričest

teofani|o (*vjer*) teofanija 1. (*fil*) božje pojavljivanje, osnovna teza u misticizmu; 2. (*kat*) ukazanje boga, Bogojavljenje, Sv. Tri Kralja

teofilin|o (*kem, farm*) teofilin, jedan od alkaloida u čaju

teogoni|o (*vjer*) teogonija, u starih Grka učenje o postanku i podrijetlu bogova

teokrat|o teokrat; ~**io** teokracija, oblik državnog uređenja u kojem svećenstvo ili crkveni poglavar ima i političku vlast; ~**a** teokratski

teolog|o (*vjer*) teolog, bogoslov; ~**io** teologija, bogoslovlje, ukupnost učenja o Bogu i religiji; ~**a** teološki, bogoslovnj

teorb|o (*glazb, pov*) teorba, oveće starinsko žičano trzalačko glazbalo dubljeg zvuka, srodno lutnji

teorem|o (*mat*) teorem, poučak, pravilo, znanstvena tvrdnja utemeljena na određenim pretpostavkama, čiju istinitost treba ustanoviti izvođenjem dokaza; *usp.* **aksiomo, lemo**

teori|o teorija 1. promišljeno i uopćeno znanje o nekoj pojavi zasnovano na njihovim bitnim zakonitostima; 2. onaj dio neke znanosti ili struke koji se odnosi na njezina načela i metode, te tako razlikuje od njezine primjene; 3. apstraktno razmišljanje; pretpostavka ili pogađanje; ~**a** teoretski; ~**adi** (*ntr*) teoretizirati; ~**isto** teoretičar; **aro**~**o**, **inform**~**o**, **kvantum**~**o**, **nombro**~**o**

teozof|o teozof; ~**io** (*vjer*) teozofija, mistično učenje o intuitivnoj spoznaji Boga, okultnim tajnama i mogućnosti da se stvori veza sa zagrobnim životom; *usp.* **spiritismo, mistiko**

tepal|o (*bot*) listić perigona

tepid|a mlak, mlačan, umjereno topao, ni hladan ni vruć; ~**ejo** (*pov*) tepidarij, prostorija za toplu kupelj u starorimskim kupalištima

tepidari|o = TEPIDEJO

ter|o zemlja 1. Zemlja (*astr*) planet na kojem živimo, treći unutarnji planet Sunčeva sustava, između Venere i Marsa, s jednim prirodnim satelitom (Mjesec); svijet, mjesto i prostor života i ljudske djelatnosti; 2. država; 3. površina Zemlje, kopno; 4. površina tla, gornji dio Zemljine kore; 5. A. zemljište, tlo kao izvor dobara i hrane; B. parcela, prostor koji se obrađuje, iskorištava, zemlja kao vlasništvo; 6. tip tla koje se obrađuje; **alkala**~**o**, alkalijska zemlja; ~**a** zemni, zemaljski; ~**e** na ze-

mlji; ~**ažo** iskopana i obrađivana zemlja; ~**ažisto** radnik koji prenaša zemlju; ~**ido** zemljanin, zemaljsko biće; ~**bulo** gruda zemlje; ~**kolo** prevlaka, zemljouz; ~**kolora** koji je boje zemlje; ~**kulturo** zemljoradnja, poljodjelstvo, ratarstvo; (**T**)~**o** **Nova** (*geog*) Nova Zemlja = NOVLANDO, NOVA ZEMLO; ~**pomo** (*bot*) krumpir (*Solanum tuberosum*), trajna zeljasta biljka iz por. pomoćnica kojoj gomolj služi za hranu i krmivo; ~**tremo** zemljotres, potres, trus; **al~igi** 1. (*el*) uzemljiti, spojiti sa zemljom 2. (*pom, brod*) pristati uz kopno = ALBORDIĀI; **al~iġi** 1. (*zrak*) prizemljiti se, aterirati; **el~igi** iskopati, izvaditi iz zemlje; **el~iġi** izniknuti, izići iz zemlje; **en~igi** 1. zakopati nešto; 2. ukopati, pokopati nekoga; **en~igo** ukop, pokop, pogreb, sahrana; **en~igisto** grobar, pogrebnik; **en~iġi** upasti, propasti u zemlju; **ne~a** nezemaljski; **sub~a** koji ne posjeduje zemlju; **sub~a** podzemni; **sub~ažo** podzemlje, podrum; **super~a** nadzemni; **sur~a** prizemni, zemaljski, koji je na zemlji; **sur~igi** = ALTERIGI; **trans~a** izvanzemaljski, zagrobni, posmrtni; **hum~o** humus, zemlja crnica; **vizaġal~e** ničice, licem prema zemlji

tera| tera-; dekadski prefiks; kao prvi dio složenice znači 10¹² puta jedinica koji je drugi dio te riječi

terafoz|o (*ent*) ptičji pauk (*Theraphosa*), tropski člankonožac iz reda tarantula

terakot|o terakota 1. lončarska pečena glina; 2. (*lik*) kiparsko djelo napravljeno od lončarske gline i pečeno na visokoj temperaturi bez glazure; 3. boja pečene gline; ~**a argilo** = BAKARGILO

teramicin|o (*farm*) teramicin, oksitetraciklin; antibiotik, lijek protiv bolesti uzrokovanih mikroorganizmima

terapeūt|o (*med*) terapeut, liječnik ili medicinski tehničar koji provodi određenu terapiju; ~**iko** terapeutika, grana medicine koja proučava i primjenjuje terapeutske metode

terapi|o (*med*) terapija 1. liječenje, osnovna djelatnost medicine; 2. skup sredstava koja se rabe radi liječenja kakve bolesti, ublaživanja njezinih simptoma i posljedica ili nekog tjelesnog nedostatka; ~**a** terapijski, terapeutski; ~**isto** terapeut = TERAPEUTO; **bio~o**, **elektro~o**, **fito~o**, **fiziko~o**, **fokuso~o**, **frido~o**, **insulino~o**, **kemio~o** **kinezo~o**, **kortizono~o**, **labor~o**, **ozon~o**, **planto~o**, **radio~o**, **sero~o**, **sun~o**, **termo~o**, **varmo~o**

teraplan|o (*pom, zrak*) teraplan, vozilo koje lebdi nisko iznad zemlje

terapsid|oj (*pal*) terapsidi (*Therapsida*), red reptila iz podrazreda sinapsida, koji su živjeli u trijasi i iz kojih su se vjerojatno razvili sisavci

terari|o terarij, umjetno oblikovan prostor sa zemljom, kamenjem i sl., namijenjen držanju malih životinja

teras|o terasa 1. (*građ*) ravan krov ili otvorena nepokrivena ravna površina kao dio građevine, vrsta prostranog balkona; 2. (*geog*) vodoravna ili blago nagnuta ravnina, često u obliku stube, nastala djelovanjem vode duž riječne, morske ili jezerske obale; 5. otvorena galerija; 4. povišeni nasip; ~**a** terasast, koji ima oblik uzastopnih terasa

terato| terato-; kao prvi dio riječi u složenicama označuje nakaznost; ~**ogena** (*med*) teratogen,

koji uzrokuje nakaznost ploda; ~**ologio** (*med, biol*) teratologija, znanost koja proučava prirodne nakaznosti u ljudi, biljnom i životinjskom svijetu; ~**omo** (*med*) teratom, tumor građen od raznovrsnih tkiva koja potječu od zametnih listića

terbi|o (*kem*) terbij 1. rijedak kemijski element, simb. Tb; 2. metal iz grupe lantanida, primjenjuje se u nekim legurama

tercet|o (*glazb*) tercet, tropjev, vokalno djelo za tri solistička glasa

terci|o terca 1. (*glazb*) treći stupanj dijatonske ljestvice; 2. (*sport*) treća pozicija u mačevanju

tercian|o (*med*) tercijana, malarična groznica koja se ponavlja svaki treći dan

terciar|o (*geol*) tercijar, treće razdoblje u razvoju Zemlje, starija formacija kenozoičkog doba; ~**a** tercijaran, treći po redu, treći u stadiju

tercin|o (*knjiž*) tercina, kitica od tri jampska stiha

terebint|o (*bot*) smrdljiva tršlja, smrdljika, smrdelj, divlji rogač, šib, tršlja, terebint, pistacija (*Pistacia terebinthus*), grm s jestivim bobama koje sadrže mnogo tanina

terebrantoid|oj* (*ent*) svrdlari (*Terebrantoidea*), natporodica kukaca opnokrilaca

tered|o (*zoo*) brodotočac, teredo (*Teredo navalis*), crvoliki morski školjkaš, koji svojom ljušturicom rastače drvene dijelove broda

teren|o teren 1. tlo, kraj; 2. zemljište, gradilište; 3. (*sport*) igralište pod vedrim nebom; 4. područje na kojem se obavljaju određena istraživanja; 5. mjesto rada izvan sjedišta ustanove ili poduzeća; ~**a** terenski

tergal|o (*teks*) tergal 1. postojano poliestersko vlakno; 2. tkanina od tog vlakna

teri|oj (*zoo, pal*) teriji (*Theria*) podrazred sisavaca koji obuhvaća većinu sisavaca; **ali~oj** (*Allotheria*), podrazred fosilnih sisavaca; **pra~oj** podrazred najprimitivnijih fosilnih australskih sisavaca

teriak|o (*med*) terijak, univerzalni lijek u starom i srednjem vijeku

terier|o (*kinol*) terijer, rasa lovačkog psa jamara

teritorij|o teritorij 1. upravno područje; 2. kraj, zemljopisni prostor koji se odlikuje nekim posebnostima; ~**a** teritorijalni; **ekster~a** izvanteritorijalni

term|o faktor 1. (*mat*) član, pojam; 2. izraz, uvjet, uslov

term|oj terme 1. (*geog, pov*) rimsko javno kupalište s toplom vodom; 2. toplice, prirodni izvor termalne vode; 3. toplice, kupke, ljekovito kupalište s toplom vodom

~**termi|o** (*med*) -termija; kao drugi dio riječi u složenicama označuje tjelesnu temperaturu; **eu~o** eutermija, stanje normalne tjelesne temperature; **hipo~o** hipotermija, stanje organizma pri padu temperature tijela ispod normale; **hiper~o** hipertermija, stanje povišene tjelesne temperature

Termidor|o (*pov*) Termidor, jedanaesti mjesec francuskog revolucionarnog kalendara, od 19/20. srpnja do 17/18. kolovoza

termik|a (*fiz*) termički, toplinski; **elektro~o** elektrotermika, proučavanje proizvodnje i korištenje električne energije

termin|o¹ termin, znanstveni ili stručni naziv ili ime za određeni pojam; ~**a** terminski; ~**aro** terminar,

- rječnik stručnih termina iz određenog područja; ~**ologio** terminologija, nazivlje, nomenklatura, skup termina koji se rabe u nekoj struci ili djelatnosti
- Termin|o**² (*mit*) Termin, rimski bog granica i međaša, zaštitnik posjeda i nepovredivosti privatnog vlasništva
- terminal|o**¹ (*inf*) terminal, uređaj povezan s kompjuterom kao dio mreže, na kojem se obavlja upis i obraduju podaci; ~**a filamento** završno vlakno kičmene moždine
- terminal|o**² (*prom*) terminal 1. početak ili završetak transportne ili prometne linije na željeznici, u autobusne ili zračno promet; krajnja postaja; 2. (*prom*) funkcionalno lučko postrojenje za ukrcavanje i iskrcavanje tereta; ~**a** zadnji, konačni
- terminali|o** (*bot*) odgalina (*Terminalia*) iz por. *Combretaceae*
- terminator|o** terminator 1. (*el, teh*) limitator, ograničavač, omeđivač; 2. (*astr*) granična crta koja dijeli osvjetljenu od tamne strane Mjeseca (ili planeta)
- termine|o*** termin, rok, uvjetovano određeno vrijeme
- termistor|o** (*el, teh*) termistor, termootpornik kojemu se električni otpor smanjuje ili povećava porastom temperature
- termit|o**¹ (*ent*) termit, bijeli mrav, štetni primitivni kukac s jakim čeljustima, živi u zajednicama; ~**ejo** termitnjak
- termit|o**² (*kem, teh*) termit, smjesa metalnih prašina koja gorenjem razvija visoke temperature potrebne za zavarivanje metala
- termo|** termo-; kao prvi dio složenice označuje ono što se odnosi na toplinu; ~**gena** termogen, koji proizvodi toplinu; ~**grafo** (*met*) termograf, termometar s uređajem za registriranje promjena temperature; ~**metro** termometar, toplomjer, sprava za mjerenje topline; ~**skopo** termoskop, uređaj koji pokazuje promjene temperatura
- termos|o** termos-boca, termosica, posuda s dvostrukom stjenkom, služi za održavanje temperature hladnoga ili toploga pića ili jela = TERMOBOTELO
- termostat|o** (*fiz*) termostat 1. sprava za održavanje stalno iste temperature u prostorijama ili uređajima; 2. aerostat, balon punjen toplim zrakom
- tern|i** (*ntr*) kihnuti, kihati, refleksno izbaciti zrak iz nosa zbog prehlade ili vanjskog podražaja; ~**o** kihaj; ~**ado** kihanje; ~**iga** koji izaziva kihanje
- ternar|a** 1. (*kem*) trojni, sastavljen od tri komponente; 2. trostruk, trodijelan
- teromorf|oj** (*zoo, geol*) teromorfi, skupina fosilnih gmazova koji su izumrli u razdoblju trijasa
- teror|o** teror, strahovlada, tiranija, vladavina nasilja, izazivanje straha; ~**a** tiranski; teroristički; ~**ismo** terorizam; ~**isto** terorist; ~**i**, ~**izi** (*tr*) terorizirati, provoditi teror
- terpen|oj** (*kem*) terpeni, zasićeni ugljikovodici u eteričnim uljima
- terpin|o** (*kem*) terpin, kemijski spoj koji se nalazi u mnogim eteričnim uljima, služi u medicini
- terpineol|o** (*kem*) terpineol, kemijski spoj, nalazi se u mnogim eteričnim uljima, služi u parfumeriji
- Terpsikor|o** (*mit*) Terpsihora, u grčkoj mitologiji muza, zaštitnica plesa
- terur|o** užas, groza, strahota, jeza; ~**a** užasan, strašan, grozan, jeziv; ~**e** užasno, strašno, grozno, jezivo; ~**i** (*tr*) užasnuti, zgroziti, zaprepastiti; ~**afo** grozota, strava; užasna, grozna stvar; ~**eco** jezovitost, jezovitost, prestravljenost, stravičnost; ~**igi** užasnuti se, zgroziti se, prestraviti se
- tesaur|o*** tezaurs, blago, riznica 1. (*ling, term*) zbirka jezičnog blaga, obično opsežni tematski rječnici i bibliografska djela; 2. (*inf*) kod mikrokomputerskih aplikacija A. datoteka sinonima pohranjenih na disk; B. program korišten za pretraživanje datoteke s alternativnim riječima
- tesdal|o*** (*bot*) gorušina (*Teesdalea*) iz por. krstašica
- tesil|o*** (*bot*) lanak (*Thesium*) iz por. sandalovki
- tesl|o** (*fiz*) tesla, jedinica magnetske indukcije, simb. T; izvedena jedinica SI; definiran je omjerom njutna (N) i amper metra (A×m)
- test|o** test 1. pokus, ispit, proba, provjera koja treba dokazati neku pretpostavku ili tvrdnju; 2. ispitivanje, provjera, koja omogućuje da se stvori predodžba, mišljenje o nekom ili nečem; ~**i** (*tr*) testirati, ispitati, ovjeriti, potvrditi
- testace|oj*** (*zoo*) ljuskari; ~**a** pokriven ljuskama
- testacel|o** (*zoo*) testacela (*Testacella*), grabežljivi mekušac iz reda puževa, živi na zemlji
- testament|o** testament 1. (*prav*) oporuka, zavještaj; *usp.* **kodicilo**, **legacio**; 2. (*kršč, zast*) zavjet; **la Malnova T~o** Stari zavjet; **la Nova T~o** Novi zavjet; ~**a** oporučni, ostavinski; ~**i** (*tr*) zavjestiti, zavještati, oporučiti, ostaviti oporukom, legirati; ~**afo** legat = LEGACO
- testik|o** (*anat*) testis, jaje, mudo, sjemenik, muška spolna žlijezda; ~**ito** (*med*) testitis, upala testisa; ~**ujo**, ~**sako** mošnja, mošnice, skrotum = SKROTUM
- testosteron|o** (*fiziol*) testosteron, glavni muški spolni hormon o kome ovisi razvoj reproduktivnih organa muškaraca
- testud|o** (*zoo*) kornjača (*Testudo*) kopnena i morska životinja iz reda gmazova, jakog oklopa, kreće se sporo; **marča ~o** močvarna kornjača (*Emys*); ~**e** sporo, polagano poput kornjače; ~**afo** kornjačevina 1. kornjačino meso; 2. kornjačin rožnati oklop; ~**uloj** red kornjača (*Testudinata*); ~**supo** (*kul*) juha od kornjačevine; ~**šelo** kornjačin oklop; **mar~o** morska kornjača, morskovodnica (*Chelonia mydas*) = KELONIO
- ~**tet** (*glazb*) –tet; sufiks dodan brojevima za oznaku broja dionica ili izvoditelja (du~o, kvar ~o)
- teta** tetha, osmo slovo grčkog alfabeta
- tetan|o** (*fiziol*) stalna kontrakcija mišića zbog raznih oboljenja; ~**igi** uzrokovati kontrakciju mišića uzimanjem droge
- tetani|o** (*med*) tetanija, bolest živaca s grčevima, posebno na gornjim dijelovima tijela
- tetanos|o** (*med*) tetanus, zli grč, sklopac; akutna zarazna bolest s grčevitim stezanjem, koju uzrokuje bacil *Clostridium tetani*; **anti~a**, **kontra~a** protutetanusni
- tetatet|o*** tête-à-tête, udvoje, u četiri oka, nasamo; povjerljiv sastanak između dviju osoba
- Tetis|o** (*mit*) 1. Tetida, morska božica, jedna od Nereida, Ahilejeva majka; 2. Tetija, titanka, kći

Uranova i Gejina, žena Okeanova, pramajka svih božanstava
tetr|o (*orn*) tetrijeb, ružovac (*Tetrao tetrix*, *sin. Lyru-rus*); šumska ptica iz por. tetrijeba; uslp. **lagopo**, **urogalo**
tetra kao prvi dio složenice označuje vezu s brojem četiri; ~**gono** tetragon, četverokut
tetra|o (*orn*) tetrijeb ljeskar, lještarka šumska (*Tetra-stes bonasia*) = BONAPIO
tetradaktil|o* (*zoo*) tetradaktil, životinja koja ima četiri prsta
tetraedr|o (*mat*) tetraedar, trostrana piramida, tijelo omeđeno s četiri jednostranična trokuta
tetragoni|o (*bot*) tetragonija (*Tetragonia*) iz por. ču-pavica; **novzelandia** ~**o** novozelandski špinat (*T. tetragonioides*) povrtna biljka
tetragram|o (*bibl*) tetragram, četveroslovlje, četve-rosovljna oznaka 'JHVH' za pojam Jahveh (*Bog*)
tetradklin|o (*bot*) mediteranski blistavac (*Tetraclinis articulata*) iz por. čempresa; crvenosmede drvo služi u proizvodnji pokućstva, a smola za dobiva-nje firmisa
tetrakord|o (*glazb*) tetrakord, niz od četiri tona unutar intervala kvarte
tetralen|o (*kem*) tetralin, tetrahidronaftalin; otapalo za masti, vosak, kaučuk
tetralogij|o (*knjiž*, *kaz*) tetralogija, četiri književna djela žanrovski povezana u cjelinu
tetraon|o (*orn*) tetrijeb (*Tetrao urogallus*) šumska ptica iz reda kokošaka; ~**edoj** porodica tetrijeba (*Tetraonidae*)
tetrark|o (*pov*) tetrarh, onaj koji u većoj državi vlada četvrtinom teritorija ili onaj koji je jedan od četvorice vladara; ~**ejo** teritorij kojim vlada tetrarh; ~**io** tetrarhija, sustav vladavine četvorice
tetrasil|a (*grad*, *pov*) tetrastilski, koji ima četiri stu-pa na pročelju
tetрил|o (*kem*) tetril, vrsta eksploziva
tetrod|o (*fiz*) tetroda, elektronska cijev s četiri elek-trode
teüg|o (*pom*, *brod*) vrsta djelomične palube iznad gornje palube na pramcu = ANTAUA KASTELO
teükri|o (*bot*) dubačac (*Teucrium*) iz por. usnača; služi u medicini; **ordinara** ~**o** obični dubačac, dupčac (*T. chamaeris*)
teürgi|o* teurgija, zaklinjanje duhova, vrsta magije
Teüton|o (*pov*) Teuton, pripadnik starogermenskog plemena; ~**a** teutonski
teveti|o* (*bot*) žuti oleander (*Thevetia peruviana*), otrovni grm iz. por. zimzelena
tez|o teza 1. postavka, tvrdnja; stav koji treba do-kazati, obraniti; 2. ključna sažeta mjesta u nekom izlaganju ili raspravi; 3. (*log*) polazni stupanj dija-lektičke trijade, pozitivna logička postavka; 4. dizertacija, znanstveni rad za stjecanje doktorskog stupnja; 5. (*ling*, *knjiž*) nenaglašeni dia sloga, me-tričke stope ili akcentske cjeline (*arza* i *teza*)
Tezej|o (*mit*) Tezej, atenski kralj, sin kralja Egeja, su-dionik u pohodu argonauta; ubio Prokrusta i Mi-notaura
tij|o (*gram*) to, ta; pokazna zamjenica; ~**o** **či**, **či** ~**o** ova, ova, ovo; ~**a** takav; **či** ~**a** ovakav; ~**afo** takva stvar; ~**a** ~**a** kakav -takav
tial (*gram*) zato; uzročni prilog; ~ **čar**, ~ **ke** zato što

tial|o (*kem*) tial, organska tvar analogna aldehidu u kojoj sumpor zamjenjuje kisik
tiam (*gram*) tada; vremenski prilog; ~**a** tadašnji; ~**ulo** onovremenik, čovjek onog vremena
tiamin|o (*kem*, *fiziol*) tiamin, vitamin B₁ = ANEÜRINO
tjar|o tijara 1. (*pov*) kapa starih perzijskih i asirskih careva kao dio vladarske odore; 2. (*kat*) trostru-ka papinska kruna kao znak papinske vlasti, koju papa nosi prigodom neliturgijskih svečanosti
tiarel|o* (*bot*) pjenica (*Tiarella*) iz por. kamenika
tiazol|o (*kem*) tijazol, heterociklička molekula
Tibet|o (*geog*) Tibet, autonomna pokrajina u sastavu Kine; ~**ano** Tibetanac
tibi|o 1. (*anat*) goljenica, golijen, goljenična kost, cjevanica; prednja debela kost potkoljenice; 2. (*glazb*) tibia A. (*pov*) prvobitno koštana svirala; B. puhački instrument s dvostrukim jezičkom, ekvi-valent grčkom aulusu; C. kod orgulja jedan od registara iz skupine flauta; ~**karno** (*anat*) mišica lista = SURO
tie (*gram*) tu, tamo, ondje; prilog mjesta; ~**a** tamoš-nji; ~**ulo** osoba iz toga mjesta; **či** ~ ovdje; **či** ~**a** ova-dajšnji; ~ **kaj** **či** ~ tu i tamo
tjel (*gram*) tako; prilog načina; ~**a** takav (naglašeni oblik); ~**e** tako (naglašeni oblik); **či** ~ ovako
tjes (*gram*) njegov, njezin; od ovoga, od onoga, od toga; posvojna zamjenica
tif|o (*med*) tifus, teška crijevna zarazna bolest uzro-kovana mikroorganizmom salmonelom, koja se javlja s visokom temperaturom i općim poreme-ćajem zdravstvenog stanja; ~**oida** koji je poput tifusa, pun tifusnih klica; ~**ulo** tifusar; **para**~**o** paratifus
tife|o (*bot*) rogoz (*Typha*) iz por. rogoza; **largfolia** ~**o** širokolisni rogoz (*T. latifolia*), raste u plitkim vodama jezera i močvara
tiflit|o (*med*) tiflitis, upala slijepog crijeva
tifoid|o* (*bot*) blještac (*Typhoides arundinacea*), biljka iz por. trava
tifon|o = TAJFUNO
tig|o (*bot*) 1. A. stabljika, izdanak; B. dio tijela briofita; **limbeca** ~**o** = KLADODIO; ~**eto** stapka, petelj-ka; **sen**~**a** koji nema stabljiku; **sen**~**igi** ukloniti stabljiku; **flor**~**(et)** stapka = PEDUNKLO; **foli**~**(et)** peteljka = PETIOLO; **germo**~**o** os izdanka klice; **subtera** ~**o** podzemna stabljika, korijen biljke; **volvo**~**o** stabljika povijuše, povitljiva stabljika
tigl|o (*teh*) tigl, kalup, forma, model, oblik u koji se ulijevaju taljene kovine da bi dobile željeni izgled kad očvrsnu = FANDVAZO, KRISOLO
tigr|o (*zoo*) tigar (*Panthera tigris*, *Felis tigris*), krvo-ločna zvijer iz por. mačaka; ~**ino** tigrica; ~**ostria** tigrast, prugast kao tigar
tik|o* (*med*) tik, živčani poremećaj koji se očituje ponavljanim nehotičnim grčevitim trzajima miši-ća
tik|o² (*teks*) tik, inlet, gradl, gusta trajna pamučna tkanina za navlake, jastuke, madrace
tika|o* tika, crvena pjega na čelu Indijaca
tikl|i (*tr*) škakljati, golicati, dražiti, nadraživati; ~**a** nadraživ, golicav, koji škaklja; ~**ado** škakljanje, go-licanje, nadraživanje; ~**igema** škakljiv
tiksotrop|a (*fiz*) tiksotropan; ~**eco** tiksotropija, svojstvo nekih koloidnih otopina da mirovanjem

koaguliraju i prelaze u gel, gustu želatinoznu masu, da bi miješanjem ponovo postale tekuće (boje, ljepilo)

tiktak|o tik-tak, otkucaj ure; ~i (*ntr*) otkucavati

til|o¹ trlica, drvena naprava za odvajanje trljanjem preostalog pozdera od vlakna lana i konoplje nakon tučenja u stupi; ~i (*tr*) trliti, mlatiti trlicom

til|o^{2*} (*ent*) šarac (*Tillus elegantus*), kukac tvrdokrilac

tilandsija|o (*bot*) tilandsija (*Tillandsia*) iz por. ananasovki, mnoge su epifiti; **usneoida** ~o lišajasta tilandsija (*T. usneoides*), često raste na telegrafskim žicama

tilbur|o (*pov*) tilbur, lagana kočija na dva kotača

tild|o (*tipogr*) tilda (~), znak iznad španjolskog n i portugalskih samoglasnika kod nozalizacije

tili|o (*bot*) lipa (*Tilia*) iz por. lipa; **grandfolia** ~o bijela lipa, velelisna lipa (*T. grandfolia*); **argenta** ~o srebrnasta lipa (*T. tomentosa*, *sin. T. argentea*)

tilit|o (*min*) tilit, razdrobljena kamena naslaga koju ledenjaci nose i talože

tim|i (*tr*) bojati se, plašiti se, strašiti se, strahovati; **ne** ~i ne bojati se, ne strašiti se, ne strahovati;

~o 1. strah, bojazan, prestrašenost, zabrinutost; 2. zazor, respekt; ~**ado** strahovanje, bojanje; ~**egi** jako se bojati, užasavati se; ~**ego** veliki strah, panika; ~**ema** plašljiv, strašljiv, bojažljiv; ~**em(ec)o** plašljivost, strašljivost, bojažljivost; ~**eto** nemir, uznemirenost; ~**ig(ad)i** plašiti, uplašiti, prestrašiti, zastrašiti nekoga; ~**iği** uplašiti se, prestrašiti se; ~**inda** strahovit, koji zadaje strah; ~**(em)ulo** plašljivac, strašljivac; **antaü~i** unaprijed se bojati, predosjećati strah; **ek~i** uplašiti se, pobožati se; **for~igi** plašenjem otjerati; **mal~a** neustrašiv, hrabar; **ne~igebla** neuplašiv, neprestrašiv; **sen~a** koji nema straha, koji se ne boji; **tromal~a** smio, odvažan, neustrašiv = TEMERARA; **birdo~igilo** strašilo za ptice; **dio~a** bogobojazan, skrušen, pobožan; **dio~o** bogobojaznost, skrušenost; **kulis~o** trema, strah pred najzupom

timal|o (*iht*) lipanj (*Thymallus*), slatkovodna riba iz por. lososa

timbal|o 1. (*glazb*) bubanj, talambas, glazbalo iz skupine udaraljki u obliku šupljeg valjka, zatvoreno napetim kožama o koje se udara rukom, batom ili štapićem; 2. (*kul*) jelo nadjeveno u bubnjiću od tijesta; ~**isto** bubnjar

timele|o (*bot*) vrebina (*Thymelaea*) iz por. vrebinki

timijan|o (*bot*) majčina dušica, timijan, popovac (*Thymus*) iz por. usnača; **ordinara** ~o timijan, prava majčina dušica (*T. vulgaris*); ~**olo** (*kem*) timol, bezbojni kristalni spoj, sastavni dio eteričnog ulja majčine dušice

timid|a plašljiv, bojažljiv, strašljiv, stidljiv; **mal~a** neustrašiv, odvažan

timin|o (*kem*) pirimidinska baza, normalno dolazi u molekulama dezoksiribonukleinske kiseline

timol|o (*kem*) = TIMIANOLO

timon|o 1. rudo, drvena poluga na prednjem dijelu kola i saonica, uglavljena u kolni sustav za upravljanje vožnjom, za koju se upreže zaprežna stoka; 2. (*pom, brod*) kormilo, krmilo, timun; poluga uglavljena pri vrhu kormila; **duobla** ~o, ~**oparo** dvostruko rudo

timpan|o timpan 1. (*pov, građ*) trokutasti zabat antičkog grčkog hrama na njegovu pročelju i začelju;

2. (*građ*) udubina u polukrugu nad prozorima; 3. (*anat*) šupljina srednjeg uha; 4. (*glazb*) timpani, orkestralno glazbalo iz skupine udaraljki = TIMBALO;

5. (*teh*) hidraulični kotač koji namatanjem bunarskog lanca crpi i izbacuje vodu; ~**a** timpanalan;

~**ismo** timpanizam, proširenje grudnog koša ili trbuha nakupinom zraka; ~**ito** (*med*) timpanitis,

upala srednjeg uha; ~**osto** kost ušnog bubnjića;

~**alo** timpanal, dio sljepoočnice u kojoj je bubnjić

timpanon|o = ZIMBALONO

timus|o (*anat*) timus, žlijezda s unutrašnjim izlučivanjem smještena u gornjem dijelu prsne šupljine

tin|o kaca, čabar, badanj; velika valjkasta drvena posuda u obliku polubačve; *usp.* **barelo, trogo**; ~**eto** čabrica, kablíč, vrsta drvenog vjedra; ~**isto** kačar

tinam|o (*orn*) tinamu (*Tinamus*), vrsta južnoameričke divlje kokoši; ~**oformaj** red primitivnih američkih ptica (*Tinamiformes*)

tindr|o guba, trud; spužvasta zapaljiva tvar gljiva rupičarki

tine|o (*ent*) moljac (*Tinea*), sitni leptir iz por. moljaca; ~**edoj** porodica moljaca (*Tineidae*) = MOTEJOJ

tinij|o (*med*) tinea, favus, parazitska dermatozna na koži glave

tink|o (*iht*) linj, linjak, tenka (*Tinca tinca*), jestiva riječna riba iz por. bjelica

tinktur|o (*farm*) tinktura, biljni ekstrakt koji služi kao lijek ili kozmetičko sredstvo; ~**a** tinkturni; ~**i** (*tr*) tinkturirati, obojiti tinkturom; ~**ado** tinkturiranje; ~**ejo** bojadisaonica, bojaonica, farbaona, tangarija; ~**isto** bojadisar, bojitelj

tinn|o = TINUSO

tint|i (*ntr*) zveckati, zveketati, zvečati, zvonckati, zvoniti; ~**a** zveketav; ~**(ad)o** zveket, zveka, zvečanje; ~**igi** zvecnuti, zazveckati; ~**iloj** mala zvonca, praporci; **ek~i** zazvecnuti, zazvečati, zazveckati;

krak~i škripiti, škripati

tin-tin-tin tin-tin; onomatopeja zvonjenja

tinunkol|o (*orn*) ptica pustolovka (*Tinunculus*) = TURFALKO

tinus|o (*iht*) tuna, tunj (*Thunnus*), velika morska riba koštunjača iz por. tunjeva, **ruğa** ~o, **obeza** ~o crvena tuna (*T. thynnus*) s crvenim mesom;

blanka ~o bijela tuna (*T. alalunga*) s bijelim mesom; ~**año** (*kul*) tunina, tunjevina, meso tune; ~**edoj** porodica tuna (*Thynnidae*); ~**reto** tunolovka, ribarska mreža za lov na tune

tiol|o tio-; kao prvi dio složenice kod naziva tvari znači sumpor

tiofen|o (*kem*) tiofen, peteročlani heterociklički spoj u kojem je heteroatom sumpor

tiol|o (*kem*) tiol, alkohol u kojemu je kisik zamijenjen sumporom

tiom (*gram*) toliko, onoliko; količinski prilog; ~**a** toliki, tolika; ~**e** tako mnogo, toliko (naglašeni oblik); **či~** ovoliko

tion|o (*kem*) tion, organska tvar analogna ketonu u kojoj sumpor zamjenjuje kisik

tionil|o (*kem*) tionil, tio-spoj koji se odvodi od analognih spojeva kisika zamjenom kisika sumporom

tip|o tip 1. obrazac, uzorak, model, osnovni oblik koji je zajednički nekoj skupini predmeta i pojava

po kojem se razlikuju od drugih; 2. (*biol*) izraziti predstavnik određene vrste ili sloja ljudi; 3. (*biol*) podvrsta u svrstavanju organizama, živih bića; 4. (*pren, pejor*) prepredenjak, sumnjiv čovjek; ~**a** tipičan ~**aro** (*tisk, inf*) tipovi slova i znakovlja; ~**igi** predstavljati određeni tip; ~**fandisto** ljevač tiskarskih tipova; ~**ografo** tipograf; ~**ografio** tipografija 1. tiskarstvo, tehnika tiskanja tekstova pomoću pomičnih slova; 2. poduzeće u kojem se tiskaju knjige, časopisi, novine itd; ~**ometro** (*tisk*) tipometar, slovomjer; ravnalo sa skalom za mjerenje sloga; ~**ologio** tipologija, određivanje karakterističnih osobina u nekoj cjelini činjenica, predmeta i sl. s namjerom da se odrede različiti tipovi i objasne odnosi među njima; **laū~a** tipiziran, normiran; **pra~o** pratip; **galvano~o, normo~o, pres~o, sero~o**

tiptologi|o tiptologija, razgovor između zatvorenika ugovorenim znakovima kucanjem po zidu

tipuan|o (*bot*) tipuana (*Tipuana tipu*) iz por. leptirnjača, uzgaja se radi mirisnog ružičastog drva

tipul|o (*ent*) komar (*Tipula*), vrsta komarca koji ne siše krv

tir|i (*tr*) vući, povlačiti, potezati, tegliti; **sin ~i** vući se, pomicati se, teško hodati; ~**o** pomak, pomicaj, pokret; ~**a** vučni, pokretni; ~**ado** vuča, potezanje, povlačenje, tegljenje; ~**egi** vući svom snagom; ~**igi** 1. vući se, povlačiti se; 2. pružati se, prostirati se; ~**ilo** sredstvo za vuču, za potezanje; **al~i** privući; **al~o** privlačenje, privlačnost; **de~i** istrgnuti, otrgnuti, odući; **dis~i** razvući, istegnuti, protegnuti, odužiti; **ek~i** povući, potegnuti; **el~i** izvući; **el~o** izvod, izvadak; **el~ado** izvlačenje; **el~afo** izvadak, izvod, odlomak; **el~ilo** vadilica, vadijljka, vadičep; sredstvo za izvlačenje; **en~i** uvući, ugarati; **for~i** ukloniti povlačenjem; **for~igi** povući se, ukloniti se; **kun~i** sklopiti, stisnuti; **kun~igi** skupiti se, stisnuti se; **re~i** povući, vratiti natrag; **re~igi** povući se; **re~igo** povlačenje; **supren~i** povući prema gore; **sur~i** navući; **tra~i** provući; **trans~i** prebaciti; **arê~o** (*glazb*) potez gudalom po žičanom glazbalu; **bros~o** jedan potez četkom; **kontel~o** (*fin*) izvadak iz računa; **kork~ilo** vadičep; **kovro~i** vukući pokriti, navući pokrivač; **lač~ilo** = TREDILO; **penik~o** jedan potez kistom; **sangel~i** (*med*) izvaditi krv

tirad|o tirada 1. dug govor, govorancija; 2. (*kaz*) vrlo dugačka, beskonačna replika

tiraljor|o (*voj*) tiraljer, strijelac, puškar, vojnik koji neposredno cilja i puca iz oružja

tiran|o tiranin 1. (*pov*) u staroj Grčkoj gospodar, vladar, vladalac, zapovjednik, kralj, knez; 2. silnik, vladar koji vlada samovoljno i nasilnički; 3. mučitelj, krvolok, okrutan čovjek prema svima koji su mu na neki način podvrgnuti; ~**a** tiranski, silnički; ~**i** (*tr*) tiranizirati; ~**eco** nasilje, okrutnost, ugnjetavanje, zlostavljanje; ~**io** tiranija

tiranosaūr|o (*pal*) tiranosaur, rod izumrlih dinosaura mesoždera iz gornje krede, Sjeverne Amerike i istočne Azije

tiratron|o (*el, teh*) tiratron, elektronka s užarenom katodom, ispunjena plemenitim plinom niskoga tlaka; služi kao prekidač jakih struja i ispravljačka naprava za regulaciju napona; *usp.* **tiristoro**

tiraviro (*pom, brod*) vrsta dvostrukog konopa za dizanje i spuštanje namatanjem; ~**i** (*tr*) pokretati taj konop

tire|o (*anat*) = TIREOIDO (u složenicama); ~**otomio** tireotomija, kirurški zahvat na štitnjači, operativno uklanjanje štitnjače

tireoid|o (*anat*) štitnjača, štitna žlijezda, tireoideja, žlijezda s unutrašnjim izlučivanjem; *usp.* **tiroido**

tirimn|o* (*bot*) badelj, badeljka (*Tyrinnus leucographus*) iz por. glavočika

tiristron|o (*el, teh*) otpornik, tiristor, poluvodički četveroslojni električki sklop s dvije, tri ili četiri elektrode; radi analogno tiratronu, ali je brži i manji

tiro|o (*anat*) = TIROIDO (u složenicama)

tiroid|o (*anat*) tiroida, štitnjača, vratna žila s unutrašnjim lučenjem; ~**ito** (*med*) upala štitnjače; ~**ektomio** operativno odstranjenje štitnjače; **para~o** (*anat*) paratireoideja, dva para malih žlijezda s unutrašnjim lučenjem; nalazi se na vratu iza štitnjače

tiroksin|o (*fiziol*) tiroksin, hormon žlijezde štitnjače, sadržava atome joda, regulira oksidacijske procese u metabolizmu

tirozin|o (*kem*) tirozin, fenolna aminokiselina, sastavni dio mnogih bjelancevina

tirs|o tirs 1. (*mit*) štap obavljen bršljanom, znak starogrčkog boga Dioniza; 2. (*bot*) kitica, kita, sastavljen račvasti cvat piramidalna oblika (npr. jorgovan)

tišri|o* (*hebr*) tišri, prvi mjesec židovske godine

titan|o (*kem*) titan, titanij 1. kemijski element, simb. Ti; 2. srebrnasto-siva, lagana i čvrsta antikorozivna kovina visokog tališta

Titan|o Titan 1. (*mit*) naziv starogrčkih divova koji su se borili protiv Zeusa; 2. (*pren*) div, gorostas; ~**a** titanski, divovski

Titania (*mit*) Titanija, vilinska kraljica, žena Oberonova

titanit|o* titanit 1. (*min*) vrsta minerala, prirodni spoj titana; 2. vrsta jakog eksploziva

titi|o (*zoo*) titi, zajednički naziv za razne rodove i vrste malih američkih majmuna

titol|o naslov, naziv 1. naziv nekog teksta ili djela; 2. titula, oznaka stručnog ili društvenog položaja; 3. adresa, ime s punim podacima fizičke ili pravne osobe; ~**a** naslovni; ~**i** (*tr*) nasloviti, osloviti, titulirati; ~**aro** sve titule neke osobe; ~**ulo** nosilac neke titule; **sub~o** podnaslov

titular|a titularan, počasni, nominalan; koji ima samo titulu, a ne obavlja dužnosti

titr|o titar 1. (*kem*) koncentracija neke tvari u otopini određena titracijom; 2. finoća vlakna izražena dužinskom masom; 3. stupanj finoće zlatnog ili srebrnog novca; ~**i** (*tr*) titrirati, odrediti titar ~**ado** titracija

tiu (*gram*) taj, ta, to, onaj, ona, ono; pokazna zamjenica; **či~** ovaj, ova, ovo

tizan|o uvarak, dekokt, čaj od ljekovitog bilja

tizanopter|oj (*ent*) tizanopteri (*Thysanoptera*), kukci sa sisaljka i četiri jednaka mala krila

tlasp|o (*bot*) častika (*Thlaspi*) iz por. krstašica; **kampa ~o** poljska častika (*T. arvense*)

tmez|o (*gram*) tmeza 1. u najširem značenju rastavljanje prijedloga od riječi s kojom je sastavljen; 2.

interpolacija neke riječi između dijelova složenice ili pojedinih riječi; 3. (*knjiž*) pjesnička figura, posebno u razlomljenim stihovima

TNT (*kem*) TNT = kratica za trinitrotoluol

toast|o (*kul*) tost, prepečenac, prepečena kriška kruha

tobogan|o tobogan 1. naprava sa strmim žlijebom za klizanje na dječjim zabavištima i kupalištima; 2. plitke indijske saonice; 3. sportske saonice; 4. analogna naprava za manipulaciju paketima između katova

tof|o 1. (*min*) tuf, pršina, vrsta pješćane stijene; 2. sedra, bigar, travertin, vapnenački sediment; 3. (*med*) kamenac od natrijeva urata koji se naslaže oko zglobova kod podagre (uloga, gihta)

tofe|o (*kul*) mliječne karamele, mliječni bomboni

tog|o (*pov*) toga, duga gornja haljina koju su nosili punoljetni muškarci u starom Rimu

Togol|o, Togoland|o (*geog*) Togo, država u zapadnoj Africi na obali Gvinejskog zaljeva; **~ano** (*etn*) Togoanac

tohu|o* (*kul*) tohu, sojina mast u kockama, jedno od glavnih jela u Kini i Japanu

tohuva|o (*hebr*) tohuva, kaos, zbrka, nered; biblijska oznaka stanja bez reda prije stvaranja svijeta

tohar|o (*ling*) toharski jezik, grana indoeuropske porodice dva jezika koji su se govorili u Kineskom Turkestanu između 5. i 10. st.

tokaj|o tokaj 1. (*agr*) vrsta vinove loze iz okolice Tokaja u Mađarskoj; 2. tokajac, vino od te loze

tokat|o (*glazb*) tokata, kraća skladba za klavir, orgulje ili drugo klasično glazbalo s tipkama, najčešće u brzom tempu

tokel|o (*med*) tokela, tropska kožna bolest

tokoferol|o (*biol, kem*) tokoferol, antisterilitetna tvar, blijedožuta uljasta tekućina koja se nalazi u klicama pšenice, povrću i mlijeku; vitamin E

tokologija|o* (*med*) tokologija, znanost o porodiljstvu

tokonom|o japanska ukrasna niša u gostinjskoj sobi

toks|o (*biol*) toksin, otrov, znanstveni naziv za sve otrovne tvari; **~a** toksičan, otrovan; **~i** (*tr*) trovati; **~ado** trovanje; **~eco** toksičnost, otrovnost; **~igi** otrovati se; **~igemulo** narkoman; **~olog** toksikolog; **~ologija** toksikologija; znanost o toksinima; **~omanio** toksikomanija, ovisnost o opojnim drogama; **sen~igi** (iz)liječiti od toksičnosti

toksin|o (*med, biol, kem*) toksin, otrovna tvar koju najčešće proizvode mikroorganizmi, ali i neke životinje i biljke; **anti~o, kontra~o** antitoksin, protuotrov

tol|o platno 1. (*teks*) tkanina od lana, pamuka ili konoplje; 2. (*lik*) posebno pripremljeno platno za slikanje uljenim bojama; **~a** platnen; **~afo** rublje, šivani predmeti od platna; **~ajbutiko** prodavaonica rublja i tekstilnih proizvoda; **sur~igi** staviti na platno; **drat~o** tkanje od žice; **fon~o** (*kaz*) kulisa; **gum~o** gumirano platno; **lak~o, vaks~o** voštano platno za cerade; **pak~o** sirova juta, platno za pakiranje; **vel~o** jedrenina, platno od prirodnih vlakana od kojih se izrađuju jedra

toler|o (*tr*) tolerirati, podnašati, trpjeti, dopuštati; **~o** toleriranje, podnašanje, dopuštanje; **~ebla** podnošljiv; **~eco** podnosivost, dopustivost; **~ema**

tolerantan, snošljiv, trpeljiv, pomirljiv; **~emo** tolerancija, podnošljivost, trpeljivost; **ne~ebla** nepodnošljiv; **ne~ema** netolerantan, netrpeljiv, nepomirljiv

tolu|o, tolu|o balzamo (*farm*) tolu-balzam, polukruta smola od južnoameričkog drveta *Myroxylon toluifera*; rabi se u kozmetici; **~eno** (*kem*) toluen, metilbenzen, bezbojna zapaljiva tekućina ugodna mirisa dobivena iz katrana kamenog ugljena; služi kao otapalo i u organskim sintezama; **~idino** (*kem*) toluidin, aminotoluen, homolog benzena; **~olo** (*kem*) toluol, toluen; **trinitro~eno** (*kem*) trinitrotoluol, trotil, TNT, vrlo jak brzantni eksploziv

~tom| -tom; kao međunarodni sufix označuje ono što se odnosi na rez, odrezak, rezanje, odsjek; **~io** -tomija, rezanje, sječenje, odstranjivanje, operacija; **~izi** -tomizirati, operirati pacijenta odrezivanjem

tomahok|o tomahok 1. (*pov*) bojna sjekira sjevernoameričkih indijanaca; katkad na strani suprotnoj od oštrice oblikovana kao lula, koju se pušilo kroz probušeni držak; lula mira; 2. (*vof*) model dalekometnog projektila; **enterigi la ~on** zakopati sjekiru, sklopiti mir

toman|o (*novč, pov*) toman, perzijski zlatnik

tomat|o (*bot*) rajčica, pomidor, paradajz (*Lycopersicon esculentum*), biljka iz por. pomoćnica = MANGĖBLA LIKOPERSIKO; 2. jestiv jarkocrveni plod te biljke

tomb|o grob 1. jama u koju se polažu posmrtni ostaci pokojnika; 2. humak s imenom i podacima pokojnika; **~a** grobni; **~ejo** groblje, grobište; **~isto** grobar, ukopnik; **~okuši** počivati u grobu; **~oloko** grobište; **~oskribo** nadgrobni natpis; **~oštoto** nadgrobni kamen, ploča; **el~igi** iskopati iz groba, ekshumirati; **en~igi** ukopati, pokopati, sahraniti; **en~igo** pokop, sahrana; **sen~a** koji nema groba; **trans~a** zagrobni; **amas~ejo** zajednička grobnica, zajedničko groblje

tombak|o (*kem*) tombak, zlatnožuta legura bakra i cinka

tombol|o tombola, igra na sreću u kojoj zgoditke dobivaju listići koji se brojevima podudaraju s izvučenima

tomizam|o tomizam, učenje Tome Akvinskoga

tomografi|o (*med*) tomografija, dubinsko snimanje; slojevno rendgensko snimanje pojedinih dijelova tijela

ton|o ton 1. (*fiz*) zvuk koji nastaje pravilnim titranjem elastičnog tijela i u kojem se razlikuju visina, jačina, boja i trajanje; 2. (*glazb*) karakteristična kvaliteta i boja nekog glazbala ili ljudskog glasa; 3. (*lik*) svojstvo i nijansa boje; 4. način govora ili obraćanja, ophođenja u društvu; **~igi** tonirati, davati ton govoru, boji; **~alto** visina tona; **duon~o** poluton, poluzvuk; **krom~o** paglas, sporedni glas u akustici = HARMONO; **mis~o** pogrešan ton, zvuk; **sen~a** bez potrebne nijanse; **unu~a** jednoličan, jednolik, jednozvučan, jednobojan, monoton; **bon~a** pristojan; **bon~o** lijepo ponašanje, bonton, ukupnost pravila o dobru ponašanju u društvu

tonal|o (*glazb*) tonalitet, ukupnost svih značajki koje povezuju tonove neke skladbe ili njezina di-

jela oko središta tonaliteta; ~a toničan, tonski, tonalni; zvučan, glasan; ~eco tonalnost

tond|j (*tr*) strići, šišati, rezati; ~ado šišanje, rezanje, striženje, striža; ~ilo škare, škarice, nožice, makaze; ~isto 1. šišač, brijač, frizer; 2. šišač ovaca; ~mašino 1. aparat za šišanje kose ili vune; 2. travokosilica; **čirkaū~i** odrezati rubove; **de~i** odstrići odrezati, ošišati, pošišati; **el~i** izrezati; **el~afo** izrezak, odrezak; **for~i** odrezati, ukloniti rezanje; **pri~i** podrezati, potkresati, poštucati, skratiti

tondr|i (*ntr*) grmjeti 1. zvučati prodornim zvukom koji stvara munja gromom; 2. tutnjiti, zvučati zvukom sličnim gromu; ~o grom, prasak električnog pražnjenja među oblacima ili oblaka sa zemljom uz pojavu munje; 3. (*pren*) veliko iznenađenje ili zaprepaštenje; ~a gromak, gromovit, gromovan, gromoglasan, zvučan, sonorani, glasan; ~ado grmljavina, grmljenje; tutnjava, buka, topot; ~ulo gromovnik; **ek~i** zagrmjeti; **fulmo~o** nevjeme praćeno grmljavinom

tonel|o (*pom*) tona, mjera nosivosti broda i brodskeg prostora; ~aro tonaža, istisnina, zapremnina, kapacitet unutrašnjosti broda; **kruda ~aro, neta ~aro**

tonem|o (*ling*) tonem, jedinica visine zvuka

toni|o (*fiziol*) tonus, trajno stanje određene napetosti tkiva, osobito mišićja pod utjecajem živčevlja; **hiper~o, hipo~o, sam~a, sen~o**

tonik|o¹ (*glazb*) tonika, prvi stupanj ljestvice po kojem ona dobiva ime

tonik|o² (*med, farm*) tonik, lijek za jačanje i okrepu

tonk|o (*bot*) mirisna dipterika (*Dipterix odorata*) iz por. leptirnjača = ODORA DIPTERIKO; ~a **fabo** sjemenka mirisne dipterike bogata kumarinom

tonoliz|o* (*fiziol*) tonoliza, raspadanje ćelija

tonsil|o (*anat*) tonzila, krajnik, mandula; parni limfni organ u čovjeka i mesoždera, smješten između nepčanih lukova, okrenut prema usnoj šupljini, koji štiti organizam od infekcija; ~ito tonzilitis, upala krajnika; ~ektomio tonzilektomija, operativno odstranjenje krajnika

tonsur|o tonzura, postrig 1. (*bibl*) obrijana kosa na tjemenu kao znak žalosti, korote; 2. (*kat*) ošišani krug na tjemenu, uveden za sve redovnike oko 400. godine, ukinut 1972.; 3. tako izbrijana kosa na tjemenu; ~i (*tr*) tonzurirati, postrići, napraviti tonzuru

tontin|o* tontina 1. obveznica za posuđeni novac; 2. vrsta životne rente

tonus|o = TONIO

top|o (*pom, brod*) koš, ograđena mala platforma uz jarbol

topaz|o (*min*) topaz, dragi kamen, bezbojan ili žute boje, aluminijev fluorosilikat; **orienta ~o** istočni topaz, žuti korund

topi|o* nepalska kapa

topik|o topika 1. (*ling*) znanost o redu riječi u rečenicima; 2. (*fil, pov*) u antičkoj filozofiji dio dijalektike, učenje o argumentima za dokazivanje

topinambur|o (*bot*) čičoka, topinambur (*Helianthus tuberosus*), hranjivi gomolji služe za hranu = TUBERA HELIANTO, TERPIRO

topograf|o (*geog*) topograf; ~io topografija, mjestopis, geografska disciplina koja se bavi prouča-

vanjem, mjerenjem i snimanjem površine Zemlje i prikazivanjem na planovima i kartama; ~i (*tr*) topografirati, mjeriti i snimati pojedina područja u svrhu njihova prikazivanja na planovima i kartama; ~ia topografski

topologij|o topologija 1. (*mat*) proučavanje položaja i poretka geometrijskih likova u prostoru; 2. grana znanosti koja proučava i pokazuje mjesta gdje se neka pojava najčešće i najbolje očituje

toponim|o (*geog, ling*) toponim, topik, vlastito ime naselja i geografskog pojma; ~io toponimija, znanost koja se bavi proučavanjem toponima

topor|o (*teh*) tesla, sjekira sa zavintom ostricom, kojom se siječe sloj po sloj drveta i tako obrađuje

tor|o torus 1. (*mat*) prsten, tijelo koje nastaje kada kružnica rotira oko osi izvan nje; 2. (*grad*) konveksni element baze stupa ili pilastera; 3. (*bot*) A. pločasto zadebljanje ograđenih žažica u stjenkama traheida kod četinjača; B. središnje zadebljanje u pregradi spora nekih gljiva

Tor|o (*mit*) Tor, skandinavski bog rata, sin Odinov

Tora|o (*hebr*) Tora, Petoknjžje, prvih pet biblijskih knjiga koje Židovi pripisuju Mojsiju, a temelj su židovske religije

torak|o toraks 1. (*anat*) grudni koš, prsište; 2. (*ent*) stražnji dio kukca s nogama i krilima; ~a prsni; ~oplastio (*med*) torakoplastika, operativno djelomično odstranjenje rebara, kako bi se pritiskom stjenke grudnog koša izazvao kolaps oboljelog plućnog krila

torč|o 1. baklja, buktinja, zublja, luč, glavnja, goruće crnogorično drvo kojim se osvjetlijavao put; *usp.* **keno**; 2. (*pren*) poticajna sila; 3. svjetlost kao znamen snage i radosti

torđ|i (*tr*) uvinuti, uvijati, zavrtnuti, sukati, upredati, motati; ~a uvinut, svinut, zavrnut; ~(**ad**)o svijanje, uvijanje, sukanje, motanje; ~afo svinuta, zasukana, namotana stvar; ~eco svinutost, uvijenost, usukanost, upredenost; ~ilo usukač, odvijaj, zavijač; ~iđi svijati se, uvijati se, grčiti se, iskriviti se; ~elpremi iscijediti, istisnuti; **dis~i** izvrnuti, iskrenuti, iskriviti, rasukati, razmrdati; **el~i** ocijediti, iscijediti; **for~i** sasvim svinuti; **mal~i** odvrnuti, odvinuti, izravnati; **kun~i** splesti; **artik~o** (*med*) luksacija, iščašenje zgloba; **eben~i, streč~i** nategnuti, istegnuti, izravnati, razvući; **prem~i** = TORDELPREMI

tordili|o* (*bot*) velika orjašica (*Tordylium maximum*), biljka iz por. štitarki

toře|i (*ntr*) boriti se s bikom, sudjelovati u koridi; ~ado korida, borba s bikovima; ~isto toreador, torero, borac s bikovima

toreador|o = TOREISTO

tořent|o (*geog*) 1. brzica, brzac, brza rijeka ili potok; 2. bujica, snažna vrtložna struja vode, nastala poslije jakih i dugotrajnih kiša ili pljuskova; 3. mnoštvo čega što teče, mnoštvo ljudi u pokretu; ~a obrušujući, obrušavajući; ~e obrušavajuće, bujicom; ~i (*ntr*) teći bujicom, slijevati se, obrušavati se, pljuštati; ~eco vrtložnost; **pluv~o** pljusak

tořer|o = TOREADORO

tořf|o (*geol*) treset, najmlađe fosilno gorivo nastalo razlaganjem biljnih organizama u močvarama; ~ejo tresetište

tori|o (*kem*) torij 1. radioaktivni element, simb. Th; 2. bijeli metal; u smjesi s uranom služi kao nuklearno gorivo

torij|o (*grad*) torij, u japanskoj arhitekturi, dveri na ulazu u aleju ili put koji vodi do hrama

toril|o* (*bot*) čekinjavka (*Torilis*), biljka iz por. štitarki

torinok|o torinoko, vrsta visokokvalitetnog japanskog papira za dokumente

torkvil|o* (*orn*) ptica vijoglavka (*Jynx*) = JINGO, KOLTORDULO

tormentil|o (*bot*) petoprsta, srčenjak (*Potentilla erecta*) iz por. ruža

torni|i (*tr*) tokariti, strugati 1. obrađivati drvo ili kovinu tokarilicom; 2. obrađivati glinene predmete strugom; ~**ado** tokarenje, struganje; ~**ilo** strug, tokarilica, tokarski stroj; ~**isto** tokar, strugar; **el~i** istokariti

tornad|o (*met*) tornado, razorni vrtložni vjetar

torniket|o* (*med*) kirurške hvataljke

tornistr|o ranac, naprtnjača, telečak, torba s remenima koja se prti na leđa

toron|o (*kem*) toron, izotop radona, simb. Tn

torped|o¹ (*voj, pom*) torpedo, podvodni upravljivi projektil s vlastitim pogonom, razornim nabojem za potapanje brodova i podmornica te rušenje obalnih objekata; ~**i** (*tr*) torpedirati, ispaliti torpedo, potapati torpedima; ~**šipo** torpiljarka, ratni brod velike pokretljivosti naoružan torpedima; **kontraš~šipo** razarač, destroyer

torped|o² (*iht*) drhtulja, torpedo, trnjača, trnka (*Torpedo ocellata*), riba hrskavičnjača koja električnim udarcima omamljuje plijen ili se brani

torpili|o* = TORPEDO 2

torpor|o (*med*) utrnulost, ukočenost, obamrlost, mrtvilo

tors|o torzo 1. (*anat*) čovječiji trup bez udova; 2. (*lik*) A. kip ili slika ljudskog tijela bez udova; B. okrnjeno umjetničko djelo

tort|o (*kul*) torta, okruga kolač nadjeven kremom; ~**eto** tortica; ~**ujo** metalni oblik za pečenje torte

tortikol|o (*med*) tortikolis, deformacija vrata, kontrakcija vratne muskulature, zbog čega dolazi do torzije vrata s glavom nagnutom na bolesnu stranu

tortil|o (*kul*) tortila, tortilja, tanka pogača od kukuruznog brašna

tortrik|o (*ent*) savijač, hrastov savijač (*Tortrix viridana*), nametnik na hrastovom lišću

tortur|o tortura 1. (*pov*) mučenje fizičko i psihičko da bi se iznudilo priznanje od optuženika; 2. mučenje, mrcvarenje uopće; ~**i** (*tr*) mučiti, podvrgnuti torturi; ~**ejo** mučilište; ~**ilo** sprava za mučenje; ~**isto** mučitelj, zlostavljač

torus|o* (*bot*) torus, cvjetišće, izbočenje, jastuk

toskan|o (*etrn*) Toskanac; (**T**)~**io**, (**T**)~**ujo** (*geog*) Toskana, pokrajina u zapadnoj Italiji

toast|o zdravica, nazdravica, napitnica, kraći govor uz čašu koja se ispija za zdravlje, uspjeh ili nekomu u čast; ~**i** nazdraviti

Tot|o (*mit*) Tot, egipatski bog znanosti prikazan s glavom ibisa

total|a totalan, potpun, sav, ukupan, sveukupan, cjelokupan; ~**e** ukupno, sveukupno; ~**o** total 1. ukupna količina; 2. (*film*) plan kojim se u izrezu kadra

obuhvaća ambijentalna cjelina veća od čovjeka; ~**ismo** totalitarizam, totalni jednopartijski politički sustav; ~**izi** totalizirati

totalitar|a* totalitaran, potpun, sveobuhvatan; koji određuje i nadzire sve strane javnog života ulazeći i u privatni život pojedinca

totalizator|o totalizator 1. zbrajač, stroj za zbrajanje; 2. (*met*) instrument za mjerenje količina oborina; 3. (*sport*) mehaničko brojiilo na utrkama i natjecanjima

totan|o* (*orn*) crvenbedro (*Tringa totanus*) ptica iz por. šljuka = TRINGO

totem|o (*etrn*) totem; životinja, biljka ili prirodna pojava s kojom se pripadnici nekih primitivnih plemena smatraju povezani posebnim odnosom te ga štiju; ~**a** totemski; ~**ismo** totemizam, ukupnost vjerovanja i običaja u vezi s totemima

toufu|o (*kul*) tofu, sojin sir, proizvod od sojina mlijeka sličan siru

tpř! prř! prul; uzvik za zaustavljanje konja ili zaprežne stoke

tra (*gram*) kroz, duž, preko; prijedlog mjesta; ~**e** skroz, od jedne do druge strane; ~**igi** provući; ~**blovo** propuh; ~**bori** provrtati; ~**điboči** prolumpati; ~**flugi** proletjeti; ~**foliumi** prolistati; ~**legi** pročitati; ~**lerni** proučiti; ~**nokti** prenočiti; ~**piki** probosti; ~**rigardi** pregledati, razgledati; ~**serči** pretražiti; ~**streki** precrtati, prekrižiti; ~**vintri** prezimiti

trab|o greda 1. dugačak, u presjeku četvrtast, komad drveta, željeza ili betona, obično vodoravan i poduprt s objiju strana, koji nosi težinu građevine ili težinu nekog njenog dijela; 2. (*sport*) A. vratnica gola; B. gimnastička sprava; ~**ažo**, ~**aro** grede; ~**eto** gredica, letva; **antaš~ažo** skela; **čef~o** nosiva greda; **apog~o** potporna greda; **bar~o** ogradna greda; **latis~o** rešetkasta greda; **profil~o** profilirana greda

trabant|o (*astr*) trabant, satelit, pratilac

trabekl|o (*anat*) gredica, trabekula (npr. u srčanoj pretkljetki)

trace|o (*grad, teh*) trasa, projektiran pravac ceste, željezničke pruge, kanala i sl.; ~**i** (*tr*) trasirati, zacrtati trasu; ~**ado** trasiranje

trad|o (*met*) = ALIZEO

trad|i (*tr*) službeno zaplinijeti, konfiscirati

tradeskanti|o (*bot*) sobni puzavac, tradeskancija (*Tradescantia*) iz por. puzavaca

tradici|o tradicija, predaja 1. usmeno prenošenje događaja od naraštaje do naraštaja; 2. kultura koja prelazi s naraštaja na naraštaj; ~**a** tradicijski, predajni, tradicionalan; ~**e** tradicionalno; ~**i** (*tr*) prenašati, nasljeđivati tradicijom; ~**ismo** tradicionalizam

traduk|i (*tr*) prevesti, prevoditi (s jednog jezika na drugi); ~**o** prijevod; ~**a** prijevodni; ~**ado** prevodenje; ~**ebla** prevodiv; ~**ilo** (*inf*) programski prevoditelj, računalni program koji prevodi naredbe iz programskih jezika visoke razine u strojni kod; ~**into** prevoditelj, prevodilac; čovjek koji je nešto preveo; ~**isto** profesionalni prevoditelj; **mis~i** pogrešno prevesti; ~**rajo** pravo prijevoda

traf|i (*tr*) pogoditi, snači, zadesiti, naići na nekoga, namjeriti se; ~**o** pogodak; ~**a** odgovarajući, pri-

kladan, pogodan, dobar; ~e točno, prikladno, pogodno; ~**eb**la koji se može pogoditi; ~**i**gi biti pogođen; **mal~i**, **mis~i** promašiti; **mal~o**, **mis~o** promašaj; **nemal~eb**la nepromašiv; ~**povo** domašaj, dohvataj, doseg

trafik|o promet 1. kretanje, promicanje vozila, plovidla, letjelica, ljudi u cestovnom, pomorskom ili zračnom prometu; 2. (*ek*) optjecaj, kolanje (novčani promet, promet u trgovini); ~**i** (*ntr*) prometovati, biti u prometu, održavati veze, povezivati; ~**ilo** prometalo, prometno sredstvo; ~**tauga** podesa za promet

trag|o (*anat*) tragus, ispupčenje na prednjem rubu ušne školjke

tragant|o (*farm*) tragant, smolasta tvar od različitih vrsta kozlinca; rabi se za apreturu i ljepila, u farmaciji i slastičarstvu

tragedi|o tragedija 1. (*kaz, knjiž*) dramska vrsta ozbiljnog sadržaja, sa snažnim životnim i moralnim sukobima, koja završava obično smrću glavnog junaka; 2. težak sudbonosan događaj, nesreća, nevolja; ~**a** tragičan, koban; ~**isto** traged, tragičar, glumac koji igra tragične uloge; ~**verkisto** traged, tragičar, pisac tragedija

tragelaf|o (*zoo*) tragelaf (*Tragelaphus*), vrsta afričke antilope

tragikomedi|o (*kaz*) tragikomedijska komada u kojem se isprepleću tragični i komični elementi, a ima sretan završetak

tragol|o (*zoo*) tragulus (*Tragulus*), vrsta malih dvopapara iz jugoistočne Azije

tragopog|o = tragopogono

tragopogon|o (*bot*) kozja brada (*Tragopogon*) iz por. glavočika; **porefolia ~o** lukolista kozja brada (*T. porrifolius*)

trahe|o = trakeo

trahin|o = trakino

trahit|o = trakito

trajektorij|o trajektorija 1. (*mat*) krivulja koju opisuje točka gibanjem u ravnini ili prostoru; 2. (*fiz*) putanja kretanja nekog tijela u prostoru, npr. zrna od otvora cijevi do cilja; 3. (*zrak*) pravac gravitacijskog centra zrakoplova u odnosu na zrak

trajn|o vlak, kompozicija od više željezničkih vagona koje vuče lokomotiva; ~**estro** vlakovođa; **sub~o** metro, gradska podzemna željeznica; **ekspres~o** ekspresni vlak; **pak~o** poštanski vlak; **pasager~o** putnički vlak; **var~o** teretni vlak

trajt|o 1. crta lica, fizionomija; 2. značajka, karakteristična crta

trak|o 1. (*zrak*) zračna pruga, aviolinija; 2. (*želj*) tračnica, pruga; 3. (*el, teh*) kanal na video-traci za registraciju signala magnetofonom ili videoregistratorom; 4. kanal na filmskoj vrpici za snimanje i reprodukciju zvukova; ~**metiisto** obrtnik koji postavlja prugu; **el~i**gi iskočiti iz tračnica; **du~a** dvotračan; **unu~a** jednotračan; ~**laržo** širina kolosjeka = ŠPURO

traktij|o (*želj*) vučna služba, vuča (vagona, vlaka); ~**kapo** vučni vagon motornog vlaka

trake|o 1. (*anat*) traheja, dušnik, dišna cijev u čovjeka i ostalih kralježnjaka s plućima, koja se proteže od grkljana do pluća; 2. (*bot*) traheja, cjevasta tvorba biljke koja služi provođenju vode i u njoj

otopljenih tvari; 3. (*ent*) svaka od mnogobrojnih cjevčica koje tvore dišni sustav u kukaca; ~**ofitoj**, ~**oplantoj** = VASKULPLANTOJ; ~**ito** upala dušnika; ~**uloj** (*zoo*) uzdušnjaci; **pra~uloj** (*zoo*) prauzdušnjaci

trakeli|o (*bot*) grozdasti zvončić, koprivasti zvončić, vratnik (*Campanula trachelium*) iz porodice zvonovke

trakin|o (*iht*) bežmek, nebogled (*Trachinus*), morska riba iz reda tvrdoperki, živi na pješčanom dnu

trakit|o (*min*) trahit, mlado eruptivno kamenje

trakom|o (*med*) trahom, zarazna virusna bolest očiju

trakt|o (*tr*) tretirati 1. raspravljati, obrađivati neku temu; 2. odnositi se, postupati prema nečemu; 3. sistematski obrađivati, istraživati i tumačiti neku temu; 4. (*ten*) obrađivati fizičkim sredstvom; ~**ado** tretiranje, obrada, postupak; ~**ajo** traktat, studija, opširna rasprava o nekom pitanju; **ek~i** početi tretirati; **inter~i** dogovarati se, ugovarati, dogovorno tretirati neko pitanje; **pri~i** tretirati nešto, obrađivati, raspravljati; **daten~ilo** (*inf*) procesor, računski i kontrolni jedinica u kompjuteru koja interpretira i izvodi instrukcije

traktat|o traktat 1. (*prav*) međunarodni ugovor; 2 = TRAKTAJO

traktor|o (*teh*) traktor, motorno vozilo za vuču poljoprivrednih alata, strojeva i vozila; ~**isto** traktorist

traktus|o (*anat*) trakt, sustav tjelesnih organa koji čine cjelinu ili obavljaju zajedničku funkciju

trakur|o* (*iht*) šarun, šnjur, trnobok (*Trachurus trachurus*), morska ribe iz por. bitinica

tram|o (*prom*) tramvajska kola; ~**vojo** gradsko prometno sredstvo na tračnicama na električni pogon; ~**eto** rudarska kolica; ~**isto** tramvaj; ~**vojisto** radnik na tramvaju, tramvajskoj pruzi; ~**kondukisto** vozač tramvaja; **per~i** (*ntr*) 1. voziti se tramvajem; 2. (*tr*) prevažati rudu rudarskim kolicima; **kablo~o** žičara, žičana željeznica = TELEFERO

tramel|o (*rib*) tramata, troslojna mreža s očicama raznih dimenzija

tramontan|o (*met*) tramontana, sjeverac, prohladan i suh sjeverni vjeter

tramp|o 1. tramp, skitnica, vagabund, potepuh, baraba; 2. (*pom, brod, zrak*) tramper, teretni brod slobodne plovidbe ili zrakoplov bez određena voznog reda; ~**i** (*ntr*) 1. skitati se, potucati se; 2. ploviti ili letjeti tramperski

tramp|l|i* (*ntr*) lupati nogama o tlo, tapkati, gaziti, tlačiti

trampolin|o (*sport*) trampolin, odskočna daska, odskočnica, elastična daska s koje se izvode skokovi; = SALTOTABULO

tran|o* tran, riblje ulje

tranc|o trans 1. (*psih*) stanje svijesti slično spavanju, posljedica hipnotiziranja ili uporabe droge; 2. zanos, ushit, ekstaza; ~**i** (*ntr*) biti u transu; **ek~i** pasti u trans

tranc̃|i (*tr*) rezati, sjeći, odvajati od cjeline; ~**o** rez, zarez, urez; ~**a** oštar, rezak, bridak; ~**ado** rezanje, sječenje; ~**ajo** odrezak; ~**ilo** nož; ~**ilaro** garnitura noževa; ~**maniero** kraj, način krojenja; **al~i** skrojiti po kroju; **ambaũ~a** koji ima dvostruku oštri-

cu; **de~i** odrezati odsjeći, otkinuti nožem; **de~ažo** odrezani komad, odrezak; **dis~i** razrezati; **el~i** izrezati; **el~o** izrez; **en~i** urezati; **for~i** odrezati, ukloniti rezanjem; **pri~i** obraditi rezanjem, tesati; **tra~i** prerezati; **hak~ilo** sjekirica; **kontur~i** krojiti po kroju; **pan~(af)o** kriška kruha; **paper~ilo** nož za papir; **vejno~o** (*med*) = FLEBOTOMIO

tranče|o (*voj*) rov, jarak, tranšėja, streljački rov

trankvil|a miran, smiren, spokojan, tih; **~e** mirno, tiho, spokojno; **~o** mir, tišina, spokoj; **~eco** mirnoća, smirenost, spokojnost, spokojstvo; **~igi** umiriti, smiriti; **~igažo** sredstvo za smirenje; **~iği** umiriti se, smiriti se; **mal~a** nemiran, nespokojan; **mal~(ec)o** nemir, nespokoj; **mal~igi** uznemiriti, uzbuditi, poremetiti mir; **mal~iği** uznemiriti se, uzbuditi se; **re~iği** primiriti se, smiriti se

trans (*gram*) preko, onkraj, s one strane; prilog mjesta; **~a** koji je s one, s druge strane; **~e** preko, s one strane (naglašeni oblik); **~o** ona strana, suprotna strana; **~ažo** ono što je s one strane; **~igi** prebaciti prenijeti, predati; **~igilo** predajnik; **~iği** prijeći na drugo mjesto ili u nešto drugo; **~pasi** prijeći, prekoračiti; **~planti** presaditi; **~salti** preskočiti; **~verši** pretočiti, preliti; **~lokiği** preseliti se; **~skribi** prepisati; **~ulo** čovjek koji živi preko, s druge strane; **mal~e** s ove strane = CIS; **ne~igebła** neprenosiv, neustupljiv = NECEDEBLA

transakci|o (*trg*) transakcija, pogodba, sporazum, poslovna operacija kojom se roba, novac ili prava prenose od jednoga subjekta na drugi; krupniji trgovački posao

transcend|a transcendentan, transcendentalan 1. nadnaravan, nadiskustven, neobjašnjiv, neprepoznatljiv, koji nadilazi granicu iskustva; 2. (*mat*) nealgebarski; **~i** (*tr*) transcendirati, prelaziti u spoznavanju u nešto neovisno o spoznajnoj svijesti ili u nadnaravno, neiskustveno

transduktor|o (*el, teh*) senzor, transducer; uređaj koji pretvara neelektrične signale u električne (ili obrnuto), gdje se varijacije u ulaznom signalu proporcionalno prenose u izlazni signal

transept|o (*grad*) transept, poprečni brod u crkvi položen okomito na uzdužne brodove, koji razdvajaju svetište od ostaloga dijela crkve

transfinit|a* beskonačan, bezgraničan, transfinitan

transform|i (*tr*) v. **formi**

transfuz|i (*tr, med*) transfundirati, obaviti transfuziju; **~o** transfuzija, davanje tuđe zdrave krvi, odgovarajuće krvne grupe, ili krvnih derivata bolesniku ili ozljeđeniku

transgres|o (*geol*) transgresija, poplavlivanje kopna morem zbog spuštanja Zemljine kore

transistor|o (*fiz*) tranzistor 1. poluvodički električni element; 2. mali prijenosni radioaparat

transit|o tranzit 1. provoz, prijevoz robe ili putnika iz jedne zemlje u drugu kroz zemlju koja se nalazi između njih; 2. prijevoz tereta od mjesta ukrcajanja do mjesta iskrcavanja bez prekrcavanja na usputnim stanicama; 3. (*med*) prolaz hrane kroz probavni kanal; **~e** tranzitno, u tranzitu; **~i** (*ntr*) prevoziti u tranzitu

transitiv|a (*gram*) tranzitivan, prijelazan; **~igi** učiniti neprelazni glagol prijelaznim; **ne~a** netranzitiv, neprelazan

translaci|o translacija 1. (*mat*) paralelni pomak; 2. (*fiz*) promjena mjesta koje isključuje rotaciju; 3. (*kat*) prijenos relikvija mučenika s jednog mjesta na drugo; prijenos datuma svetkovine jednog sveca; **~a** translacijski; **~i** (*tr*) translirati 1. (*fiz*) učiniti da se neko tijelo pokreće u istom pravcu kao svi njegovi dijelovi; 2. (*prav*) prenijeti neko pravo; **~ažo** (*mat*) rezultat translacije

transmisi|o transmisijsija 1. (*teh*) prijenos sile s glavnog pogonskog stroja na jedan ili više drugih strojeva; 2. (*fiz*) prolaz svjetlosnih zraka odnosno prijenos svjetlosne energije kroz materiju; 3. (*teh*) uređaj za prijenos energije s pomoću vratila i prijenosnika; 4. (*fiziol*) prijenos određenih gena s roditelja na potomstvo; 5. (*inf*) prijenos informacija od pošiljatelja kroz neki medij do primatelja; 6. (*sociol*) prijenos tradicija i običaja s jedne generacije na drugu; **~i** (*tr*) transmitirati, prenijeti, prenašati; 1. (*fiz, teh*) obavljati transmisijsiju; 2. (*med*) prenositi zaraznu bolest od jednog organa na drugi; **~ilo** transmitter, sredstvo ili stroj za transmisijsiju; **inter~ilo** uređaj za usklađivanje transmisijsije

transmit|i (*tr*) = TRANSMISII

transmutaci|i (*tr*) transmutirati, promijeniti, preinačiti, pretvoriti, zamijeniti; **~o** transmutacija 1. promjena, preinaka, pretvorba, preobrazba, preobražaj; 2. (*kem*) promjena iz jednog kemijskog elementa u drugi

transparent|a* transparentan, proziran, providan; **~o** transparent 1. promidžbena ili reklamna slika ili parola izvješena na istaknutom mjestu ili nošena u povorci, prosvedu, svečanom ili političkom skupu i sl; 2. papir s crtama koji se pri pisanju podmeće ispod neiscrtana papira radi ravnocrtnog pisanja

transpir|i (*ntr*) transpirirati 1. isparivati se, izlučivati paru; 2. znojiti se; **~(ad)o** transpiracija 1. (*biol*) izlučivanje vode iz biljke; 2. (*fiziol*) znojenje, izlučivanje vode kroz kožne pore iz znojnih žlijezda

transpon|i (*tr*) transponirati 1. preokrenuti, premetnuti redoslijed ili raspored nečega; 2. (*glazb*) prevesti djelo u drugi tonalitet; **~(ad)o** transpozicija, prijenos, premetanje, prebacivanje

transport|i (*tr*) prevoziti, transportirati; **~o** transport, prijevoz, otprema i doprema 1. prijevozna sredstva i uređaji za prijevoz robe i putnika; 2. prijevoz ili proces prijevoza robe; **~ado** transportiranje, prevoženje; **~isto** prijevoznik; **~bendo** konvejer, tekuća vrpca

transud|i* (*med*) izlučivati serum u organskim tkivima i tjelesnim šupljinama; **~o** transudat, izlučevina dobivena transudacijom; **~ado** transudacija, neupalna međustanična tekućina

transvers|a poprečan, presječan; (*mat*) transverzalan; **~e** poprijeko; **~o** 1. (*mat*) transverzala, pravac koji siječe dva ili više zadanih pravaca; 2. cesta koja siječe druge ceste i probija se po poprečnom pravcu; 3. (*sport*) posebno obilježena staza uzduž neke planine ili markacijom povezane staze u planinskom nizu

trap|o (*bot*) rašac, rašak, orašak, vodeni orah (*Trapa*) rod slatkovodnih zeleni iz por. rašci

Trap|o (*kat*) reformirani dio benediktinskog reda cistercita s jako strogom redovničkom stegom; **~ano** trapist, redovnik toga reda

trapez|o trapez 1. (*mat*) četverokut s jednim parom međusobno paralelnih nejednakih stranica; 2. (*sport*) gimnastička sprava koja se sastoji od prečke obješene o dva konopa; **~oido** trapezoid 1. (*mat*) četverokut koji nema paralelnih stranica; 2. (*anat*) koščica na pešču ruke

trat|o (*ek, bank*) trata, tezica, prijenosna mjenica; **~i** (*ntr*) trasirati, izdati prijenosnu mjenicu; **~anto** trasant, izdavalac mjenice; **~ato** trasat, onaj na koga je mjenica izdana

traüb|o (*bot*) grožđe, grozd vinove loze = VINBEROJ, UVO

traumat|o (*med*) trauma, ozljeda, povreda; **psika** ~o duševni stres; **~a** traumatski, traumatičan; **~izi** traumatizirati, uzrokovati traum; **~ologio** traumatologija, grana medicine koje se bavi povredama

travers|o* (*građ*) traverza, poprečna željezna ili drvena greda

travertin|o (*min*) travertin, sadra, bigar, tuf; šupljikava vrsta vapnenca nastala taloženjem na slapovima kraških rijeka

travesti|o (*tr*) travestirati, napraviti travestiju; **~o** travestija, 1. književno djelo kojim se izruguje neko drugo djelo ozbiljna sadržaja time što mu se mijenja izraz i ono čini besmislenim; 2. (*pren*) svaka groteskna imitacija nečega s namjerom da se ismijava

tre (*pril*) vrlo, veoma; **~ege** jako mnogo

tred|o (*tr*) udjenuti, udijevati, uvući, uvlačiti (konac u iglu); **~ado** udijevanje, uvlačenje; **~ilo** udjevač

tref|o (*igr*) tref, boja u igračim kartama u (obliku djeteline ili žira); **~kruciġo** raskrižje, čvorište, križanje putova, cesta i sl.

trejn|o (*tr*) 1. osposobljavati, školovati, učiti; 2. (*sport*) vježbati, trenirati; **~ado** osposobljavanje, vježbanje, treniranje; **~iġi** vježbati se, trenirati; **~iġo** uvježbavanje, trening; **~isto** trener, uvježbavatelj, sportski stručnjak

trem|o (*ntr*) tresti se, drhtati, drmati se; **~o** drhtaj, trzaj; **~a** drhtav; **~ado** drhtanje, tresenje; **~ego** jako drhtanje, potresanje; **~eti** podrhtavati, titrati, treperiti; **~iġi** uzdrmati, potresti; **ek~i** zadrhtati, zatresti se; **febro** ~o groznica, vrućica; **frosto~o** zimica, drhtavica; **ter~o** potres, trus; **tim~o** trema, strah pred nastupom

trema|o (*gram*) prijelaz, metafonija, umlaut, trema; znak " iznad samoglasnika, npr. kod njemačkih ä, ö, ü

trematod|oj (*zoo*) metilji (*Trematode*), vrsta parazitskih plosnatih crva

tremel|o (*bot*) tremela (*Tremella*), rod gljiva bez stručka i bez klobuka sa septiranom bazidijom = TREMFUNGO

tremoll|o (*bot*) trepetljika, jasika, topola (*Populus tremula*) drvo za parkove s listovima koji trepere

tremolit|o (*min*) tremolit, vrsta minerala iz grupe amfibola, kalcijev magnezijev silikat

trempl|o (*tr*) umočiti, namočiti, smočiti, potopiti; **~adi** namakati, močiti, kvasiti; **~ado** močenje, namakanje; **~iġi** močiti se, namakati se

tren|o (*tr*) vući, potezati, povlačiti za sobom, tegliti; **sin ~i** vući se; **~ado** vuća, potezanje, tegljenje; **~aġo** ono što se vuće 1. šlep, skut; 2. teglenica, ma-

ona; **~iġi** vući se, potezati se, sporo prolaziti; **el~i** izvuci, izvlačiti, istegeliti; **for~i** odvući, odvlačiti; **kun~i** vući sa sobom, potezati; **~šipo** (*pom, brod*) tegljač, teglenica, remorker

trend|o* trend, opća sklonost, tendencija razvoja; **~a** trendovski

treonin|o (*kem*) treonin, jedna od 20 glavnih proteinskih aminokiselina

trepan|o trepan 1. (*med*) sprava za bušenje kostiju, osobito lubanjskih; 2. bušilo, bušač, rudarska bušilica, svrdlo za bušenje kamena; **~i** (*tr*) trepanirati, bušiti kost; **~ado** trepanacija, bušenje kosti

trepid|o (*ntr*) 1. (*med*) drhtati, tresti se laganim trzajima; 2. (*pren*) oklijevati, dvoumiti se

treponem|o (*bakt, med*) treponema (*Treponema*), spiralno zavijena tanka štapičasta bakterija iz roda spiroheta; **pala** ~o blijeda treponema (*T. pallidum*), uzročnik luesa; **~ozo** treponemoza; **~icido** (*ferm*) treponemicid, preparat koji uništava treponeme

tret|o (*tr*) gaziti po nečemu, gnječiti; **~(ad)o** gaženje, gnječenje; **sur~i** nagaziti, zgaziti, stati nogom na; **alkvo~i** gacati po vodi

trezor|o trezor, blago, veliki imutak, dragocjenost; **~ejo** riznica, posebno spremište za smještaj dragocjenosti; **~isto** rizničar

tri tri, broj 3; **~a** treći; **~e** treći po redu; **~o** 1. troje, trojka; 2. (*glazb*) trio A. sastav od tri pjevača ili tri instrumentalna solista; B. kompozicija za tri solistička glazbala; **~obla** trostruk; **~oble** trostruko; **~iġi** utrostručiti; **~iġi** utrostručiti se; **~ono** trećina; **~onigi** podijeliti na tri jednaka dijela; **~opo** troje, skupina od tri; **~ope** utroje; **~ulo** treća osoba; **~angulo** trokut; **~cent** tristo; **~dek** trideset; **~dento** trozub; **~folio** (*bot*) djetelina; **~lioni** trilijun; **~jara** trogodišnji; **~naskitoj** trojci; **~unuo** (*kat*) Trojstvo

triad|o trijada 1. trojstvo, jedinstvo triju osoba, predmeta ili pojmova; 2. (*fil*) dijalektičko trojstvo (teza, antiteza, sinteza); 3. (*kem*) skupina od tri srodna elementa

triangl|o* (*glazb*) triangl, čelično glazbalo za udaranje, u obliku trokuta

trias|o (*geol*) trijas, geološka formacija, najstariji dio mezozoika koji je trajao oko 35 milijuna godina

trib|o pleme 1. (*pov*) rodovska zajednica uža od naroda, temeljena na zajedničkom pretku; 2. (*bot*) koljeno, taksonomska kategorija između roda i potporodice; **~a** plemenski; **~ano** pripadnik plemena

tribadism|o = salfismo

tribol|o tribo; znanstveni prefiks koji označuje trljanje (~elektro, ~luminesko, ~metrio)

tribord|o (*pom, brod*) desna strana broda gledajući prema pramcu; **~e** na desnoj strani broda; **~ano** član posade koji radi na desnoj strani broda

tribrak|o (*knjiž*) tribrah, klasična metrička stopa koja se sastoji od triju kratkih slogova

tribuci|o* porez, danak, doprinos, prilog, tribut = KONTRIBUCIO

tribul|o* (*bot*) babin zub (*Tribulus terrestris*) iz por. dvoliskovica

tribun|o tribina 1. govornica; stalno ili privremeno podignuto ili izdvojeno mjesto za držanje javnih

govora; 2. javno mjesto odakle se netko obraća javnosti (*književna* ~); 3. privremeni ili stalan objekt za gledatelje na javnim manifestacijama, sportskim natjecanjima i sl.

tribunal|o (*prav*) sud, sudište, sudnica, tribunal

tribunus|o tribun 1. (*pov*) politički plebejski zastupnik u starome Rimu; 2. pučki glasnogovornik, političar koji u javnim nastupima zastupa interese najširih slojeva društva

tribut|o tribut 1. (*pov*) dar ili zavjet kojim se izražava zahvalnost ili divljenje; 2. danak koji su vojno poraženi ili pokoreni narodi plaćali pobjedniku, osvajaču ili okupatoru; 3. općenito: porez, danak, doprinos, prilog; = KONTRIBUCIO; ~i (*tr*) plaćati porez, danak, doprinos; ~ulo porezni obveznik, obveznik plaćanja tributa

triceps|o (*anat*) triceps, troglavi mišić na nadlaktici i potkoljenici

triceratop|o (*pal*) triceratops (*Triceratops*), izumrli dinosaur iz krede koji je na stražnjem dijelu glave imao koštanu ogrlicu, na čelu dva, a na njušci jedan rog

trici|o (*kem*) tricij, tritij, radioaktivni izotop vodika od kojeg ima tri puta veću masu; simb. T

trickl|o trokolica, tricikl, vozilo na tri kotača s nožnim ili motornim pogonom

trier|ji* (*tr*) prebirati, odabirati, sortirati

trifoli|o (*bot*) djetelina (*Trifolium*) iz por. mahunarki; raste na livadama i pašnjacima; **ruža** ~o crvena djetelina (*T. pretense*), uzgaja se na oranicama

trifori|o (*građ*) trifora, triforij; 1. lučni otvor koji je s dva stupića podijeljen ne tri dijela; čest u strukturi prozora, obično u graditeljstvu romanike i gotike; 2. galerija iznad srednje crkvene lađe, počiva na stupovima i ima srednjak otvor

triftong|o (*gram*) triftong, troglas, troglasnik; skupina od tri samoglasnika

trigl|o (*tr, voj*) povući otponac; ~ilo otponac na oružju

trigl|o (*ihl*) barbut, trilja, trlja (*Trigla*), rod morske ribe crvene boje; ~edoj porodica trilja (*Triglidae*)

triglif|o (*građ*) triglif, arhitektonski ukras na glavnoj gredi antičkog hrama u obliku kamene ploče sa tri reljefna žlijeba

triglohin|o* (*bot*) morska brula, trošipan, barski trozubac (*Trigloch in maritimum*) iz por. brula, raste uz morsku obalu

trigon|o (*anat*) trokutasti anatomski element

trigon|a (*mat*) trigonous, trigonalan, trokutast; ~o trigon, trokut, trougao

trigonel|o (*bot*) piskavica (*Trigonella*) iz por. leptirnjača

trigonometri|o (*mat*) trigonometrija, trokutomjerstvo, dio geometrije u kojem se metrički odnosi između stranica i kutova trokuta izražavaju pomoću trigonometrijskih funkcija; ~aj funkcioj trigonometrijske funkcije: sinus, kosinus, tangens, kotangens, sekans i kosekans; **sfera** ~o sferna trigonometrija

trih|o = TRIKO

trihin|o = TRIKINO

trihofit|o = TRIKOFITO

trihopter|oj = TRIKOPTEROJ

trik|o triho; grčki korijen u znanstvenim izrazima sa značenjem: kosa; ~omikozoz (*med*) trihomikoza, zarazna bolest kose

trik|o (*tr*) plesti pletaćim iglama; ~ado pletenje; ~afo pletivo; ~ilo pletaća igla; ~mašino pletaći stroj;

kun~i skupa uplesti više očica; **mal**~i rasplesti

trikin|o (*zoo*) trihinela, vlasica, kudrica (*Trichinella*), najmanja nemetoda koja parazitira vrlo kratko u crijevu, a zatim njezine ličinke prelaze u mišiće

trikofit|o (*bot*) trikofiton (*Trichophyton*), rod mikroskopskih parazitskih gljiva na ljudima i životinjama

trikoloret|o (*bot*) maćuhica, dan i noć (*Viola tricolor*) iz por. ljubica

trikopter|oj (*bot*) trihopteri, tulari, tularci (*Trichoptera*), vodeni moljci; krila su im obično pokrivena gustom dlakom

trik(v)etro| (*anat*) trikvetrum (*triguetrum*), koščica gornjeg reda malih kostiju pešća; leži između lunatuma i piziformne koščice

triklin|a (*fiz, min*) triklinski; ~a **sistemo** triklinski sustav, kristalni sustav s tri nejednake osi, koje se međusobno sijeku pod kosim kutom

trikolom|o (*bot*) kružoliska, vitezovka (*Tricholoma*), rod gljiva klobučarki iz por. kružoliski; neke su jestive

trikolor|o trobojnica, trikolora (zastava)

trikoreksi|o* (*med*) trikoreksija, pucanje kose

trikot|o (*teks*) triko 1. strojno pletena tkanina; 2. pletena odjeća, odjeća od trikoa; 3. (*kaz*) čarape i gaće u jednom komadu kao dio stilske kazališne odjeće; ~afo trikotaža, odjeća sašivena od trikoa

trikromi|o (*tisk*) trikromija, miješanje triju odabranih spektralnih boja koje u prikladnim omjerima daju skoro sve tonove boje

triktrak|o (*igr*) triktrak, igra s kockom i pločicama na dasci za dvije osobe

trikuspidal|a (*anat*) trikuspidalni; ~o srčani trikuspidalni zalistak

tril|o (*glazb*) ćurlik, 1. zvuk frule ili sličnog glazbala; 2. ćurlikanje, cvrkut ptice; ~i (*tr*) ćurlikati

trili|o (*bot*) trolist (*Trillium*) iz por. ljiljana

trilion|o trilijun, milijun bilijuna, milijarda milijardi (piše se brojkom jedan s osamnaest nula) = TRILIONO

trilobit|oj (*geol, zoo*) trilobiti, trireznjaci; skupina izumrlih paleozojskih morskih člankonožaca sa štitom uzdužno i poprečno raščlanjenim u tri reznja

trilogi|o (*knjiž*) trilogija, tri djela koja čine cjelinu

trimaran|o (*pom, brod*) trimaran, trotrupno plovilo u kojem je središnji trup veći od dva simetralna bočna trupa

trimer|o* trimer 1. (*fiz*) promjenljiv kondenzator ili otpornik za podešavanje frekvencije impulsa; 2. (*zrak*) uređaj za aerodinamičko uravnoteženje zrakoplova i usmjerenje bočnih sila kroz težište zrakoplova; 3. aparat za šišanje kose

trimestr|o trimestar, tromjesečje, razdoblje od tri mjeseca; ~a trimestarski, tromjesečan

trimetr|o (*knjiž*) trimetar, stih od tri metra t.j. od šest stopa

tring|o (*orn*) dular (*Tringa*), vrsta manje ptice

trini|o (*bot*) srdiška (*Trinia*), biljka iz por. štitarki

Trinidad|o kaj Tobag|o (*geog*) Trinidad i Tobago, otočna država u jugoistočnom dijelu Karipskog mora

trinitat|o trinitet 1. trojstvo, nedjeljiva trojna zajednica; 2. (*kat*) Trojstvo, jedinstvo triju osoba – Boga oca, sina i duha svetoga – u jednom Bogu

trinitrotoluen|o (*kem*) trinitrotoluen, trinitrotoluol, trotil, TNT; snažan rasprskavajući eksploziv

trink|i (*tr*) piti, ispijati, upijati; ~o piće; ~ado pijenje, ispijanje; ~afo piće, napitak; ~ebla pitak; ~ejo 1. točionica, krčma; 2. pojilište; ~eti pijuckati, pomalo piti; ~igi 1. dati nekome piti, napiti nekoga; 2. poжити, napojiti stoku; ~ujo pojilo, korito za pojenje stoke; el~i ispitati; mal~i mokriti, pišati; am~afo ljubavni napitak; lakto~ejo mliječna restauracija; lek~i piti obiljavajući se

trinom|o (*mat*) trinom, tročlani izraz

triod|o (*fiz*) trioda, trolna elektronika

triol|o (*glazb*) triola, u notnom pismu skupina koja se sastoji od tri note

triolet|o (*knjiž*) triolet, pjesma od osam stihova u kojoj se nakon trećega ponavlja prvi stih, a nakon šestoga prvi i drugi

trip|o drob, iznutrica, tripe 1. (*anat*) unutarnji organi zaklane životinje; 2. (*kul*) tripice, fileki, škembici, jelo od želuca preživača rok~oj popularni naziv nekih jestivih lišaja

tripang|o (*zoo, kul*) tripang, jestivi morski krastavac, od kojeg Kinezi prave juhu

tripanosom|o (*bakt*) tripanosoma, bičaš, bičar, vrtuljak; sitna praživotinja koja živi u krvi kao parazit, te uzrokuje razne bolesti, npr. bolest spavanja

Tripitak|o (*budh*) zbirka svetih tekstova iz ranog budizma, hinajana, budistička biblija

triplan|o (*zrak*) triplan, troplošnjak, zrakoplov s tri plohe krila

triplerosperm|o* (*bot*) ruman (*Tripleurospermum*) biljka iz por. glavčičika

triplikat|o triplikati, treći primjerak nekog spisa pisanog u tri primjerka

tripol|o (*min*) tripoli, tripalj, vrsta kamena za čišćenje ili glačanje drugog kamena ili metala

trips|oj = TIZANOPTEROJ

tripsin|o (*fiziol*) tripsin, ferment u soku žlijezde gušterače

triptik|o triptih 1. (*lik*) trodijelna slika, od koje se dva vanjska dijela često mogu preklopiti preko središnjega; 2. tri umjetnička djela koja čine cjelinu

triptofan|o (*fiziol*) triptofan, aminokiselina, indolilalanin, neophodan za funkcioniranje organizma

trirem|o (*pom, brod, pov*) trirema, troveslarka, brod s tri reda veslačkih klupa

trism|o (*med*) trismus, grč mišića žvakača što uzrokuje otežano ili nemoguće otvaranje usta; rani simptom tetanusa

Trismegist|o (*mit*) Trismegist, nadimak grčkog boga Hermesa i egipatskog boga Tota

trist|a tužan, žalostan, neveseo = MALGAJA; ~(ec)o tuga, žalost, sjeta

trit|o = TERCIO

triti|o (*kem*) tricij, tritij, najteži radioaktivni izotop vodika, simb. T

tritik|o (*bot*) 1. pšenica (*Triticum*) iz por. trava, najvažnija kultivirana vrsta i glavna krušarica *T. aestivum*; 2. zrnato sjeme pšenice od kojega se mljevenjem dobiva brašno; ~a pšenični; **bovin~o**

vrsta urodice; v. **melampiro**; **dura** ~o tvrđica (*T. durum monococcum*) rabi se za tjesteninu; **nuda** ~o šišulja, golica, golija (*T. vulgare nudum*)

triton|o¹ (*fiz*) triton, jezgra atoma tricija; sastoji se od jednog protona i dva neutrona

Triton|o² (*mit*) Triton, grčki bog mora, sin Posejdonov

triton|o³ (*zoo*) vođenjak, daždevnjak, trubača (*Triton*), vrsta repatih vodozemaca iz por. salamandera sa slabo razvijenim nogama

tritur|o = TRITONO 3

triumf|o trijumf 1. (*pov*) počast koja se iskazivala pobjednicima prilikom povratka s ratišta; 2. pobjeda, proslava pobjede; klicanje, likovanje; ~i (*ntr*) trijumfirati, likovati, slaviti, proslavljati pobjedu; ~a trijumfalan, pobjednički, slavodobitan

triumvir|o (*pov*) triumvir, član triumvirata; ~aro triumvirat 1. (*pov*) u administraciji antičkog Rima kolegijalno nadležstvo od tri člana; 2. (*pren*) udružena trojica, vladavina trojice

triv|i (*tr*) istrošiti uporabom, trenjem izlizati; ~ita izlizan, istrošen

trivial|a trivijalan, bezvrijedan, otrcan, plitak, banalan; ~afo ono što je trivijalno; ~eco trivijalnost; ~igi trivijalizirati, banalizirati, obezvređivati

tro (*čest*) preveć, previše, odveć, odviše; čestica koja označuje ono što je više nego dovoljno; ~a pretjeran, prekomjeran; ~e pretjerano; ~afo pretjeranost, prevelika količina; ~i (*ntr*) biti pretjeran; ~igi pretjerati, pretjerivati

trobador|o trubadur 1. (*glazb, pov*) srednjovjekovni provansalski skladatelj i pjevač vlastitih viteških pjesama, redovito pripadnik feudalnog staleža; 2. (*knjiž*) renesansni ljubavni pjesnik

trofej|o trofej 1. (*pov*) zarobljena ratna oprema kao dokaz pobjede u bitci; 2. (*sport*) simbolična nagrada za uspjeh u natjecanju; 3. preparirani dio ili cijela ulovljena životinja kao dokaz lovačkog uspjeha; 4. općenito znak pobjede

trofi|a (*med*) trofički, prehrambeni, koji se odnosi na hranu i prehranu

trofoneuroz|o (*med*) trofoneuroza, smetnje u ishrani pojedinih dijelova tijela uslijed oboljenja živaca koji upravljaju ishranom tih dijelova

trog|o valov, kopanja, korito 1. naprava izdubena u deblu u kojoj se hrani i poји stoka; 2. vrsta pomoćne posude za pripremu i miješanje raznog materijala; ~eto zdjelica za miješanje ili za hranjenje ptica; **erc~o** korito za ispiranje ruda; **stal~o** stajsko korito

trogi|o (*ent*) trogium (*Trogium pulsatorium*), kukac koji grize papir

troglodit|o troglodit 1. (*antr, pov*) špiljski čovjek, čovjek koji je stanovao u špiljama; 2. (*pren*) primitivac, primitivan neuljuden čovjek; 3. (*orn*) palčić, carić, strijež (*Troglodytes*), sitna ptica is reda vrapčarica = BIRDREĀO

trogon|o (*orn*) trogon (*Trogon*) rod američkih ptica kratkih nogu i upadljivih boja; ~oformaj red tih ptica iz srednje Amerike

troj|a trojanski; ~a čevalo trojanski konj 1. (*mit*) veliki drveni konj u kojem su Grci na prijevaru ušli u Troju; 2. (*inf*) vrsta kompjutorskog virusa; ~ano Trojanac

trokanter|o (*anat*) apofiza, trohanter, izbočina na gornjem okrajku bedrene kosti (velika i mala apofiza)

trokar|o trokar 1. (*med*) cilindrična igla za vađenje tekućine; 2. (*glazb*) dječja violina

troke|o (*knjiž*) trohej, dvosložna metrička stopa s naglašenim i nenaglašenim slogom, ili u grčkormskoj metrici s dugim i kratkim slogom; **tri~o**, **kvar~o**, **kvin~o**, **ses~o**, **ok~o**

troked|oj* (*zoo*) zvrkovke (*Trochidae*) porodica školjkaša ogrca, nanara

trokil|oj* (*orn*) kolibri (*Trochilidae*) porodica najmanjih ptica na svijetu iz Tropske Amerike

trokiter|o (*anat*) ime dviju apofiza (kvruga, kvržica) na donjem dijelu ramene kosti (*humerusa*)

trokle|o (*anat*) udubljeni rub na gornjem dijelu petne kosti; **~a nervo** (*N. trochlearis*), troklearni živac koji pokreće gornji kosi živac oka

trol|o¹ (*pom*) trol, travl, mreža potegača u obliku vreće; **~barko** travler

trol|o² (*mit*) trol, u skandinavskoj mitologiji nadnaravno biće; javlja se kao patuljak, div, čarobnjak

trole|o (*el, prom*) trolej, trola, kontaktna sprovodna motka kojom se električna struja dovodi s kontaktnog voda u trolejbus ili tramvaj

trolji|o (*bot*) planinčica (*Trollius*) iz por. žabnjaka

tromb|o¹ (*met*) tromba, morska pijavica, šijun, vitlica, ošmrk; vihor na moru; *usp.* **tornado**, **uragano**, **ciklono**

tromb|o² (*med*) tromb, krvni ugrušak; **~ozo** tromboza, stvaranje tromba u krvnim žilama; **~ocitoj** trombociti, sitna pločasta krvna zrnca, važna u procesu zgrušavanja krvi; **~ektomio** trombektomija, operacija kojom se uklanjaju trombi

trombidi|oj (*zoo*) trčne grinje (*Trombidiidae*), nametnici na kucima, pticama i malim sisavcima

trombin|o (*biol*) trombin, ferment koji uzrokuje zgrušavanje krvi

trombon|o (*glazb*) trombon, pozauna, velika truba; limeno puhačko glazbalo; **~isto** trombonist; **velvo~o**, **šov~o**

tromel|o tromel, troml 1. bubanj u automobilskim kočnicama (Trommel); 2. limeno rotirajuće rešetko za ispiranje ruda, kumpira i sl.

trompi|o (*tr*) varati, prevariti, obmanuti, izigrati; **~i sin** prevariti se; **~o** varka, prijevara, obmana; **~a** varljiv; **~e** varkom, prijevarom; **~ado** varanje, obmanjivanje, izigravanje; **~afo** varka, prijevara; **~anto**, **~into** varalica, varatelj, prevarant; **~iği** prevariti se, obmanuti se; **~iğo** varavost, prevarenost, razočaranje; **~isto** varalica; **~ito** prevarena osoba; **sen~e** bez varke

tron|o tron, prijestolje 1. svečan, ukrašen stolac na kojem vladar protokolarno sjedi; 2. vlast okrunjena vladara, kruna; 3. (*kat*) ikonografski prikaz Trojstva na prijestolju; **~i** (*ntr*) stolovati, vladati, sjediti na prijestolju; **de~iği** svrgnuti s prijestolja; **sur~iği** ustolčiti, postaviti na prijestolje

~trop| (*med, biol*) -trop, -tropan, -tropija; kao drugi dio složenice označuje ono što se odnosi na smjer, način (npr. izotropija)

trop|o (*knjiž*) trop, riječ ili izraz u prenesenom kontekstu kao stilski figura

tropeol|o (*bot*) dragoljub, dragomilje, kapucinka (*Tropeolum*) iz por. dragoljuba

tropidonot|o (*zoo*) bjelouška (*Tropidonotus*), vrste neotrovne zmije = NATRIKO

tropik|oj (*geog*) tropi 1. obratnice, dva zamišljena kruga paralelna s ekvatorom; 2. zemlje između tih krugova prema sjeveru i jugu ekvatora; odlikuju se vrućom klimom; **~a** tropski; **inter~a** međutropski

tropism|o (*fiziol*) tropizam; gibanje, savijanje priraslih organizama uzrokovano jednostranim vanjskim podražajem

tropopauz|o (*met*) tropopauza, sloj zraka na granici između troposfere i stratosfere

troposfer|o (*met*) troposfera, donji dio atmosfere od zemaljske površine do tropopauze

trot|ji (*ntr*) kasati, trčati kasom (o konju); 2. brzo kočati; **~ado** kasanje; **~iği** potjerati konja u kas; **~ilo** romobil, trotinet, dječje vozilo = SKUTILO

trottil|o (*kem*) trotil, trinitrotoluen, TNT

trotuar|o pločnik, trotoar; asfaltni dio kolnika uz rub ulice namijenjen pješacima

trov|ji (*tr*) naći 1. pronaći, zeteći; 2. smatrati, ustanoviti; **sin** **~i** nalaziti se; **~o** nalaz; **~afo** nađena stvar, pronalazak; **~ebila** nalazljiv, koji se može naći; **~iği** nalaziti se; **~iğo** nalazak; **~into** nalaznik; **~ito**, **~itulo** nahoče, nahod; **~itejo** nalazište, nahodište; **el~i** pronaći, iznaći, izumiti; **el~o** pronalazak, otkriće, izum; **re~i** ponovno naći, naći izgubljeno; **bon~o** dobra volja, vlastito nahodjenje

tru|o rupa 1. otvor, šuplje prazno mjesto; 2. jama, bušotina, duplja, brlog, jazbina, špilja ili izrovani hodnici životinja u zemlji; 3. otvor u čovječjem i životinjskom tijelu; 4. (*pren*) praznina, nedostatak; **~a** šupalj, rupalj, rupičast, koji ima rupe; **~ado** bušenje; **~eto** rupica, mali otvor; **~ilo** bušilica = BORILO; **~hava** rupičav, rupičast, koji ima rupe; **el~iği** izbušiti; **aer~o** zračna rupa; **buton~o** rupica na odjeći kroz koju se provlači dugme; **kol~o** vratni izrez na odjeći; **lač~o** rupica na cipeli za provlačenje vezice; **naz~o** nosnica; **son~o** rupica za zvuk na glazbalu; **spir~o** (*zoo, bot*) rupa, pora za disanje; **serur~o** ključanica; **vermo~o** crvotočina

trubadur|o = TROBADORO

trud|ji (*tr*) nametati, nametnuti, silom provoditi; *usp.* **dikti**, **devigi**; **~iği** **ema** nametljiv; **~iği** nametati se, nametnuti se; **al~i** nekome nešto silom nametnuti; **al~iğema** nametljiv; **el~i** iznuditi; **en~iği** umiješati se u tuđe stvari; **en~iğanto**, **en~ulo** nametljivac, uljez; **ne~iğema** nenametljiv; **~herbo** korov

truf|o (*bot*) tartuf, trifla, jelen-gljiva, gljiva gomoljača, plodno tijelo gomoljasta oblika, koje posebni psi traže pod zemljom; **~i** (*tr, kul*) garnirati tartufima; **~ejo** tartufište

truk|o trik, opsjena, obmana, varka, dosjetka, lukavština, doskočica, smicalica; **~i** (*tr*) izvesti trik; **~ado** izvođenje trikova

trul|o zidarska žlica, mistrija, špahtl; zidarski alat kojim se prevlači žbuka, nanosi mort, cement, gips = SPATELO

trum|o (*grad*) trimo 1. zid između dva prozora ili dva otvora; 2. visoko zrcalo između dva prozora ili nad kaminom; 3. centralni stup, obično ukrašen kipovima, koji dijeli otvor portala

trumpet|o (*glazb*) truba, trublja, trumpeta, limeno puhače glazbalo sa zavijenom cijevi i piskom; **~i**

(*tr*) 1. svirati u trubu; 2. bučno objaviti; 3. razglasiti, rastrubiti

trunk|o 1. (*bot*) deblo A. (*hort*) dio stabla od zemlje do prvih grana; B. (*bot*) središnja glavna os stabla od zemlje do vrha krošnje; 2. (*anat*) trup, središnji dio čovječjeg ili životinjskog tijela, koji obuhvaća prsni koš, trbušnu šupljinu i zdjelicu; 3. (*bot*) panj, odsječeno deblo velikog stabla; 4. (*teh*) srednji dio nekog cijelog stroja; 5. (*pom, zrak*) središnji, masivni dio broda ili zrakoplova; 6. (*pom*) trup sidra; ~**a** trupni, središnji, korijenski; ~**i** (*tr*) rezati u deblu; ~**eto** tanka stabljika grmova i polugrmova; **bazo~o** (*bot*) podloga = GREFTOBAZO; **centro~o** (*grad*) glavna krovna greda; **vinber~o** trs vinove loze = REBO

trup|o trupa 1. (*kaz*) ansambl; skup umjetnika, glumaca, putujućih umjetnika; 2. (*voj*) veća vojna jedinica; ~**unuo** manja vojna jedinica; **helpo~oj** pomoćne trupe; **kiras~oj** oklopne trupe; **linio~oj** čelne trupe

trus|o (*grad*) 1. visulja, rožnik; 2. rešetke mosta; 3. (*pom*) hajmica (što drži križ uz jarbol); 4. (*med*) potpasač za kilu; ~**otrabo** građevinska skela; ~**i** (*tr*) privezati, poduprijeti

trusken|o (*teh*) sprava za označavanje ravnih linija

trust|o (*ek*) trust, oblik udruživanja velikih poduzeća ili banaka u cilju zajedničkog nastupa na tržištu; ~**i** (*tr*) monopolizirati proizvodnju određene vrste robe; ~**igi** udružiti u trust; **mal~igado** razdvajanje u samostalne industrije

trut|o (*iht*) pastrva, pastrmka (*Salmo trutta*), rod slatkovodnih riba mekoperka šarene kože posute točkicama

ts! pst!; uzvik za usutkivanje

tsetse|o (*ent*) cece muha, afrička muha koja prenosi bolest spavanja = CECEO

tualet|o toaleta 1. sva ženska odjeća; svi ženski odjevni predmeti; 2. uređivanje vanjštine, dotjerivanje tijela i odijevanje, pranje, kupanje; ~**a** toaletni; ~**ejo** toalet, kupaonica ili umivaonica sa zahodom; ~**ujo** toaletna torbica

Tuareg|o (*etn*) Tuareg, pripadnik berberskog plemena u Sahari

tub|o cijev 1. uski dugački šuplji valjak; 2. (*anat*) naziv raznih šupljih dijelova organizma; 3. (*bot*) A. cjevasti dio cvijeta kod sraslog vjenčića ili čaške; B. cjevičasti himenij nekih gljiva stapčara; **aūda ~o** (*anat*) eustahijeva cijev; **katoda ~o** (*el, fiz*) katodna cijev; ~**a** cijevni; ~**i** (*tr*) intubirati, uvesti cijev u šupljinu organizma; ~**aro** cjevovod, sustav cijevi; ~**eto** cjevčica; ~**ingo** držak za cijev; ~**isto** obrtnik koji izrađuje cijevi; ~**izi** opremiti cijevima; ~**forma** cjevast; **du~a** (*voj*) dvocijevni; **aer~o** zračnica, pneumatik; **dren~o** drenažna cijev; **ellās~o** ispušna cijev; **fum~o** kamen~o dimnjak; **genu~o** koljeno cijevi; **kamen~isto** dimnjačar; **neon~o** neonka, neonska cijev; **nivel~o** nivelacijska cijev; **pluv~o** oluk, odvodna krovna cijev; **prov~o** (*kem*) epruveta; **pip~eto** cigaretnik, čibuk; **suč~eto** = SIFONO

tuber|o 1. kvruga, čvor, guka, oteklina; 2. (*bot*) gomoljasto zadebljanje s rezervnim hranjivim tvarima; ~**a** kvrjav, gomoljast; ~**afo** zadebljanje poput gomolja; ~**igo** gomoljenje, pretvorba stabljike ili korijena u gomoljasto zadebljanje; ~**plena** kvrjav, kvrkast; **har~o** punda, futa

tuberkul|o (*med*) tuberkula, čvorić, kvržica, izraslina, izraštaj; mjehurić na završetku bronhiole u plućima; ~**ino** tuberkulin, iz kulture bacila tuberkuloze napravljen preparat za zaštitno cijepljenje i liječenje od tuberkuloze; ~**ozo** (*med*) tuberkuloza, sušica, jektika, grudobolja; opasna zarazna bolest ljudi i životinja = FTIZO; ~**ozulo** tuberan, čovjek koji boluje od tuberkuloze

tuberos|o (*bot*) noćnica, poliant, mirisna tuberoza (*Polianthes tuberosa*) iz por. sunovrata

tub|j|o (*glazb*) tuba, puhače limeno glazbalo s najdubljim registrom iz porodice roga, s ventilima i usnikom

tuč|o tuš, crnilo koje se rabi najviše u tehničkom crtanju; ~**i** (*ntr*) tuširati, crtati tušem; ~**ado** tuširanje, crtanje tušem; ~**desegno** (*lik*) crtež tušem; ~**peniko** kist za pisanje ili crtanje tušem

tuf|o pramen, čuperak, rukovet, povesmo; ~**a** pramenast; ~**iganta** koji se oblikuje u pramenove; **plum~o** (*orn*) čuba, kukma = EGRETO

tuj odmah, smjesta, istog trenu; ~**a** neodgodiv

tuj|o (*bot*) tuja (*Thuja*) iz por. čempresa; **orienta ~o** azijska tuja (*T. orientalis*)

tujops|o (*bot*) japanska hiba (*Thujopsis dolabrata*) iz por. čempresa

tuk|o komed tkanine, obično četvrtasti, za određenu namjenu; ~**afo** krpa, krpetina; **antaū~o** pregača, kecelja; **buš~o** ubrus, salveta, servijeta; **kovro~o** zar, zavitak, koprena muslimanke; **lit~o** plahta, čaršav, ponjava, lancun; **man~o** ručnik; **morto~o** pokrovac, pokrov za mrtve; **naz~o**, **poš~o** rupčić, džepna maramica; **saliv~o** opršnjak, siperak, bavarin; **tablo~o** stolnjak; **teler~o** otarak, kuhinjska krpa; **tuelet~o** = MANTUKO; **vindo~o** pelena, po-voj; **viš~o** obrisač, otirač, krpa za prašinu

tukan|o (*orn*) tukan (*Rhamphastos*), rod južnoameričkih ptica iz skupine djetlova s velikim kljunom

tuku|o (*zoo*) tuku iz roda *Ctenomys*, vrsta argentinske krtice

tul|o (*teks*) til, laka prozirna mrežasta tkanina

tularemi|o (*med*) tularemija, kronična zarazna bolest ljudi i životinja, osebujna tvorboom čvorića u dijelovima tijela, najčešće u plućima

tuli|o (*kem*) tulij 1. kemijski element, simb. Tu; 2. metal iz grupe rijetkih metala

tulip|o (*bot*) tulipan (*Tulipa*) iz por. ljljana; ~**arbo** tulipovac, tulipa žuta (*Liriodendron tulipifera*) = LIRIODENDRO

tumor|o (*med*) tumor, neoplazma, blastom, tkivo nastalo bujanjem stanica koje nije usklađeno s rastom normalnog tkiva

tumul|o (*pov*) tumulus, mogila, nekropola, nadgrobni veći ili manji humak od zemlje = TOMBALTAJETO

tumult|o buka, graja, vreva, gužva, metež, nered, nemiri, pobune; ~**a** bučan; ~**i** (*ntr*) bučiti, buniti se, praviti gužvu; ~**igi** uzbuniti se napraviti metež, nered

tun|o tona 1. mjera za masu od 1000 kg; 2. (*pom*) mjera nosivosti brodskog prostora; ~**aro** tonaža, istisnina

tundr|o (*bot*) tundra, biljna zajednica subarktičkog područja s niskim grmljem, mahovinom, lišajevima; *usp.* **tajo**, **stepo**

tunel|o tunel, prolaz prokopan kroz brdo, ispod rijeke ili ispod mora koji služi za promet ili u hidrotehničke svrhe, ~i (*tr*) probijati tunel; **strat~o** pothodnik; ulični tunel; **vent~o** zračni tunel

tungsten|o = VOLFRAMO

tunik|o¹ (*odj*) tunika 1. (*pov*) starorimska prtena košulja bez rukava, muška do koljena, ženska do gležnja; iznad nje su muškarci nosili togu, a žene stolu; 2. danas kratka ženska haljina; 3. (*anat*) vezivna ovojnica oko nekog organa (jajnika, testisa); 4. (*bot*) kožica, ovoj, omotač za vanjski sloj tanke kože koja obavija lukovicu; ~uloj (*zoo*) plaštenjaci; **muk~o** = MUKOZO; **ser~o** = SEROZO

tunik|o² (*bot*) kameničak (*Tunica*) iz por. karanfila

Tunizi|o (*geog*) Tunis, država u Africi na Sredozemnom moru; ~ano (*etn*) Tunizanin

tur|o (*grad*) toranj, kula 1. samostalna građevina ili dio druge građevine, visoka i razmjerno uska; 2. uzdignuta platforma ili druga visoka konstrukcija različite namjene; ~eto tornjić, mali toranj; **akvo~o** vodotoranj; **Babel~o** Kula Babilonska; **čef~o** glavni toranj; **dom~o** neboder; **gvat~o** osmatračnica; **lum~o** svjetionik; **sonoril~o** zvonik; **šak~o** kula u šahu

turb|o čigra, zvrk; 1. (*fiz*) tijelo koje se okreće oko svoje osi; 2. dječja igračka koja se zavrti te se okreće oko svoje osi; ~i (*ntr*) 1. okretati se oko svoje osi; 2. tokariti; ~mašino strug, tokarilica = MODLURMAŠINO

turban|o turban, čalma; platneni, svileni ili laneni ovoj oko fesa u muslimana i nekih istočnjačkih naroda

turbelari|oj (*zoo*) virnjaci, turbelarije, (*Turbelaria*), jednostavne višestanične životinje = AKVOTURNULOJ

turbid|a uznemiren, mutan, zamućen, zapleten, zbrkan, smotan; ~eco turbiditet, vidljivo smanjenje bistrine mora, rijeka ili jezera zbog čestice organskog ili anorganskog podrijetla; ~ometro turbidometar, sprava za mjerenje turbiditeta vode

turbin|o (*teh*) turbina, stroj za pretvaranje kinetičke energije u mehanički rad; ~a turbinski; **aer~o** zračna turbina; **akvo~o** vodena turbina; **gas~o** plinska turbina; **vapor~o** parna turbina

turbul|i (*tr*) pomutiti, narušiti 1. poremetiti, smesti, zbuniti; 2. (*fiz*) izmiješati, zamutiti; ~(**ad**)o turbulencija, vrtložno kretanje zraka u atmosferi kao posljedica izmjene zračnih slojeva; ~ema turbulentan, promjenljiv, nemiran, buran

turd|o (*orn*) drozd (*Turdus*), ptica pjevica iz reda vrapčarki; ~edoj porodica drozdova (*Turdidae*); **griza ~o** = LITORNO; **kanto~o** drozd pjevač; **nigra~o** kos, pravi drozd (*T. merula*); **rok~o** plininski drozd (*Monticola saxatilis*); **visko~o** drozd imelaš (*T. viscivorus*)

turg|o turgor 1. (*fiziol*) tkivna napetost kao posljedica optimalne ispunjenosti organizma vodom i elektrolitima; 2. (*bot*) napetost u biljnim stanicama uslijed djelovanja unutarnjeg osmotskog tlaka

turizm|o (*ek*) turizam 1. putovanja koja spajaju racionalan odmor s obrazovnim ili znanstvenim zadacima; 2. promet stranaca; ~a turistički

turist|o turist, izletnik

Turk|o (*etn*) Turčin; ~a turski; ~io, ~ujo (*geog*) Turška, euroazijska država

turkis|o (*min*) tirkiz, modruljica, poludragulj različitih nijansa modre i zelene boje; ~a tirkizni, koji je boje tirkiza

Turkmen|o (*etn*) Turkmenac; ~io, ~ujo (*geog*) Turkmenija, Turkmenistan, država u jugozapadnom dijelu središnje Azije

turmelin|o (*min*) turmelin, aluminijev borosilikat, pojavljuje se u raznobojnim oblicima i brusi kao ukrasni ili dragi kamen

turment|i (*tr*) mučiti, zlostavljati, gnjaviti, maltretirati; ~o patnja, muka, gnjavaža; ~a mučan, tegoban; ~ado mučenje, zlostavljanje; ~iği, ~i sin mučiti se, trpjeti, podnositi muke, gnjaviti se; **el~i** izmučiti

turn|i (*tr*) okrenuti 1. okretati, obrnuti, vrtjeti, rotirati; 2. transformirati, preobraziti; **sin~i** okrenuti se; ~o okret, okretaj, obrtaj; ~ado okretanje, obrtanje, vrtnja; ~ebila okretljiv, koji se može okrenuti; ~iği 1. rotirati, okretati se oko svoje osi; 2. pretvoriti se, preobraziti se; ~iğadi okretati se stalno ili često; ~ilo sredstvo za okretanje (npr. slavina); ~ita okrenut, obrnut; **čirkaü~i** okrenuti očicu u pletenju; **de~i** obrnuti, okrenuti u drugom pravcu; odvratiti pažnju; **de~i sin** okrenuti se na drugu stranu; **de~iği** obrnuti se, prestati; **el~i sin, el~iği** snaći se, izvući se; **el~iği** snalaženje, izbjegavanje odgovora ili odgovornosti; **el~iğema** snalažljiv, spretnan u rješavanju problema; **for~i** odvratiti, okrenuti protiv; **for~iği** okrenuti se protiv; **re~i** okrenuti, vratiti u suprotnom smjeru; **re~e** natrag; **re~ebila** povratan, koji se može obrnuti; **sende~e** bez osvrta, ne osvrnuvši se; **trans~i** preokrenuti; **akvo~iği** vir, kovitlac, mjesto u tekućici na kojem voda ponire praveći vrtlog u obliku lijevka; **kap~o** vrtoglavica; **kap~a** vrtoglav; **senco~o** igra riječi; **sorto~o** igra sudbine; **šraüb~ilo** vijak, zavrtanj; **voj~o** skretnište, okretišta

turne|o turneja 1. kružno putovanje; 2. nastupanje umjetnika, sportaša ili političara u drugim mjestima; ~i (*ntr*) biti na turneji

turnedos|o (*kul*) turnedos, debeli govedi file garniran sa slaninom

turniket|o turniket 1. uzdužna rampa; naprava koja se postavlja na prolazima i služi da bi ljudi ulazili jedan po jedan; 2. (*med*) instrument za stezanje krvnih žila; 3. (*kul*) okretni pladanj s više razdjela za jelo

turnir|o turnir 1. (*pov*) natjecanje vitezova na dvorovima vladara u bojnim vještinama; 2. sportsko i šahovsko natjecanje između većeg broja sudionika u više serija nastupa ili po sustavu svaki sa svakim

turnus|o* turnus, smjena = SKIPO

turp|a ružan, grd, grdan = MALBELA

turt|o (*orn*) grlica (*Streptopelia turtur*), ptica s ogrlicom oko vrata iz por. golubova

tus|i (*ntr*) kašljati, zbog nadražaja sluznice naglo izbacivati zrak iz pluća; ~o kašalj; ~ado kašljanje; **kontraü~a** koji je protiv kašlja (lijek)

tusilag|o (*bot*) podbjel, konjsko kopito, lopuh, lapuh, repušina (*Tussilago farfara*), zelen iz por. glavočika; listovi služe u medicini

tusk|o* (*zoo*) 1. kljova slona, morža i sl; 2. zub koljač, derač

tuš|i (*tr*) dirati, dirnuti, taknuti, dotaći, dotaknuti; ~o dodir, doticaj, opip; ~ado diranje, ticanje; ~anta dirljiv; ~ebila dodirljiv; ~eti dotaknuti, do-

dirnuti; **~iteco** dirljivost; **~linio** dodirna crta = TAČO; **~ludo** lovetica, igra hvatanja; **~tima** krhak, lako lomljiv; **ek~i** pipnuti, dotaknuti; **ek~o** kratak, brz dodir; **inter~iĝi**, **kun~iĝi** dotaći jedno drugo; dodirnuti se; **ne~umino** (*bot*), netik, nedirak = BALZAMINO; **ne~ebla** nedodirljiv; **ne~ita** netaknut; **re~i** (*tr*) retuširati; **facil~e** laganim dodirom; **flug~i** letimice dodirnuti; **kor~i** ganuti, dirnuti, potresti; **kor~a** dirljiv, ganutljiv; **ter~o** (*el, teh*) kontakt sa zemljom, uzemljenje
tut|a sav, cio, cijel, čitav, sveukupan; **~e** sasvim, sa-

sma, potpuno, posve; **~e ne** uopće ne, nipošto; **~o** sve, sve stvari, sveukupnost; **~aĝo** cjelina; **~eco** cjelovitost, nedjeljivost; **~kore** svim srcem, srdačno; **~monda** svjetski, svesvjetski; **~monde** po cijelom svijetu; **en~e** uopće, općenito; **ne ~e** ne sasvim; **sur~o** kaput, ogrtač; **super~o** kombinezon, jednodijelno radno odijelo

tutel|o* tutela, starateljstvo nad maloljetnim osobama ili duševnim bolesnicima

tvid|o (*teks*) tvid, vrsta grube vunene tkanine

tvist|o* (*glazb*) tvist, društveni ples vrlo brzog ritma

U

u u; dvadeset i peto slovo esperantske i dvadeset i sedmo slovo hrvatske abecede
 ~u (*gram*) glagolski nastavak za imperativ, zapovjedni način; ~**modo** imperativ, zapovjedni način
ubikv|a (*ekol*) posvudašnji, kozmopolitski, koji se može prilagoditi najrazličitijim ekološkim prilikama
ubliet|o (*pov*) doživotna tamnica u srednjovjekovnim dvorcima = FORGESEJO, FORGESKELO
udal|o* (*pov*) slobodan feudalni posjed
Udmurt|o (*etn*) Udmurt; ~**io**, ~**ujo** (*geog*) Udmurtija, republika u europskom dijelu Ruske Federacije
udon|o (*kul*) vrsta debljih japanskih makarona
 UEA UEA, kratica za Universala Esperanto Asocio (Svjetski Savez Esperantista)
ued|o (*geog*) u pustinjskim krajevima povremena pojava potoka i brzica nakon pljuskova
uest|o (*geog*) zapad = OKCIDENTO
uf| uf, uzvik koji označuje olakšanje nakon napora
Ugand|o (*geog*) Uganda, država u istočnoj Africi; ~**ano** (*etn*) Ugandanin
ugij|o* (*novč*) ugija, mauretanska novčana jedinica = UGVIO, OUGJAO
ugr|o (*etn, pov*) Ugar, Ugrin, *usp.* Mađar; ~**a** ugarski; ~**ofinna** ugrofinski
ugvis|o (*orn*) kratkokrilna četija (*Cettia diphone*), vrsta četije, male istočnoazijske ptice pjevice
 ~**uj|** (*gram*) sufiks koji označuje 1. posudu (abel~o = košnica); 2. stablo (frukt~o = voćka); 3. državu (Kroat~o = Hrvatska); ~**o** posuda, kutija
ujgur|o (*etn*) Ujgur, pripadnik istočnoturkijskog naroda u Kini i Tibetu
ukaz|o (*prav*) ukaz 1. dekret, edikt; 2. (*pov*) ukaz ruskog cara, ukaz sovjetskog prezidija
ukij|o (*lik*) ukiyo-e, 1. (*pov*) smjer u japanskom slikarstvu 17. do 19. st; 2. višebojni japanski drvorez s motivima iz svakodnevnog života
ukrain|o (*etn*) Ukrajinac; (**U**)~**io**, (**U**)~**ujo** (*geog*) Ukrajina, država u jugoistočnoj Europi
ukulel|o (*glazb*) ukulele, havajska gitara, mala gitara s četiri žice
 ~**ul|** (*gram*) sufiks koji označuje 1. osobu koju karakterizira neko svojstvo (tim~o = plašljivac); 2. (*zoo*) životinjsku skupinu (ramp~oj = gmizavci); 3. (*antrop*) rasu (nigr~oj = crnci); ~**o** osoba, čovjek, tip
ulamban|o (*budh*) ulamban, japanska budistička svetkovina jednom godišnje
ulan|o (*pov*) ulan, kopljanik, konjanik oboružan kopljem
ulcer|o (*med*) čir, gnojna oteklina koja se pojavljuje

u potkožnom tkivu; ~**a** čirav; ~**eto** prišt; ~**iĝo** čirenje, prištenje, formiranje čira, prištavost
uleks|o (*bot*) štipavac, uleks (*Ulex*), bodljikavi grm iz por. leptirnjača
ulem|o (*isl*) ulema, islamski vjerski učitelj
uliginos|o* (*bot*) mlajevka, crna borovnica, cretna borovnica, kosa (*Vaccinium uliginosum*) iz por. vriješovke
Ulis|o latinski oblik imena Odisej
ulm|o (*bot*) brijest (*Ulmus*) iz por. brijestova
ulmari|o (*bot*), prava končara, međunika, ulmarija (*Filipendula ulmaria*) iz roda končara, koristi se u medicini = HERBEJREGINO
uln|o¹ (*anat*) ulna, lakatna kost, duga cjevasta kost podlaktice; *usp.* **radiuso**
uln|o² (*pov*) lakat, aršin, stara jedinica mjere za dužinu
ultimat|o (*prav*) ultimatum, posljednji zahtjev koji sadržava prijetnju silom ne ispuni li druga strana zahtjev
ultra| (*teh*) ultra; kao prvi dio složenice označuje: iznad, preko, više, krajnje, s onu stranu; ~**ruĝo**, ~**sono**, ~**violo**
ultramar|o (*lik*) ultramarin, skupocjena slikarska boja, prirodni pigment, modro mineralno bojilo
ultramontan|a* ultramontanski 1. prekogorski, zagorski, transalpski; koji je s onu stranu brda; 2. papinski, klerikaln
ulul|j (*ntr*) zavijati 1. glasati se otegnutim dugim glasom kao vuk; 2. tuliti, zavijati, kao sirena, razglas; ~**ado** zavijanje
ulv|o (*bot*) morska salata (*Ulva*), rod zelenih algi, mnoge se koriste kao dodatak hrani; **laktuka** ~**o** mliječna morska salata (*U. lactuca*) = MARLAK-TUKO; ~**oficoj** ulvoficeje (*Ulvophyceae*), višestanične zelene alge
 ~**um|** (*gram*) sufiks neodređenog, ali specifičnog značenja za neke pojmove (foli~i = listati; amind~i = udvarati se; cerb~i = mozgati); ~**o**, ~**i**, ~**ado**, ~**ulo**, ~**anto**
umbel|o (*bot*) štitac, suvrst jednostavna grozdasta cvata skraćene osi; ~**eto** štitić, mali štit; **kunmeta** ~**o** sastavljeni štitac
umbelifer|oj (*bot*) štitarke = APIACOO
umbilik|o¹ pupak 1. (*anat*) ljevčkasti ožiljak na trbuhu, koji nastaje nakon rezanja pupkovine; 2. (*bot*) A. hilus, udubljenje u sredini nekog organa, npr. gornji dio ploda jabuke = HILUMO; 3. središnji dio nečega; ~**a** pupčani
umbilik|o² (*bot*) pupčić, klobučac (*Umbilicus*) iz por. tustika

umbilikari|o (*bot*) pupkasti lišaj (*Umbilicaria*), rod lisnatih lišaja, neke vrste su jestive (*U. esculenta*)

umbr|o¹ (*iht*) umbra (*Umbra*), vrsta malih slatkovodnih riba iz reda lososa

umbr|o² umbra, tamnosmeđa zemljana boja, vrsta okera

umbr|oj (*etn*) Umbri, prastari narod u srednjoj Italiji; (**U**)~**io** (*geog*) Umbrija, pokrajina u srednjoj Italiji; ~**ia** umbrijski

umbrin|o* (*iht*) vrana, kavala (*Umbrina cirrosa, corvina nigra*), morska riba iz por. usnača

ume|o (*bot*) 1. japanska kajsija (*Prunus mume*) drvo koje se u Japanu uzgaja zbog ukrasa i jestivih plodova; 2. plod japanske kajsije

umjak|o (*pom*) umjak, eskimski kajak kojim upravljaju žene

umlaut|o (*gram*) umlaut (¨), prijelaz, metafonija (ä, ö, ü)

UN UN, kratica za Unuiĝintaj Nacioj, Ujedinjeni Narodi

unaŭ|o (*zoo*) tropski ljenjivac (*Bradypus tridactylus*), južnoamerički sisavac iz reda krezubica

unc|o unca, unča, prostorna jedinica mase i težine u anglosaksonskim zemljama

unci|o (*zoo*) snježni leopard (*Panthera uncia*), leopard iz srednje Azije = NEĜLEOPARDO

uncial|o uncialja 1. (*poz*) zaokruženo starogrčko i starorimsko pismo (na kamenim spomenicima); 2. veliko natpisno slovo; pismo velikih zaobljenih i međusobno nevezanih slova iz grčkih, latinskih, glagoljskih i ćirilskih rukopisa

undari|o (*bot*) undarija (*Undaria*), rod smeđih morskih algi

undekan|o (*kem*) undekan, zasićeni hidrokarbid

Undin|o (*mit*) undina, vila brodarica, vodarica, jezerkinja

Unesk|o Unesco, UNESCO, Organizacija Ujedinjenih naroda za odgoj, znanost i kulturu

ung|o (*anat*) nokat 1. pločasta rožnata izraslina na gornjem dijelu prstiju ruku i nogu čovjeka i majmuna; 2. kandža na vrhu ptičjih prstiju; ~**i** (*tr*) grepti, češati, parati noktima; ~**ego** čaporak, pandža, kandža, nokat na šapama zvijeri; ~**ilaro** garnitura sredstava za uređivanje noktiju; ~**ogradi**, ~**ovundi** strugati, ranjavati noktima; ~**osto** = LAKRIMALO

ungol|o (*bot*) klinac, stapak, duži ili kraći stanjeni produžetak latice kojim je pričvršćena za cvjetiste

ungulat|o* (*zoo*) kopitar, papkar (*Ungulata*)

ungvent|o (*farm*) melem, ljekovita mast, unguenta; mekani farmaceutski pripravak

uni|o (*prav*) unija 1. savez, federacija, konfederacija, koalicija; 2. savez nezavisnih političkih ili vjerskih zajednica; 3. zajednica država ili naroda; 4. (*mat*) skupovna operacija koja dvama skupovima pridružuje skup čiji svaki element pripada bar jednom od zadanih skupova

uniat|o* (*vjer*) unijat, grkokatolik

uniform|o odora, uniforma; službena vojnička ili činovnička odjeća, jednaka za sve pripadnike stanovite organizacije

unik|a jedinstven, jedini, poseban, izvanredan, izvrstan; ~**aĵo** unikat, jedini primjerak nečega

Unikod|o (*inf*) univerzalni znakovnik, univerzalni skup znakova (Unicode)

unikorn|o, unukornul|o (*zoo*) 1. životinja u bajkama; 2. nosorog (*Rhinoceros*), sisavac iz reda neparnoprstaša s jednim ili dva roga na nosnim ili čeonim kostima

Uniks|o (*inf*) Uniks, višekorisnički operacijski sustav

unison|o unisono 1. (*glazb*) prima, interval koji nastaje ponavljanjem jednog te istog tona; 2. (*fiz*) podudarnost dvaju različitih izvora titranja

unit|o jedinica, odredbena mjera, mjerna jedinica

unitari|a unitaran; ~**ano** unitarijanac; ~**ismo** unitarijanstvo, unitarizam, 1. (*vjer*) učenje raznih skupina u reformaciji 16. st. koje su nijekale učenje o trojstvu; 2. unitarizam, naglašavanje apsolutnog jedinstva

univers|o svemir, kozmos, univerzum; neograničen međuplanetni i međuzvjezdani prostor i sva tijela u tom prostoru; ~**a** svemirski

universal|a univerzalan, opći, sveopći, svjetski, ukupni; ~**eco** univerzalnost, općenitost, ukupnost, podobnost za sve; ~**igi** univerzalizirati, poopćiti, učiniti univerzalnim

universitat|o univerzitet, sveučilište, zajednica fakulteta kao znanstvenih i najviših nastavnih ustanova; ~**a** sveučilišni, univerzitetski

unkari|o* (*bot*) gambir, unkarija, vražja kandža (*Uncaria gambir*), drvenasta povijaša iz por. bročeva

unk|j (*tr, vjer*) pomazati svetim uljem, obaviti obred pomazanja pred smrt = SANKTOLEI; ~**o** unkcija, pomazanje, pomast

~**unt** (*gram*) predložni sufiks za kondicional participija aktivnog sa značenjem: **kiu** ~**us**

unu jedan, broj 1; ~**a** prvi; ~**e** prvo, najprije; ~**o** jedinica; ~**aaĵo** = PRIMICO; ~**aeco** prvenstvo, primat, prednjačenje; ~**aulo** prvak; ~**aklasa** prvorazredan; ~**ataga** prvodnevan; ~**aĵo** unikat; ~**eco** jedinstvo; ~**el** jedan od; ~**foje** jedanput; ~**igi** ujediniti, sjediniti; ~**iġi** ujediniti se; ~**iġo** unija, savez, liga; ~**obla** jednostruk; ~**oble** jednostruko; ~**opa** pojedini; ~**taga** jednodnevan; **re~igi** ponovno ujediniti; ~**speco** jednovrstan; **mon~o** novčana jedinica; **Tri~o** (*kat*) sveto Trojstvo; **eĉ ne** ~ nijedan

unuar|a (*fiz, kem*) unuaran, koji ima jednu komponentu

unut|o (*glazb*) suzvučak dva jednako visoka tona

Upanišad|oj (*vjer*) Upanišade, više od stotinu svetih hinduskih rasprava na sanskrtu, nastalih između 8. i 6. st. pr. K.

upas|o upas, jupes, malajski biljni otrov za strijele; ~**arbo** (*bot*) upas-drvo (*Antiaris toxicaria Lesch*)

uperkut|o (*sport*) aperkat, boksački udarac odozdo prema gore

upsila upsila, dvadeseto slovo grčkog alfabeta

upup|o (*orn*) pupavac, božji kokotić, smrdulj, futavac (*Upupa epops*), ptica selica iz reda lihoprstica, tanka dugačka kljuna s kukmom na glavi

ur|o¹ (*zoo*) ur, prastari tur (*Bos primigenius*), divlje govedo, potpuno izumrlo

ur|o² uro-; u složenicama označuje ono što je u vezi s mokraćnim sustavom; ~**ograĴio** urografija, rendgenska pretraga mokraćnih organa; ~**ologio** urolog, specijalist za urologiju; ~**ologio** urologija, znanost o bolestima mokraćnih organa; ~**ata acido** urat, mokraćna kiselina; ~**atemio** (*fiziol, med*) uratemija, prisutnost mokraćne kiseline u krvi

uracil|o (*kem*) uracil, pirimidinska baza, sastojak svih ribonukleinskih kiselina

uragan|o (*met*) uragan, orkan, ciklon, tropski ciklon, vrtložni vjetar razorne snage; ~a uraganski, orkanski; ~i (*ntr*) puhati orkanskom jačinom

urak|o (*anat*) urakus, fibrozna traka koja spaja pupak s gornjim dijelom mokraćnog mjehura

Uran|o Uran 1. (*mit*) starogrčki bog neba i samo nebo; 2. (*astr*) sedmi planet Sunčeva sustava

urani|o (*kem*) uranij, uran 1. kemijski element, simb. U; 2. radioaktivna srebrnastobijela teška kovina iz skupine aktinoida, služi kao gorivo u nuklearnim elektranama; **trans~oj** transurani, umjetno dobiveni radioaktivni kemijski elementi u kojih je atomski broj veći od uranova

uranoskop|o* (*iht*) bežmek, batoglav (*Uranoscopus scaber*), riba iz por. paukovki

uraninit|o (*min*) uraninit, uranski smolinac, uranov dioksid, rijetka uranova ruda crne boje kao smola, važan zbog dobivanja radioaktivnih materija

uranism|o (*med*) uranizam, pasivni oblik muške homoseksualnosti

uranografi|o (*astr*) uranografija, nekadašnji naziv za opis zvijezda

urb|o grad 1. veliko naseljeno mjesto; 2. (*pov*) zamac, utvrda; 3. naselje ili gradska četvrt posebne namjene (filmski, olimpijski grad); *usp.* **civito**; ~a gradski; ~ano građanin; ~aneco građanstvo, građanština, pripadnost gradu; ~ego velegrad; ~estro gradonačelnik; ~eto gradić; ~odomo gradska vijećnica, magistrat; ~oplanismo urbanizacija; **antaū~o** predgrađe; **čef~o** glavni grad, metropola; **kun~afo** šire gradsko područje; **sam~ano** sugrađanin; **sub~o** = ANTAŪ~O; **ban~o** kupalište, toplice, kupališno mjesto; **grand~o** velegrad; **haven~o** luka, lučki grad; **naskiĝ~o** rodni grad; **lim~o** pogranični grad; **sankt~o** svetište, sveti grad

urbaniz|i (*tr*) urbanizirati; ~ado urbanizacija, prostorno širenje gradova i pretvaranje sela u gradove; ~isto urbanist

urdu|o (*ling*) urdu, urdski jezik, novindijski jezik vrlo blizak hinduskom; službeni jezik Pakistana

ure|o (*fiziol, kem*) urea, mokraćevina, karbamid, organski spoj koji sadrži dušik nazočan u urinu kao raspadni proizvod bjelančevina; ~azo (*kem*) ureaza, enzim koji rastvara ureu; ~emio (*med*) uremija, mokraćno otrovanje koje nastaje kao posljedica bubrežnih bolesti; ~ometro ureometar; aparat za mjerenje količine uree u nekoj tekućini

ured|o (*bot*) hrđa (*Uredo*); ~alaj hrđe (*Uredinales*), red gljiva stapčara, mikroskopske parazitske gljive koje uzrokuju bolesti na biljkama; ~osporo uredospora, ljetna spora; ~osporujo gomilica spora na ograncima hife

uredinal|oj* (*bot*) = UREDALOJ, RUSTFUNGOJ

uretan|o (*kem*) uretan, ester karbaminske kiseline, služi u medicini kao citostatik

ureter|o (*anat*) ureter, mokraćovod, kanalčić kojim mokraćna teče iz bubrega u mokraćni mjehur; ~ito (*med*) ureteritis, upala uretera

uretr|o (*anat*) uretra, mokraćnica, kanalčić kojim mokraćna teče iz mokraćnog mjehura; ~ito (*med*) uretritis, upala mokraćne cijevi

ureus|o (*umj, pov*) ureus, kobra, egipatska sveta zmija utisnuta na čelu figura božanstava i faraona, odnosno na dijademu ili kruni kao simbol vrhovne vlasti

urĝ|i (*tr*) požurivati, pospješivati, urgirati; ~a hitan, žuran, urgentan; ~e hitno, žurno; ~afo hitna stvar; ~eco žurba, hitrina, hitrost; ~iĝi žuriti se, hitati; (**hospital**)~ejo hitna (medicinska) služba = SUKUREJO; **medicin~istoj** liječnici hitne službe = SUKURISTOJ

uri|o¹ (*orn*) urija, crna njorka (*Uria*), ptica vivčarica iz por. *Alcidae*

uri|o² (*fiziol, med*) -urija, urički; kao drugi dio složenice označuje mokrenje, curenje, tok, mokraćni (glukoza~o)

urin|o (*fiziol*) urin, mokrać; ~a mokraćni; ~i (*ntr*) mokriti, urinirati, pisati, piškiti, ispuštati mokrać = PISI; ~ado mokrenje, uriniranje, pišanje; ~ejo pisoar, nužnik za muškarce; ~ujo urinar, posuda za mokrenje bolesnika u krevetu; **lit~ado** (*med*) mokrenje u krevetu = ENUREZO; ~ologio, ~ometro, ~oskopio

urli|o (*med*) zaušnjaci, mumps = MUMPSO

urn|o urna, žara 1. kutija iz koje se izvlače lutrijski brojevi; 2. kutija za umetanje glasačkih listića; **cindro~o** žara za čuvanje pepela pokojnika spaljenih u krematoriju

urodel|oj (*zoo*) urodeli (*Urodeli*), red repatih amfibija = VOSTOHAVAJ AMFIBIOJ

urogal|o (*orn*) tetrijeb veliki (*Tetreo urogallus*), šumska ptica iz reda kokoški

urotropin|o (*kem, ferm*) urotropin, bijela kristalizirajuća tvar; rabi se u medicini protiv infekcije mokraćnih organa

urs|o (*zoo*) medvjed (*Ursus*), velika jaka zvijer kratka repa pokrivena gustom dlakom; ~edoj porodica medvjeda (*Ursidae*); ~a medvjedi; ~ino medvjedica; (**U**)~ino (*astr*) 1. **Grand**a ~ino Veliki medvjed, zvijezde ne sjevernoj hemisferi; 2. **Malgranda** ~ino Mali medvjed, zvijezde na sjevernoj hemisferi; ~okavo medvjeda špilja; **formik~o** mravojed = MIRMEKOFAGO; **lav~o** rakun = PROCIONO; **mar~o** morski medvjed (*Callorhinus, Arctocephalus*)

ursulanin|o (*kat*) uršulinka, pripadnica katoličkog ženskog crkvenog reda sv. Uršule

urtik|o (*bot*) kopriva (*Urtica*) iz por. kopriva; ~i (*ntr*) opeći se dodiro m koprive; ~eca koji žari kao kopriva

urtikari|o (*med*) urtikarija, koprivnjača, crvene nabrekline na koži praćene svrbežom kao reakcija na hranu

Urugvaj|o (*geog*) Urugvaj, država u Južnoj Americi; ~ano (*etn*) Urugvajac

uruši|o (*bot*) lakirov ruj (*Rhus verniciflua*) iz por. vonjače; iz plodova dobiva se vosak

~us (*gram*) glagolski nastavak za pogodbeni način, kondicional; ~modo pogodbeni način, kondicional **usne|o** (*bot*) usnea (*Usnea*), rod grmasti lišaja iz por. *Parmeliaceae*

Uson|o (*geog*) SAD, USA, Sjedinjene Američke Države; ~ano (*etn*) stanovnik SAD

ustaš|o (*voj*) ustaša 1. pripadnik ustaškog pokreta Ante Pavelića; 2. pripadnik ustaške vojnice u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj

ustilag|o (*bot*) snijet (*Ustilago*), rod mjehuraste i prašne snijeti koje uzrokuju štete ne žitaricama; ~**aloj** snijeti (*Ustilaginales*), red parazitskih gljiva stapčara

ut| (*gram*) predloženi sufiks za particip pasivni kondicionala

uta|o (*knjiž*) uta, pjesma; japanski naziv za pjesmu

uten|o* (*novč*) uten, stari egipatski novčić

uter|o (*anat*) maternica, uterus; plodnica; unutarnji spolni organ žene, u kojem se razvija plod; ~**a** maternični; ~**ito** upala maternice; ~**ofalo**, ~**optozo** prolaps, izvala maternice; **ekster~a** izvanmaterični; **sam~a** istomaternični, istomajčinski = SAMPATRINA

util|a koristan, probitačan; ~**e** korisno: ~**o** korist, probitak, dobitak; ~**i** (*ntr*) koristiti, služiti, pomagati, biti na korist; ~**afo** korisna stvar; ~**eco** korisnost, probitačnost; ~**igi** koristiti nešto, rabiti, iskorištavati, služiti se nečim; ~**ismo** utilitarizam; **mal~a** štetan; **mal~o** šteta, gubitak; **mal~i** štetiti = DAMAŽI; **ne~a** nekoristan, neisplativ; **ne~igebla** neiskoristiv; **sen~a** beskoristan, nekoristan; **sen~eco** beskorisnost, nekorisnost

utopi|o utopija 1. neostvariva zamisao; 2. zamišljena zemlja s idealnim društvenim poretom; ~**a** utopijski; ~**ulo**, ~**isto** utopist

utrik|o (*anat*) utrikul 1. mješnica prostate; 2. tanka vrećica satkana od membrana, koja djeluje s polukružnim kanalima uha

utrikulari|o (*bot*) mješinka (*Utricularia*) iz por. *Lentibulariaceae*; živi u vodi ili na vlažnim mjestima; zbog hvatanja kukaca listovi su preobraženi u mješnice = VEZIKHERBO

uv|o (*bot*) grožđe, plod vinove loze; **urso~o** = ARKOSTAFILO

uve|o (*anat*) uvea, srednja očna ovojnica; sastoji se od irisa, koroidnog i rožnatog tkiva; ~**ito** upala uvee

uvertur|o (*glazb*) uvertira 1. (*pov*) u 17. st, prvi stavak instrumentalne suite; 2. uvodni instrumentalni stavak glazbeno-scenskog djela; 3. samostojno

orkestralno djelo, najčešće s programatskim sadržajem; 4. (*pren*) početak, uvod

uviol|o* (*kem*) uviol, staklo koje propušta ultraljubičaste zrake; rabi se u optici

uvr|i* (*tr*) otvoriti = MALFERMI

uvul|o (*anat*) uvula, resica na stražnjem dijelu mekog nepca

uz|i (*tr*) upotrijebiti, upotrebljavati, rabiti, služiti se, primjenjivati; ~**o** upotreba, uporaba; ~**ado** upotrebljavanje, korištenje, rabljenje, primjenjivanje; ;~**(at)afo** rabljena stvar; ~**ateco** korištenost; ~**ebla** koristan, upotrebljiv, uporabljiv, primjenjiv; ~**indikoj**, ~**instrukcij** upute za uporabu; **ek~i** početi upotrebljavati; **el~i** istrošiti, iskoristiti; **el~igi** istrošiti se, iscrpsti se, dotrajati; **for~i** istrošiti, iscrpsti; **for~igi** sasvim se istrošiti, uništiti se; **malbon~i**, **mis~i** zlopotrijebiti, zlo(upo)rabiti; **ne~ebla** neupotrebljiv, neuporabiv; **re~i** ponovno uporabiti, preraditi; **tro~i** koristiti preko mjere; **frukt~i** koristiti, pobirati plodove nečega, nečije; **man~i** rukovati nečim

uzanc|o (*trg*) uzanca, kodificirani poslovni običaji, koji su izvor trgovačkog prava

uzbek|o (*etn*) Uzbek; (**U**)~**io**, (**U**)~**ujo** (*geog*) Uzbekistan, država u srednjoj Aziji

uzin|o postrojenje, tvornica metalne industrije; ~**i** (*tr*) tvornički proizvoditi i obrađivati metalne proizvode

uzukap|i (*tr, prav*) steći pravo vlasništva dugotrajnim posjedovanjem; ~**o** uzukapija, dospjelost, zastarjelost, pravo vlasništva stečeno dugim posjedovanjem, odnosno zastarom tuđeg prava

uzur|o (*prav*) lihva, lihvarstvo = PROCENTEGO; ~**i** (*tr*) lihvariti, zelenašiti, pribavljati nerazmjernu imovinsku korist za učinjenu uslugu; ~**a** lihvarski; ~**isto** lihvar, zelenaš, kamatar

uzurp|i (*tr*) uzurpirati, prisvojiti; ~**(ad)o** uzurpacija, uzurpiranje; ~**anteco** uzurpiranost; ~**into** uzurpator, prisvajač

uzurpator|o uzurpator, prisvajač, osoba koja uzurpira = UZURPINTO

ü dvadeset i šesto slovo esperantske abecede, stražnji polusamoglasnik koji se čuje tek poslije prednjeg samoglasnika (antaü, Eüropo)

üat|o = VATTO

üed|o* (*geog*) u Sahari i sličnim pustinjama povremena rijeka brzica nakon naglih kiša

üest|o* (*geog*) zapad = OKCIDENTO

üön|o* (*novč*) vona, novčana jedinica Sjeverne Koreje = VONO

V

v v; dvadeset i sedmo slovo esperantske i dvadeset i osmo slovo hrvatske abecede; ~o naziv slova v

vabank|o* (*igr*) va bank; u hazardnoj kartaškoj igri ulog jednak iznosu čitave banke; ~i (*ntr*) igrati na sve ili ništa, staviti sve na kocku, riskirati, hazardirati

vač|o (*pom*) brodska straža; ~i (*ntr*) stražariti, dežurati na brodu

vad|li (*ntr*) gacati; gaziti po blatu, snijegu, vodi; ~ado gacanje; ~afo gaz, plitko mjesto u rijeci ili moru, po kojem se može gaziti; tra~i pregacati, gacajući prijeći na drugu stranu

vad|o* (*geol*) vadi, suho pustinjsko korito

vadi|o* (*fin*) garantni iznos, polog, depozit

vaf|o (*kul*) vafl, vafla, tanko pečeno tijesto karakteristične mrežaste strukture, često zaslađeno ili s raznim dodacima; ~eto vrlo tanki vafl, često u obliku korneta za serviranje uz sladoled; ~ilo, ~fero dvokrilna tava u kojoj se peku vaflji; **krem~o** vafl s kremom

vag|li (*ntr*) lutati, lunjati, tumarati, skitati se, potucati se; ~a lutajući; ~(ad)o lutanje, tumaranje, skitanje, potucanje; ~adi stalno ili dugo lutati, tumarati; ~anto selilac, nomad; ~isto, ~ulo luralica, skitnica, tumaralo, potucalo, vagabund, beskućnik, probisvijet, vucibatina; ek~i, el~i krenuti u skitnju, lutanje; for~i odlutati, odskitati se; tra~i proskitati, protumariti; erar~i zalutati; gap~i lutajući buljiti (od čuđenja); ~vendisto torbar, pokućarac

vag|o (*anat*) vagus, deseti moždani živac, koji vodi podražaje za bitne životne funkcije; ~otomio (*med*) vagotomija, presijecanje pojedinih niti vagusnog živca

vagabond|o vagabund, skitnica, luralica, potucalo, tumaralo = VAGISTO, VAGULO; ~eco skitanje, potucanje, tumaranje, klačenje, skitalaštvo; ~i (*tr*) skitati se, potucati se, klatariti se po svijetu

vagin|o (*anat*) vagina, rodnica, cjjevasti dio ženskog spolnog organa od himena do vrata maternice; ~a vaginalan; ~ito (*med*) vaginitis, upala rodnice; ~ismo, ~algio vaginizam, preosjetljivost ušća rodnice s grčevitim stezanjem mišića

vaginal|o (*anat*) serozna ovojnica (npr. testisa); ~ito upala serozne ovojnice

vagon|o (*želj*) vagon 1. željeznička kola za prijevoz putnika ili robe; 2. mjera za količinu robe koja stane u vagon; ~aro vlak, kompozicija od više željezničkih vagona koje vuče lokomotiva; ~eto vagonet, otvoreni teretni vagončić na uskotračnoj pruzi za prijevoz goriva i materijala u rudnici-

ma, kamenolomima i sl.; en~iği ukracati se u vlak; el~iği iskracati se iz vlaka; trans~iği prekracati se, prijeći u drugi vagon; bagađ~o prtljažna kola; frid~o vagon hladnjača; kanguru~o teretni vagon za prijevoz poluremorkera; karbo~o vagon za prijevoz ugljena; kuš~o kušet-kola, vagon s ležajevima; lit~o kola za spavanje; manđo~o, restoraci~o jedaća kola, vagon restoran; motor~aro motorni vlak; pakaj~o = BAGAĐVAGONO; plat~o otvoreni vagon za prijevoz automobila, strojeva, sanduka; pošt~o poštanska kola; rapid~aro brzi vlak; šarđ~aro teretni vlak; šnur~aro uspinjača, žičara; var~o teretni vagon za prijevoz namirnica

vaiš|o vajšija, treća kasta u nekadašnjoj Indiji : seljaci i trgovci

vajc|o (*teh*) škripac, mengele, procijep, naprava za učvršćenje predmeta da se ne pomiču pri obradi = PREMTENILO

vajd|o (*bot*) sinji vrbovnik (*Isatis tinctoria*) iz por. krstašica = TINKTURA IZATIDO; ~a, ~blua koji je plave boje kao sinji vrbovnik

vajr|o 1. bijelo i sivo krzno sibirske vjeverice; 2. (*pov*) krzno na grbovima s redom slika u obliku štitova, plavo i srebrno naizmjenice

vak|li (*ntr*) zjapiti, zijati, biti prazan, nametati se prazninom; ~a prazan, nepopunjen, nezauzet, slobodan; ~(ant)eco 1. praznina, pustoš; 2. nezaposlenost; 3. prazno, slobodno ili upražnjeno mjesto; ~igi isprazniti, osloboditi; ~ado neradno vrijeme u ustanovama i poduzećima

vakari|o (*bot*) kravljak, španjolski kravljak (*Veccari hispanica*) iz por. klinčića; raste samoniklo

vakcin|o (*med*) vakcina, cjepivo, pripravak koji stvara imunitet, priređen s pomoću mikroorganizama uzročnika bolesti; ~a vakcinalan; ~i (*tr*) cijepiti, vakcinirati; ~ado cijepljenje, vakcinacija; ~ilo vakcinator, instrument kojim se vakcinira; re~i ponovno cijepiti; sero~ado cijepljenje serumom

vakcini|o (*bot*) borovnica, borovnjača, divlja mrča (*Vaccinium*) iz por. vrijesovki s jestivim bobama; **ordinara** ~o obična borovnica, crna borovnica (*V. myrtillos*)

vaker|o kravar, govedar, vakero, kauboj, gaučo; govedar koji jašući na konju čuva goveđa krda u Americi

vaks|o vosak 1. žučkasta amorfna tvar od koje pčele grade saće; 2. (*kem*) smjesa viših ugljikovodika sličnog sastava; ~a voštan; ~i (*tr*) voštiti, mazati voskom; abel~o pčelinji vosak; orel~o cerumen, ušna smola; sigel~o pečatni vosak; ter~o zemni

vosak, ozokarit; **~kandelo** voštanica, voštana svijeća; **~tapišo** voštani sag za podove, linoleum; **~tolo** voštano platno, cerada

vaku|o vakuum 1. (*fiz*) prostor u kojem nema čestica, ali može biti polje sila; zrakoprazan prostor; 2. (*pren*) praznina, ništavilo, beznačajnost; **~a** vakuumski; **~ometro** vakuumetar, uređaj za mjerenje tlaka nižeg od atmosferskog; **alt~o** visoki vakuum

vakuol|o (*fiziol*) vakuola, stanična šupljina u citoplazmi biljaka i jednostaničnih životinja ispunjena tekućinom i probavljenom hranom, rijetko plinom

val|o 1. (*geog, geol*) dolina, dol, nizina; 2. (*građ*) kut koji tvore dvije ravne površine krova; **~eto** mala udolina između brijegova; **sek~o** suho korito nekadašnje rijeke

valabi|o (*zoo*) valabi (*Macropodido*), australski tobočlar iz por. pravih klokana; 2. osobito cijenjeno krzno te životinje

Valah|o (*etn*) Vlah 1. Rumunj, Cincar, pripadnik žitelja u Vlaškom dijelu Rumunjske; 2. naziv pripadnika stočarskih nomada na Balkanu

valak|o* užrojeni konj

valent|o (*fin, kem*) valencija, valentnost, svojstvo atoma da se veže s drugim atomima izraženo brojem atoma vodika ili njemu po tome jednakih drugih elemenata; **unu~a** jednovalentan; **du~a** dvovalentan

valer|o (*kem*) valer, redikal valeratne kiseline (u složenicama); **~ata acido** valeratna kiselina

valerian|o 1. (*bot*) valerijana, odoljen (*Valeriana*) iz por. odoljena; 2. (*farm*) medicinski pripravak od korijena valerijane, sredstvo za smirenje; **oficina ~o** (*bot*) ljekoviti odoljen, valerijana (*V. officinalis*), služi kao sedativ

valerianel|o (*bot*) matovilac, motoviljak, repušac, poljska salata (*Valerianella*) iz por. odoljena; uzgaja se za salatu

valet|o valet, sluga, lakaj, hotelski poslužitelj

valg|a (*anat*) izvnut prema van (npr. koljeno)

Valhal|o (*mit*) Valhala, u skandinavskoj mitologiji, dvorac poginulih

valid|a pravomoćan, pravovaljan, validan; koji je na snazi, koji vrijedi; **~eco** validnost, valjanost, pravovaljanost, pravomoćnost, punovažnost **~igi** ovjeriti, potvrditi pravovaljanost; **~iği** postati punovažan, pravovaljan; **eks~iği** zastarjeti, izgubiti pravovaljanost; **eks~iği** zastara

valin|o (*kem*) valin, aminoizovalerijanska kiselina, neophodni sastojak bjelancevina

valisneri|o* (*bot*) uvijuša (*Vallisneria spiralis*) iz por. *Hydrocharitaceae*

valiz|o putna torba, kovčeg; **~eto** aktovka, torba za spise

Valkir|oj (*mit*) Valkire, djevojke pratilje vrhovnog nordijsko-germanskog boga Odina, koje prema njegovu izboru donose duše pogubljenih ratnika u Valhalu i tamo bdiju nad njima

valon|o (*etn*) Valonac; (**V**)~**io**, (**V**)~**ujo** (*geog*) Valonija, južni, francuski dio Belgije

valor|o vrijednost, valjanost, vrednota, važnost, značenje, značajnost; **~a** vrijedan, valjan, skupocjen; **~i** (*tr*) vrijediti 1. imati stanovitu vrijednost; 2. valjati, isplatiti se; **~año** vrednota, vrijedan predmet; **~igi**

učiniti nešto vrijednim; **laũ~e** prema vrijednosti; **malpli~eco** manjevrijednost; **multe~a**, **grand~a** skupocjen, dragocjen; **pli~o** višak vrijednosti; **re~igi** revalorizirati, prevrednovati, ponovno procijeniti; **sam~a** jednako vrijedan; **sen~a** bezvrijedan; **sen~año** bezvrijednost, bagatela; **sen~igi** obezvrijediti; umanjiti, poništiti vrijednost; proglašiti bezvrijednim; **sen~ulo** bezvrijednik, ništarija, nitkov; **alt~a** dragocjen; **interšanğ~o** vrijednost razmjene; **lim~o** granična vrijednost; **merkat~o** tržišna vrijednost; **mez~o** prosječna vrijednost; **ekspektata mez~o** predviđeni prosjek; **pen~i** vrijediti truda; **uz~o** uporabna vrijednost

vals|o (*glazb*) valcer, vals, društveni ples u tročetvrtinskom taktu i glazba za taj ples; **~i** (*ntr*) plesati valcer

valut|o (*novč*) 1. vrsta monetarnog sustava; novac koji izdaje državna banka kao zakonito sredstvo plaćanja; 2. sve vrste efektivnog stranog novca u deviznim propisima neke zemlje, osim kovanog zlatnog novca

valv|o 1. (*teh*) ventil, naprava ugrađena u cjevovod koja otvara i zatvara prolazak tekućine ili plina; 2. (*zoo*) svaki od dva dijela školjke; 3. (*bot*) zaklopac, stijenka ploda što obavija i štiti sjeme; 4. (*fiz, el*) = REKTIFILO; **~a** odušni, ventilni; **~eto** (*anat*) valvula, zalistak (npr. srčani -); **du~uloj** mekušci s dvodijelnom školjkom, dvoljušturci

vamp|o vamp; lijepa izazovna, zavodljiva, kobna žena

vampir|o vampir 1. (*mit*) vukodlak, duša koja noću ustaje iz groba i ljudima siše krv; 2. (*pren*) krvopija, izrabljivač; 3. (*zoo*) vrsta malog američkog šišmiša (*Vampyrum spectrum*); **~ino** vampirica; **~ismo** vampirizam 1. vjerovanje u vampire; 2. (*psih*) bolest koje se očituje u patološkoj potrebi za krvlju

van|a uzaludan, beskoristan; **~e** uzalud, uzaludno, zaludu, bez koristi; **~i** (*ntr*) biti uzaludno; **~año** ispraznost, uzaludna stvar, prazne riječi; **~eco** uzaludnost; **~igi** učiniti nešto uzaludnim

vanad|o (*kem*) vanadij 1. kemijski element, simb. V; 2. srebrnastobijela mekana kovina koja se rabi osobito za oplemenjivanje željeza

vand|o (*građ*) zid, pregradni zid, pregrada

vanda|o (*bot*) vanda (*Vanda*) iz por. kačuna

vandal|oj vandali 1. (*etn, pov*) istočnogermensko pleme, koje je na početku 5. st. opustošilo Europu i sjevernu Afriku; 2. (*pren*) divlja vojska ili banda, koja pustoši, ruši, pali kulturne vrijednosti; **~eco**, **~ismo** vandalizam, pustošenje, uništavanje kulturnih dobara

vanel|o (*orn*) vivak, vanela (*Vanellus*), rod ptica iz por. kulika

vanes|o (*ent*) koprivar, admiral (*Vanessa*), vrsta leptira

vang|o lice 1. (*anat*) obraz, jedna strana lica; 2. (*teh*) svaka od dviju glatkih strana nekog stroja ili aparata; **~a** lični, obrazni; **~ego** (*zoo*) gubica, prednji dio glave sisavaca; **~osto** lična kost; **sur~o**, **~ofrapo** pljuska, čuška, zaušnica, šamar; **puf~a** bucmast, bublast, debeljuškast; koji je punih obraza; **sid~o** (*anat*) stražnjica, zadnjica = GLUTEO; **~oharaj** zalisci

vanil|o (*bot*) vanilija (*Vanilla*) iz por. kaćuna; ~a vaniljski; ~i (*tr*) posuti praškom vanilina; ~ino (*kem*) vanilin, aromatični fenolni aldehid što ga sadržavaju fermentirani nezreli plodovi vanilije

vant|a tašt, sujetan, sebeljubiv, častohlepan, slavoljubiv; ~afo ispraznost, ništavost; ~eco taština, sujeta, uobraženost; ~igi učiniti ispraznim, taštiti; ~iği postati tašt, sujetan

vant|o* (*pom, brod*) poprečna pripona između jarbola i boka broda; *usp. stajo*

vanu|i (*ntr*) nestati, iščeznuti, ishlapati, raspršiti se = MALAPERI

vapor|o para 1. (*fiz*) stanje u koje prelazi tekućina pri zagrijavanju; 2. jako zagrijan, vlažan zrak; 3. vidljive čestice pri izdisaju na hladnom vremenu (iz usta); ~a parni; el~(a)fo isparina, isparenje; ~eto mala lagana para; ~igi isparavati; ~igilo aparat za kuhanje na paru; ~iği isparavati se, hlapiti; ~igema hlapljiv, ishlapljiv; ~izi vaporizirati, isparavati, pretvarati u paru; ~umi kuhati na paru, pariti; ~metro vaporimetar 1. sprava za mjerenje alkohola u vinu; 2. sprava za utvrđivanje tlaka i obujma pare; ~premo pritisak pare u parnom stroju; el~iği, for~iği ishlapati, ishlapati, ispariti se; el~ilo (*brod*) ispuštač pare iz brodskih strojeva; ~šipo parobrod

var|a' (*med*) iskrivljen (položaj kostiju) prema unutrašnjoj strani

var|o² (*ekon*) roba, materijalni proizvod ljudskoga rada namijenjen tržištu, predmet trgovine; ~ejo robno skladište; **hard~o** (*inf*) hardver = APARATRO; **nutro~oj** živežne namirnice; **skribo~o** pisaci pribor; **soft~o** (*inf*) softver = programaro; **šut~oj** sipka (nepakirana) roba

var|o³ (*fiz*) var, iznimno dopuštena jedinica jalove snage izmjenične električne struje; poseban naziv za vat

varan|o (*zoo*) varan (*Varanus*), veliki gušter iz Australije, Afrike i južne Azije; ~edojo porodica varana (*Varanidae*)

varang|o (*brod*) madir, donji dio rebara broda

varant|o* založnica, varant 1. potvrda zalagaonice o založenoj robi; 2. skladišni list

varap|o (*sport*) veranje, penjanje po visokim stijenama

varb|i (*tr*) nagovarati, snubiti, vrbovati, pridobivati riječima; ~ado nagovaranje, snubljenje, pridobivanje, vrbovanje; ~isto agent, zastupnik

varf|o (*pom, brod*) pokretni most za izlazak iz broda

vari|i (*ntr*) varirati 1. biti promjenljiv, razlikovati se, mijenjati se, mijenjati oblik nečemu, javljati se u različitim oblicima; 2. (*fiz*) skretati (o magnetskoj igli); ~o varijanta, varijacija 1. promjena, inačica, raznolikost; 2. (*mat*) varijabla, promjenljiva veličina; 3. (*bot*) vrsta; ~a različit, raznolik, promjenljiv, nestalan, varijabilan; ~e različito, raznovrsno, promjenljivo; ~ado variranje, mijenjanje; ~afo varijanta, inačica; ~anco (*met*) varijanca, kvadrirana standardna devijacija; ~anto = VARIABLO; ~igi varirati, mijenjati; ~igebla varijabilan, promjenljiv; **kun~anco** suvarijanca; **ne~a** jednoličan, nepromjenljiv; ~kolora koji je promjenljivih boja; ~ometro (*el, teh*) veriometar, uređaj za mjerenje kolebanja fizičkih veličina; **kultivo~o** = KULTIVARRO, KULTIVIFORMO

variabl|o varijabla 1. (*mat*) promjenljiva veličina neke funkcije; 2. (*inf*) u programiranju, mjesto pohrane sposobno da primi podatak koji se tijekom izvođenja programa može mijenjati; **stokasta ~o** = STOKASTO

variaci|o varijacija 1. preinaka, promjena rasporeda elemenata unutar jedne cjeline; drugi, promijenjeni oblik 2. (*mat*) kombinacija koja uključuje promjenu rasporeda, permutaciju elemenata kombinacije; 3. (*glazb*) preinačivanje melodijski i ritmički zaokružene glazbene cjeline teme promjenom ritma, tempa, tonaliteta i dr.; 4. (*kaz*) izvođenje neke teme na drukčiji način; 5. (*biol*) svaki odmak od tipičnih obilježja određene biljne ili životinjske vrste; 6. (*geog*) magnetska deklinacija; kut u obzoru što ga sjeverni kraj magnetske deklinacijske igle zaklapa s pravim meridijanom

variant|o varijanta 1. inačica, jedan od oblika istog osnovnog sadržaja; 2. jedan od načina rješavanja nekog problema; 3. (*sport*) izmjena osnovne taktike ili tehnike kretanja (obično u šahu); 4. (*biol*) novonastali organizam koji je prošao modifikaciju (mijenjanje pod utjecajem vanjskih čimbenika) ili mutaciju (promjenu uzrokovanu nasljednim faktorima); **nul~a, unu~a, du~a** koji nema nijednu ili ima jednu, dvije ili više varijanata

varicel|o (*med*) varicele 1. kozice, vodene kozice, vodene ospice, male boginje; akutna zarazna dječja bolest koju uzrokuje virus *Varicelozoster*; 2. (*vet*) neopasna virusna bolest goveda i ljudi, koju uzrokuje *Parapox virus bovis*; boginje vimena, mužačke kvrčice

variete|o (*kaz*) varijete 1. vedra pozornica, kazalište za najrazličitije kazališne, plesne, muzičke i akrobatske predstave; 2. vrsta noćnog lokala sa zabavnim programom; ~a varijetetski

varietet|o* (*biol*) varijetet, odlika, sistematska kategorija između podvrste i forme

varik|o (*med*) varice, variks, proširena kvrgava vena, najčešće na nogama; ~a varikozan, kvrgav, gukav; ~etoj vrlo male varice; **skroto~o** proširenje vena u spermatičnom snopu mošnice (*funiculus spermaticus scroti*)

variol|o (*med*) variola, crne boginje, velike boginje, boginje, kozice; teška virusna zarazna bolest; izaziva epidemije s velikim postotkom smrtnosti; ~oido benigni oblik varirole; ~ulo osoba oboljela od varirole

varlet|o 1. (*pov*) štitonoša, paž; 2. (*teh*) stegača, škripac, alat kojim se steže predmet pri obradi = TENPECO, KUNPREMILO

varm|a topao 1. zagrijan, čija je temperatura viša od mlačne, a manja od vruće; 2. srdačan, ljubazan, nježan, ljudski; ~e toplo; ~o toplina; ~eco svojstvo ili stanje onoga što je toplo, toplina, srdačnost, prisnost; ~ega vruć, vrelo, užaren; ~ego vrućina, vrelina, žega; ~ejo grijani rasadnik; ~eta mlak, mlačan, malo zagrijan; ~igi ugrijati; ~igilo grijač, grijalica; ~iği ugrijati se, utopiti se; ~umi (*ntr*) imati vrućicu, visoku temperaturu; ~oeliga, ~oprodukta koji proizvodi toplinu; ~oeltana vatrostalan; ~okonduka koji je vodič topline; ~oon-do (*met*) topli val, toplotni udar; **ek~iği** (*med*) navala krvi, nagli toplotni val; **mal~a** hladan; **mal~o**

studen, hladnoća; **mal~eco** hladnoća, hladno držanje, suzdržanost; **mal~ega** studen, leden, jako hladan; **mal~eta** prohladan, svjež; **mal~etigi** osvježiti, rashladiti; **mal~igi** ohladiti, rashladiti, učiniti hladnim; **mal~igilo** aparat za hlađenje; **mal~igujo** hladionik, frižider = FRIDUJO; **mal~iği** ohladiti se; **mal~umi** prehladiti se, nazepsti; **mal~umo** prehlada, nazež; **ne~a** nezagrijan, ne topao; **pri~a** = TERMIKA; **re~igi** ponovo ugrijati; **super~igi**, **tro ~igi** pregrijati; **fando~o** talište; **mez~a** srednje, prosječno topao; **ruğ~a** usijan, užaren

varp|o (*teks*) osnova (u tkanju tkanine), uzdužne niti koje se dopunjuju potkom poprečno; **~i** (*tr*) postaviti osnovu na razboju; **~ero** svaka pojedina nit osnove; **~ringo** čunak, specijalni prsten koji pomaže pri provlačenju potke

varš|o* (*met*) razdoblje kiša u Indiji

vart|i (*tr*) njegovati, čuvati djecu ili nemoćne osobe; **~(ad)o** njega, njegovanje, čuvanje, skrb, briga; **~ejo** dječje jaslice; **~isto** njegovatelj; **~istino** njegovateljica; **kun~ito** osoba koja se njeguje zajedno s nekom drugom osobom

Varun|o (*vjer*) Varuna, u Vedama glavno božanstvo, bog mora, gospodar svemira

varv|o (*arheol*) varv, metoda datiranja s pomoću nataloženihi slojeva u ledenjačkim jezerima

vasabi|o (*bot*) vasabija (*Wasabia*) iz por. krstašica; sorta *W. wasabi* iz Japana s jestivim korijenom

vasal|o (*pov*) vazal, feudalac koji od vladara ili višeg feudalca dobije leno, a za uzvrat mu duguje lojalnost i pomoć u ratu; **~eco** vazalstvo

vask|o¹ vaska, nakapnica, korito, školjka fontane

vask|o² (*etrn*) Bask; (**V**)~**io**, (**V**)~**ujo** (*geog*) Baskija; autonomna zajednica u Španjolskoj

vaskul|o (*anat*) krvna žila, vaskula; **~aro** krvne žile; **~a** vaskularan 1. koji se odnosi na krvne žile; 2. (*bot*) provodni, žilni, koji se odnosi na cjevčice, kanale u tkivu biljke; **neperfekta ~o** (*bot*) = TRAKEOIDO; **perfekta ~o** = TRAKEO; **~ito** (*med*) vaskularitis, upala krvnih žila; **~(ar)izi** vaskularizirati; **čil~o** (*anat*) limfa kroz koju teče želučani sok

vast|a prostran, velik, širok, opsežan; **~afo** prostranstvo; **~eco** prostranost; **~igi** proširiti, povećati; **~iği** proširiti se, povećati se; **dis~igi** rasprostrijeti, razastrijeti; **dis~iği** rasprostirati se, rasprostraniti se; **geografija dis~iği** geografska rasprostranjenost; **spacotempa dis~iği** vremensko prostorna rasprostranjenost; **mal~a** uzak, skučen, tijesan, ograničen; **mal~eco** uskoća, uskost, skučenost, ograničenost; **mal~igi** sužiti, ograničiti, skučiti; **pli~igi** proširiti

vašingtoni|o* (*bot*) pričardija (*Washingtonia filamentosa*) iz por. palmi

vat|o¹ (*teks*) vata, pročešljana i objeljena pamučna vlakna za medicinsku i higijensku uporabu; **suker~o** (*kul*) šećerna vata; **~i** (*tr*) vatiirati, postaviti vatom

vat|o², **vatt|o** (*fiz*) vat, mjerna jedinica za snagu kojom se u jednoj sekundi obavi rad od jednog džula; **sen~a** neaktivni (o struji); **~horo** vatsat, snaga od jednog vata na jedan sat; **~metro** vatmetar, instrument za mjerenje snage električne struje; **~sekundo** vatsekunda, jedinica za radnju koja je

jednaka jednom džulu; **kilo~o** kilovat, 1000 vata; **kilo~horo** kilovatsat, izvedena jedinica za energiju, osobito električnu

Vatikan|o (*geog*) Vatikan, Sveta Stolica, neovisna država na desnoj obali Tibera; **~a** vatikanski

vav|o w, dupli v = DUOBLA VO

vaz|o¹ vaza, posuda; predmet različita oblika i veličine u kojem se drže različite stvari te priprema i poslužuje hrana; **~aro** posuđe, suđe; **fand~o** = KRISOLO; **kuir~o** lonac, posuda za kuhanje; *usp.* **brezujō**, **kaserolo**; **marmit~o** lonac za juhu s dvije ručke = KUIRPOTO, VIANDOPOTO; **nokto~o** noćna posuda; **sango~o** krvna žila = VASKULO

vaz|o² (*anat*) krvna žila = VASKULO

vazelin|o (*farm*) vazelin, polučvrsta alkanska smjesa dobivena rafinacijom parafina iz nafte, koja služi kao masna podloga za ljekovite i kozmetičke pripravke

vazistas|o špijunka, preklapno okance na kućnim ili zatvorskim vratima ili prozorima

vazopresin|o (*fiziol*) vazopresin, antidiuretski hormon, polipeptid građen od osam aminokiselina; stvara se u hipotalamusu i pohranjuje u stražnjem režnju hipofize

ve! jao! joj!; uzvik koji iskazuje tjelesnu ili duševnu bol; jauk; **~(ad)i** (*ntr*) jaukati, jadikovati; **~spiri** uzdisati = SUSPIRI; **hejm~o** nostalgija, osjećaj čežnje (za domom) = SAUĐADO

veber|o (*fiz*) veber, jedinica magnetnog toka

Ved|oj (*hind*) Vede, stare svete knjige hinduizma pisane sanskritom

vedant|o (*hind*) vedanta, indijsko filozofsko učenje koje se zasniva na upanišadskoj metafizici

veft|o (*teks*) potka, poprečna nit koja se utkiva u osnovu pri tkanju

veg|o¹ (*sport*) staza, trak, put (posebno određen za natjecanje)

Veg|o² (*astr*) Vega, zvijezda u zvijezdu Lire na sjevernom nebu

veget|i (*ntr*) vegetirati 1. rasti, bujati, dozrijevat, živjeti (o biljkama); 2. (*pren*) životariti, živjeti neaktivno; **~a** vegetativan; **~ado** 1. vegetiranje; 2. vegetacija, razdoblje životne aktivnosti biljaka; **~afo** biljka, bilina, raslina; **~afo** biljni; **~afaro** 1. flora, biljni svijet; 2. vegetacija, bilinstvo, skup biljnih združnih jedinica; **~afismo** vegetarijanstvo = VEGETALISMO, VEGETARISMO; **~afano** vegetarijanac

vegetal|o = VEGETAFO; **~ino** vegetalin, biljna mast; **~ismo** = VEGETAŃISMO

vegetar|a vegetarijanski; **~ano** vegetarijanac, biljojed, osoba koja se hrani biljem; **~ismo** vegetarijanstvo, biljna prehrana

vegetativ|a* vegetativan, raslini, biljni

vehement|a* vehementan, žestok, nagao, gorljiv, neobuzdan, vatren, silan

vehikl|o vehikl 1. (*kem, farm*) osnovna podloga za pripremu lijekova i krema; 2. (*med*) prijenosnik, prenosilac, sredstvo koje nešto prenosi; 3. (*fiz*) sprovodnik, vod, vodič; 4. prijevozno sredstvo, vozilo, kola; 5. (*budh*) **la Granda ~o** Velika Kola = Mahajano; **la Malgranda ~o** Mala Kola = HINAJANO; **~a** posredni, prijenosni; **~i** (*tr*) prenositi, posredovati

veji|o* (*igr*) kineski naziv japanske igre 'go'

vejn|o žila, žilica, žica 1. (*anat*) vena, krvna žila; *usp.* **angio**, **arterio**; 2. (*geol*) šupljina u Zemljinoj kori ispunjena magmom, rudama ili vodom; 3. žica ili crta druge boje u mramoru, drvu i sl; sloj minerala u stijeni; **~a** žilni, venski; **~i** (*tr*) ukrasiti žilama; *usp.* **jaspi**, **marmori**; **~aro** žilni sustav, sve žile jednog organa ili tijela; **~eto** žilica, venica; **~ito** flebitis, upala stjenke vene sa stvaranjem tromba u njezinoj šupljini; **intra~a** intravenozan, koji ulazi u venu

vekl|i (*tr*) buditi 1. probuditi, prekinuti nekome san; 2. oživljavati, poticati, pokretati; **~(ad)o** buđenje; **~a** budan; **~iği** probuditi se; **~iğö** buđenje, razbudiavanje; **~iteco** budnost; **~horloğö** budilica; **~siğnalö** (*vaj*) budnica, znak za uranak

veksil|o (*herald*) vojna zastava na koplju; **~ologio** veksologija = FLAGOSCIENCO

vekt|o poluga, motka, šipka 1. poprečna poluga na vagi koja drži tanjure; 2. obramnica, obramnjača, savijena motka za nošenje vode ne ramenu; 3. strojni klip koji pokreće kotač; **timon~o** rudo

vektor|o vektor 1. (*fiz*) količina koja određuje položaj neke točke u prostoru prema nekoj drugoj točki; 2. (*mat*) usmjerena količina za čiju je karakteristiku, osim brojčanog značenja, potrebno navesti i njezin smjer; **~a** vektorski

vel|o 1. (*pom, brod*) jedro; pogonilo, propulzor od jedrenine razapet na brodu, koji vjetrenu snagu pretvara u porivnu silu gibanja plovila; 2. platno ili ploča učvršćena na vjetrenjaču radi hvatanja vjetra; 3. (*anat*) više-manje nategnuta membrana nekih organa; meko, stražnje nepce; **~a** jedreni; **~(ad)i** (*ntr*) jedriti; **~aro** jedrilje; **~preta** spreman za jedrenje; **~veturi** (*ntr*) jedriti = VELI; **antaü~o** prednje jedro; **ek~i** zajedriti, krenuti na jedrenje; **reğ~o** kraljevsko jedro, svako od najviših jedara fregate

velar|o (*ling*) velar, jedrenik, stražnjonepčani suglasnik (k, g, h), glas koji se izgovara djelomičnim ili potpunim dodirnom jezika s mekim nepcem = VELSONO; *usp.* **labijalo**, **dentalo**, **palatalo**

veld|i (*tr, teh*) variti, zavariti, vareći spojiti metalne dijelove ili neki drugi materijal u čvrstu konstrukciju; **~mašino** stroj za zavarivanje

velen|o velen 1. za pisanje fino preparirana teleća koža, slična pergamenu; 2. vrlo fin, gladak papir, poput pergamena

velk|i (*ntr*) venuti, sahnuti 1. (*bot*) gubiti sok, sušiti se zbog gubitka dotoka hranjivih tvari; 2. gubiti snagu, zdravlje, fizički slabiti; **~a** uveo, uvenuo; **~(ad)o** venjenje, sahnjenje; **~ema** koji lako vene; **~inteco** uvenulost, usahnutost; **~ozo** (*bot*) venuču, sušenje biljke uzrokovano gljivicama; **for~i** uvenuti, usahnuti; **ne~ema** neusahnjiv, koji ne sahne

velociped|o (*pov*) velosiped, preteča današnjeg bicikla, čiji je prednji kotač bio znatno veći od stražnjega

velodrom|o* (*sport*) velodrom, pista za biciklističke utrke i treninge

velš|o (*etn*) Švicarac francuskog jezičnog područja = ROMANDO

velter|o (*sport*) veltar, boksačka težinska kategorija (polusrednja), težina boksača od 63,5 do 67 kg.

velur|o (*teks*) velur 1. samt, vrsta tkanine slične pli-

šu; 2. strana kože s teksturom nalik veluru; **~a** velurni, samtast

ven|i (*ntr*) doći, stići, prispjeti; **~o** dolazak; **~ebla** koji može doći; **~iği** dovesti, dopremiti; **~onta** slijedeći, budući; **al~i** stići, pristignuti, prispjeti; **al~o** dolazak, prispjijeće; **antaü~i** doći ranije, prešići; **de~i** potjecati, vući podrijetlo; **de~o** podrijetlo, porijeklo; **de~iği** izvoditi, izvadati, derivirati; **el~i** izići, izaći; **en~i** ući; **en~iği** uvesti, povesti unutra; **inter~i** intervenirati, posredovati; **inter~o** posredovanje, intervencija; **inter~ismo** intervencionizam, politika uplitanja; **kun~i** sastati se; **kun~o** sastanak; **kun~ejo** sastajalište, mjesto sastajanja; **kun~iği** sazvati, pozvati na sastanak; **laüde~e** podrijetlom, porijeklom, po rođenju; **nere~ebla** nepovratan; **nere~igebla** nepovrativ; **ne~o** nedolazak, izostanak; **post~i** doći poslije, slijediti; **re~i** vratiti se; **re~o** povratak; **re~iği** povratiti, vratiti natrag nekoga ili nešto; **re~poste** povratnom poštom; **senre~e** nepovratno, bespovratno; **altde~a** koji je visokog podrijetla; **amkun~o** ljubavni sastanak; **bon~a** dobrodošao; **bon~o** dobrodošlica; **bon~iği** zaželjeti dobrodošlicu; **datre~o** godišnjica, obljetnica; **irre~a** **bileto** povratna karta; **miksde~a** koji je miješanoga podrijetla; **tekun~o** sastanak uz čaj; **vesperkun~o** večernji sastanak

venad|o (*zoo*) venado (*Ozotoceros bezoarticus*), južnoamerički sisavac iz por. jelena s rogom od tri šiljka

vend|i (*tr*) prodati, prodavati; **~a** prodajni; **~o** prodaja; **~ado** prodavanje; **~anto** prodavač, onaj koji prodaje; **~ejo** prodavaonica; **~iği** prodati se, biti prodan; **~isto** prodavač, trgovački pomoćnik; **~istino** prodavačica; **čio~ejo** robna kuća = GRANDMAGAZENO; **dis~i**, **el~i** rasprodati; **for~i** prodati, otuđiti prodajom; **ne~ebla** koji nije na prodaju; **re~i** preprodati; **am~istino** prostitutka; **farbo~ejo** prodavaonica boje; **flor~ejo** cvjećarnica; **flor~isto** cvjećar; **frukto~isto** voćar, prodavač voća; **legom~isto** povrćar, piljar, prodavač povrća; **libro~isto** knjižar; **libro~ejo** knjižara; **meblo~isto** prodavač namještaja

Vendemier|o (*pov*) vendemijer, prvi mjesec francuskog revolucionarnog kalendara, 21. IX do 22. X

vendet|o vendeta, krvna osveta (unutar mafije) na Korzici i Siciliji

vendred|o petak, peti dan u tjednu, između četvrtka i subote

venen|o (*kem*) otrov, toksin, tvar koja kemijskim djelovanjem oštećuje ili ubija žive organizme; **~a** otrovan; **~i** (*tr*) trovati, otrovati; **~ado** trovanje; **~eco** otrovnost; **~iğö** otrovanje, otrovanost; **~imuna** koji je imun na otrov; **anti~o**, **kontraü~o** protuotrov; **mem~ado**, **sin~ado** samootrovanje

Vener|o Venera 1. (*mit*) rimska božica ljepote i ljubavi = VENUSO; 2. (*astr*) Zvijezda Danica, Zornica, Večernjica, drugi planet Sunčeva sustava; (*v~a*) (*med*) veneričan, spolni; (*v*) **~ologio** venerologija, znanost o spolnim bolestima

vener|i* (*tr*) duboko štovati, poštovati

Venet|oj (*etn, pov*) Veneti, indoeuropski narod, bio je naseljen između Istre i rijeke Pada

Venezuel|o (*geog*) Venezuela, država u Južnoj Americi uz Karipsko more; **~ano** (*etn*) Venezuelanac

venĝ|i (*tr*) osvetiti, osvećivati; (*ntr*) osvetiti se, uzvratiti; **~o** osveta, odmazda; **~a** osvetnički; **~ado** osvećivanje; **~anto**, **~into** osvetnik; **~ema** osvetljiv, osvetoljubiv; **re~o** revanš, protuosveta

venial|a (*kat*) oprostiv (laki, mali grijeh)

venk|i (*tr*) pobijediti, nadvladati, prevladati, nadmašiti; **~o** pobjeda; **~a** pobjednički; **~anto** pobjeđujući; **~igi** nadvladati, pridonijeti pobjedi; **~iĝi** biti pobijeđen; **~into** pobjednik; **~ito** pobijeđeni; **dis~i** poraziti; **mal~o** poraz, potpun neuspjeh; **ne~ebila** nepobjeđiv, nesavladiv

vent|o (*met*) vjetar, vodoravno strujanje zraka u atmosferi; **~oj** (*fiziol*) vjetrovi, ispusti plinova iz crijeva = FURZOJ; **~a** vjetrovit, vjetreni; **~as** puše vjetar; **~aĵo** lakomislenost, vjetrenjastost; **~ego** jaki vjetar, oluja, uragan, ciklon; **~ega** olujni; **~eto** vjetrić, lahor, povjetarac; **~umi** (*tr*) zračiti, hladiti lepezom ili ventilatorom; **~umilo** lepeza; **~umilforma** lepezast; **~ummašino** stroj za plijevljenje žita; **al~e** (*pom*) prema vjetru = LOFE; **sen~o** utiha, bonaca; **sub~e** uz vjetar = MALLOFE; **gren~umaĵo** (*agr*) pljeva; **larg~o** vjetar koji puše sa strane; **turn~o** vjajavica

ventilator|o* ventilator, provjetrivalo, sprava koja potiče strujanje zraka za provjetranje = VENTO-LILO

ventol|i (*tr*) ventilirati, zračiti, prozračiti, provjetriti; **~ado** ventiliranje, provjetranje, prozračivanje; **~ejo** rupa u zidu za automatsko provjetranje prostorije; **~ilo** ventilator

Ventoz|o (*pov*) Ventoz, šesti mjesec francuskog revolucionarnog kalendara, 19. 2. do 20. 3.

ventr|o trbuh 1. (*anat*) dio trupa između prsnog koša i zdjelice; trbušna šupljina i probavni organi; 2. trudno stanje, trudnoća; 3. (*bot*) donji prošireni dio arhegonija; 4. stvar koje nalikuje na trbuh, šupljina, izbočina (boce, broda, zida); **~a** trbušni; interni; **~aĉo**, **~ego** trbušina; **dis~iĝo**, **el~iĝo** (*med*) trbušna kila, hernija; **sub~a** potrušni; **dik~a** koji ima veliki trbuh; **sur~e** potruške

ventrik|o (*anat*) ventrikul 1. želudac, uopće svaka šupljina u tijelu; 2. srčana pretkljetka (desna i lijeva); 3. moždana komora; 4. (*zoo*) različiti šuplji organi ili dijelovi u tijelu životinje

Venus|o¹ = VENERO

venus|o² (*zoo*) venerinka, bradavičasta prnjavica (*Venus verrucosa*) jestiva morska školjka

vepr|o (*bot*) šiblje, trnje; **~a** obrastao grmljem i teško prohodan; **~ejo** trnjak, gustiš, šiprag, šikara; **sen~igi** iskrčiti, očistiti šikaru

ver|o istina; **~a** istinit, stvaran, koji postoji; **~e** istinito, zbilja, zaista, doista, uistinu; **~aĵo** činjenica, istinita stvar; **~eco** istinitost; **~ema**, **~ama** istinoljubiv; **~igi** ostvariti; potvrditi, utvrditi istinu; **~iĝi** ostvariti se; **~ismo** verizam; **mal~a** lažan, neistinit; **mal~(a)ĵo** neistina, laž; **vivo~o** životna istina; **~šajne** vjerojatno, valjda, možda, po svoj prilici

verand|o (*građ*) veranda; natkriveni, otvoreni ili ostakljeni dio dograđen uz kuću

veratr|o (*bot*) čemerika (*Veratrum*) iz por. ljljanke; **blanka ~o** bijela čemerika (*V. album*), podanak se koristi u medicini; **nigra ~o** crna čemerika (*V. nigrum*)

verb|o (*gram*) glagol, vrsta riječi kojom se izriče

radnja, zbivanje i stanje; **~a** glagolski; **~igi** izvesti, napraviti glagol iz neke druge vrste riječi; **help~o** pomoćni glagol

verbask|o (*bot*) lopusac, divizma (*Verbascum*) iz por. zijevalica

verben|o (*bot*) sporiš (*Verbena*) iz por. sporiševki; **~acoj** porodica sporiševki (*Verbeneceae*); **hibrida ~o**, **ĝardena ~o** hibridni sporiš (*V. hybrida*); **Kanada ~o**, **odora ~o** argentinski sporiš (*V. platensis*); **oficina ~o** obični sporiš (*V. officinalis*), ljekovita zelen; **citron~o** limunski sporiš (*Aloysia citrodora*)

verber|i* (*tr*) šibati, batinati, kažnjavati udarcima

verbesin|o = VERBEZENO

verbezen|o (*bot*) verbezina (*Verbesina*) iz por. glavočika

verd|a zelen 1. koji je boje između plave i žute u spektru; 2. pokriven travom ili lišćem; 3. svjež, još mlad, neosušen; 4. nezreo, koji nije dozrio; 5. koji je još mlad, neiskusni; **~o** zelena boja, zelen; **~i** (*ntr*) zeleniti se, biti zelen; **~aĵo** zelenilo; **~eco** zelenost, svojstvo zelenoga; **~ejo** zeleni prostor; **~eta** zelenkast; **~igi** zeleniti, činiti zelenim; **~iĝi** pozelenjeti, postati zelen; **~ulo** 1. esperantist 2. član stranke zelenih; **botel~a** koji je boje zelene boce; **celadon~a** svjetlozelena boja kao kod seladona; **ĉiam~a** vazdazelen, koji je zelen ljeti i zimi

verdigr|o (*kem*) patina, bakrena hrđa, tanki zelenkasti do crni sloj oksida i karbonata, koji se stvara na površini bakrenih i brončanih kovina djelovanjem vlažnog zraka; **~iĝi** dobiti patinu

verdikt|o (*prav*) osuda, presuda, pravorijek; odluka suda kojom se izriče kazna za učinjeno kažnjivo djelo; **~i** (*ntr*) osuditi, izreći presudu

verg|o (*bot*) prut, šiba, štapić; **~i** (*tr*) šibati, tući šibom; **or~o** (*bot*) zlatnica = ORSOLIDAGO; **diven~o** rašlje = RABDO

verglas|o* poledica

verif|i* (*tr*) verificirati, ovjeriti, provjeriti istinitost; **~o** verifikacija, ovjera, dokazivanje pravovaljanosti

veris|o* (*bot*) rani jaglac, jaglika, jagorčika (*Primula veris*) iz por. jaglacovki

verk|i (*tr*) stvarati, proizvoditi neko djelo u umjetnosti ili znanosti; *usp.* **komponi**, **krei**, **skribi**; **~o** djelo 1. umjetnički ili znanstveni proizvod; 2. rezultat nekog rada ili djelovanja; **~ado** stvaranje, djelovanje; **~aro** sva djela nekog autora, opus; **~eto** kratko ili nevažno djelo; **~isto** pisac, spisatelj, književnik; **ĉef~o** kapitalno djelo; **re~i** preraditi, ponovno napisati, izvesti; **majstro~o** majstorsko djelo, kapitalno djelo; **tragedi~isto** tragičar, pisac tragedija

verm|o (*ent*) crv, ličinka kukca; **~oj** crvi (*Vermes, Helminthes*); **~a** crvni, crvljiv; **~otrua** crvotočan; **~oforma** crvast, crvolik; **~opikita** izgrižen od moljaca; **faden~oj** = NEMATODOJ; **har~oj** = GORDIULOJ; **lum~o** ženka krijesnice; **plat~oj** = PLATHELMINTOJ; **ter~o** glista, gujavica **vermetus|o*** (*zoo*) crvaš (*Vermetus arenarius*) morski puž s cjevastom kućicom pričvršćenom za dno **vermičel|oj** (*kul*) rezanci, tanko valjano tijesto rezano na tanke, dugoljaste trake, za juhu

vermifug|o 1. (*farm*) lijek protiv glista = ANTIVERMAFO; 2. (*bot*) = TANACETO

vermiljon|o cinober, nijansa crvene boje s primjesom žute; žučkastocrvena; ~a cinober; *usp.* **karmezino**, **karmino**, **skarlato**

vermis|o (*anat*) vermis, središnji dio malog mozga

vermut|o (*kul*) vermut 1. alkoholno piće od vina s dodatkom pelina, šećera i alkohola; 2. gorčina

vernaci|o (*bot*) = VERNALIZO

vernaliz|o (*tr, bot*) vernalizirati, jarovizirati, ubrzanjem razvoja mijenjati ozime biljne kulture djelovanjem određene temperature ili hormonima u proljetne, ili dugogodišnje u jednogodišnje; ~o vernalizacija, jarovizacija

vernier|o (*geod*) nonij, nonijus, pomična ljestvica za mjerenje desetinki jedinica na mjernim instrumentima

verniso lak, firnis, gleđ, glazura; ~i (*tr*) vernirati, lakirati, glazirati, pokrivati sliku lakom

veronal|o (*kem, farm*) veronal, vrsta barbiturata, jako sredstvo za uspavlivanje

veronik|o (*bot*) čestoslavica, bobak, bobovnjak, runje, potočnik, razgon (*Veronica*) iz por. zijevalica; **oficina** ~o ljekovita čestoslavica (*V. officinalis*)

vers|o (*knjiž*) stih, vers; jedinica pjesničkog govora ili jedan red pjesme; ~a stihovni; ~afo pjesma; ~ego dugi stih, najčešće bez rime = VERSIKLO; ~eto kratki stih; ~isto stihotvorac, pjesnik; ~duo no svaki od dva dijela stiha sa svake strane cezure = HEMISTIKO; ~farado pisanje stihova; **dek**~o, **ok**~o, **kvar**~o, **tri**~o pjesmice od deset, odnosno osam, četiri ili tri stiha

versal|o (*tisk*) verzal, veliko slovo, majuskula = MAJUSKLO

versi|o verzija, inačica, varijanta, drugačija izvedba; 1. jedan ili više različitih tekstova istog sadržaja; 2. jedno od više različitih tumačenja nekog događaja

versikl|o versikul 1. (*knjiž*) dugi stih bez unutrašnje strukture ritma; 2. (*kat*) prvi od dva kratka uzvična stiha, koji se u liturgiji recitira ili pjeva kao antifona

verst|o (*pov*) vrsta, stara ruska jedinica duljine, 1066,7 m.

vers|o (*tr*) točiti, lijevati, izljevati, liti, sipati; ~(ad) o točenje, lijevanje, ulijevanje, sipanje; ~iği izljevati se, uljevati se; ~ilo pomoćna posuda za izlivanje; ~isto točitelj, točioničar, pipničar; **dis**~i razliti, rastočiti, rasuti; **el**~i izliti, istočiti; **el**~iği izliti se, istočiti se; **en**~i uliti, utočiti; **pri**~i zaliti, smočiti; **super**~i poplaviti, naplaviti; **sur**~i preliti, obasuti; **trans**~i pretočiti, preliti iz jedne posude u drugu; **fand**~i lijevati kovinu; **ofer**~i točiti prinašajući žrtvu; **sango**~i prolijevati krv

vert|o 1. (*anat*) tjeme, najviši dio lubanje; 2. = KULMINO

vertag|o (*kinol*) jazavčar, pasmina lovačkog psa kratkih, krivih nogu, koji u jazbinama lovi jazavce i lisice = MELHUNDO

vertebr|o (*anat*) kralježak, kralješak, jedna u nizu kratkih valjkastih kosti koje tvore kralježnicu; ~a kralježni; ~aro kralježnica, kičma, hrptenjača; ~uloj (*zoo*) kralježnjaci, životinje s kralježnicom; **inter**~a medjukralježni; **sen**~uloj (*zoo*) beskralježnjaci

vertic|o 1. (*mat*) tjeme, vrh, vrhunac, vršak, vrh kuta; 2. (*geog*) sljeme, vrhunac, vrh; 3. (*astr*) tjemenište, vršnik; 4. (*grad*) najviša točka neke krivulje ili najviši dio neke konstrukcije; 5. (*pom, nav*) točka na ortodromi, koja ima najveću geografsku širinu

verticil|o (*bot*) pršljen na stabljici; skup listova cvjetova, odnosno grana u jednom čvoru ili koljencu; **pseüdo**~o, **šajn**~o prividni pršljen kod usnača čiji cvjetovi stoje u pazušnim pašticama; ~aranğa pršljenasto poredan

verticili|o (*bot*) verticilijum, rod mikroskopskih gljiva dvije vrste; uzrokuju bolest venuća mnogih semenjačica

vertig|o (*med, vet*) konjska vrtoglavica, bolest konja i goveda

vertig|o (*med*) vrtoglavica, omama, omamica, omaglica, nesvjestica; ~a, ~odona vrtoglav; ~i (*ntr*) osjećati vrtoglavicu

vertikal|a vertikal, okomit, uspravan; ~o okomica, vertikala 1. (*mat*) uspravna crta, linija; 2. (*fiz*) pravac niti viska u položaju ravnoteže okomit na vodoravnu ravninu; 3. (*astr*) vertikal, veliki krug na nebeskoj sferi koji prolazi kroz zenit; 4. (*tisk*) tipografski znak (|) oblika uspravne crte; ~eco okomitost, vertikalnost; ~ilo visak, uteg na niti, pomagalo za utvrđivanje vertikalnog položaja

vertrag|o (*kinol*) hrt, vrlo brz lovački pas gonič; vitka tijela, udubljena trbuha i dugih nogu = LEPORHUNDO, LEVRELO

veruk|o veruka, bradavica 1. (*med*) izraslina; 2. (*bot*) sitna točkasta tvorba na različitim dijelovima biljke; ~ozo (*bot*) verukoza, bolest na krumpiru

verumontan|o (*anat*) verumontanum, sjemeni humak (*colliculus seminalis*) dio prostatične uretre; ~ito (*med*) upala sjemenog humka

verv|o polet, zanos, elan; oduševljenje za neki pothvat ili posao; ~a poletan, pun zanosa; **sen**~a nepoletan, bez zanosa

vesel|o (*brod*) stari naziv za brod, lađu, plovni objekt

vesp|o (*ent*) osa (*Vespa*), kukac sa žalcem sličan pčeli; ~edoj porodica osa (*Vespidae*); **rabo**~o = SFAGO

vesper|o večer, vrijeme oko svršetka dana i početka noći; ~a večernji; ~e uvečer, navečer; ~as večer je; **amuz**~o zabavna večer; **antañ**~o predvečerje; ~kunveno večernji sastanak; ~mangö večera; **çi** ~e večeras; **čiu** ~e svake večeri

vespert|o (*zoo*) šišmiš, slijepi miš, netopir, ljljak (*Myotis myotis*), leteći sisavac opnastih krila iz roda *Chiroptera*

vespertilion|o (*zoo*) šišmiš (*Vespertilio*), rod šišmiša s relativno kratkim debelim ušima; ~edoj porodica šišmiša (*Vespertilionidae*)

vespr|o (*kat*) vespera, večernjica, služba božja u kasno poslije podne ili navečer

vest|o¹ odjevni predmet 1. svaki komad odjeće ili rublja; 2. vanjski pokrov uopće; ~a odjevni; ~i (*tr*) odjenuti, obući; ~ačo dronjak, poderana odjeća; ~ado odijevanje, oblačenje; ~afo pojedini komad odjeće; ~ejo garderoba, svlačionica; ~iği, **sin** ~i odjenuti se, obući se; **mal**~i svući; **re**~i ponovno odjenuti, presvući; **sen**~iği svući, razodjenuti nekoga; **sen**~iği svući se, razodjenuti se; **sub**~o

donji komad odjeće, rublja; **super~o** najgornji dio odjeće, kaput, kabanica pelerina; **trans~i sin** presvući se; **ali~i sin** prurušiti se; **kap~o** pokrivalo za glavi (kapa, šešir, rubac); **lit~o** noćna odjeća (spavaćica, pidžama); **pieđ~o** obuća; **masko~i** maskirati; **nove~ita** koji je odjeven u novu odjeću; **orden~o** ornat, odjeća određenog crkvenog ili društvenog reda; **rajd~o** jahaće odijelo; **štoro~o** zaštitna odjeća protiv nevremena; **talio~o** bluza, gornji dio odjeće do struka

Vest|o² (*mit*) Vesta, starorimska božica kućnog ognjišta

vestal|o (*mit*) vestalinka, starorimska djevičanska svećenica božice Veste, čuvarica svete vatre u Vestinu hramu

vestibl|o vestibul 1. (*građ*) trijem, predvorje, atrij, predsoblje; 2. (*anat*) pretkljetka, šupljina u srcu iz koje krv prelazi u kljetku

vestiĝo 1. ostatak, trag nečega što je prestalo postojati; 2. (*anat*) zakržljali organ ili dio organa

vešt|o (*odj*) prsluk, prsni dio odjeće bez rukava

vet|i (*tr*) kladiti se, okladiti se; ~o oklada; ~e na okladu, okladom; ~aĝo iznos ili predmet na koji se kladi; ~armado takmičenje u naoružanju; ~batali takmičiti se, natjecati se; ~kuri natjecati se u trčanju; ~oficejo kladionica; ~peristo kladioničar; pri~i kladiti se na

veter|o (*met*) vrijeme, trenutačno stanje atmosfere nad nekim područjem i u određenom trenutku; ~informoj obavijesti o vremenu

veteran|o veteran 1. (*pov*) rimski isluženi vojnik; 2. stari isluženi vojnik; prokušani stari borac; 3. iskusni i zaslužni radnik ne nekom poslu; 4. (*sport*) uzrasna kategorija starijih natjecatelja

veterinar|o veterinar, stručnjak u veterinarstvu; ~a veterinarski

veterinari|o* veterina 1. veterinarstvo, veterinska medicina koja je usmjerena na ukupnu brigu i skrb o životinjama = BESTKURACADO; 2. studij te discipline

veto|o (*prav*) veto, zabrana; uskrata suglasnosti, postupak kojim se onemogućava donošenje neke odluke ili stupanje na snagu nekog propisa; ~i (*tr*) uložiti veto

vetur|i (*ntr*) putovati, voziti se nekim prijevoznim sredstvom; ~(ad)o putovanje, prometovanje; ~ebla prometan, podesan za putovanje; ~igi prevoziti nekoga ili nešto; ~igebla kojeg se može prevoziti; ~igisto vozač; *usp.* kočero, aūtisto, šofero; ~ilo prijevozno sredstvo, kola, prometalo; *usp.* aūto, čaro, tramo, aviadilo, šipo; akvuma ~ilo kola za špricanje i pranje cesta; al~i doputovati; čirkaū~i obilaziti vozilom; ek~i krenuti na put; el~i otputovati, izvesti se, odvesti se; en~i prispjeti, doputovati; en~ejo kolni ulaz; for~i otputovati, odvesti se; kun~i putovati zajedno s; preter~i voziti se pokraj, pored; re~i voziti se natrag; sur~i pregaziti; tra~i proputovati; trans~i proputovati; prijeći, prelaziti vozilom; aer~ado zračno putovanje; akvo~ado vožnja vodom ili morem; akvo~ilo vozilo po vodi (brod, čamac); čel~ilo vozilo za zatvorenike; čerko~ilo mrtvačka kola; dom~ilo, loĝ~ilo kamp-prikolica = RULDOMO; glit~ilo saonice = SLEDO; kurier~ilo poštan-

ska kola; mar~i ploviti, putovati morem = NAVIGI; pet~i stopirati, putovati autostopom; post~ilo prikolica; pošto~ilo poštanska kola; spac~ilo svemirski brod; šarĝ~ilo teretna kola; šip~i putovati brodom; tren~ilo tegljač, remorker; vel~i jedriti

vezani|o (*med*) = PSIKOZO, MENSA MALSANO

vezik|o mjehur 1. (*anat*) opnasta vrećica u tijelu u kojoj se skuplja izlučevina (mokraćni, žučni mjehur); 2. (*med*) plik, koža nabubrila od opekline, trenja i sl. ispunjena tekućinom; 3. A. klobuk na vodi od kiše ili stajalosti; B. mjehurast oblik ispuhane sapunice; ~a mjehurni; mjehurićav; ~e mjehurićavo; ~eto mjehurić; ~iga koji uzrokuje nastanak mjehurića; ~iĝi pretvarati se u mjehuriće; aer~eto zračni mjehurić; gal~o (*anat*) žučni mjehur; naĝ~o (*iht*) mjehur kod mnogih riba pomoću kojeg plivaju gore-dolje; sap~o mjehur od sapunice

vezir|o (*pov*) vezir, visoki turski dostojanstvenik ili sultanov namjesnik u vilajetu; čef~o veliki vezir, prvi među vezirima

vi (*gram*) vi, ti; osobna zamjenica za drugi rod jednine i množine; ~a vaš, tvoji; ~aj vaši, tvoji; ~n vas, tebe

viadukt|o (*građ*) vijadukt, građevina manjeg raspona stupova od mosta za cestovni i željeznički promet preko doline, provalije, usjeka, druge prometnice ili iznad dijelova naselja; v. akvedukto

viand|o (*kul*) meso s kostima ubijene životinje pripremljeno za ljudsku hranu; ~a mesni, mesnati; buljona ~o meso za juhu; ~aĝo mesna hrana, hrana od mesa ili s mesom; ~ejo mesnica, prodavaonica mesa; ~isto mesar; sen~a bezmesan; bučo~o meso zaklane životinje; čas~o divljač, meso ulovljene životinje; kanon~o (*pren*) hrana za topove; ~manĝaj bestoj mesožderi; rip~o rebrica, meso s rebrima

viatik|o vijatik, viaticum 1. (*kat*) u katoličkoj crkvi pričest prije smrti, sveta popudbina; 2. popudbina A. poputnina, hrana i piće za putovanje; B. putni trošak

vibr|i (*ntr*) vibrirati, treperiti, titrati, drhtati, podrhtavati; ~o titraj, trepet, drhtaj; ~a titrav, treperav, vibrirajući; ~ado vibracija, vibriranje, titranje, treperenje, podrhtavanje; ek~i zatreperiti, zatitrati, zadrhtati; ~igi učiniti da nešto vibrira, treperi, titra; ~ilo (*fiz*) vibrator, uređaj koji stvara vibraciju; ~atoro vibrator 1. (*teh, zast*) uređaj za pretvaranje istosmjerne struje u izmjeničnu; 2. (*teh*) sprava za nabijanje zemlje i sl., u obliku ploče, nabijača ili električnog cilindra

vibraci|o = VIBR(AD)O

vibrafon|o (*glazb*) vibrafon, udaraljke od vodoravno položenih čeličnih pločica ispod kojih su rezonatorske cijevi, a ton se dobiva udarcima štapića po pločicama

vibri|o (*bakt*) vibrion (*Vibrio*), bakterija iz por. *Vibrionaceae*, mikroorganizam nastanjen u vodi; neke vrste uzrokuju ozbiljna oboljenja ljudi i životinja

vibris|o 1. (*orn*) tanko perce kod ptica; 2. ~oj (*anat*) nosne dlake u čovjeka; 3. (*zoo*) dlake za opip u nekih sisavaca

viburn|o (*bot*) hudika, bekovina, lemprika, udikovina (*Viburnum*) iz por. kozokrvina; laūro~o lem-

prika, primorska lopočika (V. *tinus*); **lentano** ~o crna hudika, crna šibikovina, udikovina (V. *lantana*) = LENTANO; **opulo** ~o crvena hudika, bekovina, crvena kalina (V. *opulus*)

vic|o red, niz, slijed; skupina poredana u nizu jedno iza drugoga ili jedno pokraj drugoga; *usp.* **aro**, **čeno**, **serio**; **aritmetika** ~o aritmetički niz; **geometrija** ~o geometrijski niz; ~a redni; ~e redom, po redu, u redu; ~e **al** umjesto; ~**igi** nizati, redati, nanizati, poredati ~**igi** nizati se, redati se, slijediti jedno za drugim; ~**ministro** doministar, zamjenik ministra; ~**montra** redni (npr. broj); ~**prezidanto** dopredsjednik, potpredsjednik; **al~igi** priključiti se nizu, postaviti se u red; **en~igi** uvrstiti se, postaviti se u red; **ekster~e** izvan reda; **laü~e** redom, po redu; **sia~e** u svoje vrijeme, svojim redom; **sur~igi** nanizati, poredati; **unu~e** u jednom redu; **unua~e** u prvom redu, prvo, na prvom mjestu; **anser~e** jedno za drugim u redu; **atendo~o** red, slijed čekanja, čekanje u redu; **task~a** (*inf*) koji je u nizu zadataka

vici|o (*bot*) grahorica, obična grahorica, pitoma grahorica (*Vicia*) iz por. leptirnjača; sjemenke su joj vrlo hranjive; **kultiva** ~o uskolisna grahorica (V. *sativa*); **faba** ~o bob (V. *fabe*)

vid|i (*tr*) vidjeti 1. moći gledati, imati osjetilo vida, opažati očima; 2. sretno nekoga, naći se s nekim; 3. uvidjeti, uviđati, shvaćati, razabirati; 4. pregledati, ispitati; 5. iskusiti, preživjeti, propatiti; 6. predvidjeti; ~a vidni; ~o vid, pogled; ~**ado** 1. vid, jedno od pet glavnih osjetila; 2. viđenje, gledanje; ~**afo** pogled, vidik, ono što se vidi; ~**ebla** vidljiv; ~**eble** vidljivo, jasno, očito, očigledno; ~**ebli** ukazati na, pokazati, učiniti vidljivim, da se vidi; ~**ema** koji voli gledati; ~**igi** pokazati; ~**igilo** aparat koji pomaže da se nešto vidi; ~**igi** vidjeti se, biti vidljiv; ~**inda** zanimljiv, interesantan; ~**indafo** znamenitost, zanimljivost, interesantnost; ~**al~e** nasuprot, vis-a-vis; **antaü~i** predvidjeti; **ek~i** ugledati, spaziti, opaziti; **el~igi** pokazati se, izaći na vidjelo; **inter~igi** susresti se, sastati se; **laü~e** po viđenju; **neantaü~ebla** nepredvidiv; **ne~ite** nevideno; **ne~ebla** nevidljiv; **preter~i** previdjeti, ne opaziti, propustiti vidjeti; **re~i** ponovno vidjeti; **re~o** ponovni susret; **gis** (**la**) **re~o** do viđenja; **retro~ilo** retrovizor = RETROSPGULO; **sen~e** nevidljivo; **tele~i** gledati televiziju; **tele~o** televizija; **tele~ilo** televizor; **tra~i** gledati kroz, **tra~a**, **tra~ebla** priziran; **unu~e** jednim pogledom; **unua~e** na prvi pogled; **akre~a** oštroidan; **bel~ejo** vidikovac, belvedere; **klar~a** oštroman; **nigra~ulo** pesimist, čovjek koji sve vidi crno; **nokto~a** koji vidi noću; **okul~ebla** vidljiv prostim okom; **tag~a** koji dobro vidi danju

vide|o video 1. (*teh*) ukupnost elektroničkog snimanja, obrade i reproduciranja pokretnih slika i pratećeg zvuka; 2. videorekorder; 3. A. (*teh*) vizualni dio TV signala, za razliku od čujnog; B. (*inf*) u kompjutorskoj primjeni, tehnologija koja se koristi za iscrtaivanje teksta i grafičkih slika na ekranima; ~**oarto** (*umj*) videoart, oblik umjetnosti koja se koristi u prezentaciji videotehnikom; ~**oamplifilo** videoamplifikator, video pojačalo; ~**obendo** videovrpca; ~**odisko** optički disk upotrebljen za po-

hranu videodiska i pripadajućih audioinformacija; ~**oregistrilo** (*teh*) videorekorder, uređaj za snimanje i reproduciranje videosnimke s videokasete; ~**osignalno** (*elektron*) videosignal; prenosi se vodovima ili radiovalovima; ~**oteko** videoteka 1. ustanova za iznajmljivanje videokasete; 2. mjesto gdje se pohranjuju videosnimke; 3. zbirka videosnimki u nečijem vlasništvu; ~**oterminalo** (*inf*) videoterminal, uređaj koji prikazuje informacije na katodnoj cijevi; obično mu je pridružena tastatura

vidv|o udovac, muškarac kojemu je umrla žena; ~a udovački; ~**eco** udovaštvo; ~**igi** obudovjeti, postati udovac; ~**ino** udovica; ~**ineco** udovištvo; ~**inigi** obudovjeti, postati udovica

vigil|i (*ntr*) bdjeti, namjerno ne spavati; ~o bdijenje, budno stanje

Vigili|o* (*kat*) Badnjak, Badnja večer, dan uoči Božića

vigl|a živahan, žustar, čio, čil, krepak, oran; ~**ado** budnost, budno stražarenje; ~**eco** živahnost, žustrina, čilost, krepkost, ornost; ~**igi** činiti nešto živahnim, vedrim, veselim; oživjeti nešto; ~**igi** raspoložiti se, oživjeti; postati čio, živahan; **mal~a** trom, mlohav, mlitav, nepoduzetan, bezvoljan, lijen; **mal~eco** tromost, mlitavost, bezvoljnost; **mal~igi** omlitaviti, učiniti mlitavim, tromim; **mal~igi** omlitavjeti, postati mlitav, trom, mlohav, bezvoljan; **mal~igo** omlitavljenje, gubljenje živahnosti, krepkosti; **pli~igi** oživjeti, oraspoložiti, razveseliti; **re~igi** reanimirati, ponovno oživjeti

vign|o (*bot*) vigna (*Vigna*), rod penjačica iz por. leptirnjača; V. *unguiculata* = klinčeva vigna

vigor|o* životna snaga, krepkost, čilost = VIGL(EC)O **vigvam|o** vigvam, nastamba sjevernoameričkih Indijanaca načinjena od kolaca presvučenih korom drveća ili životinjskim kožama

vikar|a (*ekol*) koji ima istu ekološku ulogu; odnosi se na biljne vrste

vikari|o vikar 1. (*pov*) titula zamjenika ili namjesnika A. upravitelj jedne dijeceze Rimskog carstva; B. upravitelj oblasti pod franačkim grofom; 2. (*kat*) zamjenik, namjesnik biskupa, nadbiskupa, pape; 3. (*kat*) pomoćni svećenik, kapelan

viking|o (*pov*) viking; skandinavski junak, borac, ratnik, gusar; vrlo vješt pomorac

vikstremi|o (*bot*) vikstremija (*Wikstroemia*) iz por. vrebinočki

vikt|o* porcija, provijant = VIKTUALIO, NUTROPROVIZO

viktim|o žrtva 1. (*vjer*) prinos bogu; 2. osoba stradala u kakvoj nesreći ~a žrtveni

viktorin|a (*pov*) viktorijanski, koji se odnosi na doba vladavine britanske kraljice Viktorije

viktuali|o hrana, živež, namirnice, provijant

vikun|o (*zoo*) vikunja (*Lama vicugna*), južnoamerička bezgrba deva

vil|o dlake 1. malje, runje, paperje; 2. dlačice na nekim vrstama tkanina (samt, pliš); 3. (*anat*) dlačice na sluznicama; ~a dlakav, runjav, rutav, maljav, paperjast; ~**igi** (*teks*) izgredenati dlačice

vila|o (*grad*) vila, raskošna obiteljska kuća s perivojem u mirnijim gradskim područjima

vilag|o (*geog*) selo, malo nastanjeno mjesto u kojem stanovnici žive pretežno od poljodjelstva; ~a se-

oski; ~ano seljak 1. seljanin; 2. poljodjelac, težak, ratar, stočar; ~estro seoski poglavar, starješina; **lad~o** favela, sirotinjska četvrt gradova u Latinskoj Americi

vilajet|o* (*pov*) vilajet, zemlja u Turskom carstvu kojom je upravljao valija; ~estro valija, upravitelj vilajeta

vild|o* (*zoo*) divljač, divlja životinja

vill|o (*građ*) vila 1. (*pov*) u Rimskom carstvu raskošan ljetnikovac izvan grada; 2. = VILAO

vimen|o (*bot*) košaračka vrba, bekva, vezovina (*Salix viminalis*), grm vrbe čije se šibe koriste za pletenje košara; **flava ~o** žuta vrba (*S. alba* var. *vitellina*), kultivar bijele vrbe

vimpl|o (*herald*) trokutasta signalna zastava

vin|o vino 1. alkoholno piće od grožđa; 2. (*kat*) misno vino; 3. vino od drugog voća ili biljaka; ~a vinski; ~eca koji je poput vina; ~ejo vinarija, vinara; ~isto vinar, podrumar; ~ologio enolog; ~ologio enologija, znanost o pripravljanju i čuvanju vina; ~bero 1. zrno grožđa, boba; 2. grožđe = UVO; **moskatela ~bero** muškato grožđe; ~bera groždani; ~beraro grozd grožđa; ~berejo, ~bergardeno vinograd = VITEJO; ~beristo vinogradar; ~berujo, ~berarbusto (*bot*) vinova loza = VITO; ~berbrančo grana, prut vinove loze = SARMENTO; ~berbrunko trs, čokot vinove loze = REBO, VITOTRUNKO; ~berfolio list vinove loze; ~berpremilo tjesak, preša, muljača; **agav~o** = PULKO; **desert~o** desertno vino; **glaci~o** ledeno vino, vino pravljeno od berbe za vrijeme mraza; **miel~o** medica, medovina; **muskat~o** muškato vino; **muskat~bero** muškato grožđe; **palm~o** kokosovo, palmino vino = ARAKO; **pir~o** vino od krušaka; **pom~o** jabukovača = CIDRO; **rekremento~o** vino od grožđanog taloga; **rizo~o** vino od riže = SAKEO; **sek~beroj** groždice, suvice, rozine, cvebe = ROSINOJ, KORINTOJ; **spic~o** kuhano vino s mirodijama; **šau~m~o** pjenušac; **tablo~o** stolno vino

vina|o* (*glazb*) vina, indijski žičani instrument

vinagr|o (*kem, kul*) 1. ocat, kvasina; 2. vodena otopina octene kiseline koja služi za začini i konzerviranje hrane; ~a octeni; ~i (*tr*) octiti, začinjati octom; ~ujo octenica, octenik, posuda za ocat kod serviranja stola; **pom~o** jabučni ocat; **vin~o** vinski ocat

vincetoksik|o (*bot*) lastavina (*Vincetoxicum*), penjačica iz por. svilenica; **oficina ~o** ljekovita lastavina (*V. hircundinaria*, sin. *V. officinale*)

vinč|o (*teh*) dizalica, vinč (obično s koloturima), v. **kapstano**; **ankro~o** dizalica za dizanje sidra = VINDASO

vind|o zavoj, ovoj, povoj, pamučna tkanina za previjanje (djeteta, rana, prijeloma); ~i (*tr*) 1. poviti dijete; 2. omotati, oviti, staviti zavoj oko nečega; ~ado povijanje, previjanje, omatanje; ~afo pelena, povoj, platneni zavoj u koji se povija dijete; ~iği oviti se oko; **el~iği** ispetljati se, osloboditi se zavojaja; **re~i** premotati dijete, promijeniti pelene

vindas|o (*pom*) = ankrovinč

vinil|o (*kem*) vinil, jednovalentni organski radikal, čiji su spojevi polazne tvari za proizvodnju vinilskih plastičnih masa

vinjet|o vinjeta 1. A. (*pov, umj*) u srednjem vijeku ukras iluminiranih rukopisnih knjiga; B. (*tisk, umj*) grafički ukras u obliku ornamenta s biljnim motivom na naslovnom listu, na kraju poglavlja ili knjige; 2. etiketa, naljepnica

vin|o (*bot*) zimzelen, pavenka (*Vinca*) iz por. zimzelen; **eta ~o** mali zimzelen (*V. minor*), služi u medicini; **Madagaskara ~o** = ROZA KATARANTO

vin|o (*teh*) zakovica, zakivak, spojka, spojnica, kovinski svornjak s glavom za spajanje, zakivanje limova i drugih kovinskih dijelova konstrukcija; ~i (*tr*) zakovati, prikovati, spojiti zakovicom

vin|o (*mat*) vinkula, spojna crta koja se stavlja iznad dviju ili više brojeva, da se pokaže da su u zajedničkoj vezi s onim što prethodi ili slijedi; 2. spojna zagrada

vin|o (*tr*) zima 1. najhladnije godišnje doba, između jeseni i proljeća; 2. u tropskim krajevima doba kiša; ~a zimski; ~e zimi; ~i (*ntr*) zimovati; **tra~i** prezimiti; **jus~e** zimus, prošle zime

viol|o (*bot*) ljubica, ljubičica, fiolca (*Viola*) iz por. ljubica; **odora ~o** mirisna ljubica (*V. odorata*); ~a ljubičast; ~ego (*bot*) mačuhica = ĞARDENA PENSEO; **trikolora ~o** trobojna mačuhica **trans~a**, **ultra~a** ultravioletan, ultraljubičast; čiji su elektromagnetski valovi valne dužine otprilike između 380 nm i 10 nm, te spadaju u područje između vidljive svjetlosti i x-zraka

viol|o* nasilje = PERFORTO

viol|o (*glazb*) violina, gusle; gudačko solističko, komorno i orkestralno glazbalo sopranskog registra; ~i (*ntr*) svirati violinu; ~isto violinist; ~ujo kutija za violinu

violončel|o (*glazb*) violončelo, gudače glazbalo baritonskog registra iz porodice violina, koje se drži među koljenima sa šljikom uprtim u pod; ~i (*ntr*) svirati violončelo; ~isto violončelist; ~ujo kutija za violončelo

vip|o bič, šibalo; uzica od kože ili od upredenih niti pričvršćena na držak; služi za šibanje (obično konja za vuču); ~i (*tr*) bičevati, šibati; ~ado bičevanje, šibanje; ~eto, **rajdo~o** jahači bič; ~stango, ~tenilo bičalja, bičalje, bičalica, držak biča

vipek|o (*vjer*) rezultat karme

viper|o (*zoo*) vipera (*Vipera*), zmija otrovnica koja koti žive mlade; ~edoj porodica vipera (*Viperidae*)

vipur|o = VIPERO

vir|o muškarac, odrastao čovjek muškog spola; ~a muški; ~e na muški način; ~aro muškarci, muška čeljad; ~eco muškost; ~iği postati muškarac; ~ino žena; ~ina ženski; ~ineco ženskost; ~inejo 1. posebna zgrada ili odjel za žene; 2. harem; 3. bordel; ~iniği postati ženom; ~ulino muškarača, muškobanja; **krom~ino** priležnica, konkubina; **čeval~o** 1. (*zast*) = CENTAURO; 2. = VIRČEVALO; **kapro~o** 1. (*zast*) = FAŪNO 2. = VIRKAPRO; **eks~** prefiks ze kastriranu životinju; **eks~bovo** kastrirano govedo; **mar~ineto** morska nimfa; ~bovo bik; ~čevalo pastuh ~kapro jarac; ~seksulo mužjak = MASKLO; ~šafu ovan

vir|i* (*tr*) 1. okretati, obrtati; 2. (*pom, brod*) okrenuti brod
virg|a djevičanski, netaknut, nedirnut, nevin, čist; ~**o** 1. djevac; 2. (**V**)~**o** (*astr*) Djevica, zvijezde u zodijaku; ~**eco** djevičanstvo, spolna netaknutost; ~**ulino** djevica 1. spolno nevinna djevojka; 2. majka Isusa Krista; **mal-igi** obeščastiti, oskvrnuti, obljubiti
virginal|o (*glazb, pov*) virginal, žičano glazbalo iz 14. do 18. st. s tipkama; srodno spinetu kod kojeg se žice trzaju
viroz|o (*med*) viroza, gripa, bolest uzrokovana virusom = VIRUSOZO, VIRUSMALSANO
virt|o vrlina, krepost, pozitivno svojstvo nečega; ~**a** krepostan, vrlī, čestit, čudoredan, moralan; ~**e** kreposno, čestito, čedno; ~**eco** krepost, čestitost; ~**ulo** kreposnik; **mal~o** porok, mana, opačina; **mal~a** poročan, nečastan, nepošten, pokvaren; **mal~igi** obeščastiti, nagovarati na porok, nečasna djela; **mal~ulo** pokvarenjak, onaj koji nije častan
virtual|a virtualan 1. potencijalan, možebitan, moguć; 2. nestvaran; *usp.* **eventuala**, **latentna**, **kontingenca**
virtuoz|o virtuoz, majstor; onaj koji je savršeno ovladao nekom vještinom ili umjetničkom tehnikom; ~**eco** virtuoznost, virtuozitet, majstorstvo
virulent|a (*med*) virulentan, zarazan; ~**eco** virulencija, zaraznost
virus|o (*bakt*) virus 1. mikroorganizam koji parazitira u živim stanicama uzrokujući mnoge bolesti; 2. (*pren*) izvor nekog zla; 3. (*inf*) program koji inicira kompjuterske datoteke, obično putem zaraženih disketa te izaziva štetne pojave (namjerne ili nenamjerne); **enkromosoma** ~**o** = PROVIRUSO; **libera** ~**o** patogeni virus; ~**ologo** virolog; ~**ologio** virologija, znanost o virusima; ~**ozo** viroza, virusna bolest; **retro~o** retrovirus, vrsta virusa u koju spada i uzročnik side; **ultra~o** ultravirus
viscer|o (*anat*) viscus 1. utroba, drob; 2. svaki organ smješten u mozgu, prsima ili trbuhu; ~**a** visceralan, utrobni, crijevni; ~**afo** (*kul*) tripice, fileki = TRIPO
Visigot|o (*pov*) Vizigot, zapadni Got
visk|o (*bot*) imela (*Viscum*) iz por. imelovki; **blanka** ~**o**, **ordinara** ~**o** bijela imela, bjelogorična bijela imela, obična imela (*V. album*), služi u medicini; ~**eca** viskoznan, ljepljiv, gusto tekući; **Amerika** ~**o** = FORADENDRO
viskari|o* (*bot*) uročica (*Viscaria viscosa*) biljka iz por. klinčića
viski|o (*kul*) viski, škotsko i irsko žestoko alkoholno piće koje se dobiva destilacijom koma raži, ječma, pšenice i kukuruza
viskoz|a viskoznan, gustotekući, ljepljiv; ~**o** (*kem*) viskoza, viskozna zlatnosmeda otopina koja se dobiva obradom celuloze natrijevom lužinom; ~**afo** viskoza prerađena kao poluproizvod; ~**eco** viskoznost, viskozitet; ~**ometro** (*fiz, kem*) viskozimetar, aparat za mjerenje viskoznosti
vispr|i* (*tr*) šaptati, šaputati = FLUSTRI
vist|o (*igr*) vist, stara kartaška igra za četiri osobe
visteri|o (*bot*) glicinija, sladičarka (*Wisteria*) iz por. leptirnjača
viš|i (*tr*) brisati, obrisati, čistiti; ~(**ad**)**o** brisanje; ~**ilo**

brisač, brisalo; **de~i** obrisati; **el~i** izbrisati; **el~igi** izbrisati se, nestati kao izbrisano; **for~i** izbrisati, ukloniti brisanjem; **for~igi** izbrisati se, biti izbrisan; **man~ilo** ručnik, brisač za ruke; **plum~ilo** brisač od perja; **vitro~ilo** brisač za staklo
Višnu|o (*hind*) Višnu, jedno od triju glavnih božanstava kod hindusa, bog uzdržavatelj, glavno božanstvo hinduizma
vit|o (*bot*) loza (*Vitis*) iz por. lozovki; **vina** ~**o** vinova loza (*V. vinifera*); ~**acoj** loze, porodica lozica (*Vitaceae*); ~**ejo** vinograd; ~**ologio** vitologija, vinogradarstvo
vital|a vitalan, živahan, životan, životvoran; ~**eco** vitalnost, životnost, živahnost; ~**ismo** vitalizam, biološko učenje koje životne pojave tumači postojanjem posebne materijalne životne sile
vitali|o* (*kem*) vitalij, slitina od kobalta, kroma i molibdena, koja se rabi u zubarstvu, plastičnoj i ortopedskoj kirurgiji
vitamin|o (*biol*) vitamin, prirodan ili sintetički spoj potreban za održavanje i funkcioniranje organizma; ~**a** vitaminski; ~**ologio** vitaminologija, znanstvena disciplina koja se bavi proučavanjem vitamina; **sen~ozo** (*med*) avitaminoza, bolest uzrokovana pomanjkanjem vitamina; **antipelagra** ~**o**, **antiskorbuta** ~**o**
vitel|o (*biol*) hranjiva rezerva u jajetu životinje, žumanjak; **unu~aj** jednojajčani
viterit|o* (*min*) viterit, barijev karbonat, bijela sol koja služi za dobivanje barija
vitalig|o (*med*) osip, lišaj, bolest gubitka kožnog pigmenta
vitro|o staklo 1. prozirna, tvrda i lomljiva tvar, koja se proizvodi taljenjem kremenoga pijeska ili rjeđe kvarcita s karbonatima alkalija i kalcija; 2. ploča od toga materijala; ~**a** staklen; ~**i** (*tr*) ostakliti; ~**afo** staklenina, stakleni predmet; ~**eca** staklast; ~**igi** učiniti staklenim; ~**igi** postati staklen, pretvoriti se u staklo; ~**isto** staklar; **sen~a** neostakljen, koji je bez stakla; **dom~o** neizbrušeno staklo = GLACO; **drat~o** armirano staklo; **fum~o** metalizirano neprozirno staklo; **kovro~o** stakleni poklopac kod mikroskopskih promatranja = LAMENETO; **lakto~o** mliječno staklo; **munto~o** = LAMENO; **okul~oj** naočale, očale; **sekurec~o** sigurnosno staklo
vital|o (*lik*) vitraž. vitraj (*fr. vitrage*), slika ili ukrasna kompozicija od dijelova obojena stakla ili naslikana na staklenoj plohi prozora; **roz~o** rozeta, vitražna rozeta
vitre|o (*anat*) staklasto tijelo koje ispunjava stražnju šupljinu oka
vitrin|o vitrina, ormarić sa staklenim plohami i policama za izlaganje predmeta ili za držanje staklenog posuda
vitriol|o (*kem*) vitriol, sol sumporne galice, sastojak raznih sulfata; **blua** ~**o** modra galica; ~**a** sulfatni
vituper|i* (*ntr*) koriti, kuditi, sramotiti, klevetati
viv|i (*ntr*) živjeti 1. biti živ, postojati; 2. stanovati; ~**o** život; ~**a** živ; ~**e** živo, živahno; ~**ui** (*tr*) nazdraviti; ~**uo** zdravica; ~**anto**, ~**ulo** živo biće; ~**eco** životnost, živahnost; ~**ejo** mjesto življenja, stanovanja; stanište; ~**eti** životariti = VEGETI; ~**igi** održavati u životu; ~**ulicido** = BIOCIDO; ~**odona** životvo-

ran; ~**oplena** pun života; ~**ipova** sposoban za život; ~**dauro** životni vijek; ~**teno** uzdržavanje; ~**teni** uzdržavati nekoga; **dum~a** doživotni, cjeloživotni; **gis~i** doživjeti; **kun~i** živjeti zajedno; **kun~ant(in)o** osoba koja živi s nekim; **mal~a** neživ, mrtav; **por~ažo** hrana, provijant, živežne namirnice; **post~i**, **super~i**, **trans~i** nadživjeti; **re~i** ponovno živjeti; **re~igi** oživjeti nekoga ili nešto; **re~iği** ponovno oživjeti, uskrsnuti; **sen~a** beživotan; **sen~igi** oduzeti život nekome; **sen~iği** izgubiti život; **tra~i** preživjeti; **tra~ažo** doživljaj; **bon~anto** bonvivan, hedonist, čovjek koji voli životne užitke; **liber~ulo** slobodoumnik, slobodar; **long~eco** dugovječnost

vivar|o vivarij 1. zoološki vrt koji nalikuje na prirodno stanište; 2. akvarij, terarij

viver|o (zoo) cibetka (*Viverra*), grabljivica slična mački; ~**edoj** porodica cibetki (*Viverridae*)

vivisekci|o (anat) vivisekcija, seciranje živog životinjskog organizma radi znanstvenog istraživanja

viz|o viza, dozvola unijeta u putovnicu stranom državljaninu za ulaz ili izlaz iz zemlje; ~**i** (*tr*) vizirati, izdati vizu

vizağ|o (anat) lice, obraz, prednja strana glave; ~**a** obrazni; ~**ačo** gubica, ružno, nesimpatično lice; ~**eto** lišće, malo lice; **du~a** dvoiličan, neiskren

vizi|o vizija 1. prividenje, halucinacija; 2. predmnijevanje, predodžba budućih događaja; 3. (*vjer*) nadnaravno ukazanje; ~**i** (*tr*) imati viziju, maštati, sanjariti; ~**ulo** vizionar, prorok

vizier|o vizir 1. (*voj, pov*) pokretni dio srednjovjekovne kacige; 2. (*sport*) mrežasti štitnik za lice u mačevalaca; 3. štitnik na kapi; 4. (*pom, brod*) otvori rivi vanjski dio oplate ne pramcu broda iznad najviše vodne crte

vizit|i (*tr*) posjetiti, pohoditi, obići; ~**o** 1. posjet, pohod; 2. (*med*) vizita, liječnički obilazak i pregled bolesnika u bolnicama; ~**e** u posjetu, prigodom posjete; ~**adi** posjećivati, pohoditi, obilaziti; ~**anto** posjetitelj, posjetilac, pohoditelj; ~**ejo** soba za posjete; **pun~o** kazneni pohod; **rond~ado** obilazak, kružno putovanje; **surpriz~o** iznenadni posjet

vizon|o (zoo) vizon, nerc, ruska vidrica (*Mustela vison*), zvijer iz por. kuna; lovi se i uzgaja zbog skupocjena krzna; **Europa~o** europski vizon (*Mustela lutreola*) = LUTREOLO

vjel|o (*glazb*) viella, srednjovjekovno gudačko glazbalo, preteča današnjih gudača, čest u uporabi žonglera

vjetnam|o (*etn*) Vijetnamac; (**V**)~**io** (*geog*) Vijetnam, država u jugoistočnoj Aziji = VJET-NAMO

vjol|o (*glazb*) viola 1. (*pov*) najraširenije srednjovjekovno gudače glazbalo; 2. suvremeno gudače glazbalo altovskog registra iz porodice violina

voandze|o (*bot*) podzemna viona (*Vigna subterranea*), tropska zelen = TERPIZO

vlam|a* (*etn*) flamanski, flandrijski, koji se odnosi na Flamance, Flandriju

vobl|i (*teh*) klimati se, ne držati se čvrsto na mjestu na kojem je učvršćeno; ~**igi** skretati; ~**igilo** (*el*) aparat za skretanje frekvencije

voč|o glas, zvuk; ~**a** glasovni; ~**e** glasom, glasovno, usmeno; **duon~a** poluglasan; **duon~e** poluglasno; **plur~e** višeglasno; **sen~a** bezglasan; **unu~a**

jednoglasan; **brust~o** najdublji glas u pjevanju i govoru; **čiu~e** jednoglasno, sa svim glasovima zajedno; **kap~o** najviši glas u pjevanju i govoru; **plen~e** punim glasom, u sav glas; ~**doni** glasovati, dati glas na izborima; ~**donrajto** pravo glasa, glasovanja

vodevil|o (*kaz*) vodvilj, laka zabavna komedija veselog sadržaja

vodk|o (*kul*) votka, žestoko alkoholno piće, koje se proizvodi destilacijom fermentiranih žitarica ili krumpira

voj|o put 1. prostor kretanja osoba i vozila; 2. smjer kretanja; 3. sredstvo, način; 4. (*anat*) skup organa u tijelu s određenom fiziološkom funkcijom; 5. tijek, povijesni razvoj; ~**a** putni, cestovni; ~**aro** putovi, cestovna mreža; ~**eto** putić, staza; ~**isto** putar, cestar; ~**ulo** skitnica, potepuh; **apud~a**, **če~a** koji je uz, pored puta; **čef~o** glavni, magistralni put; **čirkaū~o** obilaznica; **de~iği** skrenuti s puta; **dis~iği** raskrsnica, raskršće, raskrižje, čvorište putova; **dum~e** na putu, tijekom puta; **duon~e** na pola puta; **en~igi** uputiti na pravi put; **sen~a** besputan, neprohodan; **sen~o** bespuće, besputica, neprohodan kraj; **sub~o** pothodnik, podvožnjak; **super~o** nadvožnjak; **sur~e** na putu; **auto~o** autoput; **fer~o** željeznica; **fer~a** željeznički; **fer~isto** željezničar; **flos~o** plovidbeni put splavi; **glit~o** sanik, klizalište; **Lakto~o** (*astr*) Mliječna staza; **land~o** cesta; **rel~o** željeznička pruga; **špar~o** prečac, skraćeni put; **tram~o** tramvaj, tramvajska pruga; **val~e** uz dolinu, dolinom; **vetur~o** 1. kolni put; 2. putni pramac

vojağ|i (*ntr*) putovati; ići, odlaziti izvan mjesta boravka do nekog odredišta; ~**o** putovanje; ~**a** putni, putovni; ~**anto** putnik; ~**ilaro** putne potreštine; ~**isto** agent, trgovački putnik; **ek~i** krenuti na put; **for~i** otputovati; **kun~anto** suputnik; **tra~i** proputovati; **afēr~o** službeno putovanje; **kaš~anto** slijepi putnik; **pied~i** putovati pješice **rond~o** kružno putovanje, obilazak; **tien~o** jednosmjerno putovanje u polasku; ~**rabato** putni popust

vojvod|o vojvoda 1. (*pov*) stari slavenski naslov za vođu plemena ili plemenskog saveza u ratu; 2. onaj koji vlada ili upravlja vojvodstvom; ~**io**, ~**ujo** vojvodstvo, vojvodina

vol|i (*tr*) viknuti, vikati, zvati, zovnuti; ~**o** zov, poziv; ~**a** pozivni; ~**ado** dozivanje, zvanje; ~**adi** dozivati; ~**iteco** vokacija, pozvanost; **al~i** dozvati, pozvati; **al~o** poziv, saziv; **al~iği** poziv, zvanje, profesija, prirodni dar za neko zvanje; **el~i** 1. pozvati nekoga van; 2. izazvati, prouzročiti; **el~o** izazov = PROVOKO; **el~iva** izražajan, dojmljiv, upečatljiv, duhovno pobuđen; **kun~i** sazvati; **ne~ite** nepozvano; **nere~ebla** neopoziv; **re~i** 1. pozvati natrag; 2. prisjetiti se; 3. opozvati; **kontrol~o** prozivka, prozivanje; **sorč~i** prizivati

vokabl|o* naziv, ime, riječ, vokabula, pojedina riječ neke rečenice; ~**aro** vokabular, fond riječi, rječnik nekog jezika

vokaci|o* vokacija, poziv, zvanje, nadarenost, sklonost za neki životni poziv = ALVOKIĞO

vokal|o (*gram*) samoglasnik, otvornik, vokal, jedan od slova: a, e, i, o, u; **duon~o**, **kvazaū~o** polusamoglasnik, poluvokal, polukonsonant = GLITAN-

- TO 1. prijelazni glas između samoglasnika i suglasnika; 2. glas koji može biti u nekim položajima slogotvoran; u hrvatskom jeziku to je glas r
- vokaliz|o*** vokalizacija 1. A. izgovor vokala, jasna artikulacija samoglasnika u govoru i pjevanju; B. (*glazb*) izvođenje više tonova na istom vokalu; 2. (*fon*) prelaženje u samoglasnik ili zamjenjivanje samoglasnikom
- vokativ|o** (*gram*) vokativ, padež obraćanja, dozivanja; peti padež u hrvatskom jeziku
- vokoid|o** (*ling*) vokoid, glas koji kod izgovora ide iz usta iznad srednjeg dijela jezika bez trljanja, npr. a, u
- vokt|o** nadglednik, nadzornik, priglednik, radni kontrolor
- vol|i** (*tr*) htjeti, željeti; *usp.* **celi intenci, deziri; ~o** volja, htijenje; **~a** voljan; **~e** rado, spremno, dragovoljno; **~e ne ~e** nerado; **~ado** htijenje, namjera; **kontraü~e, malgraü~e, preter~e** mimo volje, protiv volje; **laü~e** po želji; **mal~i** ne htjeti; **mem~a** svojevoljan, svojeglav, tvrdoglav; **ne~a** nenamjeran; **pli ~i** više voljeti =PREFERI; **sen~a** bezvoljan, beživotan, apatičan; **bon~a** dobromjeran, spreman; **liber~a** dragovoljan, dobrovoljan; **malbon~a** neljubazan, nespreman, nesklon, nesusretljiv; **propra~e** svojevoljno; **sci~i** htjeti znati, biti znatiželjan; **sci~o** znatiželja; **sci~a** znatiželjan; **sci~e** znatiželjno; **sci~emo** znatiželjnost; **sci~eco** = SCIVOLO
- volan|o** (*sport*) pernata loptica za badminton; **~ludo** badminton
- Volapuk|o** (*ling*) Volapük, međunarodni jezik J. M. Schleyera iz god. 1879.
- volatil|a** (*kem*) ispariv, ishlapijiv, izvjetriv; **~i** (*ntr*) ispariti se, ishlapijati
- volb|o** (*grad*) svod, dio građevine svedena oblika koji prekriva neki prostor i oslanja se na rubne zidove, lukove ili stupove; **čiel~o** nebeski svod; **krania ~o** (*anat*) svod lubanje; **~a** nadsvoden; **~i** (*tr*) nadsvoditi, napraviti svod; **depemita ~o, superlevita ~o, barela ~o, eĝ~o**
- vole|o** (*sport*) volej; **~i** (*ntr*) udariti volej
- volejbal|o** (*sport*) odbojka, igra dviju momčadi s po šest igrača, koji preko mreže rukama prebacuju loptu u protivničko polje = RETPILKO, POLMOLUDO
- volfram|o** (*kem*) volfram 1. kemijski element, simb. W; 2. teško topivi tvrdi sjajan metal
- volier|o*** velika krlетка za ptice
- volitiv|o** (*gram*) volitiv, glagolski oblik koji odgovara hrvatskom željnom ili zapovjednom načinu
- volont|e** rado, drage volje, od srca; **~eco** zdušnost, usrdnost, revnost, dobrovoljnost, dragovoljnost, spremnost; **~ulo** dragovoljac, dobrovoljac; **ne~e** nerado, protiv volje
- volovan|o** (*kul*) vrsta jela od mesa ili ribe u lisnatom tijestu, slično bureku
- volt|o** (*fiz*) volt; jedinica električnog napona, potencijala i elektromotorne sile; **~metro** (*el*) voltmetar, naprava za mjerenje napona električne struje; **elektron~o** (*fiz*) elektronvolt, mjerna jedinice energije u atomskoj fizici; **kilo~o** kilovolt, 1000 volta; **super~i** (*tr*) prevoltirati, nadvoltirati
- volta|a** (*el*) galvanski, baterijski; **foto~a** fotogalvanski
- volte|o** (*sport*) okret, volta, krug s promjerom od šest do devet koraka, što ga opisuje konj kod jahanja u jahaonici
- volteran|o** volterijanac, sljedbenik Voltaireova učenja; **~ismo** volterijanizam
- volum|o** svezak, tom, jedna knjiga djela tiskanog u više knjiga
- volumen|o** volumen 1. (*mat*) obujam, zapremnine; 2. (*fiz*) jakost zvuka; 3. (*glazb*) opseg, jačina, punoća glasa ili tona
- volupt|o** pohota, sladostrast, putena naslada; **~a** puten, pohotan, sladostrastan, razbludan, senzualan; **~e** senzualno, puteno; **~i** (*ntr*) bludničiti; **~aĝo** blud, spolni odnos shvaćen kao grešan; **~eco** putenost, požuda, razbludnost, sladostrašće; **~ema** sklon putenim nasladama; **~igi** učiniti bludnim, pohotnim; **~ama, ~avida** koji voli blud, putenost
- volut|o** (*grad*) voluta, zavoj, zavijutak, spirala, arhitektonski ornament u obliku spiralno savijene vrpce; karakteristika jonskog kapitela
- volv|i** (*tr*) motati, omatati, zamatati, viti, povijati; **sin ~i** umotati se, zamotati se; **~o** namotaj; **~ado** motanje, zamatanje, povijanje; **~aĝo** svitak, smotak, namotak, klupko, zavežljaj; **~iĝi** omotati se, zamotati se; **~iĝo** omatanje, ovijanje; **~oplanto** (*bot*) biljka povijuša; **čirkaü~i** obaviti oko, omotati oko; **dis~i** razviti; **daürigebla dis~o** mogućnost nastavljanja razvoja; **dis~iĝi** razviti se; **dis~iĝo** razvoj; **el~i** razviti, prostrijeti, podastrijeti; **en~i** uviti, umotati
- inter~i** splesti, zaviti jedno s drugim; **kun~i** skupa zamotati; **kun~aĝo** smotak, zamotuljak; **mal~i** odmotati; **naturdis~o** prirodni razvitak; **supren~i** zasukati, usukati = KUSPI; **rul~aĝo** rola, svitak
- volvariel|o** (*bot*) volvarijela (*Volvariella*), rod gljiva stapčara
- volvok|o** (*bot*) volvoks (*Volvox*), rod slatkovodnih protozoa
- volvul|o** (*med*) volvulus, zapletaj, torzija, vrsta strangulacijskog ileusa, koji nastaje ako se crijevna vijuga zaokrene oko svoje osnove
- vom|i** (*tr*) povraćati, bljuvati, rigati 1. izbacivati iz sebe želučani sadržaj iz usta; 2. izbaciti iz sebe nešto lošega; **~(ad)o** povraćanje, bljuvanje, riganje; **~(it)aĝo** izbljuvak, rigotina; **~iga** koji izaziva povraćanje; **~arbo** (*bot*) = VOMNUKSA STRIKNO, v. Šajnangosturo; **~nukso** (*bot*) sjeme pravog strihninovca; **el~i** povratiti, izbljuvati, izrigati
- vombat|o** (*zoo*) vombat (*Vombatus ursinus*), indonezijski tobočar, velik poput jazavca
- vomer|o** (*anat*) vomer, raonik, koštani dio nosne pregrade
- vomit|o** (*med*) žuta groznica
- vor|i** (*tr*) glodati, žderati, zubima strugati, jesti meso do kosti i same kosti; **~anto** glodavac; **~ema** proždrljiv; **~ulo** = VORANTO; **karno~ulo** mesožder; **planto~ulo** biljožder; **insekto~uloj** kukcožderi
- vork|o** (*grad*) veći važan građevinski objekt (auto-put, most, tunel)
- vormian|o** (*anat*) sitna prekobrojna lubanjska koščica (*ossa suturalia*)
- vort|o** riječ 1. samostalna jezična jedinica, koja ima jedno ili više značenja; 2. glas ili skup glasova, koji ima grafički izraz i određeno značenje; 3. govor, izjava, iskaz, izlaganje, tekst; 4. obećanje, jamstvo

(dati riječ); ~a koji se odnosi na riječ; ~aro rječnik; ~aristo leksikograf, sastavljač rječnika i leksikona; ~ero dio riječi; ~eto riječca, mala riječ; ~farado tvorba riječi; ~igi izraziti riječima; ~ismo verbalizam, fraziranje; ~umi = VORTIGI; ~(o)riča bogat riječima; govorljiv, glagoljiv, blagolagoljiv; ali~e drugim riječima; duon~e s polovicom riječi; duon~o polovina riječi, aluzija; laū~a doslovan; unu~e jednom riječi; agit~o, frap~o parola, deviza, slogan, krilatica; fremd~o tuđica, strana riječ; kap~o natuknica, riječ čije se značenje obrađuje u rječniku, leksikonu; kruc~o križaljka; pas~o lozinka, deviza; prunt~o posuđenica (iz drugog jezika); signal~o = PASVORTO; štop~o poštapalica = KEJLO; tabel~o korelativ; vost~o (kaz) natuknica, šlagvort

vortic|o 1. (fiz) vrtlog, vir, kovitlac, krupno turbulentno gibanje koje nastaje u struji tekućine ili plina; 2. (pren) previranje, vihor

vorticel|o (zoo) zvonce (*Vorticella*), vrsta slatkovodnog protozoa

vost|o rep 1. (zoo) stražnji stanjeni dio tijela u kralježnjaka; 2. izduženi stražnji dio nečega u obliku repa; ~a repni; ~e repom; ~umi mahati repom; sen~a bezrepani; sen~uloj (zoo) bezrepci = ANUROJ; afust~o (voj) zadnji dio lafete koji se naslanja na tlo; čeval~o (anat) konjski rep, krajni dio kičmene moždine (*cauda equina*); har~o, poneo~o konjski rep, kosa skupljena u rep; hirund~ulo (ent) lastin rep (*Papilio machaon*), vrsta leptira = MAKAONO; hundo~o (bot) pasji rep (*Cynosurus*) biljka iz por. trava = CINOZURO; lir~ulo (orn) lirašica (*Menurra*), rod australskih ptica pjevica = MENURO; ponard~uloj = KSIFOZURO; ruĝ~ulo (orn) crvenrepka, žutovoljka (*Phoenicurus*), ptica pjevica = FENIKURO; silk~ulo (orn) kugara (*Bombicilla garrulus*), ptica pjevica iz roda vrapčarki = BOMBICILO; šip~o (brod) krma broda = POŪPO, POBO; volvo~a (zoo) koji ime rep za omatanje oko grana (majmun); vulpo~o (bot) lisičji rep = ALOPEKURO

vot|o (vjer) zavjet, izjava vjernosti, obećanje Bogu da će se ispuniti kakva obveza; ~a zavjetni; ~i (tr) zavjetovati se; ~ofero zavjetna žrtva

Voten|o (mit) = ODINO

votiv|a* (vjer) zavjetni = VOTA

vrak|o olupina, podrtina, ostatak uništenog broda, zrakoplova ili automobila

vring|i (tr) tiještiti, gnječiti, cijediti, izažimati, sažimati, žmikati; el~i istiještiti, izažeti, iscijediti, izmikati; žmikajućci iscijediti; ~ilo stroj za izažimanje, centrifuga

vuajerism|o = SKOPOFILIO

vual|o veo, koprena, zar 1. lagana prozirna tkanina, koju žene u svečanom prigodama ili u koroti

nose preko glave; 2. (bot) zastorak, ovojnica koja zakrpljuje listiće gljive ispod klobuka; 3. sve što skriva istinu ili činjenice; ~i (tr) zastrti koprenom, prikriti; ~eto mala koprena za lice; ~iĝi osjeniti se; sen~e koji nema koprenu, otkriven, otvoren; sen~igi otkriti, skinuti u s nečega veo, koprenu; kul~o mreža protiv komaraca

vukeri|o (zoo) vukerija (*Wuchereria*, sin. *Filaria*), rod parazitskih oblica (nematoda) iz por. filarija

vulgar|a vulgaran, prost, grub, nepristojan; ~aĝo prostota, prostaštvo; ~eco vulgarnost, prostota, neodgojenost; ~igi vulgarizirati, banalizirati, činiti vulgarnim; ~ulo prostak; vulgaran, prost čovjek

Vulgat|o Vulgata, latinski prijevod Biblije po sv. Jeronimu

Vulkan|o (mit) Vulkan, starorimski bog vatre i kovačkog umijeća

vulkan|o (geol) vulkan, otvor na Zemlji, kojim izbijaju tekuća i užarena lava, plinovi i pare iz Zemljine unutrašnjosti; ~a vulkanski; ~eca koji je poput vulkana; ~ismo (geol) vulkanizam, pojava vezana uz izbijanje magme na Zemljinu površinu; ~ologu vulkanolog; ~ologio vulkanologija, geološka disciplina, koja se bavi proučavanjem vulkana i vulkanskih pojava; fend~o, šild~o oblici vulkana

vulkaniz|i (tr) vulkanizirati; povećati snagu, elastičnost, zatvarati pukotine u gumi i sl. kombinacijom primjesa (kao što su sumpor i sl.) pod tlakom i većom temperaturom; ~o vulkanizacija

vulp|o (zoo) lisica (*Vulpes vulpes*), zvijer iz por. pasa; arka ~o polarna lisica (*Alopex lagopus*) = IZATISO; blua ~o plava lisica; mar~o morska lisica (*Alopias vulpinus*), vrsta morskog psa; mustel~o američka grabljivica (*Speothos venaticus*), mala zvijer dugačkog tijela, malih ušiju i kratkih nogu; step~o stepska lisica (*V. corsac*) = KORSAKO

vultu|a (med) crven i nadut zbog prenakupljanja krvi

vultur|o (orn) strvinar, lešinar (*Vultur gryphus*) ptica grabljivica koja se hrani strvinama (sup, kondor i dr.); blankkapa ~o bjeloglavi sup (*Gyps fulvus*); monah~o smeđi sup (*Aegypius monachus*); orel~o (*Torgos tracheliontus*)

vulv|o (anat) vulva, stidnica, ženski vanjski spolni organ; ~ito (med) vulvitis, upala stidnice

vund|i (tr) raniti, ozlijediti; usp. kontuzi; ~o rana, ozljeda, trauma; ~ado ranjavanje; ~ebla ranjiv, osjetljiv, tankočutan, senzibilan; ~eto ranica; ~ito ranjenik; ne~ebla neranjiv; sen~a neozlijeđen, neranjen; brul~i opeći, opržiti; brul~o opekлина, opekotina; brul~iĝi opeći se, opržiti se; mordo~o rana od ugriza; paf~i ustrijeliti, raniti metkom; pik~o ubodna rana; prem~o modrica, masnica, hematom; ungo~i ogrepsti noktima

vurst|o* (kul) kobasica = KOLBASO

Z

z z, dvadeset i osmo slovo esperantske i dvadeset i deveto slovo hrvatske abecede; ~**o** naziv slova z

zabajon|o (*kul*) zavajun, zabajone; na pari kuhana slastica od šećera, jaja, vanilije, vina ili voćnog soka

Zairi|o (*geog*) Zair, od 1971. do 1997. republika u ekvatorskoj Africi, današnji Kongo

zakint|o (*bot*) oko, pustošna žutenica (*Zacintha verrucosa*) biljka iz por glavočika

zakusk|o (*kul*) zakuska, jelo koje se poslužuje na domjencima, primanjima i sl.

Zambij|o (*geog*) Zambija, država u južnoj Africi; ~**ano** (*etn*) Zambijac

zambos|o* zambo, mješanac između crne i crvene rase

Zamenhof Lazaro Ludoviko, autor međunarodnog jezika Esperanto; ~**a** zamenhofov, zamenhovski; ~**eco**, ~**ismo** zamenhofizam

zap|i (*tr, telev*) brzo mijenjati televizijske programe ne zadržavajući se na jednom programu

zarzuel|o*(*glazb*) zarzuela, španjolski glazbeno-scenski oblik; izmjenjuju se govorni pasaži s glazbenim točkama

ze|o¹ (*bot*) zea, kukuruz (*Zea*), rod jednogodišnjih zeleni iz por. trava u koje 4 vrste spada kukuruz; ~**ino** (*kem*) zein, protein iz prolaminske skupine

ze|o² (*iht*) kovač, sveti petar, šanpjer (*Zeus*), morska riba koštunjača s po jednom okruglom pjegom na svakoj strani

zeaksantol|o* (*kem*) zeaksantol, zeaksantin, žutilo u žutanjku, kukuruznom zrnu, cvijeću i plodovima

zebr|o (*zoo*) zebra (*Equus zebra, E. burchelli* i *E. grevyii*) prugasta afrička životinja iz por. konja; ~**a** zebrast

zebu|o (*zoo*) zebu (*Bos indicus*), južnoazijsko i afričko domaće govedo s velikom grbom na leđima

Zefir|o¹ (*mit*) Zefir, starogrčki bog zapadnog vjetra

zefir|o² (*met*) zefir, lahor, povjetarac; lagan i ugodan vjetar

zefir|o³ (*teks*) zefir, vrsta lagane pamučne tkanine

zekin|o (*pov*) cekin, zlatnik, dukat

zelkov|o (*bot*) zelkova (*Zelkova*) iz por. brijestova; drvo služi za gradnju kuća, brodova i vagona

zelot|o zelot 1. (*pov*) ravnitelj, pripadnik radikalne židovske sekte koja se opirala rimskoj vladavini u Judeji; 2. zanesenjaka, fanatik, čovjek koji se zagriženo zauzima za neku ideologiju

zemstv|o (*pov*) zemstvo, samoupravna okružna ili kotarska vlast u carskoj Rusiji od 1864. do 1917.

zen|o (*budh*) zen, zen-budizam, japanski oblik budizma

zenan|o¹ (*etn*) zenana, dio kuće u Indiji u kojem su izdvojene žene viših kasta koje pripadaju obitelji

zenan|o² (*teks*) zenan, vrsta finog sukna mjehurasta izgleda

zend|o (*pov, ling*) zend, stari iranski jezik kojim su pisani komentari Aveste; svete knjige starih iranaca s avetističkim himnama, što se pripisuju uglavnom Zaratustri

zenit|o zenit 1. (*astr*) prividna točka na nebeskoj sferi koja stoji točno iznad glave promatrača; 2. (*pren*) najviša točka, vrhunac, kulminacija; ~**a** zenitni

zeolit|oj (*min*) zeoliti, skupine različitih minerala sličnog sastava i svojstava, alumosilikati alkalijskih i zemnoalkalijskih kovina koje služe kao izmjenjivači iona i katalizatori

zepelin|o (*zrak, pov*) cepelin, letjelica duguljastoga oblika punjena plinom lakšim od zraka

zeta¹ zeta, šesto slovo grčkog alfabeta

zeta² (*mat*) zeta-; predmetak u nazivu dekadске jedinice, znači 10²¹, oznaka Z

zeūgm|o zeugma 1. vezanje, povezivanje, spajanje; 2. (*ling*) postupak kojim se jedan od dijelova izražava samo jedanput, npr. kad se vežu dvije imenice s glagolom koji vrijedi samo za jednu od njih (npr. udariše bubnjevi i svirale)

Zeūs|o (*mit*) Zeus, u starogrčkoj mitologiji sin Krona i Reje, bog groma i munje, otac bogova i ljudi

zeūs|o (*iht*) = ZEO

zibel|o (*zoo*) sibirski samur (*Martes zibellina*), zvijer iz por. kuna; ~**afo** samurovina, skupocjeno modrosivo samurovo krzno

zibet|o (*zoo*) cibetka (*Viverra zibetha*), mala zvijer kratkih nogu i duga repa iz južne Azije

zidovudin|o (*farm*) = AZIDOTIMIDINO

zigen|o 1. (*ent*) zigena (*Zygaena*), vrsta leptira 2. (*iht*) mlat, bat, vrsta morskog psa

zigofil|o (*bot*) zigofilum (*Zygophyllum*) iz por. *Zygophyllaceae*

zigom|o (*anat*) zigoma, jagodična kost = VANGOSTO

zigomicet|oj (*bot*) zigomicete (*Zygomycetes*), razred nižih gljiva koje se razmnožavaju pomoću zigospora

zigomikot|oj (*bot*) zigomiceti (*Zygomycota*), odjeljak nižih mikroskopskih gljiva, koji obuhvaća razred zigomiceta i trihomiceta

zigospor|o (*bot*) zigospora, spora koja nastaje kao rezultat spajanja dviju stanica pri spolnom rasplodu; trajna zigota zigomiceta

zigot|o (*biol*) zigota, stanica nastala spajanjem dviju gameta različitog spola; oplodena jajna stanica
zigurat|o (*pov, građ*) zigurat, tip sakralne građevine u obliku stubičaste piramide na području Mezopotamije
zigzag|o cik-cak, izlomljene ili vrlo krivudave crte oštih zavoja; **~i** (*ntr*) ići amo-tamo, tumarati
zim|o (*kem*) topivi kvas; **~ologio** zimologija, znanost o vrenju; **~azo** (*kem*) zimaza, sustav enzima koji uzrokuju vrenje ugljikohidrata
Zimbabv|o (*geog*) Zimbabve, država u jugoistočnoj Africi; **~ano** (*etn*) Zimbabveanac
zimbalon|o (*glazb*) cimbalon, glazbalo u obliku trapeza s mnogo žica u koje se položeno udara batićima
zingibr|o (*bot*) đumbir, ingver (*Zingiber*) iz por. đumbira; **oficina ~o** obični đumbir (*Z. officinale*), služi kao mirodija i u medicini; **~i** (*tr*) začiniti đumbirom
zini|o (*bot*) cinija, kralji (*Zinnia*) iz por. glavočika
zinjantrop|o* (*antrop*) zinjantrop, fosil lubanje čovjekolikog bića, vrlo sličan lubanji australopiteka; otkriven u Tanganjiki 1959.
zink|o (*kem*) cink 1. kemijski element, simb. Zn; 2. teška kovina modrikastobijele boje; **~a** cinčan; **~i** (*tr*) pocinčati; **~ado** pocinčavanje; **~ografio** (*teh, tipogr*) cinkografija, tehnika umnožavanje jetkanjem cinčane ploče
zinzolin|a* ljubičastocrven
zip|o (*odj*) patentni zatvarač, smičak, zapor, zip = FULMOFERMILO; **~i** (*tr*) zatvoriti patentnim zatvaračem
zirkon|o (*min*) cirkon, cirkonijev silikat, dragi kamen dijamantnog do staklastog sjaja
zirkoni|o (*kem*) cirkonij 1. kemijski element, simb. Zr; 2. sjajna kovina visokog tališta
Ziv|o ziv; drugi mjesec stare židovske godine
zizel|o (*zoo*) stepski svizac (*Citellus*), rod glodavaca iz por. lisica
zizif|o (*bot*) žizulja, čičimak (*Zizyphus*) iz por. krkavinki; **jujub~o** obična žizulja (*Z. jujuba*); **lotuso~o** grmasta žizulja (*Z. lotus*)
zlot|o (*novč*) zlot, osnovna novčana jedinica u Poljskoj
zo|o¹ zoo; u složenicama označuje životinju, živo biće; **~ologio** zoolog; **~ologio** zoologija, znanost koja proučava životinjski svijet; **~ologia** zoološki; **proto~o** protozoa, praživ, praživotinja; **proto~ozo** (*med*) protozooza, zarazna bolest uzrokovana protozoima; **sporo~oj** sporozoe, truskovci, trusnjaci, životinjice koje se razmnažaju sporama
zo|o² zoo, zoološki vrt = ZOOLOGIA PARKO
zoarc|o (*iht*) zoark (*Zoarcus*), morska riba iz roda bakalara; zmijolikog oblika, rada žive mlade
zodiak|o (*astr*) zodiak, pojas na nebeskom svodu s dvanaest zvijezda kroz koji prividno prolazi ekliptika, staza Mjeseca i staze velikih planeta; **~a** zodijački
zom|i (*ntr, zrak*) koristiti kinetičku energiju, koja je snabdjevena većom brzinom, za naglo uzdizanje; **~o** brz, skoro okomit uzlet

zon|o pojas, zona 1. opasač, remen; 2. (*anat*) struk; 3. (*geol*) zona, dio Zemljine površine s određenim klimatskim obilježjima (tropski pojas); 4. zona, područje određenog djelovanje ili utjecaja; 5. (*bot*) zona, vegetacijski pojas na površini Zemlje; **~a** zonski; **~i** (*tr*) opasati, okružiti, obujmiti; **~ego** oglav, ular, veliki remen za konja; **~eto** mali pojas, mala zona; **~umi** opasati; **hor~o** vremenska zona; **ĵartel~o** držač čarapa, halter; **kartoč~o** redenik, pojas za metke; **krur~o** podvezica; **led~o** kožni pojas, remen; **mam~o** grudnjak, **sav~o** pojas za spašavanje; **pelvo~o** (*anat*) zdjelični pojas; **piedira ~o** pješačka zona; **skapola ~o** (*anat*) skapularna zona, zona koja povezuje prednje udove s kralježnicom; sastoji se od ključne kosti, kljunastog nastavka i lopatice; **sekur~o** sigurnosni pojas u automobilu; **sel~o** pojas na sedlu za pričvršćivanje sedla uz konja
zonul|o (*anat*) zonula, mala zona; dio kristalinične mase u organu između jezgre i periferije; njome je organ povezan s cilijarnim tijelom = ZONETO
zoofit|oj (*zoo*) zoofiti, beskralježnjaci, životinje slične biljkama (spužve, koralji), koje ostaju pričvršćene za dno i slične biljkama
zoolit|o (*zoo*) zoolit, životinjska okamina, okamenjeno životinjsko tijelo
zoomorf|a zoomorfan, nalik životinji = ZOOFORMA
zoospor|o (*bot*) zoospora, jednostanična nesporna rasplodna stanica koju proizvode neke alge ili gljive
zoosterol|o (*kem*) zoosterol, skupina životinjskih tvari srodna holesterolu
zorg|i (*pri, ntr*) 1. biti zabrinut; 2. brinuti se, voditi brigu, skrbiti **~o** briga, skrb, zabrinutost; **~a** brižan; **~e** brižno, pažljivo; **~ado** vođenje brige, skrbljenje; **~anto** skrbnik, tutor; **~ato** štićenik branjenik; **~ema** brižan, brižljiv, pomnjev; **~igi** zabrinuti nekoga; **antaū~i** predusresti, prevenirati; **mal~i** zanemariti, zapustiti, propustiti; **pri~i** (*tr*) njegovati, brinuti se za nekoga ili nešto; **pri~(ad)o** njega, skrb; **sen~a** bezbrižan; **sen~e** bezbrižno; **sen~(ec)o** bezbrižnost; **sen~ejo** (Sans souci), mjesto za bezbrižno opuštanje; **medi~o** briga za okolinu, zbrinjavanje okoliša
zori|oj* (*odj*) zori, japanke, lagane ljetne sandale kakve nose japanci, s najjednostavnijom oputom između prva dva nožna prsta
zoster|o¹ (*bot*) sivilina, morska trava, purić, valiga (*Zostera*) iz por. *Potamogetonaceae*
zoster|o² (*med*) zoster, kasni endogeni recidiv infekcije *Varicellazoster* virusom; javlja se kao upala osjetnog živca i kao mjehuričasti osip na dijelu kože koji je inerviran tim živcem
zuav|o (*pov*) zuav, nekadašnji francuski vojnik u Alžiru; **pontifika ~o** vojnik papine tjelesne straže koncem 19. st.
zulu|o (*etn*) zulu, crnačko pleme u jugoistočnoj Africi
zum|i (*ntr*) zujati, žamoriti, piskati, mrmljati; **~(ad)o** zujanje, zuj, mrmor, žamor
zuz|o* (*novč, pov*) zuza, stari aramejski i babilonski sitni novac

O HRVATSKOM PRAVOPISU U OVOM RJEČNIKU

Oba rječnika Lucije Borčić (poznatoga esperantskoga kulturnjaka) predstavljaju bez sumnje dobitak i za hrvatsku i za esperantsku kulturu (jezikoslovnu, terminošku, ali i opću kulturu).

Godine 1892. izdao je Ivan Broz *Hrvatski pravopis* prema umjerenome fonološkom načelu, i svi hrvatski pravopisi u proteklih gotovo trinaest desetljeća slažu se u osnovi s time (izuzetak su samo okupacijski morfemološki, takozvani "etimološki" pravopisi 1941–45, koji su vrijedili samo na okupiranome tlu, ali hrvatski se ratni sabor, ZAVNOH, u Topuskome vratio na banovinski Broz-Boranićev pravopis).

U suvremenome hrvatskome standardnome jeziku pravopisna su pravila uglavnom definitivno riješena, a *samo* u *tri* slučaja postoje određene dvostrukosti. Mi ćemo razmotriti ta tri pitanja – Lucija Borčić donosi ih u svojim rječnicima ne zauzimajući nikakvo stanovište (to i jest pristojan postupak – rješenja treba da donese hrvatsko jezikoslovlje).

Negacija *ne* piše se uz prezent glagola *htjeti* rastavljeno i sastavljeno: *ne ću* i *neću*, *ne ćeš* i *nećeš*, *ne će* i *neće*, *ne ćemo* i *nećemo*, *ne ćete* i *nećete*, *ne će* i *neće*. To je jedini takav slučaj – kod svih ostalih glagola negacija *ne* piše se samo rastavljeno ili samo sastavljeno.

Drugi je slučaj nejednakosti u provedbi pravopisnih pravila množina kod imenica na -dac, -dak-, -tac, -tak: (sudac), *sudci* i *suci*, (pogodak) i *pogodci* i *pogoci*, (svetac) *svetci* i *sveci*, (podatak) *podatci* i *podaci*. Takva pravila vrijede za sve imenice s navedenim nastavcima (dodatak, početak, mladac, mlatac itd., itd.).

I na koncu, u trećem takvu slučaju, imamo nesumnjive primjere s *rě* < *rje* (od praslavenskoga *re*) kao *vremena* (prema *vrijeme*, *privreda*, *potreba*, *napredak*, i sve izvedenice kao *vremenski*, *privredni*, *upotrebn*, *napredni* i sl.; imamo ipak primjere s očuvanim *rje*, kao *ogrjev*, *grješnik* (i *bezgrješno začće* i *pogrješka*), *strjelica* (ali nalazimo, uz te primjere, ipak i, doduše rijetke slučajeve kao *brijest*, *brestić*, do (po abecedi) *ždrijebe*, *ždrebeta*, ukupno desetak do petnaestak primjera. Takvi su primjeri rjeđi i nepotvrđeniji nego *grešnik*, *pogreška*, *strelica* (samo se *ogrev* ne javlja nigdje u hrvatskim tekstovima).

U rječnicima Lucije Borčić nalazimo *ne ću* i *neću*, uz izbor pojedinih primjera kao *sudci*, *suci*, *grješnik* i *grešnik*, ali o tome se ne govori, što je posve isprav-

no – o tome ne će odlučivati nikakav rječnik, ni esperantski, ni bilo koji drugi, nego hrvatsko jezikoslovlje.

I na koncu, možda je potrebno da pisac ovih redaka iznese i svoje osobno mišljenje. Kao jezikoslovni akademik nekih akademija znanosti i kao jezikoslovni predavač i stručnjak u raznim zemljama Istočne i zapadne Europe, Sjeverne Akademije i Kine, odlučio sam se za *ne ću*, za primjere kao *sudci i grješnik*. I to je sve.

Akademik Dalibor Brozović